

အရှင်နေကာဘိဝံသ

၅၁

အငွေမကျမ်းစာ

ရုပ်သိဒ္ဓဘာသာပြီကာ

ပထမအုပ်

(ပဒရုပ်သိဒ္ဓကို နိသုယာအမိပ္ပါယ် ဖုလင်စွာ
တန်ဆာဆင်ထားသဖြင့် ဆိုင်ရာစာမေးပွဲများအတွက်
တာဝန်ယူပါလိမ့်မည်။)

သာသန ၂၀၃၅

ကောက် ၁၃၆၃

စရိတ် ၂၀၀၁

နယ်တော်ဝာဝာ(၁)၊ လက်ခွဲလုပ်လိုက်
ဘဝါးလုပ်

ပုံနှိပ်မှုတော်တမ်း

ဘာသာရေးနှိုင်ရာ စာမျွှေ့ခြံဖြေချက်

အမှတ် (၃၁/၉၄) (၁)

စာအွှေ့ပိစာတမ်း စာနယ်ဇင်း ဖျက်နှာဖူး

ပုံနှိပ်ထဲတော်ဝါခြံဖြေချက် အမှတ် (၁၇/၉၄) (၁)

စုနှုန်း	-	၂၀၀၃-စုနှုန်း ခြေလုပ်လ
အုပ်စဉ်	-	၂၀၀၀
တန်ဖိုး	-	
ဆုကြိမ်	-	ဆုတ္တအဗြိမ်
ကွန်ပျူးတာစာစီ	-	နယူးဘားမား မဟာဂန္ဓာရုံး အမရပူရမြို့။
ထူးတော်ဝါသူ	-	ဦးမောင်မောင် (၆-၀၃၂၅၁) မဟာဂန္ဓာရုံးစာပေ၊ ပိန်းတန်းရပ် အမရပူရမြို့။
ပုံနှိပ်သူ-	ဦးမောင်မောင် (၆-၀၁၈၂၄)	
	နယူးဘားမား: အေား(၅)ဆက်ပိုင်ကပုံနှိပ်ထိုက်	
	မဟာဂန္ဓာရုံး အမရပူရမြို့။	
ဖြန့်ချိုးရေး-	ရရပ်ဝင်း မဟာဂန္ဓာရုံးကျောင်းတိုက် အမရပူရမြို့။ ၁၂၈-၁၊ စမ်းချောင်းလမ်း ရှင်စောပူရပ်ကွက် စမ်းချောင်းမြို့နယ် ရန်ကုန်မြို့။	

အရှင်နေကာဘိဝံသ၏

ဘဝသံသရာဖြစ်ခဲ့အကျဉ်း

* * * * *

- ၁။ အရှင်နေကာဘိဝံသဆရာတော်လောင်း သူငယ်ကို စစ်ကိုင်းတိုင်း ရွှေသို့ခုရိုင် ဝက်လက်ဖြို့နှယ်၊ သရိုင်ရွာ ဦးဇော်-ဒေါ်အန်းလိုင်တို့မှ ၁၂၆၁-ခုနှစ် တို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁၄) ရက် (၁၉၀၀-ပြည့်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၇- ရက်) အကိုဇ္ဇာတွင် ဗျားမြင်သည်။
- ၂။ ၁၂၆၁-ခုနှစ်၌ ပဋိမအကြိမ် ရှင်သာမဏေ ပြုတော်မူသည်။
- ၃။ ၁၂၇၅-ခုနှစ်၌ ခုတိယအကြိမ် ရှင်သာမဏေ ပြုတော်မူသည်။
- ၄။ ၁၂၇၉-ခုနှစ်၊ သက်တော် ၁၈-နှစ်အချို့တွင် ပဋိမကြီးတန်း စာမေးပွဲကို အောင်တော်မူသည်။
- ၅။ ၁၂၈၀-ပြည့်နှစ် တပေါင်းလပြည့်နှုန်း ပဋိမအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော် မူသည်။
- ၆။ ၁၂၈၁-ခုနှစ်၊ နယ်နှစ်ပြည့်နှုန်း ခုတိယအကြိမ်၊ ၁၂၈၁-ခုနှစ်၊ တပေါင်းလပြည့် နှုန်း တတိယအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော်မူသည်။
- ၇။ ၁၂၈၇-ခုနှစ်၌ “ပဋိမကျော်” အောင်မြင်တော်မူသည်။
- ၈။ ၁၂၉၉-ခုနှစ်၌ “သကျသီဟ စာမေးပွဲ ခေါ်” ပရီယတ္ထီသာသနှုဟိတာ ဓမ္မာစရိယ” ဘွဲ့ ရရှိအောင်မြင်တော်မူသည်။
- ၉။ ၁၃၀၃-ခု ဝါဆိုး (၁၉၄၁-၄၂) ဂျုပ်နစ်တော်များ မြန်မာပြည်ဘုံး ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်မည့်နှစ်တွင် ယခုလက်ရှိ အမာရူပူရမဟာဂုဏ်ရှုကျော်းတိုက်နေရာဘုံး ပြောင်းရွှေသီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ပြောင်းရွှေလာခဲ့စဉ်က သံယာတော် ငါးပါးများရှုံးပြန်တော်မူချိန်တွင် သံယာတော် ငါးရာကျော်မျှ သီတင်းသုံး လျက်ရှိသည်။
- ၁၀။ (ဂွဲတ်လပ်ရေးရရှိပြီးရှေ့က်) ၁၃၁၂-ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အိုးရုံး (ရရှိသီးစွာ) “အက္ခမဟာပန္တီတာ” ဘွဲ့တံ့ဆိပ် ဆက်ကပ်ခြင်းကို ခံယူရသည်။

အရှင်အနုကာဘိဝံသ၏ ဘဝသံသရာဖြစ်စဉ်အကျဉ်း

- ၁၁။ ငှင့်နှစ်များပင် နိုင်ငံတော်စာသင်ကျောင်းများ၌ သင်ကြားရန် မူလတန်း ဖွဲ့
ဘာသာ .လက်စွဲခေါ် သင်ခန်းစာများကို ရေးသားခဲ့သည်။
- ၁၂။ ၁၃၁၅-ခုနှစ်၌ (က) ဆဋ္ဌသံဂါတ် ဉာဏ်ဒါစရီယ သံပုံမှာယက၊
(ခ) ဆဋ္ဌသံဂါတ် ဘာရန်ထွောရက၊
(ဂ) ဆဋ္ဌသံဂါတ် ပါ့မြိုပို့ပို့သောဓက၊
(ဃ) ဆဋ္ဌသံဂါတ် ဉာဏ်သောဓေယျပတ္တပါ့ဌက အဖြစ်
တင်မြောက်တော်မူမြင်းကို အယူရသည်။
- ၁၃။ ၁၃၃၇-ခုနှစ်၊ ပဲခွဲးမြို့၌ ကျွေးပအပ်သော ဂိုဏ်းလုံးကျွော် အစည်းအဝေးကြီးက
ရွှေကျောင်ရိုက်းကြီး၏ ဥပညာတွင် (ခုတိယသာသနရှိင်) အဖြစ် တင်မြောက်မြင်း
ကို ခံယူခဲ့တော်မူသည်။
- ၁၄။ ၁၂၉၁-ခု၊ သက်တော် (၃၀)မှစ၍ ကျွေးစာများကို စတင်ပြုစုတော်မူခဲ့ရာ
၁၂၉၃-ခုနှစ်တွင် ပဋိမျိုးဆုံး ကျွေးစာကို ရေးသားပြီးစီးတော်မူ၍ ၁၃၃၈-
ခု၊ တန်ဆောင်မှန်းလတွင် “‘နာက်ဆုံးဆယ်လ မြတ်ဖွဲ့’” ကျွေးစာကို
ရေးသားပြီးလျှင် “‘တစ်ဘဝသံသရာ’” အမည်ဖြင့် ထေရာပွဲတို့ကို ကုလိပ်တိုင်
ရေးတော်မူခဲ့သည်။ ပဋိပကရဏ ဘာသာနှိုက်နှင့် မူလနှိုက်နှိုက်သီယ
ပါ့မြိုတော်နိသီယများကို ၁၃၃၆-ခု၊ တန်ဆောင်မှန်းလဆန်း ၅-ရက်
(၁၈-၁၁-၇၄) တန်လံ့နေ့၊ ၁-နာရီအချိန် စတင်ပို့ချေရေးသား၍ ၁၃၃၉-ခု၊
ပါ၏၏၏လဆန်း ၁၂-ရက်နေ့မှာ ပြီးဆုံးခဲ့ပါသည်။ သုတေသနဟာဝါဘာသာနှိုက်
ကို ၁၃၃၇-ခု၊ ဝါဆို လပြည့်ကျော် J-ရက် ကြောသပတေးနေ့ (၂၄-၇-၇၅)
စတင်ပို့ချေရေးသား၍ ၁၃၃၉-ခု၊ နတ်တော်လဆန်း ၁၃-ရက် (၂၃-
၁၂-၇၇) သောကြာနေ့၊ ပျုပွဲနှင့်တော်မူမြိုမြို့ ၅-ရက်အလိုတွင် ပြီးတော်မူခဲ့ပါ
သည်။ ပါထောယျဘာသာနှိုက်ကိုပင် တစ်ရက်များသာ ရေးသားပို့ချေခဲ့ပါသေး
သည်။
- ၁၅။ ၁၃၃၉-ခုနှစ်၊ သက်တော် (၇၈) နှစ်အရောက် နတ်တော်လပြည့်ကျော်
J-ရက် (၁၉၃၇-ခု၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၇-ရက်) အိုး၏ ညနေ (၄) နာရီ မြန်
(၃၀) တွင် တစ်ဘဝအတွက် ပြီးတော်မူပါသည်။

နိဒါန်းအချိ

ဂရတော် သိဒ္ဓရုပါ မေ၊ သိဒ္ဓပွဲတ္ထသာ သာသနာ
နှမိတ္ထာ တေ ကရိသာမိ၊ ဗျာချာနဲ့ ရူပသိဒ္ဓယာ။

သိဒ္ဓပွဲတ္ထသာ-ပါရမိတော်စု၊ ပေါင်းကာပြု၍၊ သဗ္ဗာဥာဏ်၊ ရောင်လုံးကဲမောက်၊ သိဒ္ဓပေါက်တော်မှုပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏။ သာသနာ-ကို
ဝိပသာနာ၊ သင့်ရာဝန်ထမ်း၊ ရဟန်းတို့သာ၊ နေသင့်ရာသည့်၊ သိကွာ ၃ ရပ်၊
သာသနာတော်မြတ်၌။ မေ ဂရတော်-ငါ၏စိတ်တွင်၊ ကျေးဇူးရှင်ဟု၊ အစဉ်
ထင်ရှား၊ ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သိဒ္ဓရုပါ-ရွှေပွဲပုံး၌၊ ကြိုးအားသွန်သဖြင့်၊
ဘာဝန်သီးသီး၊ ပြီးစီးသောသဘာ ရှိကြပေကုန်၏။ တော်-တို့မြတ်စွာဘုရားနှင့်၊
တရားသံယာ၊ မြတ်ဆရာတို့ကို [သိဒ္ဓပွဲတ္ထအရ ဘုရားကို ယူသဖြင့် တရားသံယာ
ကိုလည်း အဝိနာဘာဝနည်းဖြင့် ယူပြီးဖြစ်၏။] နှမိတ္ထာ-ကျမ်းပြီးလွယ်ကြောင်း၊
ခုမွန်ကောင်းကို၊ တောင်းကာရည်စုံ၊ ရှိခိုးပီး၍။ ရူပသိဒ္ဓယာ-ရူပသိဒ္ဓး၊
မည်ရှိထင်ရှား၊ အများခေတ်သုံး၊ ဗျာကရကုန်း၏။ ဗျာချာနဲ့နှိုးသုယော်းအမို့ယာ၊
ခပ်လွယ်လွယ်ဖြင့်၊ အကျယ်ဆိုရာ၊ ဘာသာဋီကာကို၊ ကရိသာမိ-ဆရာသီးသီး၊
နည်းစုံမိုး၍။ အပြီးတို့တွင်၊ စီရင်ပေအံ့သတည်။

ရူပသိဒ္ဓ။ ။ကစ္စည်းကျမ်းကို ဖွင့်ကြသော ဋီကာတို့တွင် ဤရူပသိဒ္ဓ
ကျမ်းသည် ယခုခေတ်၌ အများသုံး ကျမ်းစာဖြစ်၏။ များစွာသော ပုဂ္ဂပါရှင်တို့၏
ရုပ်စာတ်အသီးသီးကို ပြီးလွယ်စေနိုင်သောကြောင့် “ပဒေရူပသိဒ္ဓ”ဟူသော
နာမည်နှင့်လည်း လိုက်လျော်၏။ မိမိကား ဤကျမ်းကို သင့်နှစ်သား အရွယ်ကပင်
လေ့လာခဲ့၍ အထက်တန်း ပါ၌တော် အငွေကထာများကို လေ့လာသောအခါ
ဤကျမ်းစာနှင့် ဓာတ္ထတ္ထသံ့ဟာကို မကြာမကြာ ကြည့်ရှု၍ သဒ္ဓါဆိုင်ရာ ပုံ
ပါ၌အတွက် အဖော်ပြုခဲ့ရသည့်ပြင် အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ပို့ချုပ်ပြီးသော
ကျမ်းစာလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းပြုပုံရှိ၏။ ။ဤရူပသိဒ္ဓကျမ်းကို စီရင်သော ပုဂ္ဂရိလ်သည်
နိုင်း၌ လာသော “ဒီပက်ရာချွေမိလဝသုမတိ ဒီပလဒ္ဓပြကာသော” စသည်ကို
ထောက်၍ လူနှိုးယတောင်ပိုင်းအာတိ ဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း၊ ဤကျမ်းကို
ပြနိုက်ခြုံကား သီဟို၌ကျွန်း ဗာလာဒီစွာကျောင်းတိုက် စူးစွာမထိကမ္မာကျောင်းတိုက်
၂ရပ်ကို အပ်စီးလျက် အရှင်“ဗုဒ္ဓရိယ”ဟု ထင်ရှားသော ကျမ်းတတ်ဆရာတော်
တစ်ပါးဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။ သီဟို၌ကျွန်းဝယ်ထင်ရှား
သော အရှင်အနှစ်ဗုဒ္ဓ၏ တပည့်ဟု ဆိုသဖြင့်လည်း အရှင်ဗုဒ္ဓရိယ၏ ဆရာသည်

မှလင့်ကာကျမ်းပြဆရာ အရှင်အာနန္တဘာ ဖြစ်တန်ရာ၏၊ ထိအရှင်အာနန္တကား အရှင်ဗုဒ္ဓယေသန၏ နောက် အလွန်မကြသော ကာလုံး ထင်ရှားသော ဆရာတော်ဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဗုဒ္ဓိယလည်း ကျမ်းပြုပို၍ အများတွင် ပါဝင်ထင်ရှားသော ဆရာတော်တစ်ပါးဟု မှန်းဆုံးရှိပါသည်။

ဘာသာဋီကာ။ ။မည်သည့်ကာလ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် စီရင်သည်ဖြစ်စေ ယခုခေတ်၌ ထင်ရှားနေသော ကျမ်းစာတစ်စောင်ကို ယခုခေတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ လက်ခံနိုင်လောက်သော အဖွင့်ဗျာချာ ဘာသာဋီကာဖြင့် တန်ဆာဆင်ပေးဖို့ တာဝန်မှာ မိမိတာဝန် ဖြစ်ပေရကား ထိရုပသိဒ္ဓကျမ်းစာကို နိသုယအမို့ပွားယ် စုလောင့်စွာတန်ဆာဆင်၍ “ရုပသိဒ္ဓဘာသာဋီကာ” အမည်ဖြင့် ဖွင့်ပြပါအံ့။

ရှေးသားပုံအစီအစဉ်။ ။ယခုကာလ၌ ပါဋီတစ်ချက် မြန်မာတစ်ချက် တွဲဖက်ထားသည်ကို “နိသုယ”ဟု ခေါ်ကြ၏၊ သို့သော် “နိသုယ”ဟူသည့်မှာ ဆိုင်ရာကျမ်း၏ အနက်အမို့ပွားယ်ကို နားလည်လောက်ရှိ အမို့ပြုရသောကျမ်းစာ မျိုးသာ ဖြစ်ထိက်၏၊ ထိုကြောင့် ဤဘာသာဋီကာဝယ် နိသုယအခန်း၌ သုတ်အနက်ကို လုံးဝပြုလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊ ထိုသုတ်နက်ကို အခြေပြုသွေ့ခြားပြီးဖြစ်၏၊ ဝတ္ထိခြားလည်း လွယ်ကူသောပုံများ၊ ကစ္စည်းစုံတို့နှင့် ထပ်တူကျ သော ပုံများကို အနက်မပေးဘဲ ချုန်လုပ်၍ ကစ္စည်းနိသုယ၏ တာဝန်ဟု သဘောထားရတော့မည်၊ အမို့ပွားယ်ခန်း၌ ရုပသိဒ္ဓနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သော အမို့ပွားယ်များကို ထင်ရှားအောင်ဖွင့်ပြ၍ ဗဟိုသုတေသနဖြစ်ဖြင့် မှတ်သားရမည် အချို့အမို့ပွားယ်များနှင့် ကစ္စည်းကျမ်း၌ တိုက်ရိုက်ပါဝင်သော အမို့ပွားယ်များ ကိုမှ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၏ တာဝန်ဟု သဘောထား၍ ရှောင်ရှားသွားရပေ လိမ့်မည်၊ ဤသို့လျှင် ကျယ်ဝန်းစွာသော ရုပသိဒ္ဓကို နိသုယအမို့ပွားယ်စုံအောင် ငင်း၍ ကျမ်းရင်းစာသား၏ အမို့ပွားယ်များကို မကြွောင်းစေဘဲ ကျဉ်းကျဉ်းနှင့် ပြီးစီးအောင် ကြီးလေးစွာ သတိဆောင်၍ စီစဉ်ထားပါသည်။

ရုပသိဒ္ဓ လေ့လာသင့်သူ။ ။ၤ။ ရုပသိဒ္ဓကို ပို့ချမည်ဟု ကြံလျှင် တပည့်ဖြစ်သူမှာ ရှေးဦးစွာ သုတ်စဉ်သုတ်နက် သုတ်အမို့ပွားယ် တစ်သုတ်ဆိုင်ရာ ရုပ်တွက်နှင့် နာမ်ဂိုဏ်း အာချာတ်ဂိုဏ်းများကို နှုတ်တက်ရပြီးသူ ဖြစ်ပါစေ။

၁။ ရုပသိဒ္ဓ၌ လိုက်ပုံများကို ပြထား၏၊ သုတ်စဉ်မရသေးလျှင် မည်သည် သုတ်မှ မည်သည့်ပုံ လိုက်သည်ဟုမသိ၊ ထိုကြောင့်သုတ်စဉ်ကို ရပါစေ။

J။ ထိုပြင် သုတ်နက်လောက်မျှ မရသေးလျှင် သုတ်၊ သုတ်အဖွင့်(ဝတ္ထိ)ကို အနက်ချေပေးနေရသဖြင့် အချို့နှင့်ကြာသလောက် ခရီးမရောက်၊ သုတ်နက်ရ ပြီးလျှင်ကား ထိအားလုံးအတွက် အနက်မချေရတော့သဖြင့် သက်သာသည်။

- ၃။ သုတေသနပြုပွဲမှု သီပြီးသူမှာလည်း အဓိပ္ပာယ်မခက်ရာ၌ အထူးမပြောရဘေး၊ လျင်မြန်စွာ ပေါက်ရောက်ပါလိမ့်မည်။

၄။ သုတေသနပြုပွဲမှု တစ်ရပ် နှစ်ရပ်စသည် ပြီးနေသူကား ရုပ်သီဒ္ဓိ၌ ကျယ်ဝန်းစွာသော ရပ်များကို နည်းပြုမှုဖြင့် အကုန်ပြီးနိုင်ပါလိမ့်မည်။

၅။ နာမ်ဂိုဏ်း အာချာတ်ဂိုဏ်းများကို ရခဲ့သူမှာ ကျယ်ဝန်းစွာသော နာမ်အာချာတ် ခေန်းတို့ကို လျင်မြန်စွာလွန်မြောက်၍ ရုပ်သီဒ္ဓိတစ်ကျမ်းလုံးကို လအနည်းငယ်ဖြင့် ပေါက်နိုင်ပါသည်။ သုတေသနပြုသီဒ္ဓိမှု မရသေးသူအား ရုပ်သီဒ္ဓိကိုချမှတ်ပါလျှင် “ပိုးသာကုန် မောင်ပုံ စောင်းမတတ်”ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဤနှုန်းမှုရာ။ ၁။

ယဒီ ဦး အယုတ္တာ၊ ပမာဒေန ဘမန ဝါ

ଠଣ୍ଡା ମଧ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଠାନିକ, ଯାହାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତି ହେଲାଏବେ

မှတ်ဖွယ် အက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
အကတ္ထရုံ-အကာရကေ	၄၆၇
အကာရော ဥစ္စရဏေတွေ	၃၄
အက္ခရာအပေါင်းသည် ပုဒ်	၁၁
အက္ခရာ၏ ဝစနှစွဲ	၁၅
အစန့်မှုလျှောက်ကာနီ	၅၈၉
အနျေတံ့၏ ဝစနှစွဲ	၅၉၉
အလျော့သနသမ္မဒါနီ	၄၀၈
အည်၊ ဇကစ္စအနက်	၂၆၄
အည်တရ၊ အည်တမသဒ္ဓါ	၂၄၈
အတ္ထနာဝ အတ္ထာနံ သမ္မနီ	၃၉၈
အန္တရာ၊ အသိတောာ၊ ပရီတောာ စသည်	၃၇၆
အန္တြော	၁၉
အန္တြာပေါ်ဆီး	၁၇၆, ၂၅၇
အတိဒေသသုတ် ၆ မျိုး	၁၈၅
အတောာ နီးစီး အာရမ္မာ	၂၃၄
အတောဝ(အတိ-လူဝ)	၁၉
အတ္ထပွဲကရဏာ လိဂါ	၇၄
အတ္ထာလာဘ	၂၉၇
အခုံရဋ္ဌသာလပနေ ဝါယ	၁၆၅
အခွသဒ္ဓါ	၂၃၇
အမိကာရ ၃ မျိုး	၁၄၆
အမိကာရလိုက်ပုံ	၅၄
အမိကာရော၏ သဒ္ဓာတ္ထ	၁၄၃
အမိကာရောနှင့် ဝတ္ထာတေ	၉၅
အမိလို့	၅၅၃
အနုဘိနေယျ	၁၃၈
အနီယမတွဲ	၃၁၈
အနုကရဏသဒ္ဓါ	၇၃
အနုပဒီဌာနံ ဂုဏ်ယောဂတောာ	၁၃၇

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

အနုမေယျိုဝါယယ်	၄၃၅
အန္တတ္ထနာမ်, ရုဋ္ဌနာမ်	၁၄၁
အန္တဒ္ဓမာသံ	၅၄၈
အပဝဂ္ဂ	၂၉၆
အပုနေဂျာ စသည်	၅၀၉
အပျော်ဘာဝါ	၅၂၅
အပျောကတာ (အညထူ)	၅၁၅
အပြောဟွေအောဟု သမာသ်ဖြစ်နိုင်ပုံ	၅၇၈
အဗ္ဗအပြုံး သရပါသလော	၇၆
အဘာဝ ၄ မီး	၅၄၆
အဘိဓာန်လက္ခဏာ ဟို	၆၀၃
အဘိဓားပျော်ယောဇ်ဝါကျ	၈
အဘိဓားဝါစနော	၅၆၅
အဘိဓားမစ္စကို ဆဋ္ဌယန်ဖွင့်နိုင်	၇၆
အရှိယသု	၁၃၈
အလိုက်နာမ်	၂၇၂
အလုံသွှေ့အော် အနက်	၃၁၉
အဝောရဏာကမွှောရဲ	၅၇၆
အဝောရဏာထူး	၃၂၆
အဝိဘတ္ထိကနိုဒ်သွေးသ	၁၆၈
အဝိဝင့်နှစ် မှုခေန	၃၇
အသွှေ့ သွှေ့	၂၃၈
အသပ်ဒိုဂုဟ	၅၂၂
အသဝဏ္ဏာအော် ဝစနို	၅၅
အဟောအော် အနက်	၃၂၉
အဘဂေါ် ဝစနို	၈၀
အဘဒေါ်အော် အနက်	၁၆
အဘဒေသောအော် ဝစနို	၆၇
အဘန့်ပုံးပိုံ	၅၄၈
အဘပစ္စယန်ဘန်ဖွေးသာ	၂၅၈

(၅)

မှတ်ဖွယ် အကွဲရာစဉ် မာတိကာ

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

အာရာဒေသပဝါဒီ	J0၆
အာလပန်၏ဝစနှု	J၂၀
'အာလပန်, သမ္မာဓန	J၆၄
အာဂုသာကို ဗဟိုဝစ်ဆိုရကျိုး	J၁၂
လူတရု, အညသ္ဌာ	J၄၈
လူတရိတရယောဂ	J၁၇
လူတိသဒ္ဒြာ၏ ပရိသမာပနှု	J၂၇
လူဇ္ဈာတလက္ခဏ	J၉၆
လူဇ္ဈိဂါ, ပုဂါ	J၃၃
လူဒုပ္ပစ္စယတာ	J၃၇
လူသာ, ဥသူယ	J၁၄
ဥကာရွှေ ဂါတ္တာသဒ္ဒြာ	J၄၁
ဥပရာခိုက်သုရဝ်စန်	J၁၃
ဥပပဒသမာသ်	J၀၂
ဥပသရှု၏ ဝစနှု	J၁၃
ဥပသဒ္ဒြာ သမိပ သမိပီ နှစ်နက်ဟော	J၅၂
ဥပသုတိ	J၅၂
ဥပါတ္ထဝိသယ	J၃၄
ဥဘ, ဥဘယ	J၆၆
ကေစ္စ, ကေတိယ, ကေစိုယ	J၆၆
ကေဝစနှုန်သမ္မာတေသူ	J၄၆
ကေသဒ္ဒြာ၏ အနက်	J၆၄
ကေကော စသော ဝိဇ္ဇာ	J၆၆
ဇ္ဇာ, သေယျာ, ဉာဏ္ဍာ, သော်	J၂
ဇသသော ဇကမိတိစ	J၇၁
ဉာဏာရွှေ-စီတ္ထဂါသဒ္ဒြာ	J၄၁
ကစ္စည်းသုတ်တည်ပုံ	J၉၉
ကတရု, ကတမသဒ္ဒြာ	J၄၇
ကတိသဒ္ဒြာ ဗဟိုဝစနှုန်သာ	J၈၄
ကတ္တာ, ကမ္မမန္တာ စသည်	J၉၅

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

ကတ္တာရကာရက၏ သတ္တိ	၃၈၄
ကထိတက်၊ အကထိတက်	၃၅၉
ကနှင့်သိအကြား အာပစ္စည်း သက်ပုံ	၂၆၃
ကမ္မကတ္တား	၃၈၈
ကမ္မပွဲဝစနိယ၏ ဝစနတ္တာ	၃၆၇
ကမ္မအီသံသဋ္ဌ၊ သူချွဲလိုက်တ္တာ	၃၄၅
ကသွာ၏ နာမ်-နိပါတ် နှစ်မျိုး	၃၃၁
ကရိုက်းအကြောင်း	၂၀
ကာရက၏ ဝစနတ္တာ	၃၇၃
ကာရကသမုဒ္ဓည်းစသည်	၁၄၉
ကာရကဟိတ် (နေကဟိတ်)	၄၁၇
ကာရိတ်ကု၌ ပါ၌တော်သွားဖြင့် စဉ်းစား	၃၆၁,၃၆၂
ကာရိယာတိဒေသ	၁၈၀
ကိုတကပယောဂေ	၄၈၈
ကိုတပစ္စယာပယောဂေ	၄၈၇
ကိမတ္တာ၊ အတ္တတ္တာ	၆၂၂
ကိရ၏ ဝိဇ္ဇာရတ္တာ	၃၃၁
ကြိယာကာရက သွားတော်	၄၇၅
ကြိယာဇောတကော နာယံဂါထာ	၃၆၉
ကြိယာနိမိတ္တာ ကာရက်	၁၆၇
ကြိယာပြိုင်လျှင် အနာဒရတဲ့	၅၀၄
ကြိယာဘို့မြှုံး	၃၅၆
ကုဟိတ် နိပါတနော်	၂၉၁
ကံး မေ ဇောန် တိဆောန်	၄၀၀
ဂရဟာ(ပလ္လိတက)	၃၀၈
ဂရု၊ ဗဟို ရပ်စဉ်	၂၀၇
ဂသောဝိ၌ အော် ဝစနတ္တာ	၁၉၀
ဂဟရွှေ့မှ အာဓာရဂို	၅၀၆
ဂဟောတဗ္ဗတ္တာစသော သုံးမျိုး	၃၅၆
ဂုဏ်ခြပ်ဟော၊ သမာသံနောမူ	၅၆၄

(၁)

မှတ်ဖွယ် အကွဲရာစဉ် မာတိကာ

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

ဂဏေဝန္တီ နပုလ္လိင်	၁၇၅
ဂဏေဝါဒအကာရန္တီ	၁၇၉
ယောသန့် ဓနိတ	၄၂
စရိဟကံ အနုကဗ္ဗန့်	၆၅
စတုလ္လိုတ္ထူရိသွှေ့ မှတ်ဖွယ်	၆၀၈
စသုဒ္ဓါ၏ အနက်	၁၂၀
စေ, ယဒီ အနက်	၃၃၃
ဆန္ဒဝိဘတ်၏ အာဒသာပေကွ	၁၅၅
ဆန္ဒသက်ရာ ကာရိတ်	၃၆၅
ဆောင်ပုဒ်ကိုပြင်ထားပုံ	၂၇၉
နောက်အပါဒါန်	၄၃၉
မီဝိတန်ဝံကံ၏ ဝစန့်	၅၇၁
ဈဲလပါရသုံး(နိယမတ္ထု)	၂၀၃
ဈဲလသညာ ပသညာဝ	၇၈
ဌာနအကြောင်း	၁၇
ဌာနသန္တီ၏ အခိုဗာယ်	၆၁
တ, ဇတ, လူမ, အမု	၂၅၅
တန္ထာပညတ္တီ	၃၄၄
တဒ္ထာ, တုမထ္ထာ	၄၂၂
တအန်ပရောဇာန် (ရပ်ပြီးနှီး)	၁၅၃
တပ္ပါနစာရောသူ	၃၀၀
တဖိုပရီတော ပါ၌မှန်	၁၂၀
တစ်ယောက်တည်းကို မယ်ဟု သုံးစွဲ	၂၇၃
တ သဒ္ဓါ လိုင်လိုကုပုံ	၅၅၉
တိဒဏ္ဍကောန ပရီဗ္ဗာကံ	၃၉၅
တိယမှု, အမှုတိယ	၃၀
တန္ထာဒီဥသယုက္ကန့်	၃၃၅
တလျောစီကရဏ စ-တသဒ္ဓါ	၅၅၈
တဝန္တီ စသည် ရှိရှိသွှေ့ သမာသ်မဖြစ်	၆၀၃
တဝေတနာဒီပစ္စုထွဲထိုး နာမ်မင့်ရ	၅၄၁

အကွရာစဉ်

စာမျက်နှာ

တေ လူထိချာ	၂၂၁
တေ ဘိဂ္ဗ္ဗ နာနာကုလာ	၄၄၃
တ ခေါ် ပန ဘဝ္ဗ္ဗ ဂေါတမံ	၃၇၅
တွေ့ဒီကို ဝိဘတ်အမည် မှုည့်ရကျိုး	၂၈၅
တျကို (၁)ပြုလျင် အပြစ်	၇၂
ဒကာရော သန္တိဇော	၂၆
ဒိဋ္ဌပုံး စသည်	၁၉၁
ဒိယော် ဝစနတ္ထ	၃၀
ဒုန္ဒယတာ၏ အနက်မှန်	၁၀
ဒုမ္မာ ၇၄	၃၃
ဒုရစသည် ယုဉ်ရာ၌ ကြိယာ ထည့်, မထည့်	၄၅၃
ဒုရတော့ဝ အာဂ္စ္စိုး	၄၅၂
ဒေဝါတ္ထသု ကဏ္ဍာ ဒန္တာ	၁၃၄
ဒိရရဲ့ စသည်	၁၉၅
ဒွေဘာဝနှင့် အာဂမ	၂၂
ဓ၊ က္ခတ္ထုံး, သကိုအနက်	၂၃၃
ဓတုဝိဘတ္ထိဝန္တိတမထဲ့ဝ	၄၃
ဓရပူယောဂ	၄၁၃
ဓဝံ အနက်	၂၃၄
နဇ္ဇာ စသည် ရပ်ပြီးပုံ	၂၂၆
န ပဉာဏ်ယမ်ာဝေါ	၁၄၅
နမထဲ ဗုဒ္ဓိန်	၄၃၀
နဝါ, ကွို	၇၀
န သံသီမန်ပုံသကာန် (နိယမထဲ)	၂၀၁
နာမင့်ရခြင်း၏အကြောင်း	၅၄၀
နာမသဒ္ဒို၏ အနက်	၂၃၀
နာမံ၏ ဝစနတ္ထနှင့် အသိပေါ်	၁၄၀
နာမည်ဟောသဒ္ဒိုကို ပုဇွာ မင့်ရ	၅၇၀
နိဂုဟီတ်၏ ဝစနတ္ထ	၃၆
နိဂုဟီတ်မကာရဲ့၏ ရွှေတနည်း	၁၂၆

(ယ) မှတ်ဖွယ် အကွဲရာစဉ် မာတိကာ

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

နိစ္စတွောယမာရလ္ာ	၁၉၁
နိစ္စမေဝစ ပုဂ္ဂိုင်း	၁၆၃
နိစ္စဝါဒီ, အနိစ္စဝါဒီ	၁၅
နိဒါရဏ	၅၀၀
နိဒါရဏ ၆ မျိုး	၅၀၂
နိဒါဋီသယ	၄၃၃
နိပွဲနှုန်းလိုင်	၁၄၉
နိပွဲတ္ထနိယက် စသည်	၃၅၄
နိမိတ္ထသတ္ထမိ	၅၀၆
နိမိတ္ထနာနသာရာနံ	၂၂၂
နိလာဒိရဏနာမူး	၂၇၀
နှုန်း အနိက်	၂၃၁
ပကတိက်, ပိကတိက်	၃၅၇
ပကတိပြုရကျိုး	၅၃၉
ပကတိပြုရာဌာန	၈၉
ပကတိသန့်နှင့် ပဋိသေစ	၈၉
ပကတ္ထတွောတကာကာက္လတ္ထီ	၂၁၇
ပစ္စကွဲ	၂၀၅
ပစ္စကွဲဓမ္မာစသည်	၁၉၇
ပစ္စတွဲ ဥပယောကူ	၅၁၉
ပစ္စယာ ဓာတေဝါစီမံ	၂၁၀
ပွဲစွဲည်းဆုံးသော်လည်း သမာသ်ပင်	၅၉၇
ပစ္စသုဏေ, အန်ပတိဂိုဏ်	၄၁၆
ပစ္စကံအကွဲရာနာမ	၁၄
ပြု, ကထနံ	၄၆၅
ပဋိဘာကတ္ထ	၃၂၈
ပဋိဘာတူ တံ စုနှံ	၃၇၈
ပတ္ထနေ့-ပကိုဟိတံ	၂၇၅
ပဒုပူရဏ, အထွေပူရဏ	၂၂၀
ပဒုတွောနတိက္လမံ	၁၁၅

အကွဲရာစဉ်

ဘမျက်နှာ

ပဓာနမပြခာနေသူ	၅၁၀
ပဘဝါ	၄၃၉
ပယတ်အကြောင်း	၂၁
ပရလိဂ်းစီ	၅၆၅
ပရသာမညာ ပယောဂေ	၃၉
ပရာမိယောဂါ	၄၃၉
ပရိယုဒါဟာသီ	၁၃၈
ပသ္ထု၊ ပရိယုဒါသပဋိသေစ	၅၈၀
ပသည်သုစ	၂၂၃
ပဟာရောစသော သမာသီ	၅၉၁
ပဟိန့်၊ အာသူ စသည်ယုံရာ	၄၂၉
ပါဋီပိုဒ်ကာ ပရနာမထော်ယုံ	၃၄၁
ပါဒါဒေါစ စဝါ ဇဝါ	၂၇၆
ပါဉိဘာသာ	၁၄၅
ပုထဂေဝ၊ ယာဝယုံရာ အပါဒိန်	၄၄၃
ပုံဗ္ဗပဒသော်ယုံ ပုမ္မာဝါတိဒေသော	၅၆၉
ပုံဗ္ဗယောဂ	၄၆၃
ပုရိသေနနှံးကံလော ကတ္တားလော(ကာရိတ်ဆိုင်ရာ)	၃၆၄
ပေါက္ခရဏီ	၂၃၁
“ပြီး၏”ဟုသာ ပေး	၅၃
ဗဟိလိကတံ	၅၇၁
ဗျာကတော (ဗျာကာသီ)	၇၀
ဗျာန်၏ ဝစနထွေ	၃၄
ဗျာန်ဗုဒ္ဓိ (၁၀)ပါး	၃၈
ဗျာန်သည် ရလာဒ်	၄၈
ဗျာပကောသ စသည်	၄၉၂
ဘတ္တသု ပုရေ	၅၅၇
ဘဒ္ဒိုး၊ ဘဒ္ဒိုး	၁၈၃
ဘဝါးသဒ္ဒိုအတွက် သုတ်ပို	၁၈၁
ဘိက္ခုပုသုတိတော နိုး	၂၀၆

(၈)

မှတ်ဖွယ် အကွဲရာစဉ် မာတိကာ

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

သိယျဗြိုဟောဂေ	၄၂
ဘုဇ္ဇာလပနံ	၅၂၀
မယဝါသဒ္ဒို၏ တစ်နည်း	၁၉၅
မအေး အန္တရေတိ၏ နိဒ္ဒိရဏာအနက်	၁၆၀
မညတိပွဲဟောဂေ	၄၂၅
မတူဥာ၊ မတူး(ပေတူဥာ)	၂၃၂
မဒါတိဟောဂိုဘာဂေန	၁၂၈
မနည်း၊ ဧရိမံ	၁၁၉
မနော၏ လိုင်	၁၇၃
မရိယာဒ၊ အဘိဝိဓိ	၃၀၆,၄၄၁
မာတရုအနဲ့	၂၇၂
မာတိပက္ခာစသည်	၂၂၂
ယထာဇီအနက်များ	၅၅၆
ယထာဝဝထိတရူပ	၅၆
ယဒ္ဒိရာလံ	၂၇၃
ယဒီဇို့နာမဲ့	၁၄၂
ယဝတံသူတို့ ကာရသဒ္ဒိ	၁၀၆
ယသွား ပေါ့ ဒတ္ထာဝါ	၂၃၂
ယသာယသွာတော့ ခမတိ	၄၁၀
ယသာဝါ ပရိဂုဟော တံ သာမီ	၂၇၂
ယာဝဒတ္ထာ	၅၅၆
ယာဝသဒ္ဒိ၏ ပရိဇ္ဇာအန္တာ	၂၂၃
ယုတေသန၏ အနက်	၂၃
ယုတေသာ၊ သက်တော့ သမ္မတန္တာ ဝါ	၅၃၁
ယုဝိနော	၁၉၄
ယေနံပိုကာရော	၄၀၄
ယေနံ ဝါ· အသုနံ	၄၄၈
“ယောကော့စီ ဂုဏ်တိ”စသော ဝါကျု	၃၆၃
ယောကုတာ၊ ဝိဇ္ဇာ	၅၄၇
ယော မာဇာရော၊ တမောကာသံ	၄၉၀

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

ယောနံနော (ဝိနာဓိကာရ)	၂၀၂
ယောဓိသေရော	၆၃,၉၃
ရက္ခဏနှင့် နိဝါရဏ	၄၄၇
ရသာ၏ ဝစနတ္ထ	၂၆
ရာဇာဒိဂိတ်းသွင်းပုံ	၅၉၆
လက္ခဏ၊ လူထွေမြှေတက္ခရာန	၃၇၁
လက္ခဏနှင့် ဝိစ္ဆာကွဲပုံ	၃၇၄
လပြု နိစ္စ၊ သောင့်သ	၂၈၃
လဟုမတ္တာ	၂၇
လွှာနမလိုသေသာ	၈၇
လိုက္ခာ နိပစ္စတော (ရပ်တည်ဖို့)	၁၄၈
လိုက္ခာအဖွင့်	၃၃၇
လိုက္ခာ၊ ပဒေ	၄၃၃,၄၅၅
လိုက္ခာနှင့် ပါဉ္စပဒီက	၁၄၈
လိုက္ခာနှင့် လိုက္ခာ	၃၄၃
ဝရှု၏အနက်	၂၃၅
ဝရှု ယောသာယောသာနံ နိယမသွုတ်(ဂေါ်လလိုပဒ္ဒနည်း)	၁၀၉
ဝစ္စလိုက်	၂၇၀
ဝန္တာ (ဝန္တာ)	၂၂၆
ဝန္တားရာ၌ နာမ်အစီအရင်လည်း မဖြစ်	၂၆၉
ဝန္တာပရေန သဝန္တာ	၇၀
ဝတ္ထာနပုံးပုံးကာ သဒ္ဓပဝတ္ထိ	၁၅၄
ဝတ္ထိတရိဘသာ	၁၂၅
ဝါကျန်စိုး (လောကိုက၊ အလောကိုက)	၅၂၈
ဝိကပြာ	၅၈၈
ဝိစိတ္တာ ဟိ သမာသဝတ္ထိ	၆၁၀
ဝိဇ္ဇာနောပိ သူကြားပိ စသည်	၂၁၇
ဝိဘတ္တအပါဒါန်	၄၅၇
ဝိမတိ	၅၈၈
ဝိဘတ္တပစ္စယန်	၂၄၈

(၁)

မှတ်ဖွယ် အကွဲရာစဉ် မာတိကာ

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

ဝိဘတ္ထိယုတ္တ၊ အဝိဘတ္ထိယုတ္တ	၃၂၂
ဝိဝိဇ္ဇ္ဇာ	၄၆၁
ဝိသဒါကာရ ဝေါဟာရ စသည်	၃၃၉
ဝိသေသနနောက်၌ ဆဋ္ဌသက်မှ သမွန်ကို ထွန်းပြ	၄၇၈
ဝိသေသနတ္ထရပါဒ၏ ကမ္မာရဲဖြစ်ပုံ	၅၂၂
ဝိသေသနနေ့	၄၀၅
ရုတ္တတ္ထာနမပွဲယောဂါ	၅၆၃
ရုတ္တိယဝါ(ပါဒပေါ် စသည်)	၆၀၆
သက္ကတအလို ရှေးအဟိုက	၃၇၆
သချာပောနဖြစ်ပုံ	၂၈၁
သချာသချာယျဝစန	၂၆၇
သတ္တာမတ္ထာ	၃၄၈
သတ္တိယ၊ ဒေသိယဘာသာ	၁၄၆
သအေနတ္ထ (နိစိဝိပောနတ္ထ)	၂၁၀
သဒ္ဓပ္ဇာန်ပကာန်	၃၃၈
သမွတ္ထ	၅၄
သမွဒါန်၏ ဝစနတ္ထ	၄၀၈
သမွာဒေသဗျ၏ အနက်မှန်	၁၂
သမွဂ္ဂဟကံ သမွာဒေသတ္ထ	၁၆၃
သမွနာမ်အမည်	၂၇၁
သမွနာမ်များ	၂၄၂
သမွနာမှန်၏ ဝစနတ္ထ	၂၄၄
သမွသဒ္ဓ၏ အတ္ထာန္တိရ	၁၄၂,၂၄၃
သမွဒီတော် သမွာ	၄၀၃
သမွာဝနာ ကမ္မာရဲ	၅၇၄
သမဝါယ	၃၈၉
သမာသံစပ်ရခြင်းအကျိုး	၅၂၉
သမာသံ-တဒ္ဒိတ် အထူး	၅၂၉
သမာသံတွင်း သွင်းရကျိုး	၅၀၈
သမာသံမဖြစ်နိုင်ရာ (သဒ္ဓနိတ်သုတ်)	၆၀၄

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

သမာသော၏ ဝစနတ္ထ	၅၂၈
သမ္မတည်းသုံးမျိုး	၃၁၆
သမ္မတည်း၊ သမ္မတည်း၊ အပေကွဲ	၃၀၈
သရ၏ ဝစနတ္ထ	၂၇
သရဏဂတော်၏ ဝါဒန္တရ	၆၀၁
သရလောပါမာအေသာ၊ ပေ၊ ပကတီ	၁၅၆
သရသို့	၄၅
သရာ သရေ	၄၉
သရူပသံယုဂ်	၄၃
သရေ့၏ သွံ့၏ အနက်	၅၀,၅၁
သရေန ဝိယောဇာယေ	၄၇
သရီးနော၏ မှတ်ချက်	၁၂၄
သဟ၏ သမကြိယာအနက်	၃၃၂
သဟတ္ထ	၄၀၀
သာကလ္လာတ္ထာ	၅၁၇
သာအေသာကတိကတ္ထာ	၂၁၇
သာဓ၏ သမ္မတိန္တနတ္ထ	၃၂၈
သာဓ၊ လူယ်၊ ဟန္တတိ၏ အနက်	၃၃၀
သာဓဘာဝရတောာ လူတ္ထာသည်	၃၇၂
သာမာဂမိ မူလဘာသာ	၁၄၄
သာမိသာရာမိပတီ	၄၀၉
သာရုပ္ပါ (သောရုပ္ပါ)	၃၀၄
သာဟာစရိယနည်း	၁၅၉
သီးစသည်ထားပုံ	၁၅၈
သီလိုင်ကထနော	၅၂
သုခ္ဓာရဏတ္ထာ အကွဲရလောပေါ်	၁၂၇
သုတ္ထပဒါဒီဟိ	၃၁၂
သုတ် ၆ မျိုး	၁၃၆
သုတ္ထိ၊ သုတ္ထိအနက်	၃၃၄
သုဟိတတ္ထာယောဂဆုံး	၄၈၆

(၉)

မှတ်ဖွယ် အကွဲရာစဉ် မာတိကာ

အကွဲရာစဉ်

စာမျက်နှာ

သေသတေသလေပံ့၏ သေသ၏အပါဒါန်	၁၆၆
သေဘ နုပုသကလိုက်း(၀)	၁၇၃
သံယောဂရသု	၉၇
သံယောဂ, ဝိသံယောဂ	၁၃၃
သံယောဂေါ် အယတေ	၂၉၀
သဝဏ္ဏနာ ၆ ပါ:	၉၃
သံဝဋ္ဌနှင့် သံဖုန့်အထူး	၂၂
သံသယတ္ထ	၃၂၅
ဟိတ် နှစ်မိုး(ဖလသာဓန, ပယောဇော)	၄၆၅
ဟိတ်ဝင်, မဝင်သေဘ လက္ခဏာ	၅၁၁,၅၁၂
ဟိဝိဘတ္ထိမို့စဉ် ဝိဘတ္ထိသဒ္ဒို	၁၉၃
ဟိတ် သုံးမိုး	၅၀၇
ဟေတွေတ္ထအပါဒါန်	၄၆၀
ဟေတွေတ္ထ	၄၀၁

ဆန္ဒတဗ္ဗုရိသ်

ဆန္ဒ - ဆန္ဒတဗ္ဗုရိသ်ကား၊ ရည် - မင်း၏၊ ပုတ္တာ - သားတည်း၊ ရာဇုပုတ္တာ - မင်းသား၊ စံ၊ ရာဇုပုရိသာ - မင်းချင်းယောကြား၊ အာစရိယပူဇော်ကော်-ဆရာကို ပူဇော်သူ့၊ ဗုဒ္ဓသာဝကော်-ဘုရားတပည့်၊ ဗုဒ္ဓရုပ်-ဘုရားရုပ်ပုတော်၊ အနိဝင်နှစ်-ဘုရားစကားတော်၊ သမုဒ္ဒသောသော-သမုဒ္ဒရာအော်သဲ့၊ သညာနှင့်-စပါးတို့၏၊ ရာသီ-အစုတည်း၊ ဓညရာသီ-စပါးစု (စပါးပုံ) ပုဂ္ဂကွော - ပန်းနှင့်၊ ဖလရသာ - သစ်သီးရည်း၊ ကာယသာ-စေတသိက်အပေါင်း၏၊ လဟုတာ-ပေါ့သည်၏အဖြစ်တည်း၊ ကာယ လဟုတာ-ဖြစ်၊ မရရှာသောတိ-သေခြင်းကို အောက်မေ့ခြင်း၊ ရုက္ခမူလ်-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၊ ဝါ-သစ်ပင်ရှင်း၊ အယောပတ္တာ-သံသပတ်၊ [မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ “အယောပတ္တာ” ဟု သမာသံအလယ်၌ မြေ ရှိရသည်၊ “အယသာ + ပတ္တာ” ဟု သီဟိုဇ်မှုမြေ ဝါကျလည်း ပါ၏] စံ၊ သုဝဏ္ဏကုဋ္ဌဟံ - ရွှေအီးခင်း (ရွှေအယ်)；[သက္ကတအဘိဓာန်၌ “ကဋ္ဌဘော” ဟု ပုံလိန်ရှိ၏] ပါနီယထာလက်-သောက်ရောက်၊ သပ္ပါက္ခမူး-ထောပတ်အိုး။

ဒေဝါနံ-နတ်တို့၏၊ ရာဇာ-မင်းတည်း၊ ကြတိအတ္ထာ-မြှုံး၊ သမာသာဒို့-သမာသံအစရှိသည်ကို၊ ကတေ-သော်၊ ကွစ်သမာသံကတာနမကာ ရန္တာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အကာရော-ပြု၊ တတော်-ထိုသို့ (အ)ပြုခြင်းကြောင့်၊ သူ့ စာတိ-သူ့ စသုတ်ဖြင့်၊ အာတ္တံ-အာ အဖြစ်သည်၊ န ဘဝတိ-မဖြစ်၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်မင်း၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်မင်းတို့၊ ဒေဝရာဇာ-ကို၊ ဒေဝရာဇာ-တို့ကို၊ ကြစွာဒို့-သည်၊ ပုံရှိသသောသဒ္ဓသာမံ-၏၊ အတ္ထာဘာဘဝ-အ အဖြစ်

ဆန္ဒ အေ၊ ရုသာလွှာ— ပူဇောတ် ရွှေပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော “ပုံဇော်”ပုံသည် ဆန္ဒကိုကို ငဲ့သောကြောင့် “အာစရိယသာ-ဆရာကို၊ ပူဇော်ကော်-ပူဇော်တ်သူတည်း၊ အာစရိယပူဇော်-သူ”ဟု ပိုကြိုပ်ပြု၊ မရရှာသောတို့လည်း “မရရှာသာ-သေခြင်း သဘောကို၊ သတိ-အောက်မေ့ခြင်းတည်း”ဟု ပြု၊ သ ဒွေဘော်လာ၊ ဒေဝရာဇာ စသည်၌ “ဒေဝါနံ+ရာဇာ”ဟု သော အနက်၌ သမာသံစပ်၍ တပ္ပါရိသ်မှည့်၊ သမာသံ မှည့်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ “ဒေဝရာဇာ”ဟု ပကတိ ပြု၊ ဤအစိအရင်များကို ရည်ရွယ်၍ “သမာသာဒို့ ကတေ”ဟု ဆိုသည်း၊ ထိုမောက် “ကွစ် သမာသံ”စသော သတ်ဖြင့် ရာဇ်၏အံ့ဩး အ ကို (အ)ထပ်ပြုလွှုင် ရာဇ်ရိုက်းပျက်သောကြောင့် “သူ့ စ” သုတ်ဖြင့် အ မပြုရတော့ပြု၊ ပုံရှိသသာဒို့က်းဝင် ဖြစ်၍ “ဒေဝရာဇာ-ဒေဝရာဇာ”

မရှိရှိခြင်း(ကွဲစိ သမာသဲ့ စသောသုတ်ဖြင့် အ-မပြုရည်) ဒေဝရာဇာ-သည်၊ ဒေဝရာဇာနော-တို့သည်။ [“တေ ဒေဝရာဇာနော” ဟု အခါး ရှိ၏၊ “သော” ဟု မပါနဲ့သဖြင့် “တေ”လည်း မရှိသင့်၊ သို့၌လည်း မရှိ။] လျှောဒီ-သည်။ ရာဇာသွေသမ်-၏၊ တယာ-တို့မှတစ်ပါး၊ ဒေဝါနဲ့၊ သခါ-·မိတ်ဆွဲတည်း၊ ဒေဝသခါ-နှတ်တို့၏မိတ်ဆွဲ၊ ဒေဝသခါ-နှတ်တို့၏ မိတ်ဆွဲတို့သည်။ [ဤကား “ပုဂ္ဂိုသာဂိုဏ်”] သော ဒေဝသခါ-တို့ နှတ်တို့၏ မိတ်ဆွဲသည်။ တေ ဒေဝသခါနော-တို့သည်။ [ဤကား အ-မပြုသဖြင့် ရာဇာဒီဂိုဏ်-တည်း] လျှောဒီ-တည်း။

ပုမသု-ယောကျား၏၊ လို့-အသွင်တည်း၊ ပုလျှို့၊ စံ၊ ပုဇွဲတော်-ယောကျား၏ အဖြစ်၊ ပုစွဲလောပါဒီ-ပုမ၏အဆုံးသရကို ချေခြင်းအစရှိ သော အစီအရင်သည်(ဟောတိ)၊ ဟတ္ထိပုံ-ဆင့်ခြရာ၊ လျှော့ပုံ-မိန်းမရပ်၊ ဘိက္ဗိုနီးသံယော-ရဟန်းမအပေါင်း၊ မွှေ့သာခါ-သပြေခက်း၊ ဇွဲ-ဤ၊ ဟတ္ထိပုံစသော ပြယ်တို့။ ကွဲစာဒီမဏ္ဍာ့အနဲ့ရာနံတွာဒီနာ-ဖြင့်၊ မအော-အလယ်၌၊ ဤကာ့ရာကာရာနဲ့-ဤ၊ အကွဲရာ့ ဥု အကွဲရာတို့၏၊ ရသုတဲ့၊ ဝိဘာသာခါကာရတော့-ကြောင့်၊ ကွဲစိဝါကျမေဝါ၊ သဟသာ-အဆော တလျင်၊ ကမွှေသု-အလုပ်ကို၊ ကတ္တာရော-ပြုလုပ်တတ်သူတို့၊ ဘိန္တနဲ့-ကွဲပြားသူတို့၊ သန္တာတာ - နေ့စိတ်တတ်သူတည်း၊ ကပွဲသု - ကမ္မာ၏၊

စသည်ဖြစ်၏၊ ကွဲစာသမာသဲ့သုတ်၏ အစီအရင်က မမြေသာကြောင့် အ-မပြုသော အခါ ရာဇာဒီဂိုဏ်းထဲ့အတိုင်း၊ သီ ကို အ ပြု စသည် စီရင်၍ “ဒေဝရာဇာ- ဒေဝရာဇာနော” စသည် ဖြစ်၏ “ဒေဝသခါ”လည်း နည်းတူ။

ပုလျှို့ စသည်။ ။ “ပုမလို့”ဟု ပကတိ ဖြစ်သောအခါ “ပုမသု လို့ဒီသု သမာသေ သူ”သုတ်ဖြင့် ပုမ၏အဆုံး (အ)သရကို ချေ-စသည်ဖြင့် ထိုသုတ်၌ ပြန်သော ပုကောက်လော ရုပ်ကို နည်းသံလော၊ “ပုမသု ဘာတော် ပုဇွဲတော်”လည်း နည်းတူ။ ဟတ္ထိပုံ စသည်၌ “ဟတ္ထိ”စသည်ဖြင့် နိုက် ဤ-ဥက္ကာဒ္ဓပုံများ ဖြစ်သောကြောင့် “ဟတ္ထိ+ပဒ်”စသည် တည်ရ ပကတိပြုရသည်။ “ကွဲစာဒီ မဏ္ဍာ့အနဲ့ရာနံ” ဖြင့် အလယ် ဒီယကို ရသုပြု၊ “လျှော့-ဘိက္ဗိုနီ-မွှေ့” ဝို့၌လည်း နည်းတူ၊ “ဟတ္ထိသု+ပဒ်၊ ဘိက္ဗိုနီနဲ့သံယော၊ မွှေ့ယာ+သာခါ”ဟု ဝို့ပြုပြုပြု။

ဒိဘာသာ ပေါ့ ဘုရာတော့ — ဒိဘာသာရှုကွဲတို့၊ စသောသုတ်မှ ဒိဘာသာ သုဒ္ဓါ လို့က်လာသောကြောင့် တစ်ချို့အရာ၌ “ကမွှေသု+ကတ္တာရော” စသည်ဖြင့် ဝါကျသာ ရှိရသည်။ “ကမွှေကတ္တာရော၊ ဘိန္တသန္တာတာ၊ ကပွဲတတ်ယာဘာဂါ၊ ပက္ခ အငွေမီ၊ မန်သုခွဲ့ယော”ဟု သမာသံ မရှိရ-ဟုလို၊ ဤ၌ တုပစ္စယန္တပုဒ်-(တတ်ယာ-၃ ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း) စသည်ကဲ့သို့ ပူရတာအနက်ရှိသော ပစ္စည်းဆုံးသောပုဒ်-

တတိယော-၃ ခုမြောက်သေား ဘာရေး-အဖို့တည်း၊ ပက္ခသု-ပက္ခ၏၊ ယာစ အငွေမီ-အကြောင် ရှစ်ရက်မြောက်နေ့သည်လည်းကောင်း၊ မန့်သာနံ-လူတို့ တွင်၊ ခတ္တိယော-မင်းအတ်ရှိသူသည်၊ သူရတဲ့မော-သာ၍ ရဲ၏။

ခတ္တိယော ကဲ့သို့သော နိဒါးရဏီယပ်တို့နှင့် ဆုတ္တိယဗ္ဗာ ရှေ့ပုဒ်သည် သမာသ်မဖြစ်ဟု ဆို၏၊ မောဂူလျာနှင့်ကား (သတ္တိတကို မိုး၍) ထဲ ပစ္စယ္တာ-မာန့် ပစ္စယ္တာ-တုန္စာတ် ဘာဝပစ္စယ္တာ-တို့တွေ (ရောင်းချွင်း-တင်းတိုင် အားရ (၁)ခြင်း အနက်ရှိသော) ပုံပိတို့နှင့်လည်း ဆုတ္တိသမာသ် မဖြစ်-ဟု ဆို၏၊ အကျယ်ကို ထို မောဂူလျာနှင့် သမာသကဗျာမှာ ရှာ။

[စောင်] တု-ရုရား၊ ပစ္စယွန့်နှင့်၊ ဘာဝတစ်လီ၊ နိဒါးရဏီယ၊ တို့လျှော့ပြင်၊ မာန့်အန္တာ၊ နောက်ပုဒ်ပါမှု၊ ဝါကျသာမှတ်၊ သမာသ်ဆုတ္တိ၊ မဖြစ်ပြီ၊ ထို့၏ ကျိုးအထွက်။

ဆုတ္တိနှင့်ရဏသမာသ်။ “နိဒါးရဏီယ နောက်ပုဒ်နှင့် သမာသ်မဖြစ်”ဟုရှုချိ “မန့်သာနံ ခတ္တိယော သူရေး၌ ခတ္တိယောသည် သူရောဟုသော ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့နေသောကြောင် (“မန့်သာနံ-တို့တွင်၊ ခတ္တိယော-မင်းတည်း”ဟု အဆုံးမသတ် နိုင်ဘဲ၊ “ခတ္တိယော-သည်၊ သူရေး-ရဲရော့ရဲ့ရဲ့၏”ဟု နောက်ပုဒ်ကို ငဲ့နေသောကြောင့်) ယုဇ္ဇာ မဖြစ်ရကား “မန့်သာခတ္တိယော”ဟု နိဒါးရဏသမာသ် မဖြစ်ဘဲ ရှိရသည်၊ အကော်၍ “ပုံရိသာနံ-ယောကျားတို့တွင်၊ ဥက္ကာမော-မြတ်သူတည်း”ဟု နောက်ပုဒ် မငဲ့တဲ့ ကိစ္စာ ပြီနိုင်လျှင် “ပုံရိသူတော့”ဟု ဆုတ္တိနှင့်ရဏသမာသ် ဖြစ်နိုင်သည်သား “ဒီပဒါနဲ့-အမြေနှစ်ချော်းရှိသူ နှတ်လူတို့တွင်၊ ဥက္ကာမော၊ ဒီပုံပုံတွေမော၊ အဝါနံ-သမုတ် ဥပပတ္တိ ဝိသုဒ္ဓာ နှင့် ဒေဝါ-ဝိသုဒ္ဓာနှင့် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်သွာ့ဘုရား၊ အဝေအဝေး-ဘုရား”တို့မြတ်လည်း နည်းတူ၊ ထို့ကြောင့် မူလပဲ့သွာ့သ တရာ့သာခံယူပါ၏ အငွေကထား၍ “ဉာဏ်တရသာတရသာတိ-ဉာဏ်တရသာတရသာ၊ သက္ကာ ဟို ဉာဏ်တရနှင့် အညာတရရေး”ဟုသော မူလပဲ့သွာ့သ သွာ့ကာသုပ် အငွေကထားကိုထောက်ပြန်လျှင် “ဉာဏ်တဲ့-ထင်ရှားသောပွဲဝို့တို့တွင်၊ အညာတရေး-တစ်ပါး၊ အပါအဝင်ဖြစ်သော အသမ်းထောရ်တည်း၊ ဉာဏ်တရရေး-ထောရ်”ဟု သတ္တိနှင့်ရဏသမာသ်လည်း ပြနိုင်သည်သား နိဒါးရဏသမာသ်ကို အလိုမရှိသော ဆရာတို့အလိုမူကား “ပုံရိသာနံ-ယောကျားတို့ထက်+ဥက္ကာမော-မြတ်သူတည်း၊ ပုံရိသူတော့-သူ၊ ဒီပုံပုံတွေမော-၊ အမြေနှစ်ချော်းရှိသူ နှတ်လူတို့ထက် မြတ်သော ဘုရား၊ အဝေအဝေး - နှတ်တို့ထက် မြတ်သောနှင့် ဖြစ်တော်မူသော ဘုရား” ဟု

သတ္တိနှင့်ရဏသမာသ်။ “ဆုတ္တိသာမက “ဉာဏ်တရနာတိ-ဉာဏ်တရသာ” အဘိဉာဏ်သု ပွဲဝို့ယွေးရေး၍ အညာတရရေး”ဟုသော မူလပဲ့သွာ့သ သွာ့ကာသုပ် အငွေကထားကိုထောက်ပြန်လျှင် “ဉာဏ်တဲ့-ထင်ရှားသောပွဲဝို့တို့တွင်၊ အညာတရေး-တစ်ပါး၊ အပါအဝင်ဖြစ်သော အသမ်းထောရ်တည်း၊ ဉာဏ်တရရေး-ထောရ်”ဟု သတ္တိနှင့်ရဏသမာသ်လည်း ပြနိုင်သည်သား နိဒါးရဏသမာသ်ကို အလိုမရှိသော ဆရာတို့အလိုမူကား “ပုံရိသာနံ-ယောကျားတို့ထက်+ဥက္ကာမော-မြတ်သူတည်း၊ ပုံရိသူတော့-သူ၊ ဒီပုံပုံတွေမော-၊ အမြေနှစ်ချော်းရှိသူ နှတ်လူတို့ထက် မြတ်သော ဘုရား၊ အဝေအဝေး - နှတ်တို့ထက် မြတ်သောနှင့် ဖြစ်တော်မူသော ဘုရား” ဟု

ယုတေသန-လိုက်လာသော ယုတေသန၏သည်ပင်၊ (ကို-နည်း) ဘင္းရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အောင်တွေသောတိ စတ္တာ-ဘင္းရေး၊ ပေ၊ အောင်တွေသော ဟူသော ဤပြုပါယ်တို့၏၊ ဘင္းသမ္မတနဲ့ ဆိုတိ-“ဘင္းသမ္မတနဲ့ ဆိုတိ”ဟု သုတေသန၏ခြင်းကြောင့်၊ အညီမညာနဲ့ပေဂျွေတာယ်-အချင်းချင်း မင့်သည် အတွက်၊ အယုတေသနဘဝတော့-ယုတေသန မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာသော-သမာသ်သည်။ နဲ့ ဘဝတိ- မဖြစ်။

ကောသလသော ရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်တွေသီသု ပန်-ကောသလသော ရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ် အစရိုသော ပြုပါယ်တို့၏ကား၊ သာပေဂျွေတာယ်-ပုံပိတစ်ပါးကို ငဲ့ခြင်း ရှိသည်၏အတွက်၊ အသမ္မတတွေတွေ-စပ်ထိုက်သော အနေကို မရှိကုန်သည်၏ စိတ္တာအပါဒါနတွေ ဆိုသမာသ် ပြုရလိမ့်မည်။ သို့သော အပါဒါန+အပါဒါနဲ့ အရ တွဲရမည် ဖြစ်ရကား “အောင်ဝေး”၌ အောင်အရ ဘုရားကို မယူဘဲ “အောင်-နှုတ်တို့တက်”ဟု ဆိုလျှင် သင့်ပြုပါယ်ရှိသော၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်-ဒိုပေတို့ အရှင်ကား ဘုရားကို မယူ၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စဉ်းစားကြပါကုန်။

ယုတေသန-လိုက်လာသော၏၊ ထို သုဒ္ဓသည် ဘာအကျိုးရှိသည်း-ဟု မေး၍ “ဘင္းရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ် အောင်တွေသော ပုဂ္ဂိုလ်”သည်တို့ ယုတေသန မဟုတ်သောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် သမာသ်မစ်ရု-ဟု ပြေသည်။ ချုံးချွဲ-“ဘင္းသမ္မတနဲ့ ဆိုတိ-ဘင္းသမ္မတနဲ့ ဆိုတိဘတ်သက်”ဟု ပါကိုနိုင်သက်သက်၍ ရှိ၏။ ထိုသုတ်အရ ရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုသည် ဘင္းနှင့်စပ်သော ဆိုတိတည်း၊ မိမိနောက်၍ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပို့သော ဆိုတိမဟုတ်-ဟုလို့၊ ထိုကြောင့် “ဘင္းရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ် အောင်တွေသော ပုဂ္ဂိုလ်” ရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ် အောင်တွေသော ဆိုတိသည်။ မြတ်နိုင် ဖို့စိုက် နှုတ် သမာသ် သမာသောသုတ်၏ ယုတေသနအဖွဲ့၏ ပုံစံထုတ်ခဲ့၏။ ဤမြတ် ဆိုသမာသ် သုဒ္ဓအနေ ထင်ရှာဖော်လို့ ပုံစံထုတ်ခဲ့၏။ ဤမြတ် ဆိုသမာသ် အရ ဖြစ်သောကြောင့် ထင်ရှာ ယုတေသန မဖြစ်ကြောင်း ပြပိသည်။】

ကောသလသော ရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ ဤမြတ် ရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည် (“မင်း၏+သား”ဟု) အချင်းချင်း ငဲ့မှ စပ်မှ ရှိပါပေ၏၊ သို့သော “ရေး”သည် ပုဂ္ဂိုလ်အပြင် “ကောသလသော”ဟူသော ရှုံးပုံကိုလည်း ငဲ့နေသေးသောကြောင့် စပ်ထိုက်သော အနေကိုမရှိ(ယုတေသနမဖြစ်) ပြန်ရကား “ရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ် ရာဇ်ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ဆိုတိသမာသ် မဖြစ်နိုင်၊ ဤကာ၌ “သာပေဂျွေတာယ် ကောသလရာဇ်ပုဂ္ဂိုလ်”နဲ့ ဘဝတို့ဟု ပါ၍ ပြုက်နေသည်။ “ကောသလသော ရာဇ်ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ရှိရမည်။ “ကောသလသော စ သော ရာဇ် စာတိ ကောသလရာဇ်၊ ကောသလရရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ပြုရမည်။ “ကောသလရာဇ်ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ကောသလရာဇ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အသမ္မတတွေတွေ၊ အသမ္မတတွေတွေ-ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ပါ၌မှန်ရှိစေ၏ကား သမာသ်မဖြစ် မဟုတ်၊ ဖြစ်နိုင်သည်သား။ [“အသမ္မတတွေတွေ”ဟု ပါ၌မှန်ရှိစေ၏

အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဘဝတိ-သမာသံမဖြစ်၊ ပန်-သမာသံဖြစ်သေးလုံကား၊ သမ္မတီသဒ္ဓါနံ-သမ္မတီသဒ္ဓါတိ၏၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ သာပေဂွဲတ္ထာ-ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ (သတိ)ပို-ရှိပါသော်လည်း၊ ဂမကလ္ာ-ဝါကျ၏ အနက်ကို သိစေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာသံ-သမာသံဖြစ်သေး၏၊ ယထာ-ကား၊ ဒေဝဒတ္ထာသံ-ဒေဝဒတ်၏၊ ဂုရကုလံ-ဆရွှေအိမ်၊ ဘဝတေား-၏၊ သာဝကသံယော-တပည့်သံယာ၊ ကျေတျော်-ပြုသို့ အစရှိသည်တည်း... ဆန္ဒ်တပ္ပါရိသော (နိမ္မာတေား)။

သမသီယတေ-စပ်အပ်၏၊ လူတိ၊ သမလ္ား-မည်၏၊ သံပုံးအသေတ်၊ သူဗုသာန် မူဗုသာန် မတော့ ထောစ သုတ်ဖြင့် စိရင်၍ (အလ္ားကဲသို့) “သမလ္ား” ဟု ဖြစ်၏၊ သမလ္ား အလ္ား ယေသံတိ သမလ္ားလ္ာနံ-စပ်အပ်သော အနက်ရှိသောပုဒ်တို့၊ န+ သမလ္ားလ္ာနံ-အသမလ္ားလ္ာနံ၊ အသမလ္ားလ္ာနံ ဘာဝေး အသမလ္ားလ္ာနံ-ဟု ပြု။】

သမ္မတီသဒ္ဓါနံ၊ ပေ၊ သံယောတ္ထာနံ—ရှုံးဝါကျ၍ “သာပေဂွဲတာယ ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့သည်အတွက် သမာသံမဖြစ်” ဟု ဆိုခဲ့ရာ၌ “ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့တိုင်းမြှုပင် သမာသံ မဖြစ်-ဟု မှတ်ရမည်လေး” ဟု မေးဖွားရှိသောကြောင့် “သမ္မတီ ပေ၊ သမာသံ” ဟု မိန့်သည်၊ ပုဒ်တစ်ပါးကို အမြဲ့ငဲ့၍ သာပေဂွဲဖြစ်သော်လည်း (ဝါကျတုန်းက အနက်ကို သိစေနိုင်သော) ဂမကသတ္တိရှိလျှင် သမ္မတီသဒ္ဓါနံများသည် နောက်ပုဒ်နှင့် သမာသံ ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏-ဟူလို့၊ ချုံအုံ-သမ္မတီသဒ္ဓါနံသည် ပုဒ်တစ်ပါးကို အမြဲ့ငဲ့နေသော သဒ္ဓါတ်ည်း၊ ဥပမာ-“ရရ-ဆရာ” ဟူရာ၌ “မည်သူ၏+ဆရာနည်း” ဟု သမ္မန်ကို မေးဖွားရှိ၏၊ “သာဝက-တပည့်” ဟူရာ၌ “မည်သူ၏+တပည့်နည်း” ဟု သမ္မန်ကို မေးဖွားရှိ၏၊ ထိုကြောင့် ရရ-သာဝက သဒ္ဓါတ်သည် သမ္မန်ကိုင့်သော သမ္မတီသဒ္ဓါ တို့တည်း၊ ထိုကဲသို့သော သမ္မတီသဒ္ဓါတ်သည် သမာသံစပ်လိုက်သည်အခါးမြှုပ်လည်း ဝါကျတုန်းကအနက်ကို သိစေနိုင်သော ဂမကသတ္တိရှိကြောင့်၊ ထင်းရားစေအုံ- “ဒေဝဒတ္ထာသံ ရရ နော်+ကု ထံ- ဒေဝဒတ်၏ ဆရာ၏+အမျိုး” ပြုကား ဝါကျအနက်တည်း၊ ဤဝါကျအနက်၌ ဒေဝဒတ္ထာသံကို ရရနှုန်းသာစပ်၍ “ဒေဝဒတ်၏ ဆရာ” ဟု အနက်မှတ်း၊ “ရရနော်+ကုလံ-ရရကုလံ” ဟု သမာသံတဲ့ပြီးသည်အခါလည်း “ဒေဝဒတ္ထာသံရရကုလံ-ဒေဝဒတ်၏ ဆရာအမျိုး” ဟု ဒေဝဒတ္ထာသံကို ရရနှုန်းသာစပ်၍ “ဒေဝဒတ်၏ ဆရာ” ဟူသော ဝါကျတုန်းက အနက်ကိုပင် သိစေနိုင်၏၊ ပြုသို့ သိစေနိုင်ခြင်းကို “ဂမက” ဟု ခေါ်၏၊ ပြုသို့ သိစေနိုင်သော သမာသံကိုလည်း “ဂမကသမာသံ” ဟု ခေါ်သည်။

ဆက်ပိုးအုံ— ဂမက၏ ဂမ္မမာတ် (ကာခိုတ်ကျေ) ဏျေဇ္ဈာည်းတည်း၊ ဂမ္မမာတ်သည် ပုံးအနက်ကို ပော်၏၊ ဝါကျတ္ထာ-ဝါကျအနက်ကို၊ ဂမယတ်-သိတေတတ်၏၊ လူတိ၊ ဂမကော-မည်၏၊ ဂုရာ၊ သာဝကောစသော သဒ္ဓါရာ၏၊ သမာသံဖြစ်နေသော်လည်း ဝါကျတုန်းက အနက်ကို သိစေနိုင်သောသဒ္ဓါ - ဟူလို့။ [ပြုနေရာ၌ “သမာသံ

သတ္တမိ-သတ္တမိတဖူရှင်သံကား၊ ရုပေ-ရုပါရှင်း၊ (ဥပ္ပန္တ-ဖြစ်သော) သညာ-သညာတည်း၊ ရုပသညာ၊ စံ၊ ရုပသဇ္ဇာနာ-ရုပါရှင်းဖြစ်သော သဇ္ဇာနာ၊ [သို့] “သသရုရွက္ခု-သသရုရွက္ခုဖြစ်သော ဆင်းရု”ဟု ရှိသေး၏၊] စက္ခမြို့-စက္ခဝိတ္ထား၊ သန္တသီတု-မှိသော၊ ဝိညာကံ-ဝိညာက်တည်း၊ စက္ခဝိညာကံ၊ စဓ္တု-တရားဦး၊ ရတော့-နွေ့လျှော့သူတည်း၊ စဓ္တုရတော့၊ ဓမ္မဘိရတိ-တရားဦး မွေ့လျှော်ခြင်း၊ ဓမ္မရှစ်-တရားဦးအလို့၊ ဓမ္မဂါရတော့-တရားဦးရှိသောခြင်း၊ ဓမ္မသု-ပါ့ဗိုလို့၊ နိရှုတိ-ထုတ်၍ ရွတ်ခိုးအပ်သော သဒ္ဓါတည်း၊ ဓမ္မနိရှုတို့၊ ဒါနာမိမှတို့-ဒါနှုံးစွဲမြို့သက်ဝင်ခြင်း၊ ဘဝဏ္ဏရ ကတ်-ဘဝတစ်ပါး၌ ပြုအပ်သောကံ၊ ဒသသနေ့-မြင်ခြင်း၌၊ အသောဒေါ-သာယာခြင်းတည်း၊ ဒသနသောဒေါး၊ အရည်-တော်း၊ ဝါသော-နေ့ခြင်းတည်း၊ အရည်ဝါသော၊ ဝိကာလေ-နေလွှာအခါ့်း၊ ဘာဇ်-စားခြင်းတည်း၊ ဝိကာလေ-အခါ့်း၌၊ ကာလေ-အခါ့်း၌၊ ဝသံ-မိုးရွာခြင်းတည်း၊ ကာလေဝသံ၊ ဝနေ့-၌၊ ပုံ့ဗုံး-ပန်းတည်း၊ ဝနုပုံ့ဗုံး၊ စံ၊ ဝနုမဟိုသော-တော့ကျွေး၊ ဂါမသူကရော - ရွာဝက်၊ သမ္မဒ္မာမဇ္ဇာ - သမ္မဒ္မာရား၊ အာဝါဋ္ဌက္ဇာပေါ့- တွင်းလိပ်၊ အာဝါဓမ္မမဏ္ဏာကော- တွင်းဟား၊ ကုပ မဏ္ဏာကော- တွင်းဟား၊ တိတ္ထနာဝါ- ဆိုပ်ကံးလျော့၊ လူလှို့သု-မိန်းမတို့၌

ဖြစ်နေသောလည်း ဝါကျုတုန်းကကဲ့သို့ အဝဒ္ဓသယာကို ဖိမိတည်း ဟူသော ဂရှုံးသာ စပ်ရကြောင်းကို သိစေနိုင်သောကြောင့် ဂမကမည်၏။ ဟု အမို့ယ် ပြောကြသေး၏၊ “ဝါကျုလွယ် ဂမကတ္ထာ အောကတ္ထာ”ဟူသော ဇိုကာဖုန့်အတိုင်း မကျေသော်လည်း သူနည်းနှင့်သူကား အမို့ယ်အမှန်ပင်တည်း။] ဘဂဝတော့ သာဝကသံယောက်းလည်း “သာဝကသု+သံယော-သာဝကသံယော”ဟု သမာသံပြီးသောအခါ “ဘုရားရှင်၏ တပည့်တို့၏ အပေါင်း”ဟု ဘဂဝတော့ကို သာဝကဘုန်း၌ ဝါကျုတုန်းက ကဲ့သို့ အနက်ကို သိစေနိုင်သည်။ ဤသို့လျှင် ရှုံး၌ “သာပေကုတာယ အသမတ္ထတ္ထာ န ဘဝတိ”ဟု ဆိုခဲ့သော်လည်း “ဂရု-သာဝက”တို့ကဲ့သို့သော သမ္မဒ္မာသူ့အတိအတက်မှာ သာပေကု ဖြစ်စေကာမူ ဂမကသတ္ထာရှိသည်အတွက် သမာသံစပ်စီ ရွှင်းချက်ပြရသည်။ [သံယောတုရား၌ အာဖြင့် “အဝဒ္ဓသယ ဘဂိန့်ပုံဇ္ဇာ၊ တသု ဝါဒမူလ်-ထိုသူ၏ ခြင်း”ဟု ဇိုကာပြ၏။]

သတ္တမိတဖူရှင်သံ

သတ္တမိုး၊ ၁ ရုပေ၏နောက်၌ ဥပ္ပန္တုံးဟု ဇိုကာထည်၏၊ ရပ်တ္ထားရှုံးကား၊ “ရုပ+သညာ”တည်၍သာ တွက်၊ “စက္ခဝိညာကံ”၌ကား မအေးလောပါ တဖူရှင်သံ သမာသံဖြစ်၏ “စက္ခ+ သန္တသီတု+ဝိညာကံ”ဟု တည်း၊ ပကတိပြီးသောအခါ “ဂုဇ္ဇာနာနုပ္ပယောဂါ”ဟူသော ပနိဘာသာဖြင့် သန္တသီတုပုံကို ချော့၊ တိုက်ရှိ၏

ဂုဏ္ဍာ-အပျော်ကြူးသူတည်း၊ ကူးကူးဂုဏ္ဍာ-မီန်းမကြူးသူ၊ [သို့ "အက္ခ၊ ဂုဏ္ဍာ-ကြွေးကြူးသူ"လည်းရှိ၏။] သာယာသူကျွာ-အရိပို့၌ ခြောက်သော အသား၊ အဂါးရပဲ့-မီးကျိုး၌ ကျက်သောအသား၊ စာရက်ပဒ္ဒါ-နှောင်အီမို့၌ ဖွံ့ဗုံးပေါ်သူ။

ကူးကူးဆိုအပ်လတ္ထု၊ သော ပြယ်ဂုဏ္ဍာ-အမြဲသမာသိသာ တည်း၊ ယယာ-ကား၊ ဝန်-တော်၌၊ စရတိ-လုည်းလည်းတတ်၏၊ ကူးကူး၊ ဝန်ရော၊ ကုစ္စီ မို့-ဝမ်း၌၊ သယတိ-ကိန်းတတ်၏၊ ကူးကူး၊ ကုစ္စီသယာ၊ ထလေ-ကုန်း၌၊ တိဋ္ဌတိ-တည်းတတ်၏၊ ကူးကူး၊ ထလေဇွား၊ စံ၊ လေဇွား-ရှုံး၊ တည်းသော သစ်ပင်၊ ပုံးတွေ့-တောင်၌ တည်းသော သစ်ပင်၊ မရှုံးဇွား-လမ်း၌ တည်းသော သစ်ပင်၊ ပက်း-ဉာဏ်၌၊ အတံ့-ပေါက်သော ကြာတော်းး၊ ပက်း၊ သိရေး-ဦးခေါင်း၌၊ ရဟတိ-ပေါက်တတ်၏၊ ကူးကူး [ငင်းပို့ကြုံ သိဟိုင်းမှု၌] သိရောရှုဟု၊ [မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ သမာသိ အလယ်၌ ဉာဏ်၍ ရှိသည်။] ကူးကူး၊ ကူးကူးဆိုအပ်လတ္ထု၊ သော ပြယ်ဂုဏ္ဍာ-နှုံး၊ နာဝတိ - သမာသိမဖြစ်၊ ဘောဇာန်း-၌၊ မထွေးလျှောက် - အတိုင်းအရှည်ကို သိသူ၏ အဖြစ်၊ ကြိုးယေသု-ကြိုးတို့၌၊ ဂုဏ္ဍာဒေါ်ရော-စောင့်ရော်တို့ သော တံခါးရှိသူ၊ [သိဟိုင်းမှု၌ "ဂုဏ္ဍာဒေါ်ရော-ရှိသူ၏ အဖြစ်"ဟု ရှိ၏။] အာသနေး-နောရှု၌၊ နှီးသိနော-တိုင်နောသူ၊ အာသနေး-၌၊ နှီးသိဒီတွဲ့-တိုင်နော၏၊ သတ္တုမီတပ္ပါရိသော (နိုင်တော့)။

တဒနုပရောဇာနာတိ-တဒနုပရောဇာနာဟူ၍၊ ဂုဏ္ဍာဂုဏ္ဍာ-ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယယာဟိုဓာတ် - ပြယ်အား လျှော့စွာ၊ တပ္ပါရိသော - ၌၊ ကွဲ့ - အချို့ကုန်သော၊ အစွဲစွာသိသု - အစွဲ၌ အစရှိသော ပြယ်ဂုဏ္ဍာ၌

မပါသော ပို့ကြုံတို့၌ ရှုံးပုံးဝါယ် သတ္တုမီတိဘတ်ဖြင့်ချည်း ပို့ကြုံပြု၊ နောင်ခါ အလိုင်း နားလည်ပါလိမ့်မည်၊ ဝန်ရော စသည်၌ နိုးသမာသိဖြစ်၍ "စရတိ"ဟု ပရိယာယ် ပုံးဖြင့် ပို့ကြုံပြုရသည်၊ ကိတ် (သုဇ္ဈာတာ အွေးတွောဝိဝါး- သုတ်)၌ သိရောရှုပော့ စသော အလားတုရှုပ်များ၊ ပြီးပုံကို ပြလတဲ့၊ ထိုရှုပ်များ၊ ပြီးပုံကို နည်းမီး၌ "ဝန်ရော"စသော ရုပ်များ၊ ပြီးပုံကိုလည်း သိနိုင်ပါလိမည်။

တဒနုပရောဇာနေး ပေါ့၊ ဘာဝတိ - တပ္ပါရိသမာသိ ရှိုးရာမှာ "ဘူမိုး+ကတော့" စသည်ကဲ့သို့ အမာဒိတ္ထဘတ္ထုပုံသည် ရှုံးနေ၍ ပွဲမာဝိဘတ္ထုပုံက နောက်နေရ၍ တည်း၊ အချို့တပ္ပါရိသုများကား "အတံ့+အနှံ့"စသည်ဖြင့် (အတံ့နောင် သိသက် ချေ ထားသော) ပွဲမာဝိဘတ္ထုပုံသည် ရှုံးနေ၍ အနှံ့ စသော အမာဒိတ္ထဘတ္ထု

အသမာဒိရိဘတ္ထိ - အမာဒိရိဘတ္ထိဖြစ်သော ပုံဗ္ဗာပဒ် - ရှေ့ပုံဗ္ဗာပည်၊ [သီဟို၏မှတ် "ပုံဗ္ဗာပဒ်"ဟု ပါသည်။] ပရံ-နောက်၏၊ သမ္မဝတိ-ဖြစ်၏၊ ယထာ-ကား၊ အနဲ့-အပိုင်းအခြားကို၊ အတိက္ခန္တိ-လွန်သောအမူတည်း၊ အစွဲ့-အပိုင်းအခြားကို လွန်သောအမူ၊ အစွဲ့သိန့်-တို့သည်၊ ဝေလု- အခါကို၊ အတိက္ခန္တိ-လွန်သောအရာတည်း၊ အတိဝေလော-အခါကို လွန်သော အရာ၊ ရသုတ္တာ-ရသုအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ စံ-တူ၊ မာသံ-တစ်လကို၊ အတိတော့-လွန်သောအရာတည်း၊ အတိမာသော-တစ်လကို လွန်သော အရာ၊ ပတ္တာမီးပိုင်ကော့၊ အာပန္တာမြေးခြင်းသို့ ရောက်သူ။

ပုံဗ္ဗားက နောက်နေလျက်လည်း ရှိသေး၏၊ ထို တဖွေရှင်သံများကို အမာဒိပရ တဖွေရှင်-အမာဒိရိဘတ္ထိပုံဗ္ဗာ နောက်ရှိသော တဖွေရှင်သံ"ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုသို့ ရှိရှုံးလည်း "တအနုပရောဇာ (တို့ ဘုရားပါ၏ဦးတော့နှင့် မဆန့်ကျင်စေရ)"ဟုသော ပရံဘာသာနှင့်အညီ ပါ၏ဦးတော်နှင့် သင့်လျော်ညီးတော်သောကြောင့် တဖွေရှင်သံမာသ် အထူးအဆန်း ဟု တရာ့မျိုးမှတ်ဖွေယူရှိ၏၊ သို့သော် ရှုပ်တွက်ရှုံးကား "အနဲ့+ အတိ" ဟုပင် အမာဒိရိဘတ္ထိပုံဗ္ဗာကို ရှေ့ထား၍ တည်း၊ "အနဲ့ + အတိ"ဟု ဝါကျဖြစ်စေ သမာသ်စင်၊ တဖွေရှင်သံမျဉ် စသည်စိရင်၍ "အနဲ့အတိ"ဟု ပကတိဖြစ်ပြီးမှ တအနု ပရောဇာဟုသော ပရံဘာသာနှင့်အညီ ပါ၏ဦးတော်နှင့်လျော်စွာ ပြီးစေရမည်ဖြစ်သော ကြောင့် တေသုဂ္ဂိုလ်သံကြီးဖြင့် "အနဲ့အတိ"ကို "အတိအနဲ့"ဟု ရှေ့နောက်ပြန်၊ သမ္မတာစ်ပိုင်းတို့ စပြု၊ ဒွေသာ်လာ (အစွဲ့)，နားစ်င့် စသည် စိရင်။

ဤသို့ သမာသ်စပ်ပြီးမှ ရှေ့ပုံဗ္ဗာ နောက်ရောက်ရမည်ကို ရည်ရွယ်၍ "အမာဒိရိဘတ္ထိပုံဗ္ဗာပဒ် ပရံဘာဝတိ"ဟု မိန့်သည်၊ နှိုက်ချုံလည်း "မိုးကံ-အသေးမြေးခြင်းသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်သူတည်း၊ ပတ္တာမီးပိုင်ကော့"ဟုသော ပုံဗ္ဗာမီးမြို့ သမာသ်စပ်ပြီးမှ မိုးတကာ ပတ္တာကို "ပတ္တာမီးပိုင်ကော့"ဟု ရှေ့နောက်ပြန်ဖို့ရန် "မိုးကံ+ပတ္တာ-ပတ္တာမီးပိုင်ကော့၊ အမာဒိရိဘတ္ထိပုံဗ္ဗာ ပရံပဒေသိတိ သမာသ် ကတေ ပုံဗ္ဗာပပရနိပါတော့"ဟု၊ မိန့်သည်၊ သွေ့နှုန်းတို့လည်း "ကာယသု+ပုံဗ္ဗာ-ရှေ့ပုံဗ္ဗာတို့" ဟု ဝါကျခေါင်း၍ "ပုံဗ္ဗာကာယာ" ဟု ရုပ်ပြီးစေပြီးလျင် "အယ် ဥတ္တာရပါသသု ပုံဗ္ဗာပို့တေဘားဝေန် စေလော့-ဤကား ပုံဗ္ဗာသော နောက်ပုံဗ္ဗာကို ရှေ့ခြုံ ကျေရောက်စေသောအားဖြင့် ဆိုအပ်သော သမာသ်"ဟု မိန့်သည်၊ ထိုကြောင့် "အနဲ့+ စသည်၌ ရှေ့ခြုံးစွာ တဖွေရှင်သံနှင့်ရှာအတိုင်း၊ အမာဒိရိဘတ္ထိပုံဗ္ဗာကို ရှေ့ထား၍ ပဋိမာဝိဘတ္ထိပုံဗ္ဗာကို နောက်ထားလျက် မိုးကြုံပို့ဝါကျ စင်း၍ သမာသ်စပ်ပြီးမှ နောက်ပုံဗ္ဗာကို ရှေ့သို့ ကျေရောက်စေရမည်"ဟု မှတ်။

အဗျာယီဘောနှင့် ခြွှေးမျက်။ "အနဲ့နို့ပုံဗ္ဗာနှင့်" တို့မြဲ အဗျာယီပုံဗ္ဗား၊ ရှေ့သို့ သောကြောင့် အဗျာယီဘောသမာသ်လေလား ဟု ယုံမှားဖွေယူရှိသည်၊ ရှင်းလင်းချက် ကား-ဥပသာရ နိပါတ် (အဗျာယီ)ပုံဗ္ဗာနှင့် ရှေ့ရှုံးရှုံးများပက အဗျာယီပုံဗ္ဗာအနက်တို့၊ ပဓာန်ဖြစ်ရှုံးသော အဗျာယီဘောသမာသ် ဖြစ်သည်၊ အဗျာယီပုံဗ္ဗာတို့လည်း ခြွှေးနက်ကို

အက္ခာ-လူနှိပ်ကို ပတိကတ် (နိသိတ်)-မို့သည်တည်း၊ ပစ္စက္ခာ-လူနှိပ်ကို မို့သော၊ ဝါ-မျက်မှာက်ဖြစ်သော၊ ဒသနှဲ-မြင်ခြင်း၊ ပစ္စက္ခာ-လူနှိပ်ကို မို့သော၊ ဝါ-သော၊ အတွေ့ဘာရေး-အတွေ့ဘာရေး၊ ပစ္စက္ခာ-သော၊ ဗုဒ္ဓံ-သိခြင်း၊ အထွေ့-အန်က်သို့၊ အန်က်တံ့-အစဉ်လိုက်သော အမည်တည်း၊ အနှစ်း-အန်က်သို့၊ အစဉ်လိုက်သော၊ အမည်။

ကောက်လာယ - ဥပည့်မသည်၊ အဝက္ခား - စွန့်ပစ်အပ်သော ဇာတာတည်း၊ (ဝန်း-ဟု ဖြစ်မှုမှ ပို၏) အဝကောက်လံ-သော၊ ဝန်း-တောာ၊ ပရီစွဲထွေ့-စွန့်ပစ်အပ်သော တောာ၊ လူတိ၊ အတွေ့ာ-အန်က်၊ အဝမယူရုံ-

မဟောကြား "ဥပနာဂံ-မြို့အနီး" စသည်ကဲ့သို့ အရာဝတ္ထု အထည်ဖြစ်မဟုတ်သော ဂုဏ်အန်ကိုသာ များသောအားခြင်း ဟောကြသည်၊ ထိုကြောင့် "အစွဲး-အပိုင်း အခြားကိုလွန်သော အမှု" စသည်ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်ကို ဟောရှုခြုံ လည်းကောင်း "အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းကြိယာ" ဟု ကြိယာဖြစ်ကို ဟောရှုခြုံလည်းကောင်း အတို့ဥပသာရ ရှေးရှိသော်လည်း ခုတိယာတွေ့ရှုပါသိသာသံသာ ဖြစ်သင့်၏၊ နို့မွှာန့်လည်း "နို့မွှာန့်" ဟူသော သဘာဝဖြစ်ကို ဟောသောကြောင့် ပုံမှန်တွေ့ရှုသေား၊ ဤကား ဤကျမ်း၏ ခြေခြားချက်တည်း၊ [နို့မွှာန့်ကို ပုံစံစိန်း ပုံမှန်အုပ်ဖို့သောဟု ခိုးထား၏၊ အမျှထွေ့-အမျှထွေ့တရား] ဟူရှုခြုံကား တစ်မျိုး၊ အမျှယီဘောများလည်း ဖြစ်ဟော ရှိပေသေး၏၊ ထိုကြောင့် နို့မွှာန့်ကဲ့သို့ ပုံမှန်မှုများ၌ ဝတ္ထိစွဲအားလုံးလျှော့စွာ အမျှယီဘော-တွေ့ရှုပါသ် ၂ မျိုးသင့်၊ ဟု သော်လည်း ကြိရာ၏။]

အထွေ့ ပေါ့ အနှစ်း-အနှစ်းတိုင်အောင် ခုတိယာ တွေ့ရှုသို့ ဝေလာသည် အာကာရီနှင့် လူတွေ့လိန်၊ ထိုကြောင့် "ဝေလာအတိ" ဟု ပကတိပြု၍ "အတိဝေလာ" ဟု ရှေ့နောက်ပြန်ပြီး သောအခါ ကွေစာဒီမာရွှေတွေရှာန့် စသော သုတေသနဖြင့် ရသောပြု၊ (အတိ ဝေလာ၊ နာမ်းစာသည်၊ ပတ္တိမိတောာ အာပန္တိမိတောာတို့၏ နီးစိတောာလည်း အာကာရီ လူတွေ့လိန်ပိုင်ဖြစ်၍ နည်းတွေ့ရင်၊ ပစ္စက္ခာကို "ပတိ+အက္ခာ" ဟု ခွဲ၊ ပတိကတ်သည် ပတိ၏ ကိုယ်စားတည်း၊ ပတိကတ်ကို "နှိသိတ်" ဟု ထုပ်နှုန်း သည်၊ ပစ္စက္ခာ လူနှိပ်ကိုသော ဖြင်ခြင်းကြိယာဖြစ်ကို ရသောကြောင့် တွေ့ရှုရှုသို့ ထို့သည်။ "ပစ္စက္ခာ-လူနှိပ်၏ ရှေးရှု" ဟု "ရှေးရှု" ဂုဏ်မွှာကို ရရှုပ် အမျှယီဘေားယေား၊ "အနှစ်း" ဟုသည် သဒ္ဓါနက်သို့၊ အစဉ်လိုက်သော (သဒ္ဓါနက်အားလုံးသေား) နာမည် စသည်တည်း ဥပမာ- ဂုဏ်တိ ဂေါ်၌ "ဂေါ်" ဟုသော နာမည်သည် သူ့ခြင်း ကြိယာအန်က်သို့၊ အစဉ်လိုက်သော (ထိုသွားခြင်း အန်က်နှင့်လျော့စွာသော) ကြောင့် အနှစ်းနာမည် ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ကောက်လာယ ၁၃။ အဝမယူရုံ-တို့သည် တတိယာတွေ့ရှုသို့တည်း၊ "ပရီစွဲထွေ့"သည် အဝက္ခား၏ အန်က်ပြတည်း။ [အဝက္ခား-မည်တွေ့နှုန်အပ်သော တောာဝါ-ရှောင်ကွင်းအပ်သော တောာ] ဟု လည်း ပေါက်သေး၏၊ ထို့ဗွင် ရှေးအန်က်သို့ အစဉ်လိုက်သော (အမြတ်ဆုံး အန်က်နှင့်လျော့စွာသော) ကြောင့် အနှစ်းနာမည် ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

မုဒ္ဒလာဓနိကဗျာနှင့် ညီ၍ နောက် အနက်ကား “အဝက္ခာ-ရူရကတာ-ဝေးအောင်ပြုအပ်၊ အပသာရိတာ-ဖွံ့ဗာအပ်”ဟုသော ထောင်စိမိန္ဒာနှင့် ညီ၏၊ မယူရေါ် အဝက္ခာ အေမယူရုရာ

အန္တယနာယ ၁၆၁၊ အလံဝစာ— တို့သည် စတုတွဲတပ္ပါဒ်တည်း၊ အခိုပုံ
ကူးတော်၊ ယုပဇ္ဇားဖြစ်၍ လူကို ၄၊ ၅ ရှိ အယပြု၍ “အန္တယနာ”ဟု ပါ၌မှန်၊ အယ
မပြုဘဲ “အန္တယနာ”ဟု လည်း ရှိ၏ “ပရိယာဒေသော ဂါလာနာဒုဒ္ဓေ စတုတွဲယာ-ပရိ
သုသည်တို့ကို ဂါလာနာဒေသော အနာက်၌ ဖြစ်မှု စတုတွဲယာပါဒ်နှင့် ပ်ပောက်နှင့်၏”ဟု
သူတော် (ပါတ္ထာ)သုတ် ရှိ၏ ထို့ကြောင့် “ပရိဂါလာနာ”ဟုလည်း ပါ၌မှန်ရှိရမည်။
အလံကမ္မာ၌ အလံကို “သမလျှော” ဟု ဖွင့်သော်လည်း အလံဝစာ၌ကား
အလံသွေ့သည် အရဟာအနာက်၌ ဖြစ်သသင့်၏ ထို့ကြောင့် “အလံဝစာနှင့်ယာ” ဟုသော
သွေ့ရှိလှော့သိက္ခာပါဒ်အဖွင့် ဝိမတို့ကြာ၌ “ဝစ်နှုယာယ ဝတ္ထုတာယ-ပြောဆို
စုစုပေါင်းထိုက်သွား၏ အဖြစ်ယာ၊ အလံအရဟာ-ထိုက်သော (ကွာရှင်းပြီးသော)မိန့်မသည်။
အလံဝစာနှင့်ယာ-မည်၏”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤ၌လည်း “အလံဝစာ-(လင်မယာ၊
ပြတ်နေသဖြင့်) စွေစိပြောဆိုခြင်းနှာထိုက်သော မြိုင်းမ”ဟု မှတ်။

ဂို့ယ—ဂို့မြစ်၏၊ ဥပရိ—အထက်အရပ်တည်း၊ ဥပရိဂံး၊ စံ၊ ဟော့
နဒီ—မြစ်၏အောက်အရပ်၊ အနွောသမာပတ္တိ—သမာပတ်၏အတွင်း ဖြစ်သော
တရား၊ ဟံသာနံ—ဟာသာတိ၏၏၊ ရာဇာ—မင်းတည်း၊ ရာဇာဟံ—
ဟာသာမင်း၊ ဟံသရာဇာဝါ—လည်းရှိ၏၊ မာသသာ—တစ်လ၏၊ အခွဲ—
ထက်ဝက်တည်း၊ အခွဲမာသံ—ဝက်၊ မာသစွဲဝါ—၏၊ အာမလကသာ—
သွေ့သွေ့သာသီး၏၊ အခွဲ—တည်း၊ အခွဲမလကံ—ဝက်၊ အာမလကံစွဲဝါ—၏၊
ကဟာပဏသာ—တစ်ကျပ်၏၊ အမ့်—ထက်ဝက်တည်း၊ အမ့်ကဟာပဏံ—
ဝက်၊ ဝါ—ရွှေ၊ အမ့်မာသကံ—တစ်ပဲထက်ဝက်၊ ဝါ—ပြား၊ ရတ္ထိယာ—
ညွှဲ၏၊ အမ့်—တည်း၊ အမ့်ရတ္ထိ—ညွှဲထက်ဝက်၊ ဝါ—သန်းခေါင်ယံ၊
ရတ္ထိယာ—၏၊ ပုံးရှုပိုင်းတည်း၊ ပုံးရတ္ထိ—ပိုင်း၊ ဝါ—ညွှဲညီးယံ၊ ရတ္ထိယာ—
၏၊ ပုံး—နောက်ပိုင်းတည်း၊ ပုံးရတ္ထိ—ပိုင်း၊ ဝါ—မိုးသောက်ယံ၊

တပ္ပရအန်တိ၏—ဟု ပြုခဲ့၏၊ တပ္ပရ၌ ပရံကိုလည်း ဥတ္ထာမ ဟု ထောမနိုင် ဖွင့်၏၊
ဥပသာရခို့လည်း ဤအတိုင်း အန်ပြင်သင့်သည်၊ မိမိဆရာတက် မြတ်သော
(ဆရာ၏ ဆရာတိုးသည်) ပါစရိယာတည်း၊ ထိုအတူ မိမိ အတိုးထက် မြတ်သော
ကြီးသော အဘုံး—ဘုံး၏ အဘ(ဘေး)သည် “အယျကတော ပရံရှု”အရ
“ပယျက”မည်၏၊ “ပယျက”ဟု ရှိသည်ကား ပိုင်းပျက်၊ ပို့ယျာကား နိပါတ်ပုဒ်
တည်း၊ ထို ကြောင့် ဟိုယျာအောင် ပျောစေရှု၍ “ဟိုယျာ—ယမန်နေ့မှ (မနေ့မှ) ပရော—
နောက်တစ်နေ့သည်၊ ပရုဟိုယျာ — မည်၏” ဟု ဆို၊ [သာသသာတော—
တစ်ထောင်ထက်+ပရု—ပို့လွန်သည်တည်း၊ ပရောသဟသံ—တစ်ထောင်ထက် ပို့သည်၊
(တစ်ထောင်ကျော်) ပရောသတံ—တစ်ရာထက် ပို့သည်၊ (တစ်ရာကျော်) ပရော
ပစ္စာသံ—ငါးဆယ်ထက် ပို့သည်၊ (ငါးဆယ်ကျော်) မောဂ္ဂလာနံ ၌ “ပရာ”နံပါတ်ဟု
ဆို၍ “သဟသသာတော+ပရာ”ဟု ပို့ကြိုက်ပြု၏။]

ဂို့ယ ပေါ့ သမ္မပတ္တိ—တိုကား ဆိုတဗ္ဗရိသံတည်း၊ ဥပရိဂံး စသည်ကဲသို့
“ဥပရိပါသာစံ၊ ဟော့မဏ္ဍာ၊ အနွောနကံ”ဟု အမျှယီဘောသမာသံခန်း၌ ပြပြီဖြစ်သွားကြ
ဘုံးကြောင့် ဤတဗ္ဗရိသံခန်း၌ ပြပြန်သနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ “အထက်၊ အောက်၊
အတွင်း”ဟု အထည်ဖြစ် မပြုဘုန်းရာ၌ အမျှယီဘောဖြစ်သည်၏၊ ဘုံးကြောင့်နည်း...
အမျှယီဘော၌ များသောအားဖြင့် ပြုအန်ကို မရသောကြောင့်တည်း၊ [အိမို့
စသော အချို့အမျှယီဘော၌သာ စကားပြစ် စသော ပြုအန်ကိုရသည်။] “ဂို့မြစ်၏
အောက်” ဟုသာ မဆိုဘဲ “ဂို့မြစ်၏ အောက်အရပ်” ဟု အရပ်ဒေသပြုကို
အရကောက်ယူရာ၌ကား အမျှယီဘော၊ မဖြစ်သင့်၊ ထို ကြောင့် တဗ္ဗရိသံခန်း၌
ပြပြန်သည်—ဟု (ရှုပ်သီခိုအလို) ကြော်သင့်၏၊ သို့သော် သဒ္ဓနိတိ၌ တဗ္ဗရိသံခန်းဝယ်
မပြသောကြောင့် ဥပရိဂံး၊ စသည်တို့ကို အမျှယီဘောဟု ဆိုခြင်းသာ သာ၍
ရှင်းလင်းပေမည်။

[အပရရတ္ထံဟူလည်း ရှိ၏၊ အနက်တူပင်။] စ-ဆက်၊ တွေ့-ဤ အမှုရတ္ထံ စသော ပြယ်ဂို့၏၊ ကွစ်၊ သမာသန္တဂတာနဲ့ မကာရန္တာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ရတ္ထိသန္တသု-ရတ္ထိသန္တ၏၊ အဆုံး လူ၏၊ အတ္ထံ-အ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ) အဟသု-နော၏၊ ပုံ့-ရှေ့ပိုင်းတည်း၊ ပုံ့နှံ-ပိုင်း၊ ဝါ-နှံနက်၊ စဝံ၊ သာယနှံ-နော၏ နောက်ပိုင်း၊ (ညနေပိုင်း၊) တေသုဂုဏ်တျော်နာ-ဖြင့်၊ အဟသု-အဟ ၏၊ အနှာဒေသော-အနှာ ပြု၊ အမာဒိပရတဗ္ဗုရိသော-အမာဒိပရတဗ္ဗုရိသီဒ္ဓ ဖို့သည်ကား ပါ၌ပျက်။]

ကွစ်-အချို့သော၊ တဗ္ဗုရိသော-၌၊ ပဘက်ရာဒီသု-ပဘက်ရ အစရှိသည် တို့၏၊ ဝိဘတ္ထံလောပေါ့ နဲ့ ဘဝတိ၊ ယထာ-ကား၊ ပတ်-အရောင်ကို၊ ကရောတိ - ပြုတတ်၏၊ လူတိ အတွေ့ - ၌၊ အမာဒေသောပရပဒေသီတိ-

ဟံသာနဲ့ပေါ့သာယနှံ—ရာဟနဲ့သော စသည်၌ တဗ္ဗုရိသီဒ္ဓ ရိုးရာအတိုင်း (ရှေ့နောက် မပြန်ဘဲ) ဟံသရာဇာ စသည်လည်း ရှိ၏၊ “အမှုရတ္ထံ”ဟု ရှေ့နောက် ပြန်ပြီးသောအခါ ကွစ်သမာသန္တ စသောသုတ်ဖြင့် ရတ္ထံ၏ အဆုံးလူကို (အ)ပြု၍ “အမှုရတ္ထံ” စသည်ဖြစ်၏၊ “[အမှုရတ္ထံ] စသည်ဖြင့် နုပုလိန် ပြထားသော်လည်း” “အမှုရတ္ထံ မဟာနိသာ” စသည်ဖြင့် အဘိဓာန်နှင့် ပုလိန်ရှိသည်။] ပုံ့ကျေ စသည်၌ “ပုံ့+အဟ”ဟု ရှေ့နောက်ပြန်ပြီးသောအခါ တေသုဂုဏ်ဖြင့် အဟကို “အနဲ့ပြု၊ ပွဲခိုင်း၊ ရွှေ၊ ကပ်၊ ပုံ့ကျေ ဖြစ်၏၊ အဟသု+သာယော၊ သာယနော-ဆည်းဆာပိုင်းတည်း”ဟု ဆို။

မှတ်ရုတ်။ ။ မောဂ္ဂလာန်စာကိုယ် နှိမ်သုယတို့၌ “ပုံ့ကျေ စ+သော+အဟာ စာတိ”ဟု ဝိပြုပြုပြုပြု၍ အဟကို ထူပြုလျက် “ပုံ့ကျေ-ရှေ့ပိုင်းနေးနေး၊ ဝါ-နှံနက်ပိုင်း၊ အပရကျေ-နောက် နေး၊ အဇွဲကျေ-ယနေး၊ သာယကျေ-ညနေချုပ်း၊ မဏ္ဍာကျေ-အလယ်နေး၊ (နေးလည်း၊ မွန်းတည်း)၊ ပကျေား-နှံနက်၊ ပကျေား-နှံနက်ကာလည်း”ဟု လာကြီးဟာထိုးနှင့်ချည်း မိန့်သည်၊ ထောမနိမြို့ကော်ကား “ပုံ့ပုံ့ပုံ့၊ အပရကျေ၊ သာယနှံ၊ မဏ္ဍာနှံ”ဟု ရှေ့၍ ရ ရှိလျှင် အေး၊ ရှေ့၍ ရ မရှိလျှင် “နှံ”ဟု ရှိသည်၊ “မဏ္ဍာနိကော့”ဟု ကျမ်းစာများ၌ အတွေ့ဗျား၏၊ သွေ့အနက်၌ ထိုက သက်၍ “မဏ္ဍာနော့ ယော မဏ္ဍာနိကော့”ဟု ပြု၊ ကော်စာ၌ “မဏ္ဍာနိကော့”ဟု ဟာထိုး မဟုတ်ဘဲ ဟန္တ္တထားသည်ကို “တ ဝိုးပဲ”ထင်၍ “မဏ္ဍာနိကော့”ဟု စာအကူး မှားတတ်သည်။

အလုပ္ပတ္တတဗ္ဗုရိသီဒ္ဓ

ကွစ် တဗ္ဗုရိသော ပေါ့ပဘက်ရော—[အလုပ္ပ(ဝိဘတ္ထံ)အလုပ္ပတ္တသမာသန္တများတွင် “ပဘက်ရော ပေါ့ ဝတိနှံရော” တို့သည် နိစွာသမာသန္တများ၊] အလုပ္ပတ္တသမာသန္တများတွင် “ပဘက်ရော ပေါ့ ဝတိနှံရော” တို့သည် နိစွာသမာသန္တများ ဖြစ်၍ “ကရ” စသည်တို့၏ ဝရိယာယ်ဖြစ်သော ကရောတိ စသော

သုတေဖြင့်၊ သမာသော-သည်! (ဟောတိ)၊ နာမာနဲ့ သမာသော ယဉ်တွေ့တွေ့ တိ-သုတေဖြင့်၊ သမာသသည် (ဟောတိ)၊ [“သမာသသည်”ဟု ရှိသည် ကား မကောင်း၊ သို့၌ “သည်”ဟု ရှိသည်] တတော့-ထိမှနောက်၌၊ တေသံ ဝိဘဏ္ဍီယော လောပါစာတိ-သုတေဖြင့်၊ ဝိဘဏ္ဍီလောပေး-ဝိဘတ်ချေခွင့် သည်၊ သမ္မတွေ့-ရောက်လတ်သော်၊ တတော့-ထိသုတေ၌ပင်၊ စဂ္ဂဟတေန-ခြောင့်၊ ပုံးပဒေ-ရှေ့ပုံး၌၊ ဝိဘဏ္ဍီ လောပါဘာဝါ-ဝိဘတ်ကျေခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ သမဲ့ ပဘက်ရော့-အရောင်ပြုတတ်သော နေ့၊ အမတ် - အမြိုက်နိုဗာနဲ့ကို၊ ဒဒါတိ - ပေးတော်မူတတ်၏၊ လူတိ၊

အာခာတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိရှိဟ်ပြုရသည်၊ ရုပ်တုက်ရှု၌မူ “ပဘာ သဒ္ဓာပဒ ကရ”တည်၊ “ကရ-ကရငဲ”ဟူသောအနက်၌ စတ်မှည်၊ [အေကာရ နှစ်လွှာလိုလိန်ဖြစ်သောကြောင့် “ပဘာ”ဟု တည်သည်] ဤ ပဘက်ရ စသော သမာသ်တိသည် ဥပပဒ (ကိုယ်ပုံး အနီးရှိသော) ကိုတန္ထတွေ့ရှိသောသမာသ်များလည်း ဖြစ်ကြ၏၊ အ ပစ္စည်းကလည်း ကိုပုံး အနီးရှိမှ သက်၏၊ ထိုကြောင့် ပဘာနောင် အိဝိဘတ် သက်၍ “ပတ်” ဟု ဖြစ်ပြီးလျင် ပြီးခြင်း (ကိုပုံးအနီးရှိကို) သမ္မတော့ အွေတွာရိ ဝါသုတေဖြင့် (အ)ပစ္စည်း သက်၊ ၆၅ ကို အ သို့ ကပ် “ပဘံ+ကရ” ဟု ဖြစ်၏။

ထိုနောက် (ကိုတန္ထတွေ့ရှိသော ဖြစ်သည့်အားလော်စွာ နာမ်ဝိဘတ် မသက်ခင် နာမ်ပုံး မဖြစ်စီ-ကိုယ်အခိုက်အတန်၌) “ပဘံ-အရောင်ကို ကရရောတိ-ပြုတတ်၏” ဟူသော အနက်၌ အမာဒေသ ပရပဒသိသုတေဖြင့် ပဘနဲ့ ကရကို သမာသ်စပ်၌ အမာဒေသပုံးရှိသော မှည်း၊ ထိုနောက် နာမာနဲ့ သမာသော ယဉ်တွေ့တွေ့ဖြင့် သမာသ်အမည် မှည်း၊ တေသံ ဝိဘဏ္ဍီယော လောပါစ သုတေဖြင့် ဝိဘတ်ချေခွင့် ရောက်သောအီ ထို သုတေသန၌ သာဆုံးဖြင့် တားမြှစ်သောကြောင့် ပဘံ၌ ဝိဘတ်မလျော့ရ (ကရ၌ကား ချေဖို့ရာ ဝိဘတ်ပင် မရှိသေး၊ ပကတိစသော သရန္တသုသုတ်ဖြင့်လည်း ပဘ၌ “ပဘာ”ဟု မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပကတိ ပြုဖွံ့ဖြိုးလည်း မလို၊ ကရ၌လည်း မူလအတိုင်းမှ မဟောက် ပြန်သောသောကြောင့် ပကတိပြုဖွံ့ဖြိုးလို (လော့)၊ နာမ်း၊ သိသက်၊ အြပြာ၊ နှစ်ပိတ်ကို ကဝါန္တပြု “ပဘက်ရော” ပြီး၏။ ဒုတိယာ တပ္ပါရိသ် ကမ္မကာရော၌ နှိုကာဖွင့်ပုံ့နှိုကာဖွင့်ပုံ့နှိုက် “ကတ္တရီ ကိုယ်”သုတေ ကုမ္မကာရော၌၌ နှိုကာဖွင့်ပုံ့များကို ထောက်၍ ရေးသည်၊ ဤနေရာ၌ စာကိုယ်ခို့ရှုဖြင့် ထိုအစိအစောင်များ မထင်ရှားနိုင်။]

ကရ၌ ဝိဘတ်မပါတဲ့ ပုံခံခေါ်နိုင်ပဲ့။ ။ “ပဘံ+ကရ”ကို သမာသ်စပ်ရာ၌ ကရရှုယ် ဝိဘတ် မရှိသောသောကြောင့် “ဝိဘတ်၌ ပဘံ”နှင့် အညီ ဝိဘတ်ဆုံးမှ ပုံး အမည်ရှိရကား ဤ “ကရ”သည် အဘယ်မှာ ပုံးမည်အဲနည်း၊ ပုံးမည်လျှင် ပုံးချွင်း စပ်၏ သမာသ်ဖြစ် ရကား အဘယ်မှာ သမာသ်ဖြစ်နိုင်ပါအဲနည်း-ဟု စောဒ္ဓာဖွံ့ဖြိုးရှိ၏၊ အဖြေကား-ဝိဘတ်ဆုံးမှ ပုံးအမည်ရသည်ကား မှန်ပေ၏၊ သို့သော် “ပုံးပရရာနဲ့ အဆုံးပလဒ္ဓိယ် ပဘံ”ဟု သက္တတ္တီ အဆုံးတစ်မျိုး ရှိသေား၏၊ ပုံးပရရာနဲ့-ရှေ့နောက်

အမတန္ဒၢဒီ-(ဘုရားတည်း) ရထု-ကိုလေသာမြှုပိုကို၊ ဟောတိ-စွန့်တော်မူ၊ တတ်၏၊ ကြုတိ၊ ရထားပေါ်၊ ခုတိ-အရောင်ကို၊ ဓရရတိ-ဆောင်တတ်၏၊ လှတိ၊ ခုတိန္ဒရော်။

ତାହା-ଯୀମୁଗର୍ଭିଃ; ଲବହାକାନ୍ତ-ଅଶୋତାଲ୍ପିଣ୍ଡ ପ୍ରାଞ୍ଚିଲେଖାଅମ୍ଭା
ପରମ୍ପରାପତ୍ର-ପରମ୍ପରାପତ୍ର-ଅଟ୍ଟାଫୋପତ୍ର-ଅଟ୍ଟାଫୋପତ୍ର। ଲାଯଟୋ ଉପଦ୍ୱାକ୍-
ଲୋଃଆପ୍ରିଦିଃ ଧର୍ମିଲ୍ଲିଙ୍କିଃ; ଲାଯତ୍ତପଦ୍ମାକ୍-ଲୋଃଆପ୍ରିଦିଃ ଧର୍ମିଲ୍ଲିଙ୍କିଃ; ପରିତୋ
ବ୍ୟାହୋ-ଯୁତାର୍ଥିଃଯୁତାର୍ଥିଃ; ଗଠି-ଗଠି-ଗଠି ମନ୍ତ୍ରିଲେଖା
ଦେଶୋ-ଦେଶୀଃ; ମନ୍ତ୍ରିଲେଖାରେଶୀ-କ୍ଷୁଦ୍ରୀଃଚାର୍ଦ୍ଦିଃଲ୍ଲିଙ୍କିଃ; ବ୍ୟାହୋ-ର୍ଵୀ-କ୍ଷୁଦ୍ରୀ
ଫେଅର୍ପିଲ୍ଲିଃଲେଖା କ୍ଷୁଦ୍ରିଆର୍ଦ୍ଦିଃ। ବ୍ୟାହୋକ୍ଷୁଦ୍ରିଲେଖାର୍ଦ୍ଦି-ବ୍ୟାହୋକ୍ଷୁଦ୍ରିଲେଖାର୍ଦ୍ଦି
ଅମ୍ଭାର୍ଦ୍ଦିଲ୍ଲିଙ୍କିଃ; ମନ୍ତ୍ରିଲେଖାର୍ଦ୍ଦି-ଅଲ୍ୟନ୍ତ କୋଣ୍ଡିଃଲେଖାର୍ଦ୍ଦି-ଅକ୍ଷୁଦ୍ରିଲେଖାର୍ଦ୍ଦି,

သဒ္ဓါတ္ထ၏၊ အတ္ထာပလန္တိယံ-အနက်ကို ရခြင်းသည်၊ (သတိ-'ရှိသော) ပဲ-ပို့
မည်၏ "ဟူသာ ပရသမညာ (သတ္တာကျမ်းတို့၏ နာမည်) အားဖြင့် ပဘဲနှင့်စပ်၍
အနက်ရာတ်သော ကရာသွှေ့လည်း ဝိဘတ်မပါဘပင် ကိုတ်ပို့အမည် ရရှိရင်း၊
ထိကြောင် ပဘဲနှင့် ကရပ်ကို ပို့၏ သမာသိဒ္ဓနိနိုင်သည်သာ။

[କ୍ଷିତି] “ଗୁଣ୍ଡିଟିରେଣ୍ଟ” ଦ୍ୱାରି ଦୟାନିଙ୍କ ଫଳୀ, ତୋକ ଗରେତିଥିଲା କ୍ଷିତିଯାପନେଥି ବିନ୍ଦୁଭୋବା ଓ ତୋକେଠି ଗମ୍ଭୀରାବେଳାତଥିଲା ବିନ୍ଦୁଭୋବା ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିରାଖିଲା କାହାରିଚିତ୍ତରେ ଅଭାବରେଣ୍ଟ ଆମାଦେବୀ ଦ୍ୱାରିଟିକିରା ସମ୍ମାନାବ୍ୟାପାରରେ ବିନ୍ଦୁଭୋବା ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିରାଖିଲା କାହାରିଚିତ୍ତରେ ଅଭାବରେଣ୍ଟ ଆମାଦେବୀ ଦ୍ୱାରିଟିକିରା ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିରାଖିଲା କାହାରିଚିତ୍ତରେ ଅଭାବରେଣ୍ଟ ଆମାଦେବୀ ଦ୍ୱାରିଟିକିରା

ကိတ္တာပွဲရှိသေး၏ပုံ။ ။ကာရု-ဟူ ကိတ်ပစ္စည်း ဆုံးခိုက် နာမ်လိဘတ် မသက်ခင်၊ ပဘဲကာရုကို သမာသ်စ်ရသောကြောင့် “ကိတ္တာသမာသ်”ဟု ခေါ်သည်။ နာမ်လိဘတ် သက်ပြီးသော ကိတ်ပွဲနှင့် သမာသ်စ်ပုံ၍ ကိတ္တာသမာသ် ခေါ်သည် မဟုတ်။ နာမ်လိဘတ် သက်ပြီးသော ကိတ်ပွဲနှင့် သမာသ်စ်ရသောကြောင့် “ကိတ္တာသမာသ်”ဟု ခေါ်သွေ့၏ “ဘူမိကတော့၊ သလ္းဝိဒ္ဓော”စသည်တို့လည်း ဂတော့၊ မိဒ္ဓော ဟူသော ကိတ်နာမ်ပွဲများနှင့် ဖုရရသောကြောင့် ကိတ္တာသမာသ်ချည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ကိတ္တာသမာသ်၌ ပိုဘတ်မသက်ခင် ကိတ်ပစ္စယွှေ့အိုက်မှာ ရှေ့ပွဲနှင့် သမာသ်စ်ရသောသို့ချေသွေ့၏ မှတ်။

အဆွဲဝါသိကော - အနီးနေတပည်း [အန္တ သဒ္ဓါသည် အနီးဟော။] ဇန်သုတေသ - လူ၌ ထင်ရှားသူ၊ ဥရုသိလောမော - ရင်၌ ပေါက်သော အမွေး၊ ကဏ္ဍာကာလွှာ - လည်၌ ပေါက်သော အမဲကွက်၊ သရုသိခံ - အိုင်၌ ဖြစ်သော ကြား၊ လူစွာအိုး၊ အလောပတ္ထုရှိသော - ဝိဘတ်မကျသော အမာဒီတပ္ထုရှိသုံး သည်၊ (နိုင်တော့) တပ္ထုရှိသုံးမာသော နိုင်တော့။

ပကတီပြု၍ မဖစ်း] နာမ်ငဲ စသည်၊ “ပရသာပဒ်” စသော စတုထွေးတပ္ထုရှိသုံး၊ “ဘယတော့ ဥပဋ္ဌာန်” စသော ပဋ္ဌာန်တပ္ထုရှိသုံး၊ “ဂံပတီ”ဟူသော ဆန္ဒတပ္ထုရှိသုံး၊ “မန်သိကာရော” စသော သတ္တိတပ္ထုရှိသုံး လည်း နည်းတူ။

ထိုကွင် “ပရသာ - သူတစ်ပါးအလိုင်း၊ ပခံ - ပုဒ်တည်း” အရ သူတစ်ပါးအတွက် အသုံးပြု သော ဝိဘတ်များကို “ပရသာပဒ်” ခေါ်သည်ဟုမှတ်၏၊ “အတ္ထနော - မိမိအကျိုးရှာ” ဟုဆိုး၊ ဘယတော့၌ တော့ပစ္စည်းသည် ပဋ္ဌာန်အနက်ရှိသောကြောင့် ပဋ္ဌာန်တပ္ထုရှိသုံးတည်း၊ “ဂံပတီ”သာလို ရင်း၊ “ထေရော”ကား၊ “ဂံပတီ”နာမည် ထင်ရှားအောင် အဘိဓာဇ်ထည်းခြင်း ဖြစ်သည်၊ “ဂေါ် + ပတီ”ဟု တည်ပြီးနောက်၊ နဲ့ သက်၍ တတောနမဲ့ ပတ်မှာလုပေါ်တွေ့ သမာသေသုတ်ဖြင့် “ဂံ” ဖြစ်အောင် စီရင်း။ [ဂံပတီနှင့် ထေရောကို သုန္တစ်၍ (ဒွေဘောလာ၍) ဂံပတီတွေ့ရော - ဟု လည်း ပါ၍၍ရှိ၏။] ဇန်သုတော့၌ သူတော့ကို “ပါကရွှာ - ထင်ရှားသူ” ဟု နိုကာဖွင့်၏၊ ဥရု သိလောမော်ကား “ဥရုသိ + ဥ၌တော့ - ပေါက်သော၊ လောမော - အမွေး” ဟု ဝိုင်းပြု၍ သမာသံ စပ်ပြီးနောက် မရွှေ့လောပါ ကြ၍၍ “ဥ၌တ”ပုဒ်ကို ချေ၊ “ကဏ္ဍာနှင့်တော့ ကာလော”လည်း နည်းတူ။

ဥရုသိ လောမော ကဏ္ဍာကာလောတို့ကို မောဂလာန်စသော သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ပဟုဒ္ဓိဟိ သမာသံဟု ဆို၏၊ လောမသဒ္ဓါသည် နုပုလိန်ဖြစ်ရကား တပ္ထုရှိသုံးမှန်နှင့် နောက်ပုဒ်၏ မူလပိန်အတိုင်း ရှိပြု၍ ပြန်၍ “ဥရုသိလောမဲ့”သာ တပ္ထုရှိသုံးသောကြောင့် “ဥရုသိလောမော”ကို ပဟုဒ္ဓိဟိဆိုသော ဝါဘသာ သင့်မြတ်ဖွယ်ရှိ၏၊ [“ကဏ္ဍာ နှင့်တော့ ကာလော အသောတိ ကဏ္ဍာကာလော၊ ဥရုသိ ဥ၌တော့နှင့် လောမာနိ အသောတိ ဥရုသိလောမော၊ ဥ၌တိမှာမိုး မဲ့ ယသောဘိုး ဥ၌တိမှာခေါ်”] စသည်၊ မူဒ္ဒာဓနှင့်ကား၊ ယသော - အကြောင်သု၏၊ ဥ၌တိမှာမိုး - ကုလားအတ်၏၊ မျက်နှာနှင့် တူသော၊ မဲ့ - မျက်နှာသည်၊ အတွေး - ရှိ၏၊ လူတိ “ဥ၌တိမှာမဲ့” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ရှေ့ပြန်မာပုံပိုင်း နောက်ဖြစ်သော မှာပုံကို ချေ၍၍၊ ဝါ - မရွှေ့လောပပြု၍ (အလယ် မှာကို ချေ၍၍) “ဥ၌တိ” ဟု ပြီးရသည်။] “သရုသိခံ”ကား နိုစွာသမာသံပင်တည်း၊ ကမ္မာမဲ့ကဲ့သို့ ကိတ်၌ ပြီးလတ္တဲ့။

ဗဟိုစီဟိသမာသံ

အထ-တဖွေရှိသံသမာသံ၏ အခြားခဲ့၍ ဗဟိုစီဟိသမာသံ၊ ရွှေပဒေတုလျာခိုကရဏော-
ခိုပဒေတုလျာခိုကရဏေလည်း၊ ရွှေပဒေတိန္ဒာခိုကရဏော-လည်း
ကောင်း၊ တိပဒေ-တိပဒေလည်း၊ ကောင်း၊ ပေါ်၊ ပျတိဟာရလက္ခဏောစ-
ပျတိဟာရလက္ခဏေလည်း၊ ကောင်း၊ လူတိ၊ နဝိဇ္ဇာ၊ တူတူ-တို့ ဗုမျိုးတို့တွင်
ရွှေပဒေတုလျာခိုကရဏော-ခိုပဒေတုလျာခိုကရဏေမည်သော၊ ဗဟိုစီဟိ-
ဗဟိုစီဟိသည်၊ ကမ္မာဒီသု-ကဲ အစရှိကုန်သော၊ ဆသု-၆ ပါးသောကုန်
သော၊ ဝိဘတ္ထုဇ္ဈားသု-ဝိဘတ်အနက် တို့၌ ဘဝတိ၊ တူတူ-တို့ ၆ ပါးသော
ဝိဘတ်နက်တို့တွင်၊ တာဝ-စွာ၊ ဒုတိ ယဉ်းဒုတိယာဝိဘတ်၏အနက်၌
(ဉာဏ်ပေါ်-ကား၊) လူစံ သံယာရှုမံ-ဤသံယာရှုမံသို့၊ အာဂတာ-နှင့်
သော၊ သမဏာ-တို့သည်(သန္တိ) လူတိ-သို့၊ ဝိရှုဟေးသည်(သတိ-သော)။

၃၅၂။ အညေပဒ္ဇားသ ဗဟိုစီဟိ။ သမာသံမာနပဒေတောာ-သမာသံ
စပ်အပ်သောပုဒ်တို့မှ၊ အညေသံ-အခြားကုန်သော၊ ပဋိမာဒုတိယာဒီ
ဝိဘတ္ထုဇ္ဈားနှင့်-ပဋိမာ ဒုတိယာအစရှိသော ဝိဘတ်အဆုံးရှိကုန်သော၊ [သီဟို၌
မျှ၌] “သပ္ပါဒ်မာနှင့်-ပဋိမာနှင့် တက္ခဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုတိယာဒီဝိဘတ္ထုဇ္ဈားနှင့်-

တူတူ ပေါ် ဝိရှုဟေး—[ဗဟိုစီဟိ ၉ မျိုးကို စာကိုယ်ရှိတိုင်း နာမည်လောက်၍
မှတ်ပါ၍။] အာဂတာသမဏာ၌ “အာဂတာ+သမဏာ”ဟု ၂ ပုဒ်ရှိသောကြောင့်
လည်းကောင်း “လာသူလည်း ရဟန်း-ရဟန်းလည်း လာသူ ဖြစ်၍” အနက်အရရှုသော
ကြောင့်လည်းကောင်း “ရွှေပဒေတုလျာခိုကရဏောဗုမျိုးဟို ခေါ်သည်၊ ထို ရွှေပဒေတုလျာခို
ကရဏေသမာသံသည် (လူမျှ၌ အိဘတ်၏အနက်ကဲသို့) ဒုတိယာ စသော ဝိဘတ်
၆ မျိုး၏ အနက်၌ ဖြစ်ရကား ၆ မျိုးပင် ပြားသည်။

သမသံမာန ပေါ် ဗဟိုစီဟိသည့် ၆— “[သမသံမာန ပေါ် သမသံမျှဇ္ဈား” ဝါကျဖြိုး
သမာသံစိရင်းကို ပြ၍] “သော ပေါ် ဗဟိုစီဟိ သညောစ ဟောတိ” ဝါကျဖြိုး ဗဟိုစီဟိ
အမည်ကို ပြသည်။] အာဂတာ+သမဏာ၌ ပုဒ်သည် သမာသံစိရင်သော ပုဒ်တည်း
“အာဂတာသမဏာ”ဟု သမာသံစိုးသောအခါ ထို ၂ ပုဒ်၏အနက် မရဘဲ “သံယာရှုမ”
ဟူသော အညေပဒ်၏ အနက်သာ ရ၏၊ ထို ကြောင့် ဗဟိုစီဟိသမာသံကို အညေပဒ္ဇား
သမာသံ ဟု ခေါ်သည်၊ ထို အညေပဒ်တို့ကား ပဋိမာစိဘတ်ဆုံးသောပုဒ်-ဒုတိယာ
တတိယာစသော ဝိဘတ်ဆုံးသောပုဒ်အားဖြင့်(ဝိဘတ်အလိုက်) ၇ မျိုး ပြား၏။ [အညေ-
သမာသံပုဒ်မှ တစ်ပါး တစ်ခြားသော+ပဒ်-ပုဒ် “သမာသံစိရင်ရာတွင် မပါဝင်သောပုဒ်”
ဟူလို့။]

ကုန်သော”ဟု ရှိ၏၊] ပဒါန်-တို့၏၊ အတွေ့သု-အနက်တို့၌၊ ယုတ္တတ္ထာနိ-ပေါင်းစပ်တို့က်သော အနက်ရှိကုန်သော၊ နာမာနိ- နာမ်ပုဒ်တို့ကို။ [သိမ် “သဟ-တက္ခ”] ဝိဘာသာ-ဝိကပ်အားဖြင့်၊ သမသျေဇ်-သမသ်စပ်အပ်ကုန်၏၊ သော သမသော-သည်၊ ဗဟိုဗိုလ်ဟော စ-ဗဟိုဗိုလ်အမည်ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ယသု-အကြင် ယောကျား၏၊ ဗဟဝါ-များကုန်သော ဝိယာယော-ကောက်စပ်းတို့သည်၊ (သန္တံ, ကုတ်)သော-တို့ ယောကျားသည်၊ ဗဟိုဗိုလ်-မည်၏၊ ဗဟိုဗိုလ်သခိုသတ္တာ-ဗဟိုဗိုလ်သနဲ့နှင့် တူသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယို့သမသော-ကိုလည်း၊ အန္တတ္ထသညာဝသန်-ဖြင့်၊ ဗဟိုဗိုလ်ဟိုတိ-ဟူ၍၊ ဂတ္တာ-၏၊ ဟို-မှန်၏၊ ဗဟိုဗိုလ်ဟို-ဗဟိုဗိုလ်ဟို သမသ်သည်၊ အညာပဒ္တာပေးနော-ပြဋ္ဌာန်းသော အညာပုဒ်အနက် ရှိ၏။

အာယ်ကို အညာပုဒ်စော်သနည်း။ ။ သမသ်စပ်အပ်သော ပုဒ်မှ တစ်ပါးသော ပုဒ်ကို “အညာပုဒ်”ဟု ခေါ်ရှု၍ ထိ အညာပုဒ်ဟူသည် အဘယ်ပုဒ်နည်း-ဟု မေးဖွဲ့ရှိ၏၏၊ အဖြေကား- “အာကတသမကေား”သမသ်၏ ထိုသမသ်၏ ဟောနက်ကို ပြသော “သံယာရာမော”သည် အညာပုဒ်တည်း၊ “မိတ္တို့ယောသမကေား”ဟုရှု၍ မိတ္တို့ယော၏ အညာပုဒ်သည် သမကောတည်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုထိုသမသ်၏ ဟောနက်ကို ပြသောပုဒ်ကို အညာပုဒ်ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ ကြောင့် “ဗဟိုဗိုလ်တ်, အညာပုဒ်, လိန်းရှင်ကြည်၍ ကိုက်” ဟူရှု၍ သံယာရာမော ဟူသော အညာပုဒ်၏ ပုလိုန်စကာဂုဏ်လိုက်၍ “အာကတသမကေား” ဟု ပုလွှာနှင့် ကုကာရုံ ထားရသည်။ သံယာရာမာ ဟု ပဟုဂုဏ်ရှုပျော်ကား- “အာကတသမကေား” ဟု ပဟုဂုဏ် ချုရလွှာ၌၊ သာဝဏ္ဏိဟု အညာပုဒ်ရှိပြန်လျှင် “အာကတ သမကေား” ဟု ကုလွှာလိုန် ကောဂုဏ်လည်းကောင်း၊ အေတာဝါဟု နုပုလိုန်စကာဂုဏ် ရှိပြန်လျှင် “အာကတသမကေား” ဟု နုပုလိုန်စကာဂုဏ်လည်းကောင်း၊ ချုရကြောင်း သိပါး ဤပြခဲ့သော အမို့ယာယ်သည် “တွေ့ စ အာကတသမော်” သမကာ သမော် စ အတွေ့နော အတွေ့ အနွေတွာ ခုတိယာ ဝိဘာတွေ့တွေ့တော် သံယာရာမ သံဪတော အညာပဒ္တာ အညာပဒ္တာ ဝိဘာတွေ့ ဝိဘာတွေ့ ဟု လာလတ္တာ၊ ကားတွင် “သံယာရာမသံဪတော အညာပဒ္တာ” နှင့်လည်း ညီသည်၊ ဝါသန္တံ၏ အနက်ဝယ် စပ်ထားသော “ခွဲ ဝါ တယော ဝါ ပတ္တာ ဒွဲတ္တာ” နှုန်းလည်း ဝါသန္တံ၏ အညာပုဒ် မည်၏။

အရှုံးအယူ။ ။ “ယ-တ-စေ-လူမ”ဟူသော သံ့နာမ်ပုဒ်များကို အညာပုဒ်ဟု ခေါ်ပေါ်ကြသေး၏၊ “အာကတဘ သမကာ လူမံတိ အာကတသမကေား”၌ လူမံကို အညာပုဒ်ဟု ဆိုလို ကြသည်၊ ထိုအယူသည် “သံယာရာမ သံဪတော အညာပဒ္တာ”နှင့် ဆန္တကြင်၏၊ ထိုပြင်-“အညာပုဒ်၏ လိန်ဂုဏ်လိုက်၍ ဗဟိုဗိုလ်သမသ်၏ လိန်ဂုဏ်များ ရှိစေရမည်”ဟူသော ဥပဒေသွေ့ ယ-တ-စေ-လူမ တို့သည် ၃ လိန် ဆက်ဆံသော ကြောင့် အာယ်မှာ လိန်ဂုဏ်ရှိခြား၍ ဖြစ်နိုင် တော့မည်နည်း၊ “အာကတဘ သမကာ လူမံ၌ လူမံ ဟု ကောဂုဏ်ထားခြင်းမှာလည်း “သံယာရာမော”ဟူသော အဘိုးပေါ်နှင့်

စ-ဆက်၊ အယ် ဗဟိုလို-သည်၊ တရာ့ကဲ ပေ၊ ဝသေန-တရာ့ကဲ သံရိပ္ပာဏ၊ အတရာ့ကဲသံရိပ္ပာဏတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ခုရိဘေး၏၊ တေသု-ထို ပါးတို့ တွင်၊ ယတ္တာ-အကြင် ဗဟိုလို၌ ဝိသေသနဘူတာ-ဝိသေသနဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အတွော့-အနက်ကို၊ အညပဒတ္ထာဂာဏာနှ-အညပုဒ်အနက်ကို ယူသဖြင့်၊ ဂယ်တိ-တစ်ပါတည်း ယူအပ်၏၊ သော-

[ଶୋଇ] ଯାତେ.ଟି.୧, ହ୍ରୀଲେଃିଙ୍କି, ଆନ୍ଦୁପିଣ୍ଡି, ଓେଳେଲୁପ୍ରିଲାନ୍ଡ୍; ଆମ ଫିରିଗା, ମିଶ୍ରାଯିନ୍ଦ୍ରାଜୁ, ସଂଖ୍ୟାରାମ, ବାହ୍ୟପ୍ରିଲିଂକ, ପାନାକିତ୍ତାର, ଯ୍ଥିବାନ୍ଧୁପୁଣିଚାର, ଆନ୍ଦୁପିଣ୍ଡିଓର୍-ବାନ୍ଦୁଲେଖିନ୍ଦ୍ର, ଏଣ୍ଡିଫ୍ରେଂକ୍ଷାର୍ଟି, ବୁର୍ତ୍ତିଫ୍ରେଂକ୍ଷାର୍ଟି, [ଯାତେ.ଟି.୧-ଯ+ତା+ୟତା+ଲୁବା]

ထိ ဗဟိုပိုပိုသည်၊ တရာ့ကသံပိုပိုညာဏော-မည်၏၊ ယထာ-ကား၊ လမ္မကဏ္ဍာမာနယာတိ-“လမ္မကဏ္ဍာအာနယ”ဟူသည်တည်း၊ [လမ္မကဏ္ဍာ-တွဲလျားကျသော နားရှိသူကို၊ အာနယ-ခေါ်လော်] ယတ္ထ ပန်-အကြင် ဗဟိုပိုပိုကား၊ ဝိသေသနဘူတော့-သော၊ အဖွော့-ကို၊ အညာပဒ္ဒရှိလာ ကေန်-ဖြင့်၊ န ဂယ့်တိ-တစ်ပါတည်း မယူအပ်၊ [ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်စေသည်။]

(အကျိုးသခြား၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖော်ပစာရအားဖြင့်) တရာ့ကပင်တည်း၊ သံပိုပိုညာဏော၌ သသခြားသည် သဟအနက်ကို ပော၏၊ ဝိညာဏသခြားကား “ဝိညာလ တိတိ ဝိညာဏော”ဟု ဝိပြိုပြု၍ “သိစေတတ်”ဟု အနက်ထွက်၏၊ ထိုကြောင့် ဇီကာ၌ “သခြား ဝိပိုပိုပောကာ”ဟု သံပိုပိုညာဏောကို ဖွင့်သည်၊ တရာ့ကေန-ထိုအညာပိုပို၏ ရှုက်ဖြစ်သော သမာသံပိုပိုနက်နင့်၊ သံပိုပိုညာဏော-တရာ့သိစေတတ်သော ဗဟိုပိုပို သည်၊ တရာ့ကသံပိုပိုညာဏော-မည်၏၊ သမာသံပိုပို၏ အနက်နင့်တရာ့ သိစေတတ် သော ဗဟိုပိုပိုသည် အတရာ့သံပိုပိုကော်ဟု မည်၏၊ [သဟ ဝိညာယတိတိ သံပိုပိုညာဏော-တရာ့သိအပ်သော အနက်] “တရာ့ကေန သံပိုပိုညာဏော ယသိုတိ တရာ့ကသံပိုပိုညာဏော-ထိုအညာပိုပို၏ ဝိသေသနဖြစ်သော သမာသံပိုပိုနင့် တရာ့သိအပ် သော အနက်ရှိသော သမာသံဟု ဝိပြိုပြုလျှင် ဇီကာနှင့် မည်ဆောင်လည်း “ယတ္ထ ဝိသေသနဘူတော် ပေါ့၊ ဂယ့်တိ”ထို ယတ္ထဟူသော အာမာရ်၊ ဂယ့်တိဟူသော ကံဟော ကြယာတို့နင့် ညီမျှသဖြင့် အစိုးာယ်အမှန်လည်း ရသောကြောင့် သာ၍ ကျမ်းရင်း၊ အာအောက်ကျသည်။]

ယတ္ထဝိသော ပေါ့၊ လမ္မကဏ္ဍာမာနယာတိ-“လမ္မကဏ္ဍာ”ဟူသော ဗဟိုပိုပို၌ “လမ္မာ ကဏ္ဍာ ယသာ”ဟု ဝိပြိုပြုပြု၊ “လမ္မာကဏ္ဍာ”အရ တွဲလျားကျသော နားသည် တရာ့ကဟုခေါ်သော သမာသံပိုပို၏ အနက်တည်း၊ “ယသာ”ဟူသော အညာပိုပိုအနက်ကား ယောကျားတည်း၊ ထို အညာပိုပို၏ အနက်ဖြစ်သော ယောကျားကို ထူးလျှင် သမာသံပိုပိုနက်ဖြစ် သော တွဲလျားကျသော နားကိုလည်း (တစ်ပါတည်း) ယူပြီး ဖြစ်တော့၏၊ “လမ္မကဏ္ဍာအာနယ-တွဲလျားကျသော နားရှိသူ ယောကျားကို ခေါ်ခြင်း”ဟု စေခိုင်းရှု၍ ယောကျားကို ခေါ်လျှင် တွဲလျားကျသောနားသည် ကျမ်း၍ မင်္ဂလာရစ်၊ ထို တွဲလျားကျသောနားလည်း တစ်ပါတည်း ပါလာပုံကို ကြည့်ပါ၊ ဤသို့ အညာပိုပို အနက်ကို ယူသဖြင့် သမာသံပိုပိုနက် တရာ့ကေနကိုလည်း ယူပြီးဖြစ်သော သမာသံသည် တရာ့ကသံပိုပိုညာဏောကော်ဟု သမာသံ မည်၏။

ယတ္ထပန် ပေါ့၊ ပဟုစနမာနယာတိ-“ဗဟိုနှိမ်နနာနယ” ယသာ”ဟု ဝိပြိုပြု၍ များသော ဥစ္စရှိသူသည် “ဗဟုစန” မည်၏၊ “ယသာ”ဟူသော အညာပိုပို၏ အနက်ကို ယူသည်အခါ “ဗဟု+မန်”ဟူသော တရာ့သံသမာသံပိုပို၏ အနက်ကို မယူနိုင်၊ “ဗဟုစန” အာနယ “ဟု စေခိုင်းရှု၍ ယောကျားကို ခေါ်လျှင် များသော ဥစ္စတွေမှာ မပါလာဘဲ ယောကျားသာ ပါလာပုံကို ကြည့်ပါ၊ ဤသို့ အညာပိုပိုအနက်ကို ယူသဖြင့် ဝိသေသန

သော—ထို ဗဟိုစွဲဟိုသည်။ အတရှုဏ်သံပိဉာဏာ—မည်၏။ ယထာ—ကား၊ ဗဟို စနမာနယာတိ—“ဗဟိုစွဲ အာနယ”ဟူသည်တည်း။ [ဗဟိုစွဲ—များသော ဥစ္စာရှိသူကို၊ အာနယ—ခေါ်ခဲ့လော်။]

ဖြစ်သော သမာသံရှုပသီဒ္ဓနက် (တရှုဏ်)ကို မယူနှင့်သော သမာသံသည် အတရှုဏ် သံပိဉာဏာမဟုစွဲဟို မည်၏။

[အောင်] ၁။ အညပွဲနက်တွင်၊ သမာသံနက်ဝင်၊ ယင်းလျှင်မှတ်ကြ တရှုဏ်။
၂။ အညပွဲနက်တွင်၊ သမာသံနက်ဝင်၊ ယင်းလျှင်မှတ်ကြ အတရှုဏ်။

တရှုဏ်သံပိဉာဏ် ၂ မျိုး။ “အညပွဲတရှုဏ်သံပိဉာဏ်၊ ပယောဂ တရှုဏ်သံပိဉာဏ်”ဟု ၂ မျိုး ပြားပြန်၏။ ထိုတွင် အညပွဲအနက်၌ သမာသံပွဲ၏။ အနက်နှင့်တကွ သီအပ်သော ဗဟိုစွဲဟိုသည် အညပွဲတရှုဏ်သံပိဉာဏ်ဘာပုဂ္ဂိုလ်ဟို မည်၏။ ပြခဲ့သော “လွမ်ကလျှော” သည်တည်း၊ [ပယောဂသူ၌သည် “ယုံးဖက်” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ယုံးဖက် ဟူသည်လည်း မကျေမကွာ အတူတကွ ဖြစ်ဖက်တည်း။] ယုံးဖက်အားဖြင့် သမာသံပွဲ၏။ အနက်နှင့်တကွ သီအပ်သော ဗဟိုစွဲဟိုသည် ပယောဂတရှုဏ်သံပိဉာဏ်ဘုဂ္ဂိုလ်ဟို မည်၏။ ပုံစံကား—“နီလပလွှေ—ညီသော ပုံးရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓပုံမှော—ဘုရားအမူးရှိသူ သံပာ”တည်း၊ ဤ၌ “နီလော ပလွှေ ယသာ”ဟု ပို့ကြုံပြုသောအခါ ယသာဟူသော အညပွဲအနက် အရှင် လူကောင် အထည်ကိုသာ ရ၏။ နီလပလွှေအရ ညီသောပုံးသည် ထိုလူကောင်တွင်၌၌ မပါသေး၊ သို့သော် “နီလပဇူ အာနယ—ပုံးညီရှိသူကို ခေါ်ခဲ့”ဟု ဆိုလျင် ပုံးချက်ထားအဲ၍ မဖြစ်၊ ပုံးနှင့် ယောကျုံးသည် မကျေမကွာ ယုံးဖက်ဖြစ်ရကား ပုံးလည်း တစ်ပါတည်း ပါလာရတော့သည်။ ဤသို့လျင် “နီလပလွှေ”အရ အညပွဲအနက်၏ ယုံးဖက်ပုံးနှင့်တကွ လူတစ်ကိုယ်လုံး ရသောကြောင့် ပယောဂတရှုဏ်သံပိဉာဏ် ဗဟိုစွဲဟို မည်၏။

“ဗုဒ္ဓေ+ပမှော ယသာ သံပာသာ”ဟု ပို့ကြုံပြုရှာ၌ ယသာအရတွင် ဘုရား မပါဝင်သေး၊ သို့သော် ဘုရားနှင့် သံပာသံပါ အမြဲတွာ ယုံးဖက်ဖြစ်သောကြောင့် “ဗုဒ္ဓပုံမှော”ဟု သမာသံပြီးသည်အခါ၍ကား အညပွဲအနက်ဖြစ်သော သံပာ၏။ ယုံးဖက်ဘုရားလည်း ဗုဒ္ဓပုံမှော အရတွင် ပါဝင်သည်။ ဤကား သောခို့ကို ဖို့သော အမို့ယ်တည်း၊ ဤတရှုဏ်သံပိဉာဏ် နှစ်မျိုးလုံးပင် သမာသံပြီးသောအခါ အညပွဲအနက်အရှင် သမာသံပွဲဖက်များ ဝင်ကြရတော့ သည်။] - “နီလပလွှေ သမ္မတုပ္ပါမှော တော်တွေ ပန္တ သာယောဂဝတောန ဂဏီဘုတော ပလွှေ သမ္မတုပ္ပါ စ ဂယုတီ”- သောခို့ကို ပန္တ။ [အချို့ကား—“ဗုဒ္ဓပုံမှော”ဟု ၂ ပုံးတွဲဖက်နေရာဝယ် “ပမှော”ဟူသော ယုံးဖက်အာမြဲ့ ဗုဒ္ဓလည်း ရ၏—ဟု ဆို၏။ အချို့ကမဲ့ “ဗုဒ္ဓပုံမှောသာ သံပာသာ ဒါန် အတိ”ဟု တစ်ဝါကျေလုံး ပုံစံထဲတိ၍ အတိဟူသော စာစပ်ရာကြိယာကို “ယုံးဖက်”ဟု ယူ၍ “ဒေတိ”ဟူသော ယုံးဖက်အားဖြင့် ဘုရားကိုလည်း ရသည်—ဟု ဆိုပြန်၏။ ထိုအမို့ယ်အားလုံးပင် အခြေအမြဲ့မရှိ။]

စ-ဆက်၊ အယ် ဗဟို့ဟို-ဤဗဟို့ဟိုသမာသံသည်၊ အဘို့ပေါ်လိုက် ဝစ္စနော-ဟောအပ်သော အနေက် လိန့်ဝိုင်နှင့်တူသော လိန့်ဝိုင်ရှိ၏၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ အာဂတသမဏာ-လာရောက်သော ရဟန်းရှိသော၊ ဝါ-ရဟန်းထို လာရောက်အပ်သော၊ သာဝတ္ထိ-သာဝတ္ထိ၊ အာဂတသမဏာ-သော၊ ဇွဲတေဝန်-ဇွဲတေဝန်ကျောင်း၊ ယံပထု-အကြင်လမ်းသို့၊ အခြားသွားသူတို့သည်၊ ပဋိပန္တ့-သွားကုန်၏၊ (လူတိ) သော အယ်-ထိုလမ်းသည်၊ ပဋိပန္တ့ကျော်မည်၏၊ ပထော-လမ်းတည်း၊ ယံ နာဝါ-အကြင် လျေသို့၊ ဝါကိုယာ-ကုန်သည်တို့သည်၊ အဘို့ရွှေ့-တက်စီးကုန်၏၊ (လူတိ) သာ-ထို လျေသည်၊ အဘို့ရွှေ့ဝါကိုယာ-မည်၏၊ နာဝါ-လျေတည်း၊ ကမ္မတွေ-ကံအနေကြုံ၊ ဗဟို့ဟို-ဗဟို့ဟိုသမာသံသည်၊ စံ-ဤအတူတည်း။

သဒ္ဓါကျိုးများ၌ “လူ” ပုဒ်ရင်း မဟုတ်၊ လူမံ-ပုဒ်ရင်းတည်းဟု အဆိုရှိသောကြောင့် “လူသဒ္ဓါသု”ဟု ဆိုထားဟန် တူသည်၊ ကမ္မတွေးကျိုးအလိုမှာ “လူ” ပုဒ်ရင်းပုံစံ ဖြစ်သောကြောင့် “လူသဒ္ဓါသု စ အပွဲယောက်”ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်။】

စံ သမ္မတွေ—“ပဋိပန္တ့ အခြားကာ ယံပထု သောယ် ပဋိပန္တ့ကျော ပထော”စသော နောက်သမာသံများ၌လည်း “ပထော”ဟု ပုဒ်တစ်မျိုး၊ အပိုထည်ပြရပုံ-“ပဋိပန္တ့ကျော” ဟု သမာသံပြီးသောအခါ က အနေက်-ပတ္တုသော အညုပ်၏ အနေက်ကို သမာသံပုဒ်က ဟောသောကြောင့် အံပိုဘတ်မသက်ရပုံ-အညုပ်ဖြစ်သော ယသဒ္ဓါမထည်ရပုံ အလုံးခံကို ဤနည်းအတိုင်း သိပါလေ-ဟု “စံ သမ္မတွေ”ဖြစ် ဆွဲနိုင်ပြသည်။

‘ ဗဟို့ဟို စံ၊ နာဝါ—အာဂတသမဏော၌ အဘို့ပေါ် (ဟောအပ်သောအနေက်) သည် “သံယာရာမံ”တည်း၊ ထိုသံယာရာရာမံသည် သဒ္ဓါဆရာတိ သတ်မှတ်အပ် သော သက်ကဲ လိန့်အားဖြင့် ပုလျှိုန်ရှိ၏၊ ဤနေရာများ သံယာရာမံတစ်ခုကိုသာ ဆိုလိုသောကြောင့် ကောဂုဏ်လည်း ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် အဘို့ပေါ်၏ လိန့်ဝိုင်နှင့်တူစွာ “အာဂတသမဏော”ဟု ပုလျှိုန်ကောဂုဏ်ဖြင့် ထားရသည်၊ ဤသို့လျှင် ဗဟို့ဟိုသမာသံ ဟူသမျှ၍ အဘို့ပေါ်၏ လိန့်ဝိုင်နှင့် တူကြရသည်၊ ပုလျှိုန်ကောဂုဏ်ဖြစ်သော “အာဂတသမဏော”မှတစ်ပါး လူတွေ့လိန်ကောဂုဏ် ဖြစ်သော “အာဂတသမဏာ” သည်ကို ပြလို၍ “တထာ”စသည်ကို မိန်သည်၊ သာဝတ္ထိဟူသော အဘို့ပေါ်၏ လူတွေ့လိန် ကောဂုဏ်နှင့်တူစွာ “အာဂတသမဏာ”ဟုလည်းကောင်း၊ နုပုလျှိုန်ကောဂုဏ် ဖြစ်သော ဇွဲတေဝန်နှင့်တူစွာ “အာဂတသမဏာ”ဟုလည်းကောင်း၊ ထားသည်၊ ဝိပြုဟန်၌ “လူမံ သာဝတ္ထိ၊ လူမံ ဇွဲတေဝန်”ဟု အညုပ်ထား၊ အကယ်၍ ဗဟိုရာမံထားလိုလျှင် သံယာရာမံ အများကို ရည်ရွယ်၍ “အာဂတသမဏာ”လူမံမေးမှုတိ အာဂတသမဏာ-သံယာရာမံ ဟု ပုလျှိုန်ပုလိုန်ခုံ၊ ရာဇာနှိုး-မင်းနေပြည် အများကို ဆိုလိုလျှင် “အာဂတာ + သမဏာ + လူမံရာမံမေးမှုပေါ်” အာဂတသမဏာယော-

တတိယဇ္ဈာ-၌၊ ဖဟူဗြိုဟို-သည်၊ ယထာ-နည်း၊ ယနှ သမဏေနှ-သည်၊ လူ၏၏ယာနို-တိုကို၊ မိတာနို-အောင်အပ်ကုန်ပြီ၊ (ကြုတိ) သော အယုံ-ထိုရဟန်းသည်၊ မိတိ၏၏ယော-မည်၏၏၊ သမဏော-တည်း၊ စံ၊ ဒို့ခဲမွှော-မြင်အပ်သော တရားရှိသူ၊ ဝါ-တရားကို မြင်ပြီးသူ၊ (နောက်၏၏လည်း ဤအတိုင်းပေး) ပတ္တေ ခမွှော-ရောက်အပ်သော တရားရှိသူ၊ ကတကိုဇ္ဈာ-ပြုအပ်ပြီးသော ကိုစွဲရှိသူ၊ အနေနှ-ဤ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မာရာ-တိုကို၊ မိတာ-အောင်အပ်ကုန်ပြီ၊ လူတိ သော မိတေမာရော-၏၏၊ ဘဂဝါ-တည်း၊ ပဋိဝိဒ္ဒသဗ္ဗာမွှော-ထိုးတွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော တရားရှိတော်မှ သော ဘုရား။

ရှာဇောနိယော”ဟု ပြု၊ ဗျာနာများကို ဆိုလိုလျှင် “အာဂတာ သမဏော လူမာနှ ဗျာနာနိတိ အာဂတာသမဏောနှ-ဗျာနာနှ”ဟု ပြုပါ၊ နောက်နောက် ပုဒ်များ၏၏လည်း ဤနည်းအတိုင်း၊ အဘိသယျလိန်စုစုပိုစုပို လိန် ၃ ပါး စုစု ၂ ပါး၊ ဖြင့် ပုဒ်များနိုင်ပုစ် ပြောပြုကြပါလေ၊ ပုံးပုံးပုံးကောသည် ပထောနှင့် တူစွာ ပုလိန်ကောစုစုရှိ၏၏၊ အဘိရှုံး ဝါကိုယောသည် နာဂါန်းတူစွာ လူလွှာလိန် ကောစုစုရှိ၏၏။

တတိယဇ္ဈာ ပေး၊ ပဋိဝိဒ္ဒသဗ္ဗာမွှော-အညုပ်နှင့် သမသံပုံး တစ်စိတ်တို့ “ကတ္တား+ကြိုယာ”အဖြစ်ဖြင့် စပ်၍ရလျှင် တတိယာပဟုံ့ဟိုသမသံတည်း၊ “မိတာနှ လူ၏၏ယာနို ယောသည် ကတ္တား၊ မိတာနိကား ထိုကတ္တား၏၏ ကြိုယာဟု (ကတ္တား+ကြိုယာအဖြစ်ဖြင့်) စပ်၍ ရန်။”[“မိတိ၏၏ယော-အောင်အပ်သော လူ၏၏ရှိရှိရှိသူ”ဟုရှုံး လူ၏၏ကို အောင်ပြီး၊ (နိုင်နှင့်ပြီ)သော ရဟန်းကို ရသောကြောင့် ယောန်းကတ္တားအနက် ထင်ရားအောင် “မိတိ၏၏ယော-လူ၏၏တို့ကို အောင်နိုင်ပြီးသော ရဟန်း”ဟု အနက်ပေးမှ သာ၍ ကောင်းသည်။] ဖဟုစုစုဆိုလိုရာ “မိတာနှ လူ၏၏ယာနို ယောဟို (အကြောင်းရဟန်းတို့သည်)”ဟု ဝိပြုဟ်ပြု၍ “မိတိ၏၏ယာ”ဟု ဖဟုစုစုလိုက် အောင်ပြီးသော ဘီကျွန်းကို ဆိုလိုလျှင် “မိတာနှ လူ၏၏ယာနို ယာယ”ဟု ပိုကြိုပြု၍ “မိတိ၏၏ယာ”ဟု ချုံ၊ ကညာခိုင်းသွင်းသွင်း၊ ဖဟုစုစုဆိုလိုရာ “ယာဟို”ဟု အညုပ်ဆို၊ လူ၏၏တို့ကို အောင်ပြီးသော စိတ်ကို ဆိုလိုလျှင် “မိတိ၏၏ယာနို”ဟု ချုံ နောက်နောက် ပုဒ်များ၏၏လည်း နည်းတူ၊ ပဇ္ဇားခမွှော ယောနှ၊ ပဇ္ဇားခမွှော ယောနှ၊ ကတ် ကိုစွဲ ယောနှ၊ ပဏ္ဍာ ပဏ္ဍာ သဗ္ဗာမွှော ယောနှ”ဟု ဝိပြုဟ်ပြု၍ အညုပ်နှင့် သမသံပုံး တစ်စိတ်တို့၊ သဟာဒီယောဂ-သဟာဒီယောဂဝေါး အဖြစ်ဖြင့် စပ်၍ ရရှုံးလည်း၊ တတိယာပဟုံ့ဟိုဖြစ်၏၏၊ “သူခေါ် သံဝါ သော ယောနာတိ သုဓသံဝါသော”တည်း၊ ယောနှ-အကြောင်းသွင်း၊ သူခေါ်-ချုံးသာသော၊ သံဝါသော-တကွနေရခြင်းသည်း၊ ဝါ-ပေါင်းသင်းရခြင်းသည်း၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၏၊ ကရီးကြေး+ကြိုယာ အဖြစ်ဖြင့် အညုပ်နှင့် သမသံပုံး တစ်စိတ်စပ်၍ ရသောပုံးကား “ဆိုနော ရုကော် ယောနာတိ ဆိုနောကွား-ပရသု”တည်း၊ အနက်ပေး။

စတုလိုယတ္ထာ ဗဟိုပိုဟို ယထာ၊ ယသုရည်ာ-အကြင် မင်းအား၊ သူကော်-အခွန်ကို၊ ဒီဇွဲ့-ပေးအပ်၏၊ (လူတိ) သော အယ်-ထိုမင်းသည်၊ ဒီနှုန်သူကော်-၏၊ ရှာအာ-တည်း၊ အသု သမဏသု-အား၊ ဘာ့နှံ-ကို၊ ဥပန်တံ-ကပ်ဆောင်အပ်၏၊ လူတိ၊ သော ဥပန်တဘာဇာနော၊ သမဏော-တည်း၊ အသု-ထိုနှုတ်အား၊ ဗလိ-ပူဇော်ဖျယ်ကို၊ ဥပဟတ္ထာ-ကပ်ဆောင် အပ်၏၊ လူတိ၊ သော ဥပဟတံလို၊ ယက္ခာ့-နှုတ်တည်း။

ပဋိမိယတ္ထာ ဗဟိုပိုဟို ယထာ၊ အသွာဂါမာ-ဤရွာမှ၊ အနာ-တို့သည်၊ နိုဂုတာ-တွေက်ကုန်ပြီ၊ (လူတိ) သော အယ်၊ နိုဂုတာဇာနော၊ ဂါမာ-တည်း၊ အသွာ-ဤငြားမှ၊ အယော-ချမ်းသာတည်း၊ နိုဂုတာ-တွေက်၏၊ ဝါ-ကင်း၏၊ လူတိ၊ နိုရယော-မည်၏၊ [ဤ၌ “နိုရယ်”သွေ့၏ ငရဲဟော ကြောင်း ထင်ရှားသဖြင့် အဘိုယေယျကို မပြတော့၊ ထိုအတူ အခြားပုဒ်များ ၍ လည်း ထင်ရှားလျှင် အဘိုယေယျ ဖြေမည် မဟုတ်။] စတာသွာ-ဤ ရဟန္တာမှ၊ ကိုလေသာ-တို့သည်၊ နိုဂုတာ-တွေက်ကုန်၏၊ ဝါ-ကင်းကုန်၏၊ (လူတိ)， သော နိုက္ခာ့လေသော(နိုက္ခာ့သော)-မည်၏၊ အသွာ-ဤအသေကောင်မှ၊ ဝိညာဏ်-သည်၊ အပေတံ-ကင်း၏၊ လူတိ၊ သော အပေတံညာဏော-မည်၏၊ မတကာယော-အလောင်းကောင်တည်း၊ အသွာ-ဤရဟန္တာမှ၊ ဘယဘောရံ-ဘေးကြီး ဘေးကောင်းယည်း၊ အပေတံ-ကင်း၏၊ လူတိ၊ သော အပေတာဘယဘောရံ၏၊ အရဟာ-တည်း။

စတုလိုယတ္ထာ ၆၈၊ ယက္ခာ့—အညုပ်နှင့် သမာသံပုဒ် တစ်စိတ်တို့ “သမ္မဒါနံ+သမ္မဒါန့်”အဖြစ်ဖြင့် ပုံပုံလျှင် စတုလိုပုံပိုဟိုတည်း၊ “ဒီဇွဲ့ သူကော် ယသု”၌ ယသုနှင့် ဒီဇွဲ့တို့ သမ္မဒါနံ+သမ္မဒါန့် ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း အဘိုယေယျဖြစ်သော မင်း၊ ရဟန်း၊ နှုတ် တို့သည် ပေးလူ၍ ပူဇော်ရာ ဖြစ်ကြသောကြောင့် “ယသု ဒါတုကာမေ့”သုတ်အရ သမ္မဒါနံ များ ဖြစ်ကြကြောင့်ကိုလည်းကောင်း သတိပြုပါ၊ “ဒီနှုန်သူကော်-အခွန်ကို ပေးရာဖြစ်သော မင်း”စသည်ဖြင့် သမ္မဒါနံအတွက် “ရှာ” ဟူသော အနှက် ထင်ရှားအောင် အနှက်ပေး။

ပဋိမိယတ္ထာ ၆၉၊ အရဟာ—အညုပ်နှင့် သမာသံပုဒ်တစ်စိတ်တို့ “အပဒါနံ+အပဒါန့်”အဖြစ်ဖြင့် စာပပ်၍ ရကောင်းလျှင် ပဲ့ဗုံမိပုံပိုဟိုတည်း၊ “နိုဂုတာ အနာ”၌ အသွာနှင့် နိုဂုတာတို့ အပဒါနံ+အပဒါန့် ဖြစ်ပုံကို ကြည့်ပါ၊ ဤ ပဲ့ဗုံမိ ပဟိုပိုဟို အားလုံးပင် “ယသု အပေတံ”သုတ်နှင့်အညီ ခွဲခွာရာ အပေမနသုတ္ထာ ရှိကြ၏၊ ခွဲခွာခဲ့ရာ အပဒါနံအနှက် ထင်ရှားအောင် “နိုဂုတာဇာနော-လူတိ၏+တွေက်နဲ့ရာ”ဟု အနှက်ပေး။ [အပဒါနံ၊ အမိကရဏ၊ ကရဏ ဤအနှက် ၃ ပါးသည် ရှုံးပုဒ်နှင့် တွေရသည့်အပါ ရှုံးပုဒ်ကို “၏”ဟု အနှက်ပြန်ရသည်။]

ဆန္ဒယတ္ထ ဗဟိုဓိဟိ ယထာ၊ ယသာ ပုဂ္ဂိသသာ-၏၊ ဆီနွာ-ပြတ်ကုန် သော၊ ဟတ္ထာ-လက်တို့သည်၊ (သန္တိ လူတိ) သော အယ်၊ ဆိန္ဒဟတ္ထာ၊ ပုဂ္ဂိသသာ-တည်း၊ စံ၊ ပရိပုဇ္ဈသက်ပြော-ပြည့်စုံသောအကြံ ရှိတော်မူသော၊ ခိုကာသဝါ-ရဟန္တာ၊ အသာ-ထိုရဟန္တာ၏၊ ဝိုကတော်-ကင်းသော၊ ရာဂါ-ရာဂသည်၊ (အတိုး) လူတိ ဝိတရာဂါ၊ အသာ-ထို သမာသ်၏၊ ဧည့်-၂ ခု ကုန်သော၊ ပဒါန်းပုဒ်တို့သည်၊ (သန္တိ) လူတိ၊ ဒီပဒေး၊ (၂ ပုဒ်ရှိသော သမာသ်)၊ ဒီဟတ္ထာ-၂ တော်ရှိသော၊ ပင္းဌား-ပုဆိုး၊ တော်ဝိဇ္ဇာ-၃ ပါးသော ဝိဇ္ဇာရှိသူ (ဝိဇ္ဇာ ၃ပါးရှိသူ)၊ စတုပွဲဒေါ်-၄ ချောင်းခြေ ရှိသော သတ္ထာ၊ (အခြေ ငွောင်းရှိသော သတ္ထာ)၊ အသာ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ ပဋိ-ငါးမျိုးကုန်သော၊ စက္ခိန်-စက္ခိတို့သည်၊ (သန္တိ) လူတိ၊ ပဋိစက္ခိ-၏၊ ဘဂဝါ-ဘုရားတည်း၊ [စက္ခိ ၅ ပါးကား-မှုဒ်စက္ခိ၊ ဓမ္မ၊ သမစ်၊ ဒီပွဲ၊ ပညာစက္ခိ] "တည်း"] ဆင့်တိညား-၆ ပါးသော အဘိညားရှိသော ရဟန္တာ၊ (အဘိညား၆ ပါးရှိသော ရဟန္တာ) ရသာတ္ထံ-ရသာပြု။

နှစ်ဦး-၉ ပါးသော အကိုရှိသော၊ (အကို ၉ ပါးရှိသော)၊ သတ္ထာသာသနံ-ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမ၊ အသာလော-ဆယ်ပါးသော အားတော်ရှိသောဘုရား၊

ဆန္ဒယတ္ထ-အညုပ်နှင့် သမာသ်ပုဒ် တော်စိတို့ "သမ္မန်+သမ္မန်" စ်၍ ရလျှင် ဆန္ဒ် ဗဟိုဓိဟိတည်း၊ "ဆီနွာ ဟတ္ထာ ယသာ"၌ ယသာနှင့် ဟတ္ထာတို့ (အကြင်သူ၏+လက်) ဟု သမ္မန်+သမ္မန်အဖြစ် စ်၍ကြသည်၊ လက်တော်ဘက် ဖြစ်စေ ၂ ဘက်တုံးဖြစ် စေ ဒါးခုတ်မိ၍ ပြတ်နေသူကို (လက်တို့နေသူကို) "ဆိန္ဒဟတ္ထာ" ဟု ခေါ်၏၊ ထိုကြောင့် တရာ့ဏာသံပိညာဏ (ယသာဟုသော အညုပ်၏ အနက်ဖြစ်သော လူတော်ကိုယ်လုံးတွင် လက်ပြက်တည်းဟုသော သမာသ်ပုဒ်အနက်လည်း ပါဝင်သော) ဗဟိုဓိဟိတည်း၊ "ပရိပုဇ္ဈသာ သက်ပြော ယသာ"စသည်ဖြင့် တိုက်ရှိက် မပါသော ဝိဇ္ဇာဟုဗူးကို ပြုလေ၊ ပါ၌အအွှေကထာ၌ အတော်လေ့လာမီသောအေး ဤဝိဇ္ဇာဟုဗူးကို အစွဲယ်ဖြင့် ပြုတော် လိမ့်မည်၊ အနက်ကို ပိုင်နိုင်စွာ မပေးတတ်သေးခင် ဝိဇ္ဇာဟုဗူး သက်သက် လေ့လာ နေလျှင် ပင်ပန်းသလောက် အကျိုးရမည် မဟုတ်၊ ထိုကြောင့် ပုဒ်တိုင်း ဝိဇ္ဇာဟုဗူး လျှစ်လျှော့လျော့၊ သို့သော် စာချုပ်ရာတိကမူ တပည့်များကို ပုဒ်တိုင်းလောက်ပင် ဝိဇ္ဇာဟုဗူးအပြုစိုင်းကြပါလေ၊ ဒီဟတ္ထာပဇ္ဇာ၌ "ဟတ္ထာ"သွို့ "အတော်"ဟောတည်း၊ [ရတာန်၊ ကုက္ကာ၊ ဟတ္ထာစ (အတော်) အဘိဓာန်] ဆင့်တိညားရှိ အဘိညားပုဒ်သည် အကာဘူး လူတို့လိုပြစ်ဖြစ်၍ "ဆာဘိညာ" ဟု ပကတိ ပြုရသောကြောင့် ကွဲစာဖီ မလျှော့ ရာန် သုတ်ဖြင့် အကို ရသာပြုစို့ရာ "ရသာတ္ထံ" ဟု ဆိုသည်။

အနှစ်ညာဏော-အဆုံးမရှိသော ဉာဏ်ရှိတော်မူသောဘုရား၊ အတေသံ-ဤနှစ်တို့၏၊ တိုကို-၃ လီကုန်နော့၊ ဒသ-ဆယ်ဟူဂုန်နော့ (တစ်နှည်း၊ တိုကိုသာ-၃ ဆယ်ဟူဂုန်နော့) ပရီမှာဏ်-အတိုင်းအရှည်သည်၊ အထိ-ရှိ၏၊ လူတိ၊ တိဒသာ-တိဒသတို့ မည်၏၊ ဒေဝါ-နတ်တို့တည်း၊ သမာသွေးသွေး-သမာသွေး-သရေ၏၊ အတွဲ-(အ)ပြု၊ လူစ-ဤ၏ “တိဒသာ” ပုဒ်၏၊ ပရီမှာဏ်သွေးသွေးခာနတော်-ပရီမှာဏ်သွေးသွေး၏ အနီးမြှင့် တည်နေခြင်း၊ ကြောင့်၊ ဒသ သဇ္ဈာဒ္ဒာ-ဒသ သဇ္ဈာဒ္ဒာ-သချာနေ့-သချာနေ့အနက်၌ ဝတ္ထေတော်-ဖြစ်၏။ [“နံဝတ္ထေတော်”ဟု (နံ)ပါသည်ကား ပါ၌ပျက်။]

“နတ်” သတ္တုသွေးသွေးနှင့် “နတ်”သာ လိုရင်း၊ သတ္တုသွေးသွေးနှင့်ကား အဘိဓာတ် တည်း၊ “နဝ + အဂိုနိ (သတ္တု၊ ကေယျ စသော အဂိုတို့သည်) ယသောတိ နတ်”၊ အနှစ်ညာဏော၌ “နှစ်” အတွေး ယသော ဉာဏ်သာတိ အနှစ်၏။ ဟု ရှေ့ပါးစွာ ဗဟို့ပို့တို့ အနှစ် (အဆုံးမရှိသော) ဉာဏ် ယသောတိ အနှစ်ညာဏ်၏။ ဟု ပြု၊ ဗဟို့ပို့ အတွေးငါ်တို့သော ဗဟို့ပို့တည်း၊ ဉာဏ်လည်း ဇွဲဘော်လာ၊ “တိဒသာ”၌ “တိဒသာ ဒသ ဇွဲဘော်တိ တိဒသာ” ဟု ပို့ပြုပြုပြုလိုရင်းတည်း၊ ဒသနောင် “ပရီမှာဏ်” ကား ဒသ သဇ္ဈာဒ္ဒာ သချာနေ့အနက် ထင်ရှားအောင် စွင့်ပြုခြင်းသာ ဖြစ်သည်၊ ချွဲ့ဦးခံ့-ဒသ သဇ္ဈာဒ္ဒာ သချာနေ့၏၊ ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်နော့၊ ဗလာနိ-အားတို့သည်၏ ဟူရနှင့် အရေအတွက် သချာနှင့် ပစာနမဟာ၊ သချာယျ (ရေတွက်အပ်သော အား)ကို ပစာနအားဖြင့် ဟော၏၊ အုံ၏ “တိဒသာ”၌ ဒသကား “ဝ” ဟူသော အရေအတွက် သချာန (သချာ)ကို ပစာနအားဖြင့် ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “လူစ ပရီမှာဏ်သွေးသွေးခာနတော်” သွေးနော် သချာနေ့ ဝတ္ထေတော် ဟု ပို့သည်။

မောဂလ္လာန်း။ ။ “ကထ ဒသ သဇ္ဈာဒ္ဒာ ဝတ္ထေတော်၊ ပရီမှာဏ် သဇ္ဈာဒ္ဒာ အနာ” ဟု လည်းကောင်း၊ ကလောပို့ “တို့+ဒသ ပရီမှာဏ်မေသံ ပြောသာ၊ ဒသ သဇ္ဈာဒ္ဒာ သချာနေ့ ဝတ္ထေတော်-ပရီမှာဏ် သဇ္ဈာဒ္ဒာတိ” ဟု လည်းကောင်း မိန့်သည်၊ ထို့ကြောင့် “န ဝတ္ထေတော်” ဟု တစ်ချို့စာရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်ဟု မှတ်၊ “တိ+ဒသ+ဒတ်” တည်း၊ ယော ၂ လုံးနှင့် နံသက်၏။ “တိုကို ဒသ အတေသံ” ဟု ဝါကျေဖြစ်စေ၊ ပကတိပြု သောအခါ “တိဒသာ” ဟု အကာဇာနှစ်ဖြစ်သော်လည်း ထိုအတိုင်းထားလျှင် သဗ္ဗာမှာမ်းဂိုက်း ဝင် ဖြစ်မည်နိုးသောကြောင့် ထို သဗ္ဗာမ်းဂိုက်းကို ပုဂ္ဂိုလ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်သီဂိုက်းဝင် ဖြစ်စေ ခြင်းရှာ “သမာသွေးသွေး အတွဲ့-ကွွဲ သမာသွေးသွေး သုတေသနှင့် သမာသွေးသွေး အဆုံး ဒသ၌ (အ)သရေကို (အ)ထပ်ပြု” ဟု မိန့်သည်၊ ကွွဲ သမာသွေးသွေး ရာစာဒီဂိုက်းပင်တည်း၊ ၃ ကျို့ပါး ၃ ယောက်သော နတ်တို့ကို ဆိုလိုရာခြားကား “တိဟို-၃ ယောက်တို့ပြုး၊ အစိကာ-ပိုလွန်ကုန်နော့၊ တိဒသာ-၃ ကျို့သော နတ်တို့တည်း

အတေသာ-ဤသံ၏ရ တရားတို့၏၊ အယ်-ဤအဝိဇ္ဇာဟူသာ၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ (အထိ) လူတိ-ကြောင်း၊ လူခံပစ္စယာ-တို့မည်၏၊ အသု-ထိုကိုယ်၏၊ ကော-အဘယ်တရား ဟူသာ၊ ပဘဝေ-အမွန်အစသည်၊ (အထိ-ရှိသနည်း) လူတိ-ဤသံ၊ မေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင်း၊ (သေ-ထို ကိုယ်သည်) ကို ပဘဝေ-မည်၏၊ အယ်ကာယော-ဤ ကိုယ်တည်း၊ အသု-ထိုသံ၏ ဂိုဏ်-ကင်းသော၊ မလု-အညွစ် အကြေးသည်၊ (အထိ) လူတိ ပိမလော၊ အသု-ထို စန္ဒကူး၏၊ သုန္တရော-ကောင်းသော၊ ဂန္ဓာ-အနဲ့သည်၊ (အထိ) လူတိသံကွဲ့၊ စန္ဒနဲ့-တည်း၊ စံ၊ သုသီလော-ကောင်းသော

(တိ တိဒသာ-ဟု ဆိုသင့်လျက် သတ်ကြံးဖြင့် တိ ၁ လုံးကို ချေ၍) တိဒသာ-၃ ကျိပ် ၃ ယောက်သော နတ်တို့ ဟု ဆက်၍ ဝိဂုဟ ပြရသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ထောမနိမိ၌ “တိအမိကာစ တိအာဝတ္ထာစ ဒသ (ပရီမာဏ်) ယောသံတိ တိ ဒသာ” ဟု ပို့ပြုဟုပြု၏၊ ယောသံ-အကြောင်း နတ်တို့၏၊ တိ အမိကာစ-၃ ယောက် ပိုလွန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တိအာဝတ္ထာစ-၃ ခုတို့ဖြင့် ပြောက်အပ် သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသ-တစ်ကျိပ်တို့သည်။ သုန္တာ-ရှိကုန်၏၊ “တိ အမိက တိအာဝတ္ထာ ဒသာ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် အမိက အာဝတ္ထာ ပုဒ်တို့ကို ချေ၊ တုန္တနည်းအာဖြင့် တိ တစ်လုံးထည်း ရှိစေ၊ ၃၃ ယောက်သော ခေါင်းဆောင်သော နတ်များကို။ “တိဒသာ” ဟု ဆို၏၊ ၃၃ ယောက်ကား-အကြာနတ်မျိုး ၁၂၊ ရှုံးနတ်မျိုး ၁၁၊ ဝသုနတ်မျိုး ၈၊ ဝိသု(ဝိသု)နတ်မျိုး ၂၊ တည်း၊ [ပါ့်ကိုသာ လေ့လာသူတို့ကား-သိကြားမင်း မှာယ လှလင် ဘဝတုန်းက ၃ ကျိပ် ၃ ယောက် အဖော်အပေါင်းတို့ နတ်ဖြစ်ကြသဖြင့် ထို နတ်မင်းကြံးများကိုပင် “တိဒသာ-၃ ကျိပ် ၃ ယောက်သော နတ်တို့ ဟု ဆိုလိုကြ သည်။”]

တစ်နည်း-အဝေါ်(အခိုက်အတန်)အနက်ဟော အကာရွှေ လူထိုလိန် “ဒသ” သုန္တာဖြင့် “တိသော ဒသာ ယောသံတိ တိဒသာ” ဟု လည်း ပို့ပြုဟုတစ်နည်း ရှိသေး၏၊ ယောသံ-အကြောင်းနတ်တို့၏၊ တိသော-အတိ၊ သတ္တာ၊ ရိနာသအားဖြင့် ၃ ပါးကုန်သော၊ ဒသ-အခိုက်အတန်နဲ့သည်။ သုန္တာ၊ ကြုတိ၊ တိဒသာ-တို့မည်၏၊ ဆင္းတိသောကဲသို့ ဒသသွေးအကို ရသာပြု၊ လူများကဲသို့ “အတိ-မွေးဇားဖြင့်၊ သတ္တာ-ထင်ရှားဖြစ်စွင်း၊ ရုပို့ကြံးများဖြင့်၊ ပရီမာဏ်-ရှင့်ရော်ခြင်း၊ ဓယ်-ကုန်ခမ်းခြင်း၊ ဝန်ကျင်းမြင်းခြင်း၊ ရိနာသ-ပျောက်စီးခြင်း” ဟု ၆ မျိုး မရှိ၊ အတိ သတ္တာ ပိုနာသ(ဖြစ်၊ ထင်ရှားရှိ၊ စတေ)၃ မျိုးသော အခိုက် အတန်သာ ရှိသောပြောင်း နတ်များကို “တိဒသာ” ဟု ခေါ်သည်။ ဤနည်းကို ရုပ်သီဒ္ဓိ ပြသည် မဟုတ်၊ ဘာ့ကြောင်း သိနိုင်သနည်း၊ “ဒသ (ပရီမာဏ်)” ဟု သချာအနက် ဟော ဒသကိုသာ ဆိုထာခြင်းပြောင့်တည်း။ [“လူခံပစ္စယာ” ရုပ်ပြီးပုဂ္ဂိုလည်းကောင်း၊ လူပွဲပွဲထောက်ဖြစ်ပုဂ္ဂိုလည်းကောင်း၊ ပကတိစသာ သရွှေ့သာသုတို့ ပြခဲ့၏၊ ထို့၌ တွေ့ရှိနိုင်ဖြစ်၍ ဤ၏ ပုဂ္ဂိုလည်းကောင်း၊ ကိုပေးပေါ်ရှိလည်း ထို သတ်မှတ်ပြခဲ့။”]

သီလရှိသူ၊ သူမြေခေါ်-လျသော မျက်နှာရှိသူ၊ [သို့ "ဒုမ္မာခေါ်-မလှသော မျက်နှာ ရှိသူ"] အသု-ထိ အကောင်ပုတ်၏၊ ကုစွဲတော့-စက်ဆုပ်အပ်သော၊ ဂန္ဓာ(အထိ)လူတိ ဒုဂ္ဂိုး၊ ကုဏ်ပံ့-တည်း၊ [မြန်မာမူဝယ် ဤနေရာ၌ "ဒုမ္မာခေါ်"ရှိ၏၊ ရေ့ခြုံရို့သော သီဟို့မှုက သာ၍ ကောင်းသည်] အသု-ထိသူ၏၊ ဒုဂ္ဂိုး-မကောင်းသော၊ မနေ့-စိတ်သည်၊ (အထိ) လူတိ ဒုမ္မာနော့ စံ၊ ဒုသီလော-မကောင်းသော သီလရှိသူ၊ [သီလ မရှိသူကို ဆိုလိုသည်။ တစ်နည်း "ဒုသီလော-ပျက်သော သီလရှိသူ" ဤနည်းမြို့ "ဒုၢ် သီလ ယသု" ဟု ဝိရှိဟိုပြု။] အသု-ထိသူ၏၊ တပါးခေါ်-အကျင့်သာလျင် ဖြစ်သော စန်း-ဥစ္စသည်၊ (အထိ) လူတိ၊ တပါးနော့၊ ယသု-အကြင် သူ၏၊ ခွဲ့သံခါတ်-သည်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဗလံ-အားသည်၊ (အထိ) လူတိ၊ ခွဲ့ဗလော၊ တသု-ဤ သီကြား၏၊ လူနှောတိ-လူနှောဟူသော နာမံ-နာမည်သည်၊ (အထိ) လူတိ၊ လူနှောမာမော့။ [လူနှော လူတိ၌ လူတိကို ဂုဏ်တွေတွေနှင့် မပွဲယောက် ပရီဘာသာအရ ချေး။]

ကိုနာမော့။ ॥ "ကို နာမံ ယသုတိ ကို နာမော့-အဘယ် အမည်ရှိသနည်း" လည်း နည်းတူး၊ ကောနာမော တော့ ဥပဇ္ဈာယော-သင်၏ ဥပဇ္ဈာယ်သည် အဘယ် အမည် ရှိသနည်း "ဟူရှုံးကား" ကိုနာမံ ဟု ပကတိပြုပြီးနောက် သုတေသနးဖြင့် ကိုကို ကောပြုသည်-ဟု ဆိုကြ၏၊ "ကာနာမံ-အဘယ် အမည်ရှိသော မိန့်မောင်ည်း" ကိုနာမံ-အဘယ်အမည်ရှိသော အမျိုးနည်း "ဟူရှုံးလည်း" ကိုကို ကာ-ကံပြု၊ ဤသို့ "ကော နာမော့" ဟု ရှိပြုခြင်းမှာလည်း နာမ နောင်းရာသာတည်း၊ အခြားသွှေ့များနှင့် တွေ့ရှုံးမှု "ကို ပောင်း" ကဲသို့ "ကို" ဟူသာ ရှိသတတ်။

သဒ္ဓနှုန်းတိ။ ॥ ကို သဒ္ဓသု သမာသနှုန်း၊ သဒ္ဓး နာမရေဝန် ၈၀၊
ကို နာမော လူတိ ကောနာမော၊ လူတိ ၇၀ ကတိ ၅၀။

ဂိုမလောစသည်။ ॥ "ဂိုကတ်" ဟု ပရီယာယ်ပုံဖြင့် ဝိရှိဟိုပြုထားသော်လည်း ရုပ်တွက်ရှုံး "ဂို+မလ+ယ" တည်း၊ စသည်ဖြင့် ပုဒ်ရင်းအတိုင်း တည်ရသည်၊ ဝိနောင် သီ ချော့သာ၊ တပါးနော့ စသည်၌ "တပ်+ခေါ်+စန်း+ယ" တည်း၊ ၇၀နောင် သီချော့ သမာသံစသည်း စီရင်ပြီးသော အုခါ ဂုဏ်တွေတွေနှင့် မပွဲယောက်ဖြင့် ၇၀-ယ ပုဒ်တို့ကို ချော့ "တပ်စန်း" ဟု ပကတိပြု၊ မနေ့ဝါက်းဖြစ်၍ ပ ၏ အ ကို အပြု၊ လူနှောမာ၌ လည်း "လူနှော+လူတိ+နာမ+ယ" တည်းတူ စီရင်း၊ ခွဲ့ဗလော၌ကား "ခွဲ့သံခါတ်+ မလ+ယ" ဟု တည်း၊ "ခွဲ့သံခါတ်လလ" ဟု ပကတိပြု၍ (၇၀ လူတိတို့ကဲသို့ သီးမြား တစ်ပုဒ် မဟုတ်၊ "ခွဲ့သံခါတ်" ဟု ကုမ္ပဏီ၏ သမာသံပုံဖြစ်၍) မလျောလောပါ ထုံးစံ အတိုင်း "သခိုတ်" ကို ချေး။ ["ခွဲ့လူတိ+သခိုတ်-ခွဲ့သံခါတ်" ဟု ပြု။]

ဆန္တအတာဒီသ-ဆန္တအတာ အစရိုသည်တို့၌၊ ဝိသေသနဝိသေသိ
တဗ္ဗာနံ-ဝိသေသန ဝိသေသသူတို့၏၊ ယတိစိတ္တတွော-(ဝအန္တပုဂ္ဂိုလ်၏)
အလိုအဝိုင်း ဖြစ်နိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥာယ်-၂ ပုဒ်လုံးသည်၊
ပုံံ-ရှေ့၌၊ နိုပတတိ-ကျော်၏၏၊ ယထာ-ကား၊ အသု-တို့သူ၏၊ ဆင်နှာ-
ဆန္တသည်၊ အတော့-ဖြစ်၏၊ လူတို့၊ ဆန္တအတော့-မည်၏၊ အသု-၏၊
အတော့-ဖြစ်သော၊ ဆန္တ-ဆန္တသည်၊ (အထို) လူတို့-တို့ကြောင့်လည်း၊
အတာဆန္တ-မည်၏၊ စံ သွားတပါတီတိသောမန်သော-လွန်စွာဖြစ်သော
ဝိတိသောမန်သုရှိသူ၊ ဝိတိသောမန်သုသွာတော့-ပိုတိသောမန်သု၏
လွန်စွာဖြစ်ရာ ဖြစ်သူ၊ မာသအတော့-တစ်လပြည့်သော သတို့သား၊ အတ
မာသော-ပြည့်သောတစ်လရှိသော သတို့သား၊ ဆိန္ဒာတွော-ပြတ်သော
လက်ရှိသူ၊ ဟဇ္ဈာန္တိန္တာ-လက်ပြတ်ရှိသူ။

“ဆန္တအတော့”စသည်။ ॥ဆန္တ+အတာ ၂ ပုဒ်လုံးပင် ဝအန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ခိုင်
သည်အတိုင်း ဆန္တကို ရှေ့ထားလိုလှုပ် ဆန္တရှေ့ကျော် အတကို ရှေ့ထားလိုလှုပ် အတာ
ရှေ့ကျော်၊ ထို့ကြောင့် “ဥာယ် ပုံံ့နိုပတတိ”ဟု မိမိသည်၊ မာသအတော့၏ “အတော့ဝိ
ပရိယပြော”ဟု အော်အစိတ်ဝိပန် ဖွင့်၏၊ ကလာပ်ဝတ္ထိပို့ပို့ကာ၍လည်း “အတော့ သမွန္တာ”
ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “မာသော အတော့ ယသောတိ မာသအတော့=ယသု-အကြောင်
သတို့သား၏၊ မာသော-တစ်လသည်၊ အတော့-ပြည့်ပြီ၊ လူတို့-ထို့သု၊ တစ်လ
ပြည့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော၊ မာသအတော့-မည်၏၊ “အတော့ မာသော
ယသုတိ”၏လည်း “အတော့-ပြည့်သော၊ မာသော-တစ်လသည်၊ အထို-ရှိ၏၊ လူတို့-
ထို့သု ပြည့်သော တစ်လရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ပေး။ [ဘေးအစိတ်ဝိပန်၌ကား
ယသု၌ စတုထို့ဟု ဆို၏၊ ဉ်၌ ရုပသီးနှင့် မတူ။] ဆိန္ဒာတွောကို ရှေ့၌ ပြပြီး
ဖြစ်သော်လည်း ဆိန္ဒုနှင့် ဟဇ္ဈာန္တိ အလိုရှိသလို ရှေ့နောက် နေနိုင်သောကြောင့် ဉ်၌
ထပ်ပြပြန်သည်၊ ဟဇ္ဈာန္တိန္တာ ဒွေးသော်နှင့် ရှိဖော်။

မာသအတော့၏ ဝါဒန္တရများ။ ॥“မာသ အတာသု အသုတိ မာသအတော့”
အသု-ထို သတို့သားသည်၊ အတာသု-ဖြစ်တည်နေစဉ်၊ မာသ-တစ်လသည်၊
အတိက္ထစို-လွန်ပြီ၊ လူတို့-ထို့သု ဖြစ်တည်နေစဉ် တစ်လလွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
မာသအတော့-မည်၏၊ ဉ်၌နည်း၌ အတာအရ ဓမ္မားးဆဲခဏကို မယူရ၊ ဓမ္မားးပြီး
နောက် ဖြစ်ထွန်းကြီးဗျားနေစဉ်ကို ယူရမည်-ဟု ဘေးအစိတ်စာကိုယ်နှင့် ဒီပန် ဆို၏၊
ဉ်၌နည်း၌ “အတ”ဝယ် တပစွဲည်းကို ပစ္စပြန်အနက်ကြော် “အယမာနသု”ဟု ဖွင့်ရ
သောကြောင့် သရွှေ့သွား မကောင်းလူ။

ဘေးအစိတ်။ ॥မာသ အတာသု အသုတိ-လွန်စွဲတွေ့က အနာဂတ်၊
ဆန္တတေသုကေ ပရေ မာသော-အတော့ အသုတိ ပဏီတား

အသု-တိ သတ္တုသာ:သည်၊ အတသု-ဖြစ်တည် နေစဉ်၊ မာသု-တစ်လသည်၊ အတိက္ခာပြီ၊ ကူတိ-ဤသို့၊ အကြ-ဤပြုယ်ရှိ၊ အနာဒရေ-အနာဒရအနက်၏၊ ဆျီ-ဆီသက်၊ ကူတိ-သို့၊ အက-အချို့ဆရာတိ ဆိုကြ၏၊ အပရေပဲ့တာ-အခြား ပညာရှိတိကား၊ အသု-၏၊ မာသာ-သည်၊ အတော်-ပြည့်ပြီ၊ ကူတိ-သို့၊ ဝအနီး- ဆိုကြ၏။ [နောက်ဝါကား ရုပသွံနှင့် တု၏၊ ထိုကြောင့် “အပရေ”အရ ရုပသွံဆရာ ကလာပ်ပဲ့ပြီကာ စသော ဆရာတိကို ယူ။]

ပုံစံစစ် စသည်။ “အပရှုံးကတာယ အသာနှင့်ယာ ပုရီမိကာ ဥပက္ခာဗ္ဗာ၊ မာသာကတာယ အသာနှင့်ယာ ပုရီမိကာ ဥပက္ခာဗ္ဗာ” ဟူသော ဝသူပနာယိုကခွဲက မဟာဝပါဉိုတေ၏ အနွေကထားကြုံကား “အပရှုံးကတာယတိ တွေ-အပရှုံးကတာယ (အတိက္ခာပြီ) အသုာတိ အပရှုံးကတာ” ကို “အသမာန်စိကရဏဝိသမော ဗာဟိုရုပ္ပါသမာသော” ဟု သာရှုံးနှင့်ယာ ဖွင့်ပုဂ္ဂိုလ် ထောက်၍ “မာသာ အတသု အသုာတိ မာသာတော်” ကိုလည်း ဘိန္ဒာစိကရဏ ပဟုဒ္ဓဟိသမာသ်ဟု ဆိုကြသည်။ [အသမာန်စိကရဏသမာသ်နှင့် ဘိန္ဒာစိကရဏသည်လည်းကောင်း၊ (ပဟုဒ္ဓဟိ ဟူသွေ့ သမာသ်ပုဒ်မှ အပဖြစ်သော အညပုဒ်အန် ရသောကြောင့်) “ဗာဟိုရုပ္ပါ” ဟူသည်နှင့် ပဟုဒ္ဓဟိသမာသ်ဟူသည်လည်းကောင်း အတူပင်တည်း။]

အသာနှင့်ယာ-ဝါဆိုလပြည့် နောသည်။ အပရှုံးကတာယ-လွန်ပြီးသော ဝါဆို လပြည့်၏နောက်တစ်ရက်ရှိလှုပ်သော်၊ ပုရီမိကာ-ပုရီမိဝါသို့၊ ဥပက္ခာဗ္ဗာ-ကပ်ထိုက်၏၊ မာသာကတာယ-လွန်ပြီးသော ဝါဆိုလပြည့်နော၏ တစ်လရှိလှုပ်သော်။ အတော်-မျိုး၊ ကူတိ-ထိုသို့၊ မွေးဖွားပြီးသော သတ္တုသား၏တစ်လရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော၊ မာသ အတော် - မည်၏၊ သတ္တုသာပရီနို့ပွဲတော် - ပရီနို့ပွဲနှင့်ပြီးသော မြတ်စွာသူရား၏ ၇ ရက်ရှိတော်မှသည်။ အစိုးရ ပဋိနှစ်သု အသုာတိ အစိုးရပဏ္ဍာန္တာ-စွဲသွားပြီးသော မင်း၏ မကြာသေးသော ကာလရှိသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပုစံများစွာ ရှိ၏၊ ထိုပုစံ အာ:ထုံးနှုံပင် အနက်သွားပုမှာ အခြား ပဟုဒ္ဓဟိများနှင့် မတူတတ်၍ အောက်ပါ ဖွင့်ပုံ တစ်မျိုးဖြင့် စဉ်းစားဖွယ် ရှိသည်။

သိဒ္ဓကောမှု။ “မာသာ အတသု (ယသု သော) မာသာတော်” ဟု မဆို၊ “ယသု သော”တို့လည်း လိုရင်းမဟုတ်၊ “မာသာ+အတသု”သာ လိုရင်းဟု ဆို၏၊ ထို့ကြော်လည်း “မာသာ+အတသု၊ မာသာတော်”တိ-ဟူသော၊ အကြ- ဤသမာသ်၏၊ ပို့ဟော-ပို့ပြုဟိုအနိက်၏၊ မာသာ-တစ်လသည်၊ ပစာနံ-လိုရင်းတည်း၊ ပို့ပြုဟို၏ “အတသု-မွေးဖွားပြီးသော သတ္တုသား၏+မာသာ-တစ်လတည်း” ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့် မာသသည် ပို့ပြုဟိုအနိက်၏ ပစာနဖြစ်သည်-ဟူလို့။] သမာသေတု-သမာသပြီးရှုံးကား၊ အတော်-မွေးဖွားသည်၊ ပစာနံ-လိုရင်းတည်း၊ [“မာသာတော်” ဟု သမာသပြီးသည်အခါ့်မှ တစ်လကို မရ၊ မွေးဖွားပြီးသွားရှိ ရသည်-ဟူလို့။] တကြံ့-ထိုပြုယ်ရှိ၏၊ သမာသော-မာသာတော် ဟူသော သမာသ်သည်၊ တာဝံ-ရှေးဦးစွာ၊ အနုံ-မွေးဖွားခြင်းကို၊ သကို-တိုက်ရှိ၏၊ ပရီနှဲ့နှဲတိ-ပို့ပြုးခြား၏။

ယသေ-အကြင်သူ၏၊ ဒီယာ-ရည်သော၊ ဖော်-မြင်းခေါင်း (ခြေသလုံး) သည်၊ အဆို-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိဋ္ဌယု-ဝိဋ္ဌဟုပြု၏၊ သမာသာဒိမိ-ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ [“ပုမာ ဣဝါ ဒွှေ့မွှေ့ စပ်”] တုလျှောမိကရဏေတိ ပဒေတိ စ ဝတ္ထတော (မဟာတဲ့ မဟာ တုလျှောမိကရဏေ ပဒေ-သူတိမှာ လိုက်)]

**၃၅၃။ ဣလွှို့ယ်ပေါ့မှုမာဝ စေ။ ။ပရော-နှောင်းသော၊ ဣလွှို့ယ်-ဣလွှို့
လိုက်၏၊ ဝတ္ထမာန်-သော၊ တုလျှောမိကရဏေ-သော၊ ပဒေ-ပုဒ်ကြောင့်၊ (ပုမာ
ဣဝါ ဒွှေ့မွှေ့ စပ်) ပုဇွဲ-၌၊ ဘာသီတပုမာ့-ဟောအပ်ပူးသောပုလှိုန်ရှိသော၊**

နေနနိသယ်-မွေးဇားခြင်း၏ နိရာဖြစ်သော၊ ဒေဝဒတ္ထု-ဒေဝဒတ်မည်သော
သတိသားကိုကား၊ နေနနှီးရေန-မွေးဇားခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြုသဖြင့်၊ ပရိနိုဒ်တိ-
ပိုင်းခြား၏။ [“တစ်လ ဟူသော အပိုင်းအခြားဖြင့် “တစ်လ+မွေးဇားပြီးခြင်း (မွေးဇား
ပြီးခြင်းသည် တစ်လပြည့်ပြီး)” ဟု မွေးဇားခြင်း ကြိယာကိုသာ ပိုင်းခြားသည်၊
မွေးဇားခြင်း ကြိယာ၏ နိရာ သတိသား ဒေဝဒတ်ကိုကား ဌာနိကြိယာ၏ နာမည်ကို
ဌာနသတိသားပေါ် တင်စား၍ ဌာနျုပစာရအားဖြင့် ပိုင်းခြားသည်-ဟုလို။] ဤနှုန်း၏
အလို-“မာသောတော့-တစ်လမွေးဇားပြီးသူ” ဟု အနက်ပေး၊ သတ္တာဟ
ပရိနိုဒ်တော့-၇ ရက် ပရိနိုဒ်ဘန်စံတော်မူပြီးသော၊ ဝါ-ပရိနိုဒ်ဘန်စံတော်မူ၍ ၇ ရက်
ပြည့်တော်မူသောဘုရား၊ အစိရပုလွှာနွော-မကြာမိက အသွားသူ၊ အပရှုဂါတာ-
နောက်တစ်နှစ်လွန်ပြီးသော ဝါလိုလပြည့်၊ ဝါ-ဝါလိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက်၊ အကာဟ
မတဲ့-တစ်ရက်သေပြီးသော အလောင်းကောင်ကို၊ စသည်ဖြင့် အနက်ဆုံး။

“ကို ပမာယော ကုမာရသာ၊ ကာလောတူဗျာတွေ စိသုစ္စာ့၊
မာယော စာတသာ အသောက်၊ အညာထာ တိသူရလွှို့ယ်”

ဟူသော ဘေဒတို့ဘာ ပွဲမဝါဒကိုလည်း ဤနှုန်းရိုပင် ရည်ရွယ်၍ ဆိုဟန်တူသည်၊
ဒီပနိုင်ကား တစ်မျိုးဖွင့်သွားလေ၏၊ ရူလေလော့၊ သုဒ္ဓနိတိ၌ “ပွဲမနဲ့ ပွဲမိတ်-
ရဟန်းပြုခြင်း၊ ပက္ခာမနဲ့ ပက္ခာနဲ့-အသွားခြင်း”ဟု ဘာဝသာဓနကြံ၍ “အစိရဲ ပွဲမိတ်
ယသာ” စသည် ပို့ပြုပြီးလျင် “အစိရဲပွဲမိတ်ဘာ-မကြာသေးသော ရဟန်းပြုခြင်း
ရှိသူ၊ အစိရဲ ပက္ခာနဲ့-ပက္ခာသေးသော အသွားခြင်း ရှိသူ”ဟု တုလျှောမိကရဏေပုလိုဟို
တစ်နှုန်း ကြိသေး၏၊ ထိုအလို “မာသောတော့-တစ်လမွေးဇားခြင်း ရှိသူ၊ သတ္တာဟ
ပရိနိုဒ်တော့- ၇ ရက် ပရိနိုဒ်ဘန်စံခြင်းရှိတော်မူသော ဘုရား”ဟု အနက်ဆုံး။

(၃၅၄) ဣလွှို့ယ် ပေး ပုမာဝဒွှေ့မွှေ့— “ဣလွှို့ယ်-နိယတဣ္ထွှို့လိုနို့” ဟု
ပေးကြ၏၊ နိယတဲ့ ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ယခု အနိက်အတန်၌
ဣလွှို့ယ်နို့ဖြစ်ခြင်းသာ လိုရိုးဖြစ်ကြောင်းကို “ဘာသီတဲ့ ပုမာတဲ့ ကို၌၌ ထင်ရှုးစေအဲ။
ကြောင်းသော မှတ်ဖွေယ်များကို ကွွဲလုံးဘာသာဦးကာမှာ ရှုံး”]

လူတိုဝါစကော-(ယခုအခါ) လူတိုလိန်ကို ဟောသော၊ သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါသည်၊ စေ အထို-အကယ်၍ ရှိအဲ၊ သော-ထိုသဒ္ဓါကို၊ ပုမာဏ္ဍာဝါ-ပုလိန်ကိုကဲ့သို့၊ ဒွှေ့ဖွှေ့-၏၊ လူတို-ပြုသို့ ညွှန်ပြခြင်းကြောင်း [သီဟိုင်းများ "ဒွှေ့ဖွှေ့တိ"ဟု ရှိ၏၊ ကမ္မာဓရယ သညေစသုတေသနလည်း "ဒွှေ့ဖွှေ့တိ"ဟုပင် ရှိခဲ့သည်။] ပုံဗ္ဗာ-၍၊ လူတိုပစ္စယာသာရေး-လူတိုပစ္စည်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အယ်-ကြုံသုတေသည်။ ဗဟို့ဟိုတိသယော-ဗဟို့ဟိုတိဟုသော အရာရှိ၏၊ (ကသွာ-နည်း၊) ဥပရိ-အထက်၍၊ ကမ္မာဓရယသညေး စာတိ-ဟူ၍၊ ဝက္ခမာနှုံး-ဆိုအပ်လတ္တံ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

၃၅၃။ ကွဲစာခီမဏ္ဍာဇာရာနဲ့ ပေါသု ၁။ ပရောသ စ-နောင်းသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အပရှုံးတေသု စ - မနောင်းသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပစ္စယေသု စ - ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယေသု စ-ပစ္စည်းမဟုတ်သော သဒ္ဓါတိုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကွဲစိ-၍၊ တာ့ဗိုတသသမာသ နာမောပသရှိဒီသု-တွေ့တိ၊ သမာသံ၊ နာမဲ့၊ ဥပသာရ အစရှိကုန်သော၊ ပဒေသု-တို့၊ အာဒီမဏ္ဍာဇာရှုံးတာနဲ့-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော၊ သရာနဲ့-တို့၏၊ မိန်စနာနှုပရောနေ့-ဖြင့်၊ ဒီယာရုသာ-ဒီယာ၊ ရသာ တို့သည်။ ဟောနှိုး၊ တတ္တံ-တို့ဒီယာ၊ ရသာတို့တွင်း၊....

လူတိ ပုံဗ္ဗာ လူတိုပစ္စယာသာရေး—ဤသို့ ပုလိန်ကဲ့သို့ ငဲ့ညွှန်းရခြင်းကြောင့် ဘာအကျိုးရှိသနည်း-ဟု မေးဖို့ရှိသောကြောင့် "လူတိ ပေါ ဘာဝါ"ဟု မိန်း ပုလိန် ငဲ့ညွှန်းရခြင်းကြောင့် "ဒီယာ"ဟုသော ရှေ့ပုံ့ဖြင့် လူတိုပစ္စည်းဖြစ်သော အာသရ ပျောက်၍ "ဒီယာ"ဟု အာပစ္စည်း မသက်မိကအတိုင်း ဖြစ်ခြင်း အကျိုးရှိသည်-ဟူလို့။

ဗဟို့ဟို ပေါ၊ ဝက္ခမာနှုံး— ဗဟို့ဟိုသမာသံအရာဝယ် စီရင်ရမည်-ဟု သုတေသန တိုက်ရှိရှိ မဆိုသော်လည်း၊ ("ကစ္စည်းသုတေသနအကိုင်း အထက်ကျသော) နောက်သုတေသန "ကမ္မာဓရယသညေး စ"ဟု ကမ္မာဓရအရာဝယ် စီရင်လတ္တံဖြစ်သော ကြောင့် ဤသုတေသည် ဗဟို့ဟိုအရာများ စီရင်သောသုတေသနကြောင်း သိသာရကား၊ "ဗဟို့ဟိုသယောယ်"ဟု ဆိုသည်။

(၃၅၄) ကွဲစိ တွေ့တိ ပေါ၊ အပရှုံးတေသု စ—သုတေသန "ပစ္စယေသု စ"၏ယ စသဒ္ဓါဖြင့် အပစ္စယေသုကိုလည်းကောင်း၊ ပရောသ စ၌ စဖြင့် အပရှုံးတေသုကိုလည်းကောင်း ဆည်း၏၊ ထိုတွင် "ပစ္စယေသု ပရောသ" ဖြင့် ကပစ္စည်းစသည် နောင်းရှုံး၊ စီရင်ပုံကို ပြ၏၊ "အပစ္စယေသု ပရောသ" ဖြင့် ပစ္စည်းမှတ်ပါး၊ အခြား သဒ္ဓါနောင်းရာ (ပါကဋ္ဌ-စသည်)တို့၌ စီရင်ပုံကို ပြ၏၊ "အပရှုံးတေသု" ဖြင့် နောင်းသောသဒ္ဓါ မရှိသော (မရှိ-စသော) ပုံမျှအုံ စီရင်ပုံကို ပြ၏၊ "တာ့ဗိုတသမာသ

ပါကဋ္ဌာ-နှုပယာတာဒေါ-ပါကဋ္ဌာ၊ အနှုပယာတာ အစရှိသည့်မြှုပ်လည်း
ကောင်း၊ မစုဝါဒီသု-မစုဝါ အစရှိသည်တို့မြှုပ်လည်းကောင်း၊ ဒီယဲတ္ထံ-အာဒီ,
မရွှေ၊ ဥဇ္ဈာရျှုပါဒေါ စ-ကဲ့တ္ထံရှုပါ အစရှိသည်မြှုပ်လည်းကောင်း၊ က၊ တာဒီသု-
ကပစွဲည်း တာပစွဲည်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရသာတ္ထံ-အာဒီ,
မရွှေ၊ ဥဇ္ဈာရျှုပါ ရသာအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကဲ့တ္ထံ-ထိုကြောင့်.....

ဗဟိုစိတ်သမာသော စ-ဗဟိုစိတ်သမာသံသည်လည်း၊ သတိ-ဖြစ်လတ်
သော်၊ [မြန်မာမူး၏] “ဗဟိုစိတ်သမာသော-၌၊ ပုလ္လာဂံး-သည်၊ သတိ-သော်”
ဟု ပေါ်။ ဥဇ္ဈာရပဒ္ဓသု-နောက်ပုဒ် အဆုံးသရ၏၊ ရသာတ္ထံ- (ဟောတိ)၊

မှာမောသရှိဒီသု”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤသုတေသနရှုပြုချေသည် အလွန် ကျယ်ဝင်း
၏၊ ထိုကြောင့် သန္တခုနှင့် ဒီယံ ရသာတ္ထံတို့သည် သန္တစင်မှုဆိုင်ရာလောက်သာ
ဒီရင်နိုင်း၊ သန္တစင်မှု မဟုတ်ရှုပ် ဤသုတေသန၏ အရာဟု ခွဲခြားသင့်သည်၊ ရုပ်သီခိုပုံစံ
များ၌ ခွဲခြားတိုင်း မဖြစ်၊ “မစုဝါ မည်တိ ဗာလော”၏ သန္တမြှုပ်လည်းကောင်း ဤ၌
လည်းကောင်း၊ ၂ ထပ် ပါနေသည်။

ဒီယဲတ္ထံ ပေါ် မစုဝါဒီသု—“ပပ္ပါ ကဋ္ဌာ(နောဒန္တ-ဖြတ်ခြင်းဟူသော)”၏တော်မှာ့၏
အ ပစ္စည်း သက်၍ “ပကင္း”ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသုတေသန သရတို့တွင် အဖြစ်သော ပ ၏
(အ)ကို အာဒီယံပြု၏ “ပါကဏ္ဍာ”ဟု အာဒီဒီယံပုံစံ ဖြစ်၏၊ ပါကဓား-ထင်ရှားသည်၊
“န+ဥပယာတောာ-မည်းဆဲအပ်”ဟု ဝိပြုပါပြု၏ န+ဥပယာတာ”ဟူသော န နိပါတာ
ပုံစံပ ကမ္မာရဲသမာသီ၌ “သရေ အန်”သုတေပြို န ကို အန် ပြုလျှင် “အနုပယာတာ”
ဟုသာ ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် ဤသုတေပြို သရတို့တွင် အလယ်ဖြစ်သော ဥ ကို ဒီယံပြု၏
“အနုပယာတာ”ဟု မဧောဒီယံပုံစံ ဖြစ်၏၊ “မစုဝါ-ပျားကဲသိ”ဟုရှား၌ မစုဝါ ပုံစံရေး၊
သို့သော် “မစုဝါ မည်တိ ဗာလော”ဟူသော ဂါတာ၌ “ဝိမည်”ဟု ဆိုလျှင် သရိုက်း
ဖြစ်၍ ဆန်းပျက်သောကြောင့် မစုဝါပုံစံ အဆုံးဝယ် “ဝါ”ဟု ဒီယံပြုထားသည်။ [ဤကား
ရုပ်သီခို ဤနေရာနှင့် သင့်သော အပို့ယုယ်တည်း၊ မစုဝါ”ဟု ပုံစံရင်းလည်း ရှိသင့်ပုံ
ကို သန္တံ့ ဒီယံ (တတိယိုင်း) သုတေသန ဖြစ်ပြီ။]

ရသာ ပေါ် ကတာဒီသု— [“အန္တဝါ”ဟု သီရိ၏၊ ကဲ့တ္ထံရှုပါနှင့် တွဲထားသော
သမာသံပုံစံဖြစ်လျှင် “အန္တဝါ ကဲ့တ္ထံရှုပါဒေါ”ဟု ရှိသင့်၏၊ အန္တဝါ တစ်ပုံစံတည်း ခွဲထား
လျှင် သို့ဖြင့် “အန္တဝါ”ဟုသာ သင့်၏၊ အန္တဝါကား မရှိသင့်။] အန္တဝါ၏ အန္တဝါဟု
ဖြစ်ပြီးမှ အာရွှေ ရသာပြုရပုံကို ကောင်သမာဒီယံ (တဒ္ဒိတ်)သုတေသန ထင်ရှားလတ္ထံ၊
“ကဲ့တ္ထံရှုပါ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ အလယ် “လှို”၌ ရသာပြုရပုံကို ဆိုတဗ္ဗာရို့သို့ ပြခဲ့ပြီ၊ က၊
တာ နောင်းရာ၌ “ဗဟိုနဒီကော”စသည်၏ယ် ဗဟိုနဒီ-ဟူသော အဆုံးသရှုပ်လည်း
ကောင်း၊ ဒုက္ခိုတာ စသည်၏ယ် ဒုက္ခို ဟူသော အဆုံးသရှုပ်လည်းကောင်း ရသာ
ပြရပုံမှာ နိမား စ သုတ် - ကျော်တာဘာဝေတ့ သုတ်တို့မြှုပ်လည်း။

(ဟောတိ)၊ ဒီယောက်ယူ-ရှည်သောမြင်းခေါင်းရှိသော၊ ပုရိသော-ကျား၊ တထာ-ပါး၊ အသု-ထိုဘုရားရှင်၏၊ ပဟ္မတာ-ပြန့်ကျယ်သော၊ ဒိဂာ-လျှောက်သည်၊ (အထို) ကူးတိ ပဟ္မတမိန္ဒာ-ဘာကဝါ၊ အသု-ထိုသူ၏၊ မဟာတိ-ကြီးသော၊ ပညာ (အထို) ကူးတိ၊ မဟာပညာ၊ မဟာတံ မဟာ တုလျှောက်ရဏေ ပဒေတိ-သုတေဖြင့်၊ မဟာဒေသော-မဟာပြု။

ကူးတိ-လျှို့ယွှေး-လျှို့ယုံပုဒ်သည်၊ ကို-နည်း၊ ခမာဓရနော-ဟူသော ပုဒ်၌ တားမြစ်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ [ခမာဓရနော - သည်းခံခြင်းဥစ္စရှိသူ] ဘာသီတပုမာတိ-သည်၊ ကို-နည်း၊ သဒ္ဓိရရော ပေ၊ ပညာတိသူ့ခွဲကော-တို့၌ တားမြစ်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ [သဒ္ဓိရရော - သဒ္ဓိဝန်ဆောင်ရှိသူ]

အဟုမြို့ဟို ပေ၊ ရသုတ္တာ-“အဟုမြို့ဟို သမာသေ သတိ ပုလို့ရဲ့”ဟု မြန်မာမှုရှိ၏၊ “သုခါ ပဋိပါ ယသာ ရာနသု”ဟု ဝိပြုပြုပြု၍ ရာနနိုက်ရသော “သုခပလိုပဲ့” နာလိုနဲ့ ပုဒ်၌ကား၊ “သုခပလိုပဲ့”ဟု ပကတ်ပြုပြုးသောအခါ ရျေပုသ်၏ ဒီယာကို ပုလို့နဲ့ကဲ့သို့ ငါ့၏ ရသုဖြစ်စေပြုပဲ့လျှင် နောက်ပဋိပဲ့ပါ၍ အာကို သရော ရသော နုပုသကေသုတ်ဖြင့် ရသုပြုရသာည်ဟု မြန်မာမှုလဲလို မှတ်၊ သီဟိုမြို့မြို့ “အဟုမြို့ဟို သမာသေ စ သတိ ဥက္ကရပဒ္ဒသု သရုသု ရသုတ္တာ-”ဟု ရှိ၏၊ ရုပ်သီးခာရသည် နုပုလိုနဲ့ ရသုပြုခြင့် ဟူသမှုကို သရော ရသော နုပုသကေဖြင့် ချည်း ပြေစေလို၏၊ ထိုကြောင့် ဤသီဟိုမြို့အတိုင်းလည်း ပုလို့နဲ့သမာသု၌သာ ဤ ကွောဒီသုတ်ဖြင့် ရသုပြုစေလိုသည်ဟု မှတ်၊ ဒီယောက်ပုလို့နဲ့သမာသု၌ ရသုပြု၍ “ဒီယော”ဟု ဖြစ်ပြီ၊ ထိုနောက် နာမ်းငဲ စသည် စိရင်း၊ “မဟာတိ+ပညာ+တ”တည်း၊ “မဟာတိပညာ”ဟု ပကတ်ပြု၊ ပုဇွဲ့သုတေသနအခါ ကူးတိပစ္စား၊ ပျောက်ရှုံးသုတေသန “မဟာတိပညာ”ဟု ဖြစ်၏၊ မဟာတိကို မဟာပြု-ပညာ၌ အာကို ဤသုတ်ဖြင့် ရသုပြု၍ “မဟာပညာ”ဟု ဖြစ်၏။

ကူးတိ-လျှို့ယွှေး-ကို-ကူးတိ-ကား ကူးတိယုံးဘာသီတပုမြို့-သုတေ၏ ကိုတည်း၊ ကွောဒီ စသောသုတ်၏ ဆိုင်ရာ အိုအရင်များ “မဟာပညာ”တွင် ရပ်ခဲ့ပြီး] “ကူးတိယုံးတုလျှောက်ရကေပဒေ ပရော”ဟု ဆိုသောကြောင့် ကူးတိယုံးလိုနဲ့ဖြစ်သော တုလျှောက်ရဏာ နောက်ပုဒ်နောင်းမှ ပုဇွဲ့သုတေသနအမည်း၊ “ခမာဓရနော”ပြုယ်ရှိ၍ “ခမာဓဝါ+ဓနံ”အသု”ဟု ဝိပြုပြု၍ မဟာနှင့် ဓနံဟုသော နောက်ပုဒ်သည် တုလျှောက်ရဏာဖြစ်သောကြောင့် “တုလျှောက်ရဏေ ပဒေ ပရော”အရ တုလျှောက်ရဏာနောက်ပုဒ်ကား နောင်းပါပေ၏၊ သို့သော် ထို ဓနံပုဒ်သည် ကူးတိယုံး မဟာတိ-နာလို့နဲ့ဖြစ်နေသောကြောင့် “သီတသု-အအေးကို ခမာ-သည်းခံနိုင်၏”စသည်ဖြင့် ဓနံပုဒ်က ပုလို့နဲ့ကို ပော့ဖူးသော်လည်း ပုလို့နဲ့မင့်ရှု၊ “ခမာ”ဟု အာကာရှုံး ကူးတိယုံးအတိုင်း ရှိစေရသည်-ဟူလို့၊ [အသု-ထိုသူ၏၊ ခမာဓဝါ-သည်းခံခြင်းသာဖြစ်သော၊ ဓနံ-ဥစ္စရှိသည်၊ (အထို)]

ဘာသီတပုမာတိ ကို-“သဒ္ဓိ+စုရာ ဓတသုတေ သဒ္ဓိရရော”ဤ၌ သဒ္ဓိနှင့် စုရာသည် တုလျှောက်ရဏာ ဖြစ်၍ စရာလည်း ကူးတိယုံး ဖြစ်သော တုလျှောက်ရဏာ

သဒ္ဓါပကတိကော-သဒ္ဓါပကတိရှိသူ၊ ပညာပကတိကော-ပညာပကတိရှိသူ၊ ပညာဝိသီဒ္ဓကော-စင်ကြယ်သော-ပညာရှိသူ] စ-ဆက်၊ စတ္တ-ဤ၍
သဒ္ဓါပကတိကော စသည်တို့၌၊ ကွန်သမာသန္တကတာနှမကာရန္တာတိ-
သုတေဖြင့်၊ ကပစ္စယော-ကပစ္စည်းသက်။

တုလျာခိုကရဏေ လူစွဲဝ-တုလျာခိုကရဏေ ဟူ၍ပင်/လိုက်လာခြင်း
သည် (ကို-နည်း) သမတိဘတ္ထိကော၊ ပေါက်မာရိဘတိ (ကုမာရိဂိုတိကော)-
တို့၏ပေါ်၏ [သမတိဘတ္ထိကော-ရဟန်းမတို့၌ ဆည်းကပ်ခြင်းရှိသူ၊ ကုမာရိ
ဘတ္ထိကော-သတို့သမီးတို့၌ စစားခြင်းရှိသူ၊ ကုမာရိဘတိ-သတို့သမီးတို့၌
စစားခြင်းရှိသူ၊ (ကုမာရိဂိုတိကော-သတို့သမီးတို့အထို့၌ သီခိုခြင်းရှိသူ]။

နောက်ပုဒ်နှုန်းသဖြင့် “လူတို့ယ တုလျာခိုကရဏေ ပအေ ပရေ”ဟူသော စကားနှင့်
ညီညာတ်ပါပေ၏ သီသော သဒ္ဓါပုဒ်ကား လူတို့လိုန်အမြဲဖြစ်၍ ပုဂ္ဂိုန်ကို တစ်ခါတေလျှေ
မဟောဘူးသောကြောင့် “ဘာသိတယဗု” မဟုတ်ချေ၊ ဤသို့ သဒ္ဓါသည် ဘာသိတယဗု
မဖြစ်သောကြောင့် “သဒ္ဓါ”ဟု ပုဂ္ဂိုန်မင့်ရှု၊ သဒ္ဓါ-ဟု အာကာရှုနဲ့ လူတို့လိုန်အတိုင်းပင်
ရှိစေရသည်။ [တေသာ-ဤ၏၏၊ သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါဟူသော၊ စုရု-ဝန်ဆောင်သည်၊ (ဝါ-
ပစာနာသည်) အထို့-ရှိ၏။] “သဒ္ဓါ+ပကတိ ယသာ၊ ပညာ+ပကတိ ယသာ၊ ပညာ+
ဝိသီဒ္ဓ ယသာ”ဟု ဝိကြိုဟ်ပြု၊ သဒ္ဓါ-ပညာဟူသော ရှုံးပုဒ်နှင့်၊ ပကတိ-ဝိသီဒ္ဓပုဒ်တို့
တုလျာခိုကရဏာ ဖြစ်ပုံ၊ ပကတိ-ဝိသီဒ္ဓပုဒ်တို့၏ လူတို့လိုန်ဖြစ်ပုံကို သိပါ၊ ဤ သဒ္ဓါ
ပကတိကော စသည်၌ “သဒ္ဓါပကတိ၊ ပညာဝိသီဒ္ဓါ”ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ ကွန်
သမာသန္တသုတေဖြင့် ကပစ္စည်းသက်၍ ၌ြှုံးသည်။

မှတ်ရုတ်။ ။“သဒ္ဓါရရော” ပြယ်ကို ပစာန် အနေကိုပော “ရရ” သဒ္ဓါသည်
 (“ပစာနေ စွဲကေ ရရော” အဘိဓာန်) ပစာနေကို ပောရှု၍ ပုဂ္ဂိုန်တည်း၊
ပစာနတာရား ဝန်ဆောင်တရား စသော ခြံကို ပောရှု၍ အဘိဓားပေါ်လိုန် လိုက်၍၍
၃ လိုန်တည်း ထိုကြောင့် “သဒ္ဓါ ရရ တေသာ”ဟု ဝိကြိုဟ်ပြုသည်၊ ဆုလိုရင်းကား-
ရှုရာသည် သဒ္ဓါနှင့်တုလျာခိုကရဏာပုဒ်အလုပ်လိုန်ဖြစ်သော်လည်း နိယတလူတို့လိုန်
မဟုတ်၊ စုရု-စုရု-ရရုံဟု အဘိဓားပေါ်လိုန် ၃ လိုန် ရှိနိုင်သည်၊ ထိုကြောင့်
သုတေသီ “လူတို့ယ - နိယတလူလူတို့လိုန်” ဟု အနေကိုမပေးသော “လူတို့လိုန်” ဟု
သာမညသာ ပေးရမည်-ဟု မှတ်။

တုလျာခိုကရဏာ လူစွဲဝ-“သမတိသီဒ္ဓ+ဘတ္ထိ တေသာ”ဟု ဝိကြိုဟ်ပြု၊ ဤ၌
ဘတ္ထိသည် လူတို့လိုန် နောက်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း သမတိနှင့် တုလျာခိုကရဏာ မဖြစ်း
[သမတိ အရ “ရဟန်းမ” ရှုံး ဘတ္ထိအရ “ဆည်းကပ်ခြင်း”ရသည်၊ ဤသို့ တုလျာခို
ကရဏာဖြစ်သော လူတို့လိုန် နောက်ပုဒ် မဟုတ်သောကြောင့် သမတိ၌ ပုဂ္ဂိုန်ငဲ၍၍
“သမတိ”ဟု မဖြစ်တော့ချေ၊ “သမတိဘတ္ထိ၊ ကုမာရိဘတ္ထိ”ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ

ပုဂ္ဂိုလ်အသေးဝ-ရှုံးပုဒ်ကိုသာလျှင်၊ အယ် ပုဇွဲဝေါတီဒေသော-ဤပုဇွဲ
ငဲ့ခြင်းသည် (ဟောတိ)၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ ဉာဏ်-ဤဆိုအပ်လတ္တံသော
ပြယ်စိန့်၊ နှင့် ဘဝတိ-ပုဇွဲ မဖြစ်၊ ဗဟိုဒါသိကော-များသော ကျွန်းမ
ရှိသော၊ ပုရိသော-ယောကျား၊ ဗဟိုကုမာရိက်-များသောသတို့သမီးရှိသော၊
ကုလ်-အမျိုး။

အသေး-ထိုသူ၏၊ ဂါဏ်းဝေါ-အဆင် အုပ်ရှိသော၊ ဓန-လေးသည်၊
(အတို့) ဉာတ် ဝိဂုံယုံသမာသာဒိမ့် ကတေ (အာပစ္စယော-၌ စပ်)....။

၃၅၅။ စနမှာစာ။ ဉာတ်-ဤသုတ်သည်၊ တိပဒ်-ဤပုဒ်ရှိ၏[“စနမှာ+
အာ+စ”ဟု ၃ ပုဒ်ရှိ၏] ကွစ်-၌၊ သမာသန္တကတာ-သမာသိ၏ အဆုံး၌
တည်သော၊ စနသွေး-စနသွေးမှ(နောက်၌)၊ အာပစ္စယော-အာပစ္စည်းသည်။

ကွစာဒီမျှေးဇာရန်ဖြင့် (ဤ)ကို ရသာပြု၊ ကွစ် သမာသန္တ စသေသုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်း
သက်၊ သမဏ်ဘတ္တံက စသည် ဖြစ်၏၊ သဒ္ဓနိတိ၌ ကုမာရိဘတ္တံကော နောင်
“ကုမာရိဘတ်”ဟု ရှိ၏၊ ကုမာရိဘတ်ကော-ဟူသော သိဟို၌မျှေး “ကုမာရိသာ+ဂါတီ
တတသာ”ဟု ပြု၊ “ကုမာရိဘတ်”ဟူသော မြန်မာမျှေးကား ကပစ္စည်း မသက်ရရှိသာ။

ပုဂ္ဂိုလ်အသေးဝ-ပေးဒေသော— ဤသုတ်ဖြင့် ပုလိုန်းရှုံးရှုံးရှုံးရှုံး ရှုံးပုဒ်ကိုသာ ငဲ့ရမည်၊
နောက်ပုဒ်ကို မင့်ရှု မှန်၏—“ဗဟိုဒါသိကော”တို့၌ “ဗဟို+ဒါသိယော စတသာ”ဟု
ဝိရှိပြု၍ “ဗဟိုဒါသိ”ဟု ပကဗ္ဗဖြစ်သောအခါ နောက်ပုန်ကို ငဲ့လျှင် ဒါသိ၌ ဒါသိဟု
ဖြစ်၍ ကပစ္စည်းဖြင့် “ဗဟိုဒါသိကော”ဟု ရှုပ်ဖြစ်ဖွယ် ရှိ၏၊ [တို့အနက်ကို ဟောရှု၌
ဗဟိုကုံးသုတေသန ရှုံးပုဒ်များ၌ ပုလိုန်း ငဲ့သည်ဖြစ်စေ၊ မင့်သည်ဖြစ်စေ ရှုပ်နေ မထူးဖြီ။
“ငဲ့ရမည်”ဟု အထင်အရှားလည်း၊ မတွေ့ရှု သို့သော ဤ သတ်ကို ပန္တန္တကတ်ကနည်း
ကြံ့၍ ဗဟိုကို ပုလိုန်းကုံးသို့ ငဲ့သင့်မည် ထင်သည်။]

ဗဟိုကုမာရိကုံး နောက်ပုဒ်ငဲ့လျှင် “ဟု ကုမာရိ” ဟု ဖြစ်ဖွယ်ရှိပုံကို သိပါ၊
“ကဒလီ-ငုက်ပျောပင်၊ ကုလွှာ-ကြော်မ”တို့လည်း ဉာဏ်လိုန်တည်း၊ “ဗဟိုကဒလီကံ-
များသော ငုက်ပျောပင်ရှိသော တောာ၊ ဗဟို ကုလွှာင့်ကံ-များသော ကြော်မရှိသော
တောာ”စသည်တို့၌လည်း နောက်ပုဒ်ငဲ့လျှင် “ဗဟိုကဒလီကံ-ဗဟိုကုလွှာင့်-ဟု
မလိုရာရာပို့များ ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်၊ ထို့ပြင်—“ဒီယာပေါ်ဟူသော နောက်ပုန်ကိုငဲ့၍ အပြစ်
မရှိသောလည်း ထိုကဲ့သို့သော အာကာရှုံးပုဒ်များမှာ ပုဇွဲ၊ မင့်ဘေးပင် ကွစာဒီ
မျှေးဇာရန်ဖြင့် ရသာပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် နောက်ပုဒ်ကိုသာ ငဲ့စေလိုရှိ၊ မှန်လျှင်
ဤသုတ် ဆိုရကျိုးလည်း မနောက် ရှိရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “နောက်ပုဒ်ကံ မင့်ဘေး ရှုံးပုဒ်
ကိုသာ ငဲ့ရမည်”ဟု မချုမှုတ်ပါ-ဟူလို့။ [နှောသဝါဒကို ကစ္စည်းဘာသာရှိကာ၌
ပြထားသည်။]

၃၅။ ဂါဏ္ဍာဝန္တာ—“ဂါဏ္ဍာ ယသာတိ ဂါဏ္ဍာဝံ”-အဆင် အဖျို့သော (အဆင် အဖူ များသော)လေး၊ ဂါဏ္ဍာဝံ စု အသာတိ ဂါဏ္ဍာဝန္တာ-အဆင် အဖူ များသော လေးရှိသူ (အမြန်မှင်း)၊ ပုဂ္ဂိုလ်မှုမှာ စာကိုယ်အတိုင်း ထင်ရှာပြု၊ သို့သော် ဥက္ကာ ဝါပြု ရှာခြင် သိနိစပ်သော အရမ်ဟုတ်သောကြောင့် ယလ်ကာရာစသုတေဇ်မြင် ပြုလျင် သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။ [“ကဏ္ဍာဝံ-ကဏ္ဍာဝံ”ဟု တစ်ပါးရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်၊ ဤပုံစံ လည်း ပါ၌ပုံစံ မဟုတ်၊ သွေ့တုပုံစံသာ။]

တာနိ-တို့ဟူသည်၊ ပုဂ္ဂာနိစ-ပန်းတို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏၊ ကူတိ-ကြောင့်၊ နာနာဒုမပတိတပုပွာနိ-တို့မည်၏၊ တေဟိ-ထို အထူးထူးအပြားပြားကုန် သော သစ်ပင်တို့မှ ကြောကျကုန်သော ပန်းတို့ဖြင့် ဝါသိတာ-ထုံးအပ်ကုန် သည်တည်း၊ နာနာဒုမပတိတပုပွာဝါသိတာ-တို့၊ ယသု ပွဲတရာဇသု- အကြောင် တောင်မင်း၏၊ နာနာဒုမ ပေါ် ဝါသိတာ-ကုန်သော၊ သာနှု-တောင် အပြင်တို့သည်၊ (သန္တိ) ကူတိ၊ သောအယ်-ထို တောင်မင်းသည်၊ နာနာ ပေါ်၊ သာနှု-မည်၏၊ ပွဲတာ-တောင်တည်း၊ အယ် ပန်-ဤသမာသု သည်ကား၊ ကမ္မဓရာရယ တပ္ပါရီသက္ကား-အတွင်း၌ ကမ္မဓရာရယ၊ တပ္ပါရီသု ရှိသော၊ (ကမ္မဓရာရယ တပ္ပါရီသု အတွင်းငတ်သော) ကျမျှမြို့ကရရဏာပုံးပို့- တုလျာခိုကရဏ ဗဟို့ပို့တည်း။

တထာ-တူ၊ ဗျာလဲမွှော-အထူးထူး တွဲလျားကျသော၊ အမွှဲဝရော-ထိုးတို့မှ တည်း၊ ဗျာလမ္မမွှဲဝရော-တို့၊ တသု-ထိုအထူးထူးတွဲလျားကျသော ထိုးတို့မှ ၏၊ ပိန္ဒါနို-ရေပေါ်က်တို့တည်း၊ ဗျာလမ္မမွှဲဝရေပိန္ဒါနို-တို့၊ တေဟိ-ထို အထူးထူးတွဲလျားကျသော ထိုးတို့မှ၏ ရေပေါ်က်တို့သည်၊ စုမ္ပါနို့တို့အပ်သည်တည်း၊ ဗျာလမ္မမွှဲဝရေပိန္ဒါနိုမ္မာ့တောာ-သည်၊ ယသု-အကြောင် တောင်၏၊ တာဒီသော-ထိုသို့ ရှုအပ်သော၊ ကူဇူး-တောင်ထွက်သည်၊ (အထို့၊ ကူတိ) သော အယ် - ထို တောင်သည်၊ ဗျာလမ္မမွှဲဝရေပိန္ဒါနိုမ္မာ့တကူဇူး-မည်၏၊ ကူစွာဒီ-ဤသို့ အစရှိသည်တည်း။

နာနာဒုမ ပေါ် တုလျာခိုကရရဏပုံးပို့-“နာနာဒုမပတိတပုပွာဝါသိတသာန်”ကား “နာနာပေါဝါသိတာ+သာန်”ဟု သမာသုပ်၍ ၂ အရတ္တသောကြောင့် တုလျာခိုကရဏ ဗဟို့ပို့သမာသုတည်း၊ ထို့ဟု့ပို့သမာသု၍ အတွင်း၌ “နာနှုကာရာ+ဒုမာ၊ နာနာဒုမာ”စသော ကမ္မဓရာရယ၊ “နာနာဒုမေဟို+ပတိတာနို့၊ နာနာဒုမပတိတာနို့”စသော တပ္ပါရီသုများ ပါဝင်လျက် ရှိသောကြောင့် “ကမ္မဓရာရယ တပ္ပါရီသက္ကား”ဟု ပေါ်ထားသည်၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရွေးပြုး၏ အတွင်း၌ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရွေးကလေးတွေ ပါဝင်နေသကဲ့သို့ ဗဟို့ပို့သမာသု၍ အတွင်း၌ ကမ္မဓရာရယ တပ္ပါရီသုကလေးတွေ ပါဝင်နေသည်-ဟူလို့၊ “တေဟိ+ဝါသိတာ”၌ တေဟိဖြင့် “နာနာဒုမပတိတပုပွာဟို”ကို ညွှန်ပြသည်၊ စကားကျိုးအောင် “တေဟိ”ဟု ဆိုထား သည်၊ နောက် “တသု-တာဒီသော” တို့၏လည်း ဤနည်းပင်၊ သာနှုသဒ္ဒိသည် “တောင်အပြင်”ကို ပောသော ပုလှန်ဟု ထောမနိုင် ခုံး၏၊ ထိုကြောင့် “သာန်”၌ ကေစိုင်ဟု မှတ်၊ “ဗျာလမ္မမွှဲဝရပိန္ဒါနိုမ္မာ့တကူဇူး”လည်း လွယ်ပြီး။

သတ္တိဓိယတ္ထာ ဗဟိုဓိဟိ ယထာ၊ ယသီး နေပဒေ - အကြင် နေပုဒ်၏ သမ္မန္တဘန်-ပြည့်စုံကုန်သော၊ သသာနိ-ကောက်စပါးတို့သည် (သန္တိ၊ လူတိ) သော အယ်-သည်၊ သမ္မန္တသာသော-မည်၏၊ နေပဒေ-တည်း၊ လူမသို့- ဤအပ်၍၊ သူလဘာ-လှယ်ကုစွာ ရာပ်သော၊ ဝါ-ရဂျာယ်သော၊ ပိပုံးသည် (အတို့) လူတိ၊ သော၊ သူလဘပိဏ္ဍာ-မည်၏၊ ဒေသာ-အရပ် တည်း၊ ယသုံးရာဇာနိယ်-အကြင် မင်းနေပြည်၍၊ အာကိဏ္ဍာ-ရောဖြမ်း ကုန်သော၊ မန်သော-လူတိသည် (သန္တိ၊ လူတိ) သာ-ထိမင်းနေပြည်သည်၊ အာကိဏ္ဍာမုန်သော-မည်၏၊ ရာဇာနိ-မင်းနေပြည်တည်း၊ စတသို့-ကြုံ ကျောင်းသခို့၌၊ ဗဟေး-များကုန်သော၊ တာပသာ-ရသေ့တိသည် (သန္တိ)။

စတုတ္ထိနှင့်ဆိုသမာသ် နွဲမြားရှက်။ ၁။ ဤမျှလောက်သော စကားအစဉ်ဖြင့် ဆို့လုပ်ဟုတိဟိသမာသ် အပြီးသတ်ခဲ့ပြီ၊ ပြုခဲ့သော သမာသ်များကို စိစစ်သည့်အခါ “ဒီန္တာ သုကော် ယသု၊ ဥပဟတ္ထာ ဗလီ ယသု” စုသည်ဖြင့် ခံယူမှု (ပုဂ္ဂိုလ်ဟက လက္ခဏာ) ရှိရာ အနည်းငယ်၍သာ စတုတ္ထိသမာသ်ဖြစ်ကြောင်း၊ “ဆိုနော ဟတ္ထာ ယသု” ကဲသို့၊ သမ္မန္တ သမ္မန္တဖြစ်ရာ များစုတို့၌ကား ဆို့လုပ်ဟုတိဟိသာ ဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ မြန်မာနိသာယတို့၌ ဆို့ဖြစ်လောက်သော အရာဝယ် “အတို့၊ သန္တိ” စသော ကြိယာကို ငဲ့၍ စတုတ္ထိသံ “အား” ဟု မြန်မာဖြန့်ကြော်၊ မြန်မာပြည်ဖြစ် သီလက္ခန်း နှင့်ကာသစ်ပင် “ယသွာ ပန်သာဝပေ၊ အပစွာကုံ နာမ နတ္တိ” ဝယ် “အသာတိ ဝါ နတ္တိတိ စွဲ ကြိယာပဋိုက်ကတေသန” = အသာသည် နတ္တိ၌ ပပို့ရာ ကြိယာပဋိုက်ဟက သမ္မဒါန်” ဟု ဖွင့်၏။

သို့သော “အတို့၊ နတ္တိ” စသော ကြိယာတို့သည် သမ္မဒါန်ကို ငဲ့သည်-ဟု သမ္မဒါန် အခန်း၌ မဆိုခဲ့ချေ၊ “ယသွာ ပန်သာ” အသုလည်း (ပစ္စက္ခမွာ) “သည် ဆို့သမာသ် ဖြစ်သကဲသို့” အပစွာကုံ သုတ္ထာကျယ်မိက်” ၌ ပဲ့သော ဆို့သာတည်း၊ “ထို အရှင် အာန္တာရုံ၏ မျက်မောက်မဟုတ်သော သုတ္ထာကျယ် စသည်၌ မရှိ” ဟနဲ့၊ ထို့ကြောင်း ဟုတို့ဟိသမာသ်ဝါကျော်ဖျင့် “အတို့၊ နတ္တိ၊ သန္တိ” တို့ ထည့်ရှုးဖြစ်နေရကား ထို့ ကြိယာများ၌ ပပ်၍ စတုတ္ထိသမာသ်ဟု မမှတ်သင့်၊ ပထိုက်လက္ခဏာ (ခံယူခြင်း သဘော) ပါသော အရှင်သာ စတုတ္ထိဟုတိဟိ ဖြစ်သင့်၍၊ ခံယူခြင်းသဘော မပါလျှင် ဆို့လုပ်ဟုတိသာဟု နွဲမြားသင့်သည်။

သတ္တိဓိယတ္ထာ - ယသီးဟူသော အညုပ်နှင့် သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတို့ “အာဓာရ+အာဓော” အဖြစ်ဖြင့် ပပ်၍ ရဂျာင် သတ္တိဓိဟုတိတည်း၊ သမ္မန္တသာသော၌ နေပုဒ် သည် ကောက်စပါးတို့၏ တည်ရှာအဓာရ ဖြစ်၏၊ “ဗဟေး ဝိယယာ ယသီး” ဟု ဝိဂ္ဂိုလ်ပြုလျှင် ဗဟိုဓိတ်အရ နေပုဒ်ကို ရှုံး ရှုံး ဖြစ်၏၊ “ဗဟေး ဝိယယာ ယသု” ဟု ဆို့ သမာသ်ပြုလျှင် ကောက်စပါးတို့၏ အရှင်ဖြစ်သူ လူရုံ၏၊ အားလုံးပုဒ်များ လှယ်ပြီ၊ “ရာဇာ + ခိုယတေ ယသုတိ ရာဇာနိ” ဟု ထောမနိမိ ရှိရကား ရာဇာနိ မဟုတ်၊

ကုတ္တံ, သော, တာပသာ-ရသောတို့သည် (သစ္စာ) ကုတ္တံ, သော, ဗဟိုတာပသာ-မည်၏၊ အသေမော-ကျောင်းသခိုင်းတည်း၊ အသိုး-ဤကိုယ်၌ ဥပစ်တံ-ဆည်းပူး အပ်သော၊ မဲသလောဟိုတံ-အသားအသွေးသည် (အထို) ကုတ္တံတံ, ဥပစ်တံ မဲသလောဟိုတံ-မည်၏၊ သရိုရုံ-ကိုယ်တည်း၊ အသိုး-ဤမြို့မြို့၊ ဗဟဝါ, သာမိနော-ဥစ္စာရှင်တို့သည် (သစ္စာ) ကုတ္တံတံ, ဗဟိုသာမိကံ-မည်၏၊ နကရုံ-တည်း။

အသိုး-ဤနေပ်၌ ဗဟိုနိဒါယော (သစ္စာ) ကုတ္တံ အထွေး-၌၊ သမာသာဒိမိ ကတေ (ကပစ္စယော ဟောတံ-၌စ်) သမာသိနှင့်ဟာကံ, ကပစ္စယော စ-ကပစ္စယာသွှေ့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါဌာတေ။

၃၅၆။ နဒီမှာ ၁။ ॥သမာသိနှင့်တာ-သော၊ နဒီမှာ-နဒီမည်သော ဤ၊ ဉာဏ်ရာရှာမှနောက်၌၊ ကပစ္စယော-သည်၊ ဟောတံ၊ စသဖွန့်-ဖြင့်၊ တုအန္တ စ-တုပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သွှေ့မှနောက်၌လည်း(ကပစ္စယော ဟောတံ)၊ ဝစ်နံ-ဤသုတ်ကို ဆိုခြင်းသည်၊ နိုဇ္ဇား-အမြဲ ကပစ္စည်းသက်ရောင်းအကျိုး ရှိ၏၊ စ-ဆက်၊ စွဲး-ဤသုတ်၌၊ နဒီတံ-နဒီ ဟူသောအမည်သည်၊ ကုတ္တံ ဝါစကာနံ-ကုတ္တံလိန်ကို ဟောကုန်သော၊ ဤကာရာကာရာနံ-ဤအကွဲရာ၊ ဉာဏ်ရာတို့၏၊ ပရသမညာ-တစ်ပါးသော သဏ္ဌာတကျမံးတို့၏ အမည် တည်း၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ကွစာဒီမဏ္ဍာတွေနံတွေဒီနာ-ကွစာဒီ မဏ္ဍာတွေရာနံ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ နဒီသည်သာ-နဒီအမည်ရှိသော (ဤ) အကွဲရာ၏၊ ကပစ္စယော - ကြောင့်၊ ရသောတံး (ဟောတံ)၊ ဗဟိုနာဒီကော -

ရာဇာနံ သာ၊ “ယသပံ-အကြင် နေပြည်၌၊ ရာဇာ-မင်းကို၊ ဓိယတေ-ထားအပ်၏”ဟု ပေး “အသာမ”ဟုသည် ကျောင်းတစ်ဆောင်၏အမည် ဗဟိုတံ၊ ကမ္မာနာနံ-ကျောင်း-စကြို စသည် ရှိသော ကမ္မာနာနံ-ကျောင်းဝိုင်းတစ်ခုလုံး၏ အမည်တည်း၊ သမာမိကံ သဏ္ဌာတွေ “သွာမိ”ဟု ရေး၏၊ ပါ၌၌ ဝခွဲပျောက်၌ ရှုံးပွဲနိုင် တွေသည်အခါ ထို ဝခွဲအစား ဒွေဆော်လာရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဗဟိုသာမိကံ”ဟု ပိုင်းမုန် ရှိစေ။

(၃၅၇) နိုဇ္ဇား ဝစ်နံ-“ဗဟိုနိဒါကော” စသည်၌ ကွစာဒီသမာသိနှင့် စသောသုတ်၌ ကာရာသွှေ့ဖြင့် ကပစ္စည်းသက်လျှင် ပြီးကောင်းသော်လည်း ထိုသုတ်၌ ကွစာဒီသွေ့ပါခြင်း ကြောင့် ထိုသုတ်အစီအရင်သည် မဖြေ၊ ထိုကြောင့် ဤသုတ်ကို ဆိုခြင်းသည် နဒီ မည်သော ဤ ဦးတို့ နောက်၌ အမြဲ ကပစ္စည်းသက်ရောင်းအကျိုး ရှိ၏၊ ဆိုလိုရင်းကား-“သိမြေ သတိစိုး အာရွှေ့ နိယမာယ ဝါ ဟောတံ အော့စွဲရိုးညာပနာယ ဝါ”ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဤသုတ်ကို ထပ်၌ ဆိုသဖြင့် နိယမ (အမြဲ ကပစ္စည်း သက်ရောင်း) အကျိုးရှိသည်-ဟူလို့။

များသောမြစ်ရှိသော၊ နေပဒေါ-ပုဒ်၊ စံ၊ ဗဟိုဇူးက်-များသော သပြေပင် ရှိသော၊ ဝန်-တော့၊ ဗဟိုနာရီကောတိ-ဗဟိုနာရီကော ပြယ်က်သည်၊ ဆို ဗဟိုစွဲဘိနာ-ဆို ဗဟိုစွဲဘိဖြင့်၊ သီး-ပြီး၏၊ အသိုး-ဤအရပ်။ ဝါ-တစ်နည်း၊ အသု-ဤအရပ်၏၊ ဗဟေး-ကုန်သော၊ ကတ္တာရော-အလုပ်သမားတို့သည်၊ (သို့) လူတို့၊ ဗဟိုကတ္တာကော-မည်၏၊ ဒေသာ-အရပ်တည်း၊ စံ၊ ဗဟိုဘတ္တာကော-များသော အရှင်ရှိသောအရပ်။

နှီတိ စွဲတ္ထာ ၁၆၊ ပရသမညာ—ကလာပ်၌ “ဤခုတ်ပျော် နှီ (ဤ ဦ က္ခာတို့ရာ နှီ) ”ဟု သုတ်တည်၍ က္ခာတို့လိန်သော ဤ ဦတို့ကို “နှီ”ဟု နာမည်မည်၏၊ ထိုကြောင့် နှီ ဟူသော နာမသည် က္ခာတို့လိန် ဤ ဦတို့ကို မှည့်သော သက္ကတကျိုးလာ နာမည် တည်း၊ သို့ဖြစ်၍ “နှီမှာ စ”သုတ်၌ နှီ အရ နှီသွေ့တစ်ခုကိုသာ မယူရှု၊ နှီ-နာရီ-ကုမာရီ-မွှေ့-ဝဂ္ဂ စသော က္ခာတို့လိန် ဤ ဦကာရှိသွေ့ရှုတို့ ယူရမည်၊ ထို နှီ နာမည်တွင် ကတ္တာ ဘတ္တာကဲ့သို့ ဥကာရှိ ပုလိန်သွေ့ ပပါသောကြောင့် ထိုသွေ့ရှု ကိုကား နှီမှာ စ၍ စသွေ့ဖြင့် ဆည်းယူရမည်ဟု “စသွေ့န တုအန္တာ စ”ဟု ရှုပသွေ့မိန့်သည်၊ [မြင်မာမှုမြှု “ကတ္တာအန္တာ စ”ဟု ရှိသည်ကား “ဘတ္တာ” စသော ပုဒ်များ၌ မနဲ့သောကြောင့် “တုအန္တာ စ”ဟု ရှိသော သီဟိုင်းလူ ကောင်း၏၊ ဤ ကတ္တာဘတ္တာ စသော တုပစ္စယွှေးပုံများနောင် ကပစွဲည်း အမြဲသက်စေလိုသောကြောင့် ကွဲပဲ သမာသန္တသုတ်၌ ကာရသွေ့ဖြင့် ကပစွဲည်း မသက်ဘဲ နိုစွဲဝိပြုသော သက်စေသည်-ဟု မှတ်။]

တတော ၁၆၊ စံ ဗဟိုကတ္တာကော —“ဗဟိုနီက”ဟု ဖြစ်သောအခါ ကွဲစား မရှုံးစွဲရာနဲ့သုတ်ဖြင့် ရသောပြု၊ ဗဟို+မွှေ့ယူသီတိ ဗဟိုဇူးက်၊ ဗဟိုနာရီကောပုံးကား များသောမိန်းမရှိသော ယောကျားကို ရသောကြောင့် သတ္တမီဟိုစွဲဘိသမာသံ မဟုတ်၊ “ဗဟို+နာရီယော ယသောတိ ဗဟိုနာရီကော”ဟု ဆို့ပဲဟိုစွဲဘိဖြင့် ပြီးသည်၊ ဆို့ခန်း၌ ပြခဲ့သော “ဗဟိုသီကော၊ ဗဟိုကုမာရီကို (ကုတ်)”တို့လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ကပစွဲည်းသက်၊ “ဗဟိုဝဂ္ဂကံ-များသောမိန်းမရှိသောအမျိုး၊ ဗဟိုပြုဟွှေးမနဲ့သော ပုံဏေးမရှိသောရွာ”တို့လည်း နည်းတူ၊ ပြဟွှေးမနဲ့သောရွာ

“ဗဟိုကတ္တာကော”စသည်ကား စသွေ့ကိုပုံစံတည်း၊ သတ္တမီ-ဆို့ပဲဟိုစွဲဘိ ၂ မျိုး ရနိုင်၍ “အသိုး၊ အသု”ဟု ပြသည်၊ မှန်၏-အရပ်ဒေသကို အလုပ်သမားတို့ကို တည်ရှာ ဟု သဘောထားလျှင် သတ္တမီ သင့်၌၊ ထိုရုပ်ကွက်၏အလုပ်သမားများဟု သမ္မတီ သဘောထားလျှင် ဆို့ပဲဟိုစွဲဘိ သင့်သည်၊ ဗဟိုဘတ္တာကောလည်း ၂ မျိုး ရပင်း မောဂလ္လာနှင့်သေယဉ်ကား-ဗဟိုကတ္တာကောအရ အလုပ်သမားများစွာ လုပ်ရသော ပြေသာဒ်ကို အရကောက်၍ “ဗဟေး ကတ္တာရော စတသော ပါသာဝသု”ဟု ဆို့သမာသံသာ ပြသည်။

ဘီန္ဒာဓိကရဏော—ဘီန္ဒာဓိကရဏောဟုပါသည်၊ ယထာ—နည်း၊ အသု—
ထိသူ၏၊ ကေရတ္ထိ—တစ်ညွှန့်မျှ၊ ဝါသာ—နေခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) လူတိ,
ကေရတ္ထိဝါသာ—မည်၏၊ အသု—၏၊ သမာနေန—တူသော၊ အနေန—လူနှင့်၊
သီး—တက္က၊ ဝါသာ အတ္ထိ လူတိ သမာနဝါသာ၊ ပုဂ္ဂသာ—တည်း၊
အသု—၏၊ ဥဘတော—ဂပါးသော ကံကြောင့်၊ (သမှနိတံ—ဖြစ်ပေါ်သော)
ဗျာနှင့်—ဗျာည်းသည်၊ အတ္ထိ လူတိ, ဥဘတောဗျာနေကာ—မည်၏၊ အသု—
၏၊ ပါကိမ့်—လက်၌၊ ဆတ္တိ—ထိုးသည်၊ (အတ္ထိ) လူတိ ဆတ္တပါကို၏၊
ပုဂ္ဂသာ—တည်း၊ [ဆတ္တပါကိ—လက်၌ ထိုးရှိသူ၊ ဝါ—ထိုးလက်၌] စံ၊
ဆတ္တပါကိ—လက်၌ တုတ်ရှိသူ၊ ဝါ—တုတ်ကိုင်သူ၊ သတ္တပါကိ—လက်၌
လက်နက်ရှိသူ၊ ဝါမိရပါကိ—လက်၌ ဝါမိန်ရှိသူ၊ ခဂ္ဂဟတ္တာ—လက်၌
သန်လျက်ရှိသူ၊ သတ္တဟတ္တာ—လက်၌ လက်နက်ရှိသူ၊ အသု—ထိသူ၏၊
ဒါနေ—အလျှော့၊ အဇ္ဈာသယာ—အလိုသည်၊ (အတ္ထိ) လူတိ, ဒါန္ဇာသယာ
ဒါနာခိမိတ္တာ—ဒါန် စဲဖြစ်သူ၊ သက်ဝင်ခြင်းရှိသူ၊ ဗျာဘတ္တာ—ဘုရား၌
ဆည်းကပ်ခြင်းရှိသူ၊ သဒ္ဓမ္မာဂါရဝါ—သူတော်ကောင်းတရား၌ ရှိသေခြင်း
ရှိသူ၊ လူစွာဘို့။

တိပဒေ— တိပဒေဟုပြုပိသည်၊ ယထာ— နည်း၊ ယေဟိ— အကြောင်
ယေကျေားမြတ်တို့သည်၊ ပရ္တာမေန— ထဲ့လကြောင့်၊ အမိဂတာ— ရအပ်
သော၊ သမ္မဒါ—ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) လူတိ, တေ၊ ပရ္တာမှုဂိဂတာ
သမ္မဒါ—တို့မည်သည်၊ ဘဝနှို—ကုန်၏၊ မဟာပုဂ္ဂသာ—ယေကျေားမြတ်တို့
တည်း၊ စံ၊ ဓမ္မာမိဂတာဘောဂါ—တရားသဖြင့် ရအပ်သော စည်းစိမ်ရှိသူတို့၊

ဘီန္ဒာဓိကရဏော— ကေရတ္ထိအရ ညွှန်ရ၍၊ ဝါသောအရ နေခြင်းကြိယာ
ရသဖြင့် သမာသ်ပုဂ္ဂ ၂ ခုသည် တည်ရာအနက်ရှင်း မတူကြ၊ ဤသို့ သမာသ်ပုဂ္ဂ၏
အနက် အရမတူသော သမာသ်သည် ဘီန္ဒာဓိကရဏောဟုပါသည်၏၊ “ဘီန္ဒာ
အမိဂရတဲ့ ယသောတဲ့ ဘီန္ဒာဓိကရဏော”၊ သမာနဝါသော၌ “သမာနေန သီးဝါသာ
ယသာ”သာ လိုရင်းတည်း၊ အနေနကား သမာနအရကို ထင်ရှားရုံသာ ထည့်အပ်သော
ပုဒ်ဖြစ်သည်၊ သီးကိုလည်း ဂတ္တတ္တာမုပ္ပနယောဂါရဖြင့် ချေ၊ ဥဘတောဗျာနေကား
တေားပစ္စည်း မကျေသော အလုတ္တသမာသ်တည်း၊ ကွဲခိုသမာသ်ဖြင့် ကပစ္စည်းလည်း
သက်ရမည်၊ နောက်၌ ကပစ္စည်း ပါသမျှဝယ် ဤနည်းအည်းမှတ်၊ “ဒါနေ+အမိမဲ့
ယသာ၊ ဗျာနှင့်ဘတ္တာ ယသာ၊ သဒ္ဓမ္မာဂါရဝါ ယသာ”ဟု ပြု၊ မြန်းမဖြစ်ထိုက်သော
ကံနှင့် ယေကျေားဖြစ်ထိုက်သော ကံ၊ ဂ ပျိုး ပါလာ၍ မိန်းမအကို—ယေကျေားအကို
ဂ ပျိုးလုံး တစ်လုံးစီ ထင်ရှားပေါ်နေသူကို “ဥဘတောဗျာည်း”ဟု ခေါ်သည်။]

ଯେବୁ-ଆଗ୍ରହୀଙ୍କୁ ବୁଝିଲୁଛନ୍ତି । ପଦ୍ମତୋ-ବାରିଟାରୁ । ବ୍ୟକ୍ତିତୋ-ଫର୍ମାରୁ
ପିକ୍ଚି-ଲାଗ୍ନିଲୁଛନ୍ତି । (ଆଜ୍ଞା, ଲୁତି) ବେବୁ ଅବ୍ୟ-ତ୍ରୀଵୁଲୁଛନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତିତପଦ୍ମ
ପିକ୍ଚି-ମନ୍ଦିରୀ । ଅବୁ-ତ୍ରୀବୁରାଣୀରୁଣ୍ଡିରୀ । ବେହବୁ-ଓର୍ବେରୀ । ବୁଜୁପୁ-ରିଯ-
ରୈ-ଲାଗ୍ନିଠିରୀ । କାବ୍ୟା-କିମ୍ବିଲୁଛନ୍ତି । (ଆଜ୍ଞା) ଲୁତି
ବେହବୁଜୁପୁକାବ୍ୟା-ମନ୍ଦିରୀମୁଣ୍ଡି । ଅବ୍ୟ-ଗ୍ରୂପିତୋର୍କୁ । ଅଭ୍ୟା-ମୁନ୍ଦିଯାର୍
ଗୁଣିଲୁଛନ୍ତି । ଅହାଠୀ-ମୁଖୀରୁଣ୍ଡିଲୁଛନ୍ତି । ଅବାରୀ-ଶବ୍ଦିତ୍ରୀଲୁଛନ୍ତି । (ବ୍ୟକ୍ତି) ଲୁତି,
ମହୁରାହୁରୁମାତାରୀ - ମନ୍ଦିରୀ । ଠକ୍କ-ତୋତାତାନ୍ତି । ଲୁଫ୍ତାକି ॥

တိပေဒဇ္ဈိုင်းပါ — “ပရဲ့မေနနဲ့အခိုက်တော့သူမှာ” ဟု ၃ ပုဒ်ရှိသောကြောင့် “တိကို+ပဒါနဲ့ယသု”ဟူသော ပိဋ္ဌဗုဏ်အရ “တိပေဒဇ္ဈိုင်း” မည်၏၊ ဓမ္မနဲ့(တရားသဖြင့်)+အခိုက်တော့သောကဲ့တော် ယေဟိတ် ဓမ္မဘိဂတေသာ့တော်၊ သီဟာပုဂ္ဂိုလ်ကာယော၍ ပိဋ္ဌဗုဏ်တွင်းရှိ “ဝိယု” ပုဒ်ကို ပုတ္တတ္ထနဲ့မဖွေယောကဲ့ဖြစ် ချေ။

ဝိဟာရော-ကျောင်း၊ အတသု-ဤဘုရားရှင်ထက်၊ ဥတ္တရော-လွန်မြတ်သူသည်၊ နတ္ထိ၊ ကူတိ၊ အနတ္တရော-၏၊ သရေ အန်တိ-သုတ်ဖြင့်၊ အန်-အန်ပြု၊ တပ္ပါရီသရုဟယံ-တပ္ပါရီသသဒ္ဒါသည်၊ ဥပလက္ခာံ-မှတ်သားကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ အထ ဝါ-တစ်နည်းကား၊ ... တေသုဂ္ဂီတ္တာဒီနာ-ဖြင့်၊ နသု-န၏၊ အန်-အန်အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ စံ၊ အသု-တိဝိညာဉ်၏၊ အဆွဲ-အဆွဲသည်၊ နတ္ထိ၊ ကူတိ၊ အနှစ်-၏၊ အတေသံ-တိရုဟန္တာဝို့၏၊ အသာဝါ-တို့သည်၊ န ဝိဇ္ဇိုး၊ ကူတိ၊ အနာသဝါ-တို့ မည်၏၊ ကူစွာဒီ-တည်း။

ပဋိမာယတ္တာ-ပဋိမာဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ သဟပုဇ္ဈပဒေါ-သဟရှေ့ပုဒ်ရှိသော ဗဟိုမီဟိသည်၊ ယထာ-နည်း၊ ယော-အကြောင်တရားသည်၊ ဟေတုနား-ဟိတ်နှင့်၊ သဟ၊ ဝတ္ထာတော်ကူတိ၊ (သော) သဟေတုကော်-မည်၏၊ သဟေတုဝါ-သဟေတုလည်း ရှိ၏၊ တေသုဂ္ဂီတ္တာဒီနာ-ဖြင့်၊ သဟသဒ္ဒါသု-၏၊

နတ္ထိ "ဟူသာ ပရိဝါ(ဂါထာသဂံကိုက)ကို ထောက်လျှင် "နတ္ထိ သဝါသော တဟိတိအသံပါသော" ဟု သဒ္ဒါမီဟိလည်း ဖြစ်သင့်၏၊ "ဤသူ၏+သဝါသ" ဟု သမ္မန်+သမ္မန် မဖြစ်နိုင်ရကား "နတ္ထိ သဝါသော အတေသံ" ကို ဆင်ခြင်သင့်၏၊ စတုတွေ့မှာ သာ၍ပင် မသင့်။

သရေ အန်ပေး နသု အန်— အနတ္တရော၌ "န ဥတ္တရာ"ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ "သရေ အန်" ဖြင့် နကို အန်ပြုလျှင် ထိသုတ်၌ "တပ္ပါရီသော"ပုဒ်က လိုက်လျက်ရှိသောကြောင့် ဤ ဗဟိုမီဟိအရာဝယ် စိရင်နိုင်ပါမည်လော့ဟု မေးဖယ်ရှိသောကြောင့် "တပ္ပါရီသရုဟယံ ဥပလက္ခာံ" ဟု မိန့်သည်၊ ထို သရေ အန်သတ်၌ (ရှေ့သုတ်မှု) လိုက်လာသော တပ္ပါရီသ သဒ္ဒါသည် ဥပလက္ခာံနည်းမျှသာ ဖြစ်၍ တပ္ပါရီသမဟုတ်သော အခြားသမာသိ၍လည်း အန်ပြုနိုင်ပါ၏-ဟူလို့] ဤနေရာ၌ "ဥပလက္ခာံ ဟူသည် သမာသိကို ဖုတ်ပြသော ဥပလက္ခာံနည်းတည်း၊ နကို အန်ပြုလျှင် ပါကျွ်မှုပြုရ၊ တပ္ပါရီသမာသိကဲသို့သော သမာသိအရာ၌သာ ပြုရမည်-ဟူလို့] ဤပြခဲ့သော စကားရပ်၌ ဗဟိုမီဟိသမာသိအရာဝယ် ဥပလက္ခာံနည်းဖြင့် ယူနေရသောကြောင့် တိက်ရှိက် မဖြစ်နိုင်သောရကား "အထ ဝါ" ဟု တစ်နည်း ပြရပို့သည်၊ ဤနည်းအလို သရေ အန်ဖြင့် မပြုဘဲ တေသုဂ္ဂီတ္တာဒီနာ-ဖြင့် နကို အန်ပြုရသည်။

သဟပုဇ္ဈပဒေါ-ဟိုမီဟိ— သဟေတုကော် "သဟ+ဟေတု၊ ယ"တည်း၊ သဟနောင်သိရေး၊ "သဟ+ဟေတုနာယော" ဟု ဝါကျြားစေ၊ "သဟဟေတု" ဟု ပကတိပြုသောအခါ တေသုဂ္ဂီတ္တာဒီနာ-ဖြင့် သဟကို သပြု၊ ကွမ်းသမာသိုး စသော သုတ်ဖြင့် ကပစွည်းသက် "သဟေတုက" ဖြစ်၏၊ ကပစွည်းမသက်ဘဲ "သဟေတု"လည်း ပြီး၏၊ ဤသို့ အညုပ်၌ "ယော" ဟူသော ပဋိမာဝိဘတ္တာပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သော တရားကို

ବାଣେବୋ-ଲନ୍ଧି:ଗୋଟିଏ । ଗୁଡ଼ିବାଜୁକୀ-ଲୁହୁତିଫା-ଗୁଡ଼ିବାଜୁକୀ
ଅର୍ଗିବୋ ଚର୍ଟିଫିକ୍ସ୍‌ ପବ୍ଲିକ୍ ଡିମ୍ବନ୍ ଓ-ଲନ୍ଧି:ଗୋଟିଏ । (ଶୋଟି) । ଲୁହୁ-
ଲୁହୁତାରୁବୋ-ତ୍ଥିଲନ୍ଦି । ପିତିଯା-ପିତିଫିକ୍ସ୍ । ବାହ, ୦ଙ୍ଗଟି, ଲୁହୁ, ବ୍ୟୁତିକା-
ତ୍ଥି ମନ୍ଦିରି । ଏଂ(ଲୁହୁ-ତ୍ଥିଲନ୍ଦି) ପବ୍ଲିକ୍ ଡିମ୍ବନ୍-ଅଗ୍ରିକୁଲ୍ଚର୍ ତ୍ଥିଫିକ୍ସ୍ । ବାହ,
୦ଙ୍ଗଟି, ଲୁହୁ, ବ୍ୟୁତିଯା-ତ୍ଥି ମନ୍ଦିରି । ବାହିଲେବୋ-ଗିଲେବୋତ୍ଥିଫିକ୍ସ୍
ତାଙ୍ଗପ୍ରିଲ୍ ଡେବୋରୁବୋ: ବ୍ୟୁପିଟିଫା-ଉପିଟିଫିନ୍ଡିଫିକ୍ସ୍ ତାଙ୍ଗପ୍ରିଲ୍ ଡେବୋରୁବୋ:
ପବ୍ଲିକ୍ ରେବ୍-ଅଗ୍ରିକୁଲ୍ଚର୍ ଫିକ୍ସ୍ ତାଙ୍ଗପ୍ରିଲ୍ ରୁବୋ-ଯୋ-ଅଗ୍ରିକୁଲ୍ଚର୍ ପବ୍ଲିକ୍ରିପ୍ଶନ୍କି) ମୁଲେଫି-
ଅମ୍ବିକ୍ଷିକ୍ସ୍ । ବାହ-ତାଙ୍ଗ ଉତ୍ତରୋ-ଫିର୍ଦ୍ଦ ଅପିରି । (ଲୁହୁ) ବାମୁଲୁତୁତେବୋ-
ମନ୍ଦିରି । ଶୁଣ୍ଟୋ-ଵାର୍ତ୍ତିପିଲନ୍ଦି: ।

ဥပမာနပုဂ္ဂပဒေ—ဥပမာနပုဂ္ဂပဒ အဟန္တိဟိသည်။ တာဝ-ဆန္တယတ္ထမူရှေ့နီးစွာ၊ ပဋိမာယတ္ထာ—ပဋိမာဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ ဘဝ—ဖြစ်၏။

ရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဟပုဒ် ရှေးရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း “ပဋိမာရထူးသဟပုဒ္ဓပဒေ” ဟု မိန့်သည်။ နောက်ပုဒ်များ၌ လွယ်ပြုသူ့တိကော စသည်၌ ခြောက်လာရှုသာ သဟ+ပရီဝါရော+ယော ဝတ္ထေတော် သဟရို့ရော့၊ “သမုပ္ပါဒ္ဓတော့ ကိုကားစဉ်းစားရန် ရှိ၏။” “ဥဇ္ဈတော့-နှတ်အပ်” ဟူရ၍ နှတ်အပ်သောသစ်ပင်ကို ရနေသောကြောင့် အညာပုဒ် ထည့်ဖွဲ့ဖို့ လို့မည် မထင်။ သဟ+မူလေန ယံ ဝတ္ထေတော် သမုပ္ပါဒ္ဓလုံး၊ ယံ-အကြင်နှတ်ခြင်းသည်။ မူလေန-အမြစ်နှင့်+သဟ ဝတ္ထေတော်၊ ဏှတ်၊ တံ-တိနှတ်ခြင်း သည်။ သမုပ္ပါဒ္ဓ-မည်၏။ ဤအျေသာ ပဋိမာရဟုဖို့ ဖြစ်နိုင်သည်။ “သမုပ္ပါဒ္ဓ-အမြစ်နှင့်တက္ကာ၊ ဥဇ္ဈတော့-နှတ်အပ်သောသစ်ပင်တည်း၊ သမုပ္ပါဒ္ဓတော်-အမြစ်နှင့်တက္ကာ နှတ်အပ်သောသစ်ပင်” ဟူရ၍ကား ဂုတ်ယာ (သို့မဟုတ် ပဋိမာ)တပ္ပါဒ္ဓသာ ဖြစ်သင့်မည် ထင်သည်။ သချွဲနှုန်းလည်း သဟပုဒ္ဓပဒေဟုဖို့ အရာဝယ် ဤပုစံပါလျက် ရှိ၏။ ထိုကြောင့် ဗဟိုမြို့ဟို ဖြစ်နိုင်မည့်နည်းကို ကြံစည်းကြပါကုန်။】

သဟယုဒ်ကို သ မပြုဘဲ “သဟမဖွေရာ-မဖွေရနှင့်တက္ကဖြစ်သော ပရီဒေဝ သောက
တို့ဟုလည်း သဒ္ဓနိနိ ပြသေး၏၊ ဝိဇ္ဇာကျိုး အတွေ့များသော “သဒေဝက်” (လောက်)
သမာရက်၊ သဖြူဟွာက်၊ သသာဏာပြာဟွာက်” (ပဋိ) သဒေဝမနာသု”တို့လည်း ဤ၏
ပဟုဒ္ဓဟိပိများပင်တည်း၊ “သဟ+ဒေဝဟိ ယောတိ သဒေဝကော” (လောကော)
စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း “သဟသမဏာပြာဟွာတောဟိ ယာတိ သသာဏာပြာဟွာကို
(ပဏေ) ”စသည်ဖြင့်စုည်းကောင်း ဂိုဏ်ပြု၊ ထိုပြင် သဟသဒ္ဓါ၏ ဝိဇ္ဇာနှင့်အနေဖြင့်
“သလောမကော-အဇ္ဈားရှိသောင့်က်၊ သပက္ခကော-အတောင်ရှိသောင့်က်”ဟု ပြယုဂ္ဂများ
ရှိသေး၏၊ ဝိဇ္ဇာဟိကိုကား- “သဟ+လောမနာ (ယော-အကြောင့်င်က်သည်)” စွဲတော်
သလောမကော” ဟုပင် ကလောပ်စွဲ ပြသည်။ မောဂ္ဂလွှာန် နိသာယသစ်၌ကား
“ဝိဇ္ဇာနှာနိ+လောမနိ အသု”ဟု ပြ၏။

[သိပ္ပါတ်မှု၌ “ဘဝ”ဟု ပါသည်] ဥပမာနောပမေယျာဘဝပသီဒ္ဓိ-ဥပမာနာ၊ ဥပမေယျာအဖြစ်၏ ထင်ရှားခြင်းအကျိုးဌာ၊ လူဝသဒ္ဓယောဂါ-လူဝသဒ္ဓိ ကို ယူ၍စ်ရခြင်းသည် (ဟောတိ)၊ ကာယျာမာနဲ့-ကိုယ်၊ အလုတိ၏၊ သမုပမာဏတာယ-တူသောပမာဏရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယော ရာဇဗုမာရော-အကြံင်းမင်းသားသည်၊ နို့ပြောစေ လူဝ-ပြည်ညွောင်ပင် ကဲသို့၊ ပရီမဏ္ဍာလော-ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းရိုင်း၏ (လုတိ) သော အယု- ထိုမင်းသားသည်၊ နို့ပြောပရီမဏ္ဍာလော-မည်၏၊ ရာဇဗုမာရော-တည်း၊ ရုတ္တုလွှာနဲ့မပွဲယောဂါတိ-ဟု ပရီဘာသာ လာသောကြောင့် လူဝ သဒ္ဓသု- ၏၊ အပြယောဂါ (ဟောတိ)၊ အယု-ဤသူသည်၊ သခို့ ဝိယု-ခရာသင်း ကဲသို့၊ ပဏ္ဍာရော-ဖြူ၏၊ လုတိ၊ သခံပဏ္ဍာရော-မည်၏၊ အယု-ဤသူသည်၊ ကာကော ဝိယု-ကျိုးကဲသို့၊ သူရော-ရဲ၏၊ လူတိ၊ ကာကာသူရော-မည်၏၊ အယု-ဤမြှုပ်စွာဘုရားသည်၊ ပရမဏ္ဍာသသနတောာ-ပရမဏ္ဍာကို မြစ်တော်မူ တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စက္ခလူဝ-မျက်လုံးကဲသို့၊ ဘူတောာ-ဖြစ်တော် မူ၏၊ လူတိ စက္ခဘူတောာ-၏၊ ဘဂဝါ-တည်း၊ စံ၊ အတ္ထဘူတောာ-အနက် သမ္မတ် ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဓမ္မဘူတောာ-တရားသမ္မတ် ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဓမ္မဘူ ဘူတောာ-မြတ်သောမင်းတရားသမ္မတ် ဖြစ်တော်မူ၏၊ အယု-ဤလုံးကိုသည်၊

အန္တာ ဝိယ-အကန်းကဲ့သို့၊ ဘူတော-ဖြစ်၏၊ လူတိ၊ အန္တာဘူတော-၏၊ ဗာလော-တည်း၊ အယ်-ဤမိစ္ဆာအယူသည်၊ မှန့်ပုံးမီးဝါ-ဖြူဆန်မြက် ပြန်းမြက်ကဲ့သို့၊ ဘူတာ-ဖြစ်၏၊ လူတိ၊ မှန့်ပုံးမီးဘူတာ-၏၊ ကုဒ်မြို့-စက်ဆုပ်အပ်သော မိစ္ဆာအယူတည်း၊ အယ်-ဤ သတ္တဝါအပေါင်းသည်၊ တန္ထာကုလကမိဝါ-ချည်ထွေးကဲ့သို့၊ အတာ-ဖြစ်၏၊ လူတိ၊ တန္ထာကုလက အတာ-၏။

ဆိုယော်-ဆိုဝိဘတ်၏ အနက်းမြို့၊ ယသော-အကြင် မြတ်စွာဘူရာရူး၏၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာဝိယ်-ရွှေ၏ အဆင်းနှင့်တူသော၊ ဝဏ္ဏာ-အဆင်းတော်သည်၊ (အထို့၊ လူတိ) သော အယ်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-မည်တော်မူ၏၊ ဘဂါဝါ-တည်း၊ ဥတ္တရပဒလောပေါ်-နောက်ပုဒ်ကျေခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အသော-ထို မြတ်စွာဘူရာရူး၏၊ နာဂသော-ဆင်ပြောင်၏၊ (ဂတိဝိယ်-သွားခြင်းနှင့်တူသော)၊ ဂတိ - သွားခြင်းသည်၊ (အထို့) လူတိ၊ နာဂဂတိ-၏၊ စံ၊ သီဟဂတိ-

ဘူတော စက္ခဘူတော”ဟု သမ္မတဝန်ကမ္မစာရဲသော်လည်းကောင်း၊ “စက္ခု-၅ ပါးသော စက္ခသို့+ဘူတော ပတ္တာ-ရောက်တော်မူ၏၊ လူတိ စက္ခဘူတော”ဟု ခုတိယာ တပ္ပါရိသိသော်လည်းကောင်း ဖြစ်သင့်၏၊ အတ္ထဘူတော စသည်၌ကား သမ္မတဝန်ကမ္မစာရဲသာ သင့်၏၊ အန္တာဘူတော စသည်၌ ဥပမာကမ္မစာရဲ သင့်သည်၊ [“အန္တာဘူတ်” ပြီးသောအခါ ပစ္စယာအနိုဒ္ဓသုတေသန်း အန္တာရောင် (ဟူ) ဖွေည်းသက်] ဤသို့လျှင် ကမ္မစာရဲတပ္ပါရိသုတိကိုသည်အားလုံးစွာ သင့်သောကြောင် ဥပမာရူးရှိသော ပစ္စမာ ယတ္ထ ဆိုသည်ကို ဆရာတို့ မနှစ်သက်ကြ၊ ရုပသီဒ္ဓးနှင့်ကာဆရာဂိုလ်တိုင်လည်း မနှစ်သက်၍” အယ် ပစ္စမဏ္ဍာ ဥပမာနပုံပဒေါ မဟာနိရတ္ထိယ် အညပဒတ္ထာဝသော ဘာသိတတ္ထာ လူဓာတ် အညပဒဏ္ဍာယော ဝါတ္ထာ”ဟု မိန့်လေသည်၊ “မဟာနိရတ္ထိမှု အညပဒတ္ထာ ဆိုလို့ ဤရုပသီဒ္ဓမှုလည်း ဆိုရသည်၊ သိပ်ကြီး မကောင်းလှ”ဟူလို့။

ဆိုယော်ပုံးမြို့ဟို့ဟို့။ ။ယခုစာတို့ “သုဝဏ္ဏသု ဝဏ္ဏာ ဝိယ”ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဓနိတို့ “သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ဝိယ ဝဏ္ဏာ ယသော”ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဓနိတိရှိတို့တိုင်း ကောင်းသည်၊ ဘာတော်ရှိနည်း....”ဥတ္တရပဒလောပေါ်”ဟု ခို့သောကြောင်တည်း၊ ထင်ရှုးစော့-သုဝဏ္ဏသု-ရွှေ၏၊ ဝဏ္ဏာ-အဆင်းတည်း၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-ရွှေ၏ အဆင်း၊ ဤကား ပဟုဒ်ဟို မဟုတ်သေား၊ သန္တာတပ္ပါရိသုတာ၊ ထို့နောက်မှ “သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ+ဝိယ+ဝဏ္ဏာ+ယ” တည်း၊ “သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ+ဝိယ+ဝဏ္ဏာ+ယသော”ဟု ဝါကျေပြီးစေ၊ သမာသံစသည် စီရင်၍ “သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏာ”ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ “သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ”ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် “ဝဏ္ဏာ”ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေရသောကြောင် “ဥတ္တရပဒလောပေါ်”ဟု မိန့်သည်၊ တရီးအရာရှိကား “ပုံးပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေါ်-ရှေ့ပုဒ်၌ ရှိသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ”ဟု အထင်အရှုံးပင် ဆိုသည်၊ အကယ်၍ “သုဝဏ္ဏသု + ဝဏ္ဏာ + ဝိယ +

ခြေသံ၏ သွားခြင်းနှင့် တူသော သွားခြင်းရှိတော်မူသောဘုရား၊ နာဂတ်ကြေမော—
ဆင်၏ ကြေလုမ်းခြင်းနှင့် တူသော ကြေလုမ်းခြင်း ရှိတော်မူသောဘုရား၊ သီဟ
ဝိကြေမော—ခြေသံ၏ ပေါ့ဘုရား၊ သီဟဟနဲ့ ခြေသံ၏ မေးနှင့် တူသော မေးရှိ
တော်မူသောဘုရား၊ အသု—ထိဘုရားရှင်၏၊ စကိုသု—ဇန်မည်သော
သားကောင်၏၊ ဖော်ဝိယ—သလုံးမြင်းခေါင်းနှင့် တူသော၊ ဖော်—သည်
(အတို့)၊ လူတို့၊ ဇန်မော်ယာ အသု—ထိဘုရားရှင်၏၊ သီဟသု—ခြေသံ၏၊
ပုံမ္မာ့ဝိယ—ရှေ့ထက်ဝက်နှင့် တူသော၊ ကာယော—ကိုယ်တော်သည်၊ (အတို့)၊
လူတို့၊ သီဟပုံမ္မာ့ကာယော—၏၊ အသု—ထိဘုရားရှင်၏၊ ပြုဟွာသရော
ဝိယ—ပြုဟွာမင်း၏ အသုနှင့် တူသော၊ အဋ္ဌကံသမန္တာဂတော—အကိုရှစ်ပါးနှင့်
ပြည့်စုံသော၊ သရော—အသုတော်သည်၊ (အတို့)၊ လူတို့၊ ပြုဟွာသရော—၏။

ဝဏ္ဏာ+ယသု “ဟု ဝိပြုဟိုပြုလိုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပါ၏” သို့သော “သုဝဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏာ”
ဟု ပကတ်ပြုသည်အခ ဥတ္တရလောပ မဖြစ်၊ အလယ် “ဝဏ္ဏာ” ပုဒ်ကို ချေရသောကြောင့်
“မဏ္ဏာလောပ” သာ ဖြစ်နိုင်သည်၊ နောက် “ဝဏ္ဏာ” ပုဒ်ကို ချေပါတော့လာ...ဟူအောင် ဝဏ္ဏာ
၂ ပုဒ်တွင် ရှေ့ ဝဏ္ဏာသည် ဥပမာဏသာ ဖြစ်၍ အပဓာနတည်း၊ နောက်ဝဏ္ဏာသာလျှင်
ဘုရားရှင်၏ အဆင်းဟော ဥပမာဏ၍ ဖြစ်၍ ပစာနတည်း၊ ထို့ကြောင့် အပဓာနကိုသာ
ချေပစ်ရမည်၊ ပဓာနကို ချေပစ်၍၊ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် နောက် “ဝဏ္ဏာ” ကို မချေသင့်။
ကြိုရှင်နော်သည် သရွာတော်မြို့ ပြုလုပ်သော “ပြုလုပ်” ရုပ်နော်နှင့်တူ၏၊ [အီမှာခမိဝ
မှုခံ ယသာတိ ဉာဏ်မော—ကုလားအပ်၏ မျက်နှာနှင့် တူသော မျက်နှာရှိသူ။]

နာဂသု ဝိယ ၃၁၊ နာဂဂတ်— “နာဂသု ဝိယ အသု ဂတိ” ဟု ဂတိတစ်ပုဒ်ကို
မထည့်ဘဲလည်း ဝိပြုဟိုပြုရှင်၏၊ သို့သော “နာဂသု ဝိယ—ဆင်နှင့် တူသော၊ ဂတိ—
သွားခြင်း” ဟု ဆိုရန် သွားခြင်းရှိတော်မူသော ဆင်ကောင်ကြီးနှင့် မတူနိုင်သောကြောင့်
“နာဂသု ဂတိ ဝိယ” ဟု နောက်က “ဂတိ” ကို ရှေ့သို့ လိုက်၍ ပေးမှ အမိမာယ်အမှုနှင့်
ရနိုင်၏၊ “နာဂသု ဂတိ ဝိယ အသု ဂတိတိ နာဂဂတ်” ဟု ပြု၍ “သုဝဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏာ”
ကဲ့သို့ ရှေ့ဂတ်ကို ချေ၊ သဒ္ဓနိတို့ သုဝဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏာနှင့် အလားတူဟုပင် ညွှန်း၏၊ ညွှ
စကားစဉ်အရ—သုဝဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏာကဲ့သို့ တစ်ပုဒ်ကို ချေရသောနည်း၊ နာဂဂတ်ကဲ့သို့
နောက်တစ်ပုဒ်ကို အနက်၍ လိုက်ပေးသောနည်းဟု ဆင့်ယတ္ထု ဥပမာဏဟုလိုပြု၍ ဝိပြုဟို
ပြုနည်း၊ ၂ မျိုးရှိသည်ဟု မှတ်။

၃၁ သီဟဂတ်— စသည်တို့လည်း တူပြီ၊ နာဂဂတ်ကြေမော စသည်၌ “ဝိပုံ့၊ ကမ္မ=
ပဒ်ကြေပေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် “ဝိကြေမော—ကြေလုမ်းခြင်း” ဟု ပေးသည်;
ထောမနိမိ၍ “ဇော” သဒ္ဓနိသည် “ကဏ္ဍဝိ” - နက်သော သားကောင်” ဟု ဆို၏၊
ထိုသားကောင်မကို “ဇော” ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော ဤ၌ “ဇောသု” ဟု ရှိသောကြောင့်

ထိုသားကောင်နှင်း၊ အထိုကိုပင် “အသီ”ဟု ခိုလိုဟန် တွေ့သည်။ မောင်လျှော့နှစ်သို့သော
သိန္တု “အသီမိုက်-တော်ဘိုတ်နှင်း”ဟု မိန့်၏၊ “အသီဘော်”ဟု ၏ပြုံးသောအောင် ဖော်၍
အားလုံး ကွုစာဒီမဏ္ဍာဇာရာနှင့် ရသာပြု၊ ပြဟန္တသာရော် “အငြောက်သမန္တာဂတော့”ကား
အာပိုထည့်အပ်သော ပုံပိုတည်း၊ ရုပ်တွက်ရာရွှေ့ ထိုပုံကို ထည့်ဖွေယံမလို့၊ ဘုရား
အသောက်၏ အကိုရှင်ပါးကို အဘိုဓမ္မနှင့် (၁၂၂)ကိုထားမှာ ရှု။

ଦାନ୍ତରୁଷା:ଫେଅୟ—“ପ୍ରତ୍ୟେକିମୁହୂର୍ତ୍ତା-ଜ ଯବିତରିପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକିଗନ୍ତି, ର ଯବିତରିପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତିଲାଭ୍ୟନ୍ତି; ପ୍ରତ୍ୟେକିଗନ୍ତିରୁଷା ମୁଁ ତୃତୀୟିଗନ୍ତି ପାଇଁଦ୍ଵୟାତଥ୍ରା-ଓଧ୍ୟାତର ଓଧ୍ୟାତରିଗନ୍ତିରୁଷା କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଯବିତରିପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକିଗନ୍ତିରୁଷା ଆଫିକର ମହାନ୍ତି; ଜ ଯବିତରିପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତି ଓଳିଲୁହାନ୍ତି ଜ ଯବିତରିପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତି ଓଳିଲୁହାନ୍ତି ଉପର୍ବ୍ରାନ୍ତି; ଯିବ୍ବିମହାତ୍ମା ର ଯବିତରିପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତି ଓଳିଲୁହାନ୍ତି ର ଯବିତରିପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତି ଓଳିଲୁହାନ୍ତି ଗନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକିଗନ୍ତିରୁଷା ପ୍ରତ୍ୟେକିମୁହୂର୍ତ୍ତା-ଜ ଲ୍ର୍ଯୁମ୍ବି ଦିଗନ୍ତର ଆଫିକର ପ୍ରତ୍ୟେକିମୁହୂର୍ତ୍ତା-ଜ ଲ୍ର୍ଯୁମ୍ବି ଦିଗନ୍ତରିଗନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକିଲାଭ୍ୟନ୍ତିଲାଭ୍ୟନ୍ତି; “ତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମକରୁଷାନ୍ତି” ଶ୍ଵେତପ୍ରତିରିଥିଲାଭ୍ୟନ୍ତି ମଧ୍ୟାଖଣ୍ଡରୁ ଜ ଯବିତରିକ ତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମକ, ର ଯବିତରିକ ତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମକ ତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମକରୁଷାନ୍ତି ଶ୍ଵେତପ୍ରତିରିଥିଲାଭ୍ୟନ୍ତି କୁଣ୍ଡଳୀତ ଦିଵାକୁରୀଗନ୍ତି ଗୋଦାଵାରିକୁଣ୍ଡଳୀତ ଦିଵାକୁରୀଯାନ୍ତି ଯବିତରିଅଫିକର ଶ୍ରୀମଣୀ-ହୃଦୀକାଳୀତ ଯବିତରିଅଫିକର ଶ୍ରୀମଣୀଯାନ୍ତି॥ ପିଣ୍ଡିବ୍ୟଃଶ୍ରୀମ ତାକାଯିତ୍ତି ଯବିତରିଅଫିକର ଶ୍ରୀମଣୀଯାନ୍ତିରୁଷା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକରୁଷା “ଯବିତରି” ଯବିତରିଅଫିକର ଶ୍ରୀମଣୀଯାନ୍ତି॥

ଶ୍ରୀହାତିହା- ୨ ରାଣୀ, ୨ ରାଣୀ । ଏ ଠି-୮ ଶ୍ରେଷ୍ଠ:ବେଳଲନ୍ଦ୍ୟ:ପ୍ରିୟଗୁଣ୍ଠିବେବୀ । ପଞ୍ଚ
ଠି-୯ ଶ୍ରେଷ୍ଠ:ବେଳଲନ୍ଦ୍ୟ:ପ୍ରିୟଗୁଣ୍ଠିବେବୀ । ଠିଇ-୧ ଗଜା:ତ୍ରୀତାନ୍ତ୍ରୀଃ । ପଞ୍ଚାଂଶୀଠି-
୧୦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ: ୧୧ ଶ୍ରେଷ୍ଠ:ବେବୀ । ଗଜା:ତ୍ରୀ । ଛଠ, ଚାତ୍ରାମାତ୍ରା-୧୨ ଲ, ୧.ଲତ୍ରୀ;
ଗଜାଯୋଦ୍ଧକ୍ଷିଯୋଦ୍ଧକ୍ଷି-ତାତ୍ତ୍ଵିଯୁଦ୍ଧକ୍ଷା, ୧୩ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷାତ୍ରୀ ॥

ဒီသန္တရာဇ်တွေ့-ဒီသန္တရာဇ်တွေ့ပုံးဟိုသည်၊ ယထာ-နည်း၊ [သို့]
“ဒီသန္တရာဇ်တွေ့-၌”ဟု ရှိ၏၊ “ယထာ-ဥဒါဟရှင်ကား”ဟု ပေါ်] ယ-
အကြင် အရပ်သည်၊ ပုံမှန်သာစီသာယ-အရှေ့အရပ်၏လည်းကောင်း၊
အကိုက္ခသာစီသာယ-တောင်အရပ်၏လည်းကောင်း၊ အန္တရာလံ-အလယ်
အပိုင်းအခြားကို ယူတတ်၏၊ (လူတိ) သာအယံ-ထိအကြားအရပ်သည်၊
ပုံမှန်ကိုကာ- မည်၏၊ ဂိဒီသာ- အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်တည်း၊ ဇွဲ-
ဤ ပြယ်တို့၏၊ တုလျှော့ကရဏပဒပရတ္တာဘာဝါ- တုလျှော့ကရဏပဒ

ဒီသနရှာဇ္ဈာဇ်ပဟုစိတီ။ “အောင်(မလျှေသာ)–အလယ်အပိုင်းအခြားကို၊ အရာတိ(ကဏ္ဍတိ)–ယူတတ်၏”ဟူသော ထောမနိဝိပိပြုဟန်အညီ၊ အရပ် ၂ ခုတို့၏ အလယ်ပပ်ကြားအရပ်သည် “အွှေရှာလ” မည်၏၊ အောင့်ရာပို့၊ အာပွဲ ရာဇာတ်ပြင် ပြီးသော “အွှေရာရာ” မှ ရရှိ လပြု၍ “အွှေရှာလ” ဟု ဖြစ်၏၊ လနှင့် တူသောကြာင့် ယခုစာတို့၌ ပြင် ရှိသည်။ ဒီသာနံ-အရပ် ၂ ခုတို့၏၊ အွှေရှာ့ဌံ-အလယ်အကြားသည်၊ ပါ-အထောင့်သည်။ ဒီသနရှာ့ဌံ-မည်၏၊ ထိအရပ် ၂ ခုတို့၏ အလယ်ပပ်ကြား(အထောင့်) အက်က်ရှိသော ဟုဘို့ဟိုသည် “ဒီသနရှာ့ဌံ အကျွော ယသာ” ဟူသော ပိပြုဟန်၊ ဒီသနရှာ့ဌံအာ့အား ပိပြုဟန် “ဒီသနရှာ့ဌံပဟုစိတီ” မည်၏။

နှောင်းသည်၏အဖြစ် မရှိခြင်းကြောင့် ပုဇွဲဝါတီဒေသော—ပုဇွဲဘက္ဗို ငဲ့ဆွဲန်း ခြင်းသည်၊ န—မရှိ၊ ကွစာဒီမလျှော့ရာနဲ့တူဥပါနာ—ဖြင့်၊ ဒီသန္တရာဇ်လျှော့ ဒီသန္တရာဇ်လျှော့ ပုဇွဲပဒသော—ရှေ့ပုသ်၏၊ ရသော့—ပြု၊ စံ—တူ၊ ပုဇွဲရာ—အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်၊ အပရဒကိုယာ—အနောက်တောင် ထောင့်အရပ်၊ ပုစီမွှေ့ရာ—အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်။

ယဒါ ပန်—အကြောင်အခါးကား၊ ဒက္ခိယာစ—တောင်အရပ်လည်း ဟုတ်၏၊ သာ—ထိတောင်အရပ်ဟူသည်၊ ပုဇွဲစ—အရှေ့အရပ်လည်း ဟုတ်၏၊ လူတိ—သို့၊ ကမ္မာရယသမာသော—ကမ္မာရဲသမာသ်သည်၊ ဟောတိ၊ တဒါ—ထိအခါး၊ ပုဇွဲဝါတီဒေသော—ပုဇွဲငဲ့ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ၊ ကသွာ—နည်း၊) ဥ္တာရပဒတ္ထပစာနတ္ထာ—နောက်ပုသ်အနောက် ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် တည်း၊ သဗ္ဗာနာမိကပိမာနို—သဗ္ဗာမို့ပြုခြစ်သော အစိအရင်သည်လည်း၊ နိုစို—အမြဲ၊ ဘဝတိယေဝ—ဖြစ်သည်သာ၊ ယထာ—ကား၊ ဒက္ခိယာပုဇွဲသာ၊ ပေ၊ သံ လူတိ—ဟူသည်တည်း၊ [ဒက္ခိယာပုဇွဲသာ—တောင်အရှေ့အရပ်အား၊ ၏၊ ဒက္ခိယာပုဇွဲသံ—၌။]

ဒက္ခိယာသာစ ပေ၊ ပုစီမွှေ့ရာ—“ဒက္ခိယာသာစ ဒီသာယ”၌ “ဒီသာယ”ကား အပို ထည့်ပါ၍တည်း၊ အန္တရာဇ်လည်း “အညှီ” စသည်ကဲ့သို့ ထည့်ပါ၍ပင်၊ “ပုဇွဲသာ” ဒက္ခိယာ (သ) ယ (သိ) ဟု ဂိုဏ်သက်၍ “ပုဇွဲသာစ ဒက္ခိယာသာစ ယဲ”၊ ဟု ဝါကျ ပြီးစေ၊ သမာသ်စသည် ဒီရင်၏ “ပုဇွဲဒက္ခိယာ” ဟု အာကာရနဲ့ လူထွေ့လိန်အတိုင်း ပကတိပြု၊ [ပုဇွဲနှင့် ဒက္ခိယာသာလုံ အနောက်အရ မတူဥျှ၍ တုလျှောမိကရဏ မပြုစ်ရေား လူထွေ့ယံသာသိတဲ့ စသော သုတ်ဖြင့် ပုလိုန် မင့်ရဲ၊ ထိုကြောင့်] ကွစာဒီမလျှော့ရာနဲ့ စသောသုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုသ်၌ အာကို ရသာပြု (ပုဇွဲဒက္ခိယာ) နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ရှေ့ထိုနောက် လူထွေ့လိန်ပိုကို ပုသိုက်ပိုမိုစိုးစိုး သုတ် အမှာအတိုင်း စဉ်ရာ၏၊ “ပုဇွဲသာစ ဥ္တာရသာစ+အပရသာစဒက္ခိယာသာစ+ပုစီမသာစဥ္တာရသာစ ယအန္တရာဇ်”ဟု ပြု။

ယဒါ ပန်၊ နိုစို ဘဝတိယေဝ— ဗဟိုစိသမာသ် မပြုဘဲ (“အထောင့်ဖြစ်၍ အရှေ့လည်းကျ တောင်လည်းကျ”သဖြင့်) ကမ္မာရဲရိုပြိုပြုလျှင် ဥ္တာရပဒတ္ထပစာနဲ့ ဖြစ်သောကြောင့် “ပုဇွဲဒက္ခိယာ”သည် ကမ္မာရဲသမာသ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပြန်၏၊ ကမ္မာရဲ ဖြစ်လျှင် ရှေ့နောက် ၂ ပုဒ်တို့ တုလျှောမိကရဏ ဖြစ်သောကြောင့် “ကမ္မာရဲရယသညောစ” သုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုသ်ကို ပုလိုန်ငဲ့ပြန်သည်။ [ဥ္တာရပဒတ္ထပစာနတ္ထာ—ဟိုတိသည် ပုဇွဲ ငဲ့ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်၊ ကမ္မာရဲသမာသ် ဖြစ်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊] ထိုသို့ ကမ္မာရဲသမာသ် ဖြစ်လျှင်ကား “ပုသိုက်ပိုမိုစိုးစိုး”သုတ်ဖြင့် တားမြစ်ခွင့် မရှိတော့ ရေား “ပုဇွဲဒက္ခိယာသာ” စသော သဗ္ဗာမို့ အစိအရင်များ အမြဲ ဖြစ်နိုင်တော့သည်။

ပျတိဟာရလက္ခဏာ—ပျတိဟာရလက္ခဏာပဟုမြို့ဟိုသည်၊ ယထာ—နည်း၊ လူခံ ယုဒ္ဓံ-ဤရန်ပွဲသည်၊ ကေသေသု—ဤဘက်လူ၏ ဆံပင်တို့၌လည်း ကောင်း၊ ကေသေသု—တိုဘက်လူ၏ ဆံပင်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ—ဆွဲကိုရှိ၍၊ ပဝတ္ထတိ—ဖြစ်၏၊ လူတိ—ထိုကြောင့်၊ ကေသာကေသီ—မည်၏၊ လူခံ ယုဒ္ဓံ-ဤရန်ပွဲသည်၊ ဒဏ္ဍာဟို—ဤဘက်လူ၏ တုတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍာဟို—တိုဘက်လူ၏ တုတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဟာရတွာ—ရိုက်နှင်း၍၊ ပဝတ္ထတိ၊ လူတိ၊ ဒဏ္ဍာဒဏ္ဍာ—မည်၏၊ ဂွေစာဒီမဏ္ဍာဇ္ဈာနာနဲ့တွာ—ဒိနာ—ဖြင့်၊ မဏ္ဍာ—အလယ်၍၍၊ ဒီပော့—ဒီယပြု၊ တေသုဂုဏ်တွေဒီနာ—ဖြင့်၊ အန္တသု—အဆုံးသရ၏၊ လူကာရော—လူပြု၊ ...ပဋိမာဝိဘတုဇ္ဈာမဟုမြို့ဟို—ပဋိမာဝိဘတ်၏ အနက်ရှိသော ဗဟိုမြို့ဟိုတည်း၊ ...ဗဟိုမြို့ဟိုသမာသော—သည်၊ နှင့်တော့—ပြီ။

ထိုသို့ ဖြစ်နိုင်ပါက ဥဒါဟရ၏ ပြလို၍ “ယထာ—ဒက္ခိဏာပုံသော၊ သီ”ဟု မိန့်သည်၊ ပုံမှန်ရာ စသည်၌လည်း “ပုံ့ဗုံ့ စ သာ ဥဇ္ဈာရာ စ” စသည်ဖြင့် ဝိပြုဟုပြု။

ပျတိဟာရလက္ခဏာပဟုမြို့ဟို။။ ပိ+အတိ+ဟရရာတ်၊ အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ပျတိဟာရသူ၏သည် “ပရိုဝတ္ထု—အဖန်ဖန်ဖြစ်သော၊ ပရိုပရိုကအောတိယကြိယာ ကရကော—အပြန်အလုန်တူသော အာတ်ရှိသော အမှုအရာကို ပြခြင်းအနက်၍ ဖြစ်၏”ဟု ထောမနိုင် ဆို၏၊ ရန်ဖြစ်မှုဟူသည် ရန်ဖြစ်ခြင်းကြိယာအားဖြင့် တူသောအာတ်ရှိသော (သဘောတူသော) ကြိယာကို ပြခြင်းလည်း ဟုတ်၏၊ အပြန်အလုန် အဖန်ဖန်ဖြစ်သော အမှုအရာကို ပြခြင်း စသည်၌လည်း ဟုတ်၏၊ ထိုကဲသို့ အပြန်အလုန် အဖန်ဖန်ဖြစ်သော အမှုအရာကို ပြခြင်း အမှုတ်အသားရှိသော သမာသိသည်။ (ရန်ဖြစ်ခြင်း အမှုတ်အသားရှိသော သမာသိသည်) “ပျတိဟာရောလက္ခဏာ ယသု”ဟူသော ဝိပြုဟုအရ ပျတိဟာရလက္ခဏာ ပဟုမြို့ဟို”မည်၏။

ကေသေသု ၁၈၁၊ အန္တသိမ်ကာရော— [“သီကာရော”ဟု သီမှုရှိ၏၊ မောဂုဏ်၏] လည်း “စီ—ဝိတ်ဟာရ”ဟု စအနုပ်ရှိသော လူပစ္စည်း သက်၏၏] လူခံ ယုဒ္ဓံ ပဝတ္ထတိ၌ မြို့သို့ကား၊ “သံပာရာမဲ့”ကဲသို့၊ ပဝတ္ထတိကား အထိုကဲသို့ ထည့်အပ်သော ပုဒ်များ တည်း၊ ရှင်တွေက်ရှု၍ “ကေသာ+ကေသာ+ကဟေတွာ+လူမ” တည်း၊ ဂဟေတွာ နောင် သီချေ၊ လူမနောင် သီသက်၊ လူခံဖြစ်အောင် စီရင် “ကေသေသု ကေသေသု ဂဟေတွာ လူခံ”ဟု ဝိကျပြီးစေ၊ သမာသိစသည် စီရင်၊ ဂဇ္ဈာဇ္ဈာန်ပုံသော ဂဟေတွာ လူမတို့ကို ချေ၊ ကေသာကေသာ “ဟု ပကတိုဖြစ်၏၊ ဂွေစာဒီမဏ္ဍာဇ္ဈာနာနဲ့ဖြင့် အလယ်၌ ဒီယာ၊ တေသုဂုဏ် အန္တသုရှိရှိ လူပြု၍ “ကေသာကေသီ” နာမ်းနှင့် သီသက်၊ သီချေ “ကေသာကေသီ”ဟု နှပ်လှိုန်ရှုပ် ဖြစ်၏၊ ဒဏ္ဍာဒဏ္ဍာ—ပြီးပုံလည်း နည်းတူ။ [“လူခံယုဒ္ဓံ—ရှုံးစိုစွဲ”ဟု ပေးရှိ၊ ရှိ၏၊ ဆံပင်ဆွဲရှိ ရန်ဖြစ်မှုကို “စိုစွဲ”ဟု မခေါ်လေက်၍ “ရှုံးပွဲ”ဟု ပေးသည်၊ မှုစွဲမှု—လက်သီချေးချုပ်းထိုရှိ ရန်ဖြစ်ပွဲ”လည်း ဒဏ္ဍာဒဏ္ဍာအတိုင်းတည်း။]

အထ-ဗဟိုဗိုလ်ဟမာသံ၏အခြားမြဲ့၏ ဒွန်သမာသော ဂုစ္စတော့ သော စ-ထိခိုန်သမာသံသည်လည်း၊ ကုတရိတရယောကသမာဟာရတ္ထာဘေးနှင့် ကုတရိတရယောကအနက်ရှိသော ဒွန်၊ သမာဟာရအနက်ရှိသော ဒွန်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ခုဝိုင်း၊ တူတူ-ထို ပါးတို့တွင်၊ တာဝ-သမာဟာရမှ ရှေးသီးဇာ၊ ကုတရိတရယောကေး၏။ (ဥဒါဟရတ်) သာရိပုတ္ထမောဂ္ဂလ္လာနှင့် ကုတ်- “သာရိပုတ္ထမောဂ္ဂလ္လာနှင့်” ဟု တည်ပြီးသော၊ ကုစ-ဤ၍ ရှင်း၏၊ ဥဘယတ္ထာပိ - ပါးစုံမြှင့်လည်း၊ ပဋိမေကဝန်နှင့် - သည်လည်းကောင်း။

မောဂ္ဂလ္လာနှင့် ။ “တူတူ ဂဟေတ္ာ တော့ ပဟရိတ္ာ ယူမွှေ့ သရှုပံ့” ဟု သုတ်တည်၏။ [တူတူ ဂဟေတ္ာ-ထို့၏ ကိုင်း၍၊ တော့ ပဟရိတ္ာ-ထိုဖြင့် ရှိက်နက်၍၊ ယူမွှေ့-ရန်ပွဲ စစ်ပွဲ စသည်၊ အညာဝတ္ထာ-အညာပိုဒ်အနက်သည်၊ သတ်-ရှိသော်၊ သရှုပံ့-သုတ်တုသော်၊ အနေကို-များသော်၊ သတ္ထမျိုး-သတ္ထမျိုးပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ တတိယန္တံ-လည်းကောင်း၊ ကေတ္ထံ ဟောတိ-သမာသံဖြစ်၏(သုတ်နက်၏)] ပုံစံကား-“ကေသာကေသီ” စသည်ပင်တည်း၊ “ကာယွှေ ကာယွှေ ဂဟေတ္ာ ယူမွှေ့ ပဝတ္ာ” ကိုယ်အချင်းချင်း ကိုင်း၍ နာမ်းလုံးမြွှေ့ “တော့ ဂဟေတ္ာ-ထိုဖြင့် ကိုင်း၍” မဟုတ်သောကြောင့် သမာသံမဖြစ်၊ “ရထေ စ ရထေ စ ၉၅၂၂၁ ယူမွှေ့ ပဝတ္ာ” ရထားချင်း၍ တည်၍ စစ်ထိုးရာ၍ “ဂဟေတ္ာ-ပဟရိတ္ာ” မဟုတ်၍ သမာသံမဖြစ်၊ “ဟတ္ထာ စ ဟတ္ထာ စ ဂဟေတ္ာ သချို့” (မိတ်ဆေးဖြစ်သည်) ပဝတ္ာ” လက်အချင်းချင်း၌ ခဲ့၍ မိတ်ဆေးဖြစ်ရေး၍ ယွှေ့မဟုတ်၍ သမာသံမဖြစ်၊ “ဒဏ္ဍာရီ စ မှသလေဟို စ ပဟရိတ္ာ ယူမွှေ့ ပဝတ္ာ”၏၍ တစ်ဖက်က တုတ်ကိုင်း၍ တစ်ဖက်က လက်ရှိက်ကိုင်း၍ ရှိဖြစ်ရှုံး ဒဏ္ဍာနှင့် မှသလတို့ သရှုပံ့ မဟုတ်၍ သမာသံမဖြစ်-ဟု မောဂ္ဂလ္လာနှင့်နိုင်သည်။ [သဟပုံးပုံးပမာဏနှင့်သွေ့မှတ်ပါး] အညာပိုဒ် ပဋိမာဝိဘတ်ထုံးသော ကြောင့် “ပဋိမာယတ္ထံဟုဗိုလ်ဟို”မည်သော သမာသံများကား ပြီးပြီး။]

ခွဲနှင့်သမာသံ

ကုတရိတရယောကဒွန် ။ [ကုတရိတရယောက၊ သမာဟာရတို့၏ အမိုးယူယံသည် နောက်ထပ် ထင်ရှားလတ္ထား၏] “သာရိပုတ္ထမောဂ္ဂလ္လာနှင့်”ပုံ့၏ “သာရိပုတ္ထ” သွှေ့သည် (သာရိပုတ္ထာ စွဲ အသေတ်-စသည်ကဲ့သို့ အရှင်သာရိပုတ္ထတည်းဟုသော တစ်နက်တည်းကို မဟော) အရှင်မောဂ္ဂလ္လာနှင့်နှင့် အရှင်သာရိပုတ္ထတည်းဟုသော အနက်ကိုလည်း ဆည်းလုပ်၍ မောဂ္ဂလ္လာနှင့်သွှေ့သည်။ ထို့အတွင် အရှင်သာရိပုတ္ထတည်းဟုသော အနက်ကိုလည်း ဆည်းယူလျှောက် ရှိ၏။ [သာရိပုတ္ထသွှေ့သည် မောဂ္ဂလ္လာနှင့်အနက်ကို ဆည်းယူ တတ်သော သမှစ္စယသွှေ့၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာနှင့်ဟုသော အနက်ကား ဆည်းယူအပ်သော သမှစ္စတ္ထံ အနက်တည်း၊ ထို့အတွက် မောဂ္ဂလ္လာနှင့်သွှေ့လည်း အရှင်သာရိပုတ္ထ အနက်ကို ဆည်းယူတတ်သော သမှစ္စယသွှေ့၊ အရှင်သာရိပုတ္ထသာ အနက်ကား

သမုပ္ပါယလောကနှစ် - သမုပ္ပါည်းအနက်ကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ စသူ၌ ပွဲယောက် စ-စသဒ္ဒိုကို ယူဉ်စပ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ သာရိပုဇွော စ-သာရိပုတြာလည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာနော စ-လည်း၊ ကုတိ-သို့ ဂိဂ္ဂော-သည်(သတိ)၊ [“သမာသော ဘဝတိ ဒွန်သညော ၃”၌ စပ်။]

၃၅၇။ နာမာန် သမုပ္ပါယလာ ဒွန္း။ ။ကောဝိဘတ္ထိကာန်-တူသောဝိဘတ် ရှိကုန်သော၊ ယုတေသန္တာန်-ကုန်သော၊ နာနာ နာမာန်မေဝ-အထူးထူးသော နာမ်တို့၏ပင်လျှင်၊ ယော သမုပ္ပါယလာ - အကြင် ပေါင်းစည်းအပ်သော

သမုပ္ပါတ္ထာဗာနက်တည်း-ဟု ဆိုလိုသည်။] ဤသို့လျင် သာရိပုတ္ထသဒ္ဒို မောဂ္ဂလ္လာန် သဒ္ဒိုတို့၏ အပြန်အလှန်သည်းလျှင်၊ ကြောက်ကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှာ ပါရှိပြုလိုပါကျ တွင်း၌ သမုပ္ပါယလောကနှစ်ဖြစ်သော စသုဒ္ဒိုကို သွင်းရသည်၊ ထို့ကြောင့် “သာရိပုတ္ထ+စ+မောဂ္ဂလ္လာန+စ”တည်း၊ သို့ င့်လုံး သက်၊ ပုလုံးရော့၊ “သာရိပုဇွော စ+မောဂ္ဂလ္လာနော စ”ဟု ဝါကျပြီးစေ။

နာနာမာန် ပေါ့ ဒွန်သညော စ-“နာနာ နာမာန်မေဝ ပေါ့ သမာသော ဟောတိ” ဝါကျပြုင် သမာသံဓန်း အစိုးရန်ကို ပြချိ “ဒွန်သညော စ”ဖြင့် ဒွန်အမည်ကို ပြသည်။ “နာမာန် သမာသော ယုတေသန္တာ”သုတ်မှ နာမာန်ပုဒ်ကို လိုက်စေလျှင် ပြီးကောင်း ပါလျက် “နာမာန်”ဟု ထပ်ပြန်ခြင်းသည် သဒ္ဒိုတို့၏၊ ထို့သို့ပါရှိဖြင့် “အခြားသမာသံ ထုံးစကုန်သို့ နာမ် ဂုဏ်သာမကာ၊ နာမ်ပုဒ်အများသည်ပင် ဒွန်သမာသံဖြစ်နိုင်၏”ဟုသော အနက်ပိုက် ပြု၏၊ နာနာ နာမာန်မေဝ၍ ဝေဖြစ်ကား နာမ်မဟုတ်သော ကြောက်ပုဒ်တို့ကို (သမာသံမလုပ်ရ)ဟု တားမြစ်သည်။ [“နာနာ နာမာန်မေဝတိ အဝောရထု ကြော နိုင်တွေနွေ့”(ဦးကား)၊ ယုတေသန္တာန် အရ သမဏေနှင့် ဗြာဟူတေတို့ အနက်ကွဲပါလျက် ယုတေသန္တာဖြစ်နိုင်ပုံမှာ ကေတ္ထိဘဝစာဒနာခန်း၌ ထင်ရှားလတ္တာ။]

ကောဝိဘတ္ထိကာန်။ ။ဤပို့်ပြု “အချို့သော သမာသံများ၌ ရှေ့ပုဒ် ပဋိမာ-နောက်ပုဒ်၌ ဝိဘတ် ဂ သွယ် စသည်ပြု၍ ရှေ့ပုဒ်နောက်ပုဒ်တို့ ဝိဘတ် မတူသော်လည်း သမာသံဖြစ်ကြ၏၊ ဤပို့်ကား တစ်ဝါကျတ္ထ် ဝိဘတ်တူသော နာမ်ပုဒ်များကိုသာ ဒွန်သမာသံစုနိန်သည်”ဟု ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “သာရိပုတ္ထမောဂ္ဂလ္လာန် မဲ့ အသေးစိုး” ဤပြု အသေးစိုး စပ်ဖို့ရာ ပဋိမာရီဘတ်ချင်း တူဖြေ၍ “သာရိပုဇွော စ မောဂ္ဂလ္လာနော စ”ဟု ဝါကျမထားဘဲ “သာရိပုဇွောနောက် အာမဇွောသိ”၌ အာမဇွောသိကြောဝယ် ကဲအဖြစ်ဖြင့် စပ်ဖို့ရာ ဂုတ်ယာဝိဘတ်ချင်း တူဖြေ၏၊ ထို့ကြောင့် “သာရိပုဇွော စ မောဂ္ဂလ္လာန် စ”ဟု ဝါကျမထားဘဲ “သာရိပုတ္ထ”ဟု ဒွန်သမာသံဖြင့် ထားသည်။ ဤသို့လျင် “စာတပ်ရာ တူမှု-ဝိဘတ်တူမှု”၊ ဝိဘတ်တူမှုသည်း ဒွန်သမာသံဖြစ်နိုင်သည်”ဟု မှတ်၏၊ “ကောဝိဘတ္ထိကာန်”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိဘတ်တူမှုသာ ပဇာန်တည်း၊ ဂုဏ်ကား တူတ္ထ-

အနက်သည် (အထွေ)၊ သော-ထိပေါင်းစည်းသော အနက်သည်၊ ဝိဘာသာ-ဖြင့်၊ သမာသာ-သမာသံသည်၊ ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊ ဒွန်သညော စ-ဒွန်အမည် ရှိသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ အွာ-ဤ-သုတေသန၊ သမုဒ္ဓယော နာမ-သမုဒ္ဓည်း မည်သည်၊ သမ္မာန္တနံ-ပေါင်းခြင်းတည်း။

မတူတူ အရေးမကြီးး၊ ထို့ကြောင့် သားအများ သမီးတစ်ယောက် “ပုဂ္ဂာ စ မိတာ စ ပုဂ္ဂာမိတရော”ဟူလည်းကောင်း၊ မယားတစ်ယောက် သားသမီးအများကို “ပုဂ္ဂာ စ ဒါရော စ ပုဂ္ဂာဒါရော”ဟူလည်းကောင်း သမာသံတွဲနိုင်သည်။

ယော သမုဒ္ဓယော၊ သော သမာသာ-ဤ၌ ရဟန်း ပုဂ္ဂား ဂ နက်လုံး၏ တကွဲတပြားစီ မဖြစ်ဘဲ ပေါင်းစည်းမိခြင်း၊ အနက်သည် သမုဒ္ဓယ မည်၏၊ “သမုဒ္ဓယနံ-သမ္မာနံ-ပေါင်းမိခြင်း၊ လုံးစည်းမိခြင်းသည်၊ သမုဒ္ဓယော-မည်၏” ဤသို့လျှင် “ယော သမုဒ္ဓယော”အရ လုံးလုံးစည်းမိခြင်း၊ အနက်ကို ရသော်လည်း သမာသံတွဲပို့ဟုသော သဒ္ဓိအစီအရင်မှာ အနက်၌ စိရင်၍ မဖြစ်၊ သမဏ္ဍာဟုက ဟူသော သဒ္ဓိ၌သာ စီရင်၍ ဖြစ်သောကြောင့် “ယော သမုဒ္ဓယော”အရ အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏုပစာရားဖြင့် သဒ္ဓိတိုင်အောင်ယူ၊ ဥပမာ-“အရို့သီနီ” သုတေသန “အရို့သီ-မီး၏”ဟု အနက်ကို ယူလျှင် လူနိပြု၍ မဖြစ်သောကြောင့် “အရို့သီ-အရို့သဒ္ဓိ၏”ဟု သဒ္ဓိကို ယူရသကဲ့သို့တည်း။

[နိုကာ] သမုဒ္ဓယော သမာသာတိ-(ပုဒ်တို့ဖြင့်)， အဇ္ဈား ဂဇ္ဈာ(အနက်ကို အကယ်၍၍ကား ဆိုအပ်ပါပေ၏)၊ တထာဝိ အဇ္ဈာ အသဗ္ဗိုဝင် တဒ္ဒာ သဇ္ဇာယောဝ ဘဝတိ၊ ယထာ-အရို့သီနီတိုး။

သမုဒ္ဓယော နာမ သမ္မာနံ-ကွန်းသုတေသနံ၏တုံးစံအားဖြင့် သမုဒ္ဓည်းနှင့် သမ္မာနံနာသည် (ဒေဝါသုရိသုတေသနံ ပြဿသည်အတိုင်း) ကွဲပြားခြားနားသော်လည်း ထို့ခြားမှုမှာ သုတေသန၏ ထုံးစံတစ်မျိုးသာတည်း၊ အခြားကျော်းကိုစိုင်ရှု၍မှ သမုဒ္ဓည်းနှင့် သမ္မာနံနာသည် သဘောတူပ်း၊ ထို့ကြောင့် “သမုဒ္ဓယော နာမ”စာသည် မိန့်သည်။ တခြားစီ နေသော ဝထ္ထာ ၂ ၃ ၄ ၅ သသည်တိုးပေါင်းနေသည်ကို “တစ်ခုတည်းတစ်စည်းတည်း ဖြစ်သည်-လုံးလုံးစည်းစည်းရှိသည်”ဟု ပြောစမုတ်ပြုကြ၏၊ ထိုကဲသုံးလုံးလုံးစည်းစည်း တစ်စုတည်းဖြစ်အောင် ပြုဆိုကို (ပုဂ္ဂိုလ်၏ပယောဂိုလ်၏ရှုံးချွဲ) “ဆည်းသည်=ဆည်းခြင်း”ဟု ခေါ်ရသည်၊ ဥပမာ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပယောဂိုလ်မှုကို မင့်လျှင် “ကွဲသည်၊ ကွာသည်” စသည်ဖြင့် ပဋိမက္ခရာနှင့် သုံးစွဲ၍ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဗျာပါရစိုက်မှုကို ငဲ့ရှုံး “ခွဲသည်၊ စွာသည်”စသည်ဖြင့် ခုတိယက္ခရာနှင့် မြန်မာသုံးရှိုး ရှိသည်။

ဆည်းလုံးမျိုးမျိုး ။ကြိယာ၌ ဒြတ်အများကို ပေါင်းဆည်းသော “ကြိယာဒ္ဓ သမုဒ္ဓည်း”လည်းရှိ၏၊ ပုံစံကား-“ဗုံးရုရှု စ ဘဝသာ-ဘုရားကိုလည်းကောင်း၊ ဆရာကို လည်းကောင်း ဆည်းကပ်လော”တည်း၊ ဤ၌ ဆည်းကပ်ခြင်း ကြိယာ၌ “ဘုရား-

ပန်-ဆက်၊ သော-ထိသမ္မစ္ၢည်းသည်၊ အတွေဝသေန-အနာက်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကောင်လသမ္မစ္ၢယော-ကောင်လသမ္မစ္ၢည်းလည်းကောင်း၊ အနှစ်သယော-အနွာစည်းလည်းကောင်း၊ ကူးတရိတရယောကို-ဂလည်းကောင်း၊ သမာဟာရော-ရလည်းကောင်း၊ ကူးတိ၊ စတုမြို့ခေါ်-၏၊ တွေ့-ထိုင် ပါးတို့တွင်၊ ကောင်လသမ္မစ္ၢယော-ကောင်လသမ္မစ္ၢည်း၌လည်းကောင်း၊ အနှစ်သယော စ-၌၍လည်းကောင်း၊ သမာသော နဲ့ ဘဝတိ-သမာသ်မဖြစ်၊ (ကသွာ) ကြိယာသာပေကွဲတာယ-ကြိယာကို ငဲ့မြင်းရှိသည် အတွက်၊ နာမာနဲ့-တို့၏၊ အသမည်း-ချင်း၊ အယုဇယူဘာဝတော့-ယုဇယူ မဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်တည်း ယထာ-ကား၊ စိဝရဲ့-သက်နဲ့ကိုလည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဍပါတွေ့-ခွေးကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စယံ့-အေးပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း၊ သယနာသနဲ့-အိပ်ရာနေရာကိုလည်းကောင်း၊ အဒါသီး-လူ၌၊ ဒါနဲ့-ဒါနကို၊ ဒေဟို-လူ၌လော့၊ သီလိုက်လည်း၊ ရှုက္ခာဟို- စောင့်ရှုောက်လော့၊

သမ္မတည်း ငဲ ပို့။ ။ကောဝလသမ္မတည်း “မရောမယ်၊ သက်သက်၊ သန့်သန့်”
ဟူသော အနေကို ဟော၏။ ထိုကြောင့် အနွေစယ်-လူတရီတရု-သမာာရု သဘော
တို့နှင့် မရောသော သမ္မတည်းကို “ကောဝလသမ္မတည်း”ဟု ခေါ်၏။ အနွေစယ်သမ္မတည်း၊
လူတရီတရုယောဂသမ္မတည်း၊ သမာာရုသမ္မတည်းတို့ကို နာစ်(စနီပါတ် အနေကို)၌
ပြခဲ့ပြီ။ ထို့၍ ပြခဲ့သော “သမ္မတယာဉ်စယ်” စသည်တို့တွင် သမ္မတယာဉ်ပင် ဤ၌
“ကောဝလသမ္မတည်း”ဟု ဆိုသည်။

ଓওও-ং এ জ দুর্গান্ধিষ্ঠেবা পতীকি-পুত্রত্বীত্বন্ধঃ। শুশু-ং পুত্র জ পুত্রত্বী।
দী-তত্ত্বন্ধঃ। শুশুক্ষু-ং অং অং আং আকর্ণণীগুরুন্ধিষ্ঠেবা যত্ত্বীত্বন্ধঃ। শুশু-

କଣା: ଅହାଙ୍କ ଶ୍ରୀଫେନ୍ଦୁଷେ: ଜାତ୍ୟନ୍ଦିନ୍ତି “ଦେଖନ୍ତି” ହୁ ଥିଲୁଛନ୍ତି। ପିତ୍ରାବିତ ଫଳେବା ଏ ଧର୍ମ ଲାଭିଲୁଛନ୍ତି: ଆତିଵିହିତି ଦେଖିଲୁଛନ୍ତି। ଶ୍ରୀଶ୍ଵରିଯୁଦ୍ଧ “ତିଂର୍ବୀ ପିତ୍ରାବିତକୁ ପଢୁଯା ବୟାକ୍ରାଵାକ୍ଷର୍ଣ୍ଣ” ଦେଖିଲୁଛନ୍ତି ପିତ୍ରାବିତ ଅର୍ଜନିଃଶୁଦ୍ଧିନି: “ବ୍ୟାମୃତ୍ୟୁବ୍ୟାମୃତ୍ୟୁତାପ୍ତ” ଅପ୍ରତିପଦିତ ଦେଖିଲୁଛନ୍ତି ପିତ୍ରାବିତ ଅର୍ଜନିଃଶୁଦ୍ଧିନି: “ଆତିଵିହିତି” ହୁଏବା କ୍ରିୟାବ୍ୟବିତାପିତି: କର୍ମିଲାଭିତି: ଦ୍ଵାରେନ୍ଦ୍ରାବ୍ୟବିତି: ଯେବା କ୍ରୋଦ୍ଧ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷଣ ପାଇଲାବିତି: “ତିଂବୀପିତ୍ରାବିତବ୍ୟାକ୍ରାଵାକ୍ଷର୍ଣ୍ଣ” ହୁ କୁଞ୍ଚିତବ୍ୟାକ୍ରାଵାକ୍ଷର୍ଣ୍ଣ ପାଇଲାବିତି: ତାଶ୍ରୀକାଃ “ତିଂର୍ବୀ ପିତ୍ରାବିତ ଓ ପଢୁଯା ବୟାକ୍ରାଵାକ୍ଷର୍ଣ୍ଣ” ଦେଖିଲୁଛନ୍ତି ପିତ୍ରାବିତ ଅର୍ଜନିଃଶୁଦ୍ଧିନି: ଅର୍ଜନିଃଶୁଦ୍ଧିନି, ରୈଃତା: କ୍ରାପିବାକ୍ଷର୍ଣ୍ଣ, [ତିଂର୍ବୀ ପିତ୍ରାବିତ ଉତ୍ସବ ପାଇଲାବିତି: କାହୁନ୍ତି: ଗାନ୍ଧିନ୍ଦାବ୍ୟବିତି: ବ୍ୟାକ୍ରାଵାକ୍ଷର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରିଯାଃ ଜାତ୍ୟନ୍ଦିନ୍ତି]]

ଲୁତରିଣ୍ଟା । ଏହି ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ଲୁତରିଣ୍ଟାର ରାଜ୍ୟରେ ପାଇଲା ଏହି ମୁକ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟ । ଏହି ମୁକ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟରେ ପାଇଲା ଏହି ଅଭିଭାବକ ମୁକ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟ । ଏହି ମୁକ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟରେ ପାଇଲା ଏହି ଅଭିଭାବକ ମୁକ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ဒွန္တတို့မည်၏၊ [သိမြဲ။ “ဒွေစ ဒွေစတိ ဒွန္တာ၊ ဒွန္တဗျာ ဝါ ဒွန္တာ”ဟု ရှိ၏။] ဒွန္တသဒီသတ္တာ-ဒွန္တသဒီနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အယ် သမာသောပိ-ကိုလည်း၊ အနတ္တသညာယူ-ဖြင့်၊ ဒွန္တတိ၊ ဂွဲတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဒွန္တာ-ဒွန္တသမာသ်သည်၊ ဥဘယတ္တပဓာနာ-ပြဋ္ဌာန်းသော ၂ ပုဒ်အနက် ရှိ၏။

ဒွေ ဒွေ ဝဒါနိ ဒွန္တ—ဝဒါနိကား ဟောနက်ကို ပြသော အဘိုးယျေပိုင်တည်း၊ ရပ်စိရင်ရာ၏ မလို၊ ဉှုံးနည်းမြို့ ဒွန္တပုဒ်သည်ပင် ဒွန္တသမာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍ “ဒွေစ ဒွေစ ဒွန္တာ”ဟု ရှိ ရှိကာဝိရှိဟုပြသောသည်၊ ချို့(ယော) စ(သီ) ချို့(ယော) စ(သီ)၏၌ ယောသု ဒွဲနဲ့ ဒွေစသုတ် ဖြင့် ယောနှင့်တက္ကာ နှီးကို ဒွေဖြူ၊ စနောင် သိတိကို ရှုံး ၇ ဒွေစ ဒွေစ “ပြစ်စေ၊ သမာသ် စသည်။ ဒိရက်၏ ဒွေ့ဒွေ့ဟု ပကတိပြု၊ ဝိသတ် ဒေသော ဗာဒိုသတ္တာ တုသချို့ဖြင့် နောက် ဒွေ့နှီးကို ဒိပြု၊ ကွဲစိသမာသန္တစသောသုတ်ဖြင့် ဒို့၏ လူကို (အ)ပြု(ဒို့ဒေ)၊ (ဒွန္တာ-ဟုသော ပုဒ်ကိုပင် နိုပါတန်ဖြင့် ဒို့၏ လူကို (အ)ပြု၊ နိုးဟိုတွေ့သုတိဖြင့် နိုးဟိုတိလာ၊ ဝန္တာ(နှု)ပြု၏(ဒွန္တ)အာမို့၊ ယောကို အာပြု။

ဒွန္တာ ဝါ ဒွန္တာ—“ဒွန္တ+အတ္ထ”မှ တွေ့ကို (ငွေ+ငွေတွဲလျက်) မြှုပြ၍ “ဒွန္တာ”ဟု ဆိုသည်၊ အတ္ထကထား၊ အနွေကထား ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ “ဒွန္တာ+အတ္ထာ” ယောသိတိ ဒွန္တာ—အစုအစုကိုရှိသောသုဒွဲတိ”ဟု ဆို၊ ဉှုံး“ဒွန္တာ ဝါ ဒွန္တာ”ပါ၍ ဖြင့် “ဒွန္တ”အာ အစုအစုက် ကိုသာ ဟောနိုင်သော်လည်း ဉှုံးနေရှုံး အနက်ကို အကြောင်းပြု၏ ကာရဏုပောရ အားဖြင့် သဒ္ဓါတိလည်း “ဒွန္တ”ဟု ဆိုနိုင်ကြောင်းကို ပြ၏၊ တစ်နည်း “ဒွန္တာ ယသာ အတ္ထတိ ဒွန္တာ”ဟု အသုတ္တိပြုပြု၍ ဒွန္တအရ အစုအစုကိုရှိသော သဒ္ဓါတိ ရှုံး၏။

ဒွန္တသဒီသတ္တာပေးဒွေ့တိ ဂွဲတိ—“ဒွေဒွေပေးဒွေ့”ဟုသော ရှုံးကား၊ ဂရပ်ဖြင့် ဒွန္တသမာသ်ကို မရသေး၊ ဒွန္တ မည်သော သဒ္ဓါတ်ခုက်သာ ရသေး၏။ ဒွန္တသမာသ် ရအောင်ကား၊ “ဒွန္တာ ဝိယာတိ ဒွန္တာ”ဟု ဥပမာတဒွဲတိဆင့်ရမည်-ဟူလို့၊ [ဒွန္တသဒီသတ္တာ၏ “သဒ္ဓါသ”ပုဒ်ဖြင့် ဥပမာတဒွဲတိဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။] “အယ်-ဉှုံး သမာသ်သည်။ ဒွန္တာဝိယာ-ဒွန္တသဒ္ဓါတ်တူ၏၊ လူတိ-ကြောင့်၊ ဒွန္တာ-မည်၏”ဟုပေး။

ဥဘယပဒ္တာ ပေး၊ ဒွန္တာ—ဉှုံးကားကား၊ ဒွန္တသမာသ်၏ ဒွန္တ သဒ္ဓါတ် တုပုံကို ခိုင်မြေစေသော ဒွဲကရဏာဝါကြေတည်း၊ “မဟာပရိသာ”စသော အခြားသမာသ်များ၌ ၂ ပုဒ်ပေါင်းစပ်မှ “ယောကျားမြတ်”စသော တစ်နက်သာ ရကြ၍ နောက်ပုဒ်အနက် ဖြစ်စေ၊ ရှုံးပုဒ်အနက်ဖြစ်စေ၊ အညာပုဒ်အနက်ဖြစ်စေ အနက်တစ်ခုသာ ပဇာန်ဖြစ်ကြသည်။ သမင်္ဂလာပြာဟွာ စသော သမာသ်များအုပ်ကား၊ “ရဟန်း+ပုံးလွှား”၏ ရှုံး၍ ၂ နက်လွှား၊ ပစာနှုန်းတစ်စုံ စသော စုတေသနအနက် ၂ ခုကို ဟောသောကြောင့် ဒွန္တသမာသ်သည် (သမီး၊ ခင်ပွန်းတစ်စုံ၊ သက်န်းတစ်စုံ စသော) စုတေသနအနက် ၂ ခုကို ဟောသောကြောင့် ဒွန္တသဒ္ဓါတ်တူသည်-ဟူလို့၊ [အနက် ၂ ခုကို ရှုံး “ဒွန္တ”မည်၏ ဟုသော စကားလည်း၊ များသောအားဖြင့် (ယောသုပျော်အားဖြင့်) ဆိုသောကားတည်း၊ ၃ ပုဒ် ၄ ပုဒ် စသည် သမာသ်တွဲရှုံး၌ ၃ နက် ၄ နက် စသည်လည်း ရှိနိုင်ကြောင်းကို သိပါ။]

နနစ်-စောဒနာရီးအဲ၊ ဥဘယပဒတ္ထပမာနတ္ထာ-၂ ပုဒ်အနက် ပြဋ္ဌာန်း
သည်၏အဖြစ်သည်၊ သတိ-သော်၊ ဒွန့်-ဒွန်သမာသံ၏၊ ကထု-အဘယ်သို့
လျင်၊ ကေတ္ထိဘာဝေါ-တူသောအနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သိယာ-
ဖြစ်နိုင်ပါတော့အနည်း၊ လူတိ-ဤကား စောဒနာ၊ ဂုဏ်တော်-အဖြေကို ဆိုအပ်
၏၊ သဒီသာဒီ အတ္ထပါ-သဒီသအစရှိသော အနက်၌လည်း၊ သဒ္ဓပွဲတ္ထိ
သမ္မဝေန့်-သဒ္ဓါဒြစ်ခြင်း၏ ဖြစ်သင့်သည်အတွက်၊ ရွှေ့ပါ့နဲ့-ယပ်တို့၏၊
ကက္ခာကောယာဝါ-တစ်ပြိုင်နက်သော စက်ဗျာပင်၊ အတ္ထဒွဲယဒီပကတ္ထာ-
အနက်၂ပါးလုံးကို ပြနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိရောဇာ-ဆန့်ကျင်ဘက်
သည်၊ နဲ့မဖြစ်။

စ-ဆက်ဦးအဲ၊ တေသံ-ထိုပ်တို့၏၊ တဲ့ အတ္ထဒွဲယဒီပန့်-ထိုအနက်၂ပါး
လုံးကို ပြနိုင်ခြင်းသည်။ ဒွန်စိုသယယမေဝါ-ဒွန်ဟူသော အရာရှိသည်သာတည်း။

နဲ့ ဝေပါ ကတ္ထိဘာဝေါ သိယာ-ဒွန်သမာသံသည် ဥဘယပဒတ္ထာ(အနက် ၂
ပါးလုံး) ပမာနဖြစ်လျှင် အနက် ၂ ပါးကို ရနေသောကြောင့် အဘယ်မှာ ကေတ္ထိဘာ
ဖြစ်နိုင်တော့မည်နည်း၊ [“အနက်အားဖြင့် တူမှု ကေတ္ထိဘာဝါ-ဟူ ခေါ်၏၊ ဒွန်သမာသံ၌
၂ နက်လုံးကို ရနေလျှင် ၂ ပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် အတူ မဖြစ်နိုင်ရကား ကေတ္ထိဘာဝါ
မဖြစ်၊ ကေတ္ထိဘာဝါ မဖြစ်လျှင် “ကေတ္ထိဘာဝေါ သမာသလက္ခဏ်”နှင့် ဆန့်ကျင်နေ
သည် မဟုတ်ပါလော”ဟု စောဒနာလိုရှင်း ဖြစ်သည်။]

ဂုဏ်တော်၊ သဒီသာဒီပေါ့ ဝိရောဇာ-အပြာဟွာကောပုစ်၌ ပြခဲ့သည်အတိုင်း
မြာဟွာကသွို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်တူဟူသော သဒီသအနက်ကို ဟော၏၊ အများကတာ၌
မြာဟွာကတသွို့သည် မြာဟွာတမည်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်မှတစ်ပါးဟူသော အညာ
အနက်ကို ဟော၏၊ အကုသာလသွို့သည် ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်(အကုသိုလ်)
ဟူသော ဝိရွှေအနက်ကို ဟော၏။ ပြု၏ “သဒီသာဒီ အတ္ထပါ သဒ္ဓပွဲတ္ထိသမ္မဝေန့်”ဖြင့်
သဒ္ဓါတ္ထိသည် (တစ်ရဲတစ်ခါး၌ သူ၊ အကြောင်းအားလွှာစွာ) ရှိုးရာဟောနက်မှ တွေ့ဗြား
သဒီသစေသော အနက်များကိုလည်း ဟောနိုင်သေးကြောင်းကိုသာ ပြသည်။ ဤ ဒွန်ပုဒ်
တို့ သဒီသစေသော အနက်၌ ဖြစ်ကြ၏-ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်။]

ဤဒွန်သမာသံ၌လည်း “သမဏ္မာသွို့သည်” ဝယ် သမဏ္မာသွို့သည် “ရဟန်း”
ဟူသော ရှိုးရာတစ်နက်အပြင် “ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူသော အနက်ကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက် ဟော
နိုင်၏၊ အပြာဟွာကသွို့လည်း “ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူသော ရှိုးရာတစ်နက်အပြင် “ရဟန်း” ဟူသော
အနက်ကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက် ဟောနိုင်၏၊ ထိုသို့ ဟောနိုင်လျှင် သမဏ္မာ၏ ဟောနက်
တစ်ရဲကိုပင် အပြာဟွာကသွို့က ဟော၊ အပြာဟွာက၏ ဟောနက်တစ်ရဲကိုပင် သမဏ္မာ
သွို့က ဟောသဖြင့် ထိုသွို့ ၂ ရုံး ဟောနက်သည် တူနေရကား ကေတ္ထိ ဖြစ်ကြ
သည်။ ဤသို့ ၂ပုဒ်လုံးက အနက် ၂ခုကို တစ်ပြိုင်နက် သဘောတူ ပြနိုင်သောကြောင့်

ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြေားအဲ၊ ဘူသ္ဌား-သည်၊ အနုဘဝအဟိဘဝဒီကေ-
ခံစားခြင်း လျမ်းမိုးခြင်း အစရှိကုန်သော အတွေး-တို့ကို၊ အနုတိအာဒီဥပသဂ္ဗ
သဟိတော့-အနု အဘိ အစရှိသော ဥပသာရတိနှင့် တက္က ဖြစ်သည်၊
(သမာနော)၀-ဖြစ်သော်သော ဝါ-ဖြစ်မှသာ၊ ဒီပေတိ ယထာ-ပြနိုင်သက္ကသို့၊
ကေဝလော့-သက်သက်သော ဘူသ္ဌား-သည်၊ နှ ဒီပေတိ ယထာ-မပြနိုင်
သက္ကသို့၊ ဝံ-တူ၊ ဂဝါသာကံတွေဒီသု-ဂဝါသာကံ အစရှိသော ပြယ်တို့၊
ဂဝါဒီနံ-ဂေါ အစရှိသော သုဒ္ဓါတို့၏၊ အသာဒီသဒ္ဓနရသဟိတာနမေဝ-
အသာ အစရှိသောသဒ္ဓါတ်ပါးနှင့် တက္ကဖြစ်ကုန်သော်သော၊ အတ္ထဒ္ဓယဒီပနံ-
သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကေဝလာနံ-သက်သက် ဂေါအစရှိသော သုဒ္ဓါတို့၏၊
အတ္ထဒ္ဓယဒီပနံ-သည်၊ နံ-မဖြစ်၊ ကြုတိ-ထိုကြောင့်၊ တံ-ထိုတ်ပြုုင်နက်
အနက် ၂ ပါးကို ပြုခြင်းသည်၊ ဒွန့်ဝံသယမဝ-ဒွန့်ဟူသောအရာ ရှိသည်
သာ၊ သုဇ္ဈား-အလုံးစံသော အရာ၌၊ နံ-မဟုတ်၊ ကြုတိ-ဉာဏ်သို့၊ ဒွဲဗုံး-
မှတ်ထိုက်၏။ [သီဟိုဒ္ဓမှု၍လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓနံတို့လည်းကောင်း “ဒွဲဗုံး”
ဟု ပါ၏၊ “တ္ထာ”ဟုကား မပါကြ။]

၂ ပုဒ်အနက် ရသော်လည်း ကေတ္ထာဝလက္ဏာနှင့် ဆန်ကျင်ဘက် မဖြစ်ပါ-ဟု
ဖြေသည်။

တ္ထာဒ္ဓနံသယမဝ ၈၈၊ ဒီပနံ—[“ဒီပက္ထာ”ဟု မြန်မူ၊ “ဒီပရာ”ဟု သိမူ
“ဒီပနံ”ဟု သုဒ္ဓနံတိ ရှိ၏၊ တ္ထာနှင့် အရတုသောကြောင့် သုဒ္ဓနံတိ ရှိတိုင်းသာ
ကောင်းသည်။] ထို ၂ ပုဒ်တို့၏ အနက် ၂ ပါးကို သဘောတူ တ်ပြုုင်နက် ပြနိုင်ခြင်း
သည် ဒွန့်အရာ၌သာ ဖြစ်၏၊ အခြားအရာများ၌ကား ထိုကဲသို့ ပြနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊
[“ဒွန့်ဝံသယမဝ-ဒွန့်ဟူသောအရာ ရှိသည်သာ”ဟု ဆိုခြင်းနှင့် “ဒွန့်အရာ၌သာ
ဖြစ်၏”ဟု ဆိုခြင်းသည် သဘောတူပင်တည်း၊ “ဒွန့်ဝံသယမဝ ဟု သိရှိဘတ်ဖြင့် ရှိလျှင်
နံ သုဇ္ဈား”ဟူသော ပြောင်းပြန်စကားနှင့် သာ၍ လိုက်လျောဖွယ် ရှိ၏။]

ယထာဟိပေါ့ သုဇ္ဈားတိ ဒွဲဗုံး—[၍၍၍ကားကား “တ္ထာ ဒွန့်ဝံသယမဝ၊ ပေါ့
ဒီပနံ”ဟူသော ရှေ့ကားကို ဥပမာအောင်၍ ထင်ရှားအောင်ပြသော တုပ္ပါယာက္ခာရဏ
ဝါကျေ၊ တ်နည်း-ဝို့တွောရာဝါကျေတည်း၊ ထိုကြောင့် ဉြုဝါကျေသည် ရှေ့အဖြေစကားနှင့်
မဆိုင်၊ တ္ထာ ဒွန့်ဝံသယမဝ စသော နောက်စကားနှင့်သာ ဆိုင်တော့သည်—ဟုမှတ်။]
ဘူသ္ဌား-သည် အနုဘဝ(ခံစားခြင်း) အဟိဘဝ(လျမ်းမိုးခြင်း) အနက်တို့ကို ပြနိုင်၏”ဟု
ဆိုသော်လည်း (နဲ့ ကေဝလော့) ဘူသ္ဌား-သက်သက် မပြနိုင်၊ အနု အတိတို့နှင့်တက္က
ဖြစ်ရမှ ပြနိုင်သည်၊ ထိုအတူ သုဒ္ဓါတ်သည် “တ်ပြုုင်နက် အနက် ၂ ရပ်ကို ပြနိုင်သည်”ဟု
ဆိုသော်လည်း “ဂါးသာကံ”စသော ဒွန့်အရာ၌သာ ဂါးသုဒ္ဓါတ် တ်ခုတည်းက “နွေး+
မြင်း”ဟူသော အနက် ၂ ခုကို၊ အသာသုဒ္ဓါတ်ခုတည်းက “မြင်း+နွေး”ဟူသော အနက်
ကို ပြနိုင်သည်၊ (နဲ့ ကေဝလာနံ) အသုနှင့် မတွေ့ဘဲ ဂါးချည်းသက်သက်လည်းကောင်း၊

အထай- တစ်နည်းကား၊ ဒိန့်ဝိ - ၂ ပုဒ်လုံးတို့၏လည်း၊ ယထာဝါတ္ထာသမှုစွယ်ပေါ်ပကတ္ထာ-အကြောင် အကြောင်ဆိုအပ်ပြီးသော သမှုစွယ်းအနက်ကို ပြတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒွန့်ဝိ-ချွဲလည်း၊ ကောတ္ထိတာ-တူသော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှု၏၊ လူတိ-ထိုကြောင့်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝိရောဇာ-ဆန့်ကျင်ဘက်သည်၊ နှ-မရှိ။

တတော့- ထိုမှနောက်၌၊ သမာသသညာဝိဘတ္ထိလောပါဒီ- သမာသ အမည်၊ ဝိဘတ်ချေခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ ဂုဏ်နယ်မေဝါ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ သမာသနေဝါ- သမာသသည်ပင်။

ဂါနိမတဲ့ဘ အသေချုပ်းသက်သက်လည်းကောင်း အနက် ၂ ခုကို ဓမ္မနှင့် ထိုကြောင့် တစ်ပြိုင်နက် အနက် ၂ ခုကို သွေ့ချို့တစ်ခုတည်းက ပြနိုင်ခြင်းသည် ဒွန့်အရာ၌သာ ဖြစ်၏-ဟု မှတ်။

အထай- ပေ၊ န ကောစိ ဝိရောဇာ—“သဒီသာဒီ အော်ပိုပေအတ္ထာသမြေပေါ်ပကတ္ထာ န ဝိရောဇာ”ဟူသော ပဋိမအဖြေသည် ဗာဟိုရောကုရာ၏(သာသနာတော်မှ အပ ဖြစ်သော သက္ကတသွေ့)ဆရာတိ၏ အလိုအားဖြင့် ပြအပ်သော အဖြေတည်း၊ ထို အဖြေမှ တစ်မျိုးတစ်စုံ ကေတ္ထိဘာဝဖြစ်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အထай”သည်ကို မိန့်သည်၊ ထို၏ “ယထာဝါတ္ထာသမှုစွာ”ဟူသည် “နာမာနဲ့ သမှုစွယ်း ဒွန့်ဘ”အရှုံး ပြခဲ့သော ဒွန့်သမာသ်အရာဝါယ် အလိုရှိအပ်သော လူတရိတရယောကသမှုစွာ၏အနက်-သမာဟာရသမှုစွားအနက်တည်း၊ ဒွန့်သမာသ် ဟူသမျှသည် ထို သမှုစွားအနက် ၂မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးကို ပြမ်းဖြစ်၏။

ခုံးခုံး-“သမဏ္ဍာဗျာကာ”ဟူသော လူတရိတရယောကဒွန်၌ “ရဟန်းလည်း-ရဟန်းလ-ရဟန်းရော (ရဟန်းအနက်တွေ့ပုံစွားအနက် ရောခြင်းကို ဆိုသည်)ဟု အနက်ပေးရသော သမဏ္ဍာသွေ့သည် ပုံစွားကို ဆည်းခြင်းဟူသော သမှုစွားအနက် ကို ဟော၏၊ “ပုံစွားလည်း၊ လဲ၊ ရော”ဟု အနက်ပေးရသော ဗြာဟွာဘသွေ့လည်း၊ ရဟန်းကို ဆည်းခြင်းဟူသော သမှုစွားအနက်ကို ဟော၏၊ ဤသို့လျှင် ပုံးပို့လုံးပင် သမှုစွားအနက်ကို ပြခြင်းအားဖြင့် ကေတ္ထာ ဖြစ်ကြ၏၊ ထိုကြောင့် ဒွန့်သမာသ်၌ ဥာယပဒွဲ ပဓာနဖြစ်သော်လည်း “ကေတ္ထိဘာဝါ သမာသလက္ခာ” နှင့်ကား အနည်းငယ်မျှ ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ပါ။ [မောဂ္ဂလျာဘန်၌ ဒွန့်သမာသ်ကို “စတ္တသမာသ် (သဒ္ဓာတ် သမှုစွားအနက်ကို ဟောသောသမာသ်)”ဟု အမည်ပေး၏၊ ဤအဖြေသည် ထိုမောဂ္ဂလျာဘန် အမည်ပေးပုံနှင့် သာ၏ သင့်လျော်သည်။]

တတော့ပေ၊ အပွဲယောဂါ-“သာရိပုံးပြောစာ+မောဂ္ဂလျာဘနာစ”ဟု ဝါကျေတည် ပြီးနောက် “နာမာနဲ့ သမှုစွယ်း ဒွန့်ဘ”သုတ်ဖြင့် သာရိပုံးပြောစာနှင့် မောဂ္ဂလျာဘနာကို သမာသ်စပ်၏ ဒွန့်ဟု အမည်မှတ်၏၊ ထိုသမာသ်စပ်မှု ဒွန့်မှတ်မှုကို ပြပြီးနောက် သမာသ် အမည်မှတ်ခြင်း၊ ဝိဘတ်ချေခြင်း၊ ပကတ်ပြောခြင်း၊ နာမ်းခြင်း စသော အစီအရင်တရိမှာ

အီပြီးအတိုင်းပင်တည်း၊ “သာရိပုဂ္ဂမောဂူးနာ”ဟူသော သမာ၍ပို၍သည်ပင် စတွေ (သမ္မတည်းအနက်)ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဂုဏ်ပွားနဲ့ စသော ပရီဘာသာဖြင့် စုလုံး ကိုလည်း ခေါ်မည်။

ပုဂ္ဂိုလ်ဘူးသူကြောင်းတို့၊ ခတ္တိယပြာဟန်ကာ-မင်းပုဂ္ဂိုလ်ဘူးတို့၊ အဝေမန်သာ-နတ်လူတို့၊ စနိမသူရှိယာ-လနေတို့၊ မာတာစ-အမိလည်း၊ ပိတာစ-အဘလည်း၊ မာတာပိတရော-မိဘတို့၊ တေသာစုစွဲတွေ့ခိန်-ဖြင့်၊ ဒွေ့နှံ-ဒွေ့န်သမာသီဒ္ဓဗျား၊ မာတုအဘခိပွဲပုံပုံ-ကာရသာ-မာတု အစရှိသော ရှေ့ပုဒ်ရှိ ဥ အက္ခဏ်၏၊ အကာရော-အာ အဖြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဇံ၊ ပိတာပုတ္တာ-သားအဘတို့။

အယာ စ-မယားလည်း၊ ပတိ စ-လင်လည်း၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ အယာ ပတိ-မည်၏၊ ကုတိ-ဤသို့သော၊ ကုစ-ဤရပ်၌ [“တုဋ္ဌဘန် ကုစွေတေ အာဒေသာ”၌ စပ်] ကွန်တိ ဝါယွေတေ။

၃၅၈။ အယာယ ပေါ့၊ ပတိနှီး။ ပပရေ့-သော၊ ပတိသန္တာ-ပတိသွှေ့
ကြောင့်၊ ကွန်-၌၊ အယာသဒ္ဓသာ-၏၊ တုဋ္ဌဘန်ကုတိ-တုဋ္ဌ၊ ဘန် ဟူကုန်
သော၊ ဇတေ အာဒေသာ ဟောဆို၊ တုဒ္ဓမွတ်၊ အနိပတ်၊ အယမွတ်ကာ-
မယားလင်တို့၊ အတ္ထ-ဤ အယမွတ်ကာ ပြယ်ကြိုး၊ နိဂုဟိတာကမာ-နိဂုဟိတ်
လာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကွစာဒီနာ-ကွစာဒီမဏ္ဍာတ္ထရာနဲ့ အစရှိသော
သုတေဖြင့်၊ ရသာတ္ထစ-လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)။ [ဤသုတေ၏အမိပွာယ်ကို
ကွန်ည်းသာသာတို့ကာ၍ အကျယ်ပြထားသည်။]

ကွန်-အချို့ဒွေ့နှံး၊ အပွဲသရု-နည်းသော သရှိရှိသော ပုဒ်သည်၊ ပုံစံ-၌၊
နိပတ်တို့-၏၊ (ယထာ)ဟု တချို့ ပါ၏၊ စနောစ-လလည်း၊ သူရှိယောစ၊
စန့်သူရှိယာ၊ နိဂမာစ-နိဂုံးတို့လည်း၊ နေပဒါစ-နေပုဒ်တို့လည်း၊ နိဂမ
နေပဒါ-တို့၊ သူရာစ-နတ်တို့လည်း၊ အသူရာစ-အသူရာတို့လည်း၊ ဂရာဆာ
စ-ကုန်တို့လည်း၊ မန်အာစ-လူတို့လည်း၊ ဘုဂ္ဂိုလ်-နဂါးတို့လည်း(မြေတို့
လည်း)၊ ဂန္တဗွာစ-ဂန္တဗွာနတ်တို့လည်း၊ သူရာသရုရု ပေါ့၊ ဂန္တဗွာ-တို့။

နောက်ပုံများ၌ ဝိရိဟာပြု၊ “စနိမာ စ (ရုဏ်ဒီဂိုဏ်း) သူရှိယာ စ”ဟု ရှေ့ပုဒ်၌
ရုဏ်ဝါဒီဂိုဏ်းဖြစ်သောလည်း နောက်ပုံ လိုက်၍ ပုရှိသာဒီဂိုဏ်းပင် ဖြစ်ရသည်၊
“စနိမန္တာသူရှိယာ”ဟု ပကတ်ဖြေပြုးသည်အား တေသာစွဲဖြင့် မာတု
သူရာသော ရှေ့ပုဒ်၏ ဥက္ကာ အာ ပြု၍ “မာတာပိတု” ဖြစ်၏၊ နာမ်င့် ယောသက်၍
သတ္တာဒီဂိုဏ်း ထုံးစွဲအတိုင်း စီရင်။ [ဒွေ့နှံးရှေ့ ဥ ကို အာ ပြုသောလည်း “သတ္တာမော်+
ဒသသနဲ့” စသော တပ္ပါဒီသမာသီဒ္ဓဗျားကား ရှေ့ ဥ ကို အာရ ပြု၍ “သတ္တာရအသာနဲ့”
စသော ရပ်များ ဖြစ်ပုံကို အညေသာရတ္ထားသုတိ၌ ပြခဲ့ပြီ၊ အာရ မပြုဘဲ “သတ္တာဒသနဲ့”
စသည်လည်း ရှိသည့်ပင်။]

ကွစ်-အချို့ခြားမြို့၏ လူဝဏ္ဏဝဏ္ဏာန်-လူဝဏ္ဏ၊ ဥဝဏ္ဏ အဆုံးရှိသောပုဒ်တို့၏၊ ပုံစွဲနိပါတော့-ရှေ့ကျေခြင်းသည်။ (ဟောတိ)၊ ယထာ-ကား၊ အဂိုံ စ-မီးလည်း၊ ရုမော စ-အခိုးလည်း၊ အရှို့ဓမ္မာ-မီးအခိုးတို့၊ စံ၊ ဂတို့လိမ့်ဘဇ်ပဋိဟရာရာသယာ-သွားခြင်း၊ သီခြင်း၊ စားခြင်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်း၊ ဆောင်ခြင်း၊ ပြခြင်း၊ အိပ်ခြင်း အနက်ရှိသောဓမ္မတို့၊ ဓမ္မတော် စ-ဓမ္မတ်တို့လည်း၊ ဓမ္မတော်လိုက်နို့-တို့။

ကွစ်-အချို့ခြားမြို့၏-သရာဒီအကာရန်း-အစွမ်း သရှိသော အကာရန်းပုဒ် သည်၊ ပုံစွဲ နိပါတော်တို့၊ ယထာ၊ အဇွော့ စ-အကျိုးလည်း (အနက်လည်း)၊ ဓမ္မာ စ-အကြောင်းလည်း (ပါဉ္မာဏ်း)၊ အတ္ထဓမ္မာ-တို့၊ စံ၊ အတ္ထသွှေ့-အနက်သွှေ့တို့၊ သဒ္ဓတ္ထာ ဝါ-“သဒ္ဓတ္ထာ”ဟုလည်း ရှိ၏။

ပန့်-အဖို့တစ်ပါးကား၊ သမာဟာရေ-သမာဟာရခွဲနှင့်၊ (ဥဒါဟရထံ-ကား)၊ စက္ခု စ-မျက်စိလည်း၊ သောတ္ထာ-နားလည်း၊ လူတိ အဇွော့-၌၊ နာမာန် သမ္မစ္စယော ဒွေဇူးတို့-သုတော်ဖြင့်၊ ဒွေးသမာသံ-ဒွေးသမာသံကို၊ ကတ္ထာ-ပြပြီး၍၊ ဝိဘတ္ထိလောပမို့-ကို၊ ကတော်-သော်၊ နုပုံသကလိုက်နှင့် ကေတ္ထာ့တို့ စ ဝတ္ထာတော်။

ကွစ် အဗွဲသရုံ ပုံစွဲ နိပါတော်—စနှင့် သရ ၂ လုံး၊ သရ ၃ လုံးရှိရာ၊ သရနှင့်သော ပုံစွဲသည် ရှေ့ကျေ၏၊ ပုံစွဲကို ကြည့်လေ။ ကြုံးကားအရ “အဖို့တစ်ပါးကြောင့် ရှေ့ကျေခြင်း၊ သရနှင့်သောကြောင့် ရှေ့ကျေခြင်း-ဟု အကြောင်းပါမျှမှတ်။”

ကွစ်ပေး၊ လူဝဏ္ဏဝဏ္ဏာန် ပုံစွဲနိပါတော်—သရချင်း တူနေပြန်လျှင် အဂိုံသည် လူဝဏ္ဏာန်၊ ဓမ္မသည် အကာရန်းဖြစ်၍ လူဝဏ္ဏာအဂိုံသည် ရှေ့ကျေသက္ဌာသို့ လူဝဏ္ဏာန် ပုံစွဲများ ရှေ့ကျေတော်၏၊ ဓမ္မတော်လိုက်နှင့်လည်း ဥဝဏ္ဏာအတုသွှေ့က ရှေ့ကျေသည်။

ကွစ် သရာဒီ ပေး၊ နိပါတော်—အကာရန်းချင်း တူနေပြန်လျှင်လည်း “အတ္ထ”ကဲသို့ အစွမ်း သရှိသောပုဒ်သည် ရှေ့နေတော်၏၊ သို့သော် ကွစ်သွှေ့ဖြစ်၍ မဖြစ်သောကြောင့် “သဒ္ဓာ စ အဇွော့ စ သဒ္ဓတ္ထာ စ”ဟုလည်း ဓမ္မမောက္လမ(အစဉ်မကျတဲ့) ရှိပြန်သည်၊ ထိုအတူ “ရှေးရှေးစည်းကမ်းများလည်း ကွစ်သွှေ့ကြောင့် မဖြုံ”ဟု မှတ်။

သမာဟာရ၏ ပန့် — ဤ “သမာဟာရ” သွား၏ အနက်ကို နာမ် (စန်ပါတ်) ခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ၊ “စက္ခုသောတ္ထာ”၌ “မျက်စိနှင့်နား”ဟု အနက် ၂ ခုလုံး ပစာနှင့်သော် လည်း ထိုအနက် ၂ ခုကိုပင် ပေါင်းစု၍ တစ်ခုတည်း ပြထားသောကြောင့် ကေဂုစ် ချည်းသာ ရုပ်ရှိလတ္ထာ။

၃၅၉။ တထာ ဒွန္တေ ပေါ့၊ ဝသဘာဂဲဌာဒီနဲ့။ ။ဒီဂုသမာသေး၏၊
ကေတ္တံ-တစ်ခုတည်း၏၊ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ နုပုသကလိုက်တွေ့-
နုပုလိုနှင့်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊
တထာ-တူ၊ သမာဟာရွှေနှင့်သမာသေပါ-သမာဟာရွှေနှင့်သမာသို့လည်း၊
ပါကိုတူရှိယယာဂ္ဂသေနှင့်တွေ့နဲ့-ပါကိုယ်၊ တူရှိယ်၊ ယောဂ္ဂ်၊ သေန်း
အနက်ရှိသော သဒ္ဓါတ္တံ၏လည်းကောင်း၊ ခုဗ္ဗွဲကျိုဝိစိရှုခြုံသဘာကဲ့
လူစွေဝမာဒီနဲ့-ခုဗ္ဗွဲကျော၊ ဝိဝိစိရှုခြုံ၊ ဝိသဘာဂအနက်ရှိသော သဒ္ဓါ အစုံ
သည်တို့၏လည်းကောင်း၊ [“သဘာဂတွေ့နဲ့ လူစွေဝမာဒီနဲ့”ဟု မြှင့်မာမူ
ရှိ၏၊ ဒီနွေ့ဆုံးဖြင့် ပေါင်းဖယ်အနက် မရှိ၊ “သဘာဂတွေ့ လူစွေဝမာဒီနဲ့”ဟု
သိဟိုင်မူအတိုင်းရှိမှ ရှု၊ ပါကိုပေါ်သေနှင့်တွေ့ကို ပေါင်းဖယ် ရှိသည်။]
ကေတ္တံ-လည်းကောင်း၊ နုပုသကလိုက်တွေ့ ၁-လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

ပါကိနော ၁-သတ္တဝါတို့လည်း၊ တူရှိယာနဲ့ ၁-တူရှိယာတို့လည်း၊
ယောဂ္ဂနိုစ်-လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာတို့လည်း၊ သေနာစ-စစ်တပ်တို့လည်း၊ လူတို့-
ဤဝန်တွေ့ကြောင့်၊ ပါကိုပေါ်သေနာ-တို့ မည်၏၊ တာသံ-တို့ သတ္တဝါ၊
တူရှိယာ၊ လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ၊ စစ်တပ်တို့၏၊ အင်္ဂါနဲ့-အစိတ်အကိုတို့တည်း၊
ပါကိုပေါ်သေနာနိုက်-တို့၊ ဒွန္တတော့-ဒွန်းပုဂ္ဂမှ၊ ပရတ္တာ-နောက်၏အဖြစ်
ကြောင့်၊ ၂..သဒ္ဓါ-အက်သဒ္ဓါကို၊ ပစ္စာကံ-အသီးအသီး၊ အသီသမွှုမွှုတော်-
ပ်အပ်၏၊ ခုဗ္ဗွဲစ-သေးငယ်ကုန်သည်လည်း ဟုတ်၏၊ တေ-တို့ ဟူသည်။

တထာ ဒွန္တေပေါ်နုပုသကလိုက်တွေ့-“ဒီဂုသေကတ္တံ၊ တထာ ဒွန္တေ ပါကို ပေါ်
ဒီနွေ့”ဟု သူတို့သောကြောင့် တထာသဒ္ဓါဖြင့် ရှုသုတေသန ပြအပ်သော ဒီဂုသမာသ်ကို
ပြန်ချိ ညွှန်းသည်။ ဒီဂုသမာသ်၏ ကေတ္တံ နုပုသကတ္တံ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဤဒွန်းသမာသ်
၏လည်း ကေတ္တံ နုပုသကတ္တံ ဖြစ်သည်-ဟူလို့။

ပါကိနော ၁ ပေါ့၊ တဒေါဒယော— ဤစကားစကား သုတေသနပါသော “ပါကိ
တူရှိယယာဂ္ဂသေနာနဲ့-ခုဗ္ဗွဲကျိုဝိစိရှုခြုံသဘာဂတ္တံဒီနဲ့”ပုဒ်ကို အစိတ် အစိတ်
စိုကြိုပ်ပြပါသော စကားစကားစည်း၊ ထိုတွင် “ပါကိုပေါ်သေနာနဲ့”တို့ကို စကားတစ်ရပ်
ခွဲပြောင်းသည် အင်္ဂါချင်း တူသောကြောင့်တည်း၊ “ခုဗ္ဗွဲကျော”စသော ၃ မျိုးမှာ အလေးတူ
မရှိခြုံ တစ်ခုစီ သီးခြားပြသည်။

ပါကိနော ၁ ပေါ့၊ အသီသမွှုမွှုတော်၊ ။ “ပါကိုတူရှိယယာဂ္ဂသေနာ”ကို စာကိုယ်
ရှိတိုင်း ဒွန်းသမာသ်တူ၊ “တာသံ အင်္ဂါနဲ့”ဝယ် “တာသံ ပြိုင်း”ပါကိုတူရှိယယာဂ္ဂသေနာ
ကို ညွှန်ပြု၍ “ပါကိုတူရှိယယာဂ္ဂသေနာနဲ့+အင်္ဂါနဲ့”ဟု စိုကြိုပ်ပြပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။
“ပါကိုတူရှိယယာဂ္ဂသေနာ”သည် ဒွန်းပုဂ္ဂ၊ အက်သဒ္ဓါကား ထိုဒွန်းပုဂ္ဂ၏ ဇာဂ်နှင့်သော

ဇန်ကာ စ-သတ္တဝါတို့လည်း ဟုတ်၏၊ လူတိ-ကြောင့်၊ ခုဒ္ဓဇန်ကာ-တို့
မည်၏၊ ပိဋ္ဌဓန်-အထူးထူးသော၊ အဘကာရော်-အခြင်းအရာဖြင့်၊ ပိရွှေ့-
ဆန်ကျင်ဘက်တို့တည်း၊ ပိဋ္ဌဓရှုပို့တို့၊ နှစ်ပိရောမိနော-အမြဲဆန်ကျင်ခြင်း
ရှိသော သတ္တဝါတို့၊ ယေသံ-အကြောင်တရားတို့၏၊ သမာနော-တူသော၊
ဘာဂေါ်-အနို့သည်း (အထူး လူတိ) တော်-တို့တရားတို့သည်း၊ သဘာဂါ-
တို့ မည်၏၊ တေသုဂ္ဂီတ္ထာဒိနာ-ဖြင့်၊ သမာနသာ-သမာနသွှေ့၏၊ သာ
ဒေသော-သပြု၊ လက္ခဏတော်-လက္ခဏဘာအားဖြင့်၊ ပိဋ္ဌဓမာစ-အထူးထူး
အပြားပြားတို့လည်း ဟုတ်၏၊ တော်-တို့အထူးထူး အပြားပြားတို့ ဟူသည်း
ကိစ္စတော်-ကိစ္စအားဖြင့်၊ သဘာဂါစ-တူသော အဖို့ရှိကုန်သည်လည်း
ဟုတ်၏၊ လူတိ-ကြောင့်၊ ပိသဘာဂါစ-တို့မည်၏၊ [ကိစ္စတော်၏ နောက်၌
“စ” ရှိလျင် ပါ၌၍ပါ] ပါကိုတူရှိယယာဂ္ဂသနိုင်းနှင့် စ-သတ္တဝါ၊ တူရှိယယာ၊
လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ၊ စစ်တပ်တို့၏အကိုတို့တည်း၊ ခုဒ္ဓဇန်ကာစ-သေးငယ်သော

ပုဒ်တည်း၊ “ဒုန်တော် ပရံ သယျမာနဲ့၊ တံပန္တော်သံသမ္မတ္တတော်”ဟု ပရံဘာသာ ရှိသော
ကြောင့် တို့ ဒုန်၏ နောက်၌ ရှိသော အင်္ဂလာရိုက် ဒုန်အတွင်းရှိ ပုဒ်တိုင်းနှင့် ယူဉ်စပ်၍
“ပါကိုအင်္ဂလာရိုက်၊ တူရှိယအင်္ဂလာရိုက် ယယာဂ္ဂအင်္ဂလာရိုက်”ဟု မှတ်ရမည်-ဟူလို့ ဤအမိုးယ်
ကို ရည်ရွယ်၍.... “ဒုန်၏ နောက်၌၊ ရှိသောပိုင်း၊ ယဉ်လိုက် ပုဒ်တိုင်းသာ”ဟု နိယာမ်
ဆိုကြသည်။ ဒုန်တော်-မှု၊ ပရံ-တူရှိယ်-အကြောင် သန္တာကို၊ သယျမာနဲ့-ကြေားအပ်၏၊
တံ-ကို၊ ပန္တော် အဘိုသမ္မတ္တတော်-၏။]

မှတ်ရှုက်။ အသန်းကို အက်သန္တာကို “ပါကိုယ်ကို တူရှိယ်ကို” စသည်ဖြင့် အသီးအသီး
စပ်ရသောကြောင့် ပါကိုယ်ကိုနှင့် တူရှိယ်ကို စသည်ကို ဒုန်မတွဲရှု၊ တူရှိယ်ကိုနှင့် ယယာဂ္ဂကို
စသည်ကိုလည်း ဒုန်မတွဲရှု၊ ပါကိုယ်ကိုချင်း-တူရှိယ်ကိုချင်း စသည်သာ ဒုန်တွဲရသည်။
ထိုကြောင့် “စက္ခစာ+ပဏေဝါစာ၊ စက္ခုပဏေစာ” စသည်ဖြင့် ဒုန်မတွဲရဟု မှတ်။ [အကိုချင်း
မဟုတ်ဘဲ၊ အကိုရှိသူ ဖြစ်ချင်းကား၊ “မှတ်ကိုရရှိကာ-မှန့်စည်း တီးသူ၊ ရထားအီး
သူရဲ့ကော်းတို့”ဟု လူတရိတရုပောဂ္ဂနှင့် ဖြစ်နိုင်သေး၏-ဟုကား သရလာတို့ကာ၌
ခွင့်ပြုသတ်။]

ရွှေ့စပေပါသဘာဂါ။ ခုဒ္ဓဇန်ကာ စသည်တို့၏ ပုဒ်နော်ကို စာကိုယ်အတိုင်း
သီသာပြီ၊ “နှစ်ပိရောမိနော”ကား ပိဋ္ဌဓရှုပို့ပို့အားပေယူ(ဟောနက်)ကို ပြသောပုဒ်
တည်း၊ သဘာဂါ၌ “သမာနော ဘာဂေါ် ယေသံ” ဟူသောပို့ပြုဟိုအရ “သမာနဘာဂ”ဟု
ဆိုပို့လျက် တေသုဂ္ဂီတ္ထာဒိနာ-ဖြင့် သမာနသွှေ့ကိုရှိ “သ ပြု၍” သဘာဂ “ဟု ပြီးသည်၊
ပိသဘာဂါ၌၊ ပိသွှေ့သည် “စီစိုး” အနက်ဟောတည်း၊ ပိဋ္ဌဓရှုပို့ “လက္ခဏာချင်း
မတူဘဲ အကွဲကွဲ အပြားပြား ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ လက္ခဏာချင်း မတူသော
လည်း ကိစ္စအားဖြင့် တူပြန်ရကား “သဘာဂ - သဘောတူသည်” ဟု ဆိုရပြန်သည်။

သတ္တဝါတို့လည်း၊ ဝိပိဝင်ရှုခိုသဘာဂါ စ-အထူးထူး ဆန့်ကျင်ဘာရှု၊
လက္ခဏာကွဲပြား သဘောတူသောတရားတို့လည်း၊ လူတိ-သို့၊ ဒုဇွဲ-
ဒွန်သမာသ် ဖြစ်၏၊ လူခ-ဤ ဒွန်သမာသ်ပုဒ်ကြီး၌၊ ဗဟိုတ္ထ-များကုန်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပုံမှန်ပါတယ်-ရှေ့ကျော်၏၏၊ အနိယမော-မမြဲခြင်း
သည်၊ (ဟောတိ)၊ ယောသံ-အကြင်သဒ္ဓါတိ၏၏၊ တေ-ထိသတ္တဝါ၊ တူရိယာ၊
လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ၊ စစ်တပ်တို့၏အကို....သေးငယ်သောသတ္တဝါ....အထူးထူး
ဆန့်ကျင်ဘက်၊ လက္ခဏာကွဲပြား သဘောတူသော တရားဟူကုန်သော
အတ္ထာ-အနက်တို့သည်၊ (သို့၊ လူတိ)၊ တေ-ထိသဒ္ဓါတို့သည်၊ ပါကိုပေး
ဝိသဘာဂဲ့-တို့ မည်၏၊ ယောသံ-အကြင် သဒ္ဓါတိ၏၏၊ တေ-ထိ ပါကို
တူရိယ ယောဂု သေနှင့် ခုခွဲအွေ့က ဝိဝိစ ဝိရှုခို ဝိသဘာဂဲ့ သဒ္ဓါတို့ကုန်
သော၊ အာဒယာ-အစတို့သည်၊ (သို့၊ လူတိ)၊ တေ-ထိ သဒ္ဓါတို့သည်၊

ထိုကြောင့် လက္ခဏာတောသည် ဝိဝိစ၏ ဝိသေသန၊ ကိစ္စတောသည် သဘာဂါ၏
ဝိသေသန-ဟု မှတ်၊ ခုခွဲအွေ့က (သေးငယ်သောသတ္တဝါ) စသည်ဖြင့် အော်ပုံမှာ ပုံစံ၏
ထင်ရှုးလတ္တံ့။

ပါကိုတူရိယောပေးဝိသဘာဂါတိ ခွဲလွှာ။ ။ “ပါကိုပေးဝိသဘာဂါ” ဤပုံစံလည်း
ဒွန်သမာသ်ပုဒ်ကြီးပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် စကားငါရပ် ခွဲခြား၍ ပြန့်သည့်အတိုင်း “ပါကို
တူရိယယောဂုသေနနှင့်+ခုခွဲအွေ့က စ+ဝိဝိစဝိရှုခို စ+ဝိသဘာဂါ စ-ပါကိုပေး
ဝိသဘာဂါ”ဟု ဒွန်သမာသ်ပြုပါ-ဟူလို့၊ ဤဒွန်သမာသ်ပုဒ်၌ (အစိုးတတရ၊ လူဝါယွှန်၊
ဥဝါယွှန်၊ သရာဒီ အကာဂုဏ် မဟုတ်ကြသဖြင့် စိစစ်ဖွယ် မလို့) “ကွမ် အပွဲသရု ပုံး
နှိပတတ်”ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် အပွဲသရဖြစ်သော ခုခွဲအွေ့က စသောပုံးတို့ ရှေ့ကျွေ
သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် အပွဲသရ မဟုတ်သော (သရတွေ ပို၍၍
များသော) “ပါကိုတူရိယယောဂုသေနနှင့်”ပုံးခြားရှေ့နေသေနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသော
ကြောင့် “လူခ ဗဟိုတ္ထ ပုံမှန်ပါတယ် အနိယမော”ဟု မိန့်၊ “သမထဲပြားဟုတာ၊
စွဲမှသုရိယာ”စသည်ကဲ့သို့ ပုံးကြိုးပြုပါ-ဟူလို့၊ “တေ အာဒယာ ယော တဒါ
ဒယာ”၌ တုလုံးဖြင့် “ပါကိုတူရိယယောဂုသေနနှင့်ခုခွဲအွေ့ကဝိဝိစဝိရှုခို
ဝိသဘာဂါ+အလွှာ+ယောသံ”ဟု ပို၍ပြုပါ-ဟူလို့၊ “တေ အာဒယာ ယော တဒါ
ဒယာ”၌ တုလုံးဖြင့် “ပါကိုပေးဝိသောဂဲ့”ကို ညွှန်းသည်၊ “ပါကိုတူရိယယောဂု
သေနနှင့်ခုခွဲအွေ့ကဝိဝိစဝိရှုခို ဝိသဘာဂဲ့+အာဒယာ+ယောသံတိ ပါကိုတူရိယယောဂု
သေနနှင့်ခုခွဲအွေ့ကဝိဝိစဝိရှုခို ဝိသဘာဂဲ့+အာဒယာ”ဟု ပို၍ပြုပါ-ဟူလို့။

တေ အလွှာ ယောသံပေါ်တဒါဒယာ—“တေ အလွှာ”၌ “တေ”ဖြင့် “ပါကိုတူရိယ
ပေးဝိသောဂါကို ညွှန်းသည်၊ “ပါကိုတူရိယယောဂုသေနနှင့်ခုခွဲအွေ့ကဝိဝိစဝိရှုခို
ဝိသဘာဂါ+အလွှာ+ယောသံ”ဟု ပို၍ပြုပါ-ဟူလို့၊ “တေ အာဒယာ ယော တဒါ
ဒယာ”၌ တုလုံးဖြင့် “ပါကိုပေးဝိသောဂဲ့”ကို ညွှန်းသည်၊ “ပါကိုတူရိယယောဂု
သေနနှင့်ခုခွဲအွေ့ကဝိဝိစဝိရှုခို ဝိသဘာဂဲ့+အာဒယာ+ယောသံတိ ပါကိုတူရိယယောဂု
သေနနှင့်ခုခွဲအွေ့ကဝိဝိစဝိရှုခို ဝိသဘာဂဲ့+အာဒယာ”ဟု ပို၍ပြုပါ-ဟူလို့။

အဘဒ္ဒဟဏေန-ဖြင့်၊ အသေးသည်လိုက်ပါသေသာချုပ်မှာဏ္ဍာပစန်
စလွှာလတ္ထာဒီသတ္ထာဒီန္တာ-အချင်းချင်း လိန်သည် အထူးပြုအပ်သေသာ၌၊
သချိုအနက်ရှိသော သဒ္ဓါ၊ ပရီမှာဏာအနက်ရှိသော သဒ္ဓါ၊ မဆိုး တံငါ
ဒွန်စလွှားအနက်ရှိသေသာ၌၊ ဒီသာအနက်ရှိသေသာသဒ္ဓါတိ၏လည်း၊ ဒွန့်-
ဒွန်၏၊ ကက္ခား-သည်လည်းကောင်း၊ နပုံသကက္ခား-လည်းကောင်း(ဟောတိ)။

ଲ୍ଲତି-ଭ୍ରମ୍ଭିତ୍ତି । ପିଣ୍ଡଗ୍ରହିତ୍ତାବାଂଦୋ-ଚନ୍ଦ୍ରାଯିଣୀ ଅନ୍ତିମିହିମା ଆଫିନ୍
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରୁରୁଣ୍ଟିର ଅପ୍ରତିକ୍ରିଯାଦିରୁ । ଉତ୍ସବରେତ୍ତାତ୍ପରୀତିକ୍ରିଯିତ୍ତିଥିଲେ-କ୍ରିତିଣୀ । ଲ୍ଲତିଫା-ଭ୍ରମ୍ଭିତ୍ତି
ଅତ୍ୟନ୍ତରୁ । ଗୋଟିଏ-ଗୋଟିଏଲୁଣ୍ଠିରୁଣ୍ଟିରୁ । କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରୁଣ୍ଟିରୁ । କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର-ଗୋଟିଏଲୁଣ୍ଠିରୁଣ୍ଟିରୁ ।
ଗୋଟିଏ-ଭ୍ରମ୍ଭିତ୍ତି । ପାତାପାତା-ପାତାପାତାରୁଣ୍ଟିରୁ । ପାତାପାତାରୁଣ୍ଟିରୁ । ପାତାପାତାରୁଣ୍ଟିରୁ ।
ପାତାପାତାରୁଣ୍ଟିରୁ । ପାତାପାତାରୁଣ୍ଟିରୁ । ପାତାପାତାରୁଣ୍ଟିରୁ । ପାତାପାତାରୁଣ୍ଟିରୁ ।

ଆକିର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାକାଳେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କାଳିଗିଲ୍ଲୁ— “ଶିଖାଗଲ୍ଲୁତିକାଳୁ” ହୁ ଯଦିନ୍ତି ଆମି
ବସ୍ତି ପିଣ୍ଡି । ତୁମ୍ଭଙ୍କାଳିଗିଲ୍ଲୁ— ଅଶ୍ଵିନ୍ଦିଶ୍ଵରିନ୍ଦି ଲିଙ୍ଗମତ୍ତ୍ଵରେ ଆଫିର୍ମ ମୁଖୀ ଗିର୍ଭ ଭୋବେ ବସ୍ତି,
ବ୍ୟାକାଳିଗିଲ୍ଲୁ— ପରିମାଣାଫିର୍ମ ଭୋବେ ବସ୍ତି, ପରି ତ ଧ୍ୟାନାଳ ଆଫିର୍ମ ଭୋବେ ବସ୍ତି, ଆରି
ଶାଯି ମୁଗ୍ଧମାନୀବ୍ୟାକାଳି ତିଥାବେ ଆଫିର୍ମ ଭୋବେ ବସ୍ତି । ତଥାରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କାଳିଗିଲ୍ଲୁ
ପରିମାଣାଫିର୍ମ ଭୋବେ ବସ୍ତି: ଶ୍ରୀଚିତ୍ତପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ ଗୋଟିଏ କଥା ପାଇଁ ପିଅଛି ॥

[ଶୋଇ] ଲେଖିଛି: ହାନ୍ତିକୁଣ୍ଡ, ବର୍ଷିଯାକୁ, ପର୍ମିତାକ, ପଦାକୁଣ୍ଡ, ଉତ୍ତାଲୟ, ବାଯିଦିତିଯାତି, ଆପିଧାତି, କାର୍ତ୍ତିକା: ॥

မှစွဲ-ခံတွင်းလည်း၊ နှာသိကာစ-နှာခေါင်းလည်း၊ မှစနာသိကံ-ခေါင်း၊ သရော ရသော နှုံသကေတိ-ဖြင့်၊ အစွမ်း-အဆုံးသရုံ၏၊ ရသုတ္တံ့၊ (ဟောတိ)၊ ဟန့်စ-မေးလည်း၊ ဂိုဝါစ-လည်ပင်းလည်း၊ ဟန်ဂိုံ-ပင်း၊ စံ၊ ကဏ္ဍနာသံ-နား နှာခေါင်း၊ ပါကိုပါခံ-လက်ခြာ၊ ဆိတ်မံသလောဟိတံ-အရေး အသား အသေး၊ ဟတ္ထပါဒါ၊ မံသလောဟိတာနီးတျောဒီနံ ပန်-ဟတ္ထပါဒါ၊ မံသလောဟိတာနံ အစရှိသော ပြယ်ဂုဏ်တို့၏ကား၊ ကူတရိတရ ယောဇာန်- ကူတရိတရယောဂွန်ဖြင့်၊ သီခွံ-ပြီးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပါကျော်ဖွေး-ပါကျော်တွေ့ခွန်း၊ စံ-ဤအတူတည်း။

တူရိယာ်ဖွေး-တူရိယာ်၏အကိုဟူသော အနက်ရှိသော ခွန်း၊ ယထားကား၊ ဂိုတ္ထံ-သီဆိုခြင်းလည်း၊ ဝါဒို့တ္ထံ-တီးမှုတ်ခြင်းလည်း၊ ဂိုတဝါဒို့တ္ထံ-ခြင်း၊ သမ္မတံ-မောင်းတီးခြင်းလည်း၊ ဝါးကြံးနော်တီးခြင်းလည်း၊ တာဇ္ဈားလက်ခုပ်တီးခြင်းလည်း၊ သမ္မတာဋ္ဌံ-ခြင်း၊ သမ္မတံ-သမ္မတုသည်။ ကံသတာဋ္ဌံ-မောင်းတီးခြင်းတည်း၊ တာဇ္ဈား-ဟူသည်၊ ဟတ္ထတာဋ္ဌံ-လက်ခုပ်တီးခြင်းတည်း၊ သခိုစံ-ခရာသင်းလည်း၊ ပဏေ၏ စ-ထက်စည်းလည်း၊ ခိုက္ခာ်မော စ-ပတ်သာလည်း၊ ဝါးစည်းတို့လည်း၊ ဝါးတစ်နည်း၊ သခို စ-ခရာသင်းတို့လည်း၊ ပဏေ၏ စ၊ ခိုက္ခာ်မော စ၊ ကူတရိတံ- ထို့ကြောင့်။

နှာသိကာသည် အာကာရှိ ကူတ္ထံလိန်ဖြစ်၍ ပကတိပြုသောအခါ “မှစနာသိကာ” ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သရော ရသောသူတိဖြင့် အဆုံး အာကို ရသုပြုရှိသာ၊ ဂိုဝါ နှာသာတို့လည်း အာကာရှိ ကူတ္ထံလိန်ပင် ဖြစ်၍၏ နည်းတုစိရင်၊ ဟတ္ထပါခံ သသည်ကား “ပါဒေါ်” ဟု ပုဂ္ဂနိုင်ဖြစ်သောကြောင့် “ဟတ္ထပါဒ်” ဟု ပကတိ ဖြစ်၏၊ “ဆောင်စံမံသွား+ လောဟိတ္ထံ” ဟု ပြု၊ ဤ “ဟတ္ထပါဒ်”၊ ဆို မံသ လောဟိတံ “တို့၌” “ဟတ္ထပါဒ်”-လက်ခြေတို့သည်။ အနသာဝါ-အလိုမာုက်ကြကုန်”စသည်ဖြင့် ဗဟိုစုပ်ပါ့မျှား၌ကား ဤသုတေသန အစိအရင် မဖြစ်သောကြောင့် ကူတရိတရယောဂွန်ပုဒ်-ဟု မှတ်။

တူရိယာ်ဖွေး — တီးမှုအပ်သော ပစ္စည်း ဟူသမ္မတုသည် (သဘင်သည်တို့၏ အသုံးအဆောင် မဟုတ်သော်လည်း) တူရိယာပင်တည်း၊ ထို့ တူရိယာအပေါင်း၏ အစိတ်အရိုင်း၊ တစ်ခု တစ်ခုကို “တူရိယာ+အက်” ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ တူရိယာအက် အနက်ရှိသော သဒ္ဓာသည် တူရိယာ်ဖွေး မည်၏။ [တူရိယာ်၌ တီးမှုအပ်သော ပစ္စည်း၊ သာမက တီးမှုတ်ခြင်း၊ ကြံးယာကိုလည်း၊ သဟစရဏကည်း၊ (တကွဖြစ်ဘက်နည်း) ဌာန၏ အမည်ကို ဌာနီ တီးမှုတ်ခြင်း၌ တင်စားသော ဌာနီပစာရနည်းတို့ဖြင့် ယူရမည်၊ ထို့ကြောင့် ဂိုတ္ထ ဝါဒို့တီးပါ ထည့်သွင်းထားသည်။] သခိုပဏေဝါ့လို့မည်၏ ကော်စံ ပဟုစုပ် ပို့ပြု၍ ၂ မျိုး ပြုဖိုင်သောကြောင့် ၂ နည်း ပြသည်၊ ထို့ဘွဲ့ “ဘောရိ” မည်သော စည်ကြံးသည် ရွှေနောက်သွယ်၍ ခါးအလယ်၌ တုတ်၏ [မှုဒ်ကုသဏ္ဌာနာတို့ ဘောရိပါယ်] (တေရာသကတ်ငိုကာ)။

သခံသဏဝါဌာန်မှု-မည်၏၊ ပဏဝါဒယော-ပဏဝ အစရှိကုန်သော၊ ဒွေပိ-
၂ မျိုးတို့သည်လည်း၊ ဘေးရိုးသေသာ-စည်အထူးတို့တည်း။

ယောဂုဏ်တွေ-လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ၏ အကိုဟူသော အနက်ရှိသော ဒွန်း။
ယထာ-ကား၊ အလောစ-ထွန်သွားလည်း၊ ဝါ-ထယ်သွားလည်း၊ ပါနေ့-
နှင့်တံ့လည်း၊ အလပါန့်-တံ့၊ ယူဂဲ့-ထမ်းပိုးလည်း၊ နှုံးလွှာ-ထွန်တံ့
လည်း၊ ဝါ-ထယ်တံ့လည်း၊ ယူဂဲ့နှုံးလွှာ-တံ့၊ သေနှုံးတွေ-စစ်တပ်၏ အကို
ဟူသော အနက်ရှိသောဒွန်း။ (ယထာ-ကား၊) ဟတ္ထိနောစ-ဆင်တို့လည်း၊
အသာစ-မြင်းတို့လည်း၊ ဟတ္ထိအသံ-ဆင်မြင်း၊ ရထာစ-ရထားတို့လည်း၊
ပတ္တိကာ စ-ခြေလျင်စစ်သားတို့လည်း၊ ရထပတ္တိကံ-သား၊ အသီ စ-
သန်လျက်လည်း၊ စမွှေ့-မြားကာလည်း၊ အသီစမွှေ့-ကာ၊ စမွှေ့-စမွှေ့ဟူသည်၊
သရဂါရဏဖလက်-မြားကို ကာသော သားရောပြားတည်း၊ ဓနစ-လေးလည်း။

ပဏဝ မည်သော ထက်စည်ကား ခါးသေး၏ ဦးစွဲမ မည်သော စည်တိ (ပတ်သာ)ကား
စည်ကြီး (ဘေးရိုး)နှင့် ပုံတူသော စည်အယ်စားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဏဝဒယော
ဒွေပိ ဘေးရိုးသော”ဟု မိန့်သည်။

ယောဂုဏ်တွေ — ယောဂု သဒ္ဓါန် “ယာဉ်” ဟူသော အနက်ကို သုံးရိုးရှိသောလည်း
မောဂူလွှာနှင့် ပုံကားမျှလည်းကောင်း၊ ထိုနိသယယသစိုးလည်းကောင်း ယောဂု အရ
ကသိဘဏ္ဍာ (လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ)ဟု မိန့်သည်၊ ထိုအက်သာလျှင် ပုံစများနှင့် လျှော်၏၊
“ယုဂါန့်-ထမ်းတို့၏၊ ဟိတာ-စီးပွားဖြစ်သော စွားတို့သည်၊ ယောဂု-တို့ မည်၏၊
ယောဂုန့်-စွားတို့၏၊ ကူးခံ-ဥဇ္ဈာသည်၊ ယောဂု-မည်၏”ဟု သာရဇ္ဈာပိလာသီနို့ ပို့ပြုပ်
ပြု၍ ယောဂု အရ “ကသီကမွှေ့-လယ်ထွန်မှု”ကို ကောက်ယူသတတ်၊ “ယောဂုန့်”ဟု
စဟုဂိုစ်ဖြင့် သုံးစွဲသော ဤရှုပ်သို့အလို “ယောဂုန့်+ကူးမှုန့်+ယောဂုန့်”ဟု ပို့ပြုပ်
ပြု၍ လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ အများကို ယူ ယောဂုန့်-လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ များစွာတို့၏ +
အက်-အစိတ်အပိုင်း (အကို)သည်၊ ယောဂု-မည်၏၊ ထို ယောဂု အနက်ပော “ဘလ”
စသည်ကို “ယောဂုန့်”ဟု ဆိုသည်။ [အလ၏ အနက်မှန်ကို ကစွဲသီးဘာသာရှိကား
ပထား၏။]

အသီ ၁ အပေါ် ယောဂုဏ်တွေ—ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်၊ ရထားတပ်၊ ခြေလျင်တပ် ဤ
ငရပ်ကို စစ်အကိုဟု ခေါ်၏၊ ထိုစစ်အကိုတို့၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော သန်လျက်
စသည်ကိုလည်း သဟစရဏ(တက္ကဖြစ်ဘက်)နည်းအားဖြင့် သေနှုံးအရှုံး ခွဲ့ပွဲ့ယူ
ဆင် မြင်း ရထား၊ ခြေလျင်များကို ဒွန်တွဲရာဝယ် “ဆင်အများ-မြင်းအများ-ရထား
အများ-ခြေလျင်စစ်သားအများဖြစ်မ သမာဟာရဒွန်ဖြစ်သည်၊ ဆင်တစ်စီး မြင်းတစ်စီး
မှု ဖြစ်စုံ ကူးတို့ရာဝယာကတည်း”ဟု သက္ကတွဲ ခွဲ့ခြား၏၊ ထို့ကြောင့် “ဟတ္ထိနော စ

ကလာပါ စ-တောက်လည်း၊ နှုတ်လာပံ-လေး၊ တောက်၊ ကလာပါတိ-
ကလာပါ ဟူသည်။ တုက္ခရံ-တောက်တည်း။

ခုနှစ်များကတ္တေ-ပြယ်သောသတ္တဝါဟူသော အနက်ရှိသော ဒွန့်။ (ယထာ-
ကား) ဗုံသာ စ-မှုက်တို့လည်း၊ မကသာ စ-ခြင်တို့လည်း၊ ဗုံသမကသံ-
မက်ပြင်၊ စပ်၊ ကုန်ကိပ်ပြောက်-ပိုးခြေခံး၊ ကိုဇ်ပင်း-ပေါက်ဖတ် နဲ့ကောင်း၊

အသော စ ”ဟု ဗဟိုဝင်ပြုလှုပြုသည်။ ဆင်တစ်စီး မြင်တစ်စီးသာ ဖြစ်မှ “ဟတ္ထိ စ အသော စ ဟတ္ထိအသော”ဟု လူတရိတရယောဂျွန် ပြုပါ-ဟလို့။ [သေနကိုနဲ့ ပဟုတ္တာ-“ဟတ္ထိနော စ အသော စ ဟတ္ထိအသော”၊ ပဟုတ္တာတိကို-“ဟတ္ထိ စ အသော စ ဟတ္ထိအသော” မှုဒ္ဓဘေးရှိကာ။]

ထိစ်တပ်၏ အသုံးအဆောင်များအတွက်ကား “အသိ စ စမ္မာ”ဟု ကောဂိုလ်ပင် ဂိုဏ်ပိုင်ဝါကျ ပြရမည်၊ ထို့ကြင် “စမ္မ”ဟူသည် တစ်ဖက်စ်တပ်မှ ပစ်အပ်သော မြားကို ကွယ်ကာသော သားပြေားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “စမ္မနီ-သရုပါရရာဖလလက်”ဟု မိန္ဒာ သည်၊ ဤ၌ “ဖလက်”ဆိုသော်လည်း “ပျုရချိပ်”မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဖလ(ဖလက)ကို “စမ္မမယေ သတ္တုပင့်ယားတနိဝါရဇာ”ဟူလည်းကောင်း၊ “ဖလကပါတီ”၌လည်း “ဖလကော ပါတီမို ယသာ-စမ္မ(မြားကာရှိသူ၌)”ဟူလည်းကောင်း ထောမနိမိ ခို၏၊ ဤစကားဖြင့် မြားကို ကာကွယ်ဖို့ရာ လက်ဂိုင်သားပြေားတို့မျိုးကို “စမ္မ-ဖလက”ဟု ခေါ်ကြောင်း သိသာပြီ မြားထည့်ရာ မြားပုံးကို “တောက်”ဟု ရေးက သုံးသည်၊ ကလာပ နှင့် တုက္ခရသွေ့ခြုံတိုကား “တောက်”ဟု ခေါ်သော မြားပုံး၏ ပရိယာယ်တည်း။

ଶୁଣ୍ଡଗର୍ଦ୍ଦ ॥ ॥ “ଆହି ତ ମହୁଁ” ତଥା କେନ୍ଦ୍ରିଯିତିକୁମୁଖାଁଙ୍କ ଫଳିତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମିକିଙ୍କିଂ
ତାହୁଁ ॥ “ହାତ୍ତିକୁମୁଖ ଓ” ତଥା ଅଧ୍ୟନ୍ତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂକାଃ “ହାତ୍ତିକୁମୁଖ+ଠ+ଆହୁଁ+୦” ତାହୁଁ
ହାତ୍ତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଆହୁଁଫୋର୍ଦ୍ଦ ଯେବା କଲ୍ପିତାକର, ଆହୁଁଗୁର୍ବତ୍ୟର୍ଦ୍ଦ ଫେଫୋର୍ଦ୍ଦକାଃ ବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମିକ
ଲିଙ୍ଗକ୍ଷଣକ୍ରିୟାଙ୍କିତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂପ୍ରତ୍ୟେ ଆଗ୍ରହିତା କେନ୍ଦ୍ରିଯିତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଲେଖିତାକାଣ୍ଠି । ରେଣୁକାମୁଖ
ହାତ୍ତିକୁମୁଖ ତେବେ ତୃତୀୟକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଆହୁଁ ଯେବାଠିତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମିକିଙ୍କିଂ
ଲିଙ୍ଗକ୍ଷଣକ୍ରିୟାଙ୍କିତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଲେଖିତାକାଣ୍ଠି । ଯିବ୍ରିତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମିକିଙ୍କିଂ
ଲିଙ୍ଗକ୍ଷଣକ୍ରିୟାଙ୍କିତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଲେଖିତାକାଣ୍ଠି । ପରାତିପ୍ରିୟାତ୍ମନ୍ତିକାଃ କ୍ଷମିତାକାଣ୍ଠି
ପ୍ରତ୍ୟେ “ହାତ୍ତିକୁମୁଖ” ହୁଁ ପରାତିପ୍ରିୟାତ୍ମନ୍ତିକାଃ (ହ୍ରୀ)କାରକୀ
ପ୍ରତ୍ୟେ “ହାତ୍ତିକୁମୁଖ” ହୁଁ ପରାତିପ୍ରିୟାତ୍ମନ୍ତିକାଃ (ହାତ୍ତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଆହୁଁ)
ପରାତିପ୍ରିୟାତ୍ମନ୍ତିକାଃ କ୍ଷମିତାକାଣ୍ଠି । ଏହାକାରିତାକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂପ୍ରତ୍ୟେ ହ୍ରୀକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂ
ପରାତିପ୍ରିୟାତ୍ମନ୍ତିକାଃ କ୍ଷମିତାକାଣ୍ଠି । ଏହାକାରିତାକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂପ୍ରତ୍ୟେ “ହାତ୍ତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଆହୁଁ+୦” ହୁଁ ତାହୁଁ
ଏହାକାରିତାକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂପ୍ରତ୍ୟେ “ହାତ୍ତିକୁମୁଖାଁଙ୍କିଂଆହୁଁ+୦” ହୁଁ ତାହୁଁ

ကိုင်သရီသပဲ-ပေါက်ဖတ် ကင်း၊ တ္ထာ-ထိပုဒ်တို့တွင်၊ ကုန်း-ကုန်တို့
ဟူသည်။ သုခုမကိုပိုလိုကာ-သိမ်မွေးသေးငယ်သော ပိုးရွှေတို့တည်း၊ ကိုင်း-
ကိုင်တို့ဟူသည်။ ကပါလပိုင်းကပါဏာ-အိုးမြမ်းကွွန်ငါးတူသော ကျောက်ကုန်း
ရှိသော ပိုးကောင်တို့တည်း။

ကေခိဝါဒဟု ဆို၏၊ ထိုခုခွဲနွောက အန်က်ဂို့ ဟောသော သခြာစာသည် ခုခွဲနွောကဗျာ
မည်၏။

ခုခွဲနွော သိယာနှစ်၊ အထူ ဝါ ခုခွဲကောဝ ယော၊
သတ် ဝါ ပသတေ ယော၊ ကေခိ အနုတုလာ လူတိ။

အန်း-အရုံးမရှိသော သတ္ထာဝါသည်၊ အထ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယော-အကြင်သတ္ထာဝါ
သည်၊ ခုခွဲကောဝ-(အားစိုက်၍ ကြည့်မှ မြင်ရလောက်အောင်) အဟုတ်သေးငယ်၏၊
သော-ထိုသတ္ထာဝါသည်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယောသံ-အကြင် ပိုးကောင်တို့၏၊ သတ်-
တစ်ရာသည်၊ (ဝါ-များစွာသည်) ပသတေ-တစ်လက်ဖက်တွင်း၌ တည်နှင့်၏၊ တေ-
ထိုသတ္ထာဝါ ပိုးကောင်ကလေးတို့သည်၊ ခုခွဲနွော-မည်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ ကေခိ-
အချို့တို့ကား၊ အာနုတုလာ-မြေပါအထိ၊ ခုခွဲနွော-မည်၏၊ ကုတ်-ဤသို့ ဆိုကြကုန်၏။

ကုန်း သုခုမကိုပိုလိုကာ—ကိုပိုလိုက သခြာစာသည် "ခြုံး" ကဲ့သို့ သေးငယ်သော
သတ္ထာဝါဂို့ ဟောလျှင် "သုခုမကိုပိုလိုကဲ့" အရ သာရှိ သေးငယ်သော "ပိုးခွဲ" ကို
ဟောသည်ဟု နှလုံးပိုက်၍ "ကုန်း-ပွဲး+ကိုပိုလိုက-ခြုံး" ဟု ဆိုကြသည်။ [မောဂလ္လာနှုန်း
နှုန်းသမာန်မှု] "ခြုံ၊ ပရွှေ့က်" ဟု ပြန်၏။ ကိုင်း=ကပါလပိုင်းကပါဏာ-ကိုင်းကို
"ပေါက်ဖတ်=ဘောက်ဖတ်" ဟု ပြန်ကြ၏။ ကစ္စည်းသပြေကန်နှုန်းသမာန်၌ "သူ၊
အမွှေ့နှင့် လူတို့ ထိုလျှင် နာကျင်စေတတ်သော သစ်ရွှေက်၌ ကပ်နောက်တော်သော
ကြက်မောက်ရွှေးများလို အမွှေ့နှုန်းသော ပိုးစိမ်းကောင်တစ်မျိုး" ဟု ဆို၏။ "ပိုးစိမ်းကောင်"
ဟူသော စကားနှင့် "ကပါလပိုင်းကပါဏာ-အိုးမြမ်းကွွန်ငါးတူသော ကျောက်ကုန်းရှိသော
ပိုးကောင်" ဟူသော စကား၊ ရှင်တို့ ထင်-မထပ်ဂို့ စွဲးစားသပ်၏။ ထောမနိမိမြှို့
လောက်ထက်ကြီးသော သတ္ထာဝါတစ်မျိုးဟု ဆို၏။

ဤ ခုခွဲနွောကတို့လည်း "ဟတ္ထို အသာ ရထ ပတ္တိက" တို့ကဲ့သို့ အများချင်း ခွန်တဲ့
ရှုခြင်သာ ဤ သမာဟာရချိန် ဖြစ်၏၊ တစ်ကောင်ချင်း ခွန်တဲ့ရှုချိန် အသမာဟာရချို့
လူတရိုတရယာဂွန် ဖြစ်သည်။ [ခုခွဲနွောကာနှုန်း အကြာပို့ အဟုတ်မောဝါ- "ခုသာ စ
မကသာ စ ခုသာမကသာ"၊ အဟုတ်တော်ကို- "ခုသော စ မကသာ စ ခုသာမကသာ"....
မှုခွဲလောဓိကား] ထို့ကြောင့် "ခုသာ စ မကသာ စ" ဟု အဟုတ်ဝါကျေ လုပ်သည်;
ခုသာ(ခုသာ)ကို "ဝန်မကိုကာ" ဟု ထောမနိမိစိမ်း၏၊ ခုသာ စတ်သည် "ကိုက်မြမ်း" အန်က်
ကို ဟောရကား ကိုက်တတ်သော "ဝန်မကိုကာ" ဟူသည် "မှုက်" သာ ဖြစ်ထိုက်၏။
မကိုကာ ကို ထောက်၍လည်း "မက် = မှုက်" ဟု သုံးနှုန်းခဲ့ဟန် တူသည်။ သတ္ထာတဲ့

မသာတော်ဖြင့် “မသက”ဟု ရှိ၏၏ ပါမိမ့် “မကသ”ဟု ရွှေနောက်ရှိ၏၏ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓနဲနဲတို့၌ “မကသာတဲ့ မသကော”ဟု·ပရိယာယ်ဖွင့်သည်။ မသကကို ဟိန္ဒာလို “မသာ”ဟု အော်သာ “ကိုဋ္ဌဘေး-ပိုးကောင်းယော”ဟု ဖွင့်၏၏၊ သို့သော စိမ့်ရုပစွဲတွင် မသကသာ၏၏ “မသာ မကသ ဝါတာတပ သရီသပ သဒ္ဓသာနဲ့”ဟု ကိုဂျိုလ်ခဲတတ်သော သတ္တဝါအဖြစ်ဖြင့် လာရကား “ခြင်”ဟု မြန်မာပြန်ခြင်းသည် သင့်မြတ်လူပေ၏။ “မကသကုန္တိ-ခြင်ထောင် (ခြင်ဂို့ ကာကွယ်သော အိမ်ယော)”ဟုလည်း ပါမိသုံးရှိ၏။ “ကုန္တာစ ကိုပိုလိုကာစ၊ ကိုဇာစ သရီသပါစ”ဟု ဗဟိုစိတ်ပြိုပြီ၊ သရီသပသဒ္ဓါသည် မြို့၊ ကင်းပြီးကောက် စသည်။ ကို ပောသော်လည်း မြှုပ်သည် ခုခွဲဖွေ့က မဟုတ်သော ကြောင့်၊ ကင်းတိသာ ယူ။

အန္တသု ရုသုတ္တာ— မှသိကာပ်ကို လူတ္ထိလိန် အကောက္ခာဟန် တူသောကြောင့် “အန္တသု ရုသုတ္တာ”ဟု ဆိုဟန်တွေသည်။ သရော ရုသော နုပုသက ဖြင့် အာကို ရသု ပြုပါ-ဟူလို့၊ သို့သော် “မှသိကာ တွာ့အ ဗြန်ရော”ဟု အဘိဓနနှင့် ပုဂ္ဂနိုင်ဖြင့် ရုသောကြောင့် “အန္တသု ရုသုတ္တာ”ကို ဆင်ခြင်ထိက်၏၊ ဂရုဒ်သုပ္ပါယ် သရ နည်းသော သပ္ပန် ရှေ့ထား၍ “သပ္ပန်ရှုံး”ဟု ရှိသုန်မည် ထင်သည်။ “ကျစ် အပ္ပသရု”ဟု ကျစ်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ထိ ဥပဒေ မမြို့ဟန်သော်လည်း မှတ်၊ မောဂ္ဂလ္လာနှင့် “နာဂ သုဝဏ္ဏ-နှင့်၊ ဂမန်”ဟု သရန်သေား “နာဂ”ကိုပင် ရှေ့ထားသည်။

ଶିଖବାରଟ୍ଟେ-ଲାଗୁଣାଗୁଲ୍ଲାଙ୍କିର୍କାନ୍ତିର୍ମିଳିଯେବା ପ୍ରକ୍ଷମ୍ଭାବୀ (ଯଥା-
କାଃ) ହେଲ୍ବୁ-ହେଲାଲ୍ବୁନ୍ଦିଃ; ପନ୍ଧୁବାଣ୍ଡୁ-ପନ୍ଧୁବାଲ୍ବୁନ୍ଦିଃ; ହେଲପନ୍ଧୁବାନ୍ଦି-ପନ୍ଧୁବା-
ଚାମଦ୍ୟୋତ-ଚାମଦଲ୍ବୁନ୍ଦିଃ; ପିଂବଚାନ୍ଦାତ, ଚାମଦିପଚାନ୍ଦାତ୍ ଅଠ, ଆମର୍ବୁନ୍ଦି-
ଫାର୍ମର୍ବୁନ୍ଦି; ହେରୋ-ଲ୍ଲୁପ୍ତ-ଆର୍ଗନ୍ତାକ୍ରୋନ୍ଦିଃ; ଚାତିଚାମ୍ବୁଲ୍ବୁନ୍ଦି-ଚାତି, ଚାମ୍ବୁଲ୍ବୁନ୍ଦି;
ଲୋକାମୋହି-ହା; ଦୌଵାମୋହି-ହା; ଆହିରିକାଫୋଲ୍ଲୁପ୍ତ-ପୁ; ତିନିପିତ୍ତ-
ପୁ; ଉତ୍ତରିକ୍ଷନ୍ତାପ୍ତ-ତୁ; ଲ୍ଲାଙ୍କାପ୍ତ-ତାନ୍ଦିଃ; ଅମୋହିର୍ମହିତ ଘୁଲପେହିତି ରେ-
ଲ୍ଲାଙ୍କାପ୍ତ-ତାନ୍ଦିଃ; ଅମୋହିତ ଫିଣ୍ଡେଵାତଚାନ୍ଦା- "ଅମୋ" ହ୍ଯ ଜ୍ଞାନପ୍ରମୁକି ମିଳିର
ଓର୍ଦ୍ଦିଃର୍କ୍ରୋନ୍ଦିଃ; କଟ୍ଟାପ୍ତ-ଅପ୍ରିଲ, ଚାମାହାରାପ୍ରକ୍ଷମ୍ଭାବୀ ଏବଂ କଟ୍ଟାପ୍ତ-ଅପ୍ରିଲିନ୍ଦି
ଅପ୍ରିଲିଲ୍ଲାଙ୍କିର୍କାନ୍ତିର୍ମିଳିଯେବା ଏବଂ କଟ୍ଟାପ୍ତ-ଅପ୍ରିଲିନ୍ଦିଃ; ତେନ୍ତା-ତ୍ଯାଗିର୍କ୍ରୋନ୍ଦିଃ;
ଆମିପଢ଼ିର୍କିର୍କାନ୍ତିର୍ମିଳିଯେବା, ଶକ୍ତିପିଣ୍ଡିର୍କିର୍କାନ୍ତିର୍ମିଳିଯେବା, ପଣ୍ଡିତିପାନତ୍ତ୍ଵିଯେବା-ଆଶ୍ରିଯେବା
ପ୍ରସାଦିର୍କାନ୍ତିର୍ମିଳିଯେବା ଏବଂ ପଣ୍ଡିତିର୍କାନ୍ତିର୍ମିଳିଯେବା ||

အေမေနိုဂုဟီတံပေသိုလ္လာ—“အဲမေ မော”ဟု ဝိပြုဟ်ပြု၍ လူတိရှင်တရယောကျနှင့် ဆိုလျှင် “အဲမေ”ဟု လဟုဂုစ်ချေသင့်၏၊ “အဲမေ”ဟု ကေဂုစ်ချေသာဖြင့် သမာဟာရဒွန် ဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ သို့သော် နဲ့မဲ့မဲ့ “အဲမေ”ဟု ပုလိုနိုင်ထားပြန်သဖြင့် အဲချို့ သမာဟာရဒွန်နှင့် နဲ့မဲ့မဲ့လည်း ပြီးနိုင်သည်—ဟု မှတ်ထိကိုသည်။ ထိုကြောင့် “အာမိ ပစ္စာ-အစိုးရသု၏အဖြစ်လည်း၊ ပရိုဂါရော စ-အမြိအရုံလည်း၊ အာမိပစ္စပရိုဂါရော-အရုံ”ဟု ပုလိုနိုင်ရပ်သည်လည်းကောင်း၊ “ဆန္ဒာစ-ဆန္ဒလည်း၊ ပါရိုသုဒ္ဓိ-ပါရိုသုဒ္ဓိ လည်း၊ ဆန္ဒပါရိုသုဒ္ဓိ၊ ပဋိသုဒ္ဓိ-ပဋိသုဇ္ဇာအောက်လည်း၊ ပဝဏ္ဏိ-ပဝဏ္ဏိအောက်လည်း၊ ပင့်သုဒ္ဓိပဝဏ္ဏိ”ဟု လူတို့လိုနိုင်ရပ်သည်လည်းကောင်း သမာဟာရဒွန်နှင့်ပုလိုက် ကေတ်ငဲ့ရုံးဖြင့် ပြီးရလေသည်။ “သမာဟာရဒွန်ကုပ္ပါန် ပုလိုဂိုမိုနဲ့ သွားရသည့်”ဟု ငိုကာတို့ ပုလိုရလိုရသော စကားလည်း ဉှုံအမိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်သော စကားပေါင်တည်း။ “[အာမိပစ္စပရိုဂါရော” သည် မြန်မာမှု မဂ္ဂ၊ ကုနေဟန်တဲ့သည်။]

အညာညလိုက်ပါသေသာနဲ့-အချင်းချင်းလိန်သည် အထူးပြုအပ်ကုန် သော သွှေ့တို့၏၊ ဒွေနှေ့-၌၊ (ယထာ-ကား) ဒါသီစ-ကျွန်မလည်း၊ ဒါသော စ-ကျွန်ယောကျေားလည်း၊ ဒါသီဒါသံ-ကျေား၊ ကွစာဒီနာ-ကွစာဒီမဏ္ဍာဇာရာနဲ့ စသောသုတ်ဖြင့်၊ မဇွဲ့-အလယ်၌၊ ရသာတ္ထံ (ဟောတိ)၊ ဣတ္ထံစ-လည်း၊ ပုမာစ-လည်း၊ ဣတ္ထံပုစံ-ကျေား [နောက်ပုဒ်ကျေမှ "စံ"ဟု ညွှန်သောကြော် ဤပုဒ်၌ ဝိပြုဟိရိုသော သီမှာသာ ကောင်းသည်] အံ၊ ပတ္တစိဝရံ-သပိတ်၊ သက်နဲ့၊ သာခါပလာသံ-သစ်ခက်၊ သစ်စွက်၊ ဣတ္ထံဒီ-တည်း၊ သချာ ပရီမာဏတ္ထာနဲ့-သချာ၊ ပရီမာဏအနက်ရှိသော သွှေ့တို့၏၊ ဒွေနှေ့(ယထာ)၊ ဇကက္ခာ-ဇကကလည်း၊ ခုက္ခာ-ခုကလည်း၊ ဇကကခုက်၊ သချာဒွေနှေ့-သချာဒွေနှေ့၊ အပွဲသချာ-နည်းသောသချာသွှေ့သွှေ့သည်၊ ပုစံ-၌၊ နိပတတိ-၏၊ အံ၊ ခုကတိကံ-ခုကတိက၊ တိကစတုဂ္ဂိုလ်-က္ခာ၊ စတုက္ခာပွဲကံ-ကာ ဒီယောစ-အရှည်လည်း၊ မဏ္ဍာမောစ-အလတ်လည်း၊ ဒီယာမဏ္ဍာမံ-လတ်။

အညာညလိုက်ပါသေသာနဲ့-ဝိသဘာဂလ္ဗာဒီနဲ့၌ အာဒို၏ ပုစံများကို ပြပို၍ "အညာည" စသည်မိန့်၊ ဒါသီဒါသံ၌ ဒါသီသည် ဣတ္ထံလိန်သွှေ့-ဒါသောကား ပုစံနှင့်သွှေ့တည်း၊ ဤသို့ လိန်မတူကြသော သွှေ့စိုစိုကို "အညာညလိုက်ပါသေသာ"ဟု ခေါ်၏ [အညာည-အချင်းချင်း၊ ဝါ-အပြန်အလုန်+လိုက်ပါသေသာ-လိန်သည် အထူးပြုအပ်၊ ဝါ-လိန်သည် မတူ ကွပြားအောင် ပြုအပ်သော သွှေ့၍] "ဒါသီ"ဟု ဤကာရွှေ့ ပကတိဖြစ်သောအဲ "ဒါသီဒါသ" ဝယ် အလယ်(၅)ကို ကွစာဒီမဏ္ဍာဇာရာနဲ့ ဖြင့် ရသာပြော၊ ဣတ္ထံပုစံ၌ ဣတ္ထံလည်း နည်းတဲ့၊ "ပတ္တာစာစီဝရွှေ့၊ သာခါစာပလာသော စ"ဟု နောက်ပုစံများ၌လည်း လိန်မတူပုံကို သိ၊ "ဇရာစာ+မရဏ္ဍာ၊ ဇရာမရတ"ကိုလည်း ဤ၌ ယူသင့်၏၊ မောဂ္ဂလ္ဗာနှင့်ကား ပါကျော်လွှာ၌ သွင်းသည်။

သချာပရီမာဏတ္ထာနဲ့-တစ်ခုတည်းကို "ဇကက"၊ ဤ အပေါင်းစသည်ကို "ခုက" စသည် ခေါ်၏၊ ထိုသွှေ့စွဲစာသည် သချာအနက်ဟောချုည်း ဖြစ်၍ "သချာဒွေနှေ့"မည်၏၊ ဤသချာဒွေနှေ့ ၁ သချာနှင့် ၂ သချာ ၂ခုကို တွဲလျှင် အနည်းသချာဟောသော ဇက သချာသည် ရှေ့နေ၏၊ မြန်မာလိုလည်း "ခု ဤ ၃၈ ၄၉"စသည်ဖြင့် အနည်းသချာကို ရှေ့ထားလေ့ရှုသည်၊ "ဒီယာမဏ္ဍာမံ"ကား ပရီမာဏတ္ထာနှင့်တည်း၊ ရှည်သော ပမာဏ၊ အလယ် အလတ် ပမာဏကို ပရီမာဏဟု ခေါ်သည်၊ [မောဂ္ဂလ္ဗာနှင့် ပရီမာဏအတွက် ပုစံကို သိုးခြား၊ မပြသဖြင့် သချာနှင့်ပရီမာဏကို "သချာအတိုင်းအရှည်"တစ်နက်တည်း ယူဟန်တူသည်၊ ရုပ်သီခိုင်ကော်မှုကား "သချာစ ပရီမာဏ၌ သချာပရီမာဏ"ဟု ၂နက် ခွဲပြသည်။]

ပစန်စဏ္ဍာလတ္ထာနံ—ပစန်အနက် စဏ္ဍာလအနက်ရှိသော သဒ္ဓါတိ၏၊ ဒွဲနွေ(ယထာ)၊ ဉာဏ်ရှိကာစံ-ဆိတ်သတ်သမားတို့လည်း၊ သူကရိကာစံ-ဝက်သတ်သမားတို့လည်း၊ ဉာဏ်ရှိကသူကရိက်-သမား၊ စံ၊ သာကုနိက မာဂါရိက်-ငှက်မှုခိုး၊ သားမှုခိုး၊ သပါကော စ-ခွေးသားစားသူလည်း၊ စဏ္ဍာလောစံ-စဏ္ဍာလလည်း၊ သပါကစစဏ္ဍာလံ-လ၊ ပုဂ္ဂိုသဆဝိုဟာကံ-ဘင်ကျိုးသမား၊ သူကောင်ဖုတ်သမား၊ ဝေန်ရထကာရံ - နှီးရွှေသမား၊

ပစန်စဏ္ဍာလတ္ထာနံ— ဉိုကာ၌ “ပစနာစ စဏ္ဍာလာစ ပစန်စဏ္ဍာလာ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုတွင် “ပစန်”ဟူသည် သူ့အသက်ကို ညျဉ်းဆဲ နှိပ်ကွပ် ပုပန်စေတတ်သော မှုခိုး၊ တံငါးလူမျိုးတည်း၊ [ပစတော်တိ-အငွေ့န ပြီးစွဲနှုန်း၊ တန္ထာနနှုန်း၊ ပစန် သာနာန်(ပူလောင်စေခြင်း)၊ ပို့ယာခန်း(နှိပ်စက်ခြင်း)တိ အာဟာ-အငွေ့နပို့ငွေ့နှုန်း၊ ဉိုကာဟောင်း]၊ ဉူးစကားအရ ပစနိုတ် ပစနာ”ဟု ပြု ပစနို—(မီးပြင့် ချက်သက္ကားသို့) သူတစ်ပါးကို ပုလောင်တတ်၊ နှိပ်စက် သတ်ဖြတ်တတ် ကုန်၏၊ ကူတိ၊ ပစနာ၊ “စဏ္ဍာလ”ဟူသည် အမျိုးအတ်အားဖြင့် ယုတ်ည့်သူတည်း၊ ထောမနိုင်း “သနာမရာတေ အတိဘေးဒေ (မိမိနာမည်အတိုင်း “စဏ္ဍာလ”ဟု ထင်ရှားသော ၁၁၁၅အတွေး၌)”ဟူလည်းကောင်း၊ “သဇ္ဇာနြားဟုလည်း ဥပုံး သုတေသန သုက္ပါဏ္ဏ ဝင့် (သူခွဲယောက်၌အင့် ပုလေားမတို့မ ပေါက်ဖွားသော ရောပြမ်းသောအမျိုး၌)”ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ဉူးနေရာ၌ကား ရှေ့အနက်အရ ယုတ်ည့်သော အတ်ရှိသော လူတစ်မျိုးကို “စဏ္ဍာလ”ဟု မှတ်၊ ထိုသူများ၏ အလုပ်ကား “ဘင်(မစစ်)ကျုံးခြင်း” စသော အောက်တန်းအလုပ်များတည်း၊ [စဏ္ဍာ-ကြမ်းကြုံတ် ယုတ်ည့်သော အလုပ်၌၊ အလုပ်မျိုးနှင့်သူသည်၊ စဏ္ဍာလော-မည်၏။]

“ဉာဏ်ရှိက”စသော ပုဒ်ပြီးပုသည် တို့တို့ ထင်ရှားလတ္ထား၊ သပါက၌ “သာ”သည် “ခွေး” ဟူသော အနက်ဟောတည်း၊ သာနံ-ခွေးကို၊ ပစတိ-ညျဉ်းဆဲ သတ်ဖြတ် စားသောက်တတ်၏၊ ကူတိ၊ သပါကော-ခွေးသားစားသူ၊ ဉူး“သပါက”လည်း စဏ္ဍာလ မျိုးတွင် ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဉိုကာ၌ “သပါကာ-သုနာစံသခါဒကစဏ္ဍာလာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဉာဏ်ရှိက စသည်ကား ပစန္တာဒ်၊ သပါက စသည်ကား စဏ္ဍာလဒ်ဟု ခွဲ့၊ ထောမနိုင်း “ပုက်(ကုတ်တိ)-စက်ဆုပ်အပ်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ကသတိ-ရောက်တတ်၏”အရ ပုလေား-စဏ္ဍာလေ”ဟု ရှိ၏၊ ဘင်(မစစ်)ကို ကျုံးပစ်သူ ဖြစ်၍ စက်ဆုပ် ဖွယ်သို့ ရောက်သူ-ဟု ဆိုဟန်တူသည်၊ ပါ၌၌ “ပုလေား”ဟု ရှိ၏၊ “ပုလေားကရိုးသာသီ (ကျော်ကြီး၏) နာမဲ့၊ တ ကုသေနှိုး အပနေနှိုး ပုလေားသာ”ဟူလည်း ပါ၌၌ ဉိုကာတို့ ဖွင့်ကြ သည်၊ ဆဝ-သူသေကောင်ကို+ဥာဟာက-မီးဖုတ်သူ (“သုဘာရာဇာ”ဟု ယခု ခေါ်ကြ သော သုသာန်၌ နေသာတည်း)။

“ဝေဏုနာ-ဝါးဖြင့်၊ မိုဝင်း-အသက်မွေးတတ်၏”အရ ဝါးကို နှီးဖြေ၍ တောင်းစသည် ရုပ်လုပ်သူသည် ဝေဏု(ကဏ္ဍ နှုန်းဖြင့်)“ဝေန်”မည်၏၊ အဘိုးစုံ၌ “ဝေနော ပိုလိုဝေ ကာရောစံ၊ နှုကာရော သမာ တယော”ဟု နှီးသမား(ကျူးထံသည်)အနက်ဟော

သားရေနယ်သမား၊ တအ္ဒ-ထိဝန်ရထကာရတို့တွင်၊ ဝန်ဘ-ဝန်တို့
ဟူသည်။ တစ္ဆောကာ-နှီးရွှေသမားတို့တည်း၊ ရထကာရာ-တို့ဟူသည်။ စမ္မာရာ-သားရေနယ်သမားတို့တည်း။ [သိဟိုင်များ “ဗဟိုစံချဉ်းရှိသည်။
“ပြရနိကာ” စသည်ဖြင့် ဗဟိုစံရိပြုဟဲ ပြခဲ့သောကြောင့် ဗဟိုစံရှိခြင်းသာ
ရှိနောက် ညီသည်။ “ကုစ္စ” စသည်မြဲလည်း ဗဟိုစံပင် ပြခဲ့သည်။]

ဒီသတ္တာနံ-ဒီသာအနက်ရှိသော သဒ္ဓတိ၏၊ ဒွန်(ယထာ)၊ ပုဂ္ဂိုလ်-အရှေ့အရပ်လည်း၊ အပ်ရာစ-အနောက်အရပ်လည်း၊ လူတိ အတွေ့-၏၊ ဒွန်သမာသံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဘတ္တိလောပွဲ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္တာ-၍၊ လူစ-ဤသုတေသန၊ အာဒိရိဟယောန-ဖြင့်၊ ကကတွေ့-ကိုလည်းကောင်း၊ နပုံသကလိုက်တွေ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကတော-ပြအပ်ပြီးသော်၊ သရေ

ရထကာရော၏သွေအနဲက်မှာ “ရထားလုပ်သူ”ဟုသာ ထွက်သော်လည်း ထောမနိုင်အသိစာနှင့် “ရထနိမ္ဒနကာရတေား၊ ရထားကို ဖန်ဆေး၊ ပြုလုပ်တတ်သော၊ ဝဏ္ဏသက္ကရာဘေး—(အမျိုးမစ်သော) အမျိုးရောသူ အထူးသွေး”ဟု ဖွင့်၏၊ ရထားကို ပြုပြင်ရနှင့်သားရေဖြင့် ပြုပြင်ရသောကြောင့် ထိရုရထကာရကိုပင် “စမ္မကာရ”ဟု ပိုလာယံ ဆိုပြန်သည်။ [ရထာသူ စမ္မနှင့် မာနနကရာတေား ရထကာရ၊ စမ္မကာရ၊ ဂုဏ္ဍာ] —သဂ္လာဝင် သယ်တို့ကာ သသည်။] ထိသားရေလုပ်သမားများတွင် ဖိန်ချုပ်သွေတို့လည်း ပါဝင်ရကား “ရထကာရောဝ စမ္မသု၊ ပရီက္ခား ဥပါဟနဲ့၊ ဥပါဟနဲ့ ဖိန်ပို့၊ ပါ-ဖိန်ပြစ်အောင်၊ ပရီက္ခား-ဖြတ်တောက်၊ ခုတ်ပျိုးသော၊ ရထကာရော-သားရေးလုပ်သမားသည်။ ပါ-ဖိန်ချုပ်သုမားသည်။ စမ္မသု-သားရော၏၊ အဂယုပ်ပို့-မယူတို့သော အပိုင်ကို ဗဟိုတို့လုပ်-စွဲသုက္ခာသွေးသွေး”ဟု ကာမအတ် စသည်၌ မိန့်တော်မှုသည်။ ထိုကြောင့် “ရထကာရ၊ စမ္မကာရ”ဟု ဖွင့်၏၊ “ရထားကို ပြုပြင်သွေတို့၊ ပါ-သားရေလုပ်သု၊ ဖိန်ချုပ်သွေတို့”ဟု ပေး။

ရသော နုတ္ထသကေတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ရသေ့တွဲ-ပြု၊ ပုံဗ္ဗာပရု-အရှေ့အနောက် အရပ်၊ [ဟော ပုံဗ္ဗာပရု-အို အရှေ့ အနောက်အရပ်၊ ပုံဗ္ဗာပရု-ကို] ပုံဗ္ဗာပရေနှင့်-
ဖြင့်၊ ပုံဗ္ဗာပရသူ-အား၊ လူစွာဒီ-တည်း၊ စံ၊ ပုရတ္ထိမပစ္စိမ်-အရှေ့အနောက် အရပ်၊ ဒက္ခိဏုတ္ထုရု-တောင်မြောက်အရပ်၊ အဓရတ္ထုရု-အောက်အထက် အရပ်၊ [အချို့စာ့၏ “ဟော ပုံဗ္ဗာပရု (အာလုပ်) ပုံဗ္ဗာပရု (အံ)” မပါ၊ ကျနေဟန် တူသည်။]

နုတ္ထသကလိဂုံနှင့် ကက္ခာနှင့် ဒွေနွေတိ စ ဝတ္ထေတာ။

၃၆၀။ ဝိဘာသာ အေး၊ စနပဒါဒီနှုန်း။ ။ဒွေနွေသမာသေး-၌၊ ရက္ခာတိဏ ပသု စန ဓည နေပဒါဒီနံ-သုတ်ပင်၊ မြေက်၊ သားကောင်၊ ဥစ္စာ၊ စပါး၊ နေပုဒ်အနောက်ဟောသဒ္ဓါ အစရိသည်တိ၏။ ကက္ခာ၊ နုတ္ထသကလိဂုံတွဲ-စ-လည်းကောင်း၊ ဝိဘာသာ-ဖြင့်၊ ဟောတိ၊ ကက္ခာတ္ထာသာဝေ-ဇက်တ် မဖြစ် လတ်သော်၊ ဖဟုဝဝန်-ဖဟုဝဝန်သည်လည်းကောင်း၊ ပရသောဝ်-နောက်ပုဒ် ၏သာလျှင်၊ လိန်းနှင့်လည်းကောင်း(ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထိရက္ခာတိဏ

“အခေါ်နှုပါတ်ချဉ်းသက်သက်” အောက်အရပ် “ဟူသော ဒီသာအနောက်ကို မဟောနိုင်း။ ဒက္ခိဏ၊ ဥတ္ထရု၊ အဓရ-ဟု သဗ္ဗာမာမ် ပုဒ်စုကို ခွန်တွဲပြုရာ ဌာနဖြစ်၍ “အဓရတ္ထုရု” ဟု ရှိရမည်။

၃၆၁။ ဝိဘာသာ အေး၊ ဒီနှုန်း—“တထာ ဒွေနွေ”စသော ရှေ့သုတ်လာပုဒ်တို့၌ အမြိုက်တိနုပုံ ငဲ့ရကား ဤသုတ်လာပုဒ်တို့၌ ဇက်တ်နုပုံ မမြို့ဟု ပြုလို၍ ပိဿာသာ သဒ္ဓါန္တတ္ထက္ခာ ဤသုတ်ကို အားထုတ်ရပြန်သည်၊ နုတ္ထက်တ် ငဲ့လျှင် သမာဟာရခွဲန်၊ နုတ္ထက်တ် မငဲ့လျှင် လူတရီတရယောကျခွဲန်ဟု ခဲ့၊ ရှေ့သုတ်နှင့် ဤသုတ်၌ (သုတ်ရင်း အာဒီတို့ပါ) (ယူအပ်သောပုဒ်များမှ တစ်ပါးသော ပုဒ်များ၌ လူတရီတရယောကျခွဲန်သာ တွဲရမည်-ဟုလည်း ခွဲခြားပါ၊ သို့သော် ဤအခွဲလည်း မှတ်သားဖြစ်ရုံသာ၊ “စိုဝင် ဝိဏ္ဍာပါတ်ဂါလာပုပစ္စယသေ့နွေပုပိုက္ခာရု” ပုဒ်မြိုက်ကား သမာဟာရချိုးတွင် မပါဝင် ဘဲလျှက် လူတရီတရယောက-သမာဟာရ ၂၂ မျိုးပင် ပါ၌ရှိပြန်သည်၊ “သာရီပုံပြောစ မောဂ္ဂလာသနာစ သာရီပုံတ္ထမောဂ္ဂလာသာ” ဟူသော လူတရီတရယောကျခွဲန်မျိုးနှင့် အလားတုပါလျက် “ခဏ္ဍာ စ တိသော စ ခဏ္ဍာတိသုံး၊ အဘိဘူး စ သမ္မဝါဒ် စ အဘိဘူးသန္တုရု” ဟု သမာဟာရခွဲန်ပုဒ်ကိုလည်း တွေ့ရပြန်သည်၊ ထိုကြောင့် သဒ္ဓါကျမ်း သုတ်ဖြင့် ခွဲခြားထားသောလည်း မှတ်သားဖြစ်ရုံ (ယောဂျုန္တလည်းအားဖြင့်) ခွဲခြားခြင်း-ဟု မှတ်၏၊ နုတ္ထက်တ် မငဲ့သည်အား လူတရီတရယောက ထုံးအတိုင်း နောက်ပုဒ် လိန်းသို့လည်း လိုက်ရုံ၊ ပဟုဝဝန်ချဉ်းလည်း ချုပ်သည်ဟု ပြလို၍ “ကက္ခာသာဝေ ပဟုဝဝန် ပရသောဝ် လိုက်း” ဟု မြို့သည်။

အစရှိသည်တို့တွင်၊ ရက္ခာနဲ့-သစ်ပင်အနက်ဟော သဒ္ဓါတိ၏၊ ဒွန္ဒာ-၌၊ (ယထာ)၊ အသုတ္တာစ-ညောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်တို့တည်း၊ ကပိတ္တာစ-သီးပင်တို့လည်း၊ ကြုတိ အတွေ့-၌၊ သမာဟာရေ-သမာဟာရူဒုန်း၊ ဒွန္ဒာသမာသာဒို့-ဒွန္ဒာသမာသံ အစရှိသည်ကို၊ ကတေ-သော် ကျမိနာ-ဤသုတေဖြင့်၊ ဝိကပ္ပန်-ဖြင့်၊ ကေတဲ့ နုပုသကလိုက်တွေ့ (ဟောတိ)၊ အသုတ္တကပိတဲ့-ညောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်၊ သီးပင်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အသုတ္တကပိတဲ့-ညောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်၊ ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ခဒိရပလာသံ-ရှားပင်၊ ပေါက်ပင်၊ ခဒိရပလာသာ ဝါ၊ ဓဝသာကလွှာက်-မျောက်ငိုပင်၊ အင်ကြင်းပင်၊ ဓဝသာကလွှာကာ ဝါ။

ရက္ခာနဲ့ ဒွန္ဒာ-“သစ်ပင်”ဟူရမျှ ရက္ခာ၏ ဟောနက်ဖြစ်သော သစ်ပင်သာမန် မဟုတ်၊ နာမည်ထဲ ရသော အသုတ္တ စသော သစ်ပင်များတည်း၊ တို့သို့ သစ်ပင်ကို ဟောရှုမှုလည်း အနက်တဲ့ သဒ္ဓါ ၂ နကို ဒွန္ဒာမတွေ့ရဲ ဥပမာ-“ကောလောစ-သီးပင် လည်း၊ ဗဒရောစ-သီးပင်လည်း၊ ကောလောဒရဲ”ဟု မတွေ့ရ၊ ဘုံးကြောင့် နည်း.... ဒွန္ဒာဟူသည် အနက် ၂ ခကို စသုဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းဆည်းသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့်ပင် “အရကွဲ ဒွန္ဒာတွဲ၊ အရရတဲ တမ္မာစရဲ ယူ”ဟု ပြောစုတ် ပြုကြသည်၊ ဤရက္ခာတိက စသည်တို့တွင် ရက္ခာဟောနှင့် တိုက်ဟော စသည်တို့လည်း ဒွန္ဒာမတွေ့ရ၊ ရက္ခာချင်းချင်း-တိုက်ချင်းချင်း စသည်သာ ဒွန္ဒာတွဲရမည်၊ နောက် တို့က စသည်တို့လည်း မြှက်သာမန် ကို မဆိုလို၊ မြှက်စုသေသကိုသာ ဆိုလိုကြောင်း-မြှက်ဟော သဒ္ဓါချင်းသာ ဒွန္ဒာတွဲရ ကြောင်း အနက်တဲ့ ပရိယာယ်သဒ္ဓါ ၂ ခကို ဒွန္ဒာမတွေ့ရကြောင်းများကို သိလေ။

[**ဒို့နဲ့နွဲ**] ရက္ခာဒို့ဂုဟကောန ကြေဟရရက္ခာဒို့ပိုသေသာဝါစိန့် ဂဟတဲး ကထဲ၊ ယသွားကြဟို ရက္ခာဒို့ဟို ဒွန္ဒာကဲ ပဇ္ဇိုက် ဝိသေသိယတော်၊ တေနောသ ဝိဘဘာသာ တုလျှောတိယေသွေးဝါ..ဝတို့တော်၊ ဝိရူပေသူ တုလျှော အတိယေသွေး၊ န သရူပေသူ၊ တေသဲ ဒွန္ဒာဘဘာဝတော်၊

အသုတ္တကို ဘုရားပွင့်ရာ ညောင်ပင်ဖြစ်သောကြောင့် (ဗုဒ္ဓဟာတဲ-ဘုရားဖြစ်ပင်း၏ အကြောင်း)“ဟု ကြံ၍ “ညောင်ဗုဒ္ဓဟော”ဟုလည်းကောင်း “အသုတ္တာ ဟောမိစ ဒို့သု”ဟု ဟောမိနှင့် ပရိယာယ်ဖြစ်သောကြောင့် “ဟောမိညောင်း”ဟုလည်းကောင်း ပေါ်ကြ၏၊ ကပိတ္တာကို အသိဓမ္မနဲ့သုယာသစ်၌ “သီးပင်”ဟု ပေး၏၊ “ကပိတဲ့တို့တို့”ဟုသော ဝိပြုဟ်အရ ထိုအသီးကို မျောက်များ ကြိုက်တတ်၍ မျောက်၏တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် “ကပိဋ္ဌ (၉၈ကို ၂၂ ပြု၍) ကပိတဲ့”ဟု ခေါ်သတတ်၊ “ကပိတဲ့-ညောင်ကြို”ဟု အပေးများသည်၊ “ဝတို့ အသု ကလွှာစ”၌ “သာလော အသု ကလွှာ”ဟု အသိဓမ္မ ပရိယာယ်ဆိုသောကြောင့် “အင်ကြင်း”ဟု ပေးသည်၊ ခပေါ်ကို “မျောက်ငိုပင်”ဟု ပေးကြသည်။

တိကာနဲ့-မြက်ပောသူဒ္ဓါတ္ထီ၏၊ ဒွန္တာ(ယထာ)၊ ဥသီရာနှစ်-ပန်းရင်းတို့
လည်း၊ ပိရာကာနဲ့-မြက်မွေးတို့လည်း၊ ဥသီရိပါရဏံ-မွေး၊ အာဝါ-၏၊
စံ၊ ယူဗုံပွဲ့-ဖြူဆဲမြက်၊ မြတ်မြက်၊ အနိဂုံ၊ ကာသကုသံ-သက်ကယ်မြက်၊
သမိုက်းမြက်၊ သာ ပါ။

ပသူနဲ့-သားကောင်ဟောသုတေသန၏၊ ဒွန္ခာ(ယထာ)၊ အဖောစ-ဆိတ်တို့
လည်း၊ ဇွဲကာစ-သိုးတို့လည်း၊ အဇွဲကာ-ဆိတ်၊ သိုး၊ အဇွဲကာ ဝါ၊
ဟတ္ထိစ-ဆင်တို့လည်း၊ ဂါဝါစ-နားတို့လည်း၊ အသာစ-မြင်းတို့လည်း၊
ဝွေဝါစ-မြင်းမလည်း၊ ဟတ္ထိဂိဝယာဝွှေ့-မ၊ ဝွေဝါ ဝါ-၏၏၊ ကွဲစာဒိနာ-
ကွဲစာဒိမျှေးဖွဲ့ရာနဲ့စသော သုတေဖြင့်၊ ရသာတွဲ-ပြု၊ ဉာသရေ စာတိ-ဖြင့်၊
အဝါဒေသာစ-အဝေလည်း ပြု၊ ဂေါမလိုးသံ-နွား၊ ကျွဲ့ သာ ဝါ၊
အကျယ်ဝရာဟံ-တောဆိတ်နက်၊ ဝက်၊ ဟာ ဝါ၊ သီဟာမျှေးတရာ့-ခြော့၊
ကျား၊ အောင်း၊ နွား ဝါ။

ଏହାକୁ-ଉତ୍ତାବେବାବୁକୁଟିତ୍ତିଣି। କୁଣ୍ଡେ (ଯତା)। ହିରିଲୁଙ୍ଗ-ଦେଲନ୍ଧୀ: ଯୁଂଲୁଙ୍ଗ-ଖୁଲନ୍ଧୀ: ଲୁୟୁ, ଲୁପ୍ତା ଠି। ଏଠ, ଆତାରୁପରାତ୍-ଖୁସ୍ତୁ, ଚାପୁ ତାଫିଠି। ମନ୍ତିମହିତ୍ୟବକ୍ଷେତ୍ରମୁକ୍ତିଯୁ-ପତ୍ରମ୍ଭା: ବୁଲୁ, ଏରିଯାନ୍: କ୍ରୂରମୁକ୍ତିଶ୍ଵରୀ ଯାଠି। ଦୟାବକ୍ଷ-ପିବି: ବେବାବୁକୁଟିତ୍ତିଣି। କୁଣ୍ଡେ(ଯତା)। ବାଲୀତ-ବଲେ:ତ୍ତିଲନ୍ଧୀ:

୧୦୩୫୯ ॥ ଶରୀରାନ୍ତି କହାପଣ-ଆମାପ୍ରାହି ହୁ କୁଳାକ୍ଷେତ୍ରରେଲାମ୍ବନ୍ଦି ହାତିରାନ୍ତି କାତାକାତି-ଆଯନ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନାରେ; ଅପ୍ରାର୍ଥନାମେହେବେ ଠି-ଆୟନ୍ତି ଆର୍ଥିନ୍ଦିଃ ପ୍ରତିଵେବା ଗଛକୁଳିଯ-ଶୈଖରିତ୍ତରେ ଧୂମବ୍ୟାପନ୍ତି ଅଧିବାନ୍ତି । ଶରୀରାନ୍ତି-ମନ୍ଦିରୀ ହୁ ଅବୀରାତି ଶ୍ରୀରାମା: ପ୍ରାଣେଶ୍ଵରଙ୍କ ସୁଅନ୍ତାକ୍ଷଣି ତୃତୀୟାମେହେବେ କ୍ରାନ୍ତି ଦେବାମାନଙ୍କି ବ୍ୟାପନ୍ତି ହାତିରାନ୍ତି ॥

ယဝါစ-မှယောတို့လည်း၊ ၁၊ ၈၊ ၁၀၊ ၁၁၊ တိလမှုဂ္ဂမာသံ-နှစ်း၊ ပနောက်၊ ပကြီး၊ သာ ၈၀၊ နေပဒါနံ-နေပုဒ်ဟော သဒ္ဓါတို့၏၊ ဒွန္တာ (ယထာ)၊ ကာသီ စ-ကာသီတိုင်းတို့လည်း၊ ကောသလာစ-ကောသလတိုင်းတို့လည်း၊ လဲ၊ လာဝါ၊ ဝန့် စ-ဝန့်တိုင်းတို့လည်း၊ မလျာ စ-မလျာတိုင်းတို့လည်း၊ လွှာ၊ လွှာဝါ၊ အင်္ဂ စ-အင်္ဂတိုင်းတို့လည်း၊ မကော စ-မကောတိုင်းတို့လည်း၊ ခံ၊ စာ ၈၀။

အာဒိုဂ္ဂယောန - ဖြင့် အသောညာပဋိပက္ခစမွာနံ - အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောရှိသော အန်က်ဟောသဒ္ဓါတို့လည်းကောင်း၊ သက္က နတ္တာနှင့် ငှက်ဟောသာ အန်က်ရှိသော သဒ္ဓါတို့လည်းကောင်း၊ ဒွန္တာ- ၇၅၊ ကေတ္တာ၊ နုပုသကလိုက္ခာ့လွှာ ဟောတိ၊ ကုသလွှာ - ကုသိုလ်လည်း၊ အကုသလွှာ၊ ကုသလာ ကုသလ်၊ ကုသလာကုသလာ ၈၀-လည်း ရှိုး၏၊ အပောင့်နာဝန့်-အပြစ်ရှိသောတရား၊ အပြစ်မရှိသောတရား၊ သာဝဏ္ဏနာဝန့်၊ သာဝဏ္ဏနာဝန့်-အယ်တ်၊ အမြတ်၊ ဟိန်ပဏိတ်-အယ်တ်၊ အမြတ်၊ ဟိန်ပဏိတာ ၈၀၊ ကဏ္ဍသုတ္တာ-အမည်း၊ အဖြူ၊ ကဏ္ဍသုတ္တာ ၈၀၊ သုခဒုက္ခာ-ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲ၊ သုခဒုက္ခာနံ ၈၀၊ ပဋိပုသုနာနယ် (ပဋိယာ+အန်နယ်) မှန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်း၊ ပဋိပုသုနာနယ် ၈၀၊

နေပဒ။ “ပုံးပုံဟော ကုရှာသုတ္တာ” စသည်ဖြင့် နေပုဒ်ဟောသဒ္ဓါတို့သည် ပုလိုင်း ပဟုဂိုစ် အဘိဓာတ်နံဘိသာကြောင့် “ကာသီစ-ကာသီတိုင်းတို့လည်း” ဟု ပဟုဂိုစ်ချည်း ဝိပြုဟိုပြုသည်၊ ထိုကြောင့်လည်း ပါ့၌တော်များ၌ “ကာသီသံ နေပဒေ” စသည်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ပဟုဂိုစ်ဖြင့် အမြဲထားလေ့ရှိသည်၊ ဤ“နေပဒေ”ဟူသည်လည်း နယ်ပယ်(ဒိစိတ္တိ)အေသတတ်ခုပ်တည်း၊ ထိုကြောင့် ကာသီတိုင်း စသော နယ်ပယ် အေသများကိုပင် “နေပဒေ”ဟု ဆိုထားသည်။ [နော ပဇ္ဇို ဂုဏ်စီ အော် နယ်ပေါ်=လူအများ၏ သွားရောက်ရာ နယ်မြော်]

အာဒိုဂ္ဂယောန ၈၆၊ နုပုသကလိုက္ခာ့လွှာ - နေပဒါဒီနှင့် အာဒိုဖြင့် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်အန်က်ဟောသဒ္ဓာ၊ ငှက်ဟောသဒ္ဓာများကို ယူ၊ ထိုသဒ္ဓာများ၏ ဒွန့်၌ လည်း ဝိကပ်အားဖြင့် ကေတ် နုပုဖြစ်သည်။ “အသောညာပဋိပက္ခ-အချင်းချင်း(အပြန် အလုန်) ဆန့်ကျင်ဘက်” အန်က်များကို ရှေ့သုတ်ဝယ် ဝိဝိ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယဉ်ခဲ့ပြီ၊ သို့သော ရှေ့သုတ်၌ ဆန့်ကျင်ခြင်းသည် “အဟို+နကုလ” လဲသို့၊ “မြောပြု+ မြောပါပြု” စသည်ဖြင့် ပြုချင်း ဆန့်ကျင်ခြင်းတည်း၊ ဤသုတ်၌ ဆန့်ကျင်ခြင်းကား “ကုသလာ+အကုသလ” လဲသို့ “ကုသိုလ်၏အပြစ်မရှိခြင်း-ကောင်းကိုးပေးခြင်းရက်၊ အကုသိုလ်၏ အပြစ်မရှိခြင်း-မကောင်းကိုးပေးခြင်းရက်” စသည်ဖြင့် ဂုဏ်အားဖြင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းတည်း၊ ထိုကြောင့် ဤဂုဏ်ဆန့်ကျင်ဘက်အန်က်ကို ဟောသောပုဒ်များ၏

ဆာယာတပဲ - အရိပ်, နေပူ၊ ဆာယာတပဲ ဝါ၊ အာလောကန္တကာရုံ (အာလောက+အန္တကာရုံ)-အလင်း၊ အမျှင်၊ အာလောကန္တကာရုံ ဝါ၊ ရွှေ့စံ-ညျဉ်လည်း၊ ဒီဝါစ-နေ့လည်း၊ ရွှေ့ဖို့ပံ့-ညျဉ်နေ့၊ ရွှေ့ဖို့ဝါ ဝါ၊ အဟ္မာ-နေ့လည်း၊ ရွှေ့စံ စ၊ အဟောရွှေ့-နေ့ညျဉ်၊ အဟောရွှေ့ ဝါ၊ ကွဲစံ သမာသန္တ ကြော်ခိုနာ-ကွဲစံ သမာသန္တ အစရှိသောသုတေပြင်၊ အာကာရိုကာရာနံ-အာ အကွဲရာ လူအကွဲရာတို့၏၊ အထူး-အ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သကုနာနံ-ငှက်ဟောသန္တို့၏၊ ခွဲနွေး(ယထာ)၊ ဟံသာစ-ဟာသာတို့လည်း၊ ဗကာစ-မျိုင်းဖြူတို့လည်း၊ ဟံသာကံ၊ ဟံသာကာ ဝါ၊ စံ၊ ကာရွှေ့ဝစ္စာဝါကံ-ဝါးသဲ၊ စွဲဗောက်၊ ကာရွှေ့ဝစ္စာဝါကာ ဝါ၊ မယူရကော့-ဥဒေါင်း၊ ကြိုးကြာ၊ မယူရကော့မှာ ဝါ၊ သုကသာလိုကံ-ကျေး၊ သာလိုကာ၊ သုက သာလိုကာ ဝါ၊ သမာဟာရွှေ့နွေး-သည်၊ (နိုင်တော့)။

ခွုနှင့် ဝိကပ်အားဖြင့် ကကတ်နံ့းငွေ့၍ အမြဲ ရန်ဘက်ဖြစ်လျက် ဖြစ်ဆန်ကျင်ဘက် အနက်ကို ဟောသာပုံးမျှား၌ ရှေ့သုတေပြု အမြဲ ကကတ်နံ့း ငွေ့ရသည်-ဟု ခွဲဗြားပါ၊ သကုနာနံ-အရ “ငှက်”ဟူရှုံးလည်း ဟင်းစားကောင်းသော “ဝါးသဲ” စသည်ကိုသာ ယူကြော်၏၊ ထိုကြောင့် “ဂုဏ်ဆန်ကျော်ဘက်၊ ဟင်းမျိုးငှက်၊ ထည့်စွက် ဝိဘာသာ”ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြသည်။

“သာဝစ္စာ+အနဝစ္စာ”စသည်ဖြင့် “ကဏ္ဍသုတေး”တိုင်အောင် “ပါပံ-ပုညံ”ကို ငဲ့၍ နှုပ်ဆိုနိုင်ဖြင့်ရည်း ပို့ပြုပြု၍ ခုကွဲပုံးသည် နှုပ်ဆိုနိုင် ဖြစ်၍ “သုခဒကွာနံ”ဟု သီမှုအတိုင်း ရှိစေး၊ “ပုံးပုံးဟောစ+အနုနေယောစ၊ ဆာယာစ+အာတပဲ့စ၊ အာလောကောစ+အန္တ ကာရော စ”ဟု ပြု၊ “ဒီဝါ”သည် အာကာရွှေ့နံပိုတ်တည်း၊ “ရွှေ့+စ+ဒီဝါ+စ”တည်း၊ သီ ငဲ့လုံးချေ၊ “ရွှေ့ဖို့ဝါ”ဟု ပကတိပြု၊ “အဟာ+စ+ရွှေ့+စ”တည်း၊ ဟနောင် သီ အံပြု၊ ကျုန် သီကို ချေ၊ “အဟာရွှေ့”ဟု ပကတိပြု၊ ကွဲစံသမာသန္တသုတေပြု ဒီဝါ၏ အကိုလည်းကောင်း-ရွှေ့ဖို့၏ လူကိုလည်းကောင်း(အ)ပြု၊ ထိုနောက် ကကတ်နံ့းငွေ့စသည် စိရင်၊ အဟာရွှေ့နံ့းကား “အဟာ”သွေ့က မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ ဝိဘာတ် ချော်းလျှော်ပြီးစွင်း၊ “မတေသမေး လောပေ”သုတေပြု ဟာ၏ အ ကို အြော်ပြု၊ [“အဟာ”၌ မနောကုံးသို့ သီကို အြော်ပြု၍ “အဟော စ”ဟုလည်း ရှိနိုင်သည်] သကုနာနံ့းကြော်ခိုနာ-ကြော် စသည်ဖြင့် ပို့ပြုပြု၍ “ဟံသာစ+ဗကောစ”ဟု ကကဂုဏ်လည်း ဖြစ်နိုင်ဖွယ် ရှိ၏၊ သာလိုကာပုံးကား လူလွှေ့လိုန်တည်း၊ “သုကာစ သာလိုကာယောစ”ဟု ပြု၍ “သုက သာလိုကာ”ဟု ပကတိပြုသည်အခါ ကကတ်နံ့းငွေ့၍ (နှုပ်ဆိုနိုင်ဖြစ်သောကြောင့်) သရော ရသော နှုပ်သကေသုတေပြင် အဆုံး အာကို ရသုပြု၊ “သာလိုကာကရိုကာစ” ဟု အဘိဓာန်ရှိရှိကား ထိုသာလိုကာဟုသည် ကရပိုက်နှင်းကိုတည်း။

ଯେତ୍ରାବ୍ୟୁଷ ଦେଇ କଥା— ହୀନିତାଙ୍କା: “ଲୁହ କୁଣ୍ଡେ ଆଶ୍ରିତାତର୍ବ ବୁଢ଼ି
ଫିପତାତି” ଅବ୍ୟୁଷ ଦେଇ କଥା— ପ୍ରାତିଵେଳା ଅଗ୍ନିଯତ୍ର ଆଗ୍ନିର୍ମଳୀର୍ମଳୀ
ତର୍ବର୍ତ୍ତରେ ଏହିଏହି ଲୁହିତାକୁ ବୁଢ଼ିଫିପତାତି” ହୃଦୟର କଥାକିମ୍ବା
ଅଗ୍ନିର୍ମଳୀର୍ମଳୀର୍ମଳୀ ଠିକ୍ କଥାରେ ପରିଚୟ ଦେଇଲୁହିତାକୁ....

“အနိတပ္ပသရဲ ပုံး၊ လှေဝဏ္ဏဝဏ္ဏကဲ ကွမ်း
ခွဲနဲ့ သရာချကာရှိ-ခွဲသရီး ပူရေ ကတဲ့
အသေး ပဒ္ဒယေ ဂုဏ္ဏာ၊ အဟာသုတ္ထယမေ ဘဝ”

သင်္ကာ။ ॥ [သိဒ္ဓိပိုမ်း "သမာသောယ်"ဟု ရှိ၏၊ "အယ် သမာသော" နှင့်ဘင့်နှင့် ညီသည်။] "ပုဂ္ဂိုလ်ရာသယညတ္ထု" စသော ဂါတာတိုကား ပြခဲ့သော သမာသ်များကို အကျဉ်းချုပ်ပြသော သင်္ကာဂါတာတည်း၊ အဖွဲ့ယိုဘောသည် ပုဂ္ဂိုလ်ပတ္ထုပေးနာနာသ်၊ တဗျာရို့သည် ဥဇ္ဈာရပတ္ထုပေးနာနာသ်၊ ဒုန်းသည် ဥဘယပဒတ္ထုပေးနာနာသ်၊ ပဟ္မ္မိုက်သည် အညပဒတ္ထုပေးနာနာသ်တည်း၊ ဤသို့ အနက်အရ ပပန်ဖြစ်ပုံ အာဖြင့် သမာသ် င ပျိုး ပြား၏၊ တဗျာရို့တစ်စိတ်ဖြစ်သော ကမ္မာဇရဲ့ ဒီဂါသမာသ် ၂ ခုကို သီးမြို့ပြုလျက် သမာသ် ၆ ပါး ဖြစ်သည်။ [ဤ ကမ္မာဇရဲ့ ဒီဂါလည်း တဗျာရို့ ကဲ့သို့ ဥဇ္ဈာရပတ္ထုပေးနာနာသ်တို့ ပါဝင်သည်။]

[ଲୋକ] ପୁଣ୍ୟତାମାତ୍ର, ର୍ଷୀକିର୍ତ୍ତମାନେ, ଗଣ୍ଡ-ତାଳି-ଶିର, ଫୋର୍କଫିର୍
ଛୁଣ୍ଡ, ଅହୁତ୍ତିର୍ଗାନ୍, ଅନ୍ତର୍ମାନ୍ତର୍ମାନ୍, ଫୋର୍କପାନ୍ ପ୍ରକା, ଉତ୍ତାଯାତ୍ତା,
ଦର୍ତ୍ତପି ପରାକରାକରିତାନ୍ତଃ॥

သမာန်ဘာဓာန္ဒကာ

५०

တုဒ္ဓတိဘာသာဓိကာ

အထ-သမာသကဏ္ဍ၏ အမြားမျှ။ ဝိဘတ္ထန္တာ-ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော နာမတောဇဝ-နာမ်ပိုဒ်မှ(နောက်၌)ပင်၊ အပစ္စာဒီအတ္ထပိသောင်း-အပစ္စာ အစရှိသော အနက်အထူးမျှ၊ တဒ္ဓတုပ္ပါတီ-တဒ္ဓတ်ပစ္စည်း၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ လူတိ-ကြောင့်၊ နာမတော-နာမ်အခန်းမှ၊ ပရု-၌၊ တဒ္ဓတုပ္ပါတီ-တဒ္ဓတ်ပစ္စည်းကို စီရင်ရာအခန်းကို၊ ပဒီသော-တွေ့မြင်အပ်၏၊ [မြန်မာမူ “အာရှိနိယတေ-အားထုတ်အပ်၏”] တတ္ထ-ထို “အထ နာမတော ၄၀ စသော ဝါကျ၌၊ တသွာ တိဝိစ လိုက်တော-ထို ၃ပါး အမြားရှိသော လိန်မှ၊ ပရု-နောက်၌၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၌၊ ဟိတာသဟိတာ-တက္ကဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့တည်း၊ လူတိ-ကြောင့်၊ တဒ္ဓတာ-တဒ္ဓတ်တို့ မည်၏၊ ၄၀-၌၍ တဒ္ဓတ် အမည်သည်။

အထပေတုဒ္ဓတိဓန ပဒီသောတေ—“ဝသိဒ္ဓသာ+အပစ္စာ၌ ဝသိဒ္ဓသာသည် ဝိဘတ် ဓနဲ့သော နာမ်ပိုဒ်တည်း၊ ထို “ဝသိဒ္ဓသာ”ကဲသို့ ဝိဘတုတ္ထန္တန်ပိုဒ်၏ နောက်၌ အပစ္စာ စသော အနက်အထူးဝယ် (ဝါထာပစ္စာ-စသောသတ်ဖြင့်) ကာ အစရှိသော တဒ္ဓတ်ပစ္စည်းမှား၊ ဖြစ်ကြ-သက်ကြရသည်။ ထိုသို့ နာမ်ပိုဒ်နောက်၌ သက်ရသော ပစ္စည်းမှားကို စီရင်ရာအခန်းကိုလည်း နာမ်အခန်းနောက်၌ ပြခြင်းသည် လူကြီး လူကောင်းစကား ပိုသ၍ ပြန်တော်လုံး(လောက်၌ သင့်တင့်သော အဆင်ပြေသောရှုတ်)ရှိသော စကား ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် နာမ်ပိုဒ်သက်သော ပစ္စည်းမှားကို စီရင်ရာ တဒ္ဓတ်ခန်းကို နာမ်အခန်း၏ နောက်၌ ဝါတို့ တွေ့မြင်အပ်ပေသည်။ [မြန်မာမူ၌ “အာရှိနိယတေ” ဟု ရှိသောလည်း “ပဒီသော”ဟု ရှိသော သီဟိုင်မှုသာ သင့်မြတ်သကဲသို့ ထင်၏၊ ရှင်းပြုံး-နာမ်အခန်း၏နောက်၌ တစ်ဆက်တည်း အားထုတ်၍ မဖြစ်၊ သမာသီခန်း ခြား၍ နေသေး၏၊ ထိုကြောင့် သမာသီခန်းအစွမ်း “နာမာနှစ်ရုံ သမာသော ၄၉၈တိ”ဟု အနှစ်ရာသွှေ့ဖြင့် ပြသကဲသို့ ဤ၌ အနှစ်ရာသွှေ့ဖြင့် မပြား “နာမတော ပရု”ဟု ဆိတား သဖြင့် “နာမတော ပရု တဒ္ဓတိဓန ပဒီသော-နာမ်အခန်း၏နောက်မှာ တဒ္ဓတ်ခန်းကို တွေ့မြင်အပ်၏”ဟု ရှိသော သီဟိုင်မှုသာ သာ၍ သင့်မြတ်သကဲသို့ ထင်သည်။]

တတ္ထ တသွာ ၁၆။ အမိဝစ်—“တတ္ထ တသွာ အာဒိဝါကျ”ဟု ဗို့ကာ ဖွင့်၏၊ အစဝါကျဟူသည် “အထ နာမတော စသော ရှုံးဝါကျပင်တည်း၊ ထိုရှုံးဝါကျ၌ပါသော “တဒ္ဓတ်”၏ ဝစနတ္ထန် သရှိအရကို ပြလို၍ တတ္ထပေတုဒ္ဓတိတာ နာမ ”ဟု မိန့်သည်၊ ထိုတွင် ပဋိမဝိပြုဟု၌ တဒ္ဓတာကို “တ+ဟိတာ”ဟု ဖွဲ့၊ “တသွာ+ဟိတာ၊ တဒ္ဓတာ”ဟု ပွဲမိတ္ထပါသွားပြု၍ တသွာဖြင့် တိပိုလိုကို ဖွဲ့၊ (တသွာပိုက အပါဝါနိုင် တသော အပါဝါနိုင်ပိုဒ်ဖြစ်၌) ပရု ဟုတွာကိုလည်း ထည်း ဟိတာ အရလည်း “အစီးအပွဲး” ဟူသော အနက်ကို မယူရှု၊ သဟိတာ (တက္ကဖြစ်ခြင်း-ဆက်စပ်၍ဖြစ်ခြင်း)အနက်ကို ယူပါ-ဟု ပြလို၍ “သဟိတာ”ဟု ဖွင့်သည်။ [“တ + ဟိတာ”ဟု ပကတိပြုပြီးနောက်

ကာသီပစ္စယာန်-က အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏၊ အမိဝစ်တည်း၊ ဝါ-တစ်နှင့်း၊ တေသံ နာမိကာန်-တို့နာမ်ပုဒ်တို့၏၊ ဟိတာ-စီးပွားတို့သည်၊ ဥပကာရာ-ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စည်းတို့သည်၊ တန္ဒိတာ- တို့ မည်၏၊ လူတိ- သို့၊ အန္တာတူးတပရသမညာဝသနာပါ - အန္တာတူးဖြစ်၍ ဖြစ်သော

သုတေသနြးပြင် (သို့မဟုတ် “တန္ဒိတာသမာသကိုတကာ နာမ် ဝါ တဝေတုနာဒီသ စ”သုတေသန တန္ဒိတာ ဟူသော ပုဒ်ကိုပင် နိပါတနာသတေသန လုပ်၍ တို့နိပါတနာပြင်) ဟို တို့ ပြု၊ “သ တ သ သို့၊ ရှေ့ရှိရာဝယ်၊ နောက်မှာ ခွဲသော်၊ လာသောတူးရှိ၊ မထောဘိမူ၊ ယ တ ၏နောက်၊ စိန္တာရောက်”နှင့်အညီ တ နောက်၌ နိဂုဟိုတွေသုတေသနြးပြင် နိဂုဟိုတ်လာ၊ မဒါ သရေး၌ မဒါ ယောဂိုဘာဂြိုင် (ဒို့ပြု။]

တသွာ တိပိဋက္ခိတောား။ “တတ္တာ သုဒ္ဓသမာသတန္ဒိတပစ္စယနာမာဝသန် (သုဒ္ဓနာမ်၊ သမာသနာမ်၊ တန္ဒိတ်ပစ္စည်းရှိသော နာမ်တို့၏ အပြားအားပြင်) တိပိဋက္ခိနာမ်”ဟု နာမာဝတေ ဝင်၍ နာမ် ၃ မျိုးကို နှင့်ကာ ခွဲပြု၏၊ နာမ်နှင့် လိန်လည်း သသောတူးဖြစ်ရကား ဤ “တိပိဋက္ခိ”အရလည်း ထိ ၃မျိုးပါ ရ၏၊ [“တိပိဋက္ခိ”ဟု ဆိုသုပြင် ပုံ-နုပုံ-လူလွှာလိုပိန္တားကို မုတ်မှားလင့်၊ တိလိန်နောင်ကား ပစ္စည်းသက်၍ မဖြစ်၊ နောက်၌လည်း ပစ္စည်းသက်ရာ လိန်ကို စာတုလိုက်ပါ ပရာပစ္စယာပြင် ပြုလိမ့်၍ မည်] ထိုတွင် သမာသန် တန္ဒိတ်တို့နှင့် မရော၍ သက်သက်ဖြစ်သော ကိုတ်နာမ်များ လည်း သုဒ္ဓနာမ်အရှင် ပါဝင်ကြသည်၊ “ပါရိသာ”စသည်၌ “ပုဂ္ဂိသ”ဟူသော သုဒ္ဓလိန် နောင် တန္ဒိတ် ကာပစ္စည်း သက်၊ “ရာဇုရိသာတ္ထာ”စသည်၌ “ရာဇုရိသာ”ဟူသော သမာသန်လိန်နောင် တန္ဒိတ် လွှာပစ္စည်း သက်၊ “အန္တာတူး”စသည်၌ “အန္တာတူး”ဟူသော တန္ဒိတ် လိန်နောင်မှာပင် တန္ဒိတ် လွှာပစ္စည်း ထပ်၍ သက်ပြန်သည်၊ ထိုသွေးနာမ် သမာသန် တန္ဒိတ်နာမ် အားလုံးပင် ဆိုခြုံပြီးသော နာမ်အနေး၌ ပါဝင်ခဲ့ရကား “တသွာ”ပြင် ဆိုခြုံပြီးသော နာမ်အားလုံးကို ပြန်၍ အျေးပြုသည်-ဟု ဆိုထိသည်၊ ဤသို့လျှင် ထိုလိန် ၃ မျိုးမှ နောက်၌ ဆက်စပ်(သက်အပ်)သောကြောင့် “တသွာ (ပရု ဟုတွာ) ဟိတာ”အရ က စသော ပစ္စည်းများကို “တန္ဒိတာ”ဟု ခေါ်ရသည်။

[နှင့်ကာ] “တိပိဋက္ခိတောား”ကို ယော်ယျာနည်း (များသော)အားဖြင့် ဆိုသည်။ “ဟော ပသီကော”စသည်၌ကား လိန်မဟုတ်သော “ဟော ပသီ”အာချာတ်ပုဒ်နောက် ၅၂၎ ကိုကပ္ပန်း သက်သေး၏။ [“တိပိဋက္ခိ”တောား ယော်ယျာဝသန် ရတဲ့ တန္ဒိတုပ္ပန်း ပန် အလို့အချာတော် ပို ဟော ပသီကောတုပ္ပန်းမီ ဟောတိယော်”။]

တေသံ ဝါလေတန္ဒိတာ နာမ်—ဤနည်း၌ “တ+ဟိတာ”ဟုပင် ခွဲ၊ “တေသံ+ဟိတာ၊ တန္ဒိတာ”ဟု ဆိုတုပ္ပန်းရှိပြီး တေသံအရ ဆိုခဲ့ပြီး နာမ်ပုဒ်စာကို ပြန်၍စွဲပါဟု ပြလို၍ “နာမ်ကာန်”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဟိတာ အရ ဆိုခဲ့ပြီးသော သဟိတာ အနောက်ကို ယူမည်စီး၍ “ဥပကာရာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုနာမ်တို့အား ကျေးဇူးများသာဖြင့် ထိုနာမ်တို့၏+စီးပွားဖြစ်သော

ပရသမညာ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ ကောခိပစ္စယာဝ-ကာ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ သည်ပင်၊ တဖို့တာ နာမ-တို့ မည်၏။

ଠବିଦ୍ଵୟାମ୍ବ-ଠବିଦ୍ଵୟାଣୀ । ଅପଢ଼-ବ୍ୟାକାରୀଙ୍କ ଲୁହାତି-ଚାହିଁ । ଶିଳ୍ପିବ୍ୟାକାରୀଙ୍କ ଲୁହାତି-ଚାହିଁ ।
(ଚାହିଁ-ଚାହିଁ) [“କାପଢ଼ବ୍ୟାକାରୀଙ୍କ ଲୁହାତି କ୍ଷେତ୍ରରେ] ଲିଙ୍ଗକୁ ଫିଲାନ୍ତରେ ଲୁହାତି-
ଚାହିଁଯାଏନ୍ତିରୁ । ଲିଙ୍ଗକୁବ୍ୟାକାରୀଙ୍କ-ଲିଙ୍ଗକୁବ୍ୟାକାରୀଙ୍କ ଚାହିଁ । ଅନୁମତିରେ ॥

ပစ္စည်းများကို "တန္ထိတေ" ခေါ်သည်-ဟူလို့၊ ထင်ရှားစေအောင်- "ဝသိဒ္ဓသု" ဟူသော နာမ်ပုဒ် သည် ဝသိဒ္ဓမဏ်သုကိုသာ ဟောနိုင်၏၊ တန္ထိတေ က ပစ္စည်းနှင့် တွဲရသောအခါး၌ကား "ဝသိဒ္ဓ၏သား" ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်၏၊ ဤသိဒ္ဓလျင် ကယပစ္စည်းအတွက်ကြောင့် ဝသိဒ္ဓပုဒ်မှာ အနက်တည်းဟူသော စီးပွား တိုးတက်လေသည်။ အနက်က စီးပွားဖြစ်လျင် ကယပစ္စည်းစသော သဒ္ဓါလည်း စီးပွားပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် ကစသော ပစ္စည်းများကို "တေသံ+ဟိတေ" ခုရဲပြန်သည်။

အန္တဘာတပရုံမညာဝသေနပါ—အပိသဒ္ဓိဖြင့် ရွှေဝိက်ပြု ပြခဲသော သက
သမည်ကို ပါဝ်သည်။ ဉူးနောက်နည်းအရ တန္ထိတအမည်သည် သလ္ာတသဒ္ဓိကျော်
တို့ပင် လာရင်းခွဲဖြစ်သော အမည်ဖြစ်၍ ပရသမညာ (တစ်ပါးသော သလ္ာတကျော်
တို့၏နာမည်)တည်း၊ ပရသမညာလည်း ယု-ပ-ဒ္-လတိုက္ခား ရှုံးသညာ မဟုတ်။
("တေသာ ဆုံးချိန်ပဒါနဲ့ ဟိုတော့ တန္ထိတော့"ဟု သီဒ္ဓတန္ထိကာဇိုကာ စသည်ပြု
ဖွင့်ပြထားသည်အတိုင်း) ဝိပြုဟ်နောက်လိုက်ရောသော နာမည်ဖြစ်သည်ဟု ပြလို၍
“အန္တဘာတပရုံမညာဝသေန”ဟု ဖိန့်သည်။

အပြည်တိုင်း

ରୁଟୋ॥ ଠିକାପଣ୍ଡେ॥ ॥ତଥିବୁ-ତୀର୍ତ୍ତିଲୁଣ୍ଠିଳି । ଅପ୍ରଦ୍ଵେ-ବାହାତାନ୍ତ୍ରିଃ । ଲ୍ଲତ୍ତେ
ତବ୍ଦୀଃ । ଆତ୍ମ୍ରୋ-ଭ୍ରୂଷାକର୍ଣ୍ଣିତ୍ଵା । ଶକ୍ତିଯକ୍ଷତେବା-ଶକ୍ତିରିତାତ୍ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟିତେବା ।
ଲିଙ୍ଗକୁବ୍ରା-ଲିଙ୍ଗକୁ ଫୁର୍ବାର୍ଣ୍ଣିତ୍ । କିମକ୍ରେଷ୍ଟ ଧାରାତ୍ମିତ୍ୟେବ ବେବାତ୍ । ଏବା ୧-ତ୍ରୈ
କା ପଞ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ-ବାନ୍ଧିଲନ୍ଦ୍ରଃ । [“ପରେ ବେବାତ୍”କୁ ଠିକି ।]

သော စပေါ် ပရော ယောတိ—ပါကပန္ဒသုတေသန “ဆီးယဉ်တော့ လိုက္ခာ” ဟူသာ ဆိုခဲ့သောကြောင့် “ဝသိဒ္ဓသု” ဟူသော ဆီးယဉ်လိုနဲ့မှ ရွှေမြေ သက်ရမည်—နောက်၌ သက်ရမည်ဟု မသိသာသေးရကား “စာတုလိုက်ပါ ပရာပစ္စယာ” ဟူသော ဤသုတေသန “လိုနဲ့ နောက်၌ သက်” ဟု ပရိဘာသာ ပြုဖြန်သည်။ [“ယောတိ ဒါ” ဟု ဖြန်မာမျှ၏ ဝါရိသုည်ကား အထိတည်း၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း—စာတုလိုက်ပါသုတေသန ပစ္စည်းသက် သောသုတေသန မဟုတ်၊ ပရိဘာသာပြုသော သုတေသန်း၊ ပရိဘာသာပြုရှုံး “ဝကပါ” ဟု ဆိုဖွယ် မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ တပစ္စည်း၏ ဝကပါသက်ကြောင်းကိုလည်း ဝကပန္ဒသုတေသနမြိုင် ပါခဲ့ပါး ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။]

အနက်၏ သမ္မတိဖြစ်သော လိန်မှ၊ ပရော-နောက်ဖြစ်၍၊ ဟောတိ-သက်၏၊ [“ဝါ”ပါလျင် အပို့] တေသွာ-ဤ၏ ထာစသည်မှ၊ ပဋိစ္စ-ဗျာ၏၊ (အထွော-အပစ္စ အခုခံသော အနက် အထူးသည်။) တို့-ဖြစ်လာတတ်၏၊ လူတို့-ထို့ကြောင့်၊ ပစ္စယော-ပစ္စည်းမည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အနေနှင့်-ဤ၏ ထာစသည် ဖြင့်၊ အလွှာ-အပစ္စစသော အနက်အထူးတို့ကို၊ ပတိယနှီး-သိအပ်ကုန်၏၊ လူတို့၊ ပစ္စယော၊ ဂုဏ္ဏလွှာနှမပွဲယောဂေါတိ-ဟူသော ပရိဘာသာဖြင့်၊ အပစ္စ သဒ္ဓသု-၏၊ အပွဲယောဂေါ- မယျဉ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တေသာ ဂိဘတ္တိယော၊ လောပါ စေတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂိဘတ္တိလောပါ စ-ဂိဘတ် ကျေခြင်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ)။

(୨୭୨) ତୋର୍ଯ୍ୟ କୋ ଲୋପ ॥ ॥ ଯାଅକ୍ଷତ୍ତାକୁ-ଯା ଅକ୍ଷତ୍ତ ଶ୍ରୀଗୁର୍
ଦେଵା ତୋର୍ଯ୍ୟ ତାତ୍ତ୍ଵଦ୍ୱାରାକୁ-ତ୍ରୀତାତ୍ତ୍ଵଦ୍ୱାରାଯୁଦ୍ଧିତାରେ-ଯା
ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ । ଲୋପ ଆପଣେଟେ ॥

အပစ္စစွာသမ္မန်လိုက်တော့ ဆိုပါယူနေတယ်—“ဝသိဒ္ဓသု+အပစ္စ”၌ ဝသိဒ္ဓနှင့်
အပစ္စ၏ “ဇနက+ညာ (ဖြစ်စေတတ်သော အဘာ+ဖြစ်စေအပ်သော သား)”အဖြစ်ဖြင့်
ပိုမျိုးသည် သမ္မန်လည်၏၊ ထိုသမ္မန်ရှိသော ဝသိဒ္ဓ+အပစ္စဂုဏ်ကား သမ္မန်လုပ်ဟေး၊
ဝသိဒ္ဓသည် အပစ္စ၏ သမ္မန်၊ အပစ္စလည်း ဝသိဒ္ဓ၏ သမ္မန်ဘက်လည်း၊ ထိုကြောင့်
“ဝသိဒ္ဓသု”ဟုသော ဆိုပါယ်စုပ်ပို့ အပစ္စသမ္မန်လိုက် (အပစ္စနှင့် ပိုမျိုးသော
လိုန်)ဟု ဆိုသည်။

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷିତି ହେ। ହାତେ ଯା ॥ ୧୮-ଲୋକା ଲାଗିବାପଢ଼ୁଣ୍ୟ-
କାଅନ୍ତର୍ଗ୍ରହିତିଲେବା ପଢ଼ୁଣ୍ୟଃକ୍ରାନ୍ତିଃ । ଆହଁଯେବାଗନ୍ଧିତୁ-ଵ୍ୟାଗିତ୍ତିଅଛୁଃଖୀତି
ଲୋକା ଆହଁତିତିରଥୁ ଠି-ଆଶବାରଣୀଲବ୍ନ୍ୟଃକ୍ରାନ୍ତିଃ । ଆହଁତିଖୁରୁତ୍ତିତୁ ଠି-
ଆଶବ୍ରତ୍ତିଃରଣୀ ଉତ୍ସାହିତିଲେବା ବାରଣୀଲବ୍ନ୍ୟଃକ୍ରାନ୍ତିଃ । ଦୁଷ୍ଟି-ଦୁଷ୍ଟି ଅପ୍ରିତିଲ୍ୟ
ହେବାତି । ଆହଁ-ତ୍ତିବାରଣୀ । ଵେଯେବେଠି-ଵ୍ୟାଗିତ୍ତିଭୂଲେବା ଆଶ୍ରେବା-ଅଛୁଃ
ତିଲ୍ୟ । (ଆଶ୍ରେ) । ଲୁହାତି, ଯେବାଗଣ୍ଡେବା-ମନ୍ଦିରି । ତାତଲ୍ୟା-ତ୍ତିଵେଯାଗନ୍ଧିତ
ତାତିପିଃଲେବା ବାରିଲ୍ୟ । ଆହଁଯେବାଗନ୍ଦେବା-ମନ୍ଦିରି ॥

୧୬୭] ଆଶିଷରୁଯୁଗେ: ୩୭— ଏଠିକ୍ତି ଜ କଲ୍ପିଣ୍ଠି ଦୟାନିଃ
ପଦ୍ମମଳ୍ଲିଃ ଯ ଆଶିଷରୁଯୁ ଦିନ୍ଦ ଦିଵସିଵର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ତକ୍ଷରିଣ୍ଯମୁକ (ଅଫଗିନ୍ତାର୍ଥିଃ କିନ୍ତୁ
ଶିରିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ) ଅଫଗିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ) ଅଫଗିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ । ଯି ଦିନିଅଟଙ୍କ ଆଶିଷିଲ୍ଲାଙ୍କିଷ୍ଵା ଦି” ହୁ ଅଫଗିନ୍ତାର୍ଥିଃ
ଦୀର୍ଘଲାବୁଦ୍ଧିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ ଯିତଙ୍କ ଆଶିଷରୁଯୁଗ୍ରିଦିନ୍ଦ ଅର୍ଥ ରାଗିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ “ଉଦ୍ଦିଗ୍ନିକା” ତଥାବ୍ତା
ପ୍ରିୟନ୍ଦିମୁଖାଃ କି ପ୍ରତିଃ । ଆଶିଷିଲ୍ଲାଙ୍କିଷ୍ଵାଗ୍ରିଦିନ୍ଦ ଅର୍ଥିଲ୍ଲାଙ୍କିଷ୍ଵାଗ୍ରିଦିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ “ଦିନ୍ଦିକ୍ଷା” ତଥାବ୍ତା ପ୍ରିୟନ୍ଦିମୁଖାଃ କି
ଦିନ୍ଦିକ୍ଷାରୂପ ଲ୍ଲାଙ୍କି ମାତ୍ରି, ଯିଲ୍ଲାଙ୍କିଃ ନୀ ଉତ୍ସାହିତିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ ଯବନ୍ଦି ପ୍ରିୟନ୍ଦିମୁଖାଃ
ଆଶିଷିଲ୍ଲାଙ୍କିଷ୍ଵାଗ୍ରିଦିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ + ଆଯ, ଆଶିଷିଲ୍ଲାଙ୍କିଷ୍ଵାଗ୍ରିଦିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ ନୀ ଉତ୍ସାହିତିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ ଯବନ୍ଦି” ହୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ଶିରିନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ
ପ୍ରିୟନ୍ଦିର୍ବ୍ରଦ୍ଧିଃ ॥

သယောက်ပေါ်သောကန္တာ—ဤကား သုတေသန ပါသော အသံသောကန္တသု၏
စိဂုဟတည်း ဖြူမြဲ “အို”ဟု ဆိုသော်လည်း လိန်း၏အဆုံး (“ဝိသီဋ္ဌ၊ ဉာဏ်မှု” လုပ်း
ရှိရာဝယ် နောက်ဆုံး ၉၅ ပွဲ တိကို) အိုဟု မဆိုလို ၀၈၁ နောက်၌ သီ—၂၅၏ နောက်၌
၆၅။ ကဲသိ စုစိပြုရမည့် သရာဇာဆုံး (နောက်၌ကပ်လျက်ရှိသော) အကွာရာကိုသာ “အို”
ဟု ဆိုလိုသည်။ တို့ကြောင့် ကုန်းကံး—အကိုးကော် ပြယ်စုံသူ၌ “ကု—အ” တို့သည် မိမိ
နောက်၌ “ဖူ—ကို” သံယ်ကုန်းသော သံသောကန္တတည်း။ [“ဒီနဲ့ ဈဗ္ဗနာနဲ့ ကောကွဲ
သလိုတိ သယောက်ပါ” ဟု ပရာမမညာသုတေသန ဆိုခဲ့ပြီ။] ဝသီဋ္ဌ—ဉာဏ်မှု တို့၌ အစ
သရာဇ် နောက်၌ ကပ်လျက်ရှိသော “သီ—၆၅။ တို့ဝယ် သံယ်ကုန်းသောကြောင့် “၀—
၅။” တို့သည် အသံသောကန္တများတည်း။

အထဝါ—ကား၊ အယ် ဝါ သဒ္ဓါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္တာ၊ တဒါ စ-ထိအခါ၌ကား၊ ပရေ—သော၊ သကကာရေ—ကအကွဲရာရှိသော၊ တန္ထိတပစ္စယေ—တန္ထိတ်ပစ္စည်းကြောင့်၊ ပကတိဘူတေ—ပကတိဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ လိုက်း၌၊ သရာနှစ်—သရတို့တွင်၊ အသံယောက္ခာသု—သော၊ အဘဒီသရသု—အစသရ၏၊ ဂုဏ်းဟောတိုး လူတိ အတ္တာ—သည်၊ (ဟောတိ)။

ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတေ—ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါသဒ္ဓါကြောင့်၊ ဝါသဒ္ဓါ ဒီသ—ဝါသီးအစရှိသော ပြယ်ဂို့၌၊ အယ်၊ ဂုဏ်း—ဤရှိသည်၊ နိစ္စာ—မြို၏၊ ဉာဏ်မြိုကာဒီသု—တို့၌၊ အနိစ္စာ—မမြို၊ နိလပိတာဒေါ်—နိလ ပိုတ အစရှိသော ပြယ်ဂို့၌၊ နှ—မဖြစ်။ စသဒ္ဓာဟကု—စသဒ္ဓါသည်၊ အဝမာရဏတ္ထိ—နိဝတ္ထာပနအဝမာရဏအနက် ရှိ၏။

အထ ဝါယောပရရေတျေဇာတ—ဤနည်း၌ အဘဒီသရသု ဝါ၌ ဝါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက် ရှိ၏၊ ဤသို့ ဝါ၏ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိရာ အခါ၌ “အာနုပန် ရှိသော တန္ထိတ်ပစ္စည်းကြောင့် ဝသီး—ဉာဏ်မြို ရှုပ်တည်ထားရသော ပကတိလိန်ပုံ၏ အစသရကို ဂုဏ်ပြု”ဟု အနက်မှတ်၊ ဝသီးပြု “အ—လူ—အ”ဟု သရ ၃ လုံရှိရာ အစ (အ)သရသည် အဘဒီသရတည်း၊ ဉာဏ်မြို “ဥ—ဥ—အ”ဟု သရ ၃ လုံး ရှိရာ အစ သရသည် အဘဒီသရတည်း၊ ဤသို့ လိန်၏ အစသရကို “အဘဒီသရ”ဟု ယူသောကြောင့် ရှုံးနည်းကဲသို့ ဝါသဒ္ဓါက “အဘဒီယူရန်သု”ဟု အနက်တစ်မျိုး မပြုရတော့ပြု—ဟူလို့။

ဝါသဒ္ဓါဒီသုယောပစ္စဘာသတေ—ဤဂါတာကား ထိုဝါသဒ္ဓါ၏ နှစ်—အနိစ္စာ—အသန္တ ဝိမိ ၃ ပျိုး ပိုင်းမြားပုံကို ပြသောဂါတာတည်း၊ ဝါသဒ္ဓာ စသည်၌ နိစ္စာဝိမိ (ဤသို့တ်ဖြင့် အမြို ဂုဏ်ပြု)၊ ဉာဏ်မြိုကား စသည်၌ “ဉာဏ်မြိုကား”ဟုလည်း ရှိသေးသောကြောင့် အနိစ္စာဝိမိ၊ နိလု—ပိုတ ပြယ်များ၌ “ရာရာဂါ တသေးဒ”စသော သုတေဖြင့် ရာပစ္စည်းသက်ပါလျက် “နေလု၊ ပေတဲ့”ဟု ဂုဏ်အစိအရင် မရှိခြား အသန္တာဝိမိတည်း။

စသဒ္ဓာဟကုမဝေဘရဏတ္ထိ—ဤကား ပထမဆည်းအရ စသဒ္ဓါ၏ အနက်ကို ပြသော စကားတည်း၊ ထင်ရှားစေခဲ့—ခုတိယနည်းအလို “ဉာဏ်မြိုကာ—နိလ”ပုဒ်တို့၌ ဂုဏ်ပြုရဟု ဝါသဒ္ဓါက ပိုင်းမြားထားထျွဲ ရှိပါစေတော့၊ ပွဲမနည်းအလို ထိုပုဒ်တို့၌ အဘယ်နည်းဖြင့် ဂုဏ်မပြုဘဲ ရှိရသနည်း—ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “စသဒ္ဓာပေတ္ထိ”ဟု မိန့်သည်၊ ပွဲမနည်းအလို စသဒ္ဓါသည် နိဝတ္ထာပနအဝမာရဏအနက် ရှိရကား ထို စသဒ္ဓါက ဉာဏ်မြိုကာ နိလ စသည်တို့၌ ဂုဏ်အပြုကို နှစ်စေသောကြောင့် ဂုဏ် မပြုဘဲ ပြီးရသည်—ဟူလို့၊ [“ဝါသဒ္ဓသု ပကတိဝိကပ္ပပက္ခာ (အစိုး ဉာဏ်းရှိသော ပကတိကို ဝိကပ်ပြသော ပက္ပါ၊ ပွဲမနည်း၌—ဟူလို့) စသဒ္ဓာဟကုမဝေဘရဏတ္ထိ၊ ကဏ္ဍတိ နိဝတ္ထာပန္တိ တျော်တ္ထိ”—နိုကား] ဉာဏ်ည်းအလို “စ—အဘျာအရာ၌ ဂုဏ်းမပြုလည်း ရှိသေး၏”ဟု သုတေနက်ခဲ့၊ ခုတိယနည်း အလိုအားဖြင့်ကား စ အတွက် အနက်သီးမြား မရှိ၊ ဝါစာသီလိုမြှုသာ ဖြစ်သည်။

တသာ ဂုဏ်ယာ - ထို ဂုဏ်၏၊ အနိယမပွဲသင် - မည်သည့် ဂုဏ်ဟု မသတ်မှတ်ခြင်းကြောင့် ကပ်ဖြူလျဉ်းပါးဖွယ်သည်(သတိ-သော်) နှုယမတ္ထံ-သတ်မှတ်ခြင်း အကျိုးဂာ၊ ပရီဘာသံ-ပရီဘာသာသုတေသန၊ အာဟာ-မိန့်ပြီ။

- ၃၆၅။ အယုဝဏ္ဏဘန္တာဝယာ ဂုဏ်။ ။တေသံ အကာရဏှုဝဏ္ဏဘန္တာဝယာ မောင်-ထို အ အက္ခရာ လှုဝဏ် ဥဝဏ်တို့၏သာလျှင်၊ ယထာက္ခာ၊ အာဇာသူ လူတိ-အာ န ပြု ဟူကုန်သော၊ တော်-ဤသရဏို့သည်။ ဂုဏ်ယာ-ဂုဏ်တို့သည်၊ ဟောနှင့် စသန္တရွှေဟကံ့-သည်။ အဂုဏ်သမ္မာန္တာတ္ထံ-ဂုဏ်မပြုခြင်းကို ပေါင်းခြင်းအနက် ရှိ၏၊ ဝါ၊ အဝောရဏာတ္ထံ-နိုဝင်ဘာပန်အဝောရဏာအနက် ရှိ၏၊ လူစ-လူလည်း၊ ဥစ-ဥလည်း၊ ယူ-လူ ဥတို့၊ ယူစဝ-လူဥတို့သည်ပင်။

တေသံ ပေး ဂုဏ်ယာ ဟောနှင့်— အယုဝဏ္ဏ(အ၊ လှုဝဏ္ဏ၊ ဥဝဏ္ဏ)ဟူသော ဂုဏ်ပြုရာ ၃ ဌာနနှင့် အာယာ (အာ၊ ဝ၊ ပြ)ဟူသော ဂုဏ် ၃ ရုပ်ကို “ယထာက္ခာ”အာ အစဉ်အတိုင်း ဟင်၍ အ ကို အာ၊ လှုဝဏ်ကို ၁၊ ဥဝဏ်ကို ပြပြုပါ-ဟူလို့ ဘုံးကြောင့် ထိုကုန် ပြရယာနည်းဟူမှ ဌာနသာနှင့်သမာန္တာတည်းဟု မှတ်၏၊ ဌာနသာနှင့် ဖြစ်ပုံကို ဂွစ်သမာန္တာတို့၏ ပြခဲ့ပြီ။] ထို ဂုဏ်သမ္မာန္တာတည်း “တိုးတက်ကြီးဌာန္တာမြင်း” အနက်ကို ဟောရကား လူ မ ဤ-၂ မ ၂၂ ဖြစ်ခြင်းတို့ကိုလည်း “ဂုဏ်” ခေါ်သင့်သည် မဟုတ်လော-ဟူအဲ့၊ “ဂုဏ်”ဟူသော နာမည်သည် အာ န ပြတို့၏ ပုံဗ္ဗာစိတ်ယာသည် (ရေးဆရာတို့ မှတ်အုပ်သော နာမည်)ဖြစ်သောကြောင့် လူ-ဥတို့မှ ဤ ပြဖြစ်ခြင်းများ ကို ဂုဏ်ဟု မခေါ်ရှု “ဒီယ်”သာ ခေါ်ရသည်။

သာဒ္ဓာဂထု ပေး အဝောရဏာတ္ထံ— ဂုဏ်မီသရမသာ ဝါသုတ္ထု ပဋိမနည်းကို လိုက်၍ ဤသုတ်လာ စသန္တာကို အဂုဏ်သမ္မာန္တာအနက် ရှိ၏ဟု ပဋိမနည်း ဖွင့်သည်၊ “ဥမြေမြို့ကော-နိုလံ-ပိုတံ”စသည်တို့၏ ဂုဏ် မပြဖို့ရန် စသန္တာဖြင့် အဂုဏ်ကို ပေါင်းဆည်း ပေးသည်-ဟူလို့ ရှေ့သုတ်လာ စသန္တာကိုနှင့်သော်ဘာတူပင်၊ ဤနည်းအလို့“အယုဝဏ္ဏဘန္တာတို့၏၊ အာယာ-အာ န ပြဟူသော၊ ဂုဏ်-သည်၊ ဟောတို့၏၊ စ-ဂုဏ် မဖြစ်သည် လည်း ရှိသေး၏”ဟု အနက်ပေး၊ ရှေ့သုတ်၏ ဂုတ်ယနည်းကို လိုက်၍ ဤသုတ်လာ စသန္တာကို “အဝောရဏာတ္ထံ”ဟု တစ်နည်း ဖွင့်ပြန်သည်၊ ဤ၏အဝောရဏာတ္ထံ ဟူသည် ဖိမိစိုင်ရာ “အယုဝဏ္ဏ”တို့မှတ်ပါးသော သရကို တားမြစ်ခြင်းအနက်တည်း၊ ချွဲအုံ-ရှေ့သုတ်၏ ဒုတိယနည်းအရ ဥမြေမြို့က နိုလ စသည်ဝယ် ဂုဏ် မပြရဟု အနိစ္စ အသစ္စ ဂိုဏ်ကို ပြခဲ့ပြီ။ ဖြစ်၍ ဤသုတ်၏ စသန္တာဖြင့် အဂုဏ်ကို ပေါင်းဆည်းဖွယ် မလုပ်တော့ပြီ။ ဤသုတ်၏ စသန္တာကား အာ န ပြ ဂုဏ်ပြုလျှင် အယုဝဏ္ဏ(အ၊ လှုဝဏ်၊ ဥဝဏ်)တို့ ကိုသာ ပြပါ၊ အယုဝဏ္ဏမှ တစ်ပါးသော အာ န ပြတို့ကို ဂုဏ်ထပ်၍ မပြပါနှင့်-ဟု တားမြစ်သည်။

ဝဏ္ဏာ—ဝဏ္ဏာတိတ္ထတည်း၊ ယုဝဏ္ဏာ—ကူ ဥဝဏ္ဏာတို့၊ အ စ—အလည်း၊ ယုဝဏ္ဏာ စ—တို့လည်း၊ အယုဝဏ္ဏာ—အ၊ ကူဝဏ္ဏာ ဥဝဏ္ဏာတို့၊ အ စ—အခာလည်း၊ စေ၊ သြစ်၊ အာယော—အာ န ဥတို့၊ ပုန်—တစ်ဖန်၊ ဂုဒ္ဓိဂုဟကံ—ဂုဒ္ဓိသဒ္ဓိသည်၊ နောကမအောနပဒါတျောဒီသု—“နောကမအောနပဒါ”အစရှိသော ပြယ်တိုင်း၊ ဥတ္တရ (ပဒ)ဂုဒ္ဓိဘာဝတ္ထု—နောက်ပုဒ်၏ ဂုဒ္ဓိဖြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိ၏။

[နိုကာ] အဝောရဏလွှာတိ— ယတော (အံကြင် “အယုဝဏ္ဏာနဲ့” ပုဒ်မှ နောက်၌) စဝကာရော—စဝအနောက်ရှိသော သဒ္ဓိသည်၊ အထိုး—ရှိ၏၊ တတော—ထို အယုဝဏ္ဏာမှ၊ အညုတွေ နိုဝင်းတစ်ပါးသော “အာ န သြ”တို့၏ တားမြစ် ခြင်းသည်။ အဝောရဏံ၊ ကူး ဂုဒ္ဓိသရေသာ ဝါတိ ဗြို့ ပါသုဒ္ဓိသာ ခုတိယုံးချာနဲ့ (ခုတိယာအဖွင့်ကို) သန္တာယ ရှုံး၊ ပုရိမုဟျာချာနေ ဂုဒ္ဓိယော နဲ့ ပော်တိုး ဂုဒ္ဓိယာ အဘာဝသမို့ဏ္ဍာနတ္ထနှင့်၊ [ဂုဒ္ဓိယာ အဘာဝသမို့ဏ္ဍာနတ္ထနှင့် အဂုဒ္ဓိသမို့ဏ္ဍာနတ္ထသည် သဘောတူပင်။]

ဗြို့ ဥစေပေါ်အာယော—“အယုဝဏ္ဏာနဲ့၊ အာယော”တို့၏ ဂိဂုဟတည်း၊ “ယူ”ကို “ကူ ဥစ ဟု” ဒုန်ဝစနတ်ပြု၍ “ကူ ဥ”ဟု ပကတိဖြစ်သောအခါ “ကူဝဏ္ဏာ ယ နဲ့” သုတ်ဖြင့် ကူကို ယပြု၊ ကူတရောရဏယောကျွေးဖြစ်၍ ဗဟိုစ် ယောသက်—“ဘိက္ခာ” ကဲ့သို့，“ယူ”ဟု ဖြစ်၏၊ ယူနောင် ဝဏ္ဏသဒ္ဓိသည်၍ ဒုန်ပုဒ်နောင် ထိုင်သောကြောင့် (“ဒုန်၏နောက်၌၊ ရှိသောပို့၊ ယုလ်လိုက် ပုဒ်တိုင်းသာ”နှင့်အညီ) “ကူဝဏ္ဏာ—ဥဝဏ္ဏာ” ဟု ပုဒ်တိုးလိုက်၍ ပေါ်၊ အာယောကိုလည်း “အာစ+စေ+သြ”ဟု ဒုန်တဲ့၍ “အာအသြ”ဟု ပကတိဖြစ်သောအခါ “ယမေဒ္ဓိသာဒေသာ”သုတိ၌ (အစွဲ မဟုတ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် မပြုဘဲ) “ယမေ”ဟူသော ယောကိုဘာဂြိုင် ကို ယပြု၍ “အာယော”ဟု ဖြစ်၏၊ နာမင့် ယော သက်၍ သဗ္ဗာသမာရတသောသုတ်ဖြင့် ချေ။

ပုန် ဂုဒ္ဓိ အေး၊ ဂုဒ္ဓိဘာဝတ္ထု—ဂုဒ္ဓိသရေသာဝါသုတ်မှ ဂုဒ္ဓိသဒ္ဓိအလိုက်ခံလျှင် ပြီးနိုင် လျှက် ဤသုတ်၌ ဂုဒ္ဓိသဒ္ဓိကို ထပ်ဆိုရခြင်းသည် သဒ္ဓိပို့လွန်၏၊ ထိုသုတ်ကိုလွန်ဖြင့် “နောကမအောနပဒါ”စသော ပြယ်ကိုလို၍ နောက်ပုဒ်ကိုလည်း ဂုဒ္ဓိပြုရခြင်းတည်းဟူသော အနက်ပိုကို ပြုခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ ချဲ့အုံ—“နောမာစ နောပဒါစ နိုင်မနောပဒါ”ဟု ရှေ့ဦးဇာ ဒွန်တွေ၊ နိုင်မေနပဒေသု—နိုင်း နောပုဒ်တို့၌ အတာ—မွေးဖားသုတိသည်၊ နိုင်သီနော—အမြေနေလေရှိသုတိသည်၊ နောကမအောနပဒါ—တို့ မည်၏၊ ဤ၌ နိုင် နိုင်မေနပဒေသု “နောင် အတာအနက်၌ (တစ်နည်း၊ နိုင်သီအနက်၌) ကပ္ပန်းသက်၍” အတာ သသည်၏၊ ဂုဒ္ဓိသရေသာဝါသုတ်ဖြင့် နိုင် ဂုဒ္ဓိပြု၊ မြော် အာဂုဒ္ဓိကိုကား တေသု ဂုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် ပြု၊ “နောကမအောနပဒါ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသုတ်၌ ဂုဒ္ဓိသဒ္ဓိကို ထပ်၍ မြို့နိုင်ဖြစ်သည်။ “အင်္ဂလာဒေသု အတာ အံ့မာဂိုကာ၊ ပုရိမုနောနပဒေသု(ရှေ့နောပုဒ်တို့) အတာပေါ်ရှိမေမာနပဒါ”သသည်တို့ကို လည်း နောကမအောနပဒါဒီသု၌ အသဖြင့်ယူ။ [ဥတ္တရပဒုဂုဒ္ဓိဘာဝတ္ထု”ဟူရန် ဤသုတ်ဖြင့်

စ-ဆက်၊ အဗြိုလှုပြုသုတေသန၊ အယုဝဏ္ဏာနှစ်-အယုဝဏ္ဏာနှင့် ဟူသော ဌာနနိုင်မာဝန်-
နိုင်ယူမဝန်- ဂုဒ္ဓပြုရာရွာနှင့် သတ်မှတ်ကြောင်းစကားသည်၊ အာယောနှစ်ပို-
အာဇာပိုင်းလည်း၊ ဂုဒ္ဓဘာဝပွဲသာကိုနိုင်တွေ့နတ်- ဂုဒ္ဓပြစ်ခြင်း၏ ကပ်ဖြုံးယ်
ကို တားမြစ်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏...ဟိ-မှန်၏၊ ကြေား- ဤဂုဒ္ဓပြုရာ၏၊ ကတ
ဂုဒ္ဓနှင့်- ပြုအပ်ပြီးသော ဂုဒ္ဓအဖြစ်ရှိသော သရဏိ၏၊ ပုန်-တစ်ဖန်၊ ဝါ-
ထပ်၍၊ ဂုဒ္ဓ-ဂုဒ္ဓပြုခြင်းသည်၊ နှုတေသာကိုသောအတိုင်း ဂုဒ္ဓပြစ်ပြီးကုန်သော၊
အာယောနှင့်-အာ နှင့် ဉာဏ်၏၊ ပုန်-တစ်ဖန်၊ ဂုဒ္ဓ-သည်၊ နှုတ်ဖြင့်။

တတော့-ထိသို့ သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့်၊ အကာရသု-၏၊ အာကာရော-
အာ အကွဲရာဟူသော၊ ဂုဒ္ဓ-ဂုဒ္ဓသည်၊ (ဟောတိ)၊ သရလောပါ ပေ၊ ပကတိ
တိ- သုတ်ဖြင့်၊ သရလောပပကတိဘာဝါ-တိသည်၊ (ဟောနှိုး)၊ နယ် ပရု

နောက်ပုဒ်ကို ဂုဒ္ဓပြုရမည်-ဟု မမှတ်သင့်၊ ဤသုတ်သည် ဂုဒ္ဓပြုသောသုတ် မဟုတ်၊
ပရိဘာသာပြုသော သုတ်သာတည်း၊ ထိုကြောင့် ("ဂုဒ္ဓယံ တာဝ ကောလွှာလော၊
အကိုမာဂီးကော" ဟု တေသုဂုဒ္ဓသုတ်၏ နှိုကာဖွင့်သောကြောင့်) နောက်ပုဒ်ကို တေသု
ဂုဒ္ဓသုတ်ဖြင့် ပြု။]

* ၁ အယုဝဏ္ဏာနှစ်ပေါ်ရှိနိုင် ၄- ဤသုတ်၏ "အယုဝဏ္ဏာနှင့်" သည် ဂုဒ္ဓပြုရာ
ရွာနှင့် သတ်မှတ်ပြုသောစကားတည်း၊ "အာ နှင့် ဉာဏ်ရှိမှုးကို ပြုရာရွာနာသည် အ-
ကြောင်း-ဥပုံးတည်း" ဟူလို့ အ-ကြောင်း-ဥပုံးမှတ်စုံပါးသော အာ-နှင့်တို့ကေား
ဂုဒ္ဓပြုရာရွာနှင့် မဟုတ်သောကြောင့် "အာ-နှင့် ဉာဏ်ရှိ ပြုးမည်လော" ဟု ထွေးတော
လျဉ်းပါးဖွယ် မရှိ၊ ဤ "ဌာနနှစ်ယမ်" စကားဖြင့် ထို လျဉ်းပါးဖွယ်ကို တားမြစ်လိုက်ပြီ။

"သထာ ဟိ ကတရှိနှင့်" စသော ဂါထာကား ထိုစကား၏ ဌာနနှစ်ယမ် ဖြစ်ပုံကို
ခိုင်လုံအောင်ပြုသော ဒုက္ခိုဝါကျကြည်း၊ ဝသို့၌ ဝသို့ဟု ဂုဒ္ဓပြုပြီးနောက် ထပ်၍
ဂုဒ္ဓမပြုရတေသုသာကုသို့ ထိုအတူ နှစ်သောအတိုင်း ဂုဒ္ဓဖြစ်နေသော "နာဝိကော" ခြား
အာသုရှု၊ "အောင်ယူ-ခဏီမည်သော သားကောင်၏ ဥစ္စာ" ခြားသေရှု၊ ဂေါတမော-
ဂေါတမ၏ သား "၌ ဉာဏ်ရမှုးကို ဂုဒ္ဓ ထပ်၍ မပြုရ၊ ကျက်ပြီးထမင်းကို ထပ်၍
ချက်ခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိသလဲသို့ ထပ်၍ ဂုဒ္ဓပြုခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိတေသုပြီ-ဟူလို့
ဤ" ၁ စသော စကားလည်း အယုဝဏ္ဏာနှင့် စွဲ စသွေ့၏ အဂုဒ္ဓသို့လှန် အနုက်ကို ရည်ရွယ်သည် မဟုတ်၊ အဝစာရာအနုက်ကိုသာ ရည်ရွယ်သည်၊ အဂုဒ္ဓ
သို့လှန်အနုက်ကို ရည်ရွယ်လျှင် ထို စသွေ့က အာ နှင့် ဉာဏ်ရှိကို ဂုဒ္ဓ ထပ်၍ ပြုရဟု
တားမြစ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အယုဝဏ္ဏာနှင့်ဟူသော ဌာနနှစ်ယမ်စကားဖြင့် တားမြစ်ဖွယ်
မလိုတေသုလျော့။

ယူတွေဟို-သတ်ဖြင့်၊ ပရန်ယန်-ကို၊ ကတွော-၍၏၊ တန္ထိတဲ့-တန္ထိတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တန္ထိတာပေဒါနာ-ဖြင့်၊ နာမျှပဒေသေ ကတေ ပုရော်ယ သူ့သူချွဲတွေ့၊ ဝါသီဇ္ဈာ-ဝသီဋ္ဌ၏ သား၊ ဝသီဋ္ဌသေ ပုတွော ဝါ-ဝသီဋ္ဌသေ ပုတွောဟု ဝါကျလည်း ရှိ၏၊ ဝါသီဋ္ဌ-ဝသီဋ္ဌ၏ သားတို့၊ ဉာဏ်ဘီ- ဤသို့ အစရှိသော ရှုပ်စဉ်သည်၊ ပရိသသူခြားသမာန့် ပရိသသူခြားနှင့် တူ၏၊

တန္ထိတာပေဒိသသူခြား— တတော်ဖြင့် “အယုဝတ္ထာနုံးယော ဂုဏ်းဟူသော ပရိဘာသာသတ်၏ သတ်မှတ်ခြင်းကို ညွှန်ပြုသည်”၊ ထိုသတ်က “အ ကို အာရုံးပြုရမည်”ဟု သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့် ဝသီဋ္ဌ၏ ဝ၏၊ အ ကို အာရုံးပြု-ဟူလို့၊ ဤ၏တန္ထိတ် ကာပစ္စည်း ဆုံးနေသောကြောင့် ပစ္စည်းအနက်ပြုစေသော ကရာဇ်သတ္တိက (ကရိယ်းအနက်က) စုံအပ်နေရေား ခြင်ကို ဟောနိုင်သောနာမ် မဟုတ်သေးချော ထိုကြောင့် ခြင်ဟောနာမ်ဖြစ်အောင် တန္ထိတာသမာသ စသောသတ်ဖြင့် ဝါသီဋ္ဌဟူသော တန္ထိတ်ပုံစံသူချွဲတို့ ဆာမျိုး၊ “ဘေး ဝါသီဋ္ဌ၊ ဝါသီဋ္ဌ-ဘေးအေး ဝါသီဋ္ဌ ဝါသီဋ္ဌ”စသော ရှုပ်ရှုံးလည်း ပရိသသတ်၏ ဖြစ်၏၊ [ဝါသီဇ္ဈာ၏ နောက်၌ ဝသီဋ္ဌသေ ပုတွော ဝါ] “ဟု သီဟို၏မှတ် ဝါနှင့် ရှိ၏၊ နောက်သတ်၌ “ဝါဘေးမှာ-ဝါဘေး၊ ဝါဘေး ပုတွော ဝါ”ဟု ရှိသောကြောင့် ဝါသီဒ္ဒါ ပါသော သီဟို၏မှတ်သူ ရှေ့နောက် ညီသည်၊ သတ်၌ “ဝါကာပွေ”ဟု ဝါသီဒ္ဒါ ရှိသောကြောင့် “ဝါသီဇ္ဈာ”ဟု တန္ထိတ်အပြင် “ဝသီဋ္ဌသေ ပုတွော”ဟု ဝါကျလည်း ရှိနိုင်သည်-ဟူလို့၊ ပါဋ္ဌသုံးအားဖြင့် “ဝါသီဋ္ဌ”ဟု ရှိရှုံး တေသာ့ဂုဏ်သတ်ဖြင့် သိ၏ ဉာဏ်းပြု၏]

အပစ္စသူ၏အနက်။ ။ န ပတ္တိ ပိတေရာ့ အနေနာတိ အပစ္စး ပစ္စ် ပတေတ်တ် ကျပစ္စည်း၊ ယဝတ်သတ်ဖြင့် တူကို စပြု၊ ဒွေသော်လာ၍ “ပစ္စ်”ဟု ဖြစ်၏၊ “အျေ ဇွဲ ဇွဲနဲ့၊ ခုပစ္စည်းမှာ၊ ခုပဲးသာ”နှင့်အညီ သူခွဲထုံးစံအတိုင်း(သူခွဲလိန်လိုက်၍) နုပဲနိုင်ဖြင့် အပစ္စးဟု ရှိရသောလည်း အနက်အရမှာမူ သားသမီးတို့သာ သက္ကတသူချွဲကျမ်းတို့၌ ယူကြ၏၊ အနေနဲ့သားသမီးဖြင့်၊ ပိတေရာ့-မိဘတို့သည်။ န ပတ္တိ-မလဲ မကျ ကုန်း(သားထောက်သမီးခံ ရှိနေသောကြောင့် မိဘများမှာ ပစ္စ်းဥစ္စာ မဆုတ်ယုတ်နိုင်၊ အောက်ကျ၊ နောက်ကျ၊ မဖြစ်နိုင်ကုန်း-ဟူလို့) ဉာဏ်၊ တံ-ထံ သား သမီး ဟူ၏ သူ့သားသမီး၊ အစဉ်အဆက်သည်။ အပစ္စး-အပစ္စ် မည်၏။ [အပစ္စး-သားသမီး၊ တောက်-သားသမီး၊ အမရကောာသ၊ မန်သေဝင်၊ ၃၁ ဂါထာ။]

ဤသုံး သက္ကတသူချွဲကျမ်းတို့၌ သားသမီးကိုသာ(တရီး၊ ကျမ်း၌ သားစဉ်မြေးဆက် ကိုပါ) အပစ္စ်၏ ဟောနက်ဟု ယူကြသော်လည်း မာဂေသူချွဲကျမ်းတို့၌ “အပစ္စး-အမျိုး”ဟူလည်း ဆိုသေး၏၊ “န ပတ္တိ ပိတေရာ့”ကိုလည်း “မိဘတို့ ငရဲမကျကုန့်”ဟု သာတွေ့တွေ့ တစ်နည်း ဖွင့်ပြသေး၏၊ သားသမီး မရရှာတို့သည် လူမျိုးဖြတ်ပစ်ရာ ရောက်၍ အပြစ်ရှိသောကြောင့် သေလျှင် ဗုမာည်သေ ငရဲ၌ ကျရမည်။ သားသမီး ရာသုတိကား ငရဲမကျနိုင့်”ဟု သာသနာပ လုတံခါး၊ အယူရှိကြသာတတ်၊ ထိုကြောင့် သားသမီးသည် မိဘတို့ ငရဲမကျကြောင့် ဖြစ်၍ အပစ္စ် မည်၏သာ ဟူ၏။

[ଦ୍ୱିତୀୟ] ତଥାପଣାରଣ୍ୟକାରୀ- ଯହିକ୍ଷାପଣାରଣ୍ୟକାରୀଙ୍କାମଧ୍ୟେ ବୃକ୍ଷାକ୍ଷରି ଶିଖିଲେଖାପଣାରେ
(ଆହାକୁମନ୍ୟୁ କି ତାଦିଲାଃ ଓର୍ଦ୍ଦିଃ ବାନ୍ୟ) ଲୋକେ ବେଳେ ପେଇ ଏବଂ ଠିକ୍କିଲେଖା
ବୃକ୍ଷାପଣାରେ ଯେବୀ ଯହିକ୍ଷାପଣାରେ ବୃକ୍ଷାକ୍ଷରି ଶିଖିଲେଖା ଲୋକେ ଦୁଇଜ୍ଞି ॥

ଏ ବ୍ୟାଙ୍ଗ ବୈତ୍ତିତାକୁ ଦେଇ ଭୋଲୀ— [ଆଜିଯିବାକିର୍ଣ୍ଣ ଭୋଲୀରେ
ଅପଞ୍ଚତାକୁଠିର୍କିପଣ୍ଡ “ବୈତ୍ତିତାକୁଠି” ଭୁ ଓହିଲ୍ଲେ ଉଦ୍‌ଘାଗନିର୍ଭୂତାଳ୍ଲ ଆଧିକ୍ଷାମୁଲ
ଅଛ ଫ୍ରିଜ୍‌କୁଠି ଭୋଲୀରେ “ଠିକ୍ କୁଠିଲେ କାହାରେ ପଗତିଲିଖିତାଲ୍ଲେ”] ଆଲ୍ଲୁଫୁଲିଲେ
ବୈତ୍ତିତାକୁଠିର୍କିପଣ୍ଡ ଫ୍ରିଜ୍ ଫ୍ରିଜ୍ରେଟରର୍କି ଭୋଲୀଲେଇଲ୍ଲେ, ହ୍ରୀଣିଶ୍ରୀପିରିଜ୍ କାହାରେ
କୁଠିଲେ କାହାରେ (ଠିକ୍ କୁଠିଲେ କାହାରେ) କାହାରେ କାହାରେ
କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ
କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ

လူတ္ထိယ်-လူတ္ထိလိန်း၊ လဲပစ္စယ္တိတ္တာ-တေပစ္ည်း အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ အာဝဏီကလောယျတန္ဒိဟိတိ- သုတေဖြင့်၊ ဝါသီဒ္ဓသွေတော- နောက်း၊ ဤပစ္စယော-သက်၊ သရလောပါဒီ-ရှေ့သရချေမြင်း အစရှိသည် ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ လူတ္ထိပစ္စယ္တိတ္တာ-လူတ္ထိပစ္စယ်း အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ တန္ဒိတသမာသလုစ္စာဒီသွေ့ဗြို့၊ စဂ္ဂဟလောနနာမဗျာမဒေသေ ကတေ သွာဒ္ဓဗြို့၊ ဝါသီဒ္ဓ-ဝါသီဒ္ဓ၏ သမီးဖြစ်သော၊ ကညာ-သတိသမီး၊ ဝါသီဒ္ဓ၊ ဝါသီဒ္ဓယော-ဝါသီဒ္ဓ၏ သမီးတို့၊ လူစွာဒီ-သည်၊ လူတ္ထိသွေသမ်- လူတ္ထိသွေ့ဗြို့နှင့် တူ၏၊ နုပုံသကော်း၊ ဝါသီဒ္ဓ-ဝါသီဒ္ဓ၏ အမျိုး၊ အပုံး-အမျိုး တည်း၊ ဝါသီဒ္ဓနီ (အပစ္စနီ)-ဝါသီဒ္ဓ၏ အမျိုးတို့၊ [သီဟိုင်မှု၌ “အပစ္စနီ” မပါ] လူစွာဒီစိတ္တသွေသမ်း၊ စံ-တူ၊ ဥပရီပါ-အထက်၍လည်း၊ တန္ဒိတန္ဒိသွေ- တန္ဒိတ်ပစ္ည်း အဆုံးရှိသော သွေ့၏၊ တိလိုက်တာ-၃ လိန့် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေါတဗ္ဗာ-၏။

ဟောရှုံးလည်း ဝသီဒ္ဓဟူသော ပဋိမပကတိ၏ နောက်းသာ ပစ္စည်း သက်ရမည်- ဟူလို့။ [“ဝါသီဒ္ဓ”သည် ဝသီဒ္ဓ ဖြစ်ခဲ့ရသောကြောင့် ဒုတိယပကတိလိန်တည်း၊ ထိ ဝါသီဒ္ဓကို ထောက်၍ ဝသီဒ္ဓကို ပဋိမပကတိ”ဟု ခေါ်သည်၊ ဤပဋိမပကတိကို “မူလ ပကတိ”ဟု သတ္တတ္တာ သုံးစွဲ၏၊ “အပစ္စသာမည်ဝစ္စနှစ်ယုယ် မူလပကတိယာ ၁၀-မျိုးနှင့် အစဉ်အဆက် သာမည်ကို ဆုံးလို့ရှုံး မူလပကတိလိန့် နောက်းသာ ပစ္စည်းသက်”- ကတ္တန္ဒိရတ္ထိပုံးကာ။]

မှတ်ရှုက်။ ။ မြေးစသည်ကို ဟောလိုရှုံး ပဋိမဝဝသီဒ္ဓ၏ အမည်ကို သားစသည် အပေါ်၍ တင်စားသော ဤနော်းသည် “အပစ္စပုံပိုက သားနှင့် သမီးကိုသာ ဟော၏”ဟု ယူဆသော ဤကာတိနှင့်းတည်း၊ * နဲ့ ပတေတိ နဲ့ ဆီဇွဲတိ ဝံသော အတော်ကြောင့်၊ ဝံသော-အနွယ်သည်၊ နဲ့ ပတေတိ နဲ့ ဆီဇွဲတိ-မပြတ်၊ လူတိ အပုံး ဤသို့ ဝိရှိပြုပြု၍ “အပစ္စသွေ့သည် သားစ် မြေးဆက် စသောအစဉ်ကြောင့်၊ ဝံသော-အနွယ်သည်၊ နဲ့ ပတေတိ နဲ့ ဆီဇွဲတိ-မပြတ်၊ လူတိ အပုံး ဤသို့ ဝိရှိပြုပြု၍ “အပစ္စသွေ့သည် သားစ် မြေးဆက် စသောအနွယ်ကို ဟော၏”ဟု ယူကြသော မှုစွဲဟောဓာတ်ကာ စသည်တို့ အလို့ အားဖြင့်ကား ဥပစာတင်စားဖွယ် မလို့၊ “အပုံး-မြေးတည်း၊ မြစ်တည်း” စသည်ဖြင့် တိုက်ရှိက်ပင် အနောက်ပေးနိုင်သည်။

[မှုစွဲဟောဓာတ်ကာ] နဲ့ ပတေတိ နဲ့ ဆီဇွဲတိ ဝံသော အတော်တိ အပုံး၊ မှုတ္တာပုုတ္တာဒီ သီသာပသီသာဒီ သွားနော (သား မြေးစသော၊ တပည့် တပန်းစသောအစဉ်ရ၏) ပေး၊ တော့နဲ့ ပုုတ္တာပေါ်တွေပပေါ်တွောဒေါ (သား မြေး မြေး မြစ် စသည်၍၍လည်းကောင်း) စံ ကညာယုယ်(ဤအတူ သမီးမြေးမှမြေးမှ စသည်၍၍လည်းကောင်း) အပစ္စပစ္စယော ဘဝတိ၊ တတော စ အပစ္စပစ္စယော ပုံနဲ့ အပစ္စပစ္စယော နဲ့ ဘဝတိ (တို့အပစ္စ ပစ္စည်းဆုံးသော “ဝါသီဒ္ဓ” စသည်မှ နောက်၍ ထပ်၍ အပစ္စပစ္စည်း မသက်ရ)။

ဘာရွှေ့ဒေသ-ဘာရွှေ့ဒေ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်-သားတည်း၊ ဘာရွှေ့ဒေ-သား၊ ဝေသာမိတ္ထသု-ဝေသာမိတ္ထ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝေသာမိဂ္ဂိုလ်၊ ဂေါတမသု-ဂေါတမ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဂေါတမော၊ စ-ဆက်၊ ဇွဲ-ဉ်၍ ဘာရွှေ့ဒေ အစရှိ သော ပြယ်ဂို့၌၊ အယ်ဝဏ္ဏတ္ထဘာဘာဝါ-အ အက္ခရာ လူဝင် ဥဝက် အဖြစ်၏ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ အာကာရာဒီနံ-အာအက္ခရာ အစရှိသည်တိ၏၊ ဂုဒ္ဓ-သည်။ နဲ့ ဟောတိ၊ ဝသုဒေဝသု-ဝသုဒေဝ၏၊ အပစ္စံ-သားတည်း၊ ဝါသုဒေဝါ-သား၊ ဗာလဒေဝါ-ဗာလဒေဝ၏ သား၊ စိတ္တကောတ္ထာဒီသု ပန်-စိတ္တကော အစရှိသော ပြယ်ဂို့၌၊ သံယောက္ခတ္ထာ-သံယ်ဂို့အဆုံး ရှုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂုဒ္ဓ-သည်။ နဲ့ ဘဝတိ။

ဝစ္စသု-ဝစ္စ၏၊ အပစ္စံ-တည်း လူတိ ဝိဂုဟ်-၌၊ အမိ-ကပစ္စည်းသည်၊ သမ္မတ္ထာ-ရောက်လတ်သော်၊ [“ကာယန်ကာနက္ခန္တတော် ဟောနှို့” ပပါ] ဝါကပစ္စတိ လူတော်-သုတ်မှု၊ ဝါတိ-ဝါပုဒ်သည်၊ သမ္မတ္ထာ-အလုံးစုံသော၊ တန္ထိတပို့ပန္တ်-တန္ထိတပန္တ်းဂို့ စိရင်ရာသုတ်၌၊ ဝါ-တန္ထိတပန္တ်းသက်ရာ သုတ်၌၊ ဝတ္ထတော်-၏၊ တော်-တို့ကြောင့်၊ သမ္မတ္ထာ-အလုံးစုံသောတန္ထိတ်၌၊ ဝါကျော်လို့ယော-ဝါကျျှော်၊ ဂုဏ်တို့သည်။ ဘဝနှို့၊ အပစ္စံတိ(ပဒ်)-အပစ္စံ ဟူသောပုဒ်သည်၊ ယာဝ သံသဋ္ဌဂုဏာဝါ-သံသဋ္ဌသွှေ့တိုင်အောင်သာ လျှင်၊ ဝတ္ထတော်-၏။

ဘာရွှေ့ဒေသ၊ ပေ၊ ဂုဒ္ဓ၊ နဲ့ ဘဝတိ— ဘာရွှေ့ဒေ၊ ဝေသာမိဂ္ဂိုလ်၊ ဂေါတမော (ဘာ-ဝေ-ဂေါ) “အာ-ခ-ဉ်”ဟု သဘာဝဂ္ဂို့ ဖြစ်နေသည်အတောက် အ-လူဝင်း ဥဝက် မဟုတ်သောကြောင့် ဂုဒ္ဓမပြုရာ ဉ်း၌ ဇွဲ စ အယ်ဝဏ္ဏတ္ထဘာဘာဝါ၊ ပေ၊ နဲ့ ဟောတိ”ဟူသော စကားဖြင့် ရှုံး၌ မိမိပြုခဲ့သော “အယ်ဝဏ္ဏတ္ထဘာနှစ်း အာယာနှစ်း ဂုဒ္ဓဘာဝပသံကိုနိုင်တွေ့”ဟူသော စကားဂို့ ပြန်၍ ခိုင်ပြုသောည်၊ ဝါသုဒေဝါ၊ ဗာလဒေဝါတို့ကော် ဂုဒ္ဓပြုသည်။ “စိတ္တကော-စိတ္တ၏ သား” စသည် ကား စိတ္တဝယ် တွေ့၌ သံယ်ဂို့ဖြစ်သောကြောင့် လူ ကို နဲ့ ဂုဒ္ဓ မပြုရ။

ဝစ္စသုပေဝတ္ထာအော်— “ဝစ္စသု အပစ္စံ၌ အပစ္စံအန်ဖြစ်သောကြောင့် ရှုံးသုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်းသက်ခွင့် ရောက်နေရာ၊ ထိုကပစ္စည်း သက်ခြင်းကို တားမြစ်၍ ဉ်းသုတ်ဖြင့် ကာယန် ကာနပစ္စည်းသက်ပါ-ဟူလို့၊ ဝါကပစ္စသုတ်မှ ဝါသွှေ့သည်တန္ထိပစ္စည်းသက် သော သုတ်တိုင်းသုံး လိုက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝါသွှေ့က ဝိက်ပြုသဖြင့် တရာ့၏အရာ၌ တန္ထိတ် ဖစ်ည်း သက်ဘဲ “ဝစ္စသု ပုဂ္ဂိုလ်” ဂဲ့သုံး ဝါကျေလည်း ရှိ၏၊ တန္ထိတ်ပစ္စည်းသက်၏ “ဝစ္စယနော”ဟု ဂုဏ်လည်း ရှိ၏။ [၅၈၇၂ ဂုဏ် “ဂုဏ်”ဟုသည် သမာသံစပ်သကဲ့သုံး တန္ထိတ်ပစ္စည်းနှင့် နာစ်ပုံပို့၏ စပ်ခြင်းတည်း။] ဝါသွှေ့သည် တန္ထိတ်ပစ္စည်း စိရင်ရာ

၁၆၆။**ကာယနကာနပုံစွဲဒီတော်။** ၂၀၁၁ အပုံး လူ၏ တာသို့ အတွေ့၊ ၁၉၈၇ကုန်ကျွမ်းဝမှာဒီတော်-၁၉၈၈ ကုန် ဤသို့ အစရိုသော ဆိုင်ယဉ်တော်-သော်၊ ဂေါ်တွေ ဂတော်-အနှစ်ယ်ဟော သူ၏အပေါင်းမှု(နောက်၌)၊ ကာယနကာနပုံစွဲတိ-ဟူကုန်သော ဒေတာ ပစ္စယာ ဝါ ဟောနှစ်၊ သဗ္ဗာတွေ-အလုံးစုသော ပစ္စည်းတိ၌၊ ကာကာရာနှစ်ဖွဲ့-ကာအနှစ်နှစ်သည်၊ ၁၉၉၃တွော-၁၉၉၅ပြုရခြင်းအကျိုး ရှုံး၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပုဂ္ဂသမံ-ရှေ့ပုံများနှင့် တု၏၏၊ သံယောက္ခတွော-ကြောင့်၊ ၁၉၉၆အဘာဂါ၀-၁၉၉၆ မဖြစ်ခြင်းသည်သာ ဝိသေသာ-ထူး၏၊ ၁၉၉၇ယနေ့ ၁၉၉၇နေ့-၁၉၉၇၏ သား။

သုတေသနတိုင်း၌ လိုက်သော်လည်း အပမွှေ့ပုဒ်ကား ထိုကဲ့သို့ မလိုက်၊ ယေန ဝါသသံသုတေသနတိုင်း၌ သံသွေးသွေးတိုင်အောင်သာ လိုက်သည်။ [“သံသွေးတိုင်အောင်”ဟူရနှုန်း မရိုယာဒါဝစီ ဖြစ်သောကြောင့် သံသွေးကို ထိုက်ရန်ဖုနယ်၏ အပိုင်းအခြားဟု မှတ်၊ “သံသွေးကို ထွေး၍ မလိုက်၊ သံသွေး၏ ရှေ့နှုံးဖြစ်သော ကောရပိုဝင်းတော့သုတေသနတိုင်း၌ လိုက်သည်”ဟုလို့။]

ဝစ္စသု ပုဇွော ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ စံ-တူ၊ ကစ္စသု-ကစ္စ၏၊ ပုဇွော-
တည်း၊ ကစ္စာယနော၊ ကစ္စာနော-သား၊ မောဂ္ဂလွှာသု-မောဂ္ဂလွှာနှင့်ပုလွှား
၏၊ ပုဇွော၊ မောဂ္ဂလွှာယနော၊ မောဂ္ဂလွှာနော၊ စံ-တူ၊ အရိုင်ဝေသုသာယနော၊
အရိုင်ဝေသုနော-အရိုင်ဝေသု၏သား၊ ကဏ္ဍာယနော၊ ကဏ္ဍာနော-ကဏ္ဍာ၏
သား၊ သာကဋ္ဌာယနော၊ သာကဋ္ဌာနော-သကဋ္ဌာ၏သား၊ [မုဉ္မာယနော-မုဉ္မာ၏
သား(သီဟိုင်မျိုး မရှိ)] ကုဋ္ဌာယနော၊ ကုဋ္ဌာနော- ကုဋ္ဌာ၏သား၊ ကုစ္စာဒိ-
တည်း၊ အယ်-ဤရိုက်းသည်၊ အာကတိဂဏော-အာကတိရိုက်းတည်း။

ကစ္စသု ပုဇွော ပေါ့၊ ကစ္စာနော—“ကစ္စသု အပစ္စာ”ဟု ဝိပြုဟန်ပြုလိုရင်းပင်
တည်း၊ သို့သော် ထို အပစ္စာရဲ “သားကို ရာသည်”ဟု တစ်ခါတည်း ပြလို၍ “ကစ္စသု
ပုဇွော”ဟု ဆိုယားသည်၊ ဘုရားလက်ထက်တော်က တောင်ရ အရှင်မဟာကစ္စာယန်
ထောင်သည် ၌။ “ကစ္စာယန်” အနှစ်ယင်တည်း၊ ကုတ္တာလိန့် ၌။ “ကစ္စာယန်၊ ကစ္စာနှင့်”ဟု
ဖြစ်၏၊ [ကစ္စာည်းကျမ်းဆရာတော် အရှင် “ကစ္စာယန်” ကား ကစ္စာယန်အနှစ်ယင်ဖြစ်လျှင်
မူချ “ကစ္စာယန်”မည်၏။ အနှစ်ယင်မဟုတ်ဘဲ ဘုရားလက်ထက်တော်က အရှင်မဟာ
ကစ္စာယန်နှင့် ရုပ်အဆင်း စသည်တူလျှင် သဒ္ဓသူပစာတည်း၊ တစ်စုံတစ်ခုလျှင် မတူဘူးကို
ကစ္စာယန်ဟု မှည့်ရာ၌ အထင်ရှုနိုင်သာ။]

မောဂ္ဂလွှာယန်—“မှုဂ္ဂလွှာသု-မှုဂ္ဂလမည်သု၏၊ အပစ္စာ-သားတည်း၊ မောဂ္ဂလွှာနော-
သား၊ မှုဂ္ဂလနောင် ဏျုပွဲည်းသက်၊ ဂုဒ္ဓပြု၊ အဝဏ္ဏာ ယော လောပ္ပါသုတ်ပျိုးဖြစ်
လ၏၊ အ သရကို ချော၊ လျကို လပြု၊ ဒွေးသော်လာ၍ “မောဂ္ဂလွှာ”ဟု ပြီးကြောင်းကို
မောဂ္ဂလွှာနှင့်သုယာသည်၌ မြင်သည်။ ဤစကားပြင် ပုဂ္ဂ “မှုဂ္ဂလ” မည်သု၏ သားမြေး
အစဉ်အဆက်ကို “မောဂ္ဂလ” ဟု တွင်ကျယ်ခဲ့ပြီးနောက် ထိုအနှစ်တွင် နာမည်ကျော်ကြား
ထင်ရှားသူတစ်ယောက် ပေါ်ပေါက်ပြန်ရကား ထိုသု၏ ခုတိယအဆက်အနှစ်များကို
“မောဂ္ဂလွှာယန်-မောဂ္ဂလွှာန်”ဟု ပေါ်ပြန်သည်ဟု မှတ်၊ ခုတိယအဂ္ဂသာဝကထောကသုည်
၌။ မောဂ္ဂလွှာန် အနှစ်ယင်တည်း၊ မောဂ္ဂလွှာန်ကုမ်းပြု ဆရာတော် စသည်တို့၏
“မောဂ္ဂလွှာန်”အမည်ကို ကစ္စာည်းကျမ်းဆရာအမည် ဖြစ်ပုဂ္ဂသို့ မှတ်။ [“အရိုင်ဝေသု
ယနော”စသည်ကို “အရိုင်ဝေသုသု+အပစ္စာ” စသည်ဖြင့် ဝိပြုဟန်ပြု၊ ကဏ္ဍာယနော၌
“ကဏ္ဍာ”မည်သောသူငယ် မွေးဖြာပုံ-ထို ကဏ္ဍာမှ စ၍ ကဏ္ဍာယန်အနှစ်ယင်လုပ်လုပ်ကို
သီလက္ခန်း အမွှုပ်သုတ်ပါ၌တော် အငွေကထု၌ ရှုံး။]

အာကတိဂဏောယ်—အာကရိုယတော် ပျိုးယတော် တော်ယာတိ အာကတိ၊ တော်ယ-
ဤအြင်းအရာပြင်း၊ အတိ-အတ်ကို၊ အာကရိုယတော် ပျိုးယတော်-ထင်ရှားပြုအပ်၏၊
ကူတိ-ထိုကြောင်း၊ အာကတိ-မည်၏၊ (ထောမနိမိပိုပြုဟု)၊ နားတို့၏ တစ်ကောင်နှင့်
တစ်ကောင်တူသော အြင်းအရာသည် နားအတ်ကို ထင်ရှားပြုသက္ကာသို့၊ ရုပ်ပြုပုံတူသော
အြင်းအရာသည်လည်း ထိုရုပ်များ၏ အတ်ကို ထင်ရှားပြုတ်သောကြောင့် အာကတိ

ကတ္တိကာယ်-ကတ္တိကာနှင့်သမီး၏၊ အပစ္စံ-တည်း၊ လူတိ ဝိဂ္ဂဟော (သတိ) [“ကေယျပစ္စယော ဟောတိ”၌ စပ်။]

၃၆၇။ ဆေသံကတ္တိကာခီဟို။ ။အယ် အာဒီသန္တိ-လျှိုအာဒီသန္တိ သည်။ ပကာရော-အတူဟူသောအန်ကြံး (ဝတ္ထာတိ)၊ တသော-ထိသူမ၏၊ အပစ္စံ-တည်း၊ လူစွေး တသိုံး အတွေ့-၌၊ ကတ္တိကာ၊ ဝိနာတာ၊ ရောဟိဏီ၊ လူစွေးဝာဒီဟို-ကုန်သော၊ လူတ္တိယ်-လူတ္တိလိန်း၌၊ ဝတ္ထာမာနောဟို လိုက်းဟို ကေယျပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ ဝိဘတ္တိလောပေ - သော်၊ ပကတိစသေ

မည်၏၊ ၁၁၁တူနားဟူသမျှ ဂေါ်အမည် ရုသက္ကာသို့၊ ထိုအတူ ရုပ်ပြီးပဲ အခြင်းအရာ အားဖြင့် တုသော သဒ္ဓိအပေါင်းလည်း “အာကတိယာ-အခြင်းအရာတူအားဖြင့်၊ ဂဟောတွော-ပေါင်းယူအပ်သော၊ ဂကော-သဒ္ဓိအပေါင်းတည်း”ဟူသော ဝိရှိုံးဟု အာကတိဂိုဏ်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ဂါးမဟိုသာဒေသာပိယ်-၉၁၁တူနားဟူသမျှကို သိမ်းယူနိုင်သော ဂါးမဟိုသာဒေသာပိယ်-၉၁၁တူနားဟူသမျှကို သိမ်းယူနိုင်သော ဂါးမဟိုသာဒေသာအာကတိဂိုဏ်း မဟိုသာ သဒ္ဓိတိုက္ခာသို့ အာကတိယာ ဂဟောတွော ဂကော အာကတိဂကော”ဟု မိန့်သည်။ ၅၅၈ စကားစောင်းရှု “ရုပ်ပြီးပဲအခြင်းအရာ တုသောအားဖြင့် ပေါင်းယူအပ်သော သဒ္ဓိအပေါင်းသည် အာကတိဂိုဏ်း”ဟု မှတ်။

၃၆၈။ ၁၁၁အိပ္ပာယ်အရ ပုဂ္ဂိုသာဒီဂိုဏ်း-ဘူဝါဒီဂိုဏ်း စသော ဂိုဏ်းများ လည်း ရုပ်ပြီးပဲအခြင်းအရာ တုသောသန္တိအပေါင်း ဖြစ်၍ “အာကတိဂိုဏ်း”ပံ့တည်း၊ သို့သော ပုဂ္ဂိုသာဒီဂိုဏ်း-ဘူဝါဒီဂိုဏ်းဟု နာမည်ထူးဖြင့် ထင်ရှားပြီးဖြစ်သောကြောင့် အာကတိဂိုဏ်းဟု မခေါ်ရတော့ချေ ထိုသို့ ထင်ရှားသော ဂိုဏ်းကိုသာ “အာကတိဂိုဏ်း”ဟု ခေါ်ရတော့သည်။ ထိုအာကတိဂိုဏ်းများကား ကျစိသမသန္တိသုတေသန့် ပြုခဲ့သော ရာဇာဒီ အာကတိဂိုဏ်း စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ရှိ၏၊ ဤ၌ စွဲနှင့် ရုပ်ပြီးပဲအခြင်းအရာ အားဖြင့် တုသောသန္တိအပေါင်း ဖြော်၍ ၅၅၉ဂိုဏ်းကို “ဝတ္ထာဒီအာကတိဂိုဏ်း”ဟု ခေါ်သင့် သည်။ [“အာကတိဂကော”ဟု တတိယက္ခာရာ “ဂ”နှင့် ရှိသည်ကား သက္ကာတကျမ်းတို့နှင့် လည်းကောင်း၊ “ဂါးမဟိုသာဒေသာ”စသော အိပ္ပာယ်ဖြစ်ကားနှင့်လည်းကောင်း မညြို့၍ ပါ၍၍ပျက်။]

၃၆၉။ အာဒီသန္တိယ် ပကာရော—အကွဲရာပါဒေသာသုတေသန့် ဖွင့်ပြုခဲ့သော အာဒီသန္တိ၏ အန်ပျေားတွင် ၅၅၉ အာဒီသည် ပကာရောအန် ရှိ၏၊ ပကာရောသန္တိကား “သောဒ-အပြား၊ သာဒီသွေး-အတူ”ဟု ၂၂၂နှင့်ရှိနေရာ၌ “အတူ”ဟူသော အန်ကို ဟော၏၊ ကတ္တိကာသန္တိကဲ့သို့ လူတ္တိလိန်းနှင့် တူသည်ကို “အတူ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ကတ္တိကာ - ဝိနာတာ - ရောဟိဏီ လူစွေးဝာဒီဟို လူတ္တိယ် ဝတ္ထာမာနောဟို လိုက်းဟို”ဟု လူတ္တိယ်သည်။ ၅၅၉၌ “လူတ္တိယ်”အား ကတ္တိလိန်းဟုသည် “အိသဒီကာရ”ဟု ခေါ်ရသော လိန်တည်း၊ “လိုက်းဟို”အရ “လိုန်”ဟူသည်ကား “ကတ္တိကာ”ဟူသော နာမ်တည်း။

ဒက္ခသာ-ဒက္ခရဲသာ၏၊ အပစ္စာ-တည်း၊ ကူတိ ဝိရှုဟော (သတိ)၊ ကမို-
ကပစ္စာ-သည်းသည်။ သမ္မတ္တာ-ရောက်လတ်သည်။

୨୭୩॥ ଅଟେବା ଯି ଠି॥ ॥ତଥା-ଦ୍ୱିଵ୍ୟାଣି। ଅପ୍ରେ ଲୁହେ ତଥ୍ୟ
ଅଟ୍ଟେ ଅଗାରକ୍ଷିତେବା ଲୀର୍ହମ୍ବା କିମ୍ବଳେବୀ ଠି ଖୋତି। ଓର୍କ୍ଷି-ଅଗ୍ନିରଷ୍ଣୁ
ରୀତିରେ: ଓର୍କ୍ଷି, ଅଗ୍ନିରେ-ଦ୍ୱି। ଦେଇକାତଥା-ଦେଇକାଣି। ଅପ୍ରେ, ଦେଇ
ଏବଂ, ଠିରୁମି-ଯିଶ୍ଵରାମଦିନରୀତିରେ: ଯଜ୍ଞବୁଦ୍ଧି-ଯବାକିମନ୍ଦିତବା: ପ୍ରତିଷ୍ଠା
ମିତରଫ୍ରାନ୍ତିରୀତିରେ: ଆଦୁପୁତ୍ରି-ଆଦୁପୁତ୍ରାଣିତବା: ଠିରୁବୁଦ୍ଧି-ଠିରୁତ୍ତାଣି
ତବା: ଠିରୁମି-ଅବ-ରୀତିରେ: ଠିରୁମି-ଠାନାଣିତବା: ଗନ୍ଧି-ଗନ୍ଧାଣିତବା:
ଭାଲାଦେଶ-ଭଲାଦେଶାଣିତବା: ପିଠିମି-ମିରୀତବା: ଶିକ୍ଷାତତ୍ତ୍ଵଯୁ-ଶିକ୍ଷାତତ୍ତ୍ଵାଣି।
ଅପ୍ରେ ବୁଦ୍ଧେବାଦ ତବା:ତତ୍ତ୍ଵା: ଫେନ୍ଦାତତ୍ତ୍ଵି-ଫେନ୍ଦାତତ୍ତ୍ଵାଣିତବା: ସୁତ୍ରେତିପକ୍ଷି-
ଯୁତ୍ପ୍ରେତିପକ୍ଷାଣିତବା: ଆକ୍ରମିତି-ଆକ୍ରମିତାଣିତବା: ଲୁହୁତି।

ပုန် ဝါရိဟာဆောန-တစ်ဖန် ဝါသခွဲဖြင့် အပစ္စတွေ-၌၊ ထိကပစ္စယော-
သည်လည်းကောင်း၊ အာဒိတိအာဒိတော့-အဒိတိ အစရှိသော သခွဲမှု
နောက်၌၊ အျေပစ္စယောစ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ယထာ-ကား၊
သက္ကပ္ပတ္တသု-သာကိမ်းသားဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပုတွေ့-
သားတည်း၊ သက္ကပ္ပတ္တကော-သာကိမ်းသားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏
သား၊ တောသုရှုံးတုဘိနာ-တောသုရှုံးအစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ကကာရသု-

ကအက္ခရာ၏၊ ယကာရော (ဟောတိ)၊ သကျပုလွှားယော-သား၊ စံ၊ နာဇုပုလွှားကော- နာဇုပုလွှာ၏သား၊ ဇန်နတ္တိကော- ဇန်နတ္တိ၏သား၊ ဝိမာတုယာ-ဆန့်ကျင်ဘက်မိခင်၏၊ ပုလွှားသားတည်း၊ ဝေမာတိကော- ဆန့်ကျင်ဘက်မိခင်၏သား၊ [မိတ္ထုး၏သားဖြစ်သော ညီ။]

အဒိတိယာ-အဒိတိနတ်သမီး၏၊ ပုလွှား-တည်း၊ လူတိ အထွေး-၌၊ ကျေပစ္စယာ-ကျေပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဂုဒ္ဓိ-ဂုဒ္ဓိသည်လည်းကောင်း (ဟောတိ)။

၃၆၉။ အဝဏ္ဏာ ယေ လောပွဲ။ ။ပရေ-နှောင်းသော၊ တန္ထိတော-တန္ထိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ယပစ္စယေ-ကြောင်း၊ အဝဏ္ဏာ-အဝဏ္ဏာ သည်၊ လောပဲ အာပစ္စတော၊ စသဇ္ဈာန်-ဖြင့်၊ လူဝဏ္ဏာပို-လည်း၊ (လောပဲ အာပစ္စတော)၊ လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ လူကာရလောပေါ်၊ ယဝတဲ့ ပေါ်၊ ကောရလွှာနှိုး-သုတ်ဖြင့်၊ တျကာရသုယောကသု-သံယုဂ်ဖြစ်သော တျ အက္ခရာ၏၊ စကာရော-စ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ပရွှေသာဝေါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဒုတိုး-လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အဒိဇ္ဇာ-အဒိတိ၏သား၊ စံ၊ ဒိတိယာ-ဒိတိ၏၊ ပုလွှား-တည်း၊ ဒီဇ္ဇာ-သား။

တိုက်ရိုက်ပါသော ဝါသဒ္ဒိက ထိုက ကျေပစ္စည်း သက်နှိုးရန် အတ္ထနရိုက္ခာန်အနက် ရှိသည်-ဟူလို့၊ သကျပုလွှားနောင် ဝါသဒ္ဒိဖြင့် အပစ္စအနက်၌ ထိုကပစ္စည်း သက်၍ သကျပုလွှားကောဟူလည်းကောင်း，“တေသုဂ္ဂီ”သုတ်၌ ပိုကာရအရ ကကို “ယပြု၍” “သကျပုလွှားယော”ဟုလည်းကောင်း ပြီးသည်၊ “ဝါသဒ္ဒိသည်” ပိုစံ-အထူးထူး(မတဲ့ ထူးမြား-တဲ့မြား)၊ ဟူသော အနက်ကို ပေး၏၊ မိမိ မိခင်နှင့် မတူသော စီထွေးသည် “ဝိမာတာ” မည်၏၊ ထို မိတ္ထုး၏ သားဖြစ်သော ညီကို “ဝိမာတုယာ + အပစ္စ” အရ “ဝေမာတိက”ဟု ခေါ်သည်။ [နာဇုပုလွှားကော စသည်ဖြင့် “က”နှင့် သီဟိုင်မှ ရှိ၏၊ တေသုဂ္ဂီဖြင့် ကကို ယ မပြုရတော့ပြီ၊ အမြားကျမ်းများ၌ကား ကကို ယ မပြုဘဲ “ထိုယာ”ပစ္စည်းလည်း သက်သည်။]

၃၇၀။ နောက်၌ အသုရာတို့၏မိခင်ကို“ဒီတိ”ဟု ဆိုလွှား၊ ထိုဒီတိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော နတ်သမီးကို “အဒိတိ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုနတ်သမီးကား ကသာပန်တိ၏မယား ဖြစ်သတတ်၏၊ ထို အဒိတိနတ်သမီး၏သားကား အာဒိစွာသဒ္ဒိသည် နောက်သားကိုလည်းကောင်း၊ နတ်သား ဟူသမျှကိုလည်းကောင်း ဟောသည်ဟု ထောမနိမိ ဆိုသောကြောင် ဤနေရာ၌ နတ်သားဟုသမျှကို “အာဒိစွာ”ဟု ခေါ်၏၊ ရပ်ဖြူပုံ အစဉ်မှာ စာကိုယ်အတိုင်း သီသာပြီ၊ “ဒီတိယာ အပစ္စ (ပုလွှာ) ဒီဇ္ဇာ” ဤ၌ ဒီတိ-ဟူသည် အသုရာတို့၏မိခင်တည်း၊ ဤ“ဒီတိ”လည်း ကသာပ၏မယားဟုပင် ဖွင့်၏၊ ထိုကြောင် “အဒိတိ”ကို (လင်တုပြု၍) ဒီတိသံ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု ဆိုဟန်တုသည်၊ ဒီတိနောင် ကျေပစ္စည်းသက်၍ အာဒိစွာကုသို့“ဒီစွာ”လည်း ပြီးသည်။ ဤကား“အာဒိဇ္ဇာ” စ

ကုလ္လာနိယာ— ကုလ္လာနိ မည်သော မိန္ဒားမဏေ။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ လူတိ အထွေ—
၌၊ ကျေပစ္စယေ—ကို၊ ကံတာ—သေ၏၊ ကွစာဒီမဏ္ဍာတ္ထာ ရေသူတိ—ကွစ်၊
အာဒီမဏ္ဍာတ္ထာရေသူဟူသော ပုဒ် ၂ ခ အပေါင်းသည်၊ ဝတ္ထာမှာနေ—လိုက်လတ်
သေ၏၊ [အာဒီဂုဒ္ဓိ—၌ စပ်။]

၃၇၀။ တေသု ဂုဒ္ဓိ ပေ၊ အသာ စ။ ॥အပိုဘိတလက္ခဏေသု—
မစိရင်အပ်သေးသော သုတိရှိကုန်သော၊ တေသု အာဒီမဏ္ဍာတ္ထာရေသု—တိအစ၊
အလယ်၊ အဆုံးတိ၌၌၊ အိန်စနာနုပရောမေန—ဘုရားပါမြို့တော်နှင့် မဆန်ကျင်
သောအားဖြင့်၊ ကွစ်—၌၊ ဂုဒ္ဓိလောပအံ့ဌာမဝိကာရဝိပရိတအာအေသာ—ဂုဒ္ဓိ
ပြုခြင်း၊ ချေခြင်း၊ လာခြင်း၊ ပိုကာရပြုခြင်း၊ ပိပရိတပြုခြင်း၊ အာအေသာပြုခြင်း
တို့သည်၊ ဟောနှီး လူတိ—ဤသုတ်ဖြင့်၊ သံယောကန္တပိ—သံယုဂ်အဆုံး ရှိပါ
သော်လည်း၊ အာဒီဂုဒ္ဓိ—အစွဲ ဂုဒ္ဓိအပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ လူကာရလောပေ—
လူအကွဲရာ ကျေပြီးသော်၊ ချေသု—ယပင့်ရှိသော နှစ်း၊ ဉာဏ်သော (ဟောတိ)၊

ဒေဝါ၊ ဒီဇာစ အသုရော”ဟု ရှိသည့်၏၊ “အဖိတ် စ ဒေဝါ၊ ဒီတိ စ အသုရော”ကား
ပါ၌ပျက်ဟန်တူသည်။]

၃၇၁။ အတောက်ပါသုတိ၌ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် “ကုလ္လာနိယာ+အပစ္စ”ဟူသော အနက်၌
ကျေပစ္စ်းသက်၊ အပစ္စ စသည်ချေ၍ “ကုလ္လာနိ+ယ” အဝေါ်လောပ္ပသုတ်ပွဲ
စသုဒ္ဒါဖြင့် နှစ် (ဤ)ကို ချေ၍ “ကုလ္လာနိ”ဟု ဖြစ်၏။ “တေသု ဂုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် ကုန် ဥက္ကာ
ဓာရိပြု၊ ယဝတ် စသောသုတ်ဖြင့် ချက် ဥ ပြု၊ ဒွေသော်လာ၊ နာမ်င့် စသည်။”

တေသု အာဒီပေ၊ အာအေသာ ဟောနှီး—ဂုဒ္ဓိစသော အရာဝယ် အခြားသုတ်များဖြင့်
မပြီးနိုင်လျှင် ဤသုတ်က ပြီးအောင် စီရင်နိုင်၍ စီရင်ရာနယ် ကျယ်သောကြောင့်
“သုတ်ကြီး”ဟု ခေါ်ကြ၏၊ ထင်ရှားစေခဲ့—ကောလ္လာသော် “ကုလ္လာနိ”ဟု ဖြစ်သည်အခါ
“နှဲ”ဟု သံယုဂ်ဖြစ်နေသောကြောင့် “ကု”ကို ဂုဒ္ဓိသုတ်များဖြင့် ဂုဒ္ဓိမပြုနိုင်၊
ထိုကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ဂုဒ္ဓိပြုရသည် ဤသံယုဂ် အခြားသုတ်များဖြင့် မပြီးနိုင်သော
ဂုဒ္ဓိ စသည်၎ယ် ဤသုတ်က ပြီးအောင် စီရင်၏၊ အခြားသုတ်များဖြင့် ပြီးနိုင်သော
အရာ၌လည်း ပုံမှန်ကိုကန်၍၊ အာဒီဖြင့် ဤသုတ်က ပြီးစေနိုင်သည်ပင်။

ဂုဒ္ဓိ။ “အယုဝဏ္ဏန္တာယော ဂုဒ္ဓိ”နှင့် အညီ အ—လူဝယ်—ဥဝယ်တို့ကို အ—စ—
ထဲ ပြုခြင်းသည် ဂုဒ္ဓိမည်၏၊ ကောလ္လာသော် အာဒီဂုဒ္ဓိ(အစွဲနှစ် ဂုဒ္ဓိပြုခြင်း)တည်း၊
အံ့ဌာနမှာမြို့ကောင်း၊ မလျော့ဂုဒ္ဓိတည်း၊ ဥပ္ပါယ်ရုပို့ကို နှိုက်၍ မပြီ။

လောပ။ “လောပါ ပို့မှာနသု ဝိနာသော=ထင်ရှားရှိသောအကွဲရာ၏ ကျေပျောက်
ပျောက်နီးခြင်းသည် လောပ မဖော်၏”—“ထိုနံဘာဝါ ခုရာအေနာ=မိန္ဒားမတို့၏သဘောကို
သိနိုင်ခဲ့၏”၌ လူတို့နှစ်မှ လူကို ဤသုတ်ဖြင့် ချေခြင်းသည် အာဒီလောပ၊ “ကုလ္လာ
ကာမော”မှ နိုဂုဟိတ်ကို ချေ၍ “ကုလ္လာကာမော”ဖြစ်ရှု၍ မအော်လောပ၊ [ပို့လာတာနှင့် မှ

ကောဇ္ဈာဉ်သာ-ကုဋ္ဌနိ၏သား၊ ကုရနော-ကုရမှင်း၏ပုတ္တာ၊ ကောရပျော၊
အတ္ထာပါ- ဤ ပြယ်ဂိုလည်း၊ တေနေဝါ- ထိ တေသု စုနိသတ်ဖြင့်ပင်၊
ဥကာရသု-ဥအကွဲရာ၏၊ အဝါဒသာ (ဟောတိ)၊ ဘာတုနော-အစ်ကို၏၊
ပုတ္တာ ဘာတပျော။

କୁ ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗାକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିକାଳିନ୍ଦିରିଣିଙ୍କୁ ପରିଚାରିତ ହେଲାଯାଇଛି ।

အဘဂဲ။ ၁။ အပိုမြောနသု-ထင်ရှားမြို့သေးလော အကုန္တရုပါ။ ဥပဒ္ဒီ-ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်။ အဘဂေါ်-မည်၏။ ဥပ္ပါယ် ဝလာ၍ “ဗုံးဖြစ်ရန် အောင်အား လွှာသုရယ်”၏ယ် ကူလာ၍ ကူသုရိယ် ဖြစ်ရန် မလျော့အောမ။ “ပုံမြေဇာတ်”၏ယ် နိုဂုဟိတ်လာ၍ “ပုံရိမ်”ဟု ဖြစ်ရ၍ ဥပ္ပါယ်အားလည်း။ [နိုဂုဟိတ္ထ-ဟူသော သိမ်သုတေဖြင့်လည်း နိုဂုဟိတ် လာနိုင်သောကြောင့် ပုံဆောင်တိကန်ည်းဟု မှတ်။]

မှတ်ရှုတ်။ ။ဒေသော်လျှော် သံယောကဖြစ်အောင် ပြခြင်းသည် အာဂမ္မာ ပါဝင်၏
ပိဋ္ဌသွေ့ရရှိတေသာကဲသို့ တ တစ်လုံးချေမှုဟူသော ဝိသညာဂါပြိုင်းလည်း လောပုံး
ပါဝင်၏ ဤဦးကား ပက္ခို ပုံပြခြင်း၊ ဇူ ၂ လုံးကို တ ၁ လုံးပြခြင်းဟူသော ဝိကာရကို
တစ်နည်းပြသည်—ဟု မှတ်။

အာဒေသ။ ၂၁ရကို သရတ်ဖို့ ပြောင်းလဲခြင်း၊ သံယောကပြုခြင်း၊ ဝိသည္တာက ပြုခြင်းဟူသော ဝိကာရို ကြွင်းသော ပြုစီရင်မှုသည် အာဒေသ မည်။ ထိုကြောင့် တိရုံသမု တိကို တေပြ၍ တေရာ့-ပဋိဝါသတိမှ ဦးကို ဇူးပြ၍ ပန္တိသတိတို့သည် အာဒေသအာဒေသ၊ ဦးကို အဝ ပြ၍ ကောရှုပျေသည် မဖြောအာဒေသ၊ က ကို ယ ပြ၍

ဥပဂ္ဂသု-ဥပဂ္ဂ၏၊ အပစ္စ-တည်း၊ လူတိ၊ ဝိရှာဟာ (သတိ)။ [သီဟိုင်မူနှင့် သဏ္ဌာတတို့၏ “ဥပဂ္ဂ”ဟု ရှိသည်။]

၃၇၁။ အဝေါပဒ္ဒဒီဟို။ ॥တသာ အပစ္စ လူစွဲတသုံး အဇ္ဈာ၊ ဥပဂ္ဂ မန့် လူစွဲစွဲမာဒီဟို-ဥပဂ္ဂ၊ မန့် ဤ၍ အစရှိကုန်သော၊ ဥကာရန္တာဟို-နှင့်သော၊ ဂါတ္တာကောဟို၊ အဝပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဇွဲ-ဉှုံ သုတ်၌၊ အာဒီသဒ္ဓသု-၏၊ ပကာရဝါစကတ္တာ(သီ၌“ဝါစိတ္တာ”)-အတူ ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥကာရန္တတောယေဝ- ဥကာရန္တမှ နောက်၌သာ၊ အယံ-ဉှုံ အဝပစ္စည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဉာပ ဂဝါ-ဥပဂ္ဂ၏သား၊ ဉာပဂဝါ-ဥပဂ္ဂ၏သမီး၊ ဉာပဂဝါ-ဥပဂ္ဂ၏အမျိုး၊ မန့်နော-မန့်မင်း၏၊ အပစ္စ-တည်း၊ မာနဝါ-မန့်မင်း၏သား၊ မာနသောတိ- မာနသောဟူ၍၌၊ အပစ္စယော-အပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း၊ သာဂမံ စ- သလာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကတော-သော်၊ ရုပံ-ရုပ်ဖြစ်၏၊ “ဘရူနော- ဘရူ၏၊ ပဏ္ဍာနော-ပဏ္ဍာ၏၊ ဥပဝိန္ဒသု-ဥပဝိန္ဒ၏”ဟု ပေး လူစွဲဒီ- တည်း။ [မှုဒ္ဓောဓိ ထိပစ္စည်းဖြင့် ဉာပဝိန္ဒရိ”ဟုလည်း တွေ့၏။]

ဝိစဝါယ-မုဆိုးမ၏၊ အပစ္စ၊ လူတိ အဇ္ဈာ-၌။

၃၇၂။ အောရိဝဝါဒီတော်။ ॥အပစ္စဇွဲ ဝိစဝါဒီတော် အောရပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ တိုသာ-ဉှုံသူမ၏၊ ဝိဂတော်-ကင်းသော၊ ဓဝါ (ပတါ)-

သကုပ္ပလ္လာယသည် ဥတ္တရအောအသတည်း။ [နှီကာဖွင့်ပုံအတိုင်း ဉှုံ စုံစုံစသည်၏ အမိုာယ်ကို ပြထားသည်၊ ကြင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာနှိုကာမှာ ရှု။]

ကုရရော ပေး ဘာတယူး—“ကုရရော+အပစ္စ” အနက်၌ အတောအီ ဝါသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓိဖြင့် အျေပစ္စည်း သက်မှု စသည်ကို စိရင်၍ “ကုရ+ယ”ဟု ဖြစ်သည်အခါ ရွှေဒီသရှာယာဝါဖြင့် ကု၏ ဥကို ဉာဏ်ဖြောင်း၊ တေသာရွှေဒီသတ်ကြီးဖြင့် ဥကို အင် ပြု၊ ဝါကို ယသို့ ကပ်၊ ဒေါဓသာစုံ စံဖြင့် ပကို ဗြိုလ်ချုပ် “ကောရုံ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဘာတယူ လည်း နည်းတူ၊ အား စုံစုံ မပြုခြင်းသာ ထူးသည်။

၃၇၃။ မာနသောတိ ပေး ရုပံ— မန့်နောင် အပစ္စည်း သက်, “မာန+အ”ဟု ဖြစ်သောအခါ သုတ်ကြီးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သသရေ ဝါဂမောသုတ်၌ မနောဂိုလ်း မဟုတ်၍ အလိုက်ကို ကြော်သော ဝိနာမိကာရယောဂိုလ်ဖြင့်ဖြစ်စေ (သ်)လာလျှင် “မာနသ”ဟု ဖြစ်၏၊ မောဂ္ဂလာနှင့်ကား သတ်ပစ္စည်း သက်၍ ရပ်တွက်သည်။ [“မာနသာ”ဟု ရှိသည်ကား ပါ၍ယျက်၊ အပစ္စည်းသက်လျှင် စုံပြုရမည်ဖြစ်၍ “မာနသာ”ဟု ရှိရမည်၊ မန့်သာ ပြီးပုံနှင့်တကွ အခြား မှတ်ဖွယ်ကို ကစ္စည်းနှိုကာမှာ ရှု။]

လင်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကြတိ၊ ပိမဝါ-မည်၏၊ ဝေဝဝရော-မှန့်မေးသား၊ ဗုဒ္ဓကိယာ-လင်ငယ်နေသာ မိန်းမ၏၊ အဘိသာရိကိယာ-ရည်းစား၏ ချိန်းချက်ရာသို့ သွားသောမိန်းမ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဘာ-သည်း ဗုဒ္ဓကေရာ့-မည်၏၊ သမဏသာ (ဥပဇ္ဈာယသာ)-ဥပဇ္ဈာယ်ရဟန်း၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဘာနိယွာ့-သား အရာ၌ တည်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဘာ-တည်း၊ ကြတိ၊ သာမဏေရော့-မည်၏၊ နားကေရာ့-နားကိုကာမည်သာ မိန်းမ၏သား၊ ကြစ္စာဒိ-တည်း၊ အပစ္စတဒ္ဒတိ-အပစ္စတဒ္ဒတိသည်၊ (နိုင်တဲ့)။

၃၇၂။ ပိမဝါဒတော်၌ အဘိဖြင့် ဏေပဇ္ဈာယ်းသက်၍ ပြီးကောင်းသော ဗုဒ္ဓကိ၊ သမဏ၊ နားကေရတို့ကို ယူ၊ ပိမဝါ၌ ၈၀ သွှေ့သည် “ပတိ-လင်”အနက်ဟောဟု သိလေလို့ “ဝဝါ (ပတိ)”ဟု ဖွင့်သည်၊ ကင်းသောလင်ရိသူ လင်နှင့်ကင်းသော၊ (မှန့်းမဖြစ်နေသာ) မိန်းမသည် ပိမဝါ မည်၏၊ ထို့မှန့်းမ၏သားသည် “ဝေဝဝရ” မည်၏၊ [“သုက္ခလာစီ ဝေဝဝရ”ဟူသော မဟာကဏ္ဍဝတ်၌ “ဝေဝဝရ”ကား “မှန့်းမသား” အနက်ကို မဟော၊ မှန့်းမကို သွားလာသော ယောကျားကို ဟော၏၊ ပိမဝါ သွှေ့ပြပဒ “ဤရ”ဘတ်ဖြင့် ပြီးသောပုဒ်တည်း၊ ပိမဝါ-မှန့်းမကို ဤရကို ကျိန်း-သွားလာတတ်ကုန်း၏၊ ကြတိ၊ ဝေဝဝရော-တို့ မည်၏၊ “ပိမဝါ-ဤရတိ ကျိန်းတိ ဝေဝဝရော”ဟူသော ဤကာလည်း ဤ “ဝေဝဝရော”ကို မတ်ချက်သဘောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသာတည်း၊ သုတေသနပါသော “ဝေဝဝရော”ကို ဖွင့်ခြင်းဟုတ်၊ သွှေ့နိတို့ ပိမဝါယော ဝေဝဝရော-မှန့်းမကို အလိုဂျာ၂” ဟု တစ်နည်း ဖွင့်ပြသေး၏။]

ဗုဒ္ဓကိယာ အဘိသာရိကိယာ— ဤ၌ ဗုဒ္ဓကိကို “အဘိသာရိကို”ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် ဆင်ခြင်ဖွယ်တည်း၊ အဘိဓနနှင့် “ကုလွှာတဲ့ စ ဗုဒ္ဓကိ=သယောက်လင် (လင်ငယ်) နေသာ မိန်းမ”ဟုလည်းကောင်း၊ “ဝို့နို့တဲ့ သက်တဲ့ ယာတိ ယာ သာဘိသာရိကို-လင်လိုချင်၍ ရည်းစား၏ ချိန်းချက်ရာ အရပ်သို့ လိုက်သွားသော မိန်းမ”ဟုလည်း ကောင်း ဆုံး၏၊ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓကိနှင့် အဘိသာရိကိယာတည်း အချင်းချင်း ပရိယာယ် မဟုတ်ပေါ့။ [“ဗုဒ္ဓကိ”ကား ပါ၌ပျက်] “ဗုဒ္ဓကေရာ-လင်ငယ်နေသာ မိန်းမ၏သား”။

သမဏသာ+ပေသာမဏေရော— သာသနာတော်၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် မိဘ၏ အရာ၌ တည်၏၊ ထို့ကြောင့် “သမဏ”ဟု သမဏည်ရှိသောလည်း ဥပဇ္ဈာယ်သမဏကို ယူစေလို၍ “ဥပဇ္ဈာယသာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ဥပဇ္ဈာယ်၏သားအရာ၌ တည်သောကြောင့် “သမဏသာ+အပစ္စ”အရ “သာမဏေရာ”မည်ကြသည်၊ “သမဏယာ-ဥပဇ္ဈာယ်ရဟန်းမ၏+အပစ္စ-သမီးတည်း”အရ သာမဏေရာ-သာမဏေမဟု ကြစ္စာပိန် ဖြစ်၏၊ [ဤကာ၌ “သမဏနာ-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာရဟန်းသည်”၊ ဤရောတွေ (ပဝါကြောင့်)-ဖြစ်စေထိုက သုသည်၊ သာမဏေရော-မည်၏” ဟု ဖွင့်သည်ကား ဤရုပ်သူ၏အတွက် မဟုတ်၊ သမဏ သွှေ့ပြပဒ “ဤရမာတ်ဖြင့် ရုပ်တစ်မျိုး၊ ပြီးနိုင်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် ပြသော မှတ်ချက်သာ”။]

အနေက္ခာတ္ထတ္ထိတ်

တိလေန-နှမ်းဖြင့်၊ သံသဋ္ဌး-ရောအပ်သော အစာတည်း၊ ကုတ် ဝိဂုဟာ (သတိ)။

၃၇၃။ ယေန ဝါပေဆိတောာ။ ။ယေနဝါ-အကြင်ဝတ္ထုဖြင့်မူလည်း၊ သံသဏ္ဌး-ရောနောအပ်၏၊ ယေနဝါ-အကြင်ဝတ္ထုဖြင့်မူလည်း၊ တရတိ-ကူး၏၊ ယေနဝါ-ဖြင့်မူလည်း၊ စရတိ-လူညွှန်လည်း၏၊ ယေနဝါ, ဝဟတိ-ရွက်ဆောင်၏၊ တတိယန္တတောာ-တတိယာဝိဘတ်အဆုံးရှိသော၊ တတော လိုက်မှာ-ထိလိန်မှ နောက်၍၊ သံသဏ္ဌးသံ-သံသဋ္ဌး အစရှိကုန်သော၊ တေသု အဇ္ဈာသု-ထိအနက်တို့၏၊ ထိကပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ တေလိက်-နှမ်းဖြင့် ရောအပ်သော၊ ဘောဇ်-ဘောဇ်တည်း၊ တိလေန-ဖြင့်၊ အတိသခဲ့တံ-စီမံအပ်သောဘောဇ်၏၊ ကုတ်အဇ္ဈာ၊ တေလိက်-နှမ်းဖြင့် ရောစပ်အပ်သော၊ ယာရု-ယာရု၊ ဂုဇ္ဇာန်-တင်လုဖြင့်၊ သံသဏ္ဌး-ရောအပ်သော အစာတည်း၊ ဂေါ်စိုက်-အစာ၊ စံ၊ ယာတိက်-ထောပတ်ဖြင့် ရောစပ်အပ်သောအစာ၊ ဒါမိက်-နှီးစမ်းဖြင့် ရောအပ်သောအစာ၊ မာရိစိုက်-ငရှတ်သီးဖြင့် ရောအပ် သော အစာ၊ လောက်ကို-ဆားဖြင့် ရောအပ်သောအစာ၊ နာဝါယူ-လျှေဖြင့်။

၃၇၄။ တတော တတိယန္တတော လိုက်မှာ—သုတိ၍ “ယေန”ကို “သံသဏ္ဌး-တရတိ-စရတိ-ဝဟတိ” ဂုပ်နှင့်စပ်၊ ထိ“ယေန”ဖြင့် “တိလေန-ဂုဇ္ဇာန်ပေသေန” ဟု ပုံစံ၍ ပြထားသော တတိယန္တလိန်စကို ဉာဏ်ပြသည်။ ထိတတိယန္တဖြစ်သော “တိလေန”စသော လိန်မှ နောက်၍ “သံသဏ္ဌး-တရတိ- စရတိ-ဝဟတိ” အနက်များဝယ် ထိကပစ္စည်း၊ သက်သည်။ [ဤတွေ့တိ၍ ရုပ်တွက်ပုံမှာ မခက်တော့ပြီ၊ “တိလေန+သံသဏ္ဌး” ဟု ဝါကျ ဖြစ်ဖြောက် အပစ္စတွေ့တိကို ဖို့၍ ရုပ်တွက်လေး။]

တေလိက် ဘောဇ်၊ ပေ၊ အဇ္ဈာ—“ဘောဇ်”သည် တေလိက်၏ အတိပေယျ (ဟောနက်)ပြ ကကားတည်း၊ နှမ်းဖြင့် ရောအပ်သော အစာ ဟူသည် နှမ်းဖြင့်စီမံပြုလုပ် အပ်သော (နှမ်းဖြောထားသော ကောက်ညွင်းစသော) အစာတည်း-ဟု သိလောက်၍ “တိလေန အတိသခဲ့တံ” ဟု အဓိပ္ပာယ်နက် ပြပြန်သည်။ [ကောက်ကတောယျတွေ့တိ၍ သုတိဖြင့် ထိကပစ္စယန္တနောင် ဤပစ္စည်း သက်ရကား ကြုံလိုက်နိုင် “တေလိက်” ဟု သိဟိုင်းမှာတိုင်း ရှိခေါ်၊ “ပုံသတိကာ (ပုံသတိကာသဂ္လာယာ)” ဟု ရှိသောကြောင်း အာပစ္စည်းဖြင့် “တေလိကာ” ဟု ရှိလျှင်လည်း ပါ၍မှားမဟုတ်၊] ယတံ-ထောပတ်၊ ဒစ် (နာပလွှာ့နှင့်)-နှီးစမ်း၊ မရှိစံ-ငရှတ်သီး၊ လောက်-ဆား၊ [ကျောသာပုဒ်ကို စွဲ၍ တွေ့တိ နာမည် တပ်လောရှိသောကြောင်း သံသဏ္ဌးပုဒ် ကျောသာ တွေ့တိကို “သံသဏ္ဌးတွေ့တိ” ဟု ခေါ်၏] သံသဏ္ဌးကို အတိသခဲ့တံ-ဟု ရှုပ်သီခိုဖွင့်ရှု၍ မှတ်ဖွယ်အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်း ဘာသာနှိုက်မှာ ရှာ။

- တရတိ-ကူးသွားတတ်၏၊ လူတိ နာဝိကော-မည်၏၊ ဥမြေမွန်-ဖောင်ဖြင့်၊ တရတိ လူတိ ဉာဏ်မြို့ကော၊ ဂုဒ္ဓအဘာဝပက္ခာ-ဂုဒ္ဓမဖြစ်ရာ အမြဲ့မြဲ၊ ဥမြေမြို့ ကော-ဥမြေမြို့ကောဟု ဖြစ်၏၊ စံ၊ ကုလိုကော-ဖောင်ဖြင့် ကူးသွားသူ၊ ငါပါယ္တိ ကော-နွားမြီးဖြင့် ကူးသွားသူ၊ သကင္ကွန်-လူည်းဖြင့်၊ စရတိ-လူည်းလည်း တတ်၏၊ လူတိ၊ သာကုလိုကော-(လူည်းသမား) မည်၏၊ စံ၊ ပါဒီကော-ခြေဖြင့် လူည်းလည်းသူ (ခြေလျင်သွားသူ)၊ ဒလ္လာ့ကော-တုတ်ဖြင့် လူည်းလည်းသူ (တုတ်ထောက်၍ လူည်းလည်းသူ)၊ စမွှန်-အသင့်အားဖြင့်၊ စရတိ (ပဝတ္ထာတိ)-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ၊ ဓမ္မကော၊ သီသေန-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ ဝဟတိ-ရွှေက်ဆောင် တတ်၏၊ လူတိ၊ သီသေနကော၊ ဝါရွှေဟတေန-ခြောင့်၊ ဤ ကာရသု-သီ၌(ဤ)အကွဲရာ၏၊ ဂုဒ္ဓ-သည်၊ န ဟောတိ၊ စံ အံသေနကော၊ ဓမ္မကော-ပခုံးဖြင့် ထမ်းဆောင်သူ၊ ဟတ္ထိကော-လက်ဖြင့် ယူဆောင်သူ၊ အင်္ဂလိကော-လက်ခြောင်းဖြင့် ယူဆောင်သူ၊ ပုန်-တစ်ဖန်၊ ဝါရွှေဟတေန-ဖြင့်၊

တရတိတန္ထိတ်။ ။“နာဝိကောပေဂေါပို့ကော”တို့သည် တရတိအနက်၌ ထိက ပစ္စည်းသက်၍ တရတိပို့ကျသော “တရတိတန္ထိတ်”တည်း၊ ဥမြေမွှေ-ဟူသည် ပေါ်ပါး သော သစ်ခြောင်းများကို စိုက်ကြ၍ ပြုလုပ်ထားသော “ဖောင်”တစ်မျိုးတည်း၊ ကုလွှာ-ဟူသည်ကား ဝါး-ကျူး စသည်ကို စု၍သည်ဖြင့် တုတ်နောင်၍ ခွဲထားသော ဝါးဇော် ကျူးဖောင်တည်း၊ [လဟုကေ ဒါရှုဒ္ဓရွှေ ဂဟောတွာ ကရိတေလကေ ဝိယ(တံခါးချုံက် ပျော်ချုပ်တို့တဲ့သို့) အညုမည် သမ္မတ္မာ ကာတု အာဏာပို့ယော ကောင္းတွာ နာဝိသခံပေါ် ကတ် ဥမြေမွှေ၊ ဝေမြှုနှင့်သိကေ သယ်ရိတွာ ဝလိုအာခီဟီ ကလာပဝသေန ဖန့်တွာ ကတ် ကုလွှာ၊ (သတ်မ္မာဝါ ပရိနိဇာနာတ်နှင့်ကား)]၊ အမြို့ယော ပုဇွဲသွားသည် ပုံး-နုံးတည်း၊ ဂေါပို့ဗွာ၊ ဂေါပို့-နွားမြီး၊ နွားမြီးဆွဲ၍ ကူးသွားသွားကို “ဂေါပို့က”ဟု ခေါ်သည်။ ၌၍ တရတိတန္ထိတ် စသည်၌ “နာဝိ+တရ”ဟု မတည်ဘဲ “နာဝိယ+တရတိ”ဟု တစ်ခါတည်း ဝါကျူးပြီး၊ အနေအားဖြင့် ရုပ်တွေကိုပါ၊ မောဂြောန်ရုပ်တွေကိုပုံးအတိုင်း ဆိုလျင် ထို သံသဋ္ဌ-တရတိ စသော နောက်ပုံများကိုပင် ရုပ်တွေက်ရာ၌ ရေးဖွယ် မလို့။]

၁ရတိတန္ထိတ်။ ။ပါခေါ်-ပြု၊ ဒလ္လာ့-တုတ်၊ စမွှန်ကို “ဘယ်နဲ့”ဟု ဇူးကာ ဖွင့်၏၊ စရတိကိုလည်း “လူည်းလည်း”အနက်ကို မယူဘဲ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ယူဆလို၍ “ပဝတ္ထာတိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ တရားသဖြင့် ဖြစ်သူ၊ သင့်တော်သော နည်းလမ်းဖြင့် ဖြစ်သူကို “ဓမ္မက”ဟု ခေါ်သည်။ တရားသကျုင်သွားကို ဟောသော “ဓမ္မက”သဒ္ဓါကား ဤသွားတ်နှင့် မဆိုင်၊ နောက်သွားတ်နှင့်သာ ဆိုင်၏၊ “စံ စရတိတိ ဓမ္မကော”ဟု ပြု။]

၂ဟတ်တန္ထိတ်။ ။“ဝါရွှေဟတေန ဤကာရသု (သီမြှေး ဤမြေ-ဤပြုယ်ကို”ဟု ရှိ၏)၊ “ဂုဒ္ဓ န ဟောတိ”ဟူရန် “ဂုဒ္ဓမိသရသု ဝါ”သတ်လာ ဝါသဒ္ဓါကို ဆိုသည်၊

အညတ္ထွေသုပါ-အခြား အနက်တို့၌လည်း၊ ထိုကပစ္စယော (ဟောတိ)၊ ပရာဒါနံ-သူတစ်ပါးမယားကို၊ ဂစ္စတိ-သွားလာတတ်၏၊ လူတိ ပါရဒါရိ ကော၊ ပထံ-လမ်းကို၊ ဂစ္စတိ-သွားတတ်၏၊ လူတိ ပထံကော။

ဝိနယ်-ဝိနည်းကို၊ အမိတေ-သရရှုံးယောက်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အဝေစ္စ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍၊ အမိတေ-၏၊ လူတိ၊ ဝိရွှေ့ဟော (သတိ) [“ထိုကပစ္စယော ဟောတိ” စု] ထိုကောတိ ဝတ္ထေတာ။

၃၇၄။ တမိတေ ၈။ နိုဝင်ဘွဲ့သုတေသန။ ။ၛၛၛ-၉။ သုတေသန။ စတုပံ့-၄ ပုဒ်ရှိ၏၊ တံ-ထိုကျမ်းကိုရှိ၍၊ အမိတေ-သရရှုံးယောက်၏၊ လူတိ အထွေ-၉။ အနက်၌လည်းကောင်း၊ တော် ကတာဒီသု-ထိုဖြင့် ပြုအပ် အစရှိကုန်သော၊ အထွေသု ၁ - လည်းကောင်း၊ တမို-ထို၌ သန္တာနော-

သီသိကော၍ အအာဖန်သောပစ္စည်းလည်း နောင်း-သီ၌ (၉၅)လည်း ရှိရား၊ ထိုသုတေဖြင့် ရှိခိုပြုသင့်သောလည်း ဝါသွှေ့မြှင့်သောကြောင့် ရှိခိုပြုရ-ဟူလို့ အသော-ခန္ဓာတ္ထသည်။ “ပုံး”အနက်ဟောချည်းတည်း၊ ဟတ္ထာ-လက်၊ အင့်လို (ကြိုးလိုန်)-လက်ချောင်း။

ပုံး ဝါရွှေ့ဟတ္ထာ ၈။ ပထံကော— ဝါကပစ္စသုတေမှ လိုက်သော ဝါရှိပျက် ဝါသွှေ့ကို ထပ်မံသဖြင့် သွှေ့ပိုရား၊ ထိုဝါသွှေ့သည် သသွှေ့စသော အနက်များမှ အခြားသော ဂစ္စတိစသော အနက်၌လည်း ထိုကပစ္စည်း သက်ဖို့ရန် အတွက်ရရှိပါပ် (အနက်တစ်ပျိုးကို စိရင်ခြင်း) အနက် ရှိသည်-ဟူလို့၊ လိုက်လာသော ဝါသွှေ့ကား ထိုကပစ္စည်း မြှင့်သောကြောင့် “တော်လိုက်”ဟူသော တန္ဒိတ်အပြင် “တိုလေန+သံသင့်” စသော ဝါကျေလည်း ရှိနိုင်ဖို့ရန် ဝိကပ်ပြုသည်။

၃၇၅။ ဝိနယ် ၈။ ဝိရွှေ့ဟော— ဝိနည်းမတတ်သေးခင် သင်နေသူ (ချွတ်အံနေသူ သည်) “ဝိနယ် အမိတေ”အရ ဝေနယိုက မည်၏၊ အမိတေ၌ “အမိပုံး လူစာတ်”သည် သရရှုံးယောက် (၉၅)၌၏။ အနက်ဟောတည်း၊ ဝိနည်းတတ်သီပြီးနောက် မကြာ မကြာ ချွတ်အံနေသူသည်။ “ဝိနယ် အဝေစ္စ အမိတေ”အရ ဝေနယိုက မည်၏၊ “ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ သီ၌ သရရှုံးယောက်သူ”ဟူလို့။

မှတ်ရှုတ်။ ။ သလ္ထာတဗျာကရာဇ်းတို့၌ “ဝတ္ထာ-မိတေ ဝါ”ဟု ပြုလေရှိ၏၊ ထိုတွင် ဝေတိုးသည် ဝိဒတိ(သိ၏)ကြောနှင့် ညီမျှ၏၊ ထိုအပို “ဝိနယ်+ဝိဒတိတိ” ဝေနယိုကာ၊ ဝိနယ်+အမိတေတိ ဝါ ဝေနယိုကာ “ဟု ဝိရွှေ့ဟော” ပြုသင့်၏၊ ၉၅။ ရူပသီး၌ “အဝေစ္စ အမိတေ”ဟူသောနည်းလည်း “ဝတ္ထာ”နှင့် သဘောတူ၏၊ ထိုကြောင့် “အဝေစ္စ အမိတေ ဝါ”သည် သလ္ထာတဗျာ “ဝတ္ထာ-မိတေ ဝါ”ကိုပင် ကူးမှားလေ့ရှိသလားဟု တော်ဆွဲယ် ရှိသည်။ [သီလက္ခန် အမွှားသုတေသန အန္တကလာယုံလည်း “ဗျာကရာဇ် အမိတေ၊ ဝိဒတိ စာတိ”ဟု ပို့မှန် ရှိရမည်။ နှိုကာသစ္စာ ပို့မျက် အနက်ပျက်၏။]

豫ာကရတဲ့-豫ာကရ၏: ကျေးကို: အမိတော်-သင်အံတတ်၏: ကူတိ
အထွေး-၌။ ထိုကပစ္စယာဒီနှိုး-ထိုကပစ္စည်း: အစရှိသည်ကို: ကတော်-သော်။
["မာ ဂုဏ်, ဂုဏ် အဘက္မာ" တို့၏ပို့] ဂုဏ်သော်သူ ဝါ သံယောကန္တသာ
သဏေစာတိ-သုတ်သည်။ ဝတ္ထုမာန္ဒာ-သော်။

ଫତ୍ତବଳିଟି—“ତୁ+ଆମିଟେ+ଦେଖିଗଲାକିପେଣ୍ଠେବୁ+ତ” ହୁଏଇଅବେଳେ ଫତ୍ତବଳିଟି
ବନ୍ଦ ଦ ବୁଝିରୀଣି । ଦେଖିଗଲାକିମ୍ନ ଦେଖିଦେଖିଗଲାକିପେଣ୍ଠେବୁ (ଦେଖିମ୍ନ ଆମିହାତିମଙ୍ଗୁଣେବୁ)
ଆଧୁନିକାବଳୀରେ ଫତ୍ତବଳିଟିମୁ ପିଲିଗଲାକିପେଣ୍ଠେବୁ” ଅଛି ଯାମାର୍ଥ ବୁଝିଗ୍ରେହାତ୍ତବି
ବାତାନ୍ତିଃ ॥

စ-ဆက်၊ အတ္ထ-ပြုသုတေသန၊ ဌာနေတိ-ဌာနေဟန္တု၊ ၀၈နာရီ-ဆိုခြင်း၊ ကြောင့်၊ ယူနဲ့-လူဥတ္တု၏၊ အာအေသူဘုတေသာ-အာအေသူဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ယပေါ်-ယ ၁ တိမှု၊ ပုံဗွဲဝါ-ရှေ့သာ၊ ခြော်ရှိယော-ခြော်ရှိတိသည်၊ အာဂမာ-လာကုန်သည်၊ ယော်နှီး

ဗျာကရှိလွှဲပေါ်ပါသိယဉ်-မှန်ကန်သော သဒ္ဓိဖြစ်အောင် ပြီးစေခိုက်ကုန်၏၊ ကူတိ၊
တံ-ထိကျေမ်းသည်၊ ဗျာကရဏ်-မည်၏၊ သဒ္ဓိကို မှန်ကန်အောင် ပြတတ်သော သဒ္ဓိ
ကျေမ်းကို “ဗျာကရဏ”ဟု ခေါ်၏၊ ပါကိန်းဗျာကရဏ်၊ ကာတွဲ(ကလောပ)ဗျာကရဏ်၊
မှုဒ္ဓဘေးပျောကရဏ်-သွားရသွားတွေ့ပျောကရဏ်၊ စသည်ဖြင့် ယခုတိုင် ထင်ရှားသော သဒ္ဓိ
ကျေမ်းတည်း၊ ပါမိသဒ္ဓိကျေမ်းများလည်း “ကုစ္စယာန်ဗျာကရဏ” စသည်ဖြင့် နာမည်
ရရှိင်သည်ပေါ်၊ ထိုဗျာကရဏကို သင်အံသွားသည်လည်းကောင်း တတ်ကျေမ်းသွားသည်
လည်းကောင်း “ဝေယာကရဏိက” မည်၏။

ရုပ္ပါတောာ-ရုပ္ပါမှ နောက်၌ [“ရုပ္ပါတောာ”ဟု တခါးရှိ၏၊ ဝဒ္ဓဓရတ် တိပစ္စည်း ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်၊ “ရုပ္ပါတောာ”ဟု ဂိတ်ပုဒ် မရှိနိုင်ပုဂ္ဂို ဇူားလကာရေ သုတိ၌ ရုပ်များ ပြီးပုဂ္ဂို ကြည်ပါ၊ “ရုပ္ပါတောာ”ဟု တော့ပစ္စည်း ဖြင့်ကား သင့်သကဲ့သုံးရှိ၏၊ သီဟိုမျှမျှကား ထိပုဒ် လျှော့ဝါ မပါ၊ နိုသာယောင်း၌ “ရုပ္ပါဂါတောာ-ရုပ္ပါလာပြီးသော်”ဟု ရှိ၏၊] ယကာရသု-၏၊ ဒီဘာရေး (ဟောတိ)၊ ထော်သာကရရန်ကောာ-များကရရန်ကောာ-ကျမ်းကို သင်အံသူ၊ နှာယ်-နှာယကျမ်းကို၊ အခိုတောာ-နော်သာကောာ-သူ၊ စံ၊ တက္ကာကောာ-တက်ကျမ်းကို သင်အံသူ၊ ဝဒ္ဓကျမ်းကို သင်အံသူ၊ နော်တို့ကောာ-နိမိတ်ကျမ်းကို သင်အံသူ။

ကာယွှေ့ရဖြင့်၊ ကတောာ- ပြုအပ်သော၊ ပယောဂါ-ပယောဂတည်း၊ ကာယိကောာ-ဂ၊ ကာယွှေ့-ဖြင့်၊ ကတံ့-သော၊ ကမ္မံ့-အမှု တည်း၊ ကာယိကံ့-မှု၊ ဝစသာ-ဝစ်ခွှေ့ရဖြင့်၊ ကတံ့၊ ကမ္မံ့၊ ဝါစသိကံ့-မှု၊ စံ၊ မာနသိကံ့- မနောွှေ့ရဖြင့် ပြုအပ်သော အမှု၊ စ-ဆက်၊ ခွဲ့-ညှိ

လူ ဥတိ၏ အာသေဖြစ်သော ယ ဝတိ၏ ရှေ့ခွာနှင့် မြှုရုပ္ပါ လာသည်၊ ဌာနဟုသည် ထို့လူ ဥတိ၏ အာသေဖြစ်သော ယ ဝတိ၏ ရှေ့ခွာနှင့်တည်း-ဟူလို့ ဝေနယ်ကောာ မြှုပ္ပါမြှုကောာ စသည်ကား စိ-ဥတိ၏ နောက်၌ ကပ်ဖို့ရာ သရ မရှိသောကြောင့် လူ ဦး တိုက် ယံ-စိ ပြုခြင်းရန် လျဉ်းပါးဖွံ့ဖြိုး မရှိရကား စုရွှေ့ပြုရာမှာ စုရွှေ့ပြုရာမှာ မဟုတ်ကြောင်း၊ အထူး ဆိုပွုယ် စလိုပြီ၊ [“စ အာ ကရဏ”မှ ဝိုင်း လူကို လူဝေ့နွော ယ နဝါဖြင့် ယပြု၊ “အာရ”မှ ဒု၌ ဥက္က ဝမောဒဒွာနှင့် (ပုဂ္ဂအံး၊ မဟုတ်၍) “ဝမောဒွာနှင့်” ထောကိုဘာဂြိုင်း ဝ ပြုသည်၊ ထိုတွင် ယ၏ ရှေ့ခွာ (လူကို စုရွှေ့ မပြုရသဖြင့် ထိုရုပ္ပါအစား၊ စုရွှေ့လာ၏၊ ဝ၏ ရှေ့ခွာ (ဥက္က မြှုရုပ္ပါ မပြုရသဖြင့် ထိုရုပ္ပါအစား) မြှုရုပ္ပါ လာသည်-ဟု ယ ဝနှင့် မြှု အစဉ်အတိုင်း ဟပ်ပါ။]

နှာယောပေါ်တို့ကောာ-နှာယ်သည် “နှိပ္ပါ အယဓရတ် အပစ္စည်း” နှိ+အယ ဟု ဖြစ်သောအခါ လူကို ယပြု၍ “နှာယ”ဟု ဖြစ်၏၊ နော်သာကောာ ရှုပြု့ပုံမှာ ထော်သာရန်ကုန် တူ၏၊ “တက္ကာ၊ ဝဒ္ဓ၊ နိမိတ် အခိုတောာ-အဝေစွာ အခိုတောာ ဝါ”ဟု နောက်ပုဒ်များကို ပို့ပြုပါပြီ။

ကာယွှေ့ ပေါ့ န ဟောတိ—ညှိကား သုတိ၌ “တေနာကတ”၏ ပုံစံများတည်း၊ ကာယွှေ့+ကတောာ၊ ကာယိကောာ”သာ လိုရှင်း “ပယောဂါ”ကား “ကတောာ၊ ကာယိကောာ” တို့၏ အဘိဓာရယောပုဒ်တည်း၊ ထိုအဘိဓာရယောအနက်က ပုံလိန်ဖြစ်၍ “ကာယိကောာ”ဟု ပုံလိန် ရှိရသည်၊ ကမ္မံ့-သံကိုတိဟုသော အဘိဓာရယော၏ လိန်သုံး လိုက်၍ နပုံလိန်၊ လူလို့လိန် ချရပုံကို သိပါ၊ “တေနာ+ကတံ့=ထိုဖြင့်+ပြုအပ်”ဟုသော အနက်နှင့် လိုက်အောင် “ကာယွှေ့+ကတောာ” စသည်ဖြင့် ဝိပြုပါပြုရသည်။

ဝါစသီက၊ မာနသီက ပြုယ်တို့၏ သသရေ ဝါဂမေတိ သူတ္ထာ-၌၊ အနုဝတ္ထိတာဒီသအေန-လိုက်စေအပ်သော အာဒီသဒ္ဓါဖြင့်၊ ပုံစွဲ-ပစ္စည်း သည်၊ ပရေပိ-နောင်းသော်လည်း၊ [သီ၌ “ပစ္စယသရေပိ-ပစ္စည်း သရ နောင်းရှုခြုံလည်း”ဟု ရှိ၏၊ သာ၍ ကောင်းသည်] သာဂမော့-(သ)လာ၊ ထေရေဟို-ထေရေတို့သည်၊ ကတာ-သော၊ သာဂိုတိ-သံဂါယနာသည်၊ ထေရိကာ-မည်၏၊ စံ၊ ပုံသတိကာ-ဝါးရာသောထေရိတို့ ပြုအပ်သော သံဂါယနာ၊ သတ္ထာသတိကာ- ခုနှစ်ရာသောထေရိတို့ ပြုအပ်သော သံဂါယနာ၊ ထွေး-ဤပြုယ်တို့၏၊ ထုံးဝတ္ထိကာ-သူတ္ထာ-၌၊ အနုဝတ္ထိတာ ဝါရှာဏေနှင့်-ကြောင့်၊ ဤပစ္စယော-ဤပစ္စည်းသည်၊ နဲ့ ဟောတိ။

သို့မျှမာနတ္ထာ-သို့မျှမာန အနက်၌ (ဥဒါဟရဏံ)၊ သရိရေ-ကိုယ်၌၊ သို့မျှမာနာ- ပေါင်းဆုံးသော၊ ဝါ- တည်သော၊ ဝေအနာ- ဝေအနာသည်၊ သာရိရိရိကာ-မည်၏၊ သာရိရိရိကာ-ကိုယ်၌တည်သော၊ ခုက္ခာ-ခုက္ခာ၊ စံ၊ မာနသီကာ-စိတ်၌ တည်သောဝေအနာ၊ မာနသီကာ-စိတ်၌တည်သောခုက္ခာ။

၅၉ စအပေသာဂမော။ ၁။ ဝါစသီက မာနသီကာတို့၌ ဝစသာ၊ မနသာတို့နောင် ထိုက သက်၊ အ အနုပုံ-ဝိဘတ်တို့ကို ချေ၍ ပကတိပြုသောအခါ “ဝစ+ဘု”ဟု ဖြစ်၏၊ ရွှေ့ဒီသရာသဝါဖြင့် ရွှေ့ပြု၊ သ သရေ ဝါဂမောသုတိ၌ လိုက်လာ သော အာဒီသဒ္ဓါဖြင့် (သ်)လာလျှင် “ဝါစသီက၊ မာနသီက”ဟု ဖြစ်၏။ [ဤ “မန-ဝစ” တို့သည် မနောဂိုဏ်းပင် ဖြစ်သော်လည်း နောက်သရမှုးက ဝိဘတ်၏ အာဇာသသရ မဟုတ်၊ ပစ္စည်းသရ ဖြစ်နေသောကြောင့် မနောဂဏေဒီတော့ သို့ မာနမိဘာ-သုတ်မှ သသရေဝါ စသော သုတ်သို့ လိုက်စေအပ်သော အာဒီသဒ္ဓါဖြင့် “သ်”လာဟု ဆိုသည်၊ သသရေ ဝါဂမော သုတ်ရှင်းကား ဝိဘတ်၏ အာဇာဖြစ်သော သရနောင်းရှုခြုံသာ “မနသာ-ဝစသာ”စသည်ဖြင့် (သ်)လာသည်။

၆၀ ထုံးဝတ္ထိကာ-သူတ္ထားပေး၊ နဲ့ ဟောတိ။ ၂။ “ထေရိကာ” စသည်တို့၌ ထိုက ပစ္စည်း ဆုံးသောကြောင့် “ထုံးဝတ္ထိကာသူ”စသော သုတ်ဖြင့် (ဤ)ပစ္စည်း သက်ခွင့် ရှိသော်လည်း ဒုဒိဒီတော့ ဝါ ဤ-သုတ်မှ လိုက်စေအပ်သော ဝါသဒ္ဓါကြောင့် (ဝါ သဒ္ဓါ၏ ဝိကပ်ပြနှုံးကြောင့်) (ဤ)ပစ္စည်း မသက်ဘူး၊ လူထွေးယမတော့သုတ်ဖြင့် အာ ပစ္စည်း သက်ထားသည်။ “ပုံသတော့၊ သတ္ထာသတော့+ကတာ”ဟု ဝိပြုပြုပြု၊ [သံ-သဘောတူ တရားတို့ကို ပေါင်း၍+ဂါယနာ-ချုတ်ဆိုခြင်းကို “သံဂါယနာတင်ခြင်း”ဟု ခေါ်သည်။]

သို့မျှမာနတ္ထာ ပေး မာနသီက—သုတ်၌ “သို့မျှမာန”အရ ပုံစွဲတည်း၊ “သို့မျှမာနတို့ သာဂိုတိဘုတာ (ပေါင်းဆုံးသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော) သို့ဟိုတာ (တည်နေသော)”ဟု ထိုကာဖွင့်၏၊ ကိုယ်၌ ဝေအနာဖြစ်လျှင် ထိုဝေအနာသည် ကိုယ်၌ ပေါင်းမိသည် မည်၏၊

နိယုဇ္ဈ္ဇာဇွေး-နိယုဇ္ဈ္ဇာအနက်၌(ဥဒါဟရက်)၊ ဒ္ဓရေ-တံခါး၌၊ နိယုဇ္ဈ္ဇာ-ယုဉ်သူတည်း၊ ဒေဝါဝါရိကော-သူ၊ ဇွေး-ဤပြယ်၌၊ မာယူနမာဂမောင်းနောက်-သိ-သုတေပြု့၊ ဝကာရတော-ဝ အကွဲရာမှ၊ ပုဇွဲ-ရှေ့၌၊ ဉာဏာရာဂမော-ဉာဏာ၊ စံ၊ ဘဏာဂါရိကော-ဘဏာအိမ်၌ ယုဉ်သူ(ဘဏာတိက်စိုး)၊ နာဂရိကော-မြို့၌ယုဉ်သူ(မြို့စောင်း)၊ နိဝကမြို့ကော-အမှုသစ်၌ ယုဉ်သူ (နိဝကမြုပ်သူ)၊ အသိကမြို့ကော-အစအမှုပ်ယုဉ်သူ(အလုပ်ကို စျေးလုပ်သူ)၊ ဉာဏ်ရိကော-အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း၌ ယုဉ်သူ(ဝမ်းရေးအတွက်လုပ်သူ)၊ ရထိကော-ရထား၌ ယုဉ်သူ(ရထားမောင်းသမား)၊ ဥပါယေး-သင့်သော အကြောင်း၌၊ နိယုဇ္ဈ္ဇာ-ယုဉ်သူတည်း၊ ဉြှုပါယိုကော-သူ၊ စေတသိ-စိတ်၌၊ နိယုဇ္ဈ္ဇာ-ယုဉ်သောတရားတည်း၊ စေတသိကော-ရား။

ကိုယ်၌တည်နေသည် မည်၏၊ ထိုကြောင့် ကိုယ်၌ ဒုက္ခတာစံချောက်လျင် ထိုဒုက္ခလည်း၊ ကိုယ်၌ ပေါင်းမိ-တည်နေသည် မည်၏၊ စိတ်ဝေအနာ-စိတ်ဒုက္ခလည်း နည်းတူ၊ ဝေအနာ ကို ငဲ့၍ “သာရိရိကာ-မာနသိကာ”ဟု ဇူလိုင်းလိန် ချေ၏၊ ဒုက္ခကို ငဲ့၍ သာရိရိကံ-မာနသိကံဟု ချေသည်၊ ရှေ့၌လည်း “ကာယိက မာနသိက”ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ကျေသော ပုဒ်ကို ခဲ့၍ ရှေ့မာနသိကကို ကတ်တွေ့တ်၊ ဤမာနသိကကို သိနိုးမာနတွေ့တ်ဟု မှတ်။

နိယုဇ္ဈ္ဇာဇွေး ဧပြီ၊ စေတသိကော—သုတေ၌ “နိယော”အရ ပုံစံတည်း၊ ဤတွေ့တ် များကို “နိယုဇ္ဈ္ဇာတွေ့တ်”ဟု ခေါ်သည်၊ ဒေဝါဝါရိကော၌ ရှေးဦးစွာ ဒ္ဓရိသိ၏ အရင်း၊ အမြစ်ကို သိရာ၏၊ “ဒွေ အရန္တိ ဂုဏ်နှင့် ပဝတ္ထိနှင့် အတွေးတိ ဒ္ဓရိ” [ဒွေ-တံခါး၌ရှုက် ၂၇၅ တို့သည်း၊ ဝါ-ဝင်သူ တွက်သူ ၂ အက်လူတို့သည်း၊ ဇွေး-ဤနေရာ၌]၊ အရန္တိ ဂုဏ်နှင့် ပဝတ္ထိနှင့်-ဖြစ်ကုန်၏]၊ ဒ္ဓသွေးပေး အရာတတ် ထပ္ပစ်၌၊ ဒ္ဓကို ဝိသတိ အသေသာ ၁၁ ဒိုသော တုက္ခ တုသွေးပြု့၊ ခုပြု့(၁+အာရု)၊ ဝမော ခုနှင့်(ယောက်ဘာဂ)ဖြင့် ဥက္ကာ ဝါပြာ (ခြုံရ)ဟု ဖြစ်၏၊ “ဒ္ဓရေ+နိယုဇ္ဈ္ဇာ”ဟုသော အနက်၌ ထိုက ပွဲပြု့၊ ပြစ်၍ “ဒ္ဓရေ+ဒ္ဓရေ=ဒ္ဓရိက”ဟု ဖြစ်သည့်အခါ မာယူနမာဂမောင်းနော်တုတ်ဖြင့် (“၁+အာရ” အနိတ်၌ ဥက္ကာ ဤစွဲ မပြရှုသော ဖြင့် ထို စွဲဖြေမည့် အရာ၌) ဉာဏ် လာ၊ ဒေဝါဝါရိက ဖြစ်၏၊ ဒ္ဓကို အမှန်အတိုင်း ရေးလျှင် အနှစ် ဝကို ရှေ့နောက်ကုန်၌ ရေးရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဉာဏ် လာသည့်အခါ ဝ၏ ရှေ့၌ လာလျှင် အနှစ် ကပ်ပြီး “ဒေဝါ”ဟု ဖြစ်တော့သည်။] “ဘဏာ ဂါရေ+နိယုဇ္ဈ္ဇာ”စသည်ဖြင့် ဝိပြု့ဟိုပြုလေလို့၍ “စံ ဘဏာဂါရိကာ”ဟု မိန့်သည်၊ စေတသိကော၌ စေတော့သည် စိတ့်နှင့် အနက်တူ မနောဂိုတ်းဝင် တိပိဋကဓိတည်း၊ စေတသိနောင် နိယုဇ္ဈ္ဇာအနက်၌ ထိုကပ္ပစ်၌ သက်၍ အနောက်နှင့် ဝိဘတ်ချေမှု စသည်ကို ပြု့ပြီးသောအခါ “စေဝါ+ဒ္ဓရေ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုနောက် မာနသိကကဲ့သူ (၁၅) လာ၍ “စေတသိက”ဟု ဖြစ်သည်။

သိပ္ပတ္တာ-သိပ္ပအနက်၌(ဥဒါဟရထဲ); ဝိကာဝါဒနဲ့-စောင်းတီးခြင်းသည်၊ ဝိကာ-ဝိကာ မည်၏၊ အသု-ထိသူ၏၊ ဝိကာ-စောင်းတီးခြင်းဟူသော၊ သိပ္ပဲ-အတတ်သည်(အတို့, လူတိ)၊ ဝေတီကော-မည်၏၊ စံပါင် ဂိုဏာ-ထက်စည်တီးခြင်းအတတ် ရှိသူ (ထက်စည်တီးတတ်သူ)၊ နောက်၌ ဤနည်း အတိုင်း ပေး၊ မှတိဂေါ်-မှရိုးစည်း၊ ဝံသာ-ဖြွေ (ပလွှာ, နဲ့)။ [ထေးမနိမ့် “ဝါချေဘေး-တီးမှုတ်အပ်သော တူရှိယာအထူး”အနက်ဝယ် လူတို့လိန်ဟု ဆို၏။]

ဘဏ္ဍာတ္ထာ-ဘဏ္ဍာအနက်၌ (ဥဒါဟရထဲ); အသု-ထိသူ၏၊ ဂန္ဓာ-နဲ့သာဟူသော၊ ဘဏ္ဍာ-ဘဏ္ဍာသည်း (အတို့)၊ လူတို့၊ ဂန္ဓာကော-မည်၏၊ စံပါင်၊ တောလိကော-သီဘဏ္ဍာရှိသူ(သီကုန်သည်)၊ ဂေါ်မြိုက်ကော-တင်လဲဘဏ္ဍာ ရှိသူ၊ [သူစိကော-အပ်ဘဏ္ဍာရှိသူ(သီမှု၌ မရှိ)၊ နောက်ပုဒ်များ၌ ဤနည်း အတိုင်း ပေး၊ ပူဝါ(ပူပါ)-မှန်း၊ ပဏ္ဍာ-သစ်ရွက်၊ တမ္မာလို-ကွမ်းး၊ “[နာဂလတာ တဲ့ တမ္မာလို” အဘိဓာန်] လောက်-ဆား။

မီဝိကတ္ထာ-မီဝိကာအနက်၌(ဥဒါဟရထဲ); ဥရမ္မာ-သီးဂို့၊ ဟန္တာ-သတ်၍၊ မီဝိ-အသက်မွေးတတ်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အသု-ထိသူ၏၊ ဥရမ္မာ-သီးသတ်ခြင်းဟူသော၊ မီဝိကာ-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်၊ (အတို့)၊

သိပ္ပတ္တာ-လက်စသည်ဖြင့် ပြေအပ်သော လက်မှုပဲညာကို “သိပ္ပ”ဟု ခေါ်၏၊ ဝိကာ အရ “စောင်း”ကိုသာ ရသောလည်း ထိစောင်း၌ တည်သော တီးခြင်းကြောကိုပါ ဌာနပစာရ(ဌာန စောင်း၏၊ အမည်ကို ဌာနဲ့ တီးခြင်း၌ တင်စားသော)နည်းအားဖြင့် “ဝိကာ”ဟု ယူလေလို၏ “ဝိကာဝါဒနဲ့ ဝိကာ”ဟု မိန့်သည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝိကာ အသု သိပ္ပ”၌ “ဝိကာ-စောင်းတီးခြင်း”ဟု အနက်ပေးနိုင်သည်။ ဤ တနိတ်ကို ကျေသော ပုဒ်များစွဲ၍ “အသုသိပ္ပတ္တာ”ဟု ခေါ်ကြ၏၊ သိပ္ပတ္တာကို ထောက်၍ “သိပ္ပတ္တာ”ဟု ခေါ်လျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်း၊ “ဝိကာ+အသု+သိပ္ပ”ဟု ဝါကျော်းမေး ဤသုတေသနပြု သိပ္ပအနက်၌ ထိုကပစွဲည်း သက်၊ ထာ အနုပ်နဲ့ ပိုတ်၊ တ-ပုံး၊ သိပ္ပပုဒ်ကိုကို ရော်၍ “ဝိကာ”ဟု ပကတိပြု၊ ထ ခွင့်း၊ ရေး၊ ကပ်၊ ရွှေ့ခြားသရာယာ ဝါဖြင့် (ဤ)ကို စုနိုင်ပြု၊ ဝေကိုက ဟု ဖြစ်၏၊ နှစ်ငဲ့ စသည် စီရင်း၊ ပါကမိုက စသည်၌လည်း “ပကတိ အသု သိပ္ပ” စသည်ဖြင့် ဖြို့ပ်ပြု။

ဘဏ္ဍာတ္ထာ-ရောင်းပယ်အပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများကို “ဘဏ္ဍာ”ဟု ဆိုသည်၊ အသု ဘဏ္ဍာတ္ထာတ္ထာ၊ တစ်နည်း-“ဘဏ္ဍာတ္ထာတ္ထာ”တည်း၊ “တောလ် အသု ဘဏ္ဍာ” စသည်ဖြင့် ရွှေ့ပုဒ်၌ လိန်မှုန်အောင် ထား၊ ဘဏ္ဍာကား နပုံလိန်တည်း၊ ရွှေ့မြော-တင်လဲ၊ ကြောသကာ၊ ထန်းလျက်၊ ဂေါ်မြိုက်ကော-တင်လဲကုန်သည်း၊ “ပူပါ”ဟု သဏ္ဌာတ္ထာ ရှိ၏၊ ပူဝါ-ဟု စာ၌ အရှိ များ၏၊ ပ ကို ဝ ပြုဟန်တူသည်။

တေနကတာသီတိဇ္ဈ်-တေနကတာဒီဟူသော်လျှပါ၌၏၊ အာဒီဂုဏ်-ဖြင့်၊ တေန-ထိဖြင့်၊ ဟတ်-သတ်အပ်၏၊ တေန-ဖြင့်၊ ဗုံး-နှုန်း-အပ်၏၊ တေန၊ ကိတ်-ဝယ်အပ်၏၊ တေန၊ ဒီဇ္ဈ်တိ-ကစား၏၊ အသု-ထိသူ၏၊ သော အာဂုဇ္ဇာ-ထိလက်နှက်သည် (အထိုး)၊ အသု-၏၊ သော အားလား-ထိ အနာသည် (အထိုး)၊ [တရာ့၏အုပ် “သော” ကျသည်] တွေ့-ထို့၊ ပသန္တာ-ကြည်ညိုသူ၊ တသု-ထိသူ၏၊ သန္တက်-ဥဇ္ဇာ၊ အသု-ထိ၏၊ တဲ့ ပရီမာထဲ-ထိအတိုင်းအရှည်သည် (အထိုး)၊ တသု-ထိ၏၊ ရာသီ-အစုအပုံ၊ တဲ့-ထိကို၊ အရဟတိ-ထိက်၏၊ အသု-ထိသူ၏၊ တဲ့ သီလ်-ထိအလေ့သည် (အထိုး)၊ တွေ့-ထို့၊ အတော့-မွေးဖားသူ၊ တွေ့-ထို့၊ ဝသတိ-နေ၏၊ တွေ့-ထို့၊ ဝဒီတော့-ထင်ရှား၏၊ တာလွှာယ-ထိအကျိုး-ရှား၊ သံဝါတော့-ဖြစ်၏၊ တတော့-ထိမှု၊ အာဂတော့-လာ၏၊ တတော့-ထိမှု၊ သမ္မတတော့-ကောင်းစွာ ဖြစ်၏၊ အသု-ထိ၏၊ တဲ့ ပယောန်-ထိ အကျိုးသည် (အထိုး)၊ ကုတ် ဝေမာခိုအကျိုး(၁)-ကြုံသုံး အစရှိသော အနက် ၍လည်း၊ လိုကပစွဲသော ပောတိ။

ယထာ-ဉာဏ်ကား၊ အလေန-ပိုက်ကွန်ဖြင့်၊ ဟတော-သတ်အပ်သော ငါးတည်း၊ အလိုကော-ငါး၊ ဝါ၊ အလေန-ဖြင့်၊ ဟန်တိ-သတ်တတ်၏၊ ကူးတိ အဲလိုကော-မည်၏၊ (ပိုက်ကွန်ဖြင့် ငါးကို သတ်တတ်သော ငါးဖမ်းသော တံငါးသည်တည်း)၊ စံ၊ ဗာလိုသီကော-ငါးများချိတ်ဖြင့် သတ်အပ်သော ငါး၊ တစ်နည်း-ငါးများချိတ်ဖြင့် သတ်တတ်သော တံငါးသည်း၊ ပါကရိုကော(ဝါရိုရိုကော)-ပိုက်ဖြင့် သတ်အပ်သော သားကောင်၊ တစ်နည်း-ပိုက်ဖြင့် သတ်တတ်သော မှစိုး၊ [“ဝါရာ၊ ပါကရာ=ပိုက်”]

သုဇ္ဈာန-ချည်ဖြင့်၊ ဗန္ဓာ-နောင်ဖွဲ့အပ်သူတည်း၊ သုဇ္ဈာနိုကာ-သူ၊ ဝရတ္ထာယ-သားရေလွန်ကြီးဖြင့်၊ ဗန္ဓာ-နောင်ဖွဲ့အပ်သော နာဂါး-ဆင်တည်း၊ ဝါရုတ္ထိုကော-ဆင်၊ ဝတ္ထာန-အဝတ်ဖြင့်၊ ကိုတံ-ဝယ်အပ်သော ဘဏ္ဍာ-ဘဏ္ဍာတည်း၊ ဝတ္ထိကံ-ဏ္ဍာ၊ စံ၊ ကုမ္ပဏီ-တစ်ကူမ္မာစပါးဖြင့် ဝယ်အပ်သောဘဏ္ဍာ၊ အလိုကံ-ထွန်သွားဖြင့် ဝယ်အပ်သောဘဏ္ဍာ၊ [“အလေန ကိုတံ” ဋီကာဝိပြုပေါ်] သောဝဏ္ဍာကံ-ရွှေဖြင့် ဝယ်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၊ သာတိကံ-တစ်ရာဖြင့် ဝယ်အပ်သောဘဏ္ဍာ။

အကျွန်-အန်စာဖြင့်၊ ဒီဗ္ဗာတိ-ကစားတတ်၏၊ ဝါ-အောင်နိုင်လိုတတ်၏၊ ကူးတိ အကိုးကော-မည်၏၊ [ဒီရာတ်သည် “ကိုဋာ-ကစားမြင်း၊ ဒိမိဂိုသာ-အောင်နိုင်လိုမြင်း” စသည်ဖြင့် အနက်များစွာ ရှိ၏၊ ထိုဘွင် ဋီဗ္ဗာ၌ “ဒီဗ္ဗာတိ ကိုဋာတိ”ဟု ဖွင့်၏၊ အန်စာဖြင့် သူတစ်ပါးကို အောင်နိုင်လိုသောကြား ဝိမိဂိုသာအနက်လည်း သာင့်ရာ၏၊ မောဂူလွှာနှင့်ကား “အကျွန်မိတ် (အောင်နိုင်အပ်သော ဝတ္ထာသည်) အကိုးကံ”ဟု ရှိ၏၊] စံ၊ သာလာကိုကော-စာရေးတန်ဖြင့် ကစားသူ၊ အောင်နိုင်လိုသူ၊ [“သာလာကာယ-စာရေးတန်ဖြင့်၊ ဝါ-မဲလိုပြုပြု”ဟု ပြု။] တိုဏ္ဍာကော-တည်သီး၊ အမွှဲလံ-သရက်သီး။

တေနကတာဒီဟီ ပေါ့၊ ဟောတိ—သူတို့ “တုမိမိတေ တေနကတာဒီ”ဟု ရှိရာ ထိုအာဒီဖြင့် “တေန ဟတံ၊ တေန ပွဲ့”စသော အနက်များ၌ ထိုကပ္ပန်းသက်၏၊ ကျေလေသောပုဒ်ကို စွဲ၍ “ဟတတ္ထိတ်၊ ဗွဲတ္ထိတ်” စသည်ဖြင့် အမည်မည်း၊ ယထာစသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဉာဏ်ပြုသည်၊ ထိုပုံစံများကား ထင်ရှုးပြီ၊ ရပ်လည်း ဉာဏ်ပိုကော၌ မှတ်စွာသည့်အတိုင်း “အလေန”ဟု တည်း၊ “အလေန ဟတော”ဟူသော အနက်၌ ထိုက ပစ္စည်းသက်-ဟု မောဂူလွှာန် အဆိုအတိုင်း ရှုပ်တွက်လျှင် သာ၍ ရှင်း၏။

အသု-ထိသု၏၊ စာပေါ်-လေးဟူသော၊ အဘဂဲော-လက်နက်သည်၊
(အတို့)၊ ကူးတို့၊ စာပိုကော်၊ စံ၊ တော့မရိုကော်-လုံးလက်နက်ရှိသူ၊ ဝါ-
ဖို့နှင့်လက်နက်ရှိသူ၊ (တော့မရော့-လုံး၊ မိန့်)၊ မူရှုရော့-တင်းပုတ်၊ မှသလော-
ကျဉ်းပွဲ။....အသု-၏၊ ဝါတော်-လေဟူသော၊ အားလားခေါ်-အနာသည်၊
(အတို့)၊ ကူးတို့၊ ဝါတိုကော်၊ စံ၊ သေဖို့ကော်-သလိပ်နာရှိသူ၊ (သေမှား-
သလိပ်)၊ ပို့ဗြို့-သည်းမြေး။....ဗုဒ္ဓ-ဘုရား၌၊ ပသန္တာ-ကြည်ညို့သုတည်း၊
ဗုဒ္ဓိကော်-ဘုရား၌ ကြည်ညို့သူး။ စံ၊ ဓမ္မိကော်၊ သံယို့ကော်။....ဗုဒ္ဓသု-
ဘုရား၏၊ သုဒ္ဓကော်-ဥဇ္ဈာတည်း၊ ဗုဒ္ဓိကော်၊ စံ၊ ဓမ္မိကော်၊ သံယို့ကော်-
သံယာ၏၊ ဥဇ္ဈာဖြစ်သော၊ ပိုဟာရော့-ကျော်း၊ သံယို့ကော်-သော၊ ဘုမ္မာ-
မြေး၊ သံယို့က်၊ စီဝရု-သက်နှင့်း၊ ပုဂ္ဂလိုက်-ပုဂ္ဂလိုလှို့၏ဥဇ္ဈာ။ [၃] လိုနိရိုကြောင်း
ပြလိုသောကြောင့် “ပိုဟာရော့-ဘုမ္မာ-စီဝရု” ဟု အဘိုးကျော် ထည့်သည်၊
သုဒ္ဓကတ္ထိတ် အရာဝယ် “ဗုဒ္ဓသု အယ် ဗုဒ္ဓိကော်၊ သံယာသု ကူးတို့
ဟု ကူးတို့တို့တ်လည်း ရှိ၏။]

အသေ-တိဝတ္ထု၏၊ ကုမ္ပဏီ-တစ်ကုမ္ပဏီဟူသော၊ ပရီမှာတဲ့-အတိုင်းအရည်သည် (အတွေ့)၊ ကုတ်၊ ကုနိုင်၊ [ဆယ်အမြဲကရှိသော ပပါးသည် တစ်ကုမ္ပဏီ၊ သာ စိတ်သည် တစ်အမြဲကာ] စံ၊ ခါရိုက်-တစ်ခါရိုအတိုင်းအရည်ရှိသော ဝတ္ထု၊ ဒေါကာ-တစ်စိတ်....ကုမ္ပဏီ-တစ်ကုမ္ပဏီ၏၊ ရာသီ-အစုအပ်တည်း၊ ကုနိုင်ကော-ပုံ၊ ကုမ္ပဏီ-တစ်ကုမ္ပဏီ၏၊ အရဟတ်-တိက်၏၊ ဝါ-တန်၏၊ ကုတ်၊ ကုနိုင်ကော၊ စံ၊ ဒေါက်ကော-တစ်စိတ်၏အစု၊ ဝါ-တစ်စိတ်တိက်သော ပစ္စည်း၊ အငွေမှာသီကော-ရှစ်ပဲ၏အစု၊ ဝါ-ရှစ်ပဲတိက်သောပစ္စည်း၊ ကဟာပကော-တစ်ကျပ်၊ အာသီတိကာ-ရှစ်ဆယ်တန်သော၊ ဂါထာ-ဂါထာ၊ [အသီတိ-ရှစ်ဆယ်] နာါဝါတိကာ-ကိုးဆယ်တန်သော ဂါထာ၊ [နှစ်တိ-ကိုးဆယ်] သာတိက်-တစ်ရာတန်သော၊ သာဟာသီက်-တစ်ထောင်တန်သောဝတ္ထု၊ သူနှစ်း-မြင်ခြင်းကို၊ အရဟတ်-တိက်၏၊ ကုတ်၊ သူနှစ်းကော၊ ပဟို-လာလော၊ ပသု-ရှုလုညွှေလော၊ ကုတ်-ဤသိဖြစ်သော၊ ကုမ္ပဏီ-ကုအစီအရင်ကို၊ အရဟတ်-၏၊ ကုတ်၊ ပဟိုပသီကော-မည်၏။

သန္တိတေသန—အသာန်-မြင်ခြင်းသည်၊ ဒီဇိုင်း-မည်၏၊ ဒီဇွန်-မြင်ခြင်းသည်ပင် (သုအနက် အထူး မရှိ၍)၊ သန္တိတေသန-မည်၏၊ မဂ်တရားသည် မိမိကို (ဖြစ်စေသောအား ဖြင့်) မြင်သူကိုသာ ဝိုင်သေးမှ ကာကွယ်နိုင်၏၊ နိုဘာနှင့် နိုလ်တရားလည်း မိမိကို (မျက်မှာက်ပြုသောအား ဖြင့်) မြင်သူကိုသာ ဝိုင်သေးမှ ကာကွယ်နိုင်၏၊ ထိုကြောင်း

သီလတ္ထာ-သီလအနက်၏၊ (ဥဒါဟရရတဲ့)၊ ပဲသက္ကလဓရရတဲ့-ပဲသက္ကလသက်နဲ့ကို ဆောင်ခြင်းသည်၊ ပဲသက္ကလဲ-မည်၏၊ အသု-ထိုသူ၏၊ တဲ့-ထိုပဲသက္ကလသက်နဲ့ကို ဆောင်ခြင်းဟူသော၊ သီလဲ-အလေ့သည်၊ (အထို)၊ လူတိ၊ ပဲသက္ကလဲကော-မည်၏၊ စံ၊ တေစိဝရိကော-တိစိဝရိကောင်လေ့ရှိသူ၊ အကာသနဲ့-တစ်ခုတည်းသောနေရာ၏၊ ဘောနေသီလော-စားလေ့ရှိသူသည်၊ အကာသနဲ့ကော-မည်၏၊ ရှက္ခမူလေ့-သာစ်ပင်အနီး၏၊ နှိပ်သနသီလေ့-နေလေ့ရှိသူသည်၊ ရှက္ခမူလဲကော- မည်၏၊ တထာ- ထိုအတူ၊

ထိတရားများသည် မြင်ခြင်းကို ထိက်သော (မြင်ထိက်သော-မြင်မှ အကျိုးပေးသော) တရားများ ဖြစ်ရကား “သိန့်တွဲ အရဟတိ” အရ သိန့်တွဲက မည်၏။

သီလဇ္ဈာ—သီလဟူသည် အလေ့အလာ ဝါသနာတည်း၊ ထိုသီလသည် အထည်ဖြစ်မှု မဟုတ်၊ ပဲသုက္ခသက်နှင့် စသည်ကား အရာဝါဘ္ဗာဒ္ဓပြီးတည်း၊ ဤသို့လျှင် ပဲသုက္ခသက်နှင့် ပြုခြင်းနှင့် သီလသည် အရမထူ (တုလျာ့ကြကရက)မှဖြစ်သောကြောင့် “ပဲသုက္ခလ”အရ ပဲသုက္ခသက်နှင့် ပြုခြင်းကို ယယ်ဘဲ ထိုသက်နှင့် ကို ဆောင်ခြင်း (ဝတ်ရုံသုံးစွဲခြင်း)ကိုယာကို ဌာနပစ္စရအားဖြင့် ယူရမည်—ဟု သီလစိုးလို့ “ပဲသုက္ခလဓရရာတဲ့ ပဲသုက္ခလ”ဟု မိန့်သည်။ ပြုသုက္ခသက်နှင့်သည် ဌာန၊ ထိုသက်နှင့် ကို ဆောင်ခြင်းကား ဌာန၏ မြို့သော ဌာနတည်း၊ “ပဲသုက္ခလဓရတဲ့ ပဲသုက္ခလ၌ ဥပစ္စရတော့ ဂုဏ်”^{၁၁}ကား] တစ်နည်း—“ပဲသုက္ခလ ဓရရတဲ့”ဟု ဆိုပို့လျှင် “ဓရရတဲ့”ဟုသော နောက်ပုံပို့ကို ချေ၍ “ပဲသုက္ခလ”ဟု မိန့်သည်။ [“ပဲသုက္ခလာဒီဓရရတဲ့ ပဲသုက္ခလဒီဦးတွေရပေန”... သစ္စိဘင်း မှုလိုကား] “တဲ့သီလမသော”^{၁၂}ငြင် “ပဲသုက္ခလ” သီလ တေသာ ဝိရီဟို ပြသည်။

အရည်ကော-တော် နေလေ့ရှိသူ၊ သောသာနိကော-သူသာနှုန်း နေလေ့
ရှိသူ။

၇၀၈- ၇၀၉ အနက်၌၊ (ဥဒါဟရထံ)၊ အပါယော- အပါယ်၌၊
၇၁၀၁-ဖြစ်သူတည်း၊ အာပါယိကော-သူ၊ ၇၁၁၊ နေရှိကော-နိုင် (၈၈၈)၌
ဖြစ်သူ၊ သာမုန္ဒိကော-သမုဒ္ဓိအုပ် ဖြစ်သော၊ မဇ္ဈာ-ဝါး၊ ဝသောသူ-မိုးဥတု
တို့၌၊ ၇၁၁၁-ဖြစ်သောရောဂါစသည်သည်၊ ဝသိကော-မည်၏၊ ဝသိကော-
မိုးဥတု၌ ဖြစ်သော၊ ပုံးပန်း၊ သာရဒိကော-သရဒ္ဓိအုပ် ဖြစ်သော အနာ
စသည်၊ ဟေမန္ဒိကော-ဟေမန္ဒိ(ဆောင်)၌ ဥတု၌ ဖြစ်သော အနာစသည်၊
ဝသိန္ဒိကော-ဝသိန္ဒိအုပ် ဖြစ်သော အနာ စသည်၊ စာတုဒ္ဓိသိကော-၁၄
ရက်မြောက်၌ ဖြစ်သော ဥပုသံစသည်၊ ရာဇဗေဟာ-ရာဇဗြိဟ်၌၌၊ ၇၁၁၂-
မွေးဖွားသုတည်း၊ ရာဇဗေဟိကော-သူ၊ ရာဇဗေဟာ-၌၊ ဝသတိ-နေတတ်၏၊
လူတိ၊ ရာဇဗေဟိကော-မည်၏၊ ၇၁၁၃-လူတည်း၊ မဂမခေသူ-မဂမတိုင်းတို့၌၊
၇၁၁၁၊ ၀၀၊ ဝသတိ၊ လူတိ၊ မာဂမိကော၊ မာဂမိကာ-မဂမတိုင်းတို့၌
မွေးဖွားသော မိန်းမ၊ ၀၀-မဂမတိုင်းတို့၌ နေသော မိန်းမ၊ မာဂမိကံ-တို့၌
ပေါအမျိုး၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိဖြုံး၌၊ ပေါ၊ သာဝတ္ထိကော၊ ကာပိလဝတ္ထိ
ကော-ကာပိလဝတ္ထိဖြုံး၌၊ မွေးဖွားသူ၊ ၀၀-နေသူ၊ ဝသာလိကော-ဝသာလိ
ဖြုံး၌၊ မွေးဖွားသူ၊ နေသူ။

၇၁၀ တော်ဝရိကော ပေါ၊ သောသာနိကော—“တို့ဝရ်”အရ သက်န်း၊ ၃ ထည်ကို
ဆောင်၍ ဖိုင်အောင် ယူ，“တို့ဝရ် သိလဲ အသေး”ဟု ပြု၊ “ကောသနေ ဘောဇာ
သိလော”စသည်တို့လည်း ပိုကြိုဟ်ပြခြင်းသာတည်း၊ “ကောသန် ဖြင့် တစ်နေရာတည်း၌
စားခြင်းကြိုယာကို ယူ၊ “ကောသန် သိလဲ အသေး”ဟု ပြု၊ “ရှဂ္ဂမူလ”အာရ ရှဂ္ဂမူလ၌
နေခြင်းကို ယူ，“ရှဂ္ဂမူလ သိလဲ အသေး”ဟု ပြု၊ အရေး-သူသာနတ္ထု အရေလည်း ထို့၌
နေခြင်းတိုင်အောင် (၅၁၄ပစာရအားဖြင့်) ယူပါ။ [၅၅၅] သိလဲတ္ထု၌ တိုကပစ္စည်းသက်ပုံကို
ထောက်၍ “တသိလဝတ္ထိ”လည်း ရှိသည်-ဟု မှတ်။]

၇၁၁၁-“၇၁၁၁”ဟု အဓိဒါတားသော်လည်း ရာဇဗေဟိကော စသည်၌ ဝသတိ
အနက်ကိုပါ ပြုလတ္ထုဖြစ်၍ “တတ္ထ ၇၁၁၁-တတ္ထ ဝသတိ”၊ ၂၂၂၃၊ လုံးလုံး၏ ပုံးကို
ပြသည်-ဟု မှတ်၊ မွေးဖွားခြင်း-ဖြစ်ခြင်း၊ ၂၂၂၃၊ လုံးလုံးပင် ၇၁၁၁ ပါဝင်၏၊ ထိုကြောင့်
မွေးဖွားသူ-ပေါက်ဖွားသူ-ဖြစ်သောပန်း၊ “စသည်ဖြင့် သင့်သလို့ အနက်ပေး၊ မိုးကာလ
တို့၌ ဖြစ်တတ်သော ရောဂါ စသည်ကို ယူစေလို၍ ၂၂၂၃ ၇၁၁၁၁-တို့တို့တို့၌ ဝသိကော
စသည်ကို ပြထားသည်။ ၇၃၃းအလောင်း၊ နှုန်းပြာသာဒီ စသည်ကို ယူစေလိုရှုံးကား
“ဝသေး-မိုးဥတု၌ နေခြင်းကို၊ အရဟတိ- ထိုက်၏၊ လူတိ ဝသိကော” စသည်ဖြင့်

ဝိဒီတေ—ဝိဒီတာအနက်၏(ဥဒါဟရဏ)၊ လောကေ—လောက၌၊ ဝိဒီတေ—ထင်ရှားသောတရားသည်။ လောကိုကော—မည်၏၊ လောကာယ—လောက အကျိုးငြာ၊ သံဝို့တိ—ဖြစ်၏၊ လူတိပိ—လည်း၊ လောကိုကော—မည်၏၊ တထာ—ထိမှတစ်ပါး၊ မာတိတော—အမဲ့၊ အာဂတ်—လာသောနာမည်တည်း၊ မာတိကံ—မည်၊ ပိတိတော—အဘမဲ့၊ အာဂတ်—သော၊ နာမဲ့—တည်း၊ ပေတ္တိကံ—နာမည်.... သမျှာတတွေ—သမျှာတအနက်၏(ဥဒါဟရဏ)၊ မာတိတော—မဲ့၊ သမျှာတံ—ဖြစ်သော ဥစ္စာတည်း၊ မတ္တိကံ—ဥစ္စာ၊ စံ၊ ပေတ္တိကံ—အဘမဲ့ ဖြစ်သောဥစ္စာ.... (တသု—ထိ ကံ၏)၊ ဥပမာ—ခန္ဓာဟူသော ပယောဇ်—အကျိုးသည်၊ (အထို့၊ လူတိ) ဉာပမိကံ—မည်၏။

အရဟတိ အနက်၏ ဉားပြုယ်များကို ထုတ်နိုင်သည်။ “ဝသန္တာ ဓာတော ဝါသန္တိကော” ဟု ဝ၏ ရွှေခါရမည်။ “စတုဒ္ဓသေ+ဗာတော စာတုဒ္ဓသိကော၊ ကပိလဝတ္ထိ ဗာတော ကပိလဝတ္ထိကော၊ ဝေသာလို့ ဗာတော ဝေသာလို့ကော” စသည်ပြု။

ဝိဒီတေ— [သီဟို့များ “ဝိဒီတေ” ဟု အချို့ကေား ပပါ၊ ဝိဒီတာ အနက်သာမက “တာတ္ထာယ သံဝို့တိ၊ တောာ အာဂတော” တိ၏ ဖုန်များလည်း ပြုလတ္ထိ] လောက၌ ထင်ရှားသော (လောက၌ အများသိဖြစ်သော) တရားဟူသမျှသည်။ လောကိုက မည်၏၊ တောသူရွှေဖြင့် ကကို ယပြု၍ “လောကိယ”လည်း ဖြစ်၏၊ လောကအကျိုးရှာဖြစ်သော (လောက၌ အကျိုးပေးသော ကောင်းမှုစသော) အရာ ဟူသမျှလည်း လောကိုက မည်၏၊ “သရို့ယ—နတ်ပြည်အလိုင်း၊ သံဝို့တိတိ သောဝို့ကော”လည်း နည်းတူ၊ နတ်ပြည် အလိုင်း ဖြစ်သော (နတ်ပြည်၏ အကျိုးပေးသော) ကောင်းမှုသည် သောဝို့က မည်၏၊ [သရို့သရို့သည် “သ+အရွှေ” မှ ဖြစ်လာ၏] ဝမောဒဒ္ဓဘိ၏ ယောဂဝိဘာကဖြင့် ဥက္ကိ ဝပြု၍ မာယူမှုမာမော်လျှော့ဖြင့် ၀၏ ရှေ့၌ ဉာလာလျှင် “သောဝို့က”ဟု ဖြစ်သည်။ ပုန်+ဘဝါ—နှောက်ထုတေဘဝါ(နောင်ဘဝါ)သည်၊ ပုန်လေ့—မည်၏၊ ပုန်လွှဲပါယ—နောင်ဘဝါ အကျိုးငြာ၊ သံဝို့တိ လူတိ ပါနောဘဝိကော—မည်၏၊ ၏အနုပ်ပစ္စည်းကြောင့် ရွှေခါပြု၍ “ပေါ့”ဟု ဖြစ်၏၊ သုတ်ကြီးဖြင့် (သို့မဟုတ်) တောသ မော လောပေ ယောဂဝိဘာကဖြင့် န၏ အ ကို ဉာပြုလျှင် “နော”ဟု ဖြစ်၏၊ ဉာပီယ ရှေ့က ရော်လျှင် ၏လည်း အလိုလို ပျောက်၍ “ပေါနောဘဝိကာ” ဟု ပါ၌မှန် ဖြစ်ကြောင်း ဆရာတိ၊ ဆုံးဖြတ်ကြေသည်။

တထာ မာတိတော ပေ၊ စံ ပေတ္တိကံ—“မာတိတော အာဂတ် မာတိကံ၊ ပေ၊ ပေတ္တိကံ နာမဲ့”တိ၏ မာတု ပိတုနောင် အာဂတ် အနက်၏ ကိုကပစွဲည်း သက်ရှုသာ၊ ဝေသာန္တရာဇ်တယ် “နာမဲ့”ကို အရကောက်ရာ၌ “နဲ့မယ့် မတ္တိကံ နာမဲ့၊ နာမဲ့ ပေတ္တိကံ သမျှား”ဟု ရှိ၏၊ “လူးတေ တာတာ သုဒ္ဓိနဲ့ မာတု မတ္တိကံ စံး၊ အညံး ပေတ္တိကံ= ချုစ်သား သုဒ္ဓိနဲ့၌ ရွှေပဲ့ ငွေပဲ့ ၂ ပုံသော ဥစ္စာကား သင့်မိုင်၏ အမိမဲ လာသော ဥစ္စာဖြစ်သည်။ အဘမဲ လာသော ဥစ္စာကား တာခြား ရှိသေး၏ “ဟူသော သုဒ္ဓိကလ္လာ၏

သကတ္ထပိ-သကတ္ထပြုလည်း(ကိုကော-သည်၊ ဟောတိ) အသံ့ဌော်
ယော- သံ့ဌော မရှိသော စိတ်သည်ပင်၊ အသံ့ဌောရိုက်- မည်၏၊ စံ၊
သသံ့ဌောရိုက်-သံ့ဌော ရှိသောစိတ်၊ နာမမေဝါ-နာမိပုဒ်သည်ပင်၊ နာမိက်-
မည်၏၊ စံ၊ အာချာတိက် - အာချာတ်ပုဒ်၊ ဉာဏ်ရှိက် - ဉာဏ်ရပုဒ်၊

မတ္ထိက ပတ္ထိကဟုပင် ရှိသည်၊ သူ့ဖြစ်လျှင် မာတိကဟု ပြီးသောအခါ (က)ဒွေဘာ်
လာ၊ မာ့ဗုံ ရသုပြု၊ ပိုတိကဟု ပြီးသောအခါ ရှုံးဦးစာ ဇဂ္ဂိုပြုပြီးမှ (က)ဒွေဘာ်လာ၊
သမ္မတအနက်၌ ရပ်ပြီးပုံလည်း မည်းတူ။

“ဥပမာ တသု ပယောဇ် ဉာဏ်ရှိက်”ဟု တသုနှင့်တကွ တို့မှန် ရှိစွဲ၊ ဥပမာသွေ့
သည် ဓန္ထုပိ ကိုလေသုပမာ စသည်ကို ဟော၏၊ ဉာဏ် ဥပတ္ထိဘဝဟူသော ပိပါက်
ဓန္ထုသည် ဥပမာတည်း၊ ထို ဥပမာ အကျိုးပေးသော ကံသည် ဉာဏ်က မည်၏၊
[“ဉာဏ်ရှိက်-တို့-ဥပမာပိပါက် ပုံည့်” (သက္ထသံ့ယုတ် အငွေကထာ)]

သကတ္ထပိ— တော်ကတာဒို့ အာဒီအရ “တသု ပယောဇ်” တိုင်အောင် ပြုပြု၍
“ဝေမျှအတ္ထာ”၌ အာဒီအရ သကတ္ထ—တဗြာတ္ထိအနက်တို့ကိုလည်း ပြုလိုသောကြောင့်
“သကတ္ထ” စသည်မိန့်၊ “အသံ့ဌော”ဟုသော မိမိ ဝင်ကိုပုဒ်သည် သက မည်၏၊ ထို့
ပင်ကိုပုဒ်၏ “သံ့ဌောရှိသောစိတ်”ဟုသော အနက်သည် သကတ္ထ မည်၏၊ ထိုသကတ္ထ၌
ကိုကပစွဲလည်း သက်သောကြောင့် အသံ့ဌောရိုက်ကို သကတ္ထတို့တဲ့ ခေါ်၏၊ သတ္ထိက
တန္ထိတ်ဟုလည်းကောင်း၊ သူတ္ထတန္ထိတ်ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသေး၏၊ သတ္ထာ (သ
အတ္ထာ)-မိမိဟုသော (သံ့ဌောရှိသော) အနက်၌၊ ပဝတ္ထာ-ဖြစ်သောတန္ထိတ်သည် (ပစ္စည်း
သည်)၊ သတ္ထိက်-မည်၏၊ သောယော အတ္ထာ-အသံ့ဌောရှိသော ထိုအနက်သည်ပင်၊
(သော+အတ္ထာ ဖု ဉာဏ် ၁ ပြု၍) သူတ္ထာ-မည်၏၊ ထို သူတ္ထာ၌ ပစ္စည်းသက်သော
ကြောင့် သူတ္ထတန္ထိတ်လည်း မည်စေ၏၊ “အသံ့ဌော+စံ”ဟု ဝါကျေတည်၍ တမီတေ
စသော သုတေသန တော်ကတာဒို့ အာဒီသွေ့ပြုင် သကတ္ထ၌ ကိုကပစွဲလည်း သက၊ ထို
အနုလန် စသည် ရော့ “အသံ့ဌော”ဟု ပကတိပြု၊ စသည် စိရင်၊ နာမိက် စသည်လည်း
မည်းတူ။

မှတ်ရှုတ်။ ။ ဉာဏ်ရှိလျှင် သကတ္ထ၌ ကိုကပစွဲလည်း သက်သောကြောင့် “နိယာတိ
အတော်တိ နိယာနှင့်၊ နိယာနှင့်မေဝ နိယာနိုက်-ယထာ ဝေနယိုကော”ဟု လောကတ္ထာရာ
စိတ်ဖွင့် မူလိုက် မိန့်သည်၊ ဉာဏ် ဝေနယိုကောသည် “ဝိနယ်+အမိတေ” ပိုပြုဟောရု
ပြီးသောပုဒ် မဟုတ်，“ဝိနယ် ဝေနယိုကော”ဟု သကတ္ထ၌ ကိုကပစွဲလည်း သက်၍
ပြီးသောပုဒ်တည်း၊ [ဝိနယာဒီမှာ ကိုကော၊ ဥပါယသာ ရသော စာ] ပင့်မဆို
ဝိနယာဒီတေ သကတ္ထ ကိုကော ဘာဝတိ ပါ၊ ဥပါယသွေ့သာ ကိုကော ရသော၊
ဝိနယာ စာ ဝေနယိုကော ပေါ် ဥပါယသာ စာ ဝေ ဉာဏ်ရှိက် (ပို၌ ရသု ပြု)၊
မောက္လာ့နှင့်သုယသာစာ..... ကျမ်းမာတို့ကား ရသု မပြုဘဲ “ဉာဏ်ရှိက်”ဟု အရှိ
များ၏။]

နေပါတ်က-နှုပါတ်ပုဒ်၊ အတေသာ-ဤနတ်တို့၏၊ စတုမဟာရာဇ်-နတ်မင်းကြီး ငဲ ယောက်၌၊ ဘဏ္ဍာ-ဆည်းကပ်ခြင်းသည်း (အထို)၊ လူတိ၊ စာတုမဟာရာဇ်ကာ-တို့ မည်၏၊ စံ-ဤအတူ၊ အညောင်း-အခြားအနက် ၌လည်း၊ ယောဇာတ္ထံ-ယဉ်ခေါ်၏။

ကသာဝေနှ-ဖန်ရည်ဖြင့်၊ ရွှေ့-ဆိုးအပ်သော အဝတ်တည်း၊ လူတိ၊ ဂိဂုံဟေး (သတိ)။

၃၇၆။ ထရာဂါ ၈။ ၁။ ။ရာဂုဏ်ဝါစကာ-ဆိုးရည် အနက်ကို
ဟောသော၊ လိုက်မှာ- လိန်မှ (နောက်၌)၊ တန်- ထို ဆိုးရည်ဖြင့်၊ ရွှေ့-

အသုံးများစော ထက္ထတ္ထတန္ထိတ်အချို့

ယာဝါဒီမှာ ကေား။ ။ ယာဝါ ၄၀ ယာဝေကေား ပေါ့၊ အာဇာကေား၊ ဉာဏ်ကေား၊
သိက္ခာကေား၊ တန်ကေား၊ ပေါ်တကေား။

သိတုနေ့ဟို ဥတုဖို့။ ။ ဥတုအနက်ကို ဟောရှု၌ သိတ် ဥဏ္ဏနောင် သက္ထား
ကပစ္စည်း သက်၊ သိတေား ၄၀ သိတကေား (အအေးဥတု့)， ဥဏ္ဏကေား၊
ဥတုကို မဟောရှု၌ “သိတေား ဝါယော-အေးသောလေ”ဟု ကပစ္စည်း
မသက်ရှု၊ ထို့ပြင်- လောဟိတကေား-ပတ္တဗြာမြားနှီးနှုန်းတကေား-ရေချိုးသူ့
ကာင့်ကေား-အမဲ့။

အဟာမာဒီဝဏ္ဏာဟို ကာရော။ ။ အဟဲ့၊ အစရှိသော ဝဏ္ဏနောင် သက္ထား
ပစ္စည်း သက်၊ အဟာမေဝ အဟဲ့ကာရော၊ ဝဝကာရော၊ ဥုံကာရော၊
သုံးကာရော၊ တုံကာရော၊ ကကာရော။

ရူပနာမေဟို အေသော်၊ ဘာဂါ ၃။ ၁။ ၃၂ပနာမသဒ္ဓိနောင် သက္ထား
အေသော်း၊ ဘာဂနောင် ယ ပစ္စည်းလည်း သက်၊ ရူပပေါ်း၊ နာမအေသော်း၊
ဘာဂအေသော်း၊ ဘာဂျုံး၊ [“အသခို့ရှိက်၊ ဝိန်ယေမဝ ဝဝနယိုကေား” စသည်
တို့၌ကား တမစီတေသာတ်ဖြင့် ထိုက ပစ္စည်း သက်။]

စတုမဟာရာဇ် ဘဏ္ဍာ အတေသာ—“စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စတုမဟာရာဇ်”ဟု
ရှေးဦးစာ ဒိုသမသာသံ၊ [စတုနောက် ဒွေသာ၎်ရောက်၌ ဖြစ်၍ “စတုမဟာရာဇ်”လည်း
ရှိ၏] ထိုနောက် တာကြု ဘဏ္ဍာအနက်၌ (စတုမဟာရာဇ် ဘဏ္ဍာ အတေသာ-ယဉ်သော
ဂိဂုံဟာအနက်၌) ထိုကပစ္စည်းသက်၍ “စတုမဟာရာဇ်ကာ”ဟု ဖြစ်သည်၊ စတရွှေ
စသော “စတုလောကပါလ”၏၏ နတ်မင်းကြီး ငဲ ယောက်၌ ဆည်းကပ် ခစားကြရသော
စတုမဟာရာဇ်ဘဏ္ဍာသား၊ နတ်များတည်း ထိုအတူ ဘုရား၌ ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သူသည်
“ပုဇွဲ ဘဏ္ဍာ အတေသာ”အရ ဖုန်းကဗျာသာဝဝ်၏မည်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုကပစ္စည်း
သည် အနက်များစွာ၌ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “ဝဝညာလျှော် ယောဇာတ္ထံ”ဟု မိန့်သည်။

ဆိုးအပ်၏၊ လူစွေတာသို့ အတွေ စ-ဤအနက်မြှင့်လည်းကောင်း၊ တသောတိ-တသောဟူသော၊ ဆိုးယန္တတော့-ဆိုးယန္တပုဒ်မှ(နောက်မြှို့)၊ လူခံ လူစွေတာသို့ အတွေစ-လူခံဟူသော ဤအနက်မြှင့်လည်းကောင်း၊ အညောင်းသုစ-အခြား အနက်တို့မြှင့်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ ကာသာဝံ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော၊ ဝတ္ထု-အဝတ်၊ စံ၊ ကာသာယံ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်၊ ကုသုဇ္ဈာန်-ဝတ်ပန်းဖြင့်၊ ဝါ-ချုးပန်းဂွင့်ဖြင့်၊ ရတ္ထု-တည်း၊ ကောသုမ္မား-အဝတ်၊ ဟလိဒ္ဒိယာ-နှစ်င်းဖြင့်၊ ပေ၊ ဟာလိဒ္ဒိ၊ [ပါဋ္ဌာန်-ချိပ်ရည် ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်] ဟု နိသာယပေး၏၊ ချိပ်ရည်အနက်ဟော “ပဋ္ဌာန်” သုဒ္ဓါ အဘိဓရနှင့် မရှိ၊ ထိုကြောင့် ကစာယနဝဏ္ဏနာဖွင့်သော်လည်း ဆင်ခြင်၊ သီမှုပြု “ပဏ္ဍာန်-သစ်ချက်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်” ဟု ရှိ၏၊] မန္တိုင်(မရွှေ့ဗြိုင်)-ထန်းကျင့်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်၊ ကုက္ဗာမံ-မာလာကရှိကျင့်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်၊ နိလေန့်-ညီးသော ဆိုးရည်ဖြင့်၊ ရတ္ထု-တည်း၊ နိလ်-အဝတ်၊ စံ၊ ပိတ်-ရွှေသော ဆိုးရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်။

ရုပိုး၊ ရာဂလ္ဗာပေးတော့ ရဲလ္မာစွေတာသို့ — ရာဂသုဒ္ဓာသည် “ဆိုးရည်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ထိုဆိုးရည်အနက်ကို ဟောသော “ကသာဝ-ကသာယ-ကုသုဇ္ဈာ” စသည်သည် ရာဂလ္ဗာဝါစကလိန်တည်း၊ “တော့ ရတ္ထု”၌ တော်ဖြင့် “ကသာဝန်” စသော တတိယန္တလိန်များကို ညွှန်ပြသည်။ ကသာဝ-စသော ရာဂလ္ဗာဝါစကလိန်နောင် “ကသာဝန်+ရတ္ထု” စသော အနက်မြှုံး ထပစ္စည်းသက်၊ ဤ “ရာဂလ္ဗာပေးတော့ ရဲလ္မာစွေ တာသို့ အတွေ” သည် သတ်၍ ပါသော “ရာဂါ”ပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊ သတ်၍ “ရာဂါ”အရ “ဆိုးရည်အနက်” ကို မယူဘဲ ဆိုးရည်အနက်ကို ဟောသော သုဒ္ဓါကို (ကာရဏူပဟရာ အားဖြင့်) ယူပါဟု သိစေလို၍ “ရာဂလ္ဗာဝါစကာ” ဟု ဖွင့်သည်။

တသောတိုးပေးတွေဒီစွေးပေးအညောင်းသု — ဤကား သတ်၍ပါသော “တသောတိုး (တသော+လူခံ)”၏အဖွင့်တည်း၊ ထို၌ “တသောတိုး ဆိုးယန္တတော့”ဖြင့် “မဟိုသသု” စသော ဆိုးယန္တပုဒ်များကို ညွှန်ပြသည်။ “မဟိုသသု” ကဲသို့သော ဆိုးယန္တလိန်နောင် လူခံအနက်၍ ကိုကပစ္စည်းသက်၊ “အညောင်းသု” အရကို “အညောင်းဟောလောန ပန်” စသည်ဖြင့် ပြလတ္ထု။

ကသာဝံ-ပေပိတ် — ကသာဝံ ရုပ်၍ပုံ ထင်ရှားပြီ၊ ကသာယသုဒ္ဓာလည်း “ဖန်ရည်” အနက်ဟောတည်း၊ “ကသာယောန+ရတ္ထု” ဟု ပြု၊ “ထန်းကျင့်နယ်” ဟု အနက်ပြန်ရသော သုဒ္ဓါကို မွှေ့ပုဒ်နောင် အတိသာယ (ပိသေသ) အနက်၌ လှုပစ္စည်းသက်၍ “မွှေ့ပုံ” ဟု ထောမနိမီ၌ ပြု၏၊ မွှေ့သုဒ္ဓါကား မွှေ့ရှိနှင့် အနက်တူ(ပွင့်တဲ့ အနိုင်)ဟူသော အနက် ဟောတည်း၊ များသော ပွင့်တဲ့ အနိုင်ရှိသော နယ်ကို “မွှေ့ပုံ-ထန်းကျင့်” ဝါ-နိပါးဆေး” ဟု ခေါ်သတ်၊ “မွှေ့ပုံယာ-ထန်းကျင့်နယ်ဖြင့်၊ ရတ္ထု-သု” မွှေ့မံ့-မည်၏” သီဟိုမှု၌ တေသုဂ္ဂဒီဖြင့် ကဲတို့ ၅ ပြု၏ “မရွှေ့” ဟု ရှိ၏။

လူဒမတ္ထေ—လူဒ အုန်း၏ (ဥဒါဟရထ)၊ လူဒ—ဤ အသားသည်၊ မဟိုသသု—ကျော် (ဥစ္စာတည်း)၊ မာဟိုသံ—ကျော် ဥစ္စာဖြစ်သော၊ မသံ—အသား၊ ဝါ—တစ်နည်း၊ ဒေဝါသို့စမွာခိုက်—နှီးစဲး၊ ထောပတ်၊ အရေ အစရိ သည်တည်း၊ လူဒ—ဤ အသားသည်၊ သူကရသု—ဝက်၏ (ဥစ္စာတည်း)၊ သောကရု—ဝက်သား၊ တထာ—ထိမှုတစ်ပါး၊ လူဒ ပကရဏ—ဤကျော်သည်၊ ကစ္စာယန်သု—ကစ္စာည်းထောင်၏ (ကျော်တည်း)၊ ကစ္စာယန်—ကစ္စာည်းထောင်၏ ကျော်ကျော်းဖြစ်သော၊ ဗျာကရဏ— ဗျာကရဏ်းကျော်း၊ နောကတံ—

အဘိဓာန်နိသုယသမ၌ “ကုက္ပါမံ—ဂုဏ်မံ”ဟု ပေး၏၊ ဂုဏ်မံကိုပင် “မာလာကျိုကျူ” ဟု ခေါ်ဟန်တူသည်၊ နိုလ ပိတ်တို့၏၊ အာန်နှစ်ရှိသော ပစ္စည်းနောင်းသော်လည်း စွဲဒီခိုသရာသု၊ ဝါသုတ်၏ ပြဋ္ဌသည်းအတိုင်း ဝါသုဒ္ဓိမြစ်သောကြောင့် စွဲဒီ မပြုဘ် (နေလ်၊ ပေတ်—ဟု မပြုဘ်) ရှိနိုင်သည်။ [မောဂ္ဂလူာန်၏ကား—အညီရှုတ်၏ နိုလအမည်ကို ဂုဏ်၏တည်ရာ အဝတ်ဖြစ်၍ တင်စား၍ ဂလ္ဗာပစာ—ဌာနပစာရာအားဖြင့် အဝတ်ကိုလည်း နိုလ”ဟု ဆိုရှိနိုင်သည်၊ “အပစ္စားသက်ဖွယ် မလို၊ ကပစ္စည်း၏အနက်ကို နိုလပုဂ္ဂရှင်း ကပင် ဥပစာအားဖြင့် ဟောရှိနိုင်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ပိတ်လည်း နည်းတွေ ဤ မောဂ္ဂလူာန်အဆိုသည် “နိုလအစွဲယောကတော နိုလ ဝဲ့ဝဲ့ယွဲ” ဟု ရျာန်ခန်း၌ ဖွင့်လေ ရှိသော အုန်းကထာများနှင့် ညီပေသည်။]

လူဒမတ္ထေ— “မဟိုသသု—ကျော်၊ လူဒ—ဥစ္စာတည်း” ဟု ပေးရှိရှိ၏၊ သို့သော “လူဒ” ပုဂ္ဂသည် “လူဒ—လူမာနိ” စသည်ဖြင့် သဗ္ဗာနာမ်းလာသောပုဂ္ဂတည်း၊ နုတ်လိုန်အရာဝယ် “လူဒ” ဟု ဆို၍ ပုလိန်၊ လူထိလိန်အရာ၌ “အယ်” ဟု ဆိုရသည်၊ ထို လူဒ—အယ်တို့လည်း သန္တက သဒ္ဓိနှင့် အနက်တွေ မဟုတ်ကြ၊ ထိုကြောင့် “လူဒ—အယ်—ဥစ္စာတည်း” ဟု ပေးရှိုး အနက်ကို မသုံးဘဲ “လူဒ—ဤ အသားသည်” စသည်ဖြင့် အဘိဓာန်ကိုကြည့်၍ အနက် ပေးသည်၊ “မဟိုသသု—ကျော်” ဟုသာ သဒ္ဓိနက် ရှိသော်လည်း “မဟိုသသု” ဟူသော သမ္မန်သည် သမ္မန်ကို အမြဲ့မြဲသောကြောင့် “ဥစ္စာတည်း” ဟု သမ္မန်ကို ထည့်၍ ပေးနိုင် သည်၊ ဤထို့ အနက်ပေးခြင်းသည်.... “လူဒတိ သာမညာတော နုတ်သကနိဇ္ဈာသေန ဆကလက် နိုဒ်သတိ၊ လူဒ ဆကလကဗောတိတိ အတွော အယ် ဆကလကောတိ ဂလ္ဗာ ဟောတိ”—ဟူသော ခုတ်ယဉ်ဒေါသသီက္ခာပုဒ်၏ အဖွင့် တောရသကက်းနှင့်ကာနှင့် ညီ၏၊ မှန်၏—“အညာဘာကသု လူဒ၊ အညာဘာဂိုယ်” ဟူသော အုန်းကထာ၏၊ လူဒတိတိ၌ “လူဒ—ဤဆိုတိဖို့သည်” ဟု ခွဲဖို့ရာ “လူဒ ဆကလကဗောတိ” ဟု ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။

“မဟိုသသု လူဒ မဟိုသံ”၏နောက်၌ “မသံ”သည် အဘိဓာန်တည်း၊ “မဟိုသံ” အရ “အသား” သာမက္ခာ၊ ကျွဲမှုဖြစ်သော နှီးစဲး စသည်အားလုံးပင် ရနိုင်သောကြောင့် “ဒေဝါသို့စမွာခိုက် ဝါ” ဟု တစ်နည်း ပြပြန်သည်။ [သို့ “ဝါ”ပါသည်။] ဤနည်းအလို

မြတ်စွာဘုရား၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ သာသနံ-သာသနာတော်။ [သီဟိုင်းမျိုး
“သောကတော်-သော”၊ ဓမ္မာ-တရား၊ သောကတော်-သော၊ သံပော်-
သံယာ”ဟူလည်း ရှိသေး၏။]

လူခံ-ဉှဲဝေဝါကျသည်။ လူသီသု-ရသေး၏(ဥစ္စာတည်း)၊ လူတိ
အထွေး-၌၊ အပစ္စယေး-ကို၊ ကတော်-သော်၊ ဂုဏ်မှို့-သည်။ သမ္မတွေး-သော်၊
သဏေတိ ယူနံတိ အာကမောတိ ဌာနောတိ စ ဝတ္ထေတော်။

၃၇၇။ အာတ္ထာ။ ၍၉၁နှုန်းပရော၊ သဏကာရပစ္စယေး-ကြောင့်။ လူဦး
လူတိ-ဟုကုန်သော၊ အတေသံ အာခိသရာနံ-ဉှဲ။ အစသရတိ၏။ အာတ္ထာ-
အာအဖြစ်သည်လည်း၊ ဟောတိ၊ စသဇ္ဈာန်-ဖြင့်၊ ရိကာရာကမော စ-ရို
အက္ခရာလည်း လာ၊ လူတိ-ဉှဲသုတ်ဖြင့်၊ လူကာရသု-၏။ အာတ္ထာ-အာပြု။

“လူခံ-ဉှဲနှိပ်စဲး စသည်သည်။ မဟိုသသု-ကျေး၏ ဥစ္စာတည်း”ဟု ပေး “သုကရသု
လူခံ” စသည်လည်း နည်းတူ၊ သီမှု၌ “သောကရုံ” မရှိ၊ “သုကရုံ” ဟုပင် ရှိ၏၊ ကန္တည်း
(သဒ္ဓါကြေး)ကျေးသည် အရှင်ကန္တည်းထောင် ဖွံ့ဖြိုးပြုအပ်သော ကျမ်းဖြစ်သောကြောင့်
အရှင်ကန္တည်းထောင်၏ ဥစ္စာပင်တည်း၊ သီဟိုင်းမျိုး တွေ့ရသော “သောကတော်-ဓမ္မာ-
သောကတော်-သံယာ”ဟု၌ “သုကတေသု အယ်၊ သောကတော်”ဟု ရီရှိပြု၏၊ လိန်အား
လျော်စွာ “အယ်” ဟု ထားသော်လည်း လူခံတုဒ္ဓတ်တွင် ပါဝင်ရသည်။ [သက္ကတ္တု
လူမ ပုဒ်ရင်း မဟုတ်၊ “လူခံ” ပုဒ်ရင်းဖြစ်ကြောင်း ပြုခြုံ။]

လူသီသု+လူခံ—“အာရိသန္တိ-ဝေဝဝါကျု (ဝေဝကျမ်းမျိုး ပါသော ဝါကျု)”ဟု နိုင်ကာ
ဖွင့်သောကြောင့် “လူခံ-ဉှဲဝေဝဝါကျသည်”ဟု ပေးသည်။ “အာတ္ထာ” စသော ရသေးတို့
စိရင်အပ်သောကြောင့် ဝေဝကျမ်းလာ စကားအသည် “အာရိသု” မည်သတတ်။ လူခံ
အနက်၌ လူသီသုနောင် “ထာရေဂါ တသော်မဆုံးတွေ့သူ” စ သုတ်ဖြင့် ကဗ္ဗားည်း သက်
ပြီးနောက် ကာအနုပ်စာသည် ချော် ပကတိပြုပြီးသောအား “ရွှေ့ခိသရာသု ဝါ” သုတ်ဖြင့်
လူကို စုစုပြုခြင့် ရောက်နေသော်လည်း ထိုရွှေ့ခိ အပြုကို တားမြစ်၍ ဖြုံး “အာတ္ထာ”
သုတ်ဖြင့် လူကို အာပြု၊ လူအပြု၏အမြားမျိုး ရိုလာ၊ (အာရိသု)နာမ်း၊ သီ အဲ ပြု၍
“အာရိသု”ဟုသာ သီမှု၌ ရှိသည်။ “အာရိသု”ဟု ရှိသည်ကား ပါ၌ ပျက်၍ [ဘာဝတုဒ္ဓတ်
၌သာ အျေပစ္စည်း သက်၍ “အာရိသု”ဟု ရှိနိုင်လွှား။]

ဇူည်နှစ် အောင်—သင့်လျော်ရာဇ္ဈာန်း (က)အနုပ်နှိုင်သာ ဟစ္စည်းအွောင်းရှုံး
လူသီ-သာသတို့ကို အစဖြစ်သော လူသာရတို့ကို အာပြု။ အာတ္ထာ၌ ဖြင့် ရိုလည်း
လာ၊ လူဦးကြောကြော်တေသံ အာခိသရာနံ-သည် “ယူနံ”၏ အဖွင့်၊ “သဏကာရပေးရော” သည်
“သဏေ”၏ “ရိကာရာကမော”ကား အာကမော၏ အဖွင့်တည်း။

ဌာနခံကာရတော့-ဌာနသုဒ္ဓါ လိုက်ခြင်းကြောင့် ဣသူသဘောဇူဒီနဲ့-
ကူသီ, ဥသဘ, ဥဇာစရှိသည်တို့၏၊ အာဖွံ့-သည်လဲည်းကောင်း၊ ကူသီသာ
တု-ကူသီသုဒ္ဓါ၏ကား၊ အာတ္ထာနနှစ်ရော့-အာအဖြစ်၏ အခြားမျို့၊ ရိုကာရာ
ကမော စ-လည်းကောင်း၊ ဘဝေး၏၊အာရိသီ-ရသူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော
ဝေဒဝါကျာ၊ ကူခံ-ကြုံ ဌာနသည်၊ ဥသဘသု-ဥသဘ၏ ဥစ္စာတည်း၊
အာသဘံ-ဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဌာန-ဌာန၊ အာသဘံ-ဥသဘ၏ ဥစ္စာ
ဖြစ်သော၊ ဝါစာ-စကား။

အညတ္ထာနဟတော့ ပနဲ-ဖြင့်ကား၊ အပိုဒ္ဓရောဝါ-အနီးမြှု ဖြစ်သည်၊
တကြာ့-ထို့၏၊ ဘဝေး-ဖြစ်သည်၊ တကြာ့-ထို့၏၊ အတော့-ဖြစ်သည်၊ တတော့-
ထို့မှ၊ အာဂတော့-လာသည်၊ အသု-ထို့သူ၏၊ သောနိဝါသော-ထို့နေရာ
သည်၊ (အထို့)၊ တသု-ထို့သူ၏၊ ကူသုရော-အစိုးရသူ၊ ကတ္တိကာဒီဟိ-
ကြတ္တိကာနက္ခတ် အစရှိသည်တို့နှင့်၊ နိယုတ္ထာ့-ယုဉ်သော၊ (မသော-
လ)၊ အသု-ထို့သူ၏၊ သာဒေဝတာ-ထို့နှစ်သည်၊ (အထို့)၊ [“သာ+သု
ဒေဝတာ” ဟု သီးမြှု ရှိသည်] တံ-ထိုကို၊ အဝေစ္စံ-ညက်ဖြင့် သက်ဝင်၍။

ဌာနခံကာရ ၆၇၊ ဘဝေး—မာယူနမာဂမော ဌာနနေသုတ်မှ ဌာနသုဒ္ဓါ လိုက်လာ၏၊
ထို့ဌာနသုဒ္ဓါဖြင့် “အပြုသန်ရာ-ရိုလာသုင့်ရာ ဌာန ဟုတ်မှ အပြုရမည်-ရိုလာရမည်,
ဌာနမဟုတ်လျှင် အာမပြုရ-ရို မလာရ” ဟု အစိုးယုယ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ကူသီ-
ဥသဘ- ဥစ္စာ “စသည်တို့၏ ကူလိုတိသာ အပြုရမှာဌာန ဖြစ်၏၊ ကူသီသုဒ္ဓါတစ်စာည်းအတွက်
အာ အပြု၏ အခြားမဲ့ မြှုသာ ရိုလာရာဌာန ဖြစ်သည်-ဟု မှတ်၊ ဥဇာဒီနှင့် အာဒီဖြင့်
မှုစကို ယူ၊ “မခွဲခံ” ဟု လာလတ္ထာ့၊ [“ကူသီစုသာဘုဇာဒီနှင့်” ဟု ပါ၍ဖြင့်၍ “ကူသီ-ကူကာ-
ဥသဘ- ဥစ္စာ- (အာဒီ ဖြင့် မှု)” တို့ကိုလည်း ယူကြသေး၏၊ ကူကာသု+ဘာဝါ၊ အာဏုး-
ကြွေးမြို့၏ အဖြစ်။]

ဥသဘသု ၆၇၊ ဝါစာ—မြတ်သုကို “ဥသဘ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို “ဥသဘ၏အရာ”
ဟုသည် မကြောက်မရှုံး၊ ရုပ်ခြင်း-သေးအန္တရာယ်ကြောင့် မတုန်းမလျှပ်ဖြင့်၊ တည်း
“ဥသဘသု”နောင့် ကူသီအနုကြုံ ကျပစ္စည်းသက်၍ (၎)အနုပန်စသည် ချေဖြိုးနောက်၊
ရွှေ့ခို့သာရသု ဝါသုတ်ဖြင့် ထွေ့စွဲပြုခွင့် ရောက်လတ်သော် ထို့ရွှေ့ခို့အပြုရုံး
တားမြှုပ်၍ ဤသုတ်ဖြင့် ဥကို အာပြု၊ အာသဘံ(ဌာန)ဟု ဖြစ်၏၊ ဝါစာကို ငဲ၍ “အာသဘံ”ဟု
ဖြစ်၏၊ အာဏုးကောယျကျော်ဟံဖြင့် ဤပစ္စည်းသက်၊ မရှုံးမကြောက် ခြင်းပေါ်ပောက်သို့
ရဲရဲတော်စကားကို (ရဲရဲဖြင့်:ရဲတဲ့ရဲနှင့်ယျော်သောကြောင့် ရုဏ်ပစာရအားဖြင့်၊ တစ်နည်း-
အကြောင်း:ရဲရဲဖြင့်၏ အမည်ကို အကျိုးစကား၌ တင်စား၍ ကာရဏုပစာရအားဖြင့်)
အာသဘံ-ဟု ခေါ်သည်။ [“ဥသဘသု ကူခံတံ” ဟံ အာသဘံ၊ သူရဘာဝါ၊ တော့
ယူတ္ထာ့ ပနာယ် ဝါစာ အာသဘံတံ ရွှေ့ခို့” သီလက္နုနှင့်ကာသ်။]

ଯଦ୍ୟ-ସତ୍ତାରୀଣ୍ୟକାଃ ପିତ୍ତିଵ୍ୟା-ପିତ୍ତିଵ୍ୟାମ୍ଭିଣୀ । ଅନ୍ତିକୁରେ-ଅନ୍ତିଃପ୍ରିୟ ।
ହାରେ-ପ୍ରେତିଲୋକାଃ ଗିରୋ-ଶ୍ଵାତନ୍ତ୍ରୀ । ଏଂତିଲୋ-ଶ୍ଵାତନ୍ତ୍ରୀ । ଉତ୍ସମ୍ଭର୍ଯ୍ୟର୍ଯ୍ୟ-
ରେଖାଫ୍ରଣ୍ଟର୍ସର୍ବଦିନୀ । ଅନ୍ତିକୁରେ, ହାର୍ଦ-ଲୋକାଃ ପିତ୍ତାନ୍ତି-ପିତ୍ତାନ୍ତିତନ୍ତ୍ରୀ । ପ୍ରେତିପ୍ରିୟ-
ଅନ୍ତି... ହାଂଟ୍ରେ-ହାଂଟ୍ରେନ୍ଟକ୍ରି । (ସତ୍ତାରୀଣ୍ୟ) । ମନ୍ତ୍ରିତି-ତିତିପ୍ରିୟ । ହାର୍ଦ-
ପ୍ରେତିଲୋକାଃ ଶ୍ଵାତନ୍ତ୍ରୀ । ଅନ୍ତିଲୋକାଃ-ଶ୍ଵାତନ୍ତ୍ରୀ । ପିତ୍ତାନ୍ତି+
ଶ୍ଵାତନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ଵାତନ୍ତ୍ରୀଣୀ ପିତ୍ତାନ୍ତିପ୍ରିୟ । ପିତ୍ତାନ୍ତିପ୍ରିୟିକାଃ ପିତ୍ତାନ୍ତିପ୍ରିୟିକାନ୍ତି ।
ପିତ୍ତାନ୍ତିପ୍ରିୟିକାନ୍ତିର୍ବଦିନୀ । ପିତ୍ତାନ୍ତିପ୍ରିୟିକାନ୍ତିର୍ବଦିନୀ । ପିତ୍ତାନ୍ତିପ୍ରିୟିକାନ୍ତିର୍ବଦିନୀ ।

ဘဝ္မ္မာ—မနေ့-သရေ့-ဥရောတိသည် မနောဂိတ်သုံးသူ၏များတည်း၊ ထို့ကြောင့် (သု)လာလျက် မာနသံ စသည် ဖြစ်၏။ သားသမီးများသည် ရင်ခွင့်ပွဲ ပိုက်၍ ကြီးပွား စေရနေသာကြောင့် ဖြစ်ရသာ (ရင်ပွဲဖြစ်သူများ) မည်၏။ “မိတ္ထာ” နောင် ဘဝအက်ယ်

(ကသွာ-နည်း၊) ဥရုသိ-ရင်ဗျာ၊ သံဝမိတ္ထာ-ကြီးပွား၊ အောပ်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်တည်း၊ မိဇ္ဈာ-မိတ်ဆွေဗျာ၊ ဘဝါ-ဖြစ်သော ချုစ်ခြင်းတည်း၊ မေတ္ထာ-
ခြင်း၊ မေတ္ထီ ဝါ-မေတ္ထီဟုလည်း ရှိ၏၊ ပုရေ-မြို့၊ ဘဝါ-သော၊ ဝါစာ-
စကားတည်း၊ ပေါရိ-မြို့ခြား ဖြစ်သောစကား။

ပန်-အတူးကား၊ ဇန်ပဒန်မေသု-ဇန်ပုဂ္ဂိုလ်ပြီတို့။ သဗ္ဗား-
အလုံးစုတို့၏ ဗဟိုဝစ်ဆေး- ဗဟိုဝစ်ချေားသာ၊ ဘဝတိ-၏၊ အကြော်သု-

မှတ်ရုက္ခာ။ ၂၅၆၌ (က)ကို ပစ္စည်းဟု မဆို၊ အာရုံ (အပိုလာသော အကွဲရာ)ဟု ဆို၏။ ရှေ့ သက္ကတ္တပစ္စည်းကို ပြရာချိကာ၊ “ပေါ်တကော”၏ ကကို သက္ကတ္တပစ္စည်းဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုကြောင့် သမာသံအဆုံး၏ ကကို သမာသံ (က)ပစ္စည်းဟုလည်းကောင်း၊ တုဂ္ဂိုလ်အဆုံး၏ ကကို က အာရုံဟုလည်းကောင်း၊ ကိုတ်နှင့် သူဒွန္ဒာမ်တို့၏ နောက်၌ က ကို သက္ကတ္တ က ပစ္စည်းဟုလည်းကောင်း ခွဲပျော် သင့်မည် ထင်၏။ ကစွမ်း၊ ရုပ်သီခိုက်၌ တို့၌ ထိုကဲ့သို့ ခွဲခြားချက် မရှိ၊ ဟိုနကော ပေါ်တကောတို့၌ ကလည်း အာရုံဟုပင် ဆိုသည်။

အက်တိုင်းတို့၏ [တိုင်း-တစ်တိုင်းကိုပင် "နေ့ပွဲ"ဟု ခေါ်သည်] အေတော-
မွေးဖားသူသည်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂာ-အက်တိုင်းတို့မှာ၊ အာဂတော-
လာသူသည်လည်းကောင်း၊ အသေ-တို့သူ၏၊ အင်္ဂာ-အက်တိုင်းဟူကုန်သော
နိဝင်္ဂသော-နေရာသည်၊ (အတွေ့)၊ သော-တို့အက်တိုင်းဟူသော နေရာရှိသူ
သည်လည်းကောင်း၊ [အသေနိဝင်္ဂသတန္ထိတ် မှန်သမျှ၌ ရှုပွဲပို့ပြုပွဲ၌ ပဋိမာ
ရွှေ့သူ-ရှိခဲ့သည်၊ တို့ကြောင့် "အက်သူ"ဟု ရှိသောမျှ၌ ပါ၌ပျက်] အက်နံ-
အက်တိုင်းတို့ကို၊ လူသာရောဝါ-အစိုးရသူသည်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂာ-အက်
မည်၏၊ အက်ကော ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ မာဂဇော့-မဂ်ဓတိုင်းတို့၌ မွေးဖားသူ,
ဝါ-မဂ်ဓတိုင်းမှ လာသူ၊ ဝါ-မဂ်ဓတိုင်းဟူသော နေရာရှိသူ၊ ဝါ-မဂ်ဓတိုင်း
ကို အစိုးရသူ၊ [ဤ၌၍ချည်း နောက်၌ အနေက်ပေး၊ ကောသလတိုင်း၊
ကမ္မာဇတိုင်း၊ သုဝီရတိုင်း၊ သီန္တိတိုင်း ("သီန္တိသူ+အေတော"စသည်အံရု "လူ

နာမာမေသာပေးအပ်သူများမှာ ပုံမှန်ပို့ပြုပေးအပ်ပါ။ အေတော-
သက္ကသိုလ် တို့ထိန်းများကို ရှုပ်ပို့၌ "ရှုပ်"ဟု ခေါ်၏၊ နေ့ပွဲပို့ပြု
နေ့ပွဲအများကို စာပေါင်း၌ "ရှုပ်-တိုင်းပြည်"ဟု ခေါ်၏၊ မင်းနေပြည်တို့ကိုမှ ဖြူး
ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုတွင် နေပွဲကို ဟောသော နာမ်ပွဲအားလုံး၌ပို့ပြု ဗဟိုစုစုပေါင်းသာ
တည်း၊ ဘုရားကြောင့်နည်း၊ ထိုအနေပွဲကို ပိုင်စားသော မင်းသားအများ၏ နာမည်ကို-
နေပွဲ(တိုင်း)လော့ တင်စား၍ "အတင်ရှုံး၊ ဌာနပျောစာ"နာမည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊
ထင်ရှုးစေအဲ- "မဂ်ဓ"ဟူသော နာမည်ရင်းသည် ထို မဂ်ဓနယ်စား မင်းသားအများ၏
နာမည်တည်း၊ ထိုမင်းသားများကို "မဂ်ဓ"ဟု ဗဟိုစုစုပေါင်း နာမည်တို့ရသည်၊ ထို
"မဂ်ဓ"ဟူသော ဗဟိုစုစုပေါင်းကို တိုင်းပေါ်၌ တင်စား ထိုက်သောအခါ "တိုင်း"
တိုင်းတည်းသာ ဖြစ်သော်လည်း "မဂ်ဓ"ဟု ဗဟိုစုစုပေါင်း ဖြစ်ရသည်၊
"ကောသလာ" စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ၊ ဤ၌၍ နေ့ပွဲ (တိုင်း)ဟော သုဒ္ဓိတို့
ဗဟိုစုစုပေါင်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် "အက်သူ၊ အင်္ဂာ-အက်၊ အင်္ဂာနံ"ဟု ဗဟိုစုစုပေါင်း
ရှိရသည်-ဟူလို့။

[အမွှုံသူဇ္ဈာ] ကောသလေသူ အနံပေါ်တို့ - ကောသလာ နာမ အနုပါဒီနော
(နေ့ပွဲပို့ပြုစားရှိကုန်သော) ရာဇာမာရာ၊ တေသားနိဝင်္ဂသော
ဒော်ပေါ် နေ့ပွဲ၏ ရှုံးသွေ့နှင့် ကောသလာတို့ ရွှေ့တို့၊ တာသို့
ကောသလေသူ နေ့ပွဲ။

မှတ်ရှုတ်။ ။ ကောသလေသူကဲ့သို့ ရှုံး(တင်စားအပ်သော)သုဒ္ဓိတို့သည် မတင်စား
မိက ရှိရှင်းစွဲ ဖြစ်သော လိုန်း-သချာများသို့ လိုက်လေ့ရှိကြ၏၊ နောက် ပစာနေ့ပွဲ၏
လိုန်း-သချာသူသို့ လိုက်လေ့ ရရှိကြ၊ ထိုကြောင့် "တာသို့" ကောသလေသူ နေ့ပွဲ-ကောသလာ
မည်ကုန်သော နေ့ပွဲ၌"ဟု ကောသလေသူ"ကို ဗဟိုစုစုပေါင်း တစ်ခုတည်းဖြစ်သော

သိန္တာမြင်း” ၂ မျိုးလုံး ရ၏ “သိန္တာ+အ” ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသုဂ္ဂိုဏ်ဖြင့် ဥက္ကာ အဝပြု၊) အသေကတိုင်း၊ ကလိုက်တိုင်း၊ ပွဲ့သာလတိုင်း၊ သက္ကတိုင်း] တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ သူရွှေ-သူရွှေတိုင်း၌။ အတော-သည်လည်းကောင်း၊ အေး၊ သူရွှေသူ-ကို၊ လူသာရော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ သောရွှေဘာ-မည်၏၊ သောရွှေကော-ဝါ-ရှိ၏၊ စံ၊ မဟာရွှေဘာ-မဟာရွှေတိုင်း၌၍ မွေးဖွားသူ စသည်၊ မဟာရွှေကော ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ လူစွာဒိ-တည်း။

နှက္ခာတွေယောဂေါ်-နှက္ခာတ်နှင့်ယုံ့ခြင်းအနက်၌ (ဥဒါဟာရဏ်)၊ ပုဂ္ဂိုစန္တာ ယူတွောယ်-ပြည်သောလနှင့် ယုံ့သော ကတ္ထိကာယ်-ကတ္ထိကာ(ကြတ္ထိကာ) နှက္ခာတ်နှင့်၊ ယုံ့တွော - ယုံ့သော၊ မာသော - တန်ဆောင်မှန်းလသည်။

နေပါဒ်ကို ကောဂုဏ်အတိုင်း ထားသည်၊ ပြုဟာလသုတေသန “အမွဲလန္တိကာယ် (အမွဲလန္တိကာ ဥယျာဉ်၌) ရာဇာဂါရာကော ကေရှုတိုင်းသံ ဥပဂ္ဂို”ဟုသော ပါ၌တော်၌လည်း နုပုလိုန်း ဖြစ်သော ဥယျာဉ်ကို မလိုက်ဘဲ “အမွဲလန္တိကာ” လူတ္ထိလိုန်အတိုင်းပင် ရှိခဲ့နာမည်ကို ပြု၏၊ “လန္တိကာ” ဟုသော လူတ္ထိလိုန်သွေ့သည် “နဲ့ပို့”ဟုသော အနက်ကို ဟော၏၊ သရက်ပင်ပို့သည် အမွဲလန္တိကာ မည်၏၊ ထိုသရက်ပင်ပို့၏ အနီး၌ ဖြစ်သော ဥယျာဉ်ကား ရှိ (အတင်ရှိ၍၊ အနီးရှိသော သရက်ပင်၏ အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ဥယျာဉ်၌ တင်စားအပ်သော သမီပျောဓရ)အားဖြင့် အမွဲလန္တိကာ မည်သည်။

[သုတ္ထိနှင့်ကာ] အမွဲလန္တိကာယ် အပိုဒုရေး ဘဝတွော ဥယျာဉ် အမွဲလန္တိကာ၊ ယထာ-ဝရဏာ နှစ်၊ ဂါဒါဂါရော၊ [ရေခေတက်ပင် အများကို “ဝရဏာ” ဟု ဗဟိုစ်ဖြင့် နာမည် ခေါ်၏၊ ထိုရေခေတက်ပင် အများ၏ အနီးအပါးဖြစ်သော မြို့သည်လည်း နာရ တင်ခုတည်းပင် ဖြစ်စေကော် ဝရဏာဟုသော ဗဟိုစ်နာမည်ကို တင်စား၍ “ဝရဏာ+ နှစ်”ဟု ခေါ်ထား၏၊ ဂါဒါဟု လူတ္ထိလိုန်ဖြင့် ထင်ရှုးသော ဂါဒါဝါဝီမြို့မြို့၏ နာမည်ကို ဖြစ်ကမ်းဆုံး တင်စား၍ ဖြစ်ကမ်းဆုံးကိုလည်း “ဂါဒါ+ဂါရော” ဟု လူတ္ထိလိုန်အတိုင်း ခေါ်ခေါ်ရသည်-ဟူလို့] ဤထက် အကျယ်ကို မောဂ္ဂလှာနှစ်သောယသစ် အာခိုကလွှာ (၁၉၂၄)သုတ္ထိအဖွင့်မှာ ရှုံး မြို့ကာဖွင့်မှား အဋ္ဌကထာအာဘော် မကျော်ကို သေချာစွာ ပြထားသည်။

တထာ သူရွှေ၊ ပေါ်မဟာရွှေတော ဝါ— သူရွှေ၊ မဟာရွှေတို့သည် “တိုင်း” ဟု အမည်ရသော်လည်း နေပါဒ်နာမည်တွင်ကား ပပါဝင်ကြ၊ ထို့ကြောင့် “တထာ”ဟု ရှိပြီးလျှင် “သူရွှေ” စသည်ဖြင့် ကောဂုဏ်ထားသည်၊ အတောနောင် “ပေ” ဟု သီဟိုမြို့မြို့ရှိ၏၊ ထိုပေယျာလဖြင့် “အာဂတော်၊ အသီဝိဝါသော” အနက် ၂ ခုကို ညွှန်ပြသည်။

ကတ္ထိကာယ် အေး၊ ကတ္ထိကော— ဤ၌ “ကတ္ထိကာယ်+ယူတွော၊ ကတ္ထိကာ”သာ လိုဂုဏ်းတည်း၊ “ပုံးစွဲစန္တာယူတွောယ်” သည် ကတ္ထိကာယ်၏ ဝိသေသန (ထိုလအတွက်

ကတ္တိကော-ကတ္တိက မည်၏၊ စန္ဒယူတွေ့န-သော၊ မဂ်သီရေန-မဂ်သီရ
မည်သော၊ နက္ခတွေ့န-နှင့်၊ ယူတွေ့ဘ-သော၊ မာသော-နတ်တော်လသည်၊
မာကသီရော-မည်၏၊ စံ၊ ဖုသောန-ဖုသာ(ဖုသာ)နက္ခတ်နှင့်၊ ယူတွေ့ဘ,
မာသော-ပြာသို့လသည်၊ ဖုသော-မည်၏၊ မဟာသာယ-မဟာနက္ခတ်နှင့်၊
ယူတွေ့ဘ၊ မာသော-တို့တွဲလသည်၊ မာသော-မည်၏၊ [ဤအတိုင်းချည်း
ပေး] ဖူနှစ်နက္ခတ်နှင့် ယူဉ်သော တပါပိုးလ၊ စိဇ္ဈ (စိဇ္ဈ)နက္ခတ်နှင့်
ယူဉ်သော တန္ထရုံးလ၊ အသာယူဇော (သီတင်းကျော်လ)တိုင်အောင် ဆုံး။

အသာ-ထိုသူ၏၊ ဗုဒ္ဓိ-ဗုဒ္ဓဟူသော၊ ဓဒဝတာ-နတ်သည်၊ (အတို့)ကြော်တို့၊
ဗုဒ္ဓိ့၊ စံ၊ သောကတော-သုဂ္ဂတနတ်ရှိသူ၊ “မဟိန္ဒနတ်ရှိသူ၊ ယမနတ်ရှိသူ၊
သောမနတ်ရှိသူ”ဟု ပေး....ဗျာကရဏဲ့ကို၊ အဝေစွဲ-ညွှန်ဖြင့် သက်ဝင်၍။

ကတ္တိကာနက္ခတ်၏ တူးမြားသောနက္ခတ်ဖြစ်ကြော်း၊ ထင်ရှားပြသော ဝိသေသန)တည်း၊
မာသောကား ဟောနက် အဘိယေယျပြတ်သည်၊ တန်ဆောင်မှန်းလပြည့်နှင့် အမြားနက္ခတ်
တို့သည် လဒ်နှင့်(စန်းနှင့်) နီးကပ်စွာ မယျော်ဘဲ ကတ္တိကာနက္ခတ်သာ လ(စန်း)နှင့်
နီးကပ်စွာ ယူဉ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တိကာနက္ခတ်သည် ထိုတန်ဆောင်မှန်းလအတွက်
တူးမြားသော အမှတ်အသား ဖြစ်၏၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုကတ္တိကာနက္ခတ်နှင့်ယူဉ်သော
တန်ဆောင်မှန်းလသည် “ကတ္တိက” အမည်၏၊ [ဤ၌ ကတ္တိကာနက္ခတ်ဖြင့် မှတ်သား
အပ်သည်ကို “ယူဉ်သည်”ဟု ဆိုသည်။] “ကတ္တိကာယ+ယူတွေ့ဘ”ဟု တည်၍ ထို
“ကတ္တိကာယယူတွေ့ဘ”ဟူသော အနက္ခို “အရာရှိတသေားမည်တွေ့သူ” စုတ်ဖြင့်
(ထိုသုတို့ “အညွှာ”အရဖြင့်) ထပ်စွည်းသက်၊ အောအနုစုစုစွဲသည် ပေါ့၊ ကတ္တိကာယူ
ပကတိပြု၊ (ကတ္တိကာ+အ)ကခွင်း ပေါ့၊ က် “ကတ္တိက”ဟု ဖြစ်၏။

“မဂ်သီရေန+ယူတွေ့ဘ”စသည် တည်၍ တွက်၊ “မဟာယ”၌ “မဟာဟိ”ဟု သီမှုရှိ၏၊
မဟာနက္ခတ်၌ ကြော် ၅ လုံး ရှိသောကြောင့် ဗဟိုစုစွဲလည်း ဆိုနိုင်၏၊ အားလုံး
မဟာချည်း မည်သောကြောင့် အတ်ကို ငဲ့၍ ကောဂုဏ်လည်း ဆိုနိုင်၏-ဟု ထောမနိုင်၍
ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် ပို၌ ၂ မျိုးလုံး အသုတ်ချည်း၊ အသာဇွာ-အသာဇွှုံး၊ သာဝတော့-
သာဝဏီတို့သည် လိုန်း ၂ မျိုးရှိကြောင့် ပြ၏၊ [ဤ၌ပစ္စည်းသက်၍ “၌၊ ကျိုးဖြစ်သည်၊
“ပုံ့ဗုံသွေ့၊ ဥုံ့ရာသွေ့”ဟု ၂ မျိုး ရှိသောကြောင့် ဥုံ့ရာသွေ့ယူ”ဟု ဆိုသော်လည်း
လိုရင်းမှာ “အသာဇွာယ”တည်း၊ ဘာဒေါ်”အရာဝယ် “ပေါ်ဗြပဒေါ”ဟု သီမှုရှိ၏၊ ပေါ်ဗြပဒေါ
နက္ခတ်ကို ဘာဒေါ်ပဒေါ ဘာဒေါ်အနက္ခို ဘာဒေါ်နက္ခတ်ဟု ထောမနိုင်စိုးသောကြောင့် “ဘာဒေါပဒေါန ယူတွေ့ဘ^{ဘာဒေါပဒေါ}”ဟု ရှိသီမှုအတိုင်းလည်း ကောင်း၏၊ ဆိုမဟုတ် “ပေါ်ဗြပဒေါ ယူတွေ့ဘ ပေါ်ဗြပဒေါ”ဟု
သီမှုအတိုင်းလည်း ကောင်း၏၊ [ထောမနိုင်နှင့်မောက္ခလွှာနှင့် လပြည့်ညွှာကို “ဖုသောန
လက္ခာတာ”အရ ဖုသီဟု ပေါ်၍ ထိုညွှာနှင့်သော တစ်လကို “ဖုသီ” ယသာ အတို့”အရ
“ဖုသာ”စသည် မည်၏-ဟု ဆိုသည်။]

အမိတ်-သင်အံသူတည်း၊ ဝေယျာကရဇော-သူ၊ စံ၊ “မှုဟုတ်ကျမ်း၊ နိမိတ်ကျမ်း၊ အဂ်ပိုဗ္ဗာကျမ်း၊ ဝဏ္ဏပိုဗ္ဗာကျမ်းကို သင်အံသူ”ဟု ပေး၊ ... ဝသာတိန့်-ဝသာတိမည်သော မင်းသားတို့၏၊ ဝိသယော-နိုင်ငံဖြစ်သော ဒေသော-အရပ်သည်၊ ဝိသာတောာ-မည်၏၊ အသို့ ပဒေသော-ဤအရပ်၌။

မွန့် အသေ ဒေသော သသည်။ “မွန့်ကို နတ်ကဲသို့ ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူသည်” “မွန့်”မည်၏၊ [“အသေ-၏၊ ဒေဝတာ-ကိုးကွယ်ရာနှင့်ကား၊ မွန့်-ဘုရားတည်း” ဟုလည်း ပေးကြ၏] “ဝေယျာကရဇော” ရုပ်ပြီးပုံမှာ ဝေယျာကရတိကောအတိုင်း တည်း၊ “ထိနိနှင့်ထာ”ဟု ပစ္စည်းချင်းသာ ထူးသည်။ “အဝွှေ အမိတ်”၏ အမိပြာယ် လည်း ထို့မြှင့် ပြန့်ပြီ။

ဝသာတိန့် ဝိသယော ဒေသော— ဝိသယောသွေ့သည် “ဝိသယော-ရွာအပေါင်း (နယ်ပယ်)ကို၊ လဇ္ဈာ-ရအပ်ပြီး၌ ရွာအပေါင်း (နယ်ပယ်)ဟူသော အနက်ကိုလည်း ကောင်း၊ “စက္ခဝိသယော-စက္ခဒြိုးအရာဖြစ်သော ရုပ်-ရုပ်ပါရုံ၌ ကြိုးယာယု (ကြိုးနှင့် ဖြင့် ယူအပ်သော အာရုံ)ဟူသော အနက်ပြုလည်းကောင်း၊ “ဒေဝတ္ထာသု-၏၊ ဝိသယော-အရာဖြစ်သော(အြိမ်ပြတ် လေကျော်အပ်သော)၊ အနဝါကောာ-အနဝါက မည်သော ဝါကျုံ၌ အစွာသီလိတ် (စင်စစ် အလေ့အလာပြုအပ်သော ကျော်စာ)အနက်ပြုလည်း ကောင်း၊ “မဲ့သု-ငါးတို့၏၊ ဝိသယော-အရာဖြစ်သော ဒလ်-ရေး” ဤ၌ အညွှောဘာဝ ဝိသယာဓရဟု ခေါ်အပ်သော အညွှောဘာဝအနက်ပြုလည်းကောင်း ဖြစ်၏၊ ထိုအနက် တို့တွင် “ဒေသော”ဟူသော ပြို့ကို ထောက်၍ ဂါမသမုပ္ပါယ (ရွာအပေါင်း)အနက်ပြု ဤဝိသယောသွေ့ ဖြစ်၏ဟု သီသာ၏။ ဤကြော်ကား “အနည်းတွေဘာဝ (အညွှောဘာဝ)၊ ဝိသယော”ဟု ဖွင့်ရှု၌ ဝိသယ အမျိုးမျိုးကို မခွဲခြားဘဲ “အာရုံဝိသယု- ဒေသိဝိသယ” ဤမျိုးမျိုးသာ ခွဲခြား၍ ထို မျိုးတွင် မင်း၏ အာဏာနှုံရာ နယ်ပယ်ကိုပင် (အြိမ်းနယ်၌ ထိုမင်း၏ အာဏာ မနှုံသောကြောင့်) အနည်းတွေဘာဝ ယူသည်-ဟု မှတ်။]

ဒေသသွေ့လည်း “ညွှန်ပြုခြင်း”ဟူသော ကြိုးယာအနက်ကို တဆိုးနေရှု၌ ဟောနိုင် သော်လည်း ဝိသယောဟူသော ဝိသေသနကြောင့် အရပ်ဒေသဟူသော အနက်သာ ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် “ဝိသယော”ချဉ်း “ဒေသော”ချဉ်း တစ်ပုဒ်တည်း မဆိုဘဲ “ဝိသယော ဒေသော”ဟု ပုံပြု တွေ့ဖော်၍ “တသေး+ဝိသယောဒေသော”ဟု ပစ္စည်းအနက်ကို ပြသည်။ ဤနယ်ပယ်သော၏ အရှင်သည် “မင်း”သာ ဖြစ်ထိုက်ရာကား “ဝသာတိန့်-ဝသာတိမင်း”တို့၏ ဟု ပေးသော မောဂ္ဂလွှာနှင့်သီသယုပ် အလိုသာ ပါ၌မှန် အနက်မှန် ဖြစ်ထိုက်၏။ “ဝသာတိန့်-ခြေသုတို့၏”ဟု ပေးကြသော ပါ၌အနက်ကိုကား စဉ်စားထိုက်သည်။ ဤ၌ ဒေသောသည် ဝိသယောအတွက် အဘိဓာတ် ထည့်ခြင်းသား လိုရင်းမှာ “ဝသာတိန့် ဝိသယော”သာတည်း၊ ထိုကြောင့် “ဝသာတိန့် ဝိသယော ပါသာတောာ၊ စံ-ကုန်းနှင့် ဝိသယော ကွဲပော်” စသည်ဖြင့် “ဒေသော”မပါဘဲ သလ္ာတသွေ့တို့၌ ဆိုသည်။

ဥဒုမ္မရာ-ရေသဖန်းပင်တို့သည်။ သို့, လူတိ, ဉာဏ်ရော-မည်၏၊ အသော-အရပ်၊...သဟသောန-တစ်ထောင်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗ္ဗာ-ဖြစ်သော ကျိုးသည်။ သဘသာသီ-မည်၏၊ ပရီက္ခာ-ကျိုး၊ [တူးခ ဇွဲတစ်ထောင် ကုန်ကျသော ကျိုး-ဟူလို့]၊ ပယသာ-နှို့ရည်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗ္ဗာ-ဖြစ်သော နှို့ယနာသည်။ ပါယသံ-မည်၏၊...သဟသံ-တစ်ထောင်ကို၊ အရဟတိ-ထိုက်တန်၏၊ လူတိ, သဘသာသီ-မည်၏၊ ဂါထာ-ဂါထာ.... အယသော-သံ၏၊ ဝိကာရော-(တစ်မျိုးပြုအပ်သော) ခွက် စသည်သည်။ အယသော-မည်၏၊ စံ၊ သောဝဏ္ဏာ-ခွဲခွက် စသည်။ အသု-ထိုရော၏၊ ပုရီသော-ယောကျား၊ တစ်ရပ်ဟူသော၊ ပရီမာဏံ-အတိုင်းအရည်သည်၊ (အထို့)၊ လူတိ, ပါရိသံ-၏၊ ဥဒကံ-ရေ။ [သီ၌ “သုကတေ-ဘုရား၌၊ ပသန္တာ-ကြည်ညိုသူသည်၊ သောကတော-မည်၏”ဟု ရှိသေး၏။]

စရွာဟဏောန-ဖြင့်၊ တတ္ထ-ထို့၌၊ အတော့-ဖြစ်သည်၊ တတ္ထ၊ ဝသတိ၊ တသု-ထို၏၊ ဟိတ်-စီးပွား၊ တံ-ထိုကို၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ လူတိ အာဒီသု-ဉာဏ်သို့ အစရိုသောအနာက်တို့၌၊ ဏေယျပစ္စယော(စ)-လည်းသာက်၊ ဗာရာဏသီယံ-၌၍၊ အတော့-ဇွဲးဖွားသူး၌၊ ဝါ၊ ဗာရာဏသီယံ ဝသတိ၊ လူတိ၊ ဗာရာဏသေယျကော-မည်၏၊ ပရီရိယ-ရှု၊ (မာထုရကောစသည်)၌ကဲ့သို့၊

ပါယသံ ၈၁၊ ပေါ်ရိယ—ပယော၊ အယောတို့သည် မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ “ပယ+အ၊ အယ+အ”ဟု ဖြစ်သောအခါ မာနာယဲ့ကဲ့သို့ (သံ)လာသည်၊ [“ပါယ+အသ”ဟု ခဲ့၍ “ပါယာ စ-သောက်လည်း သောက်အပ်၏၊ အသော စ-စားလည်း စားအပ်၏၊ လူတိ ပါယသော(သောက်၍)လည်း ဖြစ်၊ လက်ကော်၍)လည်း စားနိုင်သောနှို့ယနာ”ဟုလည်း ကျမ်းကန်တို့၌ ဆို၏၊ ပြစ်နေသည်ကို “ယန်-တစ်နံနှုက်”ဟု ခေါ်သည်၊] သံသပိတ် စသော ခွက်သည် သံကို တစ်မျိုးတစ်၏ဖူး ပြုအပ်သော ခွက်တည်း၊ စံ-တစ်မျိုး+ ကာရော-ပြုအပ်သည်၊ “ဝိကာရော-အထူးတည်း”ဟု ပေးကြသည်မှာ သဒ္ဓါန်ပျောက်၍ အမို့ယ်လည်း မထိရောက်ချော့၊ “ပုရီသော ပမာဏ”၌ ပုရီသော အရ ယောကျား၏ တစ်ရပ် ပမာဏတိုင်အောင် (ဗြာနှုပစာရအားဖြင့်) ယူ၍ လူ့တစ်ရပ်နှုက်သော ရေကို “ပေါ်ရိယ-တစ်ရပ် တစ်သူရှိသောရေ”ဟု ခေါ်သည်။

ဓမ္မဟဏောန—“ဗာရာဂါးပေါ်မည့်သူ စ ၏၌ စသု၍ပြု၍ အတော့သာအနာက်၌ ဗာရာဏသီ+ယျာ”သခွင့်၊ ချောကပ်၍ “ဗာရာဏသေယျာ”ဟု ဖြစ်သောအခါ “မာထုရကော” စသည်၌ ဆိုခဲ့သည်အတိုင်း သုမ္ပတား ကောသုတ်ဖြင့် က လာ၍ “ဗာရာဏသေယျာက”ဟု ဖြစ်၏၊ စမွယျကော စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ ဂင်းယျာ-ဝါနေယျာ စသည်၌ကား

ကကာရာဂမော—က အက္ခရာ လာ၊ စံ၊ စမွယျကော—သူ၊ သာဂလဲယျ
ကော—သာဂလပြည့်၌ မွေးဖားသူ၊ နေသူ၊ [“သာလေယျကော”ဟု တချို့
ရှိ၏၊ “g” ကျဟန် တူသည်၊ “ကောသမွှေဇ်နီယောတက္က—သိလာ စမွာစ
သာဂလ”ဟု စမွာနှင့် သာဂလကို နီးကပ်စွာ အဘိဓာန်၌ တွေ့ရသည်။]
မိမိလေယျကော—မိမိလာပြည့်၌ မွေးဖားသော၊ နေသော၊ ဇန်—လူ၊
ဂဂံယျကော—ဂဂံပြည့်၌ ပေါက်ဖားသော၊ မဇ္ဈာ၊ သံလာယံ—ကျောက်၌၊
အတံ—ဖြစ်သော ပန်းစသည်။ သေလေယျကံ—၏၊ ကုလေ—အိမ်၌၊
[အချိုး၏ “ကုလ”အမည်ကို ဌာနပစာအားဖြင့် နေရာ အိမ်၌ တင်စားသည်။]
အတော—ပေါက်ဖားသော၊ သူနော—ရွေးတည်း၊ ကောလေယျကော—ရွေး၊
ဝနော၊ အတံ—သော၊ ပုံ့ပန်းတည်း၊ ပါနေယံ—ပန်း၊ စံ၊ ပုံ့တေတယျာ—
တောင်ပေါ်၌ မွေးဖားသော၊ မနေသော—လူ၊ [တောင်သူလူရှင်း] ပုံ့တေတယျာ—
တောင်၌ ဖြစ်သော၊ နှစ်ပေါ်ပြုသခံ—ဆေး၊ ပထသာ—လမ်း၏၊ ဟိတံ—
စီးပွားဖြစ်သောရိက္ခာသည်၊ ပါထေယံ—၏၊ သပတီသာ—ဥစ္စာရှင်၏၊ ဟိတံ—
စီးပွားဖြစ်သော၊ စန်—ဥစ္စာသည်၊ သာပတေယံ—မည်၏၊ ပဒ်ပေယံ—ဆီမိုး၏၊
စီးပွားဖြစ်သော၊ တေလံ—ဆီး၊ မာတု—မိခင်၏၊ ဟိတံ—စီးပွားသည်၊
မပေါ်ယံ—၏၊ စံ၊ ပေပေါ်ယံ—အဘ၏ စီးပွား၊ ဒက္ခာကံ—အလူ၍ကို၊
အရဟတံ—ခံထိုက်၏၊ လူတို့၊ ဒက္ခာကံ—အောင်၏၊ လူစွာဒီ—တည်း။

က—လာဇာယ် မလို့၊ “ပထသာ+ဟိတံ”စသည်၌ “ဟိတံ-စီးပွား”ဟူသည် “ဟိနာတိ
ပဝတ္ထိ အလဲ အတေနာတိ ဟိတံ”အရ ထိတိ အကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်း(အကြောင်း)တည်း၊
[“ဟိတံ—အကျိုးစီးပွား” ဟု အကျိုး ထည့်ပေါ်စီးသည် မကောင်း၊ ဟိတံသူ၏
အကျိုးဟော မဟုတ်၊ အကြောင်းဟောသာ] ထိုကြောင့် “လမ်း၏+စီးပွား”ဟူသည်
လမ်းခရီးအား ကျေးဇူးများသော (ခရီးသွားရှုံး သုံးစားဖို့ ဖြစ်သော) ရိက္ခာတည်း။

သာပတေယံ— သံ—ဥစ္စာ+ပတီ—အရှင်၊ သသသ+ပတီ သပတီ—ဥစ္စာ၏အရှင်
(ဥစ္စာရှင်)၊ “သပတီသာ+ဟိတံ”အရ ဥစ္စာရှင်၏စီးပွား (ဥစ္စာရှင်အား ကျေးဇူးများသော
ဥစ္စာ)ဟူသည် ချွဲ ငွေ ပပါး စသော ဥစ္စာများတည်း၊ ထိုအတူ ဆီမိုး၏ အစီးအပွား
ဟူသည် ဆီတည်း၊ မပေါ်ယံ—ပေပေါ်ယံ ဟု သီဟို၌မူ ရှိ၏၊ ရပ်ပြီးပုံမှာ မထိုကံ
ပေထိုကံနှင့် အတူပင်၊ ပွဲည်းသာ ကွဲသည်၊ မပေါ်ယံ ဟု ရှိသည်ကား (မာတုမှ
ဖော် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း မထိုကံ စသည်၌ ပြုခဲ့သော သာဓကတို့နှင့်
မည်သောကြောင့်လည်းကောင်း) ပို၌ပျက်။ ၌၌ကျော် “မိတ္တာ+အတော—မိတ္တာနွေ့၌
ဖြစ်သာတရား၊ မိတ္တာန်+ဟိတာ—မိတ္တာနွေ့၏ စီးပွားဖြစ်သူ၊ မိတ္တာန်+ဟိတံ

မှတ်ရတ်။ ။ မောဂ္ဂလွှာနိဝင်ယ် မီ၌မော စသည်၌ ကြမ်ဖွံ့ဖြိုးကို ဘဝအက်ကောဟု ဆို၍ "မရွှေ့+ဘင်း"စသည်ဖြင့် ပြု၏သူရေ ဘင်း [ဗျို့မော-ဤ]ဘက်ကမ်း၌ဖြစ်သည်။

ତଥା-ଯିମୁନାପିଃ ୟାଯପଦ୍ମଯେ-କ୍ଷେତ୍ରାବିହାରକଃ । ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟାକାରାତିଯା-
ଲ୍ୟାଭାତିକ୍ଷେତ୍ରଃ । ଓଟୋ-ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହାତନ୍ତ୍ରଃ । ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟାକାରାତିଯା-
କ୍ଷେତ୍ରଃ । ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟାକାରାତିଯା-ଲ୍ୟାଭାତିକ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହାତିକ୍ଷେତ୍ରଃ । ଏବେ, ଅଧ୍ୟାତାତିଯା-ମୂଳଃ ଆତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହାତିକ୍ଷେତ୍ରଃ । ଶାସ୍ତ୍ରାତିଯା-ହାର୍ଦାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହା-ଚାରିଃ ଆଲୋଚନାଃ ।
ଆତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହା-ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହା-
ଚାରିଃ ଆତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହା-ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଵ୍ୟାପ୍ୟାଗ୍ରହା-
ଚାରିଃ ।

ଆପିନ୍ଦାରୀଙ୍କ-ଫ୍ରିଦୁ, ତାଙ୍କୁ-ଯିବୁ, କିମ୍ବାଟେହା-ଯୁଦ୍ଧରେ ଆମୁ-ଯିବୁଣୀ, ତା-ଯିବୁଅମୁଖ୍ୟରେ ଆମୁଖ୍ୟରେ, ଆମୁଖ୍ୟରେ-ଫ୍ରିଦୁଣୀ, ଲୁହାକିମ୍ବି-ଗ୍ରୁଣ୍ଡୁ ଅର୍ଥିବେଳା ଅନ୍ତର୍ଗତିକୁଣ୍ଠିତରେଣୁ; ଲୁହାକିମ୍ବିପଢ଼ୁଳା ବେଶକ୍ଷିତ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଲୁହାକିମ୍ବିଯେବା ତା ଅନ୍ତର୍ଗତ-ଅନ୍ତର୍ଗତିକୁଣ୍ଠିତରେ କିମ୍ବାଟେହା-ଯୁଦ୍ଧରେ ଆମୁଖ୍ୟରେ ଆମୁଖ୍ୟରେ, ଯେବା, ଗୋ-ଯୁଦ୍ଧ ଆମୁ-ଯିବୁଣୀ, ପୁଟେହା ଆମୁଖ୍ୟରେ ଆମୁଖ୍ୟରେ, ଲୁହାକିମ୍ବିପଢ଼ୁଳା, ଯେବା, ଗୋ-ଯୁଦ୍ଧ ଆମୁଖ୍ୟରେ-ଫ୍ରିଦୁଣୀ, ଆମୁ-ଯିବୁଣୀରେ ଆମୁଖ୍ୟରେ

ပါရေ ဘဝေ ပါရိမော—ထိုဘက်ကမ်း၌ ဖြစ်သည်၊ အဖွဲ့အစွဲရေ ဘဝေ၊ အဖွဲ့အစွဲမော—အတွင်း၌ ဖြစ်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်(နိပါတ်ပုဒ်) ရှေး၌(အရေး၌)+ဘဝေ ပုဂ္ဂိုလ်မော၊ ဗာဟိရီ(နိပါတ်)—ပြင်ဘက်၌ + ဘဝေ၊ ဗာဟိရီမော၊ ဤပုံစံထိုကိုလည်း ထိနိသယယသစ်၌ ပြထားသည်။

ଆପିନ୍ଦ୍ରାବାଦେଶ୍ବର ହେଲା । ୧ ତାଙ୍କୁ ଲ୍ଲାଗପତ୍ରୀଯୋଗ ୨—ଯୁତ୍ତିମୁଖ ଦୀର୍ଘକୀଳିଗଲିବେବୁ
କ୍ରିଏଟ୍ ଲ୍ଲାମ-ଲ୍ଲାବପତ୍ରୀନ୍ଦ୍ରିଯିରେ; ବାର୍ଷିକ୍ ମୁଖ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟରେ ଆଫିର୍ କରିବା
ଆଫିର୍-ଅଭ୍ୟାସିରେ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ପରିମାଣରେ ଆଫିର୍ ପ୍ରତିକିର୍ଣ୍ଣିତ
ଲ୍ଲାଗପତ୍ରୀନ୍ଦ୍ରି ଆପିନ୍ଦ୍ରାବଦେଶ୍ବର ହେଲା । ଲ୍ଲାମଲ୍ଲାବପତ୍ରୀନ୍ଦ୍ରିଯିରେ
ଗାଃ ସୁତର୍କ ଦୀର୍ଘକୀଳ ମହି, ଲ୍ଲାମିଯା ତୃତୀ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରିତି ପାଲନ୍ତି ଯୁଝାର୍ଦ୍ଦିଲୁବୁ
ତାଙ୍କୁ; ଯେହି କ୍ରିଏଟ୍ “ତାଙ୍କୁ ଲ୍ଲାଗପତ୍ରୀଯୋଗ ଠାକୁ” ହୁଏ କିମ୍ବା ଯୁଝାର୍ଦ୍ଦିଲୁବୁ
ଆପିନ୍ଦ୍ରାବଦେଶ୍ବର ତଥାରେ ତାଙ୍କୁ ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ

ကပြာ-ရဟန်းတို့အား အပ်အောင်ပြုခြင်းသည်။ အထို, ကျွတ်, ကပြုယော-မည်၏၊ အသု-ထိုရသော၏၊ ဇူာ-ဆံကျစ်သည်။ အထို, ကျွတ်, ဇို့ယော၊ အသု-ထိုသမာဓိ၏၊ ဟာနာဘာဂါ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အဖို့သည်။ အထို, ကျွတ်, ဟာနာဘာဂါယော၊ စံ၊ ဦးတိဘာဂါယော-တည်တို့ခြင်း အဖို့ရှိသော သမာဓိ၊ ဟောခိသု-မဂ်ဘဏ်၏၊ ပက္ခာ-အသင်းအပင်း၌၊ ဝါ-ပက်၌၊ ဘဝါ-ဖြစ်သောတရားတို့တည်း၊ ဖောမိပကိုယာ-တို့၊ ပဋိဝဏ္ဏ-၅ ယောက်အစုံ။ ဘဝါ-ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ပဋိဝဏ္ဏယာ-တို့၊ စံ၊ ဆုတ်ယာ-၆ ယောက် အစုံဖြစ်သော ရဟန်းတို့၊ ဥဒုပိုယ်-ဝင်း၌ ဖြစ်သော အစာသစ်၊ ကျွဲ့-ဤဥစ္စသည်။ အတွေ့နေ့-မိမိ၏ဥစ္စတည်း၊ အတွေ့နိယ်-မိမိဥစ္စ၊ နှင့် ကာရာဂမော-နှင့် အကွဲရာ လာ။

သသွေ့ဂဟဏေန်-ဖြင့်၊ ကိယ်၊ ယ၊ ဏျေပစ္စယာ စ-ကိယပစ္စည်း၊ ယပစ္စည်း၊ ဏျေပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောနှီး)၊ အတိယာ-ပဋိဝဏ္ဏဖွေ့၍၊ နိယုတ္ထာ-

ကုစိယော။ ॥ ကုမ္ပဏီသည် သမဏဝါဟာရ(ရဟန်းများ၏ အသုံးအနှစ်းဖြစ်သော ဝိနည်းနှင့်လျဉ်စွာ အပ်စပ်အောင်ပြုခြင်းနှင့်သော(အပ်စပ်သော) ပရိဂုဏ်ရာ စသည်သည် ကုမ္ပဏီယာ မည်၏၊ ထိုကုစိယာပရိဂုဏ်ရာ စသည်ကို ပြုတတ်သူကို "ကုမ္ပဏီကာရက"ဟု ခေါ်၏၊ ယခုကာလ၍ကား "ကာရက"ကို ဖြတ်၍ "ကုမ္ပဏီ"ဟု ခေါ်ကြသည်။ ။

ဟာနာဘာဂါယ်။ ॥ ဟာနာ=ဆုတ်ယုတ်ခြင်း+ဘာဂ=အဖို့၊ ပဋိဝဏ္ဏန်းသမာဓိကို ရပြီးနောက် ထိုရာနှင့်ကို အထပ်ထပ် မဝင်စားဘဲ ပစ်ထားမြို့ မွောက္ခာသို့ ထိုရာနှင့် ယုတ်လျော့ ပျောက်သွားတတ်၏၊ ထိုသမာဓိသည် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အဖို့ရှိသော (ဆုတ်ယုတ်၏ ဖြစ်သော)ကြောင့် ဟာနာဘာဂါယ် မည်၏၊ ထိုရာနှင့်ကို ဝင်စားသော်လည်း အထက်ရာနှင့်ရို့ အာမထုတ်လျော့ တည်တို့သော ဖြစ်သောကြောင့် ဦးတိဘာဂါယ် မည်၏၊ ဤသို့ ဘာဂါအတွက် ကော်များသာ(အဖို့)အနက် ကြုံလိုက်ခြင်းသည် "ဟာနာဘာဂါယာဒိုဝင်သောနာတိ-ဟာနာကော်များသိကာဒိုဝင်သောန်"ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမ်းမဟာ နှိုကာအတိုင်းတည်း၊ ရှုပသုဒ္ဓိကာ၍ကား "ဟာနာသု-ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို၊ ဘဇ္ဇာ သေဝန်-နှိုဝင်းသည်၊ ဟာနာဘာဂါ-မည်၏"ဟု ဘာဂါအတွက် သေဝန်အနက်ကြုံ၍ "ဟာနာဘာဂါယ်"အရ သမာဓိကို မယူဘဲ "ဝိပက္ခာသေခိမော့ရာ ရုရော"ဟု ဖွင့်လေသည်။ သမာဓိ၏ ဆန်ကျင်းဘက်ဖြစ်သော ကာမစွဲနှုန်းနိုင်ရဏဖြစ်ကြောင်း တရားရာကို မိမ့်သူ၏ မကောင်းရုရောကို "ဟာနာဘာဂါယ်"ဟု ဆိုလိုသေတတ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမ်း သိလန်ဒွေသု၍ပြသော ဟာနာဘာဂါယာသိလကို ရည်ရွယ်၍ ဖွင့်ဟန် တူသော်လည်း ထို၌ "ဟာနာဘာဂါယ်"အရ သိလကို ရသောကြောင့် ထိုအတိုင်း မကျေချေ။ ("အတွေ့ + ဗိုယ်" ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသာ့ရုရောဖြင့် နှင့် အကွဲရာ လာ၍၍ အတွေ့နိယ် ဖြစ်၏၊ မောဂ္ဂလွှာနှုန်းကား တစ်ခါတည်း "နိယ်" ပစ္စည်း သက်သည်။]

ယူဉ်သူတည်း၊ အတိကိယော-သူ၊ စံ၊ အန္တကိယော-ကန်းသူ၏ အဖြစ်ဖြုံ
ယူဉ်သူ၊ ဇွဲခွဲ-သွေ့ကန်း၏ အဖြစ်ဖြုံး၊ နိယုတ္ထာ-တည်း၊ ဇွဲခွဲကိယော-
သူ၊ အယ်-ဤဥစ္စာသည်၊ သသာ-မိမိ၏(ဥစ္စာတည်း)၊ ကြတိ သကိယော
စံ၊ ပရကိယော-သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာ။

ଯବନ୍ଧୁରେ-ଯବନ୍ଧୁରେ:ଯବନ୍ଧୁ । ଯାତ୍ରିହିତାବାଂଭାତାକିଅଛେବୁ-ଯବନ୍ଧୁ
ପେ । ଓତା ଆଶ୍ରମୀଲେବା ଆଶ୍ରମୀଲ୍ଲେଖି । (ଭୋଗି) । ଯଦ୍ୟ-ଗାଃ । ଗମ୍ଭୀର-
ଆଶ୍ରମୀଲ୍ଲେଖି । ଯବନ୍ଧୁ-ଗୋପିନ୍ଦି:ଯବନ୍ଧୁ ତିର୍ତ୍ତରେଖି । ଗମ୍ଭୀର-ତିର୍ତ୍ତି । ଯବନ୍ଧୁ-
ଆଶ୍ରମୀଲ୍ଲେଖି:ଆଶେ:ଯବନ୍ଧୁରେଖି । ଯବନ୍ଧୁ-ଗୋପିନ୍ଦି:ଯବନ୍ଧୁ ଗମ୍ଭୀର-
ଯବନ୍ଧୁ । ଯବନ୍ଧୁ-ଗୋପିନ୍ଦି:ଯବନ୍ଧୁ ଗମ୍ଭୀର-ତିର୍ତ୍ତରେଖି । ଯବନ୍ଧୁ-ଗାଃ ।
ଯବନ୍ଧୁ-ଗୋପିନ୍ଦି:ଯବନ୍ଧୁ ଗମ୍ଭୀର-ତିର୍ତ୍ତରେଖି । [ଯବନ୍ଧୁ(ଚା) ଯବନ୍ଧୁରେଖି-
ପ୍ରକଟିକ୍ରିଯା] ତେବେ, ମେଳାଯ-ଯାତ୍ରିଣି । ହିତ-ଅଶ୍ରମୀଲ୍ଲେଖି । ମେଳା-ପ୍ରାଣି:
[“ବୁଦ୍ଧ-ଦୋଷରେତିରେଖି:”] ହୁ ଯେହିମୁଣ୍ଡ ଅହିରେଯୁ ପିଲେଖି । ପିଲେଖି-
ପ୍ରକଟିକ୍ରିଯା । ହିତ-ଶିଳ୍ପୀରେଖି । ତେବେ-ପ୍ରକଟିକ୍ରିଯାଜୀବିତରେଖି । ପଣ୍ଡ-ଶିଳ୍ପୀ-
ରଥରେ-ରଥାଣି । ହିତା-ଶିଳ୍ପୀରେଖି । ଲାଭ-ଲାଭରେଖି । ରକ୍ତ-ରକ୍ତରେଖି:
ଗିଲେ-ଗିଲ୍ଲେଖି । କାଣି-ପ୍ରକଟିକ୍ରିଯା ଅଗ୍ରମ୍ଭନ୍ତରେଖି । ଗମ୍ଭୀର-ଗମ୍ଭୀରି । [“ଗମ୍ଭୀର ହିନ୍ଦୀ
ପେଣ୍ଡାଫ୍ଟିକ୍ରିଯା”] ପ୍ରକଟିକ୍ରିଯା । ଗଠ-ଶକ୍ତିରେଖି । କାଢି-ପ୍ରକଟିକ୍ରିଯା ଶିଳ୍ପୀରେଖି ।
ତର୍ମାରେଖି । ଗଣ୍ଡ-ଶିଳ୍ପୀରେଖି । ପିଲେଖି । ପିଲେଖି । ପିଲେଖି ।

ယပစ္စယော-ယပစ္စည်းသည်၊ ပရေပါ-နှောင်းသော်လည်း၊ အဝါဒသော-အဝေ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကဝိမိ-ကဗျာဖွဲ့သူ၏၊ ဘဝံ-ဖြစ်သောအစီအကိုး တည်း၊ ကဗျာ-ကဗျား။ [ထောမနိမိ၌ “ကဝိနော ကမ္မာ ကဗျာ”ဟု ရှိ၏။] ဒိဋ္ဌ-နှုတ်ပြည်၌ ဘဝံ-ဖြစ်သော ကဗျာမဂ္ဂက်တို့တည်း၊ ဒီဗျာ-တို့၊ ထနာတော့သားမြတ်မှ၊ အတံ-ဖြစ်သော နှီးရည်တည်း၊ ထည့်-ရည်၊ ဓနာယ်-ဥစ္စာ အလို့၍၊ သံဝတ္ထာတိ-ဖြစ်၏၊ ဉာဏ်၊ ဓည်း-မည်၏။ [“ထနာယ်”သည် ရှိသော မူ၌ ပါ၌ပျက်။]

ဏျော-ဏျောဖွဲ့သား၊ ပရိသာယ်-ပရိသတ်၌၊ သာရု-ကောင်းသော အစေအပါးတည်း၊ ပရိသရွှော-ပါး၊ ဒကာရာဂမော-ဒ အကွဲရာ လား၊ သမဏားနှုတ်-တို့၏၊ ဟိတာ-စီးပွားတို့တည်း၊ သာမညာ-ရဟန်းတို့၏စီးပွား ဖြစ်ကုန်သော၊ နော-လူတို့၊ ဤဗျာဏာနှုတ်-တို့၏၊ ဟိတာ-စီးပွားတို့တည်း၊ ဤဗျာညာ-တို့၊ အရှုပေ-အရှုပေသု၌၊ ဘဝံ-ဖြစ်သောတရားတို့တည်း၊ အာရှပွား-တို့၊ ဉာဏ်အို-တည်း။

ရာဇဗုတ္တာနှုတ်-တို့၏၊ သမုပော-တည်း၊ ဉာဏ် ဝိရှုဟော (သတိ)

၃၇၉။ သမုပောတွေ ကတ်သာ။ ၂၁၅။ ယနှစ်ယနှစ်တောာ-ဆုံးဝိဘတ်အဆုံးရှိ သော လိန်မှု(နောက်၌)၊ တောသံ-တို့မင်းသား စသည်တို့၏၊ သမုပော-အပေါင်းတည်း၊ ဉာဏ် အတွေ့-၌၊ ကတ်သာဉာဏ်-ကတ်၊ ထာ ဟူကုန် သော၊ ဒေတာ ပစ္စယာ ဟောနှိုး၊ ရာဇဗုတ္တကော-မင်းသားတို့၏ အပေါင်း။

ဉွှေ့ပြုသည်၊ “အသာမေဇာ” စသည်၌ကဲ့သို့၊ မေဇာသွေ့ပြုသည် ယမ်းပူဇော်ခြင်းကို ဟော၏၊ ထောပတ်ကို ထည်း၌ မိန်တ်အား ပူဇော်ရသောကြောင့် ထောပတ်သည် ယမ်း၏ စီးပွားဖြစ်သည်၊ ခြောက် ဆီသုတ်ရသောကြောင့် ဆီသည် ခြောက်စီးပွား ဖြစ်၏။ ရှုံးတိုင်အောင် ယဝံတံသုတ်ဖြင့် စီရင်ရသည်။ အဝဏ္ဏာ ယော လောပွဲဖြင့် စာ စသည်၌ အာ စသည်ကို ချောရှိုးမည်ကိုလည်း သတိပြု၊ ဂုဏ်၌ “ဂေါ+ယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ သုသရေ ၏၌ ဖြင့် အဝ ပြု၊ ၀ ကို ၁ ပြု။

ဏျောပရိသာယ် ပေါ့၊ အာရှပွား- ဉွှေ့ပြုယ်များ၌ စုံစွဲရောက်သောကြောင့် ဏျေ ပစ္စည်းသာ ဖြစ်သလုံး၏၊ ထို့ကြောင့် ဏျောပရိသာယ် “ဟု ရှိသော သီဟိုင်မူသာ သလုံသည်”၊ ဗာလာဝတာရှုံးကြော်လည်း “ဒေတာ စသာ၌ ဏျော စ၊ ပရိသာယ် သာရု ပရိသရွှော” စသည်ဖြင့် ဆိုသည်၊ “ပရိသာ+ယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ စုံစွဲခြင်းပြုပြီ၊ တောသံရွှေ့သတ်ဖြင့် (ဒ်)မျှော်းလာ၍ “ပရိသာ+ချု”ဟု ဖြစ်လျှင် ယဝံတံသုတ်ဖြင့် ချုကို ဖြော်၊ ခွဲ့ကော်လာ၊ ကုစာဒီမျှော်ရာနှုတ်ဖြင့် သာ၌ ရသုပြု၊ ပရိသန္တာ ပြီး၏၊ သာမညာ စသည်ကား ထင်ရှုးပြီ။

ရာဇဗ္ဗာကံ ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ရာဇဗ္ဗာ-ပေါင်း၊ စံ၊ မာန်သေကာ၊
မာန်သော-လူတို၏အပေါင်း၊ မာဓရကော၊ မာဓရရော-ချိသီမြဲသော အရသာ
တို၏အပေါင်း၊ ပေါရိသေကာ၊ ပေါရိသော-ယောကျားတို၏အပေါင်း၊
ဂုဒ္ဓါန်-ကြီးသူတို၏၊ သမုဟော၊ ဂုဒ္ဓကော၊ ဂုဒ္ဓါ [“ဗုဒ္ဓါန်”စသည်လည်း
ရှိ၏] စံ မာယူရော၊ မာယူရော-ဥဒေါင်းတို၏အပေါင်း၊ (ကာပါ
တကော)，ကာပါတော့-ခိုတို၏အပေါင်း၊ ကောကိုလော့-ဥညွှတ်ဦး
အပေါင်း၊ မာဟိုသေကာ၊ မာဟိုသော-ကျွေတို၏အပေါင်း၊ ဉာဏ်ကော့-
ကုလားအပ်တို၏အပေါင်း၊ ဉာဏ်ကော့-သိုးတို၏အပေါင်း၊ အငွေ့နှင့်-ရှုခွဲ
တို၏ပေါ့၊ ရာဇာန်-မင်းတို၏၊ ဘိက္ဗာန်-ထမင်းတို၏၊ သိက္ဗာန်-သိက္ဗာ
တို၏၊ ဒွန့်-၂ ခုတို၏၊ သမုဟော၊ ဒွယ်-၂ ခုတို၏အပေါင်း၊ တေသုဂုဏ်
တူးဖိနာ-ဖြင့်၊ ဉာဏ်ရသာ-၏... အယာဇ္ဇာသော-အယပြု၊ စံ၊ တို့
ပေါ့ တယ်-၃ ခုတို၏အပေါင်း၊ ဉာဏ်ဖိုး။

သမုဟောတွေတိ ဝေါးတော့။

ရွစ်။ ဂါမဟောတော့။ ဂါမအဖိုးဟို-ဂါမအစရှိသော သုဒ္ဓါတိုမှ နောက်၌
သမုဟောတွေ-၌၊ တာပစ္စယော ဟောတိ၊ ဂါမန်-ဉာဏ်တို၏၊ ပေ၊ ဂါမတာ-
ဉာဏ်တို၏အပေါင်း၊ စံ၊ နေတာ-လူတို၏အပေါင်း၊ ပန္တတာ-ဇွဲမျိုးတို၏
အပေါင်း၊ သဟာယတာ-အပေါင်း၊ အဖော်တို၏ အပေါင်း၊ နာဂရတာ-
မြို့သူ မြို့သားတို၏ အပေါင်း၊ တာတိယောကဝိဘာဂေန-“တာ”ဟူသော
ယောကဝိဘာဂေန့်၊ သကတွေ့ပိ-သကတွေ့လည်း၊ တာ-တာပစ္စည်း သက်၊

“ရာဇဗ္ဗာန်”နောင် သမုဟောအနက်၌ ကတ်ပစ္စည်း သက်၊ က်အန်ပန် ချေ-စသည်
စိရက်၌ ရာဇဗ္ဗာကော၊ နုပုလိန်ဖြင့် ရာဇဗ္ဗာကံဟု ဖြစ်၏၊ ကာပစ္စည်း သက်လျှင်
ရာဇဗ္ဗာ စသည် ဖြစ်၏၊ “မာထုရေကာ”ဟု စာကိုယ် ရှိ၏၊ ထိအတိုင်း မှန်လျှင်
“မာထုရာန်-မထုရာ ပြည်သူ့ပြည်သားတို၏၊ သမုဟော မာထုရေကာ-မာထုရေ”ဟု
အနက်ပေးသင့်၏၊ ဦးကာ၌ “မာဓရန် သမုဟော”ဟု ရှိသောကြောင့် “ချိသီမြဲသော
အရသာတို၏အပေါင်း”ဟု ဆိုလိုက်သည်၊ ဂွဲ့နှင့် ဂွဲ့နှင့် ရှိ၏၊ ဒယ်၌
“ဒွှေ့+အ”ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသုဂုဏ်သုတေသနကြေားဖြင့် ဉာဏ် အယပြု၊ တယ်လည်း နည်းတူ။
[မောဂ္ဂလွှာန်၌ကား ဥဘ ဒို တိ သုဒ္ဓါတိုနောင် အံသ(အဖိုးအစု) အနက်၌ “အယ”ပစ္စည်း
သက်၏၊ ဥဘယ်၊ ဒွယ်-၂ ဒိုရှိသော အပေါင်း၊ တယ်-၃ ဒိုရှိသော အပေါင်း၊ ဥဘော
အံသ၊ အသာတိ ဥဘယ် စသည်ပြု၊ မှုဒ္ဓောကြုံကား အဝယဝ (အစိတ်အစိတ်)ဟူသော
အနက်၌ အယ ပစ္စည်း သက်၏၊ “ဒွယ်-၂ ခုသော အစိတ်ရှိသော အပေါင်း” စသည်
ပေါ့။]

୧୦॥ ତାଙ୍କୁ ହୋଇଥିଲେ ଯେବା ॥ ॥ ତୁ-ତୁଆରାଖ୍ୟାନ୍‌ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ରମି-ପାଇଁ
ଯତ୍ତିର୍ଦ୍ଦିନିଃ ବଳ୍ପିଲ୍ଲାଗିଲାଣି । ହୋଇ-ତାଙ୍କୁ ରାଜାରେକ୍ଷାନ୍‌ତାଙ୍କୁ । ଲୁହୁରୁତାଙ୍କୁ ଅଛ୍ୟେ
ହେଲ୍ଦୁରୁତାଙ୍କୁ କାହାରୁପୁଣ୍ୟରୁ ହେବାରି । ମତିରୁଥୁ-ଯତ୍ତିର୍ଦ୍ଦିନିଃ ହୋଇ-
ତାଙ୍କୁ ରା ଅର୍କ୍ଷାନ୍‌ତାଙ୍କୁ । ମତିରୁଥୁ, ମତିରୁଥୁ, ମତିର୍ଦ୍ଦିନି-ଅର୍କ୍ଷାନ୍‌ତାଙ୍କୁ ।
ଭାଷିତରୁଥୁ-ଫୋର୍କ୍ଷାନ୍‌ତାଙ୍କୁ । ହୋଇ-ତାଙ୍କୁ । ଭାଷିତର୍ଦ୍ଦିନି । ଏବଂ, ମତିର୍ଦ୍ଦିନି-ଦେଖିଲ୍ଲାଗିଲାଣି ।
ଏଣି ତାଙ୍କୁ ରାଜାରେକ୍ଷାନ୍‌ତାଙ୍କୁ । ରାଜିନ୍‌ଦିନ-ତାଙ୍କୁ ମାର୍ଗିଲ୍ଲାଗିଲାଣି [କୁର୍ବାନ୍-ତାଙ୍କୁ] । ଗମିନ୍‌ଦିନ-
ଚାହାର୍ଦିନିଃ ହୋଇଲାଣି, କୁର୍ବାନ୍-ଦିନ-ମାର୍ଗିଲ୍ଲାଗିଲାଣି, ଉପିଓକ୍ଷିତ-ଉପିଓକ୍ଷିତିଙ୍କୁଣିଲାଣି,

୨୦॥ “ଟିକ୍କାତି ଫେର୍ରାତି ପ୍ରାକ୍” ଆଏ ମୁଖ୍ୟତିଳିଙ୍କିଃ ଯତନ୍ତ୍ରି ତାତ୍ତ୍ଵରୂପକହିଲୁ
ପ୍ରତିଷ୍ଠାତି “ମୁଖ୍ୟତିଳିଙ୍କା, କ୍ଷେତ୍ରପ୍ରାଚୀନା, ଦୈତ୍ୟତିଳିଙ୍କା, ତର୍ପଣଗରୀତିଳା, ସ୍ଵାମୀତିଳାତିଳିଙ୍କି
ପିତାତିଳିଙ୍କା, ପ୍ରତିଷ୍ଠାତିଳିଙ୍କା, ପ୍ରାଚୀନତିଳିଙ୍କା ତୁମାଙ୍କାହାର୍ଥୀ” ଯତନ୍ତ୍ରିତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତିଃ ଯଦିତାତ୍ତ୍ଵରୂପକ
ଯତନ୍ତ୍ରିଂ ମୁଖ୍ୟତିଳିଙ୍କିଃ ଯତନ୍ତ୍ରି ଅକ୍ରମିତିଳିଙ୍କିଃ ବ୍ୟାତିଶୀଳିତିଳିଙ୍କିଃ ଯଦିତାତ୍ତ୍ଵରୂପକ
ଶୁଣିଗା ପ୍ରଦ୍ରବ୍ୟତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତିଃ ଯଦିଅପ୍ରଦ୍ରବ୍ୟତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତିଃ “ଆଜାତି ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ତି ଓତେବୁତି ଆଜାଯଦ୍ୟାକିଯା
ଏବଂ ଯବ୍ବା ଫେର୍ରାତି (ଯଦିଆଜାତିଅନ୍ତିମି) ତୋ (ଯଦିକ୍ରମୀଯାକିଙ୍କିଲିଙ୍କିଃ ଯଦିତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତି)
ଗାନ୍ଧାରା ଗୋକୁଳିତି ଆଦେୟା” ହୁଏବା ଦିରାକିଗାନ୍ଦ ଦେଖିଗାନ୍ଦାଜାନ୍ଦାଗାନ୍ଦାକାନ୍ଦ ନେବେତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତି ॥

မဒနသ၊ ၁၅၊ ပသာနနိယ—အာသဝါ(အရက်) သုရာ(သေရည်) မင့်(သေရည်
အရက်) ဤသိသော အဘိဓာတ်ကို နှိ၍ “မဒနိယာ၊ ယာ၊ ယဲ”ဟု ၃ လိန်ထားသည်၊
ယစ်မှုးခြင်း၏ တည်ရာ (ယစ်မှုးကြောင်း)ဟူသည် သေရည် အရက် သည်တည်း
“ဗုဒ္ဓနိယ”ဟူသည် ကာမုတ်အာရုတ်တည်း၊ ထိုကာမုတ်အာရုတ်သည် မာရ်တိက ပုထုဇွန်
စိတ်ကို ဖွံ့ဖြိုးရာ လက်နှင်းတစ်ချို့ ဖြစ်၍ “ဗုဒ္ဓနိယ”မည်၏။ ထိုကာ၌ကား “ဗုဒ္ဓနိယ”
အရ သက် (ဦးတွယ်ခြင်း)ကို ယူစေလိုသောကြောင်း “သင်္ကာ သခို တသာ ဗုဒ္ဓနသူ”ဟု
ဖွံ့ဖြိုးသည်။ သိသော ဗုဒ္ဓနသူ၏သုတေသန ဦးတွယ်ခြင်းဟူသော အကွဲကြောယာကို မဟော၊
မဖော်-ဟူသော ရုပ်ကသာ “ဦးမီ ဦးတွယ်ခြင်း”အက်က်ကို ဟောသောကြောင်း ထိုကာဖွံ့ဖြိုးကို

ပသာဒနိယ်—ကြည်လင်ခြင်း၏တည်ရာအကြောင်း၊ စသနွေန၊ ဟိတာချေထွေ ဂို-ဟိတာ အစရိုသော အနေကို၌လည်း၊ (ကူယော-ကူယပစ္စည်း သက်)၊ ဥပါဒါနာနဲ့-တို့၏၊ ဟိတာ-စီးပွားဖြစ်သော တရားတို့တည်း၊ ဥပါဒါနိယာ-တို့၊ ကူစွား၌။

၃၈၂။ ဥပမဏ္ဍာယိတ္တ္တာ။ ။ ဥပမဏ္ဍာ-ဥပမာအနေကို၌၊ (“ဥပမာဝါစီ လိုက်တောာ-ဥပမာဟောလိန့်မှ နောက်၌”ဟု သိမှု၌ ပါ၏၏) အာယိတ္တ္တာ ပစ္စယော-အာယိတ္တ္တာပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ ရုမောဝိယာ-အနီးကဲ့သို့၊ ဒီသောတိ - မြင်အပ်၏၊ ကူတိ၊ ရုမာယိတ္တ္တာ၊ စံ၊ တိမိရာယိတ္တ္တာ - အမိုက်မောင်ကဲ့သို့၊ မြင်အပ်သောအရာ။

၀၅၃: စားသင့်သည်၊ ခုသုနိယ်-အရ မနှစ်သက်ခြင်း စိတ်ပျောက်ခြင်း၏ တည်ရာဟူသည် အနိုးရုံ (မကောင်းသောအပုံ၏)တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ခုသုနိယ်=အနိုးရုံမာက်”ဟု နိုကာဖွင့်သည်၊ ခုသုနိယ်-ဟု ရှိသည်ကား နိုကာနှင့် မည်။

၁၁၃။ စသနွေန ၈၈။ ဥပါဒါနိယာ—မိယော စွဲ စ ကို “တံ၊ တသော၊ ဌာနဲ့-တည်း၊ ကူတိ အကျွေ စ-ဤအနေကို၌လည်း”ဟု အကျွေနောင် ထိုင်စေပြီးလျင် ထိုစသနွေ့ဖြင့် ဌာနအနောက်မှတ်ပါး၊ ဟိတာ စသော အနောက်များကို ဆည်းယူသည်၊ “ဥပါဒါနိယာ- ဥပါဒါနိယာ၏စီးပွား”ဟူသည် မာတိကာအကောက်၌ တွေ့ရသော လောကိတ်ရားများ တည်း၊ ဟိတာသို့ အသိဖြင့် အာရာစုအနေကို ယူ-ဟု ကြံသင့်၏၊ “ဥပါဒါနဲ့+ဟိတာ၊ တေသံ ပါ အာရာစုအိုး ဥပါဒါနိယ်”-သွေ့နိတိ၊ ဥဒရိယ် စသည်ကား ဘဝအနေဖြစ်၍ အတာသီနမိမိယာ စသုတေသိ၌ ဖြောပြီး၊ [“မာဒနိယ်”စသည်၌ အနိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော “မာဒနိယ်”စသော ကိုတ်ပျော်ဟုလည်း မောဂ္ဂလွှာနဲ့ ဆို၏။]

၃၉၂။ ဥပမဏ္ဍာ ၈၈။ အာယိတ္တ္တာပစ္စယာ—အလားတူအနေက်သည် အတူရိုသော အနေက်တော်မျိုးကို နှိုင်းယဉ်းကြောင်း (မလိုရအနေကိုတို့မှ ပိုင်းခြားကြောင်း)ဖြစ်သော ကြောင့် ဥပမာ မည်၏၊ “ဘုရားရှင်၏ ဗျက်နှာတော်သည် လမင်းနှင့် တူ၏”ဟူရှို လမင်းသည် ဘုရားရှင်နှာတော်ကို နှိုင်းယဉ်းကြောင်း (အခြားသော အရာဝါတွေ့ပို့မှ ပိုင်းခြားကြောင်း) ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် လမင်းသည် ဥပမာ(ဥပမာနဲ့) မည်၏၊ ထိုကဲ့သို့ သော ဥပမာအနေကို၌ ဥပမာဟော ဖြစ်သော ရုမောကဲ့သို့ လိန့်နောင် အာယိတ္တ္တာပစ္စည်း သက်သည်။

၄၀၁။ စိယ ၈၈။ ရုမာယိတ္တ္တာ။—အရှင်ဂါစီကသည် လောက်သမာပတ်ကို ရသောလည်း ကိုလာနဲ့ ဖြစ်သောကြောင့် မကြာ မကြာ ရုပ်နေ့လျော့လေသည်၊ အခါ တစ်ပါး၌ ရုပ်မလျော့ဘဲ သေရုပ်၌ ပြဟ္မာပြည့်၌ ကတို့၏-ဟု နလုံးပိုက်၌ ရုပ်အား ကောင်တူနဲ့မှာပင် မိမိ လည်းမျိုးကို ၈၁ဖြင့် လို၍၏ ကမ္မားနှင့်အာထုတ်ပေးရာ ရဟန်

တဒသ ဌာနနှင့် ဝတ္ထတော့။

၃၇၃။ တန္ထိသီတတ္ထ လော့။ ထ-ထိအရာကို နိသီတံ-မြို၏ လူတိ အတ္ထ-၌လည်းကောင်း၊ ထ-ထိအရာသည်၊ အသု-ထိ၏၊ ဌာန-တည်ရာ တည်း၊ လူတိ အတ္ထ စ-၌လည်းကောင်း၊ လော ဟောတိ၊ ဂုဏ်-မကောင်း သော အရာကို နိသီတံ-မြိုသော အမှုစသည်သည်၊ ဝါ၊ ခုဏ်-မကောင်းမှု၏၊ ဌာန-တည်ရာသည်၊ ဂုဏ်-မည်၏၊ ခုဏ်လွှာ-သော၊ ဝါစာ-စကား၊ လသု-လ၏၊ ချိဘာဝါ၊ ဝံ၊ ဝေဒလွှဲ-နှစ်သက်ခြင်းကို မြိုသော သုတ္ထန်။

အသု-ထိသူ၏၊ အဘိဇ္ဇာ-အဘိဇ္ဇာဟူသော ပကတံ-ပင်ကိုသဘော သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဝါ၊ အသု-၏၊ ဗဟိုလာ-များသော၊ အဘိဇ္ဇာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ လူတိ ဝိရှဟေး (သတိ)။

အဖြစ်ဖြင့် ပရီနိဗ္ဗာန်စံလေသော်၊ မာရ်နတ်သည် အရှင်ဂါးကုန် ဝိညာဉ်ကို ရှာရမည့် မီးခိုးကဲ့သို့သော အရာ၊ အမှုင်ကဲ့သို့သော အရာသည် အရှင်ဆယ်မျာ်ကြားသို့ ပုံးပိုးလျက် ရှိလေသည်ကို “ရှုမှုယိတတ္ထ တိမိရာယိတတ္ထ ဂ္ဂတေဝ”ဟု ဆိုသည်။ ရှုမှုယိတတ္ထ-အနီးတိမိတိက်နှင့် တူသော အနီးသည်။ တိမိရာယိတတ္ထ-အမှုင်တိက်နှင့် တူသော အမှုင်သည်။ ဂ္ဂတေဝ-တစ်သွားတည်း သွားနေ၏၊ “ရှုမောဝိယ”တည်း၊ ဤသုတ္ထဖြင့် အာယိတတ္ထပ္ပည်း သက်၊ ဂုဏ်တွေ့အမပ္ပယောဂါဖြင့် ဝိယကို ချေ၊ တေသံ ဝိဘတ္ထိယော လောပါ ဖြင့် ဝိဘတ်ချေ၊ “ရှုမှုယိတတ္ထ”စသည် ဖြစ်၏။

မှတ်ရှုက်။ ။ “ရှုမောဝိယ ဒီသာတံ”ဟု ဆိုအပ်သောလည်း ဒီသာတံကို ရပ်တွက် ရာ၌ မလို၍၊ အနီးတိမိတိက်နှင့် တူသာဖြင့် “အနီးကဲ့သို့ မြင်အပ်သည်”ဟု အမိုးယ် ထင်ရှားရုံများသာ ထည်အပ်သော ပါဂ္ဂတေသ်း၊ မေရှုလွှာနှင့်ကား၊ “ရှုမောဝိယ အာစရတိ”ဟူသော အန်ကြိုး ရှုမော နောင် ကုတ္ထပ္ပမာနာ ဒါစာရေ တဲ့သို့သော သုတ္ထဖြင့် အာယပစ္စည်း သက်၍ “ရှုမှုယ”ဟူသော နာမာစာတ်နောင် ကုတ္ထားအန်ကြိုး တပစ္စည်း သက်၍ “ရှုမှုယိတံ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ သကုတ္ထွေ့ဖြစ်စေ၊ ဘာဝအန်ကြိုး ဖြစ်စေ ဇူပစ္စည်း သက်၍ “ရှုမှုယိတတ္ထ-အနီးတိမိတိက်ကဲ့သို့ ပြုတတ်သောအခါး၊ တိမိရာယိတတ္ထ-အမှုင်တိမိဟိုက်ကဲ့သို့ ပြုတတ်သော အမှုင်”ဟု တစ်မျိုးမိန့်လေသည်။

၃၀၃။ ခုဏ်+နိသီတံပေါ်ခုဏ်ဖွဲ့— ခုဏ်သွှေ့သည် နိပါတ်တည်း ထို့ကြောင့် ခုဏ် နောင် အံကို ချေ၍ “ခုဏ်-ကို”ဟုလည်းကောင်း၊ သကို ချေ၍ “ခုဏ်-၏”ဟုလည်းကောင်း ပေးနိုင်သည်။ ခုဏ်နောင် နိသီတံအနက်၌ ဖြစ်စေ၊ ဌာနအနက်၌ ဖြစ်စေ “လ”ပစ္စည်း သက်၊ ဒွေဘော်လာ၊ ခုဏ်ဖွဲ့ ဖြစ်၏၊ ဝေဒလွှဲ၌ ဝေဒသွှေ့ “တုံး-နှစ်သက်ခြင်း”အနက် ဟောတတ္ထ်း၊ ဝေဒသု ဌာန ဝါ”ဟု ပြု၊ [ခုသွှေ့ ခုသွှေ့ ခုသွှေ့] ကျေးကို ရှိ၏၊ “ခုဏ်ဖွဲ့-ကိုလေသာသည်လည်း ဖျက်ဆီးအပ်၊ ရုရင်းလည်း ရုရင်း သော”ဟု ပေး။]

ଦୂରି ॥ ଆଲ୍ୟତାଳ୍ୟଭୁଲେ ॥ ॥ ଅଚ୍ୟା-ତ୍ଯିକୁଣ୍ଠ । ଉଭ୍ୟାଲ୍-ମୃଦୁଃଦେଵା
ତ୍-ତ୍ଯିଅଧାଵନ୍ଦ । (ଅଛି) । ଲ୍ଲଞ୍ଜେ ତବ୍ବିଁ ଅଛ୍ୟେ, ପଢୁଖାତିରିହାତ୍ୟକ୍ଷିତୀ
ଆଲ୍ୟପଢୁଖ୍ୟେବ ଭୋଗିବି । ଅବ୍ଦିଶ୍ରୀଲ୍ୟ-ଅବ୍ଦିଶ୍ରୀଲ୍ୟବ୍ରାହ୍ମିକୁଣ୍ଠ । ଦି-ମୃଦୁଃଦେଵା
ଅବ୍ଦିଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକୁ । ଅବ୍ଦିଶ୍ରୀଲ୍ୟ, ଅବ୍ଦିଶ୍ରୀଲ୍ୟବେଠି-ତ୍ଯି । ଓର୍ବ, କିତାଲ୍-ମୃଦୁଃଦେଵା
ଅନୋଃଶ୍ରୀକୁ । ତାଲ୍-ମୃଦୁଃଦେଵା ଅଲ୍-ଶ୍ରୀଦେଵା ରଧା । ଓଯାଲ୍-ମୃଦୁଃଦେଵା
ଦକ୍ଷାଃଶ୍ରୀକୁ ॥

သဗ္ဗတော် ကောတိ ဇွဲ ပုန် သဗ္ဗတော်ကဟာတော် ကကာရဂမော [၃၇၆ သုတေသန အနက်ဆိုခဲ့ပြီ] အဘိုးလူကော-များသော အဘိုးရှုရှိသော ယောကုံး၊ အဘိုးလူကော-များသောပေါမိန်းမ၊ အဘိုးလူကံ-(အမိုး)၊ စံ၊ သိတာလူကော-သူ၊ ဒယာလူကော-သူ၊ တထာ-ထိမှုတ်ပိုး၊ ဟိန္ဒေဝါ-ယုတ်သူသည်ပင်၊ [တခြားစာ၌ “၀” မပါ] ဟိန္ဒေကော-မည်၏၊

୨୦॥ ତପ୍ତଭୁଲେ—ତାଣେଁ-ଯିଅହିଛ୍ରା ତଥାନ୍ତାନ୍ତିର୍ବଳି
ତର୍ମାନ୍ତିର୍ବଳି; ତପ୍ତଭୁଲ୍-ଯିଅହିଛ୍ରାମେତୁ ଅହିଛ୍ରା ତଥାନ୍ତିର୍ବଳି
ତର୍ମାନ୍ତିର୍ବଳିକୁ ରଖେଲାନ୍ତିର୍ବଳି: “ଯିଅହିଛ୍ରାମ୍ଭିତ୍ୟୁ” ଭୁଲେତା ଆଫଗ୍ରିତ୍ୟିର୍ବଳିର୍ବଳି ଦ୍ଵାରାକୁପଥାରି (ଦ୍ଵାରା
ଅହିଛ୍ରା ତଥାନ୍ତିର୍ବଳି ଅଭିନ୍ଦିନ୍ତିର୍ବଳି ଅଭିନ୍ଦିନ୍ତିର୍ବଳି) ଆହାରିଦ୍ଵାରି ଯୁଗ ମୁଣ୍ଡନ୍ତିର୍ବଳି—
ଆଲୁପତ୍ରିତ୍ୟୁତିର୍ବଳି: “ମୁଖେତା ଅହିଛ୍ରା” ଭୁଲେତା ଆଫଗ୍ରିତ୍ୟି ମରିଗଲ, “ଅହିଛ୍ରାମ୍ଭିତ୍ୟୁ”
ଭୁଲେତା ଆମ୍ବାତ୍ମିଅଫଗ୍ରିତ୍ୟିର୍ବଳି ଯାଗିଲାନ୍ତିର୍ବଳି। ଯିଅଫଗ୍ରିତ୍ୟିର୍ବଳି ଦ୍ଵାରିଲାନ୍ତିର୍ବଳି: “ତାତଥୁଲାଭୁଲ୍”
ଯୁ ଆମ୍ବା ତନ୍ତ୍ରମ୍ଭିତ୍ୟୁତିର୍ବଳି: ଯିଅଫଗ୍ରିତ୍ୟିର୍ବଳି “ଅହିଛ୍ରା” ଗୁର୍ବିତ୍ୟୁତିର୍ବଳି ପଦ୍ମମଣ୍ଡପିତ୍ୟୁତିର୍ବଳି
ଆଲୁପତ୍ରିତ୍ୟୁତିର୍ବଳି: ମରିଗଲ॥

အတိဇ္ဈာ အသု ပက္ခတီ ပေါ့၊ အတိဇ္ဈာလူ — ပင်ကိုသဘောရင်းအတိုင်း အဘိဇ္ဈာ ရှိနေသူသည် အတိဇ္ဈာ အားကြံးသူ၊ အတိဇ္ဈာများသူပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “အဘိဇ္ဈာ အသု ပက္ခတီ၊ အတိဇ္ဈာ အသု ဆုလူလာ”ဟု ဂိုဏ်ပြုဟု ပြသည် အဘိဇ္ဈာ-ဟူသည် “သူတစ်ပါး ထည်းစိစိကို ငါ့ဥစ္စာဖြစ်လျှင် ကောင်းလေစွာ”ဟု မတရား လိုချင်တတ်သော စီသမလောဘ (ရို့ဂိုးတော်းတန်း လိုချင်မှု မဟုတ်ဘဲ၊ မတရားလောဘ)တည်း၊ ရုပ်ကို ဂိုဏ်ပြုဟု အတိုင်းသော်လည်း တည်၍ တွက်၊ သို့မဟုတ် “အဘိဇ္ဈာ”ဟုချည်း တည်၍ ပြု၍ ယတ်ဖြစ် “အဘိဇ္ဈာ အသု ပက္ခတီ”ဟူသော အနုစုံ အာဏုပစ္စည်း သက်—ဟု သော်လည်း ဆို၍ တွက်၊ “အဘိဇ္ဈာလူ၊ လဝေါ”တိုက်၊ “ဘိက္ခာ—ဘိက္ခဝါ”တိုကုသို့ ဆဟုစုံရှုပ်များတည်း၊ သိတာလု စသည်လည်း နည်းတူ၊ အအေးကို သည်းမစုနိုင်သူ သည် သိတာလု မည်၏၊ အလုပ်သုနားတတ်သူသည် ဒယာလု မည်၏။

သူဇ္ဈတော ကောတိ ၁ၤ။—ကအကွဲရှာ လာလျင် အဘိန္ဒြာလူကော စသည် ဖြစ်၏။ [သီဟိုင်မှု၌ “အဘိန္ဒြာဝဝ၊ အဘိန္ဒြာလူကော” ဟု ရှိ၏။ “ဟိန္ဒြာဝဝ ဟိန္ဒြာကော” ဟူလည်း ရှိသည်။] ထိုသို့ ရှိသော်လည်း “ကပ္ပါယော” ဟု မဆိုဘဲ “သူဇ္ဈတော ကော” သုတေသန

စံ၊ ပေါတကော-ငယ်ဆူယ်သူ၊ ကုမာရကော-သတိသား၊ မာဏဝကော-လှလင်၊ မှုဒေကော-နည်းသူ၊ ဥဇေကော-ပြောင့်မတ်သူ၊ အပွဲမတ္တက်-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော သီလ၊ `သီလမတ္တက်-သီလသာဖြစ်သော သီလ၊ လူစွာဒီ။

ယဒန္ထပ္ပန္တန္ထပ္ပတ္ထပ္ပပါတနာ သီရွှေ့နှိတ် လူမိနာ-ဤသတ်ဖြင့်၊ ပဋိဘာဂက္ဗိုတ် သည်၊ နကမ္မာချေတွေသု-ပဋိဘာဂ၊ ကုစိတ်၊ သညာ၊ အနကမ္မာ အစရှိသော အနက်တို့၏၊ ကပစ္စယော-ကပစ္စည်း သက်၊ ပဋိဘာဂတွေ-အတူဟူသော အနက်၍၊ (ဥဒါဟရုဏ်)၊ ဟတ္တိနော လူဝံ-ဆင်တိုက္ခုသုတည်း၊ ဟတ္တိကာ-ဆင်ရပ်တို့။ စံ၊ အသေကာ-မြင်းရပ်တို့၊ ကုစိတ်တွေ-စက်ဆုပ်အပ် ဟူသောအနက်၍၊ (ဥဒါဟရုဏ်)၊ ကုစိတေား-စက်ဆုပ်အပ်သော၊ သမဏော-ရဟန်းတည်း၊ သမဏောကော-ဟန်း စံ၊ ဤဟူသော-စက်ဆုပ်အပ်သော ပုလ္လား၊ [မှုဒေကော-စက်ဆုပ်အပ်သော လူအ (သီမွှေ့ မပါ)]၊ မှုလ္လာကော-စက်ဆုပ်အပ်သော ဦးပြည်း(ကတုး)၊ ပဏ္ဍာတောာ-စက်ဆုပ်အပ်သော ပညာရှိ၊ ဝေယဉ်ကရဏေကော-စက်ဆုပ်အပ်သော ဗျာကရုဏ်းတတ်သူ့....

သူ့တောသွေ့ပိုဖြင့် က လာ-ဟု ဆိုသောကြောင့် သကတ္တတန္ထိတ် မဆိုလို့၊ အသီရှာလု-ဟိန် တို့နောင် က လာရု သက်သက်သာ-ဟု ဖုတ်၊ ပေါတ် စသည်နောင်လည်း (က) လာ၊ အပွဲမတ္တ စသည်၍ မတ္တသွေ့သွေ့ အပွဲ-ဝမာရတော မတ္တ့”ဟူသော အသီရေနလာ ၂၂ နက်တွင် အဝမာရတာအနက်ဟု ကြော်၍ “အပွဲမေဝါတီ အပွဲမတ္တက်”ဟု ဣကာဖွင့်၏၊ “အနည်းငယ်သာဖြစ်သော သီလ၊ ဤရမတ္တက်-အောက်တန်းစားဖြစ်သော သီလ”ဟု ပေးရရိမ့်မည်။ သို့သော “အပွဲမတ္တက် ဒေါ ဘိက္ခဝ ဤရမတ္တက် သီလမတ္တက်”ဟူသော ဤဟူသောလာလသုတ် ပို့ဗိုတော်၏ အနွေကထား၍ “မတ္တာ စုတိ ပမာဏ်၊ အဲ့ မတ္တာ၊ ဤရုံ မတ္တာ တေသာ်”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နိုသယယွှေ့ ထိုအတိုင်း ပေးလိုက်သည်။ သီလ မတ္တက်၌ကား မတ္တသွေ့ အဝမာရတာအနက်ပင်၊ [ကြုံ] အဝမာရတ္တကိုပင် “စိုသေသ နိုဝင်္တာအွှေ=အထူးကို တားမြစ်သော သာမညာအနက်”ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ အပွဲမတ္တ-ဟု ဖြစ်သောအခါ (က)လာ၍ အပွဲမတ္တက် စသည် ဤ၏-ဟု ရုပသီးအလို့ မှတ်၊ သို့သော ထို က အကွေရကို သူ့တော ကောသုတ်ဖြင့် မလာစေတဲ့ သမာသံပုဒ်နောင် ဖြစ်၍ ကွဲပဲသမာသံသုတ်ဖြင့် (က)ပစ္စည်း သက်ရလျှင် သာ၍ သင့်မည် ထင်သည်။

ယဒန္ထပ္ပ အေ၊ မှုလ္လာကော—“ဟတ္တိနော”ဟု တည်း၊ ဟတ္တိနော လူဝံ-ဟူသောအနက်၍ ယဒန္ထပ္ပန္တန္ထပ္ပပါတနာ စသောသုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်း သက်၊ ဝိဘာတ်ချေး၊ ဟတ္တိ-ဟု ဤကာရန္တပကတိပြု၊ ကွဲစာဒီမျှဖွားရန်ဖြင့် ရသာပြု(ဟတ္တိက)，နာမ်း၊ ယောကို အပြုံ၊

သညာယံ-နာမည်ဟူသော အနက်၌ (ဥဒါဟရတဲ့); ကတကော-ပြအပ်သော ခွက်၊ ဘင့်ကော-စာရင်းငှား.... အနကဗုံယံ-သနားခြင်းအနက်၌ (ဥဒါဟရတဲ့-ကား) ပုံတ္ထကော-သနားစဖွယ်သားငယ်။

ဟာတ္ထိကာ—ဆင်နှင့်တူသော အရပ်တို့၊ ဝါ—ဆင်ရုပ်တို့၊ အသာကာလည်း နည်းတဲ့
[“ကြမ် နော ဟာတ္ထိကာ အသာ၊ ဖလိုပဒ္ဒါ စ နော ကြမ်=ဤဟာတ္ထိကား ငါတို့၏
ဆင်ရုပ် မြင်းရုပ် နွားလားရုပ်ကြီးတွေ” ဝေသာန်ဘတ်] ကုမ္ပဏီအန်ဂိုလ် ကျမ်းကုန်တို့၌
ဂရဟာ (ကုန်ခြင်း)အန်ဂိုလ် ဆို၏၊ [“မှုအာကာ သမဏကာတိ စ ဂရဟာယ် ကသဇ္ဈာ”
အမွှုဒ်သုတို့ကား] “သမဏကာ”တည်း “ကုမ္ပဏီသမဏကာ”ဟူသော အန်ဂိုလ် ကပစွဲည်း
သက် သလည်း။

အနုကမ္မာယ်။ ။ အနုကမ္မာယ်တော့-သမားအပ်သော (သမားစဖွံ့ဖြိုးသော)၊ ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကော့-သမားစဖွံ့ဖြိုးသေးငယ်၊ ဝါ-သားကလေး၊ လူကလေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်နောင်အနုကမ္မာအနုက်၌ ကပစွဲည်း သက်။ [မောဂူလွှာနှင့်စာကိုယ်နှင့် နိသာယသစိတိ၌ အခြားအနုက်များကိုလည်း ပြသေး၏။ အညာတဖ္တာ-မသီအပ်သော မထင်ရှားသော အနုက်၌ လည်း ကပစွဲည်း သက်၏။ “ကသာယ် အသာကော်=ဤမြင်းကား ဘယ်သူ၏မြင်းလဲ။” “ရသု-အဖို အတို”အနုက်၌လည်း သက်၏။ မနုသကော-လူပုံ၊ ရုဏ်ကော့-သစ်ပင်ပုတို့၊ ကုစွိတာအနုက်၌ကား-“ကုစွိတ် ဝိနိုင် ဝိနိုင်လက်”ဟု ထုတ်၏။ “ဝိနိုင်လက်-အြိမ့်ရောဂျက် ညီမော်လွှာက်၍ စက်ဆုံးဖွံ့ဖြိုး အလောင်းကော်”ဟူသော အဖွင့်တို့၌ ညီပေသည်။ အပူ အနုက်၌လည်း သက်၏။ အပူကဲ တောလ် တောလေ့-အနုတ်းငယ်သော ဆီ၊ ယတက်း-ယောဟတ်နည်းနည်း၊ ခုခွဲကာအနုက်၌လည်း သက်၏။ ရထာကဗျာ ခုခွဲကရရတ်း- (ရထားငယ်)၊ ဝက်ကံး-ထွန်ငယ်၊ နန်ကံး-လေးငယ်၊ ဤသို့ စသည်တည်း။]

တထာ-တူ၊ ကိုယတေ-တတေ - ကို ယ, တ, ဒတ တို့မဲ နောက်၌၊
ပရီမာဏအေး-အတိုင်းအရှည်အနက်၌၊ ဗြာကဝန္တပစ္စယာ-ဗြာကပစ္စ၌၊ ဝန္တ
ပစ္စ၌-တို့သည်၊ (ဟောနှင့်) အသု-ထိုဝတ္ထု၏၊ ကို ပရီမာဏ-ဘယ်လောက်
အတိုင်းအရှည်သည်၊ (အတို့-ရှိသနည်း။) ဗြာတိ-တို့သို့ မေးအပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိုတွေကံ-မည်၏။ စံ၊ ယတွေကံ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်
ရှိသည်၊ တတွေကံ-ထိုမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်၊ ဇွဲကံ-ဤမျှ အတိုင်း
အရှည် ရှိသည်၊ ဝန္တမြို့-ဝန္တပစ္စ၌-ကြောင့်၊ အာတွေ့-အာအဖြစ်သည်လည်း
(ဟောတိ)၊ အသု-ထိုအရာ၏၊ ယုပရီမာဏ-အကြင်အတိုင်းအရှည်သည်း
(အတို့)၊ ဗြာတိ၊ ယာဝါ-မည်၏၊ ယာဝန္တာ-အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော
အရာတို့၊ ဂုဏဝန္တသမ်း-ဂုဏဝန္တသွေ့နှင့် တူ၏။ စံ၊ တာဝါ-ထိုမျှ အတိုင်း
အရှည် ရှိသော အရာသည်၊ တာဝန္တာ-တို့၊ ဒတာဝါ-ဤမျှ ဒေါ် သည်၊
ဒတာဝန္တာ-တို့၊ ဗြာန္တာ။

တထာ၊ ကိုယတ ဒေါ် ဗြာကဝန္တပစ္စယာ— တထာဖြင့် ယဒန္ထပပန္တာ စသော
သတိကြေးကို ဆုံးဖြုတ်သည်၊ “ကို”တည်၊ တို့သုတိကြေးဖြင့် ပရီမာဏအနက်၌ ဗြာကပစ္စ၌
သက်၊ ကိုဟု ပကတိပြု၊ မျှော်နေသသတ်ဖြင့် နိဂုဟိတ်ချေ၊ ကိုတွေကံ-ဟု ဖြစ်၏၊ ဇွဲကံ၌
“တေ+ဗြာက”ဟု ဖြစ်သောအခါ ဤသုတိကြေးဖြင့်ပင် တေကို ဖြုံ-ဟု နိုကာ ဆို၏၊
[မောဂ္ဂလွှာန်၌ ကိုနောင် အခြားပွဲည်းများကိုလည်း ပြသေး၏၊ ရှုတိပစ္စုံး သက်၊
ရိအနုန်နှင့်တကွ လုံကို ချေ၊ ကတိဟု ဖြစ်၏၊ ဤကတိပုဒ်သည် နှစ် ပဟုဝါ့ဖြင့်၍
ယောသက်၊ ချေ၊ ကတိ-အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သနည်း၊ “ကတိ+ဝသာနိ
ယသာသတိ ကတိဝသော-ဘယ်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော နှစ်တို့ ရှိသွားနည်း၊
ဘယ်နှစ်နှစ် ရှိသနည်း ၌၌လည်း ကတိသည် ပဟုဝနစနစ်ပင်၊ ရှိပစ္စုံး သက်၍ “ကို-
အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသနည်း၊ ကိုနောင် ဝိဘတ်များကို ချေ၊ ကိုဝနိပါတ်လည်း
ဟု၏၊ ရိုဝတေကပစ္စုံး သက်၍ “ကိုဝတေက” ဟုလည်းကောင်း၊ ရှိပစ္စုံး သက်၍
“ကိုဝတေက” ဟုလည်းကောင်း ဖြစ်၏။]

၃၇၆
အာတွေ့—အာကို ဤသုတိဖြင့်ပင် ပြ-ဟု နိသာယဟောင်း ဆို၏၊ ယ-
ဟူသော ပဋိမာရီဘဏ္ဍာနောင် ပရီမာဏအနက်၌ ဝန္တသက်၊ ဝိဘတ် ချေ၊ ယဟု ပကတိ
ပြုပြီးနောက် ဤသုတိကြေးဖြင့် ယ၏ အ ကို အာပြု (ယာဝန္တာ) နာမ်ငဲ့၍ ဂုဏဝါဒိုင်း
ရှုပ်တွေက်လေ၊ တာဝါ စသည်လည်း နည်းတဲ့ ဤအစိအရှင်အတိုင်းဆိုလျှင် ကျေးမှုနှင့်
“ဒတာဝတာ စ အမှုပို သမ္မတ ပုညာသမ္မဒ္ဒာ” စသည်ဖြင့် ဒတာ၌ ခွေဘော် မပါဘဲ ရှိရှိ
လိမ့်မည်၊ ဇွဲဘာဝတာ-ဟု ရှိပြန်လျှင်လည်း ခွေဘော်လာရှိသော၊ ယာဝတာ၊ တာဝတာ၊
ဇွဲဘာဝတာ “တို့ကိုကား အပိုင်းအခြားအနက်ဟော (ပရီရှေ့ဇွဲ) နိပါတ်ဟုလည်း အဘိဓန်
ဆိုသည်၊ သူဗြာနောင် ဝန္တပစ္စုံး သက်၊ အာပြု၍ “သူဗြာဝါး-အလုံးစုံ အစိတ်အပိုင်း
ရှိသော၊ လောကံ-သတွေလောက်ဘို့” စသည်လည်း ရှိ၏၊ ဤသို့ ယာဝါ စသည်၌

သုဝဏ္ဏသု-ရွှေ၏၊ ဝိကာရော-တစ်မျိုးတစ်ဖုံးပြုလုပ်သော ရထားတည်း၊ ဝါ၊ သုဝဏ္ဏနှ-ဖြင့်၊ ပကတော-ပြုအပ်သော ရထားတည်း၊ [ပကတံ-ရှိသည်ကား “ရထော”နှင့် မလျော်၏] ကူတိ ဝိဂုဟာ (သတီ)....,

၃၈၅။ တပ္ပကတိဝစနဏ္ဍာ၊ မယော။ ။တပ္ပကတိဝစနဏ္ဍာ-တပ္ပကတိသွှေ့၏ အနက်၌ မယော-မယော-မယော-မယော-မယော-သည်၊ ဟောတိ၊ တသု-ထိုဝိကာရ၏၊ သာ-ထိုချေ အစရှိသော၊ ပကတံ-ပင်ဂို့သည်။ ဝါ-အထည်ကိုယ်သည်၊ (အထို)၊ ကူတိ၊ တပ္ပကတံ-မည်၏၊ ဝိကာရော-တစ်မျိုးတစ်ဖုံးပြုလုပ်သော

ဝန္တပစ္စည်းသက်၏ အာပြခြင်းသည် “သဗ္ဗာဝတောတိ-အကာရသု အာကာရရာ ကတော” ဟု ဖွင့်သော သာမည့်လသုတိကြီးကာ သသည်နှင့် ညီညွှတ်ပေပြီ၊ သို့သော မောဂ္ဂလွှာနှင့်ကား အာဝဏ္ဏပစ္စည်းဖြင့် ရှင်ပြီး လွယ်၏၊ ထို့၌ အမြား ပစ္စည်းများလည်း ပြသေး၏၊ အာဝတောပစ္စည်းဖြင့် “ယာဝတကော-အကြင်းမျှ အတိုင်းအရှည်၌ သောကိုယ်”၊ တာဝတကော-ကိုယ်”၊ “ယာဝတိကော ယာဝတိကာ” ဟု ရှိရှုခြင်းကား ယာဝတိပါတ်နောင် ပရီမာဏအနက်၌ ထိုကပစ္စည်းသက်၊ တအကွရာ လာဟု ဆို၏။ [“ယာဝတိဟဲနဲ့ ပစ္စာအတိုင်း၊ တာဝတိဟဲ့ အေးပါရတွဲဘွဲ့၌ ယာဝတိ၊ တာဝတိပါများကိုလည်း တွေ့ရ၏၊ “ယဉ်ကာနဲ့ အဟာနဲ့” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ယာဝတာနိပါတ်နောင် ပရီမာဏအနက်၌ (ဤ)ပစ္စည်း သက်သည်-ဟဲ ကြံသင့်၏၊ ယာဝတိလည်း သချိုသော သက်သော ကြောင့် “ယာဝတိဟဲ့ ကိုလည်း သမဟာရဒိရသမသာ၍ ဟဲ ကြောင့်” ယာဝတိ+အဟာနဲ့၊ ယာဝတိဟဲ့” ဟဲ ပြု။]

၃၈၆။ ဤသုတ်၌ မြန်မာမူ သီဟို၌မူ ကဲပြားရဲသာမက၊ ထို့မူ ၂ မျိုးလုံးပင် နှီးကာ ဖွင့်ပုန်းလည်း မဟဲ့၊ သို့သော သီဟို၌မူ ရိုပို့က စာနော်သောကြောင့် ထိုမှုအတိုင်းပင် နိသာယပေးထားသည်။ [“သုဝဏ္ဏသု+ဝိကာရော၊ သုဝဏ္ဏနှ-ပကတောတိ ဝိဂုဟာ၊ မယော-မယော-ဟောတိ၊ သာ ပကတံ အသာတံ တပ္ပကတံ-ဝိကာရော၊ တသု ဝစနဏ္ဍာ၊ အထု-ပကရှိယတီတိ” သသည်ဖြင့် သီဟို၌မူ ရှိသည်။]

သုဝဏ္ဏသု ဝိကာရော၊ သုဝဏ္ဏနှ ပကတော— ဝါးတို့ကား သုဝဏ္ဏမယော၏ ဝိဂုဟာ ၂ မျိုးတည်း၊ ဝိကာရော၌ “ဝါ-တစ်မျိုးတစ်ဖုံး+ကာရော-ပြုလုပ်သော ရထား” ရွှေသားအတိုင်း မဟဲ့တဲ့ ရွှေသားကို ရထားပြစ်အောင် တစ်မျိုးတစ်ဖုံးပြုလုပ်အပ် သည်ကို “ဝိကာရ” ဟဲ ခေါ်၏၊ ဤ “သုဝဏ္ဏသု+ဝိကာရော” အရ ရွှေအတိပြီးသော ရထား ကို ယူ၊ ထို ၂ နည်းလုံး၏ အချုပ်မှာ ရွှေရထားပင်တည်း။

တပ္ပကတိဝစနဏ္ဍာ မယော-မယော— “တပ္ပကတိဝစနဏ္ဍာ=တပ္ပကတိသွှေ့၏အနက်” ဟူသည် ဝိကာရအနက်-ပကတာအနက်တည်း၊ မှန်၏—“သာ ပကတံ အသာတံ တပ္ပကတံ-ဝိကာရော၊ ပကတံကတိဝစနဏ္ဍာ” ထိုသည် သုတ်၌ပါသော တပ္ပကတိဝစနဏ္ဍာ၏

အရာတည်း၊ တသေး-ထိုဝိကာရကို၊ စစနေ့-ဆိုလိုရှုံး (မယော ဟောတိ)၊ အထဝါ-ကား၊ ပကရိယတိ-ပြုလုပ်အပ်၏၊ ဣတိ၊ ပကတိ-မည်၏၊ တေနာ့-ထို ရွှေစသည်ဖြင့်၊ ပကတိ-ပြုအပ်သော အရာသည်၊ တပ္ပကတိ-မည်၏၊ တပ္ပကတိယာ-ထိုဖြင့် ပြုအပ်သောအရာကို၊ စစနံ(ကထနဲ့)-ဆိုခြင်းသည်၊ တပ္ပကတိဝနဲ့-မည်၏။

သုဝဏ္ဏမယော-ရွှေ၏ ဝိကာရဖြစ်သော ဝါ-ရွှေဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ရယော-ရထား၊ သောဝဏ္ဏမယော ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ [တေသုဂ္ဂိုဖြင့် ဥက္ကာ အုစ္ဆိုပြု] သုဝဏ္ဏမယာ-သော၊ ဘာဇ္ဇန်ကတိ-အီးချက်အထူး သုဝဏ္ဏ မယ်-သော၊ ဘာဇ္ဇန်-အီးချက်၊ အံ၊ ရုပိယမယ်-ငွေ၏ ဝိကာရဖြစ်သော ခွက်၊ ဝါ-ငွေဖြင့် ပြုအပ်သောခွက်၊ [နောက်၌လည်း နည်းတူ ဆို] ရရတ မယ်- ငွေခွက်၊ တွေ့မယ်-ချုပ်ခွက်၊ ဒါရုမယ်-သစ်သားခွက်၊ မတ္တိကာမယ်- မြေခွက်၊ [“မတ္တိကာ”ဟု အာကာရနှီးအတိုင်း ရှိစေ] ဣန္တိယာ-တန်ခိုး ကြောင့်၊ နိုဗ္ဗာဗ္ဗာဗ္ဗာ-ဖြစ်သော သပိတ် သက်နဲ့တည်း၊ ဣန္တိမယ်။

မနေတော-စိတ်ကြောင့်၊ နိုဗ္ဗာဗ္ဗာ-ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်စသောတရားတို့ သည်၊ [“ကုသလာဒီဓမ္မဘာ” ဣဗ္ဗာ] မနောမယာ-တို့ မည်၏၊ အယသာ- သံဖြင့်၊ ပကတိ-ပြုအပ်သော ခွက်စသည်သည်၊ အယောမယ်-မည်၏၊ စ- ဆက်၊ အထွေ-ဤပြုယုဂ္ဂတို့၏၊ မနောကတာဒီနှစ်-မနောကတာဒီနှစ်ပုဂ္ဂသည်၊ ဝတ္ထုမာနေ့-လိုက်လတ်သော်။

ဝိရှဟသံဝဏ္ဏနာတည်း၊ ထိုတွင် “သာ ပကတိ အသာ”ဟူသော ဝိပြုဟိုဖြင့် “တပ္ပကတိ” အရ ထိုဓာတ်သော အထည်ကိုယ် ပကတိရှိသော (ထိုအထည်ကိုယ်မှ တစ်မျိုးတစ်မျိုး ဖြစ်လေသော) ရထားစသော ဝိကာရကို ရ၏၊ ထိုကြောင့် တပ္ပကတိဝနဲဏ္ဏဟုသည် ဝိကာရအနာက်တည်း-ဟု မှတ်၊ အထဝါ-“ပကရိယတိတိ ပကတိ၊ တေန ပကတိ တပ္ပကတိ”ဟူသော ဝိပြုဟိုဖြင့် တပ္ပကတိအရ ထိုရွှေစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ရထား စသည်ပင် ရ၏၊ ဤနည်း၌ တပ္ပကတိဝနဲဏ္ဏဟုသည် ပကတအနက် (ရွှေစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်-ဟူသော အနက်)ပင်တည်း။

သုဝဏ္ဏမယော—“သုဝဏ္ဏသာ+ဝိကာရော”ဟူသော ဝါကျေဝယ် သုဝဏ္ဏသုနောင် ဝိကာရအနာက်၌ဖြစ်စေ，“သုဝဏ္ဏနဲ့ ပကတ်”ဝါကျေဝယ် သုဝဏ္ဏနောင် ပကတအနက် ၌ ဖြစ်စေ မယုပစ္စည်းသက်၊ ဝိဘတ်စသည်ရွှေ၊ သုဝဏ္ဏဟု ပကတိပြု၊ စသည်၊ ရုပိယ မယ် စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ “ပြုအပ်”ဟုသည် “ဖြစ်စေအပ်”ပင်တည်း၊ “ဖြစ်စေအပ်” ဟုသည်လည်း တစ်ခုတစ်ခုဖြစ်အောင် လုပ်၍ပြုံးပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် ပကတအနက်၌ နိုဗ္ဗာဗ္ဗာဗ္ဗာ နိုဗ္ဗာဗ္ဗာ-တို့လည်း ပါဝင်ရကား “ဣန္တိယာ နိုဗ္ဗာဗ္ဗာဗ္ဗာ”စသော ဝိပြုဟိုဝယ် နိုဗ္ဗာဗ္ဗာအနက်ကို လည်း တပ္ပကတိဟုပင် ဆိုလိုသည်၊ မနေသာ နိုဗ္ဗာဗ္ဗာ စသည်လည်း နည်းတူ။

ရုပို။ အတေသာ-မေး လောပေ။ ၂ဝိဘတ္ထိလောပေ-ဝိဘတ်ချေခြင်းကို ကတေ-ပြုအပ်ဖြီးသော်၊ အတေသာ မနောကျားမီနဲ့-ဤမနောဂါးအတူရှိ သော သွေ့ဂါးတို့၏၊ အန္တာ-အဆုံးသရသည်။ ဥပုံး-ဉာဏ် အဖြစ်သို့၊ အာပွဲတော့ ကူတိ-ဤသုတေသနဖြင့်၊ သာကာရော-ဉာဏ်ပြီ။ ... ဂဝေနဲ့နွားသည်၊ ပကတ်-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီးတည်း၊ ဂါးမယ်-နွားသည် ပြုအပ်သော ကရိတ်-ကျင်ကြီး၊ ဝါ၊ ဂါးကား-နွားမှု၊ နို့ဗွဲ့-ဖြစ်သော ကျင်ကြီးတည်း၊ ဂါးမယ်-ကြီး၊ မယောကို ယောက်ဘာရောနဲ့-ဖြင့်၊ သကတ္ထား-သကတ် အနက်ခြုံလည်း၊ မယောက်ယော-မယောပစ္စည်းသက်၊ ဒါနမေဝ-ဒါနသည်ပင်၊ ဒါနမယ်-မည်၏၊ သံလမယ်-သံလာ၊ ကူစွားမီ... သံသွေ့ဒီအနေကတ္ထာ တိန္ဒိတ်-သံသွေ့ အစရှိသော အနေကတ္ထာတိန္ဒိတ်သည်၊ (နိုင်တဲ့)။

ရုပိုး၊ အတေ သမေးလောပေ- "မနတော့"နောင် နို့ပွဲနှုန်းအနက်ခြုံ မယ်သက်၊ ဝိဘတ် ချေ၊ မန်ဟု ပကတ်ပြီ့ ဤသို့ ဝိဘတ်ချေပြီးသည်ကို "လောပေ=ဝိဘတ္ထိလောပေ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ဝိဘတ် ချေပြီးနောက် "မန-အယ်"ဟူသော မနောဂါးသွေ့ဂါးတို့၏ အဆုံး(အ)သရကို ဉာဏ်ပြု၍ "မနောမယ်-အယောမယ်"ဟု ဖြစ်သည်။ [“အတေသာ+သံ+လောပေ”ဟူသော သုတေသန ဉာဏ်ပြုဝယ် ပဋိမှာ သိရိတ်ဘေးကျေသောကြောင့် “အန္တာ သံ ဟောတိ”ဟု ပဋိမှာအတိုင်း ရုပို့ ဖွင့်သွင့်သော်လည်း “သွေ့နှုန်းတော့ ဝစ်ပုံးပုံး-မိမိသန္တာ အာပွဲတော့ ဟု ဖွင့်သည်။]

ဂါးမယ်၌ “ဂဝေနဲ့”နောင် ပကတ်အနက်ခြုံ (တစ်နည်း-ဂါးကာနောင် နို့ဗွဲ့တွေ အနက်ခြုံ) မယောပစ္စည်း သက်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ ဂါး-ဟု ပကတ်ပြီ့၊ ဂါးကာ၌လည်း ဂါး တည်းပုံ သုဟိနာသု စွဲ ဖြင့် သွားကြောင့် ဂါးကာပြီ၊ ပကတ်ပြီသောအခါ “ဂါး”ဟု ပကတ် ဖြစ်၏၊ ဂါးမယ်-နွားရေး၊ ဒါနမယ်၌ ဒါနံ+စဝ တည်း၊ “မယော”ဟူသော ဒို့စာကရာကယောဂို့ဘာကဖြင့် သက္ထား၌ မယောပစ္စည်း သက်၊ [ပုံ့ဗွဲစေတနာကို “ဒါန” အရ ယူ၍ ထို ဒါနစေတနာကြောင့် ဖြစ်သော မျှေားစွာတနာကို “ဒါနမယ်”ဟု ယူလျှင် “ဒါနတော့ နို့ဗွဲ့ ဒါနမယ်”ဟု မယ်ပစ္စည်းအနက် ရှိသေား၏] သံလမယ် ဘာဝနာမယ် တို့လည်း နည်းတူ။

. သံသွေ့ဒီ အနေကတ္ထာတိန္ဒိတ်— “ယော ဝါ သံသွေ့”သုတော့ စ၍ သံသွေ့အနက် စသည်၌ သက်ရသော “ကိုက” စသော ပစ္စည်းများသည် (အပစ္စအနက်၌ သက်သော ကာ စသောပစ္စည်း၊ ဘောအနက်၌ သက်သော ဏျုစသော ပစ္စည်းများကဲ့သို့ တစ်နက် တည်းသာ ကာ) သံသွေ့ တရာ် စရော များသော အနက်ရှိသောကြောင့် အနေကတ္ထာတိန္ဒိတ် မည်၏။

ဘာဝတန္ထတိ

အလသသု-ပျင်းရိုသူ၏၊ ဘာဝါ-ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်းတည်း၊ ကူတိ
ဂိဂုဟာ (သတိ)။

၃၈၇။ ဉာဏ်တာ ဘာဝတု။ ၍ တသု-ထိအရာ၏ ဘာဝါ-ဖြစ်ခဲ့ရာ
အကြောင်းတည်း၊ ကူစွဲတသုံး အထွေ-၌၊ ဆုတ္တုလ္လာတော့-၌၊ ဉာဏ်တာ
ကူတိ-ဉား၊ ဉား၊ တာ ဟူကုန်သော၊ ဒေတာ ပစ္စယာ ဝါ ဟောနှီး၊ တုသုဒ္ဓ
ဂုဟကောန-ဖြင့်၊ ဉာဏ်ကောယာဒီပစ္စယာ-တွဲနံပစ္စည်း၊ ကောယျ အစရိုသော
ပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောနှီး) ဇတသွား-ဉားသွာပဝတ္ထိနိမိတ်မှ၊ ဗုဒ္ဓသွား-
အသိဉာဏ်သွို့တို့သည်၊ ဘဝတ္ထိ-ဖြစ်လာကုန်၏၊ ကူတိ-ထိုသို့ အသိဉာဏ်
သွားကိုတို့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထိုသွာပဝတ္ထိနိမိတ်သည်)
ဘာဝါ-ဘာဝ မည်၏၊ သွာပဝတ္ထိနိမိတ္ထား-သွားဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို၊
ဂုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ ယသု ဂုဏသု ပေ၊ ဉာဏ်တာဒယာတိ- ယသု
ဂုဏသုပေဝတာဒယာဟူ၍၊ ဂုတ္ထာ-ပါကိန္တ်လည်း ဆိုအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊

၃၈၈။ ဘဝတ္ထိ ဗုဒ္ဓသွား— [သွားကျမ်း၌ မိတ်ဖြင့် သိခြင်းကိုလည်း
မုန္ဒာ ခေါ်၏] အသိဉာဏ်သွို့တို့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်းသည် “ဘာဝ” မည်၏၊ ထို
ဘာဝကို သွာပဝတ္ထိနိမိတ်ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ ထိုကြောင့် “သွာပဝတ္ထိနိမိတ္ထား
ရွှေတို့ဘာဝ၏ အဘိယေယာကို ဖြေသာ စကားတည်း၊ သွားသု-၏၊ ပဝတ္ထိ-တည်း၊
သွာပဝတ္ထိယာ-သွားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏၊ နိမိတ္ထား-အကြောင်းတည်း၊ သွာပဝတ္ထိနိမိတ္ထား-
ကြောင်း။]

ချုံးခြုံ-— ရုတ်ပေါ်သော ပျင်းရို၏၊ ထိုထို အလုပ်ကို မလုပ်ချင်း၊ ထိုသူ၏
ပျင်းမူပျင်းရာကို ဖြင့်ရသုတို့မှာ “ဉားသုဟာ ပျင်းရိုသုပဲ”ဟု အသိဉာဏ်(ဗုဒ္ဓး) ဖြစ်ပေါ်
လာ၏၊ ထိုသို့ သိသုတိုင်းကပင် ထိုသု-အပေါ်၌ “အလသ-ပျင်းသု”ဟုသော သွားကို
လည်း သုံးစွဲ ပြောဆိုပေလိမည်၊ ဉာဏ်ကေားစိုးအရ ပျင်းမူပျင်းရာ ဖြစ်နေသော အမှုအရာ
ကြောသည် ပွဲမှုအဆင့်၊ ထိုပျင်းမူပျင်းရာကြောယာမှ တာစ်ခုင်တက်၍ ပျင်းတဲ့အကောင်ပဲ
ဟု သိသော ဗုဒ္ဓနှင့် အလသသွားကိုတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကား ဒုတိယအဆင့်ဟု မှတ်၊
ဉားသို့လျင် ပျင်းမူပျင်းရာကြောသည် အသိဉာဏ်သွားကိုတို့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ “ဘဝ” လည်း
ဟုတ်၏၊ အလသသွား ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သွာပဝတ္ထိနိမိတ်လည်း
ဟုတ်၏၊ ထိုကြောင့် ဘာဝနှင့် သွာပဝတ္ထိနိမိတ္ထားကို သဘောတူဟု မှတ် ၌ “ဘဝတ္ထိ
ခေါ်သွား ဘာဝါ”ဟုသော အပါဒါနသာစနာရ “ဘာဝါ-ဖြစ်ခဲ့ရာ”ဟု အနက်ပေးရ
သည်၊ ထိုဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းသည် ဗုဒ္ဓနှင့် သွားကို ဖြစ်ကြောင်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့်
“ဘဝတ္ထိ ဒေတာနာတိ ဘာဝါ”ဟု ကရဏသာစနာရပြုပြု၍ “ဘာဝါ-ဖြစ်ကြောင်း”
ဟုလည်း ပေါ်နိုင်သည်။

ଦ୍ୱାରା, ଯାହା ଦୟାତ୍ସମେତାକୁ ଦେଖାଯି— ଏହି ପିଲିଫିଲିବାର କାଳରୁ ଏହି ଶ୍ରୀପିଲିଫିଲିବାର ଅନ୍ତିମ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଥିଲା । ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନରୁ ଏହି ପିଲିଫିଲିବାର ଅନ୍ତିମ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଥିଲା ।

“ଯନ୍ମକାବୁ ବିଲ୍ଲାଙ୍ଗକ, ଏହୁ ବାହୁ ପଠ୍ଟାତି
ବାତି ତଳ୍ଲଙ୍କ ହାହ-ପଢ଼ିଲୁବା ବାଧିରିତେବା;

သကတ်အပြား။ ။ သသေ ဒေသ၊ သကော၊ သကောဝေ အတွေ့ဌာ သကတွေ့၊
ဒေသ-ဤအန်ဂျား၊ သသေ-မိမိဟူသော သဒ္ဓါ၏ ဥစ္စာတည်း၊ သကော-မိမိဟူသော
သဒ္ဓါ၏ ဥစ္စာ၊ သကောဝေ-မိမိဟူသော သဒ္ဓါ၏ ဥစ္စာသည်ပင်၊ အတွေ့ဌာ-အန်ဂျာ
တည်း၊ သကတွေ့-မိမိဟူသော သဒ္ဓါ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အန်ဂျာ၊ ဤပိုပြုဘရ သဒ္ဓါ
ဟူသွေ့၍ မူလအရင်ခံဖြစ်သော အန်ဂျာ၏ သကတွေ့ မူလ၏၏ ထိသကတ်ကား၊ “သတိ-
ဘတ်- ဂုဏ်- အမွှဲ-သမ္မတ္ထ်- ကြော်- ဤယာကာရကသမ္မတ္ထ်” အားဖြင့် ရ ပါး ရှိ၏၊
[သဒ္ဓါသော် သသည်ကို ထည့်၏ ရှုပါးဟုလည်း ဆို၏။]

[କୋଣିକ୍ଷେ] ଏତିବାରିରେ ପାଇଁ, ଯାହାକୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୟା
କରୁଥାଗଲାଗଲାବୁନ୍ଦେଖେ, ଦେଖିବାରେ ଦୟାକୁ
ଦେଖୁଥାଇବାରେ ଦୟାକୁ ଏ ବାନ୍ଦାଗରେ

အျော့တ္ထနနှစ်ဘုံ-အျောပစ္စည်း; တ္ထပစ္စည်း; တ္ထနပစ္စည်း အဆုံးရှိသောပုဒ်တို့၏၊ နိုင့်-အမြဲ၊ နုပုံသကလိုက်တွဲ-နုပုံလိုနိရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)၊ တာပစ္စယ္နာ-တာပစ္စည်း အဆုံးရှိသောပုဒ်၏။ သဘာဝတော့-သဘော အားဖြင့်၊ (အာ ၅၅၅ လူနီ ပစ္စည်း မပါဘဲသာလျှင်)၊ နိုင့်၊ လူတ္ထိလိုက်တာ-

ထိသကတ်အားလုံးကို “ဝိသေသန၊ ဂုဏ်၊ ဘာဝ၊ သဒ္ဓပဝတ္ထိနိမိတ်”ဟု ခေါ်၏။ ဘာဝပစ္စည်းများလည်း ထိသုတိ အတိ စသော သကတ်များကိုပင် ဟောသည်။ [ထိသုတိ စသည်တို့၏ အကျယ်ကို ဘေးအစိုက်မှာ ရှု။ “ဘာတ်-ဂုဏ်-ကြိယာ၊ ပြု-နာစ်၊ ငါးတန် ဘာဝပြား”နှင့် အညီ၊ ဘာဝပစ္စည်း၏ ဟောနှင့်ကို ၅ မျိုးရှိ၏ဟု ပြောရှိးရှိရှုပြုကား သုတိ-သမ္မတ-ကြိယာ ကာရောက သမ္မန်တို့ကို အသုံးနည်းပါး၍ ချိန်ထားသည် ဟု မှတ်၏၊ သကတ် ၇ ပါးတွင် ဘာတ်-ဒုဇိုင်းနှင့်ဘာဝ ပါ့ဝင်သောကြောင့် သကတ် ၇ ပါးကို ပြောရှုနှင့် နာမကို သီးခြား မပြာသ ထားသည်။]

ပြစ်အပျိုးချိုး။ ၆ “ယသဲ့ ဂုဏ်သာပေါဒပေါ် သဒ္ဓသန္တဝေသော့”၌ ဒုဇိုင်းရ ပြစ်ဟူသည်။ အများသီနေသော လူ-အိမ်-စွာ စသော ထင်ရှားတွေ၊ ပြုင်ရသော အရာဝတ္ထုများသာမက၊ ထိသကတ်တို့၏မြို့ရာ ဝိသေသနဟုသာကို ပြုဟု (သုကြေမူးနှင့်) ဆိုသည်။ ဧတ္ထ-ဤပိဿာလျှင်၊ ဝိသေသန-အထူးပြုတတ်သော သကတ်တို့သည်။ ဒေဝါးပြစ်ရကုန်၏၊ လူတိ-ထိုကြောင့်၊ ဒုံး-ပြစ်မည်၏။ ထိုပြစ်လည်း အတိ-ဂုဏ်-ကြိယာ-ဒုဇိုင်းရ လုံး၊ တစ်နည်း-“နာမ”ထည့်၍ ၅ မျိုးလောက် ပြောရှိရှိ၏။ သို့သော ထိသကတ် ၇ ပါးတွင် သုတိကို ချိန်ထား၍ ကျို့ အနက်များမှာ ပြစ်လည်းပြစ်နိုင်ပြန်သည်။

[ဘေးအစိုက်] ဒေဝါး ဝိသေသနတိ၊ ဒုံး တ တု / စတုပုံး၊
အတိရှုတော်ကြိယာဒုံး-ဘေးအစွဲ၊ ပတ္တုဗ္ဗာတော်။

ပြစ်ဝါဘေးဆင့်၊ သကတ်ရာ။ ၇ ၅၅၅ ပြစ်အပျိုးချိုးကို ဟောသောသန္တ၌ ဘေးဟောပစ္စည်းဆင့်လျှင် သကတ်ဟု ခေါ်သော (သဒ္ဓပဝတ္ထိနိမိတ်လည်း မည်သော) ဝိသေသန ဂုဏ်ကို ၏၊ ထိုကြောင့် ပြစ်ဝါများ၊ ဘေးဆင့်လာ၊ ဂုဏ်သာ ထိုပုဒ်အရဟန်း။ ဟု ရေးဆရာတိ၊ မိန့်ကြသည်။ ဤနိယာများ၌ “ပြစ်ဟုသည် အတ်-ဂုဏ် စသော ပြစ် ၅ မျိုး တည်း၊ ဂုဏ်ဟုသည် ပြခဲသော သကတ်များတည်း”ဟု မှတ်၊ ဂုဏ်ကို နောက်၌ “မန်သာတွေ၊ မန်သာတာ-အတ် စသည်ပြင့် တွေ့ရလတ္တာ။

အျော့တ္ထနနှစ်ဘုံ-ပေါ်နှစ်ပို့လိုက်တာ—အျောပစ္စယ္နာ၌ “အာလသျုံ”စသည်၊ တ္ထပစ္စယ္နာ၌ “ပုသက္ကလိုက္ကတွဲ”စသည်၊ တ္ထနပစ္စယ္နာ၌ “ပုထုဇ္နာတ္ထန”စသည်ဖြင့် အမြဲ နုပုံလိုနိရှိ၏။ စိတ္တာဒိုက်းဝင်ချည်းတည်း၊ တာပစ္စယ္နာ၌ “ပုသက္ကလိုက္ကတာ” စသည်ဖြင့် အမြဲ လူတ္ထိလိုနိရှိ၏။ ကညာဒိုက်းဝင်ချည်းတည်း၊ ထိုသုံး လူတ္ထိလိုနိဖြင့်ရှု၌ “အာ”စသော လူတ္ထိဘေးတက ပစ္စည်းများသက်၍ လူတ္ထိလိုနိကို ထွန်းပြနေဖွယ် မလို့၊ ပုံကိုသော အစိုင်းပင် လူတ္ထိလိုနိရှိသည်ဟု သီစေလို၍ “သဘာဝတော့”ဟု မိန့်သည်။

လူတို့လိန့်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အယ် ကျေပစ္စယော-ဤ၏ ကျေပစ္စည်းသည်၊ ဂုဏ်ဝါဒ-ဂုဏ်ဝိသေသနကို ဆိုလိုလတ်သော်၊ ဗြာဟွာကာ ဒီဟို-ဗြာဟွာကာ အစရှိသော သုဒ္ဓါတ္ထမှ နောက်၌၊ (ဘဝတိ-ဖြစ်၏) တထ္ထ-ထိကျေပစ္စည်းသက်ရာ၌၊ [“ထိ အလသပုဒ်၌”ဟု နိသာယဟောင်း ပေး၏] အဝဏ္ဏာ ယေ လောပွဲတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အဝဏ္ဏာလောပေါ့-အဝဏ္ဏာကျေခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ အာဒိဝိုဒ်-အစသရှု၏ ဂုဒ္ဓအပြေသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အာလသု-အလသသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း၊ ဝါ-ပျင်းသူ၏ အဖြစ်၊ စံ၊ အာရောဂျာ-အာရောဂသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း၊ ဝါ-အနာ မရှိသူ၏ အဖြစ်၊ ဥဒရွှေသု-ဥဒရွှေသဒ္ဓါ၏၊ ဝါ-တက်ကြွေသူ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ ဥဒဂျာ-မည်၏၊ သမီနော-သခသဒ္ဓါ၏၊ ဝါ-မိတ်ဆွေ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ သချု-မည်၏၊ အကဏာသု-အကဏာသဒ္ဓါ၏၊ ဝါ-ကြွေးမြို့မရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ အာဏာဏျုံ-မည်၏၊ ဝိစဝိယော-ဝိစဝိယော၏၊ ဝါ-မှုဆိုးမ၏၊

ထျေပစ္စယောယ် ၆၈၊ ဗြာဟွာကာဒီဟို—ဤဝါကျိုး “ဂုဏ်ဝါဒ”သည် အထူးအဆန်း မဟုတ်၊ ရှုံး “ယသု ဂုဏာသု”ဟု ပြခဲ့သော ဂိုဏာသနရာဏ်တည်း၊ ထိုပိုဏာသနရာဏ်ကို ဆိုလိုရာ၌ ဤ ကျေပစ္စည်းသည် ဗြာဟွာကာစသော သဒ္ဓါများနောင် သက်၏၊ ဆိုလိုရင်းကား “ဂိုဏာသနရာဏ်ကို ဆိုလိုရာ၌ ကျေပစ္စည်းသက်လျင် ဗြာဟွာကာ စသော သဒ္ဓါများနောင်သာ သက်သည်”၊ ပဲသုက္ခလိကစသော သဒ္ဓါများနောင် မသက်”ဟူလို့။

တထ္ထ အဝဏ္ဏာ ၆၉၊ အာလသု— ထိသို့ ကျေပစ္စည်း သက်ရာ၌ အဝဏ္ဏာ ယေ လောပွဲသုတ်ဖြင့် ရှုံး အဝဏ္ဏာကို ချော ဂျွို့ခို့သရာသူဝါဖြင့် ဂျွို့ပြု၍ အာလသု အာရောဂျာ စသော ရှုပ်များ ဖြစ်သည်။ “အလသသု”ဟူသော ဆုတ္တယ္တုပုဒ်နောင် ဘာဝအနုတ်ဖြုံး ဥဒ္ဓာတ်ဖြင့် ကျေပစ္စည်းသက်၊ ကျုံအနုတ်၊ ဝိဘာတ်ချော့၊ [“အလသသု+ဘာဝါ”ဟု တည်လျင် ဘာဝပုဒ်ပါ ချော့] အလသ-ဟု ပကတိပြု၊ (အာလသု) နာမ်ငဲ့၊ သိ အဲပြု၊ “ဘာဝို့ ဗုဒ္ဓသဒ္ဓါ တေသွားတိ ဘာဝါ”နှင့် ညီအောင် “အလသသု-အလသ သဒ္ဓါ၏၊ ဘာဝါ-ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းတည်း၊ အာလသု-အလသ သဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း” ဟု ကျေနော့ အနက်ပေး။

မှတ်ရှုက်။ ၇၀။ ဤအနက်ပေးပုံ၌ “အလသ”သဒ္ဓါသည် ပျင်းသူကိုသာ ဟောရင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ပျင်းသူ”ဟူသော အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ သဒ္ဓါကိုလည်း ကာရဏှုပစာရအားဖြင့် ဟောနိုင်ရကား “အလသသု-အလသသဒ္ဓါ၏”ဟု ပေးသည်။ ဆရာတုံးကား “အလသသု-ပျင်းသူဟု သိသောကြောင်း၏၊ ဘာဝါ-တည်း”ဟုလည်း ပေးကြသေး၏၊ ဤကျေနိုင်ရကား “သဒ္ဓာဝဝိုင်းနိုင်း”ပုံံကို ထောက်၍ “ဘာဝါ”အရ သဒ္ဓါ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းသာ လိုရင်းဖြစ်သည်ဟု နဲ့ပြုကာ “အလသသဒ္ဓါ၏”ဟုသာ ပေးသည်။ [“အလသသု-ပျင်းရှိသူ၏၊ ဘာဝါ-အဖြစ်တည်း”ဟူသော ပေးရှိုးအနက်မှာ အလွယ်တကူပေးခြင်းသာဟု မှတ်။]

ဘာဝါ-သည်၊ ဝေစုံ-မည်၏၊ ဒုဇဗ္ဗလသု-ဒုဇဗ္ဗလသွေး၏၊ ဝါ-အားမရှိဘူ၏၊ ဘာဝါ၊ ဒုဇဗ္ဗလျှော့၊ ဗာလသု-ဗာလသွေး၏၊ ဝါ-လူမိုက်၏၊ ဘာဝါ၊ ဗာလျှော့၊ စပလသု-စပလသွေး၏၊ ဝါ-လျှော်ပေါ်လော်လီသူ၏၊ ဘာဝါ၊ စပလျှော့။ [နောက်၌ “သွေး၏၊ ဝါ-၏”ဟု ၂ နက်ပေးလေ၊ ရှိုးရာအနှင့်ကိုသာ ပြတော့ခဲ့။]

တထာ-ထိမှတစ်ပါး၊ ဝိယတ္ထာသု(ဗျော်သု)-ထင်ရှားသူ၏၊ ဝါ-ပညာရှိ၏၊ ဘာဝါ-အဖြစ်သည်၊ ဝေယတ္ထိယံ့-မည်၏၊ မစွဲရသု-ဝန်တိသူ၏၊ ပေ၊ စံ၊ ကြသုရိယံ့-အိုးရသူ၏ အဖြစ်၊ အာလသိယံ့-ပျင်းရိသူ၏ အဖြစ်၊ မုန္တိယံ့-ဦးပြည်း၏ အဖြစ်၊ [“မူးမြှို့ယံ့-ဖျင်းအသူ၏ အဖြစ်” သို့ မပါ။] ဇွဲ (ဝေယတ္ထိယံ့တိအာဒီသု)-၉၅၁ ဝေယျတ္ထိယံ့ အစရှိသည်တို့။ တေသုဂုဏ် တူာဒီနာ-ဖြင့်၊ ယမို့-ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ကြကာရာရာမော်-ကြလာ။

ပဏ္ဍာတသု-ပညာရှိ၏၊ ဘာဝါ-တည်း၊ ပဏ္ဍာတျုံး-အဖြစ်၊ ကြတိ အာဒီသု-တို့။ ယဝတံ့ပေါ်ကာရာရှိနှင့်-သုတ်ဖြင့်၊ တျေကာရုသံယောဂါဒီနှင့်-

• ဝါ အာရောဂျုံပေါ်စပလျှော့— အနာကင်းခြင်းသည် ရတန်တစ်မျိုးတည်း၊ ထိရှုက် ကြောင့် “အာရောဂါ”သွေး ဖြစ်ပေါ်လာရကာ၊ “အာရောကသု+ဘာဝါ၊ အာရောဂျုံ” သရု အနာကင်းခြင်းဂုဏ်ကို ရ၏၊ နောက်ပုဒ်များ၌လည်း ဘာဝအရကို ထိုက်သလို ရှာပါ၊ ညာဒုက္ခို “ဥဒ္ဓ+ယ”ဟု ဖြစ်၍ ဥဒ္ဓပြီးနောက ရှုကို ရေး၊ ယသို့ ကပ်ပြီးသော အခါ အရာဂါရုံကဲ့သို့ ကတစ်လုံးတို့ ရေး၊ သချိန်ကား စုစုံမရောက်ရဲ၊ နထို ကြထု ယသောတိ (“နှဲ+ကြထု”မှ နကို အနိုပ်၍ “အနိုတာ” တေသုဂုဏ်ဖြင့် နကို ကဲ-ကြကို အ ပြု၍) “အကာက”ဟု ဖြစ်၏၊ [သို့မျှကား “အနာက”ဟု ရှိ၏။] ဝေစုံ၌ “ဝိဝဝါ+ယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ အဝဇ္ဈာ ယေသုတ်ဖြင့် ရှု၊ အာကို ရေး၊ ဒေါဓသောစွဲ ဝကို ပြု။

တထာပေါ်ကာရာရာမော်— ဝိယတ္ထာသုနောင် ကျေသာက်၊ အော်နှင့် စသည် ရေး၊ စုစုံပြု “ဝေယတ္ထာ+ယ”ဟု ဖြစ်၊ (နကိုက ကျေဖြစ်သောကြောင့် ယပစ္စည်းဟု ခေါ်)၊ တေသုဂုဏ်ဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် ရှုံးခြုံ ကြလာ၊ “ဝေယတ္ထိယ”ဟု ဖြစ်၏၊ “ကြသုရသု-အလသသု-မုန္တသု-မူးမြှို့ယံ့+ဘာဝါ၊ ကြသုရိယံ့” စသည် ၌လည်း နည်းတူး၊ [သို့မျှ “ဗျော်သု ဘာဝါ ဝေယတ္ထိယ”ဟု ရှိ၏၊ ဝိပုံးအုပ်စာတ် တပစ္စည်းဖြင့် “ဝ+အကြာ”ဟု ဖြစ်သောအခါ (ယ)လာလျှင် ဝိယတ္ထာ၊ ယမေလာဘဲ ကြော် ယပြုလျှင် ဗျော်-ဟု ဖြစ်သောကြောင့် ပါ၌အနက် သဘောတူပင်၊ သို့သော် ဗျော်နောင် ကျေပစ္စည်းသက်ရာရာကား မာယ့်မာဂေမော် ဌာနနေသုတ်ဖြင့် ဝနှင့်ယာ-အကြား၌ စုစုံ လာ၊ ဝနှင့် ဗမာ့ အကျေပင်တည်း သက္ကတူး ဗျော်ကိုပင် ဝနှင့် ယ တွဲ၍ ရေးသည်။]

တျေသံယိုင် အစရှိသည်တို့၏၊ [တန္ထုင်ယ တွဲနေသည်ကို "တျေ"သံယိုင်ဟု ခေါ်သည်။] စလော့ကောရာဒေသာ-စလော့အေပြုတို့သည်(ဟောနှင့်)၊ ဒီတဲ့-ဒွေးဘော်လာ၊ ပဏီစွဲ-ပဏီစွဲဟု ဖြစ်၏၊ ဗဟိသုတေသာ-များသေသာသုတေသာ၏၊ ပေ၊ ဗဟိသုတဲ့-မည်၏၊ တေသာဂုဒ္ဓတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ဥကာရသာ-ဥ၏၊ အကာရော-(အ)ပြု၊ စံ၊ ပေါ်ရောဟိစွဲ-ပုရောဟိတ်၏ အဖြစ်၊ အမိပတိသာ-အကြီးအကဲ၏၊ ပေမှုဋ္ဌသံတိသာ-ပျောက်သော သတိရှိသူ၏၊ ဝါ-မှုလျှော သူ၏၊ ပေ၊ မှုဋ္ဌသာစွဲ၊ လူဝဏ္ဏလောပေါ်-လူဝဏ္ဏကို ချေ၊ ကုသလသာ-ကျွမ်းကျင်သူ၏၊ ဘာဝေါ၊ ကောသလွှာ၊ စံ၊ ဝေပုလွှာ-ပြန်ပြောသည်၏ အဖြစ်၊ သမာနာနာနံ-တူသောအရာတိ၏၊ ဘာဝေါ၊ သာမည်၊ ဂိုလာနာသာ-မကျိန်းမာသူ၏၊ ပေ၊ ဂုဏ်သံ၊ ကွစာစီမဏ္ဍာတ္ထရာဒီသုတေသန-ဖြင့်၊ သံယောက်-သံယိုင်ကြောင့်၊ ရသာတွဲ-ရသာ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သုဟဒသာ-ကောင်းသော စိတ်နှစ်းရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ၊ သောဟာစွဲ၊ စံ၊ ဝေသာရှုံး-ရုရွင်သူ၏ အဖြစ်၊ ကုသံဒသာ-ပျော်းရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ၊ ကောသလွှာ၊ တေသာ ဂုဒ္ဓတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ဤကာရသာ-ဤအကွဲရာ၏၊ အကာရော-(အ)ပြု၊ တထာ-ပါး၊ ပုရှိသာသံ-ယောကျုံး၏၊ ဘာဝေါ၊ ပေါ်ရှိသံ၊ လူတိအာဒီသု-တို့၊ ယဝတံ တလနာဒီသုတေသန-၌၊ ကာရရှုံးပေါ်သောန-ဖြင့်၊ ယဝတံ-ယ အကွဲရာ ရှိကုန်သော၊ သကာရကစွဲပဝရိနံ-သ အကွဲရာ၊ က ဝင်၊ စ ဝင်၊

ပဏီတသာပေါ်လူဝဏ္ဏလောပေါ်— ဤပြုယိုင်တို့၌ စာကိုယ်အတိုင်း ရှုံးပြီးနိုင်ပြီ၊ သုတံ၊ သတိတို့ဝယ် ဒွေးဘော်လို့ကြောင်းကို သနိုင်းဒွေးဘော်ခန်း ပြန်ကြည့်၊ “ဗဟိ+သုတံ ယသာတိ ဗဟိသုတေသာ၊ မှုပြု” မှာသ-နသာနေ့(ပျောက်ခြင်း)ဟူသော စာတ်၊ တပစွဲည်း တည်း၊” မှုပြု(ပျောက်သော) သတ် ယသာတိ မှုဋ္ဌသာတိ၊ “လွှတ်သော သတိရှိသူ”ဟု ပေးကြသည်ကား မှုပြု၏ မှစာတ်ဟု ထင်မှားသောကြောင်းတည်း၊ “မှုဋ္ဌသာတ်+ယ”၏ အဝါယွေး ယ လောပ္ပါဒ် စသွှေ့ပြု၏ လူချေ၊ တျေကို စပြု၊ စဒွေးဘော်လာ၊ မှုဋ္ဌသာစွဲ ပြီး၏။

ကုသလသာပေါ်ရသာတွဲ— အကွဲရာစသည်၌ ကျွမ်းကျင်နားလည်မှုကို “အကွဲရ ကောသလွှာညက” စသည် ခေါ်၏၊ ထိနားလည်မှုကို “လိမ္မာ” ဟု မဆိုထိုက်၊ ထို့ကြောင့် “ကုသလသာ-ကျွမ်းကျင်သူ၏” ဟု ပေးသည်း စိပ်လသာ-ပြန်ပြော (များပြား)သော အရာ၏၊ ဘာဝေါ၊ ဝေပုလွှာ၊ “သမာနာနံ” ဟု သိပိုင်းမှု၏ ရှိခိုင်းလွှာ၊ စသည်တို့ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူမျှခြင်းကို “သာမညာ” ဟု ခေါ်၊ ထို့ကြောင့် “သမာနာနံ” ပါ၌သာ အမှန်တည်း၊ “သမာနာနံ-ရာနာနံ-တို့၏” ဟု ရှိသောပါ၌ကား နောက်၌ လာလတ္ထုပြန်၍ ဤနေရာနှင့် မလျော်သော ပါ၌ပျောက်၊ “သာမညာ-ဂေလာည်” ဟု ဖြစ်သောအခါ ကွစာဒီ မဏ္ဍာတ္ထရန်ဖြင့် အာကို ရသာပြု။

ငွေဝင်, ပဝင်တို့၏၊ သကာရကစဋ္ဌပဝရှိဒေသာ-သအက္ခရာပေပပဝင်အပြုတို့သည်။ (ဟောနှိပ်)၊ သူမန်သာ-ကောင်းသောစိတ်၏၊ ဝါ-ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ သောမန်သံ-မည်၏။ စံ၊ ဒေါမန်သံ-မကောင်းသော စိတ်၏အဖြစ်၊ ဝါ-မကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏အဖြစ်၊ သောဝစ်သံ-လွယ်ကူသော စကားရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဒေါဝစ်သံ-ခက်ခဲသောစကားရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဇွဲ-ဤ သောမန်သံ စသော ပြယ်တို့၌၊ သကာရာဂမာ-

သုဟဒသာအေပဝရှိဒေသာ— “သူ၏+ဟဒသံ ယသာ”အရ ကောင်းသော စိတ်နှင့်၊ ရှိသူကို “သုဟဒယော”ဟု ဆိုလိုလျက် သတ်ကြီးပြု၍ ဟဒယကို ဟဒပြု၍ “သုဟဒေါ်”ဟု ဖြစ်၏၊ ချကို ပြု စသာည် စိရင်၍ “သောဟန္တာ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိသာရဒသံ-ရှုရင်သူ၏၊ ဘာဝေါ၊ ဝေသာရှုံး၊ “ကုန္တိတ်-စက်ဆုံးဖွယ်ရာ၊ သီခတ်-ဆုတ်နှစ်တတ်၏”အရ လုပ်ငန်းကို ရှိသူ၏၊ ကို ရှိသူ၏ တွန်းလုတ် တွန်းဆုတ် လုပ်တတ်သူ လုပ်ငန်းကို “ကုသီဒေါ်”ဟု ခေါ်၏၊ [ခကို တပြုမှ “ကုသီတော်”ဟု ဖြစ်၏၊ “ကုသီယတိ (အကြောသီယတိ)-လေရေးအပ်၏၊ ကူတိ ကုသီတော်”ဟု ရှိရှုရှုံး ကုသာစာတ် တပေစွဲည်းပြုခိုင်းလည်း၊ တစ်နည်း ပြီးနိုင်၏၊ ဤနေရာ၏ကား “ကုသီဒ်”ကုသီသာ ပြထုရင်းတည်း] ထို့ကြောင့် “ကုသီဒသာ”ဟု ရှိသော သီပိုင်းမှ ကောင်းသာည်၊ သိမ့်မှုလည်း ချကို ပြု၊ သုတ်ကြီးပြု၍ (ဤ)ကို အ-ပြု၍ “ကောသဗ္ဗာ”ဟု ဖြစ်နိုင်မည်း၊ ယောကျေားပိုပီ ရှုရင်မှုကို “ပေါ်ရိသာ-ပိုရိသာအစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟု ဆိုသည်။ “ပုရိသာသံ ကမ္မာ၊ ပေါ်ရိသံ-ယောကျေားပိုသာ၏ အလုပ်”ဟု ကမ္မာအနာကို ကျေသက်၍လည်း ပြုခိုင်၏၊ ယဝတ်သုတ်၌ ကာရာသွှေ့ပြုခြင်း သျကို သပြု၊ ဒွေသော်လာ။ [“သကာရကစဏ္ဌပဝရှိနှင့်”၌ မြန်မာမှုဝယ် “၄” မပါ၊ ဝေယာဝစ်၌ ယပင် ရှိသော ဇွဲကို ဇွဲ ပြုသောကြောင့် သီပိုင်းမှုအတိုင်း ပါခြင်းသာ ကောင်း၏၊ ဤ ကာရာသွှေ့ပြုခြင်း ပေါ်ရိသံ၌သာ စိရင်မည် မဟုတ်၊ နောက်ပုစ်များ၌လည်း စိရင်လိမ့်မည်။]

သုမန်သံ/ပေသကာရာဂမာ— “သုန္တရုံ+မနော့”ဟု ဝိုဂ္ဂပြုလျှင် ကောင်းသာ စိတ်သည် “သုမန်”မည်၏၊ “သုန္တရုံ မနော ယသာ”ဟု ပြုလျှင် ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ သည် “သုမန်”မည်၏၊ “ဒု၏+မနော့၊ ဒုမ္မနော့၊ ဒု၏+မနော့ ယသာတိ ဒုမ္မနော့”ဟု ပြု၊ သုခံ ဝစော တေသာ့တိ သုဝစော၊ စတသာ့-ဤသူ၌ သုခံ-လွယ်ကူသော၊ ဝစော-ဆုံးမ စကားသည်၊ (အဆို့)၊ ပြောဆို ဆုံးမ၍ လွယ်ကူသူသည် “သုဝစော”မည်၏၊ “ဒုက္ခု ဝစော တေသာ့”အရ ပြောဆိုဆုံးမခေါ်သူသည် ဒုက္ခုစ မည်၏၊ “ဒုမ္မန်သံ-သုဝစ်သံ-ဒုက္ခုစသံ”အရ ပြောဆိုပြု၊ သုမန်သံနောင် ဘာဝအနာကို ကျေပွဲည်း သက်၊ ထုအနုပ် ချေ၊ “သုမန်+ယ”ဟု ဖြစ်၊ (မန်-၀၈ ပုဒ်တို့က မနောရိတ်းဖြစ်သော်လည်း သရမနောင်းသောကြောင့် သာရေ ဝါကမာဖြင့် မလာဘဲ) တေသုဂ္ဂိုင်းဖြင့် သံ လာ၊ ယဝတ် သုတ်၌ ကာရာသွှေ့ပြုခြင်း သျကို သပြု၊ သ် ဒွေသော်လာ၊ သောမန်သံ စသည် ဖြစ်၏။

သအက္ခရာ လာ၊ တယာ—ထိမှတ်တစ်ပါး၊ နိုက်သု—ပညာရှိ၏၊ ဘာဝါ၊ နေပတ်၊ ခွဲပတ်—ဖွေဘော်လာ၊ စံ၊ အာမိန္ဒြာ—အလွန်အကဲ၏အဖြစ်၊ ဒူဇိုင်သု—ဘုန်းမရှိသူ၏၊ ပေ၊ ပါကိုသု—ကုန်သည်၏၊ ဘာဝါ၊ ပါကိုစုံ၊ [“ကွေစီနာ—ကွေစီမဏ္ဍာဏ္ဍာရန် စသော သုတ်ဖြေး၊ ရသုတ္တာ—သည်၊ (ဟောတိ)”ဟု သီမှ ရှိ၏၏] ရာမိနာ—မင်း၏၊ ဘာဝါ၊ ရှုံး၊ သရုပ်သု—တွေသောသဘာ ရှိသော ဝွေး၏၊ ဘာဝါ၊ သာရှုံး၊ စံ၊ ဉာပမ္မာ—ဥပမာ၏အဖြစ်၊ သောခုမ္မာ—သိမ်းမွေးသူ၏အဖြစ်။

မှတ်ရှုက်။ ။ “ပုန္တ္တဝါ”နောင် ထိက သက်၍ “ပါမော”ဟု ဖြစ်သောအဲ ခြုံဖိယ၏ နောက်၌ ဒွေဘာ၏ မရောက်ရသဖြင့် (၇)အလိုလို ပျောက်၍ “ပါမောဘာဝိကာ”ဟု ပို၍မှန် ဖြစ်ခြောက်းကို ဆရာတိ စုံဖြတ်ကြသည်ဟု ပြုပြီး သိဖြစ်လျှင် “ဒေါမနသု”စသည်၌ ဒုနောက် ဒွေဘာ၏ရောက်ဖြစ်အတိုင်း “ဒုမ္မနနော၊ ဒုဇ္ဇန၊ ဒုဇ္ဇနဲ့”ဟု ဖြစ်ပြီးသောပုဂ္ဂနောင် ကျေပွဲထုတ်။ သက်၍ “ဒေါ”ဟု ရိမိဖြစ်သောအခါကျမှ ဒွေဘာ၏ပျောက်၍ “ဒေါမနသု၊ ဒေါဝစသု၊ ဒေါဘရု”ဖြစ်သည်ဟု ကြောလျှင် သာ၍ ကောင်းမည် ထင်သည်။

ရာမိန္ဒာ ဘာဝေါ ရွှေ့ပေါသောစုံ—ငြင်းပါ၍၏ ရှေ့၌ သိဟို၍မှတ် “ကျော်မီနာ ရသယဲ့”ဟု တွေ့ရ၏၊ ဆိုလိုရင်းကား—“ရာဇ်+ယ” မှ ယပင့်ရှိသော ကို ပြု၍ ဖွေဆော် လာပြီးသောအဲ “ရှာ့ဗု”ဟု ဖြစ် ကွေစာမြတ်အားဖြင့် ရှေ့ ရသယပြုမှ “ရှာ့၌သည်—ဟူလို့၊ “သလာနဲ့ ရှုပဲ (သဘောသည်) ယသော”အော တူသောသဘောရှိသော (သဘော တူသော) အရာ ဟူသူမျှသည် သရုပ မည်၏၊ ထိုသရုပ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (တစ်ခုနှင့် တစ်ခု သင်လျော်လျောက်ပတ်သောအရာ)သည် သရုပဲ မှုတ်၏၊ “ဥပမာယ ဘာဝေါ”အော

ତ୍ରୁଟ୍‌ବାପ୍ତିଯେବ-ତ୍ରୁଟ୍‌ବାପ୍ତିଲ୍ଲଙ୍କିଣୀ, (ଦ୍ୱାରାବନ୍ଧି) ପଚାଗ୍ରଳିଗରିବୁ-
ପଚାଗ୍ରଳିବାକେନ୍ଦ୍ରିକି ଶୋଇଲୁ ଶ୍ରୀମଦ୍ବା ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ । ହାରେ, ପଚାଗ୍ରଳିଗରିବୁ-
ଏବଂ, ପଚାଗ୍ରଳିଗରିବା-ପଚାଗ୍ରଳିବାକେନ୍ଦ୍ରିକି ଶୋଇଲୁ ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ
ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ତଥା-ତ୍ରୁଟ୍‌ବାପ୍ତିଲ୍ଲଙ୍କିଣୀ ପରିପାଦିତ ପିଃ । ତେହିଂରିଗରିବୁ,
ଗର୍ଭିତ ଶୋଇଲୁ ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ପ୍ରାଣିରିଗରିବୁ-
ଅବିଗ୍ରହୀତ୍ୟାନ୍ତର୍ଦ୍ଵାରା ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, (ପରିପାଦିତ ଅବିଗ୍ରହୀତ୍ୟାନ୍ତର୍ଦ୍ଵାରା
ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ-ହ୍ୱାଲି) ପ୍ରାଣିରିଗରିବୁ ଯେମନ୍ତି “ଅଭିନ୍ଦନିତ୍ୟାନ୍ତର୍ଦ୍ଵାରା
ତା-ବୀଜିଲ୍ଲଙ୍କିଣୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ” ହୁ ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ । ଅଭିନ୍ଦନିତ୍ୟାନ୍ତର୍ଦ୍ଵାରା, ତା-ଲ୍ଲଙ୍କିଣୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ଉତ୍ସାହ-
ଉତ୍ସାହିତ୍ୟାନ୍ତର୍ଦ୍ଵାରା ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ଶ୍ରୀମଦ୍ବାଣୀ

ယာစကတ္တော်၊ တာ-တောင်းတတ်သူ၏အဖြစ်၊ ကြိယာ-ကြိယာတည်း၊ ဒဏ္ဍာတ္ထော်၊ တာ-တုတ်ရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဒဗ္ဗာ-ခြိမ်တည်း၊ သာစွဲဝါဒတာ-အမှန်ကို ဆိုလေရှိသူ၏အဖြစ်၊ ပါရမိတာ-ပါရမိ၏အဖြစ်၊ [အနက်ဖြစ်ရဲ ပေးသည်] 。

ကတည်တာ-ပြအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို သိသူ၏အဖြစ်၊ ဂွဲစာဒီနာ-ကွဲစာဒီမန္တ္တရာနံ စသော သုတေဖြင့်၊ တာပစ္စယေ-တာ ပစ္စည်းကြောင့်၊ (သိမျှ၌ “ဒိ”မပါ) ရသုတ္တံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အပိုစ္စတာ-အလိုမရှိသူ၏အဖြစ်၊

ဒဏ္ဍာတ္တံ၊ တာ၊ ဒ္ဓံ—လူအများ ထိုင်နေရာဝယ် လူတစ်ယောက်ကား တုတ်ကို ကိုင်ထား၏၊ အထက်လူကြီးက “တိုလူစုရုတ်ဝေး၌ တုတ်ကိုင်သူကို ခေါ်ချောစ်”ဟု ထိုင်လိုက်သောအခါ လူငယ်တစ်ယောက် သွား၍ ရှာဖွေလေသော ထိုသူ ကိုင်ထားသော တုတ်ကို မြင်ရ၍ “ဤသူသည် ဒဏ္ဍာ(တုတ်ကိုင်သူ)တည်”ဟု အသိဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ပြီး နောက် “အာဂုသာ ဒဏ္ဍာ တဲ့ ပက္ခာသတ်-ငါရှင် ဒဏ္ဍာ၊ မင်ကို ခေါ်နေတယ”ဟု ပြောဆိုရာ၌ ဒဏ္ဍာသွေ့၏ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤသို့ “ဒဏ္ဍာတ္တံ-ဒဏ္ဍာပဲဟု သိသောညာ၏၊ ဒဏ္ဍာသွေ့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်း”ဟူသည် တုတ်ဖြစ်ပင် ဖြစ်၏၊ ဝိသာကိုတ္တံ-ဦးချို့ ရှိသော နွား၏အဖြစ် “သသည်-ကိုလည်း စိစစ်ပါလေ။

နာမဘဘဝ။ ॥ နာမည်ကို ရသော နာမဘဘဝလည်း ရှိသေး၏၊ လူတစ်ယောက်ကို “စိတ္တံ”ဟု မှတ်ထား၏၊ အများကလည်း စိတ္တံဟု ခေါ်ကြ၏၊ ကာလကြာသော “စိတ္တံ=စိတ္တံ”ဟု ထင်ရှား၍ အများသိ ဖြစ်လာ၏၊ ထိုသူကို မြင်ရ ကြားရသူတိုင်းဝယ် “ဤသူ စိတ္တံ”ပဲဟု သိသောညာ၏ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ကေားပြောသောအခါ “အယ စိတ္တံ-ဤသူ စိတ္တံတည်”၊ သသည်-ဖြင့် စိတ္တံသွေ့၏ လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤသို့ “စိတ္တံတ္တံ-စိတ္တံဟု သိသောညာ၏၊ စိတ္တံသွေ့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း”ဟူသည် ဇာတ်-ရှင်-ကြိယာ-ဖြစ်များ မဖြစ်နိုင်၊ စိတ္တံ-ဟူသော နာမည်ပင်တည်း၊ ထိုနာမဘဘဝကို အာဘိ၊ အဖွဲ့ ထိုက်သလို သွင်းနိုင်သောကြောင့် ရှုပသိခို့၍ သီးခြား မပြတော့ချော ဤသို့လျင် ဘာဝပစ္စည်း၏ ဟောနက်များသည် (ပြောရှိခို့စိုးအားဖြင့်) “ဇာတ်-ရှင်-ကြိယာ-ဖြစ်-နာမ်” ဟု ၅ ကန် ရှိ၏၊ အခြားသော သုတေ-သမ္မန်-သီးသမာာ စသည်များလည်း ရှိပေသေး၏၊ ဘေးအစိန္တာ-သွေ့၏စိတ္တံမှာ ရှုပါလေ။

သစ္စဝါဒီတာ ပါရမိတာ—“မှန်ကန်သော စကားကို ပြောလေရှိသူ”ဟု သိသော ဘာတ်၊ “သစ္စဝါဒီသွေ့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း”ဟူသည် မှန်ကန်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ကြိယာတည်း၊ “သစ္စဝါဒီနော ဘာတော်”ဟု ပြု၊ “ပရမသု-မြတ်သော ဘုရားအလောင်း၏၊ ဘာတော်၊ ပါရမိတာ”ဟု ဦးကုန် တွေ့ရ၏၊ သို့သော “ပရမ”နောင် တာပစ္စည်း သက်ရုံးဖြင့် “ပါ”ဟု စုံလည်း မဖြစ်နိုင်၊ မိလည်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စာကိုယ်နှင့်တက္ကပို့ပျက်နေဟန် တူသည်၊ ပါရမိပုံးကို နောက်သတ်၌ တွေ့ရလဲ့၊ ထို့၌ ပါရမိတာ ပြီးပုံကို ပြမည်။

ကတည်ဘာ—“ကတည်နော ဘာတော်”အရ သူကျေးဇူးကို သိတတ်သောညာ၏ သည် ကတည်တာ မည်၏၊ ဒဏ္ဍာတ္တံ စဉ် ကတည်တာ တိုင်းအောင် “ဒဏ္ဍာ-သစ္စဝါဒီ-ပါရမိ-ကတည်”ဟု ပကတိ ဖြစ်၏၊ ဂွဲစာဒီမန္တ္တရာနံဖြင့် တာပစ္စည်းကြောင့် ရသု ပြု၍ “ဒဏ္ဍာတာ” စသည် ဖြစ်၏။

အသံသရှုတာ—ရောနောခြင်း၊ မရှိသူ၏အဖြစ်၊ နိဒါရာမတာ—အိပ်ခြင်း၌
မွေးလျှော့သူ၏အဖြစ်၊ လဟုတာ—ပေါ်သည်၏အဖြစ်၊ လူဇ္ဈာဒီ—တည်း။

လူနပစ္စယေ—တ္ထန စစ်ည်း၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ပုဂ္ဂန္တနသု—ပုဂ္ဂန္တ၏၌၊
ဘာဝါ၊ ပုဂ္ဂန္တန္တနဲ့၊ ဝေဒနတ္ထနဲ့—ဝေဒန၏အဖြစ်၊ ကယတ္ထနဲ့—မယား၏
အဖြစ်....ကောယျ—ကောယျပစ္စည်း၌ (ဥဒါဟရဏံ)၊ [သို့ "ကောယျ" ဟု
ရှိ၏] သုစိသု—စင်ကြယ်သူ၏၊ ဘာဝါ၊ သောစေယျဗုံး၊ စံ၊ အာခိပတေယျဗုံး—
အကြီးအကဲ၏အဖြစ်၊ ကဝိသု—ကဗျာတတ်သီ ပညာရှိ၏၊ ဘာဝါ၊
ကာဝေယျဗုံး၊ ထေနသု—နီးတတ်သူ၏၊ ဘာဝါ၊ ထေယျဗုံး၊ မဟာဝတ္ထိနာ—
တေသုဝုဒီသုတ်ကြီးဖြင့်၊ နကာရသု—နအက္ခရာကို၊ လောပါ—ချေး။

ကျော်တာတိယေဂဝိဘာရေနဲ့ဖြင့်၊ ကမ္မနဲ့—ကမ္မအနက်၌လည်းကောင်း၊
သက္ကတွေစ—သက်တာအနက်၌လည်းကောင်း၊ ကျောဒယော—ကျောအစရှိသော
ပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောနှိုး)၊ ဝိရာနဲ့—ရဲရင့်သုတို့၏၊ ဘာဝါ—အဖြစ်သည်၏၊
ကမ္မဲ့—အလုပ်သည်၊ ဝိရိယ့်—မည်၏၊ ပရိဘာဇ္ဈသု—ရွာသူသားငယ်ကို ချို့ဖွဲ့၊
မွေးမြှေ့တတ်သူ၏၊ ကမ္မဲ့—အလုပ်သည်၊ ပရိဘာဇ္ဈ—မည်၏၊ ပရိဘာဇ္ဈသု—
ရွာသူသားငယ်ကို ချို့ဖွဲ့၊ မွေးမြှေ့တတ်သူ၏အလုပ်၏၊ ဘာဝါ—အဖြစ်သည်။

အို့ဇ္ဈတာပေါ်ဇ္ဈာဒီ—“အို့ဇ္ဈ လူဇ္ဈာ ယသု”ဟု ဝိရှိပြုပြုသော်လည်း လိုချင်
မက်မောခြင်း၊ မရှိသူကို “အို့ဇ္ဈ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို အို့ဇ္ဈပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းကား
အလောဘပြောနဲ့သော ကုသိလိုလိုဖြစ်ခြင်း၊ အမူအရာ ကြိယာတည်း၊ “အသံသရှုသု
ဘာဝါ”အရ သူတစ်ပါးနှင့် မရောဘာ တစ်ယောက်တည်းနေခြင်း၊ အမူအရာ ကြိယာသည်
အသံသရှုတာ မည်၏၊ “ဘသေး အာရာမော ယသုသာတိ ဘသာဘရာမော၊ ဘသာရာမသု
ဘာဝါ”အရ ကကားများစွာ ပြောဆိုခြင်း၌ မွေးလျှော့ခြင်း၊ ရှိသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဟုသည်
စကားများခြင်း၊ ကြိယာတည်း၊ “နှိဒါယ အာရာမော ယသု”စသည်အရ အိပ်ခြင်း၌
မွေးလျှော့ခြင်း၊ ရှိသူ၏အဖြစ်ဟုသည် အသိပ်ကြီးခြင်း၊ အမူအရာကြိယာတည်း။

ဇူးပစ္စယေ၊ ပေါ်ဇ္ဈာဒီ—“ဝေဒနာယ ဘာဝါ၊ ဝေဒနာ+တ္ထန”၊ “ဘယာယ—
မယား၏၊ ဘာဝါ၊ ကယာ+တ္ထန”ဟု ဖြစ်သည်အခါလည်း နာ—ယာတို့၌ ရသုပြုး
[“ဘယတ္ထနောဝါ ဘရတ္ထနောဝါ”၌ “အရသု—လင်၏၊ ဘာဝါ၊ အရတ္ထန”ဟု ပြု။]

ကောယျ အေ၊ နကာရသု လောပါ— အမိပတိနော—အကြီးအကဲ၏၊ ဘာဝါ၊
အာခိပတေယျဗုံး၊ “ကာဝေယျဗုံး—ကဝိ၏ဖြစ်ကြောင်း”ဟုသည် ကမျာဖွဲ့စိတတ်သောည်း
တည်း၊ “ထေယျဗုံး—နီးသူ၏ဖြစ်ကြောင်း”ဟုသည် နီးယူကြောင်းစိတတ်သည်း၊ “ထေန+ထေယျ”
ဟု ဖြစ်သောအခါ သုတ်ကြီးဖြင့် (နဲ့) ချေး။

ပါရိဘုတ္တာ-မည်၏၊ စံ၊ သောဝစသာတာ-လွယ်ကူသောစကားရှိသူ၏
အလုပ်၏အဖြစ်၊ ဘိသဇသာ-ဆေးဆရာ၏၊ ကမ္မာ-အလုပ်သည်၊ ဘာသမ္မာ-
မည်၏၊ ရှုဟန္တသု-အားထိက်သူ၏၊ ကမ္မာ-သည်၊ ဝေယျာစွဲ-မည်၏၊
သင့်သု-စဉ်းလသူ၏၊ ဘာဝါ-အဖြစ်သည်၊ ဝါ၊ ကမ္မာ-သည်၊ သာဒ္ဓယုံ-
မည်၏။

သကတ္ထာ-သကတ်အနက်၌၊ (ဥဒါဟရင် ပန်-ဥဒါဟရှိကား) ယထာဘူတမေဝ-ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်းပင်၊ ယထာဘုစ္စ-မည်၏၊ ကရာဏာ ယေဝ-သနားခြင်းသည်ပင်၊ ကရာရည်-မည်၏၊ ပတ္တကာလံဝ-လျောက်ပတ် သောအခါရှိသော ကံသည်ပင်၊ ပတ္တကလ္ထာ-မည်၏၊ အာကာသာနှစ်မေဝ-အနှစ်ကောင်းက်သည်ပင်၊ အာကာသာနှစ္စ-မည်၏၊ ကာယပါရည်မေဝ-ကာယပါရည်သည်ပင်၊ ကာယပါရည်တာ-မည်၏၊ လူနှစ်။

ဝိသမသာ-မတူသောဝတ္ထု၏၊ ဘာဝေါ-အဖြစ်တည်း၊ လူတိ ဝိဂုဟာ (ကတော်)၊ တွေတာတိ စ ဘာဝေးတိ စ ဝတ္ထော်။

၃၈၈။ ထ ဝိသမသာ။ ॥တသု-ထိအရာ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းတည်း၊ လူစွေ တသီး အတ္ထာ-၌၊ ဝိသမကြောစွေမှာသီဟိ-ဝိသမ ဤ၌၊ အတုရှိကုန်သော၊ ဆိုယန္တိ-၌၊ အပစ္စယော ဟောတိ၊ တွေတာစ-တွေပစ္စည်း၊ တာပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောနှစ်) [“အာကတိဂေါ်ကောယ”ဟု

သကတ္ထာပေါကာယပါရည်တာ— သကတ္ထု၏အမိပ္ပါယကို ရေးခဲ့ပြီ၊ ယ ယ ဘူပဲ ယထာဘူတဲ့-အကြောင်းအကြောင်း ဟုတ်မှန်သော အနက် (ဝိဇ္ဇာ အလှယီဘာသာသမသာသံ) ယထာဘူတဲ့ စဝ်ဟုသော အနက်၌ “အျော်တာ”ဟုသော ယောကိုဘာကဖြင့် အျော် သည်၊ “ဘူစ္စ” ဖြစ်သောအခါ ကွောဒိမ္မာ္ဇာရာနှင့်ဖြင့် ရသာပြု၊ “ကရာဏာ+ယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ အဝင္းပြာ ယောလျှော့ဖြင့် အာကို ရေး၊ အျော် ဥပြု၊ ဒွေးဘော်လာ၊ “ပတ္တကာလ+ယ”၌ ယပင်ရှိသော လကို လပြု၊ ဒွေးဘော်လာ၊ “ပတ္ထာ ကာလော ယသာ” အရ လျောက်ပတ်သောအခါရှိသော (ပြုခိုန်ရောက်နေသော) ကံသည်၊ “ပတ္တကာလ” မည်၏။ [ဤပတ္တကလ္ထာပုပ်အတွက် မှတ်ချက်ကို သိန္တာ(ဝရှိ၌ ဝရေး)သုတေသန ပြခဲ့ပြီ။]

“အာကာသာ+အနှစ်=အခုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ကောင်းကင်”ဟုရှိ၌ အျော့ဖွဲ့ည်း ဖြင့် “အာကာသာနှစ်”ဟု ဖြစ်၏၊ တေသုဂ္ဂနှစ်သုတေသန န ကို နိဂုဟိတ်ပြု၊ ယဝတ်ဖြင့် တျေကို ဖြဲ့၊ နိဂုဟိတ်ကို ဝင်နဲ့ ၂၅၌ ပြု၊ ကာယပါရည် စဝ်-ဟုသော အနက်၌ တာပစ္စည်း သက်၊ ဝင်ပုဒ်ရှင် ဝိဘတ်တိုကို ဆိုင်ရာဖြင့် ချေ၊ ကြောခို့၌ အာဒိုဖြင့် “ကုတော လလ္လာ အလမ်းယ် (အလလ္လာမေဝ + အလမ်းယ်)၊ ဟိုဒီပြောလို့ယ် စန် (ပြောလ္လာမေဝ + ပြောလို့ယ်)”တို့၌ အျော် (တို့နည်း-လူယ) ပစ္စည်း သက်ရသော ပုစ် စသည်ကို ယူ။

၃၉၀။ [အာကတိဂေါ်ကော၏ အမိပ္ပါယကို ရေး၊ (၃၆၅)သုတေသန ပြခဲ့ပြီ၊ ဝေသမဲ့ဂို့ “နာနှာ-မတူတုးမြား ကွဲပြားသည်၏အဖြစ်”ဟု ဂုဏ်ကသုတေသန အနွေကထာ ဖွင့်သောကြောင့် “ဝေသမဲ့-မတူသည်၏အဖြစ်”ဟု ပေး၊ အျော့ဖွဲ့ည်းဖြင့် မှတ် (မ)ပြု၊ ဒွေးဘော်လာ၏ “ဝေသမဲ့”ဟုလည်း ရှိ၏။]

သီဟို၏မှ ရှိ၏၊ အယ်-ဤရိတ်သည်၊ အကတိဂဏေ-အခြင်းအရာတူသောအားဖြင့် ယဉ်အပ်သော ဂိုဏ်းတည်း] ဝေသမဲ့, ဝိသမတ္တာ, ဝိသမတ္တာ-မတူသည်၏အဖြစ်၊ သုစိသော-စင်ကြော်သောဝါး၏၊ ဘာဝေါ, သောစံ, သုစိတ္တာ, သုစိတာ-အလေးပြုအပ်သူ၏၊ ဘာဝေါ, ဂါရဝေါ၊ အာဒီရုံ-အစွဲ ရုံပြုပြု၊ ဉာသရေ စာတိ သုတ္တာ-၌၊ စသဒ္ဓရဟဏာနှင့်-ဖြင့်၊ ဥက္ကာရသော စ၊ အဝါဒေသော-အဝါ ပြု၊ ပဋိနော-လီမှာသူ၏၊ ဘာဝေါ, ပါဇ္ဇာ၊ ပဇ္ဇာတ္တာ, ပဇ္ဇာတာ-အဖြစ်။

ဥဇနော-ဖြောင့်မတ်သူ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ အဇ္ဇာ-မည်၏၊ မှုဇ္ဇနော-နည်သူ၏၊ ဘာဝေါ, မအုံ-မည်၏၊ ကျွွဲဗြာ-ဤသို့ အစရှိသော ပြယ်ကို၍ အာတ္တာတ္တာတိ-သုတိဖြင့်၊ ကဗိုး-ဏာပစ္စည်းကြောင့်၊ ကျွွဲကာရကာရာနှင့်-ကျွွဲအကွာရာတို့၏၊ အာတ္တာ-အာအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒိဘာဝေါ-

ဂါရဝေါ— အလေးပြုအပ်သော ဆရာ စသည်ကို ဟောရန် “ဂရ=ဂရ”ဟု ပါ၌၂၂၃။ ရွတ်ကြ၏၊ ထိတ္တာင် သဒ္ဓနှင့်-သီလက္နာနှင့်ကာသစ်တို့၌ အာရွှံပြု၍ “ဂါရံ”ဟု ရုပ်ရှိသောကြောင့် ပါ၌အရာဝယ် “ဂရ”ဟု ရှိရမည်၊ ဥက္ကာ အော်ပြု၍ “ဂါရံ”ဟု ရှိရမည်-ဟု ဆို၏၊ သို့သော “ပုမ အာစရိယာဒို့၊ ဂရမှာတာ ပိတ္တာသူပို့၊ ဂရတိသု မဟန္တာ စ၊ ဒုဇ္ဇာ လဟာကေသု စ”ဟု အဘိဓာန်၌ ဆရာစသည်ကို ဟောရဝယ် “ဂရ”ဟု လာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥဇနော ဘာဝေါ အာအုံ-”စသည်၌ ဥက္ကာလည်း အာပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း “ဂရ”သာ အမှန်ဟု စာတ္တာတ္တာတိဟု ဆုံးဖြတ်၏၊ ရုပသီဒ္ဓရရာကား အထူးမပြုဘဲ “အာဒီရုံ”ဟု ဆိုသော ကြောင့် “ဂရ”ဟု ဆုံးလိုဟန်တုသည်၊ ဂရသဒ္ဓရသည် “အာစရိယာတွေဝါမိ ရှင်”ပုဒ်တည်းဟု ကြုံ၍ “ဂရနော-အလေးပြုအပ်သော ဆရာ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင့် ဖော်ဘာ ကရယာ စသောဂုဏ်၊ သီလစသောဂုဏ်သည်၊ ဂါရဝေါ-မည်၏”၊ “ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ” စသော ဂုဏ်လသုတ်၌ကား “ဂရကာရ-အလေးပြုတိသူ၏”ဟု ဆုံးလိုက် ကာရပုဇ္ဇာ၍ ဂရမည်၏၊ “ဂရနော-အလေးပြုတိသူ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင့် (ရှိသောခြင်းအမှုအရာ) ကြိယာသည်၊ ဂါရဝေါ-မည်၏”ဟု မှတ်၊ ရုပ်ပြီးပုံမှာ စကိုယ်အတိုင်း သိသာပြီ။

ဥဇနော၊ အလေးမအုံ- ကျွွဲဗြာ— ပြန်မာမျှ၌ “ကျွွဲဗြာ”ဟု ရှိသော သီမှုသာ ကောင်းသည်] အဇ္ဇာ မအုံ ပြယ်ကို၍ ဏာပစ္စည်း သက်၊ ထဲအနုပ်၏ ချေ၍ “ဥဇ္ဇာ+အ၊ မအုံ+အ”ဟု ဖြစ်သောအခါ “အာတ္တာ”သုတိဖြင့် အစ ဥက္ကာ အာ ပြု၊ ဉာသရေ စဉ် စသန္တာပြု၍ န ခုတို့၏ ဥ ကို အဝပြု၊ ဒွေဘော်လာ (အာဇ္ဇာ၊ မအုံ၊ ကွစ်များ အာတ္တာနှင့်ဖြင့် အာကို ရသာပြု၊ အဇ္ဇာ-မအုံမဟု ဖြစ်၏။ [“ကျွွဲကာရကာရာနှင့် အာတ္တာ”၌ “ကျွွဲကာရ-ကား လာလတ္တာသော အာရိယ် အတွက်တည်း၊ ထဲကြောင့် “ကျွွဲဗြာ-ဤသို့ အစရှိသော ပြယ်ကို၍”ဟု ကျွဲတိအတွက် အာဒီအန်းကြိလိုက်သည်။]

လည်းကောင်း၊ သံယောဂေါ်-သံယုဂ်ကြောင့်၊ အာဒီရသုတ္တု-အစသရ၏ရသုအဖြစ်သည်လည်းကောင်း(ဟောတိ)၊ ဥဇဗျာ-ဖြောင့်မတ်သူ၏အဖြစ်၊ မုဒ္ဒတာ-နည်းသူ၏အဖြစ်၊ စံ၊ ကြုသိသု-ရသေ့၏၊ ဘာဝေါ၊ အာရိသု-မည်၏၊ အာသဘ်-ဥသဘ၏အဖြစ်၊ ကုမ္ပဏီသု-သတိုသား၏၊ ဘာဝေါ၊ ကောမာရုံ၊ ယုဝသု-ပျိုချော်သူ၏၊ ဘာဝေါ၊ ယော်ဗုံး၊ မဟာဝါတိနာ-တောသုစိုးသုတိုးဖြင့်၊ နကာရှာမော်-နအက္ခရာလာ၊ ပရမာနဲ့-ဖြတ်သောအလောင်းတော်တို့၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ ပါ၊ ကမ္မာ-အမှုသည်၊ ပါရမီ-မည်၏၊ ဒါနာဒိုကြော်-ဒါနဲ့အစရှိသောအမှုအရာတည်း၊ ကာဝဏီကာဒိုသုတ္တုနဲ့-ကာဝဏီကာဒိုသုတ္တုဖြင့်၊ ဤပစ္စယော-ဤပစ္စည်းသက်၊ သမဂ္ဂါနဲ့-ညီညွှတ်သူတို့၏၊ ဘာဝေါ၊ သာမဏ္ဍာ-ဖြစ်၏။

ရမဏီယာဒီတော် ကုန်။ ॥ဘာဝတ္ထု-ဘာဘအန်က်၌၊ ရမဏီယုလ္လာစွေဝမာဒီတော်-ရမဏီယု အစရှိသောသုဒိုးမှနောက်၌၊ ကဏ်ပစ္စယော-ကဏ်ပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ တွေ့တာစ်，(ဟောနှိုး)၊ ရမဏီယာသု-မွေ့လျှော်ဖွယ်၏၊ ဘာဝေါ၊ ရမဏီယာကံ၊ ရမဏီယုတ္တု၊ ရမဏီယာတာ-မည်၏။ စံ၊ မာနုညာကံ၊ မနုညာတာ-စိတ်ကို လွှန်စွာ နှစ်သက်စေတတ်သော

လုသိသုနောင် ကာသက်၊ အနုံဗန်ရွှေ၊ ဝိဘတ်ရွှေ (လုသိ+အ) အာတ္ထုသုတ်ဖြင့် လူကို အာပြု၊ ရိအက္ခရာလျဉ်း လာ (အာရိသိ+အ) လူဝင်လျှော် ယံ နဲ့ ပါဖြင့် လူကို ယပြု၊ သူကို ယဝတ်၌ ကာရသုဒိုးဖြင့် သပြု၊ ဒွေးဘော်လာလျှင် “အာရိသု”ဟု သီဟို၌ မူအတိုင်း ပြီး၏၊ သူ နို သ မပြုလျှင် “အာရိသု”ဟု မြန်မာမူအတိုင်း ပြီး၏၊ အာသဘ် နှုံးကား ဥကို အာပြုရှိသာ၊ ယုဝသုနောင် ကာသက်，(ယုဝ+အ) ရွှေဒီခိုသရာသု ပါဖြင့် ပြုရှိပြု၊ တောသုစိုးဖြင့် နဲ့လာ (ယောဝနဲ့) ဝငွေးဘော်လာ၊ ဒေါဓသာ စုံ စဖြင့် ၀၂ လုံးကို ၁၂ လုံး ပြု၊ ယော်ဗုံးမှာ ဖြစ်၏။

ပါရမီ—နိုဗုန်ကို ရည်စား၍ ဒါန သီလ စသည်ကို ပြုခြင်းအမှုအရာကြော်ယာကြောင့် ထို ပြုသုကို “ပရမာ=ဖြတ်သူ”ဟု ခေါ်ရ၏၊ ထိုကြောင့် “ပရမာနဲ့ဘာဝေါ”အရ ပရမ သုဒို ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းသည် ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကို ပြုခြင်း အမှုအရာကြော်ယာတည်း-ဒါန သီလ စသော ကောင်းမှုလုပ်ငန်းသည် ဖြတ်သူတို့၏ လုပ်ငန်းဖြစ်ရကား “ပရမာနဲ့ ကမ္မာ”အရလည်း ပါရမီ မည်၏။ [ကျေမားနှစ်တို့၏ “ပရမာနဲ့ + ကမ္မာ-မြတ်သူတို့၏ ဥစွာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ပါရမီ”ဟ ဆိုသေး၏။] ပါရမ ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ကာဝဏီကာဏေယျဏေထွေဟိုသုတ်ဖြင့် ၁၂ ပစ္စည်းသက် သွေ့ အန်က်၌ တာ ပစ္စည်း သက်လျှင် “ပါရမီယော ပါရမီတာ”ဟု ဖြစ်၏၊ အချင်းချင်း ညီညွှတ်မှုကြော်သုည် သမဂ္ဂသုဒို ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်၍ “သမဂ္ဂါနဲ့ဘာဝေါ”အရ သာမဏ္ဍာ ဖည်၏။

အာရုံ၏အဖြစ်၊ ပိယရူပက်၊ ဗုံး၊ တာ-ချစ်အပ်သော သဘောရှိသောတရား၏အဖြစ်။ ကလျာဏာက်၊ ဗုံး၊ တာ-ကောင်းသည်၏အဖြစ်။ စောရက်-ခိုးတတ်သူ၏အဖြစ်။ စောရကာ ဝါ-လည်း ရှိ၏။ စောရဗုံး၊ တာ-ဖြစ်။ အမှုက်၊ ဗုံး၊ တာ-ထက်ဝက်၏အဖြစ်။ လူစွား။ ဘာဝတန္ထိတ္ထ-ဘာဝတန္ထိတ္ထ သည်။ (နိဋ္ဌတ်)။

ဂီသသတန္ထိတ္ထ

သဇ္ဈ္ဇာ-ကုန်သော၊ လူမေး-ဤသူတိသည်။ ပါပါ-ယဉ်မာသူတိတည်း၊ အယ်-ဤသူကား၊ လူမေသံ-ဤသူတိတက်။ ဂီသသနဲ့-အထူးအားဖြင့်၊ ပါပါ-ယဉ်မာသူတည်း၊ လူတိ-သိုး ဂိဂုံးဟေး (သတိ)။

ရမထိယသာ ပေါ်၊ ရမထိယတာ— “ရမထိတ္ဇာ-မွေ့လျှော်တိက်၏၊ ဝါ-မွေ့လျှော်ဖွယ် ကောင်း၏၊ လူတိ၊ ရမထိယသာ-မည်၏” မွေ့လျှော်ဖွယ်ကောင်းသော လောက စသည်တည်း၊ ရမထိယသာ-မွေ့လျှော်ဖွယ်ကောင်းသော လောက၏၊ ဘာဝဝါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သာယာတင့်တယ်သော ရှုတ်သည်။ ရာမထိယက်-မည်၏။ ရမထိယသာ နောင် ကက်ပစ္စည်းသက်၊ က်အနုစုန်ချေ၊ ရှုံး စုနိပြု၊ ဤသို့ ဘာဝအနက်၌ ကက်ပစ္စည်းသက်ခြင်းသည်။ “ရာမထိယက္ခာ-ရုံးမှတ်ယာဝံ”ဟု ဖွင့်သော သုတေသနဘာဝ၊ ပါယာသိရာစည်သုတေသနကထာ စသည်နှင့် လျှော်၏။

“ယတ္ထာ အရာရွှေ့သူ ပိုဟန္တိ၊ တဲ့ ဘူမိရာမထိယက်=အကြောင် မြေအရှင်၌ ရဟန္တာများ သိတင်းသုံးတော်မြှုပြု၏။ ထိမြေအရှင်သည် မွေ့လျှော်ဖွယ် ကောင်း၏”ဟုသော မွေ့ပုံပ အရဟန္တာဝိုင်းမှု “တဲ့ ဘူမိရာမထိယက္ခာ-သော ဘူမိပဒေသော ရမထိယသာ စောင့်ပစ္စည်း”ဟု အွှေကထာ ဖွင့်သောကြောင့် သက်လွှာ၌ ကက်ပစ္စည်းသက်ဟု ကြောင့်၏။ [တိပိဋက္ခာ “ရာမထိယက္ခာ”ဟု ရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်ဟန် တွဲသည်။ သဒ္ဓတိဘုရား “ရမထိယသာ စောင့်ရာမထိယက္ခာ”ဟု သက်လွှာ၌ ကျေပစ္စည်းသက်၍၊ ဘူမိ စ သာ ရာမထိယက္ခာ စာတိ ဘူမိရာမထိယက္ခာ” ဟု သမာသံ တွဲလျှောက် သမာသွှေ့၌ ကပစ္စည်းဟု ခိုးလေသည်၊ ဆင်ခြင်း] ဘာဝအနက်၌ ဇူးတာ ပစ္စည်းသက်လွှာ၌ “ရမထိယတ္ထာ-တာ”ဟု ဖြစ်၏။

မနှုညာက်ပေါ်လွှား။— မနှုညာပုံံ၏အနက်ကို သုတေသနလွှာနေသုတေသန၌ ပြခဲ့ပြီ ပိယ ရှုပံ့ (သဘောသည်) ယသောတိ ပိယရူပေါ်=ချစ်အပ်သော သဘောရှိသောတရား၊ “စောရသာ ဘာဝါ စောရက”ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသုဂ္ဂို့ဖြင့် လူ လာ၊ အာ ပစ္စည်းသက်၍ “စောရကာ-ခိုးတတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (နိုးခြင်းအမှုအရာကြိုးယာ)” ဟုလည်း ရှိ၏။

၃၉၀။ ဝိသေသာပေါယို့။ ၂ဝိသေသာတွေ၊ တရာတမလူသီကလူယ
ကြောကြတိ—တရ၊ တမ၊ ကြသီက၊ ကြယ၊ ကြောကြန်သော၊ ဒေတာ ပစ္စယာ
ဟောနဲ့၊ ပါပတရော—အထူးယုတ်မာသော ယောကျား၊ ပါပတရာ—အထူး
ယုတ်မာသော မိန်းမ၊ ပါပတရံ—အထူးယုတ်မာသော အမျိုး၊ တတောပိ—
ထိအထူးယုတ်မာသူထက်လည်း၊ အဓိကော—သာလွန်သူသည်၊ ပါပတမော—
မည်၏၊ ပါပတမာ—သာလွန်ယုတ်မာသောမိန်းမ၊ ပါ—အယုတ်မာဆုံးမိန်းမ၊
ပါပတမံ—မျိုး၊ ပါပိဇာဌာ၊ ယာ၊ ယံ၊ ပါပိဇ္ဇာ၊ ဇ္ဇာ၊ ဋ်(အနက်တူ)၊ ဧ၊ ပဇ္ဇာ
တရော—အထူးလိမ္မာသူ၊ ပဇ္ဇာမော—သာလွန်၍ လိမ္မာသူ၊ ပါ—အလိမ္မာဆုံး၊
ပဋိသီကော၊ ယော၊ ဇ္ဇာ—အထူး လိမ္မာသူ၊ သမ္မာသု—အထူးစုံတို့ကို၊ အတိ
သယေန—အလွန်အကဲအားဖြင့်၊ ဝရော—မြတ်သူသည်၊ ဝရာတရော—မည်၏။

သမ္မာသု၊ ပါပါတိ ဂိုဏ်—“လူတိ ဂိုဏ်”ဟု ဆိုသော်လည်း “ပါပတရော”
စသည်ကို “သမ္မာ လူမေ ပါဝါ” စသည်ဖြင့် ဂိုဏ်ပြုရမည်ဟု ဆိုလိုရင်း မဟုတ်၊
၂၅၂နေရာ၌ ဆိုလိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်အနက်ကို ဖော်ပြသော ဝါကျကို “ဂိုဏ်ပော”ဟု
ဆိုသည်၊ လူယုတ်မာအများ၊ ရှိရာဝယ် သာ၍ ယုတ်မာသူကို “ပါပတရ”ဟု ခေါ်၏၊
ထိုးကြောင့် “သမ္မာ လူမေ ပါဝါ—၂၅၃သူအားလုံး လူယုတ်မာချည်းတည်း”ဟု ရှုံးဦးမှာ
စကား ငွေးပြသည်၊ “အယ် လူမေသု ဝိသေသာန် ပါပေါ့”သာ လိုရင်းတည်း၊ ထိုးတွင်
လည်း “အယ်”သည် “ယော—သော”တိုကဲသို့ အပိုထည့်ရသော ပုဒ်တည်း၊ “လူမေသု”
လည်း “ဘုံထက်+ထူးသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “၂၅၄သုတိုးတက်”ဟု အပိုထည့်ပါ၏ပင်၊
လိုရင်းဂိုဏ်ပြုမှာ “ဝိသေသာန် ပါပေါ့”သာတည်း၊ ထိုးကြောင့် နောက်၍ “ဝိသေသာန်
အနှစ်ကောတိ နောက်ယော”စသည်ဖြင့် လိုရင်းဂိုဏ်ပြုမှာ လိုက်သာ ပြုလွှား၊ ရပ်တွေက်ရှုံးကား
“ဝိသေသာန်”ကိုပင် ထည့်၍ တည်ဖွယ် မရလို့၊ “ပါပေါ့”ဟု တည်၍ ၂၅၅သုတိုးဖြင့်
ဝိသေသာအနက်၌ တရပစ္စည်းသက်၊ ဝိဘတ်ချု၊ ပကတိပြု၊ နာမ်ငဲ့ စသည်တွေက်လေ။

တတောပိ အဓိကော ပါပတမော—“တတောပိ အဓိကော”ကား တမုပစ္စည်းသည်
တရပစ္စည်းထက် သာလွန် ထူးကဲသော အနက်ကို ဟောကြောင်းပြသော အဓိပ္ပာယ်ပြု
ပါကျသာတည်း၊ ဂိုဏ်ပြုမှာ “ဝိသေသာန် ပါပေါ့”ပင်၊ ၂၅၆စကားအရ “အများထက်
ထူးကဲသော အနက်၌ တရပစ္စည်း သက်၍ ထိုထူးကဲသော အရာထက်ပင် သာ၍
ထူးကဲပြန်သော (အထူးကဲဆုံးဖြစ်သော)အနက်၌ တမပစ္စည်း သက် “ဟု မှတ်၊
ထိုးကြောင့်ပင် “ကာမစိတ်ကို ဟိန့်၊ ရူပစိတ်ကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ အရူပစိတ်ကို ဥက္ကဋ္ဌတရ”ဟု
နာမည်တ်၍ လောကုတ္ထရာစိတ်ကို “ဥက္ကဋ္ဌတရ”ဟု နာမည်တပ်သည်။ မှုဒ္ဓလောက်
ကား “၂၅၇ယောက်တွင် သာလွန်သူကို ဟောရာ၌ တရပစ္စည်း၊ အများတွင်
သာလွန်သူကို ဟောရာ၌ တမပစ္စည်း”ဟု ခွဲထား၏။

ဝရတမော-သာလွန်မြတ်သူး၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံး၊ (ဝရိသီကော၊ ဝရိယော) ဝရိဇ္ဈာ-သူး၊ စံ၊ ပဏီတတရော-အထူး မွန်မြတ်သောတရား၊ ပဏီတတမော-သာလွန်၍ မွန်မြတ်သောတရား၊ ဝါ-အမွန်မြတ်ဆုံးတရား။

သဗ္ဗေ ကူမ ဂုဏ်-ကြီးသူတို့တည်း၊ အယ် ကူမဆုံး ဝိသေသေနဲ့ ဂုဏ်-ကြီးသူတည်း၊ ကူမတိ အတွေ့-၌၊ ကူယကူးပစ္စယာ-တို့သည်။ ဟောနှင့်

၃၉၁။ ဂုဏ်သာ ၆၈ ကူယကူးပစ္စသူ။ ။ကူယကူးပစ္စကူး-ကူယ၊ ကူး
ဟူကုန်သော၊ အတေသု ပစ္စယေသု-တို့ကြောင့်။ သဗ္ဗေသေဝါ-သော၊
ဂုဏ်သူးသု-ဂုဏ်သူး၏။ ၆၉-အခြားပြုသည်။ ဟောတိ။ ၆၀ယျာ၊
ဇ္ဈား-အထူးသဖြင့် ကြီးသု၊ ၈-ဆက်၊ အတွေ့-ဤပြုယ်တို့၌၊ သရလောပါဒီ
သုတွေ့-သရလောပါ အစရိသောသုတို့။ တုဂ္ဂဟဏေနဲ့-တုသူး၏ကြောင့်။

ပိုပိုသီကောပေးအတိသောနဲ့ ၁၆၉— ကူသီကုန် ကူယ ကူးပစ္စသုံးများကိုကား
ဝိသေသာအနက်ဟောဟူသာ ဆိုကြော်။ ကူသီကုထက် ကူယ-ကူးအနက်က သာသည်ဟု
အဆို မရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသေသာနဲ့ ပါပေါ်တို့ ပိုပိုသီကော-ပိုပိုယော-ပိုပိုဇ္ဈား”
ဟုချေသုံးပြု။ ဝိသေသာအနက်နှင့် အတိသေသာအနက်သည် သဘောတူ၏၊ ထို့ကြောင့်
“အတိသေသာနဲ့ ၁၆၉၊ ၁၆၂ရော၊ ၁၆၃ရော”စသည်ဖြင့်လည်း ပိုပိုပိုပြုသည်။

မောဂ္ဂလွှာနဲ့။ ။ထုံး အတိသေသာအနက်ဟော ပစ္စည်းနောင်လည်း အတိသေသာလွှာ
ပစ္စည်း ထပ်၍ သက်နိုင်၏ဟု ဆို၏။ “အတိသေသာနဲ့ ပါပိုဒ္ဓာ-ပိုပိုဒ္ဓတရော=အလွန်
အကဲအားဖြင့် အထူးယုတ်မာသူ(အလွန်အလွန် ယုတ်မာသူ)သည် ပါပိုဒ္ဓတရု မျှော်၏။”
၍၍ အတိသေသာအနက်၌ အေသာက်ပစ္စသုံးလည်း သက်သည်ဟု မောဂ္ဂလွှာနဲ့နိုင်သော
မိန့်၏ “ကုတော့ နိုင်သော အေသာက်ပစ္စသုံးလည်း သက်သည်ဟု မောဂ္ဂလွှာနဲ့နိုင်သော”တည်း။

“အေသာက်”ပေးပို့ကို စဉ်းစား။ ။အယုတ်အနိမ့်ကို ဟောရာ၌ “မည်သူအေသာက်
ယုတ်သူ” စသည်ဖြင့် “အေသာက်”ဟု သုံးစွဲရှိုး ရှိသောပြည်း “တတေဘို အမိကော
ပါပိတမော”၌ အမိကောပုဒ်ကို ထောက်လွှင် “တတေဘို-ထိုသူအေသာက်လည်း”ဟု
ပေး၍ မလေ့ရှိုး “ထိုသူထက်လည်း”ဟု ပေးမှုသာ လေ့ရှိုး၏၊ မကောင်းရှုနှင့် သာလွန်သူ
ကို “သူထက်ကဲသူ”ဟုလည်း “ထက်”သုံးလေ့ရှိုး၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ္ထာအပါဒါန်း၌
သုံးလေ့ရှိုးသော “အေသာက်”ဟုသော အသုံးကို စဉ်းစားကြပါလေ။

၃၉၁။ ဂုဏ်သာ ၆၈ ကူယကူးပစ္စသုံး- ဂုဏ်နောင် ဝိသေသာ တရာ့မိသီကိုယ်၍
သုတ်ဖြင့် ကူယပစ္စသုံးသက်၊ ဝိဘတ္ထာ၊ ဂုဏ်ဟု ပကတိပြု ဤသုတ်ဖြင့် ဂုဏ်ကို ၅
ပြု(၁+ကူယ) [သရလောပါဖြင့် ရှုံးသရရေချေလွှင် နောက်ကူကို ပကတိပြုရမည်ဖြစ်၍

ଲୋପ-ରେ, ଯାରାକୁ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ହେଉଥିଲା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଅଗରାରୁଧା-ମହିମାରୁଧା ଏବଂ ଯାରେ ଲୋପତ୍ତି-
ଯୁଦ୍ଧରୁଧା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଲୁଣ୍ଡେ-ରୁହାରୁଧା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଲୁଣ୍ଡେରୁଧା ଏହାରେ କିମ୍ବା
ଯୁଦ୍ଧରୁଧା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଯୁଦ୍ଧରୁଧା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଯୁଦ୍ଧରୁଧା ଏହାରେ କିମ୍ବା

ଲ୍ଲୁଯିଟ୍ରେଚୁତି-ଲ୍ଲୁଯିଟ୍ରେଚୁତିବ୍ରାହ୍ମିନ୍ଦ୍ର ଅଳିଗାରୋ-ତର୍ମ୍ଭୀରୁ ଓ କୋଟିଶ-
କୋହ୍ରାବୁବା ପୁର୍ବବ୍ରାହ୍ମିନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଲାବ୍ଦୀରୁ ପିତ୍ତ୍ଵତେ-ଞ୍ଜି ॥

ରେପିର୍ ପାତ୍ରଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ । ॥ଲୁହିଦ୍ଵେଷ-ତ୍ରୀଗ୍ରାହଣ । ବାତ୍ରହୋଇ
ପଚାଶ୍ଚବାତ୍ରହୋଇ-ପଚାଶ୍ଚବାତ୍ରହୋଇଣି । ହୋଇଯେବା-ଯ ଅପ୍ରିଯାନ୍ତି । [ବେଳିଦ୍ଵେଷମୂଳକ
“ବାତ୍ରହୋଇଯେବା-ଯଭୁବୋ ବାତ୍ରିଅପ୍ରିଯାନ୍ତି”] ହୋଇଯାଏଟି । ଗୋଟ-ଆପ୍ରି
ଯାନ୍ତିଲାନ୍ତି । (ହୋଇଯାଏ) । ଅଯାତ୍ର-ଗ୍ରୀବାଯାନ୍ତିଲାନ୍ତି । ପଚାଶ୍ଚୋ-ଶ୍ରୀଃମୁଖଃଅର୍ପି
ବୁତାନ୍ତି । ଅଯାତ୍ର-ଯାନ୍ତିଲାନ୍ତି । ପଚାଶ୍ଚୋ-ତାନ୍ତି । ବାତ୍ର, ଲୁହ-ତ୍ରୀଯାନ୍ତି
ପଚାଶ୍ଚୋ-ଶ୍ରୀଃମୁଖଃଅର୍ପିବୁତୀତାନ୍ତି । ଅଯ-ଗ୍ରୀବାଗବା । ଲୁହପବ-ଗ୍ରୀବାତ୍ର
ଦାରୀ । ଶିଥେଯେଥାନ୍ତି-ଫ୍ରେଣ୍ଟ । ପଚାଶ୍ଚୋ-ବୁତାନ୍ତି । ଲୁହ-ତ୍ରୀଗ୍ରାହଣ ।
ଯେବୁବା, ଯେବୋ, ଯେବୁବା, ଯେବୋ-ମାନ୍ତିଣି ॥

୨୪୨॥ ଅକ୍ଷିଗ୍ୟ ଫେରେ॥ ॥ପେ ଠିଲେଲେଖ-ଆଧୁଃଆଃପ୍ରଦ୍ଵୀ
ଅକ୍ଷିଗ୍ୟ-କିଣୀ । ଲୁତି ଫେରିଲେବ ଫେରିଲୁଗ-ମନ୍ଦିଣୀ ॥

୧୪୬ ॥ ହାତ୍କୁଳୁ ଯାଇବା ॥ ॥ପୋ ମିଳେଲେଖାନ୍ତି, ହାତ୍କୁଳ୍କୁ-ପ୍ରିୟଙ୍କଣୀ
ଗୁଠି ଯାଇଲେବା, ଦେବୀ-ଣୀ ॥

ରେଣ୍ଟ ଅପ୍ପିଲ କାଳୀ ॥ ॥ପୋ ଠିକ୍‌ଯେବେବୁ, ଅପ୍ପୋ-ଫଲ୍ଲିଃଞ୍ଜି । ଲୁହି
କାଳୀଯେବୁ କାଳୀଦ୍ଵେଷୀ ॥

၃၉။ ပသ္တာသု ၁၁၁ ၁ "အယ္ခ ပသ္တာ အယ္ခ ပသ္တာ" ကား
အားလုံး ချိမ်မှုမ်းအပ်သူရည်း ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားအောင် ပြသော အခြေခံစကားတည်း
ထိုအခြေခံစကားအလိုက် "သမ္မတ ဗုဒ္ဓ ပသ္တာ"ဟု ဆက်ရသည်။ ထိုစကားကျပ်၍
လုံးပင် "အယ္ခပေါ်ပသ္တာ"ဟုသော ဝိပြုဟန်၏ အခြေခံစကားချည်းတည်း၊ ရှင်တွက်
ပုံမှု ထင်ရှားပြီ။

୨୦୭, ୩॥ ପ୍ରୀତି ଯାତରା ଅଥାକଳ୍ପିତ ଆଧୁନିକାନ୍ତରେ ଏହା ଅଣ୍ଟାନ୍ତରେ ଏହା ଅନିର୍ଦ୍ଦିତ
ଶୋଭାରୂପ ମୁଦ୍ରାରେ (କିମ୍) ଫ୍ରିଦ୍ "ଗାଲିଯୋ-ଗାଲିଙ୍କୋ" ଭାଲାନ୍ତରେଣ୍ଟି, ଅଣ୍ଟାନ୍ତରେ
ଚିତ୍ରରୂପ ଅନ୍ତରେ ଶୋଭାରୂପ ମୁଦ୍ରାରେ (କିମ୍) ଫ୍ରିଦ୍ "ଗାଫିଯୋ-ଗାଫିଙ୍କୋ" ଭାଲାନ୍ତରେଣ୍ଟି

ဝိသေသန-ဖြင့်၊ ယုဝါ-ပျိန်သူတည်း၊ ကြတိ အတွေ့-၌၊ ကတ်ကြတိ-ကတ်ဟူသောပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထုတေ (ရှုသုတ်မှ လိုက်)။

၃၉၆။ ယုဝါန္တ။ ။ပေ၊ တေသုဂုဒ္ဓတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ အကာရသာ-ကအကွာရာ၏၊ နကာရော-နပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကနိယော၊ ကနိဇ္ဍာ-အထူး ငယ်ရွယ်သူ၊ ဝါ-အလွန်ငယ်သူ (ညီငယ်)။

၃၉၇။ ဝါမျှုပ်န္တ လောပါ။ ။ပေ၊ သမ္မတ ကြမေ၊ ရုဏ်ဝေါ်-ရုဏ်ရှိသူတိတုံး၊ အယ် ကြမေသံ ဝိသေသန၊ ရုဏ်ဝါ-ရုဏ်ရှိသူတည်း၊ ကြတိ ဂုဏ်ယော ဂုဏ်ဇ္ဍာ-မုည်၏၊ ဝိသေသန၊ သတိမာ-သတိရှိသူတည်း၊ ကြတိ သတိယော သတိဇ္ဍာ-၏၊ ဝိသေသန၊ မေစာဝါ-ပညာရှိသူတည်း၊ ကြတိ မေစာဝါ မေစာဇ္ဍာ-၏၊ ကြစွာဒီ။ [“ဝိသေသတန္ထိတ်-ဝိသေသတန္ထိတ်” သည်၊ (နိုင်တ်)၊ “အချို့မှုမြှု” ရှိသည်။]

အသုဇ္ဈာတန္ထိတ်

ယသာ-အကြင်သူ၏၊ မေစာ-ပညာသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တသို့-ထိုသူ၏၊ (မေစာ-သည်)၊ ဝိဇ္ဇာတိ-ရှိ၏၊ ကြတိ ဝိဂုဟော (သတိ)။

ခွဲ့ခြားထားသော်လည်း၊ သလ္ဗတ္တအတိစာနှုန်းမှ ဒွဲဒ(န)ဖြင့် “ကနိဇ္ဍာ”ဟုရည်း ရှိ၏၊ ယုဝါသဒ္ဓသည် “လူပို့”ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ “ဟောရော စ ယုဝါ သုသု”ဟု လူငယ်သာမန်ကို ဟော၏၊ ကနိဇ္ဍာ-နှစ်ယောက်၊ နှစ်ကလေး၊ [ယုဝါသဒ္ဓ၊ ဘာစိန္တိုး၊ ဖြစ်ပါလျက် “ယုဝါန္တ”ဟု ပဟုဂုစ်နိုတ်ဖြင့် ဆိုခြင်းသည် ဝိဘဏ္ဍာဝိပလွှာသနည်း၊ ရှိကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့်တည်း၊ ဝိပလွှာသနည်း၊ ၆ မျိုးကို ကစွမ်းသာသာ နှိုကာမှာ ရှု။]

ဝါမျှုပ်န္တ လောပါ။ ။ဝါမျှုပ္ပါည်း သက်ပြီးသော ရုဏ်ဝါနောင် လူယပ္ပည်း သက်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ ပက်တိပြုလျင် “ရုဏ်စွဲ+ကြယ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသတိဖြင့် ဝါမျှုပ္ပါည်း၊ က်ခွင်း၊ ချေ ကပ်လျှင် ရုဏ်ယောဟု ဖြစ်၏၊ သတိယော-မေစာယော စသည် လည်း နည်းတူ၊ ဝါမျှုပ္ပါည်း စသည် သက်သော သုတ်များကို အသုဇ္ဈာတန္ထိတ်၌ တွေ့ရလို့။

ဥ၏၊ မေစာ ယသာပေါ်ရွှေဟော— “ယသာ အတ္ထိ”အရာ၌ “အသု အတ္ထိ”ဟုလည်း နေနိုင်၏၊ ထို “အသု+အတ္ထိ”အနက်၌ ဝိ စသော ပစ္စည်းသက်သောကြောင့် မေစာပိ စသည်ကို “အသုတ္ထိတ္ထိတ်” ဟု ခေါ်၏၊ အသု+အတ္ထိ အနက် ရှိသောကြောင့် “အသုတ္ထိ(အသုတ္ထိအတ္ထိ)”တန္ထိတ်ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ တသို့ ဝိဇ္ဇာတိ အနက်၌ ဝိသောပစ္စည်းသက်သောကြောင့် “တသို့ ဝိဇ္ဇာတ္ထိတ္ထိတ်”ဟု ခေါ်လိုက ခေါ်နိုင်သေး၏။

၃၉၈။ တဒသုဇ္ဈိတ် ၆ ၈။ ၂ပဋိမာဝိဘတျန္တာ-ပဋိမာဝိဘတ်အဆုံး ရှိသောပုဒ်မှ နောက်၌၊ အသု-ထိအရာ၏၊ တံ-ထိဟာသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဝါ၊ တသ္ထိ-ထိအရာ၌၊ (တံ-ထိဟာသည်) ဝိဇ္ဇာတိ-၏၊ လူစွဲတေသု အတွေသု- ဤအန်ဂုဏ်တိ၌၊ ဝိပစ္စယော-ဝိပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၌၊ အယုံ- ဤ ဝိပစ္စည်းသည်၊ မေဓာမာယာသဒ္ဓဟီ-မေဓာ မာယာသဒ္ဓတို့မှ (နောက် ၌)၊ (ဟောတိ)၊ မေဓာဝိ-ဝညာရှိယောက်းသည်၊ မေဓာဝိနော-တို့သည်၊ [ဒလ္ထိကဲ့သို့ရပ်စဉ်] လူတ္ထိယံ-လူတ္ထိလိန်း၌ ဤကာရန္တတ္ထာ-ဤကာရန္တ၏ အဖြစ် ကြောင်း၊ ပတိဘီကျေရာဇ်ကာရန္တဟို လူနှီးတိ-သတ်ဖြင့်၊ လူနှီး-လူနှီး ပစ္စည်း သက်၊ မေဓာဝိနှီး-ပညာရှိမိန့်မသည်၊ မေဓာဝိနှီးယော-တို့သည်၊ နုပုံသကေ-၌၊ မေဓာဝိ-ပညာရှိသော၊ ကုလံ-အမျိုးသည်၊ စံ၊ မာယာဝိ- မာယာရှိသော ယောက်း၊ မာယာဝိနှီး-မာယာရှိသော မိန်းမ၊ မာယာဝိ- မာယာရှိသော စိတ္ထိ-စိတ်။

စဂ္ဂဟဏေနှု-ဖြင့်၊ သော လူလဝအာလာဒိပစ္စယာစ-သောပစ္စည်း၊ လူလ၊ ၀၊ အာလ အစရိသော ပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောနှီး)၊ ယထာ-ကား၊ ယသု-အကြောင်သူ၏၊ သူမေဓာ-ကောင်းသော ပညာသည်၊ အတ္ထိ၊ ဝါ၊ တသ္ထိ-၌၊ (သူမေဓာ) ဝိဇ္ဇာတိ၊ လူတိ သုမေဓသော-သုမေဓသော မည်၏။

သို့သော “အသုဇ္ဈိတ္ထိတ်၊ အသုဇ္ဈိတ္ထိတ္ထိ” နာမည် ရွှေးဖြစ်၍ “တသ္ထိ-ရိုတ္ထုတ္ထု” ဟူသော နာမည် ဖဖြစ်တော့ချေး [ဂုလ္ထိ၌ “မည်သူ မည်ဝါ-မည်သည်အရာ”ဟု မထင်ရှားဘဲ အားလုံးအတွက် ခွာန်ပြသောအရာ ဖြစ်၍ “အသု-ထိအရာ၏၊ တံ- ထိ ဟာသည်”ဟု သာမည့် ပေးလိုက်သည်။]

မေဓာမာယာသဒ္ဓဟီ ၁၁-၌ ၂ပစ္စည်းသည် မေဓာ မာယာ ၂ ပုဒ်နောင်သာ သက်၏၊ ရုပ်တွက်ရှုပ်၍ “မေဓာ ယသု အတ္ထိ-ဟုလည်းကောင်း၊ “မေဓာ တသ္ထိ-ဝိဇ္ဇာတ်” ဟုလည်းကောင်း ဝါကျေရုပ်လုပ်၍ တွက်လော်ရှိကြ၏၏၊ မေဓာနောင် ဝိပစ္စည်း သက်၌၊ နောက်မှ ယသု အတ္ထိ စသည်ကို ချောက်သည်။ သို့သော “မေဓာဝိတိ မေဓာသဒ္ဓတော့ ယသု အတ္ထိ၊ တသ္ထိ-၌ ဝိဇ္ဇာတိတ် အတွေ လူမိနာ ဝိပစ္စယံ ကတ္တာ”ဟု ရှုပ်ကျယ် တွက်လော်ရှိသော ချုံသည့်ပင် “မေဓာ”တည်၊ ယသု အတ္ထိဟုသော အန်ဂုဏ်၊ တစ်နည်း- “တသ္ထိ-ဝိဇ္ဇာတိ-ဟုသော အန်ဂုဏ်၌ တဒသုဇ္ဈိတ် ဝိ စသုတ်ဖြင့် မေဓာနောင် ဝိပစ္စည်း သက်၊ နာမ်းငဲ့၊ သိသက်၊ ချေး”ဟု ရုပ်တွက်ပြထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ယသု အတ္ထိ စသည်ကို ထည့်၍ ရေးသား ရုပ်တွက်ဖွေ့ မလို့၊ ဆိုင်ရာပုဒ်ကို တည်၍ ဝိပြုဟန်ကို နှုတ်ဖြင့်သာ ဆိုလျှင် ဆိုင်ရာဖွဲ့ည်း သက်၌၊ သာ ရှင်းလင်းသည်၊ အခြား တန္ထိတ် ရုပ်များ၌လည်း ဤနည်းပင်၊ သို့ရာဝယ် ပုဒ်နှင့်ပစ္စည်း ချုံးပပ်မှ တသ္ထိတ် ဖြစ်သော ကြောင့် “မေဓာ-တပေါ်”သည်ဖြင့် ဝိဘတ္ထာ-ပုဒ်၌၊ အနေအားဖြင့် ရှင်တည်းမည်။

ရသုတ္ထိ-ရသုအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ စံ၊ လောမသော-အမွှေးရှိသူ၊ အသု-ထိသစ်ပင်၏၊ ပိုစ္စ-အစေးသည်၊ အတ္ထိ၊ တသ္ထိ ဝါ ပိုဇ္ဇာတိ၊ ကုတ်ပိုစ္စလော-မည်၏၊ စံ၊ ဖေနိလော-အသီး၌ အမြှုပ်ရှိသော ပတီးနက်ပင်၊ တုန္ထိလော-နှိုတ်သီးရှိသော ဝက်၊ ဇို့လော-ဆကျစ်ရှိသော ရသေ့၊ အသု-

ဓရယထောနလေ့လှုပ္ပါဒီ— ဝိုင်း သသုဒ္ဓိဖြင့် “သော” စသောပစ္စည်းသက်၊ “သမဓာ” တည်၊ သမဓာ အသု အတ္ထိ၊ တသ္ထိ ဝါ ပိုဇ္ဇာတိ-ဟုသော အနက်၌ တဒသုတ္ထိတိ ဝိုင်း သသုဒ္ဓိဖြင့် သသောပစ္စည်းသက် (သမဓာ+သော) “သမဓာ”၌ ပကတီပြု၊ ကွဲစာဒီ မဏ္ဍာဏာရာနှုန်းဖြင့် စာ၌ အာကို ရသုပြု၊ နာမ်င့်၊ သီချေ၊ ပြီး၏၊ ရုပသီးခိုက်ဘွဲ့ “ဝို့ပုံ ပုံပုံသော မဏ္ဍာ” သုတ်ဝယ် ပုံပုံပုံနောင် အသုတ္ထိအနက်၌ “သော” ပစ္စည်းသက်ဟု ဆို၏၊ နာမ်င့် ယောက်ဘာတ်ကို ချေ၊ ဤသို့ ရုပသီးခိုက် နှာသအလို “သော” ဟုပင် ဆိုရမည်။

သပစ္စည်း သာ။ ॥သို့သော လူတ္ထိပိန်း “ဝန္တ တေ ပိတရု ဘဒေ၊ တိမ္မရု သူရုရုဝဲတွေသေ၊ ပေပိတရု တေ သူမေဓသေ” ဟုသော သုတ်မဟာဝါ သက္ကပ္ပါသုတ္ထိ “ဝန္တသေ-သူမေဓသေ” ဟု အာလုပ်ပိုဒ်ရှိ၍ “ဝန္တသာ-သူမေဓသာ” ဟု ကညာကဲ့သို့ အကာရန္တပါဒ် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်၊ “ဗဟိုနို နရသီသာနို၊ လောမသာနို ပြဟာနိုစ” ဟု မူလပဲ့လာသ သဲ့သေဝသုတ္ထိ၌ “လောမသာနို” ဟု စိတ္တာနိုကဲ့သို့ ရပ်ရှိ သောကြောင့်လည်းကောင်၊ လိန်း ၃ ပါးရကောင်းသော သပစ္စည်းသာ ကော်ဖြစ်သင့်၏၊ သသုဒ္ဓိတိလည်း “သ” ပစ္စည်းကိုပင် နှစ်သက်သည်၊ “စူလာမသာယာတ်-ပေါ်လောမ စတိသာ (ဤပရိပိုဒ်များ) အတ္ထိတိ လောမသာ၊ လိုက်လှုပေါ်ဟို သပစ္စယာန် ပဒသီးမိုး မိုးမိုး သသုဒ္ဓိရှိ၍” ဟုသော သီလက္ခန်း မော်သီးဟနာဝသုတ် နှိုကာသစ်လည်း သပစ္စည်း ကိုပင် သဘောတုသာည်၊ လောမသာန် ယသာ အတ္ထိတိ လောမသော=အမွှေးများစွာ ပေါက်သူ၊ (ပုရိသာဒိုဂိုဏ်းရပ်စဉ်)။

ပိုစ္စလော၊ ဖေနိလော။ ॥ပိုစ္စသုဒ္ဓိ “အစေး” ကို ဟောသောကြောင့် အစေးရှိသော အရာဝတ္ထုအာဏုပ် အသုတ္ထိအနက်၌ လူလပ္ပါဒ်းသက်၍ “ပိုစ္စလ” မည်၏၊ လက်ပံပင်ကို ဟောရှုပ်၍ “ပိုစ္စလ” သီမ္မလီ ခို့သု ဟု ဆိုသောကြောင့် လူတ္ထိပိန်းတည်း၊ ဖေနိလျှေ ဖေနိသုဒ္ဓိ “အမြှုပ်”အနက်ဟောတ်လည်း၊ အသီး၌ အမြှုပ်ရှိသောကြောင့် ပတီးနက်ပင်ကို “ဖေနိလော” ဟု ခေါ်သတတ်၊ “ဖေန် အသု အတ္ထိ” ဟု ပြု။

တုန္ထိလော။ ॥တုန္ထိလောတ်၌ ဝက်ည်းနောင်ကို မဟာတုန္ထိလ-စူးတုန္ထိလဟု နာမည်မည်ပုံ ထောက်၍ “တုန္ထိ-နှုတ်သီးသည်၊ ယသာ အတ္ထိ” အရ ဝက်ကို “တုန္ထိလ” ဟု ခေါ်မှတ်ပြုဟန် တုသည်း ဝက်ဟော ပရီယာယ်ကား “သူကရော၊ ဝရာဟော” ဟု ယ ပုံသာ ရှိ၏၊ သတ္တတာအဘိုင်း၌ ချက်အနက် ဝမ်းအနက်ကို ဟောသော “တုန္ထိ” သသုဒ္ဓိနောင် သပစ္စည်း-လပ္ပါဒ်းသက်၍ “တုန္ထိဘော-တုန္ထိလော-ကြိုးသောချက်ရှိသူ” ဝါ-ကြိုးသောဝင်းနှုဂ်ရှိသူ” ဟု ရှိ၏၊ သီဖြစ်၍ သက္ကတ “တုန္ထိလ” သည်ပင် မာကချု

ထိုသူ၏ ကေသာ-ဆံပင်တို့သည်။ အထို-ရှိကုန်၏ ကြတိ ကေသဝေ-မည်၏၊ ဝါစာလော-စက်ဆုပ်ဖွယ် စကားရှိသူ (စကားများသူ)၊ ကြွားခိုး။

“တုလ္လာ”ဟု ဖြစ်လေရောသလားဟု စဉ်းစားဖွယ်ရှိ၏၊ သို့သော် ကူလပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ပြသော အရာဖြစ်၍ ရုပ်သီဒ္ဓအလိုအားဖြင့် နှုတ်သီးဟော တုလ္လာ နောင် ကူလပစ္စည်း သက်သည်ဟု ဆိုရတော့သည်။ အိုးလောလည်း ဆကျွမ်းဟော “ဇွဲ” သွှေ့နောင် ကူလပစ္စည်းတည်း။

ကေသဝေ။ ။ကေသာ(ပဟုဂုစ် ပဋိမာ ယောဝစနှိုး)နောင် ဝ ပစ္စည်း သက်၍ ကေသဝေး ဖြစ်၏၊ သီးလပေါ်-သီးလရှိသော နိဂုံး(သီးလဝန်ဂုံးမင်း) “အထို ယသော အထို”အရ အထွေပါ-ရေရှိသော သမြို့၊ ဂါဏ္ဍာဝါ-အဆောင်အဖူရှိသော (ဓန-လေး) “ဂါဏ္ဍာ(ဂါဏ္ဍာ)၊ သော အသော အထို” စသော ဓမ္မားလောကုံးကာနှင့် အညီတည်း၊ “ဂါဏ္ဍာ (အော်သီံး) အသော အထို”ဟု ဖြုံသော ပယောကသီဒ္ဓအလိုမှ “သိတ်ချုပ်ရှိသောလေး”ဟု ပေးသင့်၏၊ ဤကား ဝ ပစ္စည်း၏ ပုံစံများတည်း၊ “မာနဝါ- (ယစ်မှုး ထောင်လွှား မော်ကြားသော) မာနမာနရှိသူ”ဟုရှုပ်လည်း မာနနောင် ဝပစ္စည်းဖြင့် တစ်နည်း ပြီး၏။ [အခြားတစ်နည်း ပြီးပုံကို အာဝါပွဲပါခိုးသုတေသန ပြုခြုံပြီ။]

ဝါစာလော။ ။ကူလ္လာလိုင်း ဝါစာ နောင် အာလပစ္စည်း သက်၍ စကားရှိသူ၊ စကားများသူကို ဟောသော “ဝါစာလော”ဟု ဖြစ်၏၊ “ဝါစာ ယသော အထို”ဟု ဖြုံ ကုန်ချုပ် စကားများသူတို့သာ “ဝါစာလော”ဟု ဆိုလိုသည်။ (“ကုန်တာ ဝါစာ ဝိဇ္ဇာ ယသောတိ ဝါစာလော”ဟု သာရှာ့သာ ပိဋက္ခုပြု၏၊ မောဂလ္လာနှင့်လည်း “နိုဒ်သယ မိလသာဒီလောပေ ပရော ကွိတ်တိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် နိုဒ်သအက်ပြု ကူလသက်၍ နောက် ကူလုံး “ပရော ကွိတ်”သုတ်ဖြင့် ချေသည်။) ရီးမွေးမွေး စကားကြော်သုတေသန ဝါစာမို့ “ဝါစာမို့” သက္ကတ္တာ့ “ဝါရိုန်”ဟု (မိပစ္စည်းရိုန်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏။] “သုခုခံ အသော အထိုတိ သုခုမာလေားသိမ်မွေးသောသဘောရှိသူ။

အာလာခိပစ္စယာ ၁။ ။အာလာခိပစ္စ အာခိဖြင့် “တုန္ထိတောာ၊ ဝို့သော-ကြီးသော ချက်ရှိသူ၊ ဝလိသော-တွန်သော အရရှိရှိသူ”စသည်းသက်။ “သာမိ၊ သုဝိမီ- ဥစ္စာရှိသူ၊ အရှင်”ဟုရှုပ် ဥစ္စာအန်ဂော်ဟော “သံ”သွှေ့နောင် အာမိပစ္စည်း-ဥဂါမိပစ္စည်း သက်။ “သံ ယသော အထို”ဟုပြု၊ “လက္ခဏော-ကြိုးသရှိရှိသူ”ဟုရှုပ် လက္ခဏောင် ကာပစ္စည်းသက်။ သုတ်ကြီးဖြင့် ကိုပြု ဤကို အ-ပြု “အက်နာ-ကောင်းသောအက်ရှိသော မိန်းမှ၊ ဝလိနော-တွန်သောအရေ ရှိသူ”ဟုရှုပ် အောင်၊ ဝလိနောင် နပစ္စည်း သက်။ “လလိနော-အသီးရှိသော သစ်ပင်၊ မလိနော-အည်းအကြေးရှိသူ”ဟုရှုပ် လလ်၊ မလ် နောင် ကူလပစ္စည်းသက်။ ပုံး(အဆင်) ယသော အထို-ဝက် (ကောက်သောသရွားနှင့်) ယသော အထိုအရ ပုံး-ဝက် (တုပစ္စည်းသက်၍ “ပုံတောာ၊ ဝက်တောာ (ဝက်တော်)”ဟု ဖြစ်၏။ တပနောင် အပစ္စည်း သက်၊ (သံ) လာ၍ “တာပသော-ရသော

အသု-ထိုသူ၏၊ တပါ-ခြိုးခြေသာအကျင့်သည်၊ အတို့ ဝါ၊ တသို့
(တပါ) ဝိဇ္ဇာတိ လူတိ ဝိဂုဟ္မာ (သတိ)၊ တဒသဗြိုဟို-တဒသဗြိုဟ္မာ
သုဒ္ဓါသည်။ အမိကာရော-တည်း။

၃၉၉။ တပါဒေါ်တော သီ။ ॥အသု-ထိုဥစ္ာရှင်၏၊ တံ-ထိုဥစ္ာသည်၊
အတို့-၏၊ လူစွဲတာသို့ အတွေ့-၍၊ တပလူစွဲဝမာဒီတော-တပ အစရှိသာ
သုဒ္ဓါတိမှ (နောက်၌) သီပစ္စာယော-သီပစ္စာယ်းသည်၊ ဟောတိ၊ သသာ-သ၏၊
ချိဘာဝါ-(ဟောတိ)၊ တပသီ-အကျင့်ရှိသာ ရသောသည်၊ တပသီနော-
တို့သည်၊ [ဒဏ္ဍာကဲ့သို့ ရပ်စဉ်] တပသီနှိုး-အကျင့်ရှိသာ ရသောမ၊ [ဒဏ္ဍာနို့
ကဲ့သို့ စဉ်] တပသီ-အကျင့်ရှိသာ အမျိုး၊ [သုခကာရိကဲ့သို့ စဉ်] စံ၊
တေသား-တန်ခိုးရှိသူ၊ ယသသီ-အခြေအရရှိသူ၊ ဝါ-အကျော်အစောရှိသူ၊
မနသီ-မြင်မြတ်သာစိတ်ရှိသူ၊ ပယသီ-ရော်သာဆိုင်၊ [ပယသုဒ္ဓါ “ရေ-
ရှိရည်”အနက်ဟော။]

အသု-ထိုသူ၏၊ ဒဏ္ဍာ-တုတ်သည်၊ အတို့ ဝါ၊ တသို့ (ဒဏ္ဍာ) ဝိဇ္ဇာတိ
လူတိ ဝိဂုဟ္မာ (သတိ)။

၄၀၀။ ဒဏ္ဍာဒီတော လူကဗျာ။ ॥အာဒီသုဒ္ဓါ-သည်၊ ပကာရတ္ထာ-
အတူဟုသာ နက်ရှိ၏၊ အသု-၏၊ တံ-သည်၊ အတို့ လူစွဲတာသို့ အတွေ့-
၍၊ ဒဏ္ဍာလူစွဲဝမာဒီတော-ဒဏ္ဍာအတူရှိသာ၊ အဝဏ္ဏာ-အဝဏ်အဆုံးရှိသာ

တပသီ-ရသောမ”ဟု ဖြစ်၏၊ လှုံသို့ စသည်ဖြင့် အသုတို့အနက်၌ မပြအပ်သာ
ပစ္စားများကို ယူ၊ [“အလိုတော-ကောင်းစွာဖြစ်သာ အသီးရှိသာ သစ်ပင်၊ ပုဂ္ဂိုတော-
ကောင်းစွာဖြစ်သာ အပွင့်ရှိသာ သစ်ပင်၊ သုခိုတော-လွန်စွာဖြစ်သာ သုခရှိသူ၊
ခုကိုတော-သူ၊ ဗျာခိုတော-လွန်စွာဖြစ်သာ အနာရှိသူ”စသည်၌ကား “သုဇ္ဇာတ် ဖလံ
စတသာတိ ဖလိုတော”စသည် ပြ၍ “ပစ္စယာအနိုင်းပါတနာ”သုတ်ကြီးဖြင့် လူတ
ပစ္စား သက်။]

၄၀၁။ တပါဒေါ်တော— အာဒီဖြင့် မနောဂို၏းဝင် သုဒ္ဓါစကို ယူ၊ သက္ကတ္မာ
မနောဂို၏းသုဒ္ဓါစဝါဝါယ် “မနသီ-တပသီ”စသည်ဖြင့် သီ(သုပ္ပါယ်း)ဆုံးလျက်ရှိသာ
ကြောင့် (ဤ)ပစ္စားမသက်ဘဲ ထိုသုပ္ပါယ်းပါအောင် သီပစ္စား သက်ရသည်။ “မနသို့”ဟု
ဝင်းရှိသာကြောင့်လည်း ဝ၏အသား ဒွေဘော်လာရသည်။ [သုဒ္ဓါတ်၌ “တေသား”ပုံ
ဝယ် ဒွေဘော်မပါဘဲလည်း ရှိ၏၊ သက္ကတာအလိုအားဖြင့်ကား ဒွေဘော်ရှိမည်သာ။]

၄၀၂။ ဒဏ္ဍာဒီတော— အာဒီသုဒ္ဓါ-သည် ပကာရ(အတူ)အနက် ရှိ၏၊ ထိုကြောင့်
“ဒဏ္ဍာ”ကဲ့သို့ အဝဏ္ဏာအုပ်း တူသာ၊ မာလာ-ဆတ္တ စသည်ကို ယူ၊ ပုလိန် ဟူသမျှ

သဒ္ဓါမ္မ နောက်မြှုံ၊ လူကဗြားလူတိ-လူက၊ ဤဟူကုန်သော၊ အတေ ပစ္စယာ ဟောနှို့၊ ဒဏ္ဍားကော၊ ဒဏ္ဍား-တုတ်ရှိသူသည်၊ ဒဏ္ဍားနော-တို့သည်၊ ဒဏ္ဍားနှို့-တုတ်ရှိသော မိန့်းမသည်၊ မံ၊ မာလီးကော၊ မာလီး-ပန်းရှိသူသည်၊ မာလီးနှို့ပန်းရှိသော မိန့်းမသည်၊ ဆတ္တိုး-ထို့ရှိသူ၊ ရှုပိုးကော၊ ရှုပိုးရှုပ်ရှိသူ၊ ကေသီးကော၊ ကေသီး-ခံပင်ရှိသူ၊ ဉာဏ်းဉာဏ်ရှိသူ၊ ဟတ္တိုးနာမောင်းရှိသော ဆင်၊ လူစွားခံ-တည်း။

၄၀၁။ မဓားခိုတော့ရော။ ॥အသေ၊ တဲ့၊ အတ္ထိုး လူတိအတ္ထိုး-၌။ မရ အာဒီတော့-မရ အစရှိသော သဒ္ဓါမ္မ နောက်မြှုံ၊ ရပစ္စယာ-ရပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ အသေ-ထို့တင်လဲ၏။ မရ-ချို့သောအရသာသည်၊ အတ္ထိုး၊ ဝါ၊ တာသိုး-ထို့တင်လဲ၌။ မရ-သည်၊ ဝိဇ္ဇာတိ၊ လူတိ-ကြောင့်၊ မရရော-မည်၏။ ဂုဇ္ဇာ-တင်လဲတည်း၊ [ပုရိသာဒီရှုပ်စဉ်။] မရရာ-ချို့သော အရသာရှိသော၊ သက္ကရာ-သကာ၊ [ကညာဒီရှုပ်စဉ်။] မရရုံ-ချို့ဆိုမှုးသော အရသာရှိသော ခိုရုံ-နှို့ရည်၊ [စိတ္တာဒီရှုပ်စဉ်။] လိန် ၃ မျိုးရအောင် “ဂုဇ္ဇာ၊ သက္ကရာ၊ ခိုရုံ-ဟု အဘိယော အမျိုးမျိုးပြုထားသည်။” တေသာ-ဤဤဆင်၏၊ ကုနာ(ဟန်)-မေးတို့သည်၊ သန္တိုးရှိကုန်၏။ [သို့၌ “သန္တိုးရှိသည်။”] လူတိ၊ ကုနာရော-မည်၏။ သဗ္ဗာသိုး-သတ္တာဝါအားလုံးကို၊ ဝတ္ထားလွှာ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ အသေ-ထို့သူ၏။ မံခံ-ခံတွင်းသည်၊ ဝါ-မျက်နှာသည်၊ အတ္ထိုး၊ လူတိ၊

အတ္ထိုးနှင့် အတူစဉ်၊ လူတ္ထိုးလိန် နုပ္ပန္နားသူသူ အတ္ထိုး-သူကောရိနှင့် အတူစဉ်၊ ပေါက္ခာရုံ သဒ္ဓါ “ရေ-ကြာ”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ “ပေါက္ခာရုံ တာသိုး-ဝိဇ္ဇာတိ”အား “ပေါက္ခာရုံ”ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် လူတ္ထိုးပစ္စည်းသက်၍ “ပေါက္ခာရိတိ”ဖြစ်ကြောင်း၊ နာမ်ခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ကုမ္ပဏီ-ကုမ္ပဏီကြားရှိသော အိုင်၊ မုဒ်နှို့-ပုဂ္ဂမာကြားရှိသော အိုင်၊ ဥပုလိန်း-ကြာညီ၊ ကြာနှိုးရှိသော အိုင်-စသည်၌သည်း၊ ကုမ္မဒောင် ဤပစ္စည်းဖြင့် ကုမ္မဒီ စသည်း ဖြစ်ပြီး၊ လူတ္ထိုးပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသည်။]

၄၀၂။ မရရော—“မရ-ပူးရည်”ဟူရမြှုံ မရသဒ္ဓါ “ပူးရည်”ဖြစ်တို့ ဟော၏။ “မရ-ချို့ဆိုမှုးသော အရသာ”ဟူရမြှုံ အရသာဟောတည်း၊ ထို့ဖြစ်-အရသာ ၂ နက် တို့တွင် အရသာဟော မရနောင် ပစ္စည်း သက်သည်၊ အကယ်၍ ပြီးဟောနောင် သက်လျှင် “မရ အသိုးယဇ္ဇာ(ဤအိုးမြှုံ) ဝိဇ္ဇာတိ”ဟူသော ဝိပြုဟော ပူးရည်အား ပူးရည်အိုးသည် မရရ မည်ရာ၏။ ထို့အနက်မျိုးကိုလည်း မရရသဒ္ဓါက ဟောရှိုး မရရှိချော်။

ကုနာရော—“ဆင်၏မေး”အနက်ကို ဟောရှုံး “တုန္တာ”ဟု ပုလိန်ရှိရိုး၏၊ ထို့ကြောင့် “ကုနာ”ဟူသော ဗဟိုဝစ်စနစ်ပုဒ်ကို “ဟန်”ဟု ဗဟိုဝစ်ပြုင်ပင် ဖွင့်၍ “သန္တိ”ဟု ဗဟိုဝစ်ကြိယာဖြင့် ပြသော သိဟိုင်းသည် ရွှေနောက် ညီ၏၊ “ကုနာ(ဟန်) တေသာ အတ္ထိုး ဟု ရှိလျှင်လည်း ကောင်းသည်သာ၊ [“ကုံ(ပထဝိ)-မြေကို၊ ရေယတိ-(ဖျက်ဆီး)သော

မှတ်ရော့ [အခြားနည်းအားဖြင့် အနက်ပေးပိုကို အမိပ္ပါယ်မှာ ပြထား၏] အသု-ထိုသစ်ပင်၏၊ သူသီ-အပေါက်(အခေါင်း)သည်။ အထိုး လှတိ၊ သူသီရော့-မည်၏။ စံ၊ ရုစ်ရော့-အရောင်ရှိသော နေ့၊ နဂော့-သစ်ပင် ရှိသော ဇနပုဒ်။

အားဖြင့်) ရွေးမြှုပ်တော်၏၊ ကုလ္ပာ-တောင်အပြင်၌၊ ရမတိ-မွေ့လျှော်တော်၏ "ဟု စိရိယ်ပြုလျှင်၊ တနိုင်မဟုတ်၊ ကိုယ်ပုဂ္ဂတည်း။]

ଭାବରେଣୀ ଅକର୍ତ୍ତତିନ୍ତିଃ ॥ ॥ “ଵାପୁଷ୍ଟି- ଦିଲ୍ଲୋଳ୍ପ” ପ୍ରଦ୍ଵେ ତଙ୍ଗାଃ କୋଣିଃ ଗ୍ରୀ ଷିର୍ପୂର୍ବିତା
ଶ୍ରୀତିର୍ଗ୍ରିଵାନ୍ତ ମହୁତ, ଯେତ୍ତାମୁଖ ତଙ୍ଗାଃ ମକୋଣିଃ ଗ୍ରୀ ଷିର୍ପୂର୍ବିଲାନ୍ତଃ କୁର୍ତ୍ତିର୍ଗ୍ରିଣୀ । ଯୈତ୍ରେବାନ୍ତ
“ଵାପୁଷ୍ଟି-ଆକୋଣିଃ ଆଶ୍ରିଃ ଆଶ୍ରିଃ ପ୍ରତିତେବା ଦିଲ୍ଲୋଳ୍ପ ଏହି ଯୈତ୍ରୀକର୍ତ୍ତିତେବା ତଙ୍ଗାଃ ଭୂବିଲ୍ଲୁପ୍ତି
ଆମ୍ବା-ଣି । ମୁଳ-ପତ୍ରିନ୍ଦିଃ କୁର୍ତ୍ତିତ ଵାନ୍ତ । ଆଜ୍ଞା-ଶିଖିଣୀ” ହୁ ପେ : ତଙ୍ଗାଃ ମୁଖୀଃ ଵ୍ୟା ତଙ୍ଗାଃ ପାତ୍ରୀ
ପ୍ରତିଲ୍ଲି କୋଣିଃ ଵାନ୍ତ ଗ୍ରୀଲାନ୍ତଃ ପ୍ରୋ-ମକୋଣିଃ ଵାନ୍ତ ଗ୍ରୀଲାନ୍ତଃ ପ୍ରୋତର୍ତ୍ତିତିଵ୍ୟବ୍ୟ ଗ୍ରୀଲା
ଵାନ୍ତ । ମେହାଲ୍ଲାଫ୍ ପତ୍ରିକାଲ୍ଲୀଲାନ୍ତଃ “ଭାବରେଣୀ ଅଜ୍ଞାତି ଵାପୁଷ୍ଟି- ଦିଲ୍ଲୋଳ୍ପ” ହୁପନ୍ତ ଶିଖିଣୀ
ରେ : ଥିଲୁଯାଯିଗାଃ “ଵାପୁଷ୍ଟି- କ୍ରେଗ୍ରି । ଦିଲ୍ଲୋଳ୍ପ-ଦେବୀ । ଆମ୍ବା-ତ୍ରୀଚିତ୍ରାଃ” ହୁ ପେ ।
ମୁଳଧଵୁତ୍ତି କ୍ରେଅକର୍ତ୍ତତି ମହୋତ୍ସାହିତ୍ୱାନ୍ତ ପିଣ୍ଡପୁର୍ଣ୍ଣ ଅକର୍ତ୍ତପୁର୍ଣ୍ଣତାନ୍ତ ॥ [“ମୁଳ
(ମୁଳଧାପିର୍) ରାତି ଆମାତିଲ୍ଲୋଳ୍ପ ଭାବରେଣୀ-କୁର୍ତ୍ତିନୀ ମୁଖପିରପ୍ରତିତେବା ତଙ୍ଗାଃ ଗ୍ରୀ
ବୁତର୍ତ୍ତିତି” ହୁତେବା ଦେବୀତିକିମ୍ବିନୀଗାଃ ତାମ୍ଭିତିମହୁତ, କିତିକିତିତିମାହ୍ୟ ପୁର୍ବିତାନ୍ତ ॥]

ရုစိရေး—သူသိရေး နောက်၌ “ရုစိရေး”ဟု သီမှုရှင်၏ “ယထာပါ ရုစိရေး ပုံ့ပွဲ” စသည်ဖြင့် အရောင်ဟော ရုစိနောင် ရပါတ္တည်း သက်သော ပါ၌၍ ကောင်းပေသည်။ မြန်မာမှု၏ကား “အပ်”ဟူသော အနောက်ဟော သူ၏ရုစိနောင် ရပါတ္တည်းဖြင့် “သုစိရေး-အပ်ရှိသူ”ဟု ရှင်၏ တရားက “သုစိရေး-စစ်ကြယ်ခြင်း၊ ရှိသူ”ဟူလည်း ပေးဒါ။

“မြို့”ဟူသော အနက်ကို ဟောရပဲ “နာဂုံ-နာဂါရိ(ပုဂ္ဂ နာဂုံမိုး ပါ)”ဟု နှပဲဖို့ လျတ္တိလိန်တည်း၊ ဤ၌ “နာဂော”ဟု ပုဂ္ဂိုန်ရှိခဲ့ “နာပဒေ”ကို ငဲ့ ငဲ့ထားသည် ဟု ကြုံ၊ နာသွေးသွေးသည် သစ်ပင်အနက်၊ တောင်အနက်ကို ဟော၏၊ တစ်နည်း—“န ကွဲတိတိ နာဂါ”အရ ထိထိ ဤ၌ မသွေးတတ်သော ကျောက်ကို “နာ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိကျောက်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ပြာသာဒ်အရရှိသော နတ်ကွန်း၊ နတ်နှစ်းရှိသော ကြာင့်လည်း အောင်ကို နာဂော၊ မြို့ကို နာဂုံဟု ခေါ်သည်။ [“နာ”ပါသာဒ်အယော ပါသာကမယာ၊ (ကျောက်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော) အဝောကာလယာ (နတ်တို့ တည်းရာ နတ်ကွန်းတို့သည်) အသီ သိနိုင် နာဂုံ—မောဂလွှာန် ပည့်ကာ။]

အသု-ထိုသူ၏၊ ဂုဏာ အဖွဲ့၊ ဝါ တသ္ထံ (ဂုဏာ) ပိဋကတ် လူတိ
ပိဂုံဟေး (သတိ)။

ଦେଖିଲାପ କୁମାର୍ଯ୍ୟଙ୍କରେ— ଧୂର୍ଗନ୍ଧରୁଷ୍ଣି “ଦୀର୍ଘ” ତାନ୍ତ୍ରି, ଯିବାର୍ଦ୍ଦି
ହିନ୍ଦୁ ଧୂର୍ଗନ୍ଧରୁଷ୍ଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଶିର୍ବଦ ହୁଏ ଯାତ୍ରିପରେ ଉପରୁଷ୍ଣିରେ ଯାଏନ୍ତି। ଧୂର୍ଗନ୍ଧରୁଷ୍ଣି
ଯିନ୍ତିର ଦେଖିଲାପ କୁମାର୍ଯ୍ୟଙ୍କରେ ଲୋପି ଫର୍ମିଲା କୌଣସି ଧୂର୍ଗନ୍ଧରୁଷ୍ଣିରେ
ଆଶିର୍ବଦ ଯିବାର୍ଦ୍ଦିରୁଷ୍ଣି “ଧୂର୍ଗନ୍ଧରୁଷ୍ଣି+ଯି”ରୁ ଫର୍ମିଲା: ଯେତେକାର୍ଯ୍ୟ ଧୂର୍ଗନ୍ଧରୁଷ୍ଣିରେ
ଦେଖିଲାପ କୁମାର୍ଯ୍ୟଙ୍କରେ—

କେବେ ଦେଖୁଁ, ଏହି ଗନଠି ଗୁରୁତି ଲ୍ଲାଫାରିଯୋ—ଦୁଇଅନ୍ତର୍ମାତ୍ର ଦୁଇଅନ୍ତର୍ମାତ୍ର
ତଥା କୁଣ୍ଡଳୀଙ୍କ କାର୍ତ୍ତିତ ପ୍ରକଟିତି ପ୍ରକଟିତି ହେଲେଗିଲ୍ଲି—ହୃଦୀତି “ଗନ୍ଧୀ ଯାହୁ,
ଗୁରୁ ଯାହୁ ଆହୁ” ଏହା ଗନଠିରତଥା ଉତ୍ସୁପ୍ତିଯକ୍ଷର୍ବତ୍ତ ହୁଏଥୁଣ୍ଡି ହ୍ରଦୟର୍ଦ୍ଦିଃଅତିର୍ଯ୍ୟିଃ
ବ୍ରତିର୍ଦ୍ଦିଃଦୂରି ହେବି। ଏବାକାରି—ଏବାକାରିତ୍ଵୀତ୍ବୀତ୍ବାତ୍ମାତ୍ମା ଜ୍ଞାନାବି ଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନାବି
ହୁଏବା ମୂଳକାମନ୍ତ ଚଲିପାରିଛେନ୍ତି “କୁ—କୁ” ହୁ ଶ୍ରୀରାମନ୍ତି “ପଦ୍ମାବି—ପଦ୍ମାବିର୍ଯ୍ୟାହୁ”
ହୁଏନ୍ତିକାବା: “ପଦ୍ମାବି” ହୁଏବା କାମନ୍ତିର ଲୀରଣ୍ଡି: ମହାତର୍ଯ୍ୟତ୍ବାକ୍ରିଯାନ୍ତ ବ୍ୟାହୁ ରମ୍ଭ

အသေ-ထိသူ၏၊ သတိ-သတိသည်၊ အတ္ထိ၊ ဝါ တဆုံး (သတိ) ဝိဇ္ဇာတိ လူတိ ဝိဂုဟေ (သတိ)၊ တဒသဗ္ဗာတိ-တဒသဗ္ဗာပိုပုံသည်၊ ဝတ္ထာတေ-၏၊ [၃၉၈-သုတေသန] “တဒသဗ္ဗာတိ အမိကာရေး”ဟု ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် “တဒသဗ္ဗာတိ ဝတ္ထာတေ”သည် ပိုဟန်တူ၏။

တထာ-ထိမှတစ်ပါး၊ [ကြကာရန္တနောင် မန္တု သက်သောပုံစံမှတစ်ပါး၊ ဥကာရန္တနောင် သက်သော ပုံစံကား-ဟူလို့] အသု-ထိသု၏၊ အာယု-အသက်သည်၊ အထွေး၏၊ ကဲတိ-ထိကြောင့်၊ အာယုမန္တု ကဲတိ-အာယု+ မန္တု ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ အကြ-ကြပြုယ်ရှုံး။

ପ୍ରିୟାତ୍ମନୀ: ଧାରାଠିକିର୍ଣ୍ଣଙ୍କ: ଶ୍ରୀରତ୍ନଦେଵା || “ଏ ଧାରା ଗୁଲାମୀ ଲ୍ଲାଟ୍ରୋଡ୍ସ୍ୟା” ହୁଅ ଅଛି, କ୍ଷୀଣି: ଫାର୍ମ-ଗାରାଙ୍କିର୍ଣ୍ଣଙ୍କ: ମୁଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ତାଳିଖୁଟ ଆଶାର୍କଣ୍ଡ ଦୂରାଙ୍କେଇବୁ” ହୁଏ ରତ୍ନଦେଵ ହେଉଥିଲା “ଏ ଗାରା ଗୁଲାମୀ ଉଲାମୀ” ଯାହାରେକାହାଦ୍ଵାରା ଦୂରାଙ୍କିଲାଯିବା “ଏ ଗାରାମୀ” ଯାହାରେକାହାଦ୍ଵାରା ଦୂରାଙ୍କିଲାଯିବା “ଏ ଗାରାମୀ” ଯାହାରେକାହାଦ୍ଵାରା

၄၀၄။ မြန်မာမျိုး “အသ ဟောတိ”ဟု ရှိခိုး၊ သီမှန် “အသ ဟောတိ”ဟု သရမပါဘဲ ရှိခိုး၊ သံကို မဆို ကပ်ရုပိုးမည့် ဖြစ်၍ သရမပါခြင်းသာ ကောင်း၏၊ မောဂလ္လာနှင့် လည်း အာယုပ်ကို “အာယ်” ပြေသည်။

ଆଜ୍ୟ-ହୀନୀ। ଯାତ୍ରି-ଯାତ୍ରିଯାହୁଁ ଅଛି, ଲୁହି ପିଣ୍ଡଗେ (ଯତି)....

ଦେଁ॥ ଯତ୍କିମିତୋ ଯା॥ ॥ଆଜି ତ ଅଛୁଁ ଲୁଣେତାହୁଁ ଆଜ୍ଞା, ଯତ୍କି
ପଲ୍ଲାଲୁଣେଂମାତିତୋ-ଯତ୍କି, ପଲ୍ଲା ହୁଁହୁଁ ଆରତୀଚା ଯତ୍କିଥି (ଫୋର୍ମ୍‌ଟି)।
କାପଣେଯା ଖୋଜି, ଯତ୍କି-ଯତ୍କିଶ୍ରୀଚାନ୍ଦେଵା ପୁରୀଚା-ଗ୍ରାମଃ । ଯତ୍କି-ଚେଷ୍ଟା
ଗଲ୍ଲା-ଯତ୍କିଃ । ଯତ୍କି-ଚେଷ୍ଟା ଗୁଲ୍ମ-ଆଖିଃ । ଏଠି, ପଲ୍ଲା-ପଲ୍ଲାଶ୍ରୀଚା
ଆମଳ୍ଲରୋ-ଠକ୍କଠିଲିଙ୍କିଃଶ୍ରୀଚା ମହାତି । ତତ୍ତ୍ଵା-ପିଃ । ଆଜି-ତ୍ରୀଚାଣି । ଧୁର୍ମି
(ଧୁର୍ମି)-ହିତାତିଚାନ୍ଦ୍ରାନ୍ତିଚାନ୍ଦ୍ରାନ୍ତି । ଆଜ୍ଞା-ଶିଳ୍ପି । ଲୁଣେତାହୁଁ-
ତାନ୍ତିଃ । ଆଜିତ୍ତୀତକ୍ଷିତ-ଚାନ୍ଦ୍ରାନ୍ତି । (ଫିନିତି)॥

ବେଳେ ସତ୍ତ୍ଵ—ଉଦ୍‌ଗୀ ଆଚିନ୍ତାପୁରୁଷ କ୍ରୂଦ୍ଧିତାଙ୍କ ଶ୍ରୀଗୀ ଆପ୍ରିଲ୍ “ଆଯା
ବ୍ୟା”ରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଶିରଣ୍ଡମୁଦ୍ରାରେ ଆଯାବ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ର ରହେବା ରୂପ—ଆଯାବ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ର ରହେବା ଲୋକିଲିଙ୍କର
ରୂପମୂଳାଙ୍କି “ବେଳେ ସତ୍ତ୍ଵ”ରୁ ଜ୍ଞାନକାହାରେ ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହା: “ଆଯାବ୍ୟା”ରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ରହେଲାନ୍ତିରୁ ରୀତିରେ ମୁଖ୍ୟମିତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଏହାର ପରିପାଦାନରେ ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହା
ବେଳେବ୍ୟାମହାତମ, ପିଯାଥାମିତ୍ରାରୁ (ଏହାର ପରିପାଦାନରେ ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହାରେ)
ବେଳେବ୍ୟା (ଶ୍ରୀରାମାର୍ଥାଙ୍କ ପେଟିକ୍ରାନ୍ଟି)ର ବ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଯାବ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ର ରୂପରେ ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହା
ରୂପରେ ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହା ଯଦ୍ବ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହା ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହା
“ଗୋଟିଏ”କାହା: ଯିବ୍ୟାରାତ୍ରକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭ୍ୟାସକର୍ତ୍ତା ପୁରୁଷଙ୍କ ରୂପରେ ଏହାର ଅଭିଷ୍ଟରୁପକାହା

သမိပ္ပါဒ္ဓရ

ပုဂ္ဂိုလ်-ရွှေခုတိ၏၊ ပူရကျော်-ပြည့်ကြောင်းတည်း၊ ကြတိ ဝိဇ္ဇဟ (သတိ)။

ပွဲမိ ပွဲမာ—ပွဲနဲ့ဟူသော ဆိုင်ယတ္ထပ်နောင် ပူရဏအနက်၌ ပြုသဲဖို့
မပစ္စည်းသက်၊ နံပါဘတ်ချေ၊ ပွဲ-ဟု ပကတီပြု (ပွဲမ) နာမ်ငဲ သိ ကို သဲ ပြု၍
ပွဲမော (ဝဂ္ဂါ)ဟု ပုလိုနိပုရာသီရိတ်တေးရပ် ဖြစ်၏၊ (ဤ)ပစ္စည်းသက်လျှင် ပွဲမိဟု
လည်းကောင်း၊ အာပစ္စည်း သက်လျှင် ပွဲမာဟုလည်းကောင်း လူထိုပိန် နာဒါပါ-
ကညာသီရပ် ဖြစ်၏၊ ပွဲမာနောင် "ရိရိယပါရမိ"ကား အသီဇေယျ (ဟောနက်)ပြသော
ပုပ်တည်း၊ ပွဲမဲ့ ဖျာနဲ့ ဖျာနဲ့လည်း အသီဇေယျပင်။

မှတ်ရက်—ကေ (တစ်ခု)သီ္ပ္ပါဘား ပြည့်ကြောင်းအနက် မဖြစ်စိုင်၍ ကေကို အထူး မပြုပြီ၊ ထိုကြောင့် “ပင်မအကြိမ်မောက်”ဟု “မောက်”နှင့် တွဲ၍ မသုံးစွဲသင့်။

သခ္ဓာပုရထောကို-သည်၊ အမိကဘရော-တည်း။

ଶାହ୍, ଯନ୍ମାଯିତାକୁ ଲୁଣଟି-ହୃଦୟର ଗ୍ରୂପ୍‌ଡ୍ୱାରୀଙ୍କିରିଏ....

၄၀၈။ သ ဆသု ဝါ။ ၂၁၅၃နေ့-၁၅၅၃အရာ၌၊ ဆသု-ဆ၏၊
သကာရာဒေသော-သအပြုသည်။ ဝါ ဟောတိ၊ အသု-ထိသူ၏၊ မီရိတ်-
အသက်ရှည်ရာ ကာလသည်။ သာဟံ-၆ ရက်တည်း၊ ဆာဟံ ဝါ-ဆာဟံ
လည်း ရှိ၏၊ သင္တာယတန်-၆ ပါးသော အာယတန်။

କି-ତି-ଅଟା-ହ ଯଶ୍ରୀତିଣି ପୂର୍ବରାଜାକେନ୍ଦ୍ର ପଥଫୁଲ୍ୟ : ମହାନ୍ତି, ଆପ୍ରାଃପତ୍ରିନ୍ୟ :
ତତ୍ତ୍ଵାତ୍ମି ବାର୍ତ୍ତାତ୍ମି ! ଯେତେକୁଣ୍ଡଳ କି ରହେବା ଯଶ୍ରୀତିଗ୍ରୀ ଶୁଣ୍ଡଲ୍ୟର୍ଣ୍ୟ ଓଠି “ବାତ୍ରାମ୍ଭ”
ବିଷ୍ଵାସିତ୍ରିଦ୍ଵାରା ପ୍ରିୟାତ୍ମିନ୍ଦିରିତିରେ ପ୍ରିୟାତ୍ମିରାହେବାକୁଣ୍ଡଳ
ପଥଫୁଲ୍ୟ : କରିପରି ଯଶ୍ରୀତାକୁଣ୍ଡଳ ଚେରିଦେଖିବାକୁଣ୍ଡଳ ଅଛାନ୍ତି : ପ୍ରିୟାତ୍ମିରାହେ

ବାନ୍ଦୁରେ—“ଏ ବାନ୍ଦୁ ଓ ବାନ୍ଦୁରେ” ବୁ ବିଶ୍ଵିଳିଙ୍ଗ ଶ୍ରୀଣୀ ଅଂକା: “ବାନ୍ଦୁ ପୁରିଯୋ”
ବୁଦ୍ଧାବୁ ଶିଶ୍ରୀହରିଗୀ ଜ୍ଞାନରେ ବୁଦ୍ଧାବୁ ବା ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ
ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ
ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ ବାନ୍ଦୁରେ

၄၀၈။ “ဆ + အဟန္တိ, ဆ + အသယတန္တိ” ဟူသော ဒီဂုသမှာသ်ဝါကျဖြင့် ဆာပဲ၊ (၂၁ အကြရာ လာ၏) “ဆူးယတန္တိ”ဟု ပြီးသော ဒီဂုသမှာသ်လည်း သရား

ဒီနဲ့—၊ ခတို့၏၊ ပူရအော လူတိ ဝိဋ္ဌဟေ (သတိ)....

၄၀၉။ ဒီတိဟိ တိယော။ ၍။သချိပူရအောအေး၊ ဒီတိလူစွဲတေဟိ-
တိယပစ္စယေ ဝါ ဟောတိ။

ဝိပရိကာမေန-ဝိဘတ်ပြောင်းလွှေသောအားဖြင့်၊ ဒီတိလူစွဲနဲ့-ဒီ၊ တိဏ္ဍာ
ဟူသောပုဒ်သည်၊ (ဝတ္ထမာနေ့-သော်)၊ [“ဒီ တိဟိ”မှ ဝိဘတ် ပြော၍ ဒီ
တိဏ္ဍာ”ဟု လိုက်သည်-ဟူလို]။

၄၁၀။ တိယ ခုတာဝိ ၁။ ၂။ပရေ့၊ တိယပစ္စယေ-ကြောင့်၊ ဒီတိလူစွဲ
တေသာ-ဒီ တိဟူကုန်သော လှိုသွှေ့တို့၏၊ ခုတာလူစွဲအေသာ-၃၊ တဟူကုန်
သော လှိုအာအေသာတို့သည်၊ ဟောနဲ့၊ ခုတိယော-၂၊ ယောက်မြောက်သော၊
ပုရိသော-ကျေား၊ ခုတိယော-၂ ခုမြောက်သော၊ [“ဝိဘတ်-ဝိဘတ်”ဟု သိဟိုင်မှ
ရှိသည်] ခုတိယော-၂ ခုမြောက်သောစိတ်၊ ၇၊ တိဏ္ဍာ-တို့၏၊ ပူရအော-
တည်း၊ တတိယော-ကြောင်း၊ တတိယာ၊ ယံ-၃ ခုမြောက်၊ အပိဋ္ဌဟောမေန-
ဖြင့်၊ အည္တာပိ-အခြားပုဒ်နောင်းရှုံးလည်း၊ ဒီသချိသာ-၏။ ခုအာအေသာ
ဟောတိ၊ စသဇ္ဈာန်၊ ဒီ စ-ဒီလည်း ပြု၊ ဒွေ-၂ ခုကုန်သော၊ ရတ္ထိယော-

ရှုံးရှိသောကြောင့် လှိုသချိခန်း၏ သွင်းပြသည်၊ ထိုကြောင့်ပင် “သချိနေ့”ဟု ဂလ္ဗာ
မြှုလည်း ထည့်နိုင်သည်၊ “ဆ+အဟု”ဟု ဖြစ်သောအခါ လှိုသုတ်ဖြင့် ဆကို သပြု၊
သာဟံဟု ဖြစ်၏၊ ဝါ ဖြစ်၍ (သ)မပြုသောအခါ “ဆာဟံ”ဟုလည်း ဖြစ်၏၊ [“အသာ
မီဝိတံ”ကိုတွေ့ဖော်ဖြစ်၍ ထည့်ပြသည်] “ဆ+အာယတန့်”ဟု ဖြစ်သောအခါ ဆကို သပြု။

၄၀၉။ ဒီတိဟိ တိယော—သဏ္ဌတွေ့ “တိယ”ဟု ဒီယူဖြင့် “ဒီတိယော၊ ကြိုတိ
ယော”သည် ရှိ၏။ ရှေး ပိုင်များ၌ ခုတိယ တတိယဟု တို့ ရသုဖြင့် အတွေ့များ၏
ထိုကြောင့် “တိယ=တိယ” ၂ မျိုးလုံးပင် အသင့်ချည်းဟု မှတ်။

၄၁၀။ အပိဋ္ဌဟောမေန၊ ဒီရှု— [ခုတိယော တတိယော စသည်ပြီးပုံ ထင်ရှုးပြီး]
“အပိဋ္ဌဟောမေန အည္တာပိ”အရ ခုတာဝိဝယ် အပိသချိကို တိယောနောင် ထိုင်စေ၍
“တိယောပိ-တိယပစ္စည်းကြောင့်လည်း”ဟု ပေး၊ တိယောဟူသော နိမိတ်နောင် ထိုင်သော
ထိုအပိဖြင့် တိယပစ္စည်းမှတစ်ပါး၊ အခြားသော ရှုံး-ဝိစိသော နိမိတ်ကို ဆည်းသည်၊
“ခုတာစံ-ခုတာ အပြုတို့သည်လည်း”ဟု ပေး၍ ထိုခု-တကာရှိယနောင် ထိုင်သော
စသဇ္ဈာန်လည်း၊ ဒီအပြုဟူသော အခြား ကာရိယကို ဆည်းသောကြောင့် “စသဇ္ဈာန်
ဒီစံ”ဟု ရှိသည်၊ “ဒီရှုပွဲ”ဟု ဒီစံသမာသီပြီးသောအခါ လှိုသုတ်၌ အပိသချိဖြင့်
ဒီကို ခုပြု၊ “ဒွေ+ဝိစာ ယသာတိ ဒုဝိုင်း၊ ဒွေ+အဂိုနိ ခုဝိုင်း၊ ဒွေ+
ဂါဝိုင်း ဒီရှု”ဟု သမာသီတွေ့၍ ဆိုင်ရာသမာသီပြီးသောအခါ ခု-ဒီ ပြုလေ။

ညွှန်တိတည်း၊ ခုရဖွံ့-ပုညွှန် ခုဝိမံ-ပါး အပြားရှိ၏၊ ခုဝ်-ပါးသော အော်၊ (ဒီရဖွံ့-ပုညွှန်) ဒီဂဏ်-ပုထပ်၊ ဒီဂု-ပုကောင်သော နွား။

ငား။ တေသာမဆူပ အပေါ်၊ တိယာ။ ॥အမျှပ်ပဒါနံ-အမှုဟူသော အနီးပုဒ်ရှိကုန်သော၊ တေသာ့ စတုတ္ထခုတိယတတိယာနံ-ထို စတုတ္ထ၊ ခုတိယ၊ တတိယသဒ္ဓိတို့၏၊ အမျှပ်ပဒ်-အမှုဟူသော အနီးပုဒ်နှင့်၊ သဟာ-တက္က၊ အမျှမှု၊ ဒီဝံမှု၊ ဒီယခု အမှုတိယာအေသာ-တို့သည်၊ ဟောနှင့်၊ စ-ဆက်၊ အတ္ထ-လျှိုသုတို့၊ အမျှပ်ပဒါဝါနသမတ္တာ-အမှုဟူသော အနီးပုဒ်ကို ယူခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ အမှုပုဇ္ဇာ-အမှုသဒ္ဓိ ရှေ့ရှိကုန်သော၊ စတုတ္ထခုတိယာ ဒေသာ-စတုတ္ထ ခုတိယ အစရှိသော သဒ္ဓိတို့ကို၊ တေသာ့ သဒ္ဓန-တေသာ့ သဒ္ဓိဖြင့်၊ ဂယ်နှေ့-ယူအပ်ကုန်း၏။

အမျှနံ-အခွဲဖြင့်၊ စတုတ္တာ-၄ ခုတည်း၊ အမျှမျှာ-အခွဲဖြင့် ၄၊ ၀၁-၃ ခုခွဲ၊ အမျှနံ-ဖြင့်၊ ၃ တိယား-၂ ခုတည်း၊ ဒီဝံမှု၊ ဒီယခုများ-အခွဲဖြင့် ၂ ခု၊ ၀၁-၁ ခုခွဲ၊ အမျှနံ-ဖြင့်၊ တိယား-၃ ခုတည်း၊ အမျှတိယာ-အခွဲဖြင့်။

ငား။ တေသာ့ စတုတ္ထ အပေါ်၊ အမျှပ်ပဒါနံ— “စတုနွေဟို ထူး၊ နှီတိဟို တိယာ” သုတို့ “စတုတ္ထ-ခုတိယ-တတိယ”ဟု အစဉ်ရှိခဲ့သောကြောင့် ထိုအစဉ်အတိုင်း “တေသာ့”၌ တာသူ့က ပြန်စွဲသည်၊ ထိုကြောင့် “တေသာ့ စတုတ္ထခုတိယတတိယာနံ”ဟု ဖွင့်ရသည်၊ အမှု ဥပုသံ ယေသံ (စတုတ္ထ ခုတိယ တတိယာနံ)တိ အမျှပ်ပဒါ=အမှု အနီးပုဒ်ရှိသော စတုတ္ထ သသည်တို့။

ဗွေး၊ အမျှပ်ပဒ်၊ ခုတိယာဒေသာ— သုတို့ “အမျှပ်ပဒ်”ဟု ရှိ၏၊ ထို “အမျှပ်ပဒ်”သဒ္ဓိကို ယူခြင်း၏အစွမ်းကြောင့် “စတုတ္ထ-ခုတိယ-တတိယ သက်သက် မဟုတ်၊ အမှုသဒ္ဓိနှင့် တွေ့ဖက်နေသော အမှုစတုတ္ထ၊ အမှုတိယ၊ အမှုတတိယသဒ္ဓိ ဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်၊ ထိုကြောင့် သုတို့ ပါသော တေသာ့သဒ္ဓိဖြင့် အမှုသဒ္ဓိ ရှေ့ရှိသော စတုတ္ထ ခုတိယ တတိယသဒ္ဓိတို့ကို စွဲယူနိုင်ရာ “တေသာ့ စတုတ္ထ ခုတိယ တတိယာနံ အမျှပ်ပဒါနံ”ဟု ဖွင့်ရသည်-ဟုလို့။

အမျှနံ စတုတ္တာ အမျှမျှာ— အမှုသဒ္ဓိသည် တွဲဖက်သချိုး၏ ထက်ဝက်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ထိုကြောင့် “အမျှမျှာ”အရ “၃ ခုခွဲ”ရ၏၊ ထိုသို့ ၃ ခုခွဲရအောင် “စတုတ္တာ”၌ ထပ္ပါယ်းလည်း ပူရတအနက်၌ မသက်ဘဲ “သချိုးပူရတော့”ဟူသော အလိုက်ကို ကြော်၍ “စတုနွေဟို ထူး”သုတိဖြင့် သက္ကတ္တာ၌ ထပ္ပါယ်းသက်-ဟု ကြော်သည်၊ ထိုကြောင့် “အမျှနံ-အခွဲဖြင့်၊ စတုတ္တာ- (၄ ခုမြောက်-ဟု မပေးဘဲ)

ဒက္ခာ-တစ်ခုလည်း၊ ဒသစ-ဆယ်ခုတို့လည်း၊ ကူတိ အထွေ-၌၊ ဒုန္ဒာသမာသေ-ဒုန္ဒာမာသ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒောန-တစ်ခုဖြင့်၊ အမိကာ-လွန်ကုန်သော၊ ဒသ-ဆယ်ခုတို့တည်း၊ ကူတိ အထွေ-၌၊ တဖူရှိသောမာသေဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတေ-ပြုအပ်သော်[“ဒကာရသ၊ ဒကာဒသ”တို့စပ်၊ ဤသို့ ဂြိုဟ်ပြုလျင် ဒကာရသ-ဒကာဒသ ဖြစ်သည်-ဟူလို့။]

သချို့နေတိ-သချို့နေပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထုမာနေ-သော်(ဒကာဒိတော့ ဒသရသချို့နေသုတ်မှ လိုက်)၊ ဒွေက္ခာနမာကာရော ဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာတ္ထံ-အာအဖြစ်သည်(ဟောတိ)၊ အယ် ဝါသန္တိ-သည်၊ ဝဝတ္ထုတိဘာသော်၏။

င့် ခုတည်း：“ဟု ပေးသည်၊ အမေ့နှင့် နာဝိဘတ်လည်း ပိသေသနအနက်၌ သက်၊ “အမေ့န စတုတွော-အခွဲဖြင့် င ခုတည်း င ခုအပြည့် မဟုတ်၊ င ခုအပြည့်တွင် နောက်ထပ် တစ်ဝက် ထည့်ထားသော ၃ ခုခဲ့”ဟူလို့။

မှတ်ရှုတ်။ ။သဟတ္ထု နာဝိဘတ်ဟု ကြို၍ “အမေ့န-အခွဲနှင့်တက္ခ”ဟု ပေးရှိုး၏၊ ထိအနက်အဝိုင်း：“အမေ့န စတုတွော-အခွဲနှင့်တက္ခ င ခု”ဟူသည် င ခုခွဲသာ ဖြစ်ရှု၏။ ဥပမာ-“အမေ့ဟော အနီးပုံးနှင့်တက္ခ စတုတွောကို အမေ့ပြု”ဟူရှု စတုတွောသွေ့ချည်းမက၊ အမေ့သွေ့လည်း အပိုပါသက္ခသို့၊ ထိုအတူ ထက်ဝက်နှင့်တက္ခ င ခု ဟူရနှင့် င ခုချည်းမက၊ ထက်ဝက်လည်း အပိုပါရှု၏၊ ထို့ကြောင့် “အခွဲနှင့်တက္ခ”ဟူသော အနက်ကို ဆင်ခြုံသင့်သည်။ [အခြားတစ်နည်း ကြွေးကြွေးသာသော နိုကာ၌ ပြထားသည်။]

ဒီဝုက္ခ စသည်။ ။“အမေ့န ခုတိယာ”စသည် ပို့ပြုရသော ခုတိယ-တတိယ တို့မှုလည်း တိယပစ္စည်းကို သက္ခတ္ထု သက်သည်ဟု ကြို့။ “အမေ့န ခုတိယာ”ဟူသော တတိယသာတွောရှိသ်အနက်၌ “အမု ခုတိယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ ဤသုတ်ဖြင့် ဒိဝု-ဒိယမှ ပြု၊ နာမိုင့်၊ သေသက်၊ ထူပြု၊ အမုတိယလည်း ဤနည်းအတိုင်းတည်း၊ အမုတေသယာဟု ရှိရှုရှုကား သက္ခတ္ထု ကျပစ္စည်း သက်၊ တေသုဂုဏ်ဖြင့် တို့၌ ကူ ကို စုစုံပြု။

တွော့ပေးကတော့—ကေ အစ ဒသ တိုင်အောင် သချို့သွှု့ကိုတို့သည် တစ်ပုံးနှင့် တစ်ပုံး ရောစပ် မြို့က်ပွားရသော သမ္မတ္ထု-မိသာက-ဂုဏ်တသချို့များ မဟုတ်ကြော နိဂုံသက်တာ(အမုတ်အသား)အတိုင်းပင် ဒကာသည် (၁)ဟူသော အနက်ကို ပေး-ဒသ သည် (၁၀)ဟူသော အနက်ကို ဟောကြသော အထင်ရှုံးသွှု့-သက်တသချို့များ တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထို့ကောစသော သချို့များအတွက် ရုပ်အနေအထားမှာ နာမိရိဘတ် သက်၍ ဆိုင်ရာသုတ်ဖြင့် စိရင်းမျှဖြင့် ပြီးရကား ထို့သချို့များနောင် ပုဂ္ဂဏာအနက်၌ “မ”ပစ္စည်း သက်ပုံကိုသာ ပြခဲ့သည်၊ ဒကာဒသ စသော သချို့များကား တစ်ပုံးနှင့် တစ်ပုံး ရောစပ်ခြင်း၊ စသည်ကို ပြုမ ပြီးသောကြောင့် ထို့သချို့သွှု့တို့ ပြီးပုံကို ရှုံးစွာ ပြပြီးမှ ထို့သချို့တို့နောင် တန္ဒိတ်ပစ္စည်း သက်ပုံကို ပြလိုရကား “ဒက္ခာ

କୋଡ଼ିଟେବା ତଥା ରୁ ଯାଏଁବାଫେଟି-ଖର୍ତ୍ତଫ୍ରଦ୍ଧି, ରହ୍ମାନ୍-ରୁ ଆପ୍ରେତିଲ୍ଲେ;
(ହୋତି)....ରୂପେଷେବୀ-ରୁ ଆପ୍ରେତିଲ୍ଲେ; ଠଙ୍ଗାମଟ୍ଟାଟ୍ଟା-ଠଙ୍ଗାମୁଣ୍ଡି ଆପ୍ରେତି
କ୍ରୀଦାନ୍ତି; ଠଙ୍ଗାମଟ୍ଟାପାହିନୀ-ଠଙ୍ଗାମୁଣ୍ଡି ପ୍ରିରମିଲ୍ଲେଲା, ବାଠଙ୍ଗାମୁଣ୍ଡି ପ୍ରିର
ମ୍ଲ୍ଲେଲାହୁ ତୋଟାପ୍ରୟୁଷିତିଲ୍ଲେ; ଯେବୀ-ଆପ୍ରେତିରୀଣି; ଅପି-ଖଣ୍ଡିଷେଵିଲ୍ଲେ;
ଫିଳିଟ୍ର୍ରାବାଜିକାଂଟାର-କୋଡ଼ିଟେବାହୃବେବା ଫିଲିଟିର୍କ୍ଷନ୍-ଫିଳିଗର୍ବିଲ୍ଲେଣି; (ରୂ
ପେଷେବୀ-ରୁ ଆପ୍ରେତିଲ୍ଲେ; ହାଠି-ଫିଲିର୍କ୍ଷନ୍ ||)

ဝဝၤတဲ့ပေဒီပတ် ဝါသတိ— ဒွေက္ခာနှစ်မာကာရေး ဝါသတ်ကို နာမ်ခန်း၌
ပြခဲ့ပြီးသောလည်း ဂျပ်စိရင်ရာတွင် ပါဝင်နေသောကြောင့် ဤတွဲစိတ်ခန်း၌ ပြပြန်
သည်၊ ထိုသို့ ပြရားယ် ဝါသနှင့် အနက်ကျယ်ကို ထိုးနာမ်ခန်း၌ မပြခဲ့ရသေးသော
ကြောင့် ဤမြို့ပြလိုက်ဘာ “ဒွေက္ခာနှစ်” သေည့်ကို မိန့်၊ ဝဝၤတဲ့တိဘာသာအနက်ရှိ
သော ဝါသနွဲကြောင့် အသန္တာနှင့်ရှုပ် အမြဲ အာပြု၍ “ဒွေသ-ကောသ-
အငွာရသ”ဟု ဖြစ်စံ၊ ဝိသတိ အစ နှစ်တိ တိုင်အောင် သချာနောင်းရှုပြု ခြိကိုသာ
အာပြု၏၊ ထိုသို့ ပြရားယ်လည်း ပိုက်တဲ့အနဲ့ဖြစ်သောကြောင့် “ဒွေသတိပေါ်နှစ်တိ”
ဟုလည်းကောင်၊ “ဒွေသတိပေါ် ဒွေနှစ်တိ”ဟုလည်းကောင်၊ ရှိရှုသည်၊ ဝိသတိစုစုည်
နောင်းရှုပြု ခြိမ်တော်ပါး အမြားသော ကေ အငွာတို့ကိုဘား လုံးဝအာမပြု၊ (“အသန္တာ-
အာအပြု မရှိ” ဟူလို့) ထိုးကြောင့် ကော်သတိ၊ အငွာရသတိ သေည် မရှိဘဲ
“ကော်သတိ၊ အငွာရသတိ” သေည်သာ ရှိရှုသည်။

တတော-ထိမှ နောက်၌ ဗဟိုစန်း-ဗဟိုဂိုဏ်ဖြစ်သော၊ ယော-ယော ဝိဘတ်သက်၊ ပဋိအီနမကာရောတိ- သုတ်ဖြင့်၊ သဝိဘတ္ထိသူ- သော၊ အနှစ်သူ-အဆုံးသရှိ၏၊ အတ္ထာ-အ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကောရသ၊ ကောဒသ-ကောရသ၊ ကောဒသ ဟု ပြီး၏၊ လိုက်တွေယောပိ-လိန် ၃ ပါး အပေါင်း၌လည်း၊ သမာန်-ရုပ်တူ၏။

ဝါတီ ဝတ္ထော (သသသူ ဝါ သုတ်မှ လိုက်)....

၄၁၂။ ကောဒီတော ဒသသီ။ ॥ပုရရဏတ္ထာ-သရှိ၏ပြည့်ကြောင်း အနက်၌၊ ကောဒီတော-ကော အစရှိသော သချိုသဒ္ဓါမှ၊ ပုရသာ-သော၊ ဒသသူ-ဒသသဒ္ဓါ၏၊ အန္တာ-အဆုံး၌၊ ဤပစ္စယော-ဤပစ္စည်းသည်၊ ဝါ ဟောတိ... ဒသသူ-ဆန္တိယ္တိဖြစ်သော ဒသသဒ္ဓါ၏၊ ပစ္စယောက် (ပစ္စယာ+အယောက်)-“ဤ”ဟောသ ပစ္စည်းနှင့် မပောမယုဉ်ခြင်းကြောင့်၊ အတ္ထာတော-သမတ္ထိယတ္ထာအားဖြင့်၊ အန္တာတိ-အန္တာဟောအနက်ကို၊ လဒ္ဒံ-

ဖြစ်အောင် ပြရန် အာဒသသဒ္ဓါချင်း အာဒသသဒ္ဓါချင်း ညီမှုမှ သင့်တင့်၍၊ ဒသသဒ္ဓါ တို့ကို င် ဖျည်းပြုလျှင် မညီမျှသဖြင့် မည်င်တင့်သောကြောင့်တည်း၊ (ဤကား ဂါထာ၏အမိုာယ် မဟုတ်သေး၊ ဂါထာမှ အပိုတိက်သော အမိုာယ်တည်း။)

ရာဇ်သောပေဝတ္ထာမတ္ထာပသီသိယာ— ရအပြုက ဝတ္ထာ(ဖျည်း)တစ်လုံးတည်းဖြစ် သောကြောင့်(ဒသသလုံးတွင်) အဖျည်းကို ပြုရမည်လော-သိမဟုတ် သပျည်းကို ရပြုရ မည်လောဟုသာ တွေးတော့ဖုန်းလေသည်။ [ပသကိုရိုက် ပသကို+အပါး ဟု ပုံဖြတ်။]

အပါး ဒသသူ ဒသသဝ ပေး၊ ဘာဝတော— ထိသို့ တွေးတော ယုံမှားဖုယ် ရှိသောလည်း အကို ရပြုဖိုဘက်က သာ၍ သင့်လော်၏၊ ဘုံးကြောင့်နည်း-“ကောဒသ” ဟု ရှိရန် ကေသည် “ကောဒီတော”အရ ဗုဒ္ဓနိမိတ်တည်း၊ ထိသို့ နိမိတ်ဖြစ်သော ကေသဒ္ဓါန်း အဖျည်းကေသာ နိုးကပ်လျှက် ရှိသောကြောင့်တည်း၊ အကောဒီတော-ကေမှ နောက်ဖြစ်သော (ကေမှ နောက်၌ ကပ်လျှက်နေသော)ဖျည်းကား “ဒ”တည်း၊ ထိသို့ နိမိတ်နှင့် ကပ်လျှက်နေသောကြောင့် “ဒ”ကိုသာ ရ ပြုရသည်-ဟုလို့ [ထိုနောက် နာမဲ့၊ ယော သက်၍ ကောရသ ပြစ်အောင် တွော်၊ လိန် ၃ ပါးလုံး ကောရသ၊ ကောဒသ ချည်းတည်း။]

၄၁၃။ ဒသသူပေး၊ အတ္ထာတော— “ကောဒီတော ဒသသီ”ဟု သုတ်၌လည်း “အန္တာ”သဒ္ဓါ မပါ၊ ရှုံးမှလည်း လိုက်ဖို့ရာ မရှုပါဘဲ အဘယ်ကြောင့် ရလို၌ “အန္တာ”ဟူသော အနက်ကို ထည့်စွဲက် ဖွင့်ပြနိုင်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဒသသူ ပေအတ္ထာတော”ဟူသော ၂ ပါဒကို မိန့်သည်။ “ဒသသူ+ဒ”=“ဒသသဒ္ဓါ၏+ပုံဖျည်း”ဟု ဆိုလျှင် အနက်အမိုာယ် မရှိသောကြောင့် ဒသသာဟူသော ဆန္တိယ္တိယုံကို (ဤ)၌

ရအပ်၏၊ တဒန္တသု-ထိ ဤပစ္စယန္တသူ၏၏။ သဘာဝန်-ကုတ္တလိန်ကို ထွန်းပြနိုင်သော သဘောသတ္တအားဖြင့်၊ ကုတ္တလိန်ယေဝ-ကုတ္တလိန်မြှုပ်သာလျှင်၊ သမ္မတ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)....ကောဒသနဲ့-တစ်ဆယ့်တစ်ယောက် တိ၏၊ ပုရရန်-ပြည့်ကြောင်း(မိန်းမ)သည်၊ ကောဒသီ-မည်၏၊ [“ကုတ္တ-မိန်းမတည်း”ဟု သိ၍ အတိုင်းပါ၏] အညာကြ-အခြားလိန်တိ၍၊ ကောဒသမော-တစ်ဆယ့်တစ်ယောက်မြောက်သော ယောက်ဗျား၊ ကောဒသမံ-တစ်ဆယ့်တစ်ခုမြောက်စိတ်။

စာဝပ်၍ မဖြစ်နိုင်၊ ခုံ-ခုံ-ဆန္တယန္တပုံတို့သည် အာဒေသ-အာဂမ-လောပတို့နှင့်သာ ဆက်စပ်နိုင်၏၊ မှန်၏ - “အမှသာ+မမ သဝိဘတ္တသု သေ” ဤ၌ အမှသာ ဟူသော ဆန္တယန္တပုံသည် “မမ”ဟူသော အပြုအာဒေသနှင့် ဆက်စပ်၏၊ သာဂဇာ (“သသာ+အာဂဇာ”)ဟူရန် “သသာ”ဟူသော ဆန္တယန္တပုံသည် အာဂမနှင့် ပုံ၏၊ “သရ လောပါ(သရနှင့်+လောပါ)”ဟူရန် “သရန်”ဟူသော ဆန္တယန္တပုံသည် လောပနှင့် စပ်သည်။ ဤသို့ ဆန္တယန္တပုံတို့သည် အာဒေသ စသည်တို့နှင့် ပပ်ရှိုးရှု၏၌ ပစ္စီးပွဲသောကြောင့် “ဒသသာ+”၌ “ဒသသာ”ဟူသော ဆန္တယန္တ လည်း “-”ဟူသော ပစ္စီးနှင့် တိုက်ရှိက် ဆက်စပ်၍ မဖြစ်နိုင်၊ ထိုကြောင့် ဒသသာ ဟူသော ဆန္တယန္တပုံတို့အားပောက်ဆန္တီကြောင့် ထိုဆန္တီဝိဘတ္တ၏ သာမဏ္ဍာယတ္တအားဖြင့် ဂလို့၌ “အန္တာ”ဟူသော အနေကို ရှုံးနိုင်သည်။ [“ဒသသာ”၌ သဝိဘတ္တက အန္တာပောက် ဆန္တီဖြစ်၍ “ဒသသာ-ဒသသူ၏ အဆုံး”ဟူသော အနေကို ဟောဖွံ့ဖိုင်၏၊ ဤသို့ ဟောစွမ်းနိုင်ခြင်းကိုပင် “အတ္ထတောာ-သာမဏ္ဍာယတ္တ”ဟု ခေါ်သည်။]

တဒန္တသု ၈၁။ သမ္မတ—(ဤ)ပစ္စယန္တပုံးသော “ကောဒသီ”စသော ပုံသည် နိုင်သောအတိုင်းပင် ကုတ္တလိန်ကို ထွန်းပြနိုင်၏၊ [“သဘာဝန်”၌ သဘာဝဟူသည် သတ္တပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် မိုက်သော “သတ္တ သဘာဝန်”ဟု ဖွင့်သည်။] ဤသို့ (ဤ)ပစ္စယန္တပုံရင်းကပင် (အာ-ဤ-လူနှင့် ကုတ္တအောက်ပစ္စီး မသက်ရဘဲ) နိုင်သော အတိုင်း ကုတ္တလိန်ကို ထွန်းပြနိုင်သောကြောင့် ကောဒသီစသော ပုံတို့သည် (ပုံ-နုံ၌ မဖြစ်က) ကုတ္တလိန်မြှုပ်သာ ဖြစ်ကြရသည်။

အညာကြ ၈၂။ ကောဒသမံ—ပုံလိန် နုံလိန်များ၌ (ဤ)ပစ္စီး မသက်ကြောင်း ပြလို့၌ “အညာကြ ကောဒသမော-မ”ဟု မိန်းသည်၊ “ကောဒသနဲ့ ပုရရအောက် အကောဒသမံ”ဟု ပြ၍ သချာဗုရအောက်ဖြင့် မဟစ္စီးသက်၊ “ကောဒသနဲ့ ပုရရတဲ့ ကောဒသမံ”လည်း နည်းတူ။ [ယအန္တပစ္စာ-စသော သတ်ကြီးဖြင့် ပုရရအနေကို၌ (အ)ပစ္စီး သက်လျှင် “ကောဒသာ-တစ်ဆယ့်တစ်ရှုံးတို့၏ ပြည့်ကြောင်းနေ့၊ စာတုဒ္ဓသော-ဘင့် ရက်မြောက် ဥပုသံ၊ (စာ၌ တေသာဂုဏ်ဖြင့် ဂန္ဓိပြု) ပန့်ရသာ-ဘင့် ရက်မြောက် ဥပုသံ”ဟု ရပ်ဖြစ်၏။]

၆၇၁-၂ ခတ္ထိလည်း၊ ဒသစ-တို့လည်း၊ လူတိဝါ-ဟျှော်သမာသံအနက်၌
လည်းကောင်း၊ ဒီဟိ အဓိကဘဲ ဒသ၊ လူတိ ဝါ-ဟျှော်ရှိသံသမာသံအနက်၌
လည်းကောင်း၊ ဒီဒသ-ဒီဒသ ဟု ဖြစ်သော၊ လူစွဲတွေ-ဟျှော်၌ [ဗာဇာသော၊
ရာဇာသော တို့၌] ဝါတိ ဝတ္ထာတေ(သ ဆသု ဝါသုတ်မှ လိုက်)၊ ဂိသတိ
ဒသသု ဗာဒီသုတ္တတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဗာဇာသော-ဟ ပြုပြီးသော်၊ [သီ၌
“ဗာဇာသ”ဟ ရှိ၏] ဒသ-ဒ၏၊ ရာဇာသော-ရပြု၊ ဗာရသ-ဘ၂ ခတ္ထိ၊
[ဒီဒသ ဟ သမာသံပြီးသည်အခါ ဗာပြုပြီးနောက် “စကာဒိတေ ဒသရ
သချို့နေသုတ်ဖြင့် ဒကိ ရပြု(ဗာရသ)၊ နာမ်င့် ယောသက် စသည်။]

အညာတွေ-ဗာအပြုမှ တစ်ပါးသောအရာ၌၊ အာတ္တာ-အာပြု၊ ဒီဒသ-တို့၊
[ဗာ မပြုလျှင် “ဒေကဋ္ဌာနမာကာရော ဝါ”ဖြင့် အာပြု၍ “ဒီဒသ”ဟု
ဖြစ်သည်-ဟူလို့] ဒီဒသနှင့်-ဘ၂ ခတ္ထိ၏၊ ပူရဏော-သည်၊ ဗာရသမော၊
ဒီဒသမော၊ ဒီဒသသီ မည်၏၊ [ဒီဒသနောင် ပူရဏီအနက်၌ ဒိပစ္စည်း
သက်၍ ဒီဒသနှင့် ပူရဏာ”ဟ ဝိပြုဟံပ်ပြီ။]

တယော ၈-၃ ခတ္ထိလည်း၊ ဒသ ၈၊ လူတိ ဝါ-၌ဦးလည်းကောင်း၊ တိဟိ
အဓိကဘဲ ဒသ၊ လူတိ ဝါ-၌ဦးလည်းကောင်း၊ တေရသ-တေရသ ဟု ဖြစ်၏၊
တေသုဂုဏ် လောပါဂမ္မဒိနာ-တေသုဂုဏ် လောပါဂမ စသော သုတ်ဖြင့်၊
အာနုတိယာ-နုတိ တိုင်သော သချို့ကြောင့်၊ တိသု-တိ၏၊ တေ
အာဇာသော-တေ ပြု၊ [သမာသံအနိက်၌ “တိဒသ”ဟု ဖြစ်သည်အခါ ဒကိ
ရပြု၊ သုတ်ကြီးဖြင့် တိကိ တေပြု-ဟူလို့] တေရသမော၊ တေရသသီ-
တစ်ဆယ့်သုံးခတ္ထိ၏ ပည့်ကြောင်း၊ [“တေရသနှင့်ပူရဏော၊ တေရသနှင့်+
ပူရဏီ”ဟ ပြီ။]

စတ္တာရော ၈-၄ ခတ္ထိလည်း၊ ဒသ စပေစတုဒ္ဒသ-စတုဒ္ဒသ ဟု ဖြစ်ပြီး
သော၊ လူစွဲတွေ-ဟျှော်၌၊ ဂဏေနောက် စ ဒသသာတိ စ [သီဟိုင်းမူး “တိစ”
ဟ ရှိ၏] ဝတ္ထာနေ့-သော၊ စတုပူပေနောက်-သုတ်ဖြင့်၊ တုလောပါ-
တုကျေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စုစောစ-စအပြု၊ စောအပြုသည်လည်း
ကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ စုဒ္ဒသ၊ စောဒ္ဒသ၊ စတုဒ္ဒသ-ဘ၂ ခတ္ထိ၊ [ယောသက်၍
ပဋ္ဌာဒီနမကာရောဖြင့် စီရင်၊ နောက် ပဋ္ဌာဒီ စသည်လည်း နည်းတူ၊]
စုဒ္ဒသမော စတုဒ္ဒသမော-ဘ၂ ယောက်တို့၏ ပည့်ကြောင်းယောက်း၊
စတုဒ္ဒသီ-မ၊ စာတုဒ္ဒသီ ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ [တေသုဂုဏ်ဖြင့် စဉ် ဂုဏ်ပြီ။]

ပုဂ္ဂိုလ်ပေးသွေးသ၊ ဇူလိုင်-၅၌၊ တေသာ့ရန်လောပါဒီနာ-ဖြင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သု-၏၊ ဒသပို့သွေးသ-ဒသပို့သသွေ့တို့ကြောင့်၊ ပန္တပန္တအာအေသာပို့ပန္တ၊ ပဏ္ဍာ အပြုတို့သည်လည်း (ဟောနှစ်)၊ [ဒသကြောင့် ပန္တ၊ ဝိသတ်ကြောင့် ပဏ္ဍာ ပြု၊ အပိုကြောင့် “မ-ပြုသည်လည်း ရှိ၏”] အဋ္ဌဒီတော့စာတိ-သုတ် ဖြင့်၊ ရှုံး-ရ ပြု၊ ပန္တရသုပေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်သွေးသ-၁၅ ယောက်မြောက် မိန်းမ။

డ్రోఫ్‌టైప్ డివాయిటొ— [మీగిడ్డుక్క “ఎం” ఆధాంయ రియ (బి+ఆచు) బ్రు న్నిణీ; ఆచుకట్టగ ఎ-ర్ల జ్ఞి:దు: అష్టాగౌర్వ “ఎం” బ్రు న్నిఱొ మ్రుషుభుఅగ్రిం: అఫ్కాగ్గలే:వాల్స్] గ్ల్రోంపుక్కినీ అష్టార్టించితయిన్నగీ ఫాం గ్ల్రోచ్చిట్టులల్ని: ప్రియా:ణి, డీఅట్రీస్:పం అష్టిబ్యాయ్ అండ్ లంయ్ క్రైస్తి:ట్రీ, తాప్ప్రీర్పం అట్టు:వొక్కొండ్ రిట్లూలీయ్స్ లంయ్కుండ్ న్నిఫ్మించ్చున్ని: వొడ్డువి ఫెక్కాగ్గున్ “టెడ్డువి, రిట్లూలీయ్, రిట్లూలీయ్” ట్రీహియ్ విశ్వాశాంట్ అఖ్యాతువులల్ని: క్రొప్రు అప్పుకొండ్: ప్రియగ్ త్రోయ్ మ్రుం ప్రియా:వాల్స్ | రిట్లూలీయ్, రిట్లూలీయ్ బ్రు జ్ఞి ఏప్రు ప్రొప్పువ్చి: “టెడ్డువి, టెర్రావి” బ్రు జ్ఞి ఏప్రు ప్రియా:వాల్స్ రిట్లూలీయ్ కొండ్:అండ్]

ဝါတီ-ဝါပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒသတိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ရုတိ-ရုပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ သချာနေတိ-ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိကိစ္စ-လိုက်စေ၍၊ အဋ္ဌာဒီတော့စာတိ-သုတေသနှင့်၊ ရွှေ့-ရု အဖြစ်သည် (ဟောတိ)၊ အဋ္ဌာရသာ၊ အဋ္ဌာဒီတော့-သုတေသနှင့်ယောက်တို့၊ အာတွေ့-အအဖြစ်သည် (ဟောတိ)၊ အဋ္ဌာရသာနှင့်-တို့၏၊ ပူရကော့-သည်၊ အဋ္ဌာရသမာ၊ အဋ္ဌာဒီသမော-မည်၏၊ ဇဝံ၊ သတ္တရသာ၊ သတ္တဒသ-တစ်ဆယ့်ခုနှစ်ယောက်တို့၊ သတ္တရသာမော၊ သတ္တဒသမော-တစ်ဆယ့်ခုနှစ်ယောက်တို့၏ပြည့်ကြောင်း၊ အဋ္ဌာဒီတော့-အဋ္ဌာဒီတော့ဟူသော သုတေသည်၊ ကိုမတွေ့-နည်း၊ စတုဒသ-စတုဒသပြယ်ဂို့ တို့၏ တားမြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ [အဓိပ္ပာယ်ကို နာမ်းပြခဲ့ပြီ။]

အကောန-တစ်ခုဖြင့်၊ ဥမှာ-ယူတ်လျော့သော၊ ဝီသတိ-၂၀ တည်း၊ ဣတိ-ဤဤ့၏၊ တပ္ပါဒိသော-တပ္ပါဒိသမာသုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကျော်ရီသတိ-တစ်ခုပုံတ် နှစ်ဆယ်၊ ဝါ-တစ်ဆယ့်ကိုရှိခဲ့ခဲ့၊ ကျော်ရီသတာဒသယော-အကျော်ရီသတိ အစရှိသော သဒ္ဓါတ္ထကိုရှိခဲ့၊ အာနုတိယာ-နိုတိသဒ္ဓါတ္ထိုင်အောင်၊ အကောဝနှစ်ဦး-အကောဝနှစ်အဆုံးရှိကျော်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိလိုက်ရီ-ဣတ္ထိလိုက်ရှိကျော်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌာ့-ကျော်၏၊ တောစ-တို့အကောဝနှစ်ဦး၊ ဣတ္ထိလိုက်ရီအဖြစ်တို့သည်လည်း၊ သချာနေ-သချာပဓမာနအရာ၍လည်းကောင်း၊ သချာပျော်-သချာပျော်ဓမာနအရာ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထာန္တိ-ဖြစ်ကျော်၏။

ဝါ ဒသ ရ သချာနေတိ—သီမှုပုံ ဤအတိုင်း ပါ၌ရှိ၏၊ မြန်မာမှုပုံ "အကောဒီတော့ ဒသ ရ သချာနေတိ"ဟု ရှိ၏၊ အကောဒီတော့ပုံ မလိုက်သောကြောင် သီမှုအတိုင်းသာ ပောင်း၏၊ ထို့ဝါ-ဒသ-ရ-သချာနေ "တို့ လိုက်ပြောင်းကို နာမ်းလည်း ဤသုတေသနှင့် ပြခဲ့သည်"၊ အဋ္ဌာရသာ၏နောက်၌ "အဋ္ဌာဒသ"ဟု မြန်မာမှုပုံ မရှိ လိုက်သော ဝါသဒ္ဓါ ပြောင်း အဋ္ဌာဒီတော့စုတ်၏ ရ အပြု မမြှောကား "အဋ္ဌာဒသ"ဟု (သီမှုအတိုင်း) ရှိရှိုံးမည်၊ ဥပမာ- "ဘု"ဟော သချာ၌ ထို့ဝါပြောင်းပုံ သတ္တရသာ၊ သတ္တဒသ "ဟု ၂၀၁၃ ပြသကဲ့သု့တည်း။

အကောန-ပေါ်အဋ္ဌာ့— "ဥမှာ+ဝီသတိ, ဥမှာရီသတိ"ဟု ရှေ့ဌးစွာ ကမ္မာရသမာသုတွေ၊ ထို့နောက် "အကောန+ဥမှာရီသတိ"ဟု တတိယာတပ္ပါဒိသမာသုတွေမှုည်း၊ စာကိုယ်၌ "အကောန+ဥမှာန+ဝီသတိ"ဟု ၃ ပုံစုံလုံး တစ်ခါတည်း တွေပြသည်မှာ လဟုက နည်းအားဖြင့် အလွယ်တကူ ပြခြင်းတည်း-ဟု မှတ်၊ ကျော်ရီသတိ-ဟု တပ္ပါဒိသမာသုတေသနှင့်သောအခါ နာမ်းငဲ့၊ သီသက်၊ ရေး ဣတ္ထိလိုန် အကောဝနှစ်ချို့ ရှုပ်စဉ်။

သချာနုနှင့် သချာပျော်။ ။ "သချာယတိ အတောနတိ သချာနု၊ အတောန-ဤ ၁-၂ စသော သချာဖြင့်၊ သချာယတိ-ရောွှေက်အောင်၏"နှင့် အညီ၊ ၁-၂-၃ပေါ်၍-၂၀ စသော ရောွှေက်ပြောင်း သချာသည် သချာနု မည်၏၊ ရဟန်း ၂ ပါး၊ ၃ပါး၊ ပေါ်၍၊ ၁၉၆ပါး၊

၂၀ စသော အသုံးအနှစ်နှင့်များသည် ထိုသုချေကကို (သုချေဘကို) နောက်ထားသောအားဖြင့် လိုဂင်းပစာနပြု၏ သုံးနှစ်နှင့်ခြင်းတည်း။ “သုချေယတေတိ သချို့ယော”နှင့်အညီ ရေတွက်အပ်သော အရာဝဏ္ဏသည် သချို့ယျ မည်၏။ “J ပါးသော ရဟန်းပေါ့၊ ၂၀ သော ရဟန်း”စသော အသုံးအနှစ်နှင့်များသည် ထို သချို့ယောကို နောက်ထားသော အားဖြင့် လိုဂင်းပစာနပြု၏ သုံးနှစ်နှင့်ခြင်းတည်း။

ଯାଏ ହୀନ୍ଦୁରେଣୁଲେ ଲୁହୁକି— “ହୀନ୍ଦୁକି ଗୁରୁତ୍ୱରେତ୍ତି=ରମାକ୍ଷଃ:ତ୍ରିଣୀ+କ୍ରୂ ପି:,
ରମାକ୍ଷଃ: କ୍ରୂ ପି:” ହୃଦୟରୁ କ୍ରୂ ହୃଦୟରୁ ଅରେଆତ୍ମକରୁଣ୍ୟ ଲିଙ୍ଗର୍ଦ୍ଦଃପରାକ୍ରିତିଣି। “ତ୍ରିନ୍ଦି,
ତ୍ରିନ୍ଦି, ପାତ୍ର, ପାତ୍ର” ହୃଦୟରୁ ତ୍ରୀଯାବୁଧିତ୍ରିଗରା: ଲିଙ୍ଗର୍ଦ୍ଦ-ଆଲପକ୍ଷ୍ଵ ରଥର୍ମ

သချို့ယျှောင်-သချို့ယျာပမန္တိကား၊ အကုန်ဝိသတိ-သော၊ ဘိက္ဗိုဝါ-
တို့သည်၊ တိဋ္ဌနှိုး-တည်ကုန်၏၊ အကုန်ဝိသတိ-သော၊ တောဇ္ဈာ ဘိက္ဗိုဝါ-
အနို ရဟန်းတို့၊ တိဋ္ဌထ-ရပ်ကြပါကုန်၊ အကုန်ဝိသတိ-သော၊ ဘိက္ဗို-တို့ကို
ပသု-လော၊ အကုန်ဝိသတိယာ-သော၊ ဘိက္ဗိုဟို၊ ကတ်-၏၊ လူစွာအို
ဝိသတာဒီသုပိ-ဝိသတိအစိုးသော သချို့သဒ္ဓိတို့လည်း၊ စံ-ဉ်၊ အတူ
ယောဇ္ဇာတ္ထံ-ယျှောင်-သော၏၊ အကုန်ဝိသတိယာ-တစ်ပါးယုတ် ၂၀ ၏၊
ပူရရောာ-ပြည့်ကြောင်းသည်၊ အကုန်ဝိသတိမော-မည်၏။

ဒသစ-ဆယ်ခုတို့လည်း၊ ဒသစ-လည်း၊ လူတို့ အတွေ့ ဒွန်သမာသံ၊
ကတ္တာ-၍၍၊ ဒသ ဒသတိ-ဒသ ဒသဟူ၍၊ ဝတ္ထုလွှာ-ဆိုတိက်ရာ၍၊ သရုပါနဲ့
မေကသေသွာသကိုတိ-သုတ်ဖြန့်၊ ဇကသေသေ-ဇကသသ်ကို၊ ကတော-သော်၊
ဒသသဒ္ဓတောာ-မှ နောက်၍၊ ပဋိမာဏုဝါစန်း-သော၊ ယော-ယောဝိဘတ်
သက်၊ ဒသယော လူတို့-ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ လူစံ-ဉ်၊ ရပ်၍၊ [“ဝအဒေသော၊

ထင်ရှားအောင် အပိုထည့်အပ်သော ကြိယာများတည်း၊ လူစွာအို့ အာဒီဖြင့် “ဘိက္ဗိုနှို
အကုန်ဝိသတိယာ-အား၊ ဒေဟို-လျှော်လော၊ ဘိက္ဗိုနှို အကုန်ဝိသတိယာ-မှ၊ အပေတိ-
ဖြုံ၏၊ ဘိက္ဗိုနှို အကုန်ဝိသတိယာ-၏၊ သူ၌ကို-ဥစွာ၊ ဘိက္ဗိုနှို အကုန်ဝိသတိယာ၊ အကုန်
ဝိသတိယံ-၍၍၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏”ဟု စပ်ပုဂ္ဂိုလ်ယာကို သင့်တော်သလို ထည့်၍ အကုန်
ဝိသတိယာ (သလ္္တမြို့ “အကုန်ဝိသတိယံ”နှင့်တက္က) အကုန်ချည်း လူတွဲပိန်ချည်း
ရပ်ဖြစ်ပုံကို သိရာ၏။

သချို့ယျှောင်-ပုံအပေါ်စွာအို့—“ဘိက္ဗိုဝါ” စသည်ဖြင့် သချို့ယျှောင်(ရေတွော်အပ်သော
ဝတ္ထု)ကို ပမာနပြုသောအရာ၌ “ဘိက္ဗိုဝါ”ဟု သချို့ယျှောင်ဖြစ်က များ၍ ပူလို့နှိုဖြစ်သော်
လည်း “အကုန်ဝိသတိ” စသည်ဖြင့် လူတွဲလိုန် အကုန်ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်။ လူစွာအို့
အာဒီအရ “အကုန်ဝိသတိယာ ဘိက္ဗိုနှို ဒေဟို” စသည်ဖြင့် သိလေ၊ ဝိသတိ-စသော
သချို့သဒ္ဓိတို့လည်း နောက်တိ (၉၉)တိုင်အောင် ဉှုနည်းချည်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ၁ “အကုန်ဝိသတိ ဘိက္ဗိုဝါ” စသည်၌ “အကုန်ဝိသတိ” စသော ဝိသေသန
တို့သည် လူတွဲလိုန်အကုန်ဖြစ်၍ “ဘိက္ဗိုဝါ”ဟုသော ဝိသေသယျှော်ကား ပူလို့နှို
ပဟုဂုဏ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ဉှုနအရာကို တောက်၍ “ဝိသတိ-၂၀ သော၊ စိတ္တာနှို-
မိတ်တို့” စသည်ဖြင့် ဝိသေသန ဝိသေသသွော်သည် တစ်ရုံတစ်ခါ့၌ လိန်ချင်း ဝုစ်ချင်း
မတူဘဲလည်း ရှိနိုင်သည်ဟု မှတ်၊ သို့သော် ဝိဘတ်ချင်းကား (“သက်ဟိုတေန
အသက်ဟိုတ်” ကဲ့သို့သော အနည်းငယ်အရာမှ တစ်ပါး၊ များစွာသော၊ အရာတို့)
တူကြမြဲ-ဟု ပြောစမှတ်ဖြေကြသည်။

[အောင်] ဝိသေသန၊ ဝိသေသသျှ၊ ပဒ် ၂ ပါး၊ လိန်ချင်ပြားလည်း၊
ဝိဘတ်ကားမှု၊ တူကြိုး၏။

ପ୍ରୀଯୁଷ୍ମ "ତ୍ରୈଷ୍ଟ ଠର୍ମ] ଯରୁପିକ୍ରମଗଣେବେବେବୀତି ଠାତ୍ରରେ ॥ [“ଯରୁପିକ୍ରମ” ଅଟ୍ଟାଗନ୍ ଦ୍ଵାରୀ ଫୁଲିଛି ମନ୍ଦିରରେ ଅହୃତରେଖାରେଖା ପ୍ରଦିନ, ଆଗ୍ରମ୍ଭିଲାନ୍ଧିରେ ମଧୁରାଜେବେବୋ କ୍ରମାଚି “ଯରୁପିକ୍ରମ” ଲିଙ୍କରେଖାରେଖା କିମ୍ବା ତଥାରେଖା ଏବଂ କର୍ତ୍ତାରେଖାରେଖା ଏବଂ କର୍ତ୍ତାରେଖାରେଖା ଏବଂ “ଯରୁପିକ୍ରମ” ତଥାରେଖା ॥]

ଶ୍ରୀଅତ୍ମାପାଦାବଳୀକିଃ— “ଓହ+ଯୋ”ହୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକେ ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ହୁଏଇଥିରୁ
ଓହ ଜ ଉଚ୍ଚବିଲିଙ୍ଗପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଓହ ତାତ୍ତ୍ଵକାନ୍ତି ଶିଖି-ଯୋଗାନ୍ତି ହୁଏପ୍ରାଣ (ଶିଖି+ହୁଏପ୍ରାଣ) ହିଁନ୍ତି
“ଶ୍ରୀ”ବ୍ରାହ୍ମଦ୍ୱାରାହିରିବା, “ଶିଖି”ହୁଏପାଦାବଳୀକିଃ

သချာနနှင့် ဝါတီ အန္တာတိ စ ဝတ္ထာတော့။

ငြာင့်။ တိစဲ။ ၍တာသဲ့ သချာန-ထိသချာသဒ္ဓါတိ၏၊ အန္တာ-အဆုံး၌ တိကာရာဂမာ ဝါ ဟောတိ၊ အယ် ဝါသဒ္ဓါ ဝဝတ္ထိတိဘာသတော့ ပုံနောက် “တေန”ဟု ရှိ၏၊ ဂါထာ၌ “ဝဝတ္ထိတိဘာသတော့”ဟု ဟိတ်ပါနေသောကြောင့် ထိ “တေန”သည် အပိုပင်။] ဝဝတ္ထိတိဘာသတော့-ဝဝတ္ထိတိဘာသာ ဝါသဒ္ဓါကြောင့်၊ ဝီသတိသာနဲ့-ဝီသ တိသာသဒ္ဓါတိ၏၊ အန္တာ-၌၊ ဝိဘာသာ-ဝိကပ်အားဖြင့်။ တိအာဂမာ-တိလာခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အညတ္ထ-အခြားသချာ၏ အဆုံး၌၊ (တိအာဂမာ-သည်) နှစ် ဟောတော်-မဖြစ်သည်သာ။

ဗျာ့နေစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ နိဂုဟိတလောပါ-နိဂုဟိတ်ကို ချေ၊ ပုန်-တစ်ဖုန်း၊ တန္ဒိတတ္ထာ-တန္ဒိတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမျှပဒေသေး-နာမ်ငဲ့ပြီး သော်၊ သူ့သူ့ပွဲဖွဲ့-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘိက္ခာနဲ့-တိ၏၊ ဝီသတိ-၂၁၊ ဝီသ ဝါ-ဝီသံဟုလည်း ရှိ၏၊ ဝီသတိ-၂၀ သော်၊ ဘိက္ခာ-တိ၍ ဝီသဝါ-၏၊ ကူန္တာဒီ-တည်း၊ ဝီသတိမော်-နှစ်ဆယ်၏ ပြည့်ကြောင်း။

ဝိဘာတ်မသက်ရသေး၍ နောက်ထပ် နာမ်ငဲ့ပြီးလျှင် ဝိဘာတ်သက်ဦးလတ္ထား၊ ထိအခါကျမှ “ဝီသ”ဟု ရှုပြီးလိမ့်မည်။

ငြာင့်။ ဒီဘာသာပေးဝဝတ္ထိတိဘာသတော့—ဝဝတ္ထိတာ ဝါသဒ္ဓါကြောင့် ဝီသံ တိသံနောင် ဝိကပ် တိလာ၍ “ဝီသတိ-တိသာတိ”ဟု ဖြစ်၏၊ တိ မလာလျှင် ဝီသံ-တိသံ ဟု ဖြစ်၏၊ ဝီသံ တိသံမှ အခြားသော သချာ၏ အဆုံး၌ကား တိ-မလာ၊ [ဤ၌ ဝါသဒ္ဓါသည် အနိစ္စဝိမိန့် အသစ္စဝိမိန့်သာ သတ်မှတ်၏၊ နိစ္စဝိမိန့်ကား ဤသုတ်၌ မရှိ။]

ဗျာ့နေ စာတိပေးဝီသံ ၈၁—ဝီသဟု ပြုခဲ့ပြီး ထိနောင် ဤသုတ်ဖြင့် တိ လာ (ဝီသံတိ) ဗျာ့နေ စဟုသော သချာသုတ်ဖြင့် နိဂုဟိတ် ချေ (ဝီသတိ) နာမ်ငဲ့၊ သီသက်၊ ချေ၊ ဝီသတိ-၂၀ သည်။ “အော်ဘတ်ဖြင့် ဝီသတိး၊ နာ စသည်ဖြင့် ဝီသတိယာ၊ သီဖြင့် ဝီသတိယ်”ဟု ကုန်နာဝီသတိအတိုင်း စဉ်၊ နိုတ်၊ နာနိုတ်တိုင်းအောင် ဤနည်းချုပ်၊ တိသံ-မလာလျှင် ဝီသံဟု ဖြစ်ပြီးနောက်၊ နာမ်ငဲ့၊ သီသက်၊ ချေ၊ အဖြင့်လည်း ဝီသံ၊ နာ စသည်ဖြင့် ဝီသာယာ၊ သီဖြင့် ဝီသာယာ ဟု ဖြစ်၏၊ ရပ်ပြီးပုံကို တိသံ စသည်၌ ပြုခဲ့၍ “အော်ဝီသတိယ် ဒွယ်စာသော ပြယ်ရှိ၍ သချာ သူ့နှင့် ပိုမိုလည်း အယုံရှိသောကြောင့် သူ့နှင့်ထဲ့အတိုင်း သီး၌ အာယာပြုသောရှုပ် မပြုတဲ့ထားသည်။” “ဘိက္ခာနဲ့ ဝီသတိ ဝီသဝါ”သည် သချာပေးပုံ၊ “ဝီသတိ ဘိက္ခာ ဝီသဝါ”ကား သချာ၍ ပေးပုံစုစုတည်း။ [ဝီသနှင့် ပပ်၍ နိပ္ပန္နအဖြစ် ငဲ့ပုံကို ကုန်းဘာသာ၌ကာမှု ရှု။]

တထာ-ထိမှုတစ်ပါး၊ ကောင်းသတိ-၂၁ ပါးသော၊ ကုသလစီတွောနိ-ကုသိုလ်စီတိတို့၊ ကောင်းသဝါ - ၏၊ ကောင်းသတိမော - ၂၁ ပါးတို့၏ ပြည့်ကြောင်း; [“အကောင်းအမိကာ+ဝိသတိ၊ ကောင်းသတိ၊ ကောင်းသတိယာ+ပူရရောာ၊ ကောင်းသတိမော”စသည်ပြု] ဟာရိသတိ-၂၂ ပါး၊ ဟာရိသဝါ-၏၊ ဟာရိသတိမော-၂၂ ပါးတို့၏ပြည့်ကြောင်း၊ ဒါရိသတိ၊ ဒါရိသဝါ၊ ဒါရိသတိမော-ဒါရိသတိ၊ ပေမောဟု ဖြစ်၏။ [ချွေကျွောနမာကာရောဝါ သုတေဖြင့် ဒို့၏ လူကို အပြုလျင် ဒါရိသတိ စသည် ဖြစ်၏-ဟူလို။]

တော်သတိ-၂၃ ပါး၊ တော်သဝါ-၏၊ တော်သတိမော-ကြောင်း၊ စတုရိသတိ-၂၄ ပါး၊ စတုရိသဝါ၊ စတုရိသတိမော၊ [ဝချွေဘော်လာ၍၍ ဗြိပြုလျင် “စတုစိုသတိ”စသည်လည်း ဖြစ်သေး၏။] ပဏ္ဍာရိသတိ-၂၅ ပါး၊ ပဏ္ဍာရိသဝါ၊ ပဏ္ဍာရိသတိမော၊ [ပုံးပုံးရိသတိဟု ဖြစ်သည့်အခါ တေသုဂုဏ်ဖြင့် ပဋိကို ပဏ္ဍာပြု၊ သိမှုနှင့်ကား ပဏ္ဍာ ပြု၍ “ပဏ္ဍာရိသတိ”ဟု ရှိသည်။] ပဋိသတိ-၂၅ ပါး၊ ပဋိသဝါ၊ ပဋိသတိမော၊ ဆုံးသတိ-၂၆ ပါး၊ ဆုံးသဝါ၊ ဆုံးသတိမော၊ [ဆုံးသတိဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဝချွေဘော်လာ ဗြိပြု။] သတ္တိရိသတိ-၂၇ ပါး၊ သတ္တိရိသဝါ၊ သတ္တိရိသတိမော၊ အဋ္ဌရိသတိ-၂၈ ပါး၊ အဋ္ဌရိသဝါ၊ အဋ္ဌရိသတိမော၊ ကျွေနတိသတိ-တစ်ခုယုတ် ၃၀၊ ကျွေနတိသဝါ၊ ကျွေနတိသတိမော။

ဒသစ-ဆယ်ခုတို့လည်း၊ ဒသစ၊ ဒသစ၊ လူတိ-ဤအနက်၌ ဒသ ဒသ ဒသလူတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဖွေ-ဆိုတို့ကိုရှုံး၊ ကေသေသေ ကတေ၊ ကဏ္ဍ ဒသသုံးတုံးအဖြစ်-ကဏ္ဍ ဒသသုံးအစရှိသော သုတေဖြင့်၊ တို့၏သမာ ဒေသပဲ-တိ အပြု၊ ဤသံ အပြုတိသည်၊ (ဟောနှီး)၊ [သို့ “တို့၏သမာ ဒေသသံ” ဟု ရှိသည်။] ကွစာဒီနာ-ကွစာဒီမျှော်ရှာနဲ့စသော သုတေဖြင့်၊ ရသုတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဂုဟီတာကမာစ-နိဂုဟီတ်လည်း လာ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဝိသတိသမဲ့-ဝိသတိသဒ္ဓါန့် တူ၏။

ဒသစပေတိသာသ လူစွာဒီ။ ။[သို့ဟို၌၍ “ဒသစ ဒသစ ဒသစတိ ဒသ ဒသ ဒသတိ ဝတ္ထုဖွေ”ဟု ရှိ၏။ ထိုအတိုင်း ရှိမှုလည်း ကောင်းသည်။] ဤသို့ ဒုန် သမာသံ ပြု၍ ဒသ ၃ ခ တည်လတ်သော်၊ ကေသေသံ ပြု၍ ဒသတစ်ခု ခုနဲ့၊ ယော သက်၊ ကဏ္ဍ ဒသသုံးသုတေဖြင့် ဒသကို တိပြု၊ ယောကို ဤသံပြု(တိ+ဤသံ)တိနွင်း၊ ချောက်(တိသံ)၊ ကွစာဒီမျှော်ရှာနဲ့ဖြင့် တို့ ဦးကို ရသုပြု၊ သန္တိပိုင်း၊ နိဂုဟီတာဒ္ဓါန့် ဖြစ်စေ၊ တေသုဂုဏ်ဖြင့် ဖြစ်စေ တိနောင် နိဂုဟီတ်လာ၊ (တိသံ) ထိနောင် ဝိသတိကဲသို့

တို့သတိ, တို့သံ-၃၀၊ တို့သံ-၃၀ သော၊ ဝသသာနိ-နှစ်တို့၊ နိဂုဟိတ်လောပါ-နိဂုဟိတ်ကို ချေ၊ [တို့သံ၌ သံဝယ် နိဂုဟိတ်ကို ဗျ္ဗြးနဲ့သုတ်ဖြင့် ချေ-ဟူလို့] တို့သံ-၃၀ ကို၊ တို့သာယ်-၃၀ ဖြင့်၊ ဉာဏ်ဘီ-တည်း၊ ကော်လို့သတိ-၃၁ ခု၊ ကော်လို့သံဝါ-၏၊ ဗာလို့သံ၊ ဒွဲလို့သံ-၃၂၊ ခု၊ ဉာဏ်ဘီ-တည်း။

စတုဒသတ္ထဝါစကသု-၄ ခုသော ဒသသူ၌၊ အနက်ကို ဟောသော၊ ကတေကသေသသု-ပြုအပ်ပြီးသော ဇကသေသံရှိသော၊ ဒသသု-ဒသသူ၌၊ စတ္တာရ-စတ္တာရပြု၊ ယောဝစနသု-၏၊ ဤသံ-ဤသံပြု၊ စတ္တာလို့သံ-၄၀၊ လဒ္ဒရာနှစ်-သုတ်ဖြင့်၊ ရသု-ရ၏၊ လတ္တာ-လပြု၊ ဒေသု-လတ္တာဟု မြန်မာမွန် ပါ၌၍ ပျက်၏၊ စတ္တာရို့သံ-ဟု ဖြစ်ရာမှ ရကို လပြုဟု ဆိုလိုသည်။] တာလိုသံဝါ-၏၊ [ရုပ်ပြီးလုကို နာမ်(၂၅၆) စတုပပဒသု လောပါစသော

တိုလာ၍ သံ၌ နိဂုဟိတ်ချေ (တို့သတိ) နာမ်၊ သီသက်, ချေ၊ တို့သတို့ တို့သတိယာ စသည်ဖြင့် ရပ်စဉ်။ [သီဟိုင်းမှုဝယ် ရသသု၌၏ နောက်၌ (အန္တာ နိဂုဟိတ္ထာတိ သချို့အား သမ္မတသု တိသုဒသု အန္တာ) “နိဂုဟိတ္ထာဝောစ”ဟု ပါ၌ရို့ တွေ့ရ၏၊ အန္တာ နိဂုဟိတ္ထာသုတ်သည် သချို့၏အဆုံး၊ “ပွဲဒသီ”စသည်၌သာ နိဂုဟိတ်လာ၍ “တို့သံ”ကဲသို့ သချို့၏အလယ်၌ မလာနိုင်၊ ထို့ကြောင့် “အန္တာ နိဂုဟိတ္ထာ”၌၌ အန္တာ ပေါ်ဘဲ သန္တာသုတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “နိဂုဟိတ္ထာတိ”ဟု ရှိမှုသာ ထို့ဟိုင်းမှာတိုင်း သင့်လျှော့မည်။]

တို့သံ တို့သာယ်။ [“နိဂုဟိတ်လောပါ”နောက်၌ “တို့သာ”ဟု မြန်မာမှုရှိ၏၊ သီဟိုင်းမှုသာကား မရှိချေ၊ တို့သဟု ပြစ်ပြီးနောက် အာပစ္စည်း သက်၍ ပြီးနိုင်သော်လည်း သီဝိဘတ်ဖြင့် “တို့သံ”ရပ်ကို ပါ၌၌ တွေ့ခြောင့်လည်း သီဟိုင်းမွန် မရှိဟန် တူသည်၊ “တို့သံ”ကား တို့သဟု ပြစ်ပြီးနောက် အဝိဘတ်ဖြင့် ပြီး၏၊ ဝိသံ တို့သံဟု ပုဂ္ဂရ်ရင်းကပင် သဘာဝအားဖြင့် ဉာဏ်လိုန်ကို ထုန်းပြုပြီး ပြစ်၍ ပွဲမ္မာ စုတိယန္တာပုံး များ၌ အာပစ္စည်း သက်ဖွယ် မလို့၊ သို့သော် တို့သာယ် စသော ရပ်များ၌ကား “တို့သံ”ဟု ဖြစ်သည့်အခါ အာပစ္စည်း သက်၊ နာမ်၊ နာမ်၊ နာ စသည် သက်၍ အာပုံး ပြုရသည်။ [“တို့သာယ်တို့ ဉာဏ်လိုမတော့ အာပစ္စယော၊ ယတော့ နာဒီနှစ်း အာယာအေးသော စ ကတေ ရုပ်” ဌီကား] သို့၌ “တို့သာယ်”ဟု ရှိဖော်။

ကော်လို့သတိပေးခွဲလို့သံ— “ကောနှုန်းအမိကာ တို့သတို့”စသည် ပြု၊ တ်ခွေဘော်လာ၊ ဝိသတိ အသေသု ဗာဒ္ဒိသတ္ထု တုသန္တာပြုဖြင့် ဒီကို ဗာပြု၍ ဗာလို့သံ၊ ဒွဲကွဲ့သနာကာရောဝါဖြင့် ဒီကို ဉာဏ်ကို အာပြု၊ တ်ခွေဘော်လာ၊ ရသသုလည်း ပြု၍ ဒွဲလို့သံဟု ဖြစ်၏၊ နိဂုဟိတ်ချေသွေ့၍ “ဗာလို့သံ၊ ဒွဲလို့သံ”ဟုလည်း ဖြစ်၏၊ သီမွန် “ဒွဲလို့သံ-တော်လို့သံ ဉာဏ်ဘီ”ဟု ရှိသည်။

ပန္တဒသတ္ထဝါစကသု-၅၊ ခသသ ဒသသဒ္ဒိ၏ အနက်ကို ဟောသော ဒသသ-ကနသော ဒသသဒ္ဒိ၏၊ ပညာ-ပညာပြု၊ ယောဝစနသု-၅၊ အသံစ-အသံလည်းပြု၊ ပညာသံ-၅၊ တေသုဂ္ဂနီလောပါဒီနာ-ဖြင့်၊ ပန္တဒသ-ပန္တပြု၊ ပန္တသံဝါ-၅၊ ကေပညာသံ-၅၊ ဒွေပညာသံ၊ ဒွေပညာသံ-၅။

ହାତବ୍ୟାଳିଠଗମ୍ବୁ-୩ ଥିଲେବା ଓ ଯାତ୍ରିଣି ଆଫିର୍ଗ୍ରୀ ଖୋଲେବା
ଓହମ୍ବୁ-ଣୀ; ହାଲପ୍ରି ଯୋଗାଠକମ୍ବୁ-ଣୀ; ଦ୍ଵିଆମେଲେବା-ଦ୍ଵିପ୍ରି ବହମ୍ବୁ
ଠିଠି-ଶୁଠିଫ୍ରିଦ୍ରି; ବାଗାରମେଲେବା-ବାଗାରମ୍ବୁପ୍ରି (ଦ୍ଵିରେଲାର୍ଦ୍ଦିଲା) ଯନ୍ତ୍ରି-
ଢିଳିଯନ୍ତ୍ରି, ଦ୍ଵେଯନ୍ତ୍ରି, ସ୍ତ୍ରୀଯନ୍ତ୍ରି-ଢିଳି; ତେବନ୍ତ୍ରି, ତିବନ୍ତ୍ରି-ଢିଳି [କେବନ୍ତ୍ରି-ଢିଳି
ଚତୁରନ୍ତ୍ରି-ଢିଳି, ବନ୍ଧୁନ୍ତ୍ରିଗ୍ରୀ ଅଧ୍ୟାତ୍ମି ମପ୍ରି] ।

အင့်သာတ္ထဝါစကသု, သာသု-၏၊ အသ-အသပြု၊ ယောဝန်သု-၏၊ ဤတိအေသာစ-ဤတိလည်းပြု၊ အသီတိ-စ၊ ကောသီတိ-စ၊ [“ကေ + အသီတိ” ကို ကောသီတိ ဟု သိခဲ့ ဖူးသည်။] ဒွေအသီတိ-စ။

[ဒါသီတိလည်း ရှိနိုင်၏။] တေအသီတိ-ရုပ၊ စတုရာသီတိ-ရုပ၊ ကွစာဒီနာ-ကွစာဒီမဏ္ဍာဇာရာနဲ့ စသောသူတ်ဖြင့်၊ ဒီယော-ဒီယူပြု၊ [“စတု+အသီတိ”ကို ဒီယူပြု၍ “စတု+အသီတိ”ဖြင့်၏။ ယဝမဒနှင့် ရှုလာ၊ မောဂူလာနှင့်ကား တိနောင် “ယ်”လာ၍ “တိယာသီတိ-ရုပ”ဟုလည်း ရှိ၏။]

နဝဒသတ္ထဝါစကသု ဒသသု၊ နဝ-နဝပြု၊ ယောဝစနာသု၊ ဥတိစ-ဥတိ လည်းပြု၊ နရတိ-ဥပါ၊ ချွေနရတိ၊ ဒွေနရတိ၊ ဒိနရတိ-ဥပြု၊ တေနရတိ၊ တိနရတိ-ဥပါ၊ ဆန္ဒရတိယာ-ဥဖြင့်၊ ဆန္ဒရတိနဲ့-ဥဖြင့် ပါးကုန်သော၊ ပါသာဏ္ဍာနဲ့-ပါသာဏ္ဍာအယူတိတွင်။ [ဤ“ဆန္ဒရတိနဲ့”ဖြင့် ဒီသတိ အစ နရတိ တိုင်အောင် ဇကဗုစ်ဟု ဆိုခဲ့သော်လည်း ရုခါဗဟုစ်လည်း ရှိသေးကြောင်း၊ ကို ပြသည်။]

ကဏနေတိ ဒသသာတိ စ ဝေါ်တော့၊ [ဤသို့ “ဒသသုဒ္ဓိလိုက်သည်”ဟု ဆိုယားသော်လည်း နိုက္ခာမြှုမှု “န ဝေါ် ဒသရာဟကဲ အနဝေါ်တွေ့၊ သူတ္ထာ ယော ဒသ ဒသကံတိ ဂုဏ္ထား၊ တေနေဝါယာ-ဂုဏ္ထား(ကစ္စည်းရုံး) ကဏနေ ပရိယာပန္တသု ဒသ ဒသကသု သတ် ဟောတိတွောခါ”ဟု ဒသသုဒ္ဓိ မလိုက်စေထိုက်ကြောင်း၊ ကို ဆိုသည်း ဤသို့ စာကိုယ်မှ တစ်မျိုးတစ်ဖဲ့ နိုက္ခာ ဆိုပုံကို ထောက်၍ စာကိုယ်နှင့် နိုက္ခာဆရာ တစ်ဦးတည်း မဟုတ်ကြောင်း သိသာပြီ။]

ငာ္ရာ။ ဒသ ဒသကံ၊ ပေါ်ယောနှုံ။ ။ယောမို့-ယောဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဂဏေနဲ့-ပုံးပုံယာပန္တသု-အကျိုးပင်သော၊ [ဂဏနဲ့သံ့၌ ပါဝင်သည်ကို “ကဏနေ ပရိယာပန္တ”ဟု ဆိုသည်း။] ဒသ ဒသကတ္ထဝါစကသု-ဒသဆယ့်ခု အပေါင်း၏အနက်ကို ဟောသော၊ ဒသသုဒ္ဓိသု-ဇကသေသ် ဒသသုဒ္ဓိ၏။ သတ်-သတ်အပြုသည်း ဟောတိ၊ သတ် ဒသကတ္ထဝါစကသု-သတ်ဆယ့်ခု အပေါင်း၏ အနက်ကို ဟောသော၊ သတ်သု-ဇကသေသ် သတ်သုဒ္ဓိ၏။

ငာ္ရာ။ ဒသ ဒသကတ္ထ ၈၈၊ သတ် ဟောတိ—[နိုက္ခာ၌ “ဒသ ပရိမာဏာနဲ့ အသောတိ ဒသကံ”ဟု ပြု၏၊ ထိုအလို “ဒသ ဒသကံ-ဆယ့်ခု အတိုင်းအရှည်၌သော ဒသသုဒ္ဓိအပေါင်း”ဟု အနက်ပေး၊] “ဒသ+စ”ဟု ဆယ့်ခု တည်း၊ စိတ်သက်၊ ဒွေနဲ့ သမာသ်စ်၊ “ဒသ”ဆယ့်ခု ပကဗ္ဗိပြု၊ ဇကသေသ်ပြု၊ နာစ်ဗုံ၊ ယောသက် (ဒသ+ယော)， ဤဒသသုဒ္ဓိသည် ဒသဆယ့်ခုကို ပေါင်းထားသော ဇကသေသ်ဒသတည်း၊ ဤသုတေသနှင့် ထိုဒသကံ သတ်ပြု၊ ယောကိုလည်း ဤသုတေသနှင့်ပင် ချေ၊ နာစ်ဗုံ၊ ဗျွှေနေး စ အတ်ဖြင့် နိုဂုဟိတ်ကို ချေ၊ သီးသုတ်ဖြင့် သီကို အဲ ပြု။

သဟသံ-သဟသံ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ လူမိနာ နိပါတနေန-ဤနိပါတန် ဖြင့်၊ ယောလောပါ-ယောဂိုဘတ်ကို ချေ၊ တန္ဒိတဗ္ဗာ ပုန် နာမျှပဒေသာ သုဒ္ဓာပ္ပါယ်၊ နိဂုဟိတသံ-ကို၊ လောပါ-ချေ၊ သိနို-သိပုဂ္ဂသာ သုတ်ဖြင့်၊ အမာဒေသာ-အံပြု [သိဟိုင်မှု၏ “အမာဒေသာဒီ”ဟု ရှိ၏၊ အံပြုးနောက် “ခွင့်၊ ချေ၊ ကပ်”ကို အာဒိဖြင့် ပြဟန်တူသည်] ယောဇ္ဇနာနဲ့-ပူဇ္ဇနာတို့၏၊ သတ်-တစ်ရာ၊ သဟသံ-တစ်ထောင်၊ သတ်-သတ်သုဒ္ဓိသည်၊ နုပုသက်-နုပုလိန် ရှိ၏၊ ကေဝစနန္တာ-ကေဂုဏ်အဆုံးလည်း ရှိ၏၊ သဟသံ-သဟသံ သုဒ္ဓိလည်း၊ တထာ-တို့အတူတည်း။

ဝရ္တဘေး-အစ ကွဲပြားရှုံး၊ သူမ္မတ္ထာ-ဝိသတိ စသော အလုံးစုသော သချို့၍၏ [ဤကားရှင် သိဟိုင်မှု၏ “သူမ္မတ္ထာ”ဟု ရှိသည်] ဗဟိုဝစနန္တာ-ဗဟိုဂုဏ် သည်လည်း၊ ဘဝတိ-၏၊ ဒွေ-ကုက္န်သော၊ ဝိသတိယော-၂၀ တို့ (၁၇၇+ ဝိသတိယော-၂ ဆယ် ၂ လီတို့ဟုလည်း ပေး) တို့သာဒီသုပ္ပါ-တို့သံ အစရှိ သည်တို့၌လည်း၊ ၃၀-ဤ၊ အတူတည်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ သတာနဲ့-အရာတို့၊ (၁၇၇+သတာနဲ့-တစ်ရာ ၂ လီတို့၊ နှစ်ရာတို့)၊ ဗဟိုနဲ့-များစွာကုန်သော၊ သတာနဲ့-တို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ သဟသံသာနဲ့-တစ်ထောင်တို့၊ (၁၇၇+သဟ သံသာနဲ့-တစ်ထောင် ၂ လီတို့၊ ၂ ထောင်တို့)၊ ဗဟိုနဲ့၊ သဟသံသာနဲ့-တို့။

သတေသကတ္ထာပေးသဟသံ—“သတေ+စ” ဆယ်ခုတည်၊ သိသက်၍ ရှုံးနည်း အတိုင်း သတေဆယ်ခု ပကတိပြု၊ ဓကသေသာပြု၊ နာမ်င့်၊ ယောသက်၊ ဤ၌ သတ ဆယ်ခုအပေါင်း ပြန်၍ ကေဂုဏ် မသက်ဘဲ ဗဟိုဂုဏ်သက်သည်။] ဤသတ်ဖြင့် သတ ဆယ်ခုအပေါင်း ဖြစ်သော ဓကသေသာ သတ တစ်ခုကို သဟသံပြု၊ ဤသတ်ဖြင့်ပင် ယောကို ချေ။ [နှုနာအဆုံးကို ကွဲပြုးသာသာရှိကာ၌ ပြထားသည်။]

ယောဇ္ဇနာနဲ့ပေးတထာ သဟသံ—“ယောဇ္ဇနာနဲ့”ကား သတ်၏ သူမ္မတ္ထာကို ထည့်ပြ သော ပါ၌တည်း၊ သတ်၊ သဟသံသာ လိုရှင်း၊ သတ်မှ ၈၅၍ (ကောင့် ၃ ခုနှင့် အကြောဘိုးကို ချုပ်) အသချို့ယျေးတို့အောင် နုပုလိန် ရှိ၍၊ ကောင့်စသော အားလုံး သချို့တို့ (ဝရ္တဘေး မဟုတ်ကြလျှင်) ကေဂုဏ်ချည်းသာ၊ ထို့ကြောင့် “သတ-စအုံး၊ အသချို့လုံး၊ နုပုး၊ ဓကဂုဏ်”ဟု ဆိုသည်။

ဝရ္တဘေးပေးအောင် သဟသံ—“နှစ်ဆယ်၊ တစ်ရာ၊ တစ်ထောင်၊ တစ်သောင်း” စသည် “နှစ်ဆယ့်တစ်၊ တစ်ရာတစ်၊ တစ်ထောင်တစ်ရာ၊ တစ်သောင်းတစ်ထောင်” စသည်တို့မှာ နှစ်ဆယ်လုံး၊ နှစ်ဆယ့်တစ်လုံး၊ တစ်ရာလုံး၊ တစ်ရာတစ်ဆယ်လုံး၊ စုစုံထားသော ဝရ္တ (အစ)သချို့တည်း၊ ထို့သို့ တပေါင်းတရုံး၊ တလုံးတစည်းတည်း

သတသေ-အရာ၏၊ ဒီကံ-၂ ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော အပေါင်းတည်း၊ လူတိ အထွေ့၌၊ ဆိုတယျမရှိသံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သတဒီကံတိ-သတဒီကံဟူ၍၊ ဝတ္ထဗုံ-ဆိုတိက်ရန်း၊ ဒီကာသီနဲ့ တရတ္ထရပါဒါနဲ့ နံပစ္စနဲ့တိ-ဟူ၍၊ ဂလိုယ်-ကစ္စာ်းဂလို့၌၊ ဝစနတော့-ဆိုခြင်းကြောင့်၊ လူမိနာဝ နံပါတနေနဲ့ ဤနိပါတန်သုတ်ဖြင့်ပင်၊ ဥတ္ထရပါသံ-ဒီကဟူ၍သော နောက်ပုဒ်၏၊ ပုံမှန်ပါတော့-ရှေ့၌ ကျခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကကာရလောပါ စ-က အကွဲရာ ကျေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဒီသတ်-၂ ရာ၊ ၁၀၊ သတသေ-၏၊ တိကံ-၃ ခုအတိုင်းအရှည်ရှိသော အပေါင်းသည်၊ တိသတ်- မည်၏၊ တထာ-တူ စတသုတ်-၄ ရာပေါဒသသတ်-ဆယ်ရာ၊ သဟသံ-

ဖြစ်၍ အကုန်သချာ ထားရသည်။ ၄၀ ကို ၂၀ စီ ခွဲလိုက်သည့်အပါ ၂ ၂ ၂ ဖြစ်၍
ဝေါဘာဒ (အစု+ကွဲပြား) ဖြစ်၏၊ နှစ်ရာကို တစ်ရာထိ ခွဲပြန်လျင်လည်း တစ်ရာ ၂ ပုံ
ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဝေါဘာဒဖြစ်ရန်ကား ၂ ကဲ့ ၃ ကဲ့ စသည် ကွဲပြားနေသာကြောင့်
ရိသတိ စသော သချာအားလုံး၌ပင် အဟုဂိုစ်သချာချဉ်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “အစု
ကွဲတဲ့၊ အားလုံးစုံ၊ မှတ်ကုန် အဟုဂိုစ်”ဟု ဆိုသည်။ “ဒွေ+ရိသတိယော-၂၂ တိ”
စသည်ဖြင့် မပေးမိနေနေ၏။ ၂၂ ဟု ပေးလျှင် ဝေါဘာဒမဟုတ်၏ “၂၂”တစ်စုသာတည်း၊
ထို့ကြောင့် “ဒွေ+ရိသတိယော-ရိသတိ” ၂ ခုတို့၊ နှစ်ဆယ် ၂ လိုတို့ ဟု ပေး။ “စူောရိ+
အသချို့ယူနိုင်-၄ အသချို့တို့၊ အသချို့ ၄ လိုတို့” ဟုရှုမြှင့်လည်း ဝေါဘာဒပင်တည်း။
ဤ သတ် စသည်တဲ့ ရှုပ်စဉ်ကို အခြေပြု၍ ပြထားပြီ။

ମୁଦ୍ରଣକୁଣ୍ଡ ॥ “କିମ୍ବେଳାଙ୍କୁ “ଶ୍ରୀରିହାତିଥୀଯା-J-ଟି” ଟାରିହାତିଥୀଯା-J-ଟି” ରହିଲୁଛି । ଅନ୍ତରେତେ ପାଞ୍ଚମାତ୍ରାଙ୍କ ଶ୍ରୀରିହାତିଥୀଯାଙ୍କ ପାଞ୍ଚମାତ୍ରାଙ୍କ ରହିଲାଏଇବୁ ।

သတသုဒ္ဓက၊ ၁။ နှီးသတ—သတသုဒ္ဓသုဒ္ဓရာဇ်၏ ပြီးပိုကို သိပါပဲပြီ၊ ၂။ စသည်ကို ဟောသော “နှီးသတ” စသော သချာများ၏ ပြီးပိုကို အဘယ်သို့ ဖုန်းလုပ်ရပါမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သတသု နှီးက” စသည်ကို မိန့်၊ “သတသု+နှီးက” ဟု ဆဋ္ဌတဗ္ဗရိသ်ဝါကျပြု၍ တပ္ပါယ်သည် ဖည့်၊ ဝိဘတ်ချေ (သတ နှီးက) အမှင့် သိ အံပြု (သတနှီးက) ဤသတ်၏ ကွန်ည်းပုဂ္ဂိုလ် “ဦးကာဒီနဲ့ တုဂ္ဂိုလ်ရ ပဒါန္တ နိပစ္စန္တ္တာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤသတ်ဖြင့် သတနှီးကကို “နှီးကသတ” ဟု ရှေ့နောက်ပြီ၊ ဤသတ်ဖြင့်ပင် ကကိုလည်း ချေ နှီးသတ ပြု၏။ [“တုဂ္ဂိုလ်ရပါနဲ့ ထိုသတ သဟသုတေသူ၏ နောက်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်ကုန်သော နှီးကာဒီနဲ့ နှီးက တိုက အဆရှိသော ပုဒ်တို၏လည်း၊ (ရုပါနဲ့ ရုပ်တိုကို) နိပစ္စန္တ္တာ-ပြီးအောင်ကုန်၏” ဟူသော ဤ ကစာမ်းပုဂ္ဂိုလ်အတိုင်း နှီးသတ ဟု ပြီးအောင် ဤသတ်ဖြင့် စိမ့်ရသည်။]

မြောက်အပ်သော သချို့သည်၊ သတ်-တစ်ရာသည်၊ ဟောတိ ယထာ-
ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သတသု-တစ်ရာ၏(အထက်၌)၊ ဒသရှုဏိတံ-
သည်၊ သဟသု-တစ်ထောင်သည်၊ ဟောတိယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့လည်း
ကောင်း၊ (တထာ-ထိုအတူ) သဟသုသု-တစ်ထောင်၏(အထက်၌)၊ ဒသ
ရှုဏိတံ-သည်၊ ဒသသဟသု-တစ်သောင်းသည်(ဟောတိ)၊ ဣ္ဣံး-ဣ္ဣံ
တစ်သောင်းကို၊ နဟုတ်တိပို-နဟုတ်ဟူ၍လည်း၊ စုစွဲတိ-ဆုံးအပ်၏၊
[“နိယုတ်တိပို”ဟူလည်း ရှိ၏] ဒသသဟသုသု-၏(အထက်၌)၊ ဒသရှုဏိ
တံ-သည်၊ သတသဟသု-တစ်သီန်းသည်(ဟောတိ)၊ တံ-ထိုတစ်သီန်းကို

တိုင်ရှုသာ မြောက်ပုံကို ပြ၍၊ ဋီကာ၌လည်း “ယာဝ ကော်ဗိုလ်ယူတေန အတ္ထာ”ဟု
ဖွင့်သည်； [ဤ၌ “ယာဝ”သည် မရှိယာဒါဝိတည်း၊ ကော်ဗိုလ် အပိုင်းအခြား ပြသည်]၊
ကော်ဗိုကား ဥက္ကရီး အရှင် ပပါ-ဟု မဟုတ်။ ကန္တည်းစုတို့ အလိုမှ “တာဥက္ကရီး” အရ
အသချို့ယျော်တိုင်အောင် ယဉ်ဖယ်ရှိ၏၊ “ဥက္ကရီး”ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကိုလည်း ကန္တည်း
ဘာသာဌားကာမှာ ရှု။

မှတ်ရှု၏။ ။ “ဒသရှုဏိတွေ ကာတ္ထာ”ဟူသောစကားကို ထောက်၍ ဤသုတ်သည်
ရှင်စိရင်သော ပိမိသုတ် မဟုတ်၊ မြောက်ပုံးပုံကို ပြသော ပရိဘသာသုတ်တည်း-ဟု
သိသာပြီ၊ ဂုဏ်တွေ၌ စသွေးလည်း စွဲတွေတည်း ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ဒသရှုဏိတမေ
ကာတ္ထာ”ဟု ဖွင့်၍ ထို့အပြင် နှင့် နို့ပုံးပုံကို အလိုမှ မဟုတ်။ ဟု
နိုဝင်တွေတွေလွှာကို ပြသည်။

ယထာ ဒသသု ဂထနသု၊ ပေါ်သသဟသု— “ဒသသု-ဒသသွေး၏”ဟု ရှုံး၌
ပေါ်ရလှပြီ ပြ၍၍ ဤဒသသုကို ထိုကဲ့သို့ ပေးမှာ စိုးသောကြောင့် “ကဏနသု ဟု
ပိသေသနထည်သည်။ ယထာမှ စွဲ၍ သတသု ဒသရှုဏိတံ သဟသုတိုင်အောင်ကား
ရှုံးသုတ်၌ ပြောသော သတသုရှိုး သဟသုသရှိုးတို့ မြောက်ပုံးပုံကို ဥပမာအဖြစ်ဖြင့်
ပြသော ဥပမာန်ဝါကျေတည်း ဤသုတ်အတွက်မှာ “သဟသုသု ဒသရှုဏိတံ” စသော
ဥပမာယျော်ကျေသာ လိုပ်၍ဖြစ်သည်။ ဘုံကြောင့်နည်း...သတသုရှိုး သဟသုသရှိုး
တို့ကို ရှုံးသုတ်၌ ပြေားဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယာဝတုဇ္ဇာရီးဟု သဟသု
သရှိုးမှ အထက်ကိုသာ သုတ်၌ ပြထားသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ [“ယထာ
သတသု ဒသရှုဏိတံ သဟသုတံ၊ တထာ သဟသုသု ဒသရှုဏိတံ ဒသသဟသုတံ
ယောအနာ” – ဋီကား]

ဣ္ဣံး နဟုတ်ဘို့ပို့— ဤစကားကား “ဒသသဟသု(တစ်သောင်း)ကို နဟုတ်
ဟုလည်း ခေါ်သည်”ဟု အခေါ်တစ်မျိုးကို ပြသော အမှာစကားချုပ်တည်း၊ နိယုတ်-
ဟုလည်း ရေးသာကြော်၏၊ ကျေးစာတို့၌ကား “နဟုတ်”ဟု အတွေ့များ၏၊ သို့သော်
ကော်ဗိုပောက္ခိုက်၏ နောက်၌လည်း “နဟုတ်”ဟု လာဦးလွှားဖြစ်၍ တစ်သောင်းဟော
သရှိုးကို “နယုတ်”ဟု ဆိုပြင်က သာ၍ ရှင်းမည်း “နယုတ်”ဟုလည်း တန္ထိတ်၌

ଲାକ୍ଷ୍ମୀ-ଲାକ୍ଷ୍ମୀ ହୃଦୟରେଣ୍ଟିଃ । ଦୃଢ଼ତି । ଅତିଥିରାଜୁରୁଷା-ଶ୍ରୀ । ଓ ଏହାରେଣ୍ଟ-
ରୁଷି । ଓ ଏହାରୁଷାରାଜୁରୁଷା-ଶ୍ରୀରୁଷି । (ଶୋଭାତି) ॥

ယအန်ပမ္ဇာ နိပါတနာ သိမျှစီတိ-သုတေသည်၊ ဝတ္ထေတာ့

ଦୁଇ॥ ନାଗକୁଳାମେଘି॥ ॥ଅକ୍ଷିର୍ମିଳିକୁଳାମେଘ୍ୟାକ୍ଷ-ମପ୍ରାବିଲ୍ଲେଖି
କୁଳାମ୍ବନ୍ଧୀକୁଳାମ୍ବନ୍ଧିଲେଖି ଏବଂ ଯାହାରେ ପକ୍ଷ ବା ଶ୍ଵର୍ଗକ୍ଷେତ୍ର-ଆଗ୍ରଣୀଲେଖୀକୁଳାମ୍ବନ୍ଧିଲେଖି । ଯାକ୍ଷି ଶ୍ରୀପିତ୍ତି-
ଆଗ୍ରଣୀରବିତ୍ତିଲେଖିଲେଖି (ଯକ୍ଷି-ଶ୍ରୀକୁଳାମ୍ବନ୍ଧିଲେଖି) ତାକ୍ଷି-ତ୍ୟାଗିରବି-
ତ୍ତିକ୍ଷେତ୍ରି । ବାଙ୍ଗରେ କୁଳାମେଘି-ମିଳିକୁଳାମ୍ବନ୍ଧୀତ୍ତିପ୍ରଦ୍ଵି । କୁଳାମ୍ବନ୍ଧୀ-ପ୍ରିଃରେ ଆପିକୁଳାମ୍ବନ୍ଧିଲେଖି

သတသဟသာနဲ့—တစ်သီန်းတို့၏၊ သတံ—တစ်ရာသည်၊ ကောင့်—ကုဋ္ဌ မည်၏၊ လူတ္ထိလိဂါစ—လူတ္ထိလိန် ရှိသည်လည်းကောင်း၊ အကောင်နှစ်ဘစ်—အကောင်အဆုံးရှိသည်လည်းကောင်း(ဟောတိ)၊ ဝရှုဘေးအေး—၌၊ ဗဟိုဝစနှစ်—ဗဟိုဝစ်သည်လည်း၊ ဘဝတိ—၏။

ကောင့်သတသဟသာနဲ့—ကုဋ္ဌတစ်သီန်းတို့၏၊ သတံ—သည်၊ ပကောင့်—ပကုဋ္ဌ မည်၏၊ ပကောင့်သတသဟသာနဲ့—တို့၏၊ သတံ—သည်၊ ကောင့် ပွဲကောင့်—ကောင့်ပကုဋ္ဌ မည်၏၊ ခံ၊ နဟုတံ—နဟုတာ၊ နိန္ဒဟုတံ—နိန္ဒဟုတာ ပေါ့၊ အသချေယျုံ—အသချော်၊ လူတံ—ဤသည့်တည်း။

လူဇွဲစံ—ဤသို့လျှင်၊ ကောင့်ပွဲဘုတ်နဲ့—ကောင့် အစရှိကုန်သော၊ ဝိသ သချောနဲ့—၂၂ သော သချောတို့၏လည်း၊ ဌာနတော့—ဌာနတစ်ခုမှ၊ ဌာနဲ့—ဌာနတစ်ခုကို၊ ယထာတ္ထုမဲ့—တိုင်း၊ သတလက္ခရာစံ—သီန်းအရာဖြင့် မြောက် အပ်၏ဟူ၍၊ မတံ—သီအပ်၏။

လူတ္ထိလိဂါစပေးဘဝတိ— ကောင့်သည် လူတ္ထိလိန် အကုစ် ရှိ၏၊ ပကောင့် ကောင့် ပကောင့်နှင့် နေက်၌လာမည့် အကြောဘိတ်လည်း လူတ္ထိအကုစ်ရှိသည်ပင်၊ ထို့ကြောင့် "ကောင့် ၃ လီ၊ ပေါ်သီထိ၊ လူတ္ထိအကုစ်"ဟု ဆိုစွဲသည်၊ ဝရှုဘေးဖြစ်သည်အခါ ၌ကား "ခွဲ+ကောင့်ယော—၂ ကုဋ္ဌတို့" စသည်ဖြင့် ဗဟိုဝစ်လည်း ရှိ၏။

သတသဟသာနဲ့ သတ ကောင့်ပေါ့အသချေယျုံ—“သတသဟသာနဲ့ သတ” တို့သည် ရုပ်ပြီးပုံကို ပြသောစကား၊ မဟုတံ၊ တစ်သီန်းကို တစ်ရာဖြင့် မြောက်လွှဲ ဖြစ်သည်ဟု မြောက်ပွားပုံကို ပြသောစကားဘုရား၊ ကုဋ္ဌ၊ ကုဋ္ဌပယ် စသည်ဖြင့် ကုဋ္ဌသိန်းထိအောင် သွား၍ ထိုကုဋ္ဌတစ်သီန်းကို တစ်ရာဖြင့် မြောက်လွှဲ ပကုဋ္ဌ ဖြစ်ပြန်၏၊ ဤသို့ ကောင့်မှ ၈၇ အသချောနျုတ်ပေးအောင်သော သချော ၂၀ ကို ဌာနပေါင်း ၂၀ ဟု မှတ်၊ ထို ၂၀ တွင် ကောင့်အာန့် ပကောင့်အာန့် သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြောက်၍ တက်ရာသည်၊ ထို့ကြောင့် ကောင့်သီန်းတစ်ရာသည် ပကောင့် မည်၏၊ အဆုံး၌ မဟာကထာနသီန်းတစ်ရာသောသီန်းတို့သည် အသချေယျုံ မည်၏—ဟု မှတ်။

လူဇွဲစံပေးယထာတ္ထုမဲ့—ဤဂါတာကား ဆိုခြုံပြီးသော မြောက်ပွားပုံအတိုင်း ဌာန တစ်ခုမှ ဌာနတစ်ခုကို သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြောက်၍မြောက်၍ တက်ရကြောင်း၊ အကျဉ်းချုပ် ပြသော သက်ဟာဂါတာတည်း၊ ဤသို့ သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြောက်၍ တက်ရခြင်းမှာလည်း အနွောထာဏိပင် သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြောက်ပုံကို ပြထားသောကြောင့်တည်း၊ “ယထေဝ ပို သတ သတသဟသာနဲ့(တစ်ရာသောသီန်းတို့သည်၊ ၈၀—သိန်းတစ်ရာတို့သည်) ကောင့် ဟောတိ၊ ခံ သတ သတသဟသာသီန်းကောင့်ယော(ကုဋ္ဌသိန်းတစ်ရာတို့သည်) ပကောင့် နာမ ဟောတိ”စသည်တည်း။...ပြဟွာသယ်တဲ့ ပုံမှတ် အသမသုတ္တုနွောထာ။

သန်းသချော အထံးမရှိ။ ဤသို့ အငွောထာနှင့် သချောက်များတို့ဝယ် သိန်းတစ်ရာ ဖြင့် မြောက်လုပ်ခြင်းမှာလည်း အသသတသဟသာသီ ဟူသော “သန်း” သချောက်

စတသေ-ဤအစု၏၊ ဒွေ-၂ ခုကုန်သော၊ ပရီမာဏာနိ-အတိုင်းအရှည်
တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ လူတိ၊ ဝို့ဟော (သတိ)။

ငါး။ ဒ္ဓိဒီတော့ ကော နေကတ္တာ ၈။ အနေကတ္တာ-သကတ္တာ၊
ပရီမာဏတ္တာစသော များသောအနက်၌ ဒ္ဓိလူစွဲရမှုဒီတော့-ဒ္ဓိအစရှိသော၊
ကဏ္ဍတော့-ကဏ္ဍနှင့်သော များမှ နောက်၌၊ ကပစွဲယော-ကပစွဲသုည်းသည်၊ ဟောတိ၊
ဒ္ဓိကော့-၂ ခု အတိုင်းအရှည်းရှိသော၊ ရာသီ-အစုအပေါင်း၊ ဒ္ဓိကံ-၂ ခု အတိုင်း
အရှည်းရှိသောအပေါင်း၊ စံ၊ တိကံ-၃ ခု အတိုင်းအရှည်းရှိသော အပေါင်း၊ ပြုစွဲဒီ-
တည်း၊.... သချားတုန္တိ (နိမ့်တိ)။

ကျမ်းစာတို့ သုခွဲလေ့မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်းလည်း “သတ်
သဟသု နိယုတ်၊ လက္ခာ ကော် ပကော်စိ- (ရာ-ထောင်-သောင်း-သိန်း-ကုဋ္ဌ-
ပက္ခန္တာ)” စသည်ဖြင့် အစဉ်ပြသည်။ အကယ်၍ အသသတ်သဟသု(သန်း)သရွာ
သုခွဲရှိးရှိလျှင် တစ်သန်းကို ဆယ်ဖြင့် မြောက် တစ်ကုဋ္ဌ၊ ကုဋ္ဌတစ်သန်းကို ဆယ်ဖြင့်
မြောက် ပက္ခန္တာ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အသရွေးယျ တိုင်အောင်ပင် ရာဖြင့် မြောက်ဘဲ
ဆယ်ဖြင့် မြောက်နှင့်သည်။

အုပ္ပတာမြောက်ပုံတစ်နှင့်။ ထို့ပြုဟုသုတ် အုပ္ပတာတုံး အုပ္ပတုတိုင်အောင်
သာ သိန်းစာတို့ မြောက်၍ နိရဗ္ဗာဒု အထက်ကို ၂၀ ဖြင့် မြောက်၏၊ [“သတ်
သတ်သဟသု နိနိဟုတာန်း အုပ္ပတုံး၊ တတော့ ဝိသတိဂိုဏ်း နိရဗ္ဗာဒု၊ အသနယော
သပ္ပတာပါ (အသချိယျတိုင်အောင် ဤနည်းအတိုင်း ၂၀ ဖြင့် မြောက်လော့) ”] ဤသို့
အုပ္ပတာတုံး နိရဗ္ဗာဒု အထက်ကို ၂၀ ဖြင့် မြောက်ပြုခြင်းမှာလည်း “သေယာတာပို့
ဘိက္ခဝေ ဝိသတ် အုပ္ပတုံး နိရဗ္ဗာဒု၊ ဝေမျှကော့ နိရဗ္ဗာဒု နိရဗ္ဗာဒု” ဟု နိရဗ္ဗာဒုစသော
ငရဲတို့၏ သက်တစ်ဦးကို “အုပ္ပတုံးမြောက် ၂၀ သည် နိရဗ္ဗာဒုမြောက် တစ်သက် မည်၏”
စသည်ဖြင့် ပဒုမင်ရုံသက်တိုင်အောင် ပြထားပုံကို နည်းမိုး၍ မြောက်ခြင်းဖြစ်သည်။
ဤသို့လျှင် သဒ္ဓိကျေးမားတို့နှင့် အုပ္ပတာတုံး နိရဗ္ဗာဒု အထက်သချားများဝယ်
မြောက်ပုံ မတူကြဟု မှတ်။

ငါး။ အနေကတ္တာ— “သကတ္တာ ပရီမာဏတ္တာ ဒီဝသာန်း အနေကသို့ အတ္တာ” ဟု
လိုကာဖွင့်သောကြောင့် သကတ်အနက် ပရီမာဏအနက် စသော များသောအနက်ကို
“အနေကတ္တာ” ဟု မှတ်၊ ထို့တွင် သကတ်အနက်၌ “ဒွေယော ဒ္ဓိကံ” ဟု ပြု၊ ဒ္ဓိကံ-၂ ခု၊
“ဒွေ ပရီမာဏန်း ယသော” ဟုသော ဝိပြုဟုကား ပရီမာဏအနက်၌ ကပစွဲသုည်း သက်ပုံကို
ပြသော ဝိပြုဟုတည်း၊ အသ အသက်သုတ်၌ “သသ ပရီမာဏန်း အသသာတိ အသက်” ဟု
ဖွင့်သော လိုကာလည်း ဤပရီမာဏအနက်ကို ရည်ရွယ်သည်။ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ဖြင့်
သချားတုန္တိ ပြီးပြီး ဤ၏ကျော်သော မှတ်ဖွယ်များကို ကစ္စည်းသာသုတိကာမှာ ရှု။

အမျယ်တ္ထိတ်

ကေသို့ ဝါရေး-တစ်ကြိမ်းများ ဘုရွှေတိ-စား၏၊ ဒွေ ဝါရေး-၂ ကြိမ်တိ
တိုင်တိုင်၊ ဘုရွှေတိ-၏၏ လူတိ ပို့ဗော (သတိ)။....

ငာဌ္ဂ။ အကာဒီတော့ သကိုသာ ကွဲဖွံ့ဗြာ— ॥အကာဒီတိလူနွေးမာဒီတော့
ကေ၊ ခြီး၊ တိအစရှိသော၊ ဂဏာန်တော့-ဂဏာန်းသချို့မှ (နောက်၌) သကိုသာ-
သကိုသာ၏၏၊ ဌာနေ-အရာ၌ ဝါရတွေ-အလုပ်အကြိမ်ဟူသော အနက်၌၊
ကွဲဖွံ့ဗြာပုစ္နယော- ကွဲဖွံ့ဗြာ ပုစ္နည်းသည်၊ ဟောတိ၊ ကေကွဲဖွံ့ဗြာ- တစ်ကြိမ်၊
(ဘုရွှေတိ)၊ ခီကွဲဖွံ့ဗြာ-၂ ကြိမ်၊ ဘုရွှေတိ-၏၏၊ သုတေသမာရာသုရာဒါနာ-
ဖြင့်၊ သိလောပါ-သိချေ၊ စံ၊ တိကွဲဖွံ့ဗြာ-၃ ကြိမ်၊ ပေါသတကွဲဖွံ့ဗြာ-အကြိမ်
တစ်ရာ၊ သဟသာကွဲဖွံ့ဗြာ-အကြိမ်တစ်ထောင်၊ ဗဟိုကွဲဖွံ့ဗြာ-အကြိမ်များစွာ၊
ကတိကွဲဖွံ့ဗြာ-အကြိမ် မည်မျှနည်း။

ငာဌ္ဂ။ သကိုသာ ဌာနေ ဝါရတွေ— “အကာဒီတော့ သကိုသာ”ဟု သုတေသမာ
ကြောင့် “သကိုသာ ဌာနေ”ဟု ဌာနသုဒ္ဓာ ထည့်ပြုးလျှင် ကွဲဖွံ့ဗြာည်းကား ဝါရအနေက်၌
သကိုသာည်ဟု ပြုလို၍ “ဝါရတွေ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “သကိုသာ ဌာနေ”ဟု ဆိုသော်လည်း
သကိုသာ၏ တိက်ရှိက်ပါရှိုးမည်ဟု မမှတ်လင့်၊ သကိုသာ၏ ရှိတိက်သော နေရာဝယ်
သကိုသာ၏ မရှိတော့သဖြင့် ဝါရအနေက်၌ (အကြိမ်ဟူသော အနက်၌) ကွဲဖွံ့ဗြာပုစ္နည်း
သက်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုကြောင့် ကေကွဲဖွံ့ဗြာ က တည်၊ ဤသုတေဖြင့် ဝါရ^၁
အနက်၌ ကွဲဖွံ့ဗြာပုစ္နည်းသက်၊ နာမ်း၊ သိသက်၊ (အမျယ်ပုစ္န ဖြစ်၍) “သုတေသမာရာသုရာ
ဖြင့် ချေ” ဟု ဆို၍ ရှုပ်တိက်။ [ကွဲည်း၌မူး သမာသံနာမ်းဟု ဆိုသောကြောင့်
သေသတော့ လောပ်ဖြင့် သိကို ချေရသည်။]

ရုပသီးနှံရရုံး။ ဤရုပသီးနှံရရာသည် ကွဲည်းကို ဖွင့်ရသောကြောင့် ကွဲည်း
သုတေ နေပုဂ္ဂလည်း လက်မလွတ်နိုင်၊ “ဝါရသရှာယ ကြိတွေသ”ဟု ကလာဝ၌ ဝါရ^၁
အနက်ဝယ် ကြိတွေသ (ကွဲဖွံ့ဗြာည်းနှင့် တူသော ပုစ္နည်းကာ်မျိုး)သက်ဟု ဆိုထား
သဖြင့် ကလာဝ၌ပုဂ္ဂပုဂ္ဂလည်း သဘောကျလျက် ရှိ၏၏၊ ထိုကြောင့် “သကိုသာ ဌာနေ”ဟု
ကွဲည်းသုတေအလိုကျ ဖွင့်ပြုးလျှင် “ဝါရတွေ”ဟု ကလာပ်အလိုကျအောင်လည်း
ဖွင့်ပြရလေသည်၊ သို့သော် ကွဲည်းသတ် အလိုမှာ သကိုသာ၏ကို ကွဲဖွံ့ဗြာပုဂ္ဂသော
ကြောင့် ကွဲည်းအာဘောကား မကျတော့ချေ။

ပို့ဗော။ “အကသို့ ဝါရေ ဘုရွှေတိ”၌ ဘုရွှေတိကား ပပ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် စုည်အပ်သော
ကြိယာတည်း၊ “အကသို့ ဝါရေ”သာ ကေကွဲဖွံ့ဗြာ၏ ပို့ဗောဖြစ်သည်၊ “ပို့ဗော”ဆိုသော်
လည်း “ကွဲတိတိ ပေါ့”သေည်ကဲသို့သော ပို့ဗောမျိုး မဟုတ်၊ ကေကွဲဖွံ့ဗြာ၏ အနက်ကို
အမြားအနက်များနှင့် မရောအောင် ဖွင့်ပြသော အဖွင့်သာတည်း၊ ဘာကြောင့်နည်း...
ကေကွဲဖွံ့ဗြာသည်တိုက အမျယ်ခေါ် နိပါတ်ပုဒ်တွင် ပါဝင်၍ နိပါတ်ပုဒ်များကိုကား

အကော်-တစ်ခုသော၊ ဝိဘာဂော်-ဝေဖန်အပ်သော အမိုအစုဖြင့်၊ ကျွဲတိ
ဂိုဟေးသတိ) [ဉှုံးဂိုဟေးလည်း အနက်ဖွင့်သာ၊] မဏ္ဍာကဂတိယာ-မဏ္ဍာက
ဂတိကအမိကာရန်ည်းဖြင့်၊ သချာဂောကုံး အနာဝတ္ထတော်၊ [သချာပူရရင်
မော-သုတ်မှ သချာသချို့သည် သကနာမေဟိသုတ်သို့လည်း လိုက်လျက်
ရှိ၏၊ ထိုသချာသချို့သည် တေသာ ကော လောပဲသုတ်ကို ခန်ကျော်၍ ဖြုံး
သုတ်သို့ လိုက်ရသောကြောင့် “မဏ္ဍာကဂတိယာ”ဟု ဆိုသည်။]

ငါ၂။ ဝိဘာဂော် ၁၁ ၈။ ॥ဝိဘာဂော်-ဝိဘာဂတ်အနက်၌၊ အကာဒိ
သချာတော်-ကေအစရှိသော သချာသချို့သည်မှ နောက်၌၊ မာပစ္စယော ဟောတိ၊
စသဇ္ဈာန်၊ အကျိုတော်-ကေသချို့၊ ချိုသချို့တို့မှု (နောက်၌) (အကာဒိတော်-
ဟု ရှိသွေ့ပါ၍ပျက်၊) ဧွာ-ဧွာပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ သူတ္ထာဒိတော်-
သုတ္ထအစရှိသော သချို့မှု (နောက်၌)၊ သောစ-သောပစ္စည်းသည်လည်း
ကောင်း(ဟောတိ)၊ အကော-တစ်ပါးသော အမိုအစုဖြင့်၊ ချိုဟို-၂ ခုကုန်သော၊

ရှိဖြုံးပြုရဟု အဆိုရှိသောကြောင့်တည်း၊ ဉှုံးအနက်ဖွင့် ဝိဂုဟလည်း စဉ်းစားဖွယ်
ရှိ၏၊ ထင်ရှုးစေအံ့-“ကေကွဲတ္ထုံးဒီဝသသာ တော်အနဲ့ ဘုရာတိ-တစ်နေ့လျှင် တစ်ကြိုး
ထမင်းကို စား၏”စသည်၌ ကေကွဲတ္ထုံးပါယ် “၌”ဟု အမိကရှာကာအနက် ဖြစ်သင့်၊
“တစ်ကြိုး”ဟုသော လိုက်လျှော့သောသော်လည်းကောင်း၊ ဘုရာကြိုးယာကို အထူးပြုသော
ကြိုယာဝိသေသန (ခုတိယာ ခကဝစနန္တ)သော်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်သင့်၏၊ ထိုကြောင့်
“အကသို့ ဝါရေး”ဟုသော ဝိဂုဟကို စဉ်းစားသင်၏၊ သချိန်တို့ကဲ့သို့ ဘုရာတိကြိုယာကို
မင်္ဂလာ အကော်ရေး”ဟု ပဋိမှု ဝိဂုဟသော်လည်းကောင်း၊ မောဂျွဲဘန့်ကဲ့သို့၊
“အကဝါရဲ့”ဟု ဒုတိယာနဲ့ ဝိဂုဟသော်လည်းကောင်း ပြုသင့်သည်။

ခိုကွဲတ္ထုံးစသည်၌ “ဒွေ+ဝါရေး”စသော ဝိဂုဟကား သင့်မြတ်ပါပေသည်၊ ထိုဝိဂုဟ
အတိုင်း ခိုကွဲတ္ထုံးနောင် ဗုတိယာ ယော သက်သင့်သည်ဟု ထင်၏၊ ရုပ်သီခိုကား
အပျော်(နိုဝင်း)ဖြစ်၍ သိပ်ဘတ်ပင် သက်သည်၊ ဗဟို-ကတိတို့၌ “အများ”ဟုသည်
လည်း သချာပင်၊ “ကတိ”ဟု မေးခြင်းလည်း အရေအတွက်သချာကို မေးခြင်းပင်၊
ထိုကြောင့် သချာအရှင် ဗဟို-ကတိတို့ကို သွင်းပြုသည်၊ “ဗဟို+ဝါရေးများစွာသော
အကြိုမြတ်တို့တိုင်တိုင်၊ ကတိဝါရေး-ဘယ်နှစ်ကြိုမြတ်တို့တိုင်နည်း”ဟု ဝိဂုဟပြု။

ငါ၂။ ၁၆၄ ဝိဘာဂော်— “အမွှေခွဲးပေးခြင်း”ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂည်းတစ်ခုကို ၂၄ ၃၄
စသည်ဖြင့် ခွဲခြားပေးမှုကို “ဝေဖန် ခွဲခြားသည်”ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြ၏၊ ဉှုံးကား
“ဝိဘာအီယတော်-ဝေဖန်(ခွဲခြား)အပ်၏”ဟုသော ရှိဖြုံးပြုခြင်းအပ်သော
အမိုအစုကို ဝိဘာဂော် ခေါ်၏၊ တစ်ပုံးတည်း ပုံထားအပ်သော အစုလည်း တစ်ပုံးတစ်စု
ဖြစ်၍ ဝိဘာဂတ်အနက်ပင်တည်း။

ဝိဘာဂေဟိ-ဝေဖန်အပ်သော အဖိုအစတို့ဖြင့်၊ ဒီစာ-၂ ဖို့ ၂ စုတို့ဖြင့်၊ ဒုစာ ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ [ဤ၌ “ဒွေစာ”ဟု မရှိရ၊ နောက်၌ “ဒွေစာ တောဓဝါ”ဟု ရှိလိမ့်မည်] တိဟိ, ဝိဘာဂေဟိ, တိစာ-၃ ဖို့ ၃ စုတို့ဖြင့်၊ ဒွေစာ, တောဓဝါ ဟူလည်း ရှိ၏၊ တေသုတ္ထိတူသီနာ-ဖြင့်၊ လူကာရသု-၏၊ ဒကာရော- ဖြင့်၊ စံ, စတုစာ-၄ ဖို့ ၄ စုတို့ဖြင့်၊ ပေ၊ သဟသုစာ-တစ်ထောင်သော အဖိုအစတို့ဖြင့်၊ ကတိစာ-ဘယ့်လောက် အဖိုအစတို့ဖြင့်၊ ဗဟိစာ-များစွာသော အဖိုအစတို့ဖြင့်။

ရွှေပစ္စယေး၌ (ဥဒါဟရဏံ-ကား) ဒကာ-တစ်ဖို့တစ်စုဖြင့်၊ ဝါ- တပေါင်းတည်း၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ လူတိ-ထိုကြောင့်၊ ဒကဗျာ-မည်၏၊ စံ၊ ဒွေဗျာ - ၂ ဖို့ ၂ ရှာ၊ ဝါ - ၂ ဖြာ၊ သောပစ္စယေး၌ (ဥဒါဟရဏံ)

ရပ်တွက်ရှု၌ “ဒကာနဲ့ဝိဘာဂေနဲ့”ဟု ဝါကျိုပြုဖို့ မထို၊ “ဒကာဒီသချုံးတော စာပစ္စယေး”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဒက”တည်၊ ဤသတ်ဖြင့် “ဒကာနဲ့ဝိဘာဂေနဲ့” ဟူသော အနက်၌ စာပစ္စည်း သက်၊ နာမ်းငဲ့၊ ဖြင့်-ဟု အနက်ပေါ်ကြောင့် နာသက်၊ ရျေး ဒီစာ စသည်၌ ဗဟိုစ် ဟိုသက်၍ ရျေး ဒိသတ် ဒသသု ဗာဒ္ဓသုတ္ထု တဲ သုဒ္ဓဖြင့် ဒီကို ၃ ပြု၊ ဒုစာ၊ ဒီစာ-တိစာ ဖြစ်ပြီးမှ တေသုတ္ထိဖြင့် လူ ကို ၄ ပြု၊ ဒွေစာ၊ တောဓ-ဟု ဖြစ်၏။

“ဒီစာ-၂ ပါး အပြားအားဖြင့်”စသည်ဖြင့် ပေးရာ၌လည်း “၂ စု-၂ ပုံ”ကဲပြား နေသည်ကိုပင် “အပြား”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိဘာဂေအနက်ပင်တည်းဟု မှတ်၊ “၂ပါး ပြားကုန်၏”ဟု ပေးရာ၌ကား ပွဲမှာ ယော သက်၍ ရျောင့်သည်၊ “ဒီစာ-၂ ပါးအပြား ရှိကုန်၏”ဟု အသုဇ္ဈာန်အနက် ပေးလေ့ရှိကြသေး၏၊ သို့သော် ထိုအနက်၌ စာပစ္စည်း သက်ရမည်ဟု မိန့်တော်မမှုကြ၊ “ဒီစာ”ကို ၂ဝါ-၂ ပါး အပြားရှိကုန်၏”ဟု မွှေ့ခြင်း မှာလည်း အမိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ ဖြစ်သင့်သည်။ [“သဟသုနဲ့ဝိဘာဂေဟိ သဟသုစာ၊ ကတိဟိ ဝိဘာဂေဟိ ကတိစာ”ဟု ပြု၏]

စသဒ္ဓ၊ ဒကဗျာတော ၆၁— [“ကောဒီတော”ဟု ရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်၊ အဒီဖြင့် အများအပြား ယဉ်ဖွဲ့ မရှိ၊ “ကောဒီတော”ဟု သိဟို့မှုသာ ကောင်း၏၊ သုဒ္ဓနဲ့တို့လည်း “ကောဒီဟို့ရွှေ”ဟု သုတ်တည်သည်။] “ဒကာ ကရောတိတိ ဒကဗျာ”၌ ကရောတိကား စပ်ပိုင်အဖြစ်ဖြင့် ထည့်ပါ၌သာ၊ “ဒကာ”သာ လိုရင်း၊ ထို စာပစ္စည်းလည်း ဝိဘာဂ အနက်၌ သက်သောကြောင့် ရွှေပစ္စည်းလည်း ဝိဘာဂအနက်၌ပင် သက်၊ ဒကေနာင် “ဒကာ”ဟူသော အနက်၌ ဝိဘာဂစာ စသတ်၌ သုဒ္ဓါဖြင့် ရွှေပစ္စည်းသက်၊ [တေသု ရှုံးဖြင့် နှိမ့်တို့ လာဦး၊ “ဒကဗျာ”ဟု ဖြစ်မည်၊ ထိုနောက် ဝိဘာတ်ကိုကား သိဖြစ်စေ အဖြစ်စေ သုဇ္ဈာသမာရသောဖြင့် ရျောမည်သာ၊ မောဂ္ဂလာ့နှုန်းကား “ရှုံး”ရွှေည်းသက်၏၊ ရှင်းပါပေသည်။] ဒီရှုံးဟု ဖြစ်သည်အခါ တေသုတ္ထိဖြင့် လူကို ပြု (ဒွေဗျာ၊ ယောသက်၊

သုတေသန-မှတ်ကာဟူသော၊ ဝိဘာဂေန-အဖို့အစုဖြင့်၊ သုတေသာ-မှတ်ကာဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ စံ၊ ပျွဲနှစ်သော-သုဒ္ဓါဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ ပဒသော-ပုဒ်ဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ အတွေသော-အနက်ဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ ပဟုသော-များသောအဖို့အစုတို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သဗ္ဗာသာ-အားဖြင့်၊ ဥပါယသော-ဥပါယ်အားဖြင့်၊ ဟောတုသော-အကြောင်းအားဖြင့်၊ ဌာနသော-တစ်ခဏျင်းအားဖြင့်၊ ယောနိသော-အသင့်အားဖြင့်။

၄၂၁။ သဗ္ဗာနာမေဟို ပကာရဝစဇေ တု ထာ။ ။သဗ္ဗာနာမေဟို-
သဗ္ဗာမှုတို့မှ နောက်၍၊ ပကာရဝစနတ္ထေ-ပကာရသုဒ္ဓါ၏အနက်၍၊ ထာ
ပစ္စာယော-ထာ ပစ္စာယော-သည်၊ ဟောတိ၊ တုသဒ္ဓန၊ ထတ္တာပစ္စာယော စ-
ထတ္တာ ပစ္စာယော-လည်း သက်၊ သာမည်သူ-သာမည်ကို၊ ဘေဒကော-ခွဲခြား
တတ်သော၊ ဝိသေသာ-အထူးသည်၊ ပကာရော-ပကာရ မည်၏။ တသု-

ရေး "နှုန်းအခြောင်း၊ အခြောင်း ဝစ်နံ ယေသံ" (ပုဂ္ဂိုလ်)တိ အခြောင်း-
နှုန်း ဝစ်နံ ယေသံတိ အခြောင်းဝစ်နံ=၂ မျိုးပြားသောစကား ရှိတော်မူကြကုန်"
ဟု ပေး။

သုတေသနတော် သော ၅—"သုတေသာ-မှတ်ကာအားဖြင့်"ဟု ဆိုလျှင် ပဒဘာနိမှ
ကျွေားသော တစ်ဖို့တစ်စုပင် ဖြစ်သောကြောင့် သောပစ္စာယော-သည် ဝိဘာဂေနအနက်၍ပင်
သက်၏၊ ထိုကြောင့် "သုတေသန ဝိဘာဂေန" ဟု ဝိရှိပြုသည်။ နှာမ်း၊ နာသက်၊ ရွှေ့
"သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗာသာ"၌ကား အာကာရာအနက်၍ သောပစ္စာယော-သက်၏၊
ဥပါယသော စသည်၌ "အဖို့အစု"အနက် ဖြစ်ဖို့ရန် ခယ်း၏၊ ထိုကြောင့်ပင် သုတေသနတို့
ကောင်လတော်ယဉ်(ဝိဘာဂေနသော အနက်များနှင့် မရောသော သက်သက် တတ်ယာ
အနက်ရှိသော) သောပစ္စာယော-ဟု မိန့်သည်။ ထိုပြင်-ၤ၍ "သော"ပစ္စာယော-သည် "ဝိဇ္ဇာ"
အနက်၍သည်း သက်သေး၏၊ "ပဒသော ဓမ္မာ ဝိယော်" (ပါတီမောက်)၍ ပဒသော-
အဖို့အစု အဖို့အစုအားဖြင့်၊ "ခလ္ထာသာ-အပိုင်း အပိုင်း၊ ဆိုနိုး-ဖြတ်ခြင်းတို့၊ လူတ္ထာမိုး
၏" (ဒုဒသနိပ်ပါတ် ဘဒ္ဒသာလဇာတ်) "စတုပထော-လမ်း င့် ရွှေး၏ မိလသော-အစု
အစုအားဖြင့်၊ ဝိဘာဂေန-ခွဲခြား၏ (သတိပဋိနာနှင့်) စသည်တည်း။

၄၂၂။ သာမည်သူ၊ ပေါပကာရော—၂ မျိုး ၃ မျိုး စသည်ဖြင့် အများနှင့် ရောနော
ဆက်ဆံနေသော အနက်သည် သာမည် မည်၏၊ "သမနနသု+ဘာဝါ သာမည်"ဟု
ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထိုသာမည်အနက်ရှိ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မရောအောင် ခွဲခြားတော် အထူးပြုတော်
သော အနက်သည် ပကာရ မည်၏၊ ဥပမာ-စသသင်ရာ၌ လုံလရှိမှု-မရှိမှု ၂ မျိုးနှင့်
ဆက်ဆံနေခြင်းသည် သာမည်တည်း၊ "ယထာ ကုသလော၊ တထာ ဥရုံး-အကြောင်း
အပြားအားဖြင့် (သင်လျှင်) ကျွဲ့ကျွဲ့၏၊ ထိုအပြားအားဖြင့် သင်ယူလော" ဟူရှိခဲ့

ထိပကာရအန်ကို၊ အဘိဓာန်-ဟောရှုံး၊ လူတိ အထွော-နက်၊ သောပကာရော-ထိအထူးအပြားသည်၊ တထာ-ထိအထူးအပြားသည်၊ တဲ့ပကာရုံ-ကို၊ တထာ-ကို၊ တော့ပကာရော-ဖြင့်၊ တထာ-ဖြင့်၊ ယော့ပကာရော-အကြင် အထူးအပြားဖြင့်၊ ယထာ-ဖြင့်၊ စံ၊ သဗ္ဗထာ-ပံ့သိမ်းသော အထူးအပြားဖြင့်၊ အညထာ-တစ်ပါးသော အထူးအပြားဖြင့်၊ လူတရထာ-ဆိုအပ် ပြီးမှ တခြားသောအထူးအပြားဖြင့်၊ ဥဘယထာ-ဂါးသော အထူးအပြားဖြင့်၊ ထတ္တာပစ္စယော-၌(ဒုဂ္ဂာရဏ်)၊ တော့ပကာရော-ဖြင့်၊ တထ္တာ-ဖြင့်၊ စံ၊ ယထ္တာ-အကြင် အထူးအပြားဖြင့်၊ အညထ္တာ-တစ်ပါးသော အထူးအပြားဖြင့်၊

လုံလရှိခြင်းသည် လုံလရှိခြင်းမှ ထူးခြားသော အနက်တည်း၊ ယထာ တထား၏ ယာပစ္စည်းသည် ထိုလုံလရှိခြင်းဟူသော ပကာရအနက်၏ သက်၏၊ ထို့ကြောင့် “ယထာ-အကြင် လုံလရှိခြင်းဟူသော အပြားအားဖြင့် (သင်လျှင်)၊ ဂုသလော-ကျွမ်းကျင် တတ်ပြောက်၏၊ တထာ-ထိုလုံလရှိခြင်းဟူသော အပြားအားဖြင့် ဥရုံကျေ-သင်ယူလော” ဟု ပေးရာ၏။

ତଥାବାହିରେକାଣଦ୍ୱାରା—ଲ୍ରିଙ୍ଗରେ ଏହା “ପକାରାଧନଟକ”ଙ୍କ ଅଭିନ୍ଦିତ ତଥ୍ୟରେ ଏହି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତରେ ପକାରାଧନଟକ-ଆତ୍ମାଜୀବିନାମାନିକୁ ବିନ୍ଦୁରେ ପରିଚାରିତ ହେଉଥିଲା ।

ထဲတ္ထာပစ္စယေ—တူသွှုဖြင့် သက်ရသော ထဲတ္ထာပစ္စည်း၌ “တေန ပကာဇာန်”ကို ရှု၍ “တေ”နောင် တူသွှုဖြင့် ထဲတ္ထာပစ္စည်း သက်ပြီးနောက် အာမဲ့၊ အသက်၊ ချေး ယထဲတ္ထာ အညထဲတ္ထာတို့လည်း နည်းတွေ၊ ဤ ထဲတ္ထာပစ္စည်းကား ပို့ကော်၏ အသုံး မထင်ရှုး၊ တေထာ သသည်နောင် ဘာဝအနေကို၌ တွေပစ္စည်း သက်၍ “တေထာ+ဘာဝါ၊ တထဲတ္ထာ၊ အညထာ+ဘာဝါ၊ အညထဲတ္ထာ” ရုပ်ပို့သွာ ရှိသည်ဟု သဒ္ဓနိတိ မိန့်သည်။ “၌ကသေ-တည်နေသော သခံတတရား၏၊ အညထဲတ္ထာ-တစ်မို့တစ်ဖို့အဖြစ်သည်၊ ပညာသတိ-ထင်ရှုး၏” စသည်တည်း။

ଗୋ ପକ୍ଷାରୋ-ଆଚାର୍ଯ୍ୟାଦ୍ୟଃ ପ୍ରାଃ ଚକ୍ରିନ୍ଦ୍ୟଃ । ଲୁହି ଆଶ୍ରୟ, ...

ଦ୍ୟନ୍ତିରେ କିମିଷେହି ଯା ॥ ପକାରିଂଦଫଲ୍ଲେ-ଶ୍ରୀ, କି ଲୁମଲ୍ଲେଟେଗେହି-
କିମିଷ୍ଟି, ଲୁମଲ୍ଲେଟିମ୍ବୁ(ଫୋର୍କ୍)। ତପ୍ତିଯେ-ତପ୍ତିଲ୍ଲେଖିଃବଲ୍ଲେଖାତିଃ
କିମି ଗ ଏ ତାତି ଫଳ୍ଲେ-ଲୁମଲ୍ଲେଟିମ୍ବୁ । ବଲ୍ଲେଖା, କିମ୍ବୁ-କିମିଷ୍ଟିଣୀ ।
ଗାନ୍ଧେଯେ-ଗାପ୍ରୀ । ଗତ୍ୟ-ଆହ୍ୟାତ୍ମାପ୍ରାଣୀଃଫଲ୍ଲେଖିଃ । କିମିଷ୍ଟି-ଆହ୍ୟା
ଆତ୍ମାପ୍ରାଣୀଃକିମ୍ବୁ । ଗତ୍ୟ-କିମ୍ବୁ । ଗୋଟି ପକାରେତ୍-ଫ୍ରିଦ୍: ଗତ୍ୟ-ଫ୍ରିଦ୍: । ଆଯ୍ୟ
ପକାରେ-ଲୁମଲ୍ଲେଟିମ୍ବୁ:ବଲ୍ଲେଖିଃବଲ୍ଲେଖା । ଲୁମଲ୍ଲେଟେଗେହି-ଶ୍ରୀ, ଅଫେନ୍ଦିତ ପକାରେତ୍-
ଫ୍ରିଦ୍: ଲୁମଲ୍ଲେଟେଗେହି-ଶ୍ରୀ, ଲୁମଲ୍ଲେଟେଗେହି-ଶ୍ରୀ, ଲୁମଲ୍ଲେଟେଗେହି-ଶ୍ରୀ ।

ဟိ-ဆက်ဇီးအဲ၊ တွေ့-ဤ ရှင်တို့၏ ကွဲဖွဲ့အာဒီ ထံ ပရိယေသနပစ္စယန္တာနဲ့-ကွဲဖွဲ့၏ အစ၊ ထံ အဆုံးရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ အပျောက်ခို့တွေ့ဘာ-အပျောက်ခို့တို့၏အပြဋ္ဌာန်ကြောင့်၊ နာမလူပဒေသံ-ကို၊ ကတွောပေါ်ဘဲလို့လောပေါ်၊ ကွဲစိတော ပွဲမျှတွေ့တံအာဒီနာ-ကွဲစိတော ပွဲမျှတွေ့ အစရှိသော သုတေဖြင့်၊ ဂုဏ်တောအာဒီပစ္စယန္တာစ-ဆိုအပ်ပြီးသော တောအစရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သုတေတို့ကိုလည်း၊ ကူမေဝ အပျောက်ခို့တော-ဤအပျောက်ခို့တို့၏ပင်၊ သင်္ကာယ့်-သိမ်းယဉ်အပ်ကုန်၏။

ଦ୍ୟା॥ ଗତ ବୈଶ୍ଵରୀଙ୍କ ବୃଣ୍ଡପ୍ରିୟଭୁବା ଜାଗିଯିଅର୍ଥିନ୍ ହିଂମାପ୍ରି । “ଲୁହୁଛୁମେ
ହିଙ୍ଗା” ବୈଶ୍ଵରୀ ଲାହୋ ଲୁହୁଷୁଵୁକୁକାଃ ଏଠିନୀ କାରିଯବୁ ବୁଝାଫିରି ଖୀନୀ । “ଏଠି
ଫାଅ ଯାହାରି ଲୁହୁଛୁମେ ହୁ ରିହିର୍ବ୍ରିପ୍ରିୟ । “ଏଠି ଫାଅ” ହୁ ରିଃବୈଶ୍ଵରୀଙ୍କ ଏଠିନୀ
ଲୁହୁଷୁ ପ୍ରେମବ୍ଲଟା । ସ୍ଵିଧେନ୍ ଫାନ୍ଧିଫିଲିଏନ୍ଦିନ୍କିଷ୍ଟ । “ଏଠି, ଲୁହୁରୀ, ଲୁହୁଷୁ ଲୁହୁରେତେ ଫିରିବାକୁ
ହୁ ଖୁଦୀରେବାକ୍ରାନ୍ତ କୁପବିଶ୍ଵିଅଳ୍ପାମୁ ଏଠିନ୍କିନ୍ ଆଫିରିଗୁହୋ ଲୁହୁଷୁଫିଲିତରକ୍ଷିପନ୍ଦିତଙ୍କିଃପଦି ।
ଦ୍ୟାରିକାନ୍ “ଲୁହୁଷୁ ଫାଅ ଯାହାରି ଲୁହୁଛୁମେ =ର୍ବିହି ଆମିନ୍ଦିର୍ବିହାରଭାକ୍ଷଃ” ହୁ ବେ॥

***ဘုရားဟန်ယဉ်**—ကုတ္ထူးအစ ထံ အဆုံးရှိသော ပစ္စယ္တာသွေ့စုစွဲသည် အဗျာယ်တွေ့ဖြစ်၍ ဒကကုတ္ထူးစေသည် ဖြစ်သောအခါ နာမ်ငဲ့ရှိုးမည်။ ထိုနောက် ဆိုင်ရာဝါဘာတော်သက်၍ ချော့နာမ်၏ ပြုခဲ့သော “သမ္မတတော်-သမ္မတဗြာ” စာသည်၌ တော်-ဟွာသော ပစ္စယ္တာသွေ့စုစွဲသည်။ အဗျာယ်တွေ့တွေ့ သွင်းလှရသည်။ မော်လွှာ့နှင့်လည်း တော် စသော ပစ္စည်းနကို တွေ့ဖို့ခန်းနှင့်ပင် ပြသည်။ [အဗျာယ်တွေ့တွေ့တွေ့ ပါဝင်ကြသော “သမ္မတတော်” စာသည်၌ “သမ္မ”တည်း၊ တော်ပစ္စည်း သက်သကဲ့သို့၊ ဤအဗျာယ်တွေ့တွေ့ပုဒ်စွဲ ပုဒ်စွဲလည်း မော် စသည်တည်း၊ ကုတ္ထူးစွဲ စာသည်သက်၍ ရပ်တွေက်ပြုခဲ့သည်။ ပုဒ်နှင့် ပစ္စည်း ချုပ်းမှ တွေ့ဖြစ်သောကြောင့် ဤနှစ် ဝိဘာတွေ့များဟုတ်သော “ကေ” စာသည် ကိုပင် နာမ်ပော်ဟ မတ်။]

၄၂။ ယဒနပပန္တ နိပါတနာ သီနှစ်။ ၂၇၁၍—အကြင်သွေ့တိသည်၊ သဒ္ဒလက္ခဏန-ဤသွေ့ကျမ်းလာသုတ်ဖြင့်၊ [သီမှု၏“လက္ခဏန-သုတ်ဖြင့်”ဟု ရှိ၏] အနပပန္တ-မပြည့်စုံ မလုပ်လောက်ကုန်၊ အက္ခရာဒီတော-အက္ခရာအစရှိသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာမောပသဂ္ဗနီပါတတော ဝါ-နာမ်၊ ဥပသာရဲ၊ နီပါတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမာသတဒ္ဒတ်တတော ဝါ-သမာသ တဒ္ဒတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနိမ့်ဒြေလက္ခဏာ-မည့်နှင့်ပြုပါသော သတ် ရှိကုန်၏၊ တေ-တိသွေ့တိသည်၊ နီပါတနာ-ဤ နီပါတနာ သုတ်ဖြင့်၊ သီနှစ်-ပြီးစီးကုန်၏။

၄၃။ ယဒနပပန္တ နီပါတနာ သီနှစ်—ထိကို “ယေသွေ့”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုကြောင့် ထိကို နီပါတ်ဟူသောလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုန်ဆုံးရှုံးဖြင့် “ယေ”ဟု အိသင့်လျက် ထိုကိုစနစ်ပိုလျှောသနည်းအားဖြင့် နုတ်လိန်ကောဂုစ် ဆိတားသည်ဟူသောလည်းကောင်းကြေး၊ ယေ၏ ခွဲခွဲရှာ သွေ့၏ ဟု ထည့်သည်၊ ဥပပန္တသွေ့သည်။ ပြည့်စုံလုပ်လောက်”ဟူသော အန်ပေါ်ဟောတည်း၊ အနပပန္တသွေ့သည် ကရိတ်ကို ငဲ့သောကြောင့် “လက္ခဏန”ဟု ထည့်သည်။ “ဤသွေ့ကျမ်း၏ လာသော သုတ်ဖြင့် အကြင်သွေ့တိသည်။ ပြည့်စုံလုပ်လောက်ကြ”ဟူလို့၊ “ပြည့်စုံ မလုပ်လောက်”ဟူသည် ထိုသွေ့တိကို စီရင်ရှိရှု တည်းထားအပ် ညွှန်ပြအပ်သောသုတ် မရှိခြင်းတည်း-ဟု သီဇေလုံး။ “အနိမ့်ဒြေ လက္ခဏာ”ဟု လက္ခဏာနဲ့ အနပပန္တဘက် ထပ်၍ ဖွင့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား-ပိဋကတ်၌ ပြုပို့ပါပါလျက် ထိုရှင်များကို စီရင်သောသုတ် (ဤကျမ်းကျမ်း၏) တိုက်ရှိက် မပါခဲ့သော ဤ နီပါတနာသုတ်ကြေးဖြင့် ပြီးအောင် စီရင်ပါလေ-ဟူလို့၊ ထိုသို့ စီရင်ရှာ အွာနကို ပြလုံး၍ “အက္ခရာဒီတော” စသည်ကို မိန့်၊ [“တဒ္ဒတ်အီတော ဝါ”ဟု အာဒီဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း၊ သီမှု၏လည်း မပါ၊ အာချာတ် ကိတ်အရာဝယ် ကွဲပဲမာတ်-ပစ္စယာအနိမ့်ဟူသော သုတ်ကြေးများ ရှိသောကြောင့် ထိုအာဒီဖြင့် အာချာတ် ကိတ် ကိုလည်း မဟုနိုင်။]

အက္ခရာဒီတော—“ရတနိ-စေတိယာနိ-ခတ္တိယာ-သီနှစ်ဟော-ကိုလေသော-ကိုရိယာ”တို့၏ ရှေ့သရိုက် ရော့ခိုရာသုတ် မရှိ၊ ဤသုတ်ကြေးဖြင့် ရှေ့သရာ(အက္ခရာ)ကို ရော့ခိုရာ ရှုတွေ့နိုင်၊ ခတ္တာ၊ သွော့၊ သွော့ဟော၊ ကျွော့သော ”ရှင်များ ဖြစ်ရသည်။ အက္ခရာဒီဖြင့် အာဒီဖြင့် ပဒ်-ပုံမွှန်ကို ယူ၊ သကေတ္တာ-သာမိ-သတ္တာပုံခိုင်ရှိကို သုဝဏေဟိ-သုဝဏေ-သုဝဏေပေါ်ခြစ်အောင် ဤသုတ်ကြေးဖြင့် စီရင်၊ ဒီယာယဉ် ယုံမျည်းကို ဤသုတ်ဖြင့် ဝှုံည်း ပြ၍ ဒီယာယဉ်ဖြစ်၏၊ ဤသုတ်သည် အက္ခရာ-ပုံခိုင်းအရာဝယ် သုတ်ငယ် တို့ဖြင့် မပြီးသုံး ဤသုတ်ကြေးဖြင့် စီရင်ရသည်။

သမာသတဒ္ဒတ်တောာ—“ဝါစာအင် ပဇော်၊ ဝါစာပထောက်=သီလုံးသူ၊ သီဇေလုံးသူ တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော စကား”ဟူသော သမာသ အရာဝယ် ဝါစာကို ပုံဖြစ်ရာသုတ် မရှိ၊ ဤသုတ်ဖြင့် စီရင်၍ “ပုံမွှန်တော်”ဟု ဖြစ်ရသည်။ တဒ္ဒတ်အရာ၏လည်း အန် စသော ရှင်များပြီးနှုန်းရာသုတ် မရှိ၊ ထိုရှင်တို့၏ ဤသုတ်ကြေးဖြင့် ပြီးစီးရှုံးကို ပြလုံး

တာဝ-ရှုံးဦးစွာ၊ တန္ထိတတော-တန္ထိတန်းအားဖြင့်၊ (ဥဒါဟရဏံ-ကား၊) ကာလေ-အခါဟူသော အနက်၌၊ ဣမသွာ-ဣမသဒ္ဓိမှ နောက်၌၊ ဇွဲ-ဇွဲ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ သမာနာ-ပရရတော-သမာနာ၊ အပရသဒ္ဓိတိမှ နောက်၌၊ ဇွဲစ-ဇွဲပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ ဣမသဒ္ဓသု-၏၊ အကာရောစ-အ အပြသည်လည်းကောင်း၊ သမာနသု-သမာနသဒ္ဓိ၏၊ သေစ-သ အပြသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ-၏။

ဣမသွှေးကာလေ-ဤအခါ၌၊ အဇွဲ-ဤအခါ၌၊ ဝါ-ယခုအခါ၌၊ ဝါ၊ အသွှေး ဒိဝသေး-ဤနော်၌၊ အဇွဲ-ဤနော်၌၊ ဝါ-ယနေ့၊ သမာနောကာလေ-တူသော အခါ၌၊ သဇ္ဇာ-တူသောအခါ၌၊ ဝါ-ယခုချက်ချင်း၊ ဝါ-နော်ချင်း၊ အပရသွှေး ဒိဝသေး-နောက်နော်၌၊ အပရဇ္ဇာ-နောက်နော်၌၊ နိပါတေဟိ စ-နိပါတ်ပုဂ္ဂတိမှ နောက်၌လည်း(ဥဒါဟရဏံ)၊ ဘဝဇ္ဈာ-ဘဝအနက်၌၊ တန္ထပစ္စယာ-သက်၊ အဇွဲ-ယနော်၌၊ ဘဝ-ဖြစ်သည်တည်း၊ အဇွဲတန်-ယနော်ဖြစ်သည်၊ အဇွဲ-ယနေ့၊ အနက်၌၊ ဘဝ-ဖြစ်သော ဝိဘတ်သည်၊ အဇွဲတန်-မည်၏၊ သွေး-နက်ဖြစ်၌၊ ဘဝ-ဖြစ်သည်တည်း၊ သွာတန်-နက်ဖြစ်သည် ဖြစ်သည်၊ ဇဝ၊ ပုရာတန်-ရှေ့၌ ဖြစ်သည်၊ ဟီယျာ-ယမန်နော်၌၊ ဝါ-မနေ့က၊ ဘဝ-တည်း၊ ဟီယျွှေ့တန်-သည်၊ ဟီယျွှေ့-ယမန်နေ့၊ အနက်၌၊ ဘဝ-ဖြစ်သောဝိဘတ် သည်၊ ဟီယျွှေ့တန်-မည်၏၊ ဣမစွာဒီ-တည်း၊ အဗျာယတန္ထိတ (နိုင်တဲ့)။

“တန္ထိတတော တာဝ” သသည်ကို မိန့်သည်၊ ဣမသွှေးကာလေ-စသည်ကား ပုစံတည်း၊ ထို့ကွဲ “ဣမသွှေးကာလေ-အသွှေးဒိဝသေး” တို့သည် ပိုရှိယ်မဟုတ်၊ အနက်ကို ဖွင့်သော ဝါကျတစ်မျိုးသာတည်း၊ ဒိဝသေး(နေ့)ဟူသည်လည်းကောလပင်၊ ဣမနောင် ဤသုတ် ဖြင့် ကာလအနက်၌ ဇွဲ ပစ္စည်းသက်၊ ဣမကိုလည်း အ-ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သီသက်၊ ချော့၊ အဗုံ၊ သမာနနောင် ကာလအနက်၌ ဇွဲ သက်၊ သမာနကို သ ပြု၊ အပရနောင် ဇွဲ သက်၍ အပရဇ္ဇာ ဖြစ်၏။

နိပါတေဟိ ၁။ ॥အဇွဲဟု ပြီးသောအခါ အဗျာယ (နိပါတ်)ပုဂ္ဂ ဖြစ်သောကြောင့် “နိပါတေဟိ”ဟု ဆိုသည်၊ အဇွဲ စသော နိပါတ်တို့နောင် ဘဝအနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် တန္ထပစ္စည်း သက် (အဇွဲတန်)၊ နဒါဒိတော ဝါ ဤသုတ်ဖြင့် (ဤ)ပစ္စည်း ထပ်လျှင် (အဇွဲတန်)ဟု ဖြစ်၏၊ နာမ်ငဲ့၊ သီသက်၊ အပြုလျှင် အဇွဲတန်၊ ဤပြုလျှင် အဇွဲတနော ဟုလည်း ဖြစ်၏၊ “သွေး=တန်” ဖြစ်သောအခါ ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ဇကို အာပြု၊ သွာတန်-နက်ဖြစ်၌ ဖြစ်သော ကောင်းမှု၊ သွာတနာယ-နက်ဖြစ်၌ ဖြစ်သော ကောင်းမှုအလိုင်း၊ စသည်။

တန္ဒိတ်-တန္ဒိတ်သည်၊ သာမည်တ္ထိဘာဝတ္ထုမျယ်တော့-သာမည်တ္ထိတန္ဒိတ်၊ ဘာဝတ္ထုတန္ဒိတ်၊ အဲမျယ်တန္ဒိတ်အားဖြင့်၊ တိစာ-၃ မျိုး ပြား၏၊ ကတ္တိ-တိ ၃ မျိုးတို့တွင်၊ အေဒီ-အစြစ်သော သာမည်တ္ထိတန္ဒိတ်သည်၊ အပစ္စာ-နေကတ္ထု-သံတ္ထိသချုပ်တော့-အပစ္စာတန္ဒိတ်၊ အနေကတ္ထုတန္ဒိတ်၊ အသံတ္ထိတန္ဒိတ်၊ သချုပ်တန္ဒိတ်အားဖြင့်၊ စတုစာ-၄ ပါး ပြား၏။

လူတိ-ဤကား၊ ရူပသီဒ္ဓိယံ-၌၊ ပဋိမော-၅ ခန်းမြောက်သော၊ တန္ဒိတ်ကလျော့-တန္ဒိတ်ခန်းတည်း။

ပုဂ္ဂနာနောင် တန်ပစ္စည်းသက်၍ “ပုဂ္ဂနာတန်”ဟု ဖြစ်၏၊ သန့်-စိရိ နိပါတ်တို့နောင် တန်ပစ္စည်းသက်၍ “သန့်နော-ရှေး၌ ဖြစ်သည်၊ စီရန်နော-ကြာဖြင့်သောကာလည် ဖြစ်သည်”ဟုလည်း ရှိ၏၊ “ပုဂ္ဂနာတော့-ရှေး၌ ဖြစ်သည် (အဟောင်း)”ဟုရှုံးကား၊ တန် မဟုတ်၊ အပစ္စာလုံးဟု မောဂ္ဂ္ဂာန် ဆို၏၊ ဟိုယျာနောင် တန်ပစ္စည်းသက်၊ “ဟိုယျာ”ဟု သတ္တတ်၌ ရှိသောကြာင် ဒွေသော်လာ၊ ဤသုတေသနြီးဖြင့်ပင် ယျာဉ် အောင် အ-ပြု (ဟိုယျာဇာ) ဤပစ္စည်းသက်၊ ဟိုယျာတန်-ဟု ဖြစ်၏၊ [“အချုပ်”ဟု သတ္တတ် ရှိသောကြာင် အနေတန်၌ ဒွေသော် မလာရတော်ပြီ၊ အချုပ် ချက် ပြု၊ ဒွေသော်လာလျှင် “အချုပ်”ဟု ပါ၌ ဖြစ်၏] ဤသုတေသနြီးဖြင့် ပြီးရသော အခြား ပစ္စည်းများကို ကုစွဲည်းဘာသာနှိုက်မှာ ရှု။

သာမည်တ္ထိ ၆၈၊ တိစာ—ဘာဝအနေကိုရှိသော တန္ဒိတ်သည် ဘာဝအနေက် တစ်မျိုးသာ ရှိ၏၊ အမျယ်တန္ဒိတ်လည်း အမျယ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှား၏၊ ထို့မျို့မှ ကြုင်းသော တန္ဒိတ်သည် အနေက်များစွာနှင့် ဆက်ဆံ၍ သာမည်ဖြစ်သောကြာင်း “သာမည်တော့ စုတ္ထိ ယသု”ဟုသော ဝိကြိုပ်အရ သာမည်တ္ထိ မည်၏။

တော်ဘဒ် ၆၉၊ သချုပ်တော့—သာမည်တ္ထိတန္ဒိတ်ကား “အပစ္စာတန္ဒိတ်၊ သံသွေ စသည်ဖြင့် များသော အနေကိုရှိသော အနေကတ္ထုတန္ဒိတ်၊ အသံတ္ထိတန္ဒိတ်၊ သချုပ်တန္ဒိတ်”အားဖြင့် ၄ ပါးပြားပြန်သည်။ [သီဟိုင်းမျိုး “နေကတ္ထုတ္ထုသချုပ်တော့”ဟု ရှိ၏၊ “အနေကတ္ထုတန္ဒိတ်၊ အတ္ထုတ္ထု (အထိုအနေကိုရှိသော)တန္ဒိတ်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအပြားတွင် “ပကတိတန္ဒိတ်”ဟု သီခြား မပါ၊ အနေကတ္ထုတန္ဒိတ်တွင် ပကတိ တန္ဒိတ်လည်း ပါဝင်ပြီ-ဟု မှတ်။]

တန္ဒိတ်ဘာသာနှိုက်
ပြီးပြီ။

အာချာတ်ဘာသာနှင့်ကာ

အထ-တ္ထိတကလ္လာ၏ အခြားမဲ့၏၊ အာချာတ ဝိဘတ္ထိယော-အာချာတ ဝိဘတ်တိုကို၊ ကြိယဝစ်ဟို-ကြိယာကို ပောကုန်သော၊ ဓမ္မဟို-ဓမ္မတို့ မှာ ပရာ-နောင်းဘန်သည် (ဖြစ်၍) ဂုဏ်ဆွဲ-ဆိုအပ် ကုန်၏၊ တဖ္တာ-ထို "အထ အာချာတဝိဘတ္ထိယော" အဆရိုသော ဝါကျွ်။ ကြိယံ-ကြိယာကို၊ အာစိက္ခ တိ-ဟောတတ်၏၊ လူတိ၊ အာချာတ-အာချာတ မည်၏။ ကြိယာပဒ်-ကြိယာဟောသော ပုဒ်တည်း၊ ဟို-မှန်၏။ ကာလ ကာရေက ပုရိုသ ပရိုပိက်

အထူးပေါ် ရွှေနတ္ထိ— “ပကတီ လိုက်မဲတွေ၊ ဝိဘဏ္ဍာပစ္စယာ ပန် ပစ္စယာ”
 ဟူသည်နှင့်အညီ သဒ္ဓိပုဒ်များ၏ ပကတီ+ပစ္စယကို ခြေခြားတတ်မှ “ဉ်းအန်ဂျာသည်
 ပကတီ၏အန်ဂျာ၊ ဉ်းအန်ဂျာကား ပစ္စယာ၏အန်ဂျာ”ဟု နားလည်နိုင် မည်။ ထိုကြောင့်
 နာမ်စသော ရေးကလ္လာများ၏ လိုက်ဟူသော ပကတီနှင့် နာမ်လိုဘတ်-တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း
 ဟူသော ပစ္စယတိကို ပြခဲ့ပြီ၊ ယခုအခါ ဓမ္မတ်ဟူသောပကတီနှင့် အာချာတိပိုဘတ်
 ဟူသော ပစ္စယတိကို ခြေခြားပြလိုသော အရှင်မဟာ ကျေည်းထောင်သည် အာချာတာ
 ကလ္လာကို ပြတော်မူခဲ့သည်အားလေ့စွာ အရှင်စွဲပို့ယာ ဆရာလည်း အာချာတာကလ္လာကို
 ဖွံ့ဖြတ်ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “အထူးအာချာတိဘတ္ထိယာ” အစီသော ဝါကျကို
 မိန့်တော်မူသည်။ ထိုဝါကျ၏ “အာချာတာ ဝိဘဏ္ဍာပစ္စယာ” ဖြင့် ပစ္စယကိုပြ၏၊ “ဓမ္မတ်”
 ဖြင့်ပကတီကိုပြ၏၊ “ကြိုယာဝါစိဟု”ကား ထိုခာတူဟိုပိုဒ် ၏ ဝိသေသနတည်း၊
 ထိုဝိသေသနဖြင့် ကိုတ်ညွှေလာမည် (ကိုတ်ပစ္စည်းဆုံးသော) ဓမ္မတ်ကိုသို့ ပြင်ကိုဟော
 သည်မဟုတ်၊ “ကြိုယာကို ဟောသောဓမ္မား” ဟု ဆိုလိုသည်။

ကြိယာလက္ခာ မာချာတိကန္တိ—“ကာလ ပေ၊ မာချာတိကံ” ဟူ၍၊ ဂုဏ်—(ရှင်နိရှုံး) ဖြစ် ဆိုအပ်ပြီ၊ [ကာလ ကာရက ပုရိသ ပရိဒိပကံ—ကာလ၊ ကာရက၊ ပုရိသ ကိုပြတ်တဲ့သော၊ ကြိယာ လက္ခာထံ—ကြိယာအမှတ် အသား ရှိသော ပုရိသည်၊ အာချာတိကံ—အာချာတ် ပုရိမည်၏။] တတ္ထ—ထိ ကာလ၊ ကာရက၊ ပုရိသ ပရိဒိပကံ အစရှိသော သာဓကပါ၌၌၊ ကာလောတိ—ကာလဟူသည်၊ အတိတာဒယာ—အတိတ် အစရှိသော ကာလတိ တည်း၊ ကာရကမိတ်—ကာရကဟူသည်၊ ကမ္မာ ကဗျာ ဘာဝါ—ကံ၊ ကတ္တာ၊ ဘောတိ တည်း၊ ပုရိသာတိ—ပုရိသ တိဟူသည်၊ ပဋိမ မဏ္မာမုတ္တမာ—ပဋိမ၊ မဏ္မာမ ပုရိသ တိတည်း၊ ကြိယာတိ—ဟူသည်၊ ဂမန ပစနာဒီကော—သွားခြင်း ချက်ခြင်းအစရှိသော၊ ဓာတ္ထတွော—ဓာတ်နက် တည်း၊ ဓတသာ—ဤပုရိ၏၊ ကြိယာ—ကြိယာဟူသော၊ လက္ခာထံ (သညာထံ)—အမှတ်အသားသည်၊ (အထွေး)၊ ကွတ်၊ ကြိယာလက္ခာထံ—မည်၏၊ အတိလိုက်နဲ့လိန် ၃ ပါးလည်း မရှိ၊ [တစ်ချို့စာ၌ “အလိုက်” ဟု တိမပါ။] စ—သာဓကကား၊ ယ တိကာလ

ရှုံးမဲ့ ပေ၊ မာချာတိကန္တိ—ဤကား “အာရာတ်” အရ ကြိယာပဒကို ရရှိဟူသော စကား၏ သာဓကတည်း၊ ဤသာဓကဝယ် “ကြိယာလက္ခာ အာချာတိကံ” သည် လိုရင်း၊ ချို့ဗျိုးအံ—“ကြိယာ လက္ခာထံ အာချာတိကံ=ကြိယာဟူသော အမှတ်အသား ထင်ရှားပါသော ပုရိသည် အာချာတ်ပုရိမည်၏” ဟူရှုံး အာချာတ်ပုရိ၏ အနိုင် များဝယ် ကြိယာအနောက်သည် တံခွန်အလုပ်ကဲ့သို့ အထင် အရှား ထူးခြားလျက်ရှုံး၏၊ ဥပမာ—“ကွဲတိ—သွား၏” ဟူရှုံး သွားတတ်သွားပြပ်သည် မထင်ရှားဘဲ “သွားခြင်း ကြိယာ” သာ ထင်ရှားသက္ကာနိုင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ကြိယာလက္ခာထံ ဟူသောသာဓက စကားနှင့် ကြိယာပဒ ဟူသော သာချုစကားတို့ တစ်သားတည်း ပြည့်လုပ်သည်။ [အာချာတိကန္တိ “အာချာတမဝ အာချာတိကံ” ဟု သွားတွေ့တို့ပြု။] ကြိယာကို ပဓမနအားဖြင့် ဟောသော အာချာတ်ပုရိသည် ကာလ၊ ကာရက၊ ပုရိသ တို့ကိုလည်း အပစာနအားဖြင့် ပြသေး၏—ဟု သိစေလို၍ “ကာလကာရကပုရိသပရိဒိပကံ” ဟု ရှင်နိရှုံး မိန့်သည်။

တတ္ထ ကာလောတိ ပေ၊ ကြိယာလက္ခာထံ—ဤစကားရပ်ကား “ကာလ ကာရက ပေ၊ ကြိယာလက္ခာထံ” ဟူသောသာဓကဂိုပ် အကျယ်ပြသော (ရုပ်သီဒ္ဓဆရာ၏) ဝိတ္ထာရာဂျေတည်း၊ ကာလဟူသည် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စာပွန် ၃ ပါးတည်း၊ [ဂါထာ၌ “တိကာလ” ကိုထောက်၊ ထို ၃ ပါး၏သရုပ်ကို ဝါဌာနနာ ပစ္စာပွန်သော နောက်သုတေသနများ၌ ထင်ရှားလတဲ့။] ကာရက ပုရိသတို့ ထင်ရှားပြီ၊ ကြိယာလက္ခာထံ၌ ကြိယာဟူသည်ကား သွားခြင်း—ချက်ခြင်းသော ဓာတ် နက်တည်း၊ “ဂုမ္မ=ဂတိန့်၊ ပစ်ပါကေ၊ ဘူး=သွားယုံ” သာည်ဖြင့် ထိုထိုဓာတ်ကျမ်းဝယ် “ဂတိ—ပါက—သတ္တာ” စသော ဓာတ်နက်များကိုပြ၏၊ ထိုဓာတ်နက်များကို ကြိယာခေါ်သည်—ဟူလို့။

ଭେବ ଦୁଷ୍ଟତିହି-ହୃଦୀ । କଠ-ଲ୍ଲୀ ଗିଯା ଗନାବାନ୍ତି । ଦୁଷ୍ଟପି-ରେଣୁଶବ୍ଦାର୍ଦ୍ଦିଲ୍ୟନ୍ତି । ଛିଆର୍ପି । ଯ-ଅକ୍ରମବ୍ୟକ୍ତିଲ୍ୟନ୍ତି । ତିକାଳ-କାଳ ର ପି:ଶ୍ରୀଣୀ । ତିବ୍ୟବ୍ୟ-ଧର୍ଵିତ୍ୟ ର ପି:ଶ୍ରୀଣୀ । କ୍ରୀଯାତିଥି-କ୍ରୀଯାଗନ୍ତି । ଖୋତାର ଶ୍ରୀଣୀ । ତିକାରାନ୍ତ-କାରାନ୍ତି । ର ପି:ଶ୍ରୀଣୀ । ଆତିଲିଙ୍କ-ଲିଙ୍କ ର ପି:ଶ୍ରୀଣୀ । କ୍ଷିଂତକ-ଦର୍ଢ ଜ ପି:ଶ୍ରୀଣୀ । ତ-ଦ୍ୱିପ୍ରତିଗନ୍ତି । ଆଶ୍ରାତାକ୍ଷି-ଆଶ୍ରାତାବ୍ୟକ୍ତିହୃଦୀ । ଦୁଷ୍ଟତି-ଛିଆର୍ପି ॥

ကာလာဒိဝသေန-ကာလအစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့် ဓမ္မတ္ထု-ဓမ္မတုန်ကို၊ ဝိဘဇ္ဇာ-ဝေဘန်တတ်ကုန်၏၊ လူတိ၊ ဝိဘဇ္ဇာယော-တို့ မည်၏၊ တျောဒယော-တိအစရှိသည်တိတည်း၊ တာပန်-ထိဝိဘတ်တို့သည် ကား၊ ဝတ္ထုမှာနာ-ဝတ္ထုမှာန် ဝိဘတ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဘဝိသုဒ္ဓာ-ဘဝိသုဒ္ဓာဝိဘတ်လည်းကောင်း၊ ကာလာတိဝိဘဇ္ဇာစ-လည်းကောင်း၊ လူတိ အဒုဝိဓမ္မဘဝိသုဒ္ဓာ-ကိုယ်ကို၊ ဓမ္မရေး-ဓမ္မသေန၏၊ ဓမ္မတ္ထု-ဓမ္မသေန၏၊ လူတိ၊

କ୍ରୀଯା+ଲଙ୍ଘକ ହନ୍ତାକ୍—୧୦। ଲଙ୍ଘକ—[“ହନ୍ତାକ୍”କାଃ ଲଙ୍ଘକଣ୍ଠି
ଅପ୍ରଦ୍ଵିତାନ୍ୟଃ । ଲଙ୍ଘକହନ୍ତାକ୍ଷିହନ୍ତି ମୁତ୍ତରହାଃଅର୍ପିବେବା ହନ୍ତାକ୍ରିଲନ୍ୟଃଗୋଦିଃ
ମୁତ୍ତରହାଃଗୋଦିଃଲଙ୍ଘକାକ୍ରି ଲନ୍ୟଃଗୋଦିଃ ଗୋଧୂ, ଲ୍ଲୀଷି ଫୋକିଅଫିକିକ୍ରିହା
ଯୁଦେଲ୍ଲିଶ୍ଚ ହନ୍ତାକ୍ ଭ୍ରମିତିହନ୍ତି] ଆଶ୍ଵାତର୍ପିଭୁକ୍ତିଲ୍ୟାନ୍ କାଳ କାରିଗ ବୁଧିଵା
ଭୁବେବା ଅଫିକିରେ ପିଫୋକାମ୍ଭ କ୍ରୀଯାଅଫିକିହନ୍ତି ତ୍ରୈକ୍ଷାଅଲ୍ଲି ଅନ୍ଦର୍ମା
ଏହିପ୍ରତିରଗାଃ “କ୍ରୀଯାଭୁବେବା ଅଭୁତିଅବାଃ ଶ୍ରୀହନ୍ତି” ଭୁଦିଃ ॥

[ହୋତିଲା] ଖାଲାପଟାର ଯତ୍ନ-ତିକ୍ଷାତିଥି କୁପୁରୀ!

ବୁଦ୍ଧିଯେକ ପରିଷକ୍ଷଣ, ଯତ୍ତ ତାରୁତୀ ହିନ୍ଦିତ ॥

ଯ-ଆଗ୍ରଣ ମିଳେବାକହଲ୍ଲ ଯାହାର-ଆଗ୍ରଣ କେନ୍ଦ୍ରାଦି । ତାଙ୍ଗଟି-ଯିନ୍ତିଯାହାପ୍ରତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଫୁଲାଟିଛିଯାଇଛି । ଲୁହଟି-ଯିନ୍ତିକେନ୍ଦ୍ରାଦି । ତ-ଯିନ୍ତିଯାହାପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଅଲାତାରା ଯମୁକ୍ତାତିକ୍ଷେତ୍ର-କୁଣ୍ଡି-କୁଣ୍ଡି । କୁଣ୍ଡିବାକ-କୁଣ୍ଡିଲିକ୍ଷିତିରୀଣି ଭାଲାନ୍ତିଃଗୋଟିଏ । କୁଣ୍ଡିଯାଗାଂଥକ୍ଷି-କୁଣ୍ଡିଯାଗୋଦିନ ଆଶିରୀଣ ଭାଲାନ୍ତିଃଗୋଟିଏ । କୁଣ୍ଡିତ-ଶିଖରିପି ॥

“ ဗုဒ္ဓဘိဝတ္ထာ ” ပေါ် ရွှေတိ — ဤကာ “ ကာလောတိ အတိတာအသေး ” မှ ဖျက်
“ အတိလိဂ္ဂ ” တိုင်အောင်သော စကားရပ်၏ သာဓကတည်း၊ အမို့ပါယ ထင်ရှားပြီ
[အေချာတဲ့ ဟူသော နုပုလိန်နှင့်လျှပ်အောင် “ သုခကာရိ ဒါနဲ့ ကြိယလိုပါ ”
ဟု ရသာဆုံးလျက်ရှိစေး]

မေရေး-ဆောင်တတ်ကုန်၏၊ လူတိ၊ မေတဝါ-မေတုတို့မည်၏၊ ဘူဝါ ဒယာ-ဘူအစရှိသည်တို့လည်းကောင်း၊ ခါဒီမာတုပစ္စယန္တာစ-ခ အစရှိသော မေတုပစ္စယန္တ် သွို့တို့လည်းကောင်းတည်း [“ခါဒီမာတုယန္တာစ” ဟုသီဟို၍ မျှော် ပါသည်] တောပန်-ထို့မာတ်တို့သည်ကား၊ အတ္ထဝသာ-အနက်၏အဖွဲ့မ်း ဖြင့်၊ သကမ္မကာ-ကံနှင့်တကွဖြစ်သော စတ်တို့လည်းကောင်း၊ အကမ္မကာ စ-ကံမရှိသော မာတ်တို့လည်းကောင်း၊ လူတိ၊ ခြို့စာ-၂ ပါးအပြားအားဖြင့်၊

ကာလာဒီ ဧပြီ ဘဝို့—အထ အာရာတ ဝိဘဏ္ဍာယော-စသော ပဋိမ ဝါကျို့ “အာရာတ” အရကို အကျယ်ပြုပြီး၍ “ဝိဘဏ္ဍာယော” အရကို အကျယ်ပြုလို သောကြောင့် “ကာလာဒီ” ဧပြီ ဘဝို့ ဟုမိန့်၊ ဤပိဘဏ္ဍာယော၏ ဝိဘဏ္ဍာကို နှစ်အစဉ်လည်း ပြခဲ့ပြီ၊ ထို့၏ လိန်အရာဖြစ်၍၏ “ကမ္မအိဝသေန လိုက္ခာ” ဟု ဝိသေသန ပုစ် ကံပုသံများကို ထည့်ခဲ့၏၊ ဤ၏၌ မာတ်အရာဖြစ်သောကြောင့် “ကာလာဒီဝသေန ဟုသာ ဝိသေသန” ဟုသော ကံပုသံကို ထည့်ရသည်၊ ဝိဂုဟ လိုရင်းမှာ “ဝိဘဏ္ဍာ” သာတည်း၊ တူးဒယာကား ဝိဘဏ္ဍာ၏ သရပ်ကို ပြသောစကားတည်း၊ ကာလာဒီဝသေန၏ အာဒီအရ ပြခဲ့သော ကာရှာ ပုရိသတိကိုလည်းကောင်း၊ ဒေတ္ထ-ဗာဟ္မတ္ထ (ကော်မူ ပဟုံရုံ သချာ) ကိုလည်းကောင်း ယူ။

ချုံ့အုံ-ကမ္မမာတ်၏ အနက်သည် ကတိအနက်တည်း၊ ဝိဘတ်မပါဘဲ “ဂမ့်”ဟု သာ ဆိုလျှင် ဂတိ အနက်ကိုသာ သီရ၏၊ ဂစ္စတိ ဟုတိဝိဘတ်နှင့် တွေ့အက်ဆိုသည် အခါ၌ကား ပစ္စာဖြန့်ကာလ-ကတ္ထကာရာ-ကော်မူအနက်ကို လည်းသီရ၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် တိ-အိန္ဒ စသောသွေ့တို့ သည် မာတ်နက်ဖြစ်သော ကြိယာတ်ခုတည်းကို ကာလအမျိုးမျိုး-ကာရကအမျိုးမျိုး-ရှုံးအမျိုးမျိုးအားဖြင့် ခွဲဖြားဝေးနှင့် တော်တ်ကြော်ရှာရား “ဝိဘဏ္ဍာ” ဟုသာ ဝိပြုဟု အရ “ဝိဘဏ္ဍာ” မည်ကြော်သည်၊ ထို ဝိဘတ်ကား ဝတ္ထမန် စသောအားဖြင့် ရှုံးပြုးပြား၏။

ကြိယာ ဘရေး ဧပြီ အကမ္မကာ စတိ-ဝိဘဏ္ဍာယောကို အကျယ်ပြုပြီး၍ (ကြိယာ ဝါစီဟိ အရ ကြိယာအဟာကြောင်းကိုကား “ကြိယာ လက္ခဏာ” ပါ၌ဖြင့် ပြခဲ့ပြီဖြစ်၍ မချုံတော့ဘဲ) မေတုဟိကို ချုံပြုလိုသောကြောင့် “ကြိယာ ဘရေး” စသည်ကို မိန့်။ [“ကြိယာ မေရေးတို့ မေတဝါ” နောက်၌ ဘူဝါဒယာ-ခါဒီမာတု ပစ္စယန္တာစ” ဟုရှိမှ နိုကာဖွံ့ဖြိုးနှင့်လည်းမည်။ တိတိက္ခာ-ဒီယာ စသောသွေ့တို့လည်း သည်းခဲ့ခြင်း ဆာလောင်ခြင်း စသော ကြိယာကို ဟောသောကြောင့် မေတုအမည် ရကြ၏၊ ခ စသောပစ္စည်းကိုလည်း မေတုပစ္စယာဟု နောက်၌ နာမည်မှတုလိမ့်မည်။] “ကြိယာ+မေရေး” အရ ကြိယာကိုဆောင်ခြင်းဟုသည် ကြိယာအနက်ကို ဟောနိုင် ခြင်း=ကြိယာ အနက်ရှိခြင်းတည်း ထို့မာတ်ပို့သည် သကမ္မကာမာတ်-အကမ္မကာမာတ် ဟု ၂ မျိုးပြား၏၊ သဟ ကမ္မန့် ယေ ဝတ္ထနှိုးတို့ သကမ္မကာ၊ နတ္ထိုး ကမ္မ ယေသိုး အကမ္မကာ၊ “ယေ-အကြိုင်မာတ်တို့ သည်” ကမ္မန့်-ကမ္မ စသောကံနှင့်၊ သဟ-တကွ ဝတ္ထနှိုး-ဖြစ်ကုန်၏။ စသည်ဖြင့် အနက်ပေး။

ဘဝန္တီ၊ တဗြာ-ထို့ ပါးတို့ တွင်၊ ယောက်တော်-အကြောင် စာတ်တို့သည်။ ကမ္မာပေကျံး-ကံကို ငဲ့သော ကြိယ်-ကို၊ ဝဒန္တီ-ဟောကုန်၏၊ တော်-ထို့မှာတ်တို့သည်။ သကမ္မာကာ-သကမ္မာကဗာတ်တို့ မည်၏။ ယထာ-ဥဒါဟရဏ်ကား၊ ကုဋ္ဌ ကရောတိ၊ ပေါ်ပုဒ် ပစတိ တူဥာဒယော-ကုဋ္ဌ၊ ပေါ် ပစတိ အစရိုသည်။ တို့တည်း၊ ယော-အကြောင်မှာတ်တို့သည်။ ကမ္မာရပေကျံး-ကံကိုငဲ့ခြင်းမရှိသော ကြိယ် ဝဒန္တီ။ တော်-ထို့မှာတ်တို့သည်။ အကမ္မာကာ-အကမ္မာကဗာတ်တို့ မည်၏။ ယထာ-ကား၊ အစ္စတိ၊ သေတိ၊ တိုင့်တိ တူဥာဒယော-အစ္စတိ ပေါ်၊ အစရိုသည်တို့တည်း။

တေပန-ထိုဓရတ်တို့သည်ကား၊ ဝိကရရဏပစ္စယသေဒနဲ့-ဝိကရရဏပစ္စည်းတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ သတ္တဝါဓရ-၇ မျိုးအပြားရှိကုန်သည်။ ဘဝနီကထု-အာဘယ်သို့၊ ၇ မျိုးပြားကုန်သနည်း၊ အ၊ ဝိကရရဏာ-အ၊ ဟူသော

အကမ္မကာ ပေါ် တိုင်တူဘာသော—အစွဲတို့၏ “အသ=ဥပဒေသန” (ကပ်ဝင်-နေထိုင် ခြင်း) ဟူသောဓာတ်တည်း၊ ထိအာသဓာတ်၏ နေခြင်းကြိယာသည် “မည်သည့်နေရာကို+နေ သည်” ဟု ကံကို မင့်၊ “မည်သည့် နေရာကို+နေသည်” ဟုအာဓာရဂိုလ်သာ ငဲ့၏၊ ကံပါဘဲ အနက်အပိုပါယုပြည့်စုံ၏၊ သေတို့၏ “သိ-သယော (အိပ်ခြင်း)” တိုင်တို့ ဌာ-တည်ခြင်း၊ “ဟူသော ကြိယာများလည်း ကံကိုမင့်၊ “မည်သည့်အိပ်ရှုံး+အိပ်ခြင်း၊ မည်သည့်နေရာကို+တည်ခြင်း” ဟု အာဓာရဂိုလ်သာ ငဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ကံကိုမင့်သော ကြိယာကိုဟောသော “အသ၊ သီ၊ ဌာနသော ဓာတ်များသည် အကမ္မကာဓာတ်များတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အစွဲတိ” သညည်ဖြင့်ကံပါဘဲ ပုံစံတိတရသည်။ [“အစွဲတိ-နေ၏၊ သေတိ-အိပ်၏၊ တိုင်တိ-ရှုံး၏၊ တည်၏” ဟု ပေါ်။]

ဝိကရဏပစ္စည်းရှိသော စာတ်တို့သည်၊ ဘူဝါဒယော-ဘူဝါဒီစာတ်တို့မည်၏၊ နိဂုဟိတ ပုံဗ္ဗက အဝိကရဏာ-နိဂုဟိတရှေးရှိသော “အ” ဟူသော ဝိကရဏ ရှိသောစာတ်တို့သည်၊ ရဲခာဒယော-ရဲခာဒီစာတ်တို့မည်၏၊ ယဝိကရဏာ-ယဟူသော ပေ၊ တို့သည်၊ ဒိဝါဒယော-ဒိဝါဒီစာတ်တို့မည်၏၊ ထဲတာ ဥက္က ဝိကရဏာ-ထဲ၊ ထဲ၊ ဥက္ကဟူသော ပေ၊ တို့သည်၊ သွာဒယော-သွာဒီစာတ် တို့မည်၏၊ နာ,ပွဲ,ထဲ၊ ပို့ ဝိကရဏာ-နာ,ပွဲ,ထဲဟူသော ပေ၊ တို့သည်။ ကိုယာ ဒယော-ကိုယာဒီစာတ်တို့မည်၏၊ [“ကို+အာဒယော”မှ ဤကို ချလာန့် မိယဝါသရောဖြင့် ဣယပြု] ထဲ ယိရ ဝိကရဏာ-ထဲ၊ ယိရဟူသော ပေ၊ တို့သည်၊ တနာဒယော-တနာဒီစာတ်တို့ မည်၏၊ [တစ်ချို့စာ၌ “ယိရ” ကျသည်] သကတ္ထု-သကတ်အနက်၍၊ ဇော,ထဲ ယန္တာ-ဇော,ထဲယပစ္စည်း အဆုံးရှိသော စာတ်တို့သည်၊ စုရာဒယော-စုရာဒီစာတ်တို့မည်၏။

ကြောင့် ထိ ဝိကရဏပစ္စည်းအပြားအားဖြင့် စာတ်အမျိုးအစားလည်း ဂ မျိုးပြားရသည်-ဟူလို့ ဝိကရရှိထို့ စာတော် အတော် ပေါ်ပေါ်တို့သည်၊ စာတော်-တို့ကို၊ ဝိကရရှိထို့-အထူးထူး အပြားပြား မြားနားအောင် ပြုအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ စာတ်တို့ကို မြားနားအောင် ပြုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝိကရဏာ-တို့မည်၏၊ ဝိပုံဗ္ဗကရစာတ် ယုပစ္စည်း၊ ဝိဉာဏသာရသည် စိစိဝါ (အထူးထူး) အနက်ဟော၊ စာတ်တို့ကို တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးမတူအောင် ခွဲမြားတတ် သော ပစ္စည်းများ-ဟူလို့၊ ထိုပစ္စည်းများကား ဘူဝါဒီတော့ အ-စသော သုတ်တို့ဖြင့် သက်အပ်သော (အ)အစ၊ ထဲယ အဆုံး ဘုရား ပစ္စည်းတည်း။ [ရဲခာဒီတော့သုတ်၌ ဖြင့် ယူရသော ဣ-ဤ-ခ-ထဲ့ပါယူသည်။]

အ,ဝိကရဏာ ပေး စုရာဒယော-ဤကား ဂ မျိုးပြားထဲကို အကျယ်ပြသော စကားတည်း၊ “ဘူဝါဒီတော့ အ” သုတ်ဖြင့် အ-ဟူသောဝိကရဏပစ္စည်းရှိသော (အပစ္စည်းသက်၍ ပြီးရသော) စာတ်အပေါင်းသည် ဘူဝါဒီစာတ်မည်၏၊ ဤဘူဝါဒီ စာတ်အပေါင်းကိုပင် “ဘူဝါဒီက်” ဟု ခေါ်မှတ်ပြုရသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ကစ္စည်း သုတ်စဉ် ရွှေ၍ “ရဲခာဒီတော့ နိဂုဟိတ ပုံဗ္ဗ-ဒီဒီတော့ ယော” စသော အစဉ်အတိုင်း ရဲခာဒီစာတ် (ရဲခာဒီက်)၊ စသည်မည်ပုံကိုလည်း သိပါ၊ သကတ္ထု ဇော ထဲယန္တာ၌ “သကတ္ထု” ကား ကာရိတ်ဇော ထဲယ ပစ္စည်းများကို တားမြစ်သော စကားတည်း၊ ဟောတွေတွေ၌ သက်ရသော ကာရိတ်ဇော ထဲယမဟုတ်၊ ထဲဘာက်စာတ်၏ အနက်၌ ဖြစ်သော (သကတ်အနက်၌ပင် သက်ရသော) ဇော ထဲယပစ္စည်းများ-ဟူလို့၊ ထိုကြောင့်ပင် “ဇောရေတိ-ခိုးစေ၏” ဟု မပေးဘဲ “ခိုး၏” ဟု စုရာတ်နက် အတိုင်း သာ ပေးရသည်။ [ကဟာဒီက်းဟု သို့မြားမပြုခြင်း၏ အကြောင်းကို ကဟာဒီတော့ ဖွဲ့ ထဲ့-သုတ်၌ပြုခဲ့။]

ତାଙ୍କ-ଯୀ ଉଠିଲୁଗୁଡ଼ିଟୁଣ୍ଡ । ପଦ୍ମମ୍-ରୂପିନ୍ଦ୍ରିୟାଃ ଆ, ହିଙ୍ଗରଣେଷୁ-ଅ ହୁଏବା
ହିଙ୍ଗରଣପତ୍ରର୍ଥିଃ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରେବା ଶ୍ରୀରାମିଷ୍ଵ-କୃଷ୍ଣରେବା ଉତ୍ତରିଷ୍ଵ-ଉତ୍ତରିଷ୍ଵଟୁଣ୍ଡ ।
ପଦ୍ମମହୋତ୍ତରା-ପଦ୍ମମତ୍ରେଣଶ୍ରୀପ୍ରେତିଷ୍ଵର୍ତ୍ତନରେବା । ଅକୁଳଗା-ଅ ଗମ୍ଭୀରପ୍ରେତିଷ୍ଵର୍ତ୍ତନରେବା
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଶ୍ରୀ ହୁଏବା ତେବୁଷା ଉତ୍ତରରେବା-ଶ୍ରୀଉତ୍ତରମୁ । ପରା-ଫ୍ରେଣ୍ଡିସିକ୍ରି
ଷ୍ଟନ୍ (ପ୍ରେତିଷ୍ଵ) । ତୁମେବୁ-ତେବୁଷାର୍ଥିଷ୍ଵର୍ତ୍ତନରେ ହିତରିଷ୍ଵଗ୍ରି । ଯେବୁତେଜେ
ଯୁଦ୍ଧରେବାରିକର୍ତ୍ତଣି ॥

କୁ-କୁଟାର୍ତ୍ତବ୍ୟେ । ବିଦ୍ୟାଯ୍- (ଯଦିରୂପାଶ୍ରିତେବୁ ୦ଡ଼ିଆର୍ଥିତ୍ତିର୍ମାଣଃ
ପ୍ରତିର୍ଥ) ଯଦିରୂପାଶ୍ରିତ୍ତିର୍ମାଣଃଅନିର୍ଗନ୍ଧୀ (୦ଡ଼ିତେ-ପ୍ରତିର୍ଥ) । କୁଳ୍ଲତୀ-କୁ ଖୁବେବା
ଅପାର-ହାତୀ-ହାତୀର୍ବ୍ୟେ । ବିଦ୍ୟାଯ୍-ଯଦିରୂପାଶ୍ରିତ୍ତିର୍ମାଣଃଖୁବେବା
ଅତ୍ୟ-ଅନିର୍ଗନ୍ଧୀ । ଅନିର୍ଗନ୍ଧୀ । କ୍ରିଯାବ୍ୟାମନ୍ତ୍ରହାତେ-ବାମନ୍ତ୍ରକ୍ରିଯାପ୍ରତିର୍ମାଣଃ
ପ୍ରତିର୍ଥବ୍ୟେ । ବାଂକେ-ପ୍ରତିର୍ମାଣଃଅନିର୍ଗନ୍ଧୀ । ଅନିର୍ଗନ୍ଧୀ

အနက်၊ ဘူလှတိ-ဟူဟျော်၊ ဦးတော့-တည်လတ်သော် [“ဓာတုသညာ ဟောနှီ” ဦးစပ်၊ တစ်နည်း：“ဓာတုသညာ ဟောနှီ” နောင် “လူတိ ဓာတုသညာ” ဟု ထည့်ပြီးလျှင် “လူတိ-ဤသိတ်ဖြင့်၊ ဓာတုသညာ-ဓာတ်အမည်သည်၊ (ဟောတိ)” ဟု ပေး၍ ထို “ဓာတုသညာ” ဦးစပ်။]

၄၄။ ဘုဝါဒယော ဓာတော်။ ဘူလှစွေဝမာဒယော-ဘူ အစရို ကုန်သော၊ ကြိယာ ဝါစိနော-ကြိယာကို ဟောကုန်သော၊ ယေ သဒ္ဓဂဏာ-အကြင် သဒ္ဓအပေါင်းတို့သည်၊ (သန္တာ) တော့-ထို သဒ္ဓအပေါင်းတို့သည်၊ ဓာတုသညာ-ဓာတ် အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောနှီ၊ ယေသံ-အကြင် သဒ္ဓ

ကြိယာ သာမည့်တော်။ ထိုသူတွေကြိယာသည် ကြိယာအားလုံး နှင့် ဆက်ဆံသော သာမည့်ကြိယာတော်း၊ ချွဲခဲ့—“ကွဲတိ-သွား၏” ဟူရှုံး သွားခြင်း၊ ကြိယာ၏ ထင်ရှုးဖြစ်ခြင်းကို “ကွဲတိ” ဟုဆိုသည်၊ ထိုကြောင့် “ကွဲတိ-ဂမန် ဘဝတိ=သွားခြင်းဖြစ်၏” ဟု ဂမနကြိယာသည် သတ္တာ (ဘဝန်) ကြိယာနှင့် ဆက်ဆံ၏：“ပစတိ-ချက်၏” ဟူရှုံးလည်း ချက်ခြင်းကြိယာ၏ အထင်အရှုး ဖြစ်ခြင်းကို “ပစတိ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုကြောင့် “ပစတိ-ပစ် ဘဝတိ=ချက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏” ဟု ပစနကြိယာနှင့် သတ္တာကြိယာသည် ဆက်ဆံလျက်ရှိပြန်၏； ဤသို့လျှင် “ရှုက္ခ” သဒ္ဓါသည် (မန်ကျဉ်းပင် ညာငှင်ပင် စသည်မကျန်) သစ်ပင်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသက္ကသိုလ် သတ္တာကြိယာလည်း ကြိယာအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသည်။ ကျွန်ုပ်း ဘာသာရှိကာ ကတ္တိစုသုတေနှင့် ဇွဲကြည့်ပါ။】

မှတ်ချက်။ “ဘူ-သတ္တာယံ၊ ဂမ့်-ဂတိမ့်” စသည်ဖြင့် “သတ္တာယံ၊ ဂတိမ့်” စသော ဓာတ်နက်များကို ပြဇော်ရ၏၊ ထိုသို့ ဓာတ်နက်ကို ပြခြင်းသည် ဓာတ်ဟူ သမျှ ထိုထိကြိယာကို ဟောကြောင်း၊ သီဇာရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ထိုပြင်-ဘူသဒ္ဓါသည် သတ္တာကြိယာကို ဟောနိုင်၍သာ ဘဝါဒယော ဓာတော်ဖြင့် ဓာတ်အမည်ရ၏၊ “ဘူ-ခြေ” ဟူသော ပြင်နက်ကိုဟောရှုံး ဓာတ် အမည်မရှု ဂမုလည်း ဂတိကြိယာကို ဟောနိုင်၍သာ ဓာတ်အမည်ရ၏၊ “အကဗုံ-သွားကျို့ပြုတဲ့” စသည်ဖြင့် ကာလ ကာရာ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တော်ကြိယာကို ဟောရှုံး ဓာတ်အမည်မရှု ပစလည်း ပါကကြိယာကို ဟောနိုင်၍သာ ဓာတ်အမည်ရ၏၊ “ပစ-ချက်လော” ဟူရှုံး ဓာတ်အမည်မရှု (အာရာတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေပြီ)၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဓာတ်နက်ကို ပြရခြင်းသည် ကြိယာ ကိုဟောကြောင်း- ထိုကြိယာကို ဟောနိုင်၍သာ ဓာတ်အမည်ရကြောင်း သီဇာရခြင်း အကျိုးရှိသည်၊ ထိုကြောင့် “အနေဘဝတိ-ခံစား၏” ဟူသော ရှုပ်ခြုံလည်း ဓာတ် အမည်များနှင့်များ “ဘူ-သတ္တာယံ” ဟူပင် ဓာတ်နက်ဆိုရသည်။

[ဆောင်] ထိုထိဓာတ်တွက်၊ ဓာတ်အနက်များ၊ ကြိယာထိုထိ၊ ဟောနိုင်ကြောင်း၊ ငါးတစ်ချက်၊ သက်သက်ကြိယာ၊ ဟောနိုင်သာလျှင်၊ မှန်စွာဓာတု၊ အမည်ဖြုပါ၊ J ခုကျိုးများ၊ စွဲးစားရှု၊ မှတ်ကြေဓာတ်တိုင်းပင်။

အပါင်းတို့၏၊ ဘူ-ဘူ ဟူသော၊ အာဒီ-အစသည်း၊ အတ္ထိ၊ လူတိ၊ တေ-
ထိ သွှေအပါင်းတို့သည်၊ ဘူဝါဒယော-ဘူဝါဒ တို့မည်၏၊ အထဝါ-ကား၊
ယေား-တို့၏၊ ဘူဝါ-ဘူဓာတ် ဝါဓာတ်ဟူသော၊ အာဒီ(ပကာရာ)-
အတ္ထိသည်၊ (သွှေ) လူတိ၊ တေ၊ ဘူဝါဒယော။

ဘုဝါဒီသ-ဘုဝါဒတို့။ အယ် ဝကာရော-ဤဝအက္ခရာကို၊ အခါမ
သန္တော်-အဘမသန္တော် ဖြစ်၏ ဟူ၍၊ ဉာဏ်-သိအပ်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊
သကမ္မာ-ကမ္မာကတ္ထတော်-သကမ္မာကတ္ထယာအန်က်၊ အကမ္မာကတ္ထယာအန်က်
အားဖြင့်၊ ဘူဝါပကာရာ-ဘူး၊ ဝါအတူရှိသော သွှေ့အပေါင်းတို့သည်။ ဓာတ္ထ-
ဓာတ်တို့မည်၏။

ကွန် ၁၁၃ တူသိ တူသိတော့-ကွန်မာတု အစရှိသော သုတ်မှ၊ ကွန်တိဝင်တော့။

ଦ୍ୟତି ॥ କୃ+ଆପି ଯେହି ତେ କୃତିରେବୁ—ଯତ୍କୁ ଲାଭେ “କୃତିରେବୁ” ଶିଳ୍ପିଙ୍ଗବାଟଙ୍କୁ: କୃତିକିମ୍ବି “କୃ+ଆପି” ଭାବର୍ଥିତ୍ବର୍ଥି ଯଂମନାକ ତଥାବୁତ୍ତିପ୍ରଦେ । ଆଗ୍ନିର ଲାଭର୍ଥି ହୁଏନ୍ତି । ଲାଭାନ୍ତିରେବୁ ଆଗମଚକ୍ରାନ୍ତିରେବୁ ଶିଳ୍ପିଙ୍ଗରେ । ତିଥିରେବୁ “କୃତିରେବୁ ଠକାରେବୁ, କୈ ଯେବୁ ଆଗମଚକ୍ରାନ୍ତିରେବୁ” ଭାବିତାନ୍ତି ଶିଖିଲ୍ଲା । ହ୍ରୀଠକା: ଅର “କୃତିରେବୁ-କୃତିରେବୁ ବାହୁଣିଆପିରେବୁ-ତିଥିରେବୁ” ଭୁ ଯତ୍କରିକରିଲେ: ॥

အထက်, ဘုဝါအာဒီ ပကာရာ ၁၆၁၊ ဒယော—ဤနည်း၏ “ဘုဝါဒီ” ကို “ဘုဝါ+အာဒီ” ဟုပုဂ္ဂိုလ်တဲ့၊ “ပကာရာ” ကား အာဒီ၏အဖွင့်တည်း၊ အာဒီသဒ္ဓိ၏ ရရှိယာဒ်-ပကာရာ စသော အနက်ယူးတွင် ပကာရာ(အတူ) အနက်ရှိသည်—ဟူလို့၊ [“ဘုဝါတျာဒီ” ဟု ပါလိုပျက်ရှိတတ်၏၊ သိမြှုပ် “ဘုဝါ+အာဒီ”ဟု ရှိသည်] ဘုဝါ+ ဟု ဓမ္မတ ၂ မျိုး ပြုရွှေတွင် ဘုသည် အကမ္မက ကြိုယာကို ဟောသောဓာတ်များအတွက် ခေါင်းဆောင်၊ ဓမ္မတတော်ကား သကမ္မကကြိုယာကို ဟောသောဓာတ်များအတွက် ခေါင်းဆောင်တည်း၊ [ဓမ္မတသည် ဂတ် ပွဲနှစ်(ကွဲနှစ်) အနက်ကို ဟောသော သကမ္မကဓာတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် သကမ္မကဓာတ်များအတွက် ဝါဓမ္မတကို ခေါင်းဆောင်ပြု၍ ဆုံးသုသွေးဟုကြိုး။]

၄၂၅။ ဓာတုသုဇ္ဈာ လောပါ နေကသုရသာ။ အနေက ပေ၊
ဟောတိ၊ ကွစ်ဂဟာင်း-သည်၊ မဟိယတိ သမထောတျာဒီသူ-မဟိ ပေ၊
ထော အစရှိသော ပြယ်ဂိုဏ်၌၊ နိုဝင်ဘာနတ္ထံ-တားမြစ်ရှုခြင်း အကျိုးရှု၏၊
[တျာဒီသု၌အာဒီဖြင့် ကေလာယတိ စသည်၌ “ကေလေ” ဓာတ်စသည်တိကို
ယူ၊ အကျယ်ကို ကုစ္စည်းသာသာ့အိုကာမှာ ရှာ။] လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ အနေ
ကသုရတ္ထာဘာဝါ (သရရဲ့+အဘာဝါ)-များသောသရရှိသည်၏ အဖြစ်
မရှုခြင်းကြောင့်၊ (အနေကသုရရာတ် မဟုတ်ခြင်းကြောင့်) လူစ-ဤ၍ ဘူ
ဓာတ်၌၊ ဓာတ္ထိလောပါ-ဓာတ္ထိကျေခြင်းသည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်။

တတော-ထိ “ဘူ” ဟု တည်ပြီးသည်မှနောက်၌၊ ဓာတ္ထိကာရ
ဝိဟိတာနေက ပစ္စယပ္ပသရော်-ဓာတ်အရာ၌ စီရင်အပ်သော များစွာသော
ပစ္စည်းတိ၏ ကပ်ပြိုဖ်ယ်သည်၊ (သတိ-သော်) ဝတ္ထိစ္စာနုပ္ပါးကာ သဒ္ဓပ္ပါး
ပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ကတ္တာ-ပရီဘာသာပြု၍၊ ဝတ္ထမာန်ဝစနိစ္စာယ်-ဝတ္ထမာန်
ဝိဘတ်ကို ဆို လိုလတ်သော်၊ [၄၂၇ သုတ်၌ “ဝတ္ထမာနာ ဝိဘတ္ထိ ဟောတိ” သို့
လူမှုးစပ်။]

ဝတ္ထမာနာ တိအန္တိ ပေ၊ ဧမော။ ။တျာဒီယော-တိအစရှိကုန်သော၊
ဒ္ဒိဒသ-၁၂ လုံးသော ဝိဘတ်တိသည်၊ ဝတ္ထမာနသာ-ဝတ္ထမာနအမည်
ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ တျာဒီနံ-တိအစရှိသော ဝိဘတ်တိ

၄၂၆-တေတာ ဓာတ္ထိကာရ ပေ၊ ပသရော—ဘူကို ဓာတ်ဟု အမည်မှည့်ခဲ့ပြီ၊
ဓာတ္ထိလိုက်ဟို ပရာပစ္စယာ သုတ်သည် ဓာတ်နောင် ခ စသောပစ္စည်းနှင့် တိစသော
ဝိဘတ်များပင် သက်ခွင့်ပြုလား၏၊ ဓာတ္ထိ ကေကာယ စသောသုတ်ကေလည်း ကေ
ကာယစသော ပစ္စည်းများသက်၏၊ ဓာတ္ထယာ ကမ္မာဒိမ့် ကော သုတ်ကေလည်း အပစ္စည်း
သက်ပြန်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်၏အရာ၌ စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းတွေ အများပင် ရှိလေ
သည်၊ ထို့ကြောင့် ဘူဓာတ်နောင် ထိုများစွာသော ပစ္စည်းဝိဘတ်တို့ ပြုကပ်ပါဝင်လျက်
(သက်ခွင့်ကြုံလျက်) ရှိရကား “ထိုပစ္စည်း ဝိဘတ်အားလုံးပင် သက်ရလေမည်လား”
ဟု ယုံမှားစွဲယ်ရှိသည်၊ သို့သော်....

ဝတ္ထိစ္စာနံ ပေ၊ ဝတ္ထမာနဝစနိစ္စာယ်— “ဝတ္ထိစ္စာနံ ပုံးကာ သဒ္ဓပ္ပါးပတ္တိ” ဟု
ပရီဘာသာရှိသောကြောင့် ထိုပရီဘာသာကို ပြုနေရှု၌ အသုံးပြု၍ ဝအန္တိပုဂ္ဂိုလ်က
ဝတ္ထမာနံ ဝိဘတ်ကို ဆိုလိုလတ်သော် (တိ အန္တိ စသော ၁၂ လုံးကို “ဝတ္ထမာနာ တိ
အန္တိ” စသောသုတ်ဖြင့် ဝတ္ထမာနံ အမည်မှည့်ပြီးနောက်) ဝတ္ထမာနံ ပစ္စဖွေ့နဲ့ သုတ်ဖြင့်
ဝတ္ထမာနံဝိဘတ် သက်ရသည်။ [ဝတ္ထိစ္စာနံ ပုံးကာသဒ္ဓပ္ပါးပတ္တိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို
နှာမှု (၆၅) သုတ်၌ ပြုခဲ့ပြီ။]

၅။ ဝတ္ထာမန်တွေ့သုယော်-ဝတ္ထာမန်အနက်ဟူသော သက်ရာရိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကောင့်၊ ဝတ္ထာမန်သုံး-သည်；(ဟောတိ)။

ଦ୍ୟୁମ୍ନି॥ ଗାନ୍ଧୀ॥ ॥ଆଯୁ-ଗ୍ରୂଷତିତିତ୍ୱେନ୍ତି । ଅଭିଗାରେ-ଫୋର୍କିତିତ୍ୱେନ୍ତି
ତିନ୍ଦ୍ରିୟ ଯୁଦ୍ଧରେତିନ୍ଦ୍ରିୟରେ ଚାତିତିତ୍ୱେନ୍ତି । ଠି-ଲ୍ଯାନ୍କିତିତିତ୍ୱେନ୍ତି । ଲ୍ଲଟୋ-
ଗ୍ରୂଷିଅବ୍ରାହୁ । ପର୍ବ-ଶ୍ଵରୀ । ତୃପ୍ତି-ରିହାଟ୍ରୀରିଷାଫେ-ତିଆରିତ୍ୱେନ୍ତି । ରିହାତିତ୍ୱେନ୍ତିକ୍ରିୟା
ତିର୍ଣ୍ଣିରାଫ୍ରେତିତ୍ୱେନ୍ତି । ଚାପିତି-ଅଲ୍ପ-ଏତ୍ୱେନ୍ତି । ଓଟ୍ଟଟୋ-ଲ୍ଯାନ୍କିଟିତ୍ୱେନ୍ତି ॥

ଦ୍ୱି॥ ଠାରୁକୁଣ୍ଡିତସାହୀଙ୍ଗୀ—“ଠାରୁକୁଣ୍ଡିତସାହୀଙ୍ଗୀ”
ଶିର୍ଟଫ୍ରିଦ୍ “ଠାରୁକୁଣ୍ଡିତସାହୀଙ୍ଗୀ+ହାରି-ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ-ଠାରୁକୁଣ୍ଡିତସାହୀଙ୍ଗୀ
ଅନ୍ତର୍ଗତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ” ବୁଝିଲେବୁ; ମୁଣ୍ଡଣି—“ଠାରୁକୁଣ୍ଡିତସାହୀଙ୍ଗୀ
ଅନ୍ତର୍ଗତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ” ବୁଝିଲେବୁ; ଯେବାରୁଣ୍ଣିବାଲ୍ଲ—“ଠାରୁକୁଣ୍ଡିତସାହୀଙ୍ଗୀ
ଅନ୍ତର୍ଗତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ” ବୁଝିଲେବୁ; ଏବେଳେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ
ଅନ୍ତର୍ଗତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ” ବୁଝିଲେବୁ; ଏବେଳେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ
ଅନ୍ତର୍ଗତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ” ବୁଝିଲେବୁ; ଏବେଳେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ

၄၂။ ကာလောတိ စွဲ၌ ပေါ် ပေါ် ကာလော—ကာလသဒ္ဓါသည် “အခါ ကာလ”
ဟူသောအနက်ကို ဟောရှိုးဖြစ်သော်လည်း “ပစ္စပြန္တ ကာလ” ၌ ကာလသဒ္ဓါကား
“ကြိယာ” အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကာလောတိ စွဲ ကြိယာ” ဟုမိန့်သည်။
“ကာလသဒ္ဓါ သည် ကြိယာအနက်ကို ဟောနိုင်လောက်အောင် အာယ်သဒ္ဓါနည်းဖြင့်
မိရင်မည်နည်း”ဟု မေး ဖွယ်ရှိ၍ “ကရဏံ ပေါ် ကာလော” ဟုမိန့်ပြန်သည်။ “ကရဏံ
ကာရော” ဟု ဘာဝသာစာ ပိုမိုဟုပြု။ ကရမာတ် အပစွားး၊ ကိရိယာသဒ္ဓါလည်း

တသွား-ကြောင့်၊ ကြိုယာယ-ကြိုယာကို၊ ဂမျမှာနာယ-သီအပ်သော်၊ (ဝါ-သီအပ်ရှုံး) ဝိဘတ္ထိနဲ့-ဝိဘတ်တို့ကို၊ ဝိဓာနတော့-စိရင်ခြင်း၏ အစွမ်းသတ္တိ ကြောင့်၊ တူာဒီဝိဘတ္ထိယော-တဲ့ အစရှိသော အာချာတ်ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဓာတ္ထဟိဝိဝါ-ဓာတ်တို့မှနောက်၍သာ၊ ဘဝန္တိ၊ လူတိ-ဤအနက်သည်၊ သီဒ္ဓ-ပြီး၏။

ပန်-ဆက်ဦးအဲ့၊ လူစ-ဤအာချာတ်အရှုံး၊ ကာလသာ-ကြိုယာ၏၊ အတိတာ ပေါ့၊ ကာလသာတိပတ္တိဝယ်နဲ့-အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စဪပွန်း၊ အာဏာတ္ထိ၊ ပရိကပ္ပါ၊ ကာလသာတိပတ္တိတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဆော-၆ ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဘိန္ဒိတ္ထာ- ပြားသည်၏ အဖြုံးကြောင့်၊ ပစ္စဪပွန့်တိ-ဟူ၍၊ ဝိသေသေတိ-အထူးပြု၏။

“ကရကံ ကရိယာ”ဟု ပင် ဝိပြုဟိုပြု၍ ကရဓာတ် ရိရိယပစ္စာည်းဖြင့်ပြီး၏၊ ဤကား အရ ကရရောနှင့် ကိုယာသည် အနက်တူးကြောင်း သိသာပြီ၊ ထိကာရော၌ ရှို (“မဟာသာရော-မဟာသာလော” ကဲ့သို့) လပြုလှုင် ကရလောဟု ပြီး၏၊ ဤသူ၏ နည်းဖြင့် ကရလသူ၏သည် ကြိုယာ ဟူသောအနက်ကို ဟောနိုင်သည်။

တသွား၊ ကြိုယာယ ပေါ့၊ တူာဒီဝိဘတ္ထိယော-ဝဲဗုံမန် ပစ္စဪပွန့် သုတ်၌ ကရလအတွက် ကြိုယာဟူသော အနက်ကိုယာရဲ့ခြင်းကြောင့် အဘယ်စကား ကျရောက် ပါသနည်း ဟု မေးဖွေရှိ၍ “တသွား” စသည်ကို မိန့်သည်။ တသွား-ထို့ ဝဲဗုံမန် ပစ္စဪပွန့် သုတ်၌ ကြိုယာ ကို “ကရလ” ဟုခေါ်ခြင်းကြောင့်၊ ထိုကြိုယာကို သီအပ်သော အရာဝယ် တိစသောဝိဘတ်များကို (ဝဲဗုံမန် ပစ္စဪပွန့် သုတ်က) စီရင်ရှား၊ “တိစ သော ဝိဘတ်များသည် ဓာတ်တို့၏ နောက်၍သာ သက်ကြရ၏” ဟူသော စကား သည်ကျရောက်လျက်ရှိတော့၏-ဟုလို့။

ဆက်ဦးအဲ့— ပြီးခဲ့သမျှ ဝိဘတ်ပစ္စာည်းတို့သည် တဒ္ဒိတ်ဆုံးသည်းတိုင်အောင် လိန့်နောင်သာ သက်ကြရ၏၊ ဤသုတ်သို့ လိုက်ဖို့ရာ ဓာတ္ထသွေးဖြုတည်း (ကစ္စည်း သုတ်စဉ် အတိုင်းအားဖြင့်) ပေါ့ခဲ့သေး၊ ထို့ကြောင့် တိစသော အာချာတ် ဝိဘတ်များ လည်း လိန့်နောင်ပင် သက်ကြရလေမည် လောဟု တွေးတော့ဖို့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် တသွားစသောစကားဖြင့် “ဓာတ်နောင် သက်ရာသည်” ဟူသော စကား-ကျော်ရောင်းကို ဆိုရပေသည်။ [ကောက်ချက်ချုပ်ချုပ်ရသော အစိုးာယ်တစ်မျိုးကို “စကားကျ” ဟု ခေါ်၏၊ ထိုစကားကျကို ပြရှုံး သီဒ္ဓိပုဒ်ဖြင့် ထားလေ့ရှိသည်။]

လူစ ပန့် ပေါ့၊ ဝိသေသေတိ—ရှုံးသုတ်မှ ကရလသွား၍ လိုက်လာသောကြောင့် “ဝဲဗုံမန်”ဟူသာ သုတ်တည်း၍ “ကရလ-ကြိုယာအနက်ကို၊ ဂမျမှာနာ-သော်၊ ဝဲဗုံမန် - သည်၊ ဟောတိ” ဟူသောအနက်သည် ပြီးနိုင်ပြီ မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် “ဝဲဗုံမန် ပစ္စဪပွန့်” ဟု ကရလဟူသောလိုက်ပုဒ်ကို ပစ္စဪပွန့် ဟူသော

ତୁ କାରଣ୍ୟ-ଯଦି ଆଗ୍ରହାନ୍ତିରେ ପଢ଼ିଛୁ-ଶୁଣି ଉପରେକୁ-ଆପିଲେ
କ୍ରିୟାବ୍ୟାପ୍ତି ପଢ଼ିଛୁ-ମନ୍ତ୍ରିଙ୍କୁ ପଢ଼ିଲାଗୁ ବିଭାବେ-ବିଅଳେବା ଠାର୍କର୍ଣ୍ଣାର୍ଥୀ
ବେବେ କ୍ରିୟାବ୍ୟାପ୍ତିରେ କୁଟିଲାରେ-ଲୁଫ୍ଟିପ୍ରିଃ ମହୁର୍ତ୍ତିରେ କୁଟି
ଆଗ୍ରହା-ଗ୍ରିଗାଃ ଆକର୍ଷିତିରେ

ଏଣ୍ଡି:ବା:ପ୍ରୟାସ୍ୟ ॥ ॥ ଆତିର ଅଫାଗଠର୍ତ୍ତରେ କାଳ ଥ ଖୁବିନ୍ଦି ଶ୍ଵପ୍ନିର୍ମିଣିଃବାହୁ
 “ଠାରୁଷାରୁ ପଞ୍ଚପ୍ରକ୍ଷେତ୍ର” ଯୁତ ଶ୍ରୀଯାତିପଙ୍କେ ତେବେ କାଲାତିପଙ୍କେ” ତେଣୁଭୋବ
 ସୁତ ଯୁଗାନ୍ତ ଲାଲେବା ଶ୍ରୀଯାତିଗ୍ନି ଶ୍ଵପ୍ନିର୍ମିଣିଃତଥ୍ବଃ । ଯେତେ ପ୍ରତିଲ୍ୟାଣ ତେବେ
 “ଆହେନ୍ଦ୍ରିୟା ଅକଳତିଶ୍ରୀଯା ଧୂରାଃ କ୍ଷମିକାଃ ହାତେ କ୍ଷମାଦିଃ ଅପ୍ରବିଲିଷ୍ଟମନ୍ତ୍ରିନ୍ଦିଃ”
 ଶୁଦ୍ଧର୍ଥଃତାଃପ୍ରୟାସ୍ୟନୀଣି । ପଞ୍ଚତି ରିହାର୍ତ୍ତି ବାର୍ତ୍ତାର୍ଥିଃ ତୃତୀୟାକ୍ଷମାଦିଃ ଆକାଶୀପ୍ରଦିଃ
 ଆହେନ୍ଦ୍ରିୟାକ୍ଷମାଦିଃ ଯୁଦ୍ଧ, ବାତ୍ରୀତିରିହାର୍ତ୍ତି ବାର୍ତ୍ତାର୍ଥିଃ ତୃତୀୟାକ୍ଷମାଦିଃ ପରିଗ୍ରହପ୍ରଦିଃ
 ଅକଳତିଗ୍ନି ଯୁଦ୍ଧବନ୍ଦିର୍ଥ ଶ୍ରୀତାଃମିତିବନ୍ଦି । ଶ୍ରୀଅ-ପଞ୍ଚତି ବାର୍ତ୍ତାଶ୍ରୀଯାମ୍ବାଃ ବନ୍ଦି
 ସୁତନ୍ତିନ୍ଦିଃବା ଆକାଶୀ ଆହେନ୍ଦ୍ରିୟାପ୍ରତିଲ୍ୟାଣପଥ-ଆକ୍ଷେତ୍ରାବ ବନ୍ଦିପ୍ରଦିଃ ଧୂରାଃ ଧୂରାଃ
 ବେଃନୀ । ଯେତେ ଶ୍ରୀଯାଅମ୍ବାଃ ଗୁର୍ଦିଃ ଆକାଶୀପ୍ରଦିଃ ଯା ତର୍ତ୍ତ ଥିଲିବା ଉପଲଗ୍ନିକା
 କଣ୍ଠିଃଆହେନ୍ଦ୍ରିୟାପିତିର୍ଥ ପ୍ରତିଲ୍ୟାଣପଥ-ବନ୍ଦିଃ ଅକଳତି-ପରିଗ୍ରହପ୍ରଦି-ମହାମୁଖ-
 ପତ୍ରାକା ବେତ୍ତାଅହେନ୍ଦ୍ରିୟାପିତିର୍ଥ ଧୂରାଃନୀ । ଯେତେ ପରିଗ୍ରହ ତର୍ତ୍ତ ଥିଲିବା ଉପଲଗ୍ନିକାକଣ୍ଠିଃ
 ଆହେନ୍ଦ୍ରିୟା ମୁତିର୍ଥ ପ୍ରତିଲ୍ୟାଣପଥ-ଶ୍ରୀଯାନ୍ତିପଥିତିପଥିତିପଥ-ବନ୍ଦିଃ ଖୁବିନ୍ଦି
 ଶ୍ରୀନ୍ଦିନ୍ଦିଃବନ୍ଦିଃବନ୍ଦିଃ ଯେତେ ଶ୍ରୀନ୍ଦିନ୍ଦିଃବନ୍ଦିଃ ଯେତେ ଶ୍ରୀନ୍ଦିନ୍ଦିଃବନ୍ଦିଃ
 ପରିଗ୍ରହପ୍ରଦିଃଗ୍ନିବା ବେତ୍ତାର୍ଥ ପ୍ରତିଲ୍ୟାଣପଥ-ବନ୍ଦିଃ ଗ୍ନି “ଗତାଵେତିବାମୟ୍ୟ-ବେତ୍ତାନୀ ଶ୍ରୀବେତ୍ତାଃ
 ଧୂରାଃବ୍ରାହ୍ମିଣି । ଯେତେ ପରିଗ୍ରହପ୍ରଦିଃ ବେତ୍ତାକଣ୍ଠିଃବନ୍ଦିଃ ଗ୍ନିପଥ-ବନ୍ଦିଃ ଗ୍ନିପଥ-ବନ୍ଦିଃ
 ଗ୍ନିପଥ-ବନ୍ଦିଃ ବେତ୍ତାକଣ୍ଠିଃବନ୍ଦିଃ ଗ୍ନିପଥ-ବନ୍ଦିଃ ଗ୍ନିପଥ-ବନ୍ଦିଃ ଗ୍ନିପଥ-ବନ୍ଦିଃ ଗ୍ନିପଥ-ବନ୍ଦିଃ

တဲ့ ကာရင် ပေါ့ အတိတောတူလွှာ—ဤကားသုတေသနပါသော ဖွံ့ဖြိုးနှင့်၏ ပို့ဆောင် သရေပိုပြုသော စကားတော်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ “ပတိ+ပုဂ္ဂို” ဟု့၊ ပတိသူ၏

ပစ္စာပြန်သမီပေပါ-ပစ္စာပြန်၏အနီးဖြစ်သောအတိတ်အနာဂတ်ကြယာဉ်လည်း၊ တုဘေးပစ္စာပြန်တော့ထိပစ္စာပြန်ရေးကိုဟာရကိုတင်စားသောသမီပြုပစ္စာရအားဖြင့်၊ ဝတ္ထုမာနာ-ဝတ္ထုမာန်စီးဘတ်သည်၊ (ဟောတိ-သက်နိုင်၏)

သည်ပဋိစ္စ အနုက်ဟောတည်း-ဟု သိမ်းလိုရကာ၊ “ပဋိစ္စ” ဟုပြခဲ့ ပဋိစ္စ၏ ကဲပိုင်
ကို “တဲ့ တဲ့ ကာရင်” ဟု ထည့်သည်၊ ဖြစ်လဲကြောယာ မှန်သူမျှသည် ထိုအားကြောင်း
တစ်စုံတော်ရှိ စွဲ၍ ဖြစ်သည် ချဉ်းတည်း၊ ဥပမာ-သွားဖို့ရာ အကြောင်းကိုတွေ့ခဲ့
ပေါ်လာလျှင် ထိုအကြောင်းကိုကိုစွဲ၍ သွားခြင်းကြောယာ ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ ကိုစွဲမရှိဘဲ
မိမိဘာသာ သွားလိုသော ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်လာလျှင် လည်း ထိုဆန္ဒသည်ပင် သွားခြင်း၏
အကြောင်းတည်း၊ ဤသို့လျှင် ထိုထိုအကြောင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောယာကို
“ပဏ္ဍာန်” ဟုခေါ်၏။

“ပဋိလဒ္ဒသဘဝါ” ကား ထိုပစ္စပွဲ၏ သရုပ်ကိုပြသော စကားတော်း၊ “ပစ္စပွဲကြိယာ” ဟူသည် ပရမ်တံသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ လောက်၍ အသိအမှတ်ပြုအပ်သော ပညာတ်သော အား ဖြင့် ဖြစ်စေ အထင်အရားရှိနေသော အထင်အရားသိအပ်ရှုချင်သော သဏောတစ်မျိုး ဖြစ်သည်—ဟူတိ၊ [ပစ္စလဒ္ဒ-သိအပ်ရှုချင်သော (မြင်ရကား၊ စိတ်ဖြင့်သိရာသည်ကိုပင် ပဋိလဒ္ဒ ဟု ဆိုသည်) + သ-ထင်ရားရှိနေသော+ဘာဝကြိယာ]၊ ထိုသိအပ်ရှုချင်သော ထင်ရားရှိနေသော ကြိယာသည် လွန်ပြီး၊ ချုပ်ပြီး၊ ပြီးပြီးလည်းမဟုတ်စေရ၊ လွန်ပြီးဖြစ်လျှင် အတိတ်ကြိယာဖြစ်သွား၊ လိမ့်မည်—ဟုပြုလို၍ “နတာဝ အတိတောာ” ဟုမိမိရပြန်သည်၊ အချက်ကား—“ထိုထိုအကြောင်းကို စွဲ၍ အထင်အရား ဖြစ်လဲ လည်းဟုတ်၊ ပြီးလည်းမပြီးသေးသော ကြိယာသည် ပစ္စပွဲမည်၏” ဟု မှတ်။ [နိစ္စပိုဝင်္တာ-စသော ဝတ္ထာများအပြားနှင့် အတိတ် အနာဂတ်ကြိယာများကို ကြုသောက်၏ ကျွန်းသာသွေးကြားများ။]

မှတ်ချက်။ ။ နိစ္စပွားလို့ စသော ဝဲဗ္ဗာန် င ပျီးကို ပြသောကျုံးကိုတို့၏
ဥပစ္စမတင်ဘဲ သမိပဝါဗ္ဗာန်ဟူသော သီးမြားနာမည်ကို ပြုလောည်။ ဤ ရွှေပသီဒ္ဓကား

အတိတေပါ-ဝေးသော အတိတ်ကြီးယူ၍လည်း၊ တဲ့ ကာလဝစနိစ္စယာ (ဝစနိစ္စယာ)- ထိအတိတ်၌ ဖြစ်ပဲကာလကို ဆိုလိုခြင်းကြောင်း (ဝတ္ထုမာနာ-သည်၊ ဟောတိ)။

တသို့ ပစ္စာပွဲ-ထို ပစ္စာပွဲအနက်၌ ဝတ္ထုမာနာ ဝိဘတ္ထိုံး-ဝတ္ထုမာန် ဝိဘတ်ကို၊ ကတ္တာ-၍၏၊ တသာ-ထိုဝတ္ထုမာန် ဝိဘတ်၏၊ ဌာနာနီယမ်-သက်ရာ ဌာနာကို မသတ်မှတ်ရသေးသည်။ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်) ဓာတုလိုက်ဟို

ထို ငဲ မျိုးကို မပြသောကြောင်း ထို သမီပဝတ္ထုမာန် ပုံစံများကိုပင် ဥပစာတော်စားထား သောကြောင်း သမီပျော်ပစာဝတ္ထုမာန်ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ [ဤသမီပဝတ္ထုမာန်၌ ဝဒ၌ ပုဂ္ဂိုလ်က ဝတ္ထုမာန်ဖြင့် မဆိုလိုပွဲ၏ “ကဒါ အာဂတာ-သိ-ဘယ်ဘန်းကလာနဲ့ သနည်း” ဟုမေးရာ၌ “ကြခါနေါက်၊ ဟု အာဂုံး (ဟိုယျွဲ့နဲ့) အာဂုံး (အနွဲ့အွဲနဲ့) အာဂတာ (အတိတ်တပွဲည်း)” ဟု အတိတ်ဝိဘတ် ပစ္စာ၌များဖြင့် သုံးစွဲနိုင်၏၊ အနာဂတ်လျှော်ည်း “ကဒါ ဂမိသာ-သိ-ဘယ်တော့ သွားမလဲ။” - “ကြခါနဲ့ ဂမိသာ-သိ-ယခု သွားမလဲ။” ဟုလည်းကောင်း “ဂါမီ-သွားလတု” ဟုလည်းကောင်း အနာဂတ် ဝိဘတ် ထို ပစ္စာ၌များဖြင့် သုံးစွဲနိုင်သည်ဟုလည်းမှတ်။]

အတိတေပါ တဲ့ ကာလဝစနိစ္စယာ—[ဂါထာဖြုံ၍ ဒုဂိုလ်းရအောင် “ဝစနိစ္စယာ” ဟု အကွဲရာ သက်ဖို့ (“စွာယ”-၌ အာနှင့် အကိုပြောင်းရွှေမှု) ပြထားသော်လည်း “ဝစနိစ္စယာ” ဟု ပုံစံရေးအတိုင်း အနက်မှတ်။] ဤပြုခြေခံသော သမီပဝတ္ထုမာန်မျိုး၊ မဟုတ်သော ဝေးသောအတိတ်ကို “အတိတေပါ” ဟုဆိုသည်။ “ကြွာမိ အမွှေရေးတာ-ထိုသမော ဖြစ်ရာအပြုံ ကောင်းကင်း သွားတော်မှုံး၏” ဤစကားကား ဘုရားဖြစ်မှ မိန့်တော်မှုအပ်သော စကားတည်း၊ ဘုရားဖြစ်သည့် အခါ ထိုကောင်းကင်းကြွေသွားမှု ကြိယာသည် အလွန်ဝေးသော အတိတ်ဖြစ်၏၊ သို့သော် ထို အတိတ်ဘန်းက သွားပဲ ကြိယာကို စိတ်ဖြင့်မှန်း၍ ဝတ္ထုမာန်ဖြင့် ဆိုလိုသောကြောင်း “ကြွာမိ” ဟု ဝတ္ထုမာန်ဖြင့် သုံးစွဲနိုင်သည်။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်း စံတော်မျြှေးနောက် သံဂါယနာ တင်ချိန်ကျော့ “ဘာဝါ သာဝိုးယံးယံး” ဝတ္ထုမာန်ကို တဲ့ ကာလပေါ့ (ထိုအတိတ်၌ သွားခဲ့ကြိယာ နေပဲကြိယာကို စိတ်ဖြင့် င့်အပ်သော) ဝတ္ထုမာန်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ [ဤဂါထာ-သိ-နီသာ-ဟောင်းဝယ် အမိပာယ် ချို့ယွင်း လောက်အောင် အနက်ပေးထား၏၊ သတိပြုကြလေ၊ ယာဝပုရာ စသည်တို့နှင့် ယုံ့ရာဝယ် အနာဂတ်၌ ဝတ္ထုမာန်သက်ပုံကို ကွဲည်းသာသာလိုက် ပြု၍]၊

တသို့ အေားပရာသပဝစနိစ္စယာ—“ဝတ္ထုမာနာပစ္စာပွဲ” သုတ်ဖြင့် ပစ္စာပွဲအနက်၌ ဝတ္ထုမာန်သက်သောအခါ “မည်သည်နေရာဗြာနှုန်း သက်ရမည်” ဟု ဝတ္ထုမာန်ဝိဘတ်၏ သက်ရာဗြာနှုန်း မသတ်မှတ်ရသေးသည်ကို “တသာ ဌာနာနီယမ် (ဌာနာ+အနီယမ်)” ဟု မိန့်သည်။ ထိုသုံးဌာနာသတ်မှတ်ရသေးသော ကြောင်း “ဓာတုလိုက်ဟို ပရာပစ္စာ” ဟုသော ပရိဘာသာဖြင့် “ဓာတ်မှနောက်ဖြစ်သော ဌာနာ၌ ဝတ္ထုမာန်

ပရာပစ္စယာတိ-ဟူ၍၊ ပရိဘာသတော-ကြောင့်၊ ခတ္ထတော ပရဲ၊ ဝတ္ထမန်ပစ္စယော-ဝတ္ထမန်ဝိဘတ်ဟူသော ပစ္စည်းတို့ကို၊ ကတွော-၍၍၊ တေသံ-တို့ ဝတ္ထမန်ဝိဘတ်တည်းဟူသော ပစ္စည်းတို့၏။ အနိယမပွဲသင်္မာ-မည်သည့်ဝိဘတ်ဟူ မမှတ်အပ်သေး၍ လျှော်းပါးဖွယ်သည့်သတိ-သော်၊ ဝတ္ထိစွာ ပေါ်ပို့တို့တိ-ဟူ၍၊ ပရိဘာသတာ လာသောကြောင့်၊ ပရသောပဒ စေနိစွာယံ-ပရသောပစ္စဝိဘတ်ကို ဆိုလိုလတ်သော်... [နောက်သုတ် “ပရသောပဒ ကတွော”၌ လှမ်းစပ်။]

၄၂၉။ အထ ပုဂ္ဂိုလ် ပေါ် ပဒါနီ။ ..၊ အထ(တဒ္ဒိတာနှစ်ရုံ)-တဒ္ဒိတ်၏အခြားဖွံ့ဖြိုး၊ ဝစ္စမာနာန်-ဆိုအပ်လတုံကုန်သော၊ သဗ္ဗာသံ-ကုန်သော၊ ဝတ္ထမာနာဒီန်-ဝတ္ထမန်အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌဝိဘန်-ရှုစ်သွယ် အပြား ရှိကုန်

ဝိဘတ်သက်ဟု သက်ရာဇာနှင့် သတ်မှတ်ပေးရသည်။ ထို့ပြုနာကို သတ်မှတ်ပေးသော ပရိဘာသာသုတေသန၊ ခတ္ထတ်နောင် ဝတ္ထမန်၊ ပစ္စည်းများကို သက်ရသည်။ [“ခတ္ထလိပ်ငံးဟို ပရာ ပစ္စယာ” သုတ်၌ ဝိဘတ်နှင့်ပစ္စည်း၊ ၂ မျိုးလုံးကို “ပစ္စယာ” ဟု နာမည်တပ်ထားသောကြောင့် ထိုသုတ်နှင့်ညီအောင် ဝတ္ထမန်ဝိဘတ်ကိုပင် “ဝတ္ထမန်ပစ္စယာ” ဟု ပစ္စယာနာမည်ဖြင့် သုံးစွာထားသည်။]

ထို ဝတ္ထမန်ဝိဘတ်လည်း ၁၂ လုံးရှိရကား ထို ၁၂ လုံးတွင် မည်သည့်ဝိဘတ်သက်-ဟု သတ်မှတ်ချက် မရှိသေး၊ ထိုသို့သတ်မှတ်ချက် မရှိသေးသောကြောင့် ထိုဝတ္ထမန်အားလုံးပင် “ဝတ္ထမာနာ ပစ္စပွဲနွေ့” သုတ်အရ ဤ၌တွယ်ပါဝင်လာခွင့် ရှိသည်ကို “တေသံအနိယမပွဲသင်္မာ” ဟု ဆိုသည်။ [ထိုပါသင်္မာကို သဒ္ဓနာက်အားဖြင့် “၌က်ပြင်” ဟု လည်းကောင်း၊ အများသတ်မှတ်ထားသော သက်ကိုတအန်္က်အားဖြင့် “လျှော်းပါးခြင်း” ဟု လည်းကောင်း၊ အမိပ္ပါယ်အားဖြင့်ကား “အလျှော်းသင့် ပါဝင်လာခြင်း” ဟု လည်းကောင်း ဆိုလိုသည်။]

ထိုသို့ ၌က်ပြင်ပါဝင်လာခွင့် ရှိသောလည်း “ဝတ္ထိစွာ နှုန်းကာ သဒ္ဓနွေ့ပွဲနွေ့” ဟုသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဝဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်ဆိုလိုရာ ဝိဘတ်သက်ခွင့်ရှိသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဝဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်က ပရသောပုဒ်ဝိဘတ်ကို ဆိုလိုလျင် နောက်လာမည့် “ကတ္ထရုံ ပရသောပဒ” သုတ်ဖြင့် ပရသောပုဒ်သာ သက်ရသည်။

၄၂၁။ အထ ပုဂ္ဂိုလ် ပေါ် ပရသောပဒသညာ—“ထိုသို့ ပရသောပုဒ် သက်ရမည်ဆိုလျှင် အဘယ်ဝိဘတ်များသည် ပရသောပုဒ်အမည်ရှိကြသန်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ပရသောပုဒ် အမည်မှည်သော “အထ ပုဂ္ဂိုလ်” စသော သညာသုတေသနကို ဤနေရာ၌ ထုတ်ပြရသည်။ အထသွေးသည် “အမိကာရု-မက်လု-နိုဒ်-အဝဇာရာ-အနိစိရု” စသောအားဖြင့် အနက်များစွာရှိရာ ဤသုတ်၌ပါသော အထသွေးသည် “အနိစိရု” အနက်ရှိရှိ၏ဟု သိစေလို၍ အထကို “တဒ္ဒိတာနှစ်ရုံး” ဟုဖွင့်သည်။ “ဝစ္စမာနာန်” ပေါ်ဝိဘန်” တိုကား ဖြစ်သင့်၍ ထည့်အပ်သော ပကိုပန် ဝတ္ထိတည်း။

သော၊ ဝိဘတ္ထိနဲ့—ဝိဘတ်တို့၏၊ ပုံမှာကာနဲ့—ရှေ့ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိယာနဲ့ ဆပဒါနဲ့—အကြင်အကြင် ခြောက်ပုဒ်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ အလွှာတော့—အနက် ဖြပ်အားဖြင့်၊ အဋ္ဌစတ္တာလီသမတ္တာနဲ့—ငါ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ တာနိတာနဲ့ (ဆပဒါနဲ့)—ထိထိ ၆ ပုဒ်တို့သည်၊ ပရသာ ပဒသညာနဲ့—ပရသာ ပုဒ် အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ လူတိ—ဤသုတေသနဖြင့်၊ အာဒိမ့်—အစဉ်၊ ဆန္း—၆ ပုဒ်တို့၏၊ ပရသာ ပဒသညာ—အမည်သည်၊ (ဟောတိ)။

ပရသာတ္တာနဲ့—သူတစ်ပါး၏ အနက်ရှိကုန်သော၊ ပဒါနဲ့—ပုဒ်တို့သည်၊ ပရသာ ပဒါနဲ့—ပရသာပုဒ်တို့မည်၏၊ တဗ္ဗာဟုလျှော့တော့—ထိသူတစ်ပါး၊ အနက်ဟောပုဒ်တို့၊ များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဗ္ဗာဟာရော—ထိ “ပရသာပဒ” ဟူသော ဝါဟာရသည်၊ (ဟောတိ—ဖြစ်၏)။

ဝိဘတ္ထိနဲ့ပုဒ်တို့ ဝိဘတ်အတွက် “တိတွင်” ဟု နို့ရဏအနက်ပေးကြ၏၊ သို့သော် ရှစ် ပါးသော ဝိဘတ်အပေါင်းတွင် ဝတ္ထမာနဖြစ်စေ ပဋိမီ စသည်ဖြစ်စေ တစ်ခုခုကို ထုတ်ရှုချိသာ နို့ခြုံရဏဖြစ်သင့်၏၊ ဤမြို့ကား “ပုံမှာကာနဲ့ ဆပဒါနဲ့” ဟုရေးရေး ၆ ပုဒ်ကို ထုတ်ပြသောကြောင့် နို့ခြုံရဏအနက် မဖြစ်သင့်၊ “ဝိဘတ်တို့၏+ရှေ့ပြုပို့” ဟု (မန်သောသာ+သိသု” ကဲသိ) အပေါင်းသမုပ္ပ၊ သမုန်သာ ဖြစ်သင့်သည်၊ ထိဝိဘတ် ၈ မျိုးတို့၏ ရေးရေး ပုဒ်တို့ကိုသာ ယူလျှင် ၆x စလီ= ၄၈ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဘတ်ဖြပ် (ဝိဘတ်လုံးရေ) ငါ ရှုံးရှေး အဋ္ဌစတ္တာလီသမ မတ္တာနဲ့” ဟုမိန့်သည်။

ပရသာတ္တာနဲ့ ၆၁၊ ပရသာပဒါနဲ့—ဤကား သုတို့ပါသော ပရသာပဒါန်၏ ဝိရှုဟတ္တာတည်း၊ “ပရသာတ္တာနဲ့ပဒါနဲ့” ဟူသောဝိုက်ပြုဟု အရ “ပရသာတ္တာပဒါနဲ့” ဟုဖြစ်သင့်လျှောက် ပရသာတ္တာဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် အလွှာဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍ “ပရသာပဒါနဲ့”ဟု ဖြစ်သည်၊ ပရသာတ္တာနဲ့ကိုလည်း “ပရသာ+အလွှာ ယေသံတိ ပရသာတ္တာနဲ့” ဟုပြု၊ ယေသံ—အကြင်ပုဒ် တို့၏၊ ပရသာ—သူတစ်ပါး၏၊ အလွှာ—အနက်သည်၊ အတို—၅၏၊ လူတိ၊ တာနဲ့—ထိပုဒ်တို့သည်၊ ပရသာတ္တာနဲ့—တို့မည်၏၊ ဤမြို့လည်း “ပရလ္လာနဲ့” ဟုဖြစ်သင့်လျှောက် (ပရသာပဒ်—၆၈ သရိဘတ် မကျေသကဲသိသု) ဝိဘတ်မကျေသောကြောင့် “ပရသာတ္တာနဲ့” ဟုဖြစ်ရသည်၊ ဤ“ပရသာတ္တာနဲ့”အရ “သူတစ်ပါးအနက်ရှိသော (အခြားသူဟူသော အနက်ကိုဟောသော) ပုဒ်များသည် ပရသာလုံး မည်၏” ဟု ဆိုလိုသည်။

တဗ္ဗာဟုလျှော့တော့ တဗ္ဗာဟာရော—နာမယောက၊ တုမုယောကဖြစ်သော “တိ—အန္တိ၊ သိ—ထ” ကဲသိသု ရေးရေး ၄ ပုဒ်သည် မိမိမှတစ်ပါးသော “သူ” ဟုသောအနက် “သင်” ဟူသော အနက်များကို ဟောကြသဖြင့် ပရသာပုဒ်မည်လျှင် ရှိပါစေတော့၊ အမှယောက ဖြစ်သော “မိ—မ” ကဲသိသုသော နောက်နောက် ၂ ပုဒ်ကား မိမိ (ကိုယ့်ကို) ဟူသော အတ္တာအနက်ကို ဟောပါလျှောက် အဘယ်ကြောင့် ပရသာပုဒ်ဟု အမည်ရှိပါသနည်း—ဟု

ဓာတ္ထဟိ ကေး ကယ လူစွာဒီတော—အစရှိသောသူတ်မှ၊ ဓာတ္ထဟိတိ—
ပုဒ်သည်၊ ဝဏ္ဏမာနေ—သော် [ပရသုပဒ် ကတွေ့၌ စပ်။]

၄၃၀။ ကဗျာရိ ဝရသုပဒ်။ ၂၁၇၁၈၍ ကာရာဂော—ကဗျာကြာရကာကို၊
အတိပေါ်သော်—ဟောအပ်သော၊ သူမှုဓာတ္ထဟိ—တို့မှ(နောက်၌)၊ ပရသုပဒ်
ဟောတိ၊ လူတိ— ဤသုတေဖြင့်၊ ပရသုပဒ်—ကို၊ ကတွာ—၍၊ တသာပိ—
ထိပရသုပုဒ်၏လည်း၊ အနိယပွဲသင်္ခု—မည်သည့်ပုဒ်ဟု မသတ်မှတ်အပ်
သေးသဖြင့် ဤကပ် ပါဝင်လာဖွယ်သည်၊ (သတိ)၊ ဝဏ္ဏစွာဝသာ—ဝအန္တပုဂ္ဂိုလ်
အလို၏အစွမ်းဖြင့်၊ [၄၃၂၂၁၎ “ပဋိမုပိုသံ ကတွာ”၌ လှမ်းစပ်။]

မေးဖွံ့ဖြိုးရှိသောကြောင့် “တုံးဟုလွှာတော တော့ဟာရော”ဟု မိန့်သည်၊ မိ—မကဲ့သို့
နောက်နောက် ၂ ပုဒ်သည် (အတွေ့) မိမိအနေကို ဟောဖော်မှ ၂ ပုဒ်သာရှိ၍ ပရအနေက်
ဟောပုဒ်က “တိ—အန္တိ—သိ—ထ” ဟု ၄ ပုဒ်သုတေဖြင့် များသောကြောင့် နောက်နောက်
၂ ပုဒ်လည်း ယော့ယုန္ပန်းအားဖြင့် မည်ရတော့သည် ဟူလို့။

တေသံ—ထိ ပရအနေက် ဟောသောပုဒ်တိ၏၏+ပာဟုလွှံ—များသည်၏ အဖြစ်
(များနေဖြင့်း)သည်၊ တုံးဟုလွှံ—မည်၏၏၊ တေသံ—ထိ ပရအနေက်ဟောပုဒ်တိ၏၏+
ဝေါဘာရော—ခေါ်ဝေါအပ်သော နာမည်သည်၊ တော့ဟာရော—မည်၏၏၏ ရှားပင်တွေ့
များ၍ အခြားအပင်လည်း၊ အနည်းငယ်ပါသော သစ်ပင်အပေါင်းကို ယော့ယု
နည်းအားဖြင့် “ခိုရဝါန—ရှားတော” ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ဤလည်း ပရသုပုဒ် တွေ့များ၍
အတွေ့အနေက်ဟောပုဒ်လည်း၊ အနည်းငယ်ပါသော ပုဒ်အပေါင်းကို ယော့ယုန္ပန်း
အားဖြင့် ပရသုပဒ်ဟော ဤကား ရုပသီဒ္ဓ အလိုတည်း၊ သဏ္ဌာတကျမ်းတိ
အဆိုကို ကစွမ်းသာသာင့်ကော် ပြထားသည်။

၄၃၁။ ကဗျာရိ ကာရာဂော ၆၇၊ ဝဏ္ဏစွာဝသာ။ “ကဗျာရိ ကာရာဂော အတိပေါ်သော်”
“ကဗျာကြာရက (ကဗျားအနေက်)ကို ဟောအပ်သော” ဟူရမြဲ “ကဗျားအနေကို
ဟောရမည့် အရာဝယ်” ဟုဆိုလိုသည်၏ အချုပ်မှု—“ကဗျားအနေကို၌ ပရသုပုဒ် ပိုဘတ်
သက်သောသုတ်”ဟု မှတ်။ [ဝဏ္ဏမာနာ ပစ္စာဖွေနှင့်သုတ်က ဝဏ္ဏမာန်ပိုဘတ် သက်
သော်လည်း ပရသုပုဒ် အတွေ့နောပုဒ် ၂ မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်နေသောကြောင့် ပရသုပုဒ်
သာ သက်စေလိုက်ပုဒ် ဤသုတ် သက်ရပြန်သည်။] ပရသုပုဒ် ၆ လုံးတွင်
လည်း မည်သည့်ပုဒ်ဟု ခဲ့ခြားသာတ်မှတ်ချက် မရှိသေးသည်ကို “အနိယမ” ဟုဆို၏၊
ထိုသို့သတ်မှတ်ချက် မရှိသေးသဖြင့် ပရသုပုဒ် ၆ ပါးလုံးပင် “ပရသုပုဒ်” ဟူသော
စကား၌ ဤကပ်ပါဝင်လာဖွယ်ရှိသည်ကို “ပသာ” ဟုဆိုသည်။ ထိုသို့ ပရသုပုဒ်အားလုံး
ပါဝင်လာဖွယ်ရှိသည်လည်း “ဝဏ္ဏစွာဝန့်မို့ကာ သုဒ္ဓရို့ပုဇ္ဈာ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ
ပဋိမုပိုသံကို ဆိုလိုသောကြောင့် “နာမဖို ပယုဇ္ဇာမာနေပို” စသောသုတ်ဖြင့် ပဋိမုပိုသံ
ဖြစ်သော ပရသုပုဒ်သာ သက်လိမ့်မည်။

ဝိပရိကာမေန-အားဖြင့်၊ ပရသုပဒါနှစ် စ-ပရသုပဒါနံပုဒ် သည်လည်း
ကောင်း၊ အတွေနောပဒါနှစ် စ-လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထတော-၏။ [အထ ပုံဗာနိ
ဝာအိန့် ဆ ပရသုပဒါနီ၊ ပရနျော်နော ပဒါနီသုတိတိမှ ပဒါနီဟူသော
ပဋိမဏ္ဍ ပုဒ်တွေသည် ဆို့ယန်ဖြစ်အောင် ဂိဘတ်ပြောင်း၍ “ပရသုပဒါန်-
အတွေနော ပဒါန့်” ဟုလိုက်သည်။]

ငို့။ ဧ။ ဧ။ ပုရိသာ။ ပရသုပဒါန်-ပရသုပုဒ်လည်း ဖြစ်ကုန်
သော၊ အတွေနောပဒါနှေ့-အတွေနောပုဒ်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တာသံ
ဂိဘတိန့်-တိ၏။ ဧ။ ဧ။ ဝစနာနိ-ကောဂို ဗဟိုဂို ဂုပ်ပုဒ်တို့သည်၊
ယထာ့တ္ထမဲ့၊ ပဋိမ မဏ္ဍာ့မတ္ထမ ပရိသုသညာနိ-ပဋိမပုရိသု၊ မဏ္ဍာ့မပုရိသု၊
ဥတ္ထမပုရိသု အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောအို့၊ တံယထာ-ထိပုရိသုတို့၊
အဘယ်နည်း၊ တိ အို့ ဣတိ-တိ၊ အို့ ဂ ပုဒ်တို့သည်၊ ပဋိမပုရိသု-
ပဋိမပုရိသုတို့ မည်၏။ ပေ၊ ဥတ္ထမပုရိသု၊ အတွေနောပဒေသုပိ-အတွေနောပုဒ်
တို့တွင်လည်း၊ ကေ အနေ့ ဣတိ-တော၊ အနေ့ ဂ ပုဒ်တို့သည်၊ ပဋိမပုရိသု-
၏။ ပေ၊ ဥတ္ထမပုရိသု၊ ခံ-ဤအတူ၊ သေသာသူ-ဝတ္ထမာန်မှ ကြုံင်းကုန်
သော၊ သတ္တသူ-ရှုနစ်သွယ်ကုန်သော၊ ဂိဘတိသုပိ-တို့တွင်လည်း၊ [သီဟိုမြှုပ်
“စီ” ပါသည်။] ယောဇ်တ္ထု-ယုဉ်စေရာ၏၊ ဣတိခံ-ဤသို့၊ အနွောက်ဘတ္ထိ
ဝသောန- ရှုစ်သွယ်သော၊ ဂိဘတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဆန္ဒရတိဝိဇ္ဇာ-
ခြေ အပြားရှုသော၊ အာချာတပဒေ-အာချာတ် ဂိဘတ်ဟူသောပုဒ်တွင်၊
ဒွဲ့သ ဒွဲ့သ-၃၂ ပုဒ် ၃၂ ပုဒ်သည်၊ ပဋိမ မဏ္ဍာ့မတ္ထမပုရိသု-ပဋိမပုရိသု၊
ပေ၊ ဥတ္ထမပုရိသုတို့သည်၊ ဟောအို့၊ ဣတိ-ဤ သုတ်ဖြင့်၊ ဝတ္ထမာန်
ပရသုပဒါနိမ့်-ဝတ္ထမာန် ပရသုပုဒ်၏အစဉ်၊ ဒီ့-တိအို့ ဂ ပုဒ်တို့၏၊
ပဋိမပုရိသုသညာ-ပဋိမပုရိသုဟူသော အမည်သည်။ (ဟောတိ)။

ငို့။ တာသံ ၈၁၊ ပဋိမပုရိသုသညာ။ ပဋိမပုရိသု ပရသုပုဒ် သက်
လတုံဖြစ်သောကြောင့် ရေးဦးစွာ ပဋိမပုရိသုအသောအမည်ကို ပြလိုရကား ဤသုတ်ကို
ဤနေရာ၌ ထုတ်ပြရသည်၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဝတ္ထမာန်ပရသုပုဒ် ၆ လုံးတွင် အဖြစ်သော
တိ-အို့ ဂ လုံးကို ပဋိမပုရိသုဟူမည်။ [တံယထာ-“တိ အို့ ဣတိ ပုဒ်ပုရိသု”]
စသည်ကား ပဋိမပုရိသုစသည် အမည်ရသော ဂိဘတ်များ၏ သရုပ်ကို ထုတ်ပြသော
စကားတည်း၊ “ခံ သေသာသူမော၊ ယောဇ်တ္ထု” ဟူသော စကားအရ “တု-အနွေ့
ဣတိ ပဋိမပုရိသု” စသည်ဖြင့် နောက်နောက်ဂိဘတ်တို့တွင်လည်း ယုဉ်စပ် ကြပါလေး
ပဋိမပုရိသု စသည်၏ပိုကို ကွဲပွဲ့သာသူနှင့်ကာ့ချုပ်။]

၄၃၂။ နာမစိ ပေ၊ ပဋိမေး။ ၁၇၂ ထုမှာမှ သဒ္ဓဝန္တိတေ-တုမှ၊ အမှုသဒ္ဓါသည် ကြိုးအပ်သော၊ တုလျာခိုကရဏ ဘူတေ-ကြိုယာပုဒ်နှင့် တုလျာခိုကရဏ ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သာက ဝါစကေ-ကာရကကိုဟောသော၊ နာမစိ-နာမသဒ္ဓါကို၊ ပယုဇ္ဇာနေပိ-ယဉ်စပ်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ အပယုဇ္ဇာနေပိ-မယဉ်စပ်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာတ္ထိ-ဓာတ္ထိတို့မှ နောက်၍ ပဋိမပုရိသော-သည်၊ ဟောတိ၊ ကူတိ-ဤသုတေဖြင့်၊ ပဋိမပုရိသံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ တသောပိ-ထိပဋိမပုရိသံ၏လည်း၊ အနိယမပွသက်-ဒကဂုံ ဗဟိုဂုဏ်ဟု မသတ်မှတ်အပ်သောသဖြင့် ဤက်ပလျှေးပါးဖွယ်သည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော)၊ ကြိုယာသာကေသာ-ကြိုယာကို ပြီးစေတ်သော၊ ကတ္တာနော-ကတ္တား၏၊ ကေတ္တာ-တစ်ခုတည်း အဖြစ်ကို၊ လူအိုးတေ-ဆိုလို အပ်သော၊ ကောမို့ဝတ္ထုဖွေ ကောဝစနှစ်-ဟူ၍၊ ပရိဘာသာလာသောကြောင့်၊ ဝတ္ထုမှာန် ပရသောပဒ ပဋိမပုရိသောက ဝစန်-ဝတ္ထုမှာန်၊ ပရသောပုဒ်၊ ပဋိမပုရိသံ၊ ဒကဂုံဖြစ်သော၊ တိ-တိဝိဘတ်သက်။

၄၃၃။ ထုမှာမှ ပေ၊ နာမစိ-နာမဝိဘတ်သက်ရာ သဒ္ဓါဟုသမျှသည် “နာမ” သဒ္ဓါချည်းတည်း၊ ထိုကြောင့်-တုမှ-အမှုသဒ္ဓါတို့လည်း အခြားနေရာ၌ “နာမ” ပင် အမည်ရကြ၏၊ သို့သော “တုမေ မန္တိမေ၊ အမေ ဥတ္ထုမေ” ဟု တုမှ-အမှုသဒ္ဓါတို့ကို သီးခြားဆိုလတုဖြစ်သော ဤနေရာ၌ကား ဤသုတေသံပါသော “နာမစိ” အရ တုမှ-အမှုကိုချိန်၍ (ပရိဘာသနည်းအားဖြင့်) ကျွန်းနာမသဒ္ဓါများကိုသာ ယူရသည်၊ ထိုကြောင့် “တုမှာမ သဒ္ဓဝန္တိတေ-နာမစိ” ဟုဖွင့်သည်၊ တုလျာခိုကရဏနှင့် ပယုဇ္ဇာမှာ စသည်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကွဲည်းသာသာလိုက်ဘုံး ရှု။

သာက ဝါစကေနှင့် ကာရကသဒ္ဓါသည် “ကြိုယာကိုပြီး စေတ်သောသာသို့” အနက်ကိုချည်း ဟောသာကြောင့် အနက်တူ၏၊ ဤသာက ဝါစကေ ”ဟူသောပိသောသနဖြင့် ကာရကကိုဟောသော နာမသဒ္ဓါကိုသာ ဤနေရာ၌ ယူရမည်” အနေဘဝတိ-ခံစား၏ စသည်၍ အနွေပသာရသည် နာမသဒ္ဓါတွင် ပါဝင်ရုံး မက၊ ကြိုယာနှင့် တွေဖော်၍ ကြိုယာအနက်ကို ဟောသဖြင့် ကြိုယာနှင့် တုလျာခိုကရဏ ဖြစ်သော်လည်း ကာရကကို မဟောသောကြောင့် နာမစိအပြုံး ထို့ပေသာရ နာမသဒ္ဓါ မျိုးနှင့် နိုဝင်ကိုဟုသမျှကို မယူရဟု တားမြစ်သည်၊ [တုမှာမ သဒ္ဓဝန္တိတေ-ဟူသာ ဝိသောသနဖြင့် တွေ-အဟာစသော နာမသဒ္ဓါများကို တားမြစ်၏၊ သာက ဝါစကေ-ဟူသာ ဝိသောသနဖြင့် ကာရကကို မဟောသော ဥပသာနိပါတ်နှင့် အကာရကကို ဟောသာနာမသဒ္ဓါစုံကို တားမြစ် သည်-ဟု မှတ်။]

ပွဲမလုပ်ဘဲ၊ အေ၊ တိ-ဤနေရာ၏ ဂါဏ်သက်သောသုတေ ၃ သုတေကို ဖြန်၍
သတိပြုရမှု၏၊ ဝတ္ထုမှာနာ ပစ္စုပြော သုတေပြင် ဝတ္ထုမှန်ပိုဘတ် သာမည့်ကိုသာ
သက်နိုင်သောကြောင့် ကတ္တုရိုး ပရသာပဒ် သုတေကို ပြရပြန်၏၊ ထိခိုက်ပြန်လည်း
ပရသာပဒ် သာမည့်ကိုသာ သက်နိုင်သောကြောင့် နာမျိုး စသော ဤသုတေကို ပြရပြန်
၏၊ ဤသုတေအရ ပရသာပဒ် ၆ လုံးတွင် တိ-အိုး ဟူသော ရွှေ၊ ၂ လုံးနှင့် သက်ခိုင်နေ
ပြန်သောကြောင့် ထိပိုဘတ် ၂ ပါးလုံး ဤကပ်ပါဝင်လာဖွယ် ရှိပြန်ရကာ၊ “ဝတ္ထုစွာနှင့်
ပုဂ္ဂိုကာ သွေ့ပွဲပုလ္ပတ္တာ” နှင့်အညီ ဝတ္ထုပုလ္ပတ္တက ကတ္တား၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဆိုလို
လတ်သော် (ကြိယာလည်း တစ်ခုတည်းဖြစ်သောကြောင့်) “အကုန် ဝတ္ထုဖွဲ့ ကောင်စံ”
ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ တိပိုဘတ်သာ သက်ခွင့်ရတောသည်။ [“ကတ္တုနော
ကောကွာ ဝတ္ထုပုလ္ပတ္တာ...တိ-ကတ္တား၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဆိုလိုဖွှင့် တိပိုဘတ်
သက်” ဟူရှု၍ တိပိုဘတ်က ပရိသာဟူသော ကတ္တားပုံး၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို
ဟောသက်သို့၊ အမို့ပွားရနေ၏၊ အမှန်ကား-ကတ္တား၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို
ဆိုလိုဖွှင့် ထိကတ္တား၏ ဘုရာသောကြိယာနက်လည်း တစ်ခုတည်းဖြစ်သောကြောင့်
ထိကြိယာ၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဆိုလိုရှု၍ တိပိုဘတ် သက်ရသည်-ဟုမတ်။]

ଦୂରା ଗଲ୍ଲାର୍କି କିମ୍ବିତେବୁ ହେବ ପଢ଼ୁଥେବୁ—[ପଢ଼ୁଥେ-ଆଏ ମାନ୍ଦା-ଆଏ]
ପଢ଼ୁଥେ-କିମ୍ବା] “ଗଲ୍ଲାର୍କି-ଗଲ୍ଲାର୍କା: ଆଫିଗର୍ନ୍ସ୍ ଅପଢ଼ୁଥେ ଗୋଟିଏ-ଅପଢ଼ୁଥେ: ବାଙ୍ଗ” ଯୁ
ଶ୍ଵିଲୁହ ଅପଢ଼ୁଥେ: କିମ୍ବିତିନ୍ ଗଲ୍ଲାର୍କା: ଆଫିଗର୍ନ୍ସ୍ ଗାନ୍ଧି ପୋରାଣ୍ ରୋଗର୍ନ୍ତି । “ଗଲ୍ଲାର୍କି କିମ୍ବିତେବୁ
ହିବାଲ୍ଲିପଢ଼ୁଥେବୁ ପରେବୁ” ଯୁ ଶ୍ଵିଲୁହା କ୍ଲାଉଦ୍ (ଅ)ପଢ଼ୁଥେ: ହିଲ୍ କିମ୍ବିତିନ୍ ଗଲ୍ଲାର୍କା:
ଆଫିଗର୍ନ୍ସ୍ ମହୋଳ୍କିନ୍, ତି ରହେବିଲ୍ଲାର୍କ-ଅକ୍ଷ୍ଟିରହେବାପଢ଼ୁଥେ: ତୀର ଗଲ୍ଲାର୍କା: ଆଫିଗର୍ନ୍ସ୍ ଗାନ୍ଧି
ପୋରାଣ୍ ରୋଗର୍ନ୍ତି କିମ୍ବି-ଅକ୍ଷ୍ଟ ରହେବା ହିବାର୍ତ୍ତପଢ଼ୁଥେ: ଫୋର୍ଡି: ରାନ୍ଧ୍ରେ ରାନ୍ଧ୍ରେ
ଅପଢ଼ୁଥେ: ବାନ୍ଦିରାଖୁଲ୍-ଯୁ ହେବାହୁଲ୍ । କିମ୍ବାରାପଢ଼ୁଥେ: ବାନ୍ଦିରା ଫୋର୍ଡିରୁଥୁମା: କ୍ଷେ
ଲାହୁ: ଟାଙ୍କିନ୍ଡି: ଶାର୍କିନ୍: ତାଙ୍କିନ୍: ॥

ఆయ్యెలుగ్కి వ్యాప్తి ద్వారా ఉన్న కొ...

•ထွေး၊ ပေ၊ ဆေတွာဒီသု၊ ပါသိယာ—ယဉ်ဇူနိမ့် ဟူသော (ကန္တည်းသုတေသန၏
အတိုင်း) ရှုံးသုတေသနမှ ပါသိသွေးသည် ဤသုတေသနလိုက်၏၊ ထို ဝါလည်း ပါ၌ဖြူလိုက်
အားလုံးပေါ်မှာ သုတေသနများ ပါသိသွေးသည်။ ဝါလည်း ပါ၌ဖြူလိုက်၏။

ଲୁହାରୀତ୍ତକ୍ଷଣାମ୍ବଦ୍ଧି ॥ ॥ଲୁହାରୀତ୍ତ ପ୍ରତିଲେଖ ତି-ଫିରଲେଖାରାର୍, ଉନ୍ନାତ୍ତ ପ୍ରତିଲେଖ
ଚା-ହୃତଲେଖ ଉତ୍ତରାର୍ଥିର୍ଣ୍ଣ ଲୁହାରୀତ୍ତ ଉଠାନ୍ତଗ୍ରହିଲୁ ଦୃଷ୍ଟିପ୍ରିଯା ଅତି, ଫକତି, ଚାଂତି, ହାଂତି
ହୃତିଲେଖାର୍ଥିର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିଲେଖାର୍ଥିର୍ଣ୍ଣ ॥

ଲଭୁପତ୍ରୀଟି ॥ ଉପଗରୋ+ଆଣ୍ଡେ ଯତ୍ତାରୀ ଉପତ୍ରୋ+ ଲଭୁପତ୍ରୀ
ଯେବେତି ଲଭୁପତ୍ରୋ+ ଯତ୍ତା-ଆନ୍ଦିନଲଭୁପତ୍ରୀରାଣୀ । ଉପଗରୋ-ଗର୍ବରୋଗର୍ବରୋ
ଆଣ୍ଡୋ-ଆଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ । ଆଣ୍ଡେ, ଲୁତି, ତେବେ-ତ୍ରୀଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ । ଉପତ୍ରୋ-ମନ୍ଦୀଣୀ ।
ଯେବେ-ଆନ୍ଦିନରାତିର୍ବନ୍ଦୀ । ଉପତ୍ରୋ-ଗର୍ବରୋଗର୍ବରୋ ଆଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀରେବୋ+ ଲଭୁ-
ଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ । ଆଣ୍ଡେ, ଲୁତି, ତେ-ତ୍ରୀଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ+ ଲଭୁପତ୍ରୋ-ତ୍ରୀମନ୍ଦୀଣୀ । ଲୁତି-
ଲୁତିଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ । ଆଣ୍ଡେ, ଲୁତି, ତେ-ତ୍ରୀଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ+ ଲଭୁପତ୍ରୋ-ତ୍ରୀମନ୍ଦୀଣୀ । ଲୁତି-
ଲୁତିଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ । ଆଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ (ରେଖାରାଣୀ ଆଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ+ ଆଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳ)
ତନ୍ଦୀ । ତ୍ରୀଅଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ ଲୁତି-ଲୁତିର୍ବନ୍ଦୀ ଵରମ୍ଭାଗଃକାଃ ଲଭୁପତ୍ରୀ (ଗର୍ବରୋଗର୍ବରୋ
ଆଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ ଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ) ମୂରାତନ୍ଦୀ । ଲୁତି-ଲୁତି-ଲୁତିର୍ବନ୍ଦୀ ରାତରିମୂରାତନ୍ଦୀଃକାଃ
ଲଭୁପତ୍ରୀ ରାତରିମୂରାତନ୍ଦୀ । ତ୍ରୀଅଣ୍ଡିଃମଙ୍ଗଳପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ ଲୁତି-ଲୁତିର୍ବନ୍ଦୀ ରୁଷିପ୍ରିଣ୍ଟି “ଜୀତି, ଲେହାତି,
ଆଣ୍ଡିଲୁତିର୍ବନ୍ଦୀ ପ୍ରିଣ୍ଟିଲାତି” । ଲୁତିଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ ଆଣ୍ଡିପ୍ରାୟଗିର୍ବନ୍ଦୀ “ଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ” ଶ୍ରୀରେବୋ+
ମୋହନ୍ତିଲଭୁପତ୍ରୀର୍ବନ୍ଦୀ ପଞ୍ଚିକାରୀ ମୁଖୀର୍ବନ୍ଦୀରେବୋ+ବନ୍ଦୀ । ତାତ୍ତ୍ଵାଃର୍ବନ୍ଦୀଃ ମଧୁତାରାତରିର୍ବନ୍ଦୀ “ଲଭୁପତ୍ରୀ”ଆଣ୍ଡି
ରାତରିର୍ବନ୍ଦୀର୍ବନ୍ଦୀ । କିମ୍ବିର୍ବନ୍ଦୀର୍ବନ୍ଦୀ]

ଦୁର୍ଗାଙ୍କି॥ ॥ଲ୍ଲୁପ୍ତି “ଲବ୍ଧପତ୍ର” ଭୁବନେଶ୍ୱରାମଙ୍କିଷ୍ଟ ଅଳ୍ପକ୍ଷେ ଲକ୍ଷ୍ମୀରୀଣରେଖାରେ
କ୍ରାନ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜଳ୍ଯଃ ରୂପୀରେଖା ଉଚ୍ଚାରଣାକ୍ରମ କିମ୍ବା “ଲବ୍ଧପତ୍ର” ଭୁବନେଶ୍ୱରାମଙ୍କିଷ୍ଟ
ରେଖାକ୍ରମ କିମ୍ବା ଲବ୍ଧପତ୍ର ଆରା ଏହାରେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା । ଲ୍ଲୁପ୍ତିଲବ୍ଧପତ୍ର ଆରା ଆଫ୍ରିକାର ରାଜାର
ତ୍ରୈକ୍ରମ ଯୁଦ୍ଧପତ୍ର ଏବଂ “ଲକ୍ଷ୍ମୀରୀଣରେଖାକ୍ରମ” ଆରା ତେବେ କାମାର ରାଜାର ମୂଳପତ୍ରରେକ୍ଷଣ;
କିମ୍ବା ଲବ୍ଧପତ୍ର ଏବଂ “କାମାର ରାଜାର ମୂଳପତ୍ରରେକ୍ଷଣ” । କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

ଲୁଙ୍ଗାଳୁଙ୍ଗାକାଳେ ପ୍ରେସ୍ ପରିଚୟ—କି-କି-ଯୁ-ହୃଦୟେ ଗଣନାରୀ
ତ୍ରୈଷ୍ଠ ଲୁଙ୍ଗ ଉଠାନ ଦ ଲାଗିଲାଲ୍ୟେ ଗୋଟିଏ, ଲହୁପକ୍ଷିତ୍ରେ ଲୁଙ୍ଗ ଗୁରୁତ୍ବରେ ତ୍ରୈଷ୍ଠ
ଲୁଙ୍ଗ ପରିଚୟ—ତ୍ରୈଷ୍ଠ ଗୋଟିଏ ପେଇଁଛି “ଲୁଙ୍ଗାଳୁଙ୍ଗାକାଳେ ପ୍ରେସ୍ ହୃଦୟରେ” ମେଲ୍ଲି
ତ୍ରୈଷ୍ଠ କିଂଦମ୍ବାତପକ୍ଷିତ୍ରେ ପ୍ରଦିଲ୍ଲି “ପରିଚୟ କି” ହୃଦୟରେ ପ୍ରାତିଶୟେ ଲୁଙ୍ଗ ଉଠାନ ତ୍ରୈଷ୍ଠ
ତାତ୍ପରୀତିରେ ହେବା ଆ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ପ୍ରଦିଲ୍ଲି “ପରିଚୟ କି” ପ୍ରାତିଶୟେ ଲୁଙ୍ଗ ଉଠାନ ତ୍ରୈଷ୍ଠ
ତାତ୍ପରୀତିରେ ହେବା ଆ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ପ୍ରଦିଲ୍ଲି “ପରିଚୟ କି” ପ୍ରାତିଶୟେ ଲୁଙ୍ଗ ଉଠାନ ତ୍ରୈଷ୍ଠ
ତାତ୍ପରୀତିରେ ହେବା ଆ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ପ୍ରଦିଲ୍ଲି “ପରିଚୟ କି” ପ୍ରାତିଶୟେ ଲୁଙ୍ଗ ଉଠାନ ତ୍ରୈଷ୍ଠ
ତାତ୍ପରୀତିରେ ହେବା ଆ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ପ୍ରଦିଲ୍ଲି “ପରିଚୟ କି” ପ୍ରାତିଶୟେ ଲୁଙ୍ଗ ଉଠାନ ତ୍ରୈଷ୍ଠ

ယ ရဲ တာ နာ နိုင်းမီသံ-ယ၊ တဲ့ အာ၊ နာ၊ နိုင်ပစ္စည်း အစရှိသည်တို့
ကြောင့်၊ ယုဝဏ္ဏာနို့-လှုဝဏ် ဥဝဏ်တိ၏ လည်း၊ ဂုဏ်-သည်၊ နှ-မဖြစ်၊
အ၊ ဝိကရရော-ဝိကရရော အပစ္စည်းကြောင့်၊ တုဒါဒီသံ-တုဒါဒီကတော
ဓာတ်၏၊ ဂုဏ်-သည်၊ နှ-မဖြစ်၊ ဆေတွာဒီသံ-ဆေတွာ အစရှိသောပြယုဂ်
တို့၏၊ ဂုဏ်-သည်၊ ဝါ-ဝိကရအားဖြင့်၊ သိယာ-ဖြစ်၏။

ତବୁବାପି-ଦୀର୍ଘତିର୍ଣ୍ଣି ଲମ୍ବନ୍ତଃ । ଅକ୍ଷୟମୂଳବାଣୀ-ମନ୍ତ୍ରିଲ୍ଲବ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିଭୁ ମହାତ୍ମ
ଶୁତ୍ରାର୍ଥିବାର୍ତ୍ତିର୍ଣ୍ଣି ଶ୍ରୀଗନ୍ଧିରାଜୁର୍ମିଳିଃ ପିଃ ପ୍ରଯୋଗନ୍ତଃ । (ଚତି) । ଅଯତ୍ନିଂପ୍ରାପ୍ତାକ୍ଷର୍ମାଯୋ
ଦୃଷ୍ଟିତି-ଭୁକ୍ତି । ପର୍ବିତାଵିତୋ-କ୍ରମାଦି । ଉତ୍ତରାଧ୍ୟ-ଉତ୍ତରାଧ୍ୟାନୀ ।
ଯୁଗାନ୍ତେ-ଯୁତ୍ତରାଧ୍ୟାନୀହୁତେବା । ଦୃଷ୍ଟି-ଦୃଷ୍ଟିପ୍ରିଣ୍ଣି ।

တုဒေဒနိသာ့၊ ဝိကရရယော့—“တုဒ-ပူဇော်” သလည်ဖြင့် တုဒ-နိဒ-ပူဇ-ဝါသ-
ဒီသ-လိုစေတ်တို့ဟို “တုဒေဒ” ဟုပြလတဲ့၊ ထို တုဒေဒိဓရတ်များကား ဘုရားဒိရိယ်း
ဝင်ပောင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိကရရယာပွဲနှင့် အနောင်းရှုခြင်း ထို တုဒေဒိဓရတ်များဝယ်
ရန်မပြုရာ၊ တုဒတဲ့ သလည်ဖြင့်သာ ရှိရသည်။ အ-ဝိကရရယာ မနောင်းဘဲ ကိုပဲပစ္စည်း
နောင်းရှုခြင်းကား “ပတောဒေါ်၊ ပတေသာ့” သလည်ဖြင့် ဝိပါပိုင်း၏။

ဟိ-မှန်၏၊ ဇွဲ့-၍၍ပြုလိုက်တို့၊ အာချာတေန-အာချာတ်ပုဒ်သည်၊ ကတ္တာနေ့-၏၊ ဝါ-ကို၊ အသိဟိတ္တာဝါ-ဟောအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ ကတ္တာရို-ကတ္တားအန်ကုန်၏၊ တတိယာ-တတိယာဝိဘတ်သည်။ နဲ့ဟောတိ-မဖြစ်၊ လိုက္ခားပန်-လိုန်အန်ကိုကား၊ အပေက္ခာယ-င့်၍၊ ပဋိမာ-ပဋိမာ ဝိဘတ်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ଦେବ ପ୍ରକାଶମୁଖ ରାଜ୍ୟକୁ—“ରାଜ୍ୟକୁ” ହୁ ତାତେମୁଖୀଣି । ରାଜ୍ୟକୁ ପୂର୍ବ
ଲିଙ୍ଗରାଜ୍ୟ ଯିନ୍ତିକିମ୍ବଳରେ ଅଛାଇଲାଗୁ ଏହି ଗ୍ରୂପ୍‌ରୁଦ୍ଧ “ରାଜ୍ୟକମତ୍ତ୍ୟକୁ” ହୁ ମୁଢ଼ିର୍ଦ୍ଦିତ
କୋଣି ପ୍ରତିଲିପିରେ ଯେତେମଳାରେ ରାଜ୍ୟକୁ ଲିଙ୍ଗରାଜ୍ୟରୀପି ଫର୍ଦିରାନ୍ତି ॥

သရဇ္ဇာပေါ် ပေါ်၊ ကာတစ်ဗုံ—ဉာဏ် ဤသတ်မှတ်ဖြင့် အဝပြုသောအခါ ၎ို့
သရ ပါသေးသတဲ့ ထို့ကြောင့် “ဘဝ+အ+တိ” ဟု အပစ္စည်းနောင်းရှု၍ ဝ၏အကို့
သရဇ္ဇာပေါ်ဖြင့် ချေပြီးမဲ့၊ ရိဂုံ နောက်အပစ္စည်းသို့ ကပ်ရမည်—ဟု ဆိုသည်၊
သို့သော် သူတို့၏ “အဝ” ဟု ဝိုင်အသရနှင့် ဆိုခြင်းကို ဥစ္စရရာတွေ (စွဲတိဆိုရုံ) ဟုကြော်
ဉာဏ် အဝပြု သောအခါ ၎ို့ သရမယ်ဘဲ “အဝ” ဟု ပြုလျှင် နောက်၌ ကပ်ဖွယ်သရ
အဆင်သောင့်ရှိသောကြောင့် သာ၍ ရှုပြီးလွယ်မည်၊ ချာသွှေလည်း ရှေ့သရ ချော့ရန်
မဖြေ၊ “အဝအသေး ကတွေ့ နောက်လွှာ နိုတေ (ကပ်သင့်သော သရရှုကို ကပ်လျှင်) ရှပ်”
ဟုသာ မိန့်၏၊ ကလာပ်၌လည်း “င အယ်(၃၅), ဉာဏ်(၃၇)” ဟု သုတေတည်၍
နယတိ၊ လဝဏ် သသည်ကို ပုံစံ ထုတ်၏၊ ထို့ကြေား ယဝတို့၌ သရမပါကြောင်း
ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင်း သရဇ္ဇာပေါ် သသည်ဖြင့် ရှေ့သရရောဂါးကို စုစုစားသင်၏။

ပွဲမှာ ဟောတိ ပေါ် ပေနှီးယူ—အဝတ်မပါလျင် လူပါရိတ်သတ်လ မဝင်ပံ့သကဲ့သို့၊ ဝိဘတ်မပါလျင်လည်း ထိုထိုဝါကျွောင် ပုဒ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် မပါဝင်နိုင်ချေ။ ပြာဘတ္ထုံး+ပံ့၊ ဝိဘတ်ဆုံးမှ ပုဒ်ခေါ်ရာသည်ကို သတိပြု၍ ထိုသို့ ဝိဘတ် တစ်ခုရှုံး သက်ရှုံးမပြုဖြစ်ရ၊ အဲ စသောဝိဘတ်တို့မှာ ကံစသောအနက်ရှိမှ သက်နိုင်ကြ၏။ ပွဲမှာဝိဘတ်ကား ထိုသို့ သိုးခြားအနက်ကို မဟောနိုင်ဘဲ၊ နှစ်လိပ်ပုံပြု၏ ရှိသော လိန့်အနက်ကိုသာ ထွန်းပြနိုင်၏။ ထိုကြောင့် ပုရိသွှေ့လည်း လိန်းအနက်ကိုထာ ထွန်းပြရှိနိုင်၏။ အကျိုးငှာ ပွဲမှာဝိဘတ်သာ၊ ထိုပွဲမှာဝိဘတ်၏ ကေဂုဏ် ပုဟုဂုဏ် J မျှော်လည်း တစ်ခုတည်းကို ဆိုလိုသောကြောင့် ကေဂုဏ်သိပိဘတ်သာ သက်ခွင့်ရတော့သည်။ ဤအိမ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဟောရာ ဟောရာ ပွဲမှာ” ဟု ဆိုရှိးပြကြသည်။ အာချာတ်-ကိုတ်ဟူသော ကြောယ်ပုံက ကလားကိုဟောရှုံးကလားပုံပိုင် ပွဲမှာ ရှိဘတ်သက်၊ ကံကိုဟောရာ၌ ကံပုံပိုင် ပွဲမှာဝိဘတ်သက်။ ဟု ဆိုလိုသည်။

କ୍ରୀଯାଯ-କ୍ରୀଯାଣୀ । ଓହାଟେ-ତାତ୍ତ୍ଵଦାତ୍ୟନ୍ତଃଣୀ ଆପ୍ରିତିତାନ୍ତ୍ରି । ଏହିପରି-
ଆପ୍ରିତିଲେଖିଲାନ୍ତଃ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ-ଗାନ୍ଧୀଃ ତ୍ରୀଣୀ । ଅଭ୍ୟାନ୍ତ୍ଵା-ମୁଖୀଙ୍କିତାନ୍ତ୍ରି
ଆପ୍ରିତିକ୍ରୋଧ୍ସହର୍ଥ ଦିତ୍ୟତ୍ତେ ଅଭ୍ୟାନ୍ତ୍ଵାଙ୍କି-ହର୍ଷି ପରିଜୀବାତ୍ମା ଲାଭାତ୍ମାବର୍ତ୍ତାନ୍ତ୍ରି ।
ଦିତ୍ୟତ୍ତେଶବ୍ଦ ପରିଚ୍ୟାପତି ପଦ୍ମମଧ୍ୟର୍ଥିତ ଅଭ୍ୟାନ୍ତ୍ଵା-ଯୋଗୀ ଆକ୍ଷି-ଆକ୍ଷିରିତାର୍ତ୍ତାନ୍ତ୍ରି ।
ପୁରେଣ୍ୟ-ରୂପାଂତରିକ୍ଷନ୍ତିତ୍ୱି । ଆପଦ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଆଠିଓଷ୍ଠା-ଆପଦ୍ମନ୍ତଃ । ଦୃଷ୍ଟି,
ଆଠ ଆପ୍ରିତ୍ୟତିତାନ୍ତ୍ରିଲାନ୍ତଃଗୋଟିନ୍ଦାଃ । ବରଲେବାପିତି-ଵରଜ୍ଞେଲିନ୍ଦିନ୍ଦାଃ ଆଶ୍ରିତାନ୍ତ୍ରି
ଆଶ୍ରିତାନ୍ତ୍ରିଲାନ୍ତଃଗୋଟିନ୍ଦାଃ । (ଶେଷାକ୍ଷି) । ତେବୁର୍ଧିତା-ତ୍ରୀତାନ୍ତ୍ରି । ତାଂକ୍ଷି-ତ୍ରୀ

သတိပါ ကြေယာ ပေါ် ကလ္လာနှင့် ပဟ္မာနှင့် “ဘဝတိ”ဟုရှိခဲ့ခြင်းကိုယာသည် ယောက်ဗုံးများစာ၏ ဖော်ခြင်း သယသုတေသန၊ ဖော်ခြင်းအားဖြင့် တစ်မျိုးတစ်စားထော်သာ။

ကုန်၏၊ အပယူဇ္ဇာနေပါ-နာမသဒ္ဓိကို တိုက်ရိုက်မယဉ်အပ်ရာ၌လည်း၊ ဘဝတိ၊ ဘဝနှီး-ဘဝတိ၊ ဘဝနှီး ဟုဖြစ်၏။

ပယူဇ္ဇာနေပါတိ တုလျှာစိကရဏေတိစ ဝတ္ထာမေး။

၄၃၆။ တုမေ မရှိမေး။ ॥[နာမမှု ပယူဇ္ဇာနေပါ-သုတ်ကို နည်းမျိုး၍ အနက်ပေး။] လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဝတ္ထာမာန ၈။ ၁၀နံ-သော၊ သိ-သိ ဝိဘတ်သက်၊ သေသံ-ကြော်သော အစိအရင်သည်၊ ပုဂ္ဂမသမံ-ရွှေဘဝတိနှင့် တူ၏၊ တွဲ-သင်သည်၊ ဘဝသီ-ဖြစ်၏၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဘဝထု-ကုန်၏၊ အပယူဇ္ဇာနေပါ-လည်း၊ ဘဝသီ၊ ဘဝထု-ဟုဖြစ်၏၊ တုလျှာစိကရဏေတိ-ပုဒ်သည်၊ ကိုမထွေး-နည်း၊ တယာ ပစ္စတေ သွေအနော-ဟူသောပြယိုက်၍ မရှိမ ပုရိုသ် မသက်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။]

တသီးယော-ထိ ပယူဇ္ဇာနေပါ၊ တုလျှာစိကရဏေ ၅ ပုဒ်သည်ပင်၊ အဓိကရေး-လုံက်လတ်သော်....

၄၃၇။ အမေ ဥတ္ထမေး။ ။၈။ မိ-မိဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယဝှုံး အဝါ ဒေသာ-တို့သည်၊ (ဟောနှီး)၊ [“ဒေသာ”ဟု မြန်မာမျိုး ကေဂုစ်ချည်း ရှိ၏၊ အသမာဟာရဒွေးဖြစ်၍ ဗဟိုဂုစ်ချည်း သီမှုရှိရှိသည်။]

၄၃၈။ အကာရော ၈။ ၉။ ၁၀။ ၁၁။ ။ ၈။ အဟု-ငါသည်၊ ဘဝမိ-၏၊ မယ် ဘဝမ-ကုန်၏၊ ဘဝမိ၊ ဘဝမ ဝါ-ဟုလည်းရှိ၏။

ဝိဘတ္ထီနှိုး ဆာတိစ ဝတ္ထာတေ။

၄၃၉။ ပရာဏျော်ရော ပဒါနီ။ ॥ [အထ ပုဇ္ဇာနိ ဝိဘတ္ထီနှို့သုတ်ကို မျိုး၍ အနက်ပေး ဦးကာ၍ “ပရာဏျော်တိတ္ထာ လူမိနာ နိပါတနေန နသု အတ္ထာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ပရာဏျော်ရော ပဒါနီ”ဟု အပြင်ရေးသည်၊ “ပရာ ယော”၏ ယောကို နိပြု၍ “ပရာနီ” ဟူရှိရာမှ ရနောင်ဖြစ်၍ နကို အပြုသည်၊ ထိသို့ အပြုရာ၌လည်း အခြားသုတ်ဖြင့် ပြုဖွယ်မလို့၊ ဤသုတ်၌လာသော “ပရာနီ” ဟူသော နိပါတနစကားဖြင့်ပင် နကို အပြုနိုင်သည်-ဟူလို့။]

သို့သော် ဖြစ်တတ်သော ကထားတွေက များသောကြောင့် ဤသောကျုံး၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ထိယောကျုံး၏ ဖြစ်ခြင်း၊ အခြားယောကျုံး၏ ဖြစ်ခြင်း၊ သသည်ဖြင့် သူဖြစ်ခြင်းနှင့်သူ စွဲလိုက်သောအခါ ဖြစ်ခြင်းကြောတွေလည်း များပြားလာလေသည်၊ ထိသို့ ကြောတွေ များလာသည်အခါ “ဗဟိုမှ ဝတ္ထာ” စသော ပရိဘာသာအရ ဗဟိုဂုစ် အနှံ့ဝိဘတ် သက်၍ “ဘဝနှီး”ဟု ဖြစ်ရသည်၊ အပစ္စည်းသက်ခြင်း သသည်မှာ ဘဝတိ အတိုင်းသာ။

ଦେବୀ କଷ୍ଟର୍ଦ୍ଦିତ ॥ ୧ ॥ କଷ୍ଟର୍ଦ୍ଦିତ କାରଣେ-କଷ୍ଟର୍ଦ୍ଦିତ ନଗଙ୍କିଲାନ୍ତି ।
ଆହିରେଯୁ-ଶୋଅପିଲେବୀ । ରାତ୍ରିହି-ଜାତ ତ୍ର୍ଯାମୁ ଫୋର୍କ୍‌ପ୍ରିସ୍ । ଅଟ୍ଟିଫୋର୍କ୍‌ପ୍ରିସ୍-
ଅଟ୍ଟିଫୋର୍କ୍‌ପ୍ରିସ୍- ଅଟ୍ଟିଫୋର୍କ୍‌ପ୍ରିସ୍- ଶିଖାତର ତ୍ର୍ଯାମୁଲ୍ଲାନ୍ତି । ଶୋକ୍‌ପ୍ରିସ୍ । ରଧାକୃତ-ଲାନ୍ତି । କଷ୍ଟର୍ଦ୍ଦିତ-
ଅକ୍ଷ୍ମିଲେବୀ ଅବଜାତ ଲାନ୍ତି । ଫିଂଟାଫିଂଟ-ତାଃମୁର୍ତ୍ତିର୍ଲିଙ୍କିନ୍ । ଆକ୍ଷ୍ମିଲ୍ଲାନ୍ତି ।
ଲେବୀ-କ୍ରିଙ୍କିନ୍ । ଲେବୀ ଅତିଅର୍ଦ୍ଦିନ୍ । ପରିଚ୍ୟ ପରେ-ପରିଚ୍ୟ ପ୍ରିସ୍ । ଦୂରକଣ୍ଠେ
ଫେରେ-ଶିଥିଅପିପ୍ରିସ୍ । ଲେବୀ କିନ୍ତୁ-ପର୍ଦ୍ଦିପର୍ଦ୍ଦି । ଲେବୀ-ପର୍ଦ୍ଦିପର୍ଦ୍ଦି । ଲେବୀ
କାହିଁମୁ ॥

စစ-ပစ္စတ်သည်။ ပါကေ-ချက်ခြင်း၏၊ ဝါ-ကျက်ခြင်း၏၊ ဝလ္လာတိ-၏၊ (လူတိ အလွှာ-ဤအနက်၍) ဓမ္မသညာယံ-ဓမ္မအမည်ကို၊ (ကတာ
ယံ-ပြီးသော)၊ ဓမ္မနဲ့လောပါ-ရော၊ ဂုဏ်သေနော-ဖြင့်ပင်၊ တျော့ချွေ့ဖို့-
တိအစရိုသော ဝိဘတ်သက်၊ ဇွဲ-ဤပစ္စတ်၏။ လူဝဏ္ဏဝဏ္ဏာနံ-လူဝဏ္ဏ
ဥဝဏ္ဏတိ၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဂုဒ္ဓ အဘာဝါစ-ဂုဒ္ဓမဖြစ်ခြင်းသာ
ဝိသေသာ-ထူး၏၊ သောဒေဝဒဒော-ထိဒေဝဒတ်သည်။ ဉာဏ်-ထမင်းကို
ပစတိ-ချက်၏၊ ပစ္စိ-ချက်ကုန်၏၊ ပေ၊ မယံ-ငါတို့သည်။ ပစာမှု-
ချက်ကုန်၏။

ସତ୍ୟ-ବିଜେ—କ୍ରିୟାବ୍ୟନ୍ ଧୂପାପି ରକ୍ତିୟା—ଅଳକ୍ରିୟା ଆହା: ଫ୍ରିଦ୍ ଜ ମି:ପ୍ରା:ଣି ଶବ୍ଦରେ ହେବାରୁ, ମି:ଷ୍ଟେ:ମୁ, ଯଦିଃ:ଯନ୍ତ୍ର୍ୟମୁ, ଯଥିଃ:ରେଣ୍ଟ୍ରେମୁ ଫର୍ମେବିକ୍ରିୟାବ୍ୟନ୍ ଲୁଙ୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟାଗ କିରିବି ରଖେବା ଧୂପାପି ରକ୍ତିୟାତର୍ଯ୍ୟଃ । ଯେ ଧୂପାପି ରକ୍ତିୟାକ୍ଷି “ଶରୀରିଳିନ୍:” ହୁ ଚୋଣି ।

ပဋိမူရိသာဒီနံ-ပဋိမူရိသုတေသန၊ အစရိသာ ဝိဘတ်တို့၏၊ အကဉ္ခဗ္ဗာပွဲ
ဝတ္ထိပြုသင်္ကာ-တစ်ပါင်းဖြစ်ခြင်း၏ ပြုကပ်လျဉ်းပါးဖွယ်သည် (သတ်-သော်)၊
ပရှုဘာသံ-ကို၊ အာဟာ-ပြီ။

ଦ୍ରିବା ॥ ବାହୁଦା ହେ ବୁଦ୍ଧିଯୋ ॥ ॥ ବାହୁଦା-ଗୁଣ୍ଡିଯୋ ପଦ୍ମମ
ମଞ୍ଜୁଷ୍ମିଭାକ୍ତି-ପଦ୍ମମ ମଞ୍ଜୁଷ୍ମିଭାଵୀଲନ୍ଧନ୍ୟ: ପ୍ରେତଗୁଣ୍ଡିଯୋ ପଦ୍ମମଞ୍ଜୁଷ୍ମିଭାକ୍ତି-ପଦ୍ମମ ଉତ୍ତମ
ଭାଵୀଲନ୍ଧନ୍ୟ: ପ୍ରେତଗୁଣ୍ଡିଯୋ ମଞ୍ଜୁଷ୍ମିଭାକ୍ତି-ଗୁଣ୍ଡିଯୋ ତିଳ୍କାପି-କୁ ପି-ଲୁଃ
ଭାଵୀଲନ୍ଧନ୍ୟ: ପ୍ରେତଗୁଣ୍ଡିଯୋ ବୁଦ୍ଧିଯୁଵାକ୍ତି-ବୁଦ୍ଧିଵିନ୍ଦ୍ରିୟତିଶାରୀ । ଅଗବୋହିରାତ୍ରେ-
ତାତ୍ତ୍ଵପିଣ୍ଡିତନ୍ୟ: ଶ୍ଵରୀପିଣ୍ଡିତନ୍ୟ । କାତାହୁ-ପ୍ରୁତ୍ୟିଗିରିଭାବୀ । ପରେବୁଦ୍ଧିଯୋ-
ଫୋର୍ଗର୍ବବୁଦ୍ଧିଭାବୀ । ଯୋଗେତାହୁ-ଯୁଦ୍ଧିତ୍ୟଗିରିଭାବୀ । ୧-ଶାରୀ । ଆଯ-ଗ୍ରୂ

ထမင်း၏ နှါးဖို့ခြင်းသည် ချက်ခြင်း၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖလကြီယာတည်း၊ ထို့ဖြစ်ပေးသော ဖလကြီယာကို “ကျက်ခြင်း”ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ပစ္စတိ-ချက်၏၊ ပစ္စတိ-ကျက်၏” ဟု အနိုင်ပေးနိုင်သည်၊ ထို့တွင် များကြီယာသည် ချက်တတ်သူ ကဏ္ဍားမြှုံးတည်၏၊ ဖလကြီယာကား ချက်အပ်သော ကဲ (သာဒန စသည်) မြှုံးတည်၏၊ ထိုကြီယာ ၂ မျိုးလုံး၊ ပင် ပစ္စတ်၏ အနိုင်ဖြစ်သောကြောင့် “ပစ္စ=ပါကေ-ချက်ခြင်း၊ ကျက်ခြင်းမြှုံး” ဟု နှုန်းတည်။

ပဋိများနှင့် ၈၇။ ပရီဘာသမာဟု- နာမ် ပယူစုမှာနေပိ-စသော ၃ သတ်က နာမသဒ္ဓါန်းယဉ်ရှုံး ပဋိများနှင့်-တုမုသဒ္ဓါန်းယဉ်ရှုံး မဏီမြို့ပရီယ်-၊ အမှ သဒ္ဓါန်း ယဉ်ရှုံး ဥဇ္ဈမပူရိသု သက်ဟု ဆိုသောကြောင့် “သောစ တွဲ”စသည်ဖြင့် ကတ္တား ၂၉ ရုံရှုံးပုံ ပစတ် သိ စသည်ဖြင့် ပရီယ်ဟုခေါ်အပ်သော ဝိဘတ်တို့ ၂လုံးတွဲ ၃လုံးတွဲ သက်ရလေမည်လားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏၊ မှန်၏-“သောစ တွဲ”ဟု ကတ္တားရှုံရှုံး သောစကိုင့်၍ တိဝိဘတ်၊ တွေ့ခိုင့်၍ သိဝိဘတ်သက်လျက် “သောစ တွဲ” ပစတ် သိ ဟု ပရီယ် (ဝိဘတ်) ၂၄၉ သက်ရလေမည်လား-ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏၊ “သောစ အဟာ၍ ပစတ် မိ၊ တွဲ၍ အဟာ၍ ပစသိ မိ၊ သောစ တွဲ၍ အဟာ၍ ပစတ် သိ မိ”ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိပိုကိုလည်း သိလေ၊ ဤ၌ ပရီယ်ချင်း ရောယ်ကို သက်ရလေမည် လား၊ ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိရှုံး ထိသို့ မယုံမှားဖို့ရာ သော်မြို့ပရီယ် စသော ပရီယ်ချင်း မရောအောင် ရင်းပါသည် ပရီယ်ရင်း ပရီဘာသာ သုတေသန မြန်တော်မှုသည်။

၄၄၁။ သလ္ဗား ၈၈။ ကတေသာဘိစာနဲ့—ရှုံးခြင်း ပြုသည့်အတိုင်း “သောစ အဟွှေ”ဟု ကတ္တားရှိရမှု “ပစတိ သီ”ဟု ပဋိမနှင့် မဏီမပုဂ္ဂိုလ် ပါးကိုသော်လည်းကောင်း၊ “သောစ အဟွှေ”ဟု ကတ္တားရှိရမှု “ပစတိ မီ”ဟု ပဋိမနှင့် ဥက္ကမပုဂ္ဂိုလ် ပါးကို သော်လည်းကောင်း၊ “တွေ့ဆုံးအဟွှေ”ဟု ရှိရမှု “ပစသီ မီ”ဟု မဏီမနှင့် ဥက္ကမပုဂ္ဂိုလ် ပါးကိုသော်လည်းကောင်း၊ “သောစ တွေ့ဆုံးအဟွှေ”ဟု ရှိရမှု “ပစတိ သီ မီ”ဟု ပုဂ္ဂိုလ် ၃ပါးလုံးကိုသော်လည်းကောင်း တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုခြင်းကို ပြန်လည် (တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုရမလို အိန္ဒာသော်)....

ፈዕስተኛውንና ተጠሪዎች የሚከተሉትን ስምዎች እንደሆነ ተከተል፡፡

၁၆၅။ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ယောက်တေဇ္ဇာ—ထိုကဲသိ ပုဂ္ဂိုလ် ဂါး ၃၂။ တစ်ပြီးနှင့်ကို
မဆိုဘဲ နောက်ပုဂ္ဂိုလ်တော်ခုကဲ ယူဉ်ဖော်ထိုက်သည်၊ ယူဉ်စေရ သက်စေရမည်။ ထိုသို့
သက်ရမည့်လည်း “သောနှင့် တွဲ” ဟု ကဗျား ၂၂ ဖြစ်၍ များသောကြောင့် “ပစာ” ဟု
ပုဂ္ဂိုလ် ချကြသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် နောက်ပုဂ္ဂိုလ် ယူဉ်စေရပုံသည် ပုစိုး
ထင်ရှားလတဲ့။

“သောစ ပစတိ ၈၇၊ တွင့် ဝထာတိ ဘဝတိ”—“ခုလည်းချက်၏၊ သင်လည်းချက်၏”ဟူရှိ၍ ထိုသူ ၂ ယောက်၏ ချက်ခြင်းကြိယာသည် ပစ္စွန်ကာလချင်း တဲ့နောက်၊ ထိုအကြောင်းကို ပါမို့လို ပြောဖျင့် “သောစ ပစတိ”ဟု ပြောပြီးမှ “တွေ့ဆေသာ”ဟု ပြောရမည်လားဟု လျှော်ပါးဖွေ့ကို၏၊ ဤသို့ တစ်ဝါကျော်ပြီးမှ၊ တစ်ဝါကျော်ပြောရလေမည်လား။ ဟု ယုံမှားဖွေ့ ရှိသည်ကို “ပရီယာယပ္ပသရ်”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ယုံမှားဖွေ့ရန် “ပစထ”ဟုဖြစ်၏၊ “ပစထ”ဟု ကြိယာတစ်ခုထည်းသာ ချုပ်မည်၏ “သောစ ပစတိ၊ တွေ့ဆေသာ”သည်ဖြင့် တစ်လျှော်စီ ဆိုနေဖွယ် မလို-ဟုလို ဤပုံစံ၏ “သောစ ပစတိ၊ တွေ့ဆေသာ”လိုသည် ဤသုတေသန၏ ပုံစံမဟုတ်သေး၊ ယုံမှားဖွေ့ရှိပုံကို သော ပြသောဝါကျေတော်း၊ “တွေ့မေ ပစထ”၌ တွေ့မေလည်း “ပစထ”နှင့် သင်လျော်သော

ကောဘိဓာန်တိ-သည်၊ ကိမ္မတ္ထံ-နည်း၊ သောစ-ထို့သူသည်လည်း၊ ပစတိ-၏၊ တွေ့-လည်း၊ ပစ်သုသီ-ချက်လတဲ့၊ အဟံ-သည်၊ ပစ်-ချက်ပြီ၊ ဇွဲ့-ဤပြယ်တို့၏၊ ဘိန္ဒကာလတ္တာ-ပြားသောကာလ ရှိကုန်သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ မယ် ပစ်မှာတိ-ဟူ၍၊ န ဘဝတိ-မဖြစ်ကြုတိ-ဤသို့၊ သီရေခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ဂမ့်-ကမ္မဓာတ် သည်လည်းကောင်း၊ သပ္ပါ-သပ္ပါဓာတ် သည်လည်း ကောင်း၊ ဂတိမို့-ဂတိအနက်၍၊ ဝတ္ထိနှီး-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပုံရေဝိယ-ရှေ့ဘူဓာတ်၌ ကတ္တားကို အပိုသည်ပြုခြင်းသာ၊ ဤသုတ်၏ ပုံစမဟုတ်၊ ဤသုတ်၏ ပုံစကား “ပစထ” ကြိယသာတည်း၊ ထိုပစထတော် ကတ္တားလည်း ရှုံးယူးဖွယ်ရှိရှုံး ပြုခဲ့သော “သောစ တွေ့” ပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် “သောစ တွေ့ ပစထ” သာ ဤသုတ်၌ ဆိုလိုရင်းဟုမှတ်။

ကာတွေ့ရွှေ့လွှာ။။ “သော ပစတိ၊ တွဲ ပစသီ၊ အဟံ ပစာမိတိ-ဟူရှုံး၊ ပစာမိ တွေ့ဝါ-ပစာမိ ကြိယ တစ်ခုသာ၊ ပရွှေ့တိ-ရောက်၏၊ အပလ္ထားယုံ-ဟိုကတ္တားနဲ့၊ မလို့၊ သည်ကတ္တား နဲ့ရမလို့ ဖြစ်နေသောကြောင့်) ပရိသ်တို့၏ လုံးလုံး ပဖြစ်ခြင်းသည်၊ သတိယံဝါ-ရှိသော်လည်းကောင်း၊ ဝရိယာယေး-ပစတိပြီးနဲ့ ပစသီ၊ ပစသီပြီးနဲ့ ပစာမိဟု) တစ်လုညွှန်စီ ဖြစ်ခွင့်သည်၊ ပတ္တဝါ-ရောက်သော်လည်းကောင်း၊ (ထိုကဲ့သို့၊ မဖြစ်စို့ရာ) အယ် ပရိယာသာ-ဤပရိယာသာသုတ်ကို၊ ကတာ-စီရင်အပ်ပြီ။

စံ သောစ ပေါ့၊ မယ် ဝစာမ-“သောစ ပစတိ၊ အဟာ့ ပစာမ”ဟုတစ်ဝါကျြိုးနဲ့ တစ်ဝါကျေ ဆိုရလေမည်လား-ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိရှုံး ထိုကဲ့သို့ မဆိုရ၊ “သောစ အဟာ့ ပစာမ”ဟု အဟံကို ငဲ့၍ နောက်ပုရိသ်ဖြစ်သော အမှုယောဂ ဥတ္တမပုရိသ်ကို ယှဉ်စေရ သည်၊ “တွေ့ ပစသီ၊ အဟာ့ ပစာမ”ဟု တွေ့လုညွှန်စီ ဆိုရလေမည်လား-ဟု တွေးတော ဖွယ်ရှိရှုံးလည်း “တွေ့ အဟာ့ ပစာမ” ဟု ယှဉ်စေရသည်၊ “သောစ ပစတိ၊ တွေ့ ပစသီ၊ အဟာ့ ပစာမ” ဟု ၃ဝါကျေတို့ တစ်လုညွှန်စီ ဆိုရမလို့ ဖြစ်နေရာခြားလည်း “သောစ တွေ့ အဟာ့ ပစာမ” ဟု ပရောပုရိသ်ကို ယှဉ်စေရသည်၊ ဤကို အတိုင်း အလွှာနောပ် ပူးခွဲလည်းကောင်း၊ ပုံမိ စသော ဝိဘတ်များခြားလည်းကောင်း ပရော ပုရိသ် ချုပုပုံကို သိပေး။

•ကာဘိဓာန်တိ ပေါ့၊ န ဘဝတိ-သုတ်၌ “ကာဘိဓာန်-တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုလိုရှုံး”ဟု ရှိ၏၊ ထိုပုံကို “ကတော် အကျိုး-တစ်ပေါင်းထည်း+အဘိဓာန်-ဆိုခြင်း”ဟု ဋိုကာဖွင့်၏၊ ထိုသို့ တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုခြင်းမှာလည်း ကာလချင်းတူမှ ဆို၍ ဖြစ်သည်၊ ကာလချင်း မတူလျင် တစ်ပေါင်းထည်း ဆို၍မဖြစ်၊ ထိုကြောင့် “ကာဘိဓာန်”သုတေသန ပျော်နှင့် “သောစ ပစထ”-အနေကို တွေ့ ပစ်သုသီ”-အတိတ်၌ “အဟံ ပစ်”ဟူရာဝယ် ကာလချင်း မတူသောကြောင့် “ပစ်မှာ”ဟုမြတ်ကာဘိဓာန် မဖြစ်ဟု ပြခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ဤပရော ပုရိသ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များကို ကန္တည်း ဘာသာရှိကာ၌ ရှုံး

୬୬ ଜି ॥ ଗତିଚୟାକ୍ଷେତ୍ର ଛୋଟି ବାହୁଦୀ ॥ ବାହୁଦୀ ହିଂଦୀଯିଶ୍ଵର, ଗମନୀତି-
ଗମନୀଯେବା ଏତବ୍ୟ ଉତ୍ତରବ୍ୟ-ଜୀବ । ଆକ୍ଷେତ୍ର-ଆଶ୍ର୍ମୀଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଯେବା ମଗାରୋ-
ବାହ୍ୟ । ତୀ-ଫୋକା ଛୋଟି ଆପ୍ରିଲବାହ୍ୟ । ଖୋରାତି । ବାହୁଦୀହାଣ୍ୟାନ୍ତ-ପ୍ରଦୀପ । ମାନ୍ଦ୍ରାତି
ଯାଗାରିତା ପଢୁଯେବୁନ୍ତ-ମାନ୍ଦ୍ରା ଆଶ୍ରିପତ୍ରନ୍ତଃ, ଯଥତ୍ତନ୍ତଃ, ଗାରିତରପତ୍ରନ୍ତଃ ତ୍ରୀ
ଶକ୍ରାଦିଲାନ୍ତଃ । (ଛୋଟି ପିପି) ॥

အယ် ဝါသဒ္ဓိ-သည် ဝဝတ္ထိတ ပိုဘာသက္ကာ-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ အယ် ဝါသဒ္ဓိ-သည် မာနန္တာ-မာန၊ အစီ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ကတ္တရိ-ကတ္တားအက်ပွဲ၊ နိုစံ-နိုစ္စဖြစ်သော၊ ပိုမိုစ-အစီအရှင်ကိုလည်းကောင်း၊ အညုံ-အခြားပိုဘာတ်ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ အနိုစံ-အနိုစ္စဖြစ်သော၊ ပိုမိုစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပရောက္ခာယံ-ပရောက္ခာပိုဘာတ်ကြောင့်၊ အသို့-အသို့ဖြစ်သော၊ ပိုမိုစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေတိ-ပုဇွဲ။

ဝဝဇ္ဇာတ ပေါ် သန္တာက်-[တေနာယ်၌ အယ်ဂို ဂါထာတွင်းက “ဝါသဖွံ့ဖြင့်
တဲ့] မာနအောင် စွဲဗျားရှုံး “ကြွေမူမော့၊ ဂါစ္ဆာ့” ဟု ကတ္တား အနက်၌ရှိ၍၊ “ကမမှာမော့၊
ဂမဇ္ဇာ့” ဟု မရှိဘြဲ့ဖြင့် နှစ်ပိုင် (ဖြပ်မြော်)၊ ကံဟာ့၌ကား：“ဂမိယမှာမော့၊ ဂမိယဇ္ဇာ့” ဟု
ရှိနိုင်သောကြောင့် ကတ္တရိ-ဟု မိသည်။ ပရောက္ခာဝိဘတ်၌ကား：“ဂေမ၊ ဂေမ” သသည်
သာ ရှိ၍ “ဂေဇ္ဇာ” သသည် မရှိသောကြောင့် အသန္တာဝိတည်း။ ကြောင့်သော ဝိဘတ်နှင့်
ယပ္ပါယ်းနောင်းရှုံး “ကြွေတိ-ဂမေတိ၊ ဂီးယတေ-ဂမိယတေ” စသည်ဖြင့် ဖြဖြ-
မပြု။ မိုးနိုင်သောကြောင့် အနိစိတ်တည်း။

အပစ္စယ ပရနိယနာနှိ-အပစ္စည်းသက်ခြင်း၊ နောက်အကျေရွာသုတေသန ဆောင်ကပ်ခြင်းတို့သည်။ ဟောနှီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သော-သည်၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂုဏ်တိ-သွား၏၊ တော့ ဂုဏ်၏၊ ကွစ်ဓမ္မတူတူဖိနာ-ဖြင့်၊ ဂရုပ္ပါဒရသော-ဂရုရွှေးရှိသော ရသောသရမှ၊ ပရသော-သော၊ ပဋိမပုရံသု ဗဟိုဝန်သော-ပဋိမပုရံသု ဗဟိုဝန် ဝိဘတ်၏၊ ရေ-ရေ အပြုသည်၊ ဝါဟောတိ-ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ ဂုဏ်ရေ-သွား ကုန်၏၊ တွဲ ဂုဏ်သီးပေါ့၊ ဂုဏ်မှ၊ စွဲအေသာဘာဝေ-စွဲ အပြု မရှိရှုရှု၍၊ လောပဇ္ဇာဌာ မကာရောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယသော-၏၊ မကာရော-ဖြပြု၊ ဂမေတိ-သွား၏၊ ဂမေနှီး၊ သရဲလောပေါ့-နောက်သရကို ချော့ (အနိမ့်မှ အသရကို ကွစ်ဓမ္မတူဖြင့်ချော့)၊ ဂမေသီးပေါ့၊ ဂမေမှ။

အတ္ထနောပ်ပေါ်-၌၌လည်း၊ သော-ထိုယောကျားသည်၊ ဂါမံ-ဘို့၊
ဂစ္စတော-၏၊ ဂစ္စဇွဲ့၊ ဂစ္စရေး-ကုန်၏၊ ပေ၊ ဂစ္စာမှု-ကုန်၏၊ ကုတော နတ်၊
ပေ၊ အာဂ္ဗ္ဗာ့မီတုပ္ပနီသုပန်-အစုရုံသည်တို့၏ကား၊ ပစ္စပြဿမ်ပေါ်-ပစ္စပြဿမ်၏
အနီးဖြစ်သော အတိတ်ကာလည့်၊ ဝတ္ထုမှာနှစ်စုနံ-ဝတ္ထုမှာန်ပိုဘတ်သည်၊
(ဟောတိ)။ [ပစ္စပြဿမ်ပေါ်-ဂါထာ် အမို့ယုံပြခြင်း။]

ဝါတီ ဝတ္ထဘေး။

ଦେବୀଙ୍କଳିତୁ ଖାପୁ ॥ ॥ ଯେବେ ବୁଝନ୍ତି-ବ୍ୟାହାରକୀଁ । ଲ୍ଲାଙ୍ଘାତି-ତନ୍ମୂଳୀ ।
[ଗଭାତର୍ତ୍ତର୍ତ୍ତ କି “ରାଜୁ” ପ୍ରାଣି “ରାଜୁତି-ବ୍ୟାହାରି” ଠିକ୍ ରୀପିଲାନ୍ତ୍ରିଣୀ ॥]

ဘာဝကမ္မာသုပန်-ဘောအန်ကို ကံအန်ကိုတို့၏ကား။

“အညွှာ-မာန-အန္တာ ပရောက္ခာမှ အမြားသော ဝိဘတ်ပစ္စည်း”ဟူရှု၍ ပစ္စည်းအရ ဤသတ်ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းသည် နဂိုင်ကပင် မာန-အန္တာ-ယပစ္စည်းသာ ရှိသောကြောင့် “အညွှာ”အရ တို့သော်ဘတ်နှင့် ယပစ္စည်းကိုသာယူ၊ တဗ္ဗာ-စသော ပစ္စည်းများကား နဂိုင်ကပင် ဤသတ်၏အရာ မဟုတ်သောကြောင့် ထိပစ္စည်းများနောင်းရှု၍ အနိစ္စဝိစ လေလားဟု ယံမှာဖျက် မရှိ။]

၄၄၄။ ဘဝန်၊ ပေါ့ မာတ္ထာလွှာ—“ဘဝန် ဘာဂါ”သည် သုတေသနပါသော ဘာဝန်၏ ပိုဟာတသုဒ္ဓး၊ “သောင် ပေါ့ မာတ္ထာလွှာ”ကား ထိဘာဝန်၏ သရပိပြု ပါကျ။

ငင့်။ အတွေနောပဒါနီ ဘာဝစ ကမ္မာနီ။ ။ ဘာဝစ ကာရကေ-
ဘာဝကာရကကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မာနီကာရကေ-ကမ္မာကာရကကို လည်း
ကောင်း၊ အတံ့ခေါယျ-ဟောထိုက်သော်၊ [သီမှို၌ “အဘဲ့ခေါယျ” ဟု
ပါသည်။] အတွေနောပဒါနီ ဟောနှိုး၊ စသဖွေနာ-ဖြင့်၊ ကမ္မာကတ္ထရိပိ-ကမ္မာ
ကတ္ထား အနက်၌လည်း၊ (အတွေနောပဒါနီ ဟောနှိုး) [ကမ္မာကတ္ထားကို ကာရက
ခန်း၊ (ယောကာရောတိ သဟောတူ)သုတေသု ပြခဲ့ပြီ၊ ထို့၌ပြခဲ့သော “ကရိယ
တေ”၌ “တေ” သည် ဤသုတေဖြင့် ကမ္မာကတ္ထား အနက်၌ သက်အပ်သော
ဂိဘတ်တည်း။]

ဘာဝနဲ့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဘာဝစ-ဘောမည်၏၊ သောစ-ထိုဘောဟူ
သည်လည်း၊ ကာရကနှိုးရေနဲ့-အခြားကာရကနှင့်၊ အသံသဇ္ဇာ-မရောနော
သော၊ ကောဝလော-သက်သက်သော၊ ဝါ-သန့်သန့်သော၊ ဘာဝနဲ့လဝနဲ့
ဒီကော-ဖြစ်ခြင်း၊ ဂိုတ်ခြင်း အစရှိသော၊ ဓမ္မကတ္ထား-ဓမ္မတ်နက်တည်း၊
ကရိယတိ-ပြုအပ်၏၊ လူတိ၊ ကမ္မာ-ကံမည်၏။

တည်း၊ သုတေသုပါသော ဘာဝကို “ဘာဝ ဘာဝစ” ဟု ဘာဝသာမဏ် ဝိရိဟပြု၍ ထို
ဘာဝအရ ဓတ်နက်ကို ကောက်ယူပါ-ဟူလို့၊ ချုပြုအဲ-“ဘူးသတ္ထာယ်” ဟူရှု၌ သတ္ထာ
(ထင်ရှုးဖြစ်ခြင်း) အနက်ကို ဘာဝဟု ခေါ်သည်။ ပါက(ချက်ခြင်း)အနက်သည်
လည်းကောင်း၊ ဂတ်(သွားခြင်း-သိခြင်းစသော)အနက်သည်လည်းကောင်း၊ ဘော
အနက် ငင်တည်း၊ ဤသို့လျင် ထိုထိုဓတ်နက်သည် ဘောမည်၏။ ထို့ကြောင့်ပင်
ဘောအနက်ပေးသည့်အခါ နိဂုံစာတ်နက်အတိုင်း “ဘူယတေ-ဖြစ်ခြင်း၊ ပစ္စတေ-
ကျက်ခြင်း” စသည်ဖြင့် ပေးကြရသည်။ “ဖြစ်ရာ၏” စသည်ဖြင့် ပေးကြသော အနက်
ကား အဆုံးသတ် ကြိုယာဖြစ်၍ မြန်မာစကားတစ်ရပ် အဆုံးသတ်သံပါအောင် ပေးအပ်
သော သက်တာ အနက်တည်း။

ကာရကနဲ့ ပေး သဇ္ဇာ။ ။ထိုဘောအနက်၌ “ကတ္ထား-ကမ္မာ” ဟူသော
အခြား ကာရကနက်များနှင့် ရောလျက်လည်း မရှိရှိ ချုပြု-“ပစ္စတ်-ချက်၏(ချက်တ်
၏)” ဟူရှု၌ “ချက်”ဟူသည် ဓတ်နက်တည်း၊ “တ်”ကား ကတ္ထားကာရကနက်တည်း၊
ဤသို့လျင် ချက်ဟူသောဓတ်နက်၌ ကတ္ထားကာရကနက် ရောလျက်ပါ၏။ ဂါးယတေ-
သွားအပ်၏”ခြားကား ကမ္မာကာရကနက် ရောလျက်ပါ၏။ ထို “ချက်တတ်, သွားအပ်”
ဟူသော အနက်များကို “ဘောအနက်” ဟု မခို့ရှာ ဘောအနက်ကား ထို “ကတ္ထား-ကမ္မာ”
ကာရကနက်များနှင့် မရောဘဲ သန့်သန့်ဖြစ်သော “ဘူးတ်၏” ဘာဝ(ဖြစ်ခြင်း)အနက်၊
လူဓတ်၏ လဝနဲ့(ဂိုတ်ခြင်း)အနက်”စသော ဓတ်နက်များသာ ဖြစ်သည်-ဟူလို့။
[“ကရိယတ်တိ ကမ္မာ” ကား သုတေသုပါသော “ကမ္မာနီ” ပုဂ္ဂို၌ ဝိရိဟတည်း၊ ကာရကနခန်း၌
ပြခဲ့သော ကမ္မာကာရကနကိုပင် ဤ၌လည်း “ကမ္မာ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို့၌ အမို့ယ် ရေးခဲ့ပြီ။]

အကမ္မကဘိ စာတဝါ—အကမ္မကဓာတ်တို့သည်လည်း၊ သောပသရှိ—
ဥပသာရန်င် တက္ကဖြစ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ—ဖြစ်ကုန်လတ်သော်)၊ သကမ္မ
ကဘိ—သကမ္မက ဓာတ်တို့သည်လည်း၊ ဘဝန္တိ—ဖြစ်ကုန်၏၊ တသွာ၊ ကမ္မနိ—
ကံအနက်၍၊ အနုပ္ပါယံ—အနုရှေ့ရှိသော၊ ဘူမာတဗ္ဗော—ဘူမာတ်မှ နောက်၌၊
ဝတ္ထမာနတ္ထမာပဒ ပဋိမပုရိသောကဝစနဲ့—ဝတ္ထမာနအတ္ထမာပုဒ ပဋိမပုရိသံ
ကောဂိုဏ်ဖြစ်သော၊ တေ—တေဝါဘတ်သက်။

ဓာတ္ထဟိ ကော အယ လူစွာဒီတော—မှ၊ ဓာတ္ထဟိတိ—ဓာတ္ထဟိပုဒ သည်၊
ဝတ္ထမာနနဲ့—သော်....

၄၄၅။ ဘာဝကဇ္ဈာသ ထော။ ॥ သဗ္ဗဓာတ္ထဟိ—တို့မှ၊ ပရော—
နောက် သည်၊ (ဟုတွာ—၍၍) ဘာဝကမ္မဝိသယေသု—တော ကံ အရာတို့၌
[သီဟိုင်မျို့ “ဝိသယေသု”ဟု ရှိ၏] ယပစ္စာ ဟောတီ၊ အယ်—၍၍
ပစ္စာည်းကို၊ အတ္ထမာပဒ ဝိသယေဝ—အတ္ထမာပုဒ အရာရှိသာ၊ လူသော—
အလိုရှိအပ်၏၊ အညေသုတေသုတိသုတေ—၌၊ အနုဝတ္ထတိဝါရာတေန—လိုက်စေ

အတမ္မကဘိ ပေါ့ တေ—“အကမ္မကဘိ ပေါ့ ဘဝန္တိ” ကား အကမ္မကဖြစ်
သော ဘူမာတ်ဖြင့် ကံဟောရပ်ကို ပြလို၍ “ဘူမာတ်နောင် ကံအနက်ကို တေဝါဘတ်
သက်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသော (ကာရုဏ) ဝါကျတည်း၊ ဘူစသော အကမ္မက
ဓာတ်တို့သည် ဥပသာရန်င် တွောက်ရသောအခါ သကမ္မကဓာတ်လည်း ဖြစ်နိုင်ကြ၏၊
ထိုကြောင့် အနုပသာရန်င် တွောက်နေသော ဘူမာတ်သည် သကမ္မကဖြစ်ရကား၊
ဘူမာတ်နောင် ကံအနက်၌ တေဝါဘတ် သက်နိုင်သည်၊ [သကမ္မကဘိ ဘုဝန္တိ၌ အပို
သုဒ္ဓသည် သကမ္မကအဖြစ်၏ မဖြေကြောင်းကိုပြသော အနိယမတ္ထတည်း၊ ဥပသာရန်င်
တွေ့သော်လည်း အဖြုံ သကမ္မကဖြစ်ရမည် မဟုတ်၏၊ “သမ္မဝတိ—ကောင်းမွာဖြစ်၏၊
ပတိွှောတိ—တည်၏”၌၊ ဘု—ဌာဟုသော အကမ္မကဓာတ်တို့သည် သံ—ပတိွှောပသာရန်င်
တွေ့ရသော်လည်း အကမ္မကဖြစ်ဖြုံ ဖြစ်သည်—ဟုလို။]

၄၄၆။ အတ္ထမာပဒဝိသယ ဝါယိသာတေ—၍၍သုတိဖြင့် သက်သော
ယပစ္စာည်းကို အတ္ထမာပုဒဝိဘတ် နောင်းရှေ့ရှိသာ အလိုရှိအပ်၏၊ ဝိသယေဝြုံ ဝေဖြင့်
“တဗ္ဗ—အနိယ—တ စသော တောက်ဟောပစ္စာည်း နောင်းရာတို့၌ အလိုမလိုအပ်”ဟု
ကန့်သည်၊ ထိုကြောင့် “ဘဝတဗ္ဗ” စသည်၌ ယပစ္စာည်း မသက်တော့ပြီ၊ [ကြုံ] “အတ္ထမာ
ပဒ ဝိသယ ဝါယိသာတေ” ဟုသောစကားကို ကောက်ချက်ချကျင် တောက်အနက်
ကို ဝိတတ်ကသာ ဟော၏၊ ယပစ္စာည်းက မဟော၊ ယပစ္စာည်းမှာ “ပစ္စာယော ရူပသီဒ္ဓ
မတ္ထောဝ်”နှင့် အညီ ရုပ်ပြုးခြင်း အကျိုးလာသာ သက်ရ၏၊ “ဘဝတဗ္ဗ” စသည်၌ကား
ယပစ္စာည်းမပါဘူး ရုပ်ပြုးနိုင်သောကြောင့် ယပစ္စာည်း မသက်တော့—ဟု မှတ်ချက်ရ
သည်။]

အပ်သော ဝါသဒ္ဒိကြောင့်၊ ယလစ္စယောက်-ကြောင့်၊ ရုခို-သည်၊ နဘဝတိ-မဖြစ်၊ အေဝဇယောန-သည်၊ သူခံ-ကို၊ အနောယတော်-ခံစားအပ်၏။

တယာ-သင်သည်၊ သမ္မတိယော-စည်းစိမ်တိကို၊ အနုဘူယဖွှဲ-ခံစား
အပ်ကုန်၏၊ ဒေဝဒတွေ့န-သည်၊ တွဲ-သင်စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘူယသေး၏၊
တဗောဓ-သင်စည်းစိမ်တိကို၊ အနုဘူယရေး-ကုန်၏၊ တယာ-သည်၊ အဟံ-
ငါစည်းစိမ်ကို၊ အနုဘူယ-၏၊ မယံ-ငါစည်းစိမ်တိကို၊ အနုဘူယာမေး-
ကုန်၏။

ଗୁଡ଼ିରାତ୍ର ଲୁହାକିଟୋ—ଗୁଡ଼ିରାତ୍ର ଆଶ୍ରମେହୁଯୁତ୍ତମ୍ବୁ ଗୁଡ଼ିଟି— ବନ୍ଦୀ ଠାକେ—ଏବେଳି....

အညေသာစ ၁။ န ထ ဝတီ—အညေသာစ သုတေသန လိုက်သော ပါသချိက “ယုဝဏ္ဏာနှစ် ယဏ္ဍာဏ” စသည်ဖြင့် ယပစ္စည်နောင်းရာ၌ ဂုဒ္ဓမပြုရ-ဟု အသွေစိမိကို ပြသောကြောင့် “အနုတ္တယတေ”၌ ဘူကို ဂုဒ္ဓမပြုရ ထိုကြောင့် “အနုဘတ်ယတေ”ဟု ရုပ်မရှိနိုင်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ သို့သော “သယမောင် အဘိဘဝိယတေ ပါပကာရီ” စသည်ဖြင့် ပါမိတ် ရှိသောကြောင့် ထိုစကားကို အမြဲဟု မဟုတ်အပ်။

အနုတေသန ၁၇။ ပဋိမာရဝိ—“အနုတ္ထယတေ သုခံ ဒေဝါဒတ္ထာ” ၌ အနုတ္ထယတေ—ဟူသော အာချာတ်ကြံယာပုဒ်က ကတ္ထားကို မဟော ထို့ကြောင့် ကတ္ထားအနက် ကို ဟောဖို့ရာ ကတ္ထာရိစသုတ္ထဖို့ တတိယာသက်၍ “ဒေဝါဒတ္ထာ”ဟု ရှိရသည်။ ကဲ အနက်ကိုကား အနုတ္ထယတေပုဒ်က ဟောသောကြောင့် “ကမ္မတတ္ထ ခုတိယာ”သုတ္ထဖို့ စုတိယာသက်ခွင့် မရုလိန်အနက် ထွန်းပြရှိသာ “လိုက်တ္ထ ပဋိမာ” သုတ္ထဖို့ ပဋိမာသက်၍ “သုခံ”ဟု ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် “ဟောရာ ဟောရာ ပဋိမာ” စသည်ဖို့ ဆိုကြရသည်။ [“အနုတ္ထယတ္ထ သမ္မတိယာ” စသည်၌ အမိုာက်မှာ အခြေပြု ကဲလား ရွှေပံ့ကို နားလည်ပြီးဖြစ်လျှင် မက်တော်ပြု။]

သည်၊ သူခံ-ကို၊ အနိဘူယျတိ-ခံစားအပ်၏၊ အနိဘူယျတေဝါ-လည်းရှိ၏၊ အနိဘူယ့်-ကုန်၏၊ ပေ၊ အနိဘူယျမ၊ ဒီဇွားဘာဝေ-ဒွေဘော်မဖြစ်ရာ၌၊ အနိဘူယတိ၊ အနိဘူယ့်-ဟု ဖြစ်၏၊ ကွစ်တိ ကို၊ အနိဘူယတေ-အနိဘူယတေဟု ဖြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ဘာဝေ-ဘောအန်ကြိုး၊ အဒဗ္ဗာဂုဏ်နော-ပြပ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း မရှိသော ပါ-ပြပ်မဟုတ်သော၊ ဘာဝသီ-ဘော၏၊ ပါ-ကြိုယာ၏၊ ကေဇွား-တစ်ခုထည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေဝါစနေမော-ကေဂုဏ်ချည်းသာ၊ (ဟောတိ)၊ တွေ့-ထိုးကုစ်တစ်သည်း၊ ပဋိမ ပုရိသသောဝါ-ပဋိမပုရိသ်၏ သာတည်း၊ ဒေဝဒဇွာန်-သည်ဘူယတေ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဒေဝဒဇွာန်-သည်၊ သမွတ်ဘဝန်-ယခုဖြစ်ခြင်း၊ ကူတိ အဇွား-နက်။

အကြောင်းရေးအကြောင်း—[သိန့် “ဝေး”ဟု ရှိ၏] ကြေားဟော မဟုတ်သော ဘော-ကံဟောသော အရာ၌သာ ဤသိဖြင့် အတွေ့နောပုဒ် ပိုဘတ်ကို ပရသာပုဒ်ပြန်ရ ခြင်းဖြစ်သည်၊ ဘာကြောင့်နည်း...ကြေားဟောရာ၌ကား “ကြောင့် ပရသာပုဒ်” သုတ်ဖြင့် ပရသာပုဒ်ပိုဘတ် တိုက်ရိုက်သက်နိုင်ရကား ပရသာပုဒ်ပြန်ဖွယ် မလို သောကြောင့်တည်း။

ဘာဝေ ပေ၊ ကေဝန်မော—ဘောအန်ကြိုး ကေဂုဏ်ပိုဘတ်သာ သက်ရသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း-ဟု မေးဖယ်ရှိသောကြောင့် “အဒဗ္ဗာဂုဏ်နော ဘာဝသီကြေား”ဟု မိန့်သော-ဟူသည် ဖြစ်ခြင်း သွားခြင်း၊ စသောကြိုယာတည်း၊ ပြပ်မဟုတ်၊ ထိုပြပ်မဟုတ် သောကြိုယာသည် တစ်ခုထည်းသာတည်း၊ ခုံ-ခုံ-ဘူမာတ်၏ အန်ဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်း၊ ကြိုယာသည် (အရာဝတ္ထုပေါင်းများစွာ ဖြစ်နေကောမှ) ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ကွဲပြား ခြင်းမရှိ၊ ထိုအတူ ဂမ်မောတ်၏ အန်ဖြစ်သော သွားခြင်းကြိုယာလည်း လူပေါင်း များစွာ သွားစေကောမှ သွားခြင်းကား တစ်မျိုးထည်းသာတည်း၊ “ဂုဏ်-သွားကုန်၏” စသည်ဖြင့် ဗဟိုစုံသွေ့ခြင်းကား သွားတတ်သွေးပြန်တွေ များသောကြောင့်တည်း၊ သွားခြင်းကြိုယာ သက်သက်၍ကား ထိုကဲသို့ ပြပ်နှင့် ရောစပ်ခြင်းမရှိသောကြောင့် ပြပ်အပြားကိုလည်း ငဲ့နေဖွယ်မလို၊ ထိုးကြောင့် ဘောအန်ဟော ကြိုယာပုဒ်၌ ကေဂုဏ်ပိုဘတ်သာ သက်ရသည်။

တွေ့ ပဋိမပုရိသသောဝါ-ကြိုယာသက်သက်ဖြစ်၍ “တုမှ-အမှ” သွားကိုတွေ့နှင့် အန်မတူ (တုလျာခိုကရာဏာ မဖြစ်)ရကား မျိုးမ-ဥတ္တာမပုရိသို့လည်း သက်ခွင့် မရှိ၊ ပိုဘတ်မပါလျှင် ဖုန်ရာမဝင်သောကြောင့် ဖုန်ရာဝင်စေခြင်း အကျိုးငဲ့ ပဋိမပုရိသ် ပိုဘတ်သာ သက်ရသည်၊ ဤစကားအရ “ဘောဟော အချာတ်ကြိုယာပုဒ်၌ ပဋိမပုရိသ် ကေဂုဏ်သာ” ဟုမှတ်၊ ထိုးကြောင့် ပုံစွဲ “ဘူယတေ” ဟု ပဋိမပုရိသ် ကေဂုဏ်သာ တစ်ရပ်ထည်း ထုတ်ပြထားသည်။

ပစ္စာတုတော့-မှနောက်၌၊ ကမ္မာနိ-ကံအန်က်၌၊ အတူနောပဒေ-အတူနောပုဒ် ဝိဘတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယပစ္စာယော-ကိုလည်းကောင်း၊ ကတော်ပြုအပ်ပြီးသော်၊ [“စကာရေ ကတော်” ၌ ရှိခိုးစပ်။] ဝိပရိကာမေန-ဖြင့်၊ ယသာတိ-ယသုပိုဒ်သည်၊ ဝတ္ထာမာနေ-သော်၊ [စဝ္ထာ ယကာရ ဝကာရဖြော် ၌ လှိုးစပ်။]

၄၄၇။ တသော စဝ္ထာ အပေါ် ပေါ် သမတ္တာသော။ ၁၁၁၀ကမ္မာ ဝိသယသာ-ဘောကံဟူသော အရာရှိသော၊ (ဘောကံ အရာ၌ စီရင်အပ်သော-ဟူလို့)၊ တသော ယပစ္စာယော-ထိုယ်ပစ္စာ-၏၊ စာတွေကျို့နှင့်-စာတွေနှင့်၊ သဟာ-တက္ခာ၊ ယထာသမ္မား-ဖြစ်သင့်သည်အားလုံးဖြာ စဝ္ထာယကာရ ဝကာရဖြော်-စဝိုင် အဖြစ်၊ ယအဖြစ်၊ ဝအဖြစ်သည်၊ ဟောတိ။

၁-ဆက်၊ အတူ-ဤသုတေသန၌၊ လူဝဏ္ဏာဂမောဝါတိ လူတော့-မှ၊ သီဟ ကတိယာ-ဖြင့်၊ ဝါသဒ္ဒို-ကုံး၊ အန်ဝတ္ထာတဗ္ဗာ-လိုက်စေထိုက်၏၊ သောစ-ထိုဝါသဒ္ဒိုသည်လည်း၊ ဝဝတို့တရိဘာသတ္ထာ-၏၊ တေန- ထိုကြောင့်၊ သယပစ္စာယာနှင့်-ယပစ္စာ-နှင့် တက္ခာဖြစ်ကုန်သော၊ စာတွေနှင့်- စာတ်၏ အဆုံးဖြစ်ကုန်သော၊ စတဝ္ထာနှင့်-စဝိုင်၊ တဝိုင်တို့၏၊ စဝရှိ-စဝိုင်သည်လည်းကောင်း၊ ရဝါနှင့်-ရအကွဲရာ ဝအကွဲရာတို့၏၊ ယဝတ္ထာနှင့်-ယ၊ ဝ အဖြစ် သည်လည်းကောင်း၊ ယထာတွေ့မံ-တိုင်း၊ ဟောတိ-၏၊ လူတိ-ဤသုတေသန၌ စိရင်ခြင်းကြောင့်.....

ဘူယတေ ပေါ် ဘဝနှင့် တူဖြော်-သီဟိုင်းမှု၌ “ဘူယတေ အေဝဒတ္ထာနှင့် အေဝဒတ္ထာန သမ္မာတိ ဘဝနှုန်းတူဖြော်”ဟုရှိ၏၊ မြန်မာမှု၌ “အေဝဒတ္ထာန”တစ်ပုံးကျသည်၌ ပြင် “သမ္မာတိ+ဘဝနှင့်”ဟု ပုံစံပါက်လျက် ရှိသည်။] ရှေ့ အေဝဒတ္ထာနသည် ဘူယတေ၏ ကတ္ထား၊ နောက် “အေဝဒတ္ထာန” ကား ဘဝနှင့်၏ ကတ္ထားတည်း၊ “ဘူယတေ အေဝဒတ္ထာန”သာပုံစံ၊ “အေဝဒတ္ထာန သမ္မာတိဘဝနှင့်”ကား ထိုပုံစံ၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊ ဘူယတေ၌ တေဝိဘတ်အတွက် ပစ္စာပြုနှင့်ကို “သမ္မာတိ” ဟု ဖွင့်၍ ဘူမေတ်၏ ကြိယာအန်ကို “ဘဝနှင့်” ဟု ဖွင့်သည်။ [ကြိုးသောမှတ်ဖွယ်ကို ဘဝကမ္မာသု ယော သုတ်ဖွင့် ကစ္စည်းဘာသာရှိကာမှာ ရှုံး။]

၄၄၈။ စဝရှိ ပေါ် ယထာတွေ့မံ-သုတေသန “တသော စဝ္ထာ ယကာရ ဝကာရဖြော်” ဟု တစ်လုံးတည်း ဆိုထားသဖြင့် “မည်သည်”စာတွေနှင့် တက္ခာဖြစ်သော ယပစ္စာ-ကို (စဝိုင်လ-ဝတိုင်)မည်သည် အကွဲရှုပြုရမည်” ဟု မသိသာချေ၊ ထိုကြောင့် လာလတဲ့ သော လူဝဏ္ဏာဂမောဝါသုတ်မှ ဝါသဒ္ဒိုကို ခြေသံ့လှည်းသလို ရှေ့သို့ပြန်လိုက်စေ၍၊ ထို ဝါသဒ္ဒိုက ပါဌီတော်နှင့် လျှော့အောင် သတ်မှတ် ပေးရသည်၊ ထို ဝါသဒ္ဒို၏

ଦ୍ରଦ୍ରି ॥ ଲୁଙ୍ଗୁଗାଗମେତି ॥ ଶରେ-ଦେବା ହାବାଗମକୁରିବୁଲେ-ଦେବା
ତାପ୍ତି ଯବତ୍ତୁଲେ-ତ୍ରି ଯବତ୍ତୁଲ୍ଲୟି:କ୍ରୋଦ୍ଧ । ବାଲ୍ପୁହି ବାତ୍ତୁହି-ତ୍ରିଭୁ(ଫୋର୍ମ୍‌ପ୍ରୈ) ।
ଲୁଙ୍ଗୁଗାଗମେ-ଲୁଙ୍ଗୀଲାଲ୍ଲେଣ୍ଟିଲ୍ଲୟି । ଠି ଖୋତି । ଲୁତି-ଲ୍ଲୁଜୁତିଫ୍ରିଡ୍ ।
ଲ୍ଲୁଜୁ କାର୍ବାଗମେ (ଖୋତି) । ଆଯ ଠିଲ୍ଲେଣ୍ଟି । ଅନ୍ତିମିତିରିହାବୁଲ୍ଲୋକ୍ଷା । ଫ୍ରା
ଏ-ଦେବା-ତ୍ରି ଅପ୍ରିବୁଲ୍ଲୟି:(ଖୋତି) । [“କିମିଲ୍ଲେଣ୍ଟି ଲ୍ଲୋରି ଚିତିଫ୍ରିଡ୍ ତ୍ରିପ୍ରି”]

သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ယပစ္စည်းနှင့် တက္ကဖြစ်သော ဓရတ္ထနစင်(တ)ဝင်ကို အစဉ် အတိုင်း စစ်ပြု၊ စန့်ငံ တကို စ၊ ဆန့်ငံ ထကို ဆ-လျှော့သို့ အစဉ်ကျအောင် ပြုပါ ဟူလို့ ယန့်ငံ တဲ့က ဓရတ္ထနရ-ဝက္ကကား အစဉ်အတိုင်း ယ-ဝပြု။ [ဆောင်ပုဒ်ကို အခြေပြု၍ ပါထားပြီ။]

ဟူလို့] အဝေဒ္တာနဲ့သည်၊ ဂါမာ-ကို၊ ဂါးယတေ-သွားအပ်၏၊ ပေါ့
ဂါးယာမျှ။

နွာဒေသသာဘဝေ-စွာအပြု မရှိရာ၌၊ ဓာတုဟိုတိ ယောတိ ဝါတိစ
ဝတ္ထာတေ။

၄၄၉။ ပုဇွဲနှုပ္ပါ။ ॥ ဟောဌာ-အောက်သုတိ၌၊ အနဲ့ဖွေ့ဖြေ့-မဆိုအပ်
သော ဓာတ်တိမှ၊ ပရသောဝါ-နောက်ဖြစ်သော ယပစ္စည်းကိုသာ၊ လူဗုံ-
ဤသုတ်ဖြင့် ယူခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တောနဲ့ထိုးကြောင့်၊ က ၄ ပေါ်
ယကာရလသစ္စ ဟေဝ-ကဝင်၊ ၄၀၎၊ ပဝင်၊ ယအကွာရာ၊ လအကွာရာ၊
သအကွာရာ အဆုံးရှိ သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓာတ်ဟို-တို့မှ၊ ပရော-
သော၊ သော ယပစ္စယော-သည်၊ ပုဇွဲရပံ့-သို့၊ ဝါ အောပွဲတေ-ဝိကပ် ရောက်
၏၊ လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ မကာရာ-မအကွာရာမှ၊ ပရသာ-သော၊ ယကာ
ရသာ-ယအကွာရာ၏၊ မကာရော-မပြု၊ ဂမ္မတေ၊ ဂမီယတေ-သွားအပ်၏၊
ပေါ့ ဂမ္မသေ-ဂမီယသေ၊ ဂမ္မရော-ဂမီယရော၊ ပေါ့ ဂမ္မဘမှ-ဂမီယာမျှ၊ ပရသာ
ပဒ္တာ-ပရသာပုဒ် အဖြစ် သည်၊ (သတိ-သော်)၊ ဂါးယျတိ ဂါးယျနှို-ဟု
ဖြစ်၏၊ ဂါးယာတိ ဂါးယာနှိုဝါ- ဟုလည်းရှိ၏၊ ဂမ္မတိ ပေါ့၊ ဂမီယာနှို-ဟုဖြစ်၏၊
လူကာရာဝမေ-လူလာရာ၌၊ ဂမီယာတိ၊ ဂမီယာနှို- ဖြစ်၏၊ တထာ-ထိုးအတွေး
ယမီယာတိ ယမီယာနှို လူစွား- တည်း....ဝတ္ထာမာနာဝိဘတ္ထိ-ဝတ္ထာမာနာဝိဘတ်
သည်၊ (နိုင်တာ-ပြီ)။

ကပ်နိုရာ သရမရှိ၍သာ လူဝင် လာရသည်၊ ယကို ပုဇွဲရပ်ပြု၍ “ဂမ္မတေ”ဟု
လည်းကောင်း၊ မိကို ယသို့ ကပ်၍ “ဂမျာတေ” ဟုလည်းကောင်း စသည်ဖြစ်ရှု၏
ကပ်နို သရမလိုသောကြောင့် လူဝင် လာဖွယ်မလို-ဟု မတ်။

၄၅၀။ ဟောဌာနဲ့ဖွေ့ဖြေ့ ပေါ့၊ ဝါ—“တသေ စဝေ့” သုတ်ဖြင့် စဝင်-တဝင်-ရ
ဝ အကွာရများကို ဝါသဒ္ဒာ၏ သတ်မှတ်ချက်အရ ယူခဲ့ပြီ၊ ထိုသုတ်၌ မဆိုအပ်သေး
သော က-၄-ပဝင် ၃ ခုနှင့် ယ-လ-သအကွာရတို့ ဆုံးလျှောက်ရှိသော သကာဓဝ်
စသည်ကို ဤသုတ်ဖြင့် ယူသည်၊ က ၄ အဲ ထိုကား ပါမိုးပုံစံ မရှိ၍ ယူဖွယ်မလို့
ထိုးကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ကဝင်စသည်ဆုံးသော ဓာတ်နောင် သောက် အရှုံးသောက်သော
ယပစ္စည်းကို ရှေ့စာတွန်းနှင့် တွေအောင်ပြုသည်။ [ဆောင်ပုံစံနှင့် တကွ ကြိုင်းသော
မှတ်ဖွယ်ကို အခြေပြု၍ ပြထားပြီး]

ပန္တမိဝင်ဘဏ်ခန်း

ଆକାଶଫୁଲ-ଫେଣ୍ଡିଂ:ପ୍ରିନ୍ଟିଂ; ଆକାଶଟ୍ରୀ-ପ୍ରିନ୍ଟିଂ; ଆବିଷାକ୍ଷି-ଟୋଳ୍ଡ ତପ୍ରିନ୍ଟିଂ; ଆବିଷିଙ୍ଗ୍ରେ-ପ୍ରିନ୍ଟିଂ; ଏବାବ-ଫ୍ଲିଟୋଳ୍ଡ ତପ୍ରିନ୍ଟିଂ; ହୃଦୟବ୍ୟାପ୍ତି-ଲାଇସ୍; ଲୁଣବ୍ୟାପ୍ତି-ଅଲିୟୁସନ୍ ପାର୍ଟୀଜନ୍ ଏବା ଅବ୍ୟାପ୍ତି-ମର୍କେଟିଙ୍ଗ ଏବା; [ଆଶ୍ରମୀକାର୍ଯ୍ୟ “ଆ” କ୍ଷେତ୍ର ଅବ୍ୟାପ୍ତି ଆବିଷିଙ୍ଗ୍ରେ, ଅବ୍ୟାପ୍ତି ଏବା ଅବ୍ୟାପ୍ତି ଲୁଣବ୍ୟାପ୍ତି ଅବ୍ୟାପ୍ତି ଉପରେ ଅବ୍ୟାପ୍ତି ଏବା ଅବ୍ୟାପ୍ତି ଲୁଣବ୍ୟାପ୍ତି]

အတ္ထသု - အကျိုးဂိုး ပတ္တနဲ့ - ဆူတော်းခြင်းတည်း [ငှုံးနောက်၌
“အသသိဇ္ဈာ ”ပါသည်ကား အပို့] တသို့ အဘက်တွေသိဇ္ဈာ -ထိစေခိုင်းခြင်း၊
တောင့်တွေ့ခြင်းအနက်၌၊ (ပွဲမီ ဟောတိ)။

အနိုင်(သမီးပေ)-အနိုင်း၌; ဥက္ကာလော-ထိုအပ်သော ကာလတည်း
အနိုင်ဗာလော-အနိုင်း၌ ဆိုအပ်သောကာလော-ပစ္စာပွဲနှင့်
ကာလတည်း၊ လူတိ အတွော့-နက်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥက္ကာလော-အတိတ်
အနာဂတ် ပစ္စာပွဲနှင့်ဟု ဆိုအပ်သော ကာလသည်။ နှ-မဟုတ်၊ အနိုင်ဗာ
ကာလော-ဆိုအပ်သော ကာလမဟုတ်။ တသို့ အနိုင်ဗာလော-ထို အတိတ်
အနာဂတ် ပစ္စာပွဲနှင့်မဟုတ်၊ မဆိုအပ်သော အနက်၌။ ကာလ-ကာလကို၊ အနာ
မသံတ္ထာပ်-မသံ့သပ်များလည်း၊ (ပြောမိ) ဟောတိ၊ လူတိ အတွော့-နက်။

အနေသိမီပေ ၁။ ပစ္စာနှင့်ကာလောတူဖြော—အာချာတ်ကြံယာများကို ကာလဖြင့်
သိမ်းယူရောတ်ပြရာ၌ ကာလ ၃ မျိုးဖြင့် ရေတွက်နည်း၊ ကာလ ၆ မျိုးဖြင့်
ရေတွက်နည်းဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ “ယု တိကာလ” သော ဂါထာ၌ ကာလ ၃ မျိုးဖြင့်
ရေတွက်ပုံကို သိရ၏၊ “ကာလသု အတိတာ နာဂတ် ၁။ ကာလသုပိုလိုပေသာနှင့်
ဆစ် ဘိန္ဒာတွေ”ဟူသော စကား၌ ကာလ ၆ မျိုးဖြင့် ရေတွက်ပုံကို သိရ၏၊ ထိုတွင်
ကာလ ၃ မျိုးဖြင့် ရေတွက်နည်းနှင့် သင့်လျော်အောင် “အနုတ္ထကာလ” ပုံကို ဖွင့်
ပြထိ၍ “အနဲ ၁။ ပစ္စာနှင့်ကာလော တူဖြော” ဟုမိန့်သည်။ “အနဲ+လူကာလ”ဟု
ခြော့၍ အနုပေသာရာသည် သမီပအနက်ဟောတည်း-ဟု သိစေလို့ အနကို “သမီပ”ဟု
ဖွင့်သည်။ အတိတ်ကြံယာသည် လွန်ပြီးဖြစ်၍ ဝေး၏၊ အနာဂတ်ကြံယာလည်း မဖြစ်
သေး၌ ဝေး၏၊ ပစ္စာနှင့်ကြံယာကား အနီးကပ်သုတေသနရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “အနဲ+
လူကာလော-အနီး၌ ဆုံးအပ်သော ကာလဟုသည် ပစ္စာနှင့်ကာလပင်တည်း” ဟု
“အနဲတာကာလော”အရ သရုပ်ကို ပြု၍၏ “ပစ္စာနှင့်ကာလော တူဖြော” ဟု မိန့်သည်။

“+වුඩාගාලා නේ වෙත අදාළව් තුවැටි ගොන්තුවූ—ගාල ම මුළු:අද් වාද් ලෙස්ලා නේ වෙත අදාළව් තුවැටි “+වුඩාගාලා” තෙවන් ගිහිකි! “+වුඩා

ကာလော-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စာဖွန့်ဟု ဆိုအပ်သော ကလမဟုတ်” ဟူရာ၌ “မည် သည့်ကာလုံး ပွဲမိမိဘတ်သက်သည်” ဟု ကာလကို မသုံးသပ်ခြင်းကို “အနတ္ထကာလ” ခေါ်သည်ဟု ပြလို၍ “ကာလ အနာမသိတွာ” ဟု မိန့်သည်၊ “ကာလကို မသုံးသပ်ခြင်း” ဟူသည်လည်း ကာလနာမည့် မတယ်ခြင်းပင်တည်း၊ “ဝတ္ထမာနာ ပစ္စာဖွေနေ့၊ အပစ္စကျေပရောက္ခာတိတေ၊ အနာဂတ် ဘတ်သုံး” တို့ကဲ့သို့ ပစ္စာဖွန့်ကာလ-အတိတ်ကာလ အနာဂတ်ကာလ ဟု ကာလနာမည်ကို လုံးဝတယ်ပဲ “အာဏာတိ အာသီ၌ ကြိယာ အနက်၌ ပွဲမိမိဘတ်သက်” ဟု ဆိုလိုသည်၊ “ကာလ အနာမသိတွာပါ” ဟု သီဟို၌မျှော်၏ ထိုအပ်သွေ့ဖြင့် ပဋိမနည်းအလို “ပစ္စာဖွန့်ကာလ” ဟု ကာလကို သုံးသပ်ခြင်းကို ဆည်းသည်။

ဆတ္တုဗုံးအုံ- “သုခိုဘဝတု-ချမ်းသာခြင်းရှိသူ ဖြစ်ပါစေ” ဟု ဆတ္တုဗုံးရှိသာင်းမှုကြိယာသည် နှုတ်ဖြင့် ဆိုလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ “အေဒီ ပစ္တု-ထမင်းချက်လော” ဟု စေခိုင်းရာ၌လည်းစေခိုင်းမှု ကြိယာသည် နှုတ် ဖြင့်ခိုင်းသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ “သွေးပစ္တု-နက်ဖန်+ချက်လော” ဟု အနာဂတ်အတွက် ခိုင်းစေကာမှ စေခိုင်းမှု အာဏာတိကြိယာကား ခိုင်းသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ပင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအာဏာတိ အာသီ၌ကြိယာကို “အနှုံ+သမီးပေ ဥက္ကာကာလော” အရ ပစ္စာဖွန့်ကာလဟု ပဋိမနည်းဖွင့်ပြခြင်းသည် သင့်လျော်၏။

“ဂုဏ်တု-သွားလော” စသည်ဖြင့် စေခိုင်းရာ၌ စေခိုင်းခြင်းကြိယာကိုသာ တွေ့ရှု၏၊ “မရှု ဂုဏ်တိ” စသည်ကဲ့သို့ သွားပဲ-သွားပြီး-သွားလတဲ့ကြိယာကို မတွေ့ရှု ထိုအတူ “သုခိုဘဝတု-ချမ်းသာပါစေ” ဟု တောင့်တရာ့၌လည်း တောင့်တခြင်းကြိယာ ကိုသာ တွေ့ရှု၏၊ ချမ်းသာပြီး-ချမ်းသာပဲ-ချမ်းသာလတဲ့ ကြိယာကို မတွေ့ရှု၊ ထို့ကြောင့် အာဏာတိ အာသီ၌ကြိယာများကို “မည်သည့်ကာလ” ဟု မဆိုရာ၊ ကာလကို လုံးဝမသုံးသပ်-ကာလနာမည်မတယ်ပဲ အာဏာတိကြိယာအနက် အာသီ၌ကြိယာ အနက်၌ ပွဲမိသက်သည်ဟု ပြလို၍ “နှုန်းအာဏာဘ်နှင့်သူ သင့်လျော်သည်ပင်” ပြခြင်းလည်း သူအာဏာဘ်နှင့်သူ သင့်လျော်သည်ပင်။

သုခုနိတိ။ ။ အတ္ထာနဲ့ ဂမနာဒီနဲ့ နို့လွှာ့နဲ့ ။ ၇၃ ဒီသာတိ။

ဂုဏ်တု ဂဇ္ဈာယ့်နှောဒီ၊ ဂုဏ်ကာလေ ယမတာ တမတာ၊

အဂုဏ်ကာလေ နို့လွှာ့၊ တုန္စို့ကိုဘို့ယော။

ယတော့-အကြောင်ကြောင့်၊ ဂုဏ်တု ဂဇ္ဈာယ့်နှောဒီ ဂုဏ်ကာလေ-ဂုဏ်တု၊ ဂဇ္ဈာယ့် အစုံသည်ကို ဆိုအပ်ရာအခါ၌၊ ဂမနာဒီနဲ့ အတ္ထာနဲ့-သူးခြင်းစသော ကြိယာအနက် တို့၏၊ နို့လွှာ့-ဖြစ်ခြင်းကို၊ နဲ့ဒီသာတိ-မတွေ့မြင်အပ် (မတွေ့ရာ)၊ တမတာ-ကြောင့်၊ တုန္စို့ကိုဘို့ယော-တုန္စို့အာဏာတိ အာသီ၌အနက်ကို ပြတေတ်သော ဝိဘတ်တို့ကို၊ အဂုဏ်ကာလေ-ကာလကို မဆိုအပ်ရန်း၊ ဝါ-ကာလကို မသုံးအပ်ပဲ၊ (ထေရေနာ-ကန္တည်းစေရိသည်)၊ နို့လွှာ့-ဉာဏ်ပြအပ်ကုန်၏။

တ္ထာ-ထိအာဏာတိ အာသီ၌အနက်တို့တွင်၊ အာသီသနတ္ထာ-တောင်တွင်၊ အနက်၌၊ ဘူမှာတုတော့မဲ နောက်၌၊ ပဋိမီ ပဋိမုပ္ပါဒ်သေကာဝနနဲ့-ပျော်ပို့ဘတ် ပဋိမုပ္ပါဒ်၏ အကုန်ဖြစ်သော၊ တု-တို့ဘတ်သက်၊ အပစ္စယုဂ္ဂို၌ အဝါဒသာ-အပစ္စည်း၊ ပုံး၊ အဝ အပြုတိသည်၊ (ဟောဘို့)၊ သော-ထိသူ သည်၊ သုခို-ချမ်းသာ၏ရှိသူသည်၊ ဘဝတု-ဖြစ်ပါသေတည်း၊ တေ-ထိသူတိသည်၊ သုခိုတာ-သုချိုတုကုန်သည်၊ ဘဝနဲ့-ဖြစ်ပါစေကုန် သတည်း။

ବିପରୀକ୍ଷାମେତ୍ର-ଡିଟ୍ରିକ୍ ଅଗ୍ରବନ୍ଦେଶ୍ଵର ୦୯୫୩୮

၄၅။ ဟိုတယ်ပဲ ၈။ အကာရတော့မှု၊ ပရော-သော၊ ဟို
ဂိုဘတ္ထိ-သည်၊ လောပဲ၊ ဝါ၊ အာပဇ္ဇာတော့တွဲ၊ သူခို-သည်၊ ဘဝ-ဖြစ်ပါ
စေသေတည်း၊ ဘဝါဟို ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဟိုနှိုး-ဟိုတိဘတ်ကြောင့်၊ ဒီယော-
ဒီယာပြု၊ [အကာရော ဒီယံ ဟိုမြေမေသူ-ဖြင့်ပြု] တဗမ္မ သူခိုတာ ဘဝထား၊
အဟံ သူခို ဘဝါမို-ဖြစ်ပါ လို၏၊ မယ် သူခိုတာ၊ ("သူခိုနော" ဟုလည်း
ရှိ၏)၊ ဘဝါမဲ-ဖြစ်ပါလို ကုန်၏၊ အတ္ထနော ပဒေ-နှိုး၊ သော သူခို ဘဝတံ-
ဖြစ်ပါစေသေတည်း၊ ပေါ့၊ မယ် သူခိုတာ ဘဝါမသော-ဖြစ်ရလိုကုန်၏။

တဲ့ ပေါ် သုခိ ဘဝတ္ထ—သုတေသန အာကျိုး အနက်ရှိ ရွှေ့ထားသော်လည်း ဖွင့်ခဲ့သော အနက် ဂ ပါးတွင် အာသီဌာအနက်က နီးကပ်နေသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တန်း အာဖြင့် အာသီဌာအနက်၏ ပုံကို ရေးသီးစွာ ပြလိုက်ဘား “တဲ့ အာသီဌာနတ္ထ” စာသည်ဖိန့်၊ “သော သုခိ ဘဝတ္ထ” သည် သူတစ်ပါးအတွက် ဟောင့်တွင်း၊ ထိတောင့်တ အပ်သော ချမ်းသာမှုသည် အလိုရှိအပ်သောကြောင့် လူငြွှေလည်းဖြစ်၏၊ ထိသူမှာ မရသေးသောကြောင့် အသုဇ္ဈာတလည်း ဖြစ်၏၊ ထိကြောင့် “ သောစ လူငြွှေသူ အသုဇ္ဈာတသူ အတ္ထသု ပဏ္ဍာန်” ဟု ဖွင့်ခဲ့သည်၊ ဤသို့ သူတစ်ပါးအတွက် တောင့်တ ရှုံး “ဘဝတ္ထ-ဖြစ်ပါသောတည်း၊ ဖြစ်ပါစေ ခလို၊ ဖြစ်စေချင်၏၊ ဖြစ်စေလေလို၏” ဟု သင့်သလို ပြန်မပြန်ကြသည်။

၄၅။ အယ် သမီး ဘဝါ-တင်းကား မိမိအတွက် တောင့်တဗြ္ဗြုံးတည်း၊ မိမိ
အတွက် တောင့်တမ္မား ဆုတောင်းခြင်း (ပစ္စာနာ) လည်း ပါဝင်၏ မှန်၏-ဆုတောင်း
ခြင်းဟုသည် ကျွမ်းလည်းဖြစ်-အသမ္မာလည်းဖြစ်သော အကျိုးဂို့ နှိမ်လင့်တောင့်တဗြ္ဗြုံး
ခြင်းပင်တည်း၊ ဤသို့ ဆုတောင်းရာ၌ “အယ် သမီး မာလာဝါ-ဤမြှုပြလေးပန်းကဲသို့၊
နို့မွေ့အောင်းနော်-ဖြစ်လေရှုံးနှင့် ပိယာဝါ-ချစ်အပ်သူသည်သားဟောမီ-ဖြစ်ရပါလို၏”
ဟု ကောင်းသော ဆုတောင်းခြင်း လူဗုံ-ဤသူရှိ၊ ရို့တာ-အသက်မှ၊ ဝေါရောပေတု-
ချုခြင်းထဲ၊ သမေးတွော့-စွမ်းနိုင်သူသည်၊ ဘဝါမီ-ဖြစ်ရပါလို၏” ဟု မကောင်းသော
ဆုတောင်းခြင်း၊ ဤ ၂ မျိုးလုံးပင် ပါဝင်သည်၊ ဤမိမိအတွက် အာသီသပြုရာ၌
“ဖြစ်ရပါလို၏၊ အိမ်ရပါစေသေား” စသည်ဖြင့် သင့်သလို ပေးနိုင်သည်။

ကမ္မနိ-၌၊ တယာ-သည်။ အနုဘူယတဲ့-ခံစားအပ်စေသတည်း၊ ပေါ့
အနုဘူယာမသော ပရသုပဒ္ဓော-ပရသုပုဒ် အဖြစ်၌ အနုဘူယတဲ့၊ ပေါ့
အနုဘူယာဟို-သတည်း၊ လူစွာဒီ-တည်း၊ ဘာဝေ-ဘာအနုကို၌ ဘူယ
တဲ့-ဖြစ်ရာသတည်း၊ [သိမ္မာ့ “အနု” မပါ၊ ဝတ္ထမာန်တုန်းကဲလည်း မပါခဲ့။]

အာဏာတွို့ယံ-စေခိုင်းခြင်း အနုကို၌ ကတ္တာရိုးကတ္တား အနုကို၌၊ (ဥဒါ
ဟရဏံ-ကား၊) အေဝဒ္ဓော-သည်။ ဒါနို့-ယရှ၊ ဉာဏ်-ကို၊ ပစ္တု-ချက်
လော၊ ပစ္စူး-ချက်ကုန်လော၊ ပေ၊ ပစာမသော-ချက်ကုန်လော၊ ကမ္မနိ-၌၊
ယပစ္စာ စဝိုဒီ-ယယပစ္စား၊ စဝို အစရှိသော အစီအရင်သည်။ (ဟောတိ၊)
အေဝဒ္ဓောနံ-သည်။ ဉာဏ်-ကို၊ ပစ္စူး-ချက်အပ်လော၊ ပေ၊ ပစ္စူးမသော-
ချက်အပ်ကုန်လော၊ ပရသုပဒ္ဓော၊ ပေ၊ ပစ္စူးမ-ချက်အပ်ကုန်လော၊ တယာ-
ထိုးမှတစ်ပါး၊ ဂါမံ-သိုး၊ ဂုဏ်တူ-သွားလော၊ ပေ၊ ယမ္မား-သွားကုန်လော၊
လူစွာဒီ-တည်း၊ ကမ္မနိ-၌၊ ဂုဏ်ယတဲ့-သွားအပ်လော၊ ပေ၊ ဂုဏ်တူ-လော၊
လူစွာဒီ။

ဝိမိမိုး-စိရင်ခြင်း အနုကို၌၊ (ဥဒါဟရဏံ၊) လူစံ-ဉာဏ်အရပ်၌၊ ပုဂ္ဂတော့
တောင်သည်။ ဟောတူ-ဖြစ်စေ၊ အယံ ပါသာဒေါ်-ဉြှုပြသာဒီသည်။ သုဝဏ္ဏာ
မယော-ရွှေအတိပြီးသည်။ ဟောတူ-ဖြစ်စေ၊ လူတုဘာဒီ-ဉြှုသို့ အစရှိသည်

အာဏာတွို့ယံ—“ချက်လော၊ သွားလော၊ ချက်စေ၊ သွားစေ” စသည်ဖြင့် အမိန့်
အာဏာ ပေးခြင်းသည် အာဏာတွို့မည်၏။ ပျော်ရှိနေသော မိမိကိုယ်ကိုပင် မိမိဘာသာ
စေခိုင်းခြင်းမျိုးမည်း ရှိနိုင်သောကြောင့် “အဟံ ပစာမံ-ပါချက်လော” ဟုသော ဥဇ္ဈမ
ပုရိသံလည်း ရှိနိုင်၏။ ထိုသို့ မရှိနိုင်သော အရှုံးလည်း ရုပ်စဉ်မပျက်စေခြင်းဟာ
ထည့်၍ ပြထားရသည်။ [အာဏာတွို့နှင့် ကာရိတ်အတူးကို ကစ္စည်းဘာသာနှင့်ကာမှာရှုံး၍]

ရိမိရှုံး-ဉြှု “ရိမိရှုံး” စသည်ကား ကာလသဒ္ဓိပို့ဖြင့် ရအပ်သော အနုက်များ၏
ပုစ်ကိုပြသော စကားတည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာနှင့် “ပုံးပတ္တာနှင့် ရိမိရှုံး” ဟု အနုက် ၃ မျိုးကို
ပြု၍ ရိမိအတွင်း၌ ဒီဇိုင်ကတ္တာ (မျက်မှာက် အကျိုးကို စီမံခြင်း) သမ္မရာယိကတ္တာ
(တစ်မလွန် အကျိုးကို စီမံခြင်း)နှင့် နိုးမွန်နှင့် အာမ္မာနှင့် အမေ့သန၊ ပေသန၊ (အာဏာတွို့၊
အနုညာ၊ ပတ္တကာလတို့ကို သွင်းယူသည်။ ရုပသိန္ဒြားကား နိုးမွန် စသည်ကို ကာလ
သဒ္ဓိပို့ဖြင့် သီးခြား ယူထားသောကြောင့် ထိုသီးခြားပြထားသောနိုးမွန် စသည်မှ
ကြောင်းသော စီမံမွှေ့ (စီရင်မွှေ့)ကိုသာ ရိမိဟု ဆိုရတော့သည်။ ထိုကြောင့် “လူဟာ ပုဂ္ဂတော့
ဟောတူ-ဉြှုနေရာ၌ တောင်ပေါ်ပေါက်စေ” ဟု စိုးနှင့်မှုသည် တောင်ပေါ်အောင်
စီမံမွှေ့ ရိမိ တစ်မျိုးပင်တည်း-ဟုမှတ်၊ “ဉြှုပြသာဒီသည် ရွှေအတိ ပြီးစေသတည်း”
ဟု စိုးနှင့်ရာ၌ရှုံးလည်း နည်းတူ။

တည်း၊ [“**ကြော်ဖိသု** ရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်၊ သိဟို၌မှုပ္ပါ “**ကြတိ** အေဒီ”ဟု သာ ရှိသည်။] နိမ္တနေ့-ပင့်စိတ်ခြင်းအနက်၌၊ (ဥဒါဟာရလုံး) ဘန္တိ-ရား၊ ဘဂါး- သည်၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ ဘောဇ်-ဘောဇ်ကို၊ အဓိဝါသေတု-လက်ခံ တော်မူပါ၊ ကြခ-**ဤနေရာ၌** ဘဝံ-အရှင်သည်။ နိသီဒဏ်-ထိုင်တော် မူပါ။

အန္တရာန-တိက်တွန်းခြင်း၊ အနက်ပြု၊ (၃၆)ဘုဟရတဲ့၊ ဘဇ္ဇာ၊ ဘဂါ-
သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသထူး-ဟောတော်မူပါ၊ ...အန္မတိယ်-ခွင့်ပြုခြင်း၊
အနက်ပြု၊ (၃၇)ဘုဟရတဲ့၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်-ပြဿနာကို၊ ပစ္စတု-မေး
တော့၊ ဘဝံ-သည်၊ ပဝီသထု-ဝင်ခဲ့တော့၊ ဇွဲဗြိနေရာ၏၊ နိသိဒကု-
ထိုင်တော့၊ [“စံ နိသိဒ” ဟု ပါ၍၍တစ်ခုပါ၊ ရှိ၏။]

କିଣ୍ଡି—ଯାଇରେ ଶୁଣିଛନ୍ତିବେ ଆପଦିଅନ୍ତିର୍ମିଳି, ଫେରାପ୍ରିଦି ତିର୍ତ୍ତମନ୍ତ୍ରିବେ
ଆନ୍ତିର୍ମିଳିବେଲ୍ଲ କିମନ୍ତିକମଲ୍ଲିନୀ। ପୁଣିକି କ୍ରିଷ୍ଣବି: ଗ୍ରୂପ୍ରି “ଆମକୁଟ୍-ଫୋର୍ମ୍ସିଲ୍ରିଙ୍କ:ଆଫର୍”
ଅପିବେବା: “ଆଗ୍ରାହି କାହାର୍-ଆର୍ଗ୍ଯାର୍ଡିଲାବି” ତବ୍ରିତ୍ୟ ପ୍ରିକ୍ଟିମାଧ୍ୟ “ଲାପିବିଲିମି, କ୍ରୋପିବିଲିମି”
ଶ୍ରୀ ବେବେ ଆର୍ଗ୍ଯାର୍ଡିଲାବି ଯଥି ଫୋର୍ମ୍ସିଲ୍ରିଙ୍କ:ବ୍ୟାଲ୍କିପିଲ୍ରିଙ୍କ କିମନ୍ତିକମିନ୍ତି
ବ୍ୟାଲ୍କିପିଲ୍ରିଙ୍କ ଦ୍ୱାରାବିନ୍ଦିନିର୍ମାଣ ହେବାକୁ ପରିଚାରିତ କରିଛି।

အဇူးသန်—ရိုဘေးသော စေခိုင်းခြင်းကိုပင် “အဇူးသန်-တိုက်တွန်းခြင်း” ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဒေသတု-ဟောတော်များ” ဟု ရှိသော်ပါသော ပုံစံကိုပြု ထားသည်။ မောဂ္ဂလျာ့နှင့် ပုံကာြုံလည်း “သဏ္ဌာရုပ္ပါကာ-ရှိခိုခြင်းရေးရှိသော ဗျာပါရတာ-ထိုထိုကိုစွဲ ယဉ်စေခိုင်းသည်။ ဝါ-တိုက်တွန်းခြင်းသည်။ အဇူးသန်-မော်၏” ဟု ဖွင့်၏၊ အဇူးသန် မဟုတ်သော အာဏာတွေဖိုးပို့ကား “ပေသန-စေခိုင်းခြင်း” ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤရုပ္ပါကား အလိုအားဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော အာဏာတွေ အနက်၍ ရိုဘေးသော တိုက်တွန်းခြင်းမျိုးမပါ။ မောဂ္ဂလျာ့နှင့် အလိုအားဖြင့်ကား အာဏာတွေ အနက်ဟု သိုးခြားမှုပါ။ အဇူးသန် ပေသန ၂ မျိုးကိုပင် အာဏာတွေ ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် “‘သုဏာတူတိ သဝနာဏာတ္ထိစံနဲ့’” ဟုရှုံး အာဏာတွေသည် အဇူးသန် (တိုက်တွန်းခြင်း) အာဏာတွေ ဟု မှတ်။

ပတ္တနာ—ပတ္တနာဟူသည်။ ယာစနာ—တောင်းရမ်းခြင်းတည်း၊ မေ—ကျွန်တော်မျိုးအား၊ ပဋိ—ဦးရှာကုန်သော၊ ဂါမ ဝရာနိ—ရွာဆုတို့ကို၊ ဒေါဟို—ပေးတော်မူပါ....မေ—အား၊ ဒက် နယန်—မျက်စိတစ်လုံးကို၊ ဒေါဟို—ပေးတော်မူပါ....ပတ္တကာလေ—ရောက်လာသော အချိန်အခါကို ပြောခြင်းအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ တေ—အရှင်၏၊ ကုန် ကရဏေ—ဖျာကိုရောက်ခြင်း၌၊ ကာလော—အချိန်သည်။ သမ္မတတ္ထာ—ဆိုက်ရောက်ပြီ၊ ဘဝ—အရှင်သည်။ ကုန်—ဖျာကို၊ ကရောတူ—ရက်ပါလော၊ ကုန်ဖို့တည်း....ပဋိမီစိဘတ္ထိ—သည်။ (နိုင်တာ—ပြီ။)

သတ္ထမီစိဘတ္ထိခန်း

၄၅၃။ သတ္ထမီ အေး အယာမေး ॥ ပေါ်ယောဒော—ပယျအစရှိကုန်သော ခွဲဒသ—တို့သည်။ သတ္ထမီသုညာ ဟောနှိုး။

ပတ္တနာ—“ကယလဂ္ဂယင်း အေး ပတ္တနာ ပတ္တကာလာဒီသူ”၌ ဖို့
ပြခဲ့သော ပတ္တနာဟူသည် အာသီသပတ္တနာ မဟုတ်၊ တောင်းရမ်းခြင်းပတ္တနာတည်း—
ဟု သိစေလို၏ “ပတ္တနာကို ‘ယာစနာ’ ဟု ဖွင့်သည်၊ တို့ကြောင့်လည်း ပုံစံ၌ တောင်း
ရမ်းသော ပြယ်များကိုသာ ထုတ်ပြသည်။ မောဂလ္လာနှင့်ကား ခွင့်တောင်းခြင်း ယာစနာ
အနက်၊ ဓမ္မတောင်းခြင်း အာသီသအနက်ကိုပါ ပတ္တနာ၌ သွင်းသည်။ တို့ကြောင့်
“သံပဲ ဘဇ္ဇာ ဥပသမ္မ ယာစနာ—အရှင်တူ...သံပဲဘတ္ထိကို ရုပာန်းဖြစ်ခွင့် တောင်းပါ
၏”ဟူသော ယာစနာလည်း ဤပတ္တနာပင်တည်း—ဟု မှတ်။ အာသီသပတ္တနာကိုကား
အာသီဒ္ဓအနက်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ပတ္တကာလေ—“ပတ္တ—ရောက်လာသော+ကာလ—အချိန်အခါ” ဤ၌ ရောက်လာ
သော အချိန်အခါကို ပြောခြင်းတိုင်အောင် ပတ္တကာလအနက်ဟု မှတ်။ လူတစ်ယောက်
သည် အချိန်မှန်မှန် သင်ဖြူး(ဖျာ) ရက်ရော၏၊ ထိုအချိန် ကျေရောက်ပါလျက် မရက်သေး
ဘူးကို “သမ္မတတ္ထာ တေ ကာလော ကုန်ကရဏေ—သင်ဖြူးရက်ရှိန် တန်ပြီ၊ ကရောတူ
ဘဝ ကင့်—အရှင်သည် သင်ဖြူးရက်ပါလေ” ဟု ပြောဆိုခြင်းတည်း ဤ၌ “ကရောတူ
ဘဝ ကင့်” သာပုံစံထုတ်လိုရင်း၊ “သမ္မတတ္ထာ တေ ကာလော ကုန်ကရဏေ” ကား
ပတ္တကာလအနက် ထင်ရှားအောင် ထည့်အပ်သော အခြေအာရုံ စကားသာတည်း၊ “ကရော
တူ—ပြုလေ” ဟု အာသီဒ္ဓသံ ပါသော်လည်း အာသီဒ္ဓသက်မဟုတ်，“သမ္မတတ္ထာ
တေ” စသော စကားကြောင့် ပတ္တကာလအနက်ဟု သီသာသည်။ [အခြားကျမ်းတို့၌
လာသော သမ္မတတ္ထာ၊ သပထ၊ အကြောသတို့ကို ကစွည်းဘာသာနှိုးကာမှာ ရှု။]

**၄၅၄။ ပရိကပ္ပဝါကျွန် ပဋိပုဂ္ဂန်သီသပေး ကောဂိုစိဘတ္ထိများကို ပြုသောအခါ
“ဘဝ—ပြုခြင်ရော၏၊ ဝန္တ—ရှိခိုးရာ၏” စသည်ဖြင့် ရုပ်ဖြစ်၏၊ ထို ဘဝ—ဝန္တ” စသော**

အနဲ့တွေကာလေတိ ဝတ္ထေတေ။

ငြော့။ အနုမတိ၊ ပေ၊ သတ္တိမိ ။ ။ အနုမတျေလွှေစ-ခွင့်ပြုခြင်း
အနက်၌လည်းကောင်း၊ ပရိကပ္ပါလွှေစ-ကြံးဆခြင်းအနက်၌လည်းကောင်း၊
အနဲ့တွေကာလေ-၌၊ ဝါ-၌၊ သတ္တိမိဘတ္တိ ဟောတိ၊ အတ္ထာရွှေဟရောန-အတ္ထာ
သဒ္ဓါဌ္ဌဖြင့်၊ ပိမိ နိမ္တ္တနာဒီသုစ-ပိမိအနက်၊ နိမ္တ္တနာအနက် အစုံသည်
တို့၌လည်း၊ သတ္တိ-သတ္တိမိဘတ္တိသက်။

ကတ္တုံး-ပြုခြင်းငှာ၊ လူစွဲတော့-အလိုရှိသော၊ ပရသု-သူတစ်ပါးကို၊
အနဲ့တွေနှစ်-ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ အနုမတိ-အနုမတိမည်၏၊ ပရကပ္ပါ-ကြံး
ခြင်းသည်၊ ပရကပ္ပါ-မည်၏၊ ယခိနာမ ဘဝယ်-အကယ်၍ ဖြစ်စံ၊
လူတိ-သိုံး၊ သလ္လက္ခဏ်-မှတ်သားခြင်း၊ နိဂုပ္ပန်-ကြံးစည်ခြင်းသည် လည်း
ကောင်း၊ ဟောကြံးယာယ-အကြောင်းကြံးယာ၏၊ သမ္မဝေ-ဖြစ်သင့်ခြင်း
သည်၊ သတိ-ရှိသော်၊ ဖလကြံးယာယ-၏၊ [သို့ "ကြံးယာယ" ဟု ရှိ၏]၊
သမ္မဝေပရကပ္ပါစ-ဖြစ်သင့်ခြင်းကို ကြံးဆခြင်းသည်လည်းကောင်းတည်း။

ရုပ်များသည် နာမ်၌ သတ္တိမိဘတ္တိရွှေဖြစ်သော "ပုရိသေ-စိဇ္ဈာ" စသောရပ်များနှင့်
တူ၏၊ ထို သတ္တိမိဘတ္တိရွှေပုရိနှင့် တူသော "ဘဝေ" စသည်ကို အဆဲပြု၍ ဖယ် စသော
ဝိဘတ်များကို သဒီသုပစာရ(နာမ်သတ္တိမိနှင့် တူသော) အားဖြင့် သတ္တိမိဘတ် ဟု
မှည်၏ခြေကြောင်းကို "ပရိကပ္ပါစစနေ့ ပွဲမပုရိသာဒီ ကေဝစနှစ်ဘုံး ဘဝေ ၁၄၆၅တွေ့
ဒီနံ သတ္တိမိယွှေ ပတိရူပကတာဒသုနတော ဖယျာဒီနံ သတ္တိမိသညာ ဂုဏ္ဍာတိဒွှေ့ဗွာ"
ဟု ဦးကာဖွင့်၏၊ သို့သော် ထို နာမ်သတ္တိမှုနှင့် တူသောရပ်များကား အနည်းငယ်
သာ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနာမ်ကျမ်း၌ မှည်ခဲ့သော နာမည်နှင့် ဆက်သွယ်
ခြင်း ရှိရှိုးမှန်လျှင် ပွဲမိဟူသောနာမည်လည်း ဆက်သွယ်လျက် ရှိသင့်သောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ပွဲမိနာမည်ကို နာမ်နှင့် မဆက်သွယ်နိုင်လျှင် သတ္တိမှုနာမည်ကိုလည်း
မဆက်သွယ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ထို့ဥိုကာအဖွင့်ကို ဆရာအဆက်ဆက်တို့
ပြောရှိုးမပြု၏၊ [အခြားကျမ်းများ၏ ဖွင့်ပုံကို နောက်၌ ပြုအံ့။]

ငြော့။ အတ္ထာဟ၊ ပေ၊ နိမ္တ္တနာဒီသုစ-“အနုမတိ ပရိကပ္ပါသု သတ္တိမိ” ဟု
သုတ်တည်လျှင် ပြီးလောက်လျက် “ပရိကပ္ပါလွှေသု” ဟု အတ္ထာသဒ္ဓါဌ္ဌကို ရှိ၏၊ ထိုအတ္ထာ
သဒ္ဓါဌ္ဌဖြင့် ပိမိ နိမ္တ္တနာဒီသု စသော အနက်များ၌လည်း သတ္တိမိဘတ္တိ သက်ရခြင်းဟူသော
အနက်ပိုကို သိရသည်၊ နိမ္တ္တနာဒီသု၌ အာဒီဖြင့် ပွဲမိမိဘတ္တိကို ပြုခဲ့သော အတ္ထာသန
စသော အနက်များကို ယူ။ [မောဂူလ္လာနှင့် ပွဲမိမိဘတ္တိနှက်ထက် သတ္တိမိဘတ္တိ၏
အနက်က သာ၍ များသေး၏။]

ကတ္တုံး ပေ၊ အနုမတိ—တစ်စုံတစ်ခု ပြုလုပ်လိုသုကို ခွင့်ပြုခြင်း(အလိုက်သိခြင်း)
သည် အနုမတိမည်၏၊ [အနုသုလည်းမည်၏] ဤ “ကတ္တုံးမိန္ဒာတော့” စသည်ကား

တဗ္ဗာ-ထိအနေတိ၊ ပရိကပွဲ အနက်တိတွင်၊ ပရိကပွဲ-ပရိကပွဲအနက်၌ သတ္တမီ၊ ပေ၊ ကဝစနံ-သတ္တမီရိဘတ် ပရသုပ် ပွဲမပူရိသ် ဇက္ခိဖြစ် သော၊ အယျာ-အယျာဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယရွှေ့ခိုး-အပစ္စည်း၊ ရွှေ့အစုံသော အစိရင်သည်၊ ပုရိမသမံ-ရှေးသဝါတိရုပ်နှင့် တူ၏၊ ဂွိစိစာတု စိဘတ္တိ တူဥာဒီနာ-ဖြင့်၊ အယျာ၊ ပေ၊ လူနွေ့တေသံ-အယျာ၊ ပေ၊ အယျာ ဟူသော လှို ဝိဘတ်တိ၏၊ ဝိကပွဲနံ-ဖြင့်၊ ဒကာရာဒေသော-အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ သော-ထိသူသည်၊ ဒါနံ-ယခု၊ ဘဝ ကို နာခေါ်-ဖြစ်ရာအုံလော၊ [ပရိကပွဲ အနက်သံပါအောင် ပေးသည်။]

သုတ္တမီပါသော အနာမတိပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊ “ပရိကပွဲနံ ပရိကပွဲ” စသည်လည်း သုတ္တမီပါသော ပရိကပွဲပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း။

ယခိနာမ ပေ၊ ပရိကပွဲစ-ကာ၊ ထိပရိကပွဲအပြားကို ပြသောစကားတည်း၊ “ယခိနာမ ဘဝယျာတိ သလ္ဗာကဲ နိရာပနဲ့” ပါ၌ဖြင့် အကြောင်းကြိုယာကြံဆနဲ့ကို ပြ၏၊ “ဟောတုကြိုယာ ပေ၊ ဖလကြိုယာယ သမ္မဝပ်ရိကပွဲစ” ပါ၌ဖြင့် အကျိုးကြိုယာ ကြံဆနဲ့ကို ပြ၏၊ ချွဲ့ဦးအုံ-“သူသည် အကယ်၍ ရဟန်းပြုအုံ၊ ရဟန္တ္တဖြစ်လောက်ရာ၏” ဟူသော ဂ ဝါကျိုး “အကယ်၍ ရဟန်းပြုအုံ” ဟူသော ဝါကျုသည် ရဟန္တဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ကြံဆသော ပရိကပွဲဝါကျုတည်း၊ ပရိကပွဲဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း “ယခို” ဟူသော ပရိကပွဲအောဘကနဲ့ပါတ်ဖြင့် သိနိုင်၏၊ “ရဟန္တဖြစ်လောက်ရာ၏” ဟူသော နောက်ဝါကျုသည် ရဟန်းပြုခြင်းကြောင့် ရလောက်သော အကျိုးကို ကြံဆသော ပရိကပွဲဝါကျုတည်း၊ ထိုကြောင်း အကြောင်းကို ကြံဆခြင်း၊ အကျိုးကို ကြံဆခြင်း ပရိကပွဲ ဂ မျိုးရှု၏၊ မောဂ္ဂလ္လာနှင့်လည်း “ဟောတုဘုတာယံ ဖလဘူတာယံစ ကြိုယာယံ” ပေ၊ အယျာအယံ ဝါ ဟောနှိုး” ဟု မိန့်သည်။

ယခိနာမ ဘဝယျာတိ ပေ၊ နိရာပနဲ့။ “ယခိနာမ ဘဝယျာ” ဖြင့် “ယခို ပွဲအော်၊ သမ နိစ္စာ ဘဝယျာ” စသော အကြောင်းပရိကပွဲဝါကျုအားလုံးကိုပြ၏၊ သလ္ဗာကဲ့ကို နိရာပနဲ့ဟု ဖွင့်သည် အမိုးယံဖွင့်သာတည်း၊ “နိရာပိတ်” ကို “ကပိုတ်” ဟု ထောမနဲ့ ဖွင့်သောကြောင့် နိရာပနဲ့ကိုလည်း ကပ်နဲ့ (ကြံဆခြင်း) ဟု အနက်မှတ်၊ ထိုကြောင်း “အကယ်၍ ဖြစ်အုံ၊ အကယ်၍ ရဟန်းပြုအုံ” စသည်ဖြင့် အကျိုးကြိုယာ ဖြစ်လောက်သော အကြောင်းကို မှတ်သားခြင်း ကြံဆခြင်းသည် အကြောင်းကို ကြံဆသော ဟောတုပရိကပွဲတည်း၊ ဤအကြောင်းသည်ပင် “အကယ်၍ ရဟန်းပြုအုံ၊ ရဟန်းပြုသည်ရှိသော်” ဟု လက္ခဏာအနက်လည်း ဖြစ်သောကြောင့် “သလ္ဗာကဲ့” ဟု ဆိုထားသည်။

ဟောတုကြိုယာယ ပေ၊ ပရိကပွဲစ ။ “အကယ်၍ ရဟန်းပြုအုံ” ဟူရနှုံ ရဟန်းပြုခြင်းသည် ရဟန္တဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကြိုယာတည်း၊ ထိုကဲ့သို့ အကြောင်း

သော-ထိ သူငွေးသားသည်၊ ပဋိမ ဝယေးပဋိမ အချိယ်၌ ယခို ပွဲ
ထော်-အကယ်၍ ရဟန်းပြုအဲ၊ အရဟာ-ရဟန္တာသည်၊ ဘဝယျ-ဖြစ်
လောက်ရာ၏၊ သံ့ရာ-သံ့ရာတရားတို့သည်၊ နိုး-မြိုက်နှင့်သည်၊ သစ်
ဘဝယျ-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အဲ၊ နှစ်ရုရွေ့ယျဗုံး-မချုပ်ကုန်ရာ၊ တုံး-သင်သည်၊
ယခို ဘဝယျသိ-အကယ်၍ ဖြစ်အဲ၊ တူမူ၊ (ယခို) ဘဝယျသု-အကယ်
၍ ဖြစ်ကုန်အဲ၊ ကထု-အဘယ်သို့လျှင်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒေဝါ-နတ်သည်၊
ဘဝယျမီ-ဖြစ်ရပါနှင့်နည်း၊ မယ်-ငါတို့သည်၊ ကို နော်-အဘယ်သို့လျှင်၊
ဘဝယျမဲ-ဖြစ်ရပါကုန်အဲနည်း။

တထာ-ထိပရသုပုဒ်အတိုင်း၊ ဘဝထု-ဖြစ်ရာ၏၊ ပေ၊ ဘဝယျ
ရှိုး-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ပတ္တေနေတု-တောင့်တခြင်းအနက်၌ (ဉာဏ်ပေါ်)
ကား၊ အဟံ သုစီ၊ ဘဝ-ဖြစ်ရလို၏၊ ဗုဒ္ဓိ-သည်၊ ဘဝယျ-ဖြစ်ရပါ လို၏၊
ဘဝယျမူမှု-ဖြစ်ရလိုကုန်၏၊ ကမ္မနိ-၌၊ တယား-သည်၊ သုခံ-ကို၊ အနု
ဘူယေသ-ခံစားအပ်ရာ၏၊ ပေ၊ အနုဘူယေယျာမှု-ခံစားအပ် ကုန်ရာ၏၊
ပရသုပဒေါ်-၌၊ ပေ၊ ကြုံစွာဒီ-တည်း၊ ဘဝ-ဘောအနက်၌၊ ဘူယေသ-
ဖြစ်ရာခြင်း။

ကြိယာ ဖြစ်လတ်သော "ရဟန္တာ ဖြစ်လောက်ရာ၏" ဟု ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း ဟူသော
မာကျိုးကြိယာကို ကြိုဆခြင်းသည် အကျိုးကို ကြိုဆသော ဖလပရိကဗ္ဗာတည်း။

ယခိုသော ပေ၊ နှစ်ရုရွေ့ယျဗုံး-တို့ကား အကြောင်းကို ကြိုဆသော ဟေတု
ပရိကဗ္ဗာ၊ အကျိုးကို ကြိုဆသော ဖလပရိကဗ္ဗာ ပုံစံများကို တွောက်ဝါကျများနှင့် တက္က
ထည့်ပြထားသော ပုံစံတို့တည်း၊ လိုရင်းမှာ- "အရဟာ ဘဝယျ၊ နိုး ဘဝယျ၌"၌
"ဘဝယျ-ဘဝယျ၌" တို့သာတည်း၊ "ယခိုသောပေ၊ ဘဝယျ"၏ ဟေတု ပရိကဗ္ဗာ
ဖလပရိကဗ္ဗာ ဖြစ်လိုကို ပြန့်ပြီ၊ သစ် သံ့ရာ-စသည့် "သံ့ရာတို့ အကယ်၍
ဖြစ်ကုန်အဲ" ဟု ကြိုဆခြင်းသည် ဟေတုပရိကဗ္ဗာ (မချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ကြိုဆ
ခြင်း) တည်း၊ "နှစ်ရုရွေ့ယျဗုံး" ဟု ကြိုဆခြင်းကား (မြိုက်နိုးလျှင် မြိုင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့်) မချုပ်ခြင်းဟူသော ဖလပရိကဗ္ဗာတည်း။

ယခို တွဲ ဘဝယျသိ-စသည့် ယခိုကား ပရိကဗ္ဗာအနက် ထင်ရှားအောင်
ထည့်အပ်သော နိုပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ကထု အဟံ ဒေဝါ ဘဝယျမီ၊ ကို နဲ့ ခေါ်-
စသည့်၌ ကထု ကို နဲတို့လည်း "ဘယ်လိုနည်းနှင့် နတ်ဖြစ်ရပါမလဲ၊ ဘယ်လိုများ
ဖြစ်ကြရပါမလဲ" ဟု ကြိုဆပဲ ထင်ရှားအောင် ထည့်သွင်းပြထားအပ်သော ပုံစံတို့တည်း၊
အမှုယောက်၌ ပရိကဗ္ဗာအနက် အပြင် ပတ္တနာအနက်လည်း ရာသင်သောကြောင့် ပတ္တနာ
အနက်ကိုပါ ပြလိုရကား "ပတ္တနေတု" စသည် မိန့်။

ရိမိမိ-စီရင်ခြင်းအနက်၌ (ဥဒါဟရတဲ့); သော-ထိသူသည်၊ ဉာဏ်-ကို၊ ပစေ၊ ပစေယျှ-ချက်ပစေ၊ ပစေယျှုံ-ချက်ပစေကုန်၊ တွဲ၊ ပစေ၊ ပစေ ယျာသီ-ချက်လော့၊ ပေါ့၊ အဟံ ပစေ၊ ပစေယျာမိ-ချက်လော့ [နောက်၌ “ချက်လော့၊ ချက်ကုန်လော့” ဟု ချည်းပေး၊] ပစေယျာမေ့၊ ကမ္မန်၊ ပစ္စထ-ချက်အပ်လော့၊ ပစ္စရုံ-ချက်အပ်ကုန်လော့၊ ပေါ့၊ ပစ္စယျာသီ၊ ဉာဏ်ဘီ။

အနုမတိယ်-ခွင့်ပြုခြင်းအနက်၌ (ဥဒါဟရတဲ့); သော-သည်၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂတ္တု၊ ဂတ္တုယျှ-သွာတော့၊ ကွစ်ဓာတ္တတျာဒီနာ-ဖြင့်၊ စယူသု-စယူ၌ ဝိဘတ်၏၊ ဥဝါ-ဝိကပ် ဥုံအပြုသည်လည်း (ဟောတိ)၊ ဂုဏ်း၊ ဂတ္တုယျှုံ-သွားကုန်တော့၊ [နောက်၌ “သွားတော့၊ သွားကုန်တော့” ချည်းပေး၊] ဂမေရုံ၊ ဉာဏ်ဘီ၊ ကမ္မန်-၌၊ ဂိုဏ်ယေထ-သွားအပ်တော့၊ ပေါ့၊ ဂမီယေရုံ-သွားအပ် ကုန်တော့၊ ဉာဏ်ဘီ၊ ပရသုပဒ္တာ-၌၊ ဂမ္မာုံယျှ-သွာအပ်တော့၊ ဉာဏ်ဘီ၊ တထာ-ပါး၊ ယမွေ၊ ယမွေယျှ-သွားတော့၊ ပေါ့၊ ဉာဏ်ဘီ၊ သတ္တံမိဝိဘတ္တံ-သည်၊ နိမ့်တာ-ပြီ၊....ပစ္စပွဲနာဏာတ္တံ ပရိကပွဲ ကာလိုက ဝိဘတ္တံနယော-ပစ္စပွဲနာလရှိသော ဝိဘတ်၊ အာဏာတ္တံ ကာလရှိသော ဝိဘတ်၊ ပရိကပွဲ ကာလရှိသော ဝိဘတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ နိမ့်တာ-ပြီ။

၃၃၆—“ခိမိမိ” ဟု စခိုယားသောကြောင့် ပစ္စဓာတ်ဆိုင်ရာ ရုပ်အားလုံးကို ဝိမိ အနက်ချည်း ပေးလိုက်သည်၊ ပရိကပွဲစသော အမြားအနက်များလည်း ရရှိပို၏၊ “ချက်ပစေ” ဟုရှုပ် အရှင်က မိမိအနား နေသုကို “ထမင်းချက်သမားသည် ထမင်း ချက်ပစေ၊ ထမင်းအချက်ခိုင်းလိုက်” ဟု မိမိသော အရာမျိုးတည်း၊ “တွဲ ပစေယျာသီ” စသည်၌ကား “တွဲ စံ ပစေယျာသီ” ဟု စံ ပါမှ “သင်သည် သည်လို့ ချက်လော့” ဟု စီမံသ ထင်ရှားသည်။

အနုမတိယ်—“အနုမတိ ပရိကပွဲကြောသူ” ဟု အနုမတိအနက်က ပဋိမဆုံးဖြစ်သော ကြောင့် ပဋိမဆုံးပြသင့်သော်လည်း ဂမုဓာတ်ဖြင့် ခွင့်ပြုသံပါအောင် ပုစ်ထုတ်ဖို့ လွယ်ကူသောကြောင့် ဂမုဓာတ်ကျေမှ အနုမတိအနက်ကို ပြသည်၊ ဉြှုံးလည်း “အနု မတိယ်” ဟု စခိုခဲ့သောကြောင့် ဂမုဓာတ်ရုပ် အားလုံးကို ခွင့်ပြုသံချည်း ပေးလိုက်သည်၊ အမြားအနက်များလည်း ရသင့်ပါ၏၊ ဉြှုံးသတ္တံမိဝိဘတ္တံ၌ နိမ္တာစစ်သော အနက်များ၏ ပုစ်တွေ ကျုန်နေသေး၏၊ ထိပုစ်များနှင့် တက္က ပုဇံမီ သတ္တံမိသညာ၌ အန္တာ ကြောင်းဘာသာရှိကားမှာ ရှုလေ။

ဟိယျွှတ္ထနီ ဝိဘတ်စန်း

၄၅၅။ ဟိယျွှတ္ထနီ အား၍ ပေါ့၊ မှတော့ ။ ။ အာ-အာဒေသ-အာ
အစုံကုန်သော၊ ခြို့သာ၊ ဟိယျွှတ္ထနီသညာ ဟောနှီး။

အပစ္စကျေတိ အတိတေတိစ ဝတ္ထတော့.....

၄၅၆။ ဟိယျာပဘုတ် ပစ္စကျေ ဟိယျွှတ္ထနီ ။ ။ ဟိယျာပဘုတ်-
ယမန်နေ့မှ စ၍၊ ပစ္စကျေဝါ-မျက်မှာက်မူလည်းဖြစ်သော၊ အပစ္စကျေဝါ-
မျက်ကွယ်မူလည်းဖြစ်သော၊ အတိတေ-အတိတိဖြစ်သော၊ ကာလေ-ကြိယာ
ကို (ကမျမာနေ-သိအပ်သော) ဟိယျွှတ္ထနီ ဝိဘတ္ထိ-ဟိယျွှတ္ထနီ ဝိဘတ်သည်၊
ဟောတိ-၏၊ လူတိ-ဤသုတေပြင်၊ ဟိယျွှတ္ထနီ ပရသာပဒ ပဋိမ ပရိသေက
ဝစန်း-သော၊ အာ-အာဝိဘတ်သက်။

၄၅၇။ အား၍ ဗြို့၊ အ၊ မှာ—[ကစ္စည်းကျမ်း၌ သတ္တိပိုဝိဘတ်နောင်
ပရောက္ခာဝိဘတ်ကို ထားသောလည်း ဤ၌ သွေဓာတ်ဝိဘတ်များကို တစ်သန့်ပြုလို၍
သတ္တိပိုဝိ အမြားမဲ့၌ ဟိယျွှတ္ထနီကို ပြထားသည်။] “အ+မှာ”၌ တစ်ချို့စာဝယ် “အ+
မှာ” ဟုပေါ်ရှိ၏၊ သို့သော ဆရာတိကား-“အ-လူ့-သာထ တယော တယော”ဟု
မိန်၏၊ “အ လူ့ သာထ” ဟုသော ဝိဘတ် ၃ လုံးသည် ပရောက္ခာ အဲ၊ ဟိယျွှတ္ထနီ အဲ၊
အဏ္ဍာတ္ထနီ အဲ စသည်ဖြင့် ၃ လုံးစီ ရှိကြသည်-ဟူလို့၊ သဒ္ဓနီတိ ပဒမှာလာ၌လည်း
ထိအတိုင်းပင် “အ” ၃ လုံးဖြင့် ပရောက္ခာ၌ “လူဗုံ” ဟိယျွှတ္ထနီ အဏ္ဍာတ္ထနီ၌ “ဘဝံ”
ဟု ရပ်ရှိ၏၊ ထိကြောင့် “အ+မှာ=အ+မှာ” ဟု ပါ၍ ၂ ထွေ ရှိကြောင်းကို မှတ်သား၍
“အ” ဆရာတိအလို ကွိစာတုဖြင့် အကို အ-ပြု၍ “အဘဝံ-အဘဝံ” ဟု ၂ ရပ်
ရှိနိုင်ကြောင်းကို မှတ်ပါ။

၄၅၈။ ပစ္စက္း-အပစ္စက္း ။ ။ “ဝိသယ်တွက္ခာမိန္ဒိယ” ဟု အဘိဘန်း၌ အကွန်း
လူနှိုယ်ကို အနက်တွေ ဆိုသောကြောင့် အကွာသဒ္ဓာသည် စက္ခု သောတ (မျက်စိ၊ နား)
အစရိသော လူနှို့ ၅ ပါးကို ဟော၏၊ ထိကြောင့် ကိုယ့်မျက်စီဖြင့် မြင်အပ်၊ ကိုယ့်နားဖြင့်
ကြေားအပ်၊ ကိုယ့်နာခေါ်ဖြင့် နှုန်း၊ ကိုယ့်လျှောဖြင့် သာယာအပ်၊ ကိုယ့်ခန္ဓာဖြင့်
တွေ့ထိအပ်သော အာရုံ (ကြိယာ) ဟူသမျှကို “ပစ္စက္း” ဟု မှတ်၊ ဤပစ္စက္းကိုပင်
“မျက်မှာက” ဟု သက်တာ အနက်ပေးကြရသည်၊ ထိသို့ မိမိ၏ လူနှို့ ၅ ပါးဖြင့်
မသိအပ်သော ကြိယာသည် အပစ္စက္းမည်၏၊ [အကွာနံ-လူနှို့တို့၏+ပတိ-ရှေးရှု
ကြိယာသည်၊ ပစ္စက္း-မည်၏။] ဤသို့လျှင် မဇန်ကစာ၌ ထွန်လေပြီးသော မျက်မှာက်
မျက်ကွယ် ကြိယာ ၂ မျိုးကို သိအပ်သည်ရှိသော (သိစေလိုရာ၌) ဘတ်နောင် ဟိယျွှတ္ထနီ
ဝိဘတ်များ သက်ကြရသည်။

ကွန်မာတူ လူစွာဒီတော-သုတ်မှု၊ ကွန်တိ မာတူနစိုးစ ဝတ္ထေတော...
၄၅၇။

အကာရာ ပေါ့ ကာလာတိပတ္တိသူ။ ။ ဟိယျှေးနဲ့ အန္တတနီ
ကာ လာတိပတ္တိ လူတိ-ဟူကုန်သော၊ တိသု- ခုသွယ်ကုန်သော၊ မတာသု
ဝိဘတ္တိသု-တို့ကြောင့်၊ ကွန်-အချို့အရာ၌၊ မာတူနဲ့-တို့၏၊ အာဒိမိ-အစွဲ၊
အကာရာဂမာ-အ အကွရာလာသည်၊ ဟောတိ၊ ကထံ-အဘယ့်ကြောင့်၊
အယံ အကာရာဂမာ-၌(အ) လာခြင်းသည်၊ မာတူဒီမိ-မာတ်၏ အစွဲ၊
(ဟောတိ-ဖြစ်ရသနည်း) လူတိ စေ-၌သူ့မေးအုံ....

မာတူနဲ့-မာတ်၏ အဆုံး၌၊ သရေ-သရသည်၊ သတိပိ-ရှိပြီးဖြစ်ပါ
လျက်လည်း၊ ပုန်-ထပ်၌၊ လူစံ-၌မာတ်အဆုံး၌၊ အကာရာဂမာသု-(အ)
လာခြင်း၏၊ နိရထာတ္ထာ-အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပယောဂါန်ရော
စာ-ပြယ်အား လျှော့သောအားဖြင့်၊ မာတူဒီတော-မာတ်၏ အစွဲ၊ အယံ-
၌(အ)လာခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။

၄၅၈။ ကွန်မာတူမာဒီမိ—ကွန်သဒ္ဓကြောင့် အချို့ရှုပ်သာ အ-လာ၍ အချို့
ရုပ်၌ မလာရု ထိုကြောင့် “အပစာ၊ ပစာ” စသည်ဖြင့် ရပ် ၂ မျိုးတိ ရနိုင်သည်၊
မာတူမာဒီမိ၌ မာတူနဲ့သည် အနုဝတ္ထန ရတို့၊ အာဒိမိကား ပက္ခာပန်တွို့တည်း။

အထ ပေါ့ ဒီနှစ်စေ-၌ကား “မာတူမာဒီမိ” ဟူသော စကားနှင့် ပပ်၌
စောဒနာဖယ်ကို ပြသောစကားတည်း ၌ အ အကွရာလာသည် လူ အကွရာကဲ့သို့ အဆုံး၌
လာသင့်လျက် အဘယ့်ကြောင့် မာတ်၏ အစွဲ လာရသနည်း-ဟူလို့။

သတိသောရော် ပေါ့ အယံ—၌ကား ထိုစောဒနာကို ပယ်ချေသော ပရိဟာရ^၁
စကားတည်း၊ မာတ်၏အဆုံး၌ သရှိပြီးဖြစ်ပါလျက် ၌မာတ်၏ အဆုံး၌ ထပ်၌
အ-လာဖြစ်လျှင် (ကျက်ပြီးထမင်းကို ထပ်၌ ချက်သကဲ့သို့) အကျိုးမရှိသောကြောင့်
ပါမြို့ပြယ်နှင့် လျှော့စွာ မာတ်၏အစွဲ အ-လာရသည်-ဟူလို့။

“သတိသောရော် ပေါ့ မာတူနဲ့” အရ မာတ်၏အဆုံး၌ သရှိပို့ကား ဘူဝါဒ
ရုပ်ခိုးမာတ်များ၌ “ဘူမာတ် အပစ္စည်း၊ ရမာတ် အပစ္စည်း” ဟု ပစ္စည်းသရ ရှိနေ၏၊
အခြားမာတ်များ၏ အဆုံး၌လည်း လူကာရာဂမာမော အသဗ္ဗာတုကန္ခို-သုတ်ဖြင့်
လာသောလူသရ၊ အာဥု-စသော ဝိဘတ်သရများ ထိုက်သည်အားလျှော့စွာ ရှိနေ၏၊
အမြိုက္ခာ-စသောရုပ်များ၌လည်း ယပစ္စည်း စသည်ဝယ် ယၢ် အသရ စသည်ရှိနေ၏၊
၌သူ့လျှင် မာတ်၏အဆုံး၌ တစ်နည်းနည်းအားဖြင့် သရှိနေသည်၊ [သရေပို့၌ အပို
သဒ္ဓာဝာတုတည်း၊ သရေပို့ကို အကာရာဂမာသု၌ စပ်၊ အပိသဒ္ဓာဝာတုက သရှိ
ခြင်းကို ချီးမြောက်၌ နောက်ထပ် အ-လာခြင်းကို “အကျိုးမရှိ”ဟု နှိပ်ချကဲ့ရဲ့သည်။]

အပစ္စယ ဝါဒီ အဝါဒေသ သရလောပါဒီ-အပစ္စည်း၊ ဝါဒီ၊ အဝအပြု၊ သရချေခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်။ ဝါတ္ထနယမေဝ-ဆုံးအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ။ [ဤဘဝတိရပ်၌ ဆုံးအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို့] အဘဝါ-သူဖြစ်ပြီ အဘရှု-သူတိဖြစ်ကုန်ပြီ။ အဘဝါ-သင်ဖြစ်ပြီ။ အဘဝတ္ထာ-သင်တိဖြစ်ကုန်ပြီ။ ကွဲပြေစာတူတူသာဖိနာ-ဖြင့်။ အကာရသာ-အ အကွဲရာ၏ အမာဒေသော-အဲ အပြုသည်။ ဝါ(ဟောတိ)-ဝိကပ်ဖြစ်၏။ အဘဝ၊ အဘဝံ-ဝါဖြစ်ပြီ။ အဘဝမှာ-ဝါတိဖြစ်ကုန်ပြီ။ အဘဝတ္ထာ-သူဖြစ်ပြီ။ ပေါ့ အဘဝမှာသော-ဝါတိဖြစ်၏။

ကမ္မနို့-ကဲ အနက်၌ ယပစ္စယော-ယပစ္စည်းသည်။ (ဟောတိ)၊ တယာ-သည်။ သုခဲ့-ကို အနှားယတ္ထာ-ခံစားအပ်ပြီ။ [အနုပ္ပါ ဘူရာတ်၊ တွို့ဘတ်၊ ယပစ္စည်း၊ ဓာတ်၏ရှေ့၌ (အ)လာ၊ နှင့် ဥက္ကာ “ယဝကာရသ” သုတ်ဖြင့် ဝါပြု။] အကာရာကမာဘာဝေ-(အ)မလာရာ၌။ အနှားယတ္ထာ-အနှားယတ္ထာ ဟုဖြစ်၏။ [သရမဇ္ဈာဝ်းသောကြောင့် ဥက္ကာ ဝ မပြုနိုင်၍ “အနဲ့ဟု မဖြစ်နိုင်း။]

အဘဝါ ပေါ့ အဘဝါမှာသော—နာမယောက၊ တုမုယောက၊ အမုယောက၊ ကောဂုဏ် ပဟုဂုဏ် ကျွဲပြားအောင် “ဘုံ+ဖြစ်ပြီ” သသည်ဖြင့် အနက်ပေးလိုက်သည်။ အဘဝတ္ထာ၏ နောက်၌ “ကွဲပြေစာတူတူသာဖိနာ ပြေကာရသာ အ အဘဒေသာ ဝါ” တစ်ခု့စာရှိ၏။ ဗြိုက် (အ) ပြေရာ ရုပ်ကို ရုပ်သိမ္မာန် ဤနေရာမပြု၊ ဇူးတိဘတ်ကို ပြီးမလည်း ဗြိုက် ပြန်၍ (အ) မပြုသင့်၊ သီမှု၌ “အကာရသာ အမာဒေသောဝါ” ဟု ရှိ၏။ အမုယောက ကောဂုဏ် အ ဝိဘတ်ကို အပြု-ဟု ဆိုလိုသည်။ သဒ္ဓနိတိအလို နိုက အိုဘတ်ဆိုလျှင် “အကာရသာ အ အဘဒေသောဝါ” ဟု ရှိရမည်။ ရုပ်မှာ “အဘဝ-အဘဝါ” ဟု ပျော်ချုပ်း တည်း။

အဓား။ “ဟိယျွှေ့သာ-ပြေလော အ လူ” ဟု ဆုံးသောကြောင့် ပြုဝိဘတ်ကို အ လူ ပြု၍ “အဘဝါ”အရာဝါ “အဘဝ-အဘဝါ”ဟုလည်း ရှိနိုင်သေး၏။ “ဟိယျွှေ့တ် အာ၊ ဤ ဥမှာကို၊ ရသာပြုရ”ဟု ဆုံးသောကြောင့် အာ၌ “အဘဝါ-အဘဝ” ဥက္ကာ “အဘရှု-အဘရှု” မှာ၌ “အဘဝမှာ-အဘဝမှာ”ဟုလည်းကောင်း ရှိနိုင်သေး၏။ နောက်အနွေတ္ထာနိုင် ဤကဲ့သို့ဖြစ်နိုင်လျက် မပါသောရှုပ်များ ရှိလတဲ့၊ ထိုကြောင့် ဤအာရာတ် ရုပ်သိမ္မာန် မလေ့လာမှု မိမိတို့ လေ့လာနေကျွဲဖြစ်သော အာရာတ်ပဒေလာကို ရှေ့ဦးစွာ နှုတ်တက်လေ့လာပြီး ဖြစ်စေမှသာ ဤရုပ်သိမ္မာန်လာ အာရာတ်ရှုပ်စဉ်များကို (ထိုထိယောက-ထိုထိဝိနှင့်တွေ့ကြွင်းကျွဲန်ရစ်သော ရုပ်များကိုပါ နားလည်းနိုင်မည်။ ဤရုပ်သိမ္မာန်ရုပ်စဉ်ကို ကျက် မည် လေ့လာမည်ဟု ကြော်ကြော် ဉာဏ်ထည်း၌ မရှုံးလင်းဘဲ ပျော်ရှုပ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဤဘာသာနှင့်ကာ၌ကား အနည်းယော ရှုပ်များကိုသာ ထည့်သွင်း၍ လည်းကောင်း အရေးကြီးမည်ထင်သော ရှုပ်များကိုသာ ထည့်သွင်း၍ လည်းကောင်း ကျွဲ့နှင့် ပြီးအောင် စိစဲ့ထုံးပါသည်။

ကုစိဓရတူတူသီနာ-ဖြင့်၊ တွေသာ-တွေ၏၊ ထာဒသော-ထ တစ်လုံးပြု၊ အန္တဘူယတ၊ အန္တဘူယထ-ခံစားအပ်ပြီ၊ ပေ၊ အန္တဘူယမှုသေ၊ အန္တဘူယမှုသေ-ငါတိုက် ခံစားအပ်ကုန်ပြီ၊ ပရသာပဒတ္ထု-၌၊ အန္တဘူယာ၊ အန္တဘူယာ-ခံစားအပ်ပြီ၊ ကုစိဓရ-တည်း၊ ဘာဝဝ-သော အန်ကို။ ဘူယတ္ထ-ရှုံး၌ ဖြစ်ခြင်း၊ (ဝါ-ဖြစ်ပြီးခြင်း၊ ဖြစ်ရပြီး။)

ତାହା-ପିଃ । ଅଗନ୍ତୁ-ବୁଝାଃପ୍ରି । ପେ । ଅଗମ୍ବୟେ-ଦିତ୍ୟବୁଝାଃଗୁଣ୍ଠପ୍ରି ।
ଗମ୍ଭୀର-କୁଞ୍ଜି-ଯତ୍ତୁ, ଗମ୍ଭୀର-ବୁଝାଃଅର୍ପି । ପେ । ଗମ୍ଭୀର-ବୁଝାଃଅର୍ପିଗୁଣ୍ଠପ୍ରି ।
ଲୁଙ୍ଗାକ୍ଷି-ତାତ୍ତ୍ଵଃ । ତାହା-ପିଃ । ଅବଲୂହା-ବୁଝାଃପ୍ରି । ପେ । ଲୁଙ୍ଗାକ୍ଷି-ତାତ୍ତ୍ଵଃ ।...
ଶିଖୁରାତ୍ମକି ଶିଖୁରାତ୍ମକି-ତାତ୍ତ୍ଵ । (ଫିର୍ଦ୍ଦିତା)॥

ଦ୍ୱାରା । ହିନ୍ଦୁତ୍ତମାନୀଙ୍କ ପାଇଁ ବାଲ୍ମୀକିରାଣୀଙ୍କ ପାଇଁ । ହିନ୍ଦୁତ୍ତମାନୀଙ୍କ ପାଇଁ ବାଲ୍ମୀକିରାଣୀଙ୍କ ପାଇଁ ।

ကမ္မာနိ ယပစ္စတယာ ပေါ့၊ ဘူယျလွှာ—“အနီဘူယျလွှာ” အနီဘူယျလွှာ—ခံစားအပ်ကုန်ပြီ၊ အနီဘူယာသေး—သင်ချမ်းသာကို ခံစားအပ်ပြီ ပေါ့၊ အနီဘူယီ—ငါချမ်းသာကို ခံစားအပ်ပြီ” ဟု ခွဲခြား၍ ပေးသင့်၏၊ သို့သော် ထိသိပေးလျှင် အလွန်နေ၍ရှုပ်မည် ထင်ရသော စာသင်သားတိအား “သင်-ငါ” ဟု မထည့်သဲလည်း အနက်ချပါလေ၊ ဘေး၌ “အနီဘူယျ” ဟု တစ်ချို့စာရှိ၏၊ အနာဂတ်သာရကို ထည့်ရသည်မှာ ဘူဇာတ် က အကဗ္ဗာဓာတ်ဖြစ်၍ အနာအတွက် “သုခံ” စသော ကံပေါ်လာအောင် ထည့်ခြင်း ဖြစ်၏၊ ဘေး၌ကား ကံမလိုသောကြောင့် အနာထည့်ဖွှုံးလပို့၊ ဝတ္ထုမာန်တုန်းကလည်း အနာမပါခဲ့၊ ထို့ကြောင့် ဘေးပောရပ် ဟုသမ္မား အနာမပါခြင်းသာ ကျေးရင်း အာဘော ကျေမည်၊ ပစာတတ် ဂမ်္မာတ်ရပ်မှား ထင်ရားစိုး

ଲୁତ୍-ଗ୍ରୀବ୍ୟାତ୍ରିପ୍ରଦିନ ହିୟୁଜ୍ଞଫାତ୍ମକିଙ୍କ-ହିୟୁଜ୍ଞକ୍ଷି ଅଧିକାରୀ ହିତାତର୍ତ୍ତିଣି ।
ଚାତ୍ରଚାତ୍ର ଚାତ୍ରଚାତ୍ର ଅଧିକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଅଧିକାରୀ ।
ଲୁଗ୍ବାରୁଗମ୍ବା ଅଵାତ୍ରଚାତ୍ରକ୍ଷିତି-ଲୁଗ୍ବାରୁଗମ୍ବା ଅଵାତ୍ରଚାତ୍ରକ୍ଷିତି-
ଶ୍ରୀରାମା-ଶ୍ରୀଅର୍ପିତା ଲୁଗ୍ବାରୁଗମ୍ବା-ଲୁଗ୍ବାରୁଗମ୍ବା-ଲୁଗ୍ବାରୁଗମ୍ବା-
ଅଭିଭାବିତ...ଚାତ୍ରଚାତ୍ରକ୍ଷି-ଚାତ୍ରଚାତ୍ରକ୍ଷି ପିତାତ ଦ ସୁଯୋଗିତା । (କିମ୍ବା)

ပဒေသနာ ဝိဘဏ်ဓန်း

၄၅၉။ ပရောက္ခာ ပေါ့ လုံး ဇွဲ။ ။။။ အ အာဒယော-အ အစရိုက်နှင့်
သား ဒုံးသ၊ ပရောက္ခာ သညာ ဟောနှင့် အက္ခာနံ (ကြိုးယာနံ)-လူငြိုး
တို့၏။ ပရုံ-ကွယ်ရာတည်း၊ ပရောက္ခာ-ရာ၊ တုံးပေက္လာ-တို့မျက်ကွယ်
အန်က်ကို ပြတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အယ် ဝိဘဏ္ဍာ-ကို၊ ပရောက္ခာတိ-
ဟု၏၊ ဝန္တတိ-၏။

၄၅။ ဟိယျွှေ့နာဒီနဲ့ ပေါ့၊ ၁၁၀တိ- ဤသို့ ဟိယျွှေ့နဲ့ အစရိုသော ဝိဘတ် ငဲ သွယ်ကို သမ္မတတ်ဟဲ့ အမည်မှည်ထားရကား “လူကာရာဂမော အသမ္မတတ်ကမို”ဟဲ့ ဆိုအပ်သော လူအာရုံသည် ဟိယျွှေ့နဲ့စသော ဝိဘတ်နောင်းရှုချိ မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ။ “ပရောက္ခာ စသော အသမ္မတတ်ဝိဘတ် ငဲ သွယ် နောင်းရှုချိသာ လူအာရုံဖြစ်သည်”ဟဲလို့၊ [“လူကာရာဂမော အသမ္မတတ်ကမိုတဲ့ ဂုဏ်တ္ထ”ဟဲ တစ်ချို့စာရှိရှိ၏၊ သမ္မတတ်ကသည့္တာ-ဟဲ ဟိတ်ပုံစံ ရှိပြီးဖြစ်၍ “ဂုဏ်တ္ထ”ဟဲ မရှိဘဲ “ဂုဏ်တ္ထ”ဟဲ ရှိသော သီပိုင်များကောင်းသည်။]

ଦେଖିବା ଅ-ମୁ...ଲ୍ଲୁ+ମୁ—ଆ+ମୁ=ଆ+ମୁ, ଲ୍ଲୁ+ମୁ=ଲ୍ଲୁ+ମୁ ଯା ପିଣ୍ଡ ଜ ଦେଖି ରିଣି। ଚିମ୍ବକୁଣ୍ଡ ଭୋଗିଲ୍ଲାଫିଟିନ୍ଟ୍ “ଆ+ମୁ,ଲ୍ଲୁ+ମୁ” ଯା ରିଣି; ଵସ୍ତୁଫିଟିନ୍ଟ୍ “ଆତଯ ତର୍କ ଆତିଯ ଲେବ ଲ୍ଲୁ ତଯ ତଯ ଲ୍ଲୁହିଁ ରୂପ୍=ପରେବିଲ୍ଲା ଲିମ୍ବୁଲ୍ଲାଫିଟିନ୍ଟ୍ ଆତିଯିବାକୁଣ୍ଡିନ୍” “ଆ-ଧିକାର ରାଷ୍ଟ୍ର-ଲ୍ଲୁ ଧିକାର ରାଷ୍ଟ୍ରାଶିଲ୍ଲାନ୍” ଯା ଫିଲେବାକ୍ରାନ୍ଟ୍ “ଆ+ମୁ,ଲ୍ଲୁ+ମୁ” ଯା ଶ୍ରୀଵିଦ୍ଵାଣୀ: “ଆ-ଲ୍ଲୁ-ବୁଦ୍ଧ ତବ୍ୟବ ତବ୍ୟବ” ଯା ମିଳିବେବା ବରାତ୍ରି ଅଲ୍ଲିଲାନ୍: “ଆ-ଲ୍ଲୁ” ପାଇଁ॥

အက္ခနာရဲ့ ပေါ် ပရောတွဲ—“အက္ခသွေးသည် စက္ခု စသော လူ၏၏ ရပါးကို
ပော၏၏” ဟု သိစေလို၍ အက္ခနာရဲ့ “လူ၏ယာရဲ့” ဟု ဖုန်သည်; “အက္ခနာရဲ့+ပရဲ၊
ပရောတွဲ” သာ လိုရင်တော်။ ပရဲ-ဟု နုတ္ထနိဂါရီ၍ “ပရောတွဲ” ဟု ရှိသော သိဟိုမှုမှ
အတိုင်း ကောင်းသည်။ အာရမထဲကို အရကောက်၊ ထိအာရုံဟူသည်လည်း မျက်ကွယ်၌
ဖြစ်သော ကြေားပင်တည်း; [“အက္ခ+ပရဲ” ဟု သမာသိဖြစ်သောအခါ ဤ “ပရောက္ခ”
ဟူသော နိပါတနှင့် “ပရဲ+အက္ခ” ဟု ရှုံးနောက်ပြန်၊ သုတေသန၌ အက္ခနာရဲ့အကို
ထိပါ၊ ရှုံးသရကိုရေး “ပရောက္ခ” နာမ်လဲသိ အပြုံး၍ “ပရောက္ခ” ဟု ဖြစ်၏။]

ငြိမ်။ အပစ္စကွဲ ပေါ့ -တိတေ ။ ။ အပွဲ့ကွဲ-လူနှိုးတို့၏
ကွယ်ရှာဖြစ်သော၊ ဝါ-မျက်ကွယ်ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုနော-ပြောဆိုသူ၏၊ လူနှိုး
ယာ ဝိသယဘူတေ-လူနှိုးတို့၏ အရာမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အတိ
တေ-အတိတ်ဖြစ်သော၊ ကာလေ-ကြိယာ၌၊ ပရောက္ဌဘိုးသူ-သည်၊
ဟောတိ-၏၊ အတိကဲ့မွှု-(ပစ္စပွဲနှင့် အခိုက်အတန်ကို)လွန်၍၊ လူတော့-ဖြစ်
သော ကြိယာသည်၊ အတိတော့-အတိတ်မည်၏၊ ဟုတ္ထာ-ဖြစ်ပြီး၍၊ အတိကဲ့
နွော-လွန်သောကြိယာတည်း၊ လူတိ အထွော-နက်၊ ဟောင့်-အောက်၌
(ဘဝတိရပ်၌)၊ ဂုဏ်နယ်-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ပရောက္ဌ ပရာသုပဒ
ပဋ္ဌီပရိသေကဝစန်-သော၊ အ-အဝိဘာတ်သာက်။

တို့ပက္ခာ ပေါ့၊ ပရောက္ဌတိ ရွှေတိ-ဤပါဌ်ဖြင့် “ပရောကွဲ-မျက်ကွယ်
ကြိယာ၌+ဘဝါ-ဖြစ်သော ဝိဘာတ်တည်း” ဟု ဘဝအနက်၌ ကာပစ္စည်းသက်၊ လူနှိုး
အောတက အသပစ္စည်းလည်း သက်၍ “ပရောက္ဌ” ဟိဘိ အမည်ရကြောင်းပြသည်၊
[“ကေနဇ္ဈာန် ပရောက္ဌ၊ ပရောကွဲ ဘဝါတိ အထွောန်၊ တထာဟိ စက္ခာဒိန္ဒြယ် သံဃား
တသော အကွဲသော ပရော (တိရော ဘာဝါ) ပရောက္ဌ၊ တဗ္ဗာစကာဘဝာဝန် ပရောကွဲ
ဘဝါတိ ပရောက္ဌ”=သဒ္ဓနိတိ။]

ငြိမ်။ အပစ္စကွဲ ဝတ္ထုနော ပေါ့၊ ကာလေ—အပစ္စကွဲကို “ဝတ္ထုနော-လူနှိုးယာ
ဝိသယဘူတေ” ဟု ဖွဲ့စွဲသည်၊ ဆိုလိုရင်းကား-“သော ကိုရ ရာဇ် ဟဘုဝ်” ဟု ပြောဆိုရာ
၌ ပြောဆိုသူ ကိုယ်တိုင်က “ထိသူ မင်းဖြစ်နေသည်ကို ကိုယ့်မျက်စီဖြင့်လည်း မမြင်ရှု၊
ထိသူကို ဘိသိက်ဖြောက်သံကို ကိုယ့်နားဖြင့်လည်း မကြေားရ၊ ဘိသိက်ပွဲပါဝင်သော
ပန်နှုန်းသည်၊ ထမင်းအရသာ စသည်၊ အတွေ့အကို ကိုယ်တိုင်
လည်း မနိရ-မလားရ-မတွေ့ရ ဤသို့ ပြောဆိုသူ၏ လူနှိုး ၅ ပါးထဲ့မှ ကွယ်ရှု၌
ဖြစ်သော အာရုံ (ကြိယာ) များကို “အပစ္စကွဲ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤသို့ အပစ္စကွဲလည်းဖြစ်
လွန်ပြီး အတိတ်လည်းဖြစ်သောကြိယာ၌ ဤပရောက္ဌဘိဘာတ် သက်ရသည်။ [ဤ၏
ပရောက္ဌ၏ သက်ရာ ၃ ဌာနကို ကုန်ည်းဘာသာနှုန်းရှုံး၍]

အတိကဲ့မွှု ပေါ့၊ ဘုတေသွား-အတိတော့ကို “အတိ+လူတော့” ဟု ဖွဲ့၊ အတိဥပသာရ
သည် အတိကဲ့မွှု အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတိကဲ့မွှု+လူတော် အတိတော့”
ဟု ဖွင့်၊ “အတိကဲ့မွှု” အရ “လွန်ခြင်း” ဟူသည်လည်း ပစ္စပွဲနှင့် အခိုက်အခါကို လွန်ခြင်း
တည်း၊ “လွန်၍ ဖြစ်သောကြိယာ” ဟူရှုပြု အဖြော်အားဖြင့်ဆိုလျှင် “ဖြစ်ပြီး၍ လွန်
သွားသော ကြိယာတည်း” ဟု ပြုလိုပါ “ဟုတ္ထာ အတိကဲ့မွှု+ဘုတေသွား” ဟု ဖွင့်ပြန်
သည်၊ ဤ “ဟုတ္ထာ အတိကဲ့မွှု”=ဖြစ်ပြီး၍+လွန်သောကြိယာ” ဟု ဆိုသဖြင့် အတိကဲ့မွှု
အရ လွန်ခြင်းလည်း “ဖြစ်ဆဲ ပစ္စပွဲနှင့် အခိုက်အတန်ကို လွန်ခြင်း” ဟု သိနိုင်ပြန်သည်။

ဘူ+အ လူတိ-ဘူ+အဟု ဖြစ်ပြီးသော လူစ-ဉ်ရပ်၏ [“ဒွေဘာဝါ”၏ စပ်၊] ဂိပရိကာမေန-ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနှစ်-ဓာတ္ထနှစ်ပုဒ်သည်၊ ဝဏ္ဏတော်။

င့်။ ကွစ်ခို ပေါ် ဒွေဘာဝါ။ ။ ဓာတ္ထနှစ်-ဓာတ်တိ၏၊ အာဒိဘူတာနှစ်-အစဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇကသာရာနှစ်-တစ်လုံးသော သရရှိကုန်သော၊ ဝဏ္ဏဘူနှစ်-ဝဏ္ဏတိ၏၊ ကွစ်-ပြယ်အားလျှော့စွာ၊ ဒွေဘာဝါ ဟောတိ၊ အယ် ကွစ်သန္တာ-သည်၊ ဝံစွဲတိဘိဘာသ တွော့-၏၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ ခ ဆ သေသု-ခ,ဆ,သပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရောက္ခာယုံ-ပရောက္ခာဝိဘာတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာဓာတ္ထနှစ်-အလုံးစုံသော ဓာတ်တိ၏၊ (နှစ်-အမြဲ) ဒွေဘာဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ အပစ္စယေး-အပစ္စသုံးကြောင့်၊ ဇူဟောတျာဒီသုပါ-ဇူဟောတျာဒီဓာတ်၏ လည်း၊ (နှစ်-အမြဲ) ဒွေဘာဝါ ဟောတိ၊ ကိုစွာဒီကော်-ကိုစွာ အစရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်၊ ကွစ်-ဝိကပ်အားဖြင့်၊ ဒွေဘာဝါ ဟောတိ။

င့်။ ဓာတ္ထနှစ် ပေါ် ဒွေဘာဝါ— တစ်လုံးထည်းရှိသော ဘူစာတ် ဒါဓာတ် စသည်၌ အာဒိဝဏ္ဏတိ အထူးစိစစ်ဖွယ် မလို့၊ ပစာတ်စသည်၌ ပ သည် ဓာတ်တိ၏၊ အစဝဏ္ဏတည်း၊ ထို အစဝဏ္ဏလည်း သရရှိသော (သရရှိနှင့် တက္ကဖြစ်သော) ဝဏ္ဏတည်း ဟု သိစေလို၍ “ဇကသာရာနှစ်”ဟု ဝိသေသန ပြုရသည်၊ “ဇကသာရာနှစ်” သည် အာဒိဝဏ္ဏတိ၏ ဝိသေသနတည်း၊ “ဇကော သရော ဇကသောတိ ဇကသာရာ”နှင့်ကာ ဝိပြုဟု “ဇကသော-ဉှုဝဏ္ဏတိ၏၊ ဇကော-တစ်လုံးသော” စသည်ပေး၊ ဉှုစကားအရ ဉာသရ ရှိသော (ဘ)ဝဏ္ဏကို ဒွေဘာဝါပြုသောအား “ဘူဘူ”ဟု ဖြစ်၏၊ ပစာတ်၏ အစလည်း ဖြစ် အသရာလည်းရှိသော (ပ)ဝဏ္ဏကို ဒွေဘာဝါပြုသောအား “ပပ”ဖြစ်သည်ဟု မှတ်။

တေန ၁ ဆ သေ ပေါ် ကွစ်— “အနေကွဲ့ဘု နို နိုပါတာ”နှင့် အညီ နိုပါတ် ထိုသည် များသောအနက်ရှိရကား ဉှုသုတ်၌ ကွစ်သန္တာ-လည်း ပါသဒ္ဒိကဲ့သို့ ဝဏ္ဏတိဘာသာ အနက်ရှိ၏၊ ထိုကွစ်သန္တာ-၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဂါထာ၌လာသော နိုစွဲဝို-အနိုစွဲဝိုကိုလည်းကောင်း ဂါထာ၌ မပြုအပ်သော ရှပ်များ၏ အသန္တဝိုင်းကို လည်းကောင်း သိရသည်၊ ထိုဘွင် “ခဆသေသု”မှ “ဇူဟောတျာဒီသုပါ” အထိသည် နိုစွဲဝိုပြု စကားတည်း၊ “ကိုစွာဒီကေ ကွစ်” သည် အနိုစွဲဝိုပြု စကားတည်း ဂါထာ၌ မပါသော ပစ္စည်းရိဘတ် နောင်းရာ၌ကား ဉှုသုတ်အစီအရင် မရှိရာ အသန္တဝိုင်းကိုလည်း။

၁ ဆ သေသု။ ။ ခဆသပစ္စည်းနောင်းရာ၌ “တိတိကွဲတိ, မို့ကွဲတိ, ပိုပါသတိ” စသည်ဖြင့် အမြဲဒွေဘာဝါ ဖြစ်၏။

ပရောက္ခာယုံ။ ။ ပရောက္ခာဝိဘာတ်နောင်းရာ၌လည်း “ဗူဗုဝါ, ဂူဗုမ, ပပစ” စသည်ဖြင့် အမြဲဒွေဘာဝါ ပြုရသည်။

ဘူး၊ အ လူတိ—“ဘူး+အ” ဟု ဖြစ်ပြီးသော လူစ-ဤရပ်၌; [“အဗ္ဗာ သ သညာ”၌စပ်၊ အချို့စာ၌ “ဘူး လူတိ” ဟု (အ)ကျသည်။]

င့်။ ပုံးမှာ ဖူးသော။ ။ ဒွေးဘုတ်သု-၂လုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော ဓာတုသု-၏၊ ပုံးမှာ-ရှုံးဖြစ်သော ယော အဝယဝေါ-အကြောင် အစိတ် အကွဲရာသည်၊ အထိုး-၏၊ သော-ထိုအစိတ်အကွဲရာသည်၊ အဗ္ဗာသသညာ-အဗ္ဗာသအမည်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ လူတိ-ဤသုတိဖြင့်၊ အဗ္ဗာသသညာ-အဗ္ဗာသအမည်သည် (ဟောတိ)။ [အဗ္ဗာသ၏ အနက်အမို့ပုံးယို ကစ္စည်း ဘာသာရှိကာမှာ ရှုံး။]

အဗ္ဗာသရှုံးဟတ်၊ အနုံဝတ္ထာတော်-အစဉ်လိုက်၏။

င့်။ အနှစ်သို့ ဝဏ္ဏာကာရောဝါ။ ။ အဗ္ဗာသရတော်-အဗ္ဗာသ၌ ဖြစ်သော အနှစ်သို့-သရ၏၊ လူဝဏ္ဏာ-လူဝဏ္ဏာသည်လည်းကောင်း။

အပွဲ ၁၇၁၊ သာရီ။ ။ ဘုဝါဒရိတ်၏ နောက်ဆက်တဲ့ဖြစ်သော ဇူဟောတွာ ဒီရိတ်း၌ “ဘုဝါဒတော် အ” သုတ်ဖြန့်ပင် အပစ္စည်းသက်ရ၏၊ ထိုကြောင့် “အပစ္စယော” ဟု ဆိုသည်၊ “ဇူဟောတိ” စသောရပ်၍ ဟုမာတ်၊ တိပိဘတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဟုကို “ဟု+ဟု” ဟု ဒွေးသာ် အမြဲဖြေရသည်၊ [အပိုဖြင့် “စက်မတိ” စသည်ကို ဆည်းယူ၏-ဟု ဋီကာဖွင့်၏။]

ကိုစွာဖိုကေ ကွဲ့။ ။ တဗ္ဗာ အနိယစသော ကိုစွာပစ္စည်းနောင်းရှုပ်းလည်း ဇူဟောတွာ စေတ်စကိုသာ ယူရမည်၊ အခြားစေတ်များ၌ကား ကိုစွာဖိုစွာည်းနောင်းသော်လည်း ဒွေးသာ်မပြရ။ [ဇူဟောတွာ စေတ်များကို လှမ်းကြည်ပါ။] ဇူဟောတွဲ+ဟောတွဲ-ပူဇော်ရ၏၊ ပအဟောတွဲ+ဟောတွဲ-ပယ်စွဲရ၏၊ ပိဒေဟောတွဲ+ပိဇာတွဲ-ပိတ်ရ၏၊ ဤသို့ ရပ် ၂ မျိုးရှိရသည်၊ ကိုစွာဖို့ အပိုဖြင့် တွာ-တု စသော တစ်ချို့ ကိုတ်ပစ္စည်းကို ယူ၊ ပဟိုတွာ+ပဟိုတွာ-စွန့်၍၊ ပဟိုတွာ+ပဟိုတွာ-စွန့်၍၊ ပဟိုတွာ+ပဟိုတွာ-ပိဇာတွဲ-ပိတ်ရ၏၊ ဤသို့စွာသည်ဖြင့် ဒွေးသာ်မပြုသော ရပ်များ ရှိရသည်။ ဇူဟောတွာ ဒီရိတ်းပင် ဖြစ်သော်လည်း “ဒါတွဲ-ဒွေးဘုတ်” (ပူဇော်အပ်၏) ဒီနဲ့” စသည်၌ကား ကွဲ့သွေ့၏၊ အသန္တိဝင်းကို ပြခြင်းကြောင့် ဒွေးသာ်ပြု မရှိ၊ အခြားပစ္စည်းနောင်းရာ အခြားစေတ်များ၌လည်း အသန္တိဝင်းပင်။

င့်။ သုတ်၌ “အနှစ်သို့ ဝဏ္ဏာကာရောဝါ-အဗ္ဗာသ၏ အနှစ်သရကို လူဝဏ္ဏာနှင့် အ အကွဲရပြု” ဟု လုံး၍ ဆိုထားသော်လည်း ဝ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဂါထာ လာတိုင်း ခွဲခြား၍ ပြရသည်၊ ဂါထာ၌ “ခ ဆ သေသူ” ဟု ဆိုသော်လည်း အေတွက် ပုံစံမရှိ၊ ထိုကြောင့် “တို့ ဂုပ် ကိုတ် မာနေဟိ ခ ဆ သာဝါ” ဟု ဆ သတို့နှင့် အတူ တွောက် ဟန္တည်းဖြစ်၍ ခ ကိုထည့်ထားသည်၊ လိုရင်းမှာ “ခ-သ” ၂ပစ္စည်းသာ ဟုမှတ်။

അന്നാരോദ-അ അസ്ത്രാധിക്ഷയ്യ്‌ലെഡ്‌ഗോട്ടിനി ദി-ഫോ ഫോറ്റി-ഓണി. അയി ദി-വാട്ടേ ഒംഗ്ലീതാർബാധിക്ഷയ്യ്‌ലോ ടോട്ടു-ഗ്രോട്ടു...
.

ခ ဆ သေသု-ခဆသပစ္စည်းတို့ကြောင့် သရုပုသု-ဂုပ္ပမာတ်၏ ဥနှင့်
တက္ကဖြစ်သော၊ အဝဏ္ဏသု-အဝဏ္ဏ၏၊ လူကာရော-လူ အပြုသည်လည်း
ကောင်း၊ ဝါသု-ဝါ၏ အဆုံးအောင်၊ ဤ-ဤအပြုသည်လည်းကောင်း၊
(ဟောတိ)၊ ပရောက္ခာယံ-ပရောက္ခာဝိဘတ်ရှုကြောင့်၊ ဘူသု-ဘူမာတ်၏
အဆုံးဥျွှဲ၏ အကာရော-အ အပြုသည် (ဟောတိ)၊ အပရသု-အခြားသော
အဖ္ာသ သရုပု၏ လူမေ-ဤလူဝဏ္ဏအပြု၊ အ အပြုတိသည်။ န-မဖြစ်ကုန်
လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဥကာရသု(ဥကာရသု-ဟုရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်။)
ဘုရား ကျအက္ခရာ၏ အကာရော-(အ)အပြုသည်၊ (ဟောတိ)။

ဘုသာ ပရောက္ခာယ် အကာရော—“ပါဝါ” စသည်၌ ပရောက္ခာ အပိုဘတ် စသည်ကြောင့် “ဘုဘွဲ့” စသည် ဖြစ်နေရာဝယ် အလူးသဘု၏ အဆုံးဉာဏ် (အ)ပြု၊ (ဘဘွဲ့+အ) ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုနောက် ဆိုင်ရာသုတေသနမြို့အောင်စီရင်လိမ့်မည်။ ဦးကျော်၏ “အကာရော ပန် ပရောက္ခာယ် ဘုသာ အန္တသေးဝ” ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေရမည်။ ဤတိုင် အောင် ဝါသဒ္ဒိက လူပြုရာ-ဤပြုရာ-(အ)ပြုရာ ဌာနများကိုလည်းကောင်း ထို့ကြာနား၏ နိစ္စပိုမြို့ပြုကြောင်းကိုလည်းကောင်း သတ်မှတ်သည်။

ଭାବୁହିତି ଠାରୀରେ କାହାରେ ପାଇଲା ଏହା-ଫେର୍ଦିନା ଗୃହିନୀରେ ଲାଗୁଥିଲା: (ଗୃହିନୀ
ଭାବୁହିତି ମାତ୍ରରେ ପାଇଲା) ଠାରୀରେ॥

ଚତ୍ରି॥ଲୁଗାର୍ବାର୍ବାର୍ବା ଅଵଳ୍ପଣାତୁଳ୍ମି॥ ॥ପରେ-ଦେବା ବାହ୍ୟ-
ଅଲ୍ୟଃଫ୍ରଦେବା ଅଵଳ୍ପଣାତୁଳ୍ମି-ଅଵଳ୍ପଣାତର୍ ପିତାତ କ ସୁଯିନ୍ଦ୍ରାଦୁ-
ଗୁହ୍ୟ-ଶ୍ରୀ ଉତ୍ତରହି-ଦର୍ଶନ୍ମୁ ପରେ-ଫୋର୍ମାର୍ଗିତାନ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟି। (ଭୂତ୍ରା-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତି) ଲୁଗାର୍ବା
ର୍ବାର୍ବା-ଲୁଲାତାନ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟି। ଖୋତି॥

အဲလှာသ၏ အန္တကိယုး ပြု၏ “နာပရသိမ်” ဖြင့် အမြားသော ပူဘုက္ခတီ၊ နပောတီ၊ စိဂိုဇ္ဇတီ၊ တိဂိုဇ္ဇတီ၊ ဒေဝါတီ၊ ဒေဓတီ ရပ်တို့၏ အဲလှာသကတဖြစ်သော သရများ၏ အသန္တရိမ် ပြစ်ကြောင်းတို့လည်း ဝါသဒ္ဒိက သတ်မှတ်၏ဟု ပြသည်။ အနိစ္စဝိကား ဂါထာ၏ ပပါတော်ပါ။

ଦେଉ । ଅହ ଜୀବ—ଜ୍ଞାନ ଉତ୍ସରକ୍ଷଣ ତଙ୍ଗ “ଜ୍ଞାନ” ପ୍ରିୟ “ଧ୍ୱାନ” ହୁଏବି
ତାଆମ୍ବା: ଶ୍ରୀମି । ଜ୍ଞାନପ୍ରତିଷ୍ଠାନ୍ତରେ ଆମି ଯନ୍ତ୍ର ଆଵରିବିଲ୍ଲେଖ ଫଳୀଃ ପ୍ରିୟ “ଧ୍ୱାନଲୋପିତି”
ହୁ ଛିଲୁଣ୍ଡି । ମୋରୂଚ୍ଛାକ୍ଷ୍ରିତଙ୍କାଃ ଯନ୍ତ୍ର ବାରାପି । ଛିଅଳି ବାରାବୈଶିଶି: ଯବନ୍ଦ୍ରମହିମା
ର୍ଦଗି ଆ-କୁ ଯବନ୍ଦ୍ରମହିମା କରିବାରେ । ଯୋଗିର ଯବନ୍ଦ୍ରମହିମାକିନ୍ତିରେ “କିରି” ଯବନ୍ଦ୍ରମହିମାକିନ୍ତିରେ
“କିରିଯିତିରିନ ଯବନ୍ଦ୍ରମହିମା: ଅହାତ—(ଅପଢ଼ିଗୁ) । ତର୍ଦିଲାଙ୍କାଃପିନ: ପ୍ରତିଲିଙ୍କାଃ” ଯାଇରୁ
ଦେଇବି ଯବନ୍ଦ୍ରମହିମାକିନ୍ତିରେ ପିନିଲିଙ୍କାଃ ॥

ကုစာမိကာရတော့-လိုက်သော ကွန်သူ၏ကြောင့်၊ ပျော်နာဒီမှုပါ-အစဉ်
ပျည်းရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော အသွေးစာတုကေ-အသွေးစာတ် ဝိဘတ်
ကြောင့်၊ အယ် အကာမေး-၌ ကဲလာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပျော်နာ ၈၀။–
အစဉ် ပျည်းရှိသော အသွေးစာတ်၊ ဝိဘတ်ကြောင့်လည်း၊ ကွန်-တစ်ချို့
အရာ၌၊ နောသိယာ-မဖြစ်။

စ-ဆက်၊ ထွေး-ပြုသူတို့၏ [“ဂုဏ်”၏ ပုံ] သူမှာတုကံ-သူမှာတ်
ဝိဘတ်သည်။ န-မဟုတ်၊ အသူမှာတုကံ-သူမှာတ် ဝိဘတ်မဟုတ်၊ ကြတိ
ကတ္တာ-ပြုသီ။ ဂိုဏ်ပြု၍၊ ဟိုယျတ္တနီ ပေါ့၊ သူမှာတုကံ-သုတ်ဖြင့်၊
ဟိုယျတ္တနီ အေဒီနံ-ဟိုယျတ္တနီ အဓရှုံသော ဝိဘတ်တို့၏၊ သူမှာတုကံ
သညာယ-သူမှာတ်ပုံသော အမည်၏၊ ဝ-ကို၊ ဂုဏ်-ဆိုအပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ တဒေသာ - ထိုသူမှာတ် ဝိဘတ်တို့မှ အခြားကုန်သော

၄၆၆။ အသဗ္ဗာတ် ၃ မျိုး။ ၁။ သရပိဘတ်၊ သရပိဝိဘတ်၊ ပူဇ္ဈနာဒါ
ဝိဘတ် ဟု အသဗ္ဗာတ်ဝိဘတ် ၃ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် အ-၂။ စသော သရုသက်သက်
ဝိဘတ်သည် သရပိဘတ်တည်း၊ အဲ လုံး စသောဝိဘတ်သည် အစဉ် သရရှိ၍၏
နိဂုဟိတ်ပျော်းက နောက်နေသော သရုပိဝိဘတ်တည်း၊ ၂။-၃။ စသောဝိဘတ်ကား
အစဉ် ပူည့်ရှိ၍၏ သရကာနောက်နေရသော ပူဇ္ဈနာဒါ ဝိဘတ်တည်း၊ “ပူဇ္ဈနာဒါ အာဒိမိ
ယသောတိ ပူဇ္ဈနာဒါ” ယသော-အကြင်ဝိဘတ်၏၊ အာဒိမိ-အစဉ် (ရှေ့၏) ပူဇ္ဈနာဒါ-
ပူည့်သည်၊ အဖြိုး လုပ် ပူဇ္ဈနာဒါ။

အသုတ္တ ပေါ် မိကာရင်တာ—လိုက်သော ဂုဏ်သွှေ့ကြောင့် ပြခဲ့သော အသုတ္တ ဓာတ်ပိဘတ် ၃ ပျီးတွင် ဉဗ္ဗနာဒီ အသုတ္တဓာတ်ပိဘတ် နောင်းရှုစွဲသာ လူလာသည်၊ “ဉဗ္ဗနာဒီမှု” ၏ ဝေဖြင့် သရုပ်ဘတ် သရာဒိရိဘတ် ၂ ပျီးကို ကန့်သည်။ ဘာ့ကြောင့် နည်း—သရိဘတ် သရာဒိရိဘတ်များ၏ ကပ်ဖွယ်သရှိသဖြင့် “ဘုရား၊ ဟာရိ” ဟု ရပ်ဖြီးနိုင်၍၊ ဉဗ္ဗနာဒီရိဘတ်နောင်းရှု “ဘုရာ့၊ ထွေ” ဟု ဖြစ်သည့်အား (၈)၏ ကပ်ရာသရ မရှိသဖြင့် ပါ၍ နှင့်လျှော်အောင် ရပ်မြေးနိုင်သောကြောင့်တည်း။ ဤအမိန္ဒယ အရ ဘူးကို ဘူးပြုသည့်အား (၈)၏ သရာမပါ ထဲသာ ရှုနောက် အဆင်ပြ သည်။ ၀၌ သရုပ်နေသေးလျှင် “ဘုရာ့ထွေ” ဟု ရပ်ဖြီးနိုင်သောကြောင့် လူလာရကျိုး မဖြစ်ပဲ ရှိရှိမြှင့်မည်။]

ଭୁବନେଶ୍ୱର କୃତିକୁ ହିମା—“ଅତ୍ୟନ୍ତ-ପେଣତ୍ତ” ଛାଇପ୍ରଯୁକ୍ତିକୁ “ତି+
ଚାରି” ଫ୍ରେଣ୍ଟର୍ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ହାରିଲୁଣ୍ଡି ଆଚାର୍ଯ୍ୟବାଦିଗାରୀ ଫ୍ରୋଣ୍ଟରେଲାଇଁ
ତିଭାବର୍ତ୍ତମାନ ହରିପ୍ରିୟର୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗର୍ଭଧ୍ୟେର ଅଳ୍ପାଳ୍ପି ଯେତେବେଳେ
କୃତିକୁଣ୍ଡଳୀରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ହରିପ୍ରିୟର୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ହରିପ୍ରିୟର୍
ପରିବାରରେ ଏହାର କୃତିକୁଣ୍ଡଳୀରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ହରିପ୍ରିୟର୍

စတသေသာ—ကုန်သော၊ ဝိဘတ္ထိယော—တိုကို၊ အသဗ္ဗဓာတုကနို—အသဗ္ဗဓာတု
က ဟူ၍၊ ဂုဏ်တိ—ဆိုအပ်၏။

တမ္မ၊ ဗုဒ္ဓဝိတ္ထာ ကိရ—ဖြစ်ကုန်ပြီတဲ့၊ အဟာ၊ ဗုဒ္ဓဝံ (သီ၌ “ဗုဒ္ဓဝံ”) ကိရ—
တဲ့၊ မယံ ဗုဒ္ဓဝိမှ ကိရ—ဖြစ်ကုန်ပြီတဲ့၊ အတ္ထနောပဒေ—၌၊ သော၊ ဗုဒ္ဓဝိတ္ထာ—
ဖြစ်ပြီတဲ့၊ [ကိရ မပါသော်လည်း ကိရအနက်ထည့်ပေး] ပေါ့ ဗုဒ္ဓဝိမေ့၊
ကမ္မနို—၌၊ အတ္ထနောပဒေ—၌၊ ဤကာရာဂါမ ယပစ္စယိကာရာဂါမ—
ဤလာခြင်း၊ ယပစ္စည်းသက်ခြင်း၊ လူလာခြင်းတို့သည်။ (ဟောနှို)၊ အနုပ္တု
ဝိယိတ္ထ—ခံစားအပ်ပြီတဲ့၊ ယပစ္စယသု—ယပစ္စည်းကို၊ အသဗ္ဗဓာတုကနို—
အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဂုစ်ဓမ္မတုတ္ထာဒိနာ—ဖြင့်၊ လောပေ—ချေခြင်းကို၊
ကတေ—သော်၊ လူဝါးနာဂေမာ—လူဝါးနာခြင်းသည်။ န ဘဝတ်—မဖြစ်၊
တယာ—သည်။ အနုပ္တုဝိတ္ထ—ခံစားအပ်ပြီတဲ့၊ အနုပ္တုဝိရေ—တဲ့၊ လူစွာဒို၊
ဘာဝ—၌၊ ဗုဒ္ဓဝိယိတ္ထ—ဖြစ်ခြင်း၊ ဖြစ်ရာပြီတဲ့၊ ဗုဒ္ဓဝိတ္ထဝါ—လည်းရှိ၏၊
[ယပစ္စည်းကို ချေသည် ဟူလို့] တထာ—ပါး၊ ပပစ်—ချက်ပြီတဲ့၊ ပပစ်မေ့—
ကုန်ပြီတဲ့၊ ကမ္မနို—၌၊ ပပစ္စတ္ထာ—ချက်အပ်ပြီတဲ့၊ ပပစ္စရေ—ကုန်ပြီတဲ့၊ ပပစ္စ၊
ပပစ္စဝါ—ဟူလည်းရှိ၏၊ လူစွာဒို—တည်း၊ ဤကြောင့် “ပပစ္စတ္ထာ၊ ပပစ္စရော လူစွာဒို”
ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ပပစ္စ၊ ပပစ္စဝါ လူစွာဒို” ဟု (ပရသုပ္ပါဒ် ပြန်လျက်ရှိ
သော) သီမှအတိုင်းသာ ကောင်းသည်။]

ဂမိန့်—ဂမုဓာတ်၌၊ [ဂမိန့် လူဖြင့် ဓမ္မတ်ကို ဉာဏ်ပြသည်။] ဂွစ်ဒီ ဝဏ္ဏာ
နန္ဒာဒိနာ—ဖြင့်၊ ဒွေးသာပေါ်—သည်လည်းကောင်း၊ ပုလ္ာ ဗွာသောတိ—
သုတ်ဖြင့်၊ အလွှာသသညာ—သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အလွှာသတိ—
ပုဒ်သည်။ ဝတ္ထတော်။

**ငြော့။ ကဝရွှေသာ စဝရွှေ့။ ။ အလွှာသ—၌၊ ပေ၊ ဟောတိ၊ လူတိ—
ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဂကာရာသု—ဂအကွဲရာ၏၊ ကောရော—ပြု၊ ဂုစ်ဓမ္မတုတ္ထာဒိနာ**

ထွေ့၊ ပေ၊ ဂုဏ်တိ—“န+သဗ္ဗဓာတုက” ဟု ဝိရှိပြု၍ တိယျှောနိုစသည်မှ
တစ်ပါးသော ပရောဂွာစသော ဝိဘတ် င သွယ်ကို အသဗ္ဗဓာတုကဟု ခေါ်၏၊ ဤ၌
“န”သွေ့သည် သဒီသအနက် ဟောတည်း၊ ဟိုယျှောနိုစသော ဝိဘတ်များနှင့် ဝိဘတ်
ချင်းတုသောကြောင့် “န+သဗ္ဗဓာတုက” အရ အသဗ္ဗဓာတ် ခေါ်သည်—ဟု ဋိကာဖွင့်၏၊
“တအညာ” ပါ၌ကို ထောက်လျင် “န”သွေ့ အညာအနက်ဟောသာ ဖြစ်သင့်၏၊ “သဗ္ဗ
ဓာတ်ဝိဘတ်မှ တစ်ပါးသော အာရာတ်ဝိဘတ်များကို အသဗ္ဗဓာတ် ခေါ်သည်” ဟူလို့။

အန္တုတ္ထသသု-အန္တုသ မဟုတ်သော သရ၏၊ ပင့်မ ပုဂ္ဂိုလ်သေက စတန္ထိ-
ပင့်မပုဂ္ဂိုလ် ကေဂုစ်သိဘတ်ကြောင့်၊ ဒီယော-ဒီယုပြု၊ သော-သည်၊ ဂါမံ-
သုံး၊ ဂေါမ ကိရ-သွားပြီတဲ့၊ ဂေါမဝါ-ဂေါမ ဟူလည်းရှိ၏၊ ပေါမ့်မှုံ-
သွားကုန်ပြီတဲ့၊ ကမ္မန်-၌၊ ဂေါမယိုလ္လာ-သွားအပ်ပြီတဲ့၊ ဂေါမယိုလ္လာ- (ယပစ္စည်း
ကို ချေ၍) ဂေါမယ္လာ ဟူလည်းရှိ၏၊ လူစွာဒိုးပရောက္ခာဝိဘတ္တာ-သည်၊
(ခိုင်တာ)။

အနုတ္ထနိုင် ပိုဘတ်ခန်း

ଦେଇ ଆଣ୍ଡାଟ୍ଟି ପେ ଅଛୋ ॥ ହର୍ଷାଓଇୟା-ହର୍ଷାଅର୍ଥିଗୁର୍କିଲେବା
ଶ୍ଵିତିଲେ ଆଣ୍ଡାଟ୍ଟି ଲାଲ୍ବା ଖୋଜ୍ମୀ ଆଣ୍ଡା-ଯକ୍ଷୁମୁଠର୍ଣ୍ଣ । ଲାଲୀ-ଫ୍ରେଂଲେବା
କ୍ରିଯାଲୟ ଅଣ୍ଡାଟ୍ଟି ଲାଲ୍ବା-ମନ୍ଦିର । ତଃପିଲାଙ୍ଗା-ତଃପିଲାଙ୍ଗା ରତ୍ନଫ୍ରେଂଲେବା
କ୍ରିଯାକ୍ଷି ପ୍ରତାର୍ଦ୍ଧଲାଲ୍ବାର୍ଣ୍ଣ ଅଫ୍ରେଂଲେବାର୍ଣ୍ଣ । ଅଳ୍ପ କିଲେ-ହର୍ଷିଲେବାର୍ଣ୍ଣ
ଆଣ୍ଡାଟ୍ଟିଲେ-ହର୍ଷିଲେବାର୍ଣ୍ଣ । ପଦମୁକ୍ତି-ନାର୍ତ୍ତି ॥

[ଛୋଇ] କିମ୍ବାତରପଦ୍ମରୂପ, ଆ-କ୍ରାନ୍ତିରାଯୁଦ୍ଧ, ଅଜ୍ଞା-ମହୀ,
ଗମତିଲୁ, ପ୍ରିୟା-ପ୍ରିୟୀ, ରୋହିରିତାର୍ତ୍ତ, ଉପ୍ରିଅଳ୍ପିଲୁ, ତାର୍ତ୍ତର୍ତ୍ତ
ଦ୍ୟା-ହାନ୍ତ, ଶ୍ରୀଗୁଣପ୍ରିୟରାହ୍ୟଃ, ଦୁଃଖପଦିଃ, ଶ୍ରୀଷ୍ଟୁଯୁଦ୍ଧଃକ,
କ୍ରୀଦିଃରିତାର୍ତ୍ତିଥୀ, କିମ୍ବାପି, ରାତ୍ରିଦ୍ୟୋରାତ୍ରିନ୍ଦ୍ରି॥

အတိတေတိစ အပစ္စကျွေတိစ ပစ္စကျွေတိစ ဝတ္ထတေ၊ [“အပစ္စကျွေ
ပရောက္ခာတိတေတိ လူတော အပစ္စကျွေ အတိတေတိစ, ဟိယျာ ပေါ ပစ္စ
ကျွေတိစ ဝတ္ထတေ” ဟု နိုင်ကာရှိသောကြောင့် “အတိတေ အပစ္စကျွေ ပစ္စကျွေ
တိစ ဝတ္ထတေ” ဟု ရှိစေ။]

ငြိမ်။ သမီပေ-စွဲတနီ။ ॥ သမီပေ-အနီးဖြစ်သော၊ သမီပတော-
အနီးဖြစ်သော ကြိုယာမှ၊ ပဋိယ-စ၍၊ အန္တပုတိ-ယနေ့မှ စ၍၊ ပစ္စကျွေစ
အပစ္စကျွေစ အတိတေ ကာလေ အန္တတနီ ဝိဘတ္ထီ ဟောတိ၊ [ဤအွင့်ပုံမှာ
ကန္တည်းဂုဏ်နှင့် သော့ဘတူသောကြောင့် အဓိပ္ပာယ်ကို ကန္တည်းဘာသာနှင့်ကာ
မှာ ရှာ] လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ အန္တတနီ ပရသာပဒ ပဋိမပုရိသောကဝစန်-
သော၊ ဤ-ဤဝိဘတ်သက်၊ ပုရော်ယ-ရှေ့ရှုပ်ပြုကဲသို့၊ အကာရာဂမာ-
အ အက္ခရာလာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဂုဒ္ဓဒိဒ-ဂုဒ္ဓအစိုးသော အစိအရှင်
သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ကွန်ဓာတိဘတ္ထီတျာဒီနာ-ဖြင့်၊ ဤမှာဒီ
ဝိဘတ္ထီနဲ့-ဤ၊ မှာ အစရိသော ဝိဘတ်တို့၏၊ ကွန်း-၌၊ ရသာတ္ထီ-ရသာအဖြစ်
သည်လည်းကောင်း၊ ၍ အ အ ဝစနာနဲ့-၍၊ အ၊ အ ဝိဘတ်တို့၏၊ လူ၊ ထူး၊
အမာဒေသာစ-လူအပြု၊ ထူးအပြု၊ ခဲ့ အပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှီး)
သရလောပါဒီ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ သော-သည်၊ အဘဝီ-ဖြစ်ပြီ၊ အဘဝိဝါ-
၏၊ အကာရာဂမာဘာဝေ-အ အက္ခရာလာခြင်း မရှိရာ၌၊ ဘဝီ-ဖြစ်ပြီ။

မဏ္ဏကရာတိယာ-ဖြင့်၊ ဝါတိ ဝတ္ထတေ။

ငို။ သမ္မတော ဗျာ လူ့သာ။ ॥ ပေ၊ လူ့သာဒေသော-လူ့သာအပြုသည်၊
ဝါ ဟောတိ-ဝိကပ် ဖြစ်၏၊ တေ-ထိသူတို့သည်၊ အဘဝီသဲ-ကုန်ပြီ၊ ဘဝီသဲ
ဝါ-လည်းရှိ၏၊ အဘဝီ ဘဝိဝါ-လည်းရှိ၏၊ တဲ့ အဘဝီ-ပြီ၊ ဘဝိဝါ-
လည်းရှိ၏၊ အဘဝါ ဘဝါဝါ-၏၊ [“ဘဝီ” ကားသိကို လူပြုရပ်၊ “ဘဝါ”
ကား သိအတိုင်း ရပ်] တမေ့၊ မဘဝိတ္ထီ ဘဝိတ္ထုဝါ၊ လူကာရာဂမာ-လူလာ၊
အဟံ အဘဝီ၊ ဘဝိဝါ၊ မယ အဘဝီမှ ဘဝိမှဝါ၊ [မှာ၌ ရသာပြု ရပ်]

ငြိမ်။ ॥ ဤအဖွင့်မှား၌ “သမီပတေ ပဋိယ” သည် “သမီပ” ကို အနေကို
ပေးနိုင်သွေ့နှင့် တိုက်ရိုက်ဖွင့်ခြင်း မဟုတ်၊ ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသော
အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သာ၊ ကန္တည်းဂုဏ်၌ “အမ္မ ပဘုတ်” ဟု ရှိသောကြောင့် ထိကန္တည်းဂုဏ်နှင့်
ထပ်မံအောင် “သမီပတေ ပဋိယ” ကို “အန္တ ပဘုတ်” ဟု ရှုပသိဒ္ဓိ ထပ်၍ ဖွင့်
ပြန်သည်။

အဘဝိမှာ ဘဝိမှာဝါ၊ [ရသုမပြုပဲ ရပ်] သော-သည်၊ အဘဝိတ္ထ ဘဝိတ္ထဝါ၊ [အာကိ ဇူပြု ရပ်] အဘဝါ ဘဝါဝါ၊ ပေ၊ အဘဝိမေ့ ဘဝိမေ့ ဝါ။

ကမ္မနိ-၌၊ ယပစ္စယလောပေ-ယပစ္စယလောပေးကျေပြီးသော်၊ ဂုဒ္ဓိ အဝါအေသာ ဒီ-ဂုဒ္ဓိ အဝေ အပြု အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တယာ-သည်၊ သုခံ၊ အနေဘဝိတ္ထ-ခံစားအပ်ပြီး၊ အနေဘူယိတ္ထ၊ အနေဘူယိတ္ထ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ကြွောဒီ-တည်း၊ ပရသုမပဒ္တာ-၌၊ တယာ၊ အနေဘူယိ အနေဘူယိ-ခံစား အပ်ပြီး၊ ပေ၊ အနေဘူယိုံး အနေဘူယိမှာ ဝါ၊ ဘာဝေ-၌၊ တယာ၊ အဘဝိတ္ထ အဘူယိတ္ထ-ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်ရပြီး။

သော၊ အပစ် ပစ်-ချက်ပြီ၊ အပစ် ပစ် ဝါ-လည်းရှိ၏၊ တေ၊ အပစိသု ပစိသု အပစ် ပစိ-ကုန်ပြီ၊ ပေ၊ ကြွောဒီ-တည်း၊ [“အပစိရု” နောက်၌ “တထာ” ဟု ရှိသည်ကား အပို၊ သို့လည်းမပါ၊ “အပစ်၊ ပစ်၊ အပစ်၊ ပစ် ဝါ၊ ၌ “ပစ်-ပစ်တိသည် ရှိနိုင်သက္ကာ သို့” ပစ်သေး-ပစ်ရု” တို့လည်း ရှိနိုင်၏၊ သိမျှမှာကား：“ပစ်-ပစ်-ပစ်မေ့” တို့လည်းမပါ၊] ကမ္မနိ-၌၊ ပေ၊ ပရသု ပဒ္တာ-၌၊ အပစ် ပစ်-ချက်အပ်ပြီ၊ ပေ၊ အပစိမှာ ပစိမှာ ဝါ။

သော၊ ဂါမံ အကိုး ကိုး-သွားပြီ၊ အကိုး ကိုး ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ပေ၊ အကိုးမှာ ကိုးမှာ ဝါ၊ ကွို့မာတုတုံ့အနာ-ဖြင့်၊ အွေတုနို့-ကြောင့်၊ ဂမိသု-ဂမိမာတ်၏၊ စွဲသု-စွဲ၏၊ ကွို့-၌၊ ဉားအေသာ-ဉားပြီ၊ သော၊ အကိုး ကိုး-သွားပြီ၊ အကိုး ကိုး ဝါ၊ ပေ၊ အကိုးမှာ ကိုးမှာ ဝါ၊ စွဲအေသာဘာဝေ-စွဲ အပြု မရှိ ရာ၌၊ [“ဉားအေသာဘာဝေ” ဟု ပို၍ပျက်တတ်၏၊ စွဲ မှ ဉားဖြစ်ရသောကြောင့် ဖွဲ့မပြုလျှင် ဉား အပြုမှာ ဆိုဖွယ် မရှိပြီ၊] သော၊ အကမံ ဂမိ-သွားပြီ၊ အဂမံ ဂမိ ဝါ။

ကရသု ကာသတ္ထ မဇ္ဇာတုနို့တိဒ္တာ-ဟူသော်လှို့သုတ်၌၊ ဘာဝနိဒ္ဒ သေနာ-ကာသတ္ထုံးဟူသော ဘာဝနိဒ္ဒသုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သတ္ထုံးမဇ္ဇာ တနို့မို့တိ ယောက်ဘာဂေနဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာဂမော-(သ)လာ၊ အဂမောသီ-ပြီ၊ သာဂမော-(သ)လာပြီးသော်၊ ကွို့မာတုတုံ့အနာ-ဖြင့်၊ ပျော်နတေား-ဂမိမာတ်၏ (မဲ) ပျည်းမှ နောက်၌၊ အာကာရာဂမော-အာလာ

ကရသု ကာသတ္ထ ပေ၊ ဇူမော့သု ဇူစီ-ဤ၍ပုံးပုံးမြန်မှုများ သိဟို့မှု မတူကြ၊ မြန်မှုမှုအတိုင်း အနက်ပေးထားသည်။] ကရသု ကာသတ္ထ မဇ္ဇာတုနို့သုတ်၌ ဘာဝနိဒ္ဒသု-ယောက်ဘာဂတိ အဓိမ္မာယ်ကို ထိသုတ်ကျမှ ပြအဲ၊ အဂမောသီ၌ “အ+ ဂမံ+။” ဟု ဖြစ်သည်အခါ ထိဘာဝနိဒ္ဒသု သို့မဟုတ်-ထိ ယောက်ဘာဖြင့် (သ)လာ

သည်လည်းကောင်း၊ ဥုံဝစနနယ်-ဦးဝိဘတ်၏၊ ကွစ်-၌၊ အံသွာဒေသော-
အံသွာ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ထွေ၊ မူသွာ-ထွေ၊ မှ ဝိဘတ်တို့ကြောင့်၊ ကွစ်-
၌၊ ဥအာဂမောစ-ဥလာသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အကမိဘု ဂမိဘု
ပေါ်၊ အကမိမှာ ဂမိမှာ ဝါ။

ကွစ်ဓာတုတွေးဒီနာ-ဖြင့်၊ ဂမိသွာ-၏၊ အဲန္တနို့မှု-ကြောင့်၊ ဂါအာဒေ
သောစ-ဂါအပြုသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ သော-သည်၊ အဲန္တိ-ရုပြီ၊ ပရ
လောပေါ်-နောက်သရကိုချေ၊ တော်၊ အဲန္တိ-ရတုန်းပြီ၊ ပေါ်၊ အဲန္တိ-
အဲန္တိမှု၊ အတွေ့နောပဒေ-၌၊ သော၊ အကို့ထွေ ဂို့ထွေ အကို့ထွေ ဂို့ထွေ-သွား
ပြီ၊ [အာကို ထွေပြုရှင်] လွှာစွာ-တည်း၊ လွှာဒေသသာဘာဝ-စွဲအပြု မရှိရန်၊
သော၊ အကို့ထွေ၊ ပေါ်၊ အကမှု ဂမှု-သွားကုန်ပြီ၊ အဲန္တိ-ရတုန်းပြီ၊ အရှု-သွား
ကုန်ပြီ၊ [အမိပုံ့ ဂမုဓာတ်၊ ဥုံဝိဘတ် (အ)လာ၊ (အမိ အကမ်း) ကွစ်ဓာတုဖြင့်
ဂမ်ကို ဝါပြီ၊ အဲန္တိ အမိဖြင့် အမိကို အဲန္တိပြီ ဂစ်း ချေကပ် (အဲန္တိ),
အမိရှေး မရှိလျင် “အရှု”။]

တွဲ-သည်၊ အကမိသွာ ဂမိသွာ-ပြီ၊ အကမိရှု ဂမိရှု-သွားကုန်ပြီ၊ [ဂမိသွာ
ဂမိရှုတို့ သီး၍ မပါ။] အဟံ၊ အကမ်း ဂမ် အကမှု ဂမှု-သွားပြီ၊ အဲန္တိ ဝါ-
လည်းရှိ၏၊ [မြန်မာမှု၍ “အဲန္တိဝါ” ဟု ရှိ၏။] အကမ်မှု ဂမိမှု-သွားကုန်ပြီ
ထို့နောက် ကွစ်ဓာတုဖြင့် (မဲ)မျည်းနောင် အာလာ၊ ဒိကိုလည်း ရသာပြု “အကမာသီ”
ဖြစ်၏၊ [“အကာရာဂမော” ၌ “အကာရာဂမော” ဟု ရှိမှ “မှ” ဟု ဖြစ်မည်။]

ဥုံဝစနသွာ ကွစ် အံသွာဒေသေား။ ၂၅၇ “အံသွာ”ကိုလည်း ကွစ်ဓာတုဖြင့်ပင်
ပြုရသည်။ “အကမ်သွာ” ကား ပုံစံ၊ မောဂ္ဂလာာန်၌ “ဦးသိုံးသွားသွား” ဟု သုတေသန၏၊
“ဦးကို လုံးသွား၊ အသွားပြု” ဟူလို့ အံသွာသာမက သဒ္ဓနတို့ “ဒီသတာသွား” ဟု သုတေသန၌
ဒီသတာတ်နောင် ဦးကို အာသွာလည်းပြု၍ “အသွာသွား” ဟု မိန့်သည်။

၃၈၁ လွှာမှုသွား။ ၂၅၈ “၃”လာခြင်းလည်း ကွစ်ဓာတုဖြင့်ပင်တည်း၊
“အကမ်တွေ-အကမ်မှု”တို့ကား ပုံစံ။ [“၃”လာဂမောစ” ဟု စတစ်လုံးပို၏၊ သီးမျှုံးမပါ။
၂၅၉ သီးလျင် ကွစ်ဓာတုတ်ဖြင့် အပြုခြင်း-အံသွာပြုခြင်း-ဥလာခြင်းတို့ကို စိုင်ရမည်
ဖြစ်သောကြောင့် “အကမာသီ” သာဂမော ကွစ်ဓာတုတွေးဒီနာ မျှောနတော် အာကာရာဂမော
ပေါ် လွှာမှုသွား” ဟု ရှိသော် မြန်မာမှုသွား ကောင်း၏၊ သီးမျှုံး တစ်မျိုး ရှိလေသည်။]

သောအဲန္တိ ပေါ် အဟံ ပေါ် အဲန္တိ-သော အဲန္တိ၌ “အမိပုံ့ ဂမိမှုဓာတ်”
ပိုဘတ်” ဇာတ်၏အစဉ် အ-လာ၊ အမိကို အဲန္တိပြု၊ ကွစ်ဓာတုဖြင့် ဂမ်ကို ဝါပြု (အဲန္တိ+
၌) နောက် ပိုဘတ်သရကို ချေ၊ ၆၂ မပြုရန် “အဟံ အကမ်၊ ဂမ်၊ အကမှု၊ ဂမှု အဲန္တိ”

କାଳେ-କୁ ଗିଲୋ-ଝୁବ୍ରି । ଟେକ୍-ତିଥୁବାନ୍ତି । ଅଗନ୍ତିଯିଟ୍ଟା ଲେ । ଗମିଟ୍ଟା-
ଝୁବ୍ରି-ଅପରି । [ଯବୁନ୍ଦିଃଶୈଖିଃ] ଗମିଟ୍ଟା ଫ୍ରିଣ୍ଡିଵନ୍ଦି । ଲୁହାତି-ତନ୍ଦି । ପରିବା
ପାତେରେ-କୁ । ଅଗନ୍ତିଯି-ଝୁବ୍ରି-ଅପରି । ଅଗମିଯିଠି-ଣି । ଅଗନ୍ତିଯିଯୁ ଅଗମିଯି ଠି ।
ତାହା-ତିଥି ତାଠିପି । ଅବୁଢ଼ି-ଝୁବ୍ରି । ଅବୁଢ଼ିଚୁ, ଲୁହାତି ॥ “ଅବୁଢ଼ିଯୁ” ହୁ
ତାଠିରୀ । ତାଠିଣି । ପିଣ୍ଡପୁର୍ବ ॥

ဟိယာတ္ထနီတိ အဇ္ဇာတ္ထနီစံ ဝတ္ထကော်။

ଦ୍ୱାରା ॥ ମାଯୋରେ ସତ୍ତ୍ଵକାଳେଟ ॥ ॥ ଯତି-ଅଗ୍ରାଂତାଳିଷ୍ଟ । ମା
ଯୋରୀ- “ମା” ହୃଦୟା ଫିପିତ୍ତପୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡ ଯୁଦ୍ଧଲେଣ୍ଡିଃବନ୍ଦି । (ଶୋଭାତି) । ତାତି-
ତ୍ରୀଅଳିଷ୍ଟ । ହିୟୁତ୍ତକି ଆତ୍ମକି ରୀତାତ୍ମୀୟେବା-ହିୟୁତ୍ତକି ଆତ୍ମକି ଧିତର
ତ୍ରୀବନ୍ଦି । ସତ୍ତ୍ଵକାଳେପି-ଆତ୍ମାତ୍ମୀୟେବା କାଳମୃତଲବ୍ଦିଃ । ଶୋଭାତି । ତଥାତ୍ରେକି-
ଫ୍ରେଣ୍ଡ । ପଢ଼ିଥିବ-ପଢ଼ିଥିବିବାତରଲବ୍ଦିଃବନ୍ଦି । ମାହାତି-ମାତ୍ରିତିଷ୍ଠ । ଲୁତିଅତ୍ର୍ୟ-
ଭୂଅକିନ୍ତମ୍ଭଲବ୍ଦିଃଗୋର୍ଦ୍ବନ୍ଦି । ମାହାତି-ମାତ୍ରିତିଷ୍ଠ । ଲୁତିଅତ୍ର୍ୟି-ଲବ୍ଦିଃଗୋର୍ଦ୍ବନ୍ଦି ।
ମାହାତିମୁହାତି-ମାତ୍ରିତିଲତି । ଲୁତିଅତ୍ର୍ୟ ତି-ଲବ୍ଦିଃଗୋର୍ଦ୍ବନ୍ଦି । [ମାହାତିମୁହାତି-
ମାତ୍ରିତିର୍ବାହି । ଲୁତିଅତ୍ର୍ୟ ତି-ଲବ୍ଦିଃଗୋର୍ଦ୍ବନ୍ଦି । (ଭୂଭୂତ ଚିକିତ୍ସା ମପି)] ହିୟୁତ୍ତ
କ୍ରମିତକି ପଢ଼ିଥିବାତ୍ମୀୟେ-ତ୍ରୀବନ୍ଦି । (ଶୋଭାତି) । [ଆଶିଭୂତିଗନ୍ତି କାନ୍ଦିଲ୍ଲିଃ

သီလက္ခနိုင်သစ်။ ။အဉာဏ်တိစ အဇူတနိုယ် မာတ္တာမိဝါ အင်တိ ဝဒနှင့် ယခို
ပန် စိတ္တေမောင် ကတ္တာ၊ တရား ပရောက္ခာယော ။ [အဉာဏ်တို့ "အဟု" ဟု ကတ္တားထည့်ရှု
သောကြောင့် အဇူတန် ကဲကိုဖြစ်စေ အကိုဖြစ်စေ အပြုရမည်။ အကယ်၍ ကတ္တားကို
"စိတ္တာ" ဟု ထည့်လျင် ပရောက္ခာ အပိုဘတ်ပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို့၊ ထို့နှင့် "ဘုရားရှင်၏
မျက်ကွယ် မဟုတ်သောကြောင့် ပရောက္ခာပိုဘတ်ဟု ဆိုသည်ကို ဆင်ခြင်း။ "သော
အဉာဏ်" ကဲသို့ အဇူတန် အပိုဘတ်သာဖြစ်သည်မည်။ "အဇူတနိုယ် မာတ္တာမိဝါ အင်တိ"
ကား သဒ္ဓနိတ်သာတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဝဒနှင့်" ဟူရမှု၌ သဒ္ဓနိတ်ဆရာဂိုပင် ဆိုဟန်
တာသည်။]

မှဘဝတိ ပေါ်ဘတိသိ—“မှဘဝတိ ပေါ်အထွေ” ကား “မှဘဝ မှဘဝ” ရုပ်တို့၏ အနက်ကိုပြသော ပုဂ္ဂတိတည်း၊ မှဘဝတိဟူသော ပစ္စာဖွန်အနက်၊ မှဘဝ ဟူသော အကိတ်အနက်၊ မှ ဘတိသိဟူသော အနက်တ်အနက်၊ ကြအားလုံးပေါင်း

ဘာသာနှင့်ကားမြို့ပြထားသည်။] သေသံ-ကြင်းသော အစီအရင်ကို၊ နေယျု-သီအပ်၏၊ ဝါ-သီလောက်ပြီ၊ သော-တို့သူသည်၊ မာဘဝါ မာဘဝါ-မဖြစ်လင့်၊ တော-သင်အား၊ အန္တရာယာ-အန္တရာယ်တို့သည်၊ မာဘဝါ-မဖြစ်ပါ စေကုန်သတည်း၊ မာပစာ၊ မာပစိ-မချက်လင့်၊ မာပစတု-မချက်လင့်၊ မာ ဂုဏ်၊ မာ ဂုဏ်၊ မာ ဂုဏ်တု-မသွားလင့်၊ ကိုယ့်-တစ်စုတစ်ခုသော၊ ဝါပံ-မကောင်းမှုသည်၊ မာ အဘဂမာ-မရောက်လာပါစေလင့်၊ မာ အကမိ၊ မာ အဘဂမ၊ မာဂမိ၊ မာ ဂမေတု-မသွားလင့်၊ တုံး-သင်သည်၊ မာဂုဏ်၊ မာဂုဏ်၊ မာဂုဏ်ဟို-မသွားလင့်၊ [ဂမေတု၌ “လောပဇ္ဈိတ္ထမကာရော” ဖြင့် အ-ကို ဖြေား၊ တုံမှုယောက မာဂုဏ်၌ ပြုပိုဘတ်ကို လူပြု] လူစွာမီ-တည်း...အတိတာ ကာလိကဝိဘတ္ထိ- အတိတ်ကာလရှိသော စိဘတ်သည်၊ (နိုင်တာ)။

လျှင် ကာလ ၃ ပါးနှင့်၏၊ တို့အနက်များ၌ ဟိုယျှဉွှာနိသက်၍ “မာ ဘဝါ” ဟု လည်း ကောင်း၊ အန္တရာနိသက်၍ “မာ ဘဝါ” ဟု လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။ [“မာ ဘဝိသာ” ဟု ကာလာတိပတ္ထိအနက်ကိုလည်း မြန်မာများ တွေ့ရသေး၏၊ သီမျှ၌ မပါ၊ သုတိ၌ “သွားကာလေ” အရ “မာ ဘဝတိ၊ မာ ဘဝါ၊ မာ ဘဝိသာတိ” ဟု ကာလ ၃ပါးနှင့်ပြခြင်း၊ သာ ကောင်း၏ “မာ ဘဝိသာ” ဟု ကာလာတိပတ္ထိကို ပြခြင်းကား ပိုဟန်တူသည်။]

တစ်နည်း—သွားကာလ၌ “ကာလ” အရ ကြိယာကို ယူလျှင်ကာလာတိပတ္ထိ ကြိယာလည်း ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် “မာ ဘဝိသာ” အနက်ပြခြင်းလည်း သင့်သည် ပင်၊ တို့ကြောင့် သွားနိတို့လည်း “မာ ဘဝိသာ” ဟူသော ကာလာတိပတ္ထိအနက်ကိုပါ ပြထားသည်။ ဤအနက်ပြပုံအလိုက် “မာ ဘဝါ-မဖြစ်ပဲ၊ မဖြစ်ပြီ၊ မဖြစ်လတဲ့၊ မဖြစ်တန်ရာ” ဟု အနက် ငဲ မျိုးတွင် ကျမ်းကန်တို့၌ အရာဇာနာအားလုံးရွာ သင့်တော်သော အနက်တစ်ခုခုကို သုတေသနပွင့် ရှိ၏၊ သွားနိတိကား တို့အနက် ငဲ မျိုးကို ကစွည်းသုတ် အလိုကျ ဖွင့်ပြပြီ၍ “သွားမေတ် အတွက်ထန့် အငွက်ထန့် န ဒီသာတိ=ဤအားလုံး အနက်ဆိုပုံပုံကို အငွက်ထန့် မတွေ့ရ” ဟု ပယ်ချုပေသည်။

သေသံ နေယျု—ဘူတည်း၊ ဘူ-သတ္တာယ်ဟူသော အနက်၌ ဓာတ်များ “မာ ဘဝတိ မာ ဘဝါ မာ ဘဝိသာတိ” ဟူသော (ဤကျမ်းအပို့) ကာလ ၃ပါးအနက်၌ မာယောဂေ သွားကာလေစ သုတိဖြင့် ဟိုယျှဉွှာနိ စသည်သက်၊ ဤသုတိကာလ ၃ ပါး အနက်၌ ဤသုတိဖြင့် စိဘတ်သက်ရခြင်း အစီအရင်မှ ကြင်းသော ဘူ၏ဥက္ကာ မြေပြီ ရခြင်း ပြုကို အဝပြုရခြင်းစသော အစီအရင်တို့မှာ ရှေးဘဝတိစသော ရုပ်တို့ကို နည်းမျိုး သိပါလေဟု ပြလို၍ “သေသံ နေယျု” ဟု မိန့်သည်။

ဘာဝါသုန္တီ ဝိဘတ်ခန်း

ငိ၂။ ဘဝါသုန္တီ သုတေ အပေ၊ သုံးမူး။ ။သုတ္တာဒီနံ-သုတေ အစ ရှိကန်သော၊ ဒ္ဓာဒသနဲ့-ကန်သော၊ စစနာနံ-ဝိဘတ်တို့၏။ ဘဝါသုန္တီ သညာ-ဘဝါသုန္တီ အမည်ရှိသည်။ ဟောတိ-၅၈။ ဘဝါသုန္တီကာလဒီပက္ခာ-အနာဂတ်ကာလကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဋ္ဌာကျွဲ့ “ဘဝါသုတေ ကာလယောဂတေ” ဟု ရှိ၏။ အယံ-ဉာဏ်ဘတ်ကို ဘဝါသုန္တီတိ-ဘဝါသုန္တီဟူ၍။ ဂုဏ်တိ-ဆိုအပ်၏။

ငိ၃။ အနာဂတေ ဘဝါသုန္တီ။ ။ အနာဂတေ-၌။ ဘဝါသုန္တီ ဝိဘတ္တာ ဟောတိ၊ အနေက အတိသုသာရုံ၊ သန္တာဝိသုတိအားသု-အစရှိ သော ပါ၌တို့၌။ တဲ့ ကာလ စစနိစ္စယာ-ထိုအနာဂတ်ကာလဖြင့် ဆိုလိုခြင်း

ငိ၄။ သုတ္တာဒီနံ အပေ၊ ဘဝါသုန္တီသညာ ဟောတိ—“သုတ္တာဒီနံ စစနာနံ” တိုကို “ဘဝါသုန္တီသညာ” ၌ ပေ။ “သုတေ အသေ ဝိဘတ် ၁၂ လုံးတို့၏+ဘဝါသုန္တီ အမည်” ဟူလို့၊ တိုဘဝါသုန္တီ အမည်သည် တစ်စု (တစ်နာမည်)သာ ဖြစ်သောကြောင့် “သညာ+ဟောတိ”ဟု ကောဂိုဖြင့် ရှိရမည်။ သိမြဲလည်း ကောဂိုဖြင့်ပင် ရှိ၏။ “ဟောန္တီ” ဟု ဗဟိုစု ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်း။

ဘဝါသုန္တီကာလ အပေ၊ ဂုဏ်တိ—“ဘဝါသုတေ ဂမာဒီဟိ ထို ဟိုက်” သုတ်၌ သတ္တာမိဝိဘတ်ဖြင့် “ဘဝါသုတေ” ဟု ရှိ၏။ သတ္တာမိဖြင့် “ဘဝါသုတေ” ဟု ရှိလျှင် ပင်မာ ဝိဘတ်ဖြင့် “ဘဝါသုန္တီ” ရှုပ်လည်း ရှိနိုင်၏။ ဘူးအတ်၊ သေသေ သုန္တီ မာနာနာ-သုတ်ဖြင့် သုန္တီပစ္စည်းသက်၊ ကြေအာရုံး၊ “ဘဝါသုတေတိ ဘဝါသုန္တီ” ကာလော-ဖြစ်လတ်သောကြိယာ (အနာဂတ်ကြိယာ)တည်း။ “ထိုဘဝါသုန္တီကြိယာကို ပြတတ်သည်” ဟု ဆိုလျှင် “ဘဝါသုန္တီကြိယာန္တီ+ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုခြင်းနှင့် သဘောတုံသောကြောင့် “ဘဝါသုန္တီ-ဖြစ်လတ်သောကြိယာန္တီ+ဘဝါ-ဖြစ်သောဝိဘတ်တည်း” ဟု ဝိရှိဟျှေး ဉာဏ်ပြုပြီးအရ ဘဝါသုန္တီ ကျပစ္စည်းသက်၊ ကြိုးအောက် ကြိုးပစ္စည်းလည်းသက်၍ “ဘဝါသုန္တီ” ဟု ပြီးသည်။ “ပရောကွဲ+ဘဝါ ပရောကွဲ” ၌ကဲ့သို့ အပစ္စည်းသက် သော်လည်း “ဘာ” ဟု ဂုဏ် မပြု၍။

မှတ်ရုတ်။ ။ ယခုအတိုင်း “ဘဝါသုန္တီ” ဟု မရှိပဲ “ဘဝါသုန္တီ” ဟု ရှိ၏။ ထိုအလို “ဘဝါသုန္တီ-ဖြစ်ကန်လတ်” ဟူသော အန်ဂုံးဟော “ဘဝါသုန္တီ” ပုဒ်ကို တင်စား၍ ရှုံးနာမည်အားဖြင့် “ဘဝါသုန္တီ” ဝိဘတ်ခေါ်သည်ဟု ကြိုးရတော့မလို ထင်ရှု၏။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ ကြိုးစေလိုလျှင် သုန္တီဝိဘတ် ဆုံးသော့ပုဒ်ဖြင့် နာမည်မတပ်ပဲ အစားး သုတေ ၌ဘတ်ဆုံးသော ပုဒ်ဖြင့်သာ “ဘဝါသုတေ ဝိဘတ်” ဟု နာမည်တပ်သင့်သည်။ ဘာ ကြောင့်နော်း-အစားးဝိဘတ်ဖြင့် နာမည်တပ်မှ အာဒိနာမည်လည်းဖြစ်-ခေါ်၍လည်း လွယ်သဖြင့် ရှိုးရာလည်း ကျသောကြောင့်တည်း။

କ୍ରାନ୍ତି ଓ ଅତିକାରୀ-ଅତିର୍ଯ୍ୟକ ଆକର୍ଷଣୀୟତାରେ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ପାଇଁ ଏହା ପରିମାଣରେ ଉପରେ ଥିଲା ।

କାଳ୍ପନିକାରୀ ॥ ୧୦
କାଲ୍ପନିକାରୀ ॥ ୧୦

သန္တိသု-လျှော်းအများ ထင်ရှားကုလျက်၊ ပဒါးရဟန်-လျှို့ဝှက်ခဲ့မြို့ (အတိတော်ကုလျှို့ဝှက်) ပစ္စာဖိန်ရိဘတ်သံက်၍ ဝိပညာသဖြစ်ပုံ၊ ထိုဘုသေပေတီတွေ့ အငွေကထား၍ လည်း “ကာလိပ်ပညာသေန ဟောတဲ့ ရွှေ” ဟု ဖိန့်၏ ကယာသေး၏၊ ဘေဒါ-ပျက်ခြင်းကြောင့် အသိသမ္မတရာယ်-တစ်မလွန်ဘဝ၍ ဝါသဝသေး-သိကြား၏၊ သဟပျော်-အဖော်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂါဏ်တိ-ရောက်ရေလတဲ့ (အနာဂတ် ဝိပညာသ ပစ္စာဖိန်)၊ ပေါ်၊ သဆ္ဗာနိသံး-ပြောသွားခဲ့ရလေပြီ၊ အတိအလဲ-အချိန်စွဲနှင့်အောင်၊ နမသိသံး-ရှို့နို့ဖို့ပြီ၊ (အတိတော် ဝိပညာသ အနာဂတ်)၊ ဤသို့ ဝိပညာသပြု၍ ဆိုခြင်းသည် ဝဒနှုပ်ရှုံးလုပ်၏ အလိုအန္တအတိုင်း ဆိုခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ရုပ်သိန္တာလု “တဲ့ ကာလုဝစိန္တာယ” နှင့် အပိုးယ်တုပ်ပြစ်သည် [တိကာလု-တို့အနာဂတ်ကုလေဟို+ဝစိန္တာ(ဝစ်နှုန်းကြော်)-ဆိုလိုခြင်း၊ ဝစိန္တာယဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဂါထာဆန်း တဲ့ ဖော်ခြင်းနှာ “ဝစိန္တာယ” ဟု အောင် အကို ရေ အောင်ပြော်းရေ ထားသည်။]

သဒ္ဓနတိ။ ။ သဒ္ဓနတိကား ရုပသိဒ္ဓ မောဂလျာန်တိနှင့် အဆုံးမတူဘဲ “ ဂါထာယ မတိတတေ ကမိသံ=ဂါထာအရာ၏ အတိတ်အကိုင် အတော် ကြံ့ဘတ်ကို

အာဂတော-လာပြီးလာဆဲသည်။ န-မဟုတ်၊ အနာဂတော၊ ပေ၊
မဟုတ်၊ ပစ္စယ သာမဂိုလ်-အကြောင်း ညီညွှတ်ခြင်းသည်။ သတိ-သော်၊
အာယတိ-နှောင်အခါ့၍ ဥပဒေနာရဟော-ဖြစ်ထိုက်သောကြံယာတည်း၊ ကူးတိ
အကျော့-နှုန်း၊ ကူးကားရှာဂါမှာ-ကူးလာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဂုဒ္ဓိ အဝါ
ဒေသာစ-ဂုဒ္ဓိ အဝါ အပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ သရေလောပါဒိစ-လည်း
ကောင်း၊ (ဟောနှီး)၊ ဘဝိသာတိ-ဖြစ်လတဲ့ပေ၊ ဘဝိသာမှာ-ဖြစ်ကုန် လတဲ့။

ଗଢୁ-କ୍ଷୀ ଯବତ୍ତୁଳାପେ-ଯବତ୍ତୁଳ୍ଲିଙ୍କିର୍ବେ ତାହା ସୂଚି ଅନ୍ତର୍ଭାବି
ବୁଦେ-ଶତଃ ଅର୍ପିଲତ୍ତି । ଏ : ଅନ୍ତର୍ଭାବିତୁଳ୍ଲି-ଶତଃ ଅର୍ପିଲତ୍ତି ।
ପରିଚୟପତର୍ରେ-କ୍ଷୀ ଓ ଓତ୍ତିର୍ବେଳ୍ଲିଙ୍କି-ଯବତ୍ତୀ । ଅନ୍ତର୍ଭାବିତୁଳ୍ଲି-ଶତଃ ଅର୍ପିଲତ୍ତି ।
ଅନ୍ତର୍ଭାବିତୁଳ୍ଲି ଲ୍ଲାଙ୍କାତି ବାବେ-କ୍ଷୀ । ଟେକ୍-ଟିକ୍ ଡେଲାକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କିର୍ବେ ବାବେ । ବାବେ-କ୍ଷୀ
ଫୋର୍ମେ ପ୍ରିଣ୍ଟିଲିଙ୍କି । ଯବତ୍ତୁଳାପେ ବାବେ-ଯବତ୍ତୁଳ୍ଲିଙ୍କି କୌଲିଙ୍କି । ମର୍ଗିର୍ବେ ।
ଅନ୍ତର୍ଭାବିତୁଳ୍ଲି ଲ୍ଲାଙ୍କାତି ବାବେ-କ୍ଷୀ । ଅନ୍ତର୍ଭାବିତୁଳ୍ଲି ଲ୍ଲାଙ୍କାତି ବାବେ-କ୍ଷୀ ।

သန္တာရိသယ်တဲ့ အာဒီသု—ပြည့် အာဒီသုပူလှဖြင့် ပြောသော “နမေသိသု, ဥပဝတီသု, အပစ္စသု” တိုကိုလည်းကောင်း “န အထွေနာ ပဋိဓရအသေး=ဂိုယ်တိုင်လည်း မစောအနာမို့၊ န ကဗျာသု အာရောဇာသေး=ဂိုယ်အားလည်း မလျောက်မို့၊ န ပုံးမြော စန် မေသိသု=ရေးတုန်းက ဥစ္စာကို မရှုမို့၊ ပဏ္ဍာတဲ့ န ပထိဂျုပါသိသု, ဉာဏ်ပစ္စာနတ်ပွာတိ=ပညာရှိရှိ မဆည်းက်မိုးဘူး နောင်တ တတ်ဖုန် ဂျပန်ရှု၏၊ ပြုလို စသော နောင်တတ်ဖုန် ပုပန်ရှုရှိ သုံးခွဲလှရှိသော ပုစ်များကိုလည်းကောင်းယူ ထိုသုံး စီဘတ်များသည် ဆန္တာနရှုကာ အကျိုးရှာ အချို့အရှင် သတစ်လုံး ကျေနေတတ်၏၊ “နှစ်ရှုမို့ အပစ္စသု၊..၊အာဒီသု ပရိဘုံးခိုးသု၊...၊ကြတ္တာနဲ့ န ဦးကိုသိုံး၊...၊ယောနိသော ပစ္စာဝေကိုသု” စသည်တည်း၊ ထိုတွင် “သန္တာရိသု—ရေးကပြီးသွားခဲ့ရပြီ၊ ယခု ပြောသွားရတော့ မည် မဟုတ်” ဟု ဝမ်းမြောက်သကဲ့သို့၊ “ယောနိသော ပစ္စာဝေကိုသု”လည်း ရှေးအကြောင်းကို တွေ့ရှု ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ဖြစ်သောကြောင့် “ပစ္စာမောဒ်” အနက်ဟု ဆိုကြသည်၊ [ဦးကြော်ကား “နိုတ္တာနဲ့ ပဒီသုဆို” ကို အားဖြင့် ယူရမည်—ဟု ဆို၏၊ ပပုံးခိုသောတ် အိမ်ရိဘတ် ကံယာယပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ဒိုဝင်းယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးနိုင်သောကြောင်း ထိုစကားကို ထင်မြင်၏။]

କୁଳାଙ୍ଗରେ ତେବେ ଉପରେ କିମ୍ବା—ଲ୍ରିକା: “ଆକାଶରେ ହାରିଯୁଣ୍ଡି” ବୁଦ୍ଧି
ଆକାଶରେ ପୁଣି ଆପଣିଟାରେ ଆପଣିଟାରେ ଆପଣିଟାରେ

တထာ-ထိမှတစ်ပါး၊ ပစိသုတိ-ချက်လတဲ့၊ ပေါ့ ပစိသုဥမ-ချက်အပ်
ကုန်လတဲ့၊ ဂုဏ်သုတိ-သွားလတဲ့၊ ပေါ့ ဂုဏ်သုဥမှာ၊ သော-ထိသွားသည်၊
သံဃာ-နတ်ပြည်သို့၊ ဂမိသုတိ-ရောက်လတဲ့၊ ပေါ့ တထာ-ပါး၊ ယမိသုတိ-
သွားလတဲ့၊ ယမိသုနှင့် ဣဗ္ဗားမြို့....သိမိသုနှင့် ဝိဘတ္ထိ-သည်၊ (နိမ့်တာ)။

ကာလာတိပုဒ္ဓါ ဝိဘတ္ထိနှင့်

၄၇၄။ ကာလာတိပုဒ္ဓါ ပေါ့ သွားမှုသော။ ။သောဒီနံ-သောအစရှိကုန်
သော၊ ဒွါးသုန္တာ-တို့၏၊ ကာလာတိပုဒ္ဓါသညာ-ကာလာတိပုဒ္ဓါအမည်သည်၊
ဟောတိ၊ [“ဟောနှင့်” ကားပါ၌ပျက်၍] ကာလသု-ကြိယာ၏၊ အတိပတာနံ-
လွန်သွားခြင်းသည်၊ ကာလာတိပုဒ္ဓါ-မည်၏၊ ပန်-ဆက်၊ သာ-ထိကြိယာ
၏ လွန်သွားခြင်းဟူသည်၊ ဝိရွှေ ပစ္စယူပနိပါတေတာဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်
အကြောင်း၏ ကျရေရာက်ခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ကာရဏဝေကလွှာ
တေတာဝါ-အကြောင်း၏ ချို့တွေခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကြိယာယ-
ကြိယာ၏၊ အနာဘိနိဗ္ဗာုံး-မဖြစ်ခြင်းတည်း၊ တနို့ပကတ္တာ-ထိကာလာတိပုဒ္ဓါ
ကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယ်-ဤပိဘတ္ထိကို၊ ကာလာတိပုဒ္ဓါတိ-
ဟူ၍၊ ဝိစွာတိ-၏။

ပစ္စပွဲနှင့်အနောက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ထိုကြောင့် “လာပြီး၊ လာဆဲ”ဟု ဖော်ပေးသည်၊
လာ ဆိုသည်မှာလည်း “ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း” ပင်၊ ထိုကြောင့် အတိတိ၌ ဖြစ်ပြီးလည်း
မဟုတ်၊ ပစ္စပွဲနှင့် ဖြစ်ခဲလည်း မဟုတ်သော ဖြစ်နိုင်၊ အကြောင်းညီညွတ်လွှာ
နောင်၏ ဖြစ်ထိက်သောကြိယာသည် အနာဂတ်ကာလမည်၏၊ ထိုအနာဂတ်ကာလည်း
ဘဝိသုနှင့်ဘတ် သက်သည်၊ “ပစ္စယသာမဂ္ဂယ် ပေါ့ တူဇ္စာ့” ကား အနာဂတော၏၊
သွှေ့နှင့် မဟုတ်၊ အနာဂတော၏ အရာရှိ ကောက်ပြသော အဘိယော် အနက်ပြ
တည်း။ [ဤမှနောက်၌ ရုပ်ပြီးပဲ အနက်ပေးပဲများ ထင်ရှားပြီ။]

၄၇၅။ ကာလသု ပေါ့ အနာဘိနိဗ္ဗာုံး—ကာလအရ ကြိယာကိုယ့်၊ အတိပတာနံ
ပတောတ်သည် “ပတာ-ကတိမ့်”နှင့်အညီ ကတိအနောက်ဟောတည်း၊ “အတိပတာနံ အတိ
ပုဒ္ဓါ၊ ကာလသု+အတိပုဒ္ဓါ ကာလာတိပုဒ္ဓါ”ဟု ပြု။ “သာ ပန် ကြိယာယ အနာဘိနိဗ္ဗာုံး”
ဖြင့် ကာလာတိပုဒ္ဓါ၏ သရုပ်ကို ပြ၏၊ “ကြိယာ၏ လွန်သွားခြင်း”ဟုရွှေ ဖြစ်ပြီး၍
လွန်သွားသော ကြိယာတစ်မျိုး။ ဟု မမှတ်လင့်၊ ထိုကြိယာ ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိက်ပါလျက်
မဖြစ်ခြင်းဟု မှတ်ပါ-ဟူလို့၊ “ဝိရွှေ ပစ္စယူပနိပါတတော ကာရဏဝေကလွှာတော” ဖြင့်
ထိုကြိယာ၊ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၊ ချို့တွေ့ကြိယာတစ်ခု ဖြစ်ခြင်း၍
ရှိရှိ:ရှိစွဲဖြစ်သော အလျဉ်းအကြောင်းသည် ကာရဏ၊ ထိုအကြောင်း ချို့တွေ့သည်
ကာရဏဝေကလွှာမည်၏၊ ထိုကြိယာဖြစ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းသည် ဝိရွှေ
ပစ္စယ်၊ ထိုအကြောင်း ပေါ်လာခြင်းကား ဝိရွှေပစ္စယူပနိပါတ မည်၏။

ଦୟା॥ କ୍ରୀଯାତିପଣ୍ଡି ହେ ପଢ଼ି॥ କ୍ରୀଯାତିପଣ୍ଡିମଟ୍ଟେ-କ୍ରୀଯାଣି
ଲୁଫ୍ତିବ୍ୟାକ୍ରିଂ:ମୁ ଫ୍ରେଣ୍ଟିଲେବା ଅତିକେ ଗାଲେ ଗାଲାତିପଣ୍ଡି ଠିକାଟିଲ୍ଲ
ଖୋଟି। କ୍ରୀଯାଯ-ଣି। ଅତିପଥକ-ଲୁଫ୍ତିବ୍ୟାକ୍ରିଂ:ମନ୍ଦିର କ୍ରୀଯାତିପଣ୍ଡି-
ମନ୍ଦିରଣି। ପକ-ଶାର୍କି ତ-ଯିକ୍ରୀଯାତିପଣ୍ଡି ଭୁବନ୍ଦି ଏବା ଏକାକିରିଗାନ୍ଧି-
କ୍ରୀଯାକିରି ପ୍ରି:ତେତାରେଷେବା ଗାରିଗାନି ଵର୍ତ୍ତିକଣ୍ଡିମନ୍ଦିରକେବାଢ଼ି। କ୍ରୀଯାଯ-
ଣି। ଆଛାକ୍ଷ-୦ଳିର୍ଦ୍ଦି ଆକ୍ଷପଣ୍ଡି-ମପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିକ୍ରିଙ୍ଗିମାନ୍ଦିର ଓ-ଶାର୍କି ଏକ୍ଷ-ଲ୍ଲିକ୍ରୀଯା
ତିପଣ୍ଡି ଆଶ୍ରମ କ୍ରୀଯା-ମପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିଲେବା କ୍ରୀଯାଗାନି। ଅତିକାଶରେଷ୍ଟ-ଅତିକ

၄၇၅။**ကြောက်ယာယ** । ပေါ်အန္တရာန္တစွဲ—ရှေ့သုတေသန ကာလာတိပတ္တိနှင့် ဤသုတေသန ကြောက်ယာယ အနက်အရတူ၏၊ ထိခိုက်ကာလကို ဤသုတေသန ကြောက်ယာယ ဆို၏၊ အတိပတ္တိ အတိပုံပ ပတေသတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ အတိပုံလည်း အတိပုံပ ပတေသတ်ပင်၊ တိပစ္စည်းနှင့် တပစ္စည်းဖြစ်ခြင်းသာ ထူး၏၊ ထိုကြောင့် ကာလာတိပတ္တိပုဒ်၏ ဝိဇ္ဇာ ကဲသို့ “ကိုယာယ+အတိပတ္တနှင့် ကြောက်ယာယ” ဟု ပို့ဟပြုသည်။ “တဲ့ ကြောက်ယ

သန္တုဖြင့်၊ ကိုယာပါ နဲ့ ဝေါဟရိတ္ထာ—အကယ်၍ကား မခေါ်ဝေါထိက်၊ တထာ
စိ-ထိသို့ပင် မခေါ်ထိက်ပါသော်လည်း၊ တကြီယုပ္ပါတီ ပဋ္ဌဗ္ဗာကရှိယာယ—
ထိကြီယာဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်မှုကို ပြုတတ်သော ကြီယာ၏၊ ကာလဘေး
ဒေန—ကာလ အပြားအားဖြင့်၊ အတိတ ဝေါဟရော့—အတိတ်ဟူသော ဝေါ
ဟရှုကို၊ လူဗျာဝော—ရှုအပ်သည်သာ၊ ကြတ်-ဤသို့၊ ဒွဲဗြို့-၏။

အန္တိဘန္တပ္ပါတီ” လည်း ရှုသုတေသန “သာ ကြီယာယ အနားနို့မ္မာတီ” နှင့် အမို့ယာယ
တူပင်၊ ကြီယာ၏ မဖြစ်ခြင်းဟူသည် ကြီယာကို ပြီးစေတတ်သော ကာရက၏ သလို
ကင်းခြင်း (သလို မရှိခြင်း) ကြောင့်တည်း။

မျှိုးနှံ—ထမင်းကျက်ခြင်းကြီယာကို ပြီးစေတတ်သော ကာရကသည် စိုးသည်
(ထမင်းချက်သူ)တည်း၊ ထိသုသည် အကြောင်းညီညွတ်နေလျှင် ထမင်းကျက်ခြင်း
ကြီယာကို ပြီးစေနိုင်သော သလိုရှိရှု၏၊ ဆန်မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ထင်းရေ မရှိခြင်းစသော
ထမင်းကျက်ခြင်း၏၊ အကြောင်းတို့က ချိတ်နေလျှင်လည်းကောင်း၊ ထမင်းကျက်မှုနှင့်
ဆန်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော လေကြေး မိုးကြီးကျခြင်းစသော အကြောင်းတို့ ပေါ်ပေါက်လျှင်
လည်းကောင်း၊ ထိစိုးသည်၍ ထမင်းကျက်ခြင်းကြီယာကို ပြီးစေနိုင်သော သလိုမရှိ
တော့ရေး ဤသို့လျင် ရှုသုတေသန ပြုခဲ့သော အကြောင်း၊ ဂ ပါးတွင် ဝိရ့ခွဲ ပစ္စုပနိပါတာ
ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာရကဝေကလွှာကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ စိုးသည်
ကတ္တား၌ ကျက်ခြင်းကြီယာကို ပြီးစေနိုင်သော ကတ္တာသလိုမှ ကင်း၏၊ ထိသို့သလို
ကင်းခြင်းကြောင့် ကျက်ခြင်းကြီယာ၏ မဖြစ်ခြင်းသည် ကြီယာတိပန္နမည်၏၊ ကာလာ
တိပဏ္ဍာလည်းမည်သည်။ [စာသင်သားဖြစ်သော ကတ္တား၌ သာမကသလို (စာတတ်မှု
ကြီယာကို ပြီးစေနိုင်သော သလို) မှ ကင်းရပုံ၊ ထိသလိုကင်းခြင်းကြောင့် စာတတ်မှု
ကြီယာ၏ မဖြစ်ခြင်းဟူသော ကြီယာတိပန္နဖြစ်ပုံကိုလည်း ချုံထွင်ပြေပြီ။]

*ဗြို ကိုယာပါ ပေါ် ဒွဲဗြို—[“ပဋ္ဌဗ္ဗာကကတ္တာ—ကြီယာယဟု ရှိသော်လည်း
တကြီယာပါတီ ပဋ္ဌဗ္ဗာကရှိယာယ”ဟု သိမှုပ်လည်းကောင်း၊ သန္တုနိုင်သည်လည်းကောင်း
ရှု၏] အတိတ်ကြီယာဟူသည် နို့ရှုးရာအားဖြင့် ဖြစ်ပြီးသောကြီယာတည်း၊ ဤသုတေသန
ကြီယာ၏ မဖြစ်ခြင်းကို ကြီယာတိပန္န-ဟု ခေါ်လျှင် ထိမဖြစ်သောကြီယာကို အတိတ
သန္တုဖြင့် မခေါ်ထိက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သုတေသန
“ကြီယာတိပန္န တိတေ” ဆိုရသနည်းဟု အောအနာဖွေကို ပယ်လိုသောကြောင့် “ဗြို ကိုယာပါ” စသည်ကို မိန့်
အဖြစ်သောကြီယာကို အတိတ်သန္တုဖြင့် မခေါ်ထိက်သည်ကား မှန်ပင် ဖြစ်ပေ
ကြီယာကို အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပန်ဟု စိစစ်ဖွယ် မလိုသည်ကား အမှန်ပင် ဖြစ်ပေ
သည်—ဟူလို) သို့သေး၊ ထိကြီယာဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်သော ကြီယာ၏ ကာလ
အပြားအားဖြင့် ထိ မဖြစ်သော ကြီယာကိုလည်း အတိတ်ဟု ခေါ်နိုင်သည်။

ကာလာတိပုဒ္ဓိ ပရသုပဒ ပဋိမပုရိသေကဝန်-သေ၊ သေ-သေ၊
ဝိဘတ်သက်၊ အကာရိကာရာဂမာ-အ အကွဲရာ ဉာဏ်ရာ လာ၌ြင်းတိသည့်
လည်းကောင်း၊ ရွှေခါ အဝါဒသစ-ရွှေခါ၊ အဝ အပြုတိသည်လည်းကောင်း၊
(ဟောနှီး)၊ ကွဲစိစာတုတုဘဒီနာ-ဖြင့်၊ သေ သေမှာ ဝိဘတ္ထိန်-သေဘတ်၊
သေမှာဝိဘတ်တို့၏၊ ကွဲစိ ရသေတ္ထိ-လည်းကောင်း၊ သေသဝနသု-သေ
ဝိဘတ်၏ သေရှိ၏၊ အတ္ထံ-အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ သေ-
ထိသူငွေးသာ-သေည်၊ ပဋိမဝယေ-ပဋိမအချယ်၌၊ ပွဲမြို့-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို၊
စေ အလတ်သု-အကယ်၍ ရွေ့ဗုံး၊ အရဟာ-ရဟန္တာသည်၊ အဘဝိသု
ဘဝိသု-ဖြစ်လောက်ရာပြီ၊ အဘဝိသု ဝါ-လည်းရှိ၏၊ တေ-ထိသူတို့
သည်၊ တံ-ထိရဟန်းအဖြစ်ကို၊ စေ အလတ်သုသု-အကယ်၍ ရကုန်အံ့၊
အရဟန္တာ-ရဟန္တာတို့သည်၊ အဘဝိသုသု ဘဝိသုသု-ဖြစ်လောက်ကုန်ရာ
ပြီ၊ စံ-တူ၊ တံ-သည်၊ အဘဝိသု ဘဝိသု-ဖြစ်လောက်ရာပြီ၊ [သေသုံး
ကို အပြု] အဘဝိသု ဝါ-အဘဝိသုဟုလည်းရှိ၏၊ တူမှု အဘဝိသု
ထဲ၊ အဟံ အဘဝိသု၊ မယ် အဘဝိသုမှာ ဘဝိသုမှာ-ဖြစ်လောက်ကုန်ရာ
ပြီ၊ အဘဝိသုမှာ ဘဝိသုမှာ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ပေ၊ အဘဝိသုမှာသေ-
ကုန်ရာပြီ။

ကမ္မ္မ္-၌၊ အန္တဘဝိသယထ-ခံစားအပ်ရာပြီ၊ အန္တဘဝိသီးသူ-ကုန်ရာပြီ၊ [ယပစ္စည်းချေထားသည်] အန္တဘူယိသယထ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ [ယကို မချေး] လူစွာဖို့ ပရသယပဒ္ဒ္-၌၌၊ ပေါ့ လူစွာဖို့၊ ဘာဝေး၌၌၊ ဒေဝဒ္ဒ္န-သည်၊ အဘဝိသယထ အဘူယိသယထ-ဖြစ်လောက်ရာခြင်း။

တထာ-ပါး၊ သော-ထို့သူသည်၊ တဲ့ စန်း-ထို့ဥစ္စာကို၊ စေ အလဘိသယထ-အကယ်၍ ရအော့၊ ဉာဒန်း-ကို၊ အပစိသာ ပစိသာ-ချက်လောက်ရာပြီ၊ အပစိသာ့ ပစိသာ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ပေါ့ ပစိသာမှသေ၊ ကမ္မ္မ္-၌၌၊ ဒေဝဒ္ဒ္န-၌၌၊ အတွေ့နဲ့အပစိသာ အပစိသာ-ချက်အပ်လောက်ရာပြီ၊ [ယချေး] အပစိသီးသူ-ကုန်ရာပြီ၊ ယပစ္စယလောပါဘာဝေ-ယပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ အပစိသီးသာ-ချက်အပ်ရာပြီ၊ [“အပစ္စသာထ၊ ပစ္စသာထ”ဟု သိမှ ရှိ၏၊ နောက်၌ “ပစ္စသာ” စသည် ပြုလတ်ဖြစ်၍ သီမှာအတိုင်းကောင်းသည်] လူစွာဖို့၊ ပရသယပဒ္ဒ္-၌၌၊ အပစ္စသာ၊ ပေါ့ အပစ္စသီးသူ ပစ္စသီးသူ လူစွာဖို့၊ သော-ထို့သူသည်၊ အဂိုးသာ၊ ပေါ့ ဂိုးသာ-သွားရာပြီ၊ ပေါ့ ဂိုးသာထ ဝါ လူစွာဖို့၊ ကမ္မ္မ္-၌၌၊ အဂိုးယိုသာထ၊ ပေါ့ အဂိုးယိုသာထ-သွားအပ်ရာပြီ၊ လူစွာဖို့၊ တထာ အယ့်မြို့သာ-သွားရာပြီ၊ ပေါ့ လူစွာဖို့...ကာလာတိပဏ္ဍို-သည် (နိမ့်တာ)။

ပွဲမြို့သတ္တုမြို့ ဝတ္ထုမနာနာ-ပွဲမြို့ဝိဘတ် သတ္တုမြို့ဝိဘတ် ဝတ္ထုမနာန်ဝိဘတ် တို့သည်၊ သမွှတ်-ပစ္စပွဲန်ကာလ၌၊ (ဟောနှိုး)၊ ဘဝိသုန္တိ-ဘဝိသုန္တိ ဝိဘတ် သည်၊ အနာဂတာ-အနာဂတ်ကာလ၌၊ (ဟောတိ)၊ ပရောက္ခာဒို့-ပရောက္ခာ အစိန့်ကုန်သော၊ စတေသား-င့် သွယ်သော ဝိဘတ်တို့သည်၊ အတိတာ ကာလိုကာ-အတိတ်ကာလ၌ ဖြစ်ကုန်၏...ဆကာလိုက ဝိဘတ္ထိဝိမာန်-ပြုပါးသော ကြိယာ၌ဖြစ်သော ဝိဘတ်တို့ကို စီရင်ရာ အခန်းသည် (နိမ့်တ်-ပြီ)။

စသည်တို့သာ ထုတ်လို့ရင်း ပုံစံဖြစ်ကြောင်း၊ အလဘိသယ စသည်တို့ကား တွောက်ဖြစ်၍ ထည့်ရေကြောင်းကို သိပါ။ ဉာဏ်ပသီချိုး အတိတ်ကြိယာတိပန္တကိုသာ ပြဿာသိသည်။ အနာဂတ်ကြိယာတိပန္တလည်း ရှိနိုင်ကြောင်းကို ကစ္စည်းဘာသာရှိကာ၌ ပြုအဲ။]

အုပ္ပါဒီက ဘွဲ့ပါဒီစိုက်

လူသု-လူသုဓာတ်သည်။ ကြောက်နှီးသု-လိုချင်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်းတို့၌ ဝတ္ထုတိ-၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်-ရှုပ်ခုံသို့ (ဘဝတိ-ပစ်တိ စသည်၌ကဲသို့) ဓမ္မနှင့် လောပေါ်-ချော်၊ တူဗျာချုပ်တိ-တိအစရှိသော ဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယောစ-အပစ္စည်းလည်းသက်၊ ဓမ္မနှင့်-သည်။ ဝတ္ထုမာန်-သော်....

ငုံ။ လူသုယမန်.မဇ္ဈာ ဇွာ ဝါ။ ॥လူသုယမန်လုတိ-ဟူကုန် သော၊ အတေသုံး ဓမ္မန်-တို့၏၊ အဇ္ဈာ-အဆုံးဖျည်းသည်။ ဝါ-စွာ၊ ဇွာ-သည်၊ ဟောတိ၊ အယ် ဝါသဇ္ဈာ ဝဝတ္ထုတိဘာသာသွော၊ အဇ္ဈာ ဇွာဝါတိ ယောက ဝိဘာရော့-“အဇ္ဈာ ဇွာဝါ”ဟူသော ယောဂိုဘာဂြင်း၊ အသသာ ဝိ-အသဓာတ်၏လည်း၊ (အဇ္ဈာ ဇွာ ဟောတိ)၊ သော-ထိုသုသည်။ သရုံး-နှစ်ပြည်ကို၊ [သီမှု “သမ္မတ္ထု-စည်းမိမိကို”ဟု ရှိ၏] ကြုံတိ-လိုချင်၏။ ဝါ-နှစ်သက်၏၊ [နောက်ခြားလည်း၊ ၂ နက်ပေးနိုင်သည်။] ပေါ့ ကြောမ၊ ဇွာဒေသာ ဘာဝ-စွဲ အပြုမရှိရှုခြား၊ အသယောက္ခာလွှာ-သံယုဂ် အဆုံးမရှိသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညေသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂုဒ္ဓ-ဂုဒ္ဓပြု၊ သေတိ-လိုချင်၏၊ အသန္တာ၊ ကြုံဖို့။

လူသု-လူဗျာက္ခိုသု—ဟူဝါဒီဂဏိက ဓမ္မတိတို့တွင် ဘူဓာတ်နှင့် ရုပ်နော် အလုံးစုံ တူသော စာဓာတ်သည်ကို မပြတော့ဘဲ ရုပ်အစီအရင် ထူးသောဓမ္မတိတို့ကိုသာ ဆက်၍ ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုရုပ်အစီအရင်ထူးသော ဓမ္မတိတို့တွင်လည်း လူသု ယမ္မဓာတ်တို့၏ ရုပ်နော်သည် ကြတိ စသည်၍ တူသည်အတွက် သာ၍လုပ်ကဲသော ကြောင့်လည်းကောင်း လူသု ယမ္မဓာတ်တို့ကို ရှုံးဦးစွာ ပြတော်မှုလိုရကား “လူသု= ကြော က္ခိုသု” စသည်ကို မိမိ။

ဝဝတ္ထုတိ ပေါ့ ဝါသဇ္ဈာ—လူသုဓာတ်၌ “ကြုံတိ-သေတိ” စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ယမ္မဓာတ်၌ နိရှုံးရှုံးရာဝယ် “နိယွှဲတိ နိယမတိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါသဒ္ဓာသည် အနိစ္စဝိုင်ကို ပြ၏၊ သံရှုံးရှုံးရာဝယ် “သည်မတိ” စသည်ဖြင့် အသန္တာဝိုင်ကို ပြ၏၊ နိုးဝိုင်ကား မရှိနိုင်။

အဇ္ဈာ ဇွာဝါတိ ပေါ့ အသသာတိ—လူသု ယမ္မန်ကို ဖြုတ်၍ “အဇ္ဈာ ဇွာဝါ”ဟူသော ဒို့ဓာကရရယ ယောဂိုဘာဂြင်း အသဓာတ်၏ အဆုံး(သံ)ကိုလည်း ဖြုပြနိုင်၏၊ [အုပ္ပါရာ၌ လူသု ယမ္မ အသတို့၏ ဓမ္မနှင့် ချော်းဖြစ်သောကြောင့် “သံ+မ်” တို့၌ သရမရှိတော့ရကား ဖြုံးလည်း သရမပါဘဲ ပြသင့်၏၊ နောက်ပစ္စည်းကို ကပ်လျှင် “ကြုံတိ” စသည် ဖြစ်၏။]

ကမ္မာ-၌၊ အတွေ့နောပအသာ-အတွေ့နောပုဒ် ဝိဘတ်၏၊ ယောဂျေနှစ်-များသောအားဖြင့်၊ ပရသာပအတွေ့မော်-ပရသာပုဒ် ဝိဘတ် အဖြစ်ကိုသာ၊ ပယောဇ္ဈာတိ-ယဉ်စေအပ်၏၊ [အတွေ့နောပုဒ်ဝိဘတ်ကို ပရသာပုဒ်ပြု၍ သုံးစွဲထားသည်သာ ကျေမ်းဂန်၌ များသည်-ဟူလို့] တေန-ထို့ကြောင့်၊ [“အတွေ့-ဗြို့ရုပသီဒ္ဓ၌” သိမှု၌ မပါ။] အတွေ့နောပအရှုပါနီ-အတွေ့နောပုဒ် ရုပ်တိုကို၊ သခံပိသာမ-ချုံးကုန်အုံ၊ သော-ထိုန်တ်ပြည်ကို၊ ကြိုးယုတိ-လိုချင်အပ်၏၊ ယကာရသာ-၏၊ ပုံ့ပုံရုပတ္ထံ-ပုံ့ပုံရုပ် အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [“ကြသံ+ယ,တိ” ယကို ပုံ့ပုံရုပ်ပြု၍ “ကြသံတိ” ဖြစ်သည်ဟူလို့။]

တထာ-ပါး၊ ကြစွဲတု၊ သေတု-လိုချင်လော၊ ကြစွဲယျာ၊ အသေယျာ-လိုချင်ရာ၏၊ ပရောက္ခာ ဟိုယျေတ္တနီသု ပနါ-ပရောက္ခာ ဟိုယျေတ္တနီ ဝိဘတ်တို့၌ ကား၊ ရှုပါနီ-ရုပ်တိုကို၊ သမ္မတ္ထာ-အလုံးစုံသော ဓာတ်တို့၌၊ ပယောဂံ-ပြယ်ကို၊ အနုဂမ္မာ-အစ်းလိုက်၍။ ပယောအောက္မာနီ-ယဉ်စေထိုက်ကုန်၏၊ [“ပရောက္ခာ ဟိုယျေတ္တနီဝိဘတ်၌ ရုပ်များကို မပြတော်ပြီ၊ ပါဋ္ဌတော် ပြယ်ကို လိုက်၍ ထိုက်သလို သုံးစွဲလေတော့ ဟူလို့။] ကြိုး၊ သံ့-လိုချင်ပြီ၊ ကြိုးယုတိ သံ့ယုတိ-လိုချင်လတုံး၊ ကြိုးယုတိ၊ သံ့ယုတိ-လိုချင်ရာပြီ၊ ဝါ-နှစ်သက်ရာပြီ၊ ကြိုးဘိုး-တည်း။

ယမှ-ယမှဓာတ်သည်၊ ဥပရမေ-ရှောင်ကြော်ခြင်း၌၊ (ဝတ္ထာတိ)၊ နိုပုဇွာ-နိုရေးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဇွာအေသာစု-စွဲ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ နိုယ္စ္စတိ-ရှောင်ကြော်၏၊ ပေ၊ နိုယုမန္တိ-ရှောင်ကြော်ကုန်၏၊ သံ့ပုဇွာ-သံ့ရေးရှိသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်အုံ)၊ သယောဓာတ်-သယောစ သုတ်ဖြင့်၊ ဥဇ္ဈာ-ဥဇ္ဈာ-သံ့ရေးရှိသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်အုံ)၊ သယောဓာတ်-သယောစ သုတ်ဖြင့်၊ သည်မတိ-ရှောင်ကြော်၏၊ ဝါ-စောင့်စည်းအော်၊ [မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြော်ခြင်းကိုပင် “စောင့်စည်း” ဟု ခေါ်သည်။] သည်မန္တိ-ကုန်၏၊ ကမ္မာ-၌၊ နိုယုမ္မာတိ၊ ပေ၊ နိုယုမ္မာတိ-ရှောင်ကြော်အပ်၏၊ [ပုံ့ပုံရုပ်ပြု၍ “နိုယုမ္မာတိ” ပြီး၏။] သည်မတိ ဝါ-လည်းရှိ၏။

အသံယောဂုဏ္ဏ္ဏာ ပေါ်၊ အသတိ—“ကြသံ+အ+တိ” ဟု ရှိရှု၌ ကြသံဝယ် သံ့ယ်ကို ဆစ်းသောကြောင့် အသည်သုတေသန ရွှေ့ပြု၍ “အသတိ” စသည်လည်း ဖြစ်ပိုင်၏၊ ကြိုးတို့ကား：“ကြစွဲ” ဟု ဖြစ်သည့်အခါ “စွဲ” ဟု သံ့ယ်ကို ဆစ်းသောကြောင့် ကုကို ဂုဏ်မပြုနိုင်၊ ကြစွဲဟု မဖြစ်စင် “ကြသံ”တုန်းက ဂုဏ်ပြုနိုင်ပါတော့လော-ဟူအုံ၊

တထာ-ပါး နိယစ္စတု-ရောင်ကြော်လော၊ သည်မတု-စောင့်စည်းလော၊ [ပရောက္ခာ ဟိယျွှေ့နီ ရပ်များ မပါသည်ကို ဓာတ်တိုင်းမှာ သတိပြု၊] ပေါ့၊ သည်မိသု-ပြီ၊ ကြွားသီ၊ [စိ+အာ ရူးရှိသော ယမှာဓာတ်ဖြင့် “ဝါယမတိ-အားထုတ်၏၊ ဝါယမတိ-အားထုတ်အပ်၏” စသော ရပ်များလည်း ရှိ၏။] အာသ-သည်၊ ဥပဒေသနေးကပ်ဝင်ခြင်း၌၊ (ဝတ္ထား)၊ ယောဂဝိဘာရော့-ဖြင့်၊ [“အန္တာ ဇွဲ့ ဝါ”ဟု ပြခဲ့သော ယောဂဝိဘာရော့ဖြင့်၊] ဇွဲအသော-ဖြုပြု၊ ရသုတ္တု-ပြု၊ [“အာအွှေ့”ဟု ဖြစ်သောအခါ “ကွာစာဒီ မရှေ့ဖွှာရန်”ဖြင့် အာကို ရသုပြု၊ သန္တိစိတ်သော အရာမဟုတ်၍ “ရသု” သုတ်ဖြင့် မပြရ။] အဗ္ဗာတိ-ကပ်ဝင်၏၊ ဝါ-နေ၏၊ ပေ၊ အဇ္ဈာမ၊ အသုတော်-အခြားရပ်၌၊ ဥပ ပုလွှာ-ဥပရေးရှိသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်အုံ) ဥပါသတိ-အနီး၌ ကပ်ဝင်၏၊ ဝါ-ဆည်းကပ်၏၊ [“ဥပ+အနီး+အာသတိ+ကပ်ဝင်နောထိုင်၏” ဟူသည်ကို ယခုကာလဝယ် “ဆည်းကပ်” ဟု ဆိုသည်။] ဥပါသန္တိ+အဗ္ဗာတိ-ကပ်ဝင် အပ်၏၊ ဥပါသီယတိ-ဆည်းကပ်အပ်၏၊ ပေ၊ ဥပါသီသု ကြွားသီ။

လဘ၊ လဘဘေး-ရခြင်း၌၊ (ဝတ္ထား)၊ လဘတိ-ရ၏၊ ပေ၊ လဘဘမှ-ကုန်၏၊ ကမ္မာ-၌၊ ယကာရသု-၏၊ ပုဇွဲရပ်တွေ့-ပုဇွဲရပ် အဖြစ်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ကွိုစိဓာတု တွောဒီနာ-ဖြင့်၊ ပုရိမ သကာရသု-ရှေ့ဘအကွာရာ ကို၊ ဗကာရော-ဗပြု၊ လွှဲတော်-ရအပ်၏၊ ပေ၊ လွှဲယွှေ့-ရအပ်ရ၏၊ [ပုဇွဲရပ်ပြု၍ “လဘဘတော်” ဟု ဖြစ်သောအခါ ကွိုစိဓာတုဖြင့် ရှေ့ဘကို ဖြုပြု၍ “လဘဗတော်” (မြန်မာ အရေးအားဖြင့် “လွှဲတော်”) စသည်ဖြစ်၏။]

လွှဲသယမုန်မန္တာသုတ်က အသေသုစသုတ်တက် အရာကျဉ်းသော သုတ်နှင့် အရာကျဉ်းသော သုတ် ၂ မျိုးတွင် အရာကျဉ်းသော သုတ်က မိမိဆိုင်ရာ၌ အားရှိမြှုပြစ်၍ လွှဲသယမုန်မန္တာသုတ်က ရှေးဦးစွာ စီရင်သောကြောင့် ရဒ္ဒမပြနိုင်၊ သုံးဖြစ်လျှင် သောတို့၏လည်း ထိုသုတ်က ရှေးဦးစွာ စွဲ ပြုနှင့် ပါတော့လော-ဟုံ့အုံ၊ ဝါသန္တာ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် စွဲ မပြုဘဲ ထားရသည်၊ အရာတိုင်းမှာ ဤနည်းကို သတိပြုပါ၊ ဤမှန်ဘက်၌ ရပ်စီရင်ပုံမှာ စာကိုယ်အတိုင်း သိသာပြီ။ [သာဝကာသဝိမိ တော့တု၊ ဗလ္ဗာနိုင်ကာ သကော၊ သာဝကာသ ဝိမိတော် (သ+အဝကာသဝိမိတော်)-ကျဉ်းသော အရာရှိသော ဝိမိတော်၊ နိုင်ကာသကော-ကျဉ်းသော အရာမရှိသော (အရာကျဉ်းသော) ဝိမိသည်၊ ဗလ္ဗာနိုင်၊ စီရင်ရာနှုန်းကို “အရာ”ဟုဆိုသည်။]

၄၇၉။ လဘသွား ဤ ဗုံး ဇူး ။ ။ လဘကူးတိ-လဘဟူသော ပေ၊ စာတွေ့သော လောပါစာ (ဟောတိ)၊ အလတ္ထု၊ အလဘို့၊ လဘို့-ရပြီ၊ [ဤကို ဇူးပြီ၊ ဓမ္မန် (သံ)ကို ချော်၍ “အလတ္ထု” ဤကို ရသေပြု၍ “အလဘို့” ပြီး၏၊ သိမှု၍ “အလတ္ထု၊ အလဘို့၊ လဘို့”ဟု ရှိသည်။] အလဘို့သု-ကုန်ပြီ။ [သိကို ဇူးပြု၍လည်းကောင်း၊ မပြုဘဲလည်းကောင်း၊ “အလဘော၊ လဘော၊ အလဘို့၊ လဘို့-ရပြီ” ဟု ရှိရနိုင်းမည်၊ မှတိုင်း၌ ကျ၏။] အလဘို့တ္ထ လဘို့တ္ထ၊ အလတ္ထု၊ အလဘို့ လဘို့၊ အလဘို့မှ လဘို့မှ ဇူးဖို့။

ဘဝိသုနှိမ့်-ဘဝိသုနှိ ဝိဘတ်၌၊ ကရသု သပစ္စယသု ကာဟောတိ အတ္ထု-ကရသု၊ ပေ၊ ကာဟော ဟူသော ဤသုတ်၌၊ သပစ္စယရှုဟနောန-သပစ္စယသုဒ္ဒိဖြင့်၊ ဝစ မှစ ဘုဇာဒီဘော-ဝစ၊ မှစ၊ ဘုဇာ အစရှိသောဓာတ်မှု၊ (ပရသု-သော)၊ သုသု-သု၏၊ ခါဒေသော-ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝသ ဆီဒ လဘာဒီဘော-ဝသ၊ ဆီဒ၊ လဘ အစရှိသောဓာတ်မှု၊ (ပရသု)၊ သုသု-၏၊ ဆာဒေသော-ဆ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ ဟောတိ-ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ ဇူးတိ-ထို့ကြောင့်၊ သုသု-၏၊ ဆာဒေသော-ဆပြု၊ [ကရ သု သပစ္စယသု ကာဟော သုတ်၌ “ဝစ မှစ ပေ၊ ဆာဒေသော ဝါ ဟောတိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ထိုသုတ်၌ သပစ္စယသုဒ္ဒိဖြင့် လဘနောင် သုတိ ဆပြုပါ-ဟရလို့၊ သပစ္စယသုဒ္ဒိပို့ပုံကို ထိုသုတ်ကျမှ ပြုခဲ့] ဈဗ္ဗန္တသု စေ ဆပစ္စယသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ စာတွေ့သု-ဓမ္မန်(သံ)ကို၊ စကာရော-စပြု၊ လစ္စတိ-ရလတု့၊ ပေ၊ လစ္စာမ၊ ဆာဒေသာဓာတေ-ဆ အပြုမရှိရနှုံး၊ လဘိသုတိ၊ ပေ၊ လဘိသု့မ ဇူးဖို့။ [ဇူးဖို့ဖြင့် “လဘိသုတေ” စသည်ကို ယူ။] အလဘိသု့-ရရှုပြီ၊ အလဘိသု့သု-ကုန်ပြီ၊ ဇူးဖို့။..၎စ၊ ဝိယတ္ထိယု-အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော၊ ဝါစာယု-စကားပြောဆိုခြင်း၌။ (ဝတ္ထတိ)၊ ဝစတိ-ပြော၏၊ ဆို၏။ ပေ၊ ၎စာမ။

မှတ်ရှက်။ ။ စိတ်ထည်း၌ ကြိုးအပ်သော စကားလုံးနှင့် အပြင်သို့ ထုတ်ဖော်ဆိုအပ်သော စကားသံ၊ ၂ မျိုးတွင် စိတ်ထည်း၌ စကားလုံးများသည် သူတစ်ပါး၊ အား အနက် အမို့ယာယ်ကို ထင်ရှားမပြနိုင်၊ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သော စကားသံသာ အနက်အမို့ယာယ်ကို ထင်ရှားပြနိုင်၏၊ ထိုထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သော စကားသံသည် “အတ္ထု ဈဗ္ဗယတိ ပကာသေတိ” အရ ဝိယတ္ထိမည်၏၊ “ဝိပုံး+အဆူဓာတ်၊ တိပစ္စည်း”၊ “ဝိယတ္ထိယု-လိမ္မာသူ၏ ဥ္ဓာဖြစ်သော” ဟု ပေးကြရှု့မည်၊ မလိမ့်မမာ ဆဲဆိုသော ဝါစား မပါနိုင်သောကြောင့် ထိုအနက်ကို သဒ္ဒိပုံရင်းနှင့် တက္က စဉ်းစားပါ။

ကမ္မာ-ကံအန်ကြွှုံး၊ အထူးနောပဒေ-ကိုလည်းကောင်း၊ ယပစ္စယော-
ကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော ("ဝစ်၊ ယ၊ တေ"ဟု ဖြစ်ပြီးသော
ဟူလို့။)

ငိုစာ။ ဝစ် ဝသ ပေါ့ ယော။ ။ ပရေ့ ယပစ္စယော၊ ဝစ် ဝသ ဝဟာ
ကျွေးမာခိုနဲ့ ဓမ္မတုန်း ဝကာရသု ဥကာရော ဟောတိ၊ အာဒီသဒ္ဓန-ဖြင့်၊
ဝမ္မသုစ်-ဝမ္မဓတ်၏လည်း၊ (ဝကာရသု ဥကာရော ဟောတိ)၊ ဝသာ-
ဝ၏၊ အ-အတည်း၊ ဝ-ဝ၏အ၊ ကျွေးတိသမာသေန-ကြိုသမာသ်ဖြင့်၊ အထူး-
ကြို့ဝသာ ပို့ကြွှုံး၊ ဒုတိယံ-ပုဂ္ဂမြောက်သော၊ ဝရှုဟတ်စံ-ဝသဒ္ဓါကို
လည်း၊ ကျွေးတို့-အလိုဂိုလိုက်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ အကာရသုပို-အ၏
လည်း၊ ကျွေးတို့ ပုဂ္ဂမပက္ခာ-ဝယ်းကိုသာ ဥပြုရာဖြစ်သော
ရှုံးပက္ခာ။ ပရေးလောပါ-နောက်သရဏိ ချော တသု စဝေဂု ကျွေးမာခိုနဲ့
တသု စဝေဂု အစရိုသောသုတ်ဖြင့်၊ သဓမ္မနှင့်သု-ဓမ္မနှင့် တက္ကဖြစ်သော၊
ယကာရသု-ယပစ္စည်း၏၊ စကာရော-စပြု၊ ခြို့တွဲ-လာ၊ ဥစ္စတေ-ဆိုအပ်၏၊
ပေါ့ ဂုစ္စနှေး-ကုန်၏၊ ဂုစ္စတိ ဂုစ္စနှိုး ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ကျွေးမာခို

ငိုစာ။ ဝသာ အ ပေါ့ ဥကာရော ဟောတိ—“ဝသာ ယော”၌ “ဝသာ-ဝ၏”ဟူသော
အန်ကား ပဋိမအန်တည်း၊ ထိုဝသာ၌ “ဝသာ+အ၊ ဝ”ဟု တပ္ပါရိုန်းသမာသ်ပြု၍
ခုတိယ ဝတစ်လုံးကို လိုလားအပ်၏၊ ထိုခုတိယ ဝ အတွက် “ဝသာ-ဝ၏ အ၏”ဟု
အန်ပေး၊ ပြု့အန်အလို ဝကို ဥမပြုဘဲ ဝ၏ အသရဏိ ဥပြုရသည်။ ပြု့စကားအရ
ယက်ကန်းတစ်ချက် စတ်လိုက်လျှင် အတိုင်းလျှင် အဖောက်ချုပ် ပျော် တစ်ပြောင်နက်
ထပ်နေသကဲ့သို့ ဝသာ၌ တန္ထာန်း (ယက်ကန်း ယက်နည်း)အားပြင့် ဝ ဂျုံးထပ်လျှက်
ရှိသည်။ ဝသာဟု တစ်ချက် ရွှေတွဲလိုက်လျှင် ဝ ဂျုံးထပ် တစ်ခါထည်းပါလာသည်-
ဟူလို့၊ တစ်နည်း-“ဝေါစ ဝေါစ ဝေါ”ဟု ကေသေသ် ပြု၍သော်လည်း ခုတိယ ဝ
ကို ရှိနိုင်၏၊ “ဝေါစ-ဝလည်း၊ ဝေါစ-ဝ၏ အလည်း၊ ဝေါ-ဝ၊ ဝ၏အစိတ် အ”ဟု
အန်တိဆို၊ ၂ နည်းလုံးအတွက် “ဝသာ-ဝ၊ ဝ၏အ၏” ဟု သုတ်နက်ဆို။

ပုရုမပက္ခာ ပရေးလောပါ—“ဝသာ-ဝ၏” ဟု ပေးရသော ပဋိမပက္ခာ ဝယ်း
ကိုသာ ဥပြုရကား ဝ၏ ဖို့ရာ အသရ ကျွေးနေသောကြောင့် (ဥ အ စယတေ) ဟု
ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ပရေးလောပါ-နောက်အသရဏိချော” ဟု ဆိုသည်။ ကြို့နောက်
သရဏိ ချောရာ၌ “ဝါပရော အသရပါ”ဖြင့် ချောရမည်-ဟု ထင်ဖွယ်ရှိသော်လည်း
သို့စပ်သော အရာမဟုတ်၍ “ကွဲစံဓမ္မ” သုတ်ဖြင့်သာ ချောင့်မည် ထင်သည်၊
ဥစ္စတေ၌ ပြု့နည်း အတိုင်း စီရင်ပြီးနောက် တသု စဝေဂုသုတ်ဖြင့် ဓမ္မနှင့် စန်း
ယကို ပြု့၊ ဒွေသော်လာ၊ ဂုစ္စတေ၌ကား နောက်နည်းအရ ဝ၏ အကို ဥပြုရှိသာဗာ။]

တထာ-ပါး၊ ဝစတု-ဆိုလော၊ ဂစ္စတု-ဆိုအပ်လော၊ ဝစယျှေ-ဆိုရာ၏၊ ဂုဇ္ဇယျေ-ဆိုအပ်ရာ၏၊ အဝစာ အဝစ-ဆိုပြီ၊ [“အဝစာ”ဟု ကမ္မရှင်လည်း တစ်မျိုးရှိ၏၊] အဝရ အဝရ-ဆိုကုန်ပြီ၊ [“အဝစာ”ဟု ကမ္မရှင်လည်း တစ်မျိုးရှိ၏၊] အဝစ အဝစော-ပြီ၊ [ဥမလာဘ “အဝစွာ” လည်း ရှိသင့်၏၊] အဝစ အဝစ-ဆိုပြီ၊ အဝစ မှာ-ကုန်ပြီ၊ [ဥလာ၍ “အဝစမှာ” လည်း ရှိသင့်၏၊] အဝစွာ-ဆိုပြီ၊ ကူးစွာ-တည်း၊ [“ကူးစွာဖြင့်” ဟိယျှေဖို့ အတွေနောပ် ရှုပ်များကို ဉွှေ့န်ပြ၏၊ “အဝစွာ၊ အဝစသေ၊ အဝစရု၊ အဝစိ၊ အဝစမှုသေ” ဟု စဉ်လေ၊ များသော အားဖြင့် ပရောက္ခာ ဟိယျှေဖို့ရှုပ်များကို ချုံးတော့အဲ ဟု မှာခဲ့သော်လည်း ဤနေရာ၌ ပါ့မြိုပြုယ် ရှိသောကြောင့် ဟိယျှေဖို့ရှုပ်ကို ပြထားသည်။]

၄၇၉။ ဝစသွာတနိုင် ပေါ် အေ။ အာဇာတနိုင် ဝိဘဏ္ဍာမို့ ဝစက္ခတိ အတသေ ဓာတုသု အကာာရော ဉာဏ် အာပွဲတေ၊ အဝေါစိ-ဆိုပြီ၊ အဝေါစု-ဆိုကုန်ပြီ၊ အဝေါစော (သို့ “အဝစော”)-ဆိုပြီ၊ ပေ၊ အဝေါစမှု-ကုန်ပြီ၊ ဉာဏ်-ဉာဏ် အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ဉာဏသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒို့လုံး၏၊ အဖြစ်ဟုသည် နောက်တစ်လုံးလာခြင်း၊ ဖြစ်သကဲသို့ ဤဉာဏ်မြှုပ်နည်း ဉာဏ် အဖြစ်ဟုသည်၊ “ကုစိဓာတု” ဖြင့် ဉာဏာခြင်းပင်တည်း၊ အဝေါစ-ဆိုပြီ၊ ရသွား-သည်၊ (ဟောတိ)၊ [အာဝိဘတ်ကို ရသွာပြု-ဟူလို့ သိမြှုပ် “အဝစ” ဟု ရှိ၏၊] အဝေါစ-ဆိုကုန်ပြီ၊ ကူးစွာ-အရှင်စွာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ [အတွေနောပ် အာဝိဘတ်ကို ဇွဲပြုပြီးမှ ဉာဏာ၊ သီဟိုင်းမြှုပ် “အဝစွာ” ဟု ရှိ၏၊ ယပစ္စည်း ချော် သီမှုအတိုင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။]

ဘဝိသွှေ့မို့-၌၌၊ သပစ္စယရှိဟနောန-သပစ္စယသွှေ့ဖြင့်၊ [“ကရသု သပစ္စယသု ကာဟော” သုတေသုံး သပစ္စယသွှေ့ပို့ဖြင့်-ဟူလို့]၊ သုသာ-သု၏၊ ခါဒေသာ-ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဗျွှဲနှဲသုတော်-ဗျွှဲနှဲသု

မှတ်ရှက်။ ၁၁။ ဝကို ဉာဏ်မြှုပ် ဝျော်းကိုသာ ပြု၍ အသရမပါဟု အယူရှိ သဖြင့် “ပုရိမပက္ခ ပရလောပေါ့” ဟု ဆိုသည်၊ ထိစကားကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...ဤသုတ်ဖြင့် ဆင်တုသော “ဝစ ဝိစ” “ဝသာ ဝိစ” သုတ်တို့ ဝကို ဉာဏေသာအခါ အ သရရေးရှိရ မည့်န်ပြာ (အ သရနှင့် တဲ့က္ခ) ဝကို ဉာဏေသာ ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နာသရုပ်တွက်ရှုပြု နောက်သရရေးရှိရ မည့်န်ပြာ ဝ တစ်ခု လုံးကို ဉာဏေသာကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

ବୁଝିଯନ୍ତି । ଅଟ୍ଟାମାକେ-ଦେବୀ । [ପ୍ରାଚୀନ୍ତିତିରୁ ରୋ ଶବ୍ଦରୁଦ୍ଧିତିରୁ-ଏ ପ୍ରାଚୀନ୍ତିତିରୁ ଲିଖିଗଲେ-ହୁଲି ।] ଗୋ ରେଣ୍ଟାରୀ-ବୁନ୍ଦିପ୍ରଦେଶ । ରାଜ୍ୟରୁ-ରାଜ୍ୟରୁ(ରୁ)ଣି । ଗାନ୍ଦିରେବେବୁ-ଗ ଆପ୍ରିଯନ୍ତିଲନ୍ତି:ଗୋଦିଃ (ଶୋତି) । ଠକ୍କାରୀ-ଶିଳ୍ପିଗତି ପେ । ଠକ୍କାରୀ-ଶିଳ୍ପିକାଙ୍କା । ଲାତାକା ॥

၀၁၊ နိဝင်ဘေး-နေ့ခြင်း၌ (၀၉။တိ)၊ ၀၁၁တိ-နေ၏၊ ၀၁၁၌၊ ကမ္မာ-
၌၊ ဥက္ကာ-ဥအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (၀၈ ၀၁-စသောသုတ်ဖြင့် ၀၈၏
အကို ဥပြု-ဟူလို)၊ ပုဂ္ဂိုလ်ထွေ့-ပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)
ရုသုတ်-ကျင့်သုံးအပ်၏၊ ရုသုတ္ထိ-ကျင့်သုံးအပ်ကုန်၏၊ ကြွဲစွာခို-တည်း
[နေ့ခြင်းကြေယာ၌ ကံမရှိ၍ ကံဟောပုဒ်၌ “ကျင့်သုံးအပ်” ဟု ပေးသည်]၊
၀၁၁၃-နေလော၊ ပေ၊ ၀၁။-နေပြီ၊ ဘဝိသုန္တိယံ-၌၊ သုသာ-သု၏၊
ဆာအသော-ဆ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (သပစ္စာ သဒ္ဓိဖြင့် ပြု)၊
ဓာတ္ထိသု-ဓာတ္ထိ(သု)၏၊ ၈ ကာရောစ-၈ အပြုသည်လည်းကောင်း၊
ဟောတိ၊ [မျှော်နှိမ်သု ၈၈-စသောသုတ်ဖြင့် “သု”ကို စပြု]၊ ၀၉။တိ-နေလတဲ့
ပေ၊ ၀၁။သုန္တိ၊ အဝါသုသာ-နေရာပြီ၊ အဝါသုသုသု၊ တထာ-တူ၊ ရှုံး-
ရှုံးမာတ်သည်၊ (ရှုံးလည်း ရှိ၏)၊ အသုဝိမောစနေ-မျက်ရည်လွှတ်ခြင်း
(ရှိခြင်း) ၌၊ (၀၉။တိ)၊ ရောဒတိ-ငါ၏၊ ရှုံးတိ၊ ရောဒသုတ်-ငါလတဲ့၊
ကြွဲစွာခို-တည်း။

ကုသ=အကြောသေ-ဆဲခြင်း၊ ရေရှိခြင်း၏ (ဝတ္ထာတိ)၊ [နောက်၌ “ဝတ္ထာတိ”ပုဒ်ကို ထည့်၍ ဆို] အာယုဇ္ဈာ-အာရေးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဖို့တွေ ရသုတ္တာနဲ့-ဒွေးဘော်၊ ရသု အဖြစ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပွဲ့ယ ဂုဏ္ဍာ ယောစ-အပစ္စည်း ရွှံ့ဖို့သည်လည်းကောင်း (ဟောနှိုး) အကြောသတိ-ဆဲ၏၊ ပေါ့ အကြောသေယျာ။

အန္တလေးပေါ်တိ-သည်၊ ဝတ္ထာတော်၊ မဏ္ဍာကဂတိယာ-ဖြင့်၊ ဝါတိစ-လည်း၊ ဝတ္ထာတော်၊ [ဟရိပရိယယော လော ဝါ-မှ ခန်းကျော်၍ ဝါသဒ္ဒါ လိုက်သည်။]

၄၀၈။ ကုသသွာ ဒီ နှီး။ ॥ ကုသလူတိ-ကုသဟူသော၊ စေသွာ ဓာတုတော်-မှ (ပရသု) ဤပို့ဘတ္တိသု-ဤပို့ဘတ်၏။ နှီး-သည်၊ ဟောတိ၊ ဓာတ္ထန္တသု-၏၊ လောပေါစ-လည်း၊ (ဟောတိ)၊ မံ-ငါ့ကို၊ အကြောနှီး-ဆဲ ဖူးပြီ၊ အကြောသီ ဝါ-လည်းရှိ၏။ ပေါ့ လူစွားပါ၌သာ မှန်ကန်ကြောင်းကို ကစ္စည်းဘာသာနှုန်းကော် ပြထားသည်။

ကား “ရှုအသု ဒသု အော ဘဝိသွှု့ယ် သုသာစ အော”ဟု သုတ်တည်၍ အကို ပြု၊ သုကိုလည်း စပြုလျက် “ရွှေ့တိ-ငိုလတဲ့” ဟု ရှိ၏။ ဤသွန့်တိ အဆိုသည် ဆီးဘီးဓာတ်တိနှင့် ရုပ်တုယား၍ “ဆေ့တိ ဘေ့စွာတိ ရွှေ့တိ” ဟု ပြသော မောဂ္ဂလွှာနဲ့ လောက် မခြေမြတ်၊ ရုပ်သီးအလိုလည်း ဝသုဓာတ်နှင့် အတူည့်နဲ့ပြသောကြောင့် “ရွှေ့တိ”ပင် ဖြစ်သင့်သည်၊ သီမျှုံးလည်း “ရွှေ့တိ”ပင်။

ကုရှိသန်-မသန်။ ॥ ဤရှုအဓာတ်သည် မိခင်ကရှိကြုံ ကလေးနိရှုံး ကုသုံး သော ငိုခြင်းရှိုး၌ မူလက အကမ္မကဓာတ်တည်း၊ “နာဟဲ ဘန္တဲ့ စတဲ့ ရောဒိ-တပည့်တော် ဤဘုရားရှင်၏ အဖြေကို ငိုသည် မဟုတ်ပါ”ဟူသော မျှိုးမပဏ္ဍာသ ကုက္ခရာဝတ္ထာတုတ် “မတဲ့ အမှု ရောဒိုး-အိုမိခြင်...သေသူကိုသော်လည်း တဲ့သူ၍ ငိုကြပါ၏” စသော ယက္ခသုယ်တုတ် ပါ၌မျှုံးကား တစ်စုံတစ်ရာကို ရည်စုံဗျို့ငိုခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် သကမ္မကဓာတ် ဖြစ်ရသည်၊ ထိုကြောင့် ပဏ္ဍာသနှုန်း “ယယာ ဓာတုသွှေ့ အတူဝါသွှေ့ အတူဝါသွှေ့ အတူဝါသွှေ့ အကမ္မကဘာ ဟောနှိုး” ပေါ့ စံ အတူဝါသွှေ့ အတူဝါသွှေ့ အကမ္မကဘာပါ (ပင်ကိုယ်က အကမ္မကဖြစ်သော ရှုအဓာတ် စသည်တို့လည်း) အတူဝါသွှေ့သောနဲ့ သကမ္မကဘာ ဟောနှိုးတိ အသောတု-န ပရိဒေဝါမိ န အနတ္တနာမိတ် အာဟဲ” ဟု မိန့်သည်။

အကြောသတိ—“အာ+ကုသ+အ+တိ” သိကို အ-ကပ်၊ ကုမြှုံးနှို့ပြု၊ ဒွေးဘော်လာ အာနှင့် ကြောသတိကို သုစ္စပ်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ရှုသုံးသုတ်ဖြင့် အာကိုရသုံးပြု၊ ထိုရသုံးသုတ်၌ “အာ+သာဒေါ=အသာဒေါ” စီရင်ပုံကို သတိပြု။

ဝဟ၊ ပါပဏေ-ရောက်စေခြင်း (ဆောင်ခြင်း) ဖြု....၏၊ ဝဟတိ-ဆောင်၏၊ ဝဟနှိုး၊ ကမ္မာ-ဖြုံး၊ အတ္ထနောပဒေ-ကိုလည်းကောင်း၊ ယပစ္စယေစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ-သော်...ယေတိ-ယေယျားသည်၊ ဝတ္ထတေ။

ငြေ။ ဟ ဝပရိယယေ လော ဝ။ ပပရေ ယပစ္စယေ၊ ဟကာ ရသု-ဟအကွာရာ၏၊ ဝပရိယယေ-ပြောင်းပြန်ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ယပစ္စယသုစ-ယပစ္စည်း၏လည်း၊ လကာရော-လ အပြုသည်၊ ဝ-စွာ၊ ဟောတိ၊ အယ ဝါသဒ္ဒေ ဝဝတ္ထိတိဘာသာသွော၊ တေန-တို့ကြောင့်၊ ဂယ့ တိတ္ထာဒီသု-ဂယ့တိ အစရှိသော ပြယ်တို့၏၊ လတ္ထံ-လအဖြစ်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ နိမိတ္ထဘုတ် ယကာရသောဝ-နိမိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သောယ ၏သာ၊ ဇတ် လတ္ထံ-ဤလအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝစ ဝသလူစွာဒီနာ- ဝစ ဝသအစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဥတ္ထံ-ဥအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဂလုတိ၊ ဂယ့တိ-ဆောင်အပ်၏၊ ဝ-မွှောအပ်၏၊ ဂယ့်နှိုး၊ ဝဟတု-ဆောင်လော၊ ဂယ့်တု-ဆောင်အပ်လော၊ ဝဟယျှ-ရာ၏၊ ဂယျာယျှ-အပ်ရာ၏၊ အဝဟိ- ဆောင်ပြီ၊ အဝယ့်တ္ထ (အာဝိဘတ်ကို တ္ထပြု)-မွှောအပ်ပြီ၊ အဝဟိတ္ထ-မွှော အပ်ပြီ၊ [ယပစ္စည်းကို ချေထားသော ရှုပ်တည်း၊] ဝဟိသုတိ၊ ဇေး လူစွာဒီ။

ဝဟ-ပါပဏေ—“ဝဟ=ပါပဏေ-(ရောက်ခြင်းပြု”ဟု တစ်ချို့ ရှိ၏၊ “ဝဟတိ- ဆောင်၏” ဟူရမှု အရပ်တစ်ပါးသို့ ရောက်စေခြင်းကို “ဆောင်”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုကြောင့် “ပပ္ပါ အပဓတ် (ကားရိတ် ဏေပစ္စည်းကျေ) ယပစ္စည်း အနပြု၊ ရှေ့ခြား ပျောသာရသည် သလ္ထာတို့”ပြုဟု ရှိ၍ “ရ”အတွက်ကြောင့် နကို အပြု၍ “ပါပ ဏေ”ဟု ပို၌မှန် ဖြစ်စေရမည်၊ ဆောဟော ကိုတ်ပုံဖြင့် “ပါပဏေ” ရှုပုံး၊ ပို၌သုံး မတွေ့ရ၊ အမြား ဓတ်ကျေးများနှင့် သီမှုမြှုပ်လည်း “ပါပနေ=ပါပဏေ” ဟု ပင် ရှိကြသည်

ဝဝတ္ထာ ဇေး လတ္ထံ နဟောတိ—ဝါသု၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဂယ့်တို့ (ဟနှင့်ယ ရှိသော်လည်း) ရှေ့၊ နောက် မပြန်ရ၊ အသွေးပိုင်တည်း၊ ဂလုတိ၊ ဂယ့်တိ စသည်ကား အနိစွဲဝိမိတည်း၊ နိစွဲဝိမိကား မရှိ။

ငြေ။ နိမိတ္ထဘုတ် ဇေး လတ္ထံ—သုတ်၌ “လောဝ” ဟု သာမည်ဆိုထား သောကြောင့် အဘယ်ကို လပြုရမည်-ဟု သုတ်အဆိုအတိုင်း မသိသာသော်လည်း၊ အစိကာရန်ည်းအားဖြင့် လိုက်လာသော “ယပစ္စယေ” အရ နိမိတ်ဖြစ်သောယ ကိုယ့်ဘာရသော် ထိုကြားအပ်သော လက်တွေ့ဒို့ ယပစ္စည်းကိုသာ လပြုရမည်၊ တိုက် ရိုက် ကြားရ တွေ့ရသော ယ ရှိလျက် အမြားတစ်စုံ တစ်ရာကို ရှာဖွေမှန်းဆနေသာဖြင့် နည်းလမ်းလည်း မကျ အကျိုးလည်းမရ-ဟူလို့။

၉၇=ဝယောဟာနိမိ-အချေထိ၏ ယုတ်ခြင်း (အိုခြင်း) ၌...၏။

၄၈၂။ စရမရာနဲ့ မိရမိပျမိုမျာဝါ။ ။၍၅၁ မရ၊ ပေါ်ဝါ ဟောနှင့်
သရလောပါမိ-သည်။ (ဟောတိ)၊ မိရတိ-အို၏၊ မိရနှင့်၊ မိယျတိ-အို၏၊
မိယျနှင့်၊ ကွစာဒီ သူတွေ့နဲ့-ကွစ်စာတဲ့ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ကော ယကာ
ရသာ-ယတစ်လုံး၏၊ ကွစ်-၌၊ လောပါ ဟောတိ၊ မိယျတိ-အို၏၊ မိယျနှင့်
ကမ္မာ-၌။ မိရမိယျတိ-အိုအပ်၏၊ မိရမိယျနှင့်-ကုန်၏၊ မိယျတိ-အိုအပ်၏၊
မိယျနှင့်-ကုန်၏၊ မိရတု၊ မိယျတု-အိုလော၊ မိရေယျ၊ မိယျယျ-အိုရာ၏၊
[သို့] “မိယျယျ” ဟု ရှိ၏၊ [အမိန့် မိရိ မိယျ-အိုပြီ၊ မိရမိသုတိ၊ မိယျသုတိ-
အိုလတုံး၊ အမိန့်သာ၊ အမိယျသာ-အိုရာပြီ။]

မရ=ပါကစာဂေ-အသက်စွဲနှင့်ခြင်း (သေခြင်း) ၌...၏၊ မိယျအေသော-
မိယျပြီ၊ မိယျတိ-သေ၏၊ မိယျနှင့်-ကုန်၏၊ မိယျတိ မိယျ ဝါ-လည်းရှိ၏၊
[ယတစ်လုံး ချေသည်။] မရတိ-သေ၏၊ မရနှင့်၊ လူဗျာဒီ၊ [မြန်မာမူး၌ မိယျတိ
မိယျ ဝါ၌] ဟု ယတစ်လုံးချေသော ရုပ်များ ကျသည်။]

၄၉။ သရလောပါမိ-စရာတ်၌ ဓာတ်သရကို ချေလျင် “ဇု” ဟု ဖြစ်၏၊
ရောကို “ရိရာ၊ မိယျ” ပြုသည်အဲ ရ-ယတိ၌ သရပါနေသောကြောင့် တိရိဘတ်
အပစွဲည်းဖြင့် “မိရ+အ၊ တိ” ဟု ဖြစ်၏၊ ရ၏ အသရကိုချေ၊ ရိကို အပစွဲည်းသို့ကပ်၊
အနှစ်ဝိဘတ် ရှိရာ၌ အပစွဲည်းပါ တစ်ခါတည်းချေ၊ ဤအမိပွားယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သရ^၁
လောပါမိ” ဟု မိန့်ဟန့်တွေသည်၊ သို့သော် နိုက် “ဇု” ဟု ဖျော်နှင့် ရှိသောကြောင့်
ကာရိယဖြစ်သော မိရိ မိယျတိ၌လည်း ဤအနှစ်ဖြစ်မှသာ ကာရိနှင့် ကာရိယ သင့်ဘန်
သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆာသည် သရချေရိရာ၌ မပြသောကြောင့်လည်းကောင်း
“သရ လောပါမိ” ဟုသော ဤကော်ကူးအေးသင့်သည်။

ကွစာဒီသူတွေ့နဲ့ ပေါ်၊ မိယျတိ-မိယျပြုရှိ၌ မိယျတိရပ် အပြင် ကွစ်စာတုံးဖြင့်
ယတစ်လုံးကို ချေလျင် “မိယျတိ” ရုပ်လည်း ရှိ၏ဟု အို၏၊ ဓမ္မလူလူနှင့်ကား “စရ^၁
မရနာနိယ်” ဟု သုတ်တည်၍ ဓာတ်နိမ်ကို ယတစ်လုံးထည်းဖြင့် “ဦးယင်” ပြု၏
“မိယျနှင့် မိယျတွေ့” စသည်သာ ဆိုသည်။

ကမ္မာ မိရမိယျတိ ၁၈၁၊ အမိန့်သာ အမိယျသာ—“ဇု+ယ၊ တိ” ၌-ရောကို မိရပြီ၊
ယပစွဲည်းကြောင့် (ဤ)လာ “မိရမိယျတိ” ဟု ဖြစ်၏၊ မိရမြပ်တဲ့ “မိရယျတိ” ဟုလည်း
ကျမ်းစာတိ၌ တွေ့ရ၏၊ “မိယျယျတိ” ဟု မြန်မာမူးရှိ၏၊ “မိယျ” ပြု ယတစ်လုံးချေ၊
ယပစွဲည်းကိုလည်း ဓမ္မဘော်ပြု၏ ပြီးနိုင်သော်လည်း ရုပ်ဓမ္မသည်，“မိယျတိ” ဟု သိမှု၌
ရှိ၏၊ “ဇုယျတိ” မိယျပြီ ယတစ်လုံးချေ၊ ယိုကို နောက် ယပစွဲည်းသို့ ကပ်လျင်
“မိယျတိ” ဟု ဖြစ်နိုင်၏၊ သို့သော် မိယျပြုရှိ၌ သရပါနေလျင် သုတ်ကြီးဖြင့် သရရှိ
ချေရာပတိမှ ဦးမည်။ သရမပါလျင့်ကား ရှင်း၏၊ မိယျတု-မိယျယျ၊ သည်းတို့ကား
မိယျပြု၏ ယပစွဲည်းကို ချေထားသော ကမ္မာရုပ်များ ရှည်းတည်း။

ဒီသ=ပေက္ခလေး-ကြည့်ရှုခြင်းမြှု....၏။

ငြေ။ ဒီသသာ ပေး ဒဏ္ဍာတိ။ ။ ဒီသက္ခတိ၊ တေသာ ဓာတုသူ
ပသာ ဒီသသ ဒက္ခ က္ခတိ စတေ အာအေသာ-တိသည်။ ဝါ-စွာ၊ ဟောနှင့်
အယ် ဝါသဒ္ဓိ ဝဝတ္ထိတစိဘာသတ္တာ၊ တေန-ကြောင့်၊ ဒီသဟဒေသာ-
ဒီသသ အပြုသည်။ ကမ္မနိ-ကံအနက်၌။ သဗ္ဗဓမာတုကောဇ်-သဗ္ဗဓမာတ် ဝိဘတ်
ကြောင့်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဟသုတိ-မြင်၏၊ (ကြည့်၏၊ တွေ့၏)၊ ပေး ဒက္ခနှင့်-
ကုန်၏။ ကမ္မနိ-မြှု၊ ယကာရလောပါ-ယပစ္စည်းချေ၊ ဒီသဟေး-မြင်အပ်၊
တွေ့အပ်၏။ ဒီသသဒ္ဓိ၊ ဒီသသို့-ကုန်၏။ ဝိပသီယတိ-အထူးအား
ဖြင့် မြင်အပ်၏။ ဒက္ခိယတိ-မြင်အပ်၏။

ပသာတူ၊ ဒက္ခတူ-မြင်လော၊ ဒီသသတူ-မြင်အပ်လော၊ ပသေယဉ်၊ ဒက္ခ
ယဉ်-မြင်ရာ၏။ ဒီသသယဉ်-မြင်အပ်ရာ၏။ ဟိယျှော်နှင့်-ဝိဘတ်၌။ ကွစ်
ဓာတုတုဖိနာ-ဖြင့်။ ဓာတုက္ခကာရသာ-ဓာတ်၏ က္ခအက္ခရာ၏။ အတုံး-
(အ)ပြု၊ အခွဲသာ (အခွဲသ)-မြင်ပြီ။ အဒီသာ-မြင်အပ်ပြီ။ [ဝါ-ရှိလျင်အပို့၊]
တထာ-ပါး၊ အပသီး ပသီး-ပြီ၊ ပေး ပသီးမှု-ကုန်ပြီ။

ငြေ။ ဝဝတ္ထိ ပေး၊ သဗ္ဗဓမာတုကောဇ်-ဝါသဒ္ဓိ၏ ဆတ်မှတ်ချက်ကြောင့်
“ဒီသ” ပြုပြီးသောအခါ ကံဟော ပစ္စည်းကုလည်း ကွစ်ဓာတ်ဖြင့် ချေရမည်။ ဤမြှု
“ဒီသတိ” စသောရုပ်ကို ကမ္မရုပ်ဟု ဆိုသော်လည်း သွေ့နှင့်တို့မှ “ဒိဝါဒက္ခရုပ်”ဟု
ဆိုသည်။ ဒီသဓာတ် ဒိဝါဒယောက် တထာက္ခရုပ်ဖြင့် ပုဂ္ဂရုပ်ပြုရလိမ့်မည်။ ဤ၂၂၁။
တွင် ဒီသတိသည် ကမ္မရုပ်ဖြစ်ရှိနှင့် ပုဂ္ဂရုပ်ကံဟော ယကို ပုဂ္ဂရုပ်ပြုရှုပ်ဖြင့် ပြီးနိုင်သော
ကြောင့် ဤသာတ်ဖြင့် ဒီသပြုဖွယ် မလိုရကား ကတ္တရုပ်ကိုသာ ကစ္စည်းဆရာလည်း
အလုံရှိဟန်တူသည်။ “ဒီသတိ-ထင်၏” ဟု ကတ္တားနှင်းပေး၊ ဤသာတ်ဖြင့်
ကတ္တည်းဆရာအလိုက် ကတ္တရုပ်ဖြစ်ဟန်တူသော်လည်း မောဂလာ့နှင့် နိသယသံ၌ ကတ္တာ
ရုပ်ဝယ် “ကမယမိသာ သဒီသာနဲ့ ဝါစွဲင်” (ရာဂုဏ်)သုတ်ဖြင့် (ကြသုယုမှန်မန္တော်)
ယောကိုသာကပြင့်သော်လည်းဟု) သံကို ဖြော်ပြု “ဒီစွဲတိ-မြင်၏” ဟု ရှိသုတ်ကြောင့်
“ဒီသတိ”မှာ ကမ္မရုပ်သာ ဖြစ်သင့်ကြောင့် ဆုံးဖြတ်တော်မှသည်။ “ဒီသတိ-တွေ့အင်၊
မြင်အပ်၏” ဟု အနက်ပေး။ [“တော့ သောသေး၏ ဒီစွဲတိ” ဟူသော ရာဇ်ပွဲ ပေး
ဝါသဒ္ဓိ “အဒီသမာနရှုပါ ယောသေးနှင့်” ဟု ဖွင့်သည်ကား ဒီသမှ ဒီစွဲဖြစ်ပုံတည်း။]

ဟိယျှော်နှင့်- ပေး၊ အခွဲသာ—ဒီသဓာတ် အာဝိဘတ် အ အာရုံ ဒွေသော်လာ၍
“အခွဲသာ” ဟု ဖြစ်ပြီးအောက် သုတ်ကြီးဖြင့် လူကို အပြု “အခွဲသာ” ဟု ဖြစ်၏။
အကို ရသုပြုလျင် “အခွဲသ” ဟု ဖြစ်၏။ ဤရှုပ်များကား အဇူတုနှင့် အာဝိဘတ်ဖြင့်
လည်း ရှိနိုင်၏။ [“အဒီသ” ကား ကမ္မရုပ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဒီသ ဝါ” ဟု
ဝါသဒ္ဓိ ပါဖွယ် မလို့။]

အခြား ဒသ-မြင်ပြီ၊ အခြားသဲ ဒသ-သူ-မြင်ကုန်ပြီ၊ အခြားသဲ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ("အဒီသဲသူ ဝါ" ကား ကမ္မာရပ်ဖြစ်၍ မကောင်း) အခြား ဒသ-မြင်ပြီ၊ (ပြကို လူပြု) အခြားသိတ္ထ ဒသိတ္ထ-ကုန်ပြီ၊ အခြားသိတ္ထ-ကုန်ပြီ၊ ဘဝိသဲနှစ်မှု သေသာစာတိ ယောဂိုဘာဇာန်-ဖြင့်၊ သေသာ-သေကို၊ လောပါ-ချေ၊ လူကာရာဂမာစာ-လူ အကွဲရာလည်းလာ၊ ဒက္ခိတိ-မြင်လတဲ့၊ ဒက္ခိနှစ်-ကုန်လတဲ့၊ လောပါဘာဝေ-သေကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ ဒက္ခိသာတိ-မြင် လတဲ့၊ ဒက္ခိသဲနှစ်-ကုန်လတဲ့၊ အပသီသာ၊ အဒက္ခိသာ-မြင်ရာပြီ၊ လူစွာဒီ။

အခြား။ ။ ရုပသီဒ္ဓိ၌ "အခြား-မြင်ပြီ" ဟု ရုပမရှိသော်လည်း မောဂူလွှာနှစ် "ဒီသေသာ ဟသာ ဒသံ ဒ ဒကွဲ" ဟု သုတ်တည်၍ ဒီသော်ကို ဒပြု ဒွေတော်လာ၍ ဟိုယျွဲနှစ် အန္တတနီ (အာ)ဖြင့် "အခြား" ဟု ဖြစ်၏၊ "ယာယမာနော မဟာရာဇာ၊ အခြား သီဒဏ္ဍရေ နော်သွားလတ်သော် နောမင်းသည် သီဒီတိ၏ အကြားဖြစ်သော တော် တိုကို ပြင်ရလေသည်" ယော သုခံ ခုက္ခဏာ အခြား" စသည်၌လည်း အာကို ရသာပြု၍ ပင်၊ အံပိုဘတ်ဖြင့် "အခြား" ဟုလည်း ရှိနိုင်၏၊ "ဥသာ မန္တု ဟူထသာ" မအော်နှစ်း အလယ်၌ ဥသာဘကို ပြင်ရပြီ" စသည်တည်း။

အခြား ပေါ့ ခုသိတ္ထ—"အပသီ ပသီ ပေါ့ ပသီမှ" တိုကား ထင်ရှား၏၊ "အခြား" စသည်၌ကား မှုကွဲရှိ၏၊ မြန်မာမျိုး "အာသီ" စသည်ဖြင့် သာဒွေတော်နှင့် ရှိ၏၊ ထိုပြပါးကား မောဂူလွှာနှစ်နည်းဖြင့် သာပြုလျှင် ပြီးနိုင်သော်လည်း ရုပသီဒ္ဓိ၌ ဒသာအပြု မရှိ၍ ရုပသီဒ္ဓိအလို မဟုတ်နိုင်၊ အခြားရပ်ကုသိုတ္ထ လူကို အပြု၍ "အခြား" စသည်သာ ဖြစ်သင့်၏ဟု နလုံးသွင်း၍ "အခြား ပေါ့ အခြားသိတ္ထ ဒသိတ္ထ" ဟု ပြုလိုက် သည်၊ အခြားသဲ၌ ဦးကို အသုပြု၊ အသုပြုလျှင် "အာချာသာသု" လည်း ဖြစ်၏၊ [သုခံ နှစ်တို့၌ "ဒီသေတာသု" (ဒီသေတာ+အသု)] သုတ်တည်းသည်]၊ သီမှု၌ကား "အခြားသာသီ-မြင်ပြီ၊ အခြားသဲ၊ အခြားသဲ-မြင်ကုန်ပြီ၊ အခြား ဝါ အပသိတ္ထ ပသိတ္ထ အခြားကို အခြားတ္ထ သု" ဟုသာ ရှိ၏၊ ထိုတွင် "အာချာသု" ကားသင့်၏၊ "အခြား ဝါ" ကား အ-အံပိုဘတ်သာ ဖြစ်သင့်၏၊ ပြုပိုဘတ် စသည်အတွက် ပေါ်၍ ကျဟန်တူသည်။

ဘဝိသဲနှစ် ပေါ့ ဒက္ခိတိ ဒက္ခိနှစ်—အကွဲပြုပြီးနောက် "ဟောတိသာရေး ဟော ဟဝိသဲနှစ် သသာစ" သုတ်၌ "ဘဝိသဲနှစ် သသာစ" ဟူသော ယောဂိုဘာကြို သေကိုချေ၊ လူကာရာဂမာ အသုဇာတုကုန်ဖြင့် လူလာ၍ ရုပသီဒ္ဓိအလို "ဒက္ခိတိ ဒက္ခိနှစ်" ဟုသာ ဖြစ်၏၊ သုခွဲနှစ်တို့၌ကား သေကိုသာ ချေ၍ လူမလာဘဲ "အကွဲတိ အကွဲနှစ်" ရုပ်ကို ပြကြသည်၊ "သေလောပါ သာတုဘဒီနဲ့" (သုခွဲနှစ်တို့တို့) "အကွဲ ခ ဟောဟိုဟောဟိုလောပါ-အကွဲ၊ ခ၊ ဟောဟို ဟောဟို အပြုတို့မှ နောက် ဖြစ်သော သာတိစသည်၏ သေကိုချေ" (မောဂူလွှာနှစ်သုတ်)၊ ထိုတွင် ဝဲလူမာန် အကွဲတိ ရပ်နှင့် ရောယ်က်ဖွယ် ရှိသောကြောင့် "ဒက္ခိတိ" ဟူသာ ရုပသီဒ္ဓိနည်းကို ဆရာတို့ လိုက်ကြသည်။

ଯାଇ-ଯାଇ । ଓଣପୁରୀ ଯାର୍ଦ୍ଦିକରଣ ତିଥେବୁ-ଯାଏ ଫର୍ମବୁଲେନ୍ଦ୍ରିଣି ।
ଅପିର୍ଦ୍ଦିଃଅଧିପ୍ରିଣିଣି । ପେଃଲ୍ୟାର୍ଦ୍ଦିଃତିକ୍ଷ୍ଣି....ଅଳ୍ପ । ଯତେ-ଯାଏବୁଲେନ୍ଦ୍ରିଣି । ଠି-
ଅପିର୍ଦ୍ଦିଃପ୍ରାଣି । ଠି-ଲେଃଲ୍ୟାର୍ଦ୍ଦି । ଯାହେଇ । ଗଢ଼େ-କ୍ଷେ । ଯହିତି ଠାର୍ଦ୍ଦିତା ॥

ଦ୍ୱୟ॥ ଯାତ୍ରାରେ କିମ୍ବି॥ ॥ ୧୭୭ ଯଥପୁଣ୍ୟ ଯାନ୍ତ୍ରାତି ତତ୍ତ୍ଵ
ରାତ୍ରିରୁ, ଆତ୍ମିରୁ-ଅତିଫୁଲ୍ଲିରୁବୁବୁ-ଯାଗ୍ନାରୁବୁ-ଯାଅଗ୍ନାରୁଣୀ । ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁ
ଓ ରୋହିରୁ ଶେଷାତି । ପରଲୋପି-ଫୋର୍କ ରାନ୍ଧି ଜ୍ଞାନୀ । କ୍ଷେତ୍ରୀ “ପରଲୋପି”
ହୁ ଶ୍ରୀଣୀ । ଠା ଠାରୁତ୍ତିରୁନ୍ତିରୁନ୍ତି: “ପରଲୋପି” ହୁ ପିଥେରୁବେଳୁନ୍ତି
ରୂପାକ୍ଷର ଜ୍ଞାନୀନ୍ତି ॥ ଅଧ୍ୟା-ଚିରାନ୍ତି । ଭୁତ୍ତେ-କ୍ରି । ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁ-ପୁରୋହିତାନୀ ।
ତାହା-ପି । ଯାତର-ପୁରୋହିତାରୁ । ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁ-ପୁରୋହିତାରୁ । ଯାତ୍ର-ରୂଣୀ ।
ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁ-ପୁରୋହିତାନୀ । ଯାତ୍ର-ପ୍ରି । [“ଯାତ୍ର-ପ୍ରି” ହୁଲାନ୍ତି: ଶ୍ରୀରୂପାନୀ ।
କ୍ଷେତ୍ରୀ ପିଥେ ।] ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁ-ପୁରୋହିତାନୀପ୍ରି । ଯାତ୍ରିରୁବୁବୁ-ଲାତା । ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁରୁବୁ-ପୁରୋହିତା
ଅନ୍ତରୁବୁ । ଯାତ୍ରିରୁ-ରୂପି । ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁ-ପୁରୋହିତାନୀପ୍ରି । ଲ୍ଲାଙ୍ଗାରୁପି ।

၀၃, ဂိယတ္ထိယ် ဝါစာယ် (ဝစနှင့်တူ); တူဘျေပျော်တ္ထိ-တိ အစရှိသော ပိဘတ်သက်၊ အပစ္စသောစ-လည်းသက်၊ ဝါတီ-ဝတ္ထာတေ။

သုပ္ပန္တ ဂိတ္ထိပွဲယဉ်—ပစ္စည်းနောင်းရှုပြု “နိသိဒဇ္ဈာ” စသည်၊ ရှိသော ကြောင့် “သုပ္ပန္တ”၏ သရုပ်ကို ပိဘတ်ကုန် ပစ္စည်းကုန် ဖုန်းပြုသည်၊ နိသုဇ္ဇနတ်၌ “နိပုပ္ပ သဒဓရတ် ယ၊ တေ” တယ် စဂ္ဂဖြင့် ဓမ္မတ္ထန် တက္က ယကိုပြုခွဲဘေးလား လိုက်သော ကျွမ်းသွှေ့ကြောင့် နိသုဇ္ဇနတေ စသော အချို့ရုပ်၌ “သီဒ” မပြုဘဲ ပြီးသည်။

ယသောဒီသို့၊ ပေါ်ပရလောပါ—ယကို ဣပြုသောအခါ (ယ)မျှည်းကိုသာ
ပြု၍ အသရကျေနှင့်နေသောကြောင့် “ပရလောပါ—ဣမှနောက်ဖြစ်သော အသရကိုရျှော့
ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် (ခုလုံးကို ဝယ်စားရာဝယ် ထုန်းပျောက်စီး သီးခြားပေးဖယ်
မလိုလိုသက္ကသို့) ယကို ဣပြုရာဝယ် သရန့်တကွ ပြုသင့်သည့်ပြင်၊ အျာသွေ့လည်း
နောက်သရချေဖို့ရန် မည့်နှင့်ပြသောကြောင့် ဤ “ပရလောပါ” ဟူသော စကားကိုလည်း
စဉ်းစားသင့်သည်။

ଦେବୀ ॥ ଲୋପତ୍ରଙ୍ଗ ମନ୍ଦିରେ ॥ ॥ ହୃଦୀତିଟେବା-ହୃଦୀତିକାରୀମୁଖେ-ଚାହାଏ ଅପତ୍ରଯେବା- ଚାହନ୍ତି । ଫେର୍ରେ-କ ଆପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଆପତ୍ରଟେ-ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ଲୋପତ୍ର-କ୍ଷେତ୍ରରେଣୁଃ ପାତାରେଣୁଃ । ଦି-ରୂପା ଆପତ୍ରଟେ-ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ । ତ-ହାରୀ ଓରାଧାରୀ କାରିଯ ଦିଲ୍ଲିପୁରାଧାରୀଟେବା-ଦିଲ୍ଲାଧାରୀଙ୍କୁଳିନ୍ଦିନୀଙ୍କ ଆପ୍ରତିଷ୍ଠାନ୍ତିକୁଣ୍ଡିନୀଙ୍କ । ଫେର୍ରେ-କ ଆପତ୍ରଯେବା-ଅପତ୍ରଯେବାରୀଙ୍କ ପାତାରେଣୁଃ ।

မှတ်ချက်။ အညွှန်သည့်အရာ-ဟု ကန္တသတ်ချက်မပါလျှင် ဆိုင်ရာအားလုံးကို
ယူရထုံးရှိ၏၊ ဥပမာ-“ဒီကိုတော်-ဥပြည့်ကတဲ့သည်၊ နာဒါတိ-မပေးတတ်”ဟုရှုခြင်း
“မည်သည့်ဝတ္ထုကို မပေးတတ်”ဟု ကန္တသတ်ချက် မရှိရကား “ဘာမဆို အားလုံးကို
မပေးတတ်” ဟု သီရေသကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် “မဒေသသု အရွယ်ငော သတိ
ကော်တွေသု နို့ဖော်တော် စို့ညာယတိ၊ ယတာ-ဒီကိုတော် နာဒါတိ” ဟု ဖွင့်လှေ
ရှိကြသည်။

ဝဝါးတ စိဘာသတော-ဝဝါးတ ဝါသဒ္ဓါကြောင့်၊ ဘူဝါဒီတော-သရှုနိက ဘူဝါဒီဓာတ်မှလည်းကောင်း၊ ဇူဟောတူာဒီဓာတ်-ဇူဟောတူာဒီဓာတ်မှလည်းကောင်း၊ ပရော-သော၊ အပစ္စယော-သည်၊ လောပံ-သို့၊ အာပဋ္ဌတော-၏၊ အညော-အခြား အပစ္စည်းသည် [အရှင့်ကဘူဝါဒီ၊ တုဒ္ဓိမှ နောက်ဖြစ်သော အပစ္စည်း-ဟူလို့] လောပံ-သို့၊ နာပဏ္ဍတော-မရောက်၊ ကျိတ်-ဤသုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော-အပစ္စည်း၏၊ ကောရော-မပြု၊ သရောပါ-သရရောပြုး၊ အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝန္တတိ၊ ဝဒတိ၊ ဝဒတိ-ပြော၏။

သော သုတ်တည်း၊ ထိုသို့ စိကရထံပစ္စည်းကို စိရင်သောအရာရွာနာဝယ် ဤသုတ်ကို ဆက်၍ ဆိုထားသောကြောင့် “အကာရော”ဟု (အ အက္ခရာ)၊ အားလုံးနှင့် ဆိုင်သော သဒ္ဓိကို ဆိုထားသောလည်း အရာရွာနာအားလျှပ်စွာ “အပစ္စည်း”ကိုသာ ယူရ၏၊ ထိုကြောင့် “အပစ္စယော”ဟု ဖွင့်နိုင်သည်-ဟူလို့ မှန်၏-အနာက်အမို့ယူကို ပြောဆို ဖွင့်ပြရန့် “အထွေ-အကျိုးရှိ၊ မရှိကိုလည်းကောင်း၊ ပကရဏ-အရာဟုတ်၊ မဟုတ်ကို လည်းကောင်း” ဤသို့စာသည်ဖြင့် နှင့်ရှိနိုင်ပြီးမှ သင့်တော်သောအနာက်ကို ဖွင့်ပြုး၊ ရှိ သည်။ၤၤၤအထွေပကရဏစသည်တို့ကို သန္တာ အတိသာ စန္တသာသုတ်၌ အကျယ်ပြခဲ့ပြီ။

ဘူဝါဒီတော ပေါ် စိဘာသတော-တူဝါဒီဓာတ်သည် “အနာဟောတိ-ဟောတိ” တို့ကိုသို့ ဂုဒ္ဓအထင်အရှား ရှိသော သရှုနိကဘူဝါဒီ၊ “ဘာဝတိ-လာဘတိ” တို့ကိုသို့ ဂုဒ္ဓအထင်အရှား မရှိသော အရှင့်ကဘူဝါဒီဟု ၂ မျိုး ရှိ၏၊ [ဘာဝတိ၌ ဂုဒ္ဓပြရသော လည်း ထိုဂုဒ္ဓသည် “အနာဟောတိ” ကဲသို့ အထင်အရှား မရှိ၏] ထိုတွင် ဘူဝါဒီတော်၌ သရှုနိက-ဘူဝါဒီကိုသာ ယူ၊ [အနိပ္တ ဘူမာတ်၌ ဥက္ကာ ပြုဂုဒ္ဓပြချို့ “အနာဟောတိ”ဟု ပြုးလျှင် အပစ္စည်းကို ချေရ၏၏] သက္ကတွေ ဇူဟောတူာဒီရိုက်းဟု ဂိုဏ်းတစ်မျိုး ရှိသေး၏၊ ကစ္စည်း၌ ထိုဂိုဏ်းကို ဘူဝါဒီ၌ သွင်းထားသည်၊ ဇူဟောတိ စသော ထို ဇူဟောတူာဒီ ဓာတ်မှား၌လည်း အပစ္စည်းကို ချေရသည်၊ ဤသို့လျှင် ဝါသဒ္ဓါသည် သရှုနိက ဘူဝါဒီဓာတ်-တူဝါဒီ စသော တူဝါဒီဓာတ်မှား၌ အပစ္စည်း မချေရ၍-ဟု အသွေးပို့မို့လည်းကောင်း ပိုင်းခြား ကန်သတ်ပေးသည်။ [တုဒ္ဓိဒီဓာတ်ဟု နောက်၌ ဘူဝါဒီရိုက်း တွင်းမှာပင် သီးမြို့၊ လားလား၊ နှိုက်၌လည်း၊ “နာညော-အရှင့်က ဘူဝါဒီတော တုဒ္ဓိဒီဓာတ်ဖော်”၊ အရှင့်ကောဟု ဘူဝါဒီတော-ပေါ် အရှင့်မှန်ရှိ၏။]

၅၆၆။ ၅၆၇။ အပြရကား မည်သည်၏ဓာတ်နောက်ပြု-ဟု သတ်မှတ်ချက် မပြချေ၊ သို့သော သရှုနိကဘူဝါဒီနှင့် ဇူဟောတူာဒီနောက် အပစ္စည်းချေပြုပြစ်၌ ပြု ဖွင့် မရှိ၊ အရှင့်က ဘူဝါဒီဒောင်းသာ တဒန် ပရောနောက်ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ၅၆၈။ ပြုခွင့် ရှိတော်၏၊ ထိုသို့ ပြုခွင့်ရှိရှိနှင့်လည်း ထို ပရိဘာသာနှင့်အညီ “ဝန္တတိ” စသော အချို့အရှင်သာ ၅၆၉။ ပြုရတော့သည်၊ ဆောင်ပုဒ်ကို အပြပြုမှာ ရှာ။

အနိမ့်-အနိမ့်ဘတ်၏ [“အနိမ့် အကာရသု လောပါ”၏ စပ်]၊

ଦୂରା ଲୁହ ପିଲା ପରେଯାଗେବା—ଶ୍ରୀଯତରଙ୍ଗାଃ କାର୍ତ୍ତିନିଧି ସ୍ଥିରମାନ୍ୟ ଯୁତ
ଚିତ୍ତିରୁଃ ଅର୍ଥିଷେଷେଷା ଯୁତିଗ୍ରେତାନ୍ତିଃ ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭେ କର୍ତ୍ତାମିକାରେ” ବ୍ୟା ପିନ୍ଧିଷ୍ଠାନ୍ତି
କାର୍ତ୍ତିନି ଅର୍ଥାତ୍ ପାତ୍ରମାନ୍ତିଲାନ୍ତିଃ ଆର୍ଥାତ୍ କର୍ତ୍ତାମିନିଧି ପରିପ୍ରକାଶିତ୍
ଏକିମା ଯଥାପାତ୍ରମାନ୍ତିଲାନ୍ତିଃ କିମାପରିପ୍ରକାଶିତ୍ ଲୁହ ପିଲା ପରେଯାଗେବା
ବ୍ୟା ପିନ୍ଧିଷ୍ଠାନ୍ତିକର୍ତ୍ତାମିନିଧି ପରିପ୍ରକାଶିତ୍ କାର୍ତ୍ତିନିଧି ଅର୍ଥାତ୍
ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭେ କର୍ତ୍ତାମିକାରେ” ବ୍ୟା ପିନ୍ଧିଷ୍ଠାନ୍ତିକର୍ତ୍ତାମିନିଧି
ବ୍ୟା ପିନ୍ଧିଷ୍ଠାନ୍ତିକର୍ତ୍ତାମିନିଧି ପରିପ୍ରକାଶିତ୍ କାର୍ତ୍ତିନିଧି ଅର୍ଥାତ୍
ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭେ କର୍ତ୍ତାମିକାରେ” ବ୍ୟା ପିନ୍ଧିଷ୍ଠାନ୍ତିକର୍ତ୍ତାମିନିଧି

တ္ထာ-တိကာရိယ ရမျိုးတို့တွင်၊ နာမိုးနာပစ္စည်းကြောင့်၊ ကိယာဒီနံ-ကိယာဒီဓာတ်တို့၏ လည်းကောင်း၊ သံယောဂေ-သံယျာဂေ လည်းကြောင့်၊ အညမာတူနံ-အခြားသော ဒါ, ဌာ, ဓ၊ အစရှိသော ဓာတ်တို့၏ လည်းကောင်း၊ ရသော-ရသေးအဖြစ်သည် (ဟောတိ)၊ အာယျာနံ ဝိဘတ္ထာနံ-အာဏျုဥ္ဏု ဝိဘတ် တို့၏ လည်းကောင်း၊ မှာ သုသွေသုစ-မှာဝိဘတ် သုသိဘတ်တို့၏ အဆံ့ အ၏ လည်းကောင်း၊ ရသောတာ-ရသေးအဖြစ်သည် (ဝါဟောတိ-ဝိကပ်ဖြစ်၏။)

အဇ္ဇာနံမိုး-အဇ္ဇာနံရိဘတ်ကြောင့်၊ ဂမိတာ-ဂမုဓာတ်မှ (ဖြစ်သော) စွဲသု-စွဲ၏၊ ဉွှော-ဉွှေ့ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ အသေဂမိသု-တို့ဂမု ဓာတ်၏၊ ဂါ-ဂါ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဂါ ဟောတိ-ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ တွဲ မူသု-တွဲဝိဘတ် မှုဝိဘတ်တို့ကြောင့်၊ ဥစ အာဂမော-ဥ လာခြင်းသည် လည်း၊ ဂါဟောတိ၊ ယမိုး-ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတ္ထာနံ-သုဓာတ် ဒီဓာတ် စသည်တို့၏၊ ဒီယာတာ-ဒီယာအဖြစ်သည် (ဟောတိ)။

ဇော်ယျာသေယျာမေတ္ထာ-ဇော်, ဇော်သီး, ဇော်မိဝိဘတ်တို့၏ န အဖြစ်သည်လည်း၊ ဂါဟောတိ၊ သေသု-သေသိဘတ်၏၊ န-သည်၊ အတ္ထာ-အ အဖြစ်သို့၊ ပါပုဏေး-ရောက်၏၊ ဉွှေကာရာ-ဟိယျာတ် အဇ္ဇာတ် သုဝိဘတ်တို့၏၊ အတ္ထာ-အ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ဉွှေတ္ထာ-ဉွှေ အဖြစ်သို့ လည်းကောင်း၊ အာ ဉွှော-အာဝိဘတ် တွဲဝိဘတ်တို့သည်၊ ဉွှေ ထော-ဉွှေအဖြစ်

နာမိုး ပေ၊ ရသောတာ—ကိယာဒီဓာတ်၌ “ကိနာတိ”ဟု ပြစ်ရာ (ဤ)ကို ရသေးပြု၍ “ကိနာတိ”ဟု ပြု၏၊ ရုနာတိ ရုတာတိ၌ လု-ရုဟု ရသေးပြုပုံကိုလည်း တွေ့လတဲ့၊ ဉွှေဗိယာဒီဓာတ်မှ အခြားသော ဒါ-ဌာ-ဓ၊ ဓာတ်တို့၌ သုတိ စသောဝိဘတ်တို့၏ သုသံယျာကြောင့် ရသေးပြု၍ “သုတိ-ဌာသုတိ-ဓသုတိ” စသည်ဖြင့် ပြစ်၏၊ အာ-ဤုံ-ဥဟုသော ဟိယျာတ္ထာနံ အဇ္ဇာနံ ဝိဘတ်တို့ကို ရသေးပြု၍ “အဘဝံ၊ အဘဘံ၊ အဘရံ” စသော ရုပ်များလည်း ဖြစ်၏၊ ထို ဟိယျာတ် အဇ္ဇာတ် (မှာ) ဝိဘတ်၏လည်းကောင်း၊ ကာလာတိပတ္တာ (သုတိ) ဝိဘတ်၏လည်းကောင်း အဆံ့အဘက္ဗာ ရသေးပြု၍ “အဘဝံ၊ အဘဘံ၊ အဘရံ” အဖြစ်သည်၊ ဉွှေကား ဝိပရိတတည်း၊ ဉွှေပြားးလွှုပုံကို ထောက်၍ “ဝိပရိတ” ဟုသော အမည်သည် “ဉွှေမှဖြစ်သော ဥ၏အမည်တည်း” ဟု ဆိုသော “ဝိပရိတာ ဉွှေကာရသု၊ သညာ ပေါ်ရာကိုကာ မတာ” ဟူသော စကားကို ထိုကျမ်းတို့၏ အလိုဟုသာ မှတ်ပါ။

ဂမိတာ ပေ၊ ဒီယာတာ—“အဇ္ဇာနံကြောင့် ဂမုဓာတ်မှဖြစ်သော စွဲကို ပြပြု၍ “အကျိုး” စသောရုပ်၊ ဂမ်ကို ဂါပြု၍ “အဇ္ဇာ” စသော ရုပ်များကို တွေ့ခဲ့၍ ဉွှေကား အာဇာသတည်း၊ “အဘဝံတ္ထာ၊ အဘရံမှု” စသည်ဖြင့် ဉွှေ မှုဝိဘတ်တို့နောင်းရှု၌ ဝိကပ် ဥလာ၏၊ (မှာ နောင်းရှုလည်း “အဘရံမှု” ဟု ရှိနိုင်သည်) ဉွှေကား အာဂမတည်း၊ သုဓာတ် ဒီဓာတ်တို့၌ ယပစ္စည်းနောင်းလျှင် “သုယာတိ၊ ဒီယာတိ” ဟု ဒီယာဖြစ်၏။

ଯ ଅପ୍ରେତିତ୍ତିଚିଲନ୍ଦ୍ରିଲନ୍ଦ୍ରିଗୋଟିଃ । ଠି ପଶୁପିତ୍ରୀ-ଠିକର୍ବର୍ଣ୍ଣଗୁର୍କଣ୍ଠି ॥

ତଥା-ପିଃ । ପ୍ରିତୋ-ପ୍ରିତାର୍ତ୍ତମ ଫୋର୍କିଷ୍ଟ । ଠି ଅଞ୍ଜିକ୍-ଠିରିତାର୍ତ୍ତ
ଅଞ୍ଜିରିତାର୍ତ୍ତମି । ଆ ଉ-ଆ ଅପ୍ରି ଉତ୍ତିଵସ୍ତିଲନ୍ଦ୍ରିଗୋଟିଃ । ବାତୁଯା-
ପ୍ରିତାର୍ତ୍ତମି । ଆହାର-ଆହା ଅପ୍ରିଵସ୍ତିଲନ୍ଦ୍ରିଗୋଟିଃ । ଠି ଖୋଲ୍ଲି । ପର୍ବା
ଗୁର୍ବ ଠିତାତ୍ତ୍ଵିଷ୍ଟ-ପର୍ବାଗୁର୍ବଠିତାର୍ତ୍ତଗୋଟିଃ । ଆଫ୍ଲାଵାଵୁ-ଆଫ୍ଲାଵା ଘର୍ଗୁର୍ବ
ଦେବ ବାରଣୀ । ତିବୁତା-ତିଚୁଅପ୍ରେତିଵସ୍ତି । (ଖୋଲ୍ଲି) ॥

ସ୍ଵୀ ପେ । ଦେଇଛୁ—ଯୁଦ୍ଧରେବ ଠିତାର୍ତ୍ତ କଲ୍ପିନ୍ଦୀ ପ୍ରିଣ୍ଟି “ହାତେ” ଭୁ ପ୍ରେତିଙ୍କି ।
ମୋର୍ଦ୍ଦ୍ଵାନ୍ତିଷ୍ଟ ଯେବୁକିଲନ୍ଦ୍ରି ପ୍ରିଣ୍ଟି । ହ୍ରୀ ଦ୍ରଳ୍ପିନ୍ଦୀ ମୋର୍ଦ୍ଦ୍ଵାନ୍ତିଷ୍ଟ ଯୁଦ୍ଧରେ
ଠିତାର୍ତ୍ତ ମୁହଁର୍କିଲନ୍ଦ୍ରି ପ୍ରିଣ୍ଟିବେଳେଣି । “ପ୍ରେତ୍ତା ଠି ଠିତାର୍ତ୍ତ ଯାଏ (ଯାଏତି),
କ୍ଷପୁରେବ ଲଙ୍ଘାଳି ଧରାନ୍ତ (କ୍ଷପୁରେବାହି), କିରାକ୍ଷୁରେ କାହିଁ ଲଲାହି କାହାରେ (କ୍ଷପୁରା),
ଦେବ ଲୋକୋବ କି ଯାଏ (ଦେବତା), ଅହୁ ଗିମଂର୍ଗ ଲ୍ଲାଙ୍କେ (ଲ୍ଲାଙ୍କାତି)”
ତଥାନ୍ତରେଣୁ । ତ୍ରୈକ୍ରୂର୍ଦ୍ଧି “ଠିତା ଯେତ, ପିକର୍ତ୍ତିକ୍ରଦ୍ଧ, ଯୁଦ୍ଧ ଯୁଦ୍ଧାହି, ଯୁଦ୍ଧ ଯୁଦ୍ଧ,
ପାର୍ଯ୍ୟତାକ୍ଷର ପ୍ରି” ଭୁ ବିଶ୍ଵବ୍ଦିଵସ୍ତି ॥

“ଦେବଦେବାଙ୍ଗୁର୍ବ ଠିପୁର୍ବ । ପ୍ରେତ୍ତା—“ଦେବଦେବ+ତେ+ଅତ୍ତା” ଭୁ ପୁର୍ବପ୍ରେତି ।
କାଲାତିପଦ୍ଧି “ଦେବ ଠିତାର୍ତ୍ତ ଗନ୍ଧ ଆ-ପ୍ରିଣ୍ଟି” “ଆହାରିଦେବ, ଆହାରିଦେବ” ଭୁ ପ୍ରେତିଙ୍କି ।
ଶ୍ରୀଯୁତ୍ତାକ୍ଷି ଆହୁତାକ୍ଷି ଠିରିତାର୍ତ୍ତଗନ୍ଧ ଆ-ଲ୍ଲାପ୍ରିଣ୍ଟି “ଆହାଠେ, ଆହାର, ଆହାରି” ଭୁ
ପ୍ରେତିଙ୍କି । [ମୋର୍ଦ୍ଦ୍ଵାନ୍ତିଷ୍ଟ ପ୍ରିଗନ୍ଧ ଲ୍ଲାଙ୍କେଲନ୍ଦ୍ରିପ୍ରିଣ୍ଟି । “ଠିତ ମାପରିଦେବଠିଲ୍ଲ ତ୍ରୈ”]
ତଥାନ୍ତରେଣୁକାରିତାର୍ତ୍ତରେଣୁ... “ଠିକାମଲ୍ଲେ ଆହାତ୍ତିଲ୍ଲେ” ଓର, କୁହାକାଲାର୍ତ୍ତ । ହ୍ରୀ
“ଆହାତ୍ତିଲ୍ଲେ”କ୍ଷର ଖୁର୍ଦ୍ଦ ଘର୍ଗୁର୍ବ ଦେବତାକ୍ରୂର୍ଦ୍ଧ ପରେଗୁର୍ବ “ଲ୍ଲେ”ଠିତାର୍ତ୍ତ ମାପରି
ଦ୍ଵାର୍ଦ୍ଧ ପ୍ରାଗି ଲ୍ଲେପ୍ରି” ଭୁ ଗ୍ରେହନ୍ତିର୍ବିନ୍ଦୁ ॥

ଆଙ୍ଗୁ ପଶୁପିତ୍ରୀ ଠିଲ୍ଲାଙ୍କେ—“ଆଙ୍ଗୁଫୋର୍ଡ ଆଙ୍ଗୁତାକ୍ଷି ଆଙ୍ଗୁ ଲ୍ଲେପ୍ରି ଆଙ୍ଗୁଫୋର୍ଡ
ଶ୍ରୀଯୁତ୍ତାକ୍ଷି ଲ୍ଲେଗନ୍ଧ ଯାପ୍ରି” ଭୁ ଦ୍ଵିତୀୟପ୍ରେତିଙ୍କି । ରୈଷ୍ଟିଲନ୍ଦ୍ରି: “ଆଙ୍ଗୁଯାତ ଭୁ ଆଙ୍ଗୁଫୋର୍ଡ
ଶ୍ରୀଯୁତ୍ତମିନ୍ଦ୍ରିପଦ୍ଧି ପରିଵାହି ତୁମୁଯୋଗ ତ୍ରୁଟି” ମହୁତାର୍ତ୍ତ ଭୁ ମୁର୍ଦ୍ଧ । “ଲ୍ଲାଙ୍କ
ଗିତା ଆହାଦେବ, ମେତାକ୍ଷି ଯେପକମୁତ ତଥାନ୍ତରେଣୁ ତଥାନ୍ତରେଣୁକାରିତାର୍ତ୍ତରେଣୁ । ଆହୁ
ଯେତ୍ତା ଭୁ ପ୍ରେତିକ୍ରିୟାଫୋର୍ଡ ଗିତାଆରାପ୍ରେତିକ୍ରିୟା ହନ୍ତିଶେଷଦ୍ଵାରା ଲ୍ଲେଗନ୍ଧ ଆପ୍ରି, ଲ୍ଲେଗନ୍ଧ
ଲନ୍ଦ୍ରି: ଯାପ୍ରିଲନ୍ଦ୍ରି-ଭୁ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷିତି କ୍ରୀତି । ମୋର୍ଦ୍ଦ୍ଵାନ୍ତି କିମ୍ବୁଯାତିଲନ୍ଦ୍ରିଗୋଟିଃ ଶର୍କିତାର୍ତ୍ତ
ପରିଵାହି ଆହୁତାକ୍ଷି ଲ୍ଲେପ୍ରି ଯେବାନ୍ତି “ତ” ଗନ୍ଧ ବେ-ଭୁ ପିନ୍ଦ ଲନ୍ଦ୍ରି ॥

ପ୍ରିତୋ ପେ । ବାତୁଯା—“ପ୍ରି+ଆ,ତି” ଶ୍ରୀରାମ୍ପ ଠିରିତାର୍ତ୍ତଗନ୍ଧ (ଅ)ପ୍ରି, ପ୍ରିଗନ୍ଧ
ଲନ୍ଦ୍ରି: ଆହାପ୍ରି, ଆପ୍ରେତିଲନ୍ଦ୍ରି: ଗନ୍ଧ ବେଳେ “ଆହା-ଶୀତି” ଭୁ ପଶୁପିତ୍ରୀଭେବ ପ୍ରେତିଙ୍କି । ଆତ୍ମ
ଠିତାର୍ତ୍ତଗନ୍ଧକାରୀ: ଉପ୍ରିଣ୍ଟି “ଆହା-ଶୀତିକ୍ରିତି” ଭୁ ପ୍ରେତିଙ୍କି । [“ଲ୍ଲାଙ୍କାତି ଆହା, ଶ୍ରୀଗାନ୍ଧି,
ପଶୁପିତ୍ରୀଭେବ ଆହା ଖୋଲ୍ଲି” ଭୁଦେବ ରୈଷ୍ଟିଯାତିଲନ୍ଦ୍ରି: ହ୍ରୀଷ୍ଟ ଆହାଗନ୍ଧିଭାବ
ରାମ୍ପିତାକ୍ଷି ତୁମୁତ ॥]

ဇွဲ-ဤစာတ်အရာ၌၊ ကောရောကာရတော-ခ အကွဲရာ သု အကွဲရာ မှ၊ ပရော-နောက်ဖြစ်သော၊ ဝိဘ္ဗိုလိုယာဒီ-ဝိဘ္ဗိုပစ္စည်းတို့၏ အစလည်း ဖြစ်သော၊ သံယောဂဇ္ဈာ-အဆုံး၌ သံယုဂ်ရှိသော၊ အကာရော-အ အကွဲရာ သည်၊ နိုစ္စံ-အမြဲ၊ လောပံ-သို့၊ အာပဇ္ဇာတော-ရောက်၏။

လူတိ-ဤသို့ဆိုခြင်းကြောင့်၊ အကာရေတော-ခ အကွဲရာမှ၊ ပရသု-သော၊ အနှစ်အကာရသု-အနှစ်ဝိဘ္ဗိုတ်၏ အ အကွဲရာ၏၊ လောပံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝဇ္ဇာနိ ဝဇ္ဇာနိ (သို့၌ "ဝဇ္ဇာ"လည်းပါ)-ဆိုကုန်၏၊ ပေ၊ ဝဒါမ-ဆိုကုန်၏၊ ကမ္မနို့-၌၊ ဝဇ္ဇာယတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝဇ္ဇာယို-ကုန်၏၊ ဝဇ္ဇာတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝဇ္ဇာ-ကုန်၏၊ [ဝဒါ+ယ,တော့] ဟု ရှိရှိခြင်းကသာစဝက္ခသုတ်ဖြင့် ဒို+ယကို ဖြေား၊ ဝဒ္ဒာယတိ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဝဇ္ဇာတိ ဝဇ္ဇာတိ ဝဒ္ဒာ-ဆိုလော၊ ဝဇ္ဇာ၊ ပေ၊ ဝဇ္ဇာယု့-ဆိုရာ၏၊ [ဝဇ္ဇာနှင့် ယု့ကို ဖြောသည်၊ အပစ္စည်းကိုကား ချော မည်]၊ ပေ၊ ဝဇ္ဇာယု့သို့ ဝဇ္ဇာသို့၊ ဝဇ္ဇာယု့သို့ရှိ၏၊ ပေ၊ အဝဒ္ဒသု-ပြီ၊ လူစွာ့ဘို့။

ဝရောက္ခာယ ပေါ့ ဒီယာတာ-ဤ ပါဝါကား သီမှို့မှု မပါ၊ ပရောက္ခာနောင်းရှုံး "ကော+အ"ဟု ဖြစ်ရာ၊ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် အအွှာသမဟုတ်သော ဂ၏အကို ဒီယုပြီ၊ မိကို အသိုက်ပြု "ဂါမ" ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ပရောက္ခာ အဝိဘ္ဗိုတ်နောင်းသော ဂုဏ် စာတ်၏ အသရုံးသု ဒီယုပြီရာ ဥာနရှိသောကြောင့် "ပရောက္ခာယ ဝိဘ္ဗိုမို" ဟု ပရောက္ခာအားလုံးကို သိမ်းကြုံးထားခြင်း၊ "အနန္တသုသု" ဟု အအွှာသမဟုတ်သော သရုံးအားလုံးကို သိမ်းကြုံးထားခြင်းကြောင့် ဤ ပါဝါသည် မူလပါ၌ ဟုတ်ကောင်းမှ ဟုတ်မည်၊ သီဟိုင်းမှအတိုင်း မပါခြင်းသာ ကောင်းမည်ထင်သည်။

သံယောဂဇ္ဈာ ပေ၊ ပရော-["ဒီစံ"]နောင် (ပ) ဟု ရှိ၏၊ အပိုပင်] ပါလော့၊ ကရော့၊ ပါလေဇ္ဈာ၊ ကာရောဇ္ဈာ"တို့၌ ကောပစ္စည်း ပြုပစ္စည်း အနှစ်ဝိဘ္ဗိုတ် အန္တ ပစ္စည်းများတည်း၊ အနှစ်အဇ္ဇာတို့ဝယ် အဆုံး၌ "စီ" ဟု သံယုဂ်ဖြစ်၍ "အ" တို့သည် သံယောဂဇ္ဈာ (အဆုံး၌ သံယုဂ်ရှိသော အသရုံး) များတည်း၊ အနှစ်ဝိဘ္ဗိုတ် အန္တပစ္စည်းတို့၏ အသရုံးများတည်း ဟုတ်၏၊ "လေ-ရော"ဟုသော ခ-ပြုတို့၏ နောက်လည်းဟုတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ခ-သံယောဂဇ္ဈာလည်း ဖြစ်၊ J-ဝိဘ္ဗိုတ်ပစ္စည်းတို့၏ အစလည်းဖြစ်၊ ၃-ခ အေတိုင်း နောက်လည်းဖြစ်၊ ဤ ချက်ညီသော အ အကွဲရာသည် အမြဲကျေ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပါလော့"သည်ဖြင့် (အ)သရုံးပောက်သော ရှုပ်များကိုချုပ်း တွေ့ရသည်။

ဝဇ္ဇာနိ ပေ၊ ဝဇ္ဇာသို့-ဝဒါကို ဝဇ္ဇာပြီ၊ အပစ္စည်းကို ဖြေား၍ "ဝဇ္ဇာ အန္တ" ဟု ဖြစ် သည်အခါ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် (ပါလော့ကဲသို့) အနှစ်မှ အသရုံး ချော့ "ဝဇ္ဇာနိ" ဟု ဖြစ်၏၊ ဝဇ္ဇာယု့သို့ ဝဇ္ဇာသို့ကား ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ယု့သို့ပေါ်ဘု့မှ ယု့သို့ ချေ သည်၊ သူနှစ်တို့ "ဝဇ္ဇာမှယု့သို့သို့" ဟု သုတ်တည်၍ ဝဇ္ဇာပြုနောင် ယယ်သို့

ကမ္မ=ပဒိုက္ခေါ်-ခြောက် အထူးထူးပစ်လျတ်ခြင်း၏၊ ဝါ-သွားခြင်း၏...၏၊ အပစ္စယေးကို၊ ကတော်-သော်၊ ကွဲစာခိုင်လွှာနှစ်ကသာရာနဲ့ ဒွေဘာ ပေါ်တိ-သုတ်ဖြင့်၊ ခွဲ့တွဲ၊ ကဝိုင်သု-ကဝိုင်၏၊ စဝင်ရွှေ့-စဝင်ပြု၊ [ကဝိုင်၏ ကကို စဝင်၏ စပြု-ဟူလို့]၊ အဖွဲ့သုဂ္ဂာက်-အဖွဲ့သုသွေ့သည် လည်း ကောင်း၊ အန္တရှိဟာက်- အန္တသွေ့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါဂ္ဂာက်စံ-လည်း ကောင်း၊ ဝတ္ထေတာ်။

ငြေားနိုဂ္ဂဟိုတွေ။ ॥ အဖွဲ့သွေ့-အဖွဲ့သု၏ အဆုံး၏၊ နိုဂ္ဂဟိုတွေ-သည်လည်း၊ ဝါ-စွာ၊ အာဂမော ဟောတိ၊ အယ် ဝါသွေ့ ဝေးထွေ့တိဘာ သုတွော၊ တော်-ထို့ကြောင့်၊ ကမ္မအီနမေဝါ-ကမ္မအစရှိသော ဓာတ်တို့၏ သာလျှင်၊ [အာခိုဖြင့် စလမာတ် ဂမုစာတ် စသည်ကိုယူ] ဓတ်-ဤနိုဂ္ဂဟိုတ် လာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ စက်မတိ-စကြိန်သွား၏၊ စက်မဆို၊ လူဇ္ဈာဒီ။

စလ=ကမ္မနေ့-တုန်လျှပ်ခြင်း၏...၏၊ စဉ်လတိ စလတ်-တုန်လျှပ်၏၊ ဒလ=ဒလနေ့-ထွေ့န်းတောက်ခြင်း၏...၏၊ ဒဒ္ဒလွှေ့တိ-ထွေ့န်းတောက်၏၊ ဒွေး= စိန္တာယုံ-ကြုံခြင်းအန်က်၏...၏၊ အပစ္စယေး-အပစ္စည်း(သက်ပြီးသော်)၊ ထိုတိ-ထိုပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ သရေရတိ-လည်းကောင်း၊ ဇတ်စံ-ကိုလည်း ကောင်း၊ အဓိကိုစွဲ-လိုက်စေ၍၊ တေအာဝါယာတိ ယောဂဝိဘာရေန်-ဖြင့်။

အသီပြု၍ “ဝိဇ္ဇာသီ”ဟု စိရင်၏၊ မောဂလွှာနှစ်နိဿာယုံးလည်း ဝွဲပြုနောင် သွယ့် စသည်တို့၏ သွယ့်ကို ချေ၍ “ဝါ၍ ဝါ တေ နဝါ ဝါ၍ (တိက,ပဒုမ)-ဝါမျာသီ ခေါ်တဲ့ ဝါများ (ကာမဝိလာမ)” “အမှု အာရေး ဝွဲထာ-ပြောရစ်ပါကုန် (ဝသ်)”တို့ကို ထုတ်ပြ တော်မှသည်။

ငြေား ဒလ=ဒလနေ့—မောဂလွှာနှင့် ပုံးကာ၍ “ဒလ,ဒလ=ဒီထွေ့ယုံ (ထွေ့န်းတောက် ခြင်း၏)” ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဒလနေ့-ထွေ့န်းတောက်ခြင်း၏” ဟု ပေးသည်၊ “ဒလ, အ,တိ” ကွဲစာခိုင်လွှာနဲ့ စသောသုတ်ဖြင့် ဒွေဘော်ပြု၊ ပရဒွေဘာပေါ်ဖြင့် ဒ-လတို့ကို လည်း ဒွေဘော်ပြု “ဒဒ္ဒလွှေ့တိ” ဟု ပြီး၏၊ မောဂလွှာနှစ်နိဿာယုံး၏ “ဒလ-ဒီထွေ့ယုံ” ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် “ဒလတိ”ပြီးသည့်အခါ ဓာတ်ကြီးဖြင့် ဒေကို ဒေပြု၊ ထို့နောက် ဒွေဘော် ဂလုံးပြု၍ “ဒဒ္ဒလွှေ့တိ” ဟု တစ်နည်းစိရင်၍ “ဒဒ္ဒလမာနာတ် ဒွေလကာရသာ ဒဒ္ဒလကာရုံ ကတွော့ နိဒွေသောတိ၊ တေနာဟာ-အတိဝိယ လေမာနာ” ဟူသော သဂါတာ ဝဂ္ဂ မာရသံယုတ်နှင့်ကာကို သာဓကပြုတော်မူသည်၊ ထို့နိုင်ကာပါ၌များ၏ လဒွေဘော် မဟုတ်ရကား “ဒဒ္ဒလတိ” ဟု လ တစ်လုံးထည်းဖြင့်လည်း ပါ၌ရှိသင့်၏၊ လ-၂လုံး ရှိရှိ၊ ၁လုံးရှိရှိ “ဒဒ္ဒ=ဒီထွေ့ယုံ” ဟူသော ဓာတ်မှဖြစ်သော “ဒဒ္ဒတိ” မဟုတ်ကြောင်း ကား ထင်ရှားနေပြီ၊ ပါ၌တော်များ၏ကား “ဒဒ္ဒလမာနာ” ဟု အတွေ့များ၏၊ တစ်ချို့

အကာရိတေပါ-ကာရိတ်ပစ္စည်းမနောင်းသော်လည်း၊ အကာရသာ-၏၊ အာယာဒေသာ-အာယပြု၊ ရွာယတိ-ကြံစည်တတ်၏၊ ရွာယနှီး-လူစွာဘို့ ဂိသသဝိဓာန်-ထူးသော အခိုအရင်သည်၊ (နိုင်တု) ...အစိန်းကဗျာဝါဒိန် ယော-ဂုဏ်မရှိသော ဘူဝါဒိနည်းသည်၊ (နိုင်တော့)။

တုဒိမိ တွေ့ပါမိရို့က်း

တုဒိ=ပျောနေ့-နို့ပို့က် ထိုးဆွဲခြင်း၌....၏၊ တွေ့ချုပ္ပတ္တိ-သက်၊ အပစ္စ ယော-အပစ္စည်းသက်၊ အလျေသုစာတိဇ္ဈာ-သုတိ၌၊ အနုဝင်တို့တ ဝါဂ္ဂဟ ဆောန်-လိုက်ဖော်သော ဝါသဒ္ဒာကြောင့်၊ တုဒိဒီန်-တုဒိဒီဓာတ်တို့၏၊ ဂုဏ်အဘာဝါဝ-ဂုဏ်မဖြစ်ခြင်းသည်သာ၊ ဂိသသော-ထူး၏၊ [ဘာဝတိရုပ်မှ ထူးသည် ဟူလို့] တုဒိတိ-ထိုးဆွဲ၏၊ ပေ၊ တုဒိဒီမ၊ ကမ္မာ-၌၊ တသာစဝရှု

ဓာတ်ကျမ်းများ၌လည်း “ဒွဲ=ဒီထိုးယ” ဟုသော ဓာတ်ဖြင့် “ဒွဲဇ္ဈာတိ”ကို ထုတ်၏၊ သို့သော် လေ-ဒလဓာတ်တို့ဖြင့် “လေတိ, ဒလတော့” စသော ရုပ်များ စင်ရှားသကဲ့သို့ ဒွဲဓာတ်ဖြင့် “ဒွဲတိ” စသော ရုပ်များ မထင်ရှားသောကြောင့် (“ဒွဲ-မြိမ်နွာ”ဟူရှုံး လည်း ဒွဲဓာတ် မဟုတ်သောကြောင့်) ဒွဲလူမှာနာ-စသောပါ၌နှင့် “ဒွဲ=ဒီထိုးယ” ဟုသော ဓာတ်ကို စဉ်းအားသင့်သည်။

ရွာယတိ—“ရွှေ+အ, တိ” ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဉာဏ်သရေး န အယသုတ်တို့မှ ဉာဏ်-အ-သရော်တို့ကို လိုက်စေ၍ “တေ အဘဝယာကာရိတေ”သုတိ၌ “တေ အဘဝယာ” ဟူသော ဒီစာကရာဏ ယောဂိဘာဂဖြင့် ဓာရိတ်မနောင်းသော်လည်း ကို အာယပြု၍ “ရွာယတိ” ဟု ဖြစ်၏။

ဂိသသ ဂိဓာန်၊ အစိန်းကဗျာဝါဒိနယာ—“လူသ=လူအာက္ခာ့သ” မ စ၍ဘုဝါဒိ ဓာတ်တို့တွင် အိုအရင်ထူးရာ ရုပ်များကို ပြုခဲ့ရာ ဤဇ္ဈာနာ၌ ပြီးပြီ-ဟူလို့၊ ဘူး၊ ဟူ=သလူာယ” ဟု လာလတုံသော ဟူဓာတ်ဘူးတ် သည်တို့ကို ဂုဏ်ထင်ရှားသော ကြောင့် “သဂ္ဗ္ဗာက ဘူဝါဒိဓာတ်” ဟု ခေါ်၏၊ ဤပြုခဲ့သော ဓာတ်များ၌ကား ဘဝတိ၌ ဂုဏ်ပြုရကောမှ ဂုဏ်မထင်ရှားသောကြောင့် အဂုဏ်က ဘူဝါဒိဓာတ်၏၊ ထို အဂုဏ်က ဘူဝါဒိဓာတ်တို့ကို သိရာသိပြောင်း နည်းကား ဤတွင်ပြီးပြီ-ဟူလို့ [“သဂ္ဗ္ဗာက” ဟု ယခုစာတိ၌ တွေ့ရ၏၊ စိစ်ကြပါကုန်။]

တုဓာန် သွေ့ကျမ်းတို့၌ “တုဒိဒီဓာတ်” ဟု သီးခြားပြထား သည် အားလုံးစွာ ဤရုပသီဒ္ဓိလည်း “တုဒိဒီဓာတ်စု”ကို သီးခြား ပြထားသည်၊ မောဂ္ဂလူာန်၌ တုဒိဒီဓာတ်နောင် (က်) အနုပ်နှုန်းသော အပစ္စည်းသက်၏၊ ထို(က်) အနုပ်ကား ဂုဏ်ပြုရခြင်း၏ အထိုင်းအမှတ်တည်း၊ “တုဒိ-ပျောနေ့”၌ “ပျောနေ့” ဟုလည်း ရှိ၏၊ “ပျောနေ့=ဒုက္ခစလလ္လယ်-ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၊ တုန်လုပ်ခြင်း၊ ကြောက်

လူစွာဒီနာ-ဖြင့်၊ သဒကာရသု-ဓာတ္ထနှင့် တက္ကဖြစ်သော၊ ယပစ္စယသု-၏၊ ကောဇာ-ပြု၊ ခိုတ္တာ၊ တုဇ္ဇာ-တိုးဆွဲအပ်၏၊ ပေ၊ တုဇ္ဇာ၊ တုဇ္ဇာရွှေ့-လည်းရှိ၏၊ တုဒုတု-လော၊ တုဒုနှဲ၊ ပေ၊ အတုဒီသာ လူစွာဒီ။

ဝိသ=ပဝိသနေ-ဝင်ခြင်း၌...၏၊ ပပူဇွာ-ပရေးရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ သော-တို့သူသည်၊ ဂါမံ-လွှာသို့၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ ပေ၊ ပဝိသာမ၊ ကမ္မာ-၌၊ ပဝိသိယော-ဝင်အပ်၏၊ ပေ၊ ပဝိသာတော်-လည်းရှိ၏၊ [ပုံစံရပ်ပြု] တထာ၊ ပဝိသတု-လော၊ ပေ၊ ပါဝိသိ၊ ပဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ [အကာရာဂမာဖြင့် အ-လာ၍ ပ၏၊ အကိုချေးခိုပြု၊ ပါဝိသိ၊ အမလာလျှင် ပဝိသိ]၊ ပါဝက္ခိ-ဝင်ပြီ၊ ကွန်မာတုတုတာဒီနာ-ဖြင့်၊ အဇ္ဇာနိမ့်-ကြောင့်၊ ဝိသသု-၏၊ ဝက္ခာ ဒေသောစ-ဝက္ခာလည်းပြု၊ ပါဝိသိသု ပဝိသိသု၊ ကမ္မာ၊ ပါဝိသိယိတ္တာ၊ ပဝိသိယိ-၌၊ ပါဝိသိယိ-ဝင်အပ်ပြီ၊ [ပဝိသိယိ-လည်း ရှိနိုင်၏]၊ ပဝိသိသာတိ-ဝင်လတဲ့၊ ပေ၊ ပါဝိသိယိသာတော်-ဝင်အပ်လတဲ့၊ [ဘဝသုနှင့်နောင်းရှုံး (အ) မလာသောကြောင့် "ပါဝိသိသာတိ" စသည် မရှိရာ] ပါဝိသိသာ-ဝင်ရှုံး၊ ပါဝိသိယိသု-ဝင်အပ်ရှုံး၊ [ကာလာတိပုံးပို့၌ အလာသောကြောင့် "ပါ" ဟု ရှိ၏] လူစွာဒီ။

နှုဒ်=ခေပေ-ပဝိပယ်ခြင်း၌...၏၊ နှုဒ်-ပယ်နှုန်း၏၊ နှုန်း၊ ဒီသ-သည်၊ အတိသွေ့နော်-တရားပေးခြင်း(ဟောပြောခြင်း)၌...၏၊ ဥခိုသာတိ-ရွှေတ်ပြု၏၊ ဥခိုသာနှဲ့၊ လီခေ=လေခနေ-ရေးခြင်း (ခြစ်ခြင်း) ၌...၏၊ လီခေတိ-

ခြင်း၌" ဟုလည်းကောင်း "ပျေထော=တာဇ္ဇာ (ပုတ်ခတ်ခြင်း၌)"ဟုလည်းကောင်း ဓာတ္ထားလိုက် ရှိ၏၊ တုဒုတော်လည်း "ပတောဒေါ-နှင့်တန် (နားမောင်းခုတ်)" စသည်၌ နိုင်စက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် "ပျေခနေ" နှင့်သာ အနက်ချင်း လိုက်လျောာသည်။

ဒီသ=ပဝိသနေ—"ပဝေသနေ" ဟု စာတို့၌ တွေ့ရှိ၏၊ သို့သော ဤမာတ်သည် ကိုအုပ်စု မနောင်းလျှင် ရုခိုပြုရလာက်သောဓာတ် မဟုတ်ရကား ပယွဲစိသဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့် "ပဝိသနေ" ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ ဒီဝေသနံပါ်ထောက်၍ "ပဝေသနေ" လည်း မရှိဟု မဆိုလိုပါ၊ "ပဝေသနေ-ဝင်စေခြင်း၊ ပါ-သွင်းခြင်း" ဟုရှုံးကား ကာရိုက် ပစ္စည်းကျေသောကြောင့် ရုခိုရောက်ရသည်။

ဒီသ=အတိသွေ့နေ—ထောမနိုင်း အတိပုံ သွေ့ဓာတ်ကို "ဒါန်-ပေးခြင်း၊ ဗု-နိုင်စက်ခြင်း၊ ပို့လမ္မာ-ရောင်ရမဲ့ပြောဆိုခြင်း" ဟု ဖွင့်၏၊ "ဓမ္မာ ဒေသိတော်" စသည်၌ "ဓမ္မာသု အတိသွေ့နေ ပော့ခန်း ဒေသနာ" ဟု သာရတ္ထားကာ စသည်တို့၌ ဒီသဓာတ် ကို "အတိသွေ့နေ" ဟုပင် ဖွင့်၏၊ ထိုအတိသွေ့နေကို "ပော့ခန်း" ဟု ဖွင့်ပြန်သောကြောင့်

ရေး၏၊ လိခန္ဓိ၊ ဖုသ=သမ္မသေး-ကောင်းစွာထိခြင်း၌...၏၊ [မထိတထိ မဟုတ်၊ သေသေချာချာထိခြင်းကို “သမ္မသေး” ဟု ဆိုသည်။] ဖုသတိ-တိ၏၊ ဖုသနှင့် လူနှင့်-တို့တို့ကို သိရကြောင်းနည်းသည်၊ (နိုင်တော့)။

ဟူဝါဒ ဘုဝါဒိဂုဏ်း

ဟူ-ဟူမာတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘူ-လည်းကောင်း၊ သတ္တာယံ-၌...၏၊ တူးချေပွဲလို့-သက်၊ ဘူဝါဒိတော့ အက္ခတ်-သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော-သက်၊ ဝါတိ-ဝါပုဒ်ကို၊ အမိက်စွဲ-(အယျသောကြော စသောသုတ်မှ) လိုက် စော်၊ လောပဇ္ဇာ မကာရောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဟူဝါဒိတော့-ဟူ အစရှိသော ဓာတ်မှ၊ [သိမှု၌ “ဟူဝါဒိတော့” ဟု ရှိ၏။] ပရုသု-သော၊ အပစ္စယော-ကို၊ လောပါ-ချေ၊ အညာသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂုဒ္ဓ-ဂုဒ္ဓပြု၊ သော-ထို့သူ သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တော့ ဟောနှင့် ကွမ်မာတုတုံးနာ-ဖြင့်၊ ပရုသု သု-နောက်သရကို၊ လောပါ-ချေ၊ [အပစ္စည်းချေပြီးနောက် “ဟော+အနှံ” ဟု ရှိရာ “သံယောဂဇ္ဇာ အကာရောဇ္ဇာ” စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့သည်အတိုင်း သံယောဂဇ္ဇာလည်းဖြစ်-ဝိဘတ်အစလည်းဖြစ်-သုမှနောက်လည်းဖြစ်သော အသရကိုချေပါ-ဟူလို့၊] ဟောသီ-ဖြစ်၏၊ ပေ၊ ဟောမ၊ ဘာဝ-၌၊ ဟူယတေ-ဖြစ်ခြင်း၊ [အကမ္မကဓာတ်ဖြစ်၍ ကမ္မရပ်ကို မပြု။]

တထာ-ပါး၊ ဟောတု-ဖြစ်လော့ (ဖြစ်သောတည်း)၊ ပေ၊ ဟောတိ၊ အနကာပရတ္တာ(နှ အကာရ ပရတ္တာ)-အ အက္ခရာမှ နောက်မဟုတ်သည်၏၊ အဖြစ်ရကြောင့်၊ ဟိုလောပါ-ဟိုချေခြင်းသည်၊ နှ ဘာဝတိ-မဖြစ်၊ [ဟိုလောပါ သုတ်က (အ)မှနောက်ဖြစ်သော ဟိုကိုချေ၏၊ ဟောဟို၌ သုနောက်ဖြစ်၍ ဟိုကို မချေရ-ဟူလို့] ပေ၊ ဟောမ၊ ဘာဝ-၌၊ ဟူယတ်-ဖြစ်ခြင်း၊ ဖြစ်ရာ သတည်း။

ထောမနိုင်လောသော “ဒါနဲ-ပေးခြင်း” ဟူသည် တရားကို သိစေခြင်းတည်း၊ သိစေခြင်း ဟူသည်လည်း ဟောပြောခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတိသဇ္ဇနာ-တရားပေးခြင်း (ဟောခြင်း)၌...၏” ဟု ဆိုလိုက်သည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် “ဉာဏ်သတိ-ဟောပြောချွေတ်ပြု၏” ဟူသော အနက်လည်း ဓာတ်နက်ပင် ဖြစ်တော့၏၊ “အပစ္စဘို ဒီစွဲ-မရှုပ်ကုန်သော လည်း ပေးကြကုန်၏” ဟူသော ဓာတ်ပါဌို့ကား ဒီသဓာတ်သည် ပေးခြင်း အနက် ကိုပင် ထိုက်ရှိက် ဟော၏။ [“ဒါသ=ပေကွဲတော့” တုန်းကအတိုင်း ဒီစွဲ ပြီးစော်။]

သတ္တုမီယံ—သတ္တုမီယံဘတ်၌၊ သရလောပါဒီ (ဟောတိ)၊ ဟေယျ—ဖြစ်ရာ၏၊ ပေ၊ ဟေယျမ—ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဟေယျ ဝါ—ဟေယျလည်းရှိ၏၊ [အတ္ထနောပ်ဖြင့် “ဟေထ” စသည် ရှိခို့ရန် ခဲရင်းသော်လည်း ပေါ်ပိုဘတ် ဖြင့်ကား “ဟေယျ” ဟု ရှိသည်—ဟူလို့] ဘာဝေ—၌၊ ဟူယထ—ဖြစ်ခြင်း၊ ဖြစ်ရာ၏။

ဟိယျတ္တုမီယံ—၌၊ အပစ္စယလောပေ—အပစ္စည်းချေခြင်းကို၊ (ကတေ—သော်)၊ ကွစ်ဓာတုတူဘျာဒီနာ—ဖြင့်၊ ဟူဓာတုသု—၏၊ ဥကာရသု—၍၊ အက္ခရာ၏၊ ဥဝါဒေသာ—ဥဝပြု၊ [ဗြိုဝင်းမြှုပ်နှံသူ အမျိုးမျိုး သရေဝါ၊ သတ္တုမီယံ—၌၊ အတ္ထနောပ်ဖြင့် သောကြောင့် ဤမြှုပ်နှံလည်း ထိုသတ်ဖြင့်ပင် ပြနိုင်မည် ထင်သည်။] အဟုဝါ—ဖြစ်ပြီ၊ အဟုရှု—ကုန်ပြီ၊ အဟုဝါ၊ အဟုဝါ—ပြီ၊ အဟုဝါတ္ထာ၊ ပေ၊ အဟုဝါမှသာ၊ ဘာဝေ၊ အဟုယတ္ထ—ရှုးမြှုပ်နှံခြင်း။ [ဤ မလာနိုင်သောကြောင့် “ပဟုယိတ္ထ” ဟု ရှိရ။]

အအုတ္ထိမို့—၌၊ ကွစ်ဓာတုတူဘျာဒီနာ—ဖြင့်၊ ဟူတော့—ဟူဓာတ်မှု၊ (ပရသု—သော့) ဤပိုဘတ္တုသု—ဤပိုဘတ်ကို၊ လောပါ—ရော၊ ရသယတ္ထ—ရသယပြု၊ သော—ထိုသုသည်း၊ အဟု—ဖြစ်ပြီ၊ [သို့၌ “ရသယတ္ထ” မပါ၊ အဟု—ဟု ရှိ၏။] လောပါဘာဝေ—ကျေခြင်း မရှိရမှာ၊ ကရသု ကာသတ္ထမဇ္ဈတနို့မို့တိုင်း— ဤသတ်၌၊ သတ္ထမဇ္ဈတနို့မို့ဟု ယောဂိုဘာဂန်—ဖြင့်၊ သာဂမော—သအက္ခရာ လာ၊ ဂုဒ္ဓ—ဂုဒ္ဓပြု၊ အဟောသိ—ဖြစ်ပြီ၊ [ဤပိုဘတ်ကိုလည်း ကွစ်ဓာတုဖြင့် ရသယပြု။] အဟောသု—ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ကွစ်ဓာတုတူဘျာဒီနာ—ဖြင့်၊ ဉာဏာရသု—ဉာဏာအက္ခရာ၏၊ ကောရော—ပြု၊ [အဟောသု—ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဉာဏ်ပြု၌ “အဟောသု” ပြီးသည်—ဟူလို့၊ ဉာဏာရသာကာရော ဟု ပါ၎်ရှိစေး။]

သတ္တုမီယံ—သဒ္ဓနိတိ၌ ဥရုံး ဥပြုသော “ဟုဝေယျ၊ ဟုဝေယျပူ” စသော ရပ်များကို ပြ၍၊ ဥပကနှင့် ဥရားရှင် တွေ့ခန်း၌ “ဟုဝေယျ ပါဝါသော (“ဟုဝေယျပူ+အာရသော=ပါရှင်+ဟုတ်လ ဟုတ်လောက်ပါပေရဲ့) ”ဟုသော စကားကို သာမကပြု၏၊ ထိုပိုင်း၌ ဝကို ပပြ၍ “ဟုပေယျပါဝါသော” ဟု လည်းရှိသည်။

ဟိယျတ္တုမီယံ—စတုကြား၊ သက္ကနာတ်၌ အတ္ထနောပ် အမှုယောက ပဟုဝါစုပ်နှင့် တူသော “အဟုဝါမှသော” ဟု ရပ်တစ်မျိုး ရှိ၏၊ ထို့ အတိတ်အနက်ကို ထွန်းပြသော “သွေး” နိုပ်တစ်မျိုး သတ္တုတမှု ရှိသက္ကာသို့ “မှ” နိုပ်တွင် သေ—ကား ဂါတာပူရက နိုပ်တ်တည်း၊ “အဟုဝါ” သာ လိုရှင်းဖြစ်သည်—ဟု မောဂူလွှာနိုသယသစ်၌ ဆုံးဖြတ် သည်၊ သဒ္ဓနိတိကား တစ်မျိုး ကြုံလေသေး၏။

အဟာဂုံဝါ-အဟာဂုံလည်း ရှိအောင်၊ အဟောသီ-ပြီ၊ [သက္ကိ လူပြု] အဟောသီတွေ-ကုန်ပြီ၊ အဟောသီ-အဟုံ-ဖြစ်ပြီ၊ ပရသရသု-နောက်သရဏို့၊ လောပါ-ချေး ရသယတ္ထာ့-လည်းပြု။ [“အဟုံ+လုံး” ဟု ရှိရာ၌ ကွစ်ဓာတုဖြင့် နောက်လုံးကိုချေး၊ ဉာဏ်လည်း ရသယပြုလျှင် နိဂုံဟိတ် အလိုလို ဉာဏ်ရောက်၍ “အဟုံ”ပြီသည်။] အဟောသီမှ၊ အဟုံမှ-ကုန်ပြီ၊ ရသယတ္ထာ့-ပြု။ (ကွစ်ဓာတုဖြင့် ဟူ၍ ဉာဏ်ရောက် ရသယပြု) ဘာဝေ-၌၊ အဟုံယိတ္ထာ့-ရေး၌ဖြစ်ခြင်း။ [ဟိယုတ္ထနှင့် အဟုံယိတ္ထာ့ ဟု ရှိခဲ့အောင်၊ လူလာခြင်းသာ ပို၍ “အဟုံယိတ္ထာ့” ဟု အန္တတနိုင် ရှိသင့်အောင်၊ ယခုစာ၌ “ဘာဝေ ဘဝိတ္ထာ့၊ (သီမျှ၌) အဟာဝိတ္ထာ့” ဟု ရှိသည်ကား ပါ၍ပျက်ဟန်တူသည်။]

ହିଲେବାପିଠି ଲୁଟୋ-ଚୁର୍ଯ୍ୟା, ଲେବପିଠି ପିଠିର ଅନ୍ତରେ॥

ଦ୍ରୋ॥ ହେବାତିଷ୍ଠାରେ ପଥ ଯତ୍ତାର ॥ ॥ ହାତିଷ୍ଠାକ୍ଷିମ୍ଭୁ ହିଂହାଟ୍ଟିଶ୍ଚି-
କ୍ରୂଦ୍ଧି । ହୃଦ୍ଦାତି—“ହୃ”ହୃଦ୍ଵୀପ ଏବାତୁ ତାତ୍ତ୍ଵଯୁ-ଅଳ୍ପ । [ତାତ୍ତ୍ଵର୍ଜୀଷାନ୍ତ୍ରୀ
ତାତ୍ତ୍ଵଯୁ ଗୁହାନ୍ତ୍ରୀ] ଯର୍ଣ୍ଣା-ଶ୍ଵରାରୁବୁନ୍ଦ୍ର । ଯେ ହୃଦ୍ବା ଉତ୍ସ୍ତ-ହେବାଆଫ୍ରି,
ହୃଦ୍ବାଆଫ୍ରି, ତାଫ୍ରିତିଷ୍ଠି । ଆପଣ୍ଡାତେ-ଅଳ୍ପ । ଯତ୍ତାର-ଯାତ୍ରୀ ଲନ୍ଦ୍ର । ଲୋ
ଲୀ-ଯନ୍ତ୍ର । ଠିହେବାତି-କିଙ୍କର ଫ୍ରିଣ୍ଟି । ଲ୍ଲାଙ୍କାରୁଗଢ଼ୋ-ଲ୍ଲାଲା ଯବରଲୋ
ପିକି-ଯନ୍ତ୍ର । (ହେବାତି) । ହେବିତି-ଫ୍ରିଲତ୍ତୁ । ପଥ : ହେବାମ-ଗୁନ୍ତିଲତ୍ତୁ ।
[ହେବାତିନ୍ତ୍ର ହୃଦୀ ଉନ୍ନି ହେବିପ୍ରି ଯତ୍ତାର୍ଜିନ୍ଦିନ, ଲ୍ଲାମଲାହା, ଆଗାରୋ
କିହି ହିମିମେତ୍ତାଫ୍ରି ତିଖିପ୍ରିଯନ୍ତ୍ର । ହେବାମନ୍ତିଲନ୍ଦ୍ର : ଫନ୍ଦ୍ରିତ୍ତା ।] ଲୋପି
ତାତ୍ତ୍ଵ-କ୍ରୂଦ୍ଧିନ୍ଦିନ : ମର୍ମିନ୍ଦିନ । (ଯତ୍ତାର ଲୋପି ହେବାତିନ୍ଦି-ଯତ୍ତାର୍ଜିନ୍ଦିନ : କି
କିଙ୍କରିହୃ ଦ୍ଵିତୀୟକ୍ରୂଦ୍ଧି ଯତ୍ତାର୍ଜିନ୍ଦିନ : ଯତ୍ତାର୍ଜିନ୍ଦିନ : ପ୍ରିଯୁନ୍ଦି-ହୃଦିନ୍ଦିନ ।) ହେ
ବିତିତି-ଫ୍ରିଲତ୍ତୁ । ପଥ : ହେବିତିତାମ ॥

ଇହାରେବେ-ଇହାପ୍ରିଣ୍ଟି। ଲୋହିତି-ଆରିଲତ୍ତୁ। ଏ । ଲୋହାମ-ଗୁଣ୍ଡିଲତ୍ତୁ। ତଥା-ପିଃ । ଲୋହିଚାରୀ । ଏ । ଲୋହିଚାରୀ ॥ [ଯୁ

အဟုဂုဝါ—မြန်မာမှု၌ “အဘုံ” ရှိသည်ကား ပါ၏ပျက်၊ အဟုဂုဝါပိုပင် စဉ်းစားသင့်၏၊ ဘာ့ကြောင့်အနေး ဟိုယျွေတာနဲ့ ဥက္ကာ “အဟုဂု(ရ) ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့် လည်းကောင်း ရွှေ့ပြုရှိနှင့်ယူလျှင် သုတေသနက ဘုဝါဒတော်ဖြစ်၍ ရွှေ့အထောင်အရှား ရှိသင့် သောကြောင့်လည်းကောင်း “အဟုဂုဝါ” သာ ရှိသင့်သည်။ မောဂ္ဂလွှာနဲ့ နိသယသစ်၌ လည်း “ဘဝါဘိ အဟုဂုတော် ဘူတာ” ဟူသော ဘူတာကိုမသိကွားပ အငွေကထာကို ထောက်၍ “အဟုဂု” သင့်ကြောင့်၊ ဆုံးဖြတ်တော်မှုသည်။ [သို့သော် ဖွံ့ကော်မူ “အဟုဂု” ကို ရုပ်တွေကိုပါလေ၏။]

မချော့ ဉာဏ်ပြုတည်း] ကကာရာဒေသ-ပြုရန်၊ ဟေတိ-ဖြစ်လတဲ့ ပေ । ဟေသာမာ [ဟေသာတိ စသည်၌ သုမချော့ (၁)သာ ပြုသည်] ဘာဝ-၌၊ ဟုထိသာတေ-နောင်းဖြစ်ခြင်း၊ ကလာတိပုဂ္ဂယ်-၌၊ အဟိုဝိသု-ဖြစ်ရပြီ၊ အဟိုသံသု၊ အဟိုထိသာထ-ရှေ့ဗြိုင်ခြင်း၊ ကူစွာဒို့

ဟူ-ဟူသည်ညလ်းကောင်း၊ ဘူ-ဘူသည်လည်းကောင်း၊ သတ္တာယ်-
၌...၏၊ (သီမှု၌ “ဟူ၊ ဘူ=သတ္တာယ်”ဟု ရှိ၏၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ဓာတ် ၂
ခုကို တွေ့၍ ဆိုထားသောကြောင့် ထိအဆိုအတိုင်း ဤမြှင့်လည်း တွေ့၍ ဆိုသည်၊
“ဂမ၊သပ္ပ=ဂတိမိ” ကဲသို့တည်း၊) ဘူကဗျိုး-ဘူဟု တည်ပြီးသော ကဲစ-
ဤရှင်း၊ အနိပုဇ္ဈာ- အနိရေးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဘုံးချွဲဖွံ့-သည်
လည်းကောင်း၊ အပစ္စယလောပဂွိယော-အပစ္စည်းချေခြင်း၊ ဂွိပြခြင်း
တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှိုး) အနိသောတိ-ခံစား၏၊ ပေါ့၊ အနိသောမ၊
ကမ္မာ၊ အနိဘယ်တိ-ခံစားအပ်၏၊ အနိဘယ်ယှိုး၊ တထာ၊ အနိဘောတု-ခံစား
လော၊ ပေါ့၊ အနိဘဝီသေ ဝါ ကူစွာဒိုး၊ (ဘုံဓာတ်သည် ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်
သည်လည်း ဂွိပြုလျက် “အနိဘောတိ” စသည်ဖြင့် ဘူဝါဒိတ်ပါဝင်သော
ကြောင့် ထင်ရှု ပြပိန်သည်။)

ହି-ହିତାର୍ଥବ୍ୟୁଃ ବ୍ୟେ-ଅର୍ପିତ୍ରିଦ୍ୱାରା.....ଏବଂ ଯାହାକୁ ପାରି-ବ୍ୟୁ
ଦୃଷ୍ଟିରେ-ଦୃଷ୍ଟିଲବ୍ୟୁଃ ପ୍ରିଃ ବ୍ୟେତ୍ତି-ଅର୍ପିତ୍ରିଃ ପି । ବ୍ୟେତ୍ତି-ଅର୍ପିତ୍ରିନ୍ଦିଃ ଲୁଫ୍ତାତି ॥

အပစ္စယလောပါဘာဝ-အပစ္စည်းကျော်းမရှိရာ။ သရေတိ ၀၉၉
တော့ ဓာတုရွာယက္ခာ-ဓာတုသဒ္ဓိလည်း၊ (၀၉၉တော့)။

ଦ୍ରୋ॥ * ଅଯ ॥ ॥ପରେବରେ, ତାଙ୍କୁତ୍ୟତ୍ୱି-ତେବେ । ତିକାରତ୍ୱି-
ଣୀ । ଅଯାତେବେ-ଅଯ ଅପ୍ରିଯତ୍ୱୀ । ଲୋତି । ତାରଲୋପିତି-ତ୍ୱୀ
(ଶୋତି) । [ଆଯପ୍ରିଯତ୍ୱୀଏଳି ଯତ୍ତ ତାରିଯତ୍ୱୀହୁ ଅଯୁଗ୍ରୀଁ “ତାରଲୋ
ପିତି” ହୁ ଶ୍ଵେତ୍ୱୀ । ଶ୍ଵେତ୍ୱୀ ଆତ୍ମା:ଗୁରୁ:ଧୂ:କୃତ୍ୱୀମଶ୍ଵେତ୍ୱୀତେବେକ୍ଷେତ୍ର
ଦ୍ରୋ:ତାଃତଥ୍ୱିତ୍ୱୀ] ତାଯତି-ଅର୍ପଣୀ । ପି । ଗମ୍ଭେ-ତ୍ରୀ । ଅତିବ୍ଲୋଦ-ଅତି

ရှေးရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကွန်မာတွာဒီနာ-ဖြင့်၊ ယနိ-ယပစ္စည်းကြောင့်၊ မာတွန္တသု-သော၊ ရသုသရသု-၏၊ ဒီယော-ဒီယျြှေး၊ ဤမြို့ဒီယျြို့ရာ ညွှန်ပြသောကြောင့် နရိက “သီ” ဟု ရသုဖြင့် ရှိလာန်တူသည်၊ သို့သော ထောမနိမြို့ “သယနဲ့” ပုဒ်ဝယ် “သီ” မာတ်ဟု ဆို၏၊ မာတွဲလူသံ့ဟိုဟျှောင်း သီမာတ်၌ “သေဝ ကတိ ဂုဏ္ဍာယ်” ဟု ဆိုရှုံး သီမာတ်ကျေမှ “သီ=သယ” ဟု မိန့်သည်] အတိသီယတေ-လွန်အောင်အိပ်အပ်၏၊ ပေ၊ ဘာဝ-၌၊ သီယ တေ-အိပ်ခြင်း၊ [အကမ္မာကမာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ကံပောရှုံး အတိ ဥပသာ ရ ကူစွက်ရ၏၊ ထောဟော၌ ကူစွက်ဖွယ် မလို။]

တထာ၊ သေတု-အိပ်လော၊ ပေ၊ သယတု-အိပ်လော၊ ပေ၊ အတိသီယ တံ့-လွန်အောင် အိပ်အပ်လော၊ ပေ၊ ဘာဝ၊ သီယတံ့-အိပ်ခြင်း၊ သယေ သယေယျ်-အိပ်ရာ၏၊ သယေယျ်၊ အတိသီယတံ့(ယျ်)-လွန်အောင် အိပ် အပ်ရာ၏၊ ဘာဝ၊ သီယေတံ့-အိပ်ရာခြင်း၊ အသယံ-အိပ်ပြီ၊ ပေ၊ အသယံ၊ သာဂမေ-သလာရှုံး၊ အတိသေသီ-အလွန်အိပ်ပြီ၊ (သူ့မမွှေတနိုင့် ယောက ဂိဘာကဖြင့် (သီ) လာ) အတိသေသုံး၊ ကမွေ၊ အစွဲသီယိုတ္ထ-လွန်အောင် အိပ်အပ်ပြီ၊ (အ-လာရှုံး တိကို စပြု၊ ဒွေဘာ်လာ)၊ ပေ၊ ဘာဝ၊ သီယိုတ္ထ-ရှေး၌အိပ်ခြင်း၊ (အတိသီယိုတ္ထ-ဟူရှုံး အတိပိုသည်။)

သယံသတံ့-အိပ်လတဲ့၊ ပေ၊ ကူးကာရာဂမ္မာဘာဝ-ကူးလာခြင်း၊ မရှိရှုံး၊ သေသုတံ့-အိပ်လတဲ့၊ ပေ၊ အတိသီယံသတေ-လွန်အောင် အိပ်လတဲ့၊ ပေ၊ ဘာဝ၊ သီယံသတေ-နောက်၌ အိပ်ခြင်း၊ အသယံသီ-အိပ်ရာပြီ၊ အသယံသီသုံး၊ ကမွေ၊ အစွဲသီယံသတံ့-နောက်၌ အိပ်ခြင်း၊ ကူးစွာဒီ။

နို့၊ ပါပကေ-ရောက်စေခြင်း၌....၏။ (ငရေဝ “ဟာ=ပါပကေ” နှင့် အုတ္ထပင်) အယံ-ဤနို့မာတ်သည်၊ ခိုကမ္မာကော-ကံ ၂ ခ ရှိ၏၊ အစံ-ဆိတ်ကို၊

ခိုကမ္မာကောယံ—“ရွာသို့ဆောင်” ဟု ဆိုလျှင် “ဘာ့ကို ဆောင်သနည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိသေး၏၊ ထို့ကြောင့် “ဆိတ်ကို+ရွာသို့+ဆောင်” ဟု ကံ ၂ ပါးရှိမှ အဓိပ္ပာယ် ဖုံးလင်၏၊ ထို့ခိုကမ္မာကမာတ်သည် နို့-ဝဟာ-ဟာရ စသော နာ့ဒိုက်တောတ်၊ ဂုဟ-ယာစ-ရှုစံ စသော ခုဟာဒီဂိုလ်မာတ်ဟု ၂ မျိုး ရှိ၏။

[ဆောင်] ဒဟ-ယာစ-ရှုစံ-ပုစ္စ၊ ဘိက္ဗ-သာသ ဝစာဒယော၊

နို့-ဝဟာ-ဟာရ ဇာဒီစ၊ ဥဘယေတေ ခိုကမ္မာကာ။

ဂါမံ-ရွာသို့၊ နေတိ-ဆောင်၏၊ နေတိ-ကုန်၏၊ (အ-ပစ္စည်းချေ၊ သုတေသနီးဖြင့်
အနှစ်မှု အကိုလည်းချေ၊) ပေ၊ လောပါဘာဝ-အပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာ၌
နိယတိ-၏၊ နိယတို့၊ ကျွန်း။ ကမ္မာ-၌၊ ဒေဝဒေါး-သည်၊ အဇော-
ဆိတ်ကို၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ နိယတေ-ဆောင်အပ်၏၊ နိယရေ၊ နိယန္တေ-အပ်
ကုန်၏၊ နိယတိ-အပ်၏၊ နိယတို့။

တယာ၊ နေတူ-လော၊ ပေ၊ နိယတိ-ဆောင်အပ်လော၊ နိယတို့၊ နယော
နယောယျ-ဆောင်ရာ၏၊ နိယေသ နိယေယျ-အပ်ရာ၏၊ အနယို နယို-ပြီ၊
အနယိုသု နယိုသု-ကုန်ပြီ၊ ဝိနေသိ-ဆုံးမပြီ၊ (ဝိပုံ့ဖုံးနိုတ်၊ ဤပိုဘတ်၊
နိုးပြုကို စုစုပြု၊ သူ့မူတေနို့-ဟူသော ယောဂိုဘာဂြိုင် (သံ)လာ၊)
ဝိနေသု-ဆုံးမကုန်ပြီ၊ အနယိုတွေ နိယိုတွေ-အပ်ပြီ၊ နယိုသုတိ၊ နေသုတိ၊
နယိုသုတေ-လတဲ့၊ နိယိုသုတေ၊ နိယိုသုတိ-အပ်လတဲ့၊ အနယိုသု-ပြီ၊
အနယိုသု-အပ်ရာပြီ၊ ကျွန်း။

ဌာ=ဂတိနိဝိတ္ထိ-သွားခြင်းမှ ဓမ္မနှစ်ခြင်း၌ (ဝါ-ရပ်ခြင်း၌).....၏၊
ဝါတိ ဝတ္ထေတေ။

၄၉၂။ ဌာ တိဇ္ဈာ။ ။ ဌာကြတိ စေသာ ဓာတုသာ၊ ဝါ တိဇ္ဈာ
အသော ဟောတိ၊ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပေ၊ ဝါသဇ္ဈာ။ (ပိုင်းခြားပုံကို ကျွန်းဘာသာ
နှင့်ကာမှာ ရှု၊) အပစ္စယလောပေါ့-အပစ္စည်းကို ချေ၊ (လောပဆွဲတွေဖြင့် ချေ၊)
တိဇ္ဈာတိ-ရပ်၏၊ တည်၏၊ တိဇ္ဈာနှင့် ဌာတိ-တည်၏၊ ဌာနှင့် လောပါဘာဝ-
အပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ ကွဲစိုဓာတုတူဘုဒ်နာ-ဖြင့် ဌာတော့-ဌာဓာတ်မှ
(နောက်၍)ဟကာရဂါမာစာ-ဟအကွဲရာလာသည်းကောင်း၊ ရသာတွေ-

ခုဟ ပေ၊ ဝစာဒယာ—ခုဟဓာတ် ပေ၊ ဝစ အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်
လည်းကောင်း၊ နီ ပေ၊ မာဒီစ-နိုတ် ဝဟာတ် ဟရဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်
လည်းကောင်း၊ ဥာသယော-၂ ပါးကုန်သော၊ ဇတေ-ဤဓာတ်တို့သည်၊ ဦးကျိုးကာ-
က် ပါးမိ ရှိကုန်၏။

ကမ္မာ နိယတေ အဇော ဂါမံ-က် ပါးတွင်လည်း လိုရင်းပဓာနက်၊ လိုရင်း
မဟုတ်သော အပဓာနက်ဟု ၂ မျိုး ရှိပြန်၏၊ “ဆိတ်ကို-ရွာသို့-ဆောင်” ဟူရာ၌
ဆိတ်သည် ဆောင်ခြင်းကိုစွဲ လိုရင်းဖြစ်၍ ပဓာနက်တည်း၊ ရွာသည် အပဓာနက်
တည်း၊ ကံဟောဝါကျိုး နိစသော ဓာတ်တို့သည် ပဓာနက်ကို ဟော၏၊ “ဆောင်အပ်
သော+ဆိတ်” ဟု မြန်မာအသုံးကို သတိပြုပါ၊ ထိုကြောင့် “နိယတေ အဇော ဂါမံ
ဒေဝဒေါး” ဟု အဇောကို ရှုတွေက်၊ ဂါမံကို အရှုတွေက် အဖြစ်ဖြင့် ပါ့မြစ်ရသည်။
ခြုံဟ စသောဓာတ်တို့ကား အပဓာနက်ကို ဟောကြောင်း နောက်၌ ထင်ရှုံးလတဲ့။

ရသာ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ သံပုဇ္ဈာ-သရေးရှိ၏၊ *သရွှေ
ဟတိ-ကောင်းစွာတည်၏၊ [သံပုဇ္ဈာ၊ အ၊ တိ၊ သတ်ကြီးဖြင့် ဌာနောင်
ဟလာ၊ ဌာန့် အကိုလည်း ရသာပြု၊ ဟကို အသိုကပ်၊ နိဂုဟိုတ်ကို ဝိုင်း
(တဲ့) ပြု] သရွှေဟန္တိ-ကုန်၏၊ အတွေ့-ခ အဖြစ်သည်၊ (သတိ-သော်၊)
အမိန္ဒြတိ-ဆောက်တည်၏၊ အမိန္ဒြတိ-ကုန်၏၊ (လောပဇ္ဇာ မကာရော
ဖြင့် ပြု။)

ကမ္မာ-၌။....

၄၉၃။ ယနို ဒါစာ ပေါ် ၆။ ၂။ ပရော-သော၊ ဘာဝကမ္မာဝိသယော-
သော ကံဟူသော အရာရှိသော၊ [“ဘောက် အနက်၌ သက်သော” ဟူလို့၊]
ယနို ပစ္စယော-ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဒါစာ ပေါ် မထဏ္ဍတိ-ဒါ၊ စာ ပေါ် မဟ
မထဟုကုန်သော၊ ဓာတုနှုန်းတို့၏၊ အန္တာ-အဆုံးသည်၊ ဤကာရု-သို့၊
အာပဇ္ဇာတော်၏၊ အယ် အာရမွော-အားထုတ်အပ်သော ဤသုတ်သည်၊
နိစ္စဇ္ဇာဌာ-နှုန်းဝိမိ အကျိုးရှိ၏၊ ဥပဋိယတိ-လုပ်ကျွေးအပ်၏၊ ဥပဋိယန္တိ။

ဟကာရာဂမ္မာ-ဟ အကွဲရာလာရာ၌၊ ရသာတွဲ-ပြု၊ ဤကာရာဂမ္မာစ-
ဤလည်းလာ၊ ပတိဋ္ဌဟိယတိ-ရပ်တည်အပ်၏၊ ပတိဋ္ဌဟိယန္တိ၊ [ပတိပုဇ္ဈာ
ဌာနောင် သုတ်ကြီးဖြင့် အလာ၊ အကိုလည်းရသာပြု၊ ဣဝဏ္ဏာဂမ္မာဝါဖြင့်
(ဤ)လာ] ဘာဝေး၌၊ ဦးယတော်-တည်ခြင်း၊ တယာ၊ တိုင်တု-တည်လော၊
ပေါ် ဤ-တည်ကုန်လော၊ သရွှေဟတု-ကောင်းစွာ တည်လော၊ ပေ ၁ တိုင်း၊
တိုင်းယုံ-တည်ရာ၏၊ သရွှေ၊ သရွှေယုံ-ကောင်းစွာ တည်ရာ၏၊ သရွှေ
ယုံးကုန်ရာ၏၊ သရွှေဟော၊ သရွှေဟောယုံး၏၊ သရွှေဟောယုံး အဋ္ဌသံ-
တည်၌၊ [ဌာနောင် “သတ္တမန္တတနိမ့်” ယောက်ဘာကဖြင့် သလား] ပေ ၁ ပတိ
ဋ္ဌသုန္တိ၊ ဤသုတိ-ဟ ပို့ပျက်သည်，“သံယောက စဉ်ဓာတုနှုန်း”၌
ဤရုပ်ကို ရသာပြုရှာ ဦးကာ ထုတ်ပြခဲ့၏၊ ဤသုန္တိ၊ ပေ ၁ ပတိဋ္ဌသံ-
တည်ရာ၌၊ ပေ ၁ ဣစွာဒို့။

* [ဆောင်] သံပုဇ္ဈာ၊ အ-ဖြစ်ခါဝယ်၊ ကွဲစာစာတု၊ သတ်ဖြင့်ရှုံး၊ -
လာမှုဟပါ၊ ဌာရသာနှင့်၊ ဝရှုန်ဆင့်၊ ပြီးလင့်သရွှေဟရုံး။

၄၉၄။ နိစ္စဇ္ဇာဌာ.ယမာရမွော— “ဥပပုဇ္ဈာ၊ ယ၊ တေ” ဟု ရှိရမ္မာ ဣဝဏ္ဏာ
ဂမ္မာဝါဖြင့် ဤလာလျှင် “ဥပဋိယတိ” ဟု ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဤသုတ်သည် အဘယ်
အကျိုးရှိသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိရကာ၊ “နိစ္စဇ္ဇာ” စသည်ကို မိန့်၊ ဤသုတ်သည်
“ဥပဋိယတိ” စသည်၌ ဌာ၏ အကို ဤပြု၏ “ဥပဋိယတိ” ဟုသာ အမြစ်ရင်ရခင်း

ပါ=ပါနေ-သောက်ခြင်း၌....၏၊ ဝါတီ ဝတ္ထာတေ။

၄၉၄။ ဝါ ပိမော။ ॥ပါက္ခတိ အတသု ဓာတုသု ဝါ ပိဗာဒေသာ ဟောတိ၊ ဝဝါတိတ ပေါ့ ဝါသဇ္ဈာ ပိဗာတိ-သောက်၏၊ ပိဗာတု-လော့ ပိဗာယျ-ရာ၏၊ ကွစ်ဓာတုတူဗျဒိနာ-ဖြင့်၊ ဗကာရသု-ဗ အကွဲရာရှိ၊ ဝကာ ရော-ဝပြု၊ ပိဝတီ-သောက်၏၊ ပိဝန္တိ-ကုန်၏၊ ဝါတီ ပိနှိုင်း-ဟုလည်းရှိ၏။ [ပိဗာ ပြောသဲ ပါအတိုင်းထားသည်၊ ပိနှိုင်း ရှုံးအာကို ချေ၊ နောက် အကို ဒီယူပြု၊ အပစ္စည်းကိုကား “လောပဇ္ဇာဌာ” ဖြင့် ချေ၊ ဒီယူမပြောသဲ “ပို့” ဟု လည်းရှိ၏။] ပိယတေ-သောက်အပ်၏။ ပေါ့ အပါသီ၊ ပိဝါ-သောက်ပြီ၊ ပေါ့ လူစွာအီ။

အသ=ဘုဝါ-ဖြစ်ခြင်း၌....၏၊ ပိဘတ္ထာပွဲတိ-ပိဘတ်သက်၊ အပစ္စယ လောပေါ့-ချေ၊ အသ+တီ-“အသ+တီ” ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ လူစာ-ဤရပ်၌။ [“တိသာ ပိဘတ္ထာသု တို့တဲ့ ဟောတီ” ၌ စပ်။] အသသွာတိ၊ အန္တလောပေါ့ တိစ ဝတ္ထာတေ။

၄၉၅။ တိသာ ဇိုဇ္ဇာ။ ॥ အသက္ခတိ တေသွာ ဓာတုမှာ ပရသု တိသာ ပိဘတ္ထာသု တို့တဲ့ ဟောတီ၊ ဓာတုနှစ်သု-ဓာတုန်၏၊ [ဓာတ်၏ အဆုံးဖြစ်သော “သံ” ဗျား၏-ဟူလို့၊ အေားပေါ်စ-ကျေခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ အတ္ထာ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ရှိ၏။] နှိပ်တ်အတ္ထာ၊ နာမ်အတ္ထာများကို ကစွမ်းဘာသာနှင့်ကာမှာ ရှုံး။]

အကျိုးရှိ၏၊ လူဝဏ္ဏာကမော ဝါဖြင့် လူလာ၍ “ဥပဋိယတီ” ဟု ရပ် မရှိနိုင်-ဟူလို့၊ ဒါ-စာ စသော ရပ်များ၌လည်း နည်းတူ။

၄၉၆။ ဝဝါတိတ ပေါ့ ဝါသဇ္ဈာ—“ပါနိယံ၊ ပါတ္ထာ” သသည်၌ ပိဗာ အပြုမရှိဟု အသန္တိဝိမိကိုလည်းကောင်း “ဝဝါတီ၊ ဝါတီ” စသည်၌ အန္တိဝိမိကိုလည်းကောင်း သတ်မှတ်သည်၊ [အွောတန္ထား (သံ) လာ၍ “အပါသီ” ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ ဒီဝါဒိဂုံး လည်း မဟုတ်-ကာရိတ်အရာလည်း မဟုတ်သောကြောင့် “အပါယံ” ဟု မရှိသင့်၊ ကေနိပါတ် သုရာပါနေတ်၌ကား “အပါယံမှာ-သောက်ခဲ့ကုန်ပြီ” ဟု ရှိ၏၊ ထို့မြှု ယ အာရုံဟု ကြံ။]

အသတိစ—“အသ” တည် ဓာတုန်(အ)ကို ချေပြီးနောက် တိပိဘတ် အပစ္စည်းဖြင့် “အသ+အ၊ တီ” ဟု ဖြစ်ရာ အပစ္စည်းကိုလည်း လောပဇ္ဇာဖြင့် ချေချေ “အသတီ” ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “အသတိစ” ဝယ် “သ” ၌ အသရပါနေခြင်းမှာ ရွတ်ဖြစ်ရုံ အပိုထည်းဖြင့်ဟု ဖုတ်၊ အသ လူစွာတသွာ်လည်း ထိုအတူပင်။

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

ଆଜ୍ୟାରେ ଅନ୍ତିମଲେଖାପିତୀଙ୍କ, ଅଧିକାରୀ-ତତ୍ତ୍ଵୀଙ୍କରେ

୬୭୨॥ ସିଦ୍ଧିତା॥ ॥ ସିଦ୍ଧି ପିଲାଜ୍ଞିକିତ-ଗ୍ରେହାଣ୍ଡିଲାନ୍ଧିଃ ॥ ଅବତ୍ମା ରା
ତ୍ତାମୁ-ରୀଃ ॥ ଆତ୍ମାଲୋଭାପୀ-ଆପ୍ତଃ ॥ ଯାରୀ ଗ୍ରେହିନ୍ଦିଃଯାନ୍ଧି ॥ ହୋତି ॥ ତୃ-
ଯାନ୍ଧି ॥ ଅଵ୍ୟ-ଶିଳ୍ପିରୀଃ ॥

ଦ୍ଵାରା ॥ ଯତ୍ତା ଛାଡ଼ି ॥ ॥ ଅବଲ୍ଲାଟି ତଥା ଯ ବାତ୍ୟାକ୍ଷା-ମୁ ପରିବ୍ୟା
ଯତ୍ତା ହିତାଟ୍ଟିଯା, ଛାଡ଼ି-ଛାଇଫିର୍ତ୍ତିଲ୍ଲାଣି । ଖୋଲାଟି । ବାତ୍ୟାକ୍ଷା-ମୁ-ଳୀ ।
ଲୋପିତ-ଲାନ୍ଧି । (ଖୋଲାଟି) । ତୁମେ-ତୁମେ । ଆତ୍ମ-ଫିର୍ତ୍ତିଗଞ୍ଜି ॥

ဝါတီ ဝူတ္ထဘေး

୬୦୦॥ ତୁମ୍ଭ ଛୁଟେ॥ ॥ ଅବଳ୍ପିତୀ ପେ । ଲୋପିଠା ଅତ୍ୟ-
ପ୍ରତିଷେଧିତାର୍ଥୀ । ଅବଶ୍ୟ-ତୀ । ଆହିଲୋପିଠା - ଅଠ ବରଣୀ କୃପାନ୍ତିର୍ଦ୍ଦିଃ
ଯବ୍ଦିଲବ୍ଦିଃ । [ଭୋଗି] । [ବାତ୍ତୁତ୍ତା ଯମ୍ବାହିଲୋପିଠା-ପ୍ରଦିଃ ବ୍ୟେ-ଭୁଲିଃ]
ଯକ୍ଷ-ପ୍ରତିଷେଧିତାର୍ଥୀ । ଆହି-ପ୍ରତିଷେଧା । ଅତ୍ୟ-ପ୍ରତିକୃତିଲୋପା । ଅଵ୍ଯୁ-
ପ୍ରତିଷେଧିତିର୍ଦ୍ଦିଃ । ଆତ୍ମ-କର୍ତ୍ତାନୀ ॥

သတ္တမိယံ-သတ္တမိ ဂိဘတ်၏၊ အသသေ-၏၊ အာဒီလေးပါ-အစ
သရကို ပျော်ခွဲတော့တွေ့ခိနာ-ဖြင့်၊ အသတော-မှ၊ (ပရေသံ) ယဉ် ယဉ်၍
ဂိဘတ္တိနံ-တိ၏၊ ကူယာ ကူယံစ-ကူယာအပြု၊ ကူယံ အပြုတို့သည်လည်း၊
ဟောနှီး၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ သိယံ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ လေးပါဘာဝ-ရှေ့သရ
ကျော်၏၊ မရှိရာ၏၊ ကွန်တော့တွေ့ခိနာ-ဖြင့်၊ အသတော-မှ၊ (ပရေသံ) သဓာ
တ္ထနာနံ-ဓာတ်နှင့် တက္ကဖြစ်ကုန်သော (ဓာတ်၏ အဆုံး၊ (သံ)နှင့် တက္က-
ဟူလို့) ယဉ်ဘိနံ-ယဉ် အစရှိသော ပရာသုပ္ပါဒ ၆ လုံးတို့၏၊ သေ သူဗုံ
သေ သေထ သံ သောမ အာဒေသာ-သေ၊ သူဗုံ၊ သေ၊ သေထ၊ သံ၊ သောမ
အပြုတို့သည်၊ ဟောနှီး၊ စံ-သူဗုံ၊ စံနှီးယော-ပြောဆိုထိုက်သည်၊ အသု-
ဖြစ်၏။ [စံ မသေ စံနှီးယော-ဟု သီမှုရှိ၏] အသုဗုံ-ဖြစ်ကုန်၏၊ အသုဗုံ-
၏၊ အသုထ-ကုန်၏၊ အသုဗုံ-၏၊ အသုဗုံ-ကုန်၏။

၅၀၀။ အာဟိ—အသေတတ်, ဟိပိဘတ်, အပစ္စည်း၊ သီမိစွဲ၏ စသဒ္ဓါဖြင့် ဓမ္မနှင့် သက္ကရာဇ်၏ ချေသင့်၏၊ ကန္တည်း၏ သီးမြားသတ် မရှိ၊ သဒ္ဓနိတို့၏ကား “သီမိစ” သတ်မျိုး၏ယူ “သီဟိသုစ” ဟု သတ်တည်သည်။ (အ+အ+ဟိ) ထိုနောက် သရာသရေလောပံ-ဒီယံ သတ်တို့ဖြင့် နိုက် စီရင်သည်။ လောပည္တ္တမကာရော-ဖြင့် အပစ္စည်းကို ချေ၍ အကာရောဒီယံ ဟိမိမောဖြင့် ဒီယံပြုလျင်လည်း သင့်မည်ထင်သည်။ မောဂျားနှင့် ကား ဒီယံမပြုဘဲ “အဟိ” ဟု ရှိ၏။ [ကျော်းကန့်တို့၏လည်း “ပိတာ တွေ.မဟု အမှားကံ၊ မာတာ တွေ.မဟု ပါရိုက်” ဟု ဒီယံမပြုဘဲ “အဟိ” ဟုသာ ရှိပေသည်။ အထူးစသည် တို့မှာ ဝတ္ထာနှင့် အတိုင်းတည်း။]

[သတ္တမိယ] အသ နောက်မှ၊ ပေါ်လျှော့၊ ပေါ်မြှောတဲ့၊ လူယံဖြစ်မှု၊ ဓာတုက္ခနိုင်၊ အသ၏အ၊ ရွှေကာလ၌၊ သဲ့လွှဲသဲတဲ့၊ စီရင်လှပ်သော်၊ ပြုလုပ် သိယာ၊ သိယံလာ၏၊ တစ်ခြားပေါ်၊ စသည်ပိတော်၊ ဒရ်တို့မှာ၊ သမတ္တိ၊ သဲ-သဲ-သဲတည်း၊ သာထန့်သံ၊ တစ်ဖန်သာမှ၊ ဖြစ်ရလေတဲ့၊ ဂွဲ့စာတဲ့၊ ဆဲတဲ့ဖြင့်ပြု၍၊ ဖြစ်မှုအသာ၊ ပုံစံသည်း၊ မှတ်ကြနောင်လာ အရာပိတ္တား။

အန္တတနိယံ-၌။ အကာရာဂုဏ်မော-(အ)လာ၊ ဒီယောစ-ဒီယ်လည်းပြု၊ အသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ("အသိသူ" ဟု တစ်ချို့စာ ရှိ၏၊ ပါဉ္မားပြုယ် တွေ့ခဲသည်။) အသု-ကုန်ပြီ၊ ပေ၊ အသိမှု-ကုန်ပြီ။

ဝါတိ အသာတိစ ဝတ္ထတေ။

၅၀၁။ အသဗ္ဗာတုကေ ဘူ။ ॥ အသဗ္ဗာတုကေ-အသဗ္ဗာတု
ဝိဘတ်ကြောင့်၊ အသသောက် စာတုသု-အသမာတ်၏ ပင်၊ ဘူ အာဇာသော-
ဘူ အပြုသည်၊ ဝါ ဟောတိ-ဝိကပ် ဖြစ်၏၊ ဘဝိသာတိ-ဖြစ်လတဲ့၊ ပေ၊
ဝါတိ ကံမထဲ့၊ အသု-အသု အစရိသော ပြယ်ကို၌ ဘူ မပြရခြင်း၊ အကျိုး
ရှိ၏။ [အသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အသကို ဘူပြရခြင်း၊ အကျိုးကို ကွွားလည်းဘာသာ
နှင့်ကာ၌ ကြံထား၏။]

ပြု။ =ဝိယုတ္တိယ ဝါစာယံ (ဝစာတ်နှင့် အတူဆို)၊ တျာဒျုပွဲလို-သက်၊
အပစ္စယလောပေါ်စ-ကိုလည်း ချေ၊ ကွံစိတ် ဝတ္ထတေ။

၅၀၂။ ပြုတေ ဤ တိမိ။ ॥ တိမိ ဝိဘတ္တိမိ-တိ ဝိဘတ်ကြောင့်၊
ပြုလုတ်-ပြုဟူသော၊ တောယ စာတုယာ-မှ၊ ပရော-သည်း (ဟုတွား၍)။

လူယံသ သည်။ ॥ ယျူး-ယယျာသိ-ယယျိဝိဘတ်တိုကို အစဉ်အတိုင်း
“လူယံသ၊ လူယာ၊ လူယ်” ပြု၍ သိယံသ ဒွေဘိက္ခာဗျာ၊ ယေနတုဝံ့ စီရတရု ပကိုဟိတော့
သိယာ၊ ဝေရှုပေါ် သိယံ အဟံ အနာဂတ် မွှေ့နှံ” စသော ပုစ်များကို သန္တနိတိမြဲ
ပြသေး၏၊ ဤ၌ ကွံစိစာတုဖြင့်ပင် စီရင်။

သိယာ နိဝါတ်။ ॥ အချုပ် သိယာပုဒ်နှင့် အလားတဲ့ “သိယာ” နိပါတ်
လည်း ရှိသေး၏၊ ကောသအနာဂတ်ဟောဟု သန္တနိတိ ဆို၏၊ ကောသ (ကော+အသ) ဟု
သည် ၂ နှင့် ၃ နှင့် စသည်ရှိရာဝယ် တစ်နှင့်တော်း၊ ပုစ်ကား-ပထဝီစာတု သိယာ
(တစ်နှင့်သည်) အန္တာတ္တိကာ-အန္တာတ္တိကာထပ်တိတည်း၊ သိယာ ဗာဟိယာ (တစ်နှင့်ကား
ဗာဟိယာပထဝီ တည်း)၊ ဤအကောင်သွေ့ကိုပင် “သိယာ-အချုပ်ကား” ဟုလည်းကောင်း၊
“သိယာ-ခုစ်” ဟုလည်းကောင်း အရာအားလုံးအောင် ပေါ်၏။ ကောစ် ပဟုစ်
၂၆၍းလုံး ပင် ရှိသည်။

ပရောကွာ။ ॥ အသဓာတ်ဖြင့် “လူတိဟာသ” ၌ အသကို ပရောကွာ အ
ဝိဘတ်ဟု သန္တနိတိ ဆို၏၊ လူတိ-ဤသို့၊ အသ-ဖြစ်ဖုံးပြီတဲ့၊ ဟိယျွှေ့နိုင်ကား
ပြယ်ကို မပြနိုင်ကြ။

အန္တနိယံ-အသ+ဤဝိဘတ်၊ အကာရာဂုဏ်မော စသောသုတ်ဖြင့် စာတ်၏အစဉ်
အလာ (အ+အသ ဤ) တိနောက် သရာသရေ ဒီယ်တိဖြင့် စီရင်၊ ကွံစိစာတုဖြင့်
ဤကို ရာသပြု၍ “အသ” စသော ရှုစ်များဖြစ်၏၊ [ရာသ၌ကား အမလာဘဲ ကွံစိစာတု
ဖြင့် ဒီယ်ပြု၍ “အသ”ကို ရုပ်တွက်၏၊ မောဂုဏ်နှင့်လည်း “ဤ” အာဇာဒီယော” ဟု
သုတ်တည်၍ အ-မလာဘဲ ဒီယ်ပြုသည်။]

ଗୁଡ଼ି-ନ୍ତି । ପ୍ରାଣିକାରୀଙ୍କାଳେ-ଲ୍ଲି ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ହୁଏ । ଶୋଭାତି । ଦୃଷ୍ଟି ଅଠିବେ
ଚା-ଦୃଷ୍ଟି ଅପ୍ରି, ଅଠ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏନ୍ତି: କୋଣିଃ । ଚାରିଲୋପିତି-ତିଥିଲ୍ଲ
ଲ୍ଲିଲ୍ଲି: କୋଣିଃ । (ଶୋଭାତି) । ପ୍ରିଯିତି ପ୍ରିଯି-ଶର୍ମି । ଅଭ୍ୟାସିତି ଯୁଦ୍ଧାକ୍ଷର
ଦିଲ୍ଲିତ ଦିଲ୍ଲିହାନ୍ତି-ଅଭ୍ୟାସିତିକୁ ଲିଙ୍ଗରେ ଅବର୍ଦ୍ଦିନେ ଦିଲ୍ଲିକୋଣାଦି ।
ପ୍ରାଣାତ୍ମକ-ଶର୍ମି । ମୁଖ୍ୟ-ମୁଖ୍ୟରେ: କୋଣାଦି । ଦୃଷ୍ଟି-ଯାହିଁ । ଫଶୋଭାତି ॥ ॥ ପ୍ରିଯିତିକୁ
ଅପରିହାନ୍ତି: ଜୈପ୍ରି: ଯାହିଁ ଅବି (ତିର୍ଯ୍ୟକ) ଯାହିଁ: କୋଣିଃ ଯେବାକୋଣାଦି ଅଭ୍ୟାସିତି
ଲିଙ୍ଗରେ ଦିଲ୍ଲିକୁ ପ୍ରିଯିତି ତାଃ ମର୍ତ୍ତ୍ଵି ଦୃଷ୍ଟିମର୍ତ୍ତ୍ଵି-ଭୂଲି ॥

ပရောက္ခာယ်-၌။ မြှုပူနှစ်မာဟဘဘူဝါ ပရောက္ခာယန္တိ-သတ်ဖြင့်၊ မြှုပူစာတုသု-၏။ အာဟာ အာဒေသော-မြှု၊ သရလောပါဒီ၊ သပိန္ဒ-အိပ်မက်၏။

ବାକ୍ = ହିଁବୀଗାତରିଛୁ - ଯାତରିପିଲି ଦୟାନିଃ ପାଇଲିନି: ଗଠିଅକୁଗିର୍ଭିନ୍ନ...ଏଣି
ତିଥି-ତିରିହାତରିଲୋହିଣ୍ଡି: ଗୁହ୍ଣ-ଶ୍ଵର୍ମି: ଅପଞ୍ଚୁଯାଲୋପି-ବୈ: [ରାତ୍ରିକୁ(କୁ)ଗିର୍ଭି
ତିଥିଗରିବି] ବାହୀନ୍ତି, ବାହୀନ୍ତି-ଯାତରିଣି: ବାହୀନ୍ତି-ଗୁହ୍ଣିଣି: ପେ: ବାହୀନ୍ତି ଗମ୍ଭେ-
ଶ୍ଵର୍ମି: ତାତ୍ତ୍ଵାତ୍ମିକା-ଫା-ଫିଣ୍ଡି: ଉତ୍ତର-ଉତ୍ତରିତିଲ୍ଲବ୍ଧିନି: ଗୋବାନ୍ତି: ସ୍ତିଜ୍ଞ-
ଲ୍ଲବ୍ଧିନି: ଗୋବାନ୍ତି: (ଶୋତି): ବାହୁଦା-ଯାତରିଅରିଣି: ବାହୁଦ୍ରୀ, ବାହୁଦ୍ରୀ
ବାହୁଦା, ବାହୁଦ୍ରୀ: ବାହୁଦା-ଯାତରିଲୋପା: ପେ: ବାହୁଦ୍ରୀଯୁ-ରାଣି ॥

ହାତିବ୍ୟାକି ପଢ଼ାଇଲା....

୭୦୨॥ ଠତେରି ହାତ୍ତୁ॥ ॥ ହାତ୍ତୁ-ଆଲ୍ୟ-କୁଣ୍ଡଳ ପାତା । ପାତାରେ ପାତାରେ ପାତାରେ । ପାତାରେ ପାତାରେ ପାତାରେ ।

ကမ္မရပိန့် ပုံးဟာသီ သည်။ ၂။ ဤပြုစာတ်ဖြင့် ကမ္မရပ်ကို မဖြော်အကယ်၍ ရှိစေလိုပျော် "ပြုယတီ". သာည်ဖြင့် ရှိနိုင်သည်။ ပ-ဝ-အာစသော ဥပသာရေးရှိရှိရမ္မ၊ အနွေတန်ပြောင့် (သ) လာ၊ ပြုကို အာဟာပြု၏ "ပုံးဟာသီ-ကျော်စွာ ဆိုပြီ၊ ပထိရှုဒါဟာသီ-ပို့ချုပြီ" ဟု သွေ့နိတီ ဆို၏။ သွေ့သို့ဟု၏ကား ဟရဓာတ်မှ ရခဲ့၊ ဒီယပ်ပြု၏ "ပုံးဟာသီ" စသည် ပြု၏-ဟု ဆိုသတတ်။

୭୦୩। ହାତୁଳ୍ଲ—ଠିକାର୍ଥକୁଣ୍ଡ:ରାଷ୍ଟ୍ର “ଠିକାର୍ଥ” ରାଜ୍ୟରେଖାରେଣ୍ଟ: ପଢ଼ୁଣ୍ଡ:
କୁଣ୍ଡ:ରାଷ୍ଟ୍ର “ଠିକାର୍ଥ, ଠିକାର୍ଥ” ରାଜ୍ୟରେଖାରେଣ୍ଟ:କୋଣ୍ଡ: ଶ୍ରୀମହାରାଜ୍ଞାନିକୁ “ହାତୁଳ୍ଲ ଠିକାର୍ଥ ପଢ଼ୁଣ୍ଡ
ପଢ଼ୁଣ୍ଡ: ରାଷ୍ଟ୍ର” ଶ୍ରୀ ଶିଖିନ୍ଦ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଶ୍ରୀମହାରାଜ୍ଞାନିକୁ “ପଢ଼ୁଣ୍ଡଗାର୍ଥି-
ପଢ଼ୁଣ୍ଡଭୟା-ପଢ଼ୁଣ୍ଡା” ରାଜ୍ୟରେଣ୍ଟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷିତିରେ ଠିକାର୍ଥ, ବାଧିତି ରାଜ୍ୟରେଣ୍ଟ
ଅଧ୍ୟକ୍ଷିତିରେ ଠିକାର୍ଥ ଅପଢ଼ୁଣ୍ଡ:କି ପ୍ରିସାର୍ଥୀ ମହିନେ “ଠିକାର୍ଥ” ଶରୀରକିଲାରେଣ୍ଟ:
ରାଜ୍ୟରେଣ୍ଟ ଠିକାର୍ଥ ଅପଢ଼ୁଣ୍ଡ:କି ପ୍ରିସାର୍ଥୀ ॥

ဟနိသာတိ၊ ခါဒေသး-ခပြုရှုံး၊ ပဋိဟန်မီ-ပယ်ဖျောက်အဲ၊ ပဋိဟနိသာမီ-ပယ်ဖျောက်အဲ၊ အဝိဿ၊ ဟနိသာ-သတ်ရာပြီ၊ ဉာဏ်အီ။....

ဟူဝါဒယော-ဟူဝါဒဓာတ်တိသည်။ (နိုင်တာ-ပြီးကုန်ပြီ။)

နှစ်ဟာတွေ့ဘိ ဘူဝါဒရိုက်

ဟူ=ဒါနာ, ဒန ဟဗျာပွဲဒေသး-ပေးလျှောင်း၊ စားခြင်း၊ ယမ်စာပေးခြင်း
တို့၌။ တူးသူးပွဲတိ-သက်၊ အပစ္စယောစ-လည်းသက်၊ ကွေစာဒိဝဏ္ဏာန်
ပေး၊ ခွဲဘာဝေါတိ-သတ်ဖြင့်၊ ခိုတွဲ-လာ၊ ပုလွှာ ဗျာသောတိ-သတ်ဖြင့်၊
အဗ္ဗာသသညာ-အဗ္ဗာသမှည့်။ အဗ္ဗာသောတိ ဝတ္ထာတော်

၅၀၄။ ဟသာ ၇။။ ။ အဗ္ဗာသော ဝတ္ထာမာနသာ၊ ဟကာရသာ-ဟ
အကွဲရာ၏။ ၇။၁ အပြုသည်။ ဟောတိ၊ လောပဇ္ဈိတ္ထ မကာရောတိ-
သတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယလောပေါ်-ချော၊ ဂုဒ္ဓိ-ပြု၊ ရဟောတိ-ပေးလျှော်။

ခါဒသ ပဋိဟန်မီ—“ပဋိပုဂ္ဂ ဟန်၊ သာမီ” ကရသာ သပစ္စယသာ ကာဟော
သတ်၌ သပစ္စယသူ၌ပိုဖြင့် “ဝစ မှစ ဘုဇာဒိတော် သသာ ခါဒသော”ဟူရာဝယ်
ထိုဘုဇာဒိ၌ အဒီဖြင့် ဟန်ဆာတ်ကိုပါ ယူ၍ သာကို ခပြု၊ ထိုနောက် ကွဲစာတုသုတ်
ကြိုဖြင့် ဟန်၏။ အဆုံး (နှဲ) ကို နိုဂုဟိတ်ပြု (ပဋိ ဟန်မီ), နိုဂုဟိတ်ကို ဝည်ပြု,
ကွဲစ် ပဋိပတ်သာဖြင့် ပတ်ကိုလည်း ပဋိပြု၍ “ပဋိဟန်မီ” ပြီး၏။ “လူတိပုဂ္ဂဏ္ဍာ
ဝေဒန် ပဋိဟန်မီ” ပုံစံ၊ ဤပါမိနိုဂုထောက်၍ သဒုနိတ်၌ “ပဋိဟန်တိ၊ ပဋိဟန်မီ”
စသည်ဖြင့် ဘရိသန၌ ဝိဘတ် အားလုံးကိုလည်း ပြထားသည်။ မောဂ္ဂလွှာနှင့်ကား
သာကို ဆလည်းပြ၍ “ဟူးမိ-ညားဆဲး” စသောရုပ်ကို ပြု၏။ “အာနိဘုတ္ထမ့် လောက
သွေး၊ အဟည်း အမတုဒ္ဓရိုး” ဟူသော ဝိနည်းမဟာဝိုင်းလည်း “အဟည်း” ဟု အတိတ်
မရှိရ၊ “အာပုဂ္ဂ ဟန်၊ သဲ့”၌ သာကို ဆပြု၊ နကို နိုဂုဟိတ်ပြု၍ “အာဟ့်-တိုးခတ်ပေ
အဲ” ဟု ရှိသန်ပြောင်းကို ထိနိသယယသ၏၌ ဆုံးဖြတ်တော်မှုသည်။

[ထောင်] ပဋိ+ဟန်၊ တည်ပြီးမှုလျင်၊ ကရသာလာ၊ သပစ္စယသာ၊ သာမီ
သာမျည်း၊ ပြုပြီးသော်၊ သတ်ကြိုးကွဲစ်၊ စာတိုးပြောင်း၊ နုံးပိုး
ပြုမှုတစ်ဖို့၊ ဝုဒ်ဆက်တိုး၊ ပတ်ဟန်မီ၊ ပြီးရာတည်း၊ တစ်ပြာဟန်၊
အာဂုဇ္ဇာ၊ သဲ့မှ သာကို၊ ဆပြုဆို၍၊ ထိုလိုဆက်ပြန်၊ အာဟ့်
ပုံစံ ပြီးသတဲ့။

ဟူဝါဒယော—“ဟူဝါဒယော” ဟု သီဟိုင်မူရှိ၏။ တုဒါဒီဓာတ်နောင် “ဟူး၊ ဟူး=
သလွှာယ်” ဟု စခိုခြေသော ဂုဒ္ဓိပြုရာ ဟူဝါဒဓာတ်များသည် ဤတွင် ပြီးပြီး-ဟူလို့၊
ဘူဝါဒယော-ဟု မြန်မာမူရှိသည်ကား ဘူဝါဒရိုက်၏ မကုန်သေးသောပြောင်း မကောင်း။

လေပါဘာဝ-အပစ္စည်း မကျေရှု၏၊ ဂျလာနိတိ သရေစိန် ဝတ္ထုမာနေ-သော်။

ଗାୟେ-କୁ । ଗୁଡ଼ିରାତ୍ରିତାରୀତିକ୍ଷା-ଫ୍ରି । ତିଲୋ-ତିଲୁପ୍ରି । ଭୂଯାତେ-
ବେ-ଲାଗ୍ନାଅଳଣୀ । ବେ । ଭୂଯାକ୍ଷି । ତାହା-ଠିଃ । ଦିଲୋତ୍ତର୍ମା-ଲୋକ । ଦିଲୋତ୍ତର୍ମାକ୍ଷି,
ଦିଲୋତ୍ତର୍ମା ଠି । ଦିଲୋ, ଦିଲୋଯୁ-ରାଣୀ । ଦିଲୋଯୁମ୍ଭି । ଆଦିପାଠି-ପ୍ରି । ଆଦିପାଠି ।
ଆଦିଲୋହାଚୀ-ପ୍ରି । [ଯତ୍ତାମଣ୍ଡଳତଥିରେ ଡେଲାଗଠିବାଗାପ୍ରିଦି (ଏବଂ) ଲାକ ।] ଆଦିଲୋହା
ଚୁ-ଗୁଣକପ୍ରି । ଆନ୍ଦି-ମିଳି । ଆହୂଯିତ୍ତ୍ଵ-ଆଶବେ-ଅର୍ପିଲ୍ଲି । ଠି-ପୁର୍ବାଳ୍ପିଲ୍ଲି ॥
[“ଆଦିଲୀଯିତ୍ତ୍ଵ” ହୁ କ୍ରିତିମାଳ୍ଯ ଶ୍ରୀଜ୍ଞାନଙ୍କାଃ “ଭୂଯାତେ” ହୁ ପ୍ରକ୍ରିଯାବା ଧର୍ମକ୍ଷିଦ
ମନ୍ତ୍ରୀ] ଆଦିଲୀଯିତ୍ତ୍ଵ-ଲାତ୍ତା । ବେ । ଦିଲୋହାଚୁକ୍ଷିଠି । ଆଦିଲୀଯି-ବେ-ଲାଗ୍ନାରାପ୍ରି ।
ଆଦିଲୀଯି-ଚୁ-ଗୁଣକପ୍ରି । [“ଆଦିଲୀଯି” ହୁ ଶ୍ରୀଜ୍ଞାନଙ୍କାଃ ଫେରାମହାର୍ତ୍ତି ।]
ଗନ୍ଧାରୀ-ତାତ୍ତ୍ଵି ॥

ဟာ=စာဂေ-စွန်ခြင်း...၏၊ ပုရော်ယှ-ရေး၌ကဲသို့၊ (ဇူဟာတိ၌ကဲသို့)၊ ဒွေဘာဝ အာအေသ အပစ္စယလေပါ-ဒွေဘာ၏၊ ဒေမြို့၊ ဒေမြို့၏ ဒျေခြင်း တို့သည်၊ (ဟောနှင့်) အအောင်သတိ ဝတ္ထာတော်။

୭୦୮ ॥ ରାଜ୍ୟା ॥ ॥ ଅଛୁବ୍ୟା । ପେ । ରାଜ୍ୟା ଶେବାତୀ । ଶେବାତୀ-
ଦୃଷ୍ଟିଣୀ । ପେ । ଗାଢ଼ୁ-ଚାନ୍ଦି । ଯାହିଁ । ପେ । ଶିତି-ଚାନ୍ଦିପ୍ରିଣ୍ଡ । ରାତ୍ରକ୍ଷୟ-ରାତ୍ରକ୍ଷୟ
ଆଣି । ଲ୍ଲାଙ୍କାରୋ-ଲ୍ଲାଙ୍କାରୋ ଶର୍ଯ୍ୟାତେ-ଦୃଷ୍ଟିଅଳୀ । ପେ । ଶେବାଯ୍ୟା । ଶେବାଯ୍ୟା

ဟိယယယျ-စွန်းအပ်ရှု၏၊ အမဟာသီ-စွန်းပြီ၊ ပေါ့၊ အမဟာသု-ကွန်းပြီ၊
ပဟိုသု၊ ပဟိုသု၊ ပဟို-ကွန်းပြီ၊ ကမ္မာ-၌၊ ပဟိုယိတ္ထု၊ ပဟိုယိ-စွန်း
အပ်ပြီ၊ ဟိယယတိ-လတု၊ ဟိယယနှိုး။ [ပဟိုယယတိ-ဟု ပပုံ့ဆု ဟာဓာတ်
လည်းရှု၏။] ဟိယယတိ-စွန်းအပ်လတု၊ ဟိယယနှိုး။ ပဟိုယယ-စွန်းရာပြီ၊
ပဟိုယယံသု လူစွားဒီ။

ဒါ=ဒါနေ-ပေးခြင်း (လှူခြင်း) ၌....၏၊ တျာချူဗျွဲ့-သက်၊ ဒွေဘာဝ
ရသုတ္တာနိ-ဒွေဘော် ရသု အဖြစ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယ လော
ပေါ့-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှိုး)၊ ဒါတိ-ပေး၏၊ ပေါ့၊ ဒါမ၊ ဒို့လူ့
ဘာဝ-ဒွေဘော် မဖြစ်ရှု။ [နှင့်နောက် “မဏ္ဍာကဂကတိယာ ဝါတိ ဝတ္ထာ
တေ” ဟု မြန်မာမူ ရှု၏၊ သီမှုပြု မရှိ။]

၅၀၇။ ဒါ ဓာတုသု အန့်ဝါ။ ။ မြန်မာမှုပြု “ဝါ” ပါ၊ “ဝဒသု
ဝ့်”သုတ်၏ ဦးကား၌ “ဒါဓာတုသု အန့်ဝါတိ လူတောာက်တိ ဝတ္ထာတေ” ဟု
ဖွင့်ခဲ့သောကြောင့် ဝါပါမှ ဦးကာနှင့် ညီမည်၊ ထိုကြောင့် လည်း
“မဏ္ဍာကဂကတိယာ ဝါတိ ဝတ္ထာတေ” ဟု သီမှုပြု မပါဘဲ ရှိရသည်။] ဒါလူတိ
တေသု ဓာတုသု (သီမှုပြု “သဗ္ဗသု” ဟု ပါသေး၏၊) ဒုဇူးဒေသ၊ ဝါ-
စွာ၊ ဟောတိ၊ ဝဝတ္ထိတေ၊ ပေါ့၊ ဝါသွေး။ အပစ္စယလောပေါ့-အပစ္စည်းကိုချေ။
အန့်ဝါ-ပေး၏။ ပေါ့၊ ဒုဇူးမ၊ ဒုဇူးဒေသဘာဝ-အန့် အပြု မဖြစ်ရှု။
လောပခွဲလူမကာရောတိ-ဖြင့်၊ အပစ္စယသု-၏၊ ကောရော-မပြု၊ ဒါနံ-
အလျှောက်၊ ဒေတိ-ပေး၏။ ပေါ့၊ ဒေထား။

ဝါတိ ဝတ္ထာတေ။

၅၀၈။ ဒါအန္တသု မိမေသု။ ။ ပရေသု၊ မိ မဏ္ဍာတိ-မိ၊ မ ဟူကွန်း
သော၊ ဒတေသု-ဤပိုဝါဘတ်တို့ကြောင့်၊ ဒါ ပေါ့၊ ဟောတိ၊ နိုဂုဟိတသု-
၏၊ ဝရှိထု-ဝရှိထုပြီ၊ အန့်-ပေး၏၊ အမ္မ-ကွန်း၏၊ ဒေမိ၊ ဒေမာ၊ ကမ္မာ-၌၊
ယမို ဒါဓာဏ္ဍာဒိနာ-ယမို ဒါဓာ အစရှိသောသုတ်ဖြူး၊ ဤကာရော-ဤပြီ၊
ဒီယတေ-ပေးအပ်၏။ ပေါ့၊ ဒီယနှိုး၊ ဒီယျွှေးတေ-၏၊ ဒီယျွှေး-ကွန်း၏၊ ဒီယတိ၊
ဒီယနှိုး ဝါ-လည်းရှု၏၊ လူစွားဒီ။ [ယဒွေဘော် လာသော်လည်း ယမိုဒါဓာ
သုတ်က နိုစိုဝိဖြစ်သောကြောင့် “ဒီ” ဟု ဒီယချုည်း ရှိရမည်။]

ဒါတိ-ပေးလော၊ ပေါ့၊ ဒါမသု-အန့်တု-ပေးလော၊ ဒုဇူးမှု လူစွားဒီ။
ဒေတိ-ပေးလော၊ ပေါ့၊ ဒေမာ၊ ကမ္မာ၊ ဒီယတု-ပေးအပ်လော၊ ဒီယနှိုး၊ ဒီယတု

ဒီယန္တ။ [ဒီယျတဲ့ ဒွေဘောနှင့် မြန်မာမူ ရှိ၏၊ ဝတ္ထုမာန်၌ “ဒီယတေ” ဟု၊ စခဲ့သောကြောင့် “ဒီယတဲ့” ဟု ဒွေဘောမပါသော သီမှာက ရှုံးနောက် ညီ သည်။] သတ္တိမိယ်-၌၊ ဒေသယျ-ပေးရာ၏။ ပေါ့၊ ဒေဇဵယျ-ပေးရာ၏။ ကွန်စာတုတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ထယ်သာ-စေယျဝိဘတ်၏။ အာတ္ထာ-အာလည်းပြု၊ ဒုနာ-ပေးရာ၏။ ပေါ့၊ ဒုနဲ့-ပေးရာ၏။ ထယ်မိသာ-၏။ အမာဒေသာစ-အံလည်းပြု၊ [ကွန်စာတုဖြင့် ထယ်မိဝိဘတ်ကို အံပြု၍ “ဒုနဲ့” [ပါ၏။] ဒေဇဵယျမာ၊ ဒေသယျ-ပေးရာ၏။ ဒေသယျ-ပေးရာ၏။ ပေါ့၊ ဒေသယျထာ၊ ဒီယေယာ၊ ဒီယျတဲ့ ပေးအပ်ရာ၏။

ဟိယျတ္ထနိယ်-၌၊ အဒဒါ-ပေးပြု၊ အဒဒု (အဒဒု-လည်းရှိ)၊ ပေါ့၊ အဒမှ၊ အဒဒ္ထာ (အကို တ္ထပြု)-ပေးပြု၊ အဒဒုသေး-ပေးကုန်၌။ [“ဉ်-သေ-ရုံ-လုံး” ဝိဘတ်များ၏ ရုပ်ကို ပေယျာလအနေအားဖြင့် ဖြုပ်ထားဟန် တူသည်။] ကမ္မာ-၌၊ အဒီယိုတ္ထ-ပေးအပ်၌။

အန္တာနိမ့်-၌၊ အဒဒိ-ပေးပြု၊ အဒဒီ-သူ၊ အဒဒု-ကုန်၌၊ အဒန္တာ-ပေးပြု၊ အဒန္တာသူး၊ [အန္တာပြုရာ ရုပ်တည်း] အဒဒီသု-ပေးပြု၊ အဒဒီသု-ကုန်၌။ [သလာရာ ရုပ်တည်း။] အဒဒီသုံး၊ အဒဒိ-ပေးပြု၊ [ဉ်ကို လူပြု။] အဒတ္ထာ-ကုန်၌၊ အဒဒီသုံး-ပေးပြု၊ အဒဒီသုမှု၊ အဒဒိ-ပေးကုန်၌၊ [မြန်မာမူ၌ “ဒါ” ဟု မရှိ “အဒမှ” ဟု ရသယျပြုယ် ရှိသည်။] ဒါနဲ့-ကို၊ အဒဒိ-ပေးပြု၊ [အတ္ထနောဖုံး အာဝိဘတ်၊ အချို့စာ၌ “အဒဒိ” ဟု ပါ၌ပျက်၏။ “အဒဒိ+ဒါနဲ့” ဟု ရှိစေ။] ကမ္မာ-၌၊ အဒီယိုတ္ထ အဒီယျ-ပေးအပ်၌။

ဘဝိသန္တိယ်-၌၊ ကြကာရာဂမော့-ကြလာ၊ သရုလောပါဒီ၊ ဒီသာတိ-ပေးလတဲ့၊ ပေါ့၊ ဒီန္တိသန္တိ၊ ရသယ္ထား-ရသယျပြု၊ (ကွန်စာတုဖြင့် ဒါကို ရသယျပြု လျှင်) ဒသာတိ-ပေးလတဲ့၊ ပေါ့၊ ဒသာတေား-ပေးလတဲ့၊ ဒီယိုသာတေား ဒီယို သာတိ-ပေးအပ်လတဲ့၊ ကာလာတိပတ္တိယ်-၌၊ အဒဒီသာ၊ အဒန္တာသူး၊ အဒန္တာသာ (သီမှု၌ “အဒသာ အဒသာ”လည်းပါသေး၏)-ပေးရာ၌၊ အဒသုံးသု-ကုန်ရာ၌၊ အဒီယိုသာထာ၊ အဒီယိုသာ-ပေးအပ်ရာ၌၊ ကြစွာဒီ။

သတ္တိယ်-၌၍သတ္တိမိဖြင့် “ဒုနဲ့-ဒုနဲ့” ဟု ရုပ်တဲ့ကို ပြ၏၊ ထိုတွင် အန္တာ-ထယ်ဝိဘတ်၏ ပုံစံလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ “ဒုနာသိ အဘယ် မမ”၌၍ ထယ်သိမှ ထယ်ကို သုတေသနိုင်းဖြင့် ချေ “ဒုနာမိ အကရှိနော”၌၍ ထယ်မိမှ ထယ်ကို ချေ-ဟု မောဂလာန် နိသာယသစ်၌ ပြတော်မှသည်၊ သဒ္ဓနိတိ၌ကား “ဒုနဲ့ (ထယ်) အန္တာသိ အန္တာထိ အန္တာမ အန္တာဂေါ်(ထယ်ရော) အနဲ့ (ထယ်)” ရှုပိတိုက်လည်း ပြထားသည်။

၁၁=မာရလေး-ဆောင်ခြင်းမြဲ....၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်ယ-ရှူးမြှုံကဲ့သို့ (ဒါမာတ်ကဲ့သို့)၊ ပိုဘဏ္ဍာပွဲတို့-သက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဒီဇာရသယ္ယာနှိ-တို့၊ သည်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယလေးပေါ်စ-လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယ စတုတ္ထာနှဲ ပဋိမ တတိယာတိ-သုတ်ဖြင့် မကာရသု-စ အကွဲရာ၏၊

၁၂=မာရလေး-ဤမာရလောင်သည် ဆောင်ခြင်းအနက်သာ မက၊ ဒါန်-ပေးခြင်း၊ ပေါ်သန-မွေးမြှုံခြင်း၊ နိရေးရှိလျှင် ပြုပိန့်သွင်းထားခြင်း အနက် ရှိ၏၊ နိမေတ်နိုဒ်ယာတိ-မြှုပ်၏၊ (သွင်းထား၏)၊ နိရေး မရှိဘဲလည်း ထပနာအနက်ကို ဟောသေး၏၊ [ကြကောဇွာ ပါပတ်ကျွဲ တထာဂတ္ထုဆိတ် ဓမ္မိန့်နယ် ပရိယာပုံစံတွေ အတွေနော (မိမိဥဇ္ဈာ၊ မိမိသိအပ်သာ တရားဟူ၍) အဟတ်-ထား၏] နိရေးရှိလျှင် ပြုစိရင်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [ဝိဒေသတိ-စီရင်၏၊ ဝိမိ-စီရင် (စီမံ) ခြင်း] အာရေးရှိလျှင် အာရောပန်-တင်ထားခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [သမ္မာအာအစာတိ သမ္မာယ္ယာမွေးတိ သမာဓိ၊ "အာအစာတိ-တင်ထား၏" ဟု ဆိုလိုသတ်၊ "အာအစာတိ-ထား၏" ဟု ထပနာအနက်ကို သဘ၍ သုံးကြသည်။]

အဘိရေးရှိမှု ဘာသန-ပြောခြင်း ဟောခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [အဘိသန-ဟောတ်သာ အမည်၊ အဘိဒေသ-ဟောအပ်သာ အနက်၊ အဘိဒီယတေ-ဆိုအပ်၏]၊ သံရေးရှိလျှင် ယုံကြည်ခြင်း(သွှေ့)၊ ပစ်ခြင်း(သွှေ့) အနက်လည်း ရှိ၏၊ အပိရေးရှိမှု အစွဲအန်(ပိုက်ဖို့ခြင်း) အနက်ရှိ၏၊ ပရိ ရေးရှိရာ၌ နိဝါသန-ဝတ်ရှိခြင်း အနက် ရှိ၏၊ [ဝတ် ပရိဟတ်] အဝ ရှေးရှိမှု သဝန်-နားထောင်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ ["သောတာဝ ဓာန်-နားထောင်ခြင်း" ဤ၌ "သောတာ-နားကို+အဝဓာန်-သက်ဝင်အောင် ထားခြင်း" ဟု ကြံလျှင် ထပနာအနက်ပင် ဖြစ်သလို၏] အန္တရသွှေ့ ရှေးရှိမှု အာသန-မမြင်ခြင်း ကွယ်ပျောက်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [အန္တရဓာန်-ကွယ်ခြင်း၊ အန္တရဟိုတော့-ကွယ်သည်၊ အန္တရဓာယတိ-ကွယ်၏] ဤအနက်ကား ဒိုက်ပိုက်နှင့်သာ ဆိုင်၏၊ ဆရာတို့ကား စုရေး-ဟု မိန့်သည်၊ အန္တရဓာပေါတို့ကား ဓာတ်နောင် အာပေပစ္စည်းသက်၍ "ကွယ်ပျောက်၏" ဟု အနက်ပေး၊ [ပရေးရှိလျှင် ပဓာန်-အားထုတ်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ အန်၊ ပိုရေးရှိလျှင် အနကဗရာယာ-အတူပြုခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [စာသေးဝါ နိမိန့်ယတ်-ထိုသု၏ အတူပြု၏] သံရေးရှိရာ၌ တို့-တင်းတို့ခြင်း (၁)ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [သုဟိတော့-တင်းတို့သည်၏] ဤသို့လျှင် ဥပသာရ နိပါတ် ရေးရှိရာ၌ ဓာတ်၏ အနက်ကို ကျမ်းကိုတို့၌ များစွာ တွေ့ရသည်။

၁၃ ဓာရဒါနပေါသမို့၊ နိတု ချုံသေ စိ+ကရရလေး
အာ+အာရောပေ-တိဘာသေး၊ သံ သခ္စာနာနသို့သု့
အပို+အစွဲအန် ဓာတ်၊ ပရိပုံဇွာ နိဝါသနေး
အဝ ပုံဇွာ သဝန် စောင်၊ အန္တရေး(ဒီ) အာသနေး
ပုံဇွာ ဓာတ်-အန်၊ ဂိ ပုံဇွာ နိဝါသရောပေး
သု ပုံဇွာ တို့ဇွဲဇွဲဘာတို့၊ အနေကဇွဲသု့ ဒီသာတို့။

အကားရော-ဒြပြု၊ အစာတိ-ဆောင်၏၊ အစိုး-ကုန်၏၊ အပိုဇ္ဈာ-အပိုရှေ့ရှိမှု၊ တသု-ထိ အပိ၏၊ တေသုဂုဏ္ဍာတူးမာ-ဖြင့်၊ အကာရလောပါ-အကို ရွှေ ကွစ်မာတူးမာ-ဖြင့်၊ ဉာပသာရ ပရသု-အပိုပသာရ၏ နောက်ဖြစ်သော ဓာတိသု-ဓာတ်၏၊ (ဉြုပုပ်များ မြန်မာမျိုး မပါ၊)] ဓကာရသု-စ အကွ ရာ၏၊ ဟကာရော-ဟပြု၊ ရသုတ္ထ္ထု-လည်းပြု၊ ဒ္ဓိ-တံခါးကို၊ ပိဒေသိ- ပိတ်၏၊ ပိဒေနှဲ့ ဒ္ဓိတ္ထုသာဝေ-၌၊ နိမိုး-ရွှေအိုးကို၊ နိမေတိ-သိမိုး၏၊ ဝါ- မြှုပ်ထား၏၊ နိမေနှဲ့။

ကမ္မာ၊ မိယတေ မိယတိ-ဆောင်အပ်၏၊ [ယမိုဒါဓသုတ်ဖြင့် အာကို ဉြုပြု] မိယနှဲ့-ကုန်၏၊ ပိမိယတိ-ပိတ်အပ်၏၊ ပိမိယနှဲ့-ကုန်၏၊ တထာ၊ အဓတ္ထ-ဆောင်လော၊ ပိဒေသိ-ပိတ်လော၊ နိမေတု-သိမိုးလော၊ နိမေနှဲ့၊ အစေ၊ အစေယျာ-ဆောင်ရာ၏၊ ပိဒေသာ၊ ပိဒေယျာ-ပိတ်ရာ၏၊ နိမေ ယျာ-သိမိုးရာ၏၊ အစာသိ-ဆောင်ပြု၊ [အဇ္ဇတနှုပ်] ပိဒေဟို-ပိတ်ပြု၊ ဓသုတိ- ဆောင်လတဲ့၊ [အာကို ရသုပြု] ပိဒေဟိသုတိ-ပိတ်လတဲ့၊ ပရိဒေဟိသုတိ- ဝတ်ရုံလတဲ့၊ [ပရိကုဋ္ဌ ဓာတ်၊ သုတိ၊ ဉာဏ်၍ ထိုက္ကကို ကွစ်မာတူဖြင့် မပြု၊] အဓသု-ဆောင်ရာပြု၊ ပိဒေဟိသု-ပိတ်ရာပြု၊ ဉာဏ်ဒီ၊ ရဟနာတူး၊ အယာ-ရဟနာတူးမာတ်တို့သည်၊ (နိမိုးတာ)။

ငှင့်နောက်၌....“အဝါဒ္ဓိကာ တုဒါဒီစ၊ ဟူဝါဒီစ တထာပရော၊

ရဟနာတူးစ စတုဇ္ဇား၊ ဉာယျာ ဘူဝါဒယော ဉား”

ဟု သိဟို၌မူ ရှိသေး၏၊ [အဝါဒ္ဓိကာ-ဝါဒ္ဓိမထင်ရားသော ဘူဝါဒီဓာတ်တို့ လည်းကောင်း၊ တုဒါဒီစ-တုဒါဒီဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဟူဝါဒီစ-ဟူဝါဒီ

အပိုဇ္ဈာ အပေါ်၊ ပိဒေသိ-အပိုသည် ဓာတ်မဟုတ်၊ ဥပသာရပ်ဖြစ်၍ ထိုအပိုမှ အကို ရွှေရာ၌ ကွစ်မာတူဖြင့် မချေား တေသုဂုဏ္ဍာသုတ်ကြီးဖြင့် ရွှေရာသည်၊ ကွစ်မာတူ ကား ဓာတ်အရာ၌သာ စိရင်သည်၊ ထိုကြောင့် ဓာတ်နှင့်ဆိုင်ရာ ကို ဟပြုမှုနှင့် ဓာတ် အာကို ရသုပြုမှုကို ကွစ်မာတူကပင် စိရင်သည်၊ ဒါ၌ အာကိုကား အဖွဲ့သ အရာဖြစ်၍ “ရသော” သုတ်ဖြင့်ပင် ရသုပြုနိုင်ပြီ။

[ဆောင်] အပို+ဓာ+အ၊ ဖြစ်ပြီးမှသော်၊ ဒွေတော်အဗ္ဗာ၊ ရသုသာလည်းလုပ်၊ တေသုဂုဏ္ဍာဖြင့်၊ မရွှေ့ရေး၊ အကို ရွှေလော၊ တစ်ထွေတွဲ၊ ဓာတ်၊ ဓာတ်၊ ဓာတ်၊ ဟပြုဆောက်သည်၊ မှတ်ရှုက် ပိဒေ ရှုပ်တွေ့ဖြုံး။

မာတ်တို့လည်းကောင်း၊ တထာပရော—ထိုမှ တစ်ပါးသော၊ ဇာဟာတျာဒီ—
ဇာဟာတျာဒီ မာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ခံ-ဤသို့၊ လူမ-ဤရှပသိဒ္ဓကျမ်း၌
ဘူဝါဒယော-ဘူဝါဒ မာတ်တို့ကို စတုဒါ-င့်ပါးအပြားအာဖြင့်၊ သေ ယျာ-
သိထိုက်ကြော်၏]ဘူဝါဒနယော-ဘူဝါဒ မာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်း
သည်၊ သမတ္တာ-ပြီးပြီ။

နှုတေသိ နိုင်း

ရှုစ် = အာဝရတော-ပိတ်ဆိုခြင်း၌....၏၊ ပုရော်ယ-ရှုး၊ ဘူဝါဒသော
မာတ်၌ ကဲ့သို့၊ မာတ်သညာရီမို့-မာတ်အမည် အစရိုသည်ကို၊ ကတော-သေ၏
ဂိဘတ္တာဖွေ့ဖွေ့-ဂိဘတ်သက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အကုတ်-အ ဟူသောပုဒ်
သည်၊ ဝဏ္ဏတော်။

၅၀၉။ ရော ပေါ့ ပုံမွှေ။ ။ လူခံ-ဤသုတ်သည်၊ စတုပုဒ်-င့် ပုစ်
ရှု၏၊ [ရှောဒီတော်+နိုဂုဟီတံ့+ပုံစံ ဟု င့် ပုစ်ရှု၏၊ တံ့၌ နိုဂုဟီတံ့ချေထား
သဖြင့် “နိုဂုဟီတ” ဟု ဖြစ်နေသည်] ကတ္တရို့၌၊ (ပိဟီတေသာ-စီရင်အပ်ကုန်
သော) ဝိဘတ္တာပစ္စယေသာ-တို့ကြောင့်။ ရှု လူစွေးမှုဒီတော်-ရှု အစရို
သော၊ မာတ်ဂောကတော်-မာတ်အပေါင်းမှ (နောက်၌)၊ အပစ္စယော ဟောတိ။

အရွှေ့ကာ ပေါ့ ဘူဝါဒယော လူမ-ဤရှု့ကတာသည် မြန်မာမျှ၌ ပပါသော်လည်း
လွန်စွာ အကျိုးများ၏၊ ရှု့၌ “အရွှေ့က ဘူဝါဒနယော၊ တုဒါဒီနယော၊ ဘူဝါဒယော”
ဟု ထိုထိုအဆုံး၌ နိုဂုံးကေားရှိခဲ့၏၊ ဤ၌လည်း “ဇာဟာတျာဒယော” ဟု ရှိပြန်သည်၊
ထိုတွင် ဟူဝါဒရိယ်ဟူသည် စိုးပြုရသော ဘူဝါဒရိယ်ပောင်တည်း၊ ထိုကြောင့် စိုး
မပြုရသော-ပြုသော်လည်း စိုးမထင်ရှားသော ဘဝတိ စသည်ကို “အရွှေ့ကာ” ဟု
ဆိုထားသည်၊ ဤအရွှေ့က ဘူဝါဒရိယ်၊ တုဒါဒီမာတ်၊ သရွှေ့ကြော်သော ဟူဝါဒ
မာတ်၊ ဇာဟာတျာဒမာတ်၊ ဤ င့် မျိုးလွှားပောင် ဘူဝါဒတော် အသုတ်ဖြင့် ဝိကရရထား
(အ)သက်၍ ရပ်ပြီးခြင်း၊ တူသောကြောင့် ကစွမ်းကျမ်း၌ “ဘူဝါဒရိယ်” များဟု
တစ်ပေါင်းထည်း၊ ဆိုထားသော်လည်း ဤရှပသိဒ္ဓကျမ်း၌ င့် မျိုးခွဲ၍ ပြထားသည်-
ဟူလို့။

အြေ့ယ်။ ။ ဘဝတိ စသော ဘူဝါဒရိယ် ဒွေဘော်လည်း မပြု၊ အပစ္စည်းလည်း
မကျေ၊ ရပ်ကား မာတ်ရင်းမှ တစ်မျိုးပြောင်း၍ ဘဝတိ စသည်ဖြင့် ဖြစ်သေး၏၊
တုဒါဒီမာတ်တို့၌ ဒွေဘော်လည်းမပြု၊ အပစ္စည်းလည်း မကျေ၊ ရပ်လည်း မပြောင်း၊
[ပစ်မာတ်လည်း တုဒါဒီနှင့် သာရှိတော်၏၊ သို့သော် အခြားသွေးကျမ်းတို့၌လည်း
ဘူဝါဒရိယ် သွေးသည်။] ဟူဝါဒရိယ် ဒွေဘော် မပြု၊ အပစ္စည်းကျေသည်၊ ဇာဟာတျာဒ၌
ဒွေဘော်လည်းပြု၊ အပစ္စည်းလည်း ကျေသည်၊ ဤသို့ထဲးခြားသောကြောင့် ဘူဝါဒ
င့် မျိုး ခွဲထားသည်-ဟု ကြော်သိသည်။

နိဂုဟီတ္ထ-သည်လည်း၊ တတော-ထိအပစ္စည်းမှ၊ ပုံ့-ရှု,သည်၊ ဟုတ္ထာ-
၍၊ အာကမာ-လာသည်၊ ဟောတိ၊ တ္ထာ နိဂုဟီတ်-ထိနိဂုဟီတ်သည်လည်း၊
ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ သရာ့နိဂုတ္ထာ-ရသာသရသုံး၊ အစဉ်လိုက်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓာတုသရတော-ဓာတ်၏ သရမှ၊ ပရဲ-နောက်၍၊
(အာကမာ-လာသည်)၊ ဟောတိ၊ စသဒွန်-ဖြင့်၊ ဉဲ ဉ်၊ ဧည့်ပစ္စယာစ-
ဉဲ, ဉ်, ဧ, ဧည့်ပစ္စ်းတိသည်လည်း၊ (ဟောနှီး) နိဂုဟီတသာ-၏၊ ဝဂ္ဂအံ့-
ဝဂ္ဂအံ့ပြု၊ ဉဲစ-ဉ်ရပ်၍၊ သံယောက္ခတ္ထာ-သံယုဂ်အဆုံး၊ ရှိသည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၊ ရုခို-ရုခိုသည်၊ နဲ ဟောတိ၊ (ကသွား-အဘယ်ကြောင့် သံယောက္ခ
ဖြစ်ရသနည်း။) တဒါဂမသာ-ထိနိဂုဟီတ် အာရုံကို၊ တရာ့ဟင်္ဂနာ- ထိသ-

၅၀၉။ တ္ထာ နိဂုဟီတ် ပေ၊ ပရဲ ဟောတိ—“ရခို+အ+တိ” ဟု အပစ္စည်းသက်ဖြီး
သောအံးခါ နိဂုဟီတ်ကို ထိပစ္စည်းမှ ရှုံး၍ လာဇေရမည်-ဟု ဆိုသောကြောင့် (ခို၏)
နောက်၍ လာရမည်လားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိရကား “တ္ထာ ပေ၊ ဓာတုသရတော ပရဲ
ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်၊ နိဂုဟီတ်ဟုသည် ပင်ကိုယ်ထုံးစံအားဖြင့် ရသာသရ၏ နောက်
သို့ လိုက်လေ့ရှိ၏၊ (ရသာသရနောက်က ပူးကပ်နေရမှ ရွတ်၍ဖြစ်၏။) ထိုကြောင့်
အပစ္စည်းမှ ရှုံး၍လာရမည်ဟု ဆိုသော်လည်း (ခို၏ သရ မရှိရကား) သရရှိသော
“ရဲ” တိုင်အောင် ရှုံးတိုးလျက် “ဦး” ဟူသော ဓာတ်သရ၏ နောက်၍ လာအော် “ရဲ”
ဟု ဖြစ်စေရမည်-ဟူလို့။

ဉဲစ သံယော ပေ၊ ဂဟထတော—“သံယောက္ခတ္ထာ” ဟူရှုံး “ရဲစ” ဟု
ဝဂ္ဂအံ့ပြုးမှ “သံယောက္ခ်”ဖြစ်သည်-ဟု မမှတ်ရ၊ “ရဲစ” ဟု ဖြစ်ခိုက်၍ပင် “သံယောက္ခ်”
ဟု ဆိုလိုသည်၊ သို့မှ “တဒါဂမသာ” စသော နောက်ဟောတုဝါကျနှင့် အဆက်တည့်
မည်၊ မှန်၏—“ရဲစ” ဟူရှုံး ဓာတ်သရည် သံယုဂ် မဟုတ်ရကား ရုသည် သံယောက္ခ်
(အဆုံး၌ သံယုဂ်ရှိသော သရ) ဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောအနာဖွယ် ရှိ၏၊
“တဒါဂမသာ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ရု၌ နိဂုဟီတ်တည်းဟူသော အသံရုံး၏၊
ထိနိဂုဟီတ်တည်းဟူသော အောရုံရှိသော ဓာတ်ကိုလည်း သံယောက္ခ်သဒ္ဒြာဖြင့် ယူနိုင်
သောကြောင့် ရု၌ ဥက္ကာ ဤ အပြုရ-ဟူလို့။

ဆက်ဦးအုံ—အညေသုတ္တ၌ အသံယောက္ခ်သည် ရှုံး၊ အသံယောက္ခ်သာ ရု၌
ကာရိတေသုတ်မှ လိုက်လာ၏၊ ထို အသံယောက္ခ်၌ သံယောက္ခ်အရ “စိုး-မှုး” စသော
တကယ်ဗိုလ် သံယုဂ်ဆုံးလျက်ရှိသော ဓာတ်များသာမက, “ရုမို-မှုး-ဘုံး” စသော
နိဂုဟီတ် အာရုံရှိသော ဓာတ်များလည်း ပါဝင်ကြ၏။ မှန်၏—“စိုးကို ရွတ်သည်အခါ

యొక్కవుక్కిప్రేడ్; గబాటాఱో—యుఫింట్రెండ్: గ్లోబ్స్తాల్వ్స్: || [“గార్డ్బాణో”
క్రీ “పిగ్గబాణో” భు పిడ్నపుగ్ త్వో.రథవ్వు] వొ-యీవువ్వున్; మధ్య-
లంచ్:గ్రీ ర్షుతి-పింట్రీ; లె; ర్షుణ్ణె, ల్లంతాప్తి: ల్లంగార్పి పట్టబుపుక-
ల్లంఅంగ్రా అంగ్రీవొ పట్టల్వ్స్:ట్యూస్క్రోవా: (ల్లం.గ్ల్రీ.ఎ.ప్రు పట్టల్వ్స్:ట్యూస్క్రోవా:);
ర్షుతి, ర్షుతి, ర్షుతి, ర్షుతిప్పి-ర్షుతి; లె; ర్షుతి భువొ
ర్షువుల్వ్వున్: గొతి-ప్రెంట్రీ;]

ကမ္မာ-၌၊ နိပုဇ္ဈာ-နိရျေးရှိသည်။ (ဟောတိ)၊ တသုစဝ္ဂု ယကာရု
ကူစွာဒိန္ဒ- တသုစဝ္ဂုယကာရ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ သမတ္တန္တသု- ဓာ
တွန်နှင့် တက္ကဖြစ်သော၊ ယပစ္စယသု- ယပစ္စည်း၏၊ ရုကာရေး- ရုအဖြစ်ကို၊
ကတေ- ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဝရွှေယောသာတွာဒိန္ဒ- ဝရွှေ ယောသာ ယောသာနံ
အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဒိုက္ခာ- ထိသုသည်။ မရွှေ- လမ်းကို၊ နိရှုဏ္ဏံ၏
ပရသုပဒ္ဒေ- ပရသုပုဒ် အဖြစ်သည်။ (သတိ)၊ နိရှုဏ္ဏံ- ပိတ်အပ်၏၊ ပေါ်
နိရှုဏ္ဏံမှ။

ရှိခို-ပိတ်လော ပေ । ရှိခိုမသေ-ပိတ်ကုန်လော နိရှိချိတ်-ပိတ်အပ်လော ပေ । နိရှိချိန်၊ ရှေ့ချိ ရှေ့ချိယျ-ရာ၏ ပေ । နိရှေ့ချိထ နိရှေ့ချိယျ-ပိတ်အပ်ရာ၏ ကြွောဒီ ရှိချိ-ပိတ်ပြီ ပေ । အရှိချိ (သာကုလပြ) -ပိတ်ပြ နိရှိချိအု (အာကိ ထူပြ) နိရှိချိ (ပရသာပုစ်ပြန်) -ပိတ်အပ်ပြ । နိရှိချိသု ရှိချိသု-ပိတ်အပ်လတဲ့ ပေ । ကြွောဒီ ॥

ဆိဒါ=ခြိုခဲကရဏေ-၂ပိုင်းပြခြင်း (ဖြတ်ခြင်း)၌....၏၊ ဆိန္တတိ-ဖြတ်၏၊ ဆိန္တနှစ်၊ ကမ္မာ၊ ဆိဇ္ဇတေ-ဖြတ်အပ်၏။ [အတွန်နှင့် တက္က ယကိုပြု၊ သဒီသရွေဘောလား] ပေ၊ ဆိန္တသီး၌-ဖြတ်ကုန်လတဲ့၊ သာသူ-သာ၏၊ ဆာဒေသ-ဆပြုရှုံး၊ ဆေ့စွဲတိ-ဖြတ်လတဲ့၊ ဆေ့စွဲ၌၊ ဆေ့စွဲတိ ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ကမ္မာ၊ ဆိန္တသီးတေ-ဖြတ်အပ်လတဲ့၊ ပေ ! လူစွာဘီ၊ ဘိဒါ=ဝိဒါရဏေ-၌ခြင်း၌....၏၊ ဘိန္တတိ-ခြဲ၏၊ ဘိန္တနှစ်·လူစွာဘီ။

ယူဇေ=ယောဂေ-အားထုတ်ခြင်း၌....၏၊ ယူဇ္ဇတိ-အားထုတ်၏၊ ယူဇ္ဇတိ၊ ယူဇ္ဇတေ-အားထုတ်အပ်၏၊ ပေ၊ ယူဇ္ဇတု-အားထုတ်လော့၊ ယူဇ္ဇတံ-အားထုတ်အပ်လော့၊ [“ယူဇ္ဇ” ဟု ရှိလျှင် ကတ္တရှုပ်၊ “ယူဇ္ဇ” ဟု ရှိလျှင် ကမ္မာရှုပ်ဟု သိပါ။] ပေ၊ အယုဇ္ဇသီ-အားထုတ်ရာပြီ၊ အယုဇ္ဇသုထ၊ အယုဇ္ဇသီ-အားထုတ်အပ်ရာပြီ၊ လူစွာဘီ။

ဆိန္တ ဆိန္တသီ-အဇ္ဇတနှစ်ဖြင့် အဇ္ဇတနှစ် ဖြတ်ပြီ၊ အဇ္ဇတနှစ်သု ”လည်းရှိ၏၊ ဆိဒါ ဓာတ် အပွဲည်း နိဂုဟိတ်လာ၍ “ဆိဒါ+ဗီ” ဟု ဖြစ်ရာ ပျော်နေဖြင့် နိဂုဟိတ်ချေ၊ သံယောဂ္ဂ ဖြစ်ဖို့ ဆိန္တ လူကို အညေသာဖြင့် စေခြုံပြု၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ဒကို အကို အျိုးပြု၊ ဆေ့စွဲ အသီသရွေဘော၌ လော်လာ၊ ဘိဒါဓာတ်ပြုလည်း “အဘေးအို-ဖေါက်ဖွဲ့ပြီ” ဟု ရှိ၏၊ သဒီနှစ်တိ၌ ထိရှုပ်များအတွက် “ဆိဒါ ဘိဒါနဲ့ မဇ္ဇတနှစ်ယဉ်” ဟု သုတ်တည်၍ “ဆိဒါကို နွေ့စွဲ-ဘိဒါကို ဘေးအွှု” ပြု၏၊ မောဂလ္လာနှစ် လာဘ ဝသွဲ့ဆုံး ဘိဒါ ရာဒါနဲ့ စွဲ့” သုတ်၏ ယောဂိုဘာဂြင့် အဇ္ဇတနှစ်နောင်းရှုံး ဒကို စွဲ့ပြုသည်။

[ဆောင်] ဆောင် ဆောင်၊ ရုပ်နေရှိမှု၊ ဆိဒါအနေ၊ မိန္ဒုရော်၊ တစ်ထွေကွန်၊ ဓာတ်ပြုင့်၊ ဒီဇိုဒ်အူ၊ စံဆပြုရှုံး၊ တစ္ဆုံးညာ၊ ကြော်ပြုးနိုင်သည်။

သာသာ လွှာဒေသ ဆေ့စွဲတိ-၍၍ ဆေ့စွဲတိ၌လည်း အပွဲည်း နိဂုဟိတ်လာ၍ နိဂုဟိတ်ကို ချေ၊ စုံခိုပြုလျှင် “ဆောသီတီ” ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုနောက် ကရာယာ သပစ္စယ သာ ကာဘောသုတ်၏ သပစ္စယသဒီပြုဖြင့် သုကို ဆပြု၊ ပျော်နှစ်သု ဇော ဆပစ္စယ သုဖြင့် ဒကို စပြု၊ အပွဲည်းကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ၊ “ဆေ့စွဲတိ ပြီး၏၊ “ဘေးဘေးတိ-ဆုံးလတဲ့” လည်း နည်းတူ၊ ကာလာတိပွဲ့ဖြင့် “အဇ္ဇတ္တာ-ဖြတ်ရာပြီ၊ အဘေးဘေး-ခွဲရာပြီ” ဟာလည်း ရှိ၏၊ [ဆေ့စွဲတိ၊ ဆေ့စွဲ၌၊ ဆေ့စွဲသီ၊ ဆေ့စွဲထ၊ ဆေ့စွဲမိ၊ ဆေ့စွဲမာပေး၊ ဆေ့စွဲ၊ ဆေ့စွဲမှု] ဟု စဉ်။] ဆေ့စွဲတိရုပ်ပြုကာ လူကာရာဂမော အသုတ္တရာတုကုမှုပြု လူလာ၊ ပြုရပ်ကို အခြားကျမ်းတို့၌ မပြု။

ယူဇေ=ယောဂေ-ရာဓာတိဖြစ်မှ အားထုတ်ခြင်း အနက်၊ ဒီဝိဒါဖြစ်မှ သာင့်လျော်ခြင်း အနက် (“ယူဇ္ဇတံ-သာင့်၏” စသည်), စရာဒီဖြစ်မှ ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်၊ ဘုဝါဒီ စရာဒီ ဂုဏ်းဖြစ်မှ နောင်ဖွဲ့ခြင်း (ယောထွေ့-နောင်ဖွဲ့ကြောင်းကြီး)-ယဉ်ကပ်ခြင်း” (ယော တော့း-ကပ်ယဉ်၍) အနက်တို့၌ ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် (“ယောဂေ-ယဉ်ခြင်း” ဟု မပေးဘူး) “အားထုတ်ခြင်း” ဟု ပေးသည်။

ဘု။=ပါလန် ဖျဝာရတေသု-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ စားခြင်းတို့၌...၏။ ဘု။။တိ-စား၏။ ဘု။။နှိုး၊ လူစွာဒီ။ ဘု။။သို့ယို့ယို့-၌။ ကရသု သပစ္စယသု ကာဟောတိ သုဇ္ဈာ-၌။ သပစ္စယဂ္ဂဟတောန-ဖြင့်။ ဘု။။တော့-ဘု။။မြောက်မှုလည်း၊ သုသု-သု၏။ ခါအေသာ-ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ကောခေါာတိ-ဖြင့်။ ခာတွေ့သု-ခာတွေ့နှုန်း၏။ ကာအေသာ-က အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ရုံး-ရုံး အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဘောက္ဗာတိ-စားလတဲ့၊ ပေ । လူစွာဒီ။။

မှု။=မောစနေ-လွှတ်စေခြင်း (လွှတ်ခြင်း)၌....၏။ မှု။။တိ-လွှတ်၏။ မှု။။မှု။။မှု။။မှု။။တိ-လွှတ်အပ်၏။ မှု။။မှု။။မှု။။မှု။။တိ-လွှတ်လော၊ ပေ । မှု။။တိ-လွှတ်အပ်လော၊ ပေ । မှု။။၊ မှု။။ယျု-လွှတ်ရာ၏။ မှု။။စွေ့-လွှတ်အပ်ရာ၏။ [“မှု။။ထ-လွှတ်ရာ၏” ဟု ကတ္တုရှုပ်လည်း တစ်ချို့စာ၌ ရှိ၏။] ပေ । အမှု့သု-လွှတ်အပ်ရာပြီ၊ လူစွာဒီ...ရှုစာဒိနယာ-ရှုစာဒီ ဓာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိုင်းတော့)။

ဘု။=ပါလန်ဖျဝာရတေသု—“ဘုံ-မြေကို၊ ဘု။။တိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏။ လူတိ ဘု။။အော-မင်းမည်၏” ဤ၌ ပါလန် အန်က်ဟောတည်း၊ ဖျဝာရဘု (ဒီအဝ+ ဟာရ) ဟူသည် မံတွင်းသို့ ဆောင်ခြင်း စားခြင်းပင်တည်း၊ “အဘုံအတိ-လကျာရစ် လည်၏။ ဝါ-ဝဲလည်၏၊ ခွေ၏” စသည်၌ အာရေးရှိသောကြောင့် လကျာရစ်ခြင်း၊ တင်ပလှုင် ခွဲခြင်း စသော အန်က်များကိုလည်း ဟောသေး၏။

ဘောက္ဗာတိ မောက္ဗာတိ—“ဘုံ၏ အသုတိ” ဟု ဖြစ်သောအခါ နိုင်ယိတ်ချေ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် အပစ္စည်းကိုလည်းချေ၊ သုကို ခပြု၍ သံယောက္ခာ မဖြစ်ဖို့ ဘုံတဲ့ ရုံးပြီ၊ ကောခေါ်ဖြင့် မိကို (က်) ပြု၊ ပြီး၏။ “မောက္ဗာတိ-လွှတ်လတဲ့” ၌ ဤ ဤနည်းပင်။

မှု။=မောစနေ—“မောစနေ” ၌ ကာရိတ် အောပစ္စည်း ကျေသည်၊ ထိုကြောင့် “လွှတ်စေခြင်း” ဟု ပေး၊ “လွှတ်စေ” ဟူသည် “လွှတ်” နှင့် အမို့ယှဉ် ညီ၏။ ထိုကြောင့် “လွှတ်ခြင်း” ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ ဤမှစာတော်သည် ရာသိဖြစ်မှ “စာ-စွဲန်လွှတ် ခြင်း အန်က်” ရှိ၍ သကမ္မကတည်း၊ “ဂါပါလော ဂါးကဲ မှု။။တိ-နွားကြောင်းသား သည် နှားကို စွဲတ်၏” စသည်တည်း၊ ဒီဝါဒိဖြစ်မှ “မောက္ဗာ-လွှတ်ခြင်းအန်က်” ရှိ၏။ ထိုကြောင့် ဒီဝါဒိ မှု။။တိ-လွှတ်၏” ဟုလည်းကောင်း၊ ကံမရှိသော အကမ္မကြိယာများ ဖြစ်ကြရသည်။

ଶିଳ୍ପିକାନ୍ତଃ

ဒီဂု=ကိုယာ၊ ဝိဇ္ဇိသာ၊ ဗျူပဟာရ၊ အုတိ၊ ထုတ်၊ ဂတ်သု-ကစားပျော်မြှုံးခြင်း၊ အောင်နိုင်လိုခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း၊ ဂတ်အနက်တို့၌....၏၊ ပုရော်ယာ-အုံ၊ ဓာတ္ထဲလောပါးဘဏ္ဍာဖြတ်ယော-ဓာတ္ထဲချေခြင်း၊ ဝိဘတ်သက်ခြင်းတို့သည်။ (ဟောနှိပ်)။

୬୧୦॥ ଶିତିକିଟୋ ଯେବା॥ ॥ ଗନ୍ଧି-କୁ ଶିତିକିଟୋପର୍ବ-କୁଞ୍ଚିତବୀବା
ଶିତାତ୍ମୀପଢ଼ୁଥେବୁ-ତ୍ରୀଣ୍ଗାଦୁ: [“ଶିତିକିଟୋପର୍ବ” ପୁଣମ୍ବା:
ମୁଣ୍ଡମାଳ୍ଲିକ ଗୁରୁତ୍ବି] ଶିତିକିଟୋ-ଶିତି ଅଶ୍ରୁବୀବା ଚାତ୍ରିକିଟୋ-କୁ
ଯାପଢ଼ୁଥେବୁ-ଯାପଢ଼ୁନ୍ଦ୍ରିଯାବୀନ୍ଦ୍ରିୟ: ହେବାତି॥

ୟାଠା କିମ୍ବା କିମ୍ବା, କିମ୍ବା କିମ୍ବା ॥ ॥ କାମରୁକାତିହି-କାମରୁକ ଆଶ୍ରିତାରେ
ଦୂର୍ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା କିମ୍ବା-କାରା ପ୍ରେରିତାରେ କାନ୍ତିକାରୀ । ଲୁତି-ଯ୍ୟାକାରୀ । ଓଠି-(ଫଟି)ଯ୍ୟା
ମନ୍ତ୍ରାଳୀ । ବିଦୟାବାଲ୍ଲବାଦୀକା-ଜ୍ଞାନ୍ଦ୍ରାଳୀ-ବୁଣୀ ଆପ୍ରତିଭାବରେ ବାଲ୍ଲବିକୁ ଯୁଦ୍ଧ
ଚିନ୍ତାରେ । ଉତ୍ତର୍ମାନ-ରାଜକୁତ୍ତିଗ୍ରହି । କିମ୍ବା-ଜ୍ଞାନ୍ଦ୍ରାଳୀକାରୀ । ଲୁତି ଓଠି ॥

“ဩဝါယရ။” “ဝိ+အဝ+ယရ” မှ ဖြစ်လာသောကြောင့် ဝါယရနှင့် အနက်
တူ ဩဝါယရ-ကယ်လွှာ လက္ခဏာ (ရောင်းခြင်း ထိခိုင်း လက္ခဏာရှိသော
လဲလှယ်မှု) ဟု ဆိုသောကြောင့် ရောင်းဝယ် လဲလှယ်မှု “ဩဝါယရ=ဝါယရ” ဟု
ခေါ်၏၊ ကြေသုပိုယွှာနာဒီ သလ္ာရ ဒါနိုဟတ်-အစိုးရသု၏ အဖြစ်ဟူသော ရားထူး
စသော သလ္ာရရှိ ပေးခြင်း ယူခြင်းကို၊ ကရောက္ခာ-ပြုကုန်လျက်၊ ဒီဇိုင်း ဝါယရနှင့်
လဲလှယ်တိုက်ကုန်၏၊ ကြတိ အောင်၊ ပြုဝါယရ၏ ပြောဆိုခြင်း အနက်ကိုယျှော် “လော
ကသု-လောက၏၊ ယုဇ္ဇာယုဇ္ဇာ-သန် မသန့်ကို၊ တံတး အုဇ္ဇာနှင့်သာသန်-ထိထိုး
အကျိုးရှိသော အဆုံးအမကိုး၊ ဒီဇိုင်း ဝါယရနှင့်-ပြောဆိုတိုက်ကုန်၏၊ ကြတိ အောင်၏】

ယရှုဟင်-ယ သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း၊ [မြန်မာမျိုး "ယော" ဟု ရှိ၏။] စဝ် ယကာရဝကာရဇ္ဈနီ-လည်းကောင်း၊ သမတ္ထနသုတေ-လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂရပမိုစ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထတေ။

ဒီဇွန် ဒီဇွန်၊ ပေါ် လူစွာခို—ပည့်မှစ၍ ပရေသယပ် ကတ္တာရှင်၊ အတွေ့နောပ်ဖြင့် ကမ္မရှင်ဟဲ ခွဲမြားသားသောကြောင့် ကာလာတိပဲဌို့ အခို့စိသာထံ (ကမ္မ) အခို့စိသာထံ (ကမ္မ) ဟဲ ခွဲမြားသင်၏၊ စာအပ်များ၏ကဲး ပုဂ္ဂိုလ်ဘုန်တေသန။

သိဒ္ဓ=တစ္ဆေးသန္တနာနဲ့-ချည်မြှင့်အစဉ်ကို ပြုခြင်း၏ ဝါ-ချုပ်စပ်ခြင်း၌... ၏၊ သိမ္မတိ-ချုပ်၏၊ ပေါ်အသိမ္မသု-ချုပ်ရာပြီ၊ လူစွာဘီ၊ ပဒ်=ဂတိမ္မ-၌... ၏၊ ဥပုဇွာ-ဥရေးရှိသည်လည်းကောင်း ဒီထဲ-လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တထာကတ္ထရီ စာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ သမတ္ထရှိသု-သော၊ ယကာရှိသု-၏၊ ကောရေး-ပြု၊ ဒီထဲ-လည်းပြီ။ [ရှေ့ "ဒီထဲ" သည် ပဒွေကော် အတွက်၊ နောက် "ဒီထဲ" ကား ဒေ ဒွေသာ်အတွက် တည်း] ဥပုဇွာတိ-ဖြစ်၏၊ ပေါ် ဥပုဇွာရေး-ကုန်၏၊ ကမ္မ၊ ပဋိပဇ္ဇတော်-ကုန်အပ်၏၊ ပေါ် ဘာဝ၊ တယာ-သင်သည်၊ ဥပုဇွာတော်-ယခုဖြစ်ခြင်း၊ တထာ၊ ဥပုဇွာတူ-လော၊ ဥပုဇွာယျ-ရုံ၏၊ ဥပုဇွာ၊ ဥပုဇွာထဲ-ဖြစ်ပြီ၊ ဥပုပါဒီ၊ ဥပုဇွာ-ဖြစ်ပြီ၊ ဥပုဇွာ-ပြီ၊ (အကို ဇူပြီ)၊ ဥပုဇွာသုတိ-လတဲ့၊ ဥပုဇွာသု-ဖြစ်လောက်ရာပြီ၊ လူစွာဘီ။

ဗုဒ္ဓ=အဝဂမနေး-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌... ၏၊ [အဝ=သက်ဝင်၍] ဝါ-ထိုးထွင်း၍+ဂမန=သိခြင်း၊ စိတ်ဖြင့် သိသကဲ့သို့ သာမန်-အပေါ်ရဲ့သိ မဟုတ်ပဲ အထဲရောက်အောင် ထွင်းဖောက်သက်ဝင်၍ သိခြင်းကို "အဝဂမန်" ဟု ဆိုသည်။ လိုရင်းမှာ ညာကြုံဖြင့် သိခြင်းပင်တည်း။ ယကာရပရတ္ထာ-ယ အက္ခရာ နောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နဲ့ ဝိခိုး-ဝိခိုး မဖြစ်၊ ချကာရာအေ သောဝ-ချ အပြုသည်သာ၊ ဝိသေသာ-ပဒေတ်မှ ထူး၏၊ [ပဒေတ် ၌

သိဒ္ဓ-တန္တသွားနေ့—"တန္တ=ချည်မြှင့်+သန္တနာ=အစဉ်" ဟုသာ အနက်ထွက်၏၊ သို့သော စာတ်ထဲးစံမှာ ခြင်းကို မဟော-ကြိယာကိုသာ ဟောသောကြောင့် အထွောတိ သယနည်းအား-ဖြင့် "ချည်မြှင့်အစဉ်ကို ပြုခြင်း၌" ဟု ပေးသည်။ ထို့ချည်မြှင့်အစဉ်ကို ပြုခြင်းဟုသည်လည်း ချည်မြှင့်ချင်း ဆက်နေအောင် ချုပ်စပ်ခြင်းပင်တည်း။ [သိမ္မ၌ သိမ္မ၌ နောက် "ကွမ်မတွေးဖို့ ယလောရာကာရှိသု (ယ၏ အကို) အတွေ့ဆုံး (လည်းပြီ) သိမ္မတိ သိမ္မ၌" ဟု ရှိသေး၏၊ မကောင်းလှ၊ ထိုသိမ္မတိ ရပ်မျိုးကို သဒ္ဓနိတ်၌ "ကာရိတ်ရပ်" ဟု ဆိုသည်။]

ဥပုဇွာ—နှိုးကာ၌ "ဥပုဇွာတွေးဖို့ ယဝမဒနာတိ သုတွေ့နဲ့ အကာရာကမာ" ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဥပုဇွာ ပဒေတ် ဟိယျတ္ထနဲ့ အာဝိဘတ်၊ အလော၍ "ဤ အ ပဇ္ဇာ" ဟု ဖြစ်သောအခါ (ဒိ)လာ၊ ဥပုဇွာထို့ အတွက်နောပ် တွေ့ကို ထပြုရှိသာ၊ ဥပုပါဒီ၌ အန္တတနဲ့ လျှပ်စာတ်၊ ယပစ္စည်းကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချော၊ အသေသုစသုတ်ဖြင့် ပ၏၊ အကိုဝိခိုးပြီ၊ ဥပုဇွာ၌ (အ-ဒ) မလာ၊ ဥပုဇွာသု၌ ကာလာတိပစ္စာကြောင့် အလာ၊ "ဥပုဇွာသု" ကား အ မလာသော ရပ်တည်း၊ မြန်မာမူ၌ "ဒ" မပါဘဲ ဥပုဇွာ-စသည်ဖြင့် ရှိသည်ကား နှိုးကာနှင့် မည်။

ତତ୍ତ୍ୟକୃତ୍ରା ଏ ପ୍ରିୟ ହ୍ରୀତି ଠତ୍ତକୃତ୍ରା ଏ ପ୍ରାଣିନିଃଚା ଦ୍ୱାବସ୍ଥା
ଅଲ୍ଲେବୁତ ଯୁତ୍ତିକୁ “ବୁଂଙ୍ଗାକୁମି ଯାଦୁକା” ରବୁନ୍ତିପ୍ରିୟ ଯତ୍ତମୁତ୍ତିଶ୍ଵରୀ
କ୍ଲାନ୍ ହ୍ରୀତି ଯକ୍ଷକାରୀଃଚାନ୍ଦ୍ରାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିଲବ୍ୟଃ ମହିରା] ମୁଁ-ତାରୀଃଗ୍ରୀ
ଭୁଣ୍ଟି-ଚିରୀଃ ପେ । ତମ୍ଭେ-ହ୍ରୀତି ମଧ୍ୟା-ଚାନ୍ଦ୍ରାତ୍ମକ ମୁଁଖେ
ଚିରୀଃ ପେ । ଭୁଣ୍ଟି-ଚିରୀଃ ପେ । ଭୁଣ୍ଟି-ଚିରୀଃ ପେ । ଭୁଣ୍ଟି-ଚିରୀଃ
ଅଭୁଣ୍ଟି ଅଭୁଣ୍ଟି-ଚିରୀଃ ପେ । [ଆଗନ୍ତି ଛପି] ଭୁଣ୍ଟି-ଚିରୀଃ ଅଭୁଣ୍ଟି-
ଚିରୀଃ ॥

ଯୁଦ୍ଧ=ଵାମୁହାରେ-ପ୍ରିଣ୍ଡଃଫ୍ରା ବୁଟରେଟିଲ୍ରିନ୍ଡଃକ୍ଷୁ....ଏଣ୍। [ଶର୍ତ୍ତଦିଗ୍ନିଲ୍ରିନ୍ଡଃ, ତାତିଗୋବ୍ରାନ୍ତିନ୍ଦ ତାତିଗୋବ୍ରାନ୍ତ ତାତିଫର୍ଗିନ୍କୁନ୍ଦ ତାତିଫର୍ଗ ବୁର୍ଗିନ୍କୁର୍ଗିବାତିପ୍ରିତ ବୁଟରେଟିଲ୍ରିନ୍ଡଃଗ୍ରି “ଵାମୁହାର୍ବ” ହୁ ଖୁବିବଳ୍ପି] ଯାଖୁତି-ତାତିଦିଗ୍ନିଏଣ୍। ଯାଖୁତିକ୍ରିତ୍ ଗୁରୁ=ଗୋପ-ତିତିପିଃଲ୍ରିନ୍ଡଃକ୍ଷୁ....ଏଣ୍। ଗୁଖୁତି-ତିତିପିଃଏଣ୍। ଗୁଖୁତିକ୍ରିତ୍ ରିତ=ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ-ତିତିପିଃଲ୍ରିନ୍ଡଃକ୍ଷୁ....ଏଣ୍। ରିଖୁତି-ତିତିପାର୍କିଣ୍ଡି (ପରିତିଏଣ୍)। ରିଖୁତିକ୍ରିତ୍ ଲୁହୁତିକ୍ରିତ୍ ଅବ୍ୟା=ପଞ୍ଚକେ-ଫୋର୍ମିପ୍ଲ୍ରିନ୍ଡଃକ୍ଷୁ....ଏଣ୍। ଗା ରିପରିଯାଲ୍ୟାତି ଯୋଗିବିବା ରେକ୍ଟ-ଫ୍ରିଜ୍ ରିପରିଯାଲ୍ୟା-ହାନ୍ତିନ୍ ଯାଏଣ୍ ରୈଫୋର୍କ ପ୍ରିନ୍ଟଲ୍ରିନ୍ଦଃବଳ୍ପି] (ଭୋତି)। ବାକୁଯୁତି-ଫ୍ରିଜ୍ଏଣ୍। [“ବର୍ତ୍ତ-ମ୍ରାହିଗ୍ରି ବାକୁଯୁତି-ଲେବ୍‌ବୁନ୍ଦିପ୍ରିନ୍ଟିଫ୍ରିଜ୍ଏଣ୍” ଠିକ୍କା ଆର୍ବାମ୍ବିତାବଳ୍ପି: “ଵ୍ୟବ୍ସ୍ଥ ହାତ+ଯତି”କ୍ଷେ ହାନ୍ତିନ୍ ଯାଗ୍ନି ରୈଫୋର୍କପ୍ରିନ୍ଟିବଳ୍ପି] ବାକୁଯୁତି-ଫ୍ରିଜ୍ଏଣ୍ଡିନ୍। ଲୁହୁତିକ୍ରିତ୍ ଅନ୍ତି-ବଳ୍ପି! ଉପ୍ରେମ୍ବାନ୍ତି-ବଳ୍ପି! ଅପ୍ରିବଳ୍ପିବଳ୍ପିବଳ୍ପି! ରିକେଲେବଳ୍ପି-ତାଃଏଣ୍। ମହାତି-ବୀଜିନ୍ଦି! ମହାତି, ଲୁହୁତିକ୍ରିତ୍

သဲ အာပုလွှာ-သဲရေး အာရေးရှိသော ဒါ-ဒါသန္တိသည်။ အာဒါနေ-
ယူခြင်း၌....၏၊ ကွန်စာတုတွေ့ခိုနာ-ဖြင့်၊ ယမိ-ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓမ္မတ္ထိ
သာ-ဓမ္မတ္ထိ အာ၏၊ လူကာရေး-လူပြု သီလံ-သီလကို၊ သမာနိယတိ-
ယူ၏၊ ဒါ-ဆောက်တည်၏၊ သမာနိယန္တိုး လူစွာ့အီ။ [ကံဟော၌ “သမာနိ
ယတေ” ဟု ဘုဝါရိရှုံးဖြစ်၏။]

တုသ=ပိတိမိ-နှစ်သက်ခြင်း၌....၏၊ ယပစ္စယသု-၏၊ ပုံမ္မရူပတ္တံ-ပုံမ္မရူပြု (တထာက္ခာရီစဖော်ပြု)၊ တသုတိ-နှစ်သက်၏၊ တသုတိ လွန်အို တထာ၊ သရဲ=ဥပသမ-၌မ်းခြင်း၌....၏၊ သမ္မတိ-၌မ်းအေ၏။ [ပါကို ပုံမ္မရူပြု] သမ္မတိ၊ ကုပ်=ကောပေ-စိတ်ဆိုးခြင်း၌ (တစ်နည်း၊ “ကောပေ-ပျက်စီးခြင်း၌....၏၊ ကုပ္ပါတ်-စိတ်ဆိုး၏၊ ဝါ-ပျက်စီး၏၊ ကုပ္ပါတ်။

နေ=ဇနနေ-ဖြစ်အောင်ပြခြင်း၌....၏၊ နောဒီနမာတိမိ စာတိဇ္ဈာ-ဤ၏ သတ်၌၊ [ဇ္ဈာစ-ဟု စပါသည်ကား အပို့] ဇနာဒီနမာတိ ယောဂဝိဘာရေန-ဖြင့်၊ ယမို့-ယပစ္စည်းကြောင့်၊ စာတွန်သု-စာတွန် (နှု)၏၊ အာကာရော-အာပြု၊ အယတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်အောင်ပြ၏၏၊ ပေါ် ကမ္မာ၊ ဇနီယတိ-ဖြစ်အောင် ပြုအပ်၏၊ ဇနီယတိ၊ အယတု-ဖြစ်လော၊ ပေါ် အကော်၊ အနီ-ဖြစ်ပြီ၊ (ယပစ္စည်းကို သတ်ကြုံးဖြင့် ချော်) အယိသုတိ ဇနီယတိ-လတု၊ အာယိသု အဇနီယ် လူစွဲဖို့....ဒိဝါဒီနယော-ဒိဝါဒီစာတ်တို့ကို သိ ကြောင်းနည်းသည်၊ (နိုင်တော်)။

သွေးခို့စိုက်း

သူ= သဝနေ-ကားခြင်း၊ နားထောင်ခြင်း၌....၏၊ ပုရေရိယူ-သို့၊ ဝိဘာတွေဖွေ့တိုး

၅၁၂။ သွေးခို့တော် ထူ ထာ ဥယာစာ။ ၁။ ကတ္တရို့၌၊ ဝိဟိတေသူ ဝိဘာတို့ပစ္စယေသု [“ဝိဟိတေသူ ဝိဘာတို့ပစ္စယေသု” ဟု သီမှု၌ ပါသည်။] သူလူစွဲမာဒီတော်-သူ အစရှိသော၊ စာတိဂဏေတော်-၌၊ ထုဏာဥယာ လူတို့-တူ၊ ထာ၊ ဥယာဟူကုန်သော၊ စတေပစ္စယာ ဟောစို့၊ အညာသူ စာတိ ဇ္ဈာ-ဤ၏ သတ်၌၊ စုံဟာရေန-ဖြင့်၊ ထုပစ္စယေသု- ထုပစ္စည်း၏၊

၅၂-၅၃၄။ သွေးခို့တို့ ဤစာတ်ကို သကမ္မာကစာတ်ဟု ဆို၍ “ညာတိတိ မသေ ရှုပ်၊ ကရောတိတိ အဇ္ဈာ” ဟု ဖွင့်၏၊ မညာတိကဲ့သို့ ညာတိဟု ရပ်ရှု၍ (ဖြစ်အောင် ပြ၏) ဟု အနက်ဖွင့်သည်၊ “ဇနီးပါတုဘာဝေ-ထင်ရှုးဖြစ်ခြင်း၌” ဟူသော စာတ်ကို အကမ္မာကစာတ်ဟု ဆို၏၊ ထိုကြောင့် “အယတိ-ဖြစ်၏၊ ဇနီး-ဖြစ်ခြင်း၊ ဇာတိ- ဖြစ်ခြင်း” စသည်၌ ဇနီစာတ်ဟု၏၊ “ဝိစာယတိ-မွေးမွား၏” ဟူရာများ၊ ဝိရှေးရှိသော ကြောင့် ဇနီစာတ်သည်ပင် သကမ္မာက ဖြစ်ပြန်သတဲ့၊ ဤအနေစာတ်ကား သကမ္မာကစာတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ဇနနေ-ဖြစ်အောင်ပြခြင်း၌” ဟု ပေါ်သည်၊ ကမ္မာ “ဇနီယတိ” ဟု ကာရိတ်မပါဘဲ သူချည်းသက်သက် ကံဟောဟု ဆိုသောကြောင့် ဤအနေစာတ်၏ သကမ္မာကအဖြစ်ကို ရုပသီခို့၍လည်း အလိုကိုသည်။ [အဇ္ဇာန် စသည်၌ “အဇနီး-ဇန ယိသုတိ၊ အဇနီယိသု” ဟု ပါ၍ပျက်၏၊ “အဇနီး၊ အယိသုတိ၊ အအယိသု”ဟု ပါ၍မှန် ရှိ၏။]

၅၀၁ခို့နှင့် ဒိဝါဒီ အခြား။ ၁၃၈ခို့ ပါဝင်သော ဆိုဒီ-ဘိဒီ ယုဇ္ဇာ-မှစ တို့သည် ရုသာဒီဖြစ်လျှင် သကမ္မာကဖြစ်၍ “ရှုကဲ့ ဆိုနှုတ်” စသည်ဖြင့် ရပ်ရှု၏၊ ဒိဝါဒီဖြစ်လျှင်ကား အကမ္မာကစာတ်ကည်း၊ “ရုကြော ဆိုနှုတ်-သစ်ပင်ပြတ်၏၊ ယုဇ္ဇာ ဘို့တိ-အိုးကွဲ၏၊ ယုဇ္ဇာတိ-သင့်၏၊ ခုက္ခာ-ဆင်းရှုမှ၊ မှစ္စနှုံး-လှတ်ကြပါစေ” ဤသို့စသည်ဖြင့် ရပ်ရှုရ သည်။

ဂုဏ်-ပြု၊ တဖော်ဝ-ထိအညာသုစ သုတ္တိပင်၊ အနုဝတ္ထိတ ဝါရိယဏေနှ-
လိုက်အေပါးသာ ဝါသွေ့ကြောင့်၊ သွားခိန့်-သူ အစရှိသာ ဓာတ်တို့၏၊
ကုဏာဒီသု-ဏု ဏာ အစရှိသာ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ဂုဏ်-သည်၊ န-မဖြစ်။
[“ယုဝါးနှာနံပါ ယဏာဏာ၊ နာ နိုင်းခီသု ဂုဏ် န” ဟု ဝါသွေ့က အသန္တိပါ
ပြခဲ့သာကြောင့် ဂုဏ် မဖြုရ-ဟူလို့။]

ဓမ္မ-တရားလို့၊ သုဏောတိ-နာ၏၊ သရလောပါဒီ၊ သုဏ္တိ-နာကုန်၏၊
[“သုဏောအို” ဟု ဖြစ်သောအခါ ရှေ့သုကိုရွေ့၊ နောက်အသို့ ကပ်ခြင်းကို
“သရလောပါဒီ” ဟု ဆိုသည်။] သုဏောသီ၊ ပေါ့၊ သုဏောမ၊ ဏာပစ္စယေ-
ဏာပစ္စည်း၌၊ သုဏာတိ၊ သုဏ္တိ၊ သုဏာသီ၊ ကွစ်ဓာတုတွေ့အိနာ-ဖြင့်၊
ရသုတ္တိ-ပြု။ [ဏာ၌ ရသုပြု-ဟူလို့။] သုဏာသီ-နာ၏၊ ပေါ့၊ ကမ္မာ၊
ယပစ္စယေ-ကြောင့်၊ ကွစ်ဓာတုတွေ့အိနာ-ဖြင့်၊ ဒီယော၊ သူယတေ-ကြားအပ်
၏၊ ပေါ့၊ ဒီဖော်-ဒွေးသော်နောင်းရှုံး၊ ရသုတ္တိ-ပြု။ [“သူယတေ” ဟု ဒီယ
ဖြစ်ပြီးမှ၊ ယကို ဒွေးသော်ပြုလျှင် ကွစ်ဓာတုဖြင့် ရသုပြန်၍ ပြုရမည်-ဟု
ဆိုလိုသတတ်။] သူယျေတိ-ကြားအပ်၏၊ သူယျို့-ကုန်၏၊ သူယျို့
ဝါ-ဟုလည်းရှိ၏။ [ရသုမပြုဘဲလည်း ရှိသည်-ဟူလို့။]

သုဏောတု-နာလော၊ ပေါ့၊ သုဏောမ၊ သုဏာတု၊ ပေါ့၊ သုဏာ၊ သု
ဏာဟို၊ သုဏာထု၊ ပေါ့၊ သုဏာမသော။ [“သုဏာဟို” ဟု ဖြစ်ပြီးနောက်
ကွစ်ဓာတုဖြင့် ဏာကို ရသုပြုပြီးမှ ဟိုလောပဲ ဝါသုတ္တိဖြင့် ဟိုကို ချေလျှင်
“သုဏာ” ဟု ဖြစ်၏။] ကမ္မာ-၌၊ သူယတေ-ကြားအပ်လော၊ သူယန္တိ၊ သူယတု၊
သူယန္တိ၊ သုဏေ သုဏေယျေ-နာရာ၏၊ ပေါ့၊ သုဏေယျာမေ့၊ [ဏုပစ္စည်း

၁၁။ ဤသုဓာတ်သည် ဘူဝါဒီဖြစ်မှ သန္တန်-စီးသွားခြင်း (သဝတိ-စီး၏),
နေန်-ဖြစ်အောင်ပြခြင်း (အဖော်-အနေက်တို့ကို သဝတိ-သီးတတ် ပွားတတ်၏),
လူသုရုပ်-အစီးရောင်း၌လည်း ဖြစ်သတဲ့၊ ဝိ ရှေ့ရှိလျှင် ဝိချာတ-ထင်ရှားခြင်း (ဝိသု
တော်-ထင်ရှား၏), ဝိ ရှေ့မရှိဘဲလည်း “သုတော်-ထင်ရှား၏” ဟု ရှိ၏၊ သွားခိန်မှ
သန္တန်-စပ်ခြင်း၊ မထန်-မွေးနောက်ခြင်း၊ နာန်-ရော်းခြင်း၊ သုတေ-ကြားနာခြင်းတို့၌
ဖြစ်၏၊ ဘူဝါဒီ သွားခိ ဂုဏ်းဖြစ်မှ ကတိ-သွားခြင်း၌ ဖြစ်၏၊ ဘူဝါဒီ သွားခိ ကိယာခီ
၃ ဂိုဏ်းဖြစ်မှ ပိုမြန်-နိုပ်စက်ခြင်း အနက်၌ ဖြစ်၏-ဟု ဓာတုဖွေ့ဆို မိန့်သည်။
[“ပရ် သုန္တိ ဟိုသုန္တိ တောနာတိ ပရသု” ကား ပိုမြန်ဖွေ့ဆိုတည်း။]

သု, သူ-သန္တန်သုရော, ဒိ-ဒိချာတေ သွားခီ

မထ နာန် သုတေ ဘူသွာ, ဂတေ ဘူသွာကို ပိုမြန်။

ကာ ပစ္စည်း ၂ မျိုးလုံးပင် “သုကေ” စသည်၌ သက်နိုင်၏။] သူယောက်
သူယောယျ-ကြားအပ်ရာ၏၊ အသုကို သုကို-နာဖြီ၊ အသုကိုသု သုကိုသု၊
(ဉာဏ် ဉူပြီ)၊ အသုကိုတွေ၊ အသုကိုသု၊ အသုကိုမှာ သုကိုမှာ၊ အသု
ကိုတွေ သုကိုတွေ (အကို ဇူပြီ)။ [ဉာဏ်-ဇူဝါဘတ်တို့၌လည်း “သုကို၊ သုကိုတွေ”
ဟု အ မလာသောရှုပ် ကျဟန်တူသည်။]

အာပစ္စယလောပါ-အာပစ္စည်းချေ၊ ဂုဒ္ဓ-ပြီ၊ သသု-သ၏၊ ဒီဘာ
ဝေါ-ဇူဘော်လာ၊ သာဂမော-(သ်)လာ။ [ကွဲစိမာတူဖြင့် ရသုပြု၍ အာကို
ချေပြီးသောအခါ ကာ မနောင်းသောကြောင့် အလေ့သုစဖြင့် ဂုဒ္ဓပြနိုင်ပြီး၊
သဇ္ဈာဘော် လာ၍ သတ္တုမဇ္ဇနတုနိုင့် ယောဂိုဘာဂဖြင့် သ လည်းလာ။]
အသောသီ-ကြားပြီ၊ အသောသီသု-ကုန်ပြီ၊ [ပစ္စသောသီလည်းရှိ၏။]
အသောသီ-(ဉာဏ် ဉူပြီ)၊ ပေ၊ အသောသီတွေ (အကို ဇူပြီ)၊ အသူ
ယိုတွေ၊ အသူယို-ကြားအပ်ပြီ။

သရုလောပါဒီ (ကာ၌ အာချေ နောက်ကပ်) သုကိုသုတိ-ကြားလတဲ့
ပေ၊ သုကိုသုမှာ၊ အာပစ္စယလောပါ-ချေ၊ ဂုဒ္ဓ-ပြီ။ [အာပစ္စည်း နောင်း
လျှင် ဂုဒ္ဓ မပြနိုင်သောကြောင့် ကာချေပြီးမှ ဂုဒ္ဓပြု၍] သောသုတိ-ကြားလတဲ့
ပေ၊ သောသုတေ၊ သုယိုသုတေ သုယိုသုတိ-ကြားအပ်လတဲ့၊ အသု
ကိုသု-ကြားရာပြီ၊ အသုယိုသု-ကြားအပ်ရာပြီ၊ ဉူစွာဒီ။

ဟို-ဟိုသုဒ္ဓါသည်၊ ဂတိမို-ဂတိအနက်၍....၏၊ ပပုဇွှာ-ပရှေးရှိသည်
လည်းကောင်း၊ အာပစ္စယော-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ပဟိုကာတိ-
စော်တ်၏၊ ပဟိုကာတိဝါ-လည်းရှိ၏။ [သုတ်ကြီးဖြင့် ရသုပြု။] ပဟိုကုန်း-
ကုန်၏၊ ပဟိုကာတူ-လော၊ ပဟိုကာတူ၊ ပဟိုကောယျ-ရာ၏၊ ပဟိုကို၊ ပါဟာ
သီ-စော်တ်ပြီ၊ ပဟိုကိုသုတိ-လတဲ့၊ ပဟိုကိုသု-ရာပြီ၊ ဉူစွာဒီ။

ဟို-ဂတိမို-ဂတိအနက်ဟု ဆိုသော်လည်း ပရှေးရှိသောကြောင့် “ပသာန-ပို့ခြင်း၊
စော်တ်ခြင်း” အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ထောမနိုင်၍ “ပဟိုတော်-ဂိုအပ်၊
စော်တ်အပ်” ပုဒ်ကို ပပုဇွှာ ဟိုဓာတ်ဟုပင် ဆိုသည်။ “ဟိုနောတိ ပဝတ္ထာတိ ဖလံ
စတေနာတိ ဟောတု” ဟု ဝိဇ္ဇာ်ပြုရာ၌ကား ထုပစ္စည်းမှ အကို သုတ်ကြီးဖြင့် နဖြူ
သည်ဟု ကြံး၊ ပါဟာသီ၌လည်း ကာပစ္စည်းကို ကွဲစိမာတူဖြင့် ချေ၊ အဇူတန်ကြောင့်
(အ)လာ၍ ပ၏ အကို ချေ၊ ဒီယပြီ၊ ဟို၌ ဉူကို ဖြော်၊ (သ်)လာ၍ ပြီးစေ၊ စာတွေအား
သာကိုဟန်မှ ပဟာတ် ကြံး၌ “ပါဟာသီ” ဟု ဝေါးမာန်ပုံစံ ထုတ်၏၊ ပါမိရှိ-မရှိကို
သတ်ပြုသောင့်သည်။

ဂ=သဝရဏေ-စောင့်ရှောက်ခြင်း (စောင့်စည်းခြင်း) ၌....၏၊ အဝါဘတ်-စောင့်ရှောက်၏၊ အာစုဏ္ဍာ-ကုန်၏၊ [ပန်းသီကုံးရာ၌လည်းပန်းများကို စောင့်ရှောက်ခြင်းပင်ဖြစ်၍ “သီကုံး၏” ဟု ပေးနိုင်သည်။]

မ=ပက္ခာပေ-ထည့်သွင်းခြင်း၌....၏၊ ဂွဲစာတဗုံးဖိနာ-ဖြင့်၊ ဘသာ-ကာ၏၊ နတ္တံ့န အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ မိန္ဒာတိ-ထည့်သွင်း၏၊ မိန္ဒို-ကုန်၏၊ လူစွာဖို့။

အပ=ပါဂုဏ်-ရောက်ခြင်း၌....၏၊ ပပုဇွဲ့-ပရှေးရှိ၏၊ သရလောပေ-ချော်၌ [သို့ “သရလောပေ-ရှေ့သရရှိ ချော်ပြီးသော်” ဟု ရှိ၏၊] ဒီယို့-ဒီယိုသုတေပြင်၊ ဒီယော့-ဒီယာပြီး [ပ၏၊ အကို သရသရ လောပံ့ဖြင့် ချော်၊ အပမှ အကို ဒီယာပြီး “ပါ” ဟု ဖြစ်သည်ဟုလို့] ဥကာပစ္စယာ-ဥကာပစ္စည်းသက်၊ သမ္မတ္တံ့စည်းမိမိသို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်၏၊ ပေ၊ ပါပုဏာမ၊ ကမ္မား၌၊ ပါပိုယာတိ-ရောက်အပ်၏၊ ပါပိုယာ့၊ တထာ၊ ပါပုဏာတု-လော၊ ပေ၊ ပါပိုယာသု-ရောက်အပ်ပြီ၊ လူစွာဖို့။

သက=သတ္တံ့မို့-စွမ်းနိုင်ခြင်း၌....၏၊ ဒိုဘာဝါ-လာ၊ သတ္တံုဏာတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ သတ္တံုဏ္ဍာ-ကုန်၏၊ ဘဘဝေ-၌၊ ပုံ့ပုံရပ္ပါးတိ-သုတေပြင်၊ ပုံ့ပုံရတ္တံ့ပုံ့ပုံရပ်ပြီး [နှင့်နောက်၌ “ဒိုတ္ထ” ဟု မြန်မာရှိသည်ကား အပို၊ ပုံ့ပုံရပ်ပြုလျှင် “သတ္ထ” ဟု ဖြစ်သည်။] တယာ-သင်သည်၊ သတ္တံတေ-စွမ်းနိုင်၏၊ သတ္တံတိဝါ-လည်းရှိ၏၊ သတ္တံဏာတိ-စွမ်းနိုင်လော၊ သတ္တံကေယျ-ရာ၏၊ ဂွဲစာတဗုံးဖိနာ-ဖြင့်၊ အဇ္ဇာနာဖို့-အဇ္ဇာတိ အဓိုကြော် ဝိဘတ်ကြောင့်၊ သကန္တသု-သက၏၊ အဆုံး (က်)ဗျည်း၏၊ ခါဒေသာ-ခပြီ၊ အသကို သက္တံ့-စွမ်းနိုင်ပြီ၊ ပေ၊ အသက္တံသုံးသု-ကုန်ရာပြီ၊ လူစွာဖို့။....သွားဖိနာယာ-သည်၊ နိုင်တောာ့။

အသက္တံ-ကိုကို ဒ်ဖြူပြီးနောက် အသဒီသ ဒွေးဘေး(က်)လာ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ဥကာပစ္စည်းကိုလည်း ချော်ရှိုးမည်၊ ဤရှိုးမည် “အပ-သက” စသော အနေကသာသရ ဓာတ်နောက်၌ ဥကာပစ္စည်းသာ သက်၍၊ ထုတာပစ္စည်းတို့ မသက်ရ-ဟု သဒ္ဓနိတိ သတ်မှတ်သည်၊ သု-စသော ဓကသရဓတ် နောက်၌ကား ထုတာပစ္စည်းများသာ သက်၍ ဥကာ မသက်ရ-ဟုလည်း သတ်မှတ်သင့်သည်။

[အောင်] သကဓတ်၏၊ အသက္တံ့၊ ဂွဲစာတု၊ က-ခပြုလျှက်၊ ကလည်းဆက်ကာ၊ ဒွေးဘေးလာ၊ များစွာ ပြီးနိုင်သည်။

ကိယာဒီနိုင်း

ကိ=အဖွဲ့ဝိနိမယော-ဥစ္စာကို လဲလှယ်ခြင်း၌၊ ဝါ-ရောင်းဝယ်ခြင်း၌...၏၊
ဝိပုဇ္ဈား-ဝိရေးရှိ၏၊ ခြို့တွဲ-လာ၊ ပုရောင်း၊ ဝိဘဏ္ဍာပွဲ-သက်။

၅၁။ ကိယာဒီတေတာ နာ[“ကိ+အာဒီ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ မျလာန
မိယာဝါခြင်း လူယပြု]။ ။ ကတ္တာရို-၌၊ (ဝိဟိတေသု ဝိဘဏ္ဍာပွဲယေသု)၊
ကိုလှေ့ ဝမာဒီတောာ-ကို အစရှိသော၊ ဓာတုဂဏေတောာ-၌၊ နာပစ္စယော-
နာပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ နာပရတ္တာ-နောင်းသော နာပစ္စည်းရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ ရွှေ့-ရွှေ့သည်၊ နာ-မဖြစ်။ [အလျေသုစသုတ္တု၌ “ယုဝဏ္ဏာနှစ်၊
ယဏ္ဏဏာ၊ နာနိုင်းသိသု ရွှေ့နှစ်” ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သောကြောင့် နာပစ္စည်းနောင်း
ရှုံး ရွှေ့မပြုရ-ဟူလို့] ကွစ်ဓာတုတုဘိနာ-ဖြင့်၊ ကိယာဒီနှစ်-ကို အစရှိသော
ဓာတ်တို့၏၊ နာမြို့-နာပစ္စည်းကြောင့်၊ ရသုတွဲ-ပြု၊ ကိတောာ-ကိုဓာတ်မှ
နောက်၌၊ နာပစ္စယ နကာရသု-နာပစ္စည်း၏ န၏၊ ကတ္တာ-ကိုသည်းပြု။

ဘဏ္ဍာ-ဘဏ္ဍာကို၊ ဝိကိုဏာတိ-ရောင်း၏၊ ဝိကိုဏာနှစ်၊ ဝိကိုယာတိ-ရောင်း
အပ်၏။ [နာပစ္စည်း မနောင်းသောကြောင့် ကို၌ ရသုမပြုရ] ဝိကိုယာနှစ်။
[သို့ “ဝိကိုယာနှစ်” ဟု ဝါပါသောကြောင့် “ဝိကိုယတေ၊ ဝိကိုယွှေ့၊ ဝိကို
ယတိ ဝိကိုယာနှစ်” ဟု မူရင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။] ဝိကိုဏာတု-လော၊ ဝိကို
ဏာနှစ်၊ ဝိကိုယတု-ရောင်းအပ်လော၊ ဝိကိုယာနှစ်။ ပေါ့၊ အဝိကိုကိုသု-
ရောင်းရာပြီ၊ အဝိကိုကိုသုသု-ကုန်ရာပြီ။ [“အဝိကိုယာတု-ရောင်းအပ်
ရာပြီ” ဟု ကမ္မရုပ် ကျဟန်တူသည်။] လူစွာဒီ။

မီ=ဒေယာ-အောင်ခြင်း(နိုင်ခြင်း) ၌....၏၊ ကိုလေသေ-ကိုလေသာ
တိုကို၊ မီနာတိ-အောင်၏၊ [ကိုလေသာနှင့် စစ်ဖြစ်ရာ၌ “နိုင်သည်” ဟူလို့] မီနှစ်၊
မီယာတိ-အောင်အပ်၏၊ [ယာပစ္စည်း ကြောင့် ကွစ်ဓာတုဖြင့် ဒီယာပြု] မီယာနှစ်၊ မီ-ဤအောင်ပြီ
မီနှစ်၊ အောင်အပ်၏၊ မီနာတု-လော၊ မီနောယု-ရာ၏၊ အမီနှစ်၊ မီနှစ်-အောင်ပြီ
အမီနှစ်သု၊ အသေး-အောင်ပြီ။ [နာပစ္စည်းကို ကွစ်ဓာတုဖြင့် ချေပြီးနောက်

မီနှစ်ထာတိ-သလ္တတ္တု “ကြီး” ဓာတ်ဟု ရနှင့် ရှိခြုံပါ၌ရောက်သည့်အဲ ထို့ပုံ
ပျောက်သောကြောင့် (ရေး၌ အကွာရှုံးလျင်) နှင့် အသာ ဒွောော်လာရသည်၊ ရှုံးက
“ဂ” ဥပသာရ မရှိလျင် “ကိုဏာတိ-ဝယ်၏” ဟု ဖြစ်၏၊ ကြို၌ ရှိရှိသောကြောင့်ပင်
“ရဟာဒီတောာ က” အစိအရှင်ကုံသုံး ကွစ်ဓာတုဖြင့်နကိုလည်း ဆပြုရသည်။

ଦୟା-ପିଃ । ତି=ରଯେ-ଶବ୍ଦିଃପୁ:ଚିନ୍ଦିଃକ୍ଷି....ଶି ତିଆତି-ତିଣି । ତିକ୍ଷି ॥

ବ୍ୟା=ଅଂଶେରେ-ଯୀଃସ୍ତୁଦ୍ୟୋଃୟୁଁ] ଯିଉଣ୍ଡିଷ୍ଟି....ଣୀଃ [ବ୍ୟାକ୍ରମିତିରେ କାହାପଢ଼ୁଣ୍ଡିଲେ
ଯେବା-କାହାପଢ଼ୁଣ୍ଡିଲେବୁଗାର୍ଦ୍ଦୁରେ ଠିକ୍ ପଢ଼ୁଣ୍ଡିଲେବୁଗାର୍ଦ୍ଦୁରେ ଠିକ୍ ପଢ଼ୁଣ୍ଡିଲେବୁଗାର୍ଦ୍ଦୁରେ ଠିକ୍ ପଢ଼ୁଣ୍ଡିଲେବୁଗାର୍ଦ୍ଦୁରେ

[ଭାଷ୍ଟୁତ୍ସବଗୀର୍ହ] ଲାଲୋ ପୂର୍ବ କିମ୍ବାମଣି, ଓ ଏହେ ଶ୍ଵାରୀଙ୍କ ଜୀବିତ
ଠାରୁ ଅବ ହେଲାଛି, କୁଣ୍ଡଳ-ଏ ଉ ବାଧୁତିଲେ॥

କୁ ତା କାରଣ କିମ୍ବାକି, ତାହାରେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା
ଦୀର୍ଘ ଆଲୋକକଟିବୁପି, କୁନ୍ତି ତା କୁଳାଙ୍ଗ ଅଟିବା॥

၅၁။ ဉာသု စာစံနာ။ ၂ ဉာဏ်တိ-ဉာဟူသော၊ စတသု စာတုသု-၏၊ စာမံ နာဏ်တိ-၈။ မှ၊ နာဟူကုန်သော၊ စတေ အာဇာသာ-တို့သည်၊ ဝါ-စွာ၊ ဟောနှင့်....လူခဲ့ဤသုတေသိသို့၊ ဝဝလို့တ ဝိဘာသတ္တာ ပါသဒ္ဓသု-ဝဝလို့တပိဘာသာ အနက်ရှိသော ဝါသဒ္ဓ၏၏၊ အနေဝတ္ထနာ-လိုက်လာခြင်း ကြောင့်၊ အဇာသော-၈။ အပြုသည်။ နှုနိမိဝေ-နာပစ္စည်းနောင်းရာ၌သာ၊ (ဟောတိ)၊ ၇-၈ အပြုသည်။ ဉာမိမိဝေ-ဉာအပြုနောင်းရာ၌သာ၊ (ဟောတိ)။

အဇာသော နာမိ ပေး ဉဲမ- [တိမိဝေ။ မှ ဝဝကို “နာမိ၊ ဉာမိ” တို့၌လည်း လိုက်] သုတိ၌ “၇-၈-နာ” ဟု အာဇာသ ၃ နှစ်ရာ၊ ၈ အပြုသည် နာပစ္စည်းနောင်း ရာ၌သာ ဖြစ်၏။ [“အဇာသော နာမိ ပရောဝေ၊ န ဉာသီသု ပရောသူ၊ ဉဲမေဝါယံ နိယမော၊ စတေ အနာ အနာနကာသိသု ကိတကေသု အဇာသော အနိဝါရိတေား(နာ) မနောင်းသော်လည်း ၈ အပြုကို မတော်မြှင့်အပ်” ဟု ဖွင့်သော ဦးကာအလို “ဉဲခဲ့ဤအာရာတ်အရာ၌” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။ သို့သော ကိတ်အရာ၌ “အနိတ္ထု” စသော ရပ်များကို တွေ့ရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နှုဒါဒီဟိ စသောသုတ်၏ ဦးကာ၌သွား နာနကော ရုပ်တွက်ရာဝယ် “ကာရိတသု သဟ ပိကရရောန (ပိကရယ နာပစ္စည်းနှင့် တက္က) လောပါ” ဟု ဦးကာ ဆိပ်နောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိတ်၌လည်း နာပစ္စည်းနောင်းမှသာ ၉ အပြုနိုင်ရကား “ဉဲမ-ဉြှုံသုတေသိသု့” ဟုသာ ပေးလိုက်သည်။]

* ဉြှုံ—“ဧယာသု ဉာတော့ ဉဲယာဉာ” သုတိဖြင့် ပေါ်ကို ဉြှုံပြု၏။ ထိုဉာအပြု နောင်းရာ၌သာ ၆ ပြု၍ “ဉြာ့” ဟု ဖြစ်သည်။ အခြား အာရာ၌ တို့၌ မဖြစ်။

နာဘာဝါ တိမိဝေ—“ပိနာယတိ-သီ၏” ၌ နာပစ္စည်းကို ယပြု၊ ဉြှုံကို နာပြု၊ ဉြှုံသု့ တို့တော် နောင်းရာ၌သာ နာ ၉ အပြု ဖြစ်သည်။ အခြားအာရာ၌ မဖြစ်-ဟု သတ်မှတ်၏။ သို့သော တို့ မနောင်းဘဲ အအေး နောင်းရာ၌လည်း “အနိမိတ္ထာ နာနာယရေး မသိအပ်ကုန်” ဟု သထာဂါဝိဝ ဒေဝတာသံယုတ် အနွေကထာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “နာဘာဝါ တိမိဝေ” ၌ “နာဘာဝါ ယမိဝေ” ဟု ဆရာတို့ ပြင်လိုကြသည်။ “ဉြာယတိ-သီအပ်၏” ၌ ယ နောင်းလျက် နာ ၉ ပြုတဲ့ ရှိသော်လည်း နာအပြုမှန်သု၌ကား ယ နောင်းလျက် ရှိရမည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုယာလည်း နာသု လောပါ ယကာရုံးဖြင့် နာ ၉ ပစ္စည်းကို ပြုသော ယ-ကဲ ဟော ယ ဟု ၂၂၂ ပုံးပ် ရှိ၏။ “ပိတယျ ပိတယျ-ပိစိုး၍ ပိစိုး၍ အတွေး-အကျိုးတို့ကို ပနာယတိ-သီတော်မှတ်၏” ၌ နာပစ္စည်းမှ ဖြစ်သော ယတည်း၊ “ကောတိ ယသံ နာ နာယတိ=အကြောင် အသချို့တို့၏ အစွဲးအရိုးဗြား မြားကို မသိအပ်-မသိနိုင်” ဟုသော ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် “အနိမိတ္ထာ-အမှတ်အသား မရှိကုန်သည် ဖြစ်၍။ နာ နာယရေး မသိအပ်

ခမ္မာ-ရို့၊ ဝိဇာနာတိ-သိ၏၊ ဝိဇာယတိ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဝိဇာနှစ်းကမ္မာ-
၌၊ ဝိဉာယတိ-သိအပ်၏၊ ဝိဉာယ၌၊ ကြေးလွှာကမေ-ကြောင်းလာလတ် သော်၊
ပုဂ္ဂလေးပေါ့-ရွှေ၊ သရကို ချေး၊ ကျွမ်းမာတုတုပါနာ-ဖြင့်၊ အကာရော- ဒါ ပြု၊
ခွဲ့တွေ့-လည်းလာ၊ ပေါ်ယျေတိ-သိအပ်၏၊ ပေါ်ယျေ၌၊ ဤသို့ အာကို ချေး၊
ကျွမ်းမာတုဖြင့် လာသော ကြော် ဒြပ်၊ သနီအရာ မဟုတ်၍၊ ကွစာသဝဏ္ဏာ-
ဖြင့် မဖြူရ၊ သဒ္ဓနတို့လည်း ကြုံပုံ ပါသည်။] ဝိဇာနာတု-သိလော၊ ဝိဇာ-
နှစ်း၊ ရသာတ္ထာ-ရသာပြု၊ ဝိဇာနာ၊ ဝိဇာနာဟိ-သိလော၊ [“ရသာတ္ထာ” ကား
“ဝိဇာနာ” အတွက်တည်း၊ နာ၌ ကျွမ်းမာတုဖြင့် ရသာပြု၍၊ ဟိလောပဲ ဝါသုတ်-
ဖြင့် ဟိကို ချေး၊] ဝိဇာနာထု၊ ပေ၊ ဝိဇာနာသု၊ ဝိဉာယတု-သိအပ်လော၊
ဝိဉာယ၌။

୬୦୩॥ ଯଜୁଷ୍ୟ ନୂତୋ ଲୁହୁ ଲୁହି ॥ ॥ ନୂଲୁତୀ-ନୂହୁବେବା
ତୋଯ ତାତୁଯୁ-ମୁ ପରୁଷ, ଯଜୁଷ୍ୟ ଠିକ୍କିଯୁ-ଣି; ଲୁହୁ ନୂଲୁତୀ-
ଲୁହୁ ନୂହୁଗୁଣ୍ଠିବେବା ତେ ଆଶେବା-ତ୍ଥିବୟି; ଧିଶୋହି-ଧିଗପ୍ରତି
ଗୁଣ୍ଠିଣି; ଵରଲୋପିତି; ଠିକ୍କିଯୁ-ହିରୁଣି ॥

ନ୍ରାତେବେ-ନ୍ରା ପ୍ରିସିଃଯେବୀ ନ୍ରାତୁ-ନ୍ରାତର୍ଣ୍ଣି । ଓ ଆତେବେ-ଓ
ପି ॥ [“ଫୋଟା” ହୁ ଅର୍ଥକ୍ରିୟା] ନାତୋତୀ ଠିକ୍କିଛ ଇତ୍ତାତା ॥

မသိနိုင်ကုန်”တို့၏ ကဲဟော ယပစ္စည်းဘည်း။ [“န အာယရေ-ပနာယတီ”တို့၏ ဉာဏ်၊ မဟုတ်၊ အကျန်အကက်ဟော “နီ” ဓရတ်ဟု မဟာပဒါနသုတေ ဦးကဗျာဖွင့်၏၊ ထိုအတိုင်း ဆိုသွင် ဤကို ဇဂ္ဂါး၊ ဇက် အယပြု၍၊ “ပန်ယတီ” ဟု ပါ၌မှန်သွင်၍၊ “န အာယရေ”၏ကဗျာ ဆန်းကြောင့် ဒီပုရှိသည်-ဟု ဆိုလိုဟန်ရှိသည်။ သဒ္ဓနတိမူ ဉာဏ်အရှင် “န အာယရေ”ကိုပင် ထုတ်သည်။]

နိဂုဟိတသု-နိဂုဟိတ၏၊ ဝရ္တစ္ဆာ-ဝရ္တစ္ဆာ ပြု၊ [“မ+ည”] ဖြစ်သည့်အခါ
နိဂုဟိတကို (၅)ပြု၍ “ဧည့်” ဖြစ်သည်၊] ဝိဧည့် ဝိဘန္ဒယဉ်-သံရာ၏၊
ပေါ့ ဝိဘန္ဒယဉ်မ-သံကုန်ရာ၏၊ ဝိဘန္ဒမှ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ [ကွစ်ဓာတုဖြင့်
ထျောမကို မူပြု၊] ဝိဘန္ဒထ-ရာ၏၊ ဝိဧည့်ယဉ်-သံအပ်ရာ၏၊ ဝိဧည့်
ယဉ်-ကုန်ရာ၏။

သမဇာနိ၊ သွေ့နှိနိ-သိပြီ၊ သွေ့နှိနိ-သူ။ [သံပွဲ ညာ၊ ဓာတ်၏ ရွှေခြံ အ
လာ၊ နိဂုဟိတကို (၆) ပြု၊ “သမဇာနိ”၊ သွေ့နှိနိ အ-မလာဘ နိဂုဟိတကို

ဥ။ ညို နိုဒ္ဓ နားလာပါ— သံတို့ နာပစ္စည်းကို ချေခြင်း၊ ယံပြုခြင်းဟု
ကာရိယ ၂ ခရီးရာ မည်သည့်အရာ၌ချေ၊ မည်သည့်အရာ၌ ယပြု-ဟု ဝါသချို့၏
သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ထျောကို ညာအပြုနောင်းရှု၌ နာပစ္စည်းကို အမြဲ ချေ၊ နိဂုဟိတကို
ဝရ္တစ္ဆာ ပြု၍ “ဧည့်” ဟု ၁ ရပ်သာ ရှိသည်-ဟူလို။

“ဧည့် သည်။” “ကတ္တာနဲ့ ပါပကဲ ကာဗ္ဗာ၊ မာ မဲ ဧည့်ကို လူနှစ်ဦး=ပကောင်းလူ
ကို ပြုခြီးနောက် ငါကို သူများ မသိပါစေကုန်လင့်-ဟု မြှုပ်လင့်လိုလား၏” ဟူသော
သူများနှင့် ဝသလာသတ်၌ ထျောကို သုတေသနိုင်းဖြင့် ညာ ပြု၊ “သယ အာယ ဝယ်
ဧည့်=ကိုယ်တိုင်အရှင် အကုန်ကို သီပေါ်လော့” ဟူသော စတ္တာလိုသ ဓတသကုန်
ဓတ်၌ ထျောသီကို ညာပြုရပ်များ ရှိသောကြောင့် ထျောကို ညာ၊ ထျောသီကို ညာ-
ညာ၊ ထျောထက်ကို ညာထ၊ ထျောမိကို ညာမိ၊ ထျောမိကို ညာမဲ၊ ထျောကို ညာပြု၍ ပြုသတ်ဖြင့်
ထို ညာအပြု စသည် နောင်းရှု၌လည်း ၆ ပြု နာကို ချေချွဲ၏ “ဧည့် ဧည့်သီ-
ဧည့် ဧည့်ထ၊ ဧည့်မိ၊ ဧည့်မဲ၊ ဧည့်” စသော ရှုပ်များလည်း ရှိနိုင်၏ဟု မောဂ္ဂလှာန်
နိသာယသစ် မိန့်တော်မှသည်။ ထိုကြောင့် “ညာမဲ နိုဒ္ဓ နာလာပါ” ညာအပြုကြောင့်
နာချေဟူရာယ် ညာ စသည်ကြောင့်လည်း နာ ချေသေးသောကြောင့် ထိုစကားကို
နေရာတိုင်း မနဲ့ ဟုမှတ်၏ “အာဒေသော နာမဲ့ မဲ ညာမဲ့” ဟူသော စကားလည်း ထိုအတူ
ပင် မနဲ့။

“အာဒေသွေ့တနာနီသု—အာဒေပြု ဘဝိသုန္တာ ကာလာတိပတ္တိကို ယူ၍ တို ၃ သွေ့
နောင်းရှု၌ “သမဇာနိ-အညာသီ၊ ဝိဇာနိသုတိ-ဥသုတိ၊ အမာနိသု-ပညာယိသု”
ဟု နာ ဝစ္စည်း ကျော်-မကျော် ရှုပ် ၂ ပျိုးစိပင် ရှိသည်။

အညွှဲ ၄၀ ဟောတာယ်—ထျော၏ ညာအပြုမှုလည်း တစ်ပါး၊ ‘အာဒေတနဲ့ စသော
ဝိဘတ်တို့မှုလည်း တစ်ပါးသော ဝတ္ထာနဲ့ စသော အခြားဝိဘတ်တို့ကြောင့်ကား နာ
ပစ္စည်း မကျော်၊ “အနာတိ-အနာတု-အနေယု” စသည်ပြင့် ရှုပ်ရှိရသည်-ဟူလို့၊ [ညာ။
စသောရှုပ်များ၌ နာပစ္စည်း ကျောသေးသောကြောင့်၊ ပြုမှတ်ချက်လည်း မနဲ့ပင်။]

နာတောာ တိမ့် ယကာရတာ—“နာဘာဝေါ တိမ့် ၁၀” ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သော
စကားနှင့် ရှုနောက်ညီစွာ “နာအပြုနောင် တိဝိဘတ်နောင်းရှု၌သာ နာပစ္စည်းကို
ယ ပြုရမည်” ဟု သတ်မှတ်သည်။

ဝဏ္ဏာပြု၊ [နာလောပေ-နာပစ္စည်း ကျေလတ်သော်၊ အညာသီ-သီပြီ၊ အညာသူ၊ ဝိဇ္ဇနီးထွေ-သီပြီ၊ [သုကို ဇူပြု] ဝိညာယို့ထွေ-သီအပ်ပြီ၊ [အာကို ဇူပြု] ပညာယို့-အပြားအားဖြင့် သီအပ်ပြီ၊ [“ဝါ-ထင်ရှားပြီ” ဟု အမိပ္ပါယ်နှင်း ဖြစ်၏] ပညာယို့သု-ကုန်ပြီ။

ဝိဇ္ဇနီးသုတိ-သီလတဲ့၊ ဝိဇ္ဇနီးသုနှင့် ဥသုတိ-သီလတဲ့၊ ဥသုနှင့် နာပစ္စည်းကို ချေ၊ သတ်ကြုံဖြင့် ဉာဏ်လည်း ရသုပြု၊ ဘုဝါဒိရိတ်းလည်း သင့်၏] ဝိညာယို့သုတေ-သီအပ်လတဲ့၊ ဝိညာယို့သုနွေ့၊ ပညာယို့သုတိ-အပြားအားဖြင့် သီအပ်လတဲ့၊ ဝါ-ထင်းရှားလတဲ့၊ ပညာယို့သုနှင့် ကွစ်ဓာတု တူရေဒိန္ဒာ-ဖြင့်၊ သုသာ-သု၏၊ ဟိုစံ-ဟိုလည်းပြု၊ ပညာယို့ဟိုတိ-အပြားအားဖြင့် သီအပ်လတဲ့၊ ပညာယို့ဟိုနှင့် အဇာနီသု အဇာနီသုထ-သီရာပြီ၊ အညာယို့သုထ အညာယို့သု-သီအပ်ရာပြီ၊ ဉဲစွာဒီ။

နာလောပေ အညာသီ—နာသု လောပါ ယကာရဖွံ့ သုတ်ဖြင့် နာပစ္စည်းကို ချေလျှင်၊ ရှုံး၍ အလား၊ ဥဇ္ဈာဇ်တော်လာ၊ သူတွေမူတော်နှင့် ယောကသီဘာဂြိုင် (သု) လည်းလာ၍ “အညာသီ” စသော ရပ်များ ဖြစ်၏။ [ထိ “အညာသီ” ဟုသော အာချာတ် ကြိုယာပုဒ်သည်၏၎င် နာမည်ကို ယောရှုံး ရှုံးနှင့် အဖြစ်သို့ရောက်၍ ထိုပုဒ်နောင် နာမ်းပိုဘတ်သက်လျှင် “အညာသီ—အညာသီမည်” သော၊ ကောဇာညာ-ကောဇာညာ တည်း၊ အညာသီကောဇာညာ-အညာသီမည်” သော ကောဇာညာမထောင်” ဟု နာမ်းပုဒ် ဖြစ်၏။]

ပညာယို့—ပယ့် ဉာဏ် ကံဟော ယပစ္စည်းဖြင့် “ပညာယို့” စသည်ဖြစ်၏၊ “အပြားအားဖြင့် သီအပ်” ဟုရှုံး၍ သိနိုင်လောက်အောင် “ထင်ရှာခြင်း” ဖြစ်သောကြောင့် “ပညာယို့-ထင်ရှားပြီ” ဟုလည်း အမိပ္ပါယ်နှင်း ပေးနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် “ဥပ္ပါဒီ-ဥပါဒ်သည်။ ပညာယို့-ထင်ရှား၏” ဟုသော အနောက်သည် အမိပ္ပါယ်နှင်းကိုသာ ကောဇာညာမထောင်၍” ဟု နာမ်းပုဒ် ဖြစ်သင့်၏၊ ဉှုံးညာစာတ်သည် ဒီဝါဒိရိတ်း၏၌ မဟု။

ပညာယို့ဟိုတိ—ပယ့် ဉာဏ် (ကံဟော ယ) သုတေမှ ပြန်သော သုတိဖြင့် ဉဲအာရုံ လာ၍ “ပညာယို့သုတိ” ဟု ဖြစ်သည့်အခါ သုကို သုတ်ကြုံ: ဖြင့် ဟိုပြု၊ သဒ္ဓနီတို့ ဉာဏ်တုယ် ယပယ့်တော့ သုသာ ဟို=ဉာဏ်အရှုံး ယ ရှုံးရှုံးသော ဉဲအာရုံမှ နောက် သုကို ဟိုပြု၍” ဟု သုတ်တည်၏။ မောဂုဏ်နှင့်လည်း “သုသာ ဟို ကမ္မာ-ကံ၌ ဉာဏ်သုတိ စသည်၏ သုကို ဟိုပြု၍” ဟု သုတ်တည်သည်။ နိသာယသစ်၌ အပြားအာတ်နောင် ယောဂဝိဘာဂြိုင် ဟိုပြု၍ “အယိုဟိုသီ ပသာဒေါ်-ကြည်ညီခြင်း ဖြစ်လတဲ့၊ ကထ ဒီပိုဟိုသီ တုပံ့-သင် ဘယ်သို့ အသက်ရှင်နိုင်လတဲ့နည်း၊ ဒီပုံကရို ဟိုတိ-လျှင့်စွာပြုလတဲ့၊ သို့ကာဟိုတိ-မျှက်မွှာက်ပြုလတဲ့” စသည်ကို ထုတ်ပြတော် မှသည်။

မာ=မာနေ-ချင့်ခြင်း၌....၏၊ ကွစ်ဓာတ္ထတျေဒီနာ-ဖြင့်၊ မာန္တသု-မာ၏အဆုံး အာ၏၊ ကူကာရော-ကူပြု၊ မိနာတိ-နှိုင်းချင့်၏၊ မိန္တာ၊ ကမ္မာ-၌၊ မိယတိ-နှိုင်းချင့်အပ်၏၊ မိယန္တာ [ယမိ ဒါဓာ-စသေသုတ်ဖြင့် အာကိ (ဤ)ပြု၊ ကူစွာဒီ] ကူစွာဒီ။

လူ=ဆေဒနေ-ဖြတ်ခြင်း၌....၏၊ နာမိ-နာပစ္စည်းကြောင့်၊ ရသုတ္တံ-ပြု၊ လူနာတိ-ရိတ်ဖြတ်၏၊ လူန္တာ၊ လူယတိ-ရိတ်ဖြတ်အပ်၏၊ လူယန္တာ၊ ကူစွာဒီ။

ရူ=ကမ္မာနေ-တုန်လှပ်ခြင်း၌....၏၊ ဓနနာတိ-တုန်လှပ်၏၊ ဓနန္တာ၊ ရူယတိ-လူအပ်၏၊ ရူယန္တာ ကူစွာဒီ။

ဂဟ=ဥပါဒါနေ-ကပ်၍ယူခြင်း(ကိုင်ယူခြင်း) ၌....၏၊ နာမိ-နာပစ္စည်းသည်၊ သမ္မတ္တာ-ရောက်လုလတ်သော်၊ [“ပွဲကျာ ကူစွာတေပစ္စယာ”၌ စပ်၊ “ကိယာဒီတော့ နာ” ဖြင့် နာပစ္စည်းသက်ခွင့် ရောက်နေသော ထိနာပစ္စည်းကိုတားမြစ်၍ ဤသုတ်ဖြင့် ပွဲကျာပစ္စည်းသက်-ဟူလို့]】

ရှာရှာ။ ဂဟာဒီတော့ ပွဲကျာ။ ။ ကဇ္ဇာရိ-၌၊ (ဝိဟိတေသု ဝိဘဏ္ဍာပစ္စယေသု) ဂဟကူစွာစွေ့ မာဒီတော့ ဓာတ္ထကာတော့၊ ပွဲကျာ ကူတိ-ပွဲ၊ ကျာဟူ

မာ=မာနေ—“ဘူဝါဒ ကိယာဒီ တနာဒီ ဒိဝါဒီ” င့် ဂိုဏ်း၌ မာနာနာက် ဖြစ်၏၊ သို့သော် ဤမာနာနာက်သည် နှိုင်းချင့်ခြင်း၊ မြတ်နိုင်းခြင်း ၂ မျိုးနှင့် ဆိုင်၏၊ “ပုံး၊ မာတိ-နာစ်သက်မြတ်နိုင်းတတ်၏၊ ကူတိ မာတာ-မည်၏”၌ ဘူဝါဒီ၊ ဥပုဇ္ဇာ မာဓာတ် ဖြင့် ဥပမာ-နှိုင်းယဉ်းကြောင်း၊ ပတ်မာ-ဆင်းတူ(အရပ်)၊ “မာနာတိ အတေနာတိ မာန်”၌ ဤ ချင့်ခြင်း-ဖြစ်သော တင်းတောင်း-သော ခွက်၊ ပမာဏံ-နှိုင်းယဉ်းကြောင်း-ဖြစ်သော အရာဘဝ္မာ၊ အပွဲမေယျာ-မနှိုင်းယဉ်းအပ်၊ မနှိုင်းယဉ်းနိုင်း၊ “မိနာတိ-ချင့်တတ်၏”၌ ဤ တနာဒီဂိုဏ်းဟု ဆိုကြ၏၊ (နှင့်) အာရုံ ကြံ့ဟန်တုသည်၊ မာယတော့-မြတ်နိုင်း၏၊ ဘူဝါဒီ သက်သက်ဖြစ်မှ သခြား-အသုပြုခြင်း၌...၏။

“မာ မာနို ဘူတိတနီ၊ ဘူတုသဇ္ဇာ ဝွေးတိ”

ရူ=ကမ္မာနေ—ဤဓာတ်လည်း “ဘူ-ဝါ-သွာ-ကို-စု” ဟု ငိုဂိုဏ်း ရှိ၏၊ ဓဝတိ-တုန်လှပ်၏ (ဘူ)၊ ရူနာတိ ရုနာတိ-တုန်လှပ်၏ (သွာ၊ ကို)၊ “ဓာဝေတိ ဓာဝယ်တိ-တုန်လှပ်၏”၌ ရှိ ရုရာဒီ ဟူ၏၊ သွှေ့နိုင်းတိ၌ “စု” ဓာတ်ဟု ဥကာရွှေလည်း ဆိုသည်။

ဂဟ=ဥပါဒါနေ—“ဥပ်-ကပ်၍+အာဒါန်-ယူခြင်း” ဟူသည် ထိထိမိမိ ကိုင်ခြင်း၊ ယူခြင်းပင်တည်း၊ ဤဂဟဓာတ်သည် ဘူဝါဒီ ရုရာဒီလည်း ရှိ၏၊ ထိုးကြောင့် “ဂဟတိ၊ ဂဟတိ ဂဟယတိ-ယူ၏” ဟူသော ရပ်လည်း ရှိနိုင်သည်။ [ဂဟတိ ဂဟယတိတို့ (ယူဇာဒီနဲ့ ဝါ သုတေသန၊ ဂုံးလည်း မရောက်ရှာ။]

ကုန်သော၊ ဇတေပစ္စယာ ဟောနှင့် အယ် အာဒိသဒ္ဓါ-ဤအာဒိသဒ္ဓါသည်၊
ပကာရေ-အတူဟူသော အနုကြိုး၊ (ဟောတိ)။

ଗହାଚାରୀ ପତ୍ରଟେ॥

ୟାଇ ॥ ହାଲୋପେ ଯୁଧି ॥ ॥ ପରେ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଫୁଲ୍‌ଯୁ-କ୍ଷୁଦ୍ରିଃ
କ୍ଷୁଦ୍ରାଣ୍ଜି । ଗହାଲ୍ଲାତି ତେତୀମୁ ରାତ୍ରିମୁ-ଞ୍ଜି । ହାନ୍ତାରମୁ-ହ ଆଙ୍ଗୁରାଞ୍ଜି ।
ଲୋପେ ଖୋତି- ଖେଲ- ଖେଲକି । ଗନ୍ଧାତି - ବୁଞ୍ଜି । ରମ୍ଭାଟ୍ରେ-ରମ୍ଭା

ଫୁଲକୁଣ୍ଡିଙ୍ଗି ଅରଣ୍ୟୀ ॥ ॥ ଗହାତରିଙ୍ଗି ଗନ୍ଧାତିଧିଙ୍କିଙ୍କି ଘୁଣ୍ଡିଲ୍ଲିଲେବା
ଶୂପଚିତ୍ତି ଚଲନ୍ତି ଆଲ୍ଲିଆ ପ୍ରିଣ୍ଟ ଫୁଲକୁଣ୍ଡିଙ୍ଗିଲେବାକୁ ଶର୍ମି+ଫାତିହି ଯା ପ୍ରିଃ ଚଲନ୍ତିଲେବାକୁ
ଧରାତିରେବା ତାଳିର୍ଦ୍ଦିକୁ ଅଲ୍ଲି ଫଳି ଯାପ୍ରିଲ୍ୟୁଣ୍ଡ ପିଲ୍ୟୁଣ୍ଡିଙ୍ଗି ଯା ଯା-ରୋଟା-ଫୋକର୍ସି
ପ୍ରିଣ୍ଟରାଲେବାକୋଣାଣ ବାନ୍ଦି କାଗି ରୋଫୋର୍ମପ୍ରିଣ୍ଟପ୍ରିଣ୍ଟିଲେବାଃ ପ୍ରିଣ୍ଟରେଲିଙ୍କିଙ୍କିଲ୍ଲିଲେବାଃ ଆଗ୍ରିଫାର୍ମିଙ୍ଗି ଗହା
ତିରେବା ପୁଅର୍ବା ବୀରିପ୍ରିଣ୍ଟ ଫୁଲକୁଣ୍ଡିଙ୍ଗିଙ୍ଗି ଯାହିଁ ଖାର୍ଦ୍ଦିଲ୍ଲିଲେବାଃ ବୀରିପ୍ରିଣ୍ଟିଲ୍ଲିଲେବାଃ ॥ ॥ [ଶିରାଳା]

အဖြစ်သည်။ (သတိ)၊ ဂဏ္ဍတိဝါ-လည်းရှုံး၏၊ [ကွစ်ဓာတုဖြင့် အျား၌ ရသု
ပြုလျင် "ဂဏ္ဍတိ" ဖြစ်သည်။] ဂဏ္ဍနှင့် ပေ၊ ဂဏ္ဍာမ၊ ကမ္မား၌၊ ယောတိ-
ယောဟူသောပုဒ်သည်။ ဝတ္ထုမာန်-သော်၊ ["စစ်သာ ပေ၊ ယောသုတ်မှု "ယော"
ကို လိုက်စေခဲ့၊ ဟူလို့] ဟဝိပရီယယော လောဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဟကာရသု-
၏၊ ယကာရောန်-နှင့်၊ ဝိပရီယယော-ရှုံးနောက်ပြန်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊
ကယ့်တိ-ယူအပ်၏၊ ကယ့်နှင့်စွားအိုး၊ ကလှုတု-ယူလော၊ ကလှုနှုံး၊ ပေ၊ ကဏ္ဍသု၊
ကယ့်တိ-ယူအပ်လော၊ ကယ့်တု-လော၊ ကယ့်နှုံး၊ ကလှု ကလှုယျု-ယူရာ၏၊
ကယ့်ယျု-ယူအပ်ရာ၏၊ ကယ့်ယျု၌ အုတ္ထတို့ ကလှု-ယူပြီ၊ အဂ္ဂလှို့သု ကဏ္ဍာသု။
[ကယ့်ဓာတ်၏ ရှုံးနှင့် အကြောင်းရှုံးလောမြှုတည်း။]

ଯାତ୍ରୀ-ଆକର୍ଷଣ ଅପରିଷ୍ଠ୍ରୀ । ଗୁଡ଼ିଲାତ୍ୟ ଦୟାତ୍ୱାତ୍ୱିକ୍ଷା-ଫ୍ରେଣ୍ଟ୍ । ଆଚମ୍ପାତାତ୍ୱାକେ-
ଆଚମ୍ପାତାର ପିଲାର୍ଟ୍ କ୍ଲୋନ୍ସ୍ । ପିଲାର୍ଟ୍ କ୍ଲୋନ୍ସ୍ ପଢ଼ୁଳ୍ୟ-ଟାଙ୍କ୍ । [ଦୟା
ପଢ଼ୁଳ୍ୟ-କିମ୍ବା ଶ୍ଵିଲିଜ୍ୟାଲ୍ୟ] ଲେବେଲ୍-ବୈ-ଏଫେର୍-ଟାଂକ୍-ପର୍ଫ୍ରେଣ୍ଟ୍ ପର୍ଫ୍ରେଣ୍ଟ୍ । ଲ୍ଲା
କାର୍ବୋଗ୍ୟାମାଲ୍ୟ-ଲ୍ଲା ଆର୍ଦ୍ରଣ୍ । କୋରେନ୍ଥ-ଲେଲ୍ୟ-ପ୍ରିମ୍ । ତାତୀ-ଟିକ୍ ଅପରିଷ୍ଠ୍ରୀ ।
ବାଗମ୍ଭାବ-ବାଲ୍ୟ-ଲାବା । [ବାଲ୍ୟ ମହ୍ଲେ ତାଫିକ୍ ଡିପ୍ଲୋମୋଡ୍ ପର୍ଫ୍ରେଣ୍ଟ୍ ଲାବା ଟିକ୍ ଲାବା
ଆର୍ଦ୍ରାଲ୍ୟ-ଲାବା] (ଲ୍ଲା) ମଲାଫି ଲାବାମାଲ୍ୟ-ଭୁ ମ୍ଲିକାବ୍ରିଜ୍ ଲାବା । ବାଗମ୍ଭାବ-ଭୁ
ହେଲ୍ୟମ୍ପ୍ରେସ୍ ଗ୍ରିଲ୍ୟୁବ୍‌ଲାବାକ୍ ଲାବା-ମଲାଲ୍ୟାର୍ଜନ୍ ଲାବାର୍ଜନ୍-ପିର୍] ଆର୍ଦ୍ରାଗ୍ରେ
ହେ-ବୁପ୍ରେ । ଆର୍ଦ୍ରାଗ୍ରେବୁଚ୍ । ଆର୍ଦ୍ରାହେର୍-ପିର୍ । ଆର୍ଦ୍ରାହେର୍-ବୁଚ୍ । ଆର୍ଦ୍ରାହେର୍
ଆର୍ଦ୍ରାହେର୍-ମହ୍ଲେ-ବୁପ୍ରେବ୍ରେ । [ଆର୍ଦ୍ରାକ୍ରି ଆର୍ଦ୍ରାକ୍ରିତ୍ତ୍-ଭୁ ମ୍ଲିକାମ୍ହୁମ୍ପ୍ରେ ଗଲ୍ଲାରିବ୍ ଗ୍ରିଲ୍ୟୁବ୍‌ଲାବା]
କାଃ ପିର୍କ୍ ପୁର୍ବିକ୍ । ପିର୍କ୍ ଲାବାକ୍-ଲାବା । ପେ । ଗଲେଲାବ୍ରି । ଗହେଲାବ୍ରି । ଗହେଲାବ୍ରି
ଗହେଲାବ୍ରି-ବୁପ୍ରେ । ଗହେଲାବ୍ରି-ଲାବା । ଗହେଲାବ୍ରି-ଲାବା-ବୁପ୍ରେ । ଗହେଲାବ୍ରି-ଲାବା-ବୁପ୍ରେ ।

ပုံပစ္စယောက်-ပုံပစ္စည်းနောင်းရှုံး။

ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭଗବତ୍ ପ୍ରଥମ ପାଇଁ ॥ ୧୦ ॥

တနာဒီဂိုဏ်း

တနာ=ဝိဇ္ဇာရေး-ချွဲခြင်း၌....၏၊ ပုရေဝါယာ-သို့၊ ဓာတ္ထလောပ ဝိဘတ္ထာဖွံ့ဖြိုးယော-တို့သည်၊ (ဟောနှင့်)။

၅၂။ တနာဒီတော ဉာဏ်ရာ။ ။ ကတ္တရို-၌၊ (ဝိဟိတေသူ ဝိဘတ္ထာပစ္စယေသူ)၊ တနာကြော်စွောမာဒီတော့၊ ဓာတ္ထကဗောတော့-၌၊ ဉာဏ်ရာလှတိ-ဉာဏ်ရဟုကုန်သော၊ အတော့ ပစ္စယာ ဟောနှင့်၊ အယ် ပို့ရပစ္စယော-၌၍ ယိုရပစ္စယော-ပစ္စည်းသည်။ ကရတေားဝါ-ကရမာတ်မှ နောက်၌သော၊ (ဟောတိ)၊ [“တနာပရောဇ်” ဟူသော ပရိဘာသာအရ ပို့ခို့တော်နှင့် လျှော်အောင် ယိုရပစ္စည်းကို ကရမာတ်နောက်၌သာ သက်ရသည်။] မဲ့-ပို့ခို့ကို၊ တနောတိ-ချွဲ၏၊ ဝါ-အကျယ်ဖွင့်၏၊ တနောနှင့်၊ ပေါ့၊ တနောမ။

ဝါတိ ဝတ္ထတော (အယုသု ဉာဏ်တော ကူယာ-မှလိုက်)။

၅၃။ ဉာဏ်မော ကာရော။ ။ တနာဒီတော့-တနာ အစရိုသောမာတ်မှ နောက်၌၊ ဉာကာရပစ္စယော-ဉာပစ္စည်းသည်။ ဉာဏ်-ဥ အဖြစ်သို့၊ ဝါ-စွာ၊ အာပဇ္ဇာတော့-၏၊ အယ် ဝါသန္တို့၊ ပေါ့၊ သဇ္ဇာ့။ [“ဉာဏ်-ဥ ဉာပြုသော်လည်း ပြယိုင်အားလျှော်စွာ “တနာတော” စသည်းသာ ဖြုရသည်။ တနောတိ-စသည်း၌ မပြုရ-ဟု သတ်မှတ်သည်။”]

“စ-ဆက်၊ ဇွဲ့-၌၍ သုတော်၌၊ ဝိကရဏ ကာရိယ ဝိမိပွဲကရဏတော့-ဝိကရဏပစ္စည်းတို့၏ ကာရိယကို စီရင်ရာ ပကရဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဉာကာရောတိ-ဉာကာရောဟူသော ပို့ဖြင့်၊ ဉာဝိကရဏ-ဉာဟူသော ဝိကရဏပစ္စည်းကို၊ ဂယုတိ-ယူအပ်၏၊ တနောတော့-ချွဲ၏၊ ဗဟိုဝါစွာ-ဗဟိုဝါစွာ၌၊ ယဝကာရာစာတိ-ယဝကာရာစ သုတ်ဖြင့်၊ ဝတ္ထု-ဝပြု၊ ဉာကို ဝပြု-ဟူလို့။] တန်ဖိုး-ချွဲကုန်၏၊ ပေါ့၊ တန်မေ့။

၅၄။ ဇွဲ့။ မေး၊ ဉာဏ်ကရဏ ကယုတိ—သုတ်၌ “ဉာကာရော” ဟုသာ ရှိသောကြောင့် ဉာဟုသမျှကို ဟုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် “ဉာကာရ ပစ္စယော” ဟု ဂုဏ်၌ ဉာပစ္စည်းကို ယူထားပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ဇွဲ့” စသည်ကို မိန့်၊ ၌၍ သုတ်၏ ရှုံး၌ တော်ဆက်ထည်းနေသော သုတ်များသည် “နာသာ လောပေါ့ ယကာရတ္ထာ (နာပစ္စည်းကို ယပြုသောသုတ်)， လောပဇ္ဇာ မကာ ရော (အပစ္စည်းကို အပြုသော သုတ်)” တို့တည်း၊ ထိုသုတ်များကား ဝိကရဏပစ္စည်း၏ အပြု ကာရိယကို စီရင်သော သုတ်များဖြစ်၏၊ ထို ဝိကရဏပစ္စည်း၏ ကာရိယကို စီရင်သော သုတ်တို့ အရာဝယ် ၌၍ သုတ်ကို ဆိုထားသောကြောင့် “အတ္ထပွဲကရဏ

ကမ္မာ-၌၊ ကွစ်မာတုတျာဒီနာ-ဖြင့်၊ တန် စာတ္ထိသု-တန်မာတ်၏ အဆုံး (နှင့်) ပျည်း၏၊ ယမို-ယပစ္စည်းကြောင့်၊ အကာရော-အပြု၊ ပတာ ယတေ-ချုံအပ်၏၊ [ပပ္ပါ တန်တည်း] ပေ၊ ပတာယနီး၊ အကာရာဘာဝ-အာ အပြု မရှိရမှု၊ ပတုည်း-ချုံအပ်၏၊ [တသုသစဝရွှေဖြင့် စာတ္ထိနှင့်တကွ ယကို ဥပြု၊ ဧဒေသာ်လာ] ပတုည်း၊ တနောတု-လော၊ တနောနီး၊ [ကွစ် စာတုဖြင့် အစိမ် အကို ချေ၊ သံယောဂဇ္ဈာ-စသည်ဖြင့် ထိသုတ်ကြိုး ဆိုခဲ့သည်ကို သတိပြု] ပေ၊ အတန်းသူ၊ အတာယို့တွေ ပတာယို့တွေ-ချုံအပ်ပြီ၊ [“အ-လာ၍” အတာယို့တွေ၊ အမလာဘဲ ပပ္ပါ တန်မာတ်ဖြင့် ပတာယို့တွေ”ဟု သိမ့် ရှိ၏] ပေ၊ ပတာယိသု-ချုံအပ်ရှုပြု၊ ဉာဏ်ဒီ။

ကရ=ကရကော-ပြုခြင်း၌....၏၊ ပည်-ကောင်းမှုကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ပဟုဝစ်နော-၌၊ ဝါတိ ဝတ္ထုမာနော [စယျသု ဉာဏော-စသောသုတ်မှ ဥတ္ထမော ကာရော သုတ်သို့ လိုက်သည်ကို ဆိုသည်၊ ၌၌ “ဝတ္ထုမာနော” ကို ဥတ္ထမော ကာရောတိသုသာ စပ်၏] ဥတ္ထမော ကာရောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဥတ္ထု-ဥ အဖြစ်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ [ဥတ္ထုမာပဇ္ဇာတော် စပ်၏] ဝါတိ ဥတ္ထနီးစ ဝတ္ထုတေ။

၅၂၂။ ကရသု ကာရောစ။ ။ ကရက္ခတိ အတသု စာတုသု၊ အ ကာရော-အ အကွဲရာသည်။ ဝါ-စွာ၊ ဥတ္ထု-ဥ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇာတေ၊ အယ် ဝါသန္တာ။ ပေ၊ သင္တား၊ [ကရက္ခတေ-စသည်၌ များသောအားဖြင့် ဥပြု၍၊ ကရောတိ-စသည်၌ မပြုရ၊ ကံဟော်လည်း မပြုရ-ဟု သတ်ဖြင့်၊ ဥတ္ထု-ဥ အဖြစ်ကို၊ ယဝကာရာစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အပဒ္ဓသု-ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်သော၊ ပရ ဥကာ ရသု-နောက် ဥအကွဲရာ၏၊ ဝကာရော-ဝပြု၊ ကွစ်မာတုတျာဒီနာ-ဖြင့်၊ စာတုရကာရသု-စာတ်၏ ရအကွဲရာကို၊ ဝကာရသို့-ဝ အကွဲရာကြောင့်၊ လောပေါ်-ချေ၊ ဝကာရသု-၏၊ ဒိုင္တာ-ကို၊ (ကတေ-သော်) တသု-ထိဝ ဂ လုံး၏၊ ဗြာဂွသာတိ-ဗြာဂွသု သုတ်ဖြင့်၊ ဗကာရဒ္ဓယံ-၁၂ ဂ လုံးပြု။

လိုက်၊ ဤစုတုကာလ ဒေသတော့” စသော ပရိဘသနှင့် အညီ ပကရဏ (အရာ ဌာန) ကို ထောက်ဆ၍ “ဤကာရော” ဟူသော သာမဏေ စကားအရ ဉာဏ်ည်းဟူသော စိသေသအနက်ကို ယူနိုင်သည်-ဟူလို့။ [အကြော်မြေပွဲကရဏ စသည်တိ၏ အကျယ်ကို သိနိုင် ပြခဲ့ပြီ။]

၅၂၃။ ယဝကာရာစာတိ ပေ၊ ကုဋ္ဌး—“ကရု+သု+အစိုး” ဟု ဖြစ်သည်အခါ ဤသုတ်ဖြင့် ကရာတ်၏ အကို ဥပြု (၇-၈၂၊ ကုဋ္ဌသာ (အ) ရှိသောကြောင့် က၏၊ အကို ဥပြု-ဟူလို့) “ကရု ဉာဏ်အစိုး” ဥတ္ထမော ကာရောဖြင့် ဉာဏ်ည်းကို ဥပြု။

ကုပ္ပန်း ကရောနီ-ပြုကုန်၏၊ ကရောသီ- ပေ၊ ကရောမ၊ တထာ-ပါး၊ ကုရာ
တေ-ပြု၏၊ ပေ၊ ကုရာမျှ။

ယိရာပစ္စာ-ယိရ ပစ္စာည်းအနောင်းရာ၌၊ ရကာရ လောပေါ့-ရကို ချေ၊
[ကွဲစိဓာတုဖြင့် ချေ] ကယိရတိ-ပြု၏၊ ကယိရနှိုး၊ ကူစွာဒိုး၊ ကမ္မာ-နှိုး၊ ယ
ပစ္စာ-ကြောင့်၊ လူဝဏ္ဏာဂမော ဝါတီ-သတ်ဖြင့်၊ ဤကာရာဂမော-ဤလာ၊
ယကာရသု-ယပစ္စာည်း၏၊ ခြံထွေး-လာ၊ တောန-တိသူသည်၊ ပဇ္ဇာ-ဖျာကို၊
ကရီယတေ-ပြုအပ်၏၊ ကရီယျတိ-၏၊ ကရီယျနှိုး-ကုန်၏၊ ကရီယတိ ကရီ
ယနှိုး ဝါ၊ [ယခွေဘာ် မလာဘဲလည်း ရှိသည်-ဟူလို့။]

ဤကာရာဘာဝေ-ဤ အကွဲရာ မရှိရနှုံ (ဤ-မလာရှုံ)၊ တသုစ်ဝဂ္ဂ^၁
လူစွာဒိနာ-ဖြင့်၊ သမတ္တန္တသု-ဓာတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော ယပစ္စာည်း၏၊
ယကာရထွေး-ယပြု၊ ခြံထွေး-လည်းလာ၊ ကယျတိ-ပြုအပ်၏၊ ကယျနှိုး၊ ကာရာဂမော-လူ
လာရှုံး၊ ကွဲစိဓာတုတွောဒီ သုတော်-၏၊ စဂ္ဂဟတောန-ဖြင့်၊
ရယာနံ-ရန်း ယတိ၏၊ ပိပရီယယာ-ရှုံ၊ နောက်ပြန်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊
[ကွဲစိဓာတုသတ်၌ ပိပရီယယာ ပြုဖို့ရာ တိက်ရိုက်လည်း မရှိ၊ ဓာတ်အရာဖြစ်၏
အခြားသတ်ဖြင့်လည်း စီရင်ခွင့် မရှိ၊ ထိုကြောင့် ကွဲစိဓာတု၌ စသန္တာဖြင့်
“ကရီယတိ” ဝယ် ရှိနှင့် ယ်ကို ရှုံ၊ နောက်ပြန်သည်]၊ တေန ကဇ္ဇာ၊
ကယိရတိ-ပြုအပ်၏၊ ကယိရနှိုး ကူစွာဒိုး၊ [ကယိရတိ-စသည်တို့ ကအ္မာရှုပ်
ကမ္မာရှုပ် ၂ မျိုးရှိပုံကို သတိပြု။]

တထာ၊ ကုသာလံ-ကို၊ ကရောတု- လော၊ ကုရာတု ဝါ-လည်းရှိ၏၊
ကုပ္ပန်း ကရောနဲ့-ပြုကုန်လော၊ [မောဂ္ဂလာန် အလို “ကုပ္ပန်”လည်း ရှိ၏၊]
ကရောဟို၊ ပေ၊ ကုပ္ပန်း၊ ကုရသု-ပြုလော၊ ကုရသု ဝါ-လည်းရှိ၏၊ [သကို
ကွဲစိဓာတုဖြင့် အ ပြုရလိမ့်မည်၊ သိမြှုပ် “ကရသု ဝါ” လည်း ရှိ၏၊ သဘော

“ကုရ ၃ အနှိုး” ထိုဥက္ကာ လမ္မည်၊ ယဝကာရာစသုတ်ဖြင့် ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်သော
နောက်ဥက္ကာ (၃) ပြု၊ ပုဒ်အဆုံးဖြစ်လျှင် သနိုစပ်ရမည်ဖြစ်၍ ဝမောဒ္ဒနာနံ-ဖြင့် ဝပြုရ^၂
မည်၊ ဤမြို့ကား ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်၍ “ယဝကာရာစဖြင့် ဝပြုသည်၊ ထိုသို့ ဝပြုရနှုံ
လည်း ၃ ၂ လုံးတွင် နောက် ဥက္ကာ ပြုပါ-ဟူလို့]၊ ကွဲစိဓာတုဖြင့် ဝကြောင့် ဓာတ်နံ-ကို
ချေ “ကုရ အနှိုး” ဝေးခွေဘာ်လာ၊ ၁ ၂ လုံးကို ၁ ၂ လုံးပြု၊ ဗုံကို အသိုကပ်၊ ကုပ္ပန်း
[မိမ ဓာတ်နောင်းရာ၌ ဤပစ္စာည်းနှင့် တကွ ကရောတ်ကို ကုပြု၍ “ကုပ္ပ-ကုမ္မ”
ရပ်များကိုလည်း မောဂ္ဂလာန် ပြသေး၏၊ ဗုံက်နှုံရာ သရှိမှ ကုပ္ပန်းရပ်ကို ပြသော
ရုပသိန္တအလို့ “ကုပ္ပတိ” ဟု မရှိနိုင်သော်လည်း ဤပစ္စာည်းနှင့် တကွ ကုပ္ပမြဲသော
မောဂ္ဂလာန် အလို့ ရှိနိုင်သည်။]

တူပင်။ ကုရှေ့၊ ကုဖွဲ့၊ ကုစွဲမသော၊ ကမွဲ၊ ကရီယတု-ပြုအပ်လော၊ ကရီယန္တာ၊ ကယျဗဲ၊ ကယျဗဲ၊ ကယ်ရတဲ့ ကယ်ရတု-ပြုအပ်လော၊ သတ္တိမိယံ့၌၊ ကရေ၊ ကရေယျာ-ပြုရာ၏။ ပေါ့ ကရေယျာမ၊ [သုပစ္စည်းကို ကွစ်ဓာတုဖြင့် ချေရ လိမ့်မည်။] ဥဇ္ဈား-ဥ အဖြစ်၌၊ [သုပစ္စည်းကို ဥပြုရာ၌။] ကုဖွဲ့ ကုဖွဲ့ယျာ-ပြုရာ၏။

ထိရပစ္စယော-ထိရပစ္စည်း၌၊ (ဥဒါဟရယံ့-ကား)၊ ကွစ်ဓာတုတိ အာဒီနာ-ဖြင့်၊ ထိရတောာ-ထိရပစ္စည်းမှ နောက်၌၊ အယျာသာ-အယျာတိ၌၊ လည်းကောင်း၊ အထာဒီသာ-အထာဝိဘတ်၌၊ အစ ၈၇၅ လည်းကောင်း၊ အတူး-အာ အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)၊ အယျာမာဒီသု-အယျာ အစရီသော ဝိဘတ်တိ၌၌၊ အယျာသူသာ-အယျာသူ၌၊ လောပါ-ကျေခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

သရလောပါဒီ-သည်။ (ဟောတိ)၊ [ထိရွှေ့ ရှုံး အကို ချေ၊ ရုကို နောက် အာသို့ ကပ်-ဟူလို့] ကယ်ရာ-ပြုရာ၏။ ကယ်ရုံး-ပြုကုန်ရာ၏။ ပေါ့ ကယိုရာမ၊ အတူးနောပဒေ-အတူးနောပဒေ၌၊ ခီရော-ပညာရှိသည်။ ကယ်ရာထု၊ ကုဖွဲ့ထု-ပြုရာ၏။ ကရေထ ဝါ-လည်းရှိ၏။ [ထိရပစ္စည်းကို ကွစ်ဓာတုဖြင့် ချေရလိမ့်မည်။] ကွစ်ဓာတုတုတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ကုသာ-ကု၏။ ကြုစံ-ကြုလည်း ပြု၊ ကြုဖွဲ့ထ-ပြုရာ၏။ ပေါ့ ကြုဖွဲ့ယျာမှု၊ ကြုဖွဲ့ယျာမှု၊ ကမွဲ-ကု၌း၊ ကရီယယျာ-ပြုအပ်ရာ၏။ ကရီယယျာ၌၊ ဟိုယျှေ့အိုနိုင်း၊ ဟိုယျှေ့အိုနိုင်းဘတ်၌။ ကရေသာ ကာတိ ယောဂိဘာဂန်-ဖြင့်၊ ကာ-ကာပြု၊ သရလောပါဒီ၊ အကာ အကရာ-ပြုပြီ။ [ကွစ်ဓာတုဖြင့် သုပစ္စည်းကို ချေရှိုးမည်။] အကရာ-ကုန်ပြီ၊ အကရော အကတူး အကရောတူး၊ အကံ အကရံ၊ အကမှ အကရမှ၊ အကတူး၊ အကရံး၊ မကရမှုသော။

ထိရတောာ ပေါ့ တူးခိုးနာ—ကွစ်ဓာတုဖြင့် ကရဓာတ် ထိရပစ္စည်းနောင် အယျာကို လည်းကောင်း ထေ၏ အစ ၈၇၅ လည်းကောင်း အာပြု၊ ကယ်ရာထ-ဟု ဖြစ်၏။ ဓာတုန်းရုကိုလည်း ဤသုတေသနီးဖြင့်ပင် ချေ၊ အယျာ အယျာသာ စေသာ ထိုး၌။ အစိတ်ဖြစ်သော အယျာသူကိုလည်း ချေ၍ “ကယ်ရုံး၊ ကယ်ရာသာ” စေသာ ရုပ်များဖြစ်၏။

[အဆင်] ကရဓာတ်၏၊ ထိရနောင်မှု၊ စေသာ ပါပါ၊ အယျာ အတတည်း၊ ပြုရာ မူး၊ အယျာ စုံ၌၊ အယျာအျော့၊ စုံတိုင်းရှုသည်။ ဓာတုကွစ်း အရာတည်း။

ထိယျှေ့အိုနိုင်း ပေါ့ အကရောသာ—ကရေသာကာသာတွေ မွှတ်နို့ သုတေသန် “ကရေသာ ကာ” ဟူသော ခိုးစာကရဏ ယောဂိဘာဂဖြင့် ကရီကို ကာပြု၊ ကခွင်း၊ ချေ ကပ်-အကာ၊ ကာမပြုလျင် အကာရဟု ဖြစ်၏။ ကွစ်ဓာတုဖြင့် သုပစ္စည်းကိုလည်း ချေရှိုးမည်။ ထွေးခိုး အကတူးကား မူးကျော် “အကတူးတိ အကတူး အကတူးဖြင့် အကတူးကား မူးကျော်” အကတူးတိ အကတူး အကတူးဖြင့် အကတူးကား မူးကျော်

၁၀၇

୬୩॥ ଗର୍ବ୍ୟ କାହାଟ୍ଟିଲୁଣ୍ଡିଥିଲି ॥ ॥ ପରେ, ଆଳୁତାଳିଥିଲି-ଆଳୁତାଳିଥିଲି
ଶିଖାତିକ୍ରାନ୍ତି । ଯତ୍ତମେଲି-ଦେବା, କାରଣତି-କାରାହୁମେବା, ତେବୁ
ରାତ୍ରମୁଖ-ଞୀ । କାହାଟ୍ଟି-କାହା ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୈଲି । ଠିକେବାତି-ଞୀ । କାହାଟ୍ଟି
ଥିଲି-କାହାଟ୍ଟି ହୁମେବା । କାହାଟ୍ଟିକୁ ଯେତି-ଦେବାଅନ୍ତିର୍ଗତି ଜୁଣ୍ଡିପ୍ରଯୋ
ଗୁପ୍ତିର୍ଦ୍ଦିନ । ଅନ୍ତର୍ବ୍ୟା-କାରାତିର୍ବା ଅଛିବେବା, ରାତ୍ରତେବାପ-ରାତିର୍ବା
କୋରିନ୍ଦିଲାନ୍ତି । କାହାଗଢ଼େ-କାହାମଧିନ୍ତି । ଦେବାତି ॥

အထေဝါ-တစ်နည်း၊ ယဒါ-အကြောင်အဓိပ္ပာဇံ၊ အနွဲတာနိမ့်-ကြောင်း၊ ကရသု-ကရာဇာတ်၏၊ ကာ-ကာ အပြုသည်၊ ဝါ ဟောတိ၊ သတ္တု-သၢ်၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ အဘဂမောစ-အာရုံသည်လည်း။ [တစ်နည်း၊ သတ္တု

ရုသု (မတွန်ရှိ၏လည်းကောင်း) ပြပစ္စယသု လောပါ”ဟု ဆို၏၊ “ကရာသု ကာ ယောဂိုဘာကဖြင့် ကာပြုပြီးနောက် ဂွဲစိဓရတုဖြင့် ကာ၌ ခုသုပြုလျှင်လည်း ပြီးနိုင် သည်ပင်၊ ထိုကြောင့် “ဟိယျွှေ့နိုယ် ကရာသုကာတိ ယောဂိုဘာဂောန် ကာဟောတိ”၌ ဟိယျွှေ့နိုယ် မည်သည့်ပိုဘာတိဟု မသတ်မှတ်ပဲ “ဟိယျွှေ့နိုယ်” ဟု သာမဏေ ဆိုထား သည်၊ တွေ့ဝိဘာတိဖြင့် “အကတ္ထ”နောင် “လျှော့-သေး-ရု” ဝိဘာတ်များကို ကျော်၍ “လျှော့-များ” ဝိဘာတ်များကို ပြထားရာ၌ “လျှော့” ဖော်သိဘာတ်များကို ရှုပ်ရှု၍ အတွေ့နည်းပါ၊ သောကြောင့် ကျော်သွားသည်-ဟု ကြိုးရှု၏၊ ထိုဝိဘာတ်များဖြင့်လည်း “အကတ္ထ” ဟု လည်းကောင်း ပြပစ္စည်းကို ပြပြီး၊ ကော် အကိုလည်း ပြပြီး “အကရှုသေ၊ အကရရှု” ဟု လည်းကောင်း ရှုပ် ရှိနိုင်သည်။ [သူ၏နိုင်တို့ “အကရှုသေ၊ အကရရှု” ဟုလည်းကောင်း တော်ရှု၏။]

အကရမှုသော်။ ၁၁၆၅နိုဝင်ဘာ၁၇ ၁၉၂၃ “သေကာရာဂေါ်မော အာချာတာနာမေဟီ= အာချာတာပုဒ် နာမ်ပုဒ်တို့နောင် သေအကွဲရာလာ” ဟု သုတေသနည်၍ “ကထ အမှု ကရောမသေ၊ အကရမှုသ တေ ကို့၊ ယ ဗလဲ အဟိုဝါမှုသေ” ဟု အာချာတာနောင် သေလာပုဂ္ဂိုလည်းကောင်း “ယေကေစီ ဗုဒ္ဓ သရဏံ ကတာသေ” ဟု နာမ်ပုဒ်နောင် သေလာပုဂ္ဂိုလည်းကောင်း ပြထား၏။ “အကရမှုသ” ၌ ဂါတာဖြစ်၍ ဆန်းစောင့်ခြင်းရာ ကို သုတေသနီးဖြင့် အ-ပြု။ [“အဟိုဝါမှုသေ” ၌ “အဟိုဝါ”ပုဒ်ရင်း; သဏ္ဌာတု၌ သူနိုင်ပါတ် ကုသိုလ် “မှ” လည်း ဂါတာပြည့်စေရကျိုးရှိသော နိုင်တိပင်၊ ထိ “သေ” အားလုံလည်း အာရုံ မဟုတ်-ဂါတာပူရဏ နိုင်တိပင်-ဟု မောဂ္ဂလွှာနှင့် နီသယသစ် မိန့်တော်မူသေး၏။]

၅၂။ ကာသတ္တန္တိ ၁၆၁၊ သာဂမေး—“ကရသုကာသတ္တ မန္တတနိမ့်”ဟုသာ ဆိုလျှင် အောင်တဲ့နိကြောင့် ကာသအပြု ပြီးနိုင်လျက် “ကာသတ္တ” ဟု ဘောအန်ကိုဟော တော့စွဲည်။ သဒ္ဓိပိကြောင့် ကရမာတ်မှ အမြားသော စေတ္တများနောက်လည်း သ-လာခြင်း ဟူသော အနက်ပိုကို ရှိနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် ဂမုမာတ်တုန်းက “ကရသု ကာသတ္တ မန္တတနိမ့်”တဲ့ ဘာဝန်ကြေသေနဲ့ သာဂမေး၊ အကမ္ဘာသို့” ဟု ဆိုခဲ့ရသည်။

အဘမေးစ-သလာသည်လည်း] ဟောတိ၊ ဉာတိ အဖွဲ့အနက်သည်၊
(ဟောတိ)၊ ဒါ-ထိအခါ၌၊ သတ္တုမဇ္ဈာနီတနိုင့် ယောကဝိဘာရော့-ဖြင့်၊ အညသူ-
ကရမာတ်ပါ အခြားသော၊ ဓမ္မတော်ပါ-လည်း၊ သာဂမေးသ၊ လာခြင်း
သည်၊ သိမျှတိ-ပြီး၏၊ ယောကဝိဘာရတော့ ဉာဏ်ပါဒီတိ-ယောကဝိဘာရ
တော့ ဉာဏ်ပါဒီဟူ၍ ပရီဘာသာလာသော်ကြောင့်၊ ယော်ယျာန်-များသော
အားပြင့်၊ ဒီယောဝါ-ဒီယာသရမှ နောက်၍သော၊ (သာဂမေး-သည်!) ဟော
တိ၊ ကရသု ကာတိ ယောကဝိဘာရော့-ဖြင့်၊ ဟိယျှတ္တုနိယံ-ဟိယျှတ္တုနိ
ဂိဘတ်ကြောင့်၊ ကာဘာဝါစ-ကာ အဖြစ်သည်လည်း၊ သိဒ္ဓါ-ပြီးသည်။

အထတိ၊ ယခါ ၁၆၁၊ သာကမေး သီမှုပိတ်—[“သာကမေးပိ” ဟု ရှိသည်ကား အပို၊ သီမှုပိုလည်း မရှိ] သူတ်ကို “၁-ကရသော ကာ၊ ၂-သတ္တမန္တတနိမ့်” ဟု ၂ ဝါကျွဲ့၍၊ ဘုပါတ် ဝါကျွဲ့ဖြင့် “အမွတ်နံကြောင့် ကရဓာတ်ကို ကာပြု” ဟု အနိဂုံတွက် ၏။ ၂ နံပါတ် ဝါကျွဲ့ဖြင့် “သလည်းလာ” ဟု အနိဂုံတွက်၏။ ဤသုတ်ရင်းအတိုင်း ဆိုလျှင် ကရရို ကာပြုပြီးမှ သ-လာရသည်။ “သတ္တမန္တတနိမ့်” ဟူသော ဒီစာကရဏ ယောဂိဘာဂြိုင်ကား ကရ၏။ ကာအပြုံကို မင့်ရှု အမြားအတ်နောင်လည်း (သ) လာနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် ဂမုစာတို့ပင် “သတ္တမန္တတနိမ့်တိ ယောဂိဘာဂေန ဝါ သာကမေး” ဟု တစ်နည်း ပြန့်ရသည်။ [“သတ္တ္တ အာကမေး”၌ (သမလာလျှင် သ-မဖြစ်၊ သ-လာမ သ-ဖြစ်သောကြောင့်) သ လာခြင်းကို “သတ္တ=သ၏ ဖြစ်ကြောင်း” ဟု ဆိုသည်။ ထိုကြောင့် “သတ္တ္တ-သ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူသော အာကမေး” ဟု အနိဂုံ ပေးရသည်။]

ယောကိုဘာကတော်၊ ၁၆။ ဒီသိမ္မတာဝါ ဟောတိ—“သတ္တုမူဇ္ဇန်နှစ်” ဟူသော ယောကိုဘာကဖြင့် (သ)လာလျှင် အဘယ်သရနောင် လာရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသော ကြောင့် “ယောကိုဘာကတော်” စသည်ကို မိန့်၊ “ယောကိုဘာကတော် လူငွေ့ပါသို့” ဟု ရှုံးပါရိဘာသာ ရှိ၏၊ “လိုအပ်သော ရုပ်များ ပြီးမီးဖို့ရာယောကိုဘာကကို ပြုလုပ်ရသည်၊ မလိုရာရုပ်တွေ ပါဝင်နေအင် ယောကိုဘာကကို ပြုရသည် မဟုတ်” ဟု ထိုပိဋ္ဌဘာသာ က ဆိုတိသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ “သတ္တုမူဇ္ဇန်နှစ်” ဟူသော ယောကိုဘာကဖြင့် (ဤ) ဂို့ဘတ်နောင်းရှုဝယ် အဆမှာ၊ အဂ္ဂိုလ်၊ အသော ”ကဲ့သို့ ဒီယသရနောက်သာ” (သ) လာသည်။ ဤ၌ “ယော်ယျာန်” ဖြင့် ရသောသရနောင် အနည်းငယ် (သ)လာသည်။ ဟု မမှတ်ရ၊ ဒီယသရနောက်၌ သ-အလာများသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤ၏ပါကျွဲ့ ပြု၏မှ ရှုဝယ် “ယောကိုဘာကတော် လူငွေ့ပါသို့” ယော်ယျာန် ဒီပိတာ ဟောတိ” ဟု ပါ၍ပျက်နေသည်။ “ယောကိုဘာကတော် လူငွေ့ပါသို့တိ ယော်ယျာန် ဒီယတော် ဟောတိ” ဟု သိမှုအတိုင်း ရှိရမည်။ “ယောကိုဘာကတော်-ကြောင့်၊ လူငွေ့ပါသို့-အလိုရှိအပ်သော ရှုံးမြှုံး ပြီးမီးခိုးသည်၊ (ဟောတိ)” ဟု ပိဋ္ဌဘာသာကို အနေဖြင့်

ବୋଟି ଓ କାହାରେ-ପ୍ରି ଅଗନ୍ତୁ-ଗୁଣ୍ଡିପ୍ରି ଲେ । ଆକାଶିତ୍ତା କାହାରେ
କାହାରେ-କାହାରେ ଅତ୍ରିତମ୍ଭିନ୍ଦୁ । ଅଗରି, ଗର୍ବ-ପ୍ରି ଓ ଅଗରି-
ଗୁଣ୍ଡିପ୍ରି, ଅଗରି-ପ୍ରି ଅଗରିତ୍ତା-ଗୁଣ୍ଡିପ୍ରି ଲେ । ଅଗରିତ୍ତା-ପ୍ରି (ଆଗି ଜୁପ୍ରି) ।
କଣ୍ଠିତ୍ତା-ପ୍ରିଅପରିତ୍ତ ଅଗରିତ୍ତା ଠି ॥

ପିତା ଲୋପିତି କାହିଁଯକ୍ଷିତି ଯୁଦ୍ଧାଳାଟି ଠାରେ । [ହି ଲୋପିତା ପିତା ଲୋପିତା ପିତା] ଯା ଦୂରିକା ଶ୍ଵିଦ୍ୱାରା ଦେଖିଲାଏ “ଦି ଲୋପି” ଯା ଦେଖିଲାଏ “ଦି ପିତା ପିତାମନ୍ଦ”]

୬ ଜାଇ ॥ ଗର୍ବ୍ୟ ପଦ୍ମଯତ୍ତିରୁ କାହୋ ॥ ॥ ହାରିଲୁହିଛି-ହାରିଲୁହିଛି
ଶିଖାତ୍ତିରୁଥିଲୁଣ୍ଡି ପଦ୍ମଯତ୍ତି-ପଦ୍ମନ୍ଧିରୁଣ୍ଡି ତାଙ୍କୁଫ୍ରିତିଲେବୁ । ଗର୍ବ୍ୟାତ୍ତି ତେବୁ
ଭାବୁଲୁଣ୍ଡି-ଭାବୁଲୁଣ୍ଡି । କାହାକୁଣେଲେବୁ-କାହା ଆପ୍ରିଲିଲୁଣ୍ଡି । ଠିକ୍ ଲେବାତ୍ତି । କାହାକୁଣେ
ଲେବାତ୍ତି-ଲେବାତ୍ତି । ଲେବାପି-ଲେବି । ଲେବାତ୍ତି । ଅଳିଗାରୁତ ପଦ୍ମଯତ୍ତିରୁଣ୍ଡି
କୁ-ଅଳିଫ୍ରିତିଲୁଣ୍ଡି ଫ୍ରିତିଲେବୁ ପଦ୍ମଯତ୍ତିରୁଣ୍ଡି । ୦୩ ମୁଢ କାହାତ୍ତିତେବୁ-୦୩, ମୁଢ,

[ହୋଇ] କରିଯାଇ ତା, କିମ୍ବାଗିପ୍ରଦିନ, ଶିଖୁର ଆ-ଲ୍ଲା, ଅ-ଭ୍ରା-ଲ୍ଲା-
ଭ୍ରାତା, ଭ୍ରାତାଗିପ୍ରଦିନ, କରେଣି ତା, ପ୍ରଦିତ୍ତାଣୀ ।
ଫୁର୍ଗଳା ଯଲ୍ଲା-ମନ୍ତ୍ରଗତିଥିଥି, ଯେବାଗିପ୍ରଦିନ, ଭ୍ରାତାଃଯଲ୍ଲା
ଭାତ୍ରଫୁର୍ଗାନ୍ତି, ଅନ୍ତରେନାନ୍ତିକା, କିମ୍ବାଫୁର୍ଗାନ୍ତିତା, ଯଲାଭୂତ୍ତ,
ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵିତୀୟ, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵିତୀୟପିତା ॥

ဘုဇာ အစရှိသော ဓာတ်မှု (ပရသု) သူသူ-သူ၏၊ ခါဒေသော-ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝသ ဆီဒ လဘာဒီတေတာ-ဝသ, ဆီဒ, လဘ အစရှိသော ဓာတ်မှု (ပရသု သူသု)၊ ဆာဒေသော-ဆ အပြုသည် လည်း ကောင်း၊ ဟောတိ၊ ကာဟာတိ-ပြုလတဲ့၊ ပေ၊ ကာဟာမ၊ လူကာရာဂမ- လူလာရာ၌၊ ကာဟိတိ-ပြုလတဲ့၊ ကာဟိန္တိ၊ လူစွာဒီ၊ ကာဟာဒေသာ ဘာဝေ-ကာဟ အပြု မဖြစ်ရာ၌၊ ကရိသုတိ၊ ပေ၊ ကရိသုမှေ၊ ကရိယိ သုတိ-ပြုအပ်လတဲ့၊ ကရိယိသုန္တိ၊ အကရိသု-ပြုရာ၌၊ အကရိယိသု- ပြုအပ်ရာ၌၊ လူစွာဒီ။

ယအိ-အကြောင်အခါ၌၊ သံပုဇွာ-သံရှေးရှိ၏၊ တဒါ-၌၊ ပုရသမပပရိဟ ကရောတိသု ခ ခရာဝါတိ ယောဂိုလ်ဘာရေနဲ-ပုရဲ၊ ပေ၊ ဝါဟူသော ဒို့စာ ကရာဏ ယောဂိုလ်ဘာကဖြင့်၊ [တပစ္စယောသုစကို ဖြတ်၍ ယောဂိုလ်ဘာ လုပ်သည်] တျာဒီဝိဘတ္ထိသုပိ-တိ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့ကြောင့်လည်း၊ သံပုဇွာ ကရောတိသု-သံရှေးရှိသော ကရမာတ်၏၊ ခရာဒေသော-ခရ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ အဘိသံရောတိ-ပြုစိုး၏၊ အဘိသံရောန္တိ၊ အဘိ သံရိုယိတိ-ပြုစိုး အပ်၏၊ အဘိသံရိုယိန္တိ၊ အဘိသံရောတူ-လော၊ ပေ၊ အဘိသံရိုယိ လူစွာဒီ။ [“အဘိ+သံ+ကရဲ+သံ+တိ” ယောဂိုလ်ဘာကဖြင့် ကရ်ကို ခဲ့ပြု။]

သက=သတ္တိမိ-စွမ်းနိုင်ခြင်း.....၏၊ ဉာပစ္စယော-ဉာပစ္စည်းသက်၊ သက္ကာာတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ [က်ဒွေဘော်လား] ပေ၊ သက္ကာာမှာ [သွာဒီရိုက်း

၅၂၄။ အမိကဘူတ ပေး ဆာဒေသော ဟောတိ—“ဟောတိသုရေ ဟောဟေ ဘာဝိသုန္တိမိ သုသုစ” သုတ်မှ သုသုစပု၌ လိုက်လာသောကြောင့် ဤသုတ်နှင့် သပစ္စယသွေ့မပါဘဲ ပြီးနိုင်ရကား သပစ္စယသွေ့ပို့သည်ကို “အမိကဘူတ သပစ္စယ” ဟု ဆိုသတဲ့၊ ချွဲ့ဦးအုံ-ဤ၌ “သပစ္စယ” အရ ဘဝိသုန္တိ ဝိဘတ်၏ တစ်စိတ်ဖြစ်သော (သုတိ-စသည်မှ) သုကို ဆိုလိုသလဲ၊ လို့ကြောင့် “ကရိသုတိ” ဟု ဖြစ်သည့်အခါ သုနှင့်က ကရိကို ကာဟပြုလျှင် “သုသုစ လောပါ” အရ ချော့ရာ သု မရှိ၊ တစ်ဖောက ကရိကိုသာ ကာဟပြု၍ “သုသုစ လောပါ” အရ သုကို ချော့လျှင် သုပစ္စယ သွေ့ပို့နေသည်၊ ရှုံးသုတ်မှ လိုက်လာရုံးပြု၍ ပြီးလျှင်လည်း အပို မဆိုထိုက်၊ ထို့ကြောင့် “သွေ့ပို့မိကာ အထွောမိကော”နှင့် အညီ ထိုသပစ္စယသွေ့ပို့ဖြင့် ဝစ မှစ ဘုဒ္ဓ စသော ဓာတ်တို့နောင် သုကို ခြော့၍၊ ဝသ ဆီဒ လဘ စသောဓာတ်နောင် သုကို ဆပြုဟူသော အနက်ပို ရှိနိုင်သည်-ဟူလုံသတတ်၊ “ဘုဏ်ပြု၍ ဝိသုတေတ်ကို လဘဘီ ဖြင့် ဘီဒ ရုံးစာတ်တို့ကို ယူ၍ ပဝေါးတိ-ဝင်လတဲ့၊ ဘောဇ္ဈား-ခွဲလတဲ့၊ ရှုံးတိ-ငါး လတဲ့” ဟု ဖြစ်၏၊ [သွေ့ပို့မပိုသော နည်းဖြင့် ကစွဲည်းဘာသာနှင့်ကာ၌ တစ်နည်းကြီ ထားသေး၏။]

ြိုလည်း ဤစာတ် ပါခဲ့ပြီ၊] အပ=ပါပုဏနောက်ခြင်း၌....၏၊ [“ပါပုဏေ”
ဟု ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်း] ပပူဇွာ-ပရှေး ရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပပွဲတိ-
ရောက်၏၊ [ပဒ္ဒဘော်လာ၊ ဤရောက်ခြင်းအနက်၌ “အဖွဲ့” ဓာတ်လည်း
ရှိ၏၊ တနားဒိဂိတ်းပင်] ပေ၊ ပပွဲဖွူ့လူ လူစွာဒီ။ [သဒ္ဓနတိ၌ အယျာမ ဝိဘတ်
ကို ဤမှပြု၍ “ပပွဲမှ-ရောက်ကုန်၏” ဟုလည်း ပြသေး၏၊] တနား
နယာ-တနားဒိဓတ်တို့ကို သို့ကြောင်းနည်းသည်၊ (နိုင်းတော့)။

စုရောမိဂိုဏ်း

စုရောမိဂိုဏ်း စုသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း၌၊ ဝါ-ခိုးခြင်းမြှုံး...၏၊ ပုရောဝိယု-
သို့၊ မာတွန်လောပေါ့-မာတွန်ချေး၊ ဝိဘတ္ထုပွဲတို့-သက်၊ တထာကတ္ထရိစာတိ
လူတော့-ဤသုတ်မှ၊ ကတ္ထရိတိစာ-ကတ္ထရိဟူသော ပုံ့သည်လည်းကောင်း၊
သို့ဟိတ်လောကနော-သို့ဟိတ်လောကနော အမိကာရန်ည်းဖြင့်၊ ဘာဝကမ္မာ့ဟာ
ကာနိစာ-ဘာဝကမ္မာ့သဒ္ဓိသုတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထာနွေး၊ မဏ္ဍာဂာဂတိယာ-
ဖြင့်၊ ကာရတွေဟာလွှာ-သည်လည်း၊ (ဝတ္ထာတော့)။

၅၂၅။ စုရောမိတော့ အော အယာ။ ၅၂၆။ ကတ္ထရိ-ြိုလည်းကောင်း၊
ဘာဝစာ-လည်းကောင်း၊ ကမ္မာနိစာ-လည်းကောင်း၊ (ဝိဟိတေသာ) ဝိဘတ္ထု
ပစ္စယေသု-တို့ကြောင်း၊ စုရောမိစွေးမာဒိတော့-သော၊ မာတွက်လော့-၌၊
အော အယာလွှာတို့-အော၊ အယာ ဟူကုန်သော၊ ဇတ်ပစ္စယာ-ဟော၌၊ ကာရိတာသညာစာ-သည်လည်း၊ ဟောနှီး။

၅၂၇။ ကာရိတာနဲ့ အော လောပဲ့။ ၅၂၈။ ကာရိတာ ပစ္စယာနဲ့၊ ပေ၊
အာပဇ္ဇာတေ-၏။

၅၂၉။ အသံယော အော၊ ကာရိတေ။ ၅၃၀။ ပရေး၊ ကာရိတေ-ကြောင်း၊
အသံယောကဗျာသု-သော၊ မာတွသု-၏၊ ဂုဒ္ဓိ-သည်၊ ဟောတို့၊ လူတို့-ဤ
သုတ်ဖြင့်၊ ဥကာရသု-ဉာဏ်ရှုရှုရှု၏၊ သုကာရော-သိ အကွဲရာ ဟူသော၊

၅၃၀-အော အယာ၊ သို့ဟ အော၊ ဂဟယွှာ—[အောနသု-နိုးသူ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်
ကြောင်း၊ ဖြစ်ရာ ခိုးခြင်းကြိုယာသည်၊ အောယုံးမည်၏၊ ဘာဝအနက်၌ အျေပစ္စည်း၊
နှကိုလည်း ရေး၊ ယ ဒွေဘော်လည်းလာ။] စုရောမိတော့ အော အယာသုတ်၏ နောက်၌
“အတ္ထနောပဒါနဲ့ ဘာဝစာ ကမ္မာနဲ့” သုတ် ရှိသောကြောင့် ထိုသုတ်မှ ဘာဝကမ္မာ့သဒ္ဓိ
၂ ခုသည် ရှေ့သို့ပြန်၍ သို့ဟိတ်လောကနာ (ခြော့ကြည့်နည်း) ဖြင့် လိုက်၊ မာတွဟို
အော အယာ အော၊ ကာရိတာနဲ့ ဟောတွေအား-သုတ်မှ ကာရိတာသုတ္ထိကား ဟားခုန်သက္ကားသို့
သုတ်အတော်များများကို ခုန်၍ လိုက်သည်။

ဂုဏ်-ဂုဏ်ပြု။ [သိမ် "ဟောတိတိ" ဟု ရှိ၏၊ ဝါ-လည်း မပါ၊ ယူဇွာဖိန့် ဝါ ဟု ဝိကပ်ရှပ်များကို သုတေသနီးခြား ပြထားသောကြောင့် "ဝါ" မပါခြင်းသာ ကောင်း၏] စန်-ဥစ္စာကို စောရေတိ-ခိုး၏၊ ပေ စောရေမေး ကာယပစွဲယောက်- မျှ၊ စောရယတိ၊ ပေ । စောရယာမှု၊ ကမ္မာ-၌၊ ယပစွဲယောကြောင့်၊ ဤ ကာရာဂမာ-ဤလာ၊ သရုလောပါဒီစ၊ စောရိယတိ-ခိုးအပ်၏၊ စောရိယနှိုး လူစွား၏။

စောရေတိ-ခိုးလော၊ ပေ । စောရေယျ-ရာ၏၊ ပေ । အစောရေသိ စောရေသိ-ပြီ၊ ပေ । အစောရယုံ စောရယုံ၊ အစောရေသိ-(သင်)ခိုးပြီ၊ အစောရေသိ-ဗုဒ္ဓ-ပြီ။ [ဤရှပ် မြန်မာမျိုး ကျသည်။] တွဲ-သည်၊ အစောရယို-ပြီ၊ အစောရယိုတွဲ-ကုန်ပြီ၊ အစောရေသိ-ပြီ၊ အစောရေသိမှ- ကုန်ပြီ။ အစောရယို အစောရယိုမှ၊ အစောရယိုတွဲ-ပြီ၊ [အာကို ဇူပြုရာ ကတ္တာရပ်] အစောရယိုတွဲ အစောရယို-ခိုးအပ်ပြီ၊ စောရိယောက် စောရယိုသုတိ-လတဲ့၊ ပေ । စောရယိုသုတေ-ကုန်လတဲ့၊ စောရိယတိ-ခိုးအပ်လတဲ့၊ စောရိယိုသုနှိုး၊ အစောရယိုသု-ခိုးရာပြီ၊ အစောရိယိုသု-ခိုး အပ်ရာပြီ၊ လူစွား၏။

တထာ၊ စိန္တ=စိန္တယံ-ကြိခြင်း၊ သိခြင်း၌....၏၊ သံယောက္နတ္တာ-သံယုံ အဆုံးရှိသော ဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂုဏ် အဘာဝါဝ-ဂုဏ် မဖြစ်ခြင်း သည်သာ၊ ဝိသေသာ-ထူး၏၊ စိန္တတိ စိန္တယံ-ကြိ၏၊ ဝါ-သိ၏၊ ပေ အစိန္တယံသု စိန္တယံသု လူစွား၏၊ မန္တ=ဂတ္တဘာသနောက်-လုပြံဇွာ ပြောဆိုခြင်း ၌....၏။ [လုပြံအောင် တိုးတိုးတိတ်တိတ် ပြောဆိုခြင်းကို "တိုင်ပင်" ဟု ခေါ်သည်။] မန္တတိ မန္တယံ-တိုင်ပင်၏၊ လူစွား၌-ဤသု အစရှိသော ရပ် အစဉ်သည်၊ ပုရိမသမံ-ရှေး စိန္တဓာတ်နှင့် တူ၏။

ပါလ=ရက္ခတော့-စောင့်ရှောက်ခြင်း၌....၏၊ ဓမ္မ-တရားကို ပါလယတိ ပါလယတိ-စောင့်ရှောက်၏၊ ပါလီယတိ-စောင့်ရှောက်အပ်၏၊ [“ပါလီယနှိုး ဟု သီမှု၌ ရှိသေး၏။] ပါလေတူ ပါလယတူ-လော၊ လူစွား၏။ ယူဇွာ=ယူဇွာနေ-

ယူဇွာ-ယူဇွာနေ—ယူဉ်ဘက်တရားစကို စောစွဲပိုစပ် ဖြစ်အောင် ဆော်ဉာဏ်ကိုပင် “စုံအော်” ဟုလည်းကောင်း “အားထုတ်” ဟုလည်းကောင်း ခေါ်၏၊ ဘူဝါဒီ ဂုဏ်- ဂုဏ်-၌ပိုပင် အားထုတ်ခြင်းနှင့် “သယ်ဗုံ-ပေါင်းစပ်ခြင်း” ကို ဟော၏၊ ပုံမှုယူဇွာ-ပန်းအပေါင်း၊ ပစ္စယယူဇွာ-ပစ္စယသွေး အပေါင်းတည်း၊ စရာဒီဂိုဏ်း သက်သက်ဖြစ်မှ “ဟိုသန-ညျဉ်းဆဲခြင်း၊ ဒီထွေး-တောက်ပခြင်း” ၌လည်း ဖြစ်၏။ ဥရေးရှိယောင် “ညီးနှုန်း ဖွင့်လုစ်ခြင်း” ၌လည်း ဖြစ်၏၊ “ဒုက္ခာ ညီးနှုန်းတွေးဖွင့်၏” တည်း။

လူမ-ဗြို့အချုပ်တွေ့၊ ကဏာ-ဓာတ်အပါင်းတို့သည်။ ဝါ-ဂိုလ်းတို့သည်၊ ဘုဝါဒီစ-ဘုဝါဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ရုရှားဒီစ-ရုရှားဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဒိဝါဒီစ-ဒိဝါဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ သွားသယာ-သွားဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ကိယာဒီစ-ကိယာဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ တန္ထာဒီစ-တန္ထာဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ စုရာဒီစ-စုရာဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ လူတိ-ဗြို့သို့၊ သွေးခာ-ဂ ပါးပြားကုန်၏။....ပိကရဏ၊ ပိဓနာ-ပိကရဏ ပစ္စည်းတို့ကို စီရင်ရာ အနေးသည်။ သမထုံး-စုလင်ပြီ။

କୋଟାପତ୍ରିଯାଙ୍କ ବାହୀନିମୁଖୀ

[စာတ်အမည်မှည်၊ ဓာတုန်ချေ-ဟူလို့] ဓာတုလိုက်ပါ ပရာပစ္စယာတိ ကြတော့-မှ ဓာတုရှုဟတ်-ဓာတုသွှေ့သည်။ အနိဝင်တွေတော့-လျှော့စွာလိုက် ဒါးပရာတိ-ပရာသွှေ့သည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာတိ-ပစ္စယာ သွှေ့သည်လည်းကောင်း၊ အမိကာရော-ယဉ်စပ်လိုက်သော သွှေ့တည်း။ ဝါ-လိုက်သော သွှေ့တည်း။

၅၂။ တိုင် ပေါ့ ခ ဆ သာ ဝါ။ ။ တိုင် ဂုပ ကိုတ မာနလူတိ-တို့၊ ဂုပ၊ ကိုတ၊ မာနဟူကုန်သော၊ ဒတော် ဓာတုဟို-တို့မှ (နောက်၌) ခ ဆ သလူတိ-ခ၊ ဆ၊ သဟူကုန်သော၊ ဒတေပစ္စယာ-တို့သည်။ ဝါ-စွာ၊ ဟောနှင့်.....ဝေထိုးတို့ဘာသတော့-ကြောင့်။ တို့တော့-တို့ဓာတ်မှ နောက်၌၊ ခနီးယံး-သည်းခံခြင်း အနောက်၌သော၊ ခေါ်ဝါ-ပစ္စည်းသည်သော (ဟောတိ)၊ ဂုပတော့တု-ဂုပဓာတ်မှ နောက်၌ကူးကား၊ နိန္ဒာယံးဝါ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း

ဟူလို့၊ ငော စသော ကာရိုတ်ပစ္စည်းများလည်း စောင့်တို့က်တွန်ခြင်းဟူသော အဇူးသန ပေသန ကြိုယာ ဓာတ်နောက်၌ ညွှန်ပြရ သက်ကြေရေး၏ ထိုကြောင့် အာယ စသည်တို့၏ ဓာတ်ပစ္စယ (ဓာတ်၏အနောက်၌ ညွှန်ပြအပ်သော ပစ္စည်း) ဖြစ်ကြောင်းမှာ သာ၍ ထင်ရှားပေသည်။

ဓာတုလိုက်ပါ ပေါ့ အမိကာရော—“ဓာတုလိုက်ပါ ပရာပစ္စယာ”ဟု ဓာတုလိုက် ဂျိုးလုံးကို တော်ပေါင်းထည်း တော်ပိုဒ်ထည်း ဆိုထားသော်လည်း တိုင် ဂုပ စသည်တို့က ဓာတ်ပြစ်သောကြောင့် ဓာတုသွှေ့သာ လိုက်လို့ရာ သုတေသနလော်၏။ ထိုကြောင့် “ဓာတုရှုဟတ် အနိဝင်တွေတေ” ဟု အနုသွှေ့သည်၍ ဆိုသည်။ “ဓာတုသွှေ့တော်ခုသာ အရာအားပေလျှော့စွာ လိုက်သည်” ဟူလို့၊ ပရာပစ္စယာတို့ကား အာချာတ်ကိုတ် ဂျွန်းပင် ဖွေည်းသက်မည့် သတ်တိုင်းသို့ လိုက်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ပရာပစ္စယာတိုင် အမိကာရော” ဟု အမိကာရောဖြင့် ဆိုသည်။

တို့တော့ ခနီးယံး ခေါ်ဝါ—တို့ဓာတ်သည် နိသာန အနောက်၌ ဘူဝါဒ စရာဒီဂိုဏ်း၊ တော်တိ တော်တိ တော်တိ—ထုတ်အောင်သွေး၏၊ ဗုဒ္ဓန အနောက်၌ ဘူဝါဒ ဂိုဏ်း၊ တော်တိ—နောင်း၏၊ ထိုအနောက်များ၌ ပစ္စည်း၊ မသက်ရ၊ သည်းခံခြင်း (ခနီးခမာ) အနောက်သာ သက်ရမည်။ ခနီးယံးဝိုင်း ဝေဖြင့် နိသာန ဗုဒ္ဓန အနောက်တို့ကို ကန်း၊ ဤတို့ဓာတ်နောင်လည်း ပစ္စည်းသာ သက်ရမည်။ ခေါ်ဝါ၌ ဝေဖြင့် ဆ-သပစ္စည်းကို ကန်း၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်နောက်တို့လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း ဝါသွှေ့က သတ်မှတ်သည်။ ထိုကြောင့် ခေါ်မှ ဝေကို “ခနီးယံးဝါ” ဟု လိုက်စေ၊ နောက်ဓာတ်များ၌ လည်း ဤနည်းပင်း

နိန္ဒာယံး ဂုပတော့ တုသ—ဂုပဓာတ်သည် ဘူဝါဒဖြစ်မှ စောင့်ရောက်ခြင်း အနောက်ရှိ၏၊ ဂါပတိ-စောင့်ရောက်၏၊ ဒီဝါဒဖြစ်မှ “ဂုပတိ-ရောထွေးရှိပြု၏” ဟု များကုလ (ရှုပ်ထွေးခြင်း) အနောက်၌လည်း ဖြစ်၏၊ စရာဒီဖြစ်မှ “ဂါပတိ-ထွန်းပေါ်” ဟု

အနက်၌သာ၊ ဆဝ-ဆပစ္စည်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ကိတာ-ကိဓာတ်မှ နောက်၌၊ သံသယ ရောဂါပနယနေ့သု ၁၀-ယုံမှားခြင်း၊ ရောဂါကို ပယ်ခြင်း၊ အနက်တို့၌သာ၊ ဆောဝ-ဆပစ္စည်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ မာနမှား-မာန ဓာတ်မှ နောက်၌၊ ဥပမာရဏေ ၁၀-စုံစမ်းခြင်း အနက်၌သာ၊ သောဝ-သပစ္စည်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)။

ဒိတ္ထ အနက်၌လည်း ရှိ၏၊ ထိအနက်တို့၌ ဆပစ္စည်း မသက်ရ၊ နို့သာ အနက်၌သာ ဂုပ္ပာတ်နောင် သပစ္စည်းသာ သက်ရမည်။

ကိတာ ဆော—ဤ၌ ၈၀နှင့်ကို မဖြေဆုံးလည်း ဦးကာ၌ “သံသယ ရောဂါ ပနယနေ့သု” ဟု ပြ၏၊ ဉာဏ်-သီခြင်း၊ ဉာဏ်-လို ချင်ခြင်း၊ ဝါသ-နေခြင်း၊ အနက်တို့၌လည်း ဖြစ်၏၊ ထိအနက်မှား၌ သပစ္စည်း မသက်ရ，“ဝိစိကိုစွာတိ-ယုံမှား၏ တိကိုစွာတိ-ဆေးကု၏” ဟု သံသယအနက်-ရောဂါပနယန အနက်တို့၌သာ ဆပစ္စည်း သာ သက်ဟု သတ်မှတ်သည်။

သောဝ မာနမှာ—ဤ၌လည်း ၈၀နှင့် မပါ၊ ဦးကာ၌ “ဥပမာရဏထွေး”ဟု ဖွင့်၏၊ မာနဓာတ်သည် ဘုဝါမိ စရာဒိဖြစ်မှ “မာနတိ မာနနတိ-ပူဇော်၏” ဟု ပူဇော အနက်၌ ဖြစ်၏၊ စရာဒီ သက်သက်ဖြစ်မှ “မာနနတိ-မြတ်နိုး၏” ဟု ပေမန-ချစ်ခင် မြတ်နိုးခြင်း၊ အနက်၌ ဖြစ်၏၊ ထိအနက်တို့၌ ဆပစ္စည်း မသက်ရ၊ ဥပမာရဏ-ရုံစမ်း ဦးချိန်းခြင်း၊ အနက်၌သာ သပစ္စည်းသာ သက်ရမည်။

ဗီဘ္ဗာတိ—နို့သာ အနက်ကို ဟောသာ ၂၀ ၈၀နှင့်နောင် သပစ္စည်းသက်၌ ၂၇ ဒွေးသော်ပြု၊ အဘ္ဗာသ ၅၏၊ အကို အန္တသိဝဏ္ဏာကာရောဝါဖြင့် (ဤ)ပြု၊ သုတေသနြီး ဖြင့် အဘ္ဗာသနောင် ၁ကို ဘပြု၊ အသီသဒွေးသော်လာ၍၏ “ဗီဘ္ဗာတိ-စက်ဆုပ်၏၊ ဗီဘ္ဗာတိ-စက်ဆုပ်ခြင်း” ဟု ပြ၏၊ မောဂ္ဂာန်၌ “နို့သာ ပု ပု ၂၁ ၂၁၁ ဘာ” ဟု ပါဒီကရွှေ့၌ သုတေသနြီး အငွကထာ ဦးကာတာတို့၌ “ဗီဘ္ဗာတိ” နေရာဝယ် “ဝိဂ္ဗ္ဗာ-ဝိပ္ဗ္ဗာ” ဟု ပါဒီယူက်တတ်ကြောင်းကို မောဂ္ဂာလာန် နို့သာယသစ်မှာ မြန်၏၊ ထို့ကြောင့် ရူပသီခိုဂါတာကို အောက်ပါအတိုင်း ပြင်သင့်သည်။

တိစေတာ ခွဲ့ယော်၊ နို့သာယ ဆော ၂၈၁ရပါ၊

ကိတာ ဆော သံသယယော်၊ ရောဂါပနယနပိုစာ၊

ဥပမာရဏ မာနမှာ သော၊ ဝေလွှာ့တိဘာသတော်။

ဝေလွှာ့တိဘာသတော်-ကြောင့်၊ ပေ၊ ၂၈၁-၂၉ ၈၀နှင့် နောက်၌လည်းကောင်း၊ ဂုပါ-မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ နို့သာယဝါ-သာ၊ ဆောဝ-သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ကိတာ-၌၊ သံသယယော်-ယုံမှားခြင်း၊ အနက်၌လည်းကောင်း၊ ရောဂါပနယနပိုစာ-ရောဂါပြောက်မှ ဆေးကုခြင်း၊ အနက်၌လည်းကောင်း၊ ဆောဝ-သာ၊ ဟောတိ-၏၊ မာနမှား၌၊ ဥပမာရဏဝါ-စုံစမ်းခြင်း၊ အနက်၌သာ၊ သောဝ-သပစ္စည်းသည်သာ၊ ဟောတိ-၏။

ကွစ်ဒိဝဏ္ဏာနဲ့ မေကသာရာနဲ့ ဒွေဘာဝေါတီ-သုတေဖြင့်၊ ဓာတ္ထဒီသဗ္ဗာတ်၏ အစုပြစ်သော တိ၏၊ ဒွေဘာဝေါ-ဒွေဘောလာ၊ ဗျရဗုနှစ်သောတိ-ဗျရဗုနှစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝဏ္ဏမာန်-သော်။

၅၂။ ကော စော။ ॥ပရရ ခပစ္စယော၊ ဓာတ္ထနှစ်သဗ္ဗာ-သော၊ ဗျရဗုနှစ်သဗ္ဗာ-၏၊ ကကာရာဒေသော-က အုပြုသည်၊ ဟောတိ။

တိတိက္ခ လူတိ-တိတိက္ခဟူ၍၊ ဦးတော-တည်ပြီးသော်၊ ဓာတ္ထဝိဟိတာနဲ့-ဓာတ်မှ နောက်၌ စီရင်အပ်ကုန်သော၊ တွေ့ခိုပိဘတ္တိနဲ့-တိ အစရှိသော ဝိဘတ် တိ၏၊ အဓာတ္ထတောာ-ဓာတ်မဟုတ်သော ပစ္စည်းမှ (နောက်၌)၊ အပွဲဝတ္ထိယံ-မဖြစ်ခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်) အာဟ-ဤပရိဘာသာသုတေကို မိန့်ပြီး။

၅၃။ ဓာတ္ထပစ္စယောဟိ ဝိဘတ္တိယော။ ॥ဓာတ္ထတ္ထော-၌၊ နိန္ဒီငြော်ဟိ-ကုန်သော၊ ခါဒီကာအိုဘဏ္ဍာ်ဟိ-ခ အစရှိကုန် ကာရိတ် အဆုံးရှိကုန်သော၊ ပစ္စယောဟိ-ပစ္စည်းတိမှ (နောက်၌)၊ တွာအယော-တိ အစရှိကုန်သော ဝိဘတ္တိယော ဟောနှစ်၊ ပုရော်ယံ-ရှေ့ဗုံကဲသို့ (ဘဝတိ စသောရပ်များကဲသို့)၊ ဝဏ္ဏမာနာဒေသာ-ဝဏ္ဏမာနဲ့ အစရှိသော ဝိဘတ်တိကို၊ ယောဇာတ္ထာ-ယုဉ်စေ ထိုက်ကုန်၏၊ အတိဝိကျုံ-လွမ်းမိုး၍ဖြစ်သော စကားကို၊ ဝါ-ကြမ်းတန်းသော စကားကို၊ တိတိက္ခတိ-သည်းခံ၏၊ တိတိက္ခနှစ်-ကုန်၏၊ ကမ္မာ-၌။

၅၄။ [ခ စသော ဓာတ္ထပစ္စယောတိ ဝိဘတ်မသက်မှု (ဝိဘတ်အလျင်) သက်ရ ခြင်း၏ အကြောင်းကို အခြေခြား၍ ပြုပြီး။] “တိတိက္ခ” ဟု ဖြစ်သည်အခါ ခပစ္စည်းဆုံးလျက် ရှိ၏၊ တိ စသော ဝိဘတ်များ၏ ထုံးစံမှုလည်း ဓာတ်နောက်၌သော သက်လေ့ ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် ပစ္စည်းနောက်၌ တိစသော ဝိဘတ်တို့ မသက်နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည် ကို “အဓာတ္ထတောာ အပဝတ္ထိယံး-ဓာတ်မဟုတ်သော ပစ္စည်းနောင် မဖြစ်လတ်သော” ဟု ဆိုသည်။ [“အပဝတ္ထိယံး” ဟု ဆုံးသောကြောင့် တာကယ်ကို မသက်နိုင်-ဟု မုတ်လင့်၊ ထုံးစံမျာ်၍ မသက်နိုင်သလို ဖြစ်နေသည်ကို “အပဝတ္ထိယံး” ဟု ဆိုသည်။] ဤသို့ မသက်နိုင်သလို ဖြစ်နေသောကြောင့် “ဓာတ္ထပစ္စယောဟိ ဝိဘတ္တိယော” ဟူသော ပရိဘာသာ သုတေသန မိန့်ရုပြန်သည်၊ ထုံးစံများ သုတေသန အရ ခ စသော ဓာတ္ထပစ္စယောတိ နောင် တိ စသောဝိဘတ်များ သက်နိုင်ကြောင်း သိရသည်။

တိတိက္ခတိ—တိတိက္ခဟု ဖြစ်ပြီးနောက် တိဝိဘတ် သက်ရှိဖြင့် “တိတိက္ခတိ” ရပ်ပြီး၏၊ ပစ္စည်းသက်ဖွယ် မလို့၊ ဘုဇာဒိဂိုဏ်း တစ်မျိုးဖြစ်၍ အပစ္စည်း မသက်ရ-ဟု အသုနာဘော သုတေသနကျော် ဆိုသည်၊ မောဂလ္လာနှစ်မှုမှ အပစ္စည်းနှင့်တူသော “လ” ပစ္စည်းကို ခါဒီ ကာရိတ္ထာ ပစ္စည်းအားလုံးနောင် သက်သေး၏၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့

ତିର୍ଯ୍ୟକୀୟତି-ବ୍ୟାନ୍ଦିଃ ପାର୍ବତୀ । ତାହା-ପିଃ । ତିର୍ଯ୍ୟକୀୟତି-ଲୋକା ସେ । ଆତି ତିର୍ଯ୍ୟକୀୟତି-ପ୍ରି । ଅତିର୍ଯ୍ୟକୀୟତି-ପ୍ରି [ଆଜୁତାକି ଅତ୍ୟନ୍ତାବୁଦ୍ଧ ଆଗର୍ଭି ଝୁପ୍ରି]-ପ୍ରି । ତିର୍ଯ୍ୟକୀୟତି-ବ୍ୟାନ୍ଦି-ଲାତି । ଆତିର୍ଯ୍ୟକୀୟତି-ବ୍ୟାନ୍ଦି-ରାପ୍ରି । ଲୁଫ୍ତାତି । ପବ୍ଲୋଯାହାମୋ-ଏ ପବ୍ଲୋଯାନ୍ଦି-ପ୍ରିଫିଲିଲାର୍ ହେଲି । ଅପବ୍ଲୋଯାନ୍ଦି-ଅପବ୍ଲୋଯାନ୍ଦିଃ ତାଣି । କିନାରେ-ଏ ପ୍ରି । [କୁଠିତି ଅପବ୍ଲୋଯାନ୍ଦିଃ ଗର୍ଭ ପ୍ରି] ତେଣେତି-ଯଗ୍ନ ଆହୁତି ଦେଖିବାରେ । ତେଣେତିଠି-ଲନ୍ଦିଃ ଶିରୀ ତାଣି । ତେଣେତି-ଗର୍ଭାନ୍ତି । ଲୁଫ୍ତାତି-ତାନ୍ତି ॥

၅၃၁။ ဗျွေနိသာ စော ဆပွဲဖော်၏။ ပရောသု-ကုန်သာ၊
ဆပွဲဖော်သူ-ဆ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ဓမ္မတ္ထသာ-သော၊ ဗျွေနိသာ-ဗျွဲည်း၏၊
["ဂို့"၌ "ဝါ" ဝယ် သရမရရှိသောကြောင့် "ဗျွေနိသာ" ဟု ဆိုသည်။] စကာရာ
ဒေသော-စ အပြုသည်။ ဟောတိ....တတော-ထိမှုနောက်၌၊ ပိုဘတ္ထိယော-
တို့သည်း (ဟောနှစ်)၊ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ ဇိုစ္စတိ-ကဲ့ရဲ့၏၊ ဝါ-စက်ဆုပ်၏၊
ပိုစ္စတို့၊ သော-ကြုံးသော ရုပ်အပေါင်းသည်၊ ပုရိမှာမဲ့-ရှေ့နှင့် တူ၏။

၅၃၀။ ဂုဏ်ပေမန်—အောင်ရှေ့က်ခြင်း “ဂါပန်” အနက်ကို ဟောရမှု ဆုတ္တည်း မသက်သောကြောင့် “ဂါပန်” ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ‘ဓာတ်အမည်’ ယုံကြည့်လောက်သာ ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သော အနက်ဟု မှတ်၊ ဒီဇုနှစ်တိနှင့် လျှပ်အောင်ကား “ဂုဏ်ပေမျာုလ်” ဟု ဓာတ်နက် ဆိုရမည်။

“ဆပစ္စယေသု ပရောသု” — ဆပစ္စည်း တဲ့မျိုးထည်းဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် “ဆပစ္စယေသု” ဟု ဆဟုဂိုစ်ဖြင့် ဆိုပါသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိ၏၊ အဖြေကား— “ဝိဇ္ဇာ-နေလတဲ့၊ မူဇ္ဇာ-လွှတ်လတဲ့၊ ရှုခွဲ-ခိုလတဲ့” စသည်၌ သတ် စသောက်ဘ်၏၊ -အစိတ်ဖြစ်သော သာကို ပြုထားသော “ဆ” ရှိ၏၊ ထိုဆတိကိုလည်း ယူစွဲလို့သော

[“တိတိက္ခိယတေ, တိတိက္ခိတု-စသည်ကဲ့သို့”မိဂုဒ္ဓယတေ, မိဂုဒ္ဓတု-စသည်ဖြင့် တူဖြိ-ဟူလို့] ဆာဘာဝေ-ဆပစ္စည်း မဖြစ်ရာ၏၊ ဂါပေတိ-စောင့်ရှောက်၏၊ ဂါပေနှို့၊ [ဘူဝါဒ အပစ္စည်းကို ပြု။] ကျွန်ုတ်။

ကိတေ=ရောဂါပန်ယနေ-အနာကို ပယ်ခြင်းမျိုး၊ ဝါ-ဆေးကုခြင်းမျိုး....၏၊ ဆပစ္စယော-ဆ ပစ္စည်းသက်၊ ချိတ္ထူး-ဒွေဘော်လည်းလာ၊ အဖွဲ့သရုပ္ပာကံ-သည်၊ အနုဝတ္ထော-၏။

၅၃၂။ မာန ပေါ့ တဖ္တာဝါ။ ။ အဖွဲ့သကံတာနံ-ကုန်သော၊ မာန ကိတေ လူတိ-မာန၊ ကိတေဟူကုန်သော၊ စတေသံ ဓာတ္ထနံ၊ ယထာက္ခိမံ၊ ဝကာရ တကာရရဲ့-ဝ အဖြစ်၊ တ အဖြစ်သည်၊ ဝါဟောတိ၊ လူတိ-ဟျှေသုတ်ဖြင့်၊ တကာရော-တ ပြု၊ ဓာတ္ထန်သု-၏၊ စကာရော-စ ပြု၊ သေသံ-ကြောင်းသော အစိအရင်သည်၊ သမံ-တူ၏၊ [တိတိက္ခိတိ-စသည်နှင့်တူဖြိ-ဟူလို့] ရောဂံ-ရောဂါကို၊ တိကိုစွဲတိ-ကု၏၊ တိကိုစွဲနှိုး ကျွန်ုတ်၊ တကာရာ ဘာဝေ-တ အပြု မဖြစ်ရာ၏၊ ကဝ္ဂသု စဝင္ဂါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ စကာရော-စပြု၊ ဝိစကိုစွဲတိ-ယုများ၏၊ ဝိစကိုစွဲနှိုး ကျွန်ုတ်။

မာန=ဝိမံသ ပူဇာသ-စူးစမ်းခြင်း၊ ပူဇော်ခြင်းတို့မျိုး....၏၊ သပစ္စယ ဒိုဘာဝ ဟျှေကာရ ဝကာရာ-သပစ္စည်း၊ ဒွေဘော်၊ ဘုရားမှော်၊ ဝအကွဲရာ ကြောင့် “ဆပ္ပါဒ္ဓယသု” ဟု ဆိုထားသည်၊ မြန်မာမျိုး “ဆပ္ပါဒ္ဓယ ပရေ” ဟု ဝက္ခိဝိ ရှိ၏၊ ဆင်ခြင်း၊ [ဆပ္ပါဒ္ဓယသုတိ ဧည့် အဟုဝစ်နောက် ဝစ္စတိတူးခြံသု ပစ္စယောကောသ ဘူတသု (သုတိစသော ဝိဘတ်ကိုပင် “ပစ္စယ” ဟု ဆိုထားသည်)၊ အာဇာသသာပိ ဂဟကံ ဝေါတ္ထဗုံ-ဌီကာား]

မှတ်ရှုက်။ ။ တိဇ္ဈာပသုတ်-ဘူဇာသသုတ်တို့ဖြင့် သက်သော ဆပစ္စည်း ၂ မျိုးကို ယူစေလိုသောကြောင့် “ဆပ္ပါဒ္ဓယသု” ဟု ဗဟိုစံ ဆိုရာကြောင်းကို နိဒ္ဒသ ဆို၏၊ ဆပ္ပါဒ္ဓယသု-ဟု ဆိုသောကြောင့် အာဇာသ ဆကို တားမြစ်၏-ဟုလည်း ဖွင့်၏၊ သို့သော ဝစ္စတိ စသည်၍ အာဇာသ (ဆ)နောင်းလျက် ပြုသောကြောင့် ထိုစကား ကို စဉ်းစားသင့်သည်။

၅၃၃။ ဝိစကိုစွဲတိ—ဝိပုစ္ဗံ ကိတေ၊ ဆ၊ ဒွေဘော်ပြု (ဝိကိုကို ဆာဘာမှည်၍ ကကို စပြု၊ ဓာတ္ထနံ (တ်) ကို စပြု၊ တိဝိဘတ် အပစ္စည်းသက်၍ “ဝိစကိုစွဲတိ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဟျှေတိတာတ်ကား သံသယထွေတည်း၊ ထိုကြောင့် နိုကာ၌ “ဝိစကိုစွဲတိ-သံသယ မာဇ္ဇာတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိမပါဘဲ “စိကိုစွဲတိ-ဆေးကု၏” ဟု လည်း ရှိ၏။ [“ဝိကတာ စိကိုစွဲ (ညွှန်ဖြင့် ကုစားခြင်းမှ+ကင်းသော)တိ ဝိစကိုစွဲ” အနွေသာဖိန့်။]

တို့သည်၊ (ဟောနှင့်) [“မာမာန်သ” ဟု ဖြစ်သည့်အခါ အန္တသိဝင်ကြာကာ ရောဝါဖြင့် အလွှာသ မာ၏ အာကိ (ဤ) ပြု၊ မာနကိတာနဲ့ စသော သုတ် ဖြင့် မကို ဝပြု။]

၅၃၃။ တတော ပါမာနာနဲ့ ပေါ်သော။ ပေးရေးသော၊ သပစ္စယော သပစ္စယော-သပစ္စယ်းကြောင့်၊ တတော အလွှာသတော-တို့အလွှာသမှု၊ ပရာသံ-ကုန်သော၊ ပါမာနာနဲ့ပါ၊ မာန ဟူကုန်သော၊ မာတုနဲ့တို့၏၊ ပါမဲ လူတိုးပါ၊ မဲ ဟူကုန် သော၊ အတော အာဒေသာ၊ ယထာက္ခမဲ့ ဟောနှင့်၊ သေသူတိုးသေသူ ဟူ၍၍၊ ဗဟိုဝစ်နှစ်ဒွေသော-ဗဟိုဝစ်ဖြင့် ဉာဏ်ပြခြင်းသည်၊ ပယောဂေါပါ-ပြယ်ကို လည်း၊ ဝစ် ဝိပလ္လာသည်ပန္တုံး-ဂစ်ဖောက်ပြန်ခြင်းကို သိရောခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ အတ္ထုံး-အနက်ကို၊ ဝါ-အကျိုးကို၊ ဝိမံသတိုံ-စူးစမ်း ဆင်ခြင်း၏၊ ဝိမံသွှေ့ လူစွားအိုး၊ အညတ္ထုံး-ဝိမံသာ အနက်မှ အခြားသော အနက်၌၊ [“ပူဇာအနက်၌” ဟူလို့] လောပလွှာ မကာရောတိုး-သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယသု-အပစ္စည်း၏၊ ကောရော-ဒဲ ပြု၊ မာနောတိုး-မြတ်နှင့်၊ ကော်ရော် ပူဇော်၏၊ မာနောနှင့်။

၅၃၄။ ပါမာနာနဲ့ မြိုက်၍ “ပါစ်မာစ-ပါမာ၊ တေသာ” ဟု ဆိုသော ကြောင့် သုတ်၌ “ပါမာနဲ့” ဟူသာ ရှုံးမှ ရှိဟန်တု၏၊ [သိပို့မြို့မြို့လည်း “ပါမာနဲ့” ဟူပို့ ရှိသည်။] မာသည် မာနစာတ်၏ တစ်စိတ်သာ မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် မာစာတ်ဟု ဆိုရသာကြည်းဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “စာတွေ၊ ကအေသွော စာတုပေါ် ဟာရော့နဲ့” ဟု ဦးကာ မိန့်ပြန်သည်၊ ဤသို့ ရှုံးမြှုံး “ပါမာနဲ့” ဟု ရှိဟန်တူသောလည်း၊ မဲ ပြုသည်အခါ မာနစာတ်ကိုသာ ပြုသောကြောင့် ယခုရှိသော “တတော ပါမာနာနဲ့ ပါမဲသေသာ” ပါ၌သေသာ ရှုံးလင်းသည်။

ဝိဝါသတိ—စာကိုယ်၌ ဝါသွှေ့ကိုလိုက်ပုံကို မပြသော်လည်း ဦးကာ၌ “အန္တသိဝင်ကြာကာရော ဝါ” သုတ်မှ ဝါသွှေ့ကို လိုက်စေရမည်၊ ထိုဝါသွှေ့ကြောင့် (တစ်နည်း၊ “တာန်ပရောဇာ” ဟူသော ပရိဘာသာကြောင့်) ပါကို ဝါ ပြခြင်းသည် ဝိကပ်သာ တည်း၊ ထိုကြောင့် “ဝိပါသတိ” ဟု ဝါမပြုဘဲလည်း ရပ်ပြီးသည်။

သေသူတိုး ပေါ် ညာပန္တုံး—သပစ္စယ်း တစ်မျိုးထည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် “သေ” ဟု အကုစ်ဖြင့် ဆိုသင့်လျှက် မဆိုဘဲ “သေသူ” ဟု ဗဟိုဝစ်ဖြင့် ဆိုခြင်းသည် ပါ၌ပြယ်များ၌လည်း၊ (အကုစ်စု ဗဟိုဝစ်၊ ဗဟိုဝစ်မှလည်း၊ အကုစ် ပြန်ခြင်းဟု သော) ဝစ်ဖိပလ္လာသ ရှိသည်ဟု သိရောခြင်း အကျိုး ရှိသည်။ [ပယောဂေါပါ၌ အပီဖြင့် သုတ်ကို ဆည်း၏၊ ထိုကြောင့် သုတ်၌ “သေသူ” ဟူသာ ဗဟိုဝစ်လည်း ဝစ် ဝိပလ္လာသပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို့။]

ဘုဒ္ဓ=ပါလနဲ့ ပျောက်ရအောင်—တို့၏....၏၊ [ရှစ်ဒီဇိုင် ပြခဲ့ပြီ]၊ ဘေးဘွဲ့[—စားခြင်းနှင့်၊ ကြွေ့တိ—လိုလား၏၊ (အလိုရှိ၏)]၊ ကြုတိ အထွေ့၏၊ [“ခဆသ ကြွေ့တေ ပစ္စယာ”၏ စပ်]၊ ခဆသဘတိ—ခဆသဘပုဂ္ဂသည်လည်းကောင်း၊ ဝါတိစ—လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထတော်၊ [သိမျှ၏ “ခဆသ၊ ဝါတိစ”ဟုရှိသည်။]

୧୨୬—କୁଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ଦୂରିତ୍ୟେଷ୍ଟିତ ହୁଏ ॥ [ଯେମୁଣ୍ଡ “ହୁଅ” ହୁ ଆଫିଗାନ୍ଧି
ଚିତ୍ତକୁ ପିଣ୍ଡି । ଯେତେ ପ୍ରଦ୍ଵ୍ୟ ଏ-ହୁ-ହୁ ଠିକ୍ କିମ୍ବା କିମ୍ବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟରେ
ହୁଏତିବେଳେ ଯେପିଲା ।] କୁଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ହାର ବୁଦ୍ଧିକୁଳେଣ୍ଠି—କୁଣ୍ଡଳ, ବୁଦ୍ଧି, ହାର, ବୁ,
ପି ଆଶ୍ରମିକାନ୍ତଙ୍କୁ ଦେବୀର ଉତ୍ସବରେ—କାର୍ତ୍ତ୍ତମାନ୍ଦିରରେ । ଦୂରିତ୍ୟେଷ୍ଟିତ ହୁଅ-ହୁ-ହୁ
ପ୍ରଦ୍ଵ୍ୟରେ ଲୁହାରୁକୁ ପିଣ୍ଡିନୀ ଆଫିଗାନ୍ଧିକୁଳରେ । ଏ ହୁ କୁଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ଦେବପ୍ରଦ୍ବ୍ୟରେ,
ଠିକ୍ ହେବାକୁ—ପିଣ୍ଡି ପ୍ରଦ୍ଵ୍ୟରେ ।

ତୁମ୍ଭିଛୁବୁନ୍ଦୁ-ତୁମ୍ଭିବୁନ୍ଦୁ: ଲୁହୁଯଶ୍ଵିତୀର୍ଥୀଣି। ଅଲ୍ଲା-ଆଫିର୍ବିତୀର୍ଥୀଣି। ତୁମ୍ଭିଛୁବୁନ୍ଦୁ-ତୁମ୍ଭିବୁନ୍ଦୁ: ଲୁହୁଯଶ୍ଵିତୀର୍ଥୀଣି ଆଫିର୍ବିତୀର୍ଥୀ ପି-ତାର୍କିନ୍ଦ୍ରୀନି। ତୁମ୍ଭିବୁନ୍ଦୁଲୁହୁ
ଲୁହୁଯ-ତୁମ୍ଭିବୁନ୍ଦୁଲୁହୁଯକୁପିନ୍ଦୁ ଯୁଦ୍ଧିଲେବା ଲୁହୁଯଶ୍ଵିତୀର୍ଥୀଣି। ଅଲ୍ଲା-ତୀର୍ଥୀନି। ତୁମ୍ଭିଛୁବୁନ୍ଦୁ-ତୁମ୍ଭିବୁନ୍ଦୁଲୁହୁଯକୁପିନ୍ଦୁ ଯୁଦ୍ଧିଲେବା ଲୁହୁଯଶ୍ଵିତୀର୍ଥୀଣି ଆଫିର୍ବିତୀର୍ଥୀ। ଟେକ-

၅၃၄] တုမိစ္ဆာနဲ့ပေါ်တဲ့ တုမိစ္ဆာနဲ့လျှော့သွေးတဲ့ တုမိစ္ဆာနဲ့လျှော့သွေးတဲ့ — ကား သုတေသန “တုမိစ္ဆာနဲ့လျှော့သွေးတဲ့” ၏ ပို့ယူတည်။ ဤမြိုင် လျှော့သွေးတဲ့၏ အနက်ဟူသည် “လျှော့=လျှော့ကနိုယ်” အရ လိုလားခြင်း နှစ်သက်ခြင်း အနက်တည်း၊ ပွဲမန်း အလို “တုစံ+လျှော့” တုမိစ္ဆာ (တုပစ္ည်း လျှော့သွေးတဲ့) ဟု အသမာဟာရခြင်း တွဲပြီးနောက် “တုမိစ္ဆာနဲ့ အတွေ့ တုမိစ္ဆာ” ဟု ဆိုတော်ရှင်သွေ့စေလိုသည် ဤနည်းအရ “ဘောဇူး+လျှော့တိ” ၌ တုပစ္ည်းနှင့် လျှော့သွေးတဲ့၏ အနက်ဖြစ်သော “ဂုဏ်+လို” ဟူသော အနက်ဝယ် ခ ပစ္ည်း သက်၏။ လုံဘက္ကတိ-စားခြင်းဂုဏ်လိုလား၏ ဝါ-စားလို၏။ ဟု အနက်ပေး။ [သိမှုမှုဝယ် “တုမိစ္ဆာနဲ့” ဟု မရှိဘဲ “တုယုတ္တ လျှော့နဲ့” ဟု ရှိ၏။ လျှော့နဲ့ဟူသော ပဟုဂိုလ်ကို ထောက်လျှင် “တုမိစ္ဆာနဲ့” ဟု ခွဲနိုင်မှ နှီကာနှင့်လည်း ညီ၊ ကောင်းလည်းကောင်း-ခုတိယန်းနှင့် လည်း ကွဲသည်။] ခုတိယန်း၌ “တုမေးယုတ္တနဲ့ လျှော့ယ” ဟု ပါ၌ပျက်၏။ နှီကာနှင့် လည်း “တုမေးယုတ္တ လျှော့ယ ဝေ ဝါ” ဟု ပါ၌ပျက်၏။ “တုမေးယုတ္တ လျှော့ယ ဝါ” ဟု ပါ၌ပျက်၏။ တုမေးယုတ္တ လျှော့ယ ဝါ အဆုံးရှိသော “ဘောဇူး” သညည်ကို ယူစေလို၍ “တုမေးယုတ္တ (တု+အတ္ထ ယုတ္တ=တု အဆုံးရှိသော ပုဒ်နှင့် ယဉ်သော)” ဟု-ရှိသည်။ [အစိတ်ဖြင့် အပေါင်းကို ယူရသော ကောဒေသဗုပ္ပာ နည်းတော်း။] တုယုတ္တ+လျှော့၊ တုမိစ္ဆာ-ဟု ကုမ္ပဏီတဲ့ တဲ့၊ ယုတ္တပုံ ကျော် “တုမိစ္ဆာ ယ-တုပစ္ယလျှော့ပုံနှင့် ယဉ်သော လျှော့သွေးတဲ့၏။ အတွေ့-တိုတော်း၊ တုမိစ္ဆာ-တို့ ဟု တဲ့ ဤနည်း အလို တုပစ္ယလျှော့ပုံ၏ အနက်၌ ခ ပစ္ည်းသက်သည် မဟုတ်၊ တုပစ္နှော်ပုံနှင့် ယဉ်သော လျှော့သွေးတဲ့၏ “အလို” ဟူသော အနက်ခြားသာ ပစ္စန်း

ထိုကြောင့်၊ တုမစ္စရဟိတေသာ—တုပစ္စယ္ဗိ ပုဒ်မှ ကင်းကုန်သော၊ ဘောဇ် မိမ္လာတိတူဥဒ္ဓသု—ဘောဇ် မိမ္လာတိ အစရှိသော ပြယ်ဂုဏ်တို့၏၊ [မြန်မာများ "ယူလွှာ ကရာဏာ မိမ္လာတိတူဥဒ္ဓသု" ဟု ရှိခိုး၏] နှ ဟောနှီး—ခ၊ ဆ၊ သပစ္စည်းတို့ မဖြစ်ကုန်၊ [မြန်မာများ "ဝါ" သည် အပို။]

ဂုဏ္ဏာရွာနဲ့ မပွဲယောဂါတိ—ဟူ၍ ပရိတာသာ လာခြင်းကြောင့်၊ ဝါကျသု—ဝါကျဂို့၊ အပွဲယောဂါ—မယျော်စေခြင်းသည်၊ ဝါ—မသုံးခွဲခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဓာတ္ထာဒ္ဓသု—ဓာတ်၏ အစဉ်၊ ဒွောဘေ—ကို၊ ကတေ—သော်၊ ခုတိယစတုလွှာနဲ့ ပဋိမတတိယာတိ—သုတ်ဖြင့်၊ အဗ္ဗာသ ဘကာရသု—အဗ္ဗာသ ဘ၏၊ ဗကာရော—ဗ ပြီ၊ ဓာတ္ထာဒ္ဓသု—ဓာတ္ထု (၆)၏၊ ကောခေစာတိ—သုတ်ဖြင့်၊ ကကာရော—ကပြီ၊ ဗုံးကွဲတိ—စားလို၏၊ ဝါ—စားချင်၏၊ ဗုံးကွဲနှိုး လူစွာဒ္ဓိ၊ [အပစ္စည်း အာပစ္စည်း သက်လျှင် "ဗုံးကွဲ" တိပစ္စည်း သက်လျှင် "ဗုံးကွဲတိတော်" ဟု ကိုတ်နာမလည်း ဖြစ်၏။] ဝါထိ—သည်၊ ကိုမထွေးနည်း၊ ဘေတူ မိမ္လာတိ—တို့၏ တားမြစ်ခြင်း အကျိုး ရှိ၏။ [ဝါသွေးက ဝိုက်ပဲ အနက် ရှိသောကြောင့် ဗုံးကွဲတိ အပြင် ခ ပစ္စည်း မသက်ပဲ

သက်သည်၊ သို့သော် အနက်ပေးပုံမှာ (ရှေ့၌ တုပစ္စယ္ဗိ ရှိရသေးသောကြောင့်) ပဋိမနည်းနှင့် မထူးပြီ။ ["လူစွာသု" သည် အနကာရဏ သွေးကြောင်း၊ ထိုကြောင့် "လိုချင်ခြင်း၏" ဟု မပေးဘဲ "လူစွာသွေးကြောင်း" ဟု ပေးနိုင်၏၊ အပစ္စလူစွာနှငာရဏ ဖြစ်သောကြောင့် "လူစွာသု" ဟု မူလလိန်အတိုင်း ထားသည်။]

တော့ တုမ္မား မေး၊ နဲ့ ဟောနှီး—တော့—ထိုသို့ တုပစ္စည်း လူစွာသွေးကြောင့်၏၊ အနက်၊ သို့မဟုတ် တုပစ္စယ္ဗိနှင့် ယုံးသော လူစွာသွေးကြောင်း အနက်တို့၏ ခ—ဆ—သ တို့ သက်သောကြောင့် "ဘောဇ်+လူစွာတိ"၏၌ လူစွာအနက် ရှိသော်လည်း တုပစ္စည်း၏ အနက်လည်း မပါ—တုပစ္စယ္ဗိပုံနှင့်လည်း မယျော်ရကား ပစ္စည်း မသက်နိုင်၊ မိမ္လာတိတူဥဒ္ဓသု အော်ဖြင့် "ဘောဇ်+ဝေတိုးစားခြင်းရှာ+သွား၏" ဟု ဣဦးကာ ပြ၏၊ ဤ၌ "ဘောဇ်" ဟု တုပစ္စည်း၏ အနက်ရှိသော်လည်း လူစွာ အနက် မရှိသောကြောင့် ပစ္စည်း မသက်ရ "ဗုံးကွဲတိ" ဟု ရှုပ် မဖြစ်နိုင်—ဟူလို့ "ဘောဇ် မိမ္လာတိ" အရာဝယ် အောသွေးလည်း "ယူလွှာရဏ မိမ္လာတိ—အိုးလုပ်ခြင်းကို လိုလား၏" ဟု ရှိ၏၊ သို့သော် "ဗုံးကွဲတိ" အတွက် ပြောင်းပြန်ထုတ်သော အရာဖြစ်၍ "ဘောဇ် မိမ္လာတိ" က သာ၍ ကောင်းသည်။

ဂုဏ္ဏာရွာနဲ့ မေး၊ အပွဲယောဂါ—မဟာပုရိသော စသော သမာသ်ရပ်တွက်ရှုံး တည်ထားပြီးသော တစ်ချို့ပုံးများကို မယျော်စေ—မသုံးခွဲစေခို့ရာ "ဂုဏ္ဏာရွာနဲ့ မပွဲယောဂါ" ဟု ပရိတာသာ ပြ၏၊ ဤ၌ကား နိုင်ကပင် "ဘောဇ်+လူစွာတိ" ဟုသော ဝါကျကို

“ເຕັກໆ ລູຫະທິ” ບຸ ດີເງົາເຕິດິດີ: ລະນີ: ສີວະນີ-ບໍລິພິ] ລູຫະແຂວງທີ-
ວະນີ: ກິ່ມຜູ້-ຝ່າຍີ: ເຕັກໆ-ດາ ລູຫະທິ-ວະນະໜີ: ລູທິ-ຫຼົງວິຊີ ອະນີນີ
ຕາ: ປຸ່ອດີ ພຣິດ: ອະກິມ: ສີໜີ] [ລູຫະເກົົກ ມບຖົງງົງ ອບຈຸນີ: ວະກົກ ຢ-
ບໍລິພິ]

ဟရု-ဟရဏေ-ဆောင်ခြင်း၌....၏၊ ဟရိတ္ထ-ဆောင်ခြင်းနှင့် ကြွေ့တိ-၏၊ ကြွေ့အကြော်-၏၊ သပစ္စယော-သပစ္စယ်း သက်။

୧୨୯॥ ହରିଯୁ କିମେ॥ ॥ପରେ ସପ୍ତୟେ, ସତ୍ୟୁ ହରିଲୁଟି
ତାମୁ ତାମୁ, କି-କି ଅପ୍ରିୟାନ୍ତି ଖୋତି କିମେତି ଯୋଗିଲିବାକେନ୍ତି-
ପ୍ରିଦି । କିମୁପି-କିମାତଣି ଲାନ୍ତି । (କି-କି ଅପ୍ରିୟାନ୍ତି ଖୋତି) ଦ୍ୱାରେବରା
ରେନ୍ତି-ଦ୍ୱାରାପରାର ଆଃପ୍ରିଦି । ଆମେବିମୁପି-ଆମେବିମଣି ଲାନ୍ତି । ତାମୁଠି
ହରିଲୁଟା-ତାତି ଭୁବେବୀ ଦୈହାର ଶ୍ରୀଯାନ୍ତି ଅପ୍ରିତିକ୍ରାନ୍ତି ଶିଷ୍ଟ-ବାନ୍ତି ।
(ଖୋତି) ହିନ୍ତୁ-ତାମନ୍ତିଗି । କିମିଵିତି-ଶୋଇନ୍ତିଲିଙ୍କି । କିମିଵିତି ॥

ମତ୍ରାନ୍ତିରଟେଜୁଷେ ହ୍ରୀବନ୍ଦି ଠିକ୍ ମତ୍ରାନ୍ତର ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ଗିରିପଣ “ଦିଲ୍ଲାଭାନ୍ତ-ବୋର୍ଡର୍ସିଙ୍କ ଅଫିର୍ମର୍ସିଙ୍କ ବ୍ୟାନ୍ତର୍ଗତିକୁ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ କରିବାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା । ଏହାର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା ।

ସ୍ଵର୍ଗୀ ଦ୍ୱାକ୍ଷାପଦୀ ।୧୦। ସ୍ତିଜ୍ଞ—[ଯେବାକିହିବାକ ଅଳିଭ୍ୟାଯିତ୍ତା ପିଣ୍ଡିକିବାତିରୁଲିମ୍ବି
ଦଂଃସ୍ଵାଲଙ୍ଘ୍ତ୍ତ୍ଵା] । “ହର୍ଯ୍ୟା” ମୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରେପିତ୍ତ ହର୍ଷିଗ୍ନି ହିପ୍ରିଲ୍ୟୁଣ “କିମ୍” ହ୍ର ଫ୍ରିଣ୍ଟିନ୍
ହ୍ରିମ୍ “ଗି” ବାନ୍ଦ ତାତ ମହୁତ୍ ଦେଖାପ୍ରିତି ତାତ ମହୁତ୍ ଲ୍ୟୁଣ “ଗୁଣୀକ ଠଙ୍ଗୁକାକ” ତଥାବା
ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରିତ ଶ୍ଵେତାର ପରିଷ୍କାରିତା ମୁହଁଯାତ୍ ଶ୍ରିଣ୍ଣି । ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରିତ ହର୍ଷିଗ୍ନି ତାତ ମହୁତ୍ ଶ୍ଵେତାରାମମ୍ବିଲ୍ୟୁଣ
(ହର୍ଷିଗ୍ନି ପ୍ରିଯାଃତ୍ଵା) କିମ୍ବାତେବା ଆପିଲ୍ୟେ ତାନ୍ଦରାମ୍ ଦ୍ୱାକ୍ଷପତାରାମାପ୍ରିତି କିମ୍ବିଲନ୍ଦିନ୍
ତାତ ମହୁତ୍ ପରିଷ୍କାରିତା ମେଲ୍ଲିକିନ୍ଦିପ୍ରିକ୍ଷିତାନ୍ତିରୁଣ । ତ୍ଯାଗ୍ରହାର୍ଦ୍ଦିନ ଗୁଣୀକିମ୍ବାକ ତଥାବାଚିତ୍ତିପ୍ରିତି
ଶ୍ଵେତାର ପ୍ରିଯିନ୍ଦିତାନ୍ତିରୁଣ-ହ୍ରାଗ୍ନି । ତ୍ଯାକୋନ୍ତ ଅଳ୍ପାବ୍ୟାମନ୍ତି, ଗନ୍ଧି ପ୍ରି, ରତ୍ନବାଚିତ୍ତିପ୍ରିତି
ହ୍ରିଗ୍ନିଲନ୍ଦିନ୍: ଲ୍ଲାରାବାପ୍ରି, ତିର୍ଯ୍ୟିକାତିତାକିର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବିତାର୍ତ୍ତ-ହ୍ର ଫ୍ରିଣ୍ଟିନ୍ । [ଆମେବିପ୍ରିତିତ୍ଵା
ମାତ୍ର “ହର୍ଯ୍ୟା” ତାତ ଗ୍ରାଫ୍ ଯୁଗ୍ମ ଆମେବିପ୍ରିତିତ୍ଵା କିମ୍ବି ଦ୍ୱାକ୍ଷପତାରାମାପ୍ରିତି ହ୍ର ଶିତାନ୍ତି ।]
କ୍ଲାନ୍କାର୍ଡ୍ ହର୍ଷିଗ୍ନି ଆମନ୍ତିକି ମେଲ୍ଲିକିନ୍ଦିପ୍ରିତି ତାନ୍ଦରାମାଲ୍ଲିକିନ୍ଦିପ୍ରିତି ହ୍ର ଶିତାନ୍ତି ।]

သူ=သဝနော၊ သောတု-ကြားခြင်းဌာ၊ လှ့စွဲတိ-၏၊ သူသူသတိ-ကြား
လို၏၊ နာချင်၏၊ သူသူသွှေ့၊ ဂွဲစံမာတုတွောဒီနာ-ဖြင့်၊ ဒီဟာ-ပြု၊ (သူသူခြား
သူကို ဖီသွှေ့ပြု-ဟူလို) ပါ=ပါနေ၊ ပါတု-သောက်ခြင်းဌာ၊ လှ့စွဲတိ-၏၊
လှ့တိ အထွေး၌၊ သပစ္စယော-သပစ္စည်းကြားင့်၊ ဒီဇွဲ (ရသွှေ့) လှုကာရာ
အသာ-ခွဲဘော်၊ ရသာ အဖြစ်၊ လှု အပြုတိသည်၊ (ဟောနှေ့)၊ တတော်
ပါမာနာနဲ့ ပါမံသောသွှေ့တိ-သွှေ့ဖြင့်၊ ပါအသော-ပါ ပြု၊ ပိတ်သတိ-သောက်
လို၏၊ ပါ-ရောက်၏၊ ပိတ်သွှေ့ လှ့စွဲဒီ၊ ဒီ=အယော-၌....၏၊ ပိတေတု-
အောင်နိုင်ခြင်းဌာ၊ လှ့စွဲတိ-၏၊ ပိတ်သတိ-အောင်နိုင်လို၏၊ လှ့စွဲဒီ၊ [ရုပ်ကို
အခြေပြု၍ တွက်ခဲ့ပြီ။]

သံပေါ့-သံပေါ့သည်။ ပွဲတဲ့ကူး-တောင်ကို ကဲသို့၊ အတ္ထာနံ-မိမိကို၊ အစရတိ-ပြကျင့်၏၊ ကူးတိ အဖွေ့ဝါ-ဤအနက်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပွဲတော့ ကူးဝါ-တောင်သည် ကဲသို့၊ အစရတိ-၏၊ ကူးတိ အဖွေ့ဝါ-၌ သော်လည်းကောင်း။ [“အာယပစ္စယော ဟောတိ”၏ စပ်။]

୭୨୮] ଆଯାକ୍ଷମଟେବା ହେଲି ଥାରେ ॥ [“ଆଯା+କ୍ଷମତା+ଗତ୍ୟ]+
ସପମାନୀ+ଆଶାରେ”ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୀଞ୍ଜିତା କରିବାରେ ଆଶାରୁ କାହାରୁ

ပြုကျင့်ခြင်း ကြိယာ၏ ကတ္ထုနော—ကတ္ထား၏ ဥပမာန ဘူတများ—ဥပမာန ဖြစ်၍ ဖြစ်သော နာမတော—နာမဲ့ပုဒ်မှ နောက်၌ အာစာရတွေ—ပြုကျင့်ခြင်း အနက်၌ အာယပစ္စယော ဟောတိ၊ ဇတေန—ဤဝါထားဖြင့် ဥပမာန—နှင့် ယျော်အပ်၏ လူတိ—ထိုကြောင့် ဥပမာန— ဥပမာန မည်၏ ကတ္ထုပြမာန—ကတ္ထား၏ ဥပမာန။

ဂုဏ္ဍာဏာန မပွဲယောဂေါတိ—ဟူသော ပရီဘာသာကြောင့် လူဝသဒ နိုဝင်း—လူဝသဒ၏ နစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဓာတုပစ္စယန္တ္တာ—ဓာတု ပစ္စယ အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် [သီမှု၏ “အာယပစ္စယန္တ္တာ”ဟု ရှိ၏၏] တေသံ ဝိဘဏ္ဍာဏာယော လောပါစာတိသုတွေ—သုတ်၌ တေသံ ဂဟ ကောန—တေသံသန္တုဖြင့် ဝိဘဏ္ဍာဏာလောပါ—ဝိဘတ်ကို ချေး ပကတိစသော သရန္တသာတိ—သုတ်ဖြင့် ပကတိဘာဝါ—ပကတိ ပြု၊ သရလောပါဒီ၊ (ပွဲတုံး တ၏ အကို ချေး နောက် အာသို့ကပ်—ဟူလို့) ဓာတုပစ္စယဟိ

အာစရာ ပေါ့ အာစရတွေ—“သံယော ပေါ့ အာစရတိ”၌ အာစရဏကြိယာ ဟူသည် “အာစရတိ”တည်း ထိုကြိယာ၏ ကတ္ထားကား “သံယော”၌း ထိုကတ္ထား၏ ဥပမာနမှာ ပွဲတော့တည်း ကြဝါ—ကား ဥပမာကို ထွန်းပြသော ဥပမာအောကက မျှသာာ] ထိုပွဲတော့သည် ဥပမာနလည်းဟုတ်၊ နာမဲ့ပုဒ်လည်း ဟုတ်၏၏ ထိုသို့ ဥပမာန နာမဲ့ပုဒ်ဖြစ်သော “ပွဲတော့”ဟူသော ဝိဘဏ္ဍာဏာနဲ့ ပြုကျင့်ခြင်းဟူသော အနက်၌ အာယပစ္စည်း သက်သည်။

ဥပမာယတိ ပေါ့ ကတ္ထုပြမာန—ကား သုတ်၌ပါသော ကတ္ထုပြမာန၏ ဝိဂုဟီ “မျက်နှာသည် လဝန်းနှင့်တူ၏”ဟူရမှုလပြည့်ဝန်းသည် မျက်နှာ၏ လုပ်ကို နှင့်ပြီး ယျော်ကပ်၍ ကြည့်ဖို့ရာ ဥပမာန ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ “သံယော ပွဲတော့ လူဝ”စသည် ၌ သံယာ၏ သီလ သမဆီ နိုင်မြှုပ်ကို တောင်ကြီးနိုင်မြှုပ်နှင့် နှင့်ပြီး ပြုကျင့်ခြင်းဖြင့် ပြုသော ကြောင့် ပြုသော ပွဲတော့ အာစရတိ အာစရနာ ကတ္ထားကြောင့် အရ တောင်ကြီးတည်း ဟူသော ကတ္ထုပြမာန၏ ဥပမာနလည်း ဥပမာ—ဟူလည်း ခေါ်၏၏ သံယောဟူသော ကတ္ထားပုဒ်၏ ဥပမာနဖြစ်၍ ဤသုတ်၌ “ကတ္ထုပြမာန”ဟု ခေါ်သည်။

ဂုဏ္ဍာဏာန ပေါ့ လူဝသဒနှင့်ဝို့—“ပွဲတာ+လူဝ”တည်း သို့ ၂ လုံးသက်၊ ရှေ့သိကို ထဲပြု၊ နောက်သိ ချေး “ပွဲတော့+လူဝ”ဟု ဖြစ်၏၏ ဤသုတ်ဖြင့် ဥပမာန ဖြစ်သော “ပွဲတော့”နာမဲ့ပုဒ်နဲ့ အာစရအနက်၌ အာယသက် “ပွဲတော့+အာယ+လူဝ” ဂုဏ္ဍာဏာန မပွဲယောဂေါတိ ဟူသော ပရီဘာဖြင့်လူဝကို ချေး ဤသို့ တည်ပြီးမှ ချော်သည်ကို “လူဝသဒနှင့်ဝို့”ဟု ခို့သည်။

ဝိဘတ္ထိယောတိ—ဓာတုပစ္စယောဟိ ဝိဘတ္ထိယော ဟူသော ပရီဘာသာဖြင့်၊ ဝိဘတ္ထုပွဲတိ—ဝိဘတ် သက်။ ပိုဘတ်သက်ရှုံး ထိပရီဘာသာသုတ်ကို ဆိုရှုံး သက်ရမည် မဟုတ်၊ ထိပရီဘာသာကြောင့် ဝဲလျှမှနာပစ္စပွဲနဲ့ စသေသုတ်ဖြင့် သုက်ရမည်။]

သံယော—သည်၊ ပုံတာယော—တောင်ကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ စံ—တူ၊ သမုဒ္ဓမိဝ—သမုဒ္ဓကဲ့သို့၊ အတ္ထာနံ—ကို၊ အာစရတိ—၏၊ သမုဒ္ဓယော—သမုဒ္ဓကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ သဒ္ဓိ—အသံသည်၊ စိနိုင်မိဝ—စိနိုင်စိနိုင် အသံကိုကဲ့သို့၊ အတ္ထာနံ—ကို၊ အာစရတိ—၏၊ စိနိုင်ဗွာယောတိ—စိနိုင်စိနိုင် အသံကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ စံ—တူ၊ ရူမာယောတိ—မီးခါးကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏။

ဓာတုပစ္စယ ဧပာ၊ ဝကိတာပေါ်—“ပုံတောာ+အာယ”ဟု ဓာတုပစ္စယ ဆုံးလျက် ရှိ၏၊ သမာသ တေသံ ဝိဘတ္ထိယော လောပေါ်စသုတ်၌ “တေသံသဒ္ဓိဖြင့် တန္ထိတ်ပစ္စမ်း အာယာဒီ ဓာတုပစ္စည်း ဆုံးသော ပုံတိ၏၊ ဝိဘတ်ကို ချေရမည်”ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ထိုတေသံသဒ္ဓိဖြင့် ပုံတောာ၌ သိ၏ ကာရိယ ပြေကို ချေ၊ ပကတိ စသာ သရဏ္တုသုသုတ်ဖြင့် “ပုံတူ”ဟု သရေဆုံးလျက် ရှိသည်အတိုင်း ပကတိပြု၊ တ်ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ “ပုံတာယ” ထိုနောင် တိသက်၍ “ပုံတာယတိ” ဖြစ်၏။

နှိုကာ။ ။ဤသတ်နိုကာ၌ “ပုံတာယတိတိ” ပြော ဓာတုပစ္စယာနံ (အာယ စသော ဓာတ်နှင့်ဟော ပစ္စည်းတိ၏) ဘုဇာဒီဂွာ (မှဘုက္ခတိ—စသည်ကဲ့သို့ ဘုဇာဒီ ဂိုဏ်း တစ်မျိုး၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဘုဝါဒီတောာ အကြတ် အပစ္စယော နောာတိ”ဟု မိန့်သည်၊ ထိုကြောင့် အာယပစ္စည်းနောင် အပစ္စည်းထပ်၍ မသက်ရ၊ တိတိက္ခတ် စသည်၌ ရှိနည်းပင်၊ မောဂ္ဂလျာနှင့်ကား လု-တိကရုဏ်ပစ္စည်း သက်သေး၏၊ “ပုံတာယတိ၊ ပုံတာယ့်၊ ပုံတာယသိ” စသည်ဖြင့် ဘုဝါဒီဂိုဏ်းကဲ့သို့ ရုပ်စဉ်။

စံ ဧပာ၊ သမုဒ္ဓယိ—သမုဒ္ဓသဒ္ဓိ ပုံနှိန်ဖြစ်၍ ဆရာတိအပို “သမုဒ္ဓ လူဝ အတ္ထာန မာစရတိတိ သမုဒ္ဓယောတိ”ဟု ရှိရမည်။ “သမုဒ္ဓ လူဝ”ဟု တည်၍ “ပုံ တာယတိ”အတိုင်းတွက်၊ သမုဒ္ဓသည် ကမ်းအပိုင်းအခြား၊ မလွန်သကဲ့သို့ သံယာ တော်လည်း သံလတ်လည်း ဟူသော ကမ်းကို မလွန်ရကား မိမိကို သမုဒ္ဓနှင့် တူအောင် ပြုကျင့်၏—ဟူလို့။

စိနိုင်မိဝ ဧပာ စိနိုင်ဗွာယောတိ—ရှုပသီနှိအလို “ပုံတူမိဝ” စသည်ကဲ့သို့ စိနိုင်မိဝ ဟု ရှိသုတေသနသော်လည်း ဆရာတိအပို မရှိသုတေသန့်၊ “စိနိုင်ဗွာ လူဝ”ဟု ကျေားမြှင့်အောင် ပြင်ပို့ရန်လည်း “စိနိုင်ဗွာယောတိ စိနိုင်ဗွာယောတိ-စံရုပ် သဒ္ဓိ ကရောတိ”ဟူသော ပြားပျော်သုတေသန အရဟန်စိုင် အနွေကထာန်ပင် ခုတိယန္တဖြင့်သောကြောင့် မပြင်နိုင်၊ ထိုကြောင့် “စိနိုင်ဗွာ ကရောတိ”ဟူသော အနိက်၌ “အာယ နှာမတောာ”ဟူသော ယောက ဝိဘတ်ဖြစ် ဖြစ်စေ “သဒ္ဓိဖြန့် ကရောတိ”ဟူသော မောဂ္ဂလျာနှင့်သုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ “စိနိုင်ဗွာ ဟူသော ခုတိယန္တ နာမ်နှင့်နောင် အာယသက်၍ ရုပ်တွက်သုတေသန၏။

နာမတောတိ အာစာရောတိစ ဝါယာတော်။

၅၃၇။ ဤယူ ဝမာနာစာ။ ၂၉ပမာနဘုတာ-သော်၊ နာမတော်၌
အာစာရတ္ထာ-၌၊ ဤယူပစ္စာ-ဤယူပစ္စာ၌သည်၊ ဟောတိ၊ ပုန် ၂၉ပမာနဂ္ဂ
ဟက်-တစ်ဖော် ၂၉ပမာန သဒ္ဓါသည်။ ကတ္တာကုန် နိုင်တ္ထနတ္ထာ-ကတ္တာသဒ္ဓါ
ကို နှစ်စေခြင်း အကျိုးရှိ၏။ တော်-ထိုကြောင့်၊ ကမ္မတော်-ကံပွဲမှ နောက်၌၍
(ဤယူ-ဤယူပစ္စာ၌သည်၊ သက်။) လူတိ-ဤအနက်သည်။ သိမျှတိ-ပြီး၏။
သေသံ-ကြောင်းသော အစီအရင်သည်။ သမဲ့-တု၏။ [ကမ္မာပမာန ဖြစ်ခြင်း
ဤယူပစ္စာ၌သည်၊ မှ ကြောင်းသော အစီအရင်သည် ရှေ့ ပွဲတာယတိ
သေသည့်နှင့် တူပြီး-ဟူလို့] (ဝနကုန်ကော်-တော်အမှု လုပ်သူသည်၊ ဝါ-တောင်
သူသည်) အဆတ္ထာ-ထိုးမဟုတ်သော သစ်ခက်ကို၊ ဆတ္ထမိဝ-ထိုးကိုကဲ့သို့။
အာစရတိ-ပြုကျင့်၏။ ဆတ္ထိယတိ-ထိုးကဲ့သို့ ပြု၏။ ဝါ-ထိုးလုပ်ဆောင်း၏။
အာစရတိယော-ဆရာသည်။ အပုတ္ထာ-သားမဟုတ်သော၊ သိသံ-တပည့်ကို
ပုတ္ထမိဝ-သားကိုကဲ့သို့။ အာစရတိ-၏။ ပုတ္ထိယတိ-သားကဲ့သို့ ပြု၏။ ဝါ-
သားလို ဆောင်ရောက်၏။ ၂၉ပမာနတိ-သည်။ ကို-နည်း၊ ဓမ္မ အာစရတိ-
ဟူသော ပြယ်ကို (ဤယူ)ပစ္စာ၌ မသက်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [မေ့-တရားကို
အာစရတိ-ကျင့်၏။] အာစာရတိ-သည်။ ကို-နည်း၊ အဆတ္ထာ-ထိုးမဟုတ်
သော ဝတ္ထာကို၊ ဆတ္ထမိဝ-သို့၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရောက်၏။ လူတိ-ဤပြယ်ကို
တို့ (ဤယူ) မသက်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ရှမှုယတ္ထလည်း "ရှမ်-နီးရိုကို၊ ကရောတိ-ပြု၏" ဟူသော အနက်၌ ဤအတိုင်း တွက်သင့်သည်။ ရုပ်သီဒ္ဓအလို့မှ "ရှမောဝိယ အတွောန မာစရတိ" ဟူသော အနက်၌ ရှမှုယတိဟု ဖြစ်၏၊ "ရှမောဝိယ"ဟု တည်၍တွက်၊ သို့သော် ဤအတိုင်း "ရှမှုယတိ" ရပ်ပြီးနိုင်ရှိမှန်လျင် တဖို့ "ဥပမဲ့သာ ယိတ္ထု"သုတိ၌ ရှမှုယတ္ထလည်း မောဂျာန် ဒီရင်သည်အတိုင်းပင် ကောင်း၏၊ ထိသုတ်ကို ပြန်ကြည်၏။

ဤယောတိ ဝတ္ထတေ။

၅၃၈။ နာမမှာ-တို့စွဲတွေ။ ॥နာမမှာ-နာမ်ပုဒ်မှ နောက်၌၊ အတ္ထနော-
မိမိဖို့၊ လျှစွဲတေ-အလိုဂို့ခြင်း အနက်၌၊ ဤယုပစ္စယော ဟောတေ၊ အတ္ထနော-
မိမိဖို့၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ လျှစွဲတိ-အလိုဂို့၏၊ ပတ္တံယောတိ-သပိတ်ကို အလိုဂို့၏၊
စံ-တိ၊ ဝတ္ထံယောတိ-အဝတ်ကို အလိုဂို့၏၊ ပရိက္ခာရိယောတိ-ပရိက္ခာကို အလို
ဂို့၏၊ စံဝိယောတိ-သက်န်းကို အလိုဂို့၏၊ ပဋိယောတိ-ပဆိုးကို အလိုဂို့၏၊ စန့်
ယောတိ-ဥစ္စာကို အလိုဂို့၏၊ ပုဂ္ဂိုယောတိ-သားကို အလိုဂို့၏၊ အတ္ထံစွဲတေတိ-
သည်၊ ကိုမတ္တံ-နည်း၊ အညသု-အခြားသူ၏ (အကျို့ရှာ)၊ ဝါ-အခြားသူဖို့၊
ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ လျှစွဲတိ-အလိုဂို့၏၊ လျှတိ-ဤသို့ အစရှိသော ပြယ်တို့၌
တားမြစ်ခြင်း အကျို့ရှု့၏။

လို၍ ဥပမာနသူကို “အသစ်စိုးသောကြောင့် ကမ္မာပမာနမှ နောက်၌ ဤယုပစ္စည်း
သက်-ဟူသော အနက်သည်” ပြီးစီး၏။ [သီမှန် “တော် ကမ္မာတော်တိ သိမျှတိ”ဟု
ရှိသည်။]

အာဓရာ။ ॥ [မောဂလ္လာန်သုတ်] ဥပမာနာ-သေား အာဓရာ-အာဓရပုဒ်မှ
နောက်၌၊ အာဓရရှု့၌၊ ဤယော-ဤယုပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ ကုဋ္ဌယ မိရိစရုတိ
ကုဋ္ဌယတိပါသာအေ၊ ပါသာဒီယတိ ကုဋ္ဌယ ဘိက္ခာ-သည်၊ ပါသာအေ-ပြသာကို၌၊
ကုဋ္ဌယ လူဝါ-ကုဋ္ဌ၌ ကဲသို့၊ အာစရတိ-၏၊ ကုဋ္ဌယတိ-ကုဋ္ဌ၌ကဲသို့ ပြကျင့်၏၊ ပေါ်
ပါသာဒီယတိ-ပြသာကိုသို့ ပြကျင့်၏၊ ကစ္စည်းကဲး ဤသုတိ မရှိသောကြောင့်
“ဤယူ ပမာနာစ”သုတ်ဖြင့်ပင် ဤယုပစ္စည်း သက်ရတော့မည်၊ ထိုကြောင့် “ဤယူ
ပမာနာ”၌ ဥပမာန အရ (ရုပသီခိုအတိုင်း ကမ္မာပမာနသာမက) အာဓရပုပမာနကိုပါ
ယူသင့်သည်။

**၅၃၉။ နာမမှာ အတ္ထနော လျှစွဲတွေ—ဥပမာနသူ၌ မပါဘဲ “နာမမှာ” ဟု
သာမည် ဆိုသောကြောင့် ဥပမာန မဟုတ်သော “ပတ္တံ” စသော နာမ်ပုဒ်ကို ယူ၊
“အတ္ထနော-၏+အကျို့ရှာ-လျှစွဲ-လိုချင်ခြင်းတည်း၊ အတ္ထံ-မိမိအကျို့
ရှာ လိုချင်ခြင်း၊ ဝါ-မိမိဖို့ လိုချင်ခြင်း”ဟု ဇူးကျော် “အလွှာယ”ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကို
ထည့်၍ ဖွင့်သောကြောင့် “အတ္ထနော”၌ သပိဘတ်ကို တားတ္ထသမ္မဒါန် အနက်၌
သက်-ဟု ကြံးသင့်၏၊ ဥပမာ-“ကထိနသု ဒသဲ့ ကထိနဒသဲ့” စသည်ကဲသို့တည်း၊
ထိုကြောင့် “အတ္ထံ”ဟူသည် “မိမိ၏ နာရီ ရှိပြီးဖြစ်သော (သူများအတိုင်း ရောက်နေ
သော) ပစ္စည်းကို လိုချင်ခြင်း မဟုတ်၊ မိမိမှာ မရှိသော ပစ္စည်းကို မိမိဖို့ (မိမိ
အတုက်) လိုချင်ခြင်းဟု မှတ်၊ ထိုကြောင့်ပင် “အညသု ပတ္တံ မို့တိ=သူများဖို့ သပိတ်
ကို လိုချင်ရန် ဤယုပစ္စည်း မသက်ရ”ဟု ပြေားပြန် ဥပါယာရဏ်ကို ပြသည်။ ရုပ်
တွက်ပုံမှာ-“ပတ္တံ”တည်း၊ အံပိဘတ်သက် (ပတ္တံ) ဤသုတ်ဖြင့် ပတ္တံဟူသော နာမ်ပုဒ်
နောင် အတ္ထံ အနက်၌ ဤယုပစ္စည်းသက်၊ စသည် ဆို၍တွေ့၍။**

အလောပ (ကလောပ-ဟူလည်း ရှိ၏) ဝိဘတ္ထိလောပ သရလောပါ ဒီသု-တာအနုပ်နှင့်ချေခြင်း၊ ဝိဘတ်ချေခြင်း၊ သရချေခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ကတေသု-ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော် ဝိဘတ္ထုပွဲ့-ဝိဘတ် သက်၊ ဝိနှယ်-ဝိရှိယ ကို (ဝိနှယ်-ကို) ဒွဲယတိ-မြို့ခြာပြု၏ စံ-တူ၊ ပမာဏယတိ-ပမာဏကို ပြု၏၊ အမိသယတိ-မရောနောသည်ကို ပြု၏၊ တထာ-ပါး၊ ဟတ္ထိနာ-ဆင်ဖြင့်၊ အတိက္ခမတိ-လွန်၏၊ အတိဟတ္ထယတိ-ဆင်ဖြင့် လွန်၏၊ ပိဋ္ဌသ ယ-စောင်းဖြင့်၊ ဥပဂါယတိ-သီချင်းဆုံး၏၊ ရတ္ထိ-သည်၊ ဝိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝိသုဒ္ဓယတိ-စင်ကြယ၏၊ ကုသလု-ကုန်းမာသု၏၊ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ကုန်းမာကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ ကုသလုယတိ-၏၊ လူစွားခို-တည်း။

ဆိုရပေသည်၊ အတိဟတ္ထယတိ စသာပုဒ်များနှင့် ပွဲတာယတိ စသာပုဒ်များ၏ ဓာတုရှုပအမည် ရကြောင့်ရှိလည်း ဤနည်းမျိုးသိပါ၊ ဓာတုရှုပဟူသည်နှင့် နာမမတ် ဟူသည်လည်း သဘောတူပင်။

[**တော်စီးခား**] အထွေနာ စစ်ယသာ၊ ကတ္ထကမွေ့ဟို ဝါကဇ္ဇာ၊

သကတ္ထကော သကမွေ့တိ၊ ဓာတုရှုပေါ်တိ ရွှေတိ။

ကာရိတသညာစ-၏ အနုပ် ရှိသောကြောင့် ထိုယယပစ္စည်းကို ကာရိတ် အမည်မှတ်။ [သီမှို့ "ကာရိတသညာစ" နောက်၏ "စုံဟတေန တော့"ဟု ရှိသေး၏၊ နိုက္ခြားလည်း ထိုပါ၌ပါရကား နိုက္ခာပါ၌ကို ယူထားဟန်တူသည်။]

ဒွဲယတိ- ဒွဲတည်း၊ အသက် (ဒွဲ) "ဒွဲ-မြို့"၊ ဝိရှိယ-ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏"ဟူသော အနုက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ထယပစ္စည်းသက်၊ ကာရိတ်မှည့်၊ တေသံ ကော လောပံ-ဖြင့် ထိုအနုပ် ချေ၊ တေသံ ဝိဘတ္ထိယော လောပါစဉ် တေသံသွွှေ့ဖြင့် ဝိဘတ်ကို ချေ၊ ၆ ခွင့် ချေ ကပ် (ဒွဲယ) တိ သက်၊ ဒွဲယတိ။

ပမာဏယတိ စသည်၌ "ပမာဏ ကရောတိ၊ အမိသံ ကရောတိ"ဟု ဆိုး၊ အတိ ဟတ္ထယတ်၌ အတိဟတ္ထတည်း၊ (နှုသု၌ "အတိပွဲ ဟတ္ထ"တည်၏) ဟတ္ထိနာ အတိပွဲ မတိ ဟူသော အနုက်၌ ထယပစ္စည်းသက် စသည် ဆို၊ ဟတ္ထယတိချေည်းသက်သက် "ဆင်ဖြင့်+လွန်၏"ဟူသော အနုက်ကို မပြနိုင်သောကြောင့် အတိဥပ္ပသာရ ကုရုသည်၊ ဥပဂါယတ်၌ ဥပ္ပသာရ ကုရုပုံကိုလည်း သိ၊ ဒွဲယတိ စသည်၌ကား ဥပသာရ မကုတ်ပင် ဆိုင်ရာအနုက်ကို ပြနိုင်သောကြောင့် ဥပသာရ မထည့်ရ၊ "ဝိသုဒ္ဓိ ဟောတိ ဝိသုဒ္ဓယတိ"ကား ပွဲမဏ္ဍာပ်နောင် သက်ပုံ၊ ကုသလုယတိကား ကံပုံနောင် သက်ပုံ တည်း၊ "ကဏ္ဍာယာ-ယားသည်"၊ ဘဝတိ-၏၊ ကဏ္ဍာယာယတိ-ယား၏၊ ဘုခံ ကရောတိ သုခယတိ၊ ခုကွဲ ကရောတိ ခုကွဲယတိ"တို့လည်း နည်းတူး၊ "မေတ္တာယန်-မေတ္တာကို ဖြန့်ခြင်း"၌ ၌လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ထယပစ္စည်းသက်၌ ထိုနောက် ယုပစ္စည်းသက်။

၅၄၀။ ကာရိတ သညာစ — “၅၊ လ၊ ပ” တိဂုံးသို့ တစ်လုံးထည်းဖြင့် ပြီးသော လဟုသညာကို မမှည့်ဘဲ “ကာရိတ” ဟု ဂရာသညာ (ပုထေသညာ—ကြီးလေးသော နာမည်) ကို ပြခြင်းသည် အန္တတ္ထသညာ ဖြစ်ကြောင်းကို သိစေခြင်း အကျိုးရှုဏ်၏ “ကာရိတ” ဟူသော နာမည်အားလုပ်စွာ “ကေ စသော ပစ္စည်းများသည် တကယ်ကို ပြုစေခြင်း အနက်ရှိကြသည်”-ဟူလို့ “ယောအဇ္ဈား-အကြောင်စေခိုင်း တိက်တွန်းမှု စသော များပါရသည်။ ကာရေတိ-သုတေသနပါးကို ပြုစေတတ်၏။ လူတိ သောအဇ္ဈား-သည်။ ကာရိတတော့ မည်၏” ဤဝိရှိဟုအရ စေခိုင်းတိက်းတွန်းမှု စသော များပါရသည် များအားဖြင့် ကာရိတမည်၏။ ထိုအနက်ကို ပောသော ကေ စသော ပစ္စည်းများကား အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရရုပ်ပစာရအားဖြင့် ကာရိတအမည် ရသည်။ [“ကရ၊ ကေ၊ တ” ဖြစ်သောကြောင့် “ကာရေတ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ကွန်တုဖြင့် ကို လူ ဝိပစ်တိပြု၍ “ကာရိတ” ဟု ပြီးသည်။]

ဟေတုယဝါ၊ ဟေတုက္ခား — ဉြုကား သုတိပုဒ်ပါသော “ဟေတုတွေ”
ပုဒ်၏ ဝိဂုဟနှင့် အရကောက်တည်း၊ “ဟေတုယဝါ+အလွှာ၊ ဟေတုလွှာ”ဟု အဝေ
စာရဏ ကမ္မာဓရ တွဲ၍ “ယောကာဘရော သဟေတု”၏တိုင် “ဟေတု”ဟု နာမျမှုမည့်
ရသော “ဟေတုက္ခား”၊ ကို အရကောက်ပါ-ဟူလို ထိုဟေတုက္ခား ဟူသည်လည်း
သုဒ္ဓက္ခား၊ ကို စေခိုင်းတိုက်တွန်းတတ်သော “ပယောကော က္ခား”တည်း၊ ထိုဟေတု
က္ခားဖြစ်သော ဟိတ်အန်ရ ဟူသည်လည်း “ပသန-ဉြုးသူက ငယ်သူကို စေခိုင်း
ခြင်း၊ အမျှသန-ငယ်သူက ဉြုးမြင်သူကို တိုက်တွန်းခြင်း” အစရိတ်သော စေခိုင်းတိုက်
တွန်းသူ၏ ဗျာပါရပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် “အတွေ့တောာ ပသနမျှသနအဖောက်” စသည်
တို့ မြန်သည်။

ဗျာပါရော-စေခိုင်းသူ တိုက်တွန်းသူ၏ လျှော့လ ပယောဂသည်၊ ဟေတုနာမှ-
ဟေတု မည်၏။

စ-ဆက်ဉာဏ်အံ့ဌံး၊ ဇွဲ့-ဘုံးသုတေသာ-မဏ္ဍာက ဂတိက
အမိကာရန်ည်း၏၊ ဝသာ-အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝါသဒ္ဓသု-၏၊ အနိဝတ္ထန
တော့-လိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ဥပဒ္ဒန္တာ-သူ၊ ဘူး စသော ဥပဒ္ဒန္တာ စတ်မှ နောက်
၌၊ ငော ဏာယာ- ငော ပစ္စည်း ဏာယာ ပစ္စည်းတို့သည်၊ သီယံ့- ဖြစ်ကုန်၏၊

ဆက်ဉာဏ်အံ့ဌံး — “သခင်က ကျွန်ုင်ကို သွားစေ၏”ဟုရှုံး သခင်မှာ လက်ပြ ခြေပြု၍
ဟူသော ကိုယ်အမှုအရာ၊ သွားလော-ဟု၊ ပြောဆိုသော နှုတ်အမှုအရာ”ဖြစ်၏၊ ထိုတွင်
သခင်သည် စေခိုင်းတိုက်တွန်းတတ်သော ပယောကော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ထိုကိုယ်အမှုအရာ
နှုတ်အမှုအရာများကား “ဗျာပါရု”ဟု ဝါသော ပယောဂတည်း၊ ထိုသခင်၏ ဗျာပါရု
ကြောင့် ကျွန်ုင်သည် သွား၏၊ ထိုကြောင့် သခင်၏ ဗျာပါရုသည် ကျွန်ုင် သွားရခြင်း၏
အကြောင်းဖြစ်၍ “ဟေတု”လည်း ဟုတ်၏၊ သွားခြင်းကြိုယာကို ပြီးစေတတ်သော
ကြောင့် ကတ္တားလည်း ဟုတ်၏၊ ထိုကြောင့် “ဟေတ္တာ၊ ပယောကောဗျာပါရု၊ ဟေတု
ကတ္တာ” ဟူသော ငံ ချက်သည် အန်က်အသားကျအားဖြင့် တူမျှသည်-ဟု မှတ်။

ပေသနအျောသနာဒီကော — ဉာဏ်အာဖြင့် “ဘိက္ဗာ ဘိက္ဗာ ဝါသေတိ” သည်၍
လာသော အနုက္လ ဟေတ္တာကြိုယာကို ယူ၊ မန်၏—“ထမင်းသည် ရဟန်းကို နေစေ၏”
ဟူရှုံး ထမင်းဖြစ်ဝယ် စေခိုင်း တိုက်တွန်းမှု ဗျာပါရု မရှိ၊ သို့သော ထမင်းကြောင့်
ရဟန်းနေရတာ၊ ထမင်းက ရဟန်းကို နေဖို့ရန် မတိုက်တွန်းသော်လည်း တိုက်တွန်း
သက္ကာ ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် ထမင်း၏ နေစေခြင်းလည်း ပယောကော ဗျာပါရမျိုးတွင်
ပါဝင်ရသည်၊ “ပယောကော-စေခိုင်း တိုက်တွန်းတတ်၏၊ ကူတိ-ကြောင့် ပယောကော-မည်၏၊
ပယောကောသု-စေခိုင်းတိုက်တွန်းတတ်သွား၏၊ ဗျာပါရော-လျှော့ကိုက်
ခြင်း အမှုအရာ ပယောဂသည်၊ ပယောကော ဗျာပါရော-မည်၏။

ဓာတုစ အေး မဏ္ဍာကောက်တိယာ — တိုင် ဝပ ကိုမာနေဟို ခ ဆသာဝါ-သုတ်မှ
မဏ္ဍာက ဂတိက နည်းအားဖြင့် ခုန်ကျော်၍ လိုက်လာသော ဝဝါးတိ ဝါသဒ္ဓကြောင့်
ဉှုံးထား၍ ပြသော သတ်မှတ်ချက်များ ဖြစ်သည်။ [သီမှို့၍ “သုတ္တာ ဝါသဒ္ဓသု
အနိဝတ္ထနတော့”ဟု မပါ၊ “ဓာတုစ-ဏောကာယာ ဥပဒ္ဒန္တာ ပေါ့ ဝါသဒ္ဓသုအနိဝတ္ထိတော့”
ဟု ရှိ၏၊ နိုက်ဘုံးကား—“ဝါသဒ္ဓသုအနိဝတ္ထနတော့-တိုင်ဝပ ကိုတာ မာနေဟို ခဆသာ
ဝါတိ ကူတော့ ယထာနပုဂ္ဂိုက ဝါမိကာရာအနိဝတ္ထနတော့”ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကိုပါ၍လည်း
သီဟို့၍မှန်င့် မတုသည့်ပြင်၊ “မဏ္ဍာကောက်တိယာ ဝသာ” ဟု မဏ္ဍာက ဂတိကန်းဖြင့်
လိုက်သော ဝါသဒ္ဓါဟု ဆိုသော မြန်မာမှန်းလည်း မတူ၊ ဉှုံးကား မြန်မာမှာကိုင်း
ရေးလိုက်သည်။]

ဏောကာယာ ဥပဒ္ဒန္တာ — “သု-ဘူး”တို့ကဲသို့ ဦး ဦး သု-ဘူးသု-ဘူး
ဏော-ဏာယာ ၂ ပစ္စည်းသာ သက်၏၊ ဏာပေ ဏာပယာ ၂ ပစ္စည်း မသက်၊ ယုတ္တာကား

အဘတော-ဒါ စသော အာကာရွှေမှု မာတ်မှ နောက်ပြို ပစ္စီမှာ-နောက်ဖြစ် ကုန်သော၊ ဒွေ-ကာပေ ကာပယ ၂ ပစ္စည်းတို့သည်။ သိယုံ၊ သေသတော-ကြွင်းသော ပျော်နှင့်မှု မာတ်မှ နောက်ပြို စတုရောဝါ-၄ ပစ္စည်းလုံးတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေဝါ-ရှေ့၊ ၂ ပစ္စည်းတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ သိယုံ။

ဥဝက်ကို ဉာဏ်ဖြော် ဉာဏ် အဝပြုလျှင် “သဝတိ-ဘာဝတိ”ဟု ဖြစ်ရှုခြင် ကာပေ ကာပယ သက်လျှင် “သာဝါပေတိ၊ သာဝါပယတိ၊ ဘာဝါပယတိ”ဟု ဖြစ်ဖွယ် ရှိ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် နောက်ခြားမည့် လူဝဏ္ဏမှု မာတ်-ကောရွှေ ဉာဏ် မာတ်တိနှင့် ရုပ်အနေချွင်း ရောယ်ဖွယ် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကာပေ ကာပယ မသက်ပဲ ကော-ကာသာ သက်၍ “သာဝါပေတိ၊ သာဝါပယတိ-ကားမေ၏၊ ဘာဝါပေတိ၊ ဘာဝါပယတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-တို့ပွားမေ၏” ဟု ဖြစ်သည်။

အဘတော ၄၅ ပစ္စီမှာ—“ဒါ-ဌာ” ကဲ့သို့ အာကာရွှေမှု မာတ်နောင် “ကာပေ ကာပယ”နောက် ၂ ပစ္စည်း သာသက်၏။ ကော ကာယ မသက်၊ ယုံ့ကြိုကား-ကော ကာယ သက်လျှင် “ဒေတိ၊ ဒယတိ”ဟု ရုပ် ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “ဒေတိ”သည် သုဒ္ဓကတ္ထရှုရှင်နှင့် ရောဖွယ်ရှိ၍，“ဒယတိ”ကား ဒယမာတ်နှင့် ယုံ့မှားဖွယ် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကော ကာယ မသက်ပဲ၊ ကာပေ ကာပယသာ သက်၍ “ဒါပေတိ၊ ဒါပယတိ-ပေးမေ၏၊ ပတိဌာပေတိ၊ ပတိဌာပယတိ-တည်၏”ဟု ဖြစ်၏။

မှတ်ရှုက်။ ။စာကိုယ်၍ “အဘတော”ဟု အာကာရွှေ တစ်ပျိုးသာ ပြထားသော လည်း ဉိုကာ၍မှု “သို့-နိုင်တို့ကဲ့သို့ လူဝဏ္ဏမှု မာတ်၊ ဈေးကဲ့သို့ ကောရွှေမှု မာတ်၊ စုရာဒီ ဂလိက မာတ်တို့နောင်လည်း ကာပေ ကာပယ ၂ ပစ္စည်းသက်-ဟု ဆိုသေး၏။ ယုံ့ကြိုကား-လူဝဏ္ဏကို ပြုလျှင် ထို့ကို အာယပြု၍ ကော ကာယပစ္စည်းဖြင့် “သာယေ တိ-သာယယတိ” သာည် ဖြစ်၍၊ ပြုခဲ့သော ဥဝဏ္ဏမှု မာတ်တို့နှင့် ရုပ်နေချွင်း ရောယ်ဖွယ်ရှိ၏။ စုရာဒီဂိုလ်း မာတ်များကြိုကား ရော ကာယ စိုကာရုပုပစ္စည်းဖြင့် သုဒ္ဓကတ္ထရှုရှင် ရှိ၍ဖြစ်၍ ထို့ရုပ်နှင့် ရောယ်ဖွယ် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ထို့မာတ်များနောင် ကော ကာယ မသက်ပဲ ကာပေ ကာပယ သက်ခြင်းသာ ယုံ့ကြို့သည်။ ပုံစံကား-သယာပေ တိ-သယာပယတိ-အိပ်မေ၏၊ နယာပေတိ၊ နယာပယတိ-ဆောင်၏။ ရွာပေတိ၊ ရွာပယတိ-လောင်၏၊ ဝါ-မီးတို့က်၏၊ ပရီ အဝပုဇ္ဈ “သော”မာတ်ဖြင့် “ပရီယေ သာပေတိ၊ ပရီယေသာဝယတိ (ပကို ဝပြု)-ပြီးဆုံးမေ၏၊ စိန္တာပေတိ စိန္တာပယတိ (စုရာဒီ)-ကြွင်း၏။

သေသတော စတုရော ဒွေဝါ—(စုရာဒီမာတ်မှ တစ်ပါး) ပြုခဲ့သော မာတ်များ သည် ကေသာရ (သရိုင်လုံးသာ ပါသော) မာတ်များတည်း၊ ကရ စသော မာတ်များ၏ မာတ္ထနကို ဈေးလျှင် “ကရို”ဟု ပျော်နှင့် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဉိုကာ၍ “သေသတော”ကို “ပျော်နှင့်”ဟု ဖွင့်၍ သုဒ္ဓနှင့်တို့ အနေကသာရတောာ စတုရော ဒွေဝါ”ဟု သုတ် တည်သည်။ ထို့ကဲ့သို့ မူလက အနေကသာရ မာတ်ဖြစ်၍ သုတ္ထ ဈေသည်၏။ ပျော်နှင့် ဖြစ်သော မာတ်များကို “သေသ”ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြွင်းသော ပျော်နှင့် မာတ်

ကာရိတေ-ကာရိတ်ပစ္စည်း ရှိရှုပြု၊ အကမ္မာ-ကံ မရှိကုန်သော၊ ဓာတေ-ဓာတ်တို့သည်၊ သကမ္မာကာ-ကံ ရှိကုန်သော၊ ဟောနှို-ကုန်၏၊ သကမ္မာကာ-ကံတို့ချုသာ ရှိသော ဓာတ်တို့သည်၊ ခိုကမ္မာစ-ကံ ၂ ခု ရှိကုန်သည် လည်းကောင်း၊ ခိုကမ္မာစ-ကံ ၂ ခု ရှိကုန်သော ဓာတ်တို့သည်၊ တိုကမ္မာစ-ကံ ၂ ခု ရှိကုန်သည် လည်းကောင်း၊ အသု-ဖြစ်ကုန်၏၊ တွေ့ဗြာ-ထို့ကြောင့်၊ ကာရိတေ-ကာရိတ် အရှုပြု၊ ကတ္တရံ-ကတ္တား အနက်ခြုံလည်းကောင်း၊ ကမ္မာစ-ကံ အနက်ခြုံလည်းကောင်း၊ အာရာတေ သမ္မာဝါ-အာရာတ် ပိဘတ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘာဝ-ဘာ အနက်ခြုံ၊ န-အာရာတ်ပိဘတ် မဖြစ်၊ ကာရိတေ-ကာရိတ်အရှုပြု၊ သုဒ္ဓကတ္တား ကိုလည်း

များ၏ နောက်ခြုံကား တော်ချို့ဓာတ်၌ ပစ္စည်းလုံး သက်၍ “ကာရေတိ၊ ကာရုပေတိ၊ ကာရာပယတိ”ဟု လည်းကောင်း၊ အချို့ဓာတ်၌ ပစ္စည်းသာ သက်၍ “ဒမတိ၊ ဒမယတိ-ဆုံးမ၏”ဟူလည်းကောင်း ဖြစ်သည်၊ အောင်ပုဒ်ကို အခြေဖြေဖာ့ဗ္ဗာ။

အကမ္မာ ၁၇၊ တိကမ္မာကာ—ကာရိတ်ပစ္စည်းသည် သူတစ်ပါးကို စေခိုင်းတို့ကို တွေ့ဗြာ-ခြင်း စသော အနက်ကို ဟောရကား ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ယဉ်သည်အတောက် ကံ တစ်ခု အင့် ရှုမြှု ဖြစ်၏။ ဌား၊ သီ ဓာတ်တို့သည် အကမ္မာကဖြစ်၏၊ ကာရိတ်ယဉ်ရှုမြှုကား ညာတ္ထံ-ညာတ်ကို၊ ဗြိုလ်-တည်၏။ ၈-ထား၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်-သားကို၊ သယာပယတိ-ဆိပ်၏။ ၈-သိပ်၏၊ ဤသို့ အကကမ္မာက ဖြစ်လေ၏၊ ဂမု-ပစေတ်တို့သည် အကကမ္မာက ဓာတ်တို့တည်း၊ ကာရိတ်ယဉ်ရှုမြှု “ပုရိသံ ဂါမံ ဂမ ယတ်၊ ဒေဝဒတ္ထံ-ညြုဒ်ပါဇေတ်”ဟု ခိုကမ္မာက ဖြစ်လေ၏၊ နှဲ-ခုဟ စသော ဓာတ်တို့သည် နှိုက ခိုကမ္မာကဖြစ်၍ ကာရိတ်ယဉ်ရှုမြှု “သာမိကာ အပေါ်လုံ အင့် ဂါမ နှိုဘာပယတိ-သခင်သည် ဆိတ်ကျောင်းသားကို ဆိတ်ကို ရွာသို့ အောင်၏”ဟူလည်းကောင်း “သာမိကာ ဂါပါလု ဂါရိ စီရု ခုဟာပယတိ-သခင်သည် နွားကျောင်းသားကို နွားမကို နှိုစ်၏”ဟူလည်းကောင်း တိကမ္မာက ဖြစ်လာသည်။

တွေ့ဗြာ ကတ္တရံ ၁၇၊ နဘာဝ—“ကာရိတေ ရှုပသမ္မာဝါ”ဟု မြန်မာမှ ရှိ၏၊ “ထိုမူအတိုင်း ဆိုလျှင် ကာရိတ်အရာဝယ် ကတ္တားဘုံးရှုပါဖြစ်၍၊ ဘော်ရှုပ် မဖြစ်”ဟု အနက်တွေ့က်၏၊ ထိုအနက်အတိုင်း ကာရိတ်နှင့်ယဉ်သော ဘာဝရှုပ် မရှိဘုံး-လားဟု ဆိုလျှင် “ဘာဝနာ-ဖြစ်ခြင်း၊ ပါစနာ-ချက်ခြင်း” စသည်ဖြင့် ဂိုတ်အရှုံး ကာရိတ်နှင့်ယဉ်သော ဘာဝရှုပ်တွေ များစွာရှိ၏၊ အာရာတ်အရှုံးကား “ဘာဝတိ-ဖြစ်၏။ မရှုပါ-မင်္ဂလာ”၊ ဘာဝယတေ-ဖြစ်ခေအောင်၏”ဟု ကတ္တားအနက် ကံအနက်ပြုသာ အာရာတ်ပိဘတ် သက်သည်ကို တွေ့ရ၏၊ ဘောအနက်၌ “မရှု-လုံးကို၊ ဘာဝ ယတေ-ဖြစ်ခေခြင်း”ဟု မတွေ့ရ၊ နောက်ပုံစံတို့သည်း ဘာရှုပ်ကို ပြမည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “တွေ့ဗြာ ကတ္တရံကမ္မာစ၊ ကာရိတေအာရာတေ သမ္မာဝါ၊ နဘာဝ ဟူသော ပိုင်သာ အမို့ပွာယ်ရှုမြှု” တွေ့ဗြာ ကာရာရာတေ ကတ္တရံစ ကမ္မာဝါစ (အောင့် ဘောကိုကန်) အာရာတ်ပိဘတ် သမ္မာဝါ ဟောတိ၊ န ဘာဝ” ဟူသော နှိုက်ဖွင့်နှင့်လည်း ညီသည်။

ကမ္မသည်တော-ကံဟု သမုတ်အပ်၏။

နိယာဒီနံ-နိယာဒီဓာတ်တို့၏၊ ပဓာန္တ-ပဓာနကံသည်လည်းကောင်း၊ ခုဟာဒီနံ-ခုဟာဒီဓာတ်တို့၏၊ အပွဲဓာနံ-အပွဲဓာနကံသည်လည်းကောင်း၊ ကာရိတော-ကာရိတ်အရှည်း၊ သွှေ့ကတ္ထာ-သွှေ့ကတ္ထားဟူသော၊ ကမ္မစံ-ကံသည်လည်းကောင်း၊ အာချာတရါစရံ-အာချာတ်၏ ကျက်စားရာ ကံတည်း၊ ဝါ-အာချာတ်ဝိဘတ် ဟောအပ်သော ကံတည်း၊ ဤတိ-ဤသိမုတ်အပ်၏။

သွှေ့ကတ္ထာစ အေး၊ ကမ္မသည်တော—"ဒါသော ဂါမံ က္ခတိ"ဟူသော သွှေ့ကတ္ထာ ဝါကျွှေ့ "ဒါသော"ဟူသော သွှေ့ကတ္ထားသည် "ဒါသံ ဂါမံ ဓမယတိ"ဟူသော ကာရိတ်အရာဝယ် "ဒါသံ"ဟု ကံ ဖြစ်လာရသည်။ ဤ၌ "ကံ"ဟူရာဝယ် "အဝတ္ထကံ"ကို ဆိုလိုသည်၊ ဝတ္ထကံအတွက်ကား "သွှေ့ကတ္ထာစ ကမ္မ မာချာတ ဂေါစရံ"ဟု လာဉ်းလတ္ထံ။] ဤသိ "ဒါသော"ဟူသော ဓာတ်ကတ္ထားသည် ကာရိတ်ကံ ဖြစ်လာသော ကြောင့် ကာရိတ်ကံနှင့် ဓာတ်ကတ္ထားသည် အရ မကွဲပြားပဲ "ဒါသံ"ချည်း ဖြစ်၏၊ သို့သော် ဓာတ်ကတ္ထားဖြစ်စိုက် ဝတ္ထကတ္ထား၊ ကာရိတ်ကံ ဖြစ်စိုက် အဝတ္ထကံ၊ ဤသိ ဝတ္ထံ-အဝတ္ထသာ ကွဲပြားသည်ကို ရည်ရွယ်၍...."ကာရိတ် ကံကား၊ ဓာတ်ကတ္ထား၊ မပြားဝတ္ထံ-အဝတ္ထ"ဟု...ရေးဆရာတိ မိန့်ကြသည်။ ဤ၌ အရမပြားသည်ကို "မပြား"ဟု ဆိုသည်၊ ဝတ္ထံ-အဝတ္ထကား ကွဲပြားသေး၏-ဟူလို့။

နိယာဒီနံ အေး ခုဟာဒီနံ — [နိုး+အာဒီ၊ ဤကို လူယပြု၍ "နိယာဒီ"] "နံ"စသော "ခုဟံ"စသော ဒိုကမ္မကဓာတ်စကို (နိုးသတ်စန်း၏) ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုတွင် နိုစသော ဓာတ်တို့၏ ကံ J ပါးတွင် ကံဟောဝါကျွှေ့ ပဓာနကံကို အာချာတ်ဝိဘတ်က ဟော၏၊ ပဓာနကံကို ဝတ္ထကံထား၍၏ အပဓာနကံကို အဝတ္ထကံကံ ထားရသည်-ဟူလို့၊ ဒုဟစသော ဓာတ်တို့၏ ကံ J ပါးတွင် ကံဟောဝါကျွှေ့ အပဓာနကံကို ဟော၏၊ အပဓာနကံကို ဝတ္ထကံထား၍၏ ပဓာနကံကို အဝတ္ထကံ ထားရသည်-ဟူလို့။

ချုံဥ္ဏာအံ့ — "အပေါ်လော အဲ ဂါမံ နေတိ" ဤ၌ အဲဟူသော ကံသည် ဆောင် ခြင်းကြိယာနှင့် အထူးသက်ဆိုင်၏၊ "ဆိုတ်ကို+ဆောင်၏"ဟူသော စကားကို စဉ်းစားပါ၊ ထိုကြောင့် "အဲ"သည် ပဓာနကံ (လိုရင်းကံ) တည်း၊ ကံဟောဝါကျွှေ့ ထိုအဲ ဟူသော ကံသည် ဝတ္ထကံဖြစ်၏၊ "အပေါ်လော အဇော် ဂါမံ နိယာတော"တည်း၊ ဤ၌ "ဆောင်အပ်သော (အဆောင်ခံရသော)" အရာကား ဆိုတ်ဖြစ်၍ "အဲ"ကို ဝတ္ထကံထားရသည်၊ နိယာဒီဓာတ်ဟူသော ဤနှင့် ချုံဥ္ဏာအံ့။

"ဂေါ်ပေါ်လော ဂါမံ ဒီရဲ့ ခုဟာတိ" ဤ၌ "ဒီရဲ့"သည် ဉာဏ်ခြင်းကြိယာနှင့် အထူးသက်ဆိုင်၏၊ "နိုးကို+ဉာဏ်၏"ဟူသော စကားကို စဉ်းစားလျှင် ဒီရဲ့၏ ပဓာနကံဖြစ် ကြောင်း ထင်ရှားသည်၊ ကံဟောဝါကျွှေ့ကား ဒီရဲ့ကို အဝတ္ထကံ၊ ဂါရိကို ဝတ္ထကံကံ ထားရသည်။ "ဂေါ်ပေါ်လော ဂါမံ ဒီရဲ့ ခုယူတော=နွားကျောင်းသားသည် နွားမကို နှိုးည့်

အပ်၏ "တည်း၊ ဤ၌ နိုဉ်စ်အပ် (နိုဉ်စ်ခံရ) သူကား စွားမဖြစ်၍ ဂါဝိကို စုတောက်ထားရသည်၊ အခြား ချဟာဒီစာတိများ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် သိပါ။

နယ်မာနော အစ် ဂါမံ၊ ပါဝေး၊ နယ်တိတိစာ။
နိုယ်မာနော အဆော ဂါမံ၊ တော့ နိုယတိ ပါတိစာ။
ခုဟာမာနော ဂုဏ် ဒီရဲ့၊ ဂေါပါ ခုဟတ် ပါတိစာ။
ဂါ ဒီရဲ့ ခုဟတ်ဘော တော့၊ ခုယ်တော့ ပါတ် စာဖြစ်ဗုံး။

နယ်မာနော-စသော ၂ ပါဝါဖြင့် ကုတ္တုပါကျကို ပြ၏၊ နိုယ်မာနော-စသော ၂ ပါဝါဖြင့် ကမ္မာဝါကျကို ပြ၏၊ "တော့-ထိလိတ်ကျော်းသားသည်၊ အသေး-ကို ဂါမံ-သို့၊ နိုယ်မာနော-ဆောင်အပ်၏၊ (ဤကား ကိုတ်ကြိယာဖြင့် ပုစ်)၊ ပါ-တစ်နည်း၊ နိုယတ်-ဆောင်အပ်၏၊ ဤကား အာရာတ်ကြိယာဖြင့် ပုစ်တော်း၊ ခုဟာမာနော-စသော ၂ ပါဝါဖြင့် ကုတ္တုပါကျကို၊ ဂေါခီရဲ့-စသော ၂ ပါဝါဖြင့် ကံဟော ပါကျကို ပြ၏၊ တစ်ဝါကျ တစ်ဝါကျ၌ ကိုတ်ကြိယာ အာရာတ်ကြိယာ ၂ မျိုးစီ ပြထားသည်၊ "ဂံ-စွားမကို၊ ဂါ-စွားမကို" ဟု ပေးး....သောဒစိုး။]

ကာရိတော် ပေး၊ ဂေါစရဲ့—["သုဒ္ဓကုတ္တာကမ္မား-သုဒ္ဓကုတ္တားဟူသော ကံ၊ အာရာတရေး-အာရာတိဝိဘတ်၏ ကျက်စားရာ"ဟုရှု၍ အာရာတိဘတ် ဟော အပ်သော စုတောက် ဖြစ်သည်—ဟု ဆိုလိုသည်] ကုတ္တုပါကျ၌ သုဒ္ဓကုတ္တား ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် "သုဒ္ဓကုတ္တာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိသုဒ္ဓကုတ္တားသည် ကာရိတ်အရာဝယ် ကံ ဖြစ်လာ၏၊ "ဒါသော ဂါမံ ဂုဏ်တီ"၌ ဒါသောသည် သုဒ္ဓကုတ္တားတည်း၊ ထိ ဒါသော ဟူသော သုဒ္ဓကုတ္တားသည် ကာရိတ်ယဉ်ရှု၍ "သာမိကေန ဒါသော ဂါမံ ဂမာပိယ တော့-သခင်သည် ကျနှင့်ကို ရွှာသို့ သွားစေအပ်၏"ဟု အာရာတ် တော်ဘတ်သည် ဟောအပ်သော စုတောက် ဖြစ်လာသည်။

ဓာတ်ကံလည်း ဟောရှုံး။ ။ဒါသာသည် ကာရိတ်ကံတည်း၊ ကံဟောဝါကျ၌ ထိမိမိတည်းဟူသော ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ ကံကိုသာ ဟော၏၊ ကာရိတ်ကံသာ စုတောက် ဖြစ်၏၊ ဟု ရုပ်သီခို့၊ သသည်၌ တထချု ဆိုထားသောသည်း မောဂ္ဂလာန် သသည်တို့၌လူ "ကာရိတ်အရာဝယ် ကာရိတ်ကံမှ တော်ပါး၊ ဓာတ်ကံကံလည်း တစ်ခါတစ်ရဲ့ ဟော သေး၏"ဟု မိန့်၏၊ ထိအမိန့် အတိုင်းသည်း ဓာတ်ရဲ့ကို ဟောသော ဟောတုကမ္မာ ပါကျကို တစ်ရဲ့တစ်ခါ တွေ့ရပေသည်၊ ထိကြောင့် "သာမိကေန ဒါသော ဂါမံ ဂမာပိယတော့"ဟု ဓာတ်ကံကို ဟောသောပုစ်၊ ၂ မျိုးလဲးကိုပင် သတိပြုခဲ့ပါ၊ သို့ရာဝယ် ရှုံးပုစ်မျိုးသာ အတွေ့များ၏ နောက်ပုစ်ကို အတွေ့နည်းပါသည်—ဟုမှတ်။

ဒိုကုဋကုလတ်၌ ကာရိတ်ယဉ်ရှုံး။ ။ "သာမိကေ အပေါ်လုံ အစ် ဂါမံ နယာ ပေတီ-သခင်သည် ဆိုတ်ကျော်းသားကို ဆိုတ်ကို ရွှာသို့ ဆောင်ဖော်" —ကုတ္တုပါကျ— "သာမိကေန အပေါ်လော အစ် ဂါမံ နယာပိယတော့" ဤကံဟောဝါကျ၌ ကာရိတ်ကံ ဖြစ်သော အပေါ်လသည် စုတောက် ဖြစ်၏၊ "သာမိကေ ဂါပါလုံ ဂါဝိုံ ခုဟာပေတီ

တဗ္ဗာ-ထို ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်ရာ၌ (ဥဒါဟရဏံ-ကား)၊ ယောကော စီ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံ တစ်ယောက်သည်၊ ဘဝတိ-ဖြစ်စွမ်းနိုင်၏၊ တံ-ထိုဖြစ် စွမ်းနိုင်သူကို၊ အလျော-အခြားသူသည်၊ ဘဝါဟိ ဘဝါဟိ-ဖြစ်လော+ဖြစ် လော၊ လူဇွဲဗုံး-ဤသူ၌၊ ပြိုတိ-ပြောဆို တိုက်တွန်း၏၊ အထဝါ-တစ်နည်း ကား၊ ဘဝတွေ့-ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို (ဘဝတိ-ဖြစ်ခြင်းရာ၊ သမတ္တံ-စွမ်းနိုင်သူကို) ပယောဇာတိ-ရေခိုင်း တိုက်တွန်း၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဘဝတိ-ဖြစ်ခြင်းရာ၊ ပယောဇာတိ-၏၊ လူတိ အဇွှေး၌၊ လူမိနာ-ဤသုတေသနဖြင့်၊ ကေ ကယ ပစ္စယာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကာရိတာသညာစာ-ကာရိတ်အမည် ရှိကုန် (ဉာဏ်စေ၏)"-ကတ္တုဝါကျေ၊ "သာမိကေန ဂါပါလော (ကို) ဂါဝါ နီရု ဒီရု ဒုဟာပိယတေ- ဉာဏ်အောင်၏" ဤ၌ ကာရိတ်ကဲသည် စုတော် ဖြစ်၏၊ သို့သော် မိမိကာရိတ်ကဲမှ တစ်ပါး တစ်ရုတ်ခါ မာတ်ကဲကိုလည်း ဟောသေးကြောင်းကို သိပါ။

ယောကောစီ ၈၈၊ ပယောဇာတိတို့ ဝါ—“ယောကောစီ ဘဝတိ” ကား သူ၏ ကတ္တုဝါကျေသည်း၊ [“သူ၏ကတ္တုးသည် ကာရိတ်ကဲ ဖြစ်လော၏” ဟု ဆိုသောကြောင့် သူ၏ကတ္တုဝါကျေကို အပိုထည့်၍ ငင်းပြသည်။] “တမော့ ဘဝါဟိ ဘဝါဟိ” ကား ဟောတော့ကဲ ထိုသူ၏ကတ္တုးဖြစ်ခဲသော ကံကို စေခိုင်းတိုက်တွန်းပဲ ပြသော ဝါကျေ တည်း။ [ဤဝါကျေသည် ဟောတုဝါကျေ မဟုတ်သေး၊ ဟောတုဝါကျေ၏ အနက်ပြ ဝါကျေဖြစ်သည်။] “လူဇွဲဗုံး ပြိုတိ” အရ ဤသူ၏ တကယ်ဆိုသည်ဟု မမှတ်ရ၊ “ဖြစ်စေ ၏” ဟု ကာရိတ်ပြိုယာကို သုံးခွဲရန် “ဖြစ်လော ပြစ်လော” ဟု ဆိုရောက်သော ကြောင့် “လူဇွဲဗုံး ပြိုတိ” ဟု ပြထားသည်၊ “ပြစ်လော ပြစ်လော” ဟု မဆိုသော်လည်း ဆုံးသုကဲသို့ “ဖြစ်ခြင်း” အနက်၌ ကေ ကယပစ္စည်း သက်ပါ-ဟူလို့။

အထဝါ ဘဝတွေ့ ၈၈၊ ပယောဇာတိ—ဤကား ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ အနက်ကိုပင် “ဘဝတွေ့” ဟု ကိုတ်ကြိယာနှင့် တွေ့ဖက်၍ တစ်နည်းပြသော ဝါကျေတည်း၊ ဘဝတွေ့၌ အစွဲ ပစ္စည်းသည် သတ္တုအနက်ကိုလည်း ဟော၏-ဟု သိစေလို့ ဘဝတွေ့ကို “ဘဝတံ သမတ္တံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ အရာဝတ္ထု တစ်ခုသည် ဖြစ်စွမ်းနိုင်သော သလို ရှိ၏၏၊ သူဘာသာကား ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ထိုသုံး ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူက် မဖြစ်ပဲနေသော အရာဝတ္ထုကို ဖြစ်စေခြင်း (ဖြစ်အောင် တိုက်တွန်းခြင်း) ကို “ဘဝတွေ့ ပယောဇာတိ” ဟု ဆို၏။

ဘဝတိ ပယောဇာတိ—ဤလည်း ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ အနက်ကို တစ်နည်းပြ ပြန်သော ဝါကျေတည်း၊ ဒုတိယနည်း၌ ဘဝတွေ့ယ် ပုလ္ပာနှင့် နပုလ္ပာနှင့် ဆက်ဆံ၍ ကေဝါစာရုံး၊ ပစ္စပြန်ကာလ ရှိ၏၊ ဤဘဝတိ၌ကား ထိုကဲသုံး လိုန် သရုံးကာလ အထူးမရှိ၊ ထိုသုံး လိုန် သရုံးကာလကို မသုံးသပ်ပဲ သာမည့်အားဖြင့် ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ အနက်ကို ပြလို၍ “ဘဝတိ ပယောဇာတိ” ဟု မိန့်ပြန်သည်။ “ဘဝတိ ပယောဇာ တိ-ဖြစ်ခြင်းရာ (ဖြစ်စိုးရာ-ဖြစ်အောင်) စေခိုင်းတိုက်တွန်း၏” ဟူသော အနက်၌ ကေ ကယ စသော ပစ္စည်းသက်ပါ-ဟူလို့၊ ထိုပစ္စည်းများကို ကာရိတ်လည်း မည်။

သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှိပ်)၊ ဂုဏ်ထဲမှ မဖွေယောဂါတီ-ဟူသာ ပရီ ဘာသာကြောင့်၊ ဝါကျသု-ဝါကျကို၊ အပွဲယောဂါ-မယျဉ်စေရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကာရိတာနဲ့ ကော လောပဲတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အ လောပဲ-အ အနုစ်နှင့် ချော၊ အသံယောက္ခာသု ဂုဒ္ဓိ ကာရိတေတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဥက္ကာရသု-၏၊ ညကာရော-ညဟူသာ၊ ဂုဒ္ဓိ-ပြု။

* ညဲ့တိ၊ ဓာတုပစ္စယန္တ-ဓာတုသွှုံးသည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထေတာ။

၅၄၁။ တေ အာဝါယာ ကာရိတေ။ ။ ပရော၊ ကာရိတေ-ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတ္ထိဘူတာ-ဓာတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သာ၊ တေညဲကာရေ ကာရာ-ထိ အကွဲရာ န အကွဲရာတို့သည်။ အာဝ အာယာဒေသာ-အာဝ အာယ အပြုတို့သို့၊ ပါပိုက္ခာ-ရောက်ကုန်၏။ တေအာဝါယာတိ ယောက ဝိဘာဂေနဲ့ဖြင့်၊ ချော အာဒီနဲ့-ချော အစရှိသာ ဓာတ်တို့၏။ အကာရိတေပိ-ကာရိတ်ပစ္စည်း မနောင်းသော်လည်း၊ (အာဝ အာယာဒေသာ-တို့သည်။) ဟောနှိပ်၊ လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ညဲကာရသု-ညဲအကွဲရာ၏။ အာဝါဒေသာ-အာဝပြု၊ သရလောပါဒီ၊ ဓာတုပစ္စယောဟို ဝိဘာတို့ယောတိ-ဟူ၍ ပရီဘာသာ လာသောကြောင့်၊ တူဗျဒယော-တိ အစရှိသာ ဝိဘာတ်တို့သည်။ (ဟောနှိပ်)။

၅၄၂။ တေအာဝါယာတိ ပေါ့ ဟောနှိပ်—ကာရိတေကို ဖြုတ်၍ “တေ အာဝါယာ”ဟု ဖို့ခြင်းအကြောင်း ယောကဝိဘာ ပြုလိုက်သည့်အခါ ကာရိတ် မနောင်းသော်လည်း ပြုနိုင်၏။ ထိသို့ပြုရာ၌ ချောအာဒီနဲ့ဝယ် အာဒီဖြင့် ဂေဓတ်ကိုသာ ယူစရာရှိ၍ အာဝ ဖြုံ့ရန် “ဉာ”မရှိသောကြောင့် “အာဝ အာယာဒေသာ” ဟု ထည့်သွင့်မည် မထင်၊ “အာယာဒေသာ” ဟု ထည့်သွင့်သည်။ သို့ရာဝယ် “ဟောနှိပ်” ဟု အဟုရိုင်းကိုယာ တိုက် ရိုက်ပါသောကြောင့် အာဝပြုခွင့်ကြုံလျင် ပြုဖို့ရာ “အာဝ အာယာဒေသာ” ဟု ထည့်ရ တော့သည်။

သရလောပါဒီ—အာဝ အာယပြုရာ၌ “ဝ-ယတို့ယဲ သရပါသည်” ဟု အယူရှိ၍ ထိသရရှိ ချော် နောက် န စသည်ကို ကပ်ဖို့ရာ “သရလောပါဒီ” ဟု ဆိုသည်။ သို့သော ဝ-ယတို့၌ သရပါဒ့် မရှိကြောင်းကို “ဉာ အဝ သရ” သုတ်၌ ပြခဲ့သည်အတိုင်း သိပါ။

ဂုဏ်ထဲ ပေါ့ ဂုဒ္ဓိ—“ဘူ”တည်း၊ ဓာတ်မည်း၊ ပြခဲ့သော ဝါကျ ၃ ခု၏အနက်၌ ကော ကယ သက် (ဉာဝက်နောင်ဖြစ်၍ အာလု ကာပယ မသက်ရဲ့)， ကာရိတ်မည်း၊ [ဂုဏ်ထဲ မပွဲယောဂါဟူသာ ပရီဘာသာကြောင့် ပြခဲ့သော ဝါကျ ၃ ခုကို ရှုပ်တွက် ရှုပ် ထည့်၍ မတွက်ရဲ့] ဆိုင်ရာသုတ်များဖြင့် ကို အနုစ်ချော၊ အူ့၌ ဥက္ကာ ညုရို့ပြီ၊ “သော+ငံ-သော+ယ” ဟု ရုပ် ၂ ခု ဖြစ်နေပြီ။

သော-ထိုရဟန်းသည်၊ သမာဓိ-သမာဓိကို၊ ဘာဝယတိ-ဖြစ်စေ၏၊ ဝါ-တိုးပွားစေ၏၊ ပေါ့ ဘာဝယတော့၊ ဘာဝယနှုန်း-ဖြစ်စေကုန်၏၊ [အတူနောပုဒ်၌ “တော့” ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ် မရှိသင့်သောကြောင့် “ဘာဝယတော့”ဟု ကာယပစ္စည်းကိုသာ ပြတော့သည်] ကမ္မား၌၊ အတူနောပဒ ယပစ္စယ် လျှို့ကာရာဂမာ- အတူနောပုဒ် ဝိဘတ်၊ ယပစ္စည်း၊ လျှို့အာရုံးတို့ သည်လည်း ကောင်း၊ သရလောပါခိုစ်-သရချေခြင်း၊ အစရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှိုး) [သီမှုအတိုင်း] တော့-ထိုရဟန်းသည်၊ သမာဓိ-ကို၊ ဘာဝယတော့-ဖြစ်စေ အပ်၏၊ ဝါ-တိုးပွားစေအပ်၏၊ ပေါ့ ဘာဝယနှုန်း။

တထာ-ပါး ဘာဝတူ ဘာဝယတူ-ဖြစ်စေလော့၊ ပေါ့ ဘာဝယနှုံး၊ ကမ္မား၊ ဘာဝယတ်-ဖြစ်စေအပ်လော့၊ ဘာဝယ်နှုံး၊ ဘာဝယျ ဘာဝယေး (ယျေကို ဖြော်)၊ ဘာဝယေးယျ-ဖြစ်စေရာ၏၊ [တစ်ချို့မျို့ ရှေ့နောက် လွှဲနေ သည်] ပေါ့ ဘာဝရုံ ဘာဝယေးရုံ-ဖြစ်စေကုန်ရာ၏၊ ကမ္မား၊ ဘာဝယေးယျ-ဖြစ်စေအပ်ရာ၏၊ ဘာဝယေးယျုံး။

အဇူတနိမ့်-၌၊ ယောဂိုဘာဂေါ်-ဖြင့်၊ (ကရသာ ကာသ္ထာမဇူတနိမ့်၌ “သတ္တာမဇူတနိမ့်”ဟူသော ယောဂိုဘာဂေါ်)ဖြင့်၊ ကာရိတန္တာပိ-ကာရိတ် အဆုံး၊ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒီယာတော့-ဒီယာမှ (နောက်၌)၊ သကာရာဂမာ- (သ)လာ၊ အဘာဝတော် ဘာဝတော် အဘာဝယ် ဘာဝယ်-ပြီ ပေါ့ အဘာဝယုံ ဘာဝယုံ-ကုန်ပြီ၊ [“အဘာဝယုံ ဘာဝယုံ” ကား ပါ၌၍ ပျက်] အဘာဝတော်

သော သမာဓိ ဘာဝတိ—“သမာဓိ+ဘာဝတိ=သမာဓိသည်+ဖြစ်၏”ဟု သုဒ္ဓကတ္ထာဝါကျေ ဖြစ်၏၊ ထို “သမာဓိ” ဟူသော သုဒ္ဓကတ္ထားသည် ကာရိတ်ကတ္ထာဝါကျေ၌ “သမာဓိ” ဟု အစုတူက် ဖြစ်လေ၏၊ “သုဒ္ဓကတ္ထား ကာရိတ် ကမ္မာသည်တော်”နှင့် ညီ၏၊ ကာရိတ် ကံပေါ်ကျေ၌ ထို “တော့ သမာဓိ ဘာဝယတော်”ဟု ထိုသုဒ္ဓကတ္ထားသည်ပင် ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ ဂုဏ်က် ဖြစ်လာပြန်၏၊ “ကာရိတ် သုဒ္ဓကတ္ထား၊ ကမ္မာခုံး၊ ဂုဏ်က် ပေါ်ကျေ၌ ထို “တော့ သမာဓိ ဘာဝယတော်”နှင့် ညီ၏၊ လျှို့ကံပေါ်ကျေကို ထောက်လျင် ကာရိတ်ဂုဏ်က်နှင့် ဓာတ်ဂုဏ်က် အရလည်း မပြား၊ “ဂုဏ် အဂုဏ်”ဟု J ရုံးလည်း မပြားဘဲ ဂုဏ်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကာရိတ်တဲ့၊ ဓာတ်ကတ္ထား၊ မပြားဂုဏ် အဂုဏ်”... ဟူသော နိယာမိုင် “မပြား”ကို ဂုဏ် အဂုဏ်၌ စပ်ရှုံး “ဂုဏ် အဂုဏ်လည်း မပြား၊ ဂုဏ်ချည်းဖြစ်သည်”ဟူသော အမိုက်ယုလည်း ဖြစ်နိုင်ပြန်သည်။ [“တော့ သမာဓိယော (တို့ကို) ဘာဝယနှုံး၊ တော့ တွေ့ (သင် သမာဓိကို) ဘာဝယသော” စသော ပါကျေတို့ကို လည်း သိစေ။]

ဘာဝသိ [ဉာဏ် လူ ပြု] အဘာဝတ္ထာ အဘာဝယိတ္ထာ၊ ပေါ့ အဘာဝယိမှု၊ ကမ္မာ၊ အဘာဝယိတ္ထာ၊ အဘာဝယိ-ဖြစ်စေအပ်ပြီ။

ဘာဝသုတေ ဘာဝယိသုတေ-လတ္ထား၊ ပေါ့ ဘာဝသုထ၊ ပေါ့ ဘာဝယိသုမာ၊ ကမ္မာ၊ ဘာဝယိသုတေ ဘာဝယိသုဇ္ဈာ၊ ဘာဝယိသုတေ ဘာဝယိသုန္တာ၊ [တစ်ခုချို့မျှ၌ “ဘာဝသုတေ”ဟု ရှိ၏၊ ယပစ္စည်း ချေထား သည်၏ဟု ကြိုး] အဘာဝသု အဘာဝယိသု-ရှုပြီ။ အဘာဝယိသုသု အဘာဝယိသုသု အဘာဝယိသုသု ကမ္မာ၊ အဘာဝသုထ အဘာဝယိသုထ-ဖြစ်စေအပ်ရှုပြီ။ [ယပစ္စည်း ချေထားသည်-ဟု ကြိုး သီမြှို့ကား “အဘာဝယိသုထ၊ အဘာဝယိသုထ၊ အဘာဝယိသု” ဟု ၃ ချက် ရှိ၏၊ ပင်မရပ်၍ ယပစ္စည်း ကျေ သည်။] လူစွာဒီ။

တထာ-ပါး၊ ယောကောစိ-သည်၊ စစ်တိ-ချက်စွမ်းနိုင်၏၊ တံ-ထိသူကို၊ အနော့-သည်၊ ပစာဟို ပစာဟို-ချက်လော ချက်လော၊ လူစွာစွဲ၊ ပြုရိတိ၊ အထာဝါ-ကား၊ ပစ္စား-ချက်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောယောတိ-စေခိုင်း၏၊ ဝါ-ကား၊ ပစိတုံး-ချက်ခြင်း၏၊ ပယောယောတိ-၏၊ လူတိအတွေ့-၌၊ ဝါတ္ထာနယောန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ကော ကာယာဒယော-ကော ကာယ အစရှိ သော ပစ္စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကာရသု-အ အကွဲရာ၏၊ အကာရော-အာ အကွဲရာဟူသော ဝါမိုး-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှင့်) သေသာ-ကြွင်းသော အစီအရှင်ကို၊ နေယျုံ-ဆောင်၍ သီထိက်၏၊ [ဤသုတေဖြင့် ကော စသော ပစ္စည်းသက်ခြင်း ကာရိတ်မှည်ခြင်းကို “ဝါတ္ထာနယ်”ဟု ဆို၍၊ ၍၊ အနုပန်ချေခြင်း စသည်ကို “သေသာ နေယျုံ”ဟု ဆိုသည်။]

သော-ထိသူသည်၊ ဒေဝဒတ္ထာ-ကို၊ ဉာဏ်အနဲ့-ကို၊ ပါစေတိ-ချက်စေ၏၊ ပေါ့ ပါစယာမာ။ [ကောပစ္စည်းနှင့် ကာယပစ္စည်းကို တွေ့၍ ပြသည်။] ကာပေ ကာပယေသု ပန့်-ကာပေ ကာပယပစ္စည်းတို့မြှို့ကား၊ သောပုရှိသော-ထိ ယောကုံးသည်၊ တံပုရိသု-ကို၊ ဉာဏ်အနဲ့-ထမင်းကို၊ ပါစေပေတိ-ချက်စေ၏၊ ပေါ့ ပါစေပယနှင့်၊ ကမ္မာ၊ [သော ဉာဏ် ပါစိယတိ တေန၊ ပါစာပိယတိ၊ ပါစာပယိယတိ ပါစာပယိယနှင့် ရှိ၏] တေန-ထိယောကုံးသည်၊ သော-ထိယောကုံးကို ဉာဏ်အနဲ့-ကို၊ ပါစိယတိ၊ ပေါ့ ပါစာပယိယတိ-ချက်စေအပ်၏၊ ပါစာပယိယနှင့်-ကုန်၏။

တထာ, ပါစေတဲ့ ပေ । ပါစာယတ္ထ-ချက်စေလော၊ ပါစိယတဲ့ ပေ । ပါစာပိယတဲ့-ချက်စေအပ်လော၊ ပါစာပိယန္တာ၊ ပါစာပယီယတ္ထ, ပါစာပယီယန္တာ၊ ပါစေယျူး ပါစေယျူး ပေ । ပါစာပယေယျူး-ရာ၏၊ ပါစိယယျူး-ချက်စေအပ်ရာ၏၊ ပါစိယယျူး အပါစေသိ အပါစေယီ အပါစာပယီ အပါစာပယီ-ချက်ဖြော၊ ပါစေသာတိ၊ ပေ । အပါစာပယီသူ-ရာပြီ၊ လူစွာဒီ။

ဂုဏ်-သွားစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောပယောတိ-၏၊ ဝါ၊ ဂုဏ်-သွားခြင်းနှာ၊ ပယောပယောတိ-၏၊ လူတိ အတွေ ကေ ကယာဒယော (ဟောနှီး)၊ [“ယော ကောစိ ဂုဏ်တိ၊ တမညော ပယောပယောတိ”ဟူသော အနက်လည်း ရနိုင်သည် ပင်] ဂုဏ်-ဂုဏ် အပြုသည်၊ သမ္မတ္တာယုံ-ရောက်လုလတ်သော၊ [“ဂုဏ် နဲ့ ဟောတိ” ၌ ပေါ်] အသံယောဂုဏ်သု ဂုဏ် ကာရိတေတိ- သုတ်သည်။ ဝတ္ထတော့။

၅၄၂။ ယဉ်းခီး ဝါ။ ။ကာရိတေ-ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့်၊ အသံယောဂုဏ်-ကုန်သော၊ ယဉ်းခီး-ယဉ်း အတူရှိကုန်သော၊ ဓာတ်နဲ့-တို့၏၊ ဝါ-စွာ၊ ဂုဏ်း ဟောတိ၊ လူတိ စွဲ-ဤသုတ်၌၊ ပါဂူဟနောန-ကြောင့်၊ ဂုဏ်-သည်၊ နဲ့ဟောတိ၊ အယံ ဝါသဇ္ဈား၊ ပေ । အတွော၊ သော-ထိသူသည်။ တံ ပုရိသံ-ကို၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂမေတိ၊ ပေ । ဂုဏ်ပယောတိ-သွားစေ၏၊ တေနံ-ထိသူသည်။ သော-ထိယောက်ဗျားကို၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂမိယောတိ၊ ပေ । ဂုဏ်ပယီယတိ-သွားစေအပ်၏၊ လူစွာဒီ-ဤသို့ အစရိုယ်ရှိကို၊ သမ္မတ္တာ-အလုံးစံသော ရုပ်၌၊ ယောကေတ္တာ့-၏၊ ဥပရိပိ-အထက်၌လည်း၊ ဇံ-တည်း။

ယဉ်း=ဤဟာယုံ-အားထုတ်ခြင်းမြှု....၏၊ ယဉ်းခီး-အားထုတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောပယောတိ-၏၊ ယင့်တိ-အားထုတ်စေ၏၊ ယဉ်းခီး ဝါတိ-ယဉ်းခီး ဝါဟု ဝါသဇ္ဈားဖြင့် ဆိုခြင်းကြောင့်၊ နဲ့ဂုဏ်-ဂုဏ် မဖြစ်၊ ယဉ်းယောတိ ယဉ်းပယောယတိ-အားထုတ်စေ၏။

၅၄၃။ ယဉ်းခီး ဝါ—အာဒီသွေ့ချုံးသည် “အတူ” အနက်ရှိ၏-ဟု အခြားကျမ်းတို့၌ ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ယဉ်းကဲသို့ ဂုဏ်း အပြု မမြဲခြင်းတူသော ဂမ့်-ကမ့်-သမ့် စသာသွေ့ကိုတို့ကို ယူ၊ ဝါသဇ္ဈားကို ဝေတွေ့တ ဝိဘာသတ္တာ ဆိုသော ဤရုပ်သို့ အလိုအားဖြင့် “ယင့်တိ ဥပ္ပါယ့်တိ၊ အတိုကြာမေဇ္ဇာ အတိုကြာမေဇ္ဇာ”တို့၌ အနိစွာဝိုင်း၊ ဂမေဇ္ဇာ-ဟူသော ကာရိတ်ရပ်၊ အမေဇ္ဇာ သမေဇ္ဇာ ဟူသော စုရာဒီရပ် တို့၌ အသွေ့ဝိုင်း-ဟု ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ကြောင်းကို ဋီကာဖွင့်၏၊ သဇ္ဈားတို့ကြား ဝါကို ဝိကပ်ဟု ကြော် သွေ့ချုံးတိ၊ ဂမေတိ ဂါမေတိ

ကာရိတေတါ ဝတ္ထတေ... .

၅၄၃။ ဂုဟခုသာနဲ့ ဒီယံ။ ၁။ ပရေ၊ ကာရိတေ-ကြောင်း ဂုဟခုသာ လူတိ-ဂုဟ ခုသာ ဟူကုန်သော၊ ဇတေသံ စာတုနဲ့-တို့၏၊ သရော-သရာသည်၊ ဒီယံ အာပဗ္ဗတေ၊ အယံ-ဤသုတေသည်၊ ဂုဒ္ဓပါဝါဒေါ်-ဂုဒ္ဓကို တားမြစ်သော သုတေသည်း၊ ဂုဟ=သံဝရဏေ-စောင့်ရှောက်ခြင်း၌....၏၊ ဂုဟိတေတု-စောင့်ရှောက်ခေါ်၊ ဂုဟ ယန္တိ-ကုန်၏၊ ခုသာ=အပိုတိမို-မနှစ်သက်ခြင်း၌....၏၊ ခုသာနဲ့-မနှစ်သက် စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောယတိ-၏၊ ခုသာယလိ-မနှစ်သက်ခေါ်၊ ဝါ-ဖျက်ဆီး၏၊ ခုသာယန္တိ-ကုန်၏၊ ကုစွာဒီ။

တထာ-ပါး [ဘူးဝါဒီဂိုဏ်း၌ ဘူး-ဂမှ-ပစတိနောင် ကြသူ ယမှ စသော စာတ်တို့ကို ပြခဲ့ရကား ထိုစာတ်အချို့ကို ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် တွဲပြလိုက် “တထာ” စသည် မိန့်။] ကုစွာန္တိ-လိုချင်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောယတိ-၏၊ ကုစွာပေတိ၊ ပေ၊ သေယတိ-လိုချင်ခေါ်၊ နိယုစွာန္တိ-ရှောင်ကြုံစွမ်းနိုင်သူကို၊

၅၄၄။ ဂုဒ္ဓပဝါဒေါ်—ဤသုတ်မရှိလျှင် “အသယောက္ခာသု ဂုဒ္ဓ ကာရိတေ” ဖြင့် ဂုဒ္ဓပြ၍ “ဂါးဟယတိ၊ ဒေါသယတိ” စသည် ဖြစ်ရှု၏၊ ထိုသို့ မဖြစ်စေဘဲ ဂုဒ္ဓအပြုံကို ဤသုတ်က တားမြစ်၍ ဒီယံ ပြသည်၊ ဤသုတ်က ကာရိတ်နောင်းရှားသာ ဒီယံ ပြု မည်-ဟု ဆိုသော်လည်း “ဂုဟနဲ့-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဝါ-လျှို့ဂုံကြခြင်း” စသည်၌ ကာရိတ် မနောင်းဘဲလည်း ဒီယံပြု၏၊ မောဂူလွှာနဲ့နှင့်လည်း ဤဂုဟစာတ်၏ ကာရိတ် နောင်းကို မဆို “ဂုဟသာ သရေ” ဟု သုတ်တည်၍ သရေနောင်းလျင် ဒီယံပြုရမည်-ဟု ဆိုသည်၊ သရ မနောင်းလျင်ကား “ဂုယံ-လျှို့ဂုံကြအပ်သော အရပ်” စသည်ဖြင့် ဒီယံ မပြု၏။

ခုသာဓတ်။ ၁။ ခုသာဓတ်ကား ကာရိတ်နောင်းမှပင် ဒီယံပြုဖို့ရန် တစ်ညီးတစ်ညီးတိတေသား ဆုံးကြော်၏၊ ကာရိတ်မနောင်းလျင် “ခုသာနဲ့-ပခုသာတိ” စသည်ဖြင့် ဒီယံမပြုရ၊ ကာရိတ်နောင်းလျင် “ခုသာတိ၊ ခုသာယတိ၊ ခုသာတေ၊ ခုသာကေ” စသည် ဖြင့် ဒီယံပြုရသည်၊ မှန်၏—“ခုသာတိ-ဖျက်ဆီး၏” ဟူရှုံး “ခုသာ-ဝိုက်တေ-ကင်းကွာ ပျက်စီးခြင်း” ဟူသော စာတ်တည်း၊ ထိုကြောင့် “ခုသာတိ-ပျက်စီးခေါ်” ဟု သွှေ့သွှေ့နှင့် အညီ ပေးရသည်၊ “ခုသာတေ” ကို မောဂူလွှာနဲ့နှင့် ကာရိတ် ကိုပစ္စည်းဖြင့် “ခုသာ” ဖြစ်စေပြီးမှ တ ပစ္စည်းသက်သည်၊ ကစ္စည်းကျမ်းအလို့ ကာရိတ် ကောပစ္စည်း သက်ပြီးမှ စ ကို ချေသည်ဟု ဆိုသင့်၏၊ ခုသာကော်လည်း ကာရိတ်ကောပစ္စည်း သက်။ [ဒုဋ္ဌ ဒေါသ သီက္ခာပုဒ်၌ “ခုသာတိ နိနာသောတိ ဒေါသာ” ဟု ပိုဂ္ဂဟပြ၍ ဒေါသာ၌ ခုသာဓတ် ကာရိတ်ကောပစ္စည်း အပစ္စည်းဖြင့် ဂုဒ္ဓပြထားသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဒီယံ အပြုံ မဖြုံ၊ ရခါ ဂုဒ္ဓလည်း ပြသေး၏-ဟု မှတ်။]

ပေါ်နိယာမေတိ နိယာမယတိ-ရှုရှင်ကြို့စေ၏၊ အာသန္တံ-နေစွမ်းနိုင်သူကို၊
ပေါ်အစွာပယတိ-နောက်၏၊ လဘဒ္ဒိုး-ရွှေမ်းနိုင်သူကို၊ [ပယောဇာတိ-
စသည်၌ အနက်ထင်ပြီး] ဝစ္စံး-ဆိုစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ်၊ ဝါစေတိ၊ ပေါ်၊
ဝါစာပယတိ-ဆိုစေ၏၊ ဝါ-ပို့ချေ၏၊ ဝံ-တူး၊ [“ဝသန္တံ ပယောဇာတိ”
စသည်ကို ဉာဏ်ပြသည်] ဝါသေတိ၊ ပေါ်၊ ဝါသာပေတိ-နောက်၏၊ ဝါဟေ
တိ၊ ပေါ်၊ ဝါဟာပယတိ-ဆောင်စေ၏၊ ဝါ-မွှော၏၊ ပေါ်၊ မီရေတိ၊ ပေါ်-
ဆွေးမြေ့စေ၏၊ ပေါ်၊ မာရေတိ-သော၏၊ ဝါ-သတ်၏၊ ဒသောကို ဒသ
ယတိ-မြင်စေ၏၊ ဝါ-ပြု၏၊ [ဉြှုံးမြို့ မီသကို သုတ်ကြီးဖြင့် “ဒသာ” ပြုပြီးမှ
ကောကျယ်ပွဲ့သော၏။]

တထာ၊ တုဒ္ဓံ-ထိုးဆွေစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ် ပဝိသန္တံ-ဝင်စွမ်းနိုင်သူကို၊
ပေါ် ပဝေသေတိ-ဝင်စေ၏၊ ဝါ-သွင်း၏၊ ပေါ် ဉာဏ်သန္တံ-ရွှေတ်ပြစွမ်းနိုင်သူ
ကို၊ ပေါ် ပဟာဘာတိ-အပြားအားဖြင့် ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇာတိ-၏၊
ပဟာဝေတိ၊ ပဟာဝယတိ-အပြားအားဖြင့် ဖြစ်စေ၏၊ [တုဒ္ဓံမီဇာတ်နောင်
“ဟူဝါဒ” ဓာတ်ကို ပြုခဲ့ရကား ဉြှုံပဟာဝေတိ၌ “ပုံဗ္ဗ ဟူဓာတ်၊ ကော်၊ ဉာဏ်
ဉာဏ်ပြု၊ ဉာဏ် အာဝ ပြု၍ ပြီးသည်၊ ပဟာပေတိ စသည်ရှိလျှင် ပါ၌
ပျက်။] သယန္တံ-အိပ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇာတိ-၏၊ သာယေတိ သာယယ
တိ-အိပ်စေ၏၊ ဇွဲ့-ဉြှုံပြယ်တို့၌ ကောရသု-စကို၊ အာယာအေသာ-
အာယ ပြု၍ [သီဓာတ်၊ ဉာဏ် ဇဂ္ဂိုး၊ ဇကို အာယ ပြု၍ ကောကျယ်ပွဲ့ဖြင့်
“သာယေတိ သာယယတိ” ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေ၏] သယာပေတိ သာယာပယတိ-
အိပ်စေ၏၊ ကွဲ့ဓာတုတျာဒီနာ-ဖြင့် ကာပေ ကာပယသု-ကာပ ကာပယ
ပွဲ့သုံးတို့၌ အာယာအေသာသု-အာယ အပြု၏၊ ရသာတွဲ့-ပြု၊ [ကာပပွဲ့သုံး
ဖြင့် “သာယာပတိ” ဟု ပြီးသင့်သော်လည်း သုတ်ကြီးဖြင့် သာ၌ အာကို
ရသာပြု၍ “သာယာပတိ” ဟု ပြီးသည်၊ သယာပယတိလည်း နည်းတူး၊
နယန္တံ-ဆောင်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇာတိ-၏၊ နာယေတိ နာယယတိ
နယာပေတိ နယာပယတိ-ဆောင်စေ၏၊ [သီမူ့ “နာယေတိ” မပါ၊ သီဓာတ်
ကဲ့သို့ နီဓာတ်၌လည်း နည်းတူပင် င ရုပ် ပြသင့်၏၊ သီမူ့ “နယာပယတိ”
နောင် “အာနာပေတိ ဝါ-ရှေးရှုံဆောင်စေ၏” ဟုလည်း ရှိသေး၏....သီ
ဓာတ် နီဓာတ်တို့သည် ဉာဏ်ဖွဲ့စွဲ ဓာတ်များဖြစ်၍ ဉိုကာ အလို “ကာပေ
ကာပယ” ၂ ပစ္စည်းသာ သက်သင့်၏၊ “သာယေတိ နာယေတိ သာယယတိ
နာယယတိ” ရုပ်များ မရှိသင့်၊ သို့သော် စာကိုယ်၌ တားမြစ်ချက် မရှိသော

ကြောင့် စာကိုယ်အလိုအတိုင်း ပါနေသည်။] ပတိဋ္ဌဗျာ-တည်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ပတိဋ္ဌာပေတိ ပတိဋ္ဌာပယတိ-တည်စေ၏။ ပတိဋ္ဌဗျာ ဝါ-လည်းရှိ၏။ [ဌား ဂုစ်ဓာတုဖြင့် ရသုပြု၊ ဤမြဲ “ပတိဋ္ဌဗျာပေတိ-ဟု ရသုရုပ်ကို ပြသောကြောင့် “သံ+အာပုံ” ဒါ၊ ကာပေ” ဖြင့် “သမာဒပေတိ” စသော ရသုရုပ်များလည်း ရှိနိုင်ကြောင်း သီရသည်။]

ဟန္တ္တာ-ညျင်းဆဲစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ကူးတိ အဖွဲ့၊ ကော ကယာဒယော-တို့သည်။ (ဟောနှိုး) ကာမိုတိ ဝက္ခတော့။

၅၄၄။ ဟန္တသာ ယာတော့။ ၁၂။ ပရော-သော၊ ကကာရာဝတီ-ထာ
အက္ခဏရှိရှိသော၊ ကာရိုတာ ပစ္စယော-ကြောင့်၊ ဟန္တကူးတိ အတသု ဓာတုသာ၊
ယာတာဒေသော-ဟာတ အပြုသည်။ ဟောတိ၊ ယာတော်-ညျင်းဆဲစေ၏။
ဝါ-သတ်စေ၏။ ပေါ့ ဝဇောဝါ သံဖွဲ့တွေ့တိ-သတ်ဖြင့်၊ ဝဇောဒေသာ-ဟန္တာ
ဝစ်ပြုရှိ၊ ဝဇောတိ-ညျင်းဆဲစေ၏။ [“ဝဇယတိ ဝဇောပယတိ”၊
တို့ မပါသော်လည်း ရှိနိုင်၏။]

၉ဟောနှိုး-ပူဇော်စိမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ၉ဟာဝဝတီ ၉ဟာဝယာတိ-ပူဇော်
စေ၏။ [ဥုဝဏ္ဏနှိုး စာတ်ဖြစ်၍ “ကော ကယ”သက်၊ ဟု၏ ဥက္ကာ ဉာဏ်ဆီ၊ ဉာဏ်
ကို အာဝပြု၊ ၉ဟာဝတီ-စသည် ရှိစေ။] ဟောနှိုး-စွန်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့
ဟောပေတိ ဟောပယတိ-စွန်စေ၏။ ဟာပေတိ ဟာပယတိ-ယုတ်လျှော့
စေ၏။ [“ဟာ”ဟု အာကာရနှိုးဖြစ်၍ “ကာပေ၊ ကာပယ”သက်၊ ဟာဟာ
ဒွေသောပြု၊ ရွှေဟက္ကာ ဖြေား၊ ရသုလည်း ပြု။] ဒေါ်-ပေါ့၊ ပိုဒေါ်-ပိုတ်စွမ်း
နိုင်သူကို၊ [ရုပ်ပြီးပုံ ကတ္တရှုပ် ပြန်ကြည်။]

၈ရှိနှိုး-ပိုတ်ဆို စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ရောဇာတီ-ပိုတ်ဆိုစေ၏။ ပေါ့
ဆိုနှိုး-ဖြတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ယုဉာဏ်-အားထုတ် စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့
ဘုဉာဏ်-စားစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ဘောဇာတီ-စားစေ၏။ ဝါ-ကျော်၏၊ မုဉာဏ်-
လွှတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့။

၆ဒွဲနှိုး-တောက်ပစ္စမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ဒေဝတီ ဒေဝယာတိ-တောက်ပ
စေ၏။ ဥပမ္မနှိုး-ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ ဗုဇ္ဇား-သီစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ [“ဗုဇ္ဇာ
ပေတိ၌ ဗုဇ္ဇာ် ဒါဓနတော့ ယောက္ခာ ဖြင့် ယလာ-ဟူရာ၌ ဒိုဝင်းပိုဒ်တော့
ယောသုတ်ဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၍လည်း ပြီးနိုင်ရာ၏။] တုသုနှိုး-နှုန်သက်
စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ သမာနှိုး-ဖြေားစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေါ့ သမတီ သမယတိ-

၌မ်းဇော်၊ ဝါ-၌မ်းဇော်၊ ပေ၊ ယဉ်ဘဒ္ဒာ-ယဉ်ဘဒ္ဒာတော်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နှစ်-နှစ် မဖြစ်၊ ကုပ္ပါး-စိတ်ဆီးစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ၊ ဓရယ္ထာ-ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူ ကို၊ သုတေသန-နားထောင် စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ၊ သာဝတီ သာဝယ်-နားထောင် ဇော်၊ ဝါ-ကြားဇော်၊ ပါပုယ္တာ-ရောက်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ၊ [ဘူဝါဒ] ဓရတ်၊ ရဲဓရတ်၊ ဒီပါဒီဓရတ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ပြီး၍ ဤသုတေသန၏ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ပြဿည်၊ နောက်ချို့လည်း ကိယာဒီ တနာဒီ စရာဒီဓရတ်ကို အစဉ်အတိုင်း ပြလတ္ထား။]

ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ୍ଷେ-ରୋଦ୍ଧର୍ମଃଫିନ୍ଦିବୁଗ୍ରୀ । ପର୍ଯ୍ୟାଯତି । “ଶିଳ୍ପୀଯେତି ଶିଳ୍ପୀଯ
ଯତି ଶିଳ୍ପୀଯାପେତି ଶିଳ୍ପୀଯାପ୍ଯତି-ରୋଦ୍ଧର୍ମଃଫେଣୀ” [ଶ୍ରୀଵ୍ଵି. ସିରାତର
ଗୁହ୍ୟ. ୬ ପର୍ବପର୍ବାନ୍ତି । ଶ୍ରୀଗୁରାଅଲ୍ପି ଫୋର୍ମ ଜ ପର୍ବତା ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ରଣୀ ।] ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ୍ଷେ-ଆର୍ଦ୍ର
ଫିନ୍ଦିବୁଗ୍ରୀ । ପ । ଯେବାପେତି ଯେବାପ୍ଯତି-ଆର୍ଦ୍ରଫେଣୀ । [ଶାସ୍ତ୍ର ଆଗନ୍ତୁ
ରମ୍ଭ ପ୍ରିଯ ।] ଲାକ୍ଷଣ୍କ୍ଷେ-ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ୍ଷେ-ଫିନ୍ଦିବୁଗ୍ରୀ । ପ । ଗନ୍ଧୀଙ୍କ୍ଷେ-ଯୁଝର୍ମଃଫିନ୍ଦିବୁଗ୍ରୀ । ପ ।
ଗିଲେତି ଗିଲ୍ବାଯତି ଗନ୍ଧୀପେତି ଗନ୍ଧୀପ୍ଯତି-ଯୁଝଫେଣୀ ॥

ဝိတာနှစ်-ချွဲစွမ်းနိုင်သူကို [တနေ့ဘွဲ့ကို ထောက်၍] “တနေ့ဘွဲ့”ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်] ပေါ်ပေါ်တော်မြတ်တိ-ချွဲစွမ်းနိုင်သူ ကောင်းမည်။ ပေါ်ပေါ်တော်မြတ်တိ-ချွဲစွမ်းနိုင်သူ ကောင်းမည်။

ကာရေတိ၏ သုဒ္ဓကတ္ထ၊ တစ်ပါး။ “ရှို့ ကာရေတိ” စသည်၌ “ရှို့-မင်း၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကြီးအက အဖြစ်ကို မဟာနေနာ-များစွာသော လူအပေါင်း သည်၊ ပါ-ကို၊ ကာရေတိ-ပြုသော်”ဟုရှုံး ဤကားမိတ် ကတ္ထရှုပ်တည်း၊ တစ်ချို့ အရာ၌ကား “ရှို့-မင်း၏ကိစ္စနှင့် ကာရေတိ-ပြု၏” ဟု သုဒ္ဓကတ္ထရှုပ် ရှိသေး၏၊ ထို့၌ “စရာတိတော ကေ ထယာ” ဝယ် “ကေ ထယာ” ဟူသော ယောဂိုဏ်ဘကဖြင့် ကေ သက်၊ တနားဒိုက်တိုက်ဖြစ်၍ သုပစ္စသီးလည်း သက်၊ ခေါ် ပြီးသည်။

- පුලේන්ගෙනි! [ඝාගියිදු ඉඩාටිභාර් ගාබ ගාපය ජ ප්‍රතිවාස වාගින්-
හැ මඟ් ඇත්වාව්ලයුෂ් “වෙචාතො ඔතුරු වුවිත්” යි “වුවාර ජ ප්‍රතිවාස
වා ප්‍රිචාවුෂ්] ලැංඡාසි-ග්‍රෑන් අත්‍යාචා දුර්ගී වා ප්‍රාජා-අය් අත්‍යාචා
වාත් තුළු වූ හොත්-ලැයිඛුණ විජාර්ගි! ඒ-විලැයිඛුලියි!]

ବାର୍ତ୍ତାପତ୍ରୀଯଙ୍କାରୀ-ବାର୍ତ୍ତାପତ୍ରୀଯଙ୍କା ଫୋର୍ମ୍‌ଲୁନ୍ସ୍: ଗାରିବାର୍ତ୍ତାପତ୍ରୀଯଙ୍କ
ଦ୍ୱାରାବ୍ଲୟୁନ୍ସ୍: ହୀଲ୍-ପ୍ରିଂଟିଙ୍‌ଗ୍ରାଫ୍‌ଟାଇପ୍: ଏକାର୍ଗ୍‌ଲ୍ୟୁନ୍ସ୍: ବାର୍ତ୍ତାପତ୍ରୀଯଙ୍କାରୀ
ପତ୍ରୀଲ୍ୟୁନ୍ସ୍: କ୍ଷୁଣ୍ଡିତ ତାଙ୍କ ପ୍ରିଂଟିଙ୍‌ଲେବ୍‌ଲ୍ୟୁନ୍ସ୍: ଏକାର୍ଗ୍‌ଲ୍ୟୁନ୍ସ୍: ଯୁଦ୍ଧପତ୍ରୀଲ୍ୟୁନ୍ସ୍: ଘୋଷିତ
ପତ୍ରୀଲ୍ୟୁନ୍ସ୍: ଦ୍ୱାରାବ୍ଲୟୁନ୍ସ୍: ଅନ୍ତିମାର୍ଦନକିରଣୀ: ଏବୁଥିନ୍-ପ୍ରିନ୍ଟିଙ୍‌ଗ୍ରାଫ୍‌ଟାଇପ୍‌ଲ୍ୟୁନ୍ସ୍: “ଫୁଲିକିଲ୍‌ଟି ଯୁଦ୍ଧପତ୍ରୀଲ୍ୟୁନ୍ସ୍:
ମନ୍ତ୍ରାଳୟଙ୍କା ଗାରିବାର୍ତ୍ତାପତ୍ରୀଯଙ୍କା ବାର୍ତ୍ତାପତ୍ରୀଯଙ୍କାରୀରେଟିଫିକ୍ସନ୍” ଏବଂବ୍ଲୟୁନ୍ସ୍: ବ୍ରାହ୍ମପୁର୍ବାନ୍-ପାଇତାରୀ
ଲେବ୍‌ଲ୍ୟୁନ୍ସ୍:||

၁၇၃၂ ဧပြီ ၂၅ ပြခဲ့သော ရပ်များသည် ၁၀၂နောင် ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်ပုံတည်း၊ ထိပြခဲ့သော ၁၀၃နောင်သာ မက၊ ၈-စသော ၁၀၄ပစ္စယတို့ နောင်လည်း ကာရိတ်ပစ္စည်းများ သက်သေး၏၊ ထိကဲသူ၏ သက်နိုင်ကြောင်း သက်သောခဲ့ကာ၊ “နားခါးပါး ယူဆွဲဖူ မနာနနာ ကာနှစ်ကာ သက်ပိုတေဟို” သုတ်ပင်တည်း၊ ထင်ရှားအုံ-ထိုသုတ်၌ “ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် တကျဖြစ်သော နားခါး စသည်နောင် ယူကိုအနဲ့အကဲ-အဘန်နဲ့အကဲ-အဘန်က ပြု” ဟု ဆိုထား၏၊ ထိုသုတ်အာရ “ကာရိတ်ပစ္စယွှန်ခာတ်နောင် ကာရိတ်အမည်ရသော ကျွဲ့ သက်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် “ကာရိတ်ပစ္စည်းနောင် ကာရိတ်ပစ္စည်း တစ်ခုထပ်၍ သက်နိုင်၏” ဟု သိသာ၏၊ သူ့ဖြစ်သူ၏ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ၁၀၅ပစ္စယွှန်ချင်း တူသော ၈-စသော ပစ္စည်း နောင်လည်း ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်နိုင်ကြောင်း သိသာပြန်သည်။

ତୋଟି ହେଲା ଲ୍ଲାଫ୍‌ଟି ସିଜ୍‌ପଟି—“ତୋଟି-ଦୀବି ଥାର୍ବପଢୁଯାଣ୍ଡ କାଣିର୍ତ୍ତପଢୁନ୍ତି: ବାର୍ଗିଫିନ୍ ବେଳା କ୍ରୋଚାର୍କ୍” ତିତକ୍କ-ଭାଙ୍ଗି ଥାର୍ବପଢୁଯାଟି ବସ୍ତିଫୋଣ୍ କେ ଠାର୍ବପଢୁନ୍ତି: ବାର୍ଗିଫିନ୍ ବେଳା କ୍ରୋଚାର୍କ୍” ତିତକ୍କ-ଭାଙ୍ଗି ଥାର୍ବପଢୁଯାଟି ବସ୍ତିଫୋଣ୍ କେ ଠାର୍ବପଢୁନ୍ତି: ବାର୍ଗିଫିନ୍ ବେଳା କ୍ରୋଚାର୍କ୍” ତିତକ୍କ-ଭାଙ୍ଗି ଥାର୍ବପଢୁଯାଟି ବସ୍ତିଫୋଣ୍ କେ ଠାର୍ବପଢୁନ୍ତି: କାଣିର୍ତ୍ତପଢୁନ୍ତି: ଫୋଣ୍ ଆମ୍ରା: କାଣିର୍ତ୍ତପଢୁନ୍ତି: ଲାମ୍ବି: ୧-ହାର୍କ୍, ୨-ହାର୍କ୍ ହାର୍କ୍କୁ ବାର୍ଗିଫିନ୍ ବେଳାର୍କାଣ୍ଟି: ଲୋକାବୁଝି: ଶ୍ରୀ:

ပုံတာယစ်-တောင်ကဲသို့ ပြုကျင့်စွမ်းနိုင်သူကို; ပေါ့; ပုံတာယယတိ-
တောင်ကဲသို့ ပြုကျင့်စေ၏။ [ပုံတာယ-နာမဓာတ်နောင် အယသက်။]
ပုံးနှီးယတ်-သားကဲသို့ ပြုကျင့်စေ၏။ ကျွန္တာပို-ဤသို့အစရှိသော ရုပ်သည်
လည်း၊ သို့ခွဲ-ပြီးသည်။ ဘဝတိ-၏.....မာတုပစ္စယှဉ်နယော- မာတုပစ္စယ

အားဖြင့် ကာရိတ် ၃ ဆင့်သာ သံကိုရိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ရွှေးရှေး; (၂ ဆင့်သက်လျှင်
ရှေ့တစ် ဆင့်ကို, ၃ဆင့် သက်လျှင် ရွှေ့၂ ဆင့်) ပစ္စည်းကို ကွဲစေတဗုံးဖြင့် ချောမည်-
ဟု ဘေးအစိန္တာ မိန့်သည်။

သောဟို လောကုပ္ပမာဏော့၊ တိက္ခာ့၍ ပဋိပစ္စတော့
အကြော် ပုရိမော လူတွော့၊ ကာရိတော် နိပါတနာ။

၂ ဆင့်သက်ပုံ။ ၂ [ကာရိတ် တစ်ဆင့် သက်ပုံကို ပြုခဲ့ပြီး] ၂ ဆင့် သက်ပုံ
ကား- “အမဇ္ဈာ သာမိက် ဒါသံ ဂါမံ ဂမယတိ-အမတ်သည် သင်ကို ကျွန်းကို
စွာသို့ သွားပစေဟု စေခိုင်း၏” (ဂမု+ဏော+ဏယ+တိ) ဂါမံသည် ဂမဓာတ်၏ ကံ၊
ဒါသံသည် ပဋိပမကာရိတ် ဏော၏ ကံ၊ သာမိက်သည် ဥတိယ ကာရိတ် အယ်၏ကံ၊
ဏော ၌ ဇုန် သုတေသနြီးဖြင့် ချော့ “ဂမယတိ” ဟု ပြီးသည်။ ကံဟောဝါကျွေ့ ဥတိယ
ကာရိတ်ကံသည် အခိုင်းခဲ့ရသော ကံဖြစ်၍ ဂုတ္တကံဖြစ်၏။ “အမဇ္ဈာ သာမိကော
ဒါသံ ဂါမံ ဂမယီယတော့-သွားပစေဟု စေခိုင်းအပ်၏”

၃ ဆင့်သက်။ ၃ ရာဇာ အမစွဲ သာမိက် ဒါသံ ဂါမံ ဂမာပေတိ=သွားပစေဟု
စေခိုင်းစေ၏။ (ဂမု+ဏော+ဏယ+ဏာပေ+တိ) အမစွဲသည် တတိယကာရိတ် ဏာပေ
ပစ္စည်း၏ ကံတည်း၏ ရှေ့၂ ပစ္စည်းကို သုတေသနြီးဖြင့် ချော့ “ဂမာပေတိ” ဟု ပြီးသည်။
ဏော ချုပ်းဖြစ်စေ ဏယ ချုပ်းဖြစ်စေ ၂ဆင့် ၃ဆင့် ဆင့်သက်နိုင်သည်ပင်၊ ကံဟော
ဝါကျွေ့ “ရညာ့ အမဇ္ဈာ သာမိက် ဒါသံ ဂါမံ ဂမာပိယတော့=သွားပစေဟု စေခိုင်း
စေအပ်၏” [ကာရိတ် အဝတ္ထာကံတို့၌ ဥတိယာဂိုဘတ်အဖြင့်၊ တတိယာ ဆိုဒိုဘတ်
လည်း ရှိနိုင်၏။ အဝတ္ထာကံတို့၌ သွှေ့ (နာမ-တဗုံ-အမေ့) ၃ မျိုး၊ ၄၏ ၂ မျိုးလည်း
ရှိနိုင်၏။ ကတိ ဗုဒ္ဓာ ဘုဒ္ဓ ဟရ ကရာယယာဒီနံ-ဟူသော ကာရကသုတေ၌ ပြုခဲ့သည်
အတိုင်း နည်းမြို့၌လည်းကောင်း ဆရာအထု နည်းမြို့၌လည်းကောင်း သိကြပါလေ
တော့။ “အတ္ထနာ ဝိပ္ပကံ ပဇော် ပရိယေသာဝါပေတိ=မိမိမပြီးစေအပ် သေးသော
ကျောင်းကို သုတေသနပါးတို့ကို ပြီးစေပါ ဟု စေခိုင်း၏” ၌ ပရို+အဝပ္ပါ၊ သောဓာတ်
ဏာပေ ၂ ဆင့်သက်၍ “ပရိယေသာဝါပေတိ” ဟု ဖြစ်ရာမှ ရှေ့ပကို ဝပြုထားသည်။
ဤပါမြို့တော် ပြယ်ရက်ကို ထောက်၍ ရှေ့ပစ္စည်းကို မချေသော အရာလည်း ရှိသေး၏-
ဟု မှတ်။]

အာဏာတိနှင့် ကာရိတ်အထူး။ ၂ တထာစ-တို့ကြောင့်လျှင်၊ ပယောဇ် ပဝတ္ထိ
ဥပယီတာ-ပယောဇ်ကတ္ထား၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့် စပ်သော်၊ ယာ ပယောဇ်က နှိမ်

အဆုံးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သိရှာသို့ကြောင်း နည်းသည်၊ (သမတ္တာ-ပြည့်စုံပြီ)။ [တစ်ချို့စာ၌ “သာသနထွေး သမုဒ္ဒါနဲ့၊ အာချာတ် သကဗုဇ္ဈိယာ၊ ဗာဟုသုစ္စ ပလေနိုင်၊ စိန္တယန္တ့ ဝိစက္ခဏာ” ဟု ရှိသေး၏၊ နောက်မှ ထည့်ပါ၌ ဖြစ်ဟန် တူသည်၊....အာချာတ်-အာချာတ်ကို၊ သကဗုဇ္ဈိယာ-စိမိဉာဏ်ဖြင့်၊ သာသနထွေး-သာသနဘတ်၏၊ အကျိုးရာ၊ သမုဒ္ဒါနဲ့-ကောင်းစွာ ပြအပ်ပြီ၊ ဗာဟုသုစ္စပလေန-ဗာဟုသုစ္စတဲ့ အစွမ်းဖြင့်၊ လူဗုံး-ဤအာချာတ်ကို၊ ဝိစက္ခဏာ-ပညာရှိတို့သည်၊ စိန္တယန္တ့-ကြောင်ပါကုန်။]

ပဝတ္တိ-အကြင်ပယောကေ ကတ္တား၌ တည်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်၊ (အထူး)၊ သော-ထိုပယောကေ ကတ္တား၌ တည်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်၊ ထို့ကြော-ကာရိတ်ပစ္ည်း၏ (စေခိုင်းခြင်း) အနက်တည်း၊ တအနုပဟိတာ-ထိုပယော၌ ကတ္တား၏ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာနှင့် မဆပ်သော၊ ပယောကေပဝတ္တိတဲ့-ပယောကေ ကတ္တား၏ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်ကား၊ ဥဘယဘေး၏-၂ ပါး၏ အထူးတည်း။

ဆိုလိုရင်းကား - “ဘဝံ ပုံး ပုစ္စတဲ့-အရှင်သည် ပြသာနာကို မေးလော” ဟု စေခိုင်းရာ၌ စေခိုင်းခြင်းကြိယာသည် စေခိုင်းအပ်သူနှင့် မစပ်၊ စေခိုင်းတတ်သူ၌သာ တည်၏၊ ဤသို့ စေခိုင်းတတ်သူ တစ်ဦးထည်း၌ တည်သော စေခိုင်းခြင်း တိုက်တွန်း ခြင်းကြိယာသည် အာဏာတ္တိမည်၏၊ ပန္တေတာ့ ဘဝံ ပုံး ပုစ္စယာ-သူခမိန်သည် အရှင်ကို ပြသာနာကို မေးစေ၏” ဟူရှိကား မေးစေခြင်း (အမေးခိုင်းခြင်း) ကြိယာသည် စေခိုင်းသူ ပန္တေတာ့ တည်းသော်လည်း စေခိုင်းအပ်သူ ဘဝံနှင့် စပ်၍နေ၏၊ ဤသို့ စေခိုင်းအပ်သူနှင့် စပ်၍ စေခိုင်းတတ်သူ၌ တည်သော စေခိုင်းခြင်းကြိယာသည် ကာရိတ်အနက် မည်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။ [မောဂ္ဂလာ့နှင့်သုယသစ်၌ လာသောတတ္တော်မိန့် သူတဲ့ နိုင် ကာရိတ်အထူး နိုင် ပြကြသေး၏။]

တစ်နည်း နွဲပုံး။ ။ “ဂါတ္တာ ဂါမံ=ချာသို့ သွားလော” စသည်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် တိုက်ရှိက် စေခိုင်းရာ တိုက်တွန်းရာ၌ စေခိုင်းခြင်း အနက်သည် အာဏာတ္တိ၊ “သာမိကောဒါသ ဂါမံ ဂမယာတိ-အရှင်က ကျွန်ုတ်ကို ရွာသို့ သွားစေ၏” ဟု သခင်က ကျွန်ုအား စေခိုင်းနေပုံးကို သိသူတစ်ယောက်က အမြားသူအား တစ်ဆင့် ပြော ([ကြား]) ရာ၊ “အဟံ ဒါသ ဂါမံ ဂမယာမိ” ဟု မိမိ နိုင်းလိုက်ကြောင်းကို မိမိက သူတစ်ပါးအား တစ်ဆင့် ပြောရာတို့၌ “စေ” ဟူသော အနက်ကား ကာရိတ်တည်း-ဟုလည်း အာဏာတ္တိနှင့် ကာရိတ်အထူးကို ပြကြသေး၏။

[ဆောင်] ရှေးရှေးတို့ကိုရှိက်၊ စေခိုင်းလိုက်မှု၊ အာဏာတ်ဟူ၏၊ သူတစ်ပါးအား၊ တစ်ဆင့်ကြားမှာ၊ ကာရိတ်သာ၊ မှတ်ပါ နွဲနှုန်းတည်း။

ဘဝတိ တိုင်တိ သေတိ အဟောသီ ဝဝမှာဒယော-ဘဝတိုး ပေ । အဟောသီ အစရိတေသာ ကြိယာတို့ကို၊ အကမ္မကာတိ-ကံမရိတေသာ ကြိယာတို့ ဟူ၍၊ ကမ္မလက္ခဏဝိည့်နာ-ကံ၏ လက္ခဏာကို သီသေသ ပညာရှိသည်။ ဝိညာယဉ်-သီထိက်ကုန်၏၊ ဟေတွတ္တပစ္စယန္တာ-ကာရိတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိ ကုန်သေသ၊ အကမ္မကာ-အကမ္မကံက ကြိယာတို့သည်။ သကမ္မကာ-ကံ ရှိကုန် သည်။ ဟောနှီး၊ တံ-ထို့ဒါဟရှုက်သည်။ ယထာ-အသယ်နည်း၊ ဘိက္ခာ ပေ၊ ဒုသကံ-ဟူသည်တည်း၊ [ဘိက္ခာ-သည်၊ ရာဂါဒီဒုသကံ-ရာဂ အစရိတ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သေသ၊ မရှုံး-မဂ်ကို၊ ဘာဝတိ-ဖြစ်စေ၏] လူတိ-အပြီးတည်း။

လူတိ-ဤကား၊ ပဒ္ဒပသီဒ္ဓယံ-၌၍၊ ဆင္းဗြာ- ၆ ခန်းမြောက်သေသ၊ အာချာတကလွှာ-အာချာတ်ခန်းတည်း၊ [“အာချာတ ပဒ္ဒပသီဒ္ဓ-သည်၊ နိုင်တာ-ပြီးပြီ” ဟု တစ်ချို့စာ ပါသေး၏။]

တစ်နည်း နဲ့ပုံ။ “သာဒရာ နာဒရာ၊ ဇော အာဏာတ်၊ ကင်းပြတ်ရှိသေ၊ နာဒရေ၊ ဇောကာရိတ်သီ” ဟုနိယာမ်ဆို၍ လေးစားခြင်းရှိသေ တိုက်တွန်ခြင်း၊ မလေးမစား စေခိုင်းခြင်းအနက်သည် အာဏာပျိုး၊ ပုံစကား-“ဒေသတဲ ဘဂဝါ ဓမ္မ္မ-ဘရားရှင်သည် တရား၊ ဟောတော်မူပါ (လေးလေးစားစား တိုက်တွန်းတောင်းပန်ပုံ)၊ “ဂါးတဲ ဂါမံ-ရွာသို့ သွားလော (မလေးမစား နိုင်းပုံ)၊ လေးစားခြင်း မရှိဘဲ စေခိုင်းခြင်း အနက်သည် ကာရိတ်တည်း၊ ပုံစကား-“သာမိကော ဒါသံ ဂါမံ ဂမယတ်”တည်းဟု ခွဲပြကြသေး၏၊ သို့သော် “ဘိက္ခာသံပဲ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊ နိသီဒါပေတိ-တိုင်နေ စေ၏”ဟူရှုံး လေးစားသော “စေ”ခြင်းဖြစ်၍ ဤဝါဒ၍ အာဏာပျို့နှင့် ကာရိတ်မကွဲပြား၍ စဉ်းစားသင့်သည်။

ဘဝတိ ပေ သကနှီး-ဤ ဂါထာသည် သီဟိုင်မှု၍ ပါ။ သကမ္မက အကမ္မက အခွဲကို ဤအာချာတ် အစည်း ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာရိတ်ပစ္စည်း ဆုံးသေသ အကမ္မကမာတ်နောင် ကံရှိကြောင်းကို “အကမ္မ စာတပေါ် ဟောနှီး၊ ကာရိတေတဲ သကမ္မက”ဟု ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဤ ဂါထာ မပါသေသ သီဟိုင်မှုသာ သန့်ရှုင်းသည်။

အာချာတ်ရွာပသီဒ္ဓ ဘာသာနှင့်ကာ
ပြီးပြီး

ကိတ်ဘာသာနှင့်ကာ

၅၄၄။ ॥အထ-အချာတကလ္လာ၏ အခြားမျိုး၊ ဓာတုဟိုယေဝ-ဓာတ်တိမု(နောက်၍ပင်)၊ ဘာဝ၊ ပေါ်သဟိတ်-ဘာ၊ ကဲ၊ ကလ္လား၊ ကရိယ်းအစရှိသော သာဓနတိနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ကိတ္ထိဓန-ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို စီရင်ရာ အခန်းကို၊ အာရှိယတေ-အားထုတ်အပ်၏၊ ဟို-ချုံအံး၊ တထူးထို ကိတ်ခန်းမျိုး၊ ပစ္စယာ-တိုသည်၊ ကိစ္စကိတ်က ဝသန-ကိစ္စ၊ ကိတတို့၏ အပြားအားဖြင့် ခုပိုစာ-ကုန်၏၊ တေသု-ထို ပါးတို့တွင်၊ ကိစ္စသညာယ-ကိစ္စအမည်၏၊ ဝါ-ကို၊ ပုံမံ-ရှေးဦးစာ၊ ဂုဏ်တွား-ဆိုအပ်ပြီး၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိစ္စနှင့်-ကိစ္စပစ္စည်းတို့၏၊ အပွကတထူးစာ-နည်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တာဝ-ကိတ်က ပစ္စည်းတို့မှ ရှေးဦးစာ၊ ကိစ္စပစ္စယာ-တို့ကို၊ ဂုဏ်းနှင့်ကျော် ပြထား၏။

၅၄၅။ အထ ပေါ် အာရှိယတေ—အာချာတကလ္လာကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ကိတ္ထိဓန ကလ္လာကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အရှင်ဗုဒ္ဓယဓရသည် အထဓနတ္ထိ-သည်ကို မိန့်၊ “ဓနတ္ထိ ယေဝ”ကို “အာရှိယတေ”၌ စပ်၊ ဓနတ္ထိယေဝ၌ ဝေကား သွှေ့ဌာနာ ဝေဓရဏတ်သည်၊ အာချာတ်ဝိဘတ်များကို ဓနတ္ထိမှ နောက်၍ စီရင်အပ်သကဲသို့ ထို အတူ ဓနတ္ထိမှ နောက်၍ပင် ကိတ်ပစ္စည်းများကို စီရင်ရသည်-ဟူလို့ [သာဓနပုဒ်၏ အနက်အရကောက်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာရာနှင့် သာဓနအထူးကိုလည်းကောင်း၊ ကစ္စည်းဘာသာနှင့်ကျော် ပြထား၏။]

တထူး ပေါ် ပစ္စယာ—ကိတ္ထိဓန (ကိတ်+ဝိဓန-ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို+စီရင်ရာ အခန်း) ဟူရန် ပစ္စည်းတို့သည် ကိစ္စပစ္စည်း၊ ကိတ်ပစ္စည်း ဟု ပုံးပြား၏၊ ထိုတွင် တဗ္ဗာ၊ အနိယာ၊ ဏျုံ၊ ဓာယျာ၊ ရိုစ္စ (ကျော်းကျေးလာ) ဤ၊ ဝါးပစ္စည်းသည် ကိစ္စ၊ ကြွင်းသော ကာ စသော ပစ္စည်းများသည် ကိတ်တည်း၊ ကိတ်တုံးကိရဓတ်၊ တ ပစ္စည်း၊ “သိသောနှင့် ကာခိုက်ရတိ အပနောက်တိ ကိတ်”ဟူသော ပြုပြုဟု အရ “ကိတ်”ဟူသော အမည်သည် ကာ စသော ပစ္စည်းများ၏ အမည်ဖြစ်သော်လည်း “ကိတ္ထိဓန”ဟူသော စကား၌ကား ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ကိစ္စပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်နိုင်ကြသည်၊ ထို ကြောင့် ကိစ္စပစ္စည်း ကိတ်ပစ္စည်း ပုံးကို စီရင်ရာ အခန်းကို “ကိစ္စ ကိတ္ထိဓန”ဟု မဆိုဘဲ ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် “ကိတ္ထိဓန”ဆိုထားသည်-ဟု မှတ်။

တေသု ပေါ် တာဝ ဂုဏ်းနှင့်—ထို ပစ္စည်း ပုံးတွင် ကိစ္စပစ္စည်းကို ရှေးဦးစာ ပြမည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...အရှင်ကျော်း ကိုယ်တော်တိုင် “တေ ကိစ္စ၊ အသေ ကိတ်”ဟု သုတေသနတိုင် တည်ရာဝယ် ကိစ္စနာမည်ကို ရှေးဦးစာ ဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိစ္စပစ္စည်းက နည်း၍ ကိတ်ပစ္စည်းက များသောကြောင့်လည်းကောင်း (အနည်းနှင့် အများတွင် အနည်းက သာ၍ သိလွယ်သောကြောင့်-ဟူလို့) ကိစ္စပစ္စည်းများကို ရှေးဦးစာ ဆိုမည်။

ဘူ—သတ္တာယ်၊ ဒေဝဒတ္ထာန—သည်၊ ဘူယတေ—ယခုဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ—တစ်နည်း၊ အဘဝိတ္ထာ—အတိတိ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ၊ ဘဝိသာတေ—အနာဂတ်ဆုံးဖြစ်ခြင်း၊ လူတိ—သို့၊ ဝိရိဟေး—ဝိရှိဟေးကို၊ (ကတေ—ပြုအပ်သော်) [တဗ္ဗာ အနီယ လူစွေတေ ပစ္စယာ ဟောနှီး၌ စပ်] ဓမ္မတုယာ—ကမ္မာဒိမ့် ကောတာ လူတော့မှ၊ ဓမ္မတုယာတိ—ဓမ္မတုယာ ပုဒ်သည်၊ သဗ္ဗာတ္ထာ—သော၊ ပစ္စယာဒီဝိမာနေး—ပစ္စည်း အစရှိသည်ကို စီရင်ရာသုတ္ထာ၊ ဝတ္ထာတေ၊ ပရာတိ ပစ္စယာ တိစ အမိကာရော်။

၅၄၅။ ဘာဝကမ္မာသူ တဗ္ဗာနီယာ။ ၂၁၁၀ကမ္မာလူတိ—ဘော၊ ကံဟူ ကုန်သော၊ ဇတေသု အတ္ထာသု—တိ၌၍၊ သဗ္ဗာဓမ္မဟို—တို့မှ၊ ပရာ—နောင်း ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ—၍၏) တဗ္ဗာအနီယ လူတိ—တဗ္ဗာ၊ အနီယ ဟူကုန်သော၊ ဇတေ ပစ္စယာ ဟောနှီး၊ ယောဂိုဘာနေနာ—ဖြင့်၊ အညတ္တာပို—ဘောကံမှ အခြားသော အန်က်တို့၌လည်း၊ (တဗ္ဗာနီယာ—တို့သည်၊ ဟောနှီး။)

တဗ္ဗာ—ထို ဘောကံ အန်က်တို့တွင်၊ ကိစ္စာ—ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်၊ အကမ္မ ကေဟို—ကဲ မရှိကုန်သော၊ ဓမ္မတုဟို— ဓမ္မတုတို့မှ နောက်၌၍၊ ဘာဝေ—ဘော အန်က်၌၊ ဘဝို—ဖြစ်ကုန်၏၊ တေ—ထို ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်၊ သကမ္မ ကေဟို—ကဲ ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မတုဟို—၌၍၊ ကမ္မာတ္ထာ—ကံအန်က်၌၊ ဘဝို။

ဘူယတေ အပေး ဝိရိဟေး—“ဘာဒယော တေကာလိကာ” သုတိ၌ ဘာဒယော အရ ကိစ္စပစ္စည်းတို့ကိုပါ ယူနိုင်သောကြောင့် ကိစ္စပစ္စည်းများလည်း ကာလ ၃ ပါး၌၍ ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် ကာလ ၃ ပါးနှင့်၊ ထိုသော ဝိရှိဟေး ၃ ပျိုးကို ပြလို၍ “ဘူယတေ” စသည် မိန့်၊ “ဘူယတေ ဘဝိတ္ထာ၊ အဘဝိတ္ထာ ဘဝိတ္ထာ၊ ဘဝိသာတေ ဘဝိတ္ထာ” ဟု ၃ ဝိရိဟေးပူပါ ဟူလို့။ [အဘဝိတ္ထာ၊ ဘဝိသာတေတို့၌ ဘောဟော ယပစ္စည်း ကျော်။]

သဗ္ဗာတ္ထာ ပစ္စယာဒီဝိမာနေး—“ပစ္စယ ဝိမာနာ” အရ “ဘာဝကမ္မာသူ တဗ္ဗာနီယာ” ကဲသို့ ပစ္စည်း သက်သော သုတေ၊ “ရဟာဒီတော အ” ကဲသို့ ပစ္စည်းကို တိတုမျိုးတစ်ဖုံး စီရင်သောသုတေ၊ စသည်ကို ယူ၊ ပစ္စယာဒီ၌ အာဒီအရ “ကဂါစဇာနာ” စသည်ကဲသို့၊ ဓမ္မတုကို စီရင်သော သုတေစသည်ကိုပါယူ၊ ထိုသုတေများသို့ ဓမ္မတုယာပုဒ် လိုက်သည်၊ [ဓမ္မတု လိုက်ဟို ပရာ ပစ္စယာ” သုတိမှ ပရာပုဒ် ပစ္စယာပုဒ်များကား အမိကာရန်ည်းအားဖြင့် လိုက်သည်။]

၅၄၆။ ယောဂိုဘာနေနာ။ အညတ္တာပို—သုတိရင်းဖြင့် ဘောကံအန်က်၌ သက်၍ “ဘာဝကမ္မာသူ” မထည်းသော “တဗ္ဗာနီယာ” ဟူသော ဒ္ဓာဂိုဘာရဏ ယောဂိုဘာကဖြင့် ကတ္တားကရိုက်းစသော အခြားသာနေတို့၌လည်း တဗ္ဗာ အနီယ ပစ္စည်းသက်၊ ပုစ်များ ကို နောက် (၅၅၀) သုတိ၌၍ ပြလတဲ့။

တော်ထိ ကိုခွဲဖွေးထိသည်။ အရဟာ သဏ္ဌာတ္ထာ ဒီပကာ-အရဟာ အနက်၊ သဏ္ဌာအနက်ကို ပြတေတ်ကုန်၏။

အကမ္မာကေဟို ပေါ် ကမ္မာဇ္ဈား—ဘုရသော အကမ္မာကဓာတ်နောင် ဘောအန်ကြံ
ကိစ္စပစ္စည်းသက်၏ “ဘဝိတ္ထု ဖြစ်ခြင်း၊ ဖြစ်ရာ၏” စသည်တည်း၊ [၅၇] ဘောအန်ကြံ
နှုန်းနှင့် ရီကြောင်းကိုလည်း ဆိုပိုးလတဲ့] ကရ သော သက္ကက္က ဓာတ်နောင် ကဲ
အန်ကြံ ကိစ္စပစ္စည်းတို့ သက်ကုန်၏ “ကဇ္ဈား ကုသလု—ကုသိလုကို ပြောပိပြုထိက်
၏” စသည်တည်း၊ [သက္ကက္က ဓာတ်နောင်လည်း ကဲကို မဆိုလိုလျင် ဘော အန်ကြံ
ပင် သက်၏ “ဒေဝဒေ့နှင့် ဂေဟေး ပစ်တ္ထု—ဒေဝဒတ်သည် အဲမြို့ ချက်ရာ၏” တည်း]

အရဟ သက္ကာ ဒီပကာ—ထိ ကိစ္စပစ္စည်းတိသည် “ထိက်၏-သင့်၏”ဟူသော
အရဟ အနက်ဂိုလည်းကောင်း “စွမ်းနှင့်”ဟူသော သက္ကာ အနက်ဂိုလည်းကောင်း
အပို ပြနိုင်ကုန်သေး၏၊ [အရဟတ္ထု သင့် ဟူသော ယဉ်အနက်လည်းပါဝင်၏]၊
သာမာန့် ဂ ပါးတွင် အရဟ သက္ကာ အနက်သည် သီးခြား သာမာန့် မဟုတ်၊ ထိကြောင့်
မူလ ကမ္မသာမာန့် ဘာဝသာမာန့် အပေါ်၌ အရဟ သက္ကာအနက်များ အဖိုပါလာအောင်
ကိစ္စပစ္စည်းများက ပြနိုင်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ဥပမာ-အာလုပ်စိဘတ်သည် လိုက်တွေ့
အနက်အပြင် အာလုပ်အနက်ဂိုလည်း အပိုပြနိုင်သက္ကာသည်။] မောဂူလာန် (“ဤ။”
သုတေသန) “အရဟေး-ထိက်သေား ကဗ္ဗာရိစံ-ကဗ္ဗားကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တိရိသိငွေ့
စွမ်းနှင့်ပြင်းသည် အတူးပြုအပ်သေား ကဗ္ဗာရိစံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေါ်ပတ္တိယမာနေ့
သိအပ်သေား၊ ဘာဝဒေါ်-ဘော ကံအနက်၌ သိဒ္ဓါ-တဗ္ဗာဒီ ပစ္စည်းတို့ ပြီးကုန်၏”ဟု
ဆို၍၊ ဘောတာ-အရှင်သည်၊ ရှုံး-မင်း အဖြစ်ကို၊ ကဗ္ဗာရိုး-ပြုသင့် ပြုထိက်၏၊
(အရဟတ္ထု)၊ ဘောတာ-သည်၊ ဘာရေား-ဝန်ကို၊ ဝဟိတဗ္ဗာ-ဆောင်စွမ်းနှင့်၏
(သက္ကာ)ဟု ပုံစံထုတ်၏၊ ဤ၌ ထိက်သူ ဆောင်နိုင်သေား၊ “ဘောတာ”ဟူသော
ကဗ္ဗားတည်း၊ ထိကဲ့သို့ အရဟတ္ထု သက္ကာတ္ထုရှိသော ကဗ္ဗားကို ပြလိုရှုံး ဘောက်
အနက်ဝယ် တဗ္ဗာစသော ပစ္စည်းသက်၊ ဤမောဂူလာန် ဆိုပုံလည်း “အရဟ သက္ကာ
ဒီပကာ”ဟူသော ရုပ်သိနှင့် သဘောတူပင်၊ ကဗ္ဗာရိုး စသည်ကို အနက်ပေးရှုံး “အပ်”
ဟူသော ကံ အနက်သုံး မပါသော်လည်း သာမာန့် ဂ ပါးတွင် ကမ္မသာစန္တ်ပင် သွင်းရ၏၊
ဘာကြောင့်နှင့်... “ကဗ္ဗာရိုး”အရ ပြုခြင်းကြောဖြင့် ရောက်ထိက်သော မင်းအဖြစ်ကို
ပင် ရသောကြောင်တည်း၊ ဝဟိတဗ္ဗာ၌လည်း နှုန်းတဲ့

တေစ-ထိ ကိစ္စပစ္စည်း တို့သည်လည်း [“ကာလတ္ထာယ်ပိ ဟောနှီ” ၏ ပို့စဉ်။]

၅၄၆။ အာဒယော တေကာလိကာ။ ။တိကာလေ-၃ ပါးသော ကာလျှော့၊ နိယုတ္ထာ-ယူဦးသော ပစ္စည်းတို့သည်း၊ တေကာလိကာ-တို့၊ တတိယေ-၃ ခုမြောက်သော၊ ကူးခံ ဓာတ္ထာမိကာရေး-ဤဗောတ်အရာ၏၊ ဝိဟိတာ- စီရင် အပ်ကုန်သော၊ အနိမ့်မြင်ကာလာ-မည့်ပြအပ်သော ကာလ ရှိကုန်သော၊ အာဒယော-ကုန်သော၊ ယေပစ္စယှာ-တို့သည်း၊ (သစ္စာ-ရှိကုန်၏။) တေ-ထိ ပစ္စည်းတို့သည်း၊ တေ ကာလိကာ - ကာလ ၃ ပါး၌ ယူဦးကုန်သည်၊ ဟောနှီ၊ ကူးတိ ပရီဘာသတေား-ဤဗုပ္ပရီဘာသာကြောင့်၊ ကာလတ္ထာယ်ပိ-ကာလ ၃ ပါး အပေါင်း၌ ပို့စဉ်း၊ ဟောနှီ။

သီဟဂတိယာ-သီဟဂတိက နည်းဖြင့်၊ ကွန်တိဝတ္ထာတေ။

၅၄၇။ ယထာဂမိကာရော။ ။ယထာဂမိ-အာရုံပါ့မြို့အားလျှော့စွာ၊ ယထာပယောကံ-ပြယုဂ်အားလျှော့စွာ၊ မီနိဝစ်နာ နှုပရောဇာန်-ဘုရား ပါ့မြို့ တော်နှင့် မဆန့်ကျင်သောအားပြု့၊ ကွန်-အချို့ကုန်သော၊ ဗျာနှုန်းကေသု- အစွမ်း ဗျာ်းရှိကုန်သော၊ ကိစ္စကိုတက် ပစ္စယေသု-ကိစ္စပစ္စည်း ကိုတပစ္စည်း ပူဇော်လဲ အနက်ထက် “ပူဇော်ထိုက်”ဟူသာ အနက်က သာ၍ သင့်မြတ်သောကြောင့် “ပုံမှန်တာ” ကို “ပူဇော်ဘတ် အကြော”ဟု အဘိဓမ္မ၏ ဝစ်နတ္ထာကို ပြသော အင့်ကထာ တို့ ဖွင့်ကြရသည်။ “ပူဇော်ချင်သူ ပူဇော်၊ မပူဇော်ချင်သူ ဇန်၊ ဓမ္မတွေကား ကေန် ပူဇော်ထိုက်ကြသည်”ဟူလို့။

၅၄၈။ တိကာလေ ပေါ့ အနိမ့်မြင်ကာလာ-ပစ္စပြန် အတိတ် အနာဂတ် ကာလ ၃ ပါး၌ သက်သော ပစ္စည်းကို “ကာလ ၃ ပါး၌ ယူဦးသော ပစ္စည်း”ဟု ခေါ်သည်။ “အတိတေတာ တဝန်းတာဝိ”စသည်ဖြင့် ကာလကို သီးခြား ညွှန်ပြသော ပစ္စည်းများ ရှိသေး၏၊ အ စသော ပစ္စည်းများကား၊ “မည်သည့်ကာလ၏၌ သက်”ဟု ကာလကို ညွှန်မြင်းမရှိ၍ အနိမ့်မြင်ကာလ ပစ္စည်းများတည်း၊ ထို အနိမ့်မြင်ကာလ ပစ္စည်းဖြစ်သော အ စသော ပစ္စည်းတို့သည် ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို့။ “အာဒယော”၏ အောင်အရ ယူရသော ပစ္စည်းများကို အခြေပြုပိုင် ပြထားပြီ။

တတိယော ဓာတ္ထာမိကာရေး-“ဓာတ္ထာလိက်းဟို ပရာ ပစ္စယာ၊ ဓာတ္ထာဟို ကေ အယာ ပေါ့၊ ဟောတွေ”ဟု ဓာတ္ထာသွေ့ကို J နေရာ၌ ပြခဲ့ပြီ။ “ဓာတ္ထာယာ ကမ္မာဒို့ ကော”သုတေသန၌ ဓာတ္ထာသွေ့ရှိပြန်၏၊ ဤဗောတ္ထာသွေ့ကား ရေး၊ J နေရာကို ထောက်၏၌ ၃ ခုမြောက်အရာတည်း၊ ဤသွေ့လျင် တတိယောတိ အရာ၌ စီရင်အပ်သော အ စသော ပစ္စည်းများသည် ကာလ ၃ ပါး၌ သက်ကြရသည်၊ ဤသို့ ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်သောကြောင့်ပင် “ဘူယတေ၊ အဘိဝတ္ထာ၊ ဘဝံသာတေ”ဟု ဘဝံတ္ထာအတွက် ၃ ပို့ဂာ ပြခဲ့ရသည်။

တို့ကြောင့်၊ မာတူဟို-တို့မှ၊ ပရော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၏) လူကာရာဂမာ
ဟောတိ၊ အညေသုတေတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ရုခို-သည်လည်းကောင်း၊ ထဲ အဝ
သရေတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အဝါဒသော-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ နယ်
ပရု ယူဇ္ဈာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ပရု-သုံး၊ နေတဗုံး-ဆောင်ကပ်ရာ၏၊ [ဤ၌
“သရလောပ”ကို မပြုဘဲ နောက်သရ ကပ်နို့ကိုသာ ပြသဖြင့် “အဝ”ပြရာ၌
သရ မပါဟု ဆိုရာရောက်၏။]

୭୪୦॥ ତେ କିଛା ॥ ଲୁହ-ଲ୍ଲିଙ୍ଗିଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ୟୁଃଗୁର୍ବିଷ୍ଟଃ । ଦତ୍ତା-ଶ୍ଵିଅର୍ଦ୍ଧ
ଗୁର୍ବିଷ୍ଟିଲୋକୀ ଯେ ତଥା ଫୁଲ କୁ ତେବୁଣ୍ଡ ଶିଖି ଉତ୍ତିଲୋକୀ-ଅଗ୍ରନ୍ତ ତଥା, ଆଶିଯ,
କୁ, ତେବୁଣ୍ଡ, ଶିଖିପତ୍ରିଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ୟୁଃତିର୍ମଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ୟୁଃ । (ଅଶ୍ଵି) । ତେ-ଶ୍ଵି ପତ୍ରିଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ୟୁଃତିର୍ମଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ୟୁଃ । କିଛି
ରମ୍ଭା-କିଛିଅମନ୍ଦିର୍ମିଳିଗୁର୍ବିଷ୍ଟିଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ୟୁଃ । ଶୋଷିତି ଲୁହ ଏତିତଥା-ବିତ୍ତିଗୁର୍ବିଷ୍ଟିଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ୟୁଃ ॥

၅၄။ ယထာ ဂမဲ့ ပေါ် စာတူဖို့ ပရော—အာကမ သဒ္ဓါသည် မိမိ သူတစ်ပါး
နီးပွားတို့၏ လာရာ လာကြောင်း ဖြစ်သော “ဘုရား ပါဉ္စ”ကို ဟော၏၊ ပယောဂ^၁
သဒ္ဓါလည်း ပါဉ္စတော်၌ သုံးခွဲအပ်သော ထိုထိုပိုဒ်ကို ဟော၏၊ ထိုကြောင့် “ယထာဂမဲ့”
ဟူသော သုတ်လာ စကားကို “ယထာပယောက်”ဟု ဖွင့်၍ ထို “ပြယုဂ္ဂအားအလျှပ်”
ဟူသည် “ဘုရား စကားတော်နှင့် မဆန်ကျင်၏၏။”ပင်တည်း ဟု ပြလို၍ “မီနာဝနာ
နုပရောဇာနေ့”ဟု အမြှော် ဖွင့်ပြန်သည်။ ဤ လာရာရှိလည်း စာတ်၏ ရှုမှာ လာလျှင်
ပါဉ္စတော်နှင့် နာန်ကျင်၏၏၊ ထိုကြောင့် စာတ်နောက်၌သာ လာမျှည်။

ଗୁଡ଼ ଖୁରଫାତିକେବୁ—ଆ ଠେବା ଯର ପତ୍ରର୍ଦ୍ଦି, ଆଫିଯ ଠେବା ଆର୍ଦ୍ଦ ଯର
ଶ୍ରୀଠେବା ଯରକିପତ୍ରର୍ଦ୍ଦି; ତାହାଠେବା ଆର୍ଦ୍ଦ ଖୁରଫାତିପତ୍ରର୍ଦ୍ଦି: ହୁ ର ଖୁରଫାତିରା
ଆର୍ଦ୍ଦ ଠେବା ଖୁରଫାତିପତ୍ରର୍ଦ୍ଦି: ଫୋର୍ଡି:ରାମ୍ଭତ୍ତା ଲୂଲା ହୁ ଯିଲେଲିଖି ଗୁଡ଼ ଖୁରଫାତିକେ
ଯୁ ହୁ ଚିନ୍ତିତର୍ଦ୍ଦି। ଗୁଡ଼ିତଥୁବୀକି ଖୁରଫାତିକେବୁ ଗିର୍ଜାକିଟାଗପତ୍ରର୍ଦ୍ଦୟେବୁଣୀ ରିଠେବାକ
ହୁ ମୁଠି, ଲ୍ଲି ଗୁଡ଼ିପ୍ରଦି ଆ-ଆଫିଯ ଠେବା ପତ୍ରର୍ଦ୍ଦି:ଫୋର୍ଡି:ରାମ୍ଭି (ଗର୍ଭଯ ସରଶ୍ରୀଠେବା
ଭ୍ରାତାଙ୍କି) ଲ୍ଲ ମଲାର ହୁ ଗନ୍ଧିତର୍ଦ୍ଦି; ଲ୍ଲିଗା: ଗୁଡ଼ିତଥୁବୀ ଅଳ୍ପିଗ୍ରହିତେବା କୁପବିଷ୍ଟି
ଆଲିତର୍ଦ୍ଦିର୍ଦ୍ଦି: [ଗୁଡ଼ିତଥୁବୀ ମଲିଗ୍ନିତା ଯତ୍ତାଗତ] “ତଥୁବୀପ୍ରଦିବିଂ ଆ ଠେବା ପତ୍ରର୍ଦ୍ଦି:ଫୋର୍ଡି:
ରାମ୍ଭି ପିତ୍ରିତେବାକୁଣ୍ଡ ମଲ୍ଲବୀଠେବାଭ୍ରାତା ଲ୍ଲ ମଲାର ହୁ ଗନ୍ଧିଲ୍ଲୁଣିଲର୍ଦ୍ଦି: ପ୍ରତିମନ୍ଦ
ଦିନବାନ୍ତି”]

୬୫୦॥ ଯେଉଁଠ ଧର୍ମା ପେଣିଷ୍ଟପଢ଼ୁବା॥—“ହୀ ନାହିଁଲେଣିଏକମଣି ଶିଖିଅବେଳା
ତାପ ତଥା ପତ୍ରିନ୍ଦିଃ” ଯା ଶିଖିଅବେଳି “ଗୁରୁଃଗିରିତ୍ତିନ୍ଦିଃ ହୀ ଚିଃପତ୍ରିନ୍ଦିଃଏପ୍ରିଂ ଆହ୍ରାଃଗିରି
ପତ୍ରିନ୍ଦିଃମୁଖା ଶ୍ରୀଵେଣି” ଯା ଶିଖିରାଗାରିଣି ଶିଖିରାଗାରିଣି “ଶୁତାଗିମ ପିତାମହାତାଯ
ପିତିତ୍ତୀଯ” ଶବ୍ଦିନ୍ଦିଃ ତାପ ପତ୍ରିନ୍ଦିଃଗିରିଲନ୍ଦିଃ ଗିରିପତ୍ରିନ୍ଦିଃଶ୍ରୀ ସୁରାମହାତାଯ
ପିତାର୍ତ୍ତ, ତାମହାତାଯିଃ ଶିଖି ତାମହାତାଯିଃଗିରି ତାମହାତାଯିଃଗିରି ଶବ୍ଦିନ୍ଦିଃ
ଶବ୍ଦିନ୍ଦିଃଶ୍ରୀଵେଣି”

တတော-ထိုမှ နောက်၌ (ကိစ္စမှည့်ပြီးသည်မှ နောက်၌) အညောက်တိ တိ-ဟူ၍၊ ဝစ်နတော-ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ကိစ္စပစ္စယာနံ-တို့၏၊ အကိုတ ကတ္တာ-ကိုတ မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမဗျာပဒေသော-နာမ် ငဲ့ခြင်းသည်၊ အသမ္မတ္တာ-မရောက်လတ်သော် တုံးတ ပေ၊ သုတေသနတ္တာ- ပြုသုတေသန၍၊ စရွာတောန-ဖြင့်၊ နာမဗျာပဒေသော-နာမ်ငဲ့၊ တတော-၌၊ (နာမ် ငဲ့ပြီးသည်မှ နောက်၌)၊ သူ့ချုပ်ထို-သက်။

ဘာဝေ-ဘော အနုက်၌၊ ဘာဝသေး-ဘော၏၊ ဒကတ္တာ-တစ်ခုထည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒကဝစ်နမေဝါ-ဒကဂုဏ်ချည်းသာ၊ သိန္တိ-သိ သုတေဖြင့်၊ အမာဒေသော-အပြု၊ ဘဝတာ-အရှင်သည်၊ ပညာနှ-ပညာရှိသည်၊ ဘဝ တ္တာ၊ ဘဝနိယ်-ဖြစ်ရာ၏၊ ဝါ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ လူခု-လူ၏ဘဝနိယ်ပုဒ်၌၊ ဗျာနာ ဒိတ္တာဘာဝါ-အစဉ် ဗျည်းရှိသော ပစ္စည်းအဖြစ်၏၊ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ (အစဉ် ဗျည်းမရှိခြင်းကြောင့်)၊ အနုဝတ္ထာ ကွစ်ဂုဏ်တောန-လိုက်စေအပ် သော ကွစ်သွေ့ကြောင့်၊ လူကာရာဂုဏ်မာဘာဝါ-လူ အာရုံ၏ မရှိခြင်းသည်။ (ဟောတိ)၊ ဘာဝေ-ဘောအနုက်၌၊ ကိစ္စပစ္စယွှေး-ကိစ္စပစ္စည်း အဆုံးရှိသော သူ့ပါတ္ထာသည်။ နုပုံသကာ-နုပုံလိန် ရှိကုန်၏၊ ကမ္မနိ-ကံအနုက်၌၊ တိလိဂါ- ၃ လိန်ရှိကုန်၏။

တတော ပေ၊ နာဝ ဗျပေဒသော—ဘူးတတ်နောင် တဗ္ဗသက်၊ လူလာ၊ ဘူး ဦးကို ဥပြု၊ ဥပြု အစ်ပြု၊ လူသိကပ်၍ “ဘာတိတ္ထ”ဟု ဖြစ်ရာ၊ ထို တဗ္ဗပစ္စည်းကို ဤသုတေဖြင့် ကို အမည် မဖြုတ်ပြီးနောက် နာမ်လာတ် သက်ခွင့် ရာက်ချေပြီ၊ သို့သော် “ဒုပ်ဝါဝက် နာမ်”နှင့် အညီ ဖြစ်နာက်ကို ဟောမှ နာမ်ဖြစ်၏၊ ဘဝတဗ္ဗ၌ ဘူးဓမ္မတ်သည် ကြိယာနက်တိဟော၍ တဗ္ဗပစ္စည်းက ဘဝတာဘာအနကို ဟောသောကြောင့် နာမ်မဟုတ် သေား၊ သို့ဖြစ်၍ နာမ်ငဲ့ရလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ နာမ်ငဲ့သည့်အခါ “တုံးတ သမာသ ကိုတကာ” စသော သုတေဖြင့် ကိုတကာပစ္စယွှေး ပုဂ္ဂတ္ထိကိုသာ နာမ်ငဲ့၏၊ “အညောက်တိ-တဗ္ဗစွာသော ငါးပစ္စည်းမှ ကြောင်းသူ့ပါတ္ထသာ ကိုတ်မည်၏”ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ကိစ္စပစ္စည်းတို့မှာ ကိုတအမည် မရနိုင်၍ သုတေရင်းဖြင့် နာမ်ငဲ့ခွင့် မရောက်၊ ထို့ကြောင့် “တုံးတ ပေ၊ ဒီသွေ”၌ ၌ သူ့ပါတ္ထ် ကိစ္စပစ္စယွှေး သူ့ပါတ္ထ် နာမ်ငဲ့ရသည်၊ ထို့နောက် သိ စသော ဂိုဘာတ်သက်။

ဘာဝေ ပေ၊ ဘဝတ္ထာ ပေ၊ ဘာ ဟူသည် ကြိယာတည်း၊ လူပေါင်း သိန်း သန်း ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်ခြင်းကြိယာမှာ တစ်မျိုးထည်း တစ်ခုထည်းသာ “ဘဝန္တား-အရှင်တို့သည်၊ ပညေဟို-ပညာရှိတို့သည်”ဟု ပုဂ္ဂစ် ကတ္တားများစွာ ရှိသော်လည်း ဖြစ်ခြင်းကြိယာမှာ တစ်မျိုးထည်းသာ ဖြစ်၍ “ဘဝတ္ထာ”ဟုပင် ဒကဂုဏ် ထားရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဒုတိယာ စသော ဂိုဘာတ်တို့၌လည်း “ဘဝတ္ထာ၊ ဘဝတဗ္ဗနှင့်” စသည်ဖြင့်

ကမ္မနိ-ကံ အနက်၍/ အဘိပုံဗ္ဗာ-အဘိ ရွှေးရှိ၏၊ [အကမ္မက ဗာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ကံ အနက် ဟောနိုင်ဖို့ရာ အဘိ ဥပသာရ ကူစွက်ရသည်-ဟူလို့] ပဏ္ဍာတေန-သည်၊ ကောဇာ-အမျက်ကို အဘိဘူယတေ-လွမ်းမှုး အပ်ခဲ့၊ အဘိဘူယိတွေ-ပြီ၊ အဘိဘူယိသော-လတဲ့၊ လူတို့ အဘိဘဝနိတွေ-မည်၏၊ အဲဘိဘဝနိတွေ-လွမ်းမှုးအပ်၊ လွမ်းမှုးထိုက်သော တရာ့-တရာ့၊ အဘိဘဝနိယော-လွမ်းမှုးအပ်၊ လွမ်းမှုးထိုက်သော အမျက်၊ အဲဘိဘဝနိယော-လွမ်း ပေါ့၊ တရာ့၊ အဘိဘဝနိယိ-လွမ်း၊ ပေါ့၊ ခုက္ခာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် ကညာ စိတ္တ သွေးနှစ်ပေါ်-ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကညာ၊ စိတ္တသွေးတို့၏ နည်းဖြင့်၊ နေတွဲ-ဆောင်၍ သိရာ၏၊ [သိမှု၌ “နေတွဲ”] သွေးတွဲ-အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၍၊ စံ-ဤ၍၊ အတူတည်း။

ဟိ-ဆက်ဦးအဲ့၊ ဇွဲ-ဤ၍ “အဘိဘဝနိတွေ ကောဇာပဏ္ဍာတေန” စသော ဝါကျွှုံး၊ တွဲ့အဲ့ပေါ့၊ တွဲ့အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်ပင်၊ အကာစ် စိတ္တာဒိုက်း ပုပ်စဉ်ရသည်၊ စိတ္တာဒိုက်းဖြစ်ကြောင်းကိုကား “ဘာဝ ကိုစ်ပစ္စယွှေ့ နှပုံသကာ”ဟူသော စကားဖြင့် သိနိုင်သည်။ [“ပညာ ယသာ အတ္ထာ”ဟု ဝိဂုဟပြု၍ “ပညာနှင့်ပညာရှိသွေးသည်”ဟု အနက်ပေးရသည်။]

ကမ္မနိ ပေါ့၊ ခုက္ခာ—“အဘိဘူယတေ ပေါ့၊ အဘိဘူယိသေတော်”သည် အဘိဘဝနိတွေ၏ တေကာလိုက ဝိပြုဟုတည်း၊ “ကမ္မ တိလိုကို”ဟု ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း “ကောဇာ”ဟူသော အဘိဇာယျ၏ ပုလွှိန်သို့ လိုက်၍ “အဘိဘဝနိတွေ”ဟု လည်းကောင်း၊ တရာ့၊ ဟူသော အဘိဇာယျ၏ လွှိန်လိုန်သို့ လိုက်၍ “အဘိဘဝနိတွေ”ဟု လည်းကောင်း၊ ခုက္ခာ ဟူသော အဘိဇာယျ၏ နုပ္ပါန်သို့ လိုက်၍ “အဘိဘဝနိတွဲ”ဟု လည်းကောင်း၊ ထားသည်။ ဤ အရာမျိုးကို “ကိတကာ အဘိဇာယျ လိုက်-ကိတ်ပစ္စယွှေးသွေးတို့သည် ဟောနက်၏ လိန်နှိုက်နှုန်း၏”ဟု ဆိုသည်။

စံ အဘိဘဝနိယေ—“အဘိဘူယတေ၊ အဘိဘူယိသေတော် အဘိဘဝနိယေ၊ ယာ၊ ယုံ”ဟု နည်းတွဲ ဖြစ်သောကြောင့် “စံ အဘိဘဝနိယေ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ နာမ်းပြီးနောက် နာမ်၏ နယ်တွင်းသို့ ရောက်သည့်အခါ နာမ်ပုံ ရှိုးရာအတိုင်း ပုဂ္ဂိုလ် စသော ဂိုဏ်း ၃ ဂိုဏ်းသို့ သွင်း၍ ရုပ်စဉ် ရသောကြောင့် “ပုဂ္ဂိုလ် ပုဂ္ဂိုလ် နေတွဲ”ဟု မိန့်သည်၊ “အဘိဘဝနိတွေ...အဘိဘဝနိတွေ၊ ဘော အဘိဘဝနိတွဲ...ဗြာ၊ ဘောဇ္ဈာ အဘိဘဝနိတွေ”စသည်ဖြင့် စဉ်လေ။

စံ သွေးတွဲ—နောက် “ဥပါသိတွေ” စသော ပုပ်များ၌လည်း အဘိဇာယျ လိန်သို့ လိုက်၍ ၃ လိန် ထားနိုင်ပုံ၊ ပုဂ္ဂိုလ် စသော ဂိုဏ်းသို့ သွင်း၍ လိန်အား လျော့စွာ ရုပ်စဉ်ရပုံကို ဤနည်း အတိုင်း သိပါလေ။

ကမ္မသု—ကံအနက်၏၊ ဝါ—ကို၊ ဂတ္တတ္တာဝါ—ဟောအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့် ပင်၊ ပုန်—တစ်ဖန်၊ ဝါ—ထပ်၏၊ အတ္ထနာ—မိမိသည်၊ (ခုတိယာ ဝိဘတ်သည်)၊ ဝတ္ထဗုဒ္ဓသု—ဟောထိုက်သော ကံ အနက်၏၊ အဘဘဝါ—မရှိတော့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော—ထိ “အဘိ ဘဝိတ္ထု” စသည်မှ နာက်၌၊ ခုတိယာ—သည်၊ နှ—မဖြစ်၊ ပဋိမာဝါ—ပဋိမာ ဝိဘတ်သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

အာသ—ဥပဇ္ဈသနေ—၌။ [အာချာတ်၌ ပါပြီးသော ဓာတ်နက်များကို အနက် မပေးတော့ပြီ၊ အနက်မထင်လျှင် အခြေပြု ဓာတ်စဉ်မှာ ရွှေပါ။] တယာ—သင်သည်၊ အာသီယိတ္ထု—ရေး၌ နေခြင်း၊ အာသီယတေ—ယခု နေခြင်း၊ အာသီယိသော—နောင်၏ နေခြင်း၊ လူတိ—ဤ ဝစနတ္ထကြောင့်၊ အာသီတ္ထု၊ အာသနီယု—မည်၏၊ ကမ္မ—၌၊ ဥပါသနီတ္ထာ၊ ဥပါသနီယာ—ဆည်းကပ်ထိုက်သော၊ ဂရာ—ဆရာ။ [“ဥပါသီယတေတိ ဥပါသီတ္ထာ” စသည်ဖြင့် ၃ ဝိရှာဟန်ပြု၊ အကမ္မက ဓာတ်ဖြစ်၍ ကံဟောရာ၌ ဥပသာရုပ် ကူစွက်ရသည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ။]

သီ—သယော။ [အာချာတ် “အေယ” သုတ်၌ “သီ” ဟု လူကာရန္တဖြင့် ပြခဲ့သည်] ဘဝတာ—သည်၊ အသီယိတ္ထု—ရေး၌ အိပ်ခြင်း၊ ပေ၊ သီယိသာ တေ—နောင်၏ အိပ်ခြင်း၊ လူတိ—ကြောင့်၊ သယိတ္ထု၊ သယနီယု—မည်၏၊ အယာတိ—သုတ်ဖြင့်၊ အယာအေသော၊ ပရော—သုတ်ပါးကို၊ အတိသယိ တ္ထာ၊ အတိသယနီယာ—လွန်အောင် အိပ်အပ်၏။

ပဒ—ကတိမိ၊ တေနာ—ထိုသူသည်၊ ဥပ္ပါဒ္ထု—ရေး၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ပေ၊ လူတိ၊ ဥပ္ပါဒ္ထုတ္ထု၊ ဥပ္ပါဒ္ထုယု—မည်၏၊ စ—ဆက်၊ အတ္ထ—ဤရုပ်တို့၌၊ ကတ္ထရိတိ အဓိကာရ—ကတ္ထရိ ဟူသော လိုက်ပုဒ်ကို၊ ဝိနာ—၌၊ ဒိဝိဒီတော ယောတိ—ဟူသော၊ ဝိနာဓိကာရ ယောဂိုဘာရေနေ—ဖြင့်၊ ယ ပစ္စယော—သက်၊ တသု စဝရှ ယကာရ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊

တုံးအိုဆေ၊ ပေ၊ တတော— အဘိ ဘဝိတ္ထု—လွမ်းမိုးထိုက်” ဟူရှုံး လွမ်းမိုးခြင်း၊ ကြိုယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ကြိုယာ ပါပုဏာ သလ္း(ကံ) အနက်ကို တုံးပစ္စည်းသည် ဟောပြီး ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “အဘိဘဝိတ္ထု”နောင် ကံ အနက်ကို ဟောသော ခုတိယာ ဝိဘတ်သက်ခြင့် မရ၊ “လွမ်းမိုးအပ်သော ကောခ”ဟု လိုန်း အနက်ကို ထွန်းပြခြင်းနှင့် ပဋိမာဝိဘတ်သာ သက်ရတော့သည်။ [ရှုပ်စဉ်သည့်အခါ “အဘိဘဝိတ္ထု အဘိဘဝိတ္ထု” စသည်ဖြင့် ခုတိယာအသော ဝိဘတ်သက်ရခြင်းကား “အဘိဘဝိတ္ထု ပဇောတိ—လွမ်းမိုးအပ်သော ကောခကို ပယ်၏” စသည်ဖြင့် နောက်ကြိုယာင့်၌ သက်ရခြင်းတည်း။]

စဝေး-စဝေးပြု၊ ဝရဒွေဘာဝေး ဌာန္တ-ဖြင့်၊ ဒီဘာဝေး-လာ၊ [ဒါဝါဒိဂိက်း
ဖြစ်၍ ဒိဝါဒိတော် ယောဖြင့် ယ ပစ္စည်း သက်စေ၏၊ သို့သော ကံ
အနက်ဖြစ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် မသက်နိုင်သောကြောင့် ဝိနာမိကာရ ယောက
ဝိဘာကဖြင့် သက်ရသည်။] မရေး-လမ်းကို၊ ပဋိပဇ္ဇာတ္ထူး၊ ပဋိပဇ္ဇာနီယော-
သွားထိုက်၏။ [ပတိပုံဗ္ဗ ပဒေတ်ဖြစ်၍ “ကွဲပဲ ပဋိပတ်သူ”^၁ ဖြင့် ပဋိပြုရသေး
သည်၊ ပတိအတိုင်းလည်း ရှိနိုင်ပါ၏။] မုစ္မ-အဝဂမနော၊ ဓမ္မာ-ကို၊ အဗုံး
ဗျာ-ရှေး၌ သိအပ်ပြီ၊ ပေါ့ ဗုဏ္ဏာတ္ထူး ဗုဏ္ဏာနီယော-မည်၏။] [ဤ၌လည်း
ဒိဝါဒိ ယ ပစ္စည်း သက်ရှိုးမည်။]

သု-သုဝဏေ၊ ပေါ့၊ သောတ္ထူး-မည်၏။ လူစ-ဤရပ်၌၊ ယထာကမရှု
ဟကောန-ယထာကမသွှေ့ကြောင့်၊ လူကာရာမှာမာဝေး-လူ လာခြင်း၏
မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ [“သောတ္ထူး” ၌ ဗျာနာခို ပစ္စည်း နောင်း
သောကြောင့် လူ လာရမည်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ သို့သော လူလာလျင် ပါ၌
တော်နှင့် မလျော်ရကား ယထာကမသွှေ့ကြောင့် တားမြစ်ချက်ကြောင့် လူမလာ
ရု-ဟူလို့၊ အညေသုစဖြင့် သု၏ ဥက္ကာ ဥပုံး ဥပုံး ဥပုံး] သုတိတ္ထူး-ကြားနာ
ထိုက်သော တရား၊ သွားတော် တုကား ဥဏာစာတိ-ဟူသော၊ ဝိနာမိကာရ
ယောကဝိဘာဝေးနှင့်-ကတ္တရုပ္ပါယော လိုက်ပုဒ်ကြုံသော ယောကဝိဘာကဖြင့်၊
အာ ပစ္စယော-သက်၊ သဝနီယော-ကြားနာထိုက်၏။

ကရ-ကရဏေ၊ ကရိုယိုတ္ထူး-ပြုအပ်ပြီ၊ ပေါ့ လူတိအတ္ထူး-၌၊ တဗ္ဗာနီယာ-
တဗ္ဗာပစ္စည်း၊ အနီယပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောနှစ်) အနီသာတိ ကရသာစာတိ
တဗ္ဗာနှစ်စ ဝတ္ထတော်။

၅၄၈။ တု တုန တ္ထူးသ ဝါ။ ၂၃၇ တုန တဗ္ဗာ လူတိ-ဟူကုန်သော၊
ဒေတသု ပစ္စယော-တို့ကြောင့်၊ [သီမှု၌ “ပရောသ” ဟု ပါသေး၏။] ကရ^၁
လူစွေတသု၊ ဓာတုသု-၏။ အန္တဘူတသု-အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ရ ကာရ^၁
သု-ရ အက္ခရာ၏။ တ ကာရဗ္ဗာ-တ အဖြစ်သည်း ဝါ ဟောတိ၊ ဘဝတာ-

ဒိဝါဒိယ သက်ရှုံး။ ပေဋိပဇ္ဇာတ္ထူးစသော ရုပ်များ၌ ကံဟောဖြစ်၍ ဘာဝ
ကမ္မာသုယော သုတ်ဖြင့်သာ ယ ပစ္စည်း သက်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်
ကြောင့် ဒိဝါဒိတော် ယောသုတ်၏ ယောကဝိဘာကဖြင့် ယ ပစ္စည်း သက်ရပါသနည်း-
ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြက်း-ကံအနက်ကို တဗ္ဗာပစ္စည်းက ဟောပြီးဖြစ်သောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဒိဝါဒိဂိက်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒိဝါဒိတော်ယ
သုတ်၏ ယောကဝိဘာကဖြင့် သက်ရပါသည်။

သည်၊ မခွဲ့-ကို၊ ကတ္တာဗွဲ့-ပြုထိုက်၏၊ ပူဇော်-ကို၊ ကတ္တာဗွဲ့၊ ကုသလံ-ကို၊ ကတ္တာဗွဲ့၊ [လိန် ၃ မျိုး ပြထား၏။] တတ္တာဘာဝေ-တ အဖြစ် မရှိရသူ၏၊ ကရောတံသာ တိ-ကရောတံသာ ပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထာမာနေ-သော၊ တဝေ တနာ ဒီသုကာတိ တွေ့-ပြု၊ အာဒီသဒ္ဓန-ဖြင့်၊ တမ္မပို့-တဗ္ဗု ပစ္စည်းကြောင့်လည်း၊ ကာဒေ သော-ကာပြု၊ ဟိုတိ-စီးပွားကို၊ ကာတဗုံး-၏။

၅၅၀။ ရဟာဒီတော် ထာ။ ॥ရကာရ ဟကာရာ ဒျေနှေဟံပိ-ရ အကွဲရာ ဟအကွဲရာ အစရှိသော အကွဲရာ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတုဟံပိ-တို့မှ၊ ပရသု-သော၊ အနာနိယာဒီ န ကာရသု-အနဲ့၊ အနိယ အစရှိသည် တို့၏ န အကွဲရာ၏၊ ထာကာရော-ထာ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ အာဒီသဒ္ဓန-ဖြင့်၊ ရမဲ့ အပ ဉာဏ်တော်-ရမဲ့မာတ်၊ အပမာတ်၊ ဉာဏ်တ်၊ တာမာတ်၊ အစရှိသည်တို့မှလည်း၊ (ပရသု အနာနိယာဒီ နသာ ထာကာရော ဟောတိ)။

၅၅၀။ ရကာရ ပေါ် ထာကာရော— ကရဲ၊ သရဲ၊ မရဲ၊ စရေသော ရကာရနှင့် ဓာတ်၊ ဂဟယူမသာ ဟကာရနှုန်းဓာတ်နောင် ယ ပစ္စည်းကို ပြသော အနဲ့-အနိယ ပစ္စည်း စသည်တို့၏ နကို ထာပြုခြင်းသည် ရှုံးခြုံရအကွဲရာရှိသောကြောင့်တည်း၊ မှန်၏- ဂဟတော်၌ “ပြု” ဓာတ်ဟု သလ္တတ ဆို၏၊ ပြုခြင်းရအကွဲရာ ပါသောကြောင့် နကို ထာ ပြုသည်၊ ပြုဟောတ် မဟုတ်ဘဲ “ဂါယ” ဓာတ်မှ ဖြစ်၍ “တော် အရှုပ်အထွေး” အန်ဂု ဟော “ဂဟနဲ့”ကာ အမပြုရ၊ “တိုက ဂဟနဲ့-မြက်ရှုပ်၊ ဝန်ဂဟနဲ့-တော်ရှုပ်၊ သက သမယ သမယနှုန်းရာနဲ့-မိမိအယူ သူတစ်ပါးအယူတည်းဟူသော တော်ရှုပ်”ဟု နအကွဲရာအတိုင်း ရှိရသည်၊ ထိုအတူ အခြားသော “ဗော၊ ဒော၊ သဟ၊ နဟာ(နာ) ဓာတ်တို့နောင်လည်း နကို ထာမပြုရ၊ “ဟာနဲ့”စသည်ဖြင့်သာ ရှိဖော်သည်၊ န ကို ထာပြုရန် ရှုံးရအကွဲရန် သရွားလျက်လည်းကောင်း၊ ဟ-ယ-ဝအကွဲရာ၊ ကဝို ပဝို ခြားလျက်လည်းကောင်း ပြနိုင်၏၊ ကရာတ် (ကရဲ အနဲ့)၌ သရွားလျက် ပြ၏၊ ပြုဟတော်၌ ဟအကွဲရန် အသရခြားလျက် ပြ၏။

အာဒီသဒ္ဓန ပေါ် တာဒီတော်—“ရမဲ့”ဓာတ်၌ ရနောင် ပဝို (မ)ခြားလျက် ကပြု၊ ရမလိုယ်-အာရမထဲ စသည်း၊ အပမာတ်၏ ပုံကို “ပါပဏီယော”ဟု ထုတ်၏၊ ပ ပုံ့ဗု အပမာတ်၊ အနိယပစ္စည်း၊ ဉှုံးခြုံအပမာတ်ကြောင့် ထာ ပြုဟနဲ့မတဲ့၊ ပ ဥပသာရ နောင် ဖြစ်၍ ထာ ပြုဟနဲ့တော်သည်၊ ထိုသို့ ဖြစ်သည်ပုံကား-ပ ဥပသာရသည် သလ္တတ၌ “ပြ”ဟု ရှိ၏၊ ထို ပြုခြင်း ရ အကွဲရာကြောင့် န ကို ထာပြုရသည်၊ ထိုကြောင့် ပပုံ့ဗု အဗုံ့ ဓာတ်ဖြင့် “ပနာမ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ထာ ပြု၍ “ပမာဏ”ဟု လည်းကောင်း၊ ပ ပုံ့ဗု မာမာတ် ယ ကို အနဲ့ပြု၍ “ပမာန”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ထာ ပြု၍ “ပမာဏ”ဟုလည်းကောင်း၊ ပ ပုံ့ဗု နိုးဓာတ်ဖြင့် “ပဏီတ”ဟုလည်းကောင်း၊ ပ ပုံ့ဗု အနာတ်ဖြင့် “ပါက”ဟုလည်းကောင်း၊ ပ-နိုးပုံ့ဗု ပတ် ဓာတ်ဖြင့် “ပါဏီပါတ သရဏရုံ”ဟု လည်းကောင်း၊ များစွာရှိလေသည်။

စွဲ - ဤ သတ္တု။ ရဟာဒီတော-ရကာရန် , ဟကာရန် ဓာတ်မှ ပရသု-နောက်၌ ဆက်စပ်ကပ်နေသော၊ နဲ့ ကာရသု-နဲ့ အကွဲရာ၏၊ အသမ္တဝါ-မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ သာမဏ္ဍာ-အညာထာ နှပ ပတ္တိဟူသော အစွမ်းပြင်း၊ အနာနီယာ၌ နသေးဝ-အနာအနီယ စသည်တို့၏ နော်သာ၊ အယံ ကာကာရတာ-ဤ က အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဓမ္မာ-ကို၊ ကရဏီယော-ပြုထိက်၏၊ ကရဏာရဟာ-ပြုထိက်၏၊ ဉာတ် အတွော-နက်၊ [အနီယ ပစ္စည်း၏ အရဟ အနက်ဟောကြောင်း၊ သိဇ္ဇာလို၍ “ကရဏာရဟာ” ဟု ဖွင့်သည်] ကရဏီယာ-ပြုထိက်သော ပူဇော်ခြင်း၊ ကရဏီယံ-ပြုထိက် သော ကုသိလ်။

ညာတ်ကား သဏ္ဌာတု၌ “ဦး” ဓာတ်ဟု အနှင့် ဥတ္ထလျက် ရှိ၏၊ ထို ဓာတ်နောင် သဏ္ဌာတု၌ ဓမ္မာ၊ ပါ၌၌မူ “ည်” ဟု က ပြုရရှုပ်တွေ များသဖြင့် ပါ၌၌သုံး တစ်မျိုး ဟု ခြေခြားသင့်၏၊ ဆရာတိကား “သဏ္ဌာတ လိုက်၍” ညာနဲ့ဟုပ် ရေးသားကြသည်၊ ပဲ့ာ ဓာတ်သည် သဏ္ဌာတု၌ “ဤ” ဓာတ်ဟု ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “တာက်” စသည်ဖြင့် က ပြုသည်၊ တာဒီတော်၌ အာဒီဖြင့် ရက္ခ-ဉာဏ့-လက္ခ-ပိသ ဓာတ်တို့ကို ယူ၍ “ရက္ခက်-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဉာဏ့ကား-ကြည့်ရှောခြင်း၊ လက္ခက်-အမှတ်အသား၊ ပိသက်-ကြတ်ရောခြင်း၊ စသည်တို့ကို ယူ၊ ရက္ခက်၌ ရရှိသောကြောင့် ပိသက်၌ “ပြီသ” ဓာတ်ဖြစ်၍ ရရှိသောကြောင့် က ပြု၊ ဉာဏ့ လက္ခ ဓာတ်တို့၏ကား ရမရှိဘဲ သဏ္ဌာတု၌ က ပြုသည်။

ပရာ စသည်နောင် အဖြစ်။ ၂၁ ဥပသာရနောင် က ပြုပုံကို ပြခဲ့ပြီ၊ ပရာ၊ နို့၊ ခု၊ ပရီ ဥပသာရတို့နောင်လည်း က ပြ၏၊ ပရာယက် (ပရာ+အယုံ)-အလွန် ရောက်အပ်ရာ၊ လည်းလောင်းရာ၊ [“ပရံ+အယုံ” ဟု ပုံဖြတ်လျှင် ပရ နာမာပိုဒောင် ဖြစ်၍ က ပြု၊] နဲ့ အတိုသည် သဏ္ဌာတု၌ “နိရုံ+ခုရုံ” ဟု ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် ရှိ အတွက် အပြုသည်၊ နို့လျှော် (နဲ့ + အယော)-အဆုံးအဖြတ်၊ ခု့လျှောမော (ခု + နာမော)-မကောင်းသော နာမည်ရှိသူ၊ ခု့လျှော် (ခု+နာယော)-ခဲယ်းစွာ သီအပ်သည်။

ရဟာဒီတော ဧပာ သကာရတာ— ကရာ၊ ကာလာတ်တို့နောင် တစ်စုံတစ်ရာ အကွဲရာ မခြားဘဲ ဆက်စပ်ကပ်နေသော နဲ့ အကွဲရာမျို့ခြင်းကို “ရဟာဒီတော ဧပာ အသမ္တဝါ” ဟု ဆိုသည်၊ အနဲ့-အနီယတို့မှ နဲ့ အကွဲရာသည် (ကရာ+အနဲ့၊ ကရာ+အနီယ-ဟု) အသရခြားလျက် နေသောလည်း ထို နဲ့ အကွဲရာမှတ်စီးး အခြားယုစရာ မရှိတော့ခြင်း ကို “အညာထာနပဲတို့” ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့လျှင် အနဲ့-အနီယ စသည်တို့၏ နဲ့ ကို မယူလျှင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အနဲ့-အနီယတို့၏ နဲ့ ကိုသာ ယူရတော့သည်! အနဲ့-အနီယတို့၏ နဲ့ ကို က ပြုရတော့သည်-ဟုလို့။ [အညာထာ-အခြားနည်းအားဖြင့်+ အနဲ့ပတ္တိ (နဲ့ဥပပတ္တိ)-မသင့်လော်ခြင်း။] ဤ အညာထာနပဲတို့နည်းကိုပင် “သာမဏ္ဍာ” ဟု ဆိုသည်၊ ထို သာမဏ္ဍာဟုသည် ရဟာဒီတောက ဘုတ်က အနဲ့၊ အနီယ စသည်တို့၏ နဲ့ အသရ ခြားနေပါလျက် က ပြုစွမ်းနိုင်သော သဏ္ဌာတု၌။

ဘရ-ဘရကော-မွေးမြှုပ်ငြုံ...၏၊ ဘရီယတိ-မွေးမြှုအပ်၏၊ လူတိဘရိတ္ထ္ဗာ ဘရကိုယော-မည်၏၊ ဂဟ-ဥပါဒါနော-အဂ္ဂယိုဇ္ဈာ-ယူအပ်ပြီ၊ ပေါ့ လူတိ ဂဟတ္ထ္ဗာ-မည်၏၊ တေသုဂ္ဂီ တျာဒီနာ-ဖြင့်၊ လူကာရသာ-ကို ကောရော-နပြု၊ သာ်ကိုတ္ထ္ဗာ-သိမ်းယူထိက်၏၊ ဂဟာဒီတော ပွဲကာ တိ-ဟူသော၊ ဝိနာစိ ပေါ့ ဂံနာ-ဖြင့်၊ (ကတ္တာရိ အလိုက်ကို ကြဉ်သည်) ဏျာပစ္စယော-ဏျာပစ္စည်းသက်၊ ဟလောပ သရှလောပါဒီ-ဟ ချေြပ်ငြုံ၊ သရု ချေြပ်ငြုံ အစရိုသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)။ [“သံပွဲ ဂဟ်+ဏျာ+တ္ထ္ဗာ” ဟု ဖြစ်သည်အခါး ဟလောပေါ့ ဏျာမိဖြင့် ဟု ချေ့ ကျေ ခွင့်း ချေြကပ်။] သာ်ဏျာနိယော-သိမ်းယူအပ်၏၊ ဂဟတိယော-ယူအပ်၏။

အာခိုဂ္ဂကောနာ-ဖြင့်။ [ရဟာဒီတော၌ အာဒီဖြင့်။] ရမှ-ကိုဋ္ဌာယံ-မွေ့လျှော် ပျော်ပါး ကစားခြင်း၌...၏၊ ရမိယိုဇ္ဈာ-မွေ့လျှော်အပ်ပြီ၊ ပေါ့ ရမိတ္ထ္ဗာ ရမေကိုယော-မည်၏၊ ဝိဟာရော-ကျောင်းတည်း။ [ဤသို့ အဘိုယျကို နောက်မှလည်း ပေးနိုင်၏၊ ဝိဟာရော-ကို၊ ရမိယိုဇ္ဈာ-ပြီ ဟု ရှေးဦးစွာလည်း ပေးနိုင်၏။] အပ-ပါပိဏာနော်။ [ပါပိဏာနော်-သုတ္တာကြောင်း ပြခဲ့ပြီ။] ဥကာ ပစ္စယော-ဥကာ ပစ္စည်းသက်၊ ပါပိယတိ-ရောက်အပ်၏၊ လူတိ ပါပိဏာနိတ္ထ္ဗာ၊ ဂုပါဒီနာလုံးတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထာန်းသာ-ဓာတ္ထာန်း၏၊ လောပေါ့ ခီးလွှာ၊ ပတ္တာဗြိုင်း၊ ပါပိဏာနိယော-ရောက်ထိက်၏။

သမတ္တာသာ-စွမ်းနိုင်သည်၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း သတ္တာသည်၊ သာမတ္တာ-မည်၏၊ အနာနိယာသို့ အာရိဖြင့် ကိုစာတ် နောင် နာပစ္စည်းကိုယူ “ကိုကာတိ၊ ဝိကိုကာတိ” စသည်တည်း။

မှတ်ရှက်။ ။ရဟာဒီတော ဏသုတ်က ရကာရန္တာ ဟကာရန္တာသော ဓာတ်နောင် သာ အနဲ့-အနိယ စသည်တို့၏ နကို ကဲ ပြုသောကြောင့် ဓာတ်နောင်လည်း မဟုတ်-အနဲ့-အနိယ စသည်တို့၏ နလည်း မဟုတ်ရန္တာ ကဲ ပြုလိုလျင် ဤသုတ်ဖြင့် မပြုနိုင်၊ ပကိုတ်-ပကိုပါတိတို့ နိုးတော်မှ နကို ကဲ ပြုသောကြောင့် ဓာတ်အရာဖြစ်၍ ဂွဲ့စာတု သုတ်ကြီးဖြင့် ဖြစ်စေ ဒေါသသာ စွဲ စသုဒ္ဓိဖြင့် ဖြစ်စေ ကဲပြုး ပရာဏျွှေ့နော ပဒါန့် သုတ်၏ အဖွင့်နိုက်ကား “ပရာဏိ”၏ န ကို ကဲ ပြုရာဝယ် သုတ်သီးမြား မရှာဘဲ “ပရာဏိ”ဟူသော နိုပါတန်ဖြင့်ပင် ပရာနီမှ န ကို ကဲ ပြုသည်။

ပတ္တာဗြိုင်း (သာ်ဏျာနိယော) ပါပိဏာနိယော—ပပွဲ အပောတ် တုပွဲပစ္စည်း၊ ဂုပါဒီနာဖြင့် ဓာတ္ထာန် ပါ ကို ချေြုံ ဒွေးသော်ပြု၊ ရှေ့ပကို ခွင့်းချေြကပ်လျင် “ပတ္တာဗြိုင်း”ဟု ဖြစ်၏၊ ပပွဲ အပ+ဥကာ+အနိယ၊ ပ၏၏ အကိုရေ့၊ နောက်အကို ဒီယပြု၊ ပါပိဏာနိယ-

ဝါတီ ဝတ္ထာကေ [“အန္တာနဲ့ ဝါတီစ”ဟု မြန်မာမျိုး “အန္တာနဲ့” ပါသေးသည် ကား “အန္တာပေက္ခာယဲ ဆုံး”မူးသော ဇိုကာနှင့် မညီ၊ ရှုံးအနီး၌ လိုက်မည့်ပုဒ် လည်း မရှိ၊ သီမှန်လည်း မပါ။]

၅၅၀။ ဂမ ပေါ့ ဒီသုန္တ။ ॥ပရေသု—ကုန်သော တုံ ပေါ့ တွာ လူစွေး မာဒီသု တုံ၊ တဗ္ဗ၊ တဝေ၊ တုန်၊ တွာနဲ့ တွာ အစရှိကုန်သော တ ကာရာဒီ ပစ္စာယေသု—အစဉ် တ အကွဲရာရှိသော ပစ္စာည်းတို့ကြောင့်။ ဂမ စန ဟန် လူစွေးမာဒီနဲ့—ဂမ စန ဟန် အစရှိကုန်သော မကာရ နကာရန္တနဲ့—မ အကွဲရာ နဲ့ အကွဲရာ အဆုံးရှိကုန်သော ဓာတ္ထနဲ့—တို့၏။ အန္တာသု—အဆုံးဖြစ်သော မဲ နဲ့ အကွဲရာ၏။ နကာရော—နဲ့ အပြုသည်။ ဝါဟောတို့၊ အဂိုစိတ္တာ(ယ ပစ္စာည်းကျေ)—သွားအပ်ပြီ။ ပေါ့ က္ခာဗွား-၏။ မရှို—လမ်းတည်း၊ ဂမိတ္ထု ဂမနိယုံ—သွားထိုက်သော လမ်းခရီး၊ ခန့်—အဝေဒါရဏေ—အောက်သို့ စွဲခြင်း၌။ ဝါ—တူးခြင်း၌...၏။ [အဝ—အောက်သို့+ဒါရဏေ—စွဲခြင်း ဟူသည် “တူးခြင်း”ပင် တည်း။] အခနိတ္တာ(ယကျေ)—တူးအပ်ပြီ။ ပေါ့ ခနို့—မည်၏။ အာဝါဌံ—တွင်းတည်း၊ ခနို့တ္ထု—တူးထိုက်သောတွင်း၊ ကွစ်မာတူတျာဒီနာ—ဖြင့်။ ခန္တာသု—ခန်အဆုံး န၏။ ကတ္တာ—က အဖြစ်သည်လည်း၊ (ဟောတို့)၊ ခကို တ္ထု—တူးထိုက်သောတွင်း၊ ခနို့ယုံ ဝါ—လည်းရှိ၏။ ဟန်—ဟိုသာကတိသုံး၊ အဟန်တ္တာ—သတ်အပ်ပြီ။ ပေါ့ ဘန္တ္ထု ဟန်နိယုံ—၏။

မန်—ညဏေ။ [ဤမာတ်ကား ဟန်ဒီနို့၌ အာဒီ အရ ပုံစံတည်း။] အမည်တ္တာ—သိအပ်ပြီ။ ပေါ့ မန္တာဗွာ မနို့တဗွား—မည်၏။ ယပစ္စာယေ—ကြောင့်၊ စဝရှိဒီ—စဝင် အပြု အစရှိသော အိစိအရင်သည်။ (ဟောတို့)၊ မည်တ္ထု မည်နိယုံ—သိထိုက်၏။ [“မန် (လူ)တဗ္ဗ”ဟု ဖြစ်သည်အခါ ဒီဝါဒိဂိုလ်းဖြစ်၍ “ဒီဝါဒိဂိုလ် ယော” ဝါနာနိကာရ ယောဂိုလ်ဘကြုံ ယ ပစ္စာည်းသက်၊ တသေ စဝရှိဖြင့် ဓာတ္ထနှင့်တကွ ယ ကို ဥပြု၊ ဒွေးသော်လာ၊ မည်တဗ္ဗ စသည်ဖြစ်၏။]

ပူဇော်—အပူဇော်ယိတ္တာ—ပူဇော်အပ်ပြီ။ ပေါ့ လူတိ အတ္ထာ—၌၊ တဗ္ဗနဲ့ယာ (ဟောနှို့) စုရာဒီတော ကောကာယာတိ—သုတ်ဖြင့်။ အ ကတ္တာရှိပို-

ဟု ဖြစ်၏။ ဥပသာရနောင် ပခြားရုံဖြစ်မဲ န ကို က ပြု၍ “ပါပကိုယ်”ဟု ဖြစ်နိုင်၏။ ဤ ပါပုံကနိယုံကား “ပုံ+က”ဟု ၂ လုံးခြားနေသောကြောင့် က မပြုတော့ပြီ။ ဆုံး အတူ သံပြနောင် ဟ ခြားရုံဖြစ်မဲ “သံကုံယိယော”ဟု က ပြုနိုင်၏။ သံကုံယိယော ဦးကား က+ဟာ ၂ လုံးခြားနေသောကြောင့် က မပြုရ၊ သီမှန် “သံကုံယိယော၊ ပါပုံကနိယော”ဟု ပို့ရှိသည်။

တဗ္ဗာနိယောတီ ယောကိုဘာရောန-ဖြင့်၊ ကတ္တာကရအေသုပိ-ကတ္တာ၊ ကရိုက် အနက်တို့၏လည်း၊ (တဗ္ဗာနိယာ ဟောနှင့်) ယာ-ပါပုဏေနေ၊ နိယာတိ-ဝင့်မှ ထွက်မြောက်တတ်၏၊ ကူတီ နိယာနိကော-မည်၏၊ အရိယာမရှိ-အရိယာမဂ်တည်း။ [သို့ "အရိယ"ပါသည်။] ဂစ္စိုး-ရောက်တတ်ကုန်၏၊ ကူတီ ဂမနိယာ-တို့မည်၏၊ ဘောဂ-စည်းစိမ်တို့တည်း၊ နုဟာ-နုဟာသဒ္ဓါသည်၊ သောစေ-စင်ကြယ်ခြင်း၌...၏၊ ဇတေန-ဘုံး ဆပ်ပြာမှုန်ဖြင့်၊ နုဟာယတ်-စင်ကြယ်ရ၏၊ ဝါ-ရေချိုးရ၏၊ ကူတီ နုဟာနိယံ၊ စုနှုန်း-ဆပ်ပြာမှုန်တည်း။

“ଫହା”ବୁ ଆକାଶପ୍ରତିକ୍ଷିଦିନ ଉତ୍ତରଗ୍ରୂହିଣିଙ୍କ ଲମ୍ବନ୍ତିରେ ଉଚ୍ଚତାରେ ଯାଏନ୍ତି ଏହାରେ ବିଶ୍ଵାସ କରିବାକୁ ପାଇଲୁଛି ।
“ଫହାଯତି”କୁ ଫହାଯାଙ୍କ ଉତ୍ତରକୁ ଆଗିନ୍ତି ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ପାଇଲୁଛି ।
“ଫହା+ଆକିଯ”କୁଠାରେ ଉଚ୍ଚତାରେ ଯାଏନ୍ତି ଏହାରେ ବିଶ୍ଵାସ କରିବାକୁ ପାଇଲୁଛି ।
“ଫହାଯତି”କୁଠାରେ ଉଚ୍ଚତାରେ ଯାଏନ୍ତି ଏହାରେ ବିଶ୍ଵାସ କରିବାକୁ ପାଇଲୁଛି ।

မောဂလ္လာနှင့် "ဒါနိယာ-ပေးရုံဖြစ်သော၊ ဗြာဟွေတော့ပူလ္လား"ဟု သမ္မဝါဒအက်က်အနီးယူ သက်ပံကိုလည်း ပြု၏၊ ပါရုံခိုက်၏ ဝေါရာကလွှာ "အသာဝေါရာနီယာ

ဘာဝကမ္မာသူတိ အမိကာရော။

၅၅၃။ ဆောစာ။ ။ ဘာဝ ပေါ့ ဉာဏ်ယျှော်သု-ဉာဏ်ယျုံ အစရို သော ပြုယ်တို့၏ တေယျ ပစ္စယော-တေယျ ပစ္စည်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ)။

၅၅၄။ ကာရိတ် ဝိယ ထာနဗုဏ္ဍာ။ ။ [အနုပ်နှော-အနုပ်နှုတ်ဟူသည်။ အပွဲယောဂို-ပါမိုတို့၏ သုံးစွဲခြင်း မရှိသော အကွဲရာတည်း] ကာရာရာ နုပ်နှော-ကာ အနုပ်နှုတ်သော ပစ္စယော-ကို၊ ကာရိတ် ဝိယ-ကာရိတ် ကိုကဲ့သို့၊ အဋ္ဌဗျာ-၏၏၊ လူတိ-ဉြုံသုတ်ဖြင့်၊ ကာရိတာ ဖျေပဒေသော-ကာရိတ် ငဲ့ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကာရိတာနဲ့ အောင် လောပဲ-တဲ့ အနုပ်နှုတ်ချော်၊ အသံ ပေါ့ တောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂုံး-ဂုံးပြု။ လူ ကာရာဂမာ-လူ အကွဲရာလာ၊ ကတ္တုံ့-ပြုထိက်သော ကိစ္စသည်။ ကာရိယံ-မည်၏။ [“ကတ္တုံ့”သည် လိုရှင်းမဟုတ်၊ ရှေ့ခြံ ပြခဲ့ပြီ၊ ကာရိယံ၏ အနက်ကို ပြလို၍ ထည့်အပ်သော ပုဒ်ဖြစ်သည်။]

ဟရ-ဟရကော-ဆောင်ခြင်း၌...၏၊ အဟရိယိတ္တာ-ဆောင်အပ်ပြီ၊ ပေါ့ ဟရနှိုယ်-မည်၏။ ဘရ-ဘရကော-ဆောင်ခြင်း၌...၏၊ ဘရတ္တာ၊ ဘရနှိုယ်- ဘရနှိုယ်-ဆောင်ရွက်ထိုက်သော ဝန်၊ ဝါ-လေးသော ဝန်၊ လဘ-လဘကော၊ လဘတ္တာ လ္မား-ရတိက်သော ပစ္စည်း၊ ဝါ-လဘဘ်၊ ယဝတံ့ တလန့် ကျွဲ့ဖို့ သုတ္တာ-၌။ ကာရှုဟရကောန-ဖြင့်၊ ယဝတောာ-ယ အကွဲရာရှုသော၊ ဘကာရသာ-ဘကို၊ ဘကာရောာ-ဘပြု၊ ဒီတ္တာ။ ရှုပ်တွက်ပြသည်။ “လဘတ္တာ”

မဓား”ပုဒ်ကိုလည်း “အာသဝါ တို့၌ အတော့သူတိ အာသဝါနှိုင်ယာ”ဟု အမိကရဏ သာဓနဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “တဗ္ဗာနိယာ” ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကတ္တား ကရိတ်၏အပြင် သမ္မဝါန် အပါဒါဒ် အမိကရဏ သာဓနတို့လည်း တဗ္ဗာ အနိယ သက်ဟု ဆိုသင့်၏၊ အပါဒါနသာဓန၏ ပုံစံကိုကား ရှုကြပါလေ။

၅၅၅။ ဉာဏ်ယျုံ-သီအပ် သီထိက်၏၊ အာဒီဖြင့် “ဝိဒွေယျုံ မ အမညာထ-င့်ကို ပစ်ဖောက်ထိုက်၏ ဟု မှတ်ထင် ဘိ၏၊ (သုဝဏ္ဏသာမ ၁၁။), လဒ္ဓယျုံ လဘတေ မဇ္ဈား-သတ္တာဝါသည် ရတိက်သည်ကို ရ၏၊ (ဘူရိဒတ်)”သည်ကို ယူ၊ တေယျုံ တကို ဝိဒွေ့ကြပါကိုသို့ စီရင်။

၅၅၆။ အနုပ်နှော အပွဲယောဂို— ကေ ကယ စသည်၌ ဤ စသည်ကို အနုပ်နှုတ် ခေါ်ကြောင်း အနုပ်နှုတ် ထည့်ထားသဖြင့် အကျိုး ရှိကြောင်းကို အခြေပြု၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထို အနုပ်နှုတ်အကွဲရာကို ချေပစ်၍ ပါမိုတို့၏ သုံးစွဲခြင်း မရှိသောကြောင့် “န တသု သုတ္တုနှော်သု (ပါမိုတို့) ပယောဂေါ့ (သုံးစွဲခြင်းသည်) အတွေ့တိ အပွဲယောဂို”ဟု မြိုက်ဖွင့်သည်။

၌ “လဖိတ္ထု”ဟု ပါ၌ပျက်တတ်သည်။ သာသ (သီ၌ “သာသူ”) -အနုသိဒ္ဓိ မိုး-ဆုံးမခြင်း၌...၏၊ သာသီတဗ္ဗာ-ဆုံးမထိုက်၏၊ ကူးတိ သီသေသာ- (တပည့်)မည်၏၊ ကွန်မာတူတူဗုဒ္ဓနာ-ဖြင့်၊ အာကာရာသီ-သာ၌ အကိုး ကဲ ကာရော-ကဲ ပြု။ [သီ၌ “သာသာကာရာသီကာရော-သာသ၏ အကိုး ကဲဖြုံး”ဟု ရှိ၏။]

၀၈-ဝိယတ္ထုယ် ဝိစာယ်၊ ဏျေပစ္စယာဒီမိုး-ဏျေပစ္စည်း အစရှိသည်ကို [အာဒီဖြင့် ကာရိတ် မှည့်၊ က် အနုပန် ချေ၊ ဂုဒ္ဓိပြုတို့ကို ယူ။] ကတေ- သော်...အန္တာနံတိ အာနုပ်နှင့် ဝိစာယ် ဝိစာယ် ဝိစာယ် ဝိစာယ်။

၁၅၃။ ကုန် စေနံ။ ။ပရေ အကာရာနှုပ်နှင့် ပစ္စယ်၊ စ ဒ ကူးတိ စ၊ ဒ ဟူကုန်သော ဒတေသံ ဓမ္မဘဏ္ဍာနံ-ညူ။ ဓမ္မဘဏ္ဍာတို့၏၊ ကကာရု ဂကာရာဒေသော ဟောနှင့်၊ ကူးတိ-ညူသုတေဖြင့်၊ စသေး-စ၏၊ ဂာဒေသော-က ပြု။ ဝစ်နိယ် ဝိကျုံ - ဆိုအပ်သော စကား၊ ဘဇ်-သေဝိယ်-မိုးဝိအပ် ဆည်းက်ပ်အပ်ခြင်း၌...၏၊ ဘဇ်နိယ် ဘာရုံး-မိုးဝိအပ်သောဘုန်း၊ သသေး-၏၊ ဂါဒေသော-ဂ ပြု။

စိ-စယော၊ အစိယိတ္ထု-စိအပ်ပြီ၊ ပေါ် ထော် စေတ္ထု-စိအပ်သော ဝတ္ထု။ ကဲကာရာသီ-ကဲ၏၊ ကကာရော-စဟူသော၊ ဂုဒ္ဓိ-ပြု။ ယ ကာရာသီ-ယ၏၊ ဒိုတ္ထု-လာ၊ [စီ၌ ကဲကို ဏျေပြေကြာ့ အသံယောဂန္တသီ ဂုဒ္ဓိကာရိတေဖြင့်၊ တဗ္ဗာကြာ့ အညေသာစဖြင့် စိဂုဒ္ဓိပြု။] ဝိ နို့ ပုံဗ္ဗာ-ဝို့၊ နို့ ရှေးရှိမှု၊ ဒေါသသော စာတိ သူတ္ထု-၌၊ စရွေဟောန၊ စ ကာရာသီ-စ၏၊ ဆကာရော-ဆပြု၊ ဝိနို့စွေ ယျေ ဝိနို့နို့တ္ထု-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ ကိယာဒေတာ နာတိ-ဟူသော၊ ဝိနာဓိ ကာရ ယောဂဝိဘာရေနဲ့ဖြင့်၊ တဗ္ဗာနှုယ်တုံးတုံးနှုန်းဖြတ်ကြာ့လည်း၊ နာပစ္စယော-နာ ပစ္စည်းသက်း၊ ဝိနို့စွေတ္ထု၊ ဝိနို့နို့ယ်-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ [ဤ၂၂၂၂ကား နာပစ္စည်းသက်း၊ နာပစ္စည်းသက်း၊ ရှုံးပါပဏေ၊ အနုယိတ္ထု-ဆောင်အပ်ပြီ၊ ပေါ် ကူးတိ၊ နေယျေ၊ ပေါ် နေတ္ထု-မည်၏။]

သီသာ။ ။“သာသ+ဏျေ”၌ က် အနုပန် ချေချုံ “သာသူ”သုတိကြီးဖြင့် အကိုး ကဲ ပြုချုံ “သီသာ”ယောက်တံ့ချို့ သုတိဖြင့် ကာရဖြင့် သူကို သပြု၊ ဒွေဘော်လာချုံ “သီသာ” ဟု ဖြစ်သည်။

[ဆောင်] သာသ+ဏျေ၊ ရှိကာလဝယ်၊ သာသုဖြစ်စေ၊ နှုန်းချေလောာ၊ တစ်ထွေ သာရှိ၊ အကိုး ကဲကား၊ ကွန်မာတုံး၊ သုတိဖြင့် ပြုလျက်၊ ဆက်၍ တဖို့၊ ယောက်နှင့်၊ ဒွေဘော်ဆင်း၊ ပြီးလင့် သီသေသာ ရပ်။

କୃତିଗାନ୍-ବ୍ୟାନ୍ । ହାତୀଯକ୍ଷମିତ୍ୟାକୁ - ହାତୀ ରିହାର୍ଦ୍ ଅଛୁଣ୍ଡିଲ୍ ଶିଖିଲ୍ଲଣ୍ ଅପ୍ରତିକ୍ରିଦିତ । ଆଖିଠାରେ ମଧ୍ୟାଗରିତିଯା-ଫ୍ରିଦି । ଅକ୍ଷ୍ୟଗାନ୍ଧାନ୍ତ୍ର-ଅକ୍ଷ୍ୟବ୍ୟାପ୍ତି ବ୍ୟାନ୍ତିଲ୍ଲଣ୍ । ତତ୍ତ୍ଵିକାଂତ୍ୟାକୁ-ଫ୍ରିଦି । (ଆଖିଠାରେ) ॥

୭୭୭॥ କୁଟୋଳ॥ ॥କୁ ଲୁହି-ହୃଦୟେ ଓତପ୍ରା-ଗ୍ରୀ ଉଠମ୍ଭୁ ।
ପରବ୍ୟ କୃପତ୍ତିଯଦ୍ୟ-ଶୀ । ଚାତୁଷ୍ଟେଷ୍ଟ-ଚାତୁଷ୍ଟ୍ରକୁଣ୍ଡ । ବହା-ତର୍ଗୁ । ଅଳ୍ପା
ଓଦେବୋ-ଅଳ୍ପ ଅପ୍ରିଯାନ୍ତି । ହୋତି । ଚାତିତଙ୍ଗେ ହଙ୍ଗେ ହଙ୍ଗୁ ହଙ୍ଗୁ ହଙ୍ଗୁ-ପ୍ରତି
ହିନ୍ଦିନୀ ॥

କ୍ଷୁଦ୍ରାତ୍ମି ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଉପରେ।

၁၁၅။ ဘဏ္ဍာ ဘဏ္ဍာ ဘဏ္ဍာ ဟု ပုဂ္ဂိုလ် ကညာ စီးပွားရေးနှင့် ပြထားသော ကြောင့် အျေပစ္စည်းကို “ကမ္မ တိလိဂါ” နှင့် အညီ ကဲယော ဟု ဆိုလိုဟန်တော်၏၊ သိသော ပါ၌တော်များ၏ကား “သဒ္ဓိ ဘိက္ခာဝ ဘိက္ခာ ပေါ့၊ ဘဏ္ဍာ ကူမသို့ ဓမ္မ ဝိနံပေါ် ရှိခို့ ပိရှင့် ဝေယလ် အာပတိတဲ့”.....ပုဂ္ဂိုလ် အရှင့်တို့ရဲ့ “သယယုယာပါ မှာမ သိသိနှင့်နောက်တာလော အဘဏ္ဍာ ပုံနှင့်ရှိယာ”....ရဟန်းသစ် ဉာဏ်ဝါဒန်း၊ စသည်၌ ကတ္တားအဖြစ်သာ လာမ်း၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...“သဒ္ဓိ ဘိက္ခာ တာလော” ဟု ကတ္တား ပုံကို ပြထားသောကြောင့်တည်း၊ ထိုကြောင့် ဘဏ္ဍာ စသည်၌ အျေပစ္စည်း ကတ္တား ပော့ ဟု ပြောသင်း၏၊ “ဘဏ္ဍာ-ဖြစ်တိက်၏”စသည်ဖြင့် ပေး၊ မောဂ္ဂုဏ်းနှင့် ပို့ကာ ၌ သည်း “ဘဝတိတိ ဘဏ္ဍာ၊ ကတ္တာရိုယာ” ဟု ကတ္တားအနက်၌ ယ ပစ္စည်းသက်၍ ဘဏ္ဍာရပ်ကို စီရင်သည်။

၀၃-ဝိယတ္ထိယံ ဝိစာယံ၊ အဝန္တိတ္ထိ-ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ ပေါ့၊ ဝန္တိ ၀၃နိုင်း-မည်၏၊ ရသုတ္ထိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ၀၃ဗုံး-၀၃ဗုံး ဟူသည်၊ ဒေါသော-အပြစ် တည်း၊ ၁၃-ဉာဏ်ခေါ်-ယစ်မူး ရူးသွဲပြင်းမြှုံး၏၊ ဇတေန-ဟူ၍သောရည်ဖြင့်၊ အမန္တိတ္ထိ-ယစ်မူးပြီ၊ ပေါ့ ကြတ် မန္တိ မဒနိယံ-မည်၏၊ [သိမျှ၌ “မဒဂုဟကော နဲ့ မဒ ဓာတ်ကို ယူခြင်းကြောင့်၊ ကရဏေပိ-ကရိုက်း အနက်မြှုံးလည်း၊ အျေ ပစ္စယော-အျေပစ္စည်းသက်”ဟု ရှိသေး၏။]

အဝန္တိတ္ထိ ပေါ့၊ ရသုတ္ထိ—“၀၃+၁၅” ကာရိတ်မည်၊ ကို အနပန် ချေ၊ ကာရိတ် ပစ္စည်းကြောင့် ၀၈၈။ အကို အာဝန္တိပြု (ဂါ်+ယဲ) ဤသုတ္ထိဖြင့် ဓမ္မန် ဒိန့် တက္က ကျေကို ဖြေပြု၊ ဤ၌ ကအနပန် ချေချုပ် ကျေနှင့်သော ယကို ဘူတာ ပုံ့ပုံကတ်ကန်းဖြင့် အျေဟု ခေါ်သည်။] ကွဲပဲစာတု သုတ်ကြီးဖြင့် ဝါ၌ ရသုပြီ။ [“ရသုတ္ထိ-အျေ ပစ္စယော ပရွော ဓမ္မန်သာရသု ရန္တိ ကရိုက်း ကတေ ဇ္ဈာတ်အာအေသေ ကတေ ပေါ့ ရသုတ္ထိ”... နှင့်ကာ။]

ဝန္တိဒေါသော— ၀၃ဗုံး အရ “ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုထိုက်သော အပြစ်ကို ယူ”ဟု သိလေလို့ “ဒေါသော”ဟု အဘီယောကို ထည့်ပြသည်၊ ချွဲအဲ—“၀၃ဗုံး ဒေါသော သောရိုယံ”ဟူသော အဘီစာန်နှင့်အညီ ဝန္တသွေ့သည် “အပြစ်ဒေါသ”ဟူသော အနက်၊ “တိုးအပ်သော စည်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ထိုတွင် စည်ကို ဟောရှုံး “ဂါ်သိယတေ-မည်”စေ အပ်၏။ ဟု ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်တက္က ဟောတူကဗျာ သာဓမ္မကြောင့် ဝန္တမည်၏။ ၀၃ဓာတ် ကာရိတ် တေ ပစ္စည်း၊ အျေ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏။ ကာရိတ် တေ ပစ္စည်း၌ ထာ အနုစ် ချေချုပ် ကိုလည်း သုတ်ကြီးပြုခြင်းမည်။ ဤ ဝန္တိယံ၌ ဝန္တသွေ့ကား သွေ့ ကမ္မသာစေနဲ့ ဖြစ်၍ “ကဲ့ရဲ့ ပြောဆိုထိုက်သော အပြစ်ကို ဝန္တခေါ်သည်”ဟု ပြလို့ “၀၃ဗုံး-ဒေါသော”ဟု မိမိသည်။ [သိမျှ၌ကား：“အဝန္တိ-ဒေါသော”ဟု ရှိ၏။ ထို့၌ အ သွေ့သည် အနက်သိုးစွာ မရှိ၊ ဝန္တအနက်ဖြောက်သွားဖြစ်သော “တူးဘဝိတ္ထိ” သွေ့တည်း၊ ဥပမာ- “လာဗု-အလာဗု”ဟုရှုံး အသွေ့ကိုဂဲ့သို့တည်း၊ “အဝန္တသွေ့ ဒေါသတွော ဂါရယ့်ပရိယာယတ္ထာ အ သွေ့သု စ တူးဘဝိတ္ထိတောတိ အာဟ-သာဝို့တိ သဒေါသာတိ”... သိလက္ခန့်နှင့်ကာသစ်၊ မဟာသိဟနာဒာဒုတ်၏။]

မဒဂုဟကောန ပေါ့၊ **အျေပစ္စယော**—[ဤ ဝါ၌ကို နှိုက်လည်း ဖွင့်သည်။] ၀၃ ဓာတ်ဖြင့် ၃ကာရွှေ ဓာတ်ဟူသမျှကို ယုနိုင်ပါလျက် “၀၃ မဒ”ဟု မဒဓာတ်ကို အဘယ့် ကြောင့် သိုးစွာ ဆိုပါသနည်း-ဟု မေးဇုတ်ရှိ၍။ “မဒဂုဟကောန”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းကား-မဒဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော မဇ္ဇာသွေ့သည် စိတ်စေတနာ မရှိသော သောရည် အရက်ကို ဟော၏။ ထို သောရည်၌ ယစ်မူးတတ်သော ကူးဘဝိတ္ထိ-ယစ်မူးအပ်သော ကမ္မသာတ္ထိ မရှိ၊ ယစ်မူးကြောင်း ကရဏေသွားသာ ရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ မဒဓာတ်ကို ၀၃ဓာတ် ဖြင့်ယူရသော ၃ကာရွှေဓာတ်၌ သွေ့လျင် ကဲ့သော ထင့်ဖွေယံ၍သောကြောင့် မသွင်း၊ ဘ သိုးစွာ ယူခြင်းကြောင့် မဇ္ဇာ အျေ ပစ္စည်းသည်။ ဤ မဇ္ဇာန်တက္က နောက်နောက် ရုပ်ချားမြှုံးလည်း ရန္တိပြုခြီးမည်။]

ဂမ့်, သပ္ပါ-ဂတိမို့၊ ဂန္တ္တဗြိုံ-ရောက်ထိုက်သော အရပ်သည်၊ ဂန္တ္တဗြိုံ-မည်၏၊ ယူဇ္ဇာ-ယောဂေး-ယူဉ်ခြင်းမြို့...၏၊ အယူနိတ္ထာ-ယူဉ်အပ်ပြီ၊ ပေ၊ ယောဂုံး- (ယူဉ်)မည်၏၊ နိယောန္တာဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ဂရဟာ-နိန္ဒာယုံ-ကဲ့ရဲ့ခြင်းမြို့...၏၊ အကရယိုတ္ထာ-ကဲ့ရဲ့အပ်ပြီ၊ ပေ၊ ကူးတိအတ္ထာ-မြို့၊ အျေပစ္စည်း၏၊ ကူးမိနာ-ဤ၏ သုတေဖြင့်၊ ဓမ္မန္တာနှင့် သဟ၊ ယူဇ္ဇာ သော-ယူပြီ၊ ဂရဟာ-ဂရ သဒ္ဓါ၏၊ ဂရရာဒေသာစ-ဂါရ လည်းပြီ၊ ဂါရယော၊ ယူ၊ ယုံ၊ ဂရဟာထိုယ်-ကဲ့ရဲ့ထိုက်၏။

အာဒီသဒ္ဓာန်-ဖြင့်၊ အဆောင်ပါ- (၀၃-၂၁-ဂမ-ယူဇ္ဇာ တို့မှ) အခြား လည်း ဖြစ်ခိုက်နေသာ၊ ၃ မ ၆ ဟန္တာ-၃၊ ၁၊ ၉၊ ဟ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့ ကို၊ ဂယ္တာန္တာ-ယူအပ်ခိုက်၏၊ ၀၃-ဝိယလ္ထာယုံဝိစာယ်၊ ဂန္တတော်-ဆုံးအပ်၏၊ ၀၁၊ ၀၃နိယုံ-ဆုံးထိုက်၏၊ (ကူးတိ-ကြောင့်) ဂန္တဗြိုံ-မည်၏၊ (စုန္တာယ ဝါကျေ တည်း)၊ ၁၃-ဂတိမို့၊ ပဇ္ဇန်နိယုံ-လျည်ပြောင်း ရွတ်ဆုံးအပ်သော ဝါကျေ အထူး သည်၊ ပန္တဗြိုံ-ပဇ္ဇမည်၏၊ ဂါထာ-ဂါထာတည်း၊ ခါ၍-ဘက္ကဏာ-စားခြင်းမြို့...၏၊ ခဇ္ဇတော်-ခဲစားအပ်၏၊ ကူးတိ၊ ခန္တဗြိုံ-မည်၏၊ ခါ၍နိယုံ-ခဲဖွယ်တည်း။

၃မ့်-၂မန္တာ-ဆုံးမခြင်းမြို့...၏၊ အဒ္ဓာန်-ဆုံးမအပ်ပြီ၊ ၃မ္မတော်-ဆုံး ဒမ္မာ-ဆုံးသတိ-လတုံး၊ ကူးတိ ဒမ္မာ-မည်၏၊ ၂မန္တယော-ဆုံးမထိုက်သူ၊ ဘုံး-

နိယောန္တာဝါ—နိုး ပုဂ္ဂယူဇ္ဇာ၊ အျေ ဤသုတေဖြင့် စွဲပြုလိုဟန် တူသော်လည်း ကော ရွှေ ဓာတ်နောင် ရဲ ပြုသောကြောင့် ဤသုတေဖြင့် မစီရင်နိုင်၊ ထဲ အနေနဲ့ ချေပြီးနောက်၊ ရွှေခြီးပြီး၊ ယဝေတံ သုတေသူ့ ကာရာသူ့ဖြင့် ယပင့် ရှိသော ၃ ကို ၁ ပြု၊ ဒွေဘေးလာ၍ ပြီးသင့်သည်။ [နောက်၌ ဘေး၌ ရပ်တွက်ပုဂ္ဂိုလ် နည်းမြို့] ဂမ့် ဂါရယော သသည်တို့ လွယ်ပြီ။

အာဒီ ပေ၊ ကူးတို့—တို့ကား၊ “ဂရဟာကာရာဒီဟိ”၌ အာဒီဖြင့် ယူရသော ပုံစံ တို့တည်း၊ ဂန္တဗြိုံ ဘေးမနိမိ၌ “ကျေ”ဟု ယ ပစ္စည်းဖြင့် ပြု၏၊ “ဂါထာ မဟုတ်သော ရွတ်ဆုံးထိုက်သော ပုံအပေါင်း”ဟု ဖွင့်၏၊ ထို ပုံအပေါင်းကိုပင် ယခုကာလျှော စုန္တာယ ဝါကျေ ဟု ခေါ်သည်၊ သုတေသာ် ဂန္တ ဝါကျေကား စုန္တာယ အပြင် အမျိုးမျိုး ရှိသော်၏၊ ပဇ္ဇကို “ပဒ္ဒ”ဟု ယ ပစ္စည်းဖြင့်ပင် ပြု၏၊ “ကဝိကတော်-ကမ္မာဆရာတို့ ပြုအပ်သော၊ စတုစရကာတွက်-အခြေ င ချောင်းသဖွယ် အထည်ကိုယ် င ပါဒီရှိသော၊ ဝါကျေသော-ဝါကျေအထူးမြို့ ဖြစ်၏”ဟု ဖွင့်၏၊ င ပါ၍ ရှိသောကြောင့် တစ်ပါဒ်နှင့် တစ်ပါဒ်ပါဒ် လွှဲည့်လည်း ပြောင်းရွှေ့တော်ရကား ကလ္လားယော အျေ ပစ္စည်းဖြင့် “ပဇ္ဇ”ပြီး စေရလျှင် “ပၢ-ဂတိမို့”ဟူသော ဓာတ်နှင်းနှင့် သာ၍ သင့်ဖွံ့ဖြိုးရှိ၏၊ ဤမြို့ကား ရှုပသီခို အလို ကံဟော အျေပစ္စည်း ဟု ကြော်၍ “လျည်လည် ရွှေ့ပြောင်း၍ ရွတ်ဆုံးအပ်သော ဂါထာ”ဟု ကြိုရတော့သည်။

ပါလန် ဗျာဝေဟရအောင်သူ၊ အဘုံးနှင့်-စားအပ်ပြီ၊ ပေါ့ ဘောဂုံ-မည်၏၊ ဘောဂုံ
ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ကာရွှေဟရအောင်-ယဝတ်၌ ကာရသဒ္ဓါဖြင့်၊ ရှုသာ-ယပင့်
ရှိသော ၏၊ ကောရော-ဖြူ၊ ဂဟောတ္ထံ-ယူထိက်သော ဝတ္ထာည်၊ ဂယ့်-
မည်၏၊ လူစွာခို-တည်း။

အာကာရွှေတော့ ပန်-အာကာရွှေဓမ္မတတ်မှ နောက်၌ (ဥဒါဟရ၏ကား)၊
[သုတ်၌ ဂရဟရအောင်တိုင်အောင် ပုစ်ပြီး၍ အာကာရွှေပုစ် ပြလိုသောကြောင်း
“အာကာရွှေတော့ ပန်”စသည်မိန့်။] ဒါ-ဒါနေ၊ အဒိယိတ္ထံ-ပေးအပ်ပြီ၊ ပေါ့
ကူးတိ အထွေး၊ အျေးပစ္စသော၊ တသာ-ထို ကျေပစ္စည်းကို၊ ကူမိနာ-ဤသုတ်ဖြင့်၊
ဓမ္မတွေ့နှင့်-ဓမ္မတုန် ဖြစ်သော၊ အာကာရောန်-အာနှင့်၊ သဟ၊ ပေါ်သော-
အယျာ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒေယျာ၊ ဒါတ္ထံ-ပေးထိုက်သော ဝတ္ထာ။ [ဒေယျာ
သာ လိုင်းပြစ်သော်လည်း ဒါတ္ထံနှင့် ဒေယျာသည် ပရိယာယ်တည်း-ဟု
သိစေလို၍ “ဒါတ္ထံ”ထည့်သည်၊ နေရာတိုင်း ဤနည်းချည်း။] အနီယော-
အနီယာ ပစ္စည်း၌၊ သရလောပေါ်တွေ့ခိုနာ-ဖြင့်၊ ပုံမှန်သရသာ-၏၊ လောပေါ်-
ကျေခြင်းသည်၊ သမ္မတွေး-သော၊ တတွေးဝ-ထို သရလောပေါ်စသော သုတ်၌
ပင်၊ တုဂ္ဂဟရအောင်-ဖြင့်၊ နိသောတွေး-တားမြစ်၍၊ သရသရရေ လောပန္တိ-
သုတ်ဖြင့်၊ အာကာရော-အာ အကွဲရာကို (ဒါ၌ အာကို)၊ လူတွေး-ချေအပ်ပြီး
သော်၊ ပရသရသာ-နောက်သရ၏၊ (အနီယုံး အ၏)၊ ဒီပော့-သည်း
(ဟောတိ)၊ ဒါနီယုံး-ပေးထိုက်သော ဝတ္ထာ။

ဘောဂုံရုပ် ဒီရင်ရာ၌ မြန်မာမှတ်ယုသာဇာရော”ဟု ရှိ၏၊ စဝ်
ဆိုင်ရာ ဖြစ်၍ တသာစဝ် သုတ်ဖြင့်သာ ဒီရင်ယု ရှိ၏၊ သို့သော် ယ ပစ္စည်း သက်
သက် မဟုတ်၊ အျေးပစ္စည်းပြစ်၍ ထို သုတ်၏ အရာလည်း မဟုတ်နိုင်၊ ပုံမှန်ပွဲနှင့်
ကား သာသွေး မဆိုင်၊ သိမှု၌ “ကာရွှေဟရအောင် ယသာဇာရော”ဟု ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်းပင်
တော်သေး၏၊ သို့သော် ယရာည်း ဒု ပြုသည် မဟုတ်၊ “ဘုမ်ယ”ဟု ဖြစ်သော အခါ
ရေးဦးစွာ ဂုဒ္ဓိပြု၍ ယဝတ်၌ ကာရသဒ္ဓါဖြင့် “ယော”ကို ဒု ပြု၍ ဒွေဘော်လာရသည်၊
ထိုကြောင်း “ကာရွှေဟရအောင် ရှုသာ”ဟု သော်လည်းကောင်း၊ “ယဝတော့ သော”ဟု
သော်လည်းကောင်း ရှိသာင့်သည်၊ နောက်၌ ဤစာသွားများကို တွေ့ရှိုးလတဲ့။ [ခုံး
တိုင်အောင် ဝဒ အရ ဒကာရွှေစုတည်း၊ ဒမ္မ ဘောဂုံ ဂယ့်တို့ကား အစဉ်အတိုင်း
ဂမ္မ-ယုံ-ဂရဟနှင့် တုသော အာဒိအရ ယူရသော ဓာတ်တို့တည်း၊ ရှုပြီးပုံ ထင်ရှား
ပြီ၊ ဒါဒီယုံ စသည်တို့ကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ အသိစေယျာတို့သာတည်း။]

ပါ-ပါနေ၊ အပီယိုဉာ-သောက်အပ်ပြီ၊ ပေါ့ လူတိ-ကြောင့်၊ ပေယျုံ၊
ပါတ္ထဲ၊ ပါနိယ်-မည်၏၊ (သောက်ထိုက်သော သောက်ဖွယ်)၊ ဟာ-စာဂေ၊
အဟီယိုဉာ-စွန့်အပ်ပြီ၊ လူတိ၊ ဟေယျုံ၊ ဟာတ္ထဲ၊ ဟာနိယ်-(စွန့်ထိုက်သော
ဝတ္ထဲ) မည်၏၊ မာ-မာနေ-နှင့်:ယူဉ်ခြင်း၌...၏၊ အမီယိုဉာ-နှင့်:ယူဉ်အပ်ပြီ၊
ပေါ့ လူတိ မေယျုံ မာတ္ထဲ မိန့်တ္ထဲ-(နှင့်:ယူဉ်အပ်သော ဝတ္ထဲ) မည်၏၊
မေတ္ထဲဝါ-လည်းရှိ၏။ [သို့ "မိန့်တ္ထဲ မေတ္ထဲဝါ" ဟု ရှိသည်။ ထိုအတိုင်း
သာ "မိန့်တ္ထဲတိဒ္ထဲ ကွဲစိစာတွာအိန္ဒ စာတွေနသု လူကာရော၊ ကိယာအိတောာ
နာတိ (ကတ္တရိအလိုက်ကြော်သော ယောဂိုလာဘကြံ့) နာ ပစ္စယော၊ မေတ္ထဲ
တိ ဒ္ထဲ လူကာရာဂမ သရာသရေလောပ္ပါး ပုံမွှေလောပေ (မာ၌ အာ
ချေခြင်း)ကို၊ ကတော်၊ ကွဲစာသဝဏ္ဍာ လုတ္ထဲတိ လူကာရသောကာ ရော။
ဟူသော ဋီကာနှင့် ညီသည်။]

ညာ-အဝေးမေးနေ၊ အညာယိုဉာ-သီအပ်ပြီ၊ ပေါ့ လူတိ ညျယျုံ ညာတ္ထဲ
ညာတေယျုံ-(သီထိုက်သော ဝတ္ထဲ) မည်၏။ [သို့ "ညာတေယျုံ" ပါသည်၊
တေယျုပစ္စည်းသက်] ညာသု အောင်နာတိ-သူတ်ဖြင့်၊ အာဇာသော-အပြုပြီး
သော်၊ ကိယာအိတောာနာတိ-ဟူသော၊ ဝိနာခိကာရေနာ-ကတ္တရိအလိုက်ကို
ကြုံသော၊ ယောဂိုလာရေနာ-ဖြင့်၊ နာပစ္စယော-နာ ပစ္စည်းသက်၊ လူကာရာ
ဂမေးစ-လူ လည်းလာ၊ အနိုတ္ထဲ၊ ဝိအေနိယ်-(သီထိုက်သော ဝတ္ထဲ) မည်၏။
[နာပစ္စည်းမသက်လျှင် "အာဇာသော နာမှို့" ဟု ဆိုသောကြောင့် အ မပြုနိုင်၊
ထိုကြောင့် ရုပ်သီခိအလို "ဝိအေနိယ်" ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ သို့ သော် စာတို့
နာပစ္စည်းမပါဘဲ "ဝိအေနိယ်" ဟုချေည်း ရှိသည်။ ထိုသို့ ရှိရှုံး နာပစ္စည်းကို
ချော်] ချာ-ပကထနေ-ပြောဆိုခြင်း၌...၏၊ သချုပ်ယျုံ-ရောဘက်
ထိုက်သော ဝတ္ထဲ။ လူစွာအိုး။

၅၅၇။ ကရမှာ ရိုစ္စ။ ။။ပေါ့ ကရမှာတုယော ရိုစ္စပစ္စယော ဟောတိ။

၅၅၈။ ရှိုရဇ္ဈာရာအိုးနာ။ ။။ပရော-သော၊ ရကာရာနှုန်းဖွဲ့စွဲ-ရ
အနုပစ်ရှိသော၊ ပစ္စယော-ကြောင့်၊ ရာဒီ-ရ အနုပစ် အပိုင်းအခြားရှိသော၊

၅၅၉။ ရကာရာနှုန်း-သူတ်၌ "ရိုစ္စ" ကို "ရကာရာနှုန်း" ပစ္စယော ပရော" ဟု
ဖွင့်၏၊ ထို အဖွင့်အရ "ရော+အသု အတ္ထိတိ ရော၊ တသို့ ရှိုစ္စ" ဟု ဖြူး "အသု-တ္ထိ
ပစ္စည်း၏၊ ရော-ရှိ အနုပစ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏" ဟု ပေး၊ ရော၌ အသုတ္ထိအနက်ဝယ်
ကာ ပစ္စည်းသက်။

ပစ္စယ ရကာရ မရိယာဒေါ—ပစ္စည်းဖြစ်သော ရ အက္ခရာ အပိုင်းအခြားရှိသော သလွှာ—သော၊ ဓမ္မတွေ့—ဓမ္မတ်၏ အဆုံးသည်၊ နော—ကျေသည်၊ ဟောတိ၊ လောပဲ—သို့၊ အာပဇ္ဇတော—၏၊ လူတိ အထွေး—နက်။ [ရှုနွောတိ အထွေး ရနွော ဟူသော ဤပါမြန်၊ ရကာရရော—သည်၊ သန္တိဇော—သန္တိမြို့ ဖြစ်၏၊ ဦးကာမှာ၊ လည်း ဤဝါကျပါနေသောကြောင့် ရွေးပါ၌ ဟုတ်ချင်မှဟုတ်မည်။] ကထ္တဗုံး—
ပြုထိုက်သော အမှုသည်၊ ကိုစ္စံ—မည်၏၊ ရိုစွာတိ ယောဂဝိဘာရောန—ဖြင့်၊ ဘရာဒီတောပဲ—ဘရ အစရှိသော ဓမ္မတ်မှနောက်၌လည်း၊ ရိုစွာပစ္စယော—ရိုစွာ ပစ္စည်းသက်၊ ယထာ—ကာ၊ ဘရုံယတိ—မွေးမြှုံအပ်၏၊ လူတိ ဘန္တာ၊ သရု လောပဲ—နောက် လူသရရေး။ [“ပရလောပါ”ရှုလျင် သာ၍ ကောင်းမည်။] လူ—လူဓမ္မတ်သည်၊ ဂတိမို့၊ ပတိဇတော့—ရွေးရှုရောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ၊ ပဋိနွော—မည်၏။

ရာဒီ ပစ္စယ ရကာရ မရိယာဒေါ—ရာဒီ၌ “ရ”အရ ပစ္စည်းပါသော ရှု အန်ဖန်ကို ယူ၍၊ “အာဒီ”၏ အန်က်ကိုလည်း မရိယာဒေါ (အပိုင်းအခြား)အန်က်ကို ယူပါ—ဟု သော်လိုသောကြောင့် “ရာဒီ”ကို “ပစ္စယရကာရမရိယာဒေါ”ဟု ဖွင့်သည်။

နော ဟောတိ လောပ ဓမ္မတော—“နော”အရ ကျေပျောက်ခြင်း အန်က်ကို ယူစေလို၍ “လောပ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ကရု+ရိုစွာ”ဟု ရှိရှုမှု၌ ရှု အန်ဖန်ရှိသော ရိုစွာပစ္စည်း ကြောင့် ရှု အန်ဖန်ဖြင့် ပိုင်းမြှားလျှော့ရှိသော ဓမ္မတ် ၏ကို ချေပါ၊ “ရှု အန်ဖန်နှင့်တော့ ဓမ္မတ် ရှု ကိုပါ ချေပါ”ဟုလို၊ ဤသို့ ချေ၍ “က+ိုစွာ” ဖြစ်သည့်အပါ ခွင့်း၊ ချေ၊ ကပ်၍ “ကိုစွာ”ဟု ဖြစ်သည်။ [တစ်ချို့ကား ဓမ္မတ်နှင့်ချေရှု၌ က ၏ အသရပါ ချေ၏၊ ထိုသို့ ချေလျင် ဘစ္စာ၌ ကပ်ဖွယ်သရ မရှိဘဲ ဖြစ်လတဲ့။]

ရိုစွာတိ ပေါ့ သရလောပါ—“ကရမှာ ရိုစွာ”၌ ရိုစွာ ဟူသော ဦးဓမ္မတ် ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရ မဟုတ်သော ဘရ စသော ဓမ္မတ်နောင်လည်း ရိုစွာ ပစ္စည်း သက်၊ ရှု အန်ဖန်နှင့်တော့ ဓမ္မတ်ချေ၍ “ဘ+ိုစွာ”နောက်သရ ချေ၍ “ဘုစွာ”ဟု ဖြစ်၏၊ နောက်သရ ချေရှု၌ “သရလောပါတိ ကွစ်ဓမ္မတ်အာ”ဟု ဦးကြိုကာဖွင့်၏၊ သန္တိစပ်ရာ ဌာန မဟုတ်သောကြောင့် ဝါပရရာဖြင့် မချေဘဲ ကွစ်ဓမ္မတ်ဖြင့် ချေဟန် တူသည်။ [“ကောမာရာဘ္ဗာ”ပုဂ္ဂကား “ကုမာရေနာ—အဘယ မင်းသားသည်၊ ဘတော—မွေးစား အပ်သူတည်း၊ ကုမာရာဘတော—သူ”ဟု ဖြစ်ပြီးမ သထ္တတ်၌ အျေ ပစ္စည်းသက်၍ “ကောမာရ ဘုစွာ”ဖြစ်သည် ဟု သီလက္ခန့်လိုကာတို့ ဖွင့်ကြသည်၊ ဒေါသသစသုတေသန၏ ကစ္စည်းလိုက်းကား တစ်မျိုးဆိုသေး၏။]

ပတိ တော့နွောတိ ပဋိနွော—“ပတိပုစ္စ လူ+ရိုစွာ” ဤ၌ ဓမ္မတ်၏ အဆုံးဟူ၍ မရှိ၊ လူဓမ္မတ်သာရှိ၏၊ ထိုကြောင့် ရနိုရနွော—သူတ်ဖြင့် ရှု အန်ဖန်နှင့်တော့ လူကိုပင် ချေစေ

၅၅၉။ ပေသာ ၁၇၈၊ ကိန္ဒာ။ ၁၇၈ အတိသရှု ပတ္တကာလ
ကုတိ-ပေသ, အတိသရှု, ပတ္တကာလ ဟူကုန်သော၊ စတေသူ အထွေသူ
ကိုစွဲ ပစ္စယာ ဟောစိုး ပေသနဲ့ နာမ-ပေသန မည်သည်။ ဘဝတာ-အရှင်
သည်၊ လူအံ-ဤကိစ္စကို၊ ကတ္တဗုံး-ပြုထိက်၏၊ ဝါ-ပြုရမည်၊ ဝါ-ပြုပါလော၊
ကုတိ-ဤသို့၊ အာဏာပန်-စေခိုင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အချေသနနှုံ-
တိက်တွန်းခြင်းသည်လည်းကောင်းတည်း၊ အတိသရှုနဲ့နာမ-အတိသရှု မည်
သည်၊ မယာ-အကျွမ်းဖို့သည်၊ လူအံ-ဤအမှုကို၊ ကတ္တဗုံး ကို-ပြုထိက်ပါ
သလော၊ ဝါ-ပြုရမှုပါလေား၊ ကုတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌသုဝါ-မေးအပ်သော အမှုကို
သော်လည်းကောင်း၊ ပါကော-သတ္တဝါကို၊ နှုန္တဗွာ-မသတ်ထိက်၊ ဝါ-
မသတ်ကောင်း၊ ကုတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ ပဋိပတ္တးသုန် မှုခေန-
ကျင့်ဝတ်ပြခြင်းကို အမှုးပြုသဖြင့်၊ ကတ္တဗုံးသုဝါ-ပြုထိက်သော အမှုကို
သော်လည်းကောင်း၊ အနည်း-ခွင့်ပြခြင်းတည်း၊ ပတ္တကာလော-ပတ္တကာလ

လိုဟန် တူသည်၊ သို့သော် မူလဓာတ်ရင်း လုံးလုံး ပျောက်သွားရမည်မှာ မသန့်တော်
သကဲ့သို့ ထင်၏၊ ထို့ကြောင့် ပတ် ပုံးလုံးတောတ် တပစ္စည်းဖြင့် “ပတိတော”ဟု ပြီးပြီးမှ
ဒွေးတော်လာ၍ (ဘအော် လွှာကို စွဲ)ကစ္စည်း ရအုံ (ပြုသုက္ခာသို့)
လွှာကို စွဲပြု-ပတိ
ကိုလည်း ပဋိ ပြု၍ “ပုံးဇွာ”ဟု ပြီးစေရရှုပ် သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။ တွာပစ္စယန်
ဖြင့် ပဋိစွဲ ဟု တစ်နည်း ပြီးနိုင်သောသည်။ “စက္ခု ပုံးဇွာ” စသည်၌ လာသော ပဋိစွဲပုံးမှာ
တွာပစ္စယန်သာတည်း၊ [စနစ္တ် ဟိရရွှေ့ ယောက်ဘာကုံး ကြည့်။]

၅၆၀။ ပေသနဲ့ နာမ ၁၇၈၊ အချေသနနှုံ—“သင်သည် ဤအမှုကို ပြုထိက်၏၊
ပြုလော”ဟု အထက် လူက အောက်လူကို စေခိုင်းခြင်းသည် အာဏာပန် မည်၏။
“အရှင်သည် ဤအမှုကို ပြုထိက်၏၊ ပြုတော်မပါ”ဟု အောက်လူက အထက်လူကို
တိက်တွန်း တော်းပန်ခြင်းသည် အချေသန မည်၏။ ထိုသို့ စေခိုင်းခြင်း တိက်တွန်း
ခြင်း အနက်သည် ပေသ မည်၏။ [သတ္တတ္တာ “ဘဝ”သည် တုမှု၏ ပရီယာယ်တည်း၊
ထိုကြောင့် “ဘဝတာ-သင်သည်”ဟု ပေးလိုက ပေးနိုင်သည်။]

အတိသရှု ၁၇၈၊ အနည်း-အသိ ပုံးသချ်(သဇ္ဇာ)ဓာတ်သည် စွန့်လွှတ်ခြင်း
အနက်ကို ဟော၏၊ ထိုကြောင့် “တစ်စုံတစ်ယောက်က ဤအမှုကို ပြုရမှုပါလား”ဟု
မေးသည့်အခါ ပြုလော”ဟု ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းသည် ထို အမှုကို စွန့်လွှတ်ရာ ရောက်၏။
ထိုကြောင့် “အတိသရှုနဲ့နာမ ကိုမိုး ကတ္တဗုံးထိ ပုဋ္ဌသု ဝါ အနည်း”ဟု ပုံးမ တစ်နည်း
ဖွင့်သည်၊ အေသိတော် ပညာတွော ပုံးဇွာ ပုံးဇွာ ပြုသော သာရတ္တုလိုကာ စသည်တို့၌ “အတိ
သနှုန်း-ပဟောဓန်”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အတိပုံးသော စေခိုင်းအနက်
ကိုလည်း ဟော၏၊ ထိုကြောင့် “ပါကော နှုန္တဗွာ-သုအသက်ကို မသတ်ကောင်း၊
အဒိန့် နဲ့ အာဒိတွေ့၊ ကာမေသုမို့စွာ နဲ့စရိတ္တာ၊ မှသာ နဲ့ ဘဏ်တွေ့”စသည်ဖြင့်
တရားလမ်းနှုန်းကို သိစေခိုင်းသည်လည်း အနည်းပင် မည်၏။ ထိုကြောင့် “ပါကော

ဟူသည်။ သမ္မတ္ထသမယာ-ဆိုက်ရောက်လာသော အချိန်တည်း၊ ယော-အကြောင်သူသည်။ အတွေနော-၏၊ ကိစ္စကရဏ သမယ်-ကိစ္စပြုချိန်ကို၊ အနုပ ပရီတို့တွာ-မရုံးစမ်း မဆင်ခြင်များ၊ ဝါ-အမှတ်တဲ့ နေလျက်၊ နဲ့ ကရောတိ-မပြု၊ တသေး-ထို မပြုသောနေသူအား၊ သမယာရောစန်း-အချိန်ကို ပြောခြင်း တည်း၊ တတ္ထ-ထို အချိန်ကို ပြောပြရှုံး၊ အဇူးသူန်း-တိုက်တွန်းခြင်းသည်။ နှစ်ဦး-မရှိ၊ လူတို့-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ တေစ-ထို ပေသအနက် စသည့် စီရင်အပ်သော ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ဘာဝကမ္မသူ ကိစ္စတ္ထခဲ့တွေ့တို့ ဟူ၍၊ ဂုတ္တတ္ထာ-မိန့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘာဝကမ္မသူဝါ-တောာက့ အနက်တို့မြှင့်ပင်၊ ဟောနှို-ဖြစ်ကုန်၏။

တာဝါစာ၊ ပေသနေ့-စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း အနက်၍၊ (ဥဒါဟရဏ်-ကား) ဘဝတာ-သည်၊ ကမ္မား-အမှုကို၊ ကရိယတု-ပြုအပ်လော့၊ (အာဏာ ပန့်) ဝါ-ပြုအပ်ပါလော့၊ (ရုံသေစာ တောင်းပန်သော အဇူးသနအနက်) လူတို့ အတ္ထာ-၌၊ လူမိနာ-ဤသုတေသန်း၊ တဗ္ဗာနိယာ(ဟောနှို့) သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်။ [ေတွနရကို တဲ့ ပြောခြင်း၊ အနီယံ့ နဲ့ ကဲ ပြောခြင်း အစီအရင်သည်။] ဂုတ္တနယမဝါ-တည်း၊ ဘဝတာ ကမ္မား-ကတ္ထား-ပြုလော့၊ ဘဝတာ ကိစ္စာကုန်း-လော့၊ အတိသရော-စွန်လှုတ်ခြင်း၊ ခွင့်ပြု

ပေါ့ ကတ္ထားသော အနည်း "ဟု ဒုတိယ တစ်နည်း ဖွင့်ပြန်သည်။ ဤနည်း၌ "အနည်း-တရားအားလုံးစွာ သိစေခြင်းတည်း" ဟု အနက်ပေးရပျောင် သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။

ပတ္တကာလော ပေါ့၊ မတ္ထားတို့-ပတ္တာ-ဆိုက်ရောက်လာသော+ကာလု-အချိန်၊ ဤ၌ အချိန်တွင် မက၊ ထို ဆိုက်ရောက်လာသော အချိန်အခါကို ပြောခြင်းတိုင်အောင် (ကာရဏူပစာရအားဖြင့်) ယူစေလို့၍ "ယော အတ္ထနော ပေါ့၊ တသေး သမယာရောစန်း" ဟု ဖွင့်သည်။ လူတစ်ယောက်သည် နဲ့နက် ၆ နာရီ၌ အလုပ်ဝင်နဲ့ ကိစ္စရှိ၏။ သို့သော် ထို အချိန်၌ မဝင်ဘဲ (ကရုမစိုက်ဘဲ) ထိုအလုပ်ဝင်နဲ့ ကိစ္စကို မပြုဘဲ နေအေး၊ ထိုသူအား အချိန်ကျေပြီ၊ ၆ နာရီထိုးပြီ-စသည်ဖြင့် ပြောခြင်းမျိုးတည်း။ ထိုသို့ အချိန်ပြောရာ၌ အချိန်ကျေကြောင်းကိုသာ ပြောသည်။ အလုပ်ဝင်ပါ-စသည်ဖြင့် တိုက်တွန်းသဲ့ မပါရော့၊ ထိုကြောင့် ပေသအနက်နှင့် ဤပတ္တကာလအနက်သည် ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။

တေစ ပေါ့ ဘာဝကမ္မသူသွေးဝါ-ပေသ အဘီသရှု ပတ္တကာလ အနက်တို့သည် တိုက်ရှိက်အားဖြင့် သာမန် ၇ ပါးတွင် မပါဝင်ကြ၊ သာမန်တွင်းသွင်းလျှင် ထို အနက် များသည် ဘာဝသာမန်-ကမ္မသူဓမ္မနှင့်သာ ဝင်ကြ၏။ ထိုကြောင့် "ဘာဝကမ္မသူ ကိစ္စတ္ထတွေ့" ဟု သုတေသနတွင်တော်မှုသည်။ ထိုသုတေသနအရ ပေသအနက် စသည်ကို ဟော သော ဤ ကိစ္စပစ္စည်းများသည် ဘာက်အနက်ကို ဟောကြသည်-ဟု မှတ်ပါ။

ပြင်းအနက်၌ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဘဝတာ ဘုဇ္ဇာ-စားအပ်တော့၊ ဝါ-စားတော့၊ ကူတိ အဇ္ဇာ-၌၊ တဗ္ဗာဒိ-တဗ္ဗာ အစရှိသော ပစ္စည်းသည်း (ဟောတိ)၊ [အာခိ ဖြင့် အနိယ၊ အျေပစ္စည်းများကို ယူ။] အဲညေသာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂုဒ္ဓံ-ပြု။
တသာတိ ဝတ္ထတော့။ [“တသာတိ”ဟု ရှိလျင် “စ”ပို။]

၅၆၀။ ဘုဇ္ဇာဒီနမဇ္ဇာ နော နှီစိ။ ၁၇၂၉၉၉၉၈၀ မာဒီနံ-ဘုဇ္ဇာ အစရှိ ကုန်သော၊ ကောရာဒီအန္တာနံ-အဆုံး၌ အစရှိသော အကွဲရာရှိကုန်သော၊ ဓာတုနံ၊ အဇ္ဇာ-အဆုံးသည်း၊ နော-ကျေသည်း၊ ဟောတိ၊ ပရှသာ-နောက် ဖြစ်သော၊ ကိစ္စ ကိတကပစ္စယ တကာရသာစ-ကိစ္စပစ္စည်း၊ ကိတပစ္စည်းတို့၏ တ အကွဲရာ၏လည်း။ [တဗ္ဗာ-တေယျဟူသော ကိစ္စပစ္စည်းတို့၏ တ အကွဲရာ၊ တ-တုံစသော ကိတက ပစ္စည်းတို့၏ တ အကွဲရာကို ဆိုသည်။] ဒွေသာဝေါ ဟောတိ၊ ဘဝတာ၊ ဘောဇ္ဇာ-ကို၊ ဘောတ္ထံ့-စားအပ်တော့၊ ဝါ-စားတော့၊ ဘဝတာ-သည်၊ ဘောဇ္ဇာယံ့-တော့၊ ဘောတ္ထံ့-စားအပ်တော့၊ ဝါ-စားနိုင်သည်။

လူကာရာဂမယုတ္တ တကာရေး ပန်-ကူ အာရုံနှင့် ယူဉ်သော တပစ္စည်း ကြောင့်ကား။ [“ဘုန္တိတုံ့”၌ “တ”သည် ရှုံး၍ လူအာရုံ ရှိ၏၊ ထိကဲ့သုံး တပစ္စည်းကို ဆိုသည်။] နမကရာနမန္တာနံ နိယုတ္တတမိတိ ဇ္ဇာ-နမ ပေါ့မို့ ဟူသော ဟျှေသတ်၌၊ အန္တာနံ နိယုတ္တတမိတိ ယောဂဝိဘာဂေန-ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနဲ့လောပါဒီ နိသေခေါ့-ဓာတ္ထနဲ့ချေခြင်း အစရှိသည်ကို တားမြစ်ခြင်းသည် (ဟောတိ)။ [သုတ်ရင်းက “နံ-မ-က-ရ ဓုံးသော ဓာတ္ထနဲ့ကိုသာ မချေခြားရန် တားမြစ်သောကြောင့် ဘုဇ္ဇာ ဒဲ ဆုံးသော ဓာတ်ဖြစ်ချုံ သုတ်ရင်းဖြင့် မတား မြစ်နှင့်၊ ဒီဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တားမြစ်ရသည်။ ဓာတ္ထနဲ့လောပါဒီ၌ အာခိဖြင့် ဒွေသာပြခြင်းကို ယူ။] ရုပာဒီတော့ နိဂုဟီတုပုဇ္ဇာ-ဟူသော ဝိနာဓိကာရေနံ-ကတ္တရှိအလိုက်ကို ကြုံ့ခဲ့သာ၊ ယောဂဝိဘာဂေန-ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ နိဂုဟီတုပုဇ္ဇာတိဝါ-(သန္တာ) နိဂုဟီတုပုဇ္ဇာတိဖြင့် သော်လည်း ကောင်း၊ နိဂုဟီတုပုဇ္ဇာကမာ-နိဂုဟီတုပုဇ္ဇာတိလာ။ [ထို ၂ သုတ်တွင် အလိုရှိရာ တစ်သုတ်သုတ်ဖြင့် လာနိုင်သည်-ဟူလို့။] တယာ-သင်သည်၊ ဘုန္တိတုံ့-စားအပ်တော့၊ မယာ-သည်၊ ဘုန္တိတုံ့-တော့။

သမယာ ရောစနေ ပန်-အချိန်ကို ပြောခြင်း၌ (ဥဒါဟရဏံ)ကား၊ လူ-အရွှေယနေ့-သရရှောယ်ခြင်း၌...၏၊ အဓိပ္ပာယာ-အဓိရေးရှိ၏၊ ဘဝတာ-သည်၊ အခီယတ်-သရရှောယ်ချိန်တန်ဖြံး၊ ကူတိ အဇ္ဇာ၊ တဗ္ဗာနီယာဒီ-တဗ္ဗာ

အနိယ အစရှိသော ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ [အခါဖြင့် အျကိုယ့်] ကဲကာရာကမ ရွှေ့အယာဒေသ အမျှောအသာစ-ကူလာခြင်း၊ ရွှေ့ပြုခြင်း၊ အယပြုခြင်း၊ အမျှောပြုခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှီး) [ကူကို အယ၊ အမျှော အမိဖြင့် အမိကို အမျှောပြု-ဟူလို့] အျပစ္စာယော-အျပစ္စည်းမြှင့်ကား၊ ရွှေ့သည်လည်းကောင်း၊ ယကာရသု-ယ အကုရာ၏ ခို့ဇ္ဈာ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ) [အမျှောယုံ့၌ အျပစ္စည်းဖြစ်၍ ကူကို "တေ အာဝါယာ ကာရိတေ ဖြင့် ရွှေ့သာပြု၊ အယမပြနိုင်တော့၊ ထို့နောက် ယကို ဒွေးဆော်ပြုပါ-ဟူလို့] ဘဝတာ၊ အမျှောယုံ့-သရို့ရယ်ချိန်တန်ပြီ၊ ဘဝတာ အမျှောနှိပ်-၏။

အဝသံ-မချုပ်၊ ဝါ-ကန်း၊ ကတ္တဗုံး-ပြုထိုက်၏၊ ကူတိ ဝါကျေး-၎ုံး ဝါကျော်ကား၊ ကိုစွဲပံ့-ကိုစွဲပုံးကို၊ အဓိကိုစွဲ-၍၊ အဝသံကာ ဓမ္မကောသု ကိုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အဝသံကာ ဓမ္မကောတွေစ-အဝသံကအန်က်၊ အဓမ္မက အနက်၌လည်း၊ တဗ္ဗာဒယော-တဗ္ဗာအစရာသော ပစ္စည်းတို့သည်း၊ (ဟောနှီး) ဘဝတာ-သည်၊ မေ-ဝါ၏၊ ဂေဟံ့-အိမ်ကို၊ ကတ္တဗုံး၊ ကရဏီယံ-မချုပ်ပြုထိုက်၏။ [“အဓမ္မက”၏ အိပ္ပာယ်ကို အခြေပြု၍ ရေးခဲ့ပြီ] ဓရ-ဓရဏေ-ဆောင်ခြင်း၊ ဆုံးခြင်းမြှုံး...၏၊ စုရာဒီတ္ထာ-စုရာဒီဓတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဏေကာယာ-ဏေကာယ ပစ္စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ [“စုရာဒီတော ဏေ ကာယာတိ”ဟု မြန်မာမူ၌ ပျက်သည်။] ရွှေ့သည်လည်းကောင်း၊ ကဲကာရာ ဂမောစ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ) ဓရရေတဗုံး၊ ဓရယုံတဗုံး-ဆောင်ထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးထိုက်၏၊ ကူစွား။

နှေါဒီဟို ပေါ့၊ သကာရိတေဟို စာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ သကာရိတေဟိုပို-ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌လည်း၊ ယုံအျော်-ယုံ၊ အျော်ပစ္စည်းတို့၏၊ အာအေသာ ပိုမာနတောယောဝါ-အာအေသာကို စီရင်ခြင်း ကြောင့်ပင်၊ ဓာတ်ပစ္စာမျိုးတောပို-ဓာတ်ပစ္စာယွှေ့သွှေ့တို့မှ နောက်၌လည်း၊ ကိုစွဲ ကိုတောကပစ္စယာ-ကိုစွဲပစ္စည်း၊ ကိုတောကပစ္စည်းတို့သည်း၊ ဘဝနှီး-နှီး၏၊ ကူတိ-သုံး၊ ဒုဋ္ဌာ-နှီး၏၊ တေနာ-ထို့ကြောင့်၊ [သို့ ဘဝတိ-၌ပြုပါ။] တိတိကွာ

နှေါဒီဟို ပေါ့၊ ဘဝနှီးတိ ဒုဋ္ဌာ- နှေါဒီဟို စသော သုတ်သည် ကာရိတ်ပစ္စည်း ဆုံးသော “အာဏာပံ့၊ သွွားနှုန်း” စသည်နောင် ယုံပစ္စည်းကို အနစသည် ပြု၍ “အာဏာ ပန်၊ အာဏာပကာ၊ သွွားနှုန်း၊ သွွားနှုန်းကော့” စသော ရှုပ်များဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ကာရိတ်ပစ္စည်း ဆုံးသော သွွားနှုန်းကောင် ယုံအျော် စသော ပစ္စည်းများ၊ သက်နှင့်ကြောင်းကို တိုက်ရှိက သိရှုပြီ၊ သို့ဖြစ်လျှင် ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ဓာတ်ပစ္စယွင်း တူသော ခ စသော

ରିଯତୀ-ବନ୍ଦୁ: ଓଷଧାପର୍ମଣୀ । ଲୁତୀ-କ୍ରୂଦ୍ର । ତିତିଗୁରୁପେଟାଳ୍ପ୍ରା-ମନ୍ଦ୍ରଣୀ ।
ଛଠୀ-ତ୍ରୁ । ତିକ୍କିଲ୍ଲାପେଟାଳ୍ପ୍ରା, ତିକ୍କିଲ୍ଲାପନୀଯୀ-ଶେଃଗୁଣତ୍ତ୍ଵିଗ୍ରହଣୀ ।
ମର୍ଦ୍ଦୀ-ମର୍ଦ୍ଦୀ । ଅବାଂଯିଙ୍ଗ୍ଲା-ଫ୍ରେଂଚେଅର୍ପି । ପେ । ଲୁତୀ, ବାବେତାଳ୍ପ୍ରା,
ବାବାଂଯିତାଳ୍ପ୍ରା, ବାବାଂଫିଯୀ-ମନ୍ଦ୍ରଣୀ । ବାବାଂଫିଯା-ପ୍ରାଃ ଏତ୍ତିଗ୍ରହଣୀରେ
ବାବାଂଫା । ବାବାଂଫିଯ-ପ୍ରାଃ ଏତ୍ତିଗ୍ରହଣୀରେ ଥର୍ମାଫି । ଅଗାମାର୍ଦ୍ଦୀଯିଙ୍ଗ୍ଲା-ଫ୍ରେଂଚେଅର୍ପି ।
ପେ । ଲୁତୀ, କାରେତାଳ୍ପ୍ରା । ପେ । କାରୁପାତୀଯ-ମନ୍ଦ୍ରଣୀ । ଲୁତ୍ରାତ୍ରୀ-ପ୍ରିଯି
ଅର୍ଗ୍ରୀରେ ପ୍ରିଯଗ୍ରହଣୀରେ । ଯିତ୍ରେ-ପ୍ରିଯଗ୍ରହଣୀ । ବାଂତୀ-ଫ୍ରେଂଚେଅର୍ପି ॥

ଲୁହାକିଥି-ପ୍ରେଁ, କିମ୍ବା ପଢ଼ୁଯା-କିମ୍ବାମନ୍ଦ୍ରିୟରେ ପଢ଼ୁନ୍ଦେଁ: ତ୍ରୀଗ୍ରୀ: ଧର୍ମଜ୍ଞୀ
କାର୍ତ୍ତ-କାର୍ତ୍ତରେଣୁ: ବୁରୋହିଯ-ଶ୍ଵେତୀ: (କୁ, ଗମତରେଣୁ ଉତ୍ତରିତ୍ୟନ୍ତକୁଳିଷ୍ଵେତୀ) କାର୍ତ୍ତ
ଚନ୍ଦ୍ରପତି-କାର୍ତ୍ତରମନ୍ଦ୍ରିୟ ଅର୍ଥାତ୍ତରେଣୁ ଅତିରିକ୍ଷଣିତମନ୍ଦ୍ରିୟିତିରେଣୁ: (ଶ୍ଵେତାତ୍ମି) କୃଷ୍ଣ ଲୁହାକିଥି-
କୃଷ୍ଣଭୂତମନ୍ଦ୍ରିୟିତିରେଣୁ: ଉପତ୍ତି-କାର୍ତ୍ତରୀ ଅକ୍ଷିତ୍ ଶୁର୍ତ୍ତାର୍ଥିତମନ୍ଦ୍ରିୟିତିରେଣୁ: ତରେଣୁ-
ତ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଭୂତମନ୍ଦ୍ରିୟିତିରେଣୁ: [ଠ-ପିଲ୍ଲେଣ ଅଧିକ] କୃତିଯା-କୃତିଯା ଧିକାର
କାର୍ତ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟିତିରେଣୁ: କାରୋହିତି-ପ୍ରିଲେ: ଆକାଶି-ପ୍ରିଲେ: କାର୍ତ୍ତିଯାତି-ଲତି:
ଲୁହାକିଥି-ଶ୍ଵେତାତ୍ମି: କାରୋହିତି-ଗ୍ରୀବାନ୍ଦି: (କରେ-ଶେବନ୍ଦି) [କାମପଢ଼ୁଯା ଶ୍ଵେତାତ୍ମି-ପ୍ରିଲେ]

ပစ္စယန္တနောင်လည်း ယူ အျော့သက်နိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယူ ဆွဲနှင့် ဓမ္မတော် သက်ရသော ပစ္စည်းချင်း တူသော အဗြား ကိုစွဲ ကိုတဲ့ ပစ္စည်းများလည်း သက်နိုင် ကြောင်းကိုလည်းကောင်း သက်သူပဲစာရဲ နည်းအားဖြင့် သိမှတ်ထိကြ၏။ ထိုကြောင့် “တိတိက္ခာပေ” ဟူသော ဓမ္မပစ္စယ နောင် တဗ္ဗစ်စေသော ပစ္စည်းသက်၍ တိတိက္ခာပေ တဗ္ဗာ စေသော ရုပ်များပြီးနိုင်သည်။ တိတိက္ခာနောင် တဗ္ဗ စသည် သက်၍လည်း “တိတိကိုတို့-သည်းခံထိကြ၏” စသော ရုပ်များလည်း ရို့နိုင်သည်ပင်။

"କାନ୍ଦୁମୁଁ କାରକୀଯ ଓ, କାରିଯ କେତ୍ତମିଶ୍ରିତି।

ကာရေတ္ထု တထာ ကာရှာ-ပေတ္ထု ကိစ္စသင်ဟော”

କାଃ ବାନ୍ଦିହାରିତାତ୍ମନ୍ତଃ । ତଥ୍ବ ଅକ୍ଷିଯ ଆୟ ଶିତ୍ତକୁଣ୍ଡ ଉତ୍ସପତ୍ରଯତ୍ତକୋଣ ତଥ୍ବ ତଥାତ୍ମନ୍ତ ବାନ୍ଦିପି ବାନ୍ଦିହା ପ୍ରିୟାତ୍ମନ୍ତ ॥

ပရောတိ ပစ္စယောတိစ ဝတ္ထေတေ [မာတူ လိုက်ပဲ့ ပရာ ပစ္စယာ သုတေသူမှ ဝိဘတ်ပြောင်း၍ “ပရောပစ္စယာ”ဟု လိုက်။]

၅၆၁။ မာတုယာ ကမ္မာဒိမိကော်။ ၂။ အာဒိမိ-အစဖြစ်သော ကမ္မာသိုံးကို ပုဒ်သည်။ သတိ-သော်၊ မာတုယာ-မှ၊ ပရော-နောက်သည်။ (ဟုတွာ-၍၍) အပစ္စယာ ဟောတိ၊ သော စ-ထိ အ ပစ္စည်းသည်လည်း၊ [ကတ္တရီဘဝတိ-၌၍ စ်။]

ကိတဗာ ပစ္စယာ ရွှေဇ္ဈား— အ စသော ပစ္စည်းများကို “ကိတ်”ဟု လည်းကောင်း၊ “ကိတ်”ဟု လည်းကောင်း ခေါ်၏၊ ကိတဗာဒ္ဓါနောင် သညာအနေကြုံ က ပစ္စည်းသက်၍ “ကိတဗာ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ကိတဗာ ပစ္စယာ ရွှေဇ္ဈား”ဟု မိန့် သည်၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းများကို “အသေးကိတ်”သုတေပြု ကိတ် အမည်မည်။ “ကတ္တရီကိတ်”ဟု သတ်မှတ်သော နိယာမ သုတ်ကြောင့် ထို့ကိတ်ပစ္စည်းများသည် ကတ္တရီအနေကြုံ သက်၏၊ “ကျားမယာ တော့ ကာလိုကာ” ဟု ပရိဘာသာ လာသောကြောင့် ကာလုပ် ပါးနှင့် ယူဉ်၏။

၅၇၀။ ၂။ ကိစ္စ ပစ္စည်းများမှ အခြားပစ္စည်းစုကို “ကိတ်”ဟု နာမည်တပ်၍ “ထို့ကိတ် ပစ္စည်းများ ကတ္တရီအနေ ဟောကြေသည်”ဆိုရန် ကိတ် ပစ္စည်းစုတွင် ကာ-ကာ စသော ပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်နေ၏၊ ထို့အစသည်တို့ကား “ဘာဝစေ၊ ဘာဝကမ္မာသုတေ၊ အာရုံရွှေသု အေား ဘာဝကရဏသု” စသော သုတ်တို့အရ ကတ္တရီအနေကြုံတော်ဝါး၊ အခြားအနေများ၌လည်း သက်နိုင်ကြောင်း၊ ထင်ရှုး၏၊ ထို့ကြောင့် ဘော အနေကြုံ သက်၊ က အနေကြုံ သက်-ဟု သီးမြား သတ်မှတ်ချက် မရှိသော ကိတ် ပစ္စည်းများ အတွက်သာ “ကတ္တရီကိတ်”ဟု နိယာမပြေကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အတိတေတာ တစ်နှစ်တာပို့-စသောသုတ်တို့ဖြင့် ကာလသီးမြား သတ်မှတ်ချက် မရှိသော ပစ္စည်းများအတွက်သာ “ကျားမယာ တော့ ကာလိုကာ” ဟု ပရိဘာသာ ပြေကြောင်းကို လည်းကောင်း မှတ်ပါ။ ထိုကဲ့သို့ နိယာမပြုပြီး ပစ္စည်းများတွင်လည်း “ဟာရကံ-ဆောင် အပ်”ဟု ရွှေ့ ပစ္စည်းသည်ပင် က အနေကြုံ သက်သောကြောင့် “ကတ္တရီကိတ်” ဟု သတ်မှတ်ခြင်းလည်း များရာလိုက်၍ တဗ္ဗာဟူလှန်းအားဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်းဟု မှတ်။

ကုမ္မာန္တပုပ္ပီ— “ကုမ္မာ+ကရ”ဟု တည်၊ “ကုမ္မာ”ကား ကရဓာတ်၏ အနီး၌ ရွှေတို့ အပ်သော ပုပ်ဖြစ်၍ “သမီပေ+ဥဇ္ဈာရိတ်+ပုပီ”အရ ဥပယဒ မည်၏၊ [ဥပ သဒ္ဓါ သမီပ အနေကြော့၊ ဥဇ္ဈာရိတ်-ဟုသော အလယ်ပုပ်လည်း ကျော် ထို့ကြောင့် ယခုကာလှန်း “ကုမ္မာသဒ္ဓါပုပ္ပီ ကရ တည်” ဟု ဆိုကြသည်။ ကုမ္မာသဒ္ဓါ သခိုတ် ဥပပုပ္ပီ ပအေါ်-ကုမ္မာသဒ္ဓါဟုသော အနီးပုပ်ရှိသော ကရ သဒ္ဓါ။] မာတုယာ ကမ္မာဒိမိကော် သုတ်က အစွဲ ကုပ်ပုပ်ရှိသော မာတ်နောင်သော က ပစ္စည်းသက်သောကြောင့် ကုမ္မာနောင် အဲ ဝိဘတ်သက်၍ “ကုမ္မာ” ဟု ဖြုံးစေ ထို့နောက် အပစ္စည်းသက်၊ ကရရီတ် မှည်း၊ အဲ အနေဖို့ချေ၊ ရွှေ့ပါမျို့ “ကုမ္မာ+ကရ” ဟု ဖြစ်ပြီ။

୧୮] ଅଲ୍ଲେ କିର୍ତ୍ତ ॥ ॥ତାତିଥେ ରାତ୍ରାଳିଗାରୁ ଧିହିତା
(୧୨୭ ବୁଦ୍ଧିକୁଣ୍ଡ ତୁ) କିଷ୍ଟସିଂହ-କିଷ୍ଟ ପଢୁନ୍ତି: ତ୍ରୀମୁ: ଅଲ୍ଲେ ପଢୁଯା-ଆମ୍ରା:
ପଢୁନ୍ତି: ତ୍ରୀନାନ୍ତି । କିର୍ତ୍ତିଷ୍ଟୋ ବନ୍ଦା-କିର୍ତ୍ତିଭୁଣ୍ଟିଵା ଆମନ୍ତିର୍ଣ୍ଣିଗୁଣ୍ଠିନାନ୍ତି ।
ଶୋକୀଣୀ ଲୁହି-ଲୁହିବୁଦ୍ଧିଫୁଣ୍ଡ । କିର୍ତ୍ତିବନ୍ଦାତ୍ମା-କିର୍ତ୍ତି ଅମନ୍ତିର୍ଣ୍ଣିଗୁଣ୍ଠିନାନ୍ତିର୍ଣ୍ଣି
ଅଫ୍ରିତିକୁଣ୍ଡ ॥ [ବେଳୁ କିର୍ତ୍ତିବନ୍ଦା-କିର୍ତ୍ତି କଟାବା-ଣି ଭା ଶିଖି ॥]

୭୩୨॥ କଷ୍ଟରୀ ତିର୍ଯ୍ୟାମି ଗାୟାରଙ୍ଗେ-କଷ୍ଟକୁରାରଙ୍ଗ୍ରୂହି
କିର୍ତ୍ତର୍ପଦ୍ରବ୍ୟେବା ଭୋଗିବି ଲୁହି-ଶ୍ଵର୍ମୀ, ଫିଯାମତୋବା-ଚାରିମୁହିର୍ମିଳିନ୍ଦିଃ କ୍ରୋଧି
କଷ୍ଟରୀ-ଭୁଲ୍ଲାବା-ଅକର୍ଣ୍ଣି, ବାଂତି-ଶ୍ରୀ ଓ ମୋତ-ଶ୍ରୀ ଆ ପ୍ରତିନିଧି-ବୁଦ୍ଧିଲିନ୍ଦିଃ
କାଳେବା ତୋକାଲିକାତି-ଭୁଲ୍ଲାବା-କ୍ରୋଧି, କାଲଭୁଲ୍ଲାବା-କାଲଭୁଲ୍ଲାବା-
କାଲ ର ପିଃଲୁଃଶ୍ରୀପଦି, ଭୋଗିବି ପୁରେଠିଯ-ଶ୍ଵର୍ମୀ, (କାରିଯ-ଦଶବା ପୁତ୍ରକ୍ଷେତ୍ର
କୁଶ୍ଵର୍ମୀ), କାରିତା ଶୁଭାଷିତା କାଲେବାବ ଦୃଷ୍ଟିଭୟା-କାରିତାପୁତ୍ରିନ୍ଦିଃ, ଆ ଅକୁଳକ୍ଷି
ଜୈପିନ୍ଦି, ଦୃଷ୍ଟିପୁତ୍ରିନ୍ଦିଃ ତ୍ରୀବୁଦ୍ଧି (ଭୋଗିକ୍ଷି)॥

ပစ္စယန္တသု-ပစ္စည်း အဆုံးရှိသော သုဒ္ဓါ၏၊ အလိဂ်တ္ထာ-လိန် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သူဟုမြို့-သီအစရိမ္မသောဝိဘတ်သည်၊ အသမ္မတ္ထာ-မရောက်လတ်သော်၊ တုဒ္ဓာ ပေ၊ တဇေတုနာဒီသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ကိုတက္ကတ္ထာ-ကိုတ ပစ္စည်းအဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမံဝ-နာမံကို ကဲ့သို့၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ သူဟုပွဲတ္ထို-သီ အစရိမ္မသော ဝိဘတ်သက်၊ တတော-ထို ဝိဘတ်သက်ပြီးသည်မှ နောက်၌၊ [တပ္ပါရိသ သမာသော-၌၊ စပ်] ကုမ္ပ-အိုးကို၊ ကရောတိ-ပြုတတ်၏၊ ကဲ့တိအတ္ထာ-၌၊ အမာဒယော ပရပဒေသိတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ခုတိယာ တပ္ပါရိသ သမာသော-ခုတိယာ တပ္ပါရိသ် သမာသောသည်(ဟောတိ)၊ နာမာန် တျော်နာ-နာမာန် သမာသော ယုတ္ထတ္ထာ

ပစ္စယန္တသာ ၁။ နာမ်ဝ တငော သူချေခြားဖွံ့ဖြိုး—“ကုမ္ပဏီ+ကာရာ”ဟု ဖြစ်လည်
အခါ ကာရှိ ထဲ ပစ္စည်းဆုံးလျက် ရှိရကာ၊ ထဲ ပစ္စည်း၏ ကတ္တသာတ္ထိ အနက်သည်
လွှမ်းမိုးလျက် ရှိသောကြောင့် ပြုလိုက် မဟောနိုင်သေး၊ “ဒဗ ဝါစက နာမ်”နှင့် အညီ
ပြုလော့မှ လိန်အမည် နာမ် အမည် ရရှိရကာ၊ ပြုလော့လျှင် လိန် မဟုတ်၊
“တငောစ ဝိဘတ္ထိယော”နှင့် အညီ လိန်နောင်သာ ဝိဘတ်သက်သောကြောင့် လိန်
မဟုတ်လျှင် ဝိဘတ်မသက်နိုင်၊ ထိုကြောင့် ဝိဘတ်သက်နိုင်အောင် တဲ့ခြိုတဲ့ စသော
သူတ်ရင်းဖြောင် ကိုတ ပစ္စယန္တဖြစ်သော ကာရာသူတို့ကို နာမ်ငဲ့၊ ထိုနောင် သိသက်၍
“ကုမ္ပဏီ+ကာရာ”ဟူသာ ပါကျဖြစ်၏၊ သူချေခြားပွဲတို့၏ အာဒီဖြောင် (သမာသ် ပါကျခေါင်းနေ
သော အရာဖြစ်၍) ယော တစ်လုံးသာ ယူနိုင်သည်။ အဲ သည်ကို မယူနိုင်၊ ထိုကြောင့်
ပုဟုဂ်ဖြစ်လျှင် ယောသက်၍ “ကုမ္ပဏီ+ကာရာ”ဟု ပါကျဖြစ်၏။

သုတေဖြင့်၊ သမာသ သည်-သမာသ်အမည်မှည့်၊ တေသံ ဝိဘဏ္ဍာလောပါစာတိ-သုတေဖြင့်၊ ဝိဘဏ္ဍာလောပါ-ဝိဘတ်တို့ကို ချေ၊ ပကတိစသေ သရွှေသာတိ-သုတေဖြင့်၊ ပကတိ ဘာဝါ-ပကတိပြု၊ ပုန်-တစ်ဖန်၊ [နှေမ မိဝကတေ-၌စပ်] သမာသတ္တာ-သမာသ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမမိဝ်-သူ့၊ ကတေ-သော်၊ သူ့သူ့ပျော်ဗျိုး-သီ အစရှိသော ဝိဘတ်သက်၊ သော ကုမ္မာရာ ရော-ထို အိုးထိန်းသည် သည်၊ တေ ကုမ္မာရာ-တို့သည်၊ လူစွာဒီ-တည်း၊ လူတို့ယုံ-လူတို့လိန်း၊ ကုမ္မာရာရှိ-အိုးထိန်းသည် မသည်၊ ကုမ္မာရာရှိပေါ်ယော-တို့သည်၊ လူစွာဒီ။

တထာ-ပါး၊ ကမ္မာ-အမူဂို့၊ ကရောတိ-၏၊ လူတိ ကမ္မာရာရော-မည်၏၊ (အလုပ်သမား)၊ စံ-တူ၊ [သီမှုမြှု "စံ"ပါသည်] မာလာကာရော-ပန်းကို

တတော ကုမ္မာရာ၊ ပေါ် သော ကုမ္မာရာရော—“ကုမ္မာ+ကာရော” ဖြစ်သည်အခါ “ကုမ္မာရာတိ”ဟူသော အနက်မျှ အမာဒယော စသော သုတေဖြင့် သမာသ်စပ်၍ ခုတိယာ တပ္ပါရိသ် မှည့်၊ နာမနှင့် သမာသာ ယုတေသွော သုတေဖြင့် သမာသ်အမည် မှည့်၊ တေသံ ဝိဘဏ္ဍာလော သုတေဖြင့် အံစိဘတ် သိရိဘတ်တို့ကိုချေ၊ “ကုမ္မာ+ကာရာ” ဟု ပကတိပြု၊ ထိုနောက် သမာသ်ဖြစ်သောကြောင့် ထပ်၍ နာမင့်၊ သိစသော ဝိဘတ် သက်လျှင် “ကုမ္မာရာရော၊ ကုမ္မာရာရာ၊ ဘောကုမ္မာရာရာ၊ ရာ၊ ဘောဇ္ဈာ ကုမ္မာရာရာ၊ ကုမ္မာရာရှိ”စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိသာဒီဂိဏ်း ရုပ်စဉ်ဖြစ်၏။ [“သော-တေ”တို့ကို အကုစ် ပဟုဂုစ် ထင်ရှုးအောင် ထည့်ထားသည်] လူတို့လိန်း၏ “ဦး” ပစ္စည်းသက်၍ နောက်ခိုင်း ရုပ်စဉ်ဖြစ်သည်၊ ဤကား ယခုတွေ့ရသော ရုပ်သီဒ္ဓါ စာကိုအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်တည်း။

ဤကား ॥ ယခိုပ် သမာသတော ပုဂ္ဂရတရမေဝ ကာရာသရွှေသာ ကိုတန္ထားလွှာ တတော သူ့သူ့ပျော်ဗျိုး တော် “ကုမ္မာ+ကာရော”တိ သကပဒေနေဝ ဝါကျုံ ဘဝေယျ-“ဘူမိုံ+ကတော”တျော်သု ဂတသဒ္ဒသောဝ၊ “ကာရော”တိ လူမသာ ဝိသုံး ပယောဂေါပီ အာပန္တယျုံ၊ န စ တ ယုတ္တာ-အတုယာ ကမ္မာဒီမို့တိ စံ သုတေသွေ ကမ္မာပူပ ပဇ္ဇ သတိယေဝ ကပစ္စယ ဝိစာနဲ့တော့၊ စံသတိ “ကာရော”တိ အယ် သရွှေ့ အပိုဘ ကျနွောဝ ကုမ္မာသရွှေ့နဲ့ သမာသီယတိတိ သီချွေ့။

ဤနှင့်ကာ၏ ဆုလိုရင်းကား ॥ သမာသ်မစပ်ခင် နာမဝိဘတ် သက်ထားလျှင် “ကုမ္မာ+ကာရောတိ”ဟု ကာရ၏ ကိုယ်စားဖြစ်သော အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် ပို့ကြုံပြုနေဖွေ့ကို မလို့၊ “ဘူမိုံ+ကတော-ဘူမိုံကတော”၌ ကတ သုဒ္ဓါကဲ့သု ၂ “ကုမ္မာ+ကာရော-ကုမ္မာရာရော” ဟု မိမိပုဒ်ဖြင့်ပင် ပို့ကြုံလုပ်ဖွေ့ကို မှတ်၍ အာပန္တယျုံ၊ ကတ္တားဟော “ကာရာ”သူ့သည် မိမိချေည်းသက်သက် ပါ၏၌ ပြယ်ရှုံး အဖြစ်ဖြင့် တည်နေနိုင်၏-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်း ရောက်၏၊ ထိုသုံး ကာရာသရွှေ့

ပြုသူ၊ ဝါ-ပန်းသည်။ [မာလာသည် အာကာရွှေ လူတ္ထိလိန်တည်း၊ ပကတိ ပြုသည့်အခါ “မာလာ”ဟုပင် ပြုရသည်။] ကဋ္ဌကာရော-ထင်းကို ပြုသူ (ထင်းသည်) ရထကာရော-ရထားလုပ်သမား၊ သုဝဏ္ဏကာရော-ရွှေကို ပြုသူ (ရွှေပန်းတိမ်သည်)၊ သုဇ္ဈကာရော-သုတ်ကို ပြုသော ဆရာ၊ ဂုဏ္ဍာကာရော-ဂုဏ္ဍာကို ပြုသော ဆရာ၊ ဦးကာ ကာရော-ဦးကာကို ပြုသောဆရာ၊ [ဦးကာ လည်း အာကာရွှေ လူတ္ထိလိန်တည်း။]

ကဟ=ဥပါဒါနေ၊ ပတ္တံ-ခွက်ကို၊ (သပိတ်ကို)၊ အဂ္ဂထိ-ယူပြီ၊ ပေါ ပတ္တံဂါဟာ-မည်၏၊ စံး-တူ၊ ကသိုဂါဟာ-ကြိုးကိုင်သူ၊ ဝေး=တန္ထာ နေ-ချည်ခြင် အစဉ်ကိုပြခြင်းများ၏၊ တန္ထား-ရှုက်ကန်းကို၊ အဝါယို-ရှုက်ပြီ၊ ပေါ တန္ထာဝါယော-(ရှုက်ကန်းသည်)မည်၏၊ တေ အာဝါယာ ကာရိတေတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာယာအေသော-အာယပြု၊ ဝါကျေပန်-တန္ထား အဝါယိုစသော ဂိုဏ္ဍာယ်ဝါကျေမြှေကား၊ ဇွဲ-ဤသုတ်များ၊ တေ အာဝါယာတိ ယောဂိုဘာဂေန်-ဖြင့်၊ အာယာအေသော-ပြု၊ [“အဝါယို”၏ က် အနုဖန်ရှိသော ကာရိတ် မနောင်းသောကြောင့် သုတ်ရင်းဖြင့် မပြနိုင်၊ ယောဂိုဘာဂေဖြင့် ဝေ၏ ကို အာယပြုပါ-ဟူလို့] စံး-တူ၊ တုန္ထာဝါယော-အပ်ချုပ်သမား၊ [တုန္ထား-အပ်ချုပ် ခြင်းကို၊ အဝါယို-အစဉ်ပြပြီ၊ ဝါ-ချုပ်ပြီ၊ ဝါယတိ၊ ဝါယိသုတိတိ တုန္ထာဝါယော။]

မာ=ပရိမာရော၊ ဓမ္မံး-စပါးကို၊ အမိန့်-ချင့်ပြီ၊ (ချင်ပြီ)၊ ပေါ အပစ္စယေ ကတေ-သော်၊ ကမိုတိ ဝတ္ထာတေ။

ရှုင့်။ အာကာရွှေ့နှင့် မာယော။ ॥ပရေး အာကာရာနှုန်းစွဲ-ရှာ အနုဖန် ရှိသော၊ ပစ္စယေ-ကြောင့်၊ အာကာရွှေ့နှင့်-အာ့ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓမ္မံး-တိ၏၊ အန္တသု-အဆုံး အာ၏၊ အာယာအေသော-အာယ အပြုသည်း၊ ဟောတိ၊ သရေလောပါဒီ-သည်း (ဟောတိ)၊ [အာယ ပြုသည့်အခါ ယဉ်း

ချုည်းသက်သက် (ကံပုဒ်နှင့် မတွေ့ဘဲ) တည်းနေခြင်းလည်း မသင့်၊ ဘုံးကြောင့်နည်း-ဓမ္မံးယာ ကမ္မာသိမ့်အော်သာ ကံပုဒ်အစွဲ ရှိမှုသာ ကရောတိ စသည်၏ အောက်၌ က ပစ္စည်း သက်သောကြောင့်တည်း၊ ထိုးကြောင့် “ကုမ္မား+ကာရ”ဟု ကာရနာင် ဝိဘတ် မသက်ခင်ဘဲ တပ္ပါရိသု သမာသ်စပ်၊ သမာသ်မှည်း၊ အံ့ဘတ်ရွေ့၊ ကုမ္မား ဟု ပကတိ ပြပြီးမှ၊ နာမ်း ဝိဘတ်သက်၏ “ကုမ္မားကာရော”စသည်းဖြစ်သင့်သည်-ဟူလို့။ [အလုတ္ထ တပ္ပါရိသု “ပဘက်ရော” ရုပ်တွက်ပုန်းစုံ စ်ကြည့်ပါ၊ ဤဦးကာအလို့ “ပစ္စယွှေ့သု လိုက်တွေ့၊ ပေါ နာမ်းဝိဘတ်သက်၏ ဝါကျေဖြစ်တန်ရာသည်။]

သရပါသည်—ဟု အယူရှိ၍ “သရလောပါဒီ”ဟု ဆိုသည်၊ သို့မော် အာသရ.တန်လုံးကို “အာယ” ၂ လုံးပြုရန် ယဝယ် သရပါဖွယ် မရှိပြီ။] ညာမှသော-စပါးချင်သူ (တင်းချင့်သမား)၊ ဇံ-တူ၊ ဒါနံ-အလျှောက်၊ ဒဒါတိ-၏၊ ကြတိ ဒါနာဝါယော-မည်၏၊ (အလျှောက်သော) ကမှ-ကန္တိမှု-နှစ်သက် ခြင်း၌...၏၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အကာမယိ-နှစ်သက်ပြီ၊ ဝါ-လိုလားပြီ၊ ပေါ့ ဓမ္မကာမာ-သော၊ ကညာ-သမီး၊ ဓမ္မကာမံ-သော၊ စီတွဲ-စိတ်၊ ဇံ၊ အထွေကာမာ-အကျိုးကို လိုလားသူ၊ ဟိတ်-စီးပွား၊ သုခ-ချမ်းသာ၊ (ရှေ့အတိုင်းပေး)၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ပါလေတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ကြတိ ဓမ္မပါလေား၏၊ ကြစွာဒီ။

ဒမု=ဒမနေ-ဆုံးမခြင်း၌...၏၊ အရိုး-ရန်သူကို၊ အဒီး-ဆုံးမပြီ၊ ပေါ့ ပိဋက္ခေါ်-ကို၊ (ကတော်)၊ စာတုယာတိ အာခိကာရော၊ ကမ္မာဒီမိုးတိစ ဝတ္ထေတော်။

၅၆၅။ သညာယ မနဲ။ ॥ အာဒီမှု-အစဖြစ်သော၊ ကမ္မာပပဒေ-ကံဟူသော အနီးပုဒ်သည်၊ သတိ-သော၊ သညာယ-နာမည်ကို၊ ဂမျမာနာယံ-သိအပ်သော၊ စာတုယာ-၌၊ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ဥပပဒဏ္ဍာ-အနီးပုဒ်၏ အဆုံး၌၊ နကာရာ ဂမောစ-နဲ့ အကွဲရာလာသည်လည်း၊ (ဟောတိ) စ-ဆက်၊ ဇွဲ-ဤ၏ အရိုးနှော ပြယ်၌၏၊ နှစ်ရှိပါ ပဒဏ္ဍာတိ သုဇ္ဈာ-နဲ့ နိဂုဟိတ် ပဒဏ္ဍာ သုတော်၌၊ ပဒဏ္ဍာတိ-ပဒဏ္ဍာဟူ၍၊ ဝစ်နတော်-ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဥပပဒဏ္ဍာယေဝ-အနီးပုဒ်၏ အဆုံး၌သာ၊ နဲ့ ကာရာဂမော-နဲ့ လာခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ကြတိ ဒုဋ္ဌံး၊ တေသုဂုဏ်တုဘိနာ-ဖြင့်၊ ဥကာရလောပါ-ဥကို ချော့၊ ပနဲ-ဆက်၊ အယ်နာဂမော-ဤ၏ နာအာရုံသည်၊ သမာသံ-သမာသံကို၊ ကတ္တာ-ပြုပြီး၍၊ ဥပပဒဝိဘဏ္ဍာလောပေ-အနီးပုဒ် ဝိဘတ်ချော်၌၊ ကတောယေဝ-ပြုအပ်ပြီး၊ မှသာ၊ ဟောတိ၊ ကြတိ၊ ဝေဒိတ္ထံး။

၅၆၆။ ကမ္မာပ ပေါ့ နှုကာရာဂမောစ—“အရိုး+ဒမု”တည်၊ စာတ်မည်၊ စာတ္ထန ချော့၊ အံသက် (အရိုး) ဤသို့၊ ကံပုဒ်ဟူသော ဥပ ပဒရှိသော ဒမုစသော စာတ်နောင် အ ပစ္စည်းသက် (အရိုး+ဒမု)، [ဤသို့ အ ပစ္စည်း သက်ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း၊ နမလာနိုင် သေား] အရိုး-ကို၊ အဒီး-ဆုံးမပြီ၊ ပေါ့ ဒမီသာတိ-လတဲ့၊ ကြတိအဖွဲ့-၌၊ ဆိုင်ရာ ဉာဏ်များဖြင့် သမာသံစုံ၍ ဒုတိယာ တဗ္ဗရှိသံမည်၊ သမာသံမည်၊ အရိုး အံဝိဘတ် ကိုချော့၊ ပကတိပြု (အရိုး+ဒမု) ဤသို့ ဖြစ်ပြီးမှ နဲ့ အကွဲရာ လာရသည်၊ ထိုကြောင့် “အယ် ပနဲ နွာဂမော ပေါ့ ကတောယေဝ ဟောတိ”ဟု မိန့်သည်။

၅၆၆။ နိဂုံဟိတ် ပဒ္ဒီ။

ဥပပဒ္ဒဘူတ နာမပဒ္ဒန္တ-ဥပ ပဒ
ဖစ်၍ ဖြစ်သော နာမ်ပုဒ် အဆုံး၌၊ ဝတ္ထမာနော-ဖြစ်သော၊ နှကာရာ ဂမော-
န့် အာရုံသည်၊ နိဂုံဟိတ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတော-၏၊ [ဤသုတ်ဖြင့် န ကို နိဂုံဟိတ်
ပြု၍ “အရိုး+အမ” ဟု ဖြစ်ပြီ။] နိဂုံဟိတသော-၏၊ ဝဂ္ဂတ္တ္တာ-ဝဂ္ဂန္တပြီ။ သေသိ-
ကြွင်းသော အစိအရင်သည်၊ သမဲ-တူ၏၊ ဝါဒါဘာဝါဝ-ဝုဒ္ဓမဖြစ်ခြင်းသည်
သော၊ ဝိသေသော-ထူး၏။ [န လာခြင်း၊ န ကို နိဂုံဟိတ်ပြုခြင်းမှ ကြွင်းသော
အစိအရင်သည် “ကုမ္ပဏီရော” စသည်နှင့် တူ၏၊ သို့သော ကာရကဲသို့ ဂုဒ္ဓ
မပြုရခြင်းကား ထူးသည်-ဟူလို့။] အရိုးနှုန်းမော-အရိုးနှုန်းမ မည်သော၊ ရာအာ-
မင်း၊ တထာ-ပါး၊ တရ=တရရော-လွန်မြောက်ခြင်း၌...၏။ ဝေသိ-
ကုန်သည်လမ်းကို၊ တရတိ-လွန်တတ်၏၊ [မြို့တော် လည်ရာဝယ် ကုန်သည်
တို့လမ်း အလွန်တွင် ဝေသိနှုန်းလောင်းကို ဖွားမြင်တော်မှုသည်။] လူတိ
ဝေသိနှုန်းရော-မည်၏။ တယ်-တယျာကို၊ ကရောတိ-ညွှဲးဆဲတတ်၏။ လူတိ
တယျာက်ရော-မည်၏။ ဘဂဝါ-တည်း၊ စံ၊ မောက်ရော-(ပညာကို ပြုတော်
မှုတတ်သော) မောက်ရာဘုရား၊ သရဏာက်ရော-(ကို: ကွယ်ရာကို ပြုတော်မှု
တတ်သော) သရဏာက်ရာဘုရား၊ ဒီပက်ရော-(ပညာဆီမီးကို ပြုတော်မှု
တတ်သော) ဒီပက်ရာဘုရား။

အာဒီမိုတိ၊ အ လူတိစ-အ ဟူသော ပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထတော်။

၅၆၇။ ပရေ ဒခါစလုံး။ ပုရသန္တနဲ့-သည်၊ အာဒီမိုး-၌၊ သတိ-သော်
“ဒ=ဒါနေ” လူတိ-“ဒ=ဒါနေ” ဟူသော၊ စတာယ ဓာတုယာ-ဤရာတ်မှ
နောက်၌၊ အပစ္စယော ဟောတိ၊ ပုရသန္တ-ပုရသန္တိ၌၊ အကာရသာ-အ
အကွရာ၏၊ လူ့စ-လူ့ အပြုသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဝတ္ထ-ဤသုတ်
၌။ [ဒွှေ့-၌ စပ်။] တအန ပရောခေနာတိ-ဟူ၍၊ ပရီဘာသတော့-ကြောင့်။

၅၆၈။ အရိုးနှုန်း-စသော နာမည်ဟော သွို့တို့သည် သညာယမန္တသုတ်ဖြင့်
အပစ္စည်း သက်သည်ပြင် နလည်း လရေသာသောကြောင့် သမာသံအတော်၌၌ ရှိသော
အံဝိဘတ်ကို ချေပစ်ရကား ကိုတန္တတပ္ပါယ် လွှာဗျာသမာသံများ ဖြစ်ကြ၏။ ပဘက်ရော
စသည်တို့ကား နာမည်ဟော မဟုတ်သောကြောင့် သွားတော့ ဘွဲ့တွာ ဝိဝိုင်း သုတ်ဖြင့်
အပစ္စည်းသာ သက်၍ န အကွရာ မလောရသဖြင့် “အလွတ္ထ တပ္ပါယ်” ဟု တပ္ပါယ်
သမာသံခန်း၌ ဆိုခဲ့သည်။ “မော်+ကရောတိ အကာသံ ကရီသာတိတ် မောက်ရော”
စသည် ဝိုင်းပြု၍ ဤ မောက်ရော စသည်ကား ဘုရားရှင်များ၏ နာမည်တော်
ချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သညာယ” နှင့် အညီ ဤသုတ်၏ ပုံစံများ ဖြစ်ကြရသည်။

ပုရသွေ့သွေ့သွေ့—ပုရသွေ့အဲ၏ အဆုံး အ၏သာ လုံး ဟောတိ—လုံး အပြုဖြစ်၏၊ လူတိ ဒင့်မြဲ။

ဘာဒီနံ—က အစရှိသာ ပစ္စည်းတိ၏၊ တေကာလိကတ္ထု—ကာလ ၃ ပါး၌ ယဉ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ (သတိ)ပိ-ဖြစ်ပါသောလည်း၊ ဥပပဒ္ဒာ ဝိသေသန—အနိုးပုံနှင်၏ အထူးပြုခြင်းကြောင့်၊ အတိတေသာသေ—အတိတ် ကာလုံးသာ အယ် အပစ္စယေား—၌ အပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ လူတိ ဒင့်မြဲ၊ ပုရေ—ရှေး၌၊ ဒါနံ—အလှုဗုကို၊ အဒဒီ—လှုဗုဘူးပြီ၊ လူတိ ပုရိန္ဒခေါ်—မည်၏၊ သက္ကာ—သက္ကာတည်း၊ လူမာပိ—၌ ပြယ်စွဲလည်း၊ ဝိဘတ္ထိလောပေ—ကို၊ ကတေသာသေ—ပြုအပ်ပြီးမှသာ လုံး အာဇာသာ—လုံးပြီ။

ကမွာဒီမို့တိ အတိစ ဝတ္ထုတော်။

၅၆။ သဗ္ဗာတော် တွေ့တွေ့ ဝိဝါ။ ॥ကမွာဒီမို့—အစဉ် ကံပုဒ်ရှိသည်၊ သတိဝါ—ဖြစ်သောလည်းကောင်း၊ အကမွာဒီမို့—အစဉ် ကံပုဒ်မရှိသည်၊ သတိဝါ—လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာတော် ဓာတုတော်၊ အ ဏု၍ တု အာရိလူတိ—အ၊

၅၇။ ဒေဝါနေ အပေ၊ ဓာတုယာ—“ဒေဓာတုယာ”ဟု မဆိုဘဲ “ဒေ=ဒါနေ လူဖွေတာယ ဓာတုယာ” ဟု ဆိုခြင်းကား ဒေဓာတ်၏ ဒါနံ၊ ဓရတ် ၂ နက်တွင် ဓရတ် (ဆောင်ခြင်း) အန်က်ကို ဟောသာ ဒေဓာတ်ကို တားမြစ်၍ “ဒါနံ” အန်က် ဟော ဒေဓာတ်ကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့်တည်း။

၅၈။ အပေ၊ ပုရ သွေ့သွေ့သွေ့—သုတ်၌ “ပုရေ ဒေဝါစ လုံး”ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ပုရ၏ အကို လုံပြုရမည်ဟူလည်းကောင်း၊ ဒေဓာတ်မှ အကို လုံပြုရမည်ဟူလည်းကောင်း မသိသောလည်း “တာအနဲ့ ပရောမေန—ဘုရားပါ၌တော်နှင့် မဆန့်ကျင်စေရ” ဟူသာ ပရိဘာသာကြောင့် ပါ၌တော်အားလျော့စွာ ပုရ၏ အဆုံး အကိုသာ လုံပြုရသည်။

ဘာဒီနံ—အပေ၊ အတိတေ ယေဝါယံ အ ပစ္စယော — ကာအယော အရတွင် (အရိန္ဒမော—စသည်၌) အပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်သောကြောင့် ဤသုတ်လာ အ ပစ္စည်းလည်း ကာလ ၃ ပါး၌ သက်ရလေမည်လား ဟု ယုမှားစွယ် ရှိ၏၊ သို့သော “ပုရေ”ဟူသာ ဥပပဒ္ဒက “ရှေး၌” ဟု ဝိသေသန ပြထား၏၊ ရှေး—ဆိုလျင်လည်း အတိတ် ကာလသာ ဖြစ်တော်၏၊ ထိုကြောင့် ဤသုတ်လာ အ ပစ္စည်းကို အတိတ် ကာလ၌ သက်သည်—ဟုမှတ်၊ ထိုကြောင့် “ပုရေ ဒါနံ အဒဒီ” ဟု အတိတ်ပို့ဟု တစ်ခုသာ ပြဿည်၊ ဤ ရပ်၌လည်း ပုရေ၌ သို့စီဘတ်ကို ချေပြီး၍ ပကတိပြုပြီးမှ အ ကို လုံပြုရသည်၊ ရပ်တွက်ပုံအစဉ်မှာ အရိန္ဒမော အတိုင်းပင်တည်း။ [လူစေပို့ ဝိသွေ့သွေ့သွေ့ အရိန္ဒများ ဝိဘတ်ချေပြီးမှ နလာရသကဲသို့ ဤ၌လည်း ဝိဘတ်ချေပြီးမှ လုံပြု—ဟု ဝိဘတ်ချေမှုချင်း တူသောကြောင့် ဆည်းသောသွေ့သွေ့တည်း။]

အာတေသာ ပန်-အာကာရွှေတတ်မှု နောက်၌၊ (အ ပစ္စည်းသက်ပုံကား) [“အနိဒခေါ် ပန်” ဟု ရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်] အနဲ့-အစာကို၊ အဒါသီ-

ပေးပြီ၊ ပေ၊ လူတိ အန္တဒေါ်၊ ခံ၊ ဓနဒေါ်-ဥစ္စာ ပေးသူ၊ သစ္စာ-မှန်သော စကားကို၊ သန္တဟတိ-စပ်တတ်၏၊ လူတိ သစ္စာသန္တ၊ ပါ-ပါနေ၊ မန္တာ-သေရည်ကို၊ ဝိဝင်း-သောက်တတ်၏၊ လူတိ မဇ္ဇာပါ၊ တာ - ပါလနော-စောင့်ရှောက်ခြင်း၌...၏၊ ဂဝံ(သစ္စာ)-သန္တကို၊ တာယတိ-စောင့်ရှောက် တတ်၏၊ လူတိ ဂါဌ္ဗာ-ကတ္တာရိုး-ကတ္တားအနက်၌၊ ခံ-ဤ၏အတူတည်း။

အကမ္မာဒီမို့ ပန်-အစဉ် ကံပုံမရှိသောစာတို့ (ခုံပါဟရှင်ကား)၊ ယသွာ ဒပေတိ သုတေသန-ယသွာဒပေတိ စသောသုတို့၊ ဘယ္တာကောန-ဘော အနက်ဟော ဘယ် သန္တကြောင့်၊ သေသ သာစနောပိ-ကတ္တာမှ ကြောင်းသော သာစနိုင်လည်း၊ (အပစ္စယော-အပစ္စည်းသက်) နိုး-ပါပဏေ၊ ငုပ္ပါး-ရှေး ရှေးရှိ၏၊ ဇောန်-ဤတရားဖြင့်၊ ပါ၊ ထွေး-၌၊ ဝိနေသီ-ဆုံးမပြီ၊ ပေး လူတိ-ထိသို့၊ ဆုံးမကြောင်း၊ ဆုံးမရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနယော-(ဝိနည်းတရား) မည်၏၊ အသေသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂုံး-ဂုံးပြီ၊ အယာဒေသောစ-အယ် လည်းပြီ၊ နယ်နှင့်-ဆောင်ခြင်း၊ နယော-ခြင်း။

အာတော် ပန် ပေ၊ ခံ ကတ္တာရိုး—“အန္တဒေါ် ပန်” ကား အမိပ္ပါယ်မရှိ၊ “အန္တဒေါ် ဗလဒေါ် ဟောတိ”ဟု သဂ္လာထာဝို သံယုတ်ပါ၌တော်နှင့် အညီ “အန္တ+ဒါ” သည်ဖြင့် ဂေါ်တိုင်အောင် အာကာရွှေ၊ မာတ်ချည်း ဖြစ်ရကား “အာတော် ပန် ဟူသော သီဟို့မို့ မူသာ ယုတ္တိရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “အန္တဒေါ်၊ ဓနဒေါ်”ဟု ချည်း ပါ၌မှန်ရှိစေး “သစ္စာ သန္တာပဲ ပဒေ၊ သံ ပုံးမှု စာခေတ်ဖြင့် “သန္တသန္တ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဂေါ်သန္တိသည် “ပသုမှု ဝသုစာယဉ်၊ စုစာအေး ဂေါ်ပုံမှတို့ယံ”အဘိဓာန်နှင့် အညီ သားကောင်-မြေ-စကားသံ စသော အနက်များစွာကို ဟော၏၊ ဤ ဂါဌ္ဗာ-ဂါဌ္ဗာ ဂေါ်သန္တိသည် “ပထုဇ္ဇန ဂါဌ္ဗာ-ပထုဇ္ဇန အန္တယ်”ဟုသည် ဒီ၌ ဝိစိတ် အန္တယ် “ဟုသည် ဒီ၌ ဝိစိတ်”ဟုသည် ဒီ၌ ဝိစိတ် မက်င်းသေးသော ခန္ဓာအစဉ်တည်း၊ ထို အန္တယ်ရှိသေးသုံး ပုံတွေ့နှင့် “ဟုသော သန္တိသည်း မပျက်ရေား ထို အန္တယ်က ပုံတွေ့နှင့် ဟူသော သန္တကို စောင့်ရှောက်သည်-ဟူလို့၊ “ပါ+တာ+အ”ဟု ဖြစ်သည်အခါ, တာ၌ အာချေ၊ တဒေါ်ဟော၌ “ဂါဌ္ဗာ”ဟု ဖြစ်၏၊ နပုံလိန်တည်း။

ယသွာဒပေတိ ပေ၊ သေသသာစနောပိ-ယသွာ ဒပေတိ ဘယ်မာဒတ္ထာဝါ-စသော သုတ်၌ ဘယ်သန္တိသည် ဘီဘတ်၊ ဤသုတ်က အ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏၊ ထို အ ပစ္စည်းသည် “ဘယ်နှင့်-ကြောက်ခြင်း၊ ဘယော-ခြင်း”ဟု ဘာဝသာစနကို ဟော၏၊ “ကတ္တာရိုးတိ” သုတ်က ကိတ်ပစ္စည်းမှန်လျင် ကတ္တားအနက်၌ သက်ရမည် ဟု သတ်မှတ်ထားသော်လည်း ထို သတ်မှတ်ချက် မဖြစ်သောကြောင့် ကိတ် ပစ္စည်းတွင် ပါဝင်သော အ ပစ္စည်းသည် က စသော အနက်၌သည်း သက်နိုင်သည်-ဟူလို့၊ ထို ကြောင့် ဝိနယော၌ “ဇောန်-ကတ္တာတိဝါ” ဟု ကရာဏ်-အခိုက်ရဏ ဝိရှိပြုထား သည်။

သိ-သေဝါယံ-မိခိုဆည်းကပ်ခြင်း၌...၏၊ နိုပုဇွာ-နိ ရှေးရှိ၏၊ နိသီ
ယိတ္ထာ-မိအပ်ပြီ၊ ပေ၊ နိသီယော။ [နည်းယူသောအားဖြင့် မိအပ်သော
နိသီယာကျမ်း၊ မိခိုဆည်းကပ်အပ်သော နိသီယာည်းဆရာ့] သိ-သေယော
အနေသေသိ (အနေသုယံ-လည်းရှိ၏)-ကိန်းဝ်ပြီ၊ ပေ၊ အနေသုယော၊ ကျု-
ဂတ္ထု၊ ပိုပုဇွာ-ပတိ ရှေးရှိ၏။ [မူလက “ပတိ” ဥပသာရတည်း၊ နောက်မှ
“ပဋိ” ဖြေသည်။] တေသွာ-ဤအကြောင်းမှ၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ဖလံ-အကျိုးသည်။
တို့-ဖြစ်တတ်၏၊ ကျုတိ ပစ္စယော-မည်၏၊ သမှုဒယော-သမှုဒယာစွာ။

စီ-စယော-စည်ခြင်း၊ ဆည်းပူးခြင်း၌...၏၊ အနေနှ-ဤ စကားအစဉ်ဖြင့်၊
ဝိနိစ္စယတေ-ဆုံးဖြတ်အပ်၏၊ ကျုတိ၊ ဝိနိစ္စယော၊ စါ၊ ဝိနိစ္စယနံ-ဆုံးဖြတ်
ခြင်းသည်၊ ဝိနိစ္စယော-မည်၏။ [ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားအစဉ်ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကြိယာကိုလည်းကောင်း ဝိနိစ္စယဟု ခေါ်သည်။]
ဥပ္ပါယနံ-တို့ပွားခြင်း၊ ဥပ္ပါယော-ခြင်း။ [ဥပ္ပါယ စိမာတ်] သွားယော-ပေါင်းစု
ခြင်း၊ [သံပုံစံစိမာတ်၊ သီဟိုင်းများ ”ဓမ္မံ-ကို”၊ ဝိစီနာတိ-စိစစ်တတ်၏။] ကျုတိ
ဓမ္မံစယော”ဟု ဤနေရာ၌ ရှိ၏။] စီ-စယော-ကုန်ခမ်းခြင်း၌...၏၊ ခယနံ-
ကုန်ခြင်း၊ ခယော-ခြင်း၊ စီ-စယော၊ ဝိစီယာနံ-အောင်ခြင်း၊ ဝိစီယော-ခြင်း။
[“ဇယော-အောင်ခြင်း” ဟုလည်း သီမျှ၌ ရှိသေး၏။] ကို-အဗ္ဗိုလိုမယော
ဝိက္ကယာနံ-ရောင်းခြင်း၊ ဝိက္ကယော-ခြင်း၊ ကယော-ဝယ်ခြင်း၊ လီ-သီလေသာ
နေ-ဌားကပ်ခြင်း၌...၏၊ ဇွေး-ဤ နေရာအီမို့၍၊ အလျှို့ယတိ-ကပ်ပြ (တွယ်
တာ)၏။ ကျုတိ အာလယော-မည်၏၊ လယော-ကပ်ပြရာ၊ ကျုဝဏ္ဏန္တာ-
ကျုဝဏ္ဏ အဆုံးရှိသောဓာတ်၍၊ [သီမျှ၌ “ကျုဝဏ္ဏတော့-မှနောက်၌” ဟု ရှိ၏။]

နိသီယော— နိသီယာဆိုသည်မှာ အတော်အတော် ဥပ္ပါယံရှိပြီးသူတို့ ရိုင်းပြုနိုင်း
အကျိုးချုပ် စီရင်အပ်သော (ဘာသာပြန်၊ အဖွင့်) ကျိုးများသာ ဖြစ်တိုက်၏၊ ယခု
ကာလအုပ်ကား ဂိုင်းရို့သမျှ (“ဟောတိ”ပါ မချုပ်) ပါမိန့်နှင့် မြန်မာ တွဲပြထားသော
ကျမ်းကျယ်တွေကို “နိသီယာ”ဟု ခေါ်နောက်၍ “နိသီယာ-မိအပ်သောကျမ်း”ဟုသော
မူလနာမည်နှင့် မထင်မိဘဲ ရှိရသည်။

သမှုဒယော— ဤ သမှုဒယောလည်း သံ+ဦ+ပုံ ကျုစာတ်ပင်၊ သံ သွားသည်
သံယောဂ (စပ်မိခြင်း) အနေကြော၊ သံယောဂေါ်-အပိုစွာ ကံ စသော အကြောင်းနှင့်
ပေါင်းမိလတ်သော်၊ တော့နှ- တဏ္ဍာလေသာကြောင်း၊ ခုကွဲ-သည်၊ ဥဇောတိ-ဖြစ်
ပေါ်လာတ်၏။ ကျုတိ သမှုဒယော၊ လေသာချုည်း သက်သက် ခုကွဲကို ဖြစ်စေနိုင်
သည် မဟုတ်၊ အပိုစွာ ကံ စသော အဖော်အပေါင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိမှ လေသာက
အရင်းခံ အနေအားဖြင့် ခုကွဲကို ဖြစ်စေနိုင်သည်-ဟူလို့။

ଓঁ-ଶ୍ରୀ-ଅତ୍ୟାତ୍ସବ୍ୟଃ ॥ [ଦିନ:ଫୋକର୍କ୍ସ “ଏହି ପିତିଫାତିତି ମୁହିଂଦୟେବ”ରୁ ମଞ୍ଜନମାଧ୍ୟାଣି । ତତ୍ତ୍ଵବୀତ୍ୟାତ୍ସବ୍ୟଃ “ଓ ଲଙ୍ଗାଛ୍ଵେତ୍”ରୁ ଶ୍ରୀରାମିଣି । ତି ବାର୍ତ୍ତାବିନି: ତୁମେବୁ “ଯାତ୍ରାଯେବ” ଫୋକର୍କ୍ସବିବା ଶ୍ରୀରାମାତ୍ସବ୍ୟଃ ॥]

နိဂုဏ်တိ-နိပ်တတ်၏ (လူတိ) နိဂုဟော-မည်၏၊ ဝါ၊ နိဂုဟောထဲ-နိပ်ခြင်းသည်၊ နိဂုဟော-မည်၏၊ [“ပဂ္ဂဟော-ချိုးမြောက်ခြင်း” ဟု သိမှု ရှိသေး၏] အတေနာက်-ဘုရားပစ္စည်းဖြင့်၊ သင်္ကာဏ်တိ-ချိုးမြောက်၏၊ (လူတိ) သင်္ကာဟော၊ ဝါ၊ သင်္ကာဟောထဲ - ချိုးမြောက်ခြင်းသည်၊ သင်္ကာဟော - မည်၏၊ [“သင်္ကာဏ်တိ အတေနာက် သင်္ကာဟောထဲဝါ” ဟု သိမှုမှု ရှိ၏၏] ၀၇-၀၈ရကော-စောင့်ရှောက်ခြင်း၌...၏၊ သံဝရရက်-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သံဝရရော-ခြင်း၊ ဒရ-အာဒရော-ရှိသောခြင်း၌...၏၊ အာဒရော-ရှိသောခြင်း၊ အာဒရော-ခြင်း။

ଆଗତ୍ତେତି-ଲାତର୍ଦଣୀ । ଲୁତି ଆଗମେବା ଠି, ଆଗମକ୍ଷ-ଲାଭିନ୍ଦି ।
ଆଗମେବା-ଭିନ୍ଦି ॥ [ଶ୍ରୀ ଦୃଦ୍ଧାପ୍ରତିଦିନ “ବାଗମେ” ଚିହ୍ନଟ୍ଟ ପିଲେବା ଆଗମ
ପୁର୍ବକୀ ପ୍ରତିକି ।] ଛୋଟ-ଶ୍ରୀରମ୍ଭାନ୍ତି । ଠି, ଉତେକ-ଶ୍ରୀରମ୍ଭାପ୍ରତିଦିନ । ଅଛ୍ଵା-ଅଗ୍ନିଃତ୍ତି
କି । ଠି-ଅକର୍ତ୍ତିକି । ଆଗମିଯତ୍ତି-ରେଣୁ ସିଅବଳଗ୍ନିକି । ଲୁତି, ଆଗମେ-

“ଆକାଶିଯାତି ହେଉ ଦେବା ପିତି ଆଗମ୍ବା”^{୧୨} ମୁଣ୍ଡମାଳ୍ଲୁଙ୍କ
“ଆକାଶିଯାତି”^{୧୩} ଅନ୍ଧାଗର୍ଭପ୍ରଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥିତବ୍ୟନ୍ତିକାଃ ମନୋଦିଃ ଲାଲତୀ ମଧୁତି, ଅପ୍ରିଲାଫିନ୍ଡ୍ସ୍‌ଯେବା ଯତ୍ତିର୍ଣ୍ଣି ଠିକ୍କାମାନ୍ତିକା ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯେବେଳେ “ଆକାଶିଯିତ୍ତିଅଭ୍ୟାସ୍ତ୍ରା”

အဘ မည်၏၊ ပရိယတ္ထိ-ပရိယတ် တရားရ၏၊ သပ္ပတိ-သွားတတ်၏၊ ကူတိ သပ္ပါ၊ ဒီဇိုတိ-မြူးတူး ပျော်ပါးတတ်၏၊ ကူတိ ဒေဝါ၊ ကမ့်-ပဒိဝက္ခာပေါ့၊ ပက္ခမန်း-အသွားခြင်း၊ ပက္ခမော့-ခြင်း၊ ပါ၊ ပက္ခမတိ-အသွားတတ်၏၊ ကူတိ ပက္ခမော့၊ စံ ပိဋ္ဌမော့-ကြေလှမ်းခြင်း။

စရု-စရဏေး၊ ဝန္တ-တော်း၊ စရတိ-လှည့်လည်တတ်၏၊ ကူတိ ဝန် စရော-(မှဆိုး)မည်၏၊ အတ္ထ-ကြုံလောက်း(ဘုံး) ကာမော့-ကာမသည်၊ အဝစရတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ကူတိ ကာမာဝစရော့-၏၊ လောကော့-ကာမ လောက(ကာမဘုံး) ရ၏၊ ကာမာဝစရာ့-ကာမ၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သော၊ သညာ-သညာ၊ ကာမာဝစရုံး-သော၊ စိတ္ထံ-စိတ်၊ ဆုတ္တံတပ္ပါရိသော-ဆုတ္တံတပ္ပါရိသော တည်း။

ရုဟ-ဇနနေ့-ဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ သိရသွို့-ဦးခေါင်း၌၊ ရုဟတိ-ပေါက်တတ်၏၊ ကူတိ သိရောရဟော-(ဆံပင်) မည်၏၊ [မနောဂိုဏ်း ဖြစ်၍ “သိရော”ဟု သူ ရှိရသည်] ရုဟာယံ့-ဟဒယဝတ္ထုတည်းဟူသော လိုက်ရှုံး၊ သယတိ-ကိန်းဝပ်တတ်၏၊ ကူတိ ရုဟာသယံ့-၏၊ စိတ္ထံ-စိတ်ရ၏၊ စံ၊ ကုစိုသယာ-ဝမ်း၌ ကိန်းကုန်းသော၊ ဝါတာ-လေတို့၊ ဌား-ကတိနိဝိုင်းမှို့၊ ပွဲတော့-တောင်၌၊ အထွေသီး-တည်ပြီ၊ ပေါ့၊ ပွဲတွေ့-တောင်၌တည်သော၊ နဒီ-မြစ်၊ ပေါ့ ဉာဏ်သံ့-ဆေး၊ စံ၊ ထလ္ထု-ကုန်း၌တည်သော ဝတ္ထု၊ လောင့်-ရှုံးတည် သော ဝတ္ထု၊ သတ္တုမီ တပ္ပါရိသော-တည်း၊ [သိရောရဟော စသည် တိုကို သတ္တုမီတပ္ပါရိသော ဆိုသည်၊ ပွဲတွေ့ကား နိစ္စသမာသံ့တည်း၊ ပွဲတ သဒ္ဓာပေဒ ဌာတည်၍ တွက်။]

အတ္ထ-ကြုံအရပ်၌ ဂါဝါ-နွားတို့သည်၊ စရို-လှည့်လည်ကုန်၏၊ ကူတိ ဂါစရော၊ [“စရို အတ္ထာတိ စရော၊ ဂုဏ်း+စရော၊ ဂါစရော”ဟု ဆုတ္တံတပ္ပါရိသူ ရှိ ရှိသည့်အတိုင်း ပေးလိုက်သည်၊ “အာဂမ ဝရသု”ပုဒ်ကို ဖွင့်သော သီလက္ခန့်မျိုးကာ သစ်၌ကား “အာဂစ္စာတို့ အတ္ထတ္ထပရတ္ထာဒယော အတ္ထ အတေန အတသွားတို့ဝါ အာဂမော” ဟု ဖွင့်၏၊ ထို ဋီကာဟောင်း၌ စာပျက်လျက်ရှိ၏။]

မှတ်ရုတ်။ ။[“အဝစရတိ အတ္ထာတိ အဝစရော”ဟု ရှေ့ဦးစွာ ဝိဂုဟပြု၍ ကာမနှင့် အဝစရောရှိ “ကာမသု+အဝစရော၊ ကာမာဝစရော”စသည်ဖြင့် ဆုတ္တံတပ္ပါရိသွေ့ရမည်။ “ကာမော အဝစရတိ အတ္ထ”ကား လဟုက နည်းအားဖြင့် ပြီးစလွယ် ပြုထား သော ဝိဂုဟဖြစ်သည်-ဟူလို့၊ ၃ လိန် ဆက်ဆံကြောင်း ပြထိ၍ “လောကော၊ သညာ၊ စိတ္ထံ”ဟု အသိဓာတ် ထည့်သည်။]

[ပြု] ပါအန်-အမြစ်တည်း ဟူသော ခြေဖြင့်၊ ပိုဝင်း-ရေသောက်တတ်၏၊ လှတိ ပါဒပေါ့-(သစ်ပင်)မည်၏၊ စံ၊ က္ခာပေါ့-လိပ်၊ [“ကဇ္ဇန်-လက် ကတီးကြားဖြင့်၊ ပိုဝင်း-ရေသောက်တတ်၏”ဟု ပိုဂြိုဟ်ပြု] တတိယာ တပ္ပါရိသာ-(ပါဒပေါ့၊ က္ခာပေါ့တို့) တတိယာတပ္ပါရိယ်တည်း၊ [ကြို့ကား နို့သမသာဖြစ်၍ “ပိုဝင်းတို့ ပေါ့”ဟု မဖြစ်နိုင် “ပါအန် ပိုဝင်း”ဟု ကိုတန္ထ တပ္ပါရိယ် ပြုရမည်။]

୭୪୮। ଗହାଚାରୀ ପଦବୀଟି ॥ ୧୦ବା ଲୁତି ତଥା ରାତ୍ରିଯ-
ଣୀ । ଉପଚାରୀ-ଉପଚାରିଣୀ । ଅନ୍ତର୍ବାହିକୀ । ଉପଚାରି-ଉପଚାରିଣୀ । ଉପଚାରି-ଉପଚାରିଣୀ । ଅନ୍ତର୍ବାହିକୀ । ଉପଚାରି-ଉପଚାରିଣୀ । ଉପଚାରି-ଉପଚାରିଣୀ । ଉପଚାରି-ଉପଚାରିଣୀ । ଉପଚାରି-ଉପଚାରିଣୀ ।

၅၇၀။ အနကာ ယုဏ္ဍာ၏။ ၂၇၁။ ယူလျှေး လူတိ-
ဤသုတေဖြင့်၊ အကာဒေသော-အကပြု၊ သေသံ-ကြိုင်းသော အစီအရင်သည်၊
ကုမ္ပဏီကာရသူမြဲသမဲ-၏။ ရထကာရကော-ရထားပြုလုပ်သူ၊ (ရထားလုပ်
သမား၊ သားရေနပါသမား) တထာ၊ အနဲ့ ဒါဒိတိ အနဲဒါယူကော
အကာရန္တာန မာယောတိ-သုတေဖြင့်၊ အသယာ ဒေသော-အသယပြု။ [“အနဲ့
ဒါ+အက” ဟု ဖြစ်သည်အခါ၌ အကို အသယပြုပါ-ဟူလို့ ဤကား
ပုဂ္ဂိန်ရုပ်တည်း၊ လူတွဲလိန်ရုပ်ကို ပြလို၍ “လူတွဲယမတော့” စသည်မိန့်။]
လူတွဲယမတော့တိ-သုတေဖြင့်၊ အာပစ္စာယော-သက်၊ တေသုဂ္ဂိုတ္ထာဒိနာ-
ဖြင့်၊ အကာဒိသု-အက အပြု၏ အစ အ၏၊ လူကာရော-လူပြု၊ အနဲဒါယိ
ကာ-အစာကို ပေးတတ်သော၊ ကညာ၊ အနဲဒါယကို-သော၊ ကုလ်၊
လောက်- သတ္တေလောကကို၊ နေတိ- ဆောင်တတ်၏၊ လူတိ လောက
နာယကော၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ဝိနေတိ-ဆုံးမတော်မူတတ်၏၊ လူတိ ဝိနာ
ယကော၊ တေအာဝါယာ ကာရိတေတိ-ဖြင့်၊ အသယာ ဒေသော-အသယပြု။

အကမ္မာပုပေဒ - ဥပုဒ်ဖြစ်သော ကံပုမ်မရှိရန် (ဥဒါဟရှင်ကား)၊
ကရောတိ-၏၊ လူတိ ကာရကော ကာရိကာ ကာရက်-မည်၏၊ ပေါ့
နာယက်-မည်၏၊ ဘဂဝတော့-၏၊ ဉာဝါဒါနသာသနီး-ရှေ့ဦးစာ ဆုံးမခြင်း
ဟူသော ဉာဝါဒါ၊ အဖန်ဖန် ဆုံးမခြင်းဟူသော အနဲသာသနီကို၊ အသုတိ-
နားထောင်ပြီ၊ ပေါ့ သာဝကော၊ သာဝကာ-မည်၏၊ အာဝါဒေသော-အာဝါ
ပြု။ [တေအာဝါယာကာရိတေဖြင့် ပြု]၊ လူနာတိ-ရိတ်ဖြတ်တတ်၏၊ လူတိ
လာဝကော။ [“လူ-ဆောဒေ”]၊ ပု-ပဝနေ-စင်ကြယ်ခြင်း၌...၏။ [“ပု-
ပဝနေ”လည်းရှိ၏၊ အတူပင်၊ နာပစ္စည်းကြောင့် တေသုဂ္ဂိုဖြင့် ရသယပြု]၊
ပုနာတိ-ဖြူစွမ်တတ်၏၊ လူတိ ပါဝကော- (မီး) မည်၏၊ ဥပါသတိ-
ဆည်းကပ်တတ်၏၊ လူတိ ဥပါသကော-၏၊ ဥပါသကာ-ဆည်းကပ်တတ်
သော မိန်းမှ။ [“ဥပုပုံ အသ-ဥပေဝသနေ”ဟူသောဇာတ်တည်း။] [ဘဝတိ-

အကာဒိသီကာရော-(သီမှု) မြန်မာမျှိုး “အကာရသာ လူကာရော”ဟု ရှိ၏၊
အကပြုသော က နောင်းရှာ့သာ မက, “ပုတွဲကာ-သမီး” စသည်ဖြင့် ခုံဗွဲ စသည်၌
သက်သော က ပစ္စည်းနောင်းရှာ့သူလည်း လူတွဲလိန်အရာဝယ် အကို လူပြုသည်၊ “ကေ
ပစ္စယေ ထိကတာကာရပေရေ ပုံ့ဗွဲကာရော လူကာရုံး”-ကလောင်နာမ် (၁၄၂)သုတ်၊
ထိကတာကာရပေရေ-လူတွဲလိန် သက်အပ်သော အာ ပစ္စည်းနောက်ရှိသော၊ ကေ
ပစ္စယေ-က ပစ္စည်းကြောင့်၊ ပုံ့ဗွဲကာရော-ရှေ့အအကွဲရသည်၊ လူကာရုံးပပွဲတိ]

ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ ဘာဝကော့၊ သီမှု၌ ဤပုဒ်မပါ။] ဂဏ္ဍာတိတိ ဂါဟ ကော့။

ပစတိတိ ပါစကော့၊ အယို-ပူဇော်ပြီ၊ ပေါ့ ယာဇော့၊ ဟို-ဆက်၊ ဇွဲ့-ဤ ပါစကော့ ယာဇော့ ရုပ်တိ၌၊ ကဂါစအနံတိ-သုတ်ဖြင့်၊ စ အနံ-စ ။ တို့၏၊ က ဂဇွဲ့-က၊ ဂ အဖြစ်သည်။ သမ္မဇွဲ့-ရောက်လု လတ်သော်...[ပဋိသိဒ္ဓတ္ထာ နာဝတိ-၌၍စ်။]

ဤ။ နကဂဇွဲ့ စ ၁ အ အွေ့မြို့။ ။ပရေး အွေ့ပွဲဖော် စာတွေနှင့်ဘူတာ- မာတ်၏ အဆုံးဖြစ်ပြီဖြစ်ကုန်သော၊ စကားရဇ်ကာရာ-တို့သည်။ ကကာရ ဂကာရဇွဲ့-သို့။ နာပဇ္ဇာ့ဇွဲ့၊ လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ပဋိသိဒ္ဓတ္ထာ-တားမြစ်အပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ဘာဝတိ-က၊ ဂ မဖြစ်။

နေ့-နေ့နေ့၊ နေ့နေ့-ဖြစ်စေတတ်၏၊ လူတိ နေ့ကော့-မည်၏။ (ဖြစ်စေ တတ်သော အဘာ)၊ နေ့ကာ့-ဖြစ်စေတတ်သော အမို့၊ ယဉ်ဘဒ်နံပါတီဇွဲ့- သုတ်ဖြင့်၊ ဝါဂျာဏေနံ-ကြောင့်၊ ဝါခွံ့-သည်။ န ဘာဝတိ-မဖြစ်၊ စံ၊ ခန်တိ- တူးတတ်၏။ လူတိ နေ့ကော့၊ သမေတိ-ဤမြစ်သက်စေတတ်၏။ လူတိ သမကော့-မည်၏။ ဒမတိ-ဆုံးမတတ်၏။ လူတိ ဒမကော့-မည်၏။

အဟနို-သတ်ပြီ၊ ဟန္တို့-သတ်ဆဲ၊ ဟနိုသုတိ လူတိ ဝကော့-၏။ ဝစေ ဝါ သမ္မဇွဲ့တိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဟန်သု-ဟန်မာတ်၏။ ဝမာဒေသော-ဝဓါပြု ဟန္တို့-သတ်တတ်၏။ လူတိ ယာတကော့-၏။ ဟန်သု ယာတော့တိ-သုတ် ဖြင့်၊ အွေ့မြို့-အွေ့ ပစ္စည်းကြောင့်၊ ယာတာဒေသော-ယာတာ ပြု၊ [ဟန္တိရှပ်ကား အာချာတ်၌ ပါခဲ့ပြီ။] ဂါဝါဟန်တိတိ ဂါးယာတကော့ (နွားသတ်သမား)၊ ရုန်တိ-ပိတ်ဆုံးတတ်၏။ လူတိ ရုန်ကော့၊ နိုဂုဟိုတာဂမော-နိုဂုဟိုတ်လာ၊ [ရုစာဒိရိတ်းဖြစ်၍] “ရုစာဒိတော့ နိုဂုဟိုတာ ပုံမှန်”၌ ဝိနာမိကာရ (အ ပစ္စည်း အလိုက်ကြော်သော) ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နိုဂုဟိုတွေ့သုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ နိုဂုဟိုတ်လာ။] သံယောဂန္တ္တာ-ကြောင့်၊ ဝါခွံ့ န ဟောတိ၊ [“ရုစာ”ဖြစ်သည် အခါ နိုဂုဟိုတ် အာရုံကိုလည်း သံယောဂန္တ္တာ၌ သံယောဂန္တ္တာ၌ သု၍] စံ၊ ဘုရားတိတိ

သမတိ ဒမတိ— ဒမတိသည် စရာဒိရိတ်းဖြစ်၍ ကာရိုတ် မဝင်ဘဲ “ဒမတိ” ဟု ဖြစ်နိုင်၏။ သမုတ်ကား ဒီဝိဒီသာဖြစ်၍ ကာရိုတ် မဝင်လျင် “သမ္မတိ-ဤမြို့အေး ၏”ဟု သာရှိ၍ “သမတိ”၌ ကာရိုတ် ကော ပစ္စည်း သက်၍ ချေသင့်သည်။

ဘုရားကော- (စားသူ)၊ ကိယာတိ- ဝယ်တတ်၏၊ ဣတိ ကာယကော၊
ပါလေတိတိ- (စောင့်ရှောက်သူ)၊ ပူဇော်တိ ပူဇော်- (ပူဇော်သူ)။

၅၇၂။ နှုဒါဒီဟိ ၁၈၁ ॥နှုဒါဒီဟိ-နှုဒါအစရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ထဟိ-
တို့မှုလည်းကောင်း၊ [အာဒီ အရ ယူရသော ဓာတ်တို့ ကစွည်း၌ ပါပြီ။]
သကာရိတေဟိ-ကာရိတ် ပစ္စည်းနှင့်တက္ကဖြစ်ကုန်သော၊ ဓာတ္ထဟိစ-လည်း
ကောင်း၊ ပရေသံ ယုဏ္ဏပစ္စယာနဲ့ ယထာတ္ထဗုံးမဲ့ အနု အာနုန အက အာနုနက
ဣတိ-ဟူကုန်သော၊ ဇေတ အာဒေသာ ဟောနှိုး ဟိ-ဆက်၊ ဓါဌာ-ဤသုတိ၌
သကာရိတေဟိ-ကာရိတ် ပစ္စည်းနှင့်တက္က ဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှုနောက်၌
ယုဏ္ဏနဲ့-ယုဏ္ဏပစ္စည်းတို့၏၊ ကာရိယသု-ကာရိယကို၊ ဝါ-ပြုစီရင်အပ်
သော အာဒေသကို၊ ဝိဓာနတော့-စီရင်ခြင်းကြောင့်၊ ဓာတ္ထပစ္စယေဟိ-ဓာတ္
ပစ္စယာတို့မဲ နောက်၌၊ ကိစ္စ ကိတက သမ္မတဝါ-ကိစ္စ ပစ္စည်း၊ ကိတ ပစ္စည်း
တို့၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ ဝိဒေသော-သိတိကို၏၊ ဤဂါထာ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ
ကိစ္စပစ္စယွန်နယ အခုံးနား၌ ပြခဲ့သော “နှုဒါဒီဟိ ယုဏ္ဏနဲ့” ပေါ့၊ ကိစ္စ ကိတက
ပစ္စယာ ဘဝန္တိတိ ဒွှေ့ဗွာ့ ဟူသော စန္တိယ၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် တူ၏၊ ထိ စန္တိယ
စကားကိုပင် ဤ၌ ဂါထာစီထားသည်။]

နှုဒ်-ခေပေါ-ပစ်ပယ်ခြင်း၌...၏၊ ပ ပုံဗွာ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပ နှုဒီ-
ပယ်ပြီ၊ ပေါ့၊ ဣတိ အတွေ့၊ တွေ့ ပစ္စယော-သက်၊ တသု-ထိ တွေ့ပစ္စည်း၏၊
ဣမိနာ-ဤသုတိဖြင့်၊ အကာဒေသော-အကပြု၊ ကွန်ဓာတ္ထတုံးဒာ-ဖြင့်၊
နှုဒ်သု-နှုဒ်ဓာတ်၏ ဥ၏၊ ဒီယော-ပြု၊ ပန္ဒကော-ပယ်တတ်သူ၊ သူဒ်-
ပဋိရေကေ - ယိုချုခြင်း၌...၏၊ သူဒ်တိ-ယိုချုတတ်၏၊ ဣတိ သူဒ်ကော
ည်-အဝေါးမော်၊ ပေါ့၊ တသု-ထိ တွေ့ပစ္စည်း၏၊ အနေနာ-ဤ သုတိဖြင့်၊
အာနုနကာဒေသော-အာနုနက ပြု၊ ပေါ့၊ အာနုနကော-သိတတ်သူ။

၅၇၃။ အနု၊ အကပြု ထည့်ရုံး။ ॥အနုကာ ယုဏ္ဏနဲ့သုတိဖြင့် အနု-အက
ပြုပြီးဖြစ်၍ ဤသုတိဖြင့် အနု-အကပြုပြုခြင်းသည် ပုန်ရှုတိဒေါသ မရောက်ပါလော-
ဟု စောဒနုဖွယ်ရှိ၏၊ အနုကာ ယုဏ္ဏနဲ့သုတိသည် မည်သည့်ဓာတ်နောင် ဟု မသတ်
မှတ်သဖြင့် သာမည်ဝိုင်သုတိ ဖြစ်၏၊ ဤသုတိကား နှုဒ် စသော ဓာတ်၊ သကာရိတ
ဓာတ်နောင် ဟု သတ်မှတ်ထားသဖြင့် ဝိသေသ ဝိမိသုတိဖြစ်၏၊ ဝိသေသ ဝိမိသုတိ
သည် သာမည် ဝိမိသုတိကို တားမြစ်လောရှိ၏၊ ထိုကြောင့် ဤသုတိ၌ အနု-အက
အပြု မပါလျှင် နှုဒ် စသော ဓာတ်နှင့် သကာရိတ ဓာတ်များနောင် အနု-အက အပြု
ကို တားမြစ်၍ “အာနုန-အာနုနက” သာ ပြသည်ဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိ၏၊ ထိုသို့ မထင်

သကာရိတေဟိ ပန့်-သကာရိတေတာတ်မှ နောက်၌ ကား၊ အာဏာ-
ပေသနေ-စေခိုင်းခြင်း...၌၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်း၌၊ ပေ၊ အာဏာပကော-
မည်၏၊ [အာဏာဓာတ်နောင် ထာပေပစ္စည်းသက်၌ "အာဏာပ" ဟု ဖြစ်ပြီးမှ
လျှောက်၊ ဓာတ်ရင်းကပင် စေခိုင်းခြင်းအနက်ကို ဟောနေပြီဖြစ်သောကြောင့်
ကာရိတ်ပစ္စည်းအတွက် အနက်ထူး မရှိတော့] သညာပေတိ-သိစေတတ်၏၊
လူတိ သညာပကော-၏၊ သံ့ဗျာနှုန်ကော-သိစေတတ်သူ၊ အတွေ့-ဤရပ်၌
အာနှုန်ကာဒေသော-အာနှုန်က ပြု၊ ကွဲပို့စာတူတူခိုနာ-ဖြင့်၊ ကာရိတာ
လောပေါ့-ချေ၊ တထာ၊ ဒါပေတိ-ပေးစေတတ်၏၊ လူတိ ဒါပကော၊ အနှုကာ
ယုလှုံ့နှုံးတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အကာဒေသော-အကပြု၊ ပတိဗျာပေတိ-တည်စေ
တတ်၏၊ လူတိ ပတိဗျာပကော၊ နိုဗျာနှုန်-သို့၊ သမ္မာပေတိ-ကောင်းစွာရောက်
စေတတ်၏၊ လူတိ နိုဗျာနှုန်သမ္မာပကော၊ ကာရာပေတိတိ ကာရာပကော၊
ကာရာပိုကာ လူစွာခိုး။

များစွာရာ နှုဒ္ဓသော ဓာတ်၊ သကာရိတာ ဓာတ်တို့နောင်လည်း အန့်-အကပြုသေး၏-
ဟု သိစေလို၌ အန့် အက အပြုကို ထည့်၌ ပြရသည်။ [နှုဒ္ဓိုဒ္ဓိတိ ဇွဲ အနှုကာဒေ
သရုပ္ပလာက လူစွာနှုန် ဝိသေသပိမိနာ ပုဇွဲ ဝိဇ္ဇာသာမည်စိ နိသေဓာဗ်သိနိဝိဇ္ဇာနှုန်း...
၌၎်ကား]

သံ့ဗျာနှုန်ကာ—သံ့ပုဂ္ဂညာ၊ ထာပေ ပစ္စည်း၊ ဝိကရဏ နာပစ္စည်း၊ လျှုပစ္စည်းကို
အာနှုန်ကပြု၊ ညာကို အပြု၌ "သံ့ဗျာ နာ အာပေ အာနှုန်က" ဟု ဖြစ်ရာ၊ ကွဲပို့စာတူဖြင့်
နာ ပစ္စည်းနှင့် တကွ ကာရိတ် အာပေကို ချေ၊ "ကာရိတာလောပေါ်တိ-သံ့ဗျာနှုန်ပေ
အာနှုန်က လူစွာတွေ အာပေတိ ကာရိတာသု သဟ ဝိကရဏေန် လောပေါ်" ...၌၎်ကား
"အဒေသော နာမို့ ခဲ့ ညာမို့" ဟု "ညာသု အောင်နာ" သတ်၌ နာ ပစ္စည်းနောင်းမှ အ ပြုရု
မည်-ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သောကြောင့် နာပစ္စည်းသက်ရာ၌သာ ညာကို အပြုရမည်၊ သို့
ဖြစ်၍ "အာနှုန်ကာ" ရှုပ်တုန်းကလည်း "ညာနာ၊ လျှု" ဟု နာပစ္စည်းသက်၌ ထိ နာ
ပစ္စည်းကို ကွဲပို့စာတူဖြင့် ချေသင့်သည်-ဟု နိုကာအလို ကြော်၊ သို့သော်...ဤစာကိုယ်
၌လည်းကောင်း ဆုံးသုတေသနလည်းကောင်း၊ နာ ပစ္စည်းချေ့ုံး မြုပ်သောကြောင့် နာ ပစ္စည်း
မသက်ဘဲပင် အ ပြုနိုင်သည်။ "အဒေသော နာမို့" ဟုသော သတ်မှတ်ချက်မှာ အာချာတ်
ပုံ့အတွက် သတ်မှတ်ချက်သာ-ဟု လည်း ကြံ့ဖွယ်ရှိသည်။

ဒါပတော အနှုကာ ပေး အကာဒေသော — ဒါပကော စသည်၌ အနှုကာ
ယုလှုံ့နှုန်သုတ်ဖြင့် အက ပြုရမည်-ဟု ဆိုထား၏၊ သို့သော် နာဒါဒ္ဓိသုတ်က သကာ
ရိတာဓာတ်နောင် ယုလှုံ့တို့ကို "အန့် အာနှုန်၊ အက အာနှုန်က" ပြု ဟု ဆိုထားသဖြင့်
"ဒါပ" ဟုသော သကာရိတာ ဓာတ်နောင် "အက" မပြုနိုင်စရာမရှိ၊ သို့ဖြစ်၌ "အနှုကာ
ယုလှုံ့နှုန် အကာဒေသော"၌ "အနှုကာ ယုလှုံ့နှုန်" သည် ပိုဟန်တူသည်။ သမ္မာပကော
၌လည်း သံ့ပံ့ပံ့အပဓာတ်၊ ကာရိတ် အောင်နှုန်း (ချေ)၊ လျှုကို အကပြု။

ତୃପ୍ତିଯେ-କୁ (ଦୟାରଣାଙ୍କ-କାଃ) । ଆକାଶି-ପ୍ରିୟେ । ଗରେତି-ଥେ ।
ଗର୍ଭିତୀ ଲୂହି ଅଟ୍ଟେ । ପେ । ତୃ ପ୍ରତିଯୋ-ତୃ ପ୍ରତିନ୍ଦ୍ୟଃଜଗନ୍ନ । ଯେବାଠ
ଗିରିତବଳିତ୍ତା ଘୃପ୍ରତିଯୋଦିଯ-ଘୃପ୍ରତିନ୍ଦ୍ୟଃଗୁରୁତ୍ୱି । ସମ୍ମତ୍ତା-ଅଲ୍ୟଃଫୁଲେ
ରୂପିତ୍ତିକୁ । ଗର୍ଭାଧିଯେବଂ-ଯା ହାଠି । [ଘୃପ୍ରତିନ୍ଦ୍ୟଃଗୁରୁତ୍ୱି ତୃ ପ୍ରତିନ୍ଦ୍ୟଃଗୁରୁତ୍ୱି ପ୍ରତିନ୍ଦ୍ୟଃଗୁରୁତ୍ୱି]
ଯେବାଗୋଟିଏ “ତୃପ୍ତିଯେ” ତଥାନ୍ତିକିତିକ ॥

အနီသုတေသန

୭୧୨॥ କରୁଥିବ ତତ୍ତ୍ଵ ଦୟାହେ ॥ .॥ପରେ ଦୂପତ୍ରରେ କର ଲୁହି
ଓତମ୍ଭ ବାଦୁମ୍ଭ ଆଶ୍ରମ୍ଭ ରାଗାରମ୍ଭ ତାଙ୍ଗାରତ୍ତ୍ଵ ଖୋବି । ଯଦୁତ୍ରେଷ୍ଟି-
ଫ୍ରିଦ୍ ଓ ବାବା ତିକ୍କା-ବାବା ଆଶ୍ରମ୍ଭରେ ବାର୍ତ୍ତାତ୍ମିଣୀରେଣୁ । (ଆଶ୍ରମ୍ଭ ରାଗାରମ୍ଭ
ତାଙ୍ଗାରତ୍ତ୍ଵ ଖୋବି) ତମୋ-ତ୍ରୀମୁଖୋକର୍ଣ୍ଣ (ତପ୍ରିମ୍ବିନ୍ଦୁକର୍ଣ୍ଣ) ଫାମଚିଂ
କରେ ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତତ୍ତ୍ଵ । ଯତ୍ତ୍ଵା । ଏବା ବାର୍ତ୍ତା-ତ୍ରୀମୁଖୋକର୍ଣ୍ଣ । ଆତ୍ମତ୍ତ୍ଵରେଣୁ
(ଯେମୁ) ଆ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଯଦି କୌଣସିତ୍ତିର୍ବଳେ । (ଖୋଲ୍ଲି) । ଫ୍ରିଦ୍ମାମ୍ବୁଜ୍ଜ୍ଵଳି “ଆତ୍ମତ୍ତ୍ଵ
ଯଦିଲୋବି” ହୁ ଶ୍ରୀଣୀ ।] ତମ୍ଭ-ତ୍ରୀମୁଖୀଙ୍କୁ । କଟ୍ଟା-ପ୍ରତାର୍ତ୍ତିର୍ବଳେ ।
ତକ୍କଟ୍ଟା-ତ୍ରୀମୁଖୀଙ୍କୁ ପାଦିତପ୍ରାପ୍ତିର୍ବଳେ ଯମାହିତର୍ବଳେ । [“ତ+କର”
ତର୍ବଳ୍ଲେ ଗୁରୁଗାରେ ଫଳ୍ପିତ୍ତିର୍ବଳୀ ।] ତମ୍ଭ, ବାର୍ତ୍ତା-ତ୍ରୀମୁଖୀର୍ବଳୀ । ଲୁହି
ବାତ୍ତା- (ଲଦ୍-ଅର୍ଦ୍ଦ) ମର୍ବଳୀ । [ଶାରକେ-ହାରକେ ହାରତ୍ତି-ଶୋଦିତର
ତ୍ରଣ । ଲୁହି ହାତ୍ତାକୁ ଲ୍ଲାରିବ ଯଦ୍ଦି ମପି, ହାତ୍ତା-ହୁ ପିକ୍କିଲର୍ବଳୀ ମଣିକୁର୍ବଳୀ ।]
ଶେଷିତା ଦି-ଲଦ୍ଦି ଶ୍ରୀନୀ । ପିକ୍କିତ୍ତି-ପ୍ରତିର୍ବଳୀ । ଲୁହି ହାତ୍ତା-ମର୍ବଳୀ ।
ଶେଷିତା ଦି-ଲଦ୍ଦି ଶ୍ରୀନୀ । [ଶେଷି-ଶେଷିତାର୍ବଳୀ, ବାତ୍ତାକୁଲର୍ବଳୀ, ଆଲ୍ଲେ
ବୁଦ୍ଧପ୍ରତିର୍ବଳୀ ଦ୍ୱାରିପ୍ରତିର୍ବଳୀ, ଲ୍ଲାରିତ ଓ ଯତ୍ତିପ୍ରତିର୍ବଳୀ ଓ କି ତ ପ୍ରିବୁ ତ କରି । ଫାର୍ଦ୍ଦିଲ୍ଲାର୍ବଳୀ
କଟ୍ଟାକୁଲିତ୍ତି-ଶ୍ରୀନୀ । କରୁଥିବ ତତ୍ତ୍ଵ-ତ୍ରୀମୁଖୀର୍ବଳୀ ।]

ଓইতିତି ଓିତା-ମନ୍ଦିରୀ; ହୋଇଥି-ହୋଇଲ୍ଲିଗ୍ନି ଓିତା-ପେଟାର୍ଯ୍ୟ
ଶୁଭମନ୍ଦିରୀ; ହୋଇଥିତା-ଶୁଭୀ [ଛାତ୍ରିତପ୍ରକିଳିତ] ବନ୍ଧୁତାତି-ପରିତାର୍ଯ୍ୟୀ;
[ହିନ୍ଦୁ “ବନ୍ଧୁତାତି ଶ୍ରୀ”] ଲୁହି ବନ୍ଧୁତାବା ଅଠି-ଶ୍ଵର୍ପିତ୍ରି; ପେଣ ଦୟା-(ପ୍ରଭାବୀ
ତାର୍ଯ୍ୟି) ବୁଝିବିମନ୍ଦିରୀ ଫୋର୍ମିତାତି-ବୁନ୍ଦିପ୍ରଦିତ୍ରି; ରାତ୍ରେଖାଲେବି-ଚାର୍ଟର୍ଫିକ୍
ରେବା ଶ୍ରୀଜ୍ଞାନି; ବୃଦ୍ଧତାତି ହୋଇଲ୍ଲା; [ଦୟାଗୁଡ଼ିବି ଶିରିଦିନ, ଦୁଇଅରଣ୍ଡପ୍ରି] ଆହୁଷି-
ହିପ୍ରି; ପେଣ ଧୂମିତା; ଯକ୍କାର୍ତ୍ତିକାର୍ତ୍ତିକା-ଯପଢ଼ିଲ୍ଲିନ୍ଦିରୀ; ଲୁହାଦୁର୍ଦ୍ଧିବନ୍ଦି
(ହୋଇନ୍ଦି) [“ଧୂମତା କିମିତିକିଳିନ୍ଦି: ପ୍ରତିବେବାକ୍ରାନ୍ତ କିମିତିବେବା ଯେବାପ୍ରଦିତ୍ରି
ଯ ପଢ଼ିଲ୍ଲିନ୍ଦି: ଯାଙ୍କି (କ୍ଷିରାକ୍ଷିରାକା: ଓକ୍ତିବେବା ଯେବାକୁତିପ୍ରଦିତ୍ରି ଯଲାହୁ ଶିରିନ୍ଦି)।
ତାହାକାରିତାକିମିତିପରିବର୍ତ୍ତନି; ରେବେନ୍ଡିଲୁବ (ଭାଷା) ଯଦ୍ୟାଗମ କିମିକାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଦିତ୍ରି ଲୁହା।

မူနှုန်းတာ - သိတတ်သူ့] အနာတိတိ ဉာဏာ၊ ဇွတာ - အောင်တတ်သူ၊ သောတာ-နာယူတတ်သူ (စာသင်သား)၊ ဂဟေတာ-ယူတတ်သူ၊ (လူအာရုံကို သုတ်ကြီးဖြင့် ဖြုံး) ဘဝိတာ-ဖြစ်တတ်သူ၊ သရိတာ-အောက်မေ့တတ်သူ၊ ဂန္ဓာ-သွားတတ်သူ၊ ဂမ ခန ဟနာဒီနဲ့ တုံးတဗ္ဗာဒီသု န လူတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနှစ်သာ-ဓာတ္ထန် (နိုင်)၏၊ နံတ္ထံ-နံပြု၊ စံ...ခန္ဓာ-တူးတတ်သူ၊ မန္တာ-သိတတ်သူ၊ ပါလေတာ ပါလယိတာ-စောင့်ရှောက်တတ်သူ၊ [စုရာဒီတော ကော ကာယသက်၊ ဝိုင်းပိုင်းများကို အနုက်ပေးတတ်လောက်ပြီ။]

ကာရိတေ-ကာရိတ်ပစ္စည်းရှိရာ၌ (ဥဒါဟရန်)၊ ဘာဝေတိတိ ဘာဝ တာ ဘာဝယိတာ-မည်၏၊ စံ၊ သာရေတာ သာရယိတာ-အောက်မေ့စေ တတ်သူ၊ ဒါလေတာ ဒါပယိတာ-ပေးစေတတ်သူ၊ ဟာဝေတာ ဟာဝယိတာ-ပုံဖော်စေတတ်သူ၊ [“ဟု+စ”ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဥကို ဉာဏ်၊ ဉာဏ် အော ပြု၍ “ဟာဝ”ဟု ဖြစ်၏။] နိုင်ရောမေတာ နိုင်ရောယိတာ-ချုပ်စေတတ်သူ၊ ဗောမေတာ ဗောမယိတာ ဉာဏ်တာ ဉာဏ်ယိတာ-သိစေတတ်သူ၊ သာဝေတာ သာဝယိတာ-ကြားစေတတ်သူ၊ ဂါဟေတာ ဂါဟယိတာ-ယဉ်စေတတ်သူ၊ ကာရေတာ ကာရယိတာ-ပြုစေတတ်သူ၊ လူန္တာဒီ။

အာဝိပစ္စယော - ဦး (ဥဒါဟရန်)၊ ဒီသ - ပေကွဲကော၊ ဘယ် - ဘေးကို၊ အပသီ - ရှုပြီ၊ ပေ၊ အာဝိပစ္စယော - သက်၊ ကွိစ်ဓာတုတူဗျာဒီနာ - ဖြင့်၊ ဒီသသာ-ဒီသဓာတ်၏၊ ဒသသာအသော-ဒသပြု၊ ဘယ်ဒသသာဝိ-ဘေးကို ရှုလေ့ရှိသူသည်၊ ဘယ်ဒသသာဝိနော-တို့သည်၊ လူန္တာဒီ-ဉှုံးသို့ အစရှိသော ရှုပ်ကို၊ ဒဏ္ဍာဝါ-ဒဏ္ဍာဝါသွေးကိုကဲ့သို့၊ နေယဉ်-သိထိက်၏၊ လူလှို့ယ်-လူလှို့လိန် ဦး၊ ဘယ်ဒသသာဝိနဲ့-ဘေးကို ရှုလေ့ရှိသော မိန်းမ၊ [“ဒဏ္ဍာဝါ”ကဲ့သို့ စဉ်။] နှပုံသကော-ဦး၊ ဘယ်ဒသသာဝိ-သော၊ စိတ္တံ့၊ [သုခကာရိ ကဲ့သို့စဉ်။]

သဘာ-အနုသိန္တိမ့်-ဆုံးမခြင်းဦး...၏၊ သဝေဒကံ-နတ်နှင့်တကွ ဖြစ် သော၊ လောက်-လောကကို၊ ဒီဋ္ဌာဓမ္မကာဒီ ဝသေန-ဒီဋ္ဌာဓမ္မက ဒီဗွား အစရှိ သည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [အာဒီဖြင့် သမ္မရာယိက၊ လောကဗွာရာဒီဗွား တို့ကို ယူ့၊] သဘာတိ-ဆုံးမတော်မူတတ်၏၊ လူတိ အတွေ့။

၅၇၃။ သဘာဒီဟိ ရတ္တာ။ ၂၈။ ရုံးရန္တာ ရာဒီနောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ရာဒီလောပါ-ရ အနုဗ် အပိုင်းအခြားရှိသော ဓာတ္ထန် ချော၊ သရာလောပါ-

လည်းကောင်း၊ နာမ ဗျာပအသော-လည်းကောင်း၊ သူရချွဲဖွံ့-လည်း
ကောင်း၊ အာတ္ထာသီလောပါ-အာ အဖြစ် သိ ကျေခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊
(ဟောနှိုး)၊ သတ္တာ-ဆရာသည်၊ သတ္တာရော-တို့သည်။

ပါ - ရက္ခာကော - စောင့်ရှောက်ခြင်း၌...၏၊ ပုထ္ခာ - သားကို၊ ပါတိ-
စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ လူတိ အတွေ့။

၅၇၅။ ပါဒီတော ရိတ္ထ။ ॥ပေါ် ရာဒီလောပါဒီ-ရ အနုပန် အပိုင်းအခြား
ရှိသော စာတွန်ချေခြင်း အစရိုသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပိတာ-
အဘ၊ [ပါဒီတော ၍ အာဒီဖြင့် ဓရဓတ်ကို ယူစေလို၍ “ဓရ-ဓရရော”
မိန့်!] ဓရ-ဓရရော-ဆောင်ခြင်း၌...၏၊ မာတာ ပိတ္တာဟို-တို့သည်။ ဓရီ
ယတိ-ဆောင်ရွက်အပ်၏၊ လူတိ မိတာ၊ ကွစ်ဓာတုတွောဒီနာ-ဖြင့်၊ လူ
ကာရသု-လူ အကွဲရာ၏၊ ဒီယော-ပြု။

မာန်-ပူဇာယ်၊ ဓမ္မာန-တရားသဖြင့်၊ (အခြား မိန့်မာများလို မတရား
မဟုတ်ဘူး) ပုထ္ခာ-ကို၊ မာနေတိ-မြတ်နိုးတတ်၏၊ လူတိအတွေ့။

၅၇၆။ မာနာဒီဟို ရာတ္ထ။ ॥ပေါ် မာတာ-အမိ၊ [အာဒီဖြင့် ဘာသကို
ယူ၊] ဘာသ-ဝိယတ္ထိယ် ဝါစာယ်၊ ပုံမွေ-ရှေ့၌၊ ဘာသတိ-စကားပြောတတ်
၏၊ လူတိ ဘာတာ-မည်၏၊ [အစ်ဂိုဏ် ရည်ရွယ်၍ “ပုံမွေ” ဟု ဝိသေသန
ပြုသည်၊ ညီငယ် (ကနိုင် ဘာတာ)ကို ရည်ရွယ်လျှင် “ပုံမွေ ဘာသတိတိ
ဘာတာ”လည်း ဖြစ်သင့်၏-ဟု သဒ္ဓနိတ် မိန့်သည်။]

ဝိသ-ပဝိသန္တ-ဝင်ခြင်း၌...၏၊ ပ ပုံမွော၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ ပေါ် လူတိ
အတွေ့။...

၅၇၇။ ဝိသ ပေါ် ထာ။ ॥ဝိသ ပေါ် ဟောတိ၊ လူတိ-ဤသုတေသနဖြင့်၊
က ပစ္စယော-သက်၊ သောစ-လည်း၊ ပေါ် ပဝိသန္တ-ဝင်ခြင်း၊ တထာ၊
ရှေး-ရောဂါ-ကျေငံနာခြင်း၌...၏၊ အရိဒီ-ကျေငံနာပြီ၊ ပေါ် ရောဂါ-၏၊
[ဤ၌ “တထာ”ပါလျင် အပို့၊] ကဂါစဇာနန္ဒိ-သုတ်ဖြင့်၊ ကောရသု-အ၏၊
ကကာ ရော-ပြု၊ ဥပ္ပါဒ်-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ ဥပ္ပါဒ်၊ ဖုသ-ဖုသန္တ-

၅၇၈။ သာသာဒီဟို— အာဒီဖြင့် သသုဓတ် ဝသဓတ်ကို ယူ၊ သသု-ဟိုသာယ်၊
ကိုလေသော-တို့ကို၊ သသာတိ ဟိုသာတိ-ညွင်းဆဲတတ်၏၊ လူတိ သတ္တာ-မည်တော်မူ
၏၊ ဝသ-နိုဝင်သော၊ ဝသနှိုး ဓာတ္တာတိ ဝတ္ထု (နေရာ အရပ်)၊ ဤဝတ္ထု၌ ရဇ္ဈာပစ္စည်း
ဟု ဆိုသော်လည်း ရှုပ်ပို့မှာ သတ္တာဒီဂိုဏ်း မဟုတ်၊ ဥကာရနှစ်နံပါးလိုနိုသာ။

တွေ.ထိခြင်းများ၏၊ အဖူသီ-တွေ.ထိပြီ၊ ပေါ့၊ ဖုသီသာတိ-လတဲ့၊ လူတိ ဖသော-၏၏၊ ဝါ၊ တော်-ထိတရားဖြင့်၊ သမ္မယုတ္တေခမ္မာ-ယဉ်ဘက်တရား တို့သည်။ ဖုသီး-တွေ.ထိရကုန်၏၊ လူတိ-ထိသို့ တွေ.ထိကြောင်း၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဖသော-၏၏၊ ကွစ်ဓာတုတုဂ္ဂဒီနာ-ဖြင့်၊ ဖုသသီ-ဖုသ၏၏၊ ဖသော-ဖသူပြု၊ သံယောက္ခိုတ္တာ-သံယုဂ်အဆုံးရှိသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ နှစ်-နှစ်မဖြစ်။ [အသီ-ဟု သံယောက္ခိုဖြစ်သောကြောင့် ထဲ အနုဇန် နောင်း သော်လည်း ရှိမပြုရ-ဟူလို့၊ ဤသို့ ဖုသကို ဖသာရင်ပြုပြီးမှ ရှိခိုအဖြစ် ကို တားမြစ်နိုင်သောကြောင့် “ကွစ်ဓာတုတုဂ္ဂဒီနာ ဖုသသီ ဖသော၊ သံယော က္ခိုတ္တာ နဲ့ ရှိခို”ဟု ရှိသင့်သည်။]

ဘဝတိတိ ဘာဝေါ၊ ဥစ-သမဝါယော-ပေါင်းစုခြင်းများ၏ ဥစတိ-ပေါင်းစု တတ်၏။ လူတိ ပြုကော-(နေရာအမိ) မည်၏။ စကာရသီ ကကာရော၊ အယ်-ဂတိနှစ်၊ အယိ-ဖြစ်ပြီ၊ ပေါ့၊ အယီသာတိ လူတိ အာယော၊ ဝါ၊ လူတော-ဤကောင်းမှုစသည်မှာ၊ အယတိ-ဖြစ်တတ်၏။ လူတိ၊ အာယော-၏။ ပြစ်ပေါ်လာတတ်သော (ရရှိသော) ဥစ္စာ၊ သုခ စသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမှု၊ အခွန်အတပ် စသည်တည်း။] ဥစ-အဝေါမနေ၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဗုဏ္ဏာတိ-၏။ လူတိ သမ္မာတော့၊ အာဟာရတိ-လွန်စွာဆောင်တတ်၏။ လူတိ အာဟာရော့၊ ဥပဟာနတိ-ကပ်၍ နိုပ်စက်တတ်၏။ လူတိ ဥပယာတော့၊ ဟနသုယာတော်-သုတ်ဖြင့်၊ ယာတာအေသော-ပြီ။

ရန္တ-ရာဂေါ-တပ်မက်ခြင်းများ၏။ ရန္တတိ (သီခို “ရွှေတိ”) တပ်မက်တတ်၏။ လူတိ အထွေး-၌ဗျာ၊ က ပစ္စယော-သက်။

၅၇၈။ နိုဂုဟိတ် သံယောဂါဒီ နော့။ ၂၁၁။ သံယောကသို့-သံယုဂ်၌။ ဝါ-တွင်၊ အာဒီဘူတော့ နကာရော နိုဂုဟိတ် အာပဇ္ဇာတော့ နိုဂုဟိတသီ-၏။ ဝဂ္ဂနှစ်တဲ့-ဝဂ္ဂနှစ်ပြု၊ ကကာရသီ-၏။ ဂတ္တာ-က ပြု၊ ရင်း-တပ်နှစ်သက်တတ် သော ရာဂာ။ [ဤ၌ဗျာလည်း ကို ဂပြုပြီးမှ နိုဂုဟိတ်ကို ဝဂ္ဂနှစ်ပြုသင့်၏၊ နာသွေး လည်း ဝဂ္ဂနှစ်ကို နောက်မှ ပြု၏။ ဘူးကြောင့်နည်း...ကို ဂပြုခြင်းသည် ဓာတ်နှင့် ဆိုင်သော အစီအရင်ဖြစ်၍ ပဓာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဝဂ္ဂနှစ်ပြုခြင်းကား၊ သန္တအစီအရင်ဖြစ်၍ အပဓာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကကာရသီ ဂတ္တာ၊ နိုဂုဟိတသီ ဝဂ္ဂနှစ်” ဟု ပါ၌ရှိသင့်သည်။]

၅၇၉။ ထမ့်ရန္တသု ၁၇၁၊ ကရဏေသူ။ ၁၂၃၆-သော၊ ဘဝကရဏ လူတိ-သော၊ ကရိုက်းဟူကုန်သော၊ တေသု အတွေ့သု၊ ဝိဟိတေ-သော၊ ကကာရဝတိ-က် အနုပန်ရှိသော၊ ပစ္စယေ-ကြောင့်၊ ရှိကြတိ တေသု ဓမ္မသု-၏၊ အန္တုတူတသု-အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော(နဲ့)၏၊ ခကာရာဒေသော ပော့တိ။

ဟိ-ဆက်၊ တွေ့-ဤသုတိ၍၊ ကရဏေ-ကရိုက်းအနက်၍၊ (ဝိဟိတေ-စီရင်အပ်သော) ထမ့်-ကျပစ္စည်းကြောင့်၊ ရန္တသု-ရန္တဓာတ်၏ အဆုံး(နဲ့)၏၊ ဘဒေသသု-၉ အပြုကို၊ ဝိဇာနတော့-စီရင်ခြင်းကြောင့်၊ အကတ္ထရိပို-ကတ္ထူကရကမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကရရဏေ-က် အစရှိသော ကရရက္ခာ၊ ကသု-ကျပစ္စည်း၏၊ သမ္မတ၏-ဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ ဝိဉာဏ်ယျာ-သိထိက်၏။ [လူတိ ရှိလျှင် အပို့။]

အနေန-ဤလောဘဖြင့်၊ ရွှေနှို(ရန္တနှို)-တပ်စွဲကုန်၏၊ လူတိ၊ ရာဂါးဝါ၊ အနေန-ဖြင့်၊ ရှိုယ်တိ-တပ်စွဲအပ်၏၊ လူတိ၊ ရာဂါးဝါ၊ သယ်-မိမိဟူသော လောဘကိုယ်တိုင်၊ ရွှေတိ-တပ်စွဲတတ်၏၊ လူတိ ရာဂါးဝါ၊ ထမ့်ရန္တသု အောတိ ယောက်ဘာဂေန-ဖြင့်၊ ကောရော့-၉ ပြု။

၅၈၀။ ထမ့်ရန္တသု ၁၇၁၊ သမ္မတ၏—က ပစ္စည်းသည် “ကိုယ်”အမည် ရှိသော ကြောင့် ကတ္ထူးအံနက်၍ သက်နိုင်ကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘာအစ-သုတ်အရ တော့ အနက်၍ သက်နိုင်ကြောင်းသည်လည်းကောင်း ထင်ရှားပြီ၊ ဤသုတ်က ကရိုက်းအနက်၍သက်သော က ပစ္စည်းကြောင့် (နဲ့)ကို ပြု-ဟု ဝိရင်သဖြင့် ကရိုက်းအနက်၍ လည်း က ပစ္စည်း သက်နိုင်ကြောင်း ထပ်၍ သိသာပြန်သည်၊ ကရိုက်းအနက်၍ သက်နိုင်လျှင် အခြားသော က်-သမ္မဒေဝါန်-အပါဒါန်-အစိကရက အနက်တို့၌လည်း ပြယ်အားလုံးစွာ ဝိသရုပေဒါဒီတော့အားဖြင့် သက်နိုင်တော့သည် ဟုလည်း သိသာပြန်သည်။ [အောသသု ဝိဇာနတော့ကား ညာပကဗ္ဗိတ်တည်း၊ ဝိဉာဏ်ယျာ၌ စပ်။]

ရွှေနှို ၁၇၁၊ ရာဂါးဝါ — သိဟိုင်မှုဝယ် “ရွှေနှို”ဟု ရှိ၏၊ ဘုဝါဒီ အပစ္စည်း၊ နိဂုဟိတ် သံယောဂါဒီနောဖြင့် နဲ့၏ နကို နိဂုဟိတ်ပြီ၊ နိဂုဟိတ်ကို ဝိုန်(၌) ပြုလျှင် ပြီး၏၊ ပါ့၏များ၌လည်း “လူတိ”သာည်ဖြင့် အရှိများသည်၊ ဝိဂုဟာ ၃ မျိုးတွင် ပဋိမ ခုတိယဝိဂုဟ္မာ ကရိုက်းအနက်ပော့ ကပစ္စည်းဖြစ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် နဲ့ကို ပြု နိုင်၏၊ တာတိယဝိဂုဟ္မာကား ကတ္ထူသာမန္တ် ကပစ္စည်း သက်သောကြောင့် ဘဝကရဏသုကို ဖြုတ်၍ “ထမ့်ရန္တသု ၁၇၁”ဟူသော ဒို့စာကရက ယောက်ဘာဂေန နဲ့ကို ၉ ပြုရသည်၊ ဤကို လည်းချုပ်လျှင်၍ “ထမ့် ၁၇၁၊ ယောက်ဘာဂေန ၁၇၁”ဟု ဆိုသည်။ ..

အနေန-ဤမြေဖြင့်၊ ပစ္စတေ-သွားအပ်၏၊ လူတိ ပါရေး၊ အနေန-ဤ နှင့်တံ့ဖြင့်၊ ပတ္တုနဲ့တေ-ထိုးဆွတ်၏၊ လူတိ ပတောဒေး၊ အနေန-ဤ သယောက်လင်ဖြင့်၊ မီရတိ-ခုံလွယ်၏၊ လူတိ အရော၊ စံ၊ ဒါရော-မယား၊ တထာ၊ ကမ္မာဒီသု-ကံအစရိသော အနက်တို့၌，(ဥဒါဟရဏံ-တေပစ္စည်း၏ ဥဒါဟရဏံကား၊) ဘုဇ္ဇာတိ-ခံစားအပ်၏၊ လူတိ ဘာဂေါ်၊ စံ၊ ဘာဂေါ်-ဝေဖန်အပ်သော အဖိုး၊ ဟာရော-ဆောင်အပ်သော ပစ္စည်း၊ လူတိ-ရအပ်၏၊ လူတိ လာဘော(လာဘံ)၊ ဝါဟရရိယတိ-ခေါ်ဝါပြာဆိုအပ်၏၊ လူတိ ဝါဟရရော၊ ဒီယတိ-ပေးအပ်၏၊ လူတိ ဒါယာ၊ ဇတသွား(ဒေါမနသော ဟူသော)ၤတရားမှ၊ ဝါ-ဤတရားကြောင့်၊ ဝိဟသုတိ-ပင်ပန်းရ၏၊ လူတိ ဝိဟသော၊ ဇွဲ-ဤကျောင်း၌၊ ဝိဟရရိုး-နေကုန်၏၊ လူတိ-ထိုသို့နေရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိဟသော၊ ဇတသွား-ဤ အာရာမျိုး၌၊ အာရမစုံ-လွန်စွာ မွေ့လျှော်တတ်ကုန်၏၊ လူတိ-ထိုသို့ လွန်စွာမွေ့လျှော်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာရာမော၊ စံ၊ ပပါတော-ကျေရာ ချောက်ကမ်းပါး၊ လူစွာဒီ။

ကလူတိ ဝတ္ထာတေ။

၅၈၀။ ဘာဝ။ ။[“ဘာဝတ္ထာတေ ဘိယော်”ဟု သီခိုရှိ၏] ဘာဝတ္ထာ-စံ-ဘောအနက်ကိုလည်း၊ အဘိယော်-ဟောထိုက်သော်၊ ပေါ့၊ ဘူယတေ-

မီရတိ အနေန ပေါ့၊ ဒါရော — “ရေးရိယ အနေန”ဟု ရှိကြ၏၊ “ရေ မရာနဲ့” သုတိ၌ “ရိယတိ”ရှိကို မပြခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကမ္မာရပ်ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်း ဤနေရာ၌ “စွေးမြေးအပ်”ဟု က အနက် အဓိမ္မယ်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်း ကောင်း မောဂ္ဂလှာ့သော သွေးကျွမ်းများကို နည်းမို့၌ “မီရတိ”ဟု ဆိုလိုက်သည်။ သယောက်လင်ခေါ် လင်ငယ်ရှိရှုပျော် ထို လင်ငယ်ရှိရှုသွားသည် ခုံလွယ်ရကား၊ လင်ငယ်ကို “အရော”ဟု ခေါ်သတဲ့၊ “စံ ဒါရော”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဒါရယတိ အနေနဘိ ဒါရော”ဟု ပြု၊ အနေန-ဤမယားဖြင့်၊ ဒါရယတိ-ဖောက်ခွဲတတ်၏။ [မောဂ္ဂလှာနှင့် “ဇတဟိ-ဤသို့သို့သည်၊ ဒီယော်-ခွဲအပ်ကုန်၏၊ လူတိ ဒါရာ” ဟု အစုံလွှာ ကတ္တသာမ် ဗဟိုစ် ဝစနတ် ပြု၏]

တထာ ကမ္မာဒီသု—ဘောဂေါသည် ကမ္မာသာဓနတည်း၊ ထိုကြောင့် “ဘုဇ္ဇာတိ” မရှိတဲ့ “ဘုဇ္ဇာတိ”ဟု ရှိစေ၊ ဘာမီယတိ ဘာဂေါ်၊ ဟာရရိယတိတိ ဟာရော၊ လူတိ-ဟု ကမ္မာရပ်ရှိစေ၊ ဝါ+အဝ+ဟရဓတ် “ဉာဏ်သာ”ဖြင့် အဝကို ဓာပြု “ဝါဟရော”ဟု ဖြစ်၏၊ ဒါယော၌ အာကာရနှစ်ဘာသယာဖြင့် အာယပြု၊ ဝိဟသော၌ ဝိယွာ ဟနကို ဟာတပြု၊ ဇွဲ-ဤ ချောက်ကမ်းပါး၌၊ ပပတ္တိ-ကျေတတ်ကုန်၏၊ လူတိ ပပါတေား၊ ပပုံ့ ပတောတ် [ကေပစ္စည်းဖြင့် ကတ္တာ ကမ္မာ ကရဏ အပါဒါန် အဓိကရဏ သာဓနကို ပြုပြီးပြီ၊ ဘာဝသာဓနကို ပြတော့လတဲ့၊ သမ္မတဒါနသာဓနပုံ့ကို ရှာသင့်၏။]

ဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ၊ ဘဝန်-ဖြစ်ခြင်း၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ခြင်း၊ [“ဘယ်တေ”သည် အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝဂ္ဂဟ၊ ဘဝန်ကား ကိတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝဂ္ဂဟည်း၊ ဘာဝေါ-သာ လိုရင်-ဖြစ်သည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ၊ အစွမ့်အွေး-စသည်ကား ကာလ ၃ ပါးဖြင့် အာချာတ်ဝဂ္ဂဟတည်း] ပစ္စတေ-ချက်ခြင်း၊ ဝါ၊ ပစ္စံပါကေား ကရို စဇနန္တီ-သူတ်ဖြင့်၊ ကာဒေသော၊ သိစံ-ပဋိရဏေ-သူနံးလောင်းခြင်း၌။ သေစန်း-သူနံးလောင်းခြင်း၊ သေကေား-ခြင်း၊ သုစံ-သောကော - စိုးရိမ်ခြင်း (ဝမ်းနည်းခြင်း)၌။ သောစန်း - စိုးရိမ်ခြင်း။ သောကေား-ခြင်း၊ စဇ-ဟာနံးမှု-စွန်းလွှတ်ခြင်း၌။ [ဟာဓာတ်သည် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အနက်၌ အကမ္မက၊ စွန်းလွှတ်ခြင်း အနက်၌ သကမ္မကာ] အစွမ့်အွေး-ရှေး၌ စွန်းလွှတ်ခြင်း၊ စဇ္စ်သုဇ္ဇာ-နောင်၌ စွန်းလွှတ်ခြင်း၊ ဝါ၊ စဇန်း-စွန်းလွှတ်ခြင်း၊ စာရေး-စွန်းလွှတ်ခြင်း၊ ယခု-အေဝပ္ပါဒ သံကိုကရော ဒါနေသူ၊ ကျွမ်းအွေး-ရှေး၌ ပူဇော်ခြင်း၊ ပေ၊ ယာရေး-ပူဇော်ခြင်း၊ ယဉ်းအေးထုတ်ခြင်း၊ ယောရေး၊ ဘဇ်-သေဝါယံးမှုပိုင်း၊ ပေ၊ ဘာရေး-မှုပိုင်း၊ အရွှေ့အွေး-ရှေး၌ တပ်မက်ခြင်း၊ ပေ၊ ရာရေး-ခြင်း၊ သော-၏၊ ကကာရော-ပြု။

ဒဟ-ဘသိုကရရဏေ-ပျောပြုခြင်း၌။ [ပျောကို ပြုခြင်း-ဟူသည် မီးလောင်ခြင်းပင်တည်း] ပရီဒယိုအွေး-ရှေး၌ ပူလောင်ခြင်း၊ ပေ၊ ကျွမ်းအေး အတွေ့ အပစ္စယော၊ ကဗျိုတိ ဝါတိစ ဝတ္ထတေ။ [မြို့ယိုအွေး-စသည်၌ ဒကို ကွဲပော်ဖြင့် ပြု။]

၅၀၁။ ဒဟသူ အေးဦး။ မျေရေ ထပ္ပါယေ ဒဟ ကျွမ်းတိုးတသော စာတူသော စကာရော ဌ္ဂုတ္တံ့ဝါ အာပစ္စတေ၊ ပရီဒ္ဓာဟော ပရီဒါဟော-ပူလောင်ခြင်း၊ [ရှေးရုပ်သည် ဤသုတ်၏ အရာ၊ နောက်ရုပ်ကား ဝါမြစ်သော အရာတည်း] ဘန္တံ-အဝမဒ္ဒနေ-ချိုးဖျက်ခြင်း၌။ ဘွ္ဗနံး-ချိုးဖျက်ခြင်း၊ ဘရေး-ခြင်း၊ ဘန္တံ-သင်္ကာ-ကပ်ပြုခြင်း၌။ သွေ့နံး-ကပ်ပြုခြင်း၊ သရေး-ခြင်း၊ နသု-န၏၊ နိုဂ္ဂဟိုတံ-ပြု။ [နိုဂ္ဂဟိုတံ သံယောဂါဒော-ဖြင့်ပြု၊ ဘွ္ဗနံး သွေ့နံး တို့၌လည်း နိုဂ္ဂဟိုတံ ပြုပြီးလျင် ဝဂ္ဂန္တ(၅)ပြု။]

ပစ္စယေဟို-ကံ စသော အကြောင်းတိုးသည်၊ သံကိုနံး-ကပ်ရောက်၍၊ ကရီယာတိုး-ပြုအပ်၏၊ ကျွမ်းတိုး အတွေ့ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊ တေနံး-တိုး တရား-ဖြင့်၊ သံရီယာတိုး-ပြုဖို့အပ်၏၊ ကျွမ်းတိုး အတွေ့ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဝိသရုရာ ဒိန္ဒာ-ဝိသ ရှုံး အစုံသောသုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော-သက်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သခံရတံး-ပြုခိုင်ခြင်း၊ ကျွမ်းတိုးအတွေ့-၌၊ ဘာရေးစာတံး-သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော-

သက်။ [“ဘာဝေစာတိ ဝါ”ဟု သီမှို၏ ဝါပါသည်။] ကဗျိုတိ ဝတ္ထာတေ။

၅၈၂။ ပုရသမုပ္ပါယော-တပစ္စယော-သူစံ။ ၂၂ပရေ တပစ္စယော-တပစ္စည်း
ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကပစ္စယော-လည်းကောင်း။ [“ကဗျိုတိ ဝတ္ထာတေ”ဟု
ဆိုသောကြောင့် “က ပစ္စယော”ဟု သီအတိုင်း ပါစေ။] ပုရသံ ဥပ ပရိုက္ခာဖွဲ့
တေဟိ-ပုရ, သံ ဥပ, ပရိုပုဂ္ဂသော ဤသူ၏တို့မှု။ [သီမှို၏ “ပုရသံ ဥပ
ပရိုက္ခာဖွဲ့တေဟိ”ဟု ရှိ၏။] ပရသံ ကရောတိသု-ကရောတ်၏။ ခ ရေ
လူတိ-ခ, ခရဟူကုန်သော၊ ဒေတေ အာအေသာ ဝါ ဟောနှိုး တပစ္စယောသူတိ-
ဟူ၍။ ဗဟိုဝစ်နှစ်ဖွဲ့သေန-ဗဟိုဝစ်ဖြင့် ဉာဏ်ပြခြင်းကြောင့်၊ တုံ တွာဒီသု-
တုံတွာ အစရှိသော (တ အက္ခရာ ပါသည်) ဖွဲ့ည်းတို့ကြောင့်လည်း၊ (ကရော
တိသု ခ ခရ လူဖွဲ့တေ အာအေသာ ဟောနှိုး) ဓာတ္ထာအေသသာပိ-ဓာတ်၏
အာအေသကိုလည်း၊ ဌာနောပစာရေနှင့်-ဌာန်ပစာရအားဖြင့်၊ ဓာတ္ထာဝါယာရု
တော-ဓာတ်ဟု ခေါ်ဝါနိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အသံယောက္ခာသု ဂုဒ္ဓကာရိတေ
တိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂုဒ္ဓ-ပြု၊ သံပြီရော-ပြုစီမံအပ်သော တရား၊ စံ၊ ပရိုက္ခာရော-
ပရိုက္ခာရာ၊ ပုရရော-ရော်ပြခြင်း၊ ဝါတိကို၊ ဥပကာရော-ကျေးဇူးပြခြင်း၊
လူတိ-ဤမှို၏ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

၅၉၂။ ဓာတ္ထာအေသသာပိ ၁၇။ ဂုဒ္ဓ—“သံ+ကရို-က”မှ ၉၅ အနုဟန်ချေ၊ ဤ
သုတ်ဖြင့် ကရိုကို ခရ်ပြုပြီးသည်အခါ ခရသည် ဓာတ်မဟုတ်တော့၊ ဓာတ်၏ အာအေသာ
(ဓာတ်မှ ပြေားလွှဲလာသော အပြု) ဖြစ်နေပြီ၊ အသံယောက္ခာသု ဂုဒ္ဓကာရိတေ သုတ်
ကလည်း ဓာတ်ကိုသာ ဂုဒ္ဓပြု၏။ ထို့ကြောင့် ဓရကို ဘယ်နည်းဖြင့် ဂုဒ္ဓပြုမည်နည်း...
ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဓာတ္ထာအေသသာပိ စသည်ကို မိန့်။ ဓာတ်ဘာည် မူလဖြစ်၍
ဌာနတည်း၊ ဓာတ်မှ ဖြစ်လာသော အာအေသကား ဌာနနှစ်တည်း၊ ဌာန၏ ဓာတ်ဟူသော
အမည်ကို ဌာနနှစ်အာအေသသူ၏ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်းသည် ဌာနနှစ်ဘာရတည်း၊ ဤသို့ ဌာန
ပစာရန်ည်းအားဖြင့် ဌာနဖြစ်သော အပြု အာအေသကိုလည်း ဓာတ် ဟု ခေါ်နိုင်ခြင်း
ကြောင့် ခရကို အသံယောက္ခာသု စသော သုတ်ဖြင့် ဂုဒ္ဓပြုနိုင်သည်-ဟူလို့။

၁၀။ ၁၇။ ဥပကာရော—ပရိုကာရိုယတေ-ထက်ဝန်းကျင် ပြုအပ် (ထားအပ်)၏၊
လူတိ ပရိုက္ခာရော-သက်နှုံးစသောပရိုက္ခာရာ၊ ပုရရော-ရော်။ ကရိုယတိ-ပြုအပ်(ထားအပ်)
၏၊ လူတိ ပုရရောက္ခာရော၊ ပရသံဒ္ဓယပဒ ကရေတည်း၊ ပုရရေး သွေးပိုဘတ် မကျေသော
အလုပ္ပသမာသံတည်း၊ က ဒေါသော်လာ၊ မောဂ္ဂာန်နှင့်ကား “ပုရသွား” ဟု သုတ်
တည်း ပရိုက္ခာရောနှင့်ပါတ်နောင် ကရောတ်ဖြင့် “ပုရရောရ” ဟု ပြီးသည်အခါ တအမိန္ဒာဒီနိုး
သုတ်ကြီးဖြင့် အာကို မြော် “ပုရရောရ” ဟု စီရင်၏။ ဤကျမ်းများ “ပရသံမှပ” ဟု

လူဘ-ဂိုဏ်မိ-လိုချင်မက်မောခြင်း၌...၏၊ တေန-ထို တရားဖြင့်၊ လူအဲနှဲ-လိုချင်ကုန်၏၊ ဝါ၊ သယ်-မိမိဟူသော လောဘကိုယ်တိုင်၊ လူအဲတိ-လိုချင် တတ်၏၊ ဝါ၊ တံ-ထို တရားသည်၊ လူအဲနှဲ မတ္တာမေဝ-လိုချင်ခြင်းမျှသာတည်း၊ ကူတိ လောဘော။ [နောက်ဆုံးစိမ့်ဟန် “လူအဲနှဲ လောဘော”ဟုသာ ဘဝ သာဇန ထုံးစွာတိုင်း ပြုလိုရင်း၊ မတ္တာသွေ့ကား လိုချင်ခြင်း အမှုအရာသာ လောဘအစစ်ဖြစ်သည်၊ “လိုချင်ကြောင်း၊ လိုချင်တတ်”သော သတ္တိများ လောဘ၌ မရှိ ဟု ကန်သည်။]

. ခုသ-အပိုတိမိ၊ တေန-ထို တရားဖြင့်၊ ခုသသို့-မနှစ်သက်တတ်(စိတ် ဆုံးတတ်)ကုန်၏၊ ဝါ၊ သယ် ခုသသာ၊ ဝါ၊ တံ-သည်၊ ခုသသန မတ္တာမေဝ-တည်း၊ ကူတိ ဒေါသော၊ မူဟာ-ဝေစိတ္တာ-အထူးထူး စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်၌၊ ဝါ-မသိခြင်း၌...၏။ [ထောမနိခို့ “မူဟာ-ဝေစိတ္တာ”ကို “နာနာရှုပတွေ” ဖွင့်၏၊] တေန-ဖြင့်၊ မူယူတိ(ဒါဝါဒိရိက်း)-တွေဝေတတ်၏၊ ဝါ-မသိတတ်၊ ဝါ၊ တံ မူယူနမတ္တာမေဝ ကူတိ မောဟော၊ ကူစွာခို့...ကတ္တာကရရာ ဘဝ သုစ-ကတ္တားကရိုက်း ဘောအန်က်တို့၌လည်း၊ ယထာရဟံ-စွာ၊ ယောအေ တဗ္ဗံ-ယုဉ်စေထိုက်၏။ [ကတ္တားကရိုက်းအန်က်၌ ဝိသရုဇ်စေသော သုတ်ဖြင့် ထာ ပစ္စည်း သက်ခြင်း၊ ဘောအန်က်၌ “ဘာဝစ”ဖြင့် ကာပစ္စည်း သက်ရ ခြင်းကို “ယထာရဟံ”ဟု ဆိုသည်။]

ကဟ-ဥပါဒါနေ၊ ဂယူတိ-ယူအပ်၏၊ ကူတိ အတွေ့-ဤအန်က်၌၊ ဝိသရုဇ် ပဒါဒိနာ-ဖြင့်၊ ကမ္မနိ-၌၊ ကာပစ္စယော-သက်။ [“ကမ္မနိ” ပိုဟန် တူသည်၊ “ဂယူတိ” ဟု ဝိရှိဟပြုလိုက်လျင်ပင် ကံအန်က်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား ပြီ၊ “ကူတိအတွေ့”ဟုသည်လည်း ကံအန်က်ပင်။]

၅၈။ ၁။ ကဟသု ယရ အောင်။ ၂။ ရေ။ ပေါ ဝါ ဟောတိ သရဲလောပါဒီ။ [ဂဟ်ကို ယရပြုရာ၌ “ရ”မှာ သရပါသည် ဟု ယူဟန်တူသည်၊ သို့သော (ဟ်)၌ သရ မပါသဖြင့် ရှုံးလည်း မပါသင့်။] ယရံ-အိမ်သည်၊ ယရနှစ်-တို့သည်၊ ဝါတိုး၊ ဂအုံတိ-ယူ၏၊ ကူတိ ဂါဟော-၏။ ဝါ၊ ဂဟယံ-ယူခြင်း၊ ဂါဟော-ခြင်း၊ ကူတိ-ဤရပ်၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

“ပုရ”ကို ဆိုထားသောကြောင့် “ပုရ”နာမ်ပွဲ ဟု ကြံ့ရတော့သည်၊ သိမ္မားလည်း “ပုရ” သုပေ ပရိုက္ခာစွေတော်”ဟု ပုရပူဒ်ကို ဖွင့်၏၊ ဤသို့ “ပုရရောရော” ဟု ဒေ နှင့် ဆိုကြသည်လည်း “ပုရက္ခာတွာ”၌မှု ဒေ မပါသောကြောင့် ကစွဲည်းအလို သွေးကျေသော လူတ္တာသမာသံ၊ မောဂ္ဂလာန်အလို ပုရက္ခာတွာမှ အာကို ရသာဖြူ၊ ဥပကာရော်ကား ဝါမြစ်၌ “ရ” မဖြူရာ။

သမ္မဝတိ-ကောင်းစွာဖြစ်တတ်၏၊ လူတိအထွေ=၌။

ସବୁ || କ୍ଷେତ୍ର || ॥ପୋ ହାତିଲି ॥

၅၈။ ကိုလောပါစ။ ၁၁။ သဗ္ဗာသီ-သော၊ ကိုနော-ကိုပစ္စည်း၏၊
လောပါ ဟောတိ၊ ကိုတန္ထာ - ကိုပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ နာမမိဝ ကတွေ သူမျှပျော်း သိလောပါ၊ သမျှ-ကောင်းစွာ ဖြစ်သူ၊
စံ၊ ပိဘဝတိ-အထူးဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ ပိဘူး၊ အဘိဘူး-လွမ်းမိုး၏ ဖြစ်တတ်
သော ဘုရား။ [“အဘိဘုဝတိဘာ ဘဝတိတိ”ဟု ပြု] သယမျှ-ကိုယ်တိုင်
ဖြစ်တော်မူသော ဘုရား။ [“သယံ ဘဝတိတိ”ဟု ပြု] တယာ၊ ဇူ-ကမ္မနေ့-
တုန်လှုပ်ခြင်း၌၏၊ သမျှနောတိ-ကောင်းစွာ တုန်လှုပ်တတ်၏၊ လူတိ သမျှ။
ဘာ-ဒို့မို့-တွန်းလင်းခြင်း၌၏၊ ပိဘဝတိ-အထူးထွန်းလင်းတတ်၏၊
လူတိ ပိဘာ၊ ပဘာတိ-အပြားအားဖြင့် ထွန်းလင်းတတ်၏၊ လူတိ ပဘာ၊
ဓာတ်-ဉာဏ်အရပ်၌၊ သဟ-တက္ခ၊ ဝါ၊ သက်မွဲ-ပေါင်း၏၊ ဘန္တိ-တွန်းလင်းတတ်
ကုန်၏၊ ဝါ၊ ဘာသန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ လူတိ သဘာ၊ သဟသီ-သဟ
၏၊ သာဒေသော-သာ ပြု၊ နိဂုဟိုတလောပါဝါ-နိဂုဟိုတ်ကိုသော်လည်း
ချေ။

ဘုဇ္ဇာ-ကောက်ကွဲသဖြင့် ဂစ္စတိ-၏၊ ကူလို အတွေ ကို ပစ္စယာ။

သତ୍ତ୍ଵ, ତଥାତ୍ତ୍ଵ ହେ! ଲୋଗୋଠି—“ତଥା ତାକ୍ଷି ଓହ୍” ଫଳ୍ପୁଣ୍ଡ ତଥା ତଥାତ୍ତ୍ଵପଦ ତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵ, ତଥାଫୋର୍ମ ତଥାଗର୍ଭ, ତଥାଫୋର୍ମ ତଥାଗର୍ଭ ହେ, ପିତି ଗମ୍ଭୀରତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ଵ: ଏବଂ(ତଥା ତାତ୍ତ୍ଵ) ତୋତୁଧର୍ମପ୍ରିଣ୍ଡ ତଥାଗର୍ଭ ତଥା ପ୍ରିଣ୍ଡ ଆତ୍ମତାଗୁ ଯୁଦ୍ଧଃଲାନ୍ଧଃ ତୋଗର୍ମପରା ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ତଥାତ୍ତ୍ଵ: “ବର୍ଗ୍ମ ତାକ୍ଷି ଓହ୍” ଫଳ୍ପୁଣ୍ଡ ତଥା ତଥାତ୍ତ୍ଵପଦ ତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ଵ; ଶ୍ରୀଫଳ୍ପୁଣ୍ଡ: ଆର୍ଥିନ୍ଦିନ: ତୃଗର୍ଭ ଫିର୍ଦ୍ଦବିତ୍ତପ୍ରିଣ୍ଡ ତଥାଗର୍ଭ ହେବୁ; ପୈଣ୍ଡଃଶୁଣ୍ଟିବୁ ତୋଗର୍ମପରା ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ତଥାତ୍ତ୍ଵ: ଫୋର୍ମିର୍ଦ୍ଦବିତ୍ତପ୍ରିଣ୍ଡିଲାତ୍ମନ୍ଦ: “ତଥା ତାତ୍ଵତାକ୍ଷି ଓହ୍, ତାକ୍ଷି ତାତ୍ଵତାକ୍ଷି ଓହ୍” ଯା ଫଳ୍ପୁଣ୍ଡବାପ୍ରିଣ୍ଡ ଆତ୍ମତାଗୁ ପ୍ରିଣ୍ଡବାହୀନ୍ଦର୍ମତାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ଵ ପିଣ୍ଡଃଶୁଣ୍ଟିବୁ ପ୍ରିଣ୍ଡବାହୀନ୍ଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ତଥାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ଵ: ଶ୍ରୀଫଳ୍ପୁଣ୍ଡ: ତାତ୍ତ୍ଵତାକ୍ଷିମ୍ବ ଲୋଗୋପି କୌଣସିପ୍ରିଣ୍ଡ ତାତ୍ତ୍ଵକୁ ହେବୁଣ୍ଟିବୁ: ଅଣ୍ଟିବୁ ଶ୍ରୀ ତଥା ତଥାତ୍ତ୍ଵପଦ ତଥାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ଵ ଆର୍ଥାତା:ଲେଖିବୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାଙ୍କ ତଥାତ୍ତ୍ଵର୍ତ୍ତ୍ଵ, ହେବୁ: ଶୁଣ୍ଟିବୁ, ଆର୍ଥାତା:ଅଣ୍ଟିବୁ

ଅଲା:ଦ୍ୱାର୍ଥିମ୍ବା॥ ॥ ବାତ୍ରୀ+ଗହ-ଗୃଃ ବାତ୍ରୀ ଗନ୍ଧିକୀ ଏତ୍ତୁତି ବାତ୍ରୀଗ୍ରୀ-
ଶ୍ଵରିଃଗ୍ରୀଯୁଧା ଶ୍ଵରିଃତାଃଗୈରାଦିଃ ବଲାଗର ଗନ୍ଧିକୀ ଏତ୍ତୁତି ବଲାଗର୍ଭା(ବଲାଗା+
ଗହ-ଗୃଃ) ତାଃରେତାଫ୍ରଗ୍ରୀ ଯୁଧାଅର୍ପିଣି ତିକ୍ରି-ଆଲ୍ୟାପତ୍ରାଗ୍ରୀ ଯୁଧାମଧ୍ୟାବିଳି [“ତିକ୍ରି
ଅର୍ପିଯତି କିମ୍ବୁତ୍ତିଯତି(ଶ୍ଵରିଅର୍ପଣି) ଏତ୍ତୁତି”] ପ୍ରମାଣ “ଆଲ୍ୟାପତ୍ରାଗ୍ରୀଧାମଦ୍ଵାରି (ଆଲ୍ୟା
ପତ୍ରାଗ୍ରୀଦରି)”ରୁ ଛି, ଲ୍ଲିଚିତରାଣା ମହାର୍ତ୍ତ ତିକ୍ରି+ଆଗରାର୍ତ୍ତ-କା ପତ୍ରାଗ୍ରୀଦିଙ୍କ [କିମ୍ବା]

၅၀၆။ ဓာတ္ထသူ လောပါ ကိုစိုး။ ၂၂၆၈ ကိုပစ္စယေ ဓာတ္ထသူ-သော။ [“မျှောနသု-၏”သီမှု၌ ပါ၏။] လောပါ ဟောတိ၊ ကိုလောပါ၊ ဘုဇာဂါ-ကောက်ကျွဲ့ဖြင့် သွားတတ်သော မြှေ့၊ စံ၊ ဥရာသာ-ရင်ဖြင့်၊ ဂါးတိတိ ဥရာဂါ-(မြှေ့)၊ တုရုံ(သီယံ)-လျှင်မြန်စာ၊ တုရိတုတုရိတာ-အလွန် လျှင်မြန်သည်；(ဟုတွာ-၍၍။) ဂါးတိတိ တုရာဂါ(မြင်း)၊ ခန်-ကောင်းကင် ခရီးဖြင့်；ဂါးတိတိ ခဂါ(ငှက်)၊ ဝိဟာယသေး-ကောင်းကင်၌၊ (သီမှု၌ “ဝိဟာ ယသာ”၍၍။) ဂါးတိတိ ဝိဟာဂါ(ငှက်)၊ ဝိဟာအသော-ဝိဟာပြု၊ န ဂါးတိ-မသွားတတ်၊ လူတိ အဂါ(သစ်ပင်၊ တော်)၊ နဂါ-နဂါလည်း၍၍။

ခန်-အဝဒါရဏာ၊ သံပူဇ္ဈာ၊ သခံနှု-ကောင်းစွာတူးပြီ၊ အဲပါ လူတိ သခံး (ဓရသင်း)၊ ဂမှု-ကိုမြှာယ်၊ ကုမ္ပါ- (ဝန်းကျင်ပတ်လယ်၊ နှယ်ချုံကြောယ်၍။ အလယ်သန့်စင်၊)တောင်အပြင်စသောအရပ်၌၊ ရမတိ-မွှေ့လျှော်တတ်၏၊ လူတိ ကုမ္ပါရော့။

၅၀၇။ ဘုဇာဂါ—“ဘုဇာ-ကုမ္ပါလိဘဝန်-ကောက်ကျွဲ့ကျွဲ့ဖြစ်လျက်၊ ဂါးတိ-၏” ဟု ထောမနိမိ ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဘုဇာနေ-ကောက်တကျခံအားဖြင့်” ဟု ရှေးက ပေးကြသည်။ “ဘုဇာ+ဂမှု၊ ကို “နာသက်၊ ဓာတ္ထနေ့၊ ကိုချေ (ဘုဇာနေ+ဂ)သမာသ် စ်၊ တတိယာတယူရှိသ်မှည်၊ သမာသ်မှည်၊ ဝိဘာတ်ချေ၊ ဘုဇာ-ဟု ပကတိပြု၊ နာမ်း စသည်။ နောက်ရှုပ်များ၌လည်း ဤသို့ သမာသ်စ်ထားပုံကို သိပါ။

တုရာဂါ၊ ခဂါ၊ ဝိဟာဂါ—တုရုံကို သီယံ ဟု ဖွင့်၍ ထို တုရုံကိုပင် “တုရိတု တုရိတာ”ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။ တုရုံကား ဝိသေသန အနက်၌ ခုတိယာဂိုလ်တည်း၊ “တုရုံ+ဂမှု”တည်း၊ အဲသက် စသည်။ “ခ-ဝိဟာယသာ”သွေ့စိုးသည် ကောင်းကင်ဟာ တည်း၊ ဝိဟာယသကို တေသုတ္တိဖြင့် ဝိဟာပြု၊ ဝိဟာယသော-ဟု ဆိုသောကြောင့် သွေ့စိုးတယူရှိသ် စ်၊ သီမှုအတိုင်း “ဝိဟာယသာ”ဟု ရှိလျင် နာကို အာ ပြနိုင်သော ကြောင့် ခဂါကုံသို့ တတိယာတယူရှိသ်ပင်။

အဂါ၊ နဂါ၊ သခံး—“န+ကမှု”တည်း၊ န ပြုယွေ့ကောကဲ့သို့ ကမ္မာရဲ စပ်၊ န ကို အပြုယွေ့ “အဂါ”(အ)မပြုယွေ့ “နဂါ”ဟု ဖြစ်သည်။ “သ+ခန်”တည်း၍ သံနှင့် ခကိုလည်း ပါဒီပုံပဒ ကမ္မာရဲ စပ်။ [ကစ္စည်းလွှား၌ ဝိဘာတ်မျိုးပြု၏။]

ကုမ္ပါရော့—ကုမ္ပါကို “သမ္မတာ-ထက်ဝန်းကျင် ပတ်လယ်၌၊ လတာဒီဟို-နှယ် အစ ရှိသော ချုပိတ်ပေါင်းတို့သည်။ အစွာဒီတော့ ထို့ကြော်အပ်သော၊ မဏ္ဍာသူပေး-အလယ်၌ နှယ် ချုပိတ်မှ ကင်းဆိုတ်သန့်ရှင်းသော၊ ပုံတာဒီနော့-တောင် စသည်၏။ ဗြာနာသေး-အရပ် အထူး၌ ဖြစ်၏” ဟု ထောမနိမိ ဖွင့်သည်အတိုင်း အနက်ပေးလိုက်သည်။ နှိုက္ခို

အနဲ့-အနဲ့နေ့၊ ကမ္မတော့-ကံကြောင့်၊ အတော့-ဖြစ်၏၊ ကူတိ အတွေ့-၌၊ ကို ပစ္စယော၊ ဓာတ္ထိ လောပါဒီ-ဓာတ္ထိ ရွှေခြင်းအစိုးသော အစီအရင်သည်၊ ပုရိမှသမ်-ရှေ့ရပ်နှင့် တူ၏၊ ပွဲမိတ္ထပ္ပိတ္ထသော-ပွဲမိတ္ထပ္ပိတ္ထသော အဖြစ်သည် သာ၊ ဝိသေသာ-ထူး၏၊ ကမ္မတော့-ကံကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဝိပါကာ-ဝိပါက်၊ ကမ္မတဲ့-သော၊ ပို့သို့-ပို့သန္တာ၊ ကမ္မတဲ့-သော၊ ရုပံ့-ရပ်၊ စံ၊ စိတ္ထဲ့-စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရပ်၊ ဥတ္တဲ့-ဥတ္တကြောင့်ဖြစ်သော ရပ်၊ အာဟာရဲ့-အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော ရပ်၊ အတွေ့အော့-စိမိကြောင့် ဖြစ်သော၊ ပုဇွော-သား၊ ဝါရိမို့-ရော်၊ အတော့-ဖြစ်သောကြာတည်း၊ ဝါရိအော့-ကြာ၊ စံ၊ ထလဇော့-ကုန်း၌ ဖြစ်သောသစ်ပင်စသည်၊ ပက်း-ဉာဏ်၌ ဖြစ်သော ကြာ၊ လလဲ့-ရော်ဖြစ်သော ပန်း၊ အလွှာ့-ဉာဏ်ဖြစ်သော ဝတ္ထာ၊ သိရဲ့-ဦးခေါင်း၌ ဖြစ်သော ဆံပင်။ [သို့ "သိရဲသို့"ဟု အလုတ္ထသမာသ် ရှိ၏၊] သတ္တာစီ ငါးများ-တည်း၊ ခိုက္ခတ္တာ့-တည်း၊ ပွဲ့-နောက်၌၊ အတော့-ဖြစ်သော ပုလွှားတည်း၊ ခိုအော့-အေား၊ ပွဲ့-နောက်၌၊ အတော့-ဖြစ်သော ညီငယ်တည်း၊ အနဲ့အော့-ငယ်၊ ကူစွာ့ဒီ။

“ကုမ္ပဏီ-ပွဲတကုမ္ပ”ဟု တွေ့ရ၏၊ “ပွဲတကုမ္ပ”ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ရှေ့က “ကုမ္ပ-တောင် အကျွေး၌”ဟု ပေး၏၊ ဆင်တိုးသည် တောင်အကွဲ၌ မမွေ့၊ ကုန်ရာသောကြောင့် ဆင်ခြင်း။

ပွဲမိ တရ္တာရှိသော-ဝိသေသာ—“ကမ္မ+အနဲ့”တည်၍ ကို သက်ပဲ့၊ ဓာတ္ထိ ရွှေပဲ့၊ ကို ရွေ့ပဲ့တို့မှာ “ဘုဇာဝါ”စသည်နှင့် တူပြီ၊ ကမ္မတော့-ဟု ဆိုသောကြောင့် ပွဲမိတ္ထပ္ပိတ္ထသို့ဖြစ်ခြင်းသာ ထူးသည်၊ ဝိပါကာ၊ ပို့သို့၊ ရုပံ့-ဟူသော အဘိယော့ လိန် လိုက်၍ “ကမ္မတော့၊ ကမ္မတဲ့၊ ကမ္မတဲ့”ဟု ၃ လိန် ပြထားသည်၊ နောက်၌လည်း “စိတ္ထတော့ အာတံ”စသည်ဖြင့် ဝိရှိပြု၊ အတွေ့တော့ အတော့ အတွေ့အော့ ဝါရိအော့ သတ္တာမိတ္ထပ္ပိတ္ထသို့၊ “ထလေ့+အတော့၊ ပက်း+အာတံ”စသည် ပြု။

ခိုအော့—“ခိုက္ခတ္တာ့”ကား ခို၏ အဖွင့်သာ၊ “ခို+အနဲ့”တည်း၊ ခိုနောင် ယောသက်၊ ဇွဲပြု၊ “ခွဲ-့ကြိုင်တို့တိုင်”၊ အတော့-၏၊ ကူတိ အတွေ့-၌”ဟု ဆို၊ ပုလွှားတိုးသည် မွေးဖွားမှုဖြစ်ခြင်း ၁ ကြိုင်၊ အတ်သွင်းမှုဖြစ်ခြင်း ၁ ကြိုင် အားဖြင့် ၂ ကြိုင် ဖြစ်ရ၍ “ခို့”မည်၏၊ သွားတိုးလည်း ငယ်သွား-ကြီးသွားဟု ၂ ကြိုင် ဖြစ်ရသောကြောင့် ခို့၊ ငက်တိုးလည်း အမိဝင်းမှ ၁ ကြိုင်၊ ဤမှု ၁ ကြိုင်၊ ၂ ကြိုင်ဖြစ်ရသောကြောင့် ခို့ကို ဒီပြု၍ “ဒီ့”ဟု အမည် ရကြသည်၊ အနဲ့အော့ အနဲ့သွှေ့၏ ပရိယာယ်ဖြင့် ပစ္စဟု ဝိရှိပြုသည်၊ “အနဲ့+အနဲ့”တည်း၊ နောက်၌ ဟု ဆိုသောကြောင့် အနဲ့နောင် သို့သက်၊ ရွှေ။

ရိဒ-ဉာဏာ၊ လောက်-လောက ၃ ပါးကို၊ အဝေဒ-သိတော် မူပြီ၊ ဉာတိ အထွေ၊ ကိုပစ္စယော၊ ကိုမှတိ ဝတ္ထတော်။

၅၀၇။ ရိဒန္တာ။ ॥ကိုမှု-ကြောင့် । ပေါ့ ဉိကာရာဂမော ဟောတိ၊ ကိုလောပေါ့-ကိုချေ၊ လောက်ခုံ-လောကကို သိတော်မူသော ဘုရား။

ဒီသ-ပေကွဏာ၊ ဉာမမိဝ-ဉူဗျကိုကဲသို့၊ နံ-ထိုသူကို၊ အပသီး- မူပြီ၊ ပေါ့ ဉာတိ အထွေ-ဉူဗျ ကတ္ထားအနက်၌သော်လည်းကောင်း၊ အယမိဝ- ဉူဗျကိုကဲသို့၊ (သော-ထိုသူကို) ဒီသာတိ-ရှုအပ်၏၊ ဉာတိအထွေဝါ- ဉူဗျ ကံအနက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ကိုပစ္စယော-သက်။ [“ကိုစာတိ ကို ပစ္စယော”ဟုလည်း ရှု၏] ဓာတ္ထနှင့်သောပေါ့ ကိုမှတိ-သုတေဖြင့်၊ ဓာတ္ထနှင့် သောလောပေါ့-ဓာတ္ထနှင့်ကျေခြင်းသည်။ သမ္မတ္ထာ-သော။ [“ဒီယမာပစ္စတော်၊ ဉာဇွဲတော် အာဇာသာစ တို့၌စပ်။”]

၅၀၈။ ဉာ ယ တ । ပေါ့ သက္ကာ။ ॥ဉာမမာနပပဒ ဘာဝန်-ဉာမမာန ဉာပပဒ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒီသသော ဓာတ္ထသာ-ဒီသဓာတ်၏၊ ဂုဏာဘူတာန်- ဝိသေသန ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဉာမ ယ တ အမှ ကို စတော် သမာန ဉာတိ- ဉာမ၊ ယ၊ တ၊ အမှ၊ ကို၊ စတော်၊ သမာနဟူကုန်သော၊ စတော် သမ္မနာမာန်-

၅၀၉။ ဉာမမိဝ နဲ့ အပသီး ပေါ့ ပသီသာတိဝါ — ကို ပစ္စည်းက ကတ္ထား အနက်ကို ဟောသာကြောင့် ပစ္စည်းအနက်ကိုလိုက်၍ ကတ္ထသာစ် ပြထားသော်လည်း “တာဒီ”မှ တိပိုးသော ဉူဗီဒီသော-စသော ပုဂ္ဂများ၌ ကတ္ထသာစ်အနက် သုံးစွဲထိုက် သောအရာကို ပါ၌၌ မတွေ့ရ၊ တာဒီပုဂ္ဂကို ဖွင့်ပြရှု၌သာ “တမိဝ စတော် ပသီသာတိ တာဒီ”ဟု ကတ္ထသာစ် တွေ့ရသည်။ “တမိဝ-ထို အနိုဒ္ဓရုကဲသို့၊ စတော်-ဉူဗျ ဉူဗ္ဗရုကဲရုကို၊ (တိနုည်း-တမိဝ-ထို ဉူဗ္ဗရုကဲသို့၊ စတော်-ဉူဗျအနိုဒ္ဓရုကဲရုကို) ပသီသာတိ-ရှုတာတ်၏၊ ဉာတိ တာဒီ-မည်၏”၊ ဉူဗျတာဒီပုဂ္ဂ၌ ကတ္ထသာစ်ကို ထောက်၍ ဉူဗီဒီသော-စသော် ပစ္စည်း ကတ္ထသာစ် ရုပ်သည်ဟု ယူဟန်တူသည်။

အယမိဝ သော ဒီသာတိတိ-ဉူဗျ ကတ္ထသာစ် အနက်ကား ကျမ်းစာတို့၌ အသုံး များ၏၊ “ပစ္စယာ ဓာတာဝါ စီမံ၊ နေကေ နေကတ္ထ ဝိသယာ”နှင့်အညီ ပစ္စည်းတို့ သည် အနက်များစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဉူဗ္ဗ၌ ကိုပစ္စည်းလည်း ကဲအနက်ဟော ဟု ကြော်၊ မောဂလ္လာနှင့်ကျွေကား ကဲ အနက်၌ “ရို-ရိုက္ခ-က”ဟု ၃ ပစ္စည်း သက်၏။

ဉာမ ယ တ । ပေါ့ သမ္မနာမာန်— သုတေသုံး “ဉာ-မ-ကို-စ-သ”ဟု သာ ဆိုထား သော်လည်း ဉာမ-အမှ-ကို-စတော်-သမာန တို့မှ ဖြစ်သော ဉာ-စသည်တည်း ဟု သိစေလို၍ “ဉာမ”စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ သမာနလည်း သမ္မနာမ် မဟုတ်၊ သူများမ် ပင်၊ သို့သော ဉာမ စသော သမ္မနာမ်က များသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် “သမ္မနာမာန်”ဟု ဆိုဟန်တူသည်။

ဤ သဗ္ဗနာမ်တို့၏၊ အန္တာ-အဆုံးပြစ်သော၊ သရော-သည်၊ ဒီယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇာတော၊ ဒီသလူတိ-ဒီသဟူသော၊ စတသု ဓာတုသု-၏၊ အန္တသု-အဆုံး သု ဗျား၏၊ သက္က ဤ လူတိ-သ၊ က္ခ၊ ဤဟူကုန်သော၊ စတ အာဒေသာစ-တို့သည်လည်း၊ ဟောနှိုး ဒီသသု-ဒီသဓတ်၏၊ ဒကာရောစ-၃ အက္ခရာသည်လည်း၊ ရကာရဲ-ရ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇာတော၊ လူတိ-ဤသုတ် ဖြင့်၊ [“မာပဇ္ဇာတော တိ”ဟု သီမွန် ရှိ၏၊] ကိုမိ-ကိုပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတ္ထသု-၏၊ သသဒ္ဒါ ဒေသ-သသဒ္ဒါ အပြုကို၊ (သ-အပြုကို)၊ ကတ္တာ-၍၊ ကို လောပါဒီမိ-ကို ချေခြင်းအစရှိသည်ကို၊ ကတော-သော်၊ လူ လူတိ နိပါတန် န-လူ ဟူသော ဤနိပါတန်ဖြင့်၊ လူမသဒ္ဒါသု-လူမသဒ္ဒါ၏၊ လူကာရော-လူပြု၊ တသု- ထိ လူကို၊ လူမိနာ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဒီယော-ဒီယံကိုလည်း၊ ကတော-သော်၊ သူသဒ္ဒါပွဲလို-သက်၊ ဤဒီသော-ဤသုကဲ့သို့ ရှုတတ်သော၊

ဥပမာဏပ ၈။ ရုဏ္ဍာတာနဲ့—ဥပမာဏပ ပဒ ဘာဝနကို ဂုဏ္ဍာတာနှင့် စပ်၊ “လူမ+ဒီသ”ဟု ရပ်တည်ရှု၍ လူမသည် ဒီသဓတ်၏ ဥပမာဏလည်း ဟုတ်၏၊ “အယ မိဝ”ဟု အနက် ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဥပမာဏလည်း ဟုတ်၏၊ ဒီသဓတ်ကို အထူးပြုသော ဂုဏ် (ဒိသသန)လည်း ဟုတ်၏၊ ထိုကြောင့် “ဒီသဓတ်၏ ဥပမာဏ ဥပမာဏ အဖြစ် ဖြင့် ဒိသသန ဖြစ်ကြသော လူမပေး သမာနသဒ္ဒါ”ဟု ဆိုသည်၊ “ဒီသ-ရှုအပ်” ဟူရှု၍ ဘာကဲ့သို့ ရှုအပ်ဟု မသိသရှု သမည် ဖြစ်သောကြောင့် “လူမ-ဤသုကဲ့သို့ ရှုအပ်”ဟု အထူးပြုရကား လူမကို ဒိသသန(ဂုဏ်) ဟု ဆိုနိုင်သည်၊ ယ စသည်လည်း နည်းတူ။ ဂုဏ်ကို “ရုဏ္ဍာ ဘူတာနဲ့”ဟု ဖွင့်သာဖြင့် သုတ်၌ပါသော “ဂုဏ်”၌ ဝိုက္ခာ စစန ဒိပလ္လာသတည်း၊ ထို ရုဏ်ကိုလည်း “လူ ယ ၈။ သောနဲ့”၌ စပ်-ဟု သိစေ သည်။]

အန္တာ သရော ဒီယံ— လူမ ၈။ သဗ္ဗနာမာနဲ့ကို အန္တာ သရော၌ စပ်၊ “လူမ စသည်တိ၏ အဆုံးသရဲ”ဟူရှု၍ လူမကို လူမပြုးဖြစ်သောကြောင့် လူ သရ-ယ၏ အဆုံး အသရ စသည်ကို ယူ၊ ထို သရများကို ဒီယံပြုဟု ဆိုသဖြင့် “ဤ-ယ-မ” စသည်ဖြစ်၏-ဟု သိပါ။

ဒီသ ၈။ သ က္ခ ဤ လူဇ္ဇာတော— ဒီသဓတ်၏ အဆုံးဟူသည် ဒီသဓတ်မှ ဓာတ္ထာနဲ့ (အသရ)ချေ၍ ဒီသဟု ဖြစ်နေသော “သ”ဗျားတည်း၊ ထို သိကို “သ-က္ခ-”ပြု၊ “ဤဒီသ၊ ဤဒီက္ခ၊ ဤဒီဟဲ”ဟု ဖြစ်၏။

ဒီသသု ၈။ ရကာရဲ— ဒီသဓတ်၏ ဒကို တချို့တရာ့၌ ရပြု၍ “ဤရို့” စသည် ဖြစ်သေး၏၊ ဤ (ရ) အပြုတား တချို့တလေ အနည်းငယ်သာ ရှိ၏၊ သုတ်၌ လည်း ကွဲသီသဒ္ဒါ ပါသည်၊ ထိုကြောင့် “ရကာရ မာပဇ္ဇာတော ကိုမိ”ဟူသော မြန်မာမူ ၌ “သမာပဇ္ဇာတော ကွဲစိ”ဟု ရှိသွင် သာ၍ ကောင်းမည်ထင်သည်။ [သိမှု၌ “မာပဇ္ဇာတော ကိုမိ”ဟု ရှိ၏။]

ဝါ-ဤသူကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ပုရိသော-ကျေား၊ ဤဒီသာ-သော၊ ကညာ-
ဤဒီသိဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ဤဒီသံ-သော၊ စိတ္ထံ။

တထာ၊ ယမိဝါ-အကြင်သူကို ကဲ့သို့၊ နံ-ကို၊ ပသေတိ၊ ဝါ၊ ယော ဝိယ-
သို့၊ ဒီသာတိ၊ ကဲ့တိ ယာဒီသော၊ သာ၊ သီ၊ သံ၊ [နောက်၌လည်း နည်းတူ၊] တမိဝါ-ထိ သူကိုကဲ့သို့၊ ပေ၊ သော ဝိယ-သို့၊ မမိဝါ-ငါကို ကဲ့သို့၊ ပေ၊ အဟံဝါ-သို့၊ မကဲ့တိ နိပါတနေန-ဖြင့်၊ အမှ သခ္ခသာ-၏၊ မသခ္ခဒေသော-
မ သခ္ခပြု။ [“အမှ+ဒီသ”တည်း ကွဲပစ္စည်း စသည် စီရင်၍ “အမှ”ဟု ပကတိ
ပြုပြီးသည်အခါ “မ”ဟူသော နိပါတနေန-ဖြင့် အမှကို (မ)ပြု စသည်။] ကိမိဝါ-
အဘယ်သူကိုကဲ့သို့၊ နံ-ကို၊ ပသေတိ-ရှုတတ်သနည်း၊ ပေ၊ ကော ဝိယ-
သို့၊ [ဤ၌ “နံ”ဟု တရုံးစာရှိ၏၊ အပိုပင်။] ဒီသာတိတိ ပေ။ [“ဂို+ဒီသ”
သမာသံစသည် စီရင်၍ ကိုဟု ပကတိဖြစ်စသည်အခါ “ဗျားနေစ”သုတ်ဖြင့်
နိဂုဟိတ်ချေ၊ တစ်နည်း-ကိုဟုသော နိပါတနေန-ဖြင့် ကိုကို ကိုပြု။] တေမိဝါ-
ဤသူကိုကဲ့သို့၊ ပေ၊ ဒီသော-မည်၏၊ တောဒီသောဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဒီသာ
ဒီသံ-ဤသူကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မိန့်းမ၊ ဒီသံ-စိတ်၊ မကဲ့တိ နိပါတနေန-
ဖြင့်၊ တေသခ္ခသာ-၏၊ ကောရော-ဖြူ၊ သမာနံ-တူသူကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍
နံ-ကို၊ ပေ၊ သာဒီသော၊ သဒီသော-မည်၏၊ သကဲ့တိ နိပါတနေန-ဖြင့်၊
သမာနံသံ-သမာနံ သခ္ခ၏၊ သာဒေသော-သပြု။ [တရုံးစာ၌ “သော-
သပြု”ဟု ရှိ၏၊] တဒ္ထသံ-ထိသု၏ အဆုံးသရှိ၏၊ ဝါဒီယော-ဝိကပ်ဒီယ
ပြု။ [ဒီယာ မဖြုလျင် “သဒီသော”ဟု ဖြစ်စသည်-ဟူလို့၊ “ဒီယော”နောက်၌
“သဒီသော”ဟု ထပ်၏၊ အပို့၊] သာဒီသာ၊ သာဒီသံ၊ သီသာ၊ သီသံ-
တူသူကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မိန့်းမ၊ သာဒီသံ၊ သီသံ-စိတ်။

ဒကာရသံ-ဒ အက္ခရာ၏၊ ရကာရာဒေသော ပနံ-ရ ပြုရာ၌ကား၊
ဤရှိသော၊ ပေ၊ သရိသော - ဤရှိသော၊ ပေ၊ သရိသော - ဟု ဖြစ်၏၊
ကွာဒေသော - သကို ကွဲပြုရာ၌၊ ဤဒီကွား၊ ပေ၊ သဒီကွား - ဟု ဖြစ်၏၊

ဤ ဤတိ နိပါတနေန-ပေ၊ သီဒီကာရာ- “ဤမ+ဒီသ၊ ကို” ဤမနောင် အသုက်
ဤမ+ပြု၊ တစ်နည်း သီသက် အယံပြု၊ သံကို သပြု၊ ကိုလောပါစဖြင့် ကိုချေ၊ ဤမနှင့်
ဒီသကို တဖုနိုင်၊ တစ်နည်း-အယံနှင့် ဒီသကို ကမ္မဓာရဲ စပ်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ ဤမ-ဟု
ပကတိ ပြု၊ ဤသုတ်၌ “ဤ”ဟူသော စကားကို (ရပ်ပြီးစေနိုင်သော) နိပါတနေန အရာ၌
ထား၍ ထိ “ဤ”ဟူသော နိပါတနေန- ဤမကို ဤ ပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဒီယာလည်း ပြု။
(ဤ+ဒီသ) နာမ်င့်၊ သီသက် ဤ ဒီသာ၊ ဤဒီသံ၊ အာ ပစ္စည်း ဤပစ္စည်း သက်ပြီးမှ
နာမ်င့်လျင် ဤဒီသာ၊ ဤဒီသံ-ဟု ဖြစ်စသည်။

ရကာရာဒေသော-ရပြုပြန်သော် [ကွဲပြုအပြင် ဒကို ရပြုပြန်လျှင်-ဟူလို့] သာရိကျွာ သရိကျွာ-ဟု ဖြစ်၏။ [“ဤရိကွဲ” စသည်ကား ပါမို့ပုံစံ ရှိခဲ့၏။ ဤကာရာဒေသော-သကို ဤ ပြုရာ၏၊ ဤဒီ ပေါ့ ဟု ဖြစ်၏။

စသန္တန္တ-ဖြင့်၊ တုမှာဒီ ဥပပဒေဝိ-တုမှ အစရှိသော ဥပပဒရှိရှုံးလည်း (ဟောတိ-ဤသုတ အစိအရင်ဖြစ်၏။) တုမော်ဝိယ-သင်တို့ကိုကဲ့သို့! (အယု-ဤသုတိ) ဒီသာတိ-ရှုအပ်၏။ [အယု-ကို ငဲ့၍ ဒီသာတိ-ဟု ထားသည်။] ဣတိ တုမှာဒီသော-မည်၏။ တုမှာဒီသိ-သင်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မိန့်ဗုံးမှ ခန္ဓာဝိယ-ခန္ဓာတို့ကဲ့သို့။ (ဣမော်-ဤတရားတို့) ဒီသာနှီး-ရှုအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ခန္ဓာဒီသာ-ခန္ဓာဒီသို့မည်၏။ ဣစွာဒီ-တည်း။

ရေ-ဓမ္မဏေး။ [သီမှု၌ “အမိဂတ ဓမ္မာဒီကေ သတ္တာ” ဟု ရှိ၏။] အမိဂတဓမ္မာဒီကေ-သီအပ် ရှုအပ်သောတရားရှိသူ အစရှိကုန်သော၊ သတ္တာ-အရိယာ သတ္တဝါတို့ကို၊ အပါယေသု-တို့၌ အပတမာနေ-မကျသည်တို့ကို၊ (ကတ္တာ-ပြု၏။) ဓမ္မရေတိ-ဆောင်ထားတတ်၏။ ဝါ၊ တေန-ထို သဘောဖြင့်၊ ဓရို-ထင်ရှုးရှိကုန်၏။ [သီမှု၌ “ဓရို” ဟု ရှိ။] ဝါ၊ သလက္ကတံ့-မိမိ လက္ခဏာကို၊ ဓမ္မရေတိ-ဆောင်ထားတတ်၏။ ဝါ၊ ပစ္စယေဟိ-အကြောင်းတရားတို့သည်၊ ဓရိုယာတိ-ဆောင်အပ်၏။ ဣတိ အတ္တာ-၌။

တုမှာဒီသော— တုမှာဒီသောကဲ့သို့ “တာဒီသော-သင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သူး ဝါ-သင်လို လူစား” ဟူသော ရှုလည်းရှိ၏။ စ သဒ္ဒိဖြင့် တုမှာကို တ-ပြု။ [“တာဒီသော ပါပေန-သင်လို လူစားဖြစ်သော လူယုတ်မသည်”] ဓမ္မပဒ၊ စက္ဗာပါလလ္မာရဝတ္ထား။] အညာ ဒီသော-အမြားသူကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ၊ ဘဝါဒီသော-အရှင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ၊ ဤရပ်များကို လည်း မောဂ္ဂလွှာနှင့် ပြထားသည်။ “ဓတာဒီသော” ဟု စတကို ဒေါ်ပြိုရာ စသန္တာဖြင့် တားမြှင့်ထားသော ရှုပိုလည်း ရှိသေး၏။

အပါယေသု ၁၇၁၊ တူတ္ထား။ — “အပါယေသု ပေါ့ သတ္တာ ဓမ္မရေတိ” ဟူသော ဝိရှုဟဖြင့် မဂ်ဖိုလ် တရားကို ပြ၏။ အမိဂတ ဓမ္မာဒီကေ၌ အာဒီအရ “ပို့ပွဲ မာနေ-ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော” ကို ယူ၊ ထိုတွင် အမိဂတဓမ္မာဒီဖြင့် အလင့်ပုံရှိလိုကို၊ ပုံးပွဲမာနဖြင့် မဂ္ဂဇွဲကို ယူ၊ [သီလက္ခန်း သာမည့်ဖလသုတ် နှိုကာဖွင့်။] “ဓရတိ တေန” ဟူသော ဝိရှုဟဖြင့် ပရမထူ သဘောတရားကို ပြ၏။ ရှုမ့်ပစ္စည်းလည်း ကရိုက်းအနက် သက်၊ “သလက္ကတံ့ ဓမ္မရေတိ” ဖြင့် မိမိဆိုင်ရာ လက္ခဏာရှိသော ပရမထူသဘာဝ ဒေါ်ကို ပြ၏။ [ဒုတိယ ဝိရှုဟဖြင့် သဘောလက္ခဏာကို၊ ဤတတိယဝိရှုဟဖြင့် သဘော လက္ခဏာရှိသော တရားကို ပြသည်-ဟု ခွဲ။] “ပစ္စယေဟိ ဓရိုယာတိ” ဖြင့် နို့မှာန်ပညတ်မှ တစ်ပါးသော သံဃာတဓမ္မာဒီကို ပြသည်။ ဤဝိရှုဟအရ ရှုမ့်ပစ္စည်းလည်း ကဲ အနက်၌ သက်။

၅၈၉။ ဓရနိပါဟိ ဓမ္မာ။ ။ပေါ် ဟောတိ၊ သောစ ရှုံးပစ္စယော-ထိ ရှုံး
ပစ္စည်းကိုလည်း၊ ဘာဝကမ္မာသူတိဇ္ဈာ-ဘာဝကမ္မာသုဟူသော ဤပိုင်း၏
ကမ္မာဂျာဏတော့-ကမ္မာ သွှေ့ပြောင့်၊ အကတ္ထရိပိ-ကတ္ထကာရဂုမ္မ အခြား
လည်းဖြစ်သော၊ ကာရကော-ကမ္မာစသော ကာရက္ခာ၏၊ ဟောတိ-၏၊ လူတိ-
ဤသို့၊ ဝေါ်ယော-သိထိက်၏။

ରୁତିଲେବାପି-ବୈ, କଣ୍ଠୀ-ତରଃ, ଅଂ-ତ୍ରା ଗର୍ଜିଯାତି-ପ୍ରିଆର୍ଦ୍ଦି, ଲୁହି ଗଢ଼-ମନ୍ଦିରି; ବର-ବରିକେ-ତାଃ ପ୍ରତିଶ୍ରୀର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ...ରୀ, ଓଡ଼ି-ବୁଝିଂଦି॥

သံသ-ပသံသနေ-ချီးမှုမ်းခြင်း၌...၏၊ ပပါးမြော၊ ပိယက္ကတိ-ပိယဟူသည်၊ ဦးပပါး-တည်း၊ ယသေ-အကြောင်သူ၏၊ ပိယ-ချုပ်အပ်သူကို၊ ပသံသိတု-ချီးမှုမ်းခြင်းရွာ၊ သံလု-အလေ့သည်၊ အတ္ထိ၊ ကုတ်အကြော ပါ-၌လည်းကောင်း၊

၁၁၁ “ကမ္မရဟယတော့ ဘာဝ-ကမ္မသူ့တော့ ဝေဒီယော၊
အကတ္ထိပို့ပို့ ဟောတိတိ၊ ကရရင် ရှုပစ္စယော”

ပိယ ပသံသန သီလော—ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းလေ့ရှိသူတည်း၊ ပိယ ပသံသန ဓမ္မာ—ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းခြင်း သဘောရှိသူတည်း၊ ပိယ ပသံသန—ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းခြင်း၏၊ သာစကာရိ—ကောင်းစွာ ပြုလေ့ရှိသူတည်း၊ ဉဲတိအထွေဝါ—ဉှုံလည်းကောင်း။

၅၉၀။ တသီလာဒီသ ထိတွာဝိစဲ။ [သီလံ—သီလဟူသည်၊ ပကတိ—ပင်ကိုယ် သဘောတည်း၊] တသီလ ပေ၊ ကာရိသူ—တသီလ၊ တဒ္ဓမ္မ၊ တသုသာစကာရိ ဟူကုန်သော၊ အထွေသု—တိုကို၊ ဂမုမာနေသု—သီအပ်ကုန် သော၊ သဗ္ဗာဓာတုဟို—တို့မှုနောက်၌၊ အီ တု အာရိ ဉဲတိ — အီ၊ တု၊ အာရိ အီ။ နေရာ၌ “စော်—သာစကာရိတာ” တိုကို သွင်း၍ “ပိယ ပသံသနတဲ့ သာစကာရိ တာ(ကောင်းစွာ ပြုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်) ယသု”ဟူလည်း ဝိရွဟာ ပြနိုင်သည်။]

ပိယ ပသံသန သီလော ပေ၊ ကာရိတိဝါ—ပို့ကြဟုသည်မှာ ပုံစံ၏အနက်ကို ဖွံ့ဖြိုးပြုသော ဝါကျ အတိုစားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပိယ ပသံသန သီလော” စသည် ဖြင့်လည်း ပို့ကြပြနိုင်သည်၊ ပသံသန၏ ယူ ပစ္စည်းသည် များသောအားဖြင့် ဆဋ္ဌကို သိသာ င့်၏၊ သို့ဖြစ်၍ “ပိယ ပသံသန သီလော” ဟု ရှိသော မြန်မာမှသည် မကောင်း သောကြောင့် “ပိယ ပသံသန သီလော” ဟု တသမတ်ထည်းရှိသော သီဟို့မှုအတိုင်း အနက်ပေးထားသည်၊ သီလော—ဓမ္မာ—သာစကာရိ တို့ကား “တသီလာဒီသ”အရ သီလံ—ဓမ္မာ—သာစကာရိ အနက်များကို စုအောင်ပြသော စကားတည်း။

သီလံ ပကတိ— ဉှုံကား တသီလာဒီသ သီလော၏ အဖွင့်တည်း၊ သီလဟူသည် မိမိ တစ်ယောက်ထည်း၏ ပင်ကိုယ်အလေ့အလာ ဝါသနာတည်း၊ ရှင်းကျရင်သည် မိမိ ချစ်အပ်သူကို စိတ်၌ သို့ရှုက်မထားသဲ သူတစ်ပါးအထိ၌ ပြောဆိုချီးမွမ်းလေ့ရှု၏၊ ထို အလေ့သည်ပင် သီလမှုပ်၏၊ ထို သီလကိုပင် “ပသံသန” ဟူသော ဓာတ်နှင့် တွဲလျက် “တမေဝ—ထို ချီးမွမ်းခြင်းသည်ပင်+သီလံ—အလေ့အလာ ဝါသနာတည်း၊ တသီလံ—ထို ချီးမွမ်းခြင်းသည်ပင် အလေ့”။ ဉှုံသို့ချည်း တ သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုင်ရာဓတ် အနက်ကို အွေ့ဖြစ်ပြသည် ဟု မှတ်၊ (တ)နှင့် သမာသွေ့ရှုံးရှုံးနှုံးဟိုတ်မလာလှုင် ဇွဲဘော် ရောက်မြဲဖြစ်၍ “တသီလံ” ဟု ဇွဲဘော်နေရသည်၊ တသီလာဒီသ၌ အာဒီဖြင့် တဒ္ဓမ္မ တသုစကာရိတာတို့ကို ယူ၊ တဒ္ဓမ္မ၊ တသုစကာရိတာတို့ကို ကစွဲည်းဘာသာနှုံးကာမှာ ရှုံး။

အမျှပ်မှတ်စွာယ်။ ၂၁၁။ တသီလ စသည်၌ “တ”အရ ထိုတို့ဓတ်နှင့် စွဲရာသည်၊ သီလဟူသည် မိမိတစ်ယောက်ထည်း၏ အလေ့အလာ ဝါသနာတည်း၊ ဓမ္မဟူသည်၌ ကား တစ်မျိုးလုံးစသော လူအများ၏ ထုံးစံဓမ္မတာတည်း၊ ထိုတို့ဓတ်နှင့်ဖြစ်သော ချီးမွမ်းမှ ကျင့်မှု ဆွမ်းခံမှ စသည်၌ လေးလေးစားစား ပြောခြင်း ပြုခြင်း ကျင့်ဝတ် ထုံးစံကို ရှိသေးစွာ လိုက်နာ၍ ကျင့်ခြင်းသည် သာစကာရိတာတည်း၊ တသီလ တဒ္ဓမ္မ တို့ကို တ နှင့် တွဲသည်အခါ အရာတူသောကြောင့် “တမေဝ+သီလံ၊ တသီလ၊ သော ယေဝ+ဓမ္မာ၊ တဒ္ဓဓမ္မာ” ဟု တွဲလျာမိကရာဏ ကမ္မာရဲ့တွဲ၊ သာစကာရိတာကို တွဲရှုံး

ဟူကုန်သော၊ အတောမစုယာ ဟောနှင့်၊ လူတိ - ဤသတ်ဖြင့်၊ ကတ္တရု ကို
ပစ္စယော၊ သံယောက္ခာတ္တာ နဲ့ ဂုဏ်၊ သေသံ-ကို၊ နေယျု-သီတိက်၏။ [ကာရိတ်
မှည့်ခြင်း၊ ကို အနုဗန်ချေခြင်း၊ သော အစီအရင်များ သီနိုင်လောက်ပြီ-ဟူလို့] ပိယပသံသီ-ချို့အပ်သူကို ချီးမွမ်းခြင်းလှာ အလေ့ရှိသော၊ ဝါ-ချို့အပ်၊ ပေါ့
ကို ချီးမွမ်းခြင်းအလေ့ရှိသော၊ ဝါ-ကို ချီးမွမ်းခြင်း သဘောရှိသော၊ ဝါ-
ကို ချီးမွမ်းခြင်း၌ ကောင်းစွာ ပြခြင်းရှိသော၊ ရာဇာ-မင်း။

အထဝါ၊ ပိယံ-ကို၊ သီလေနှ-အလေ့အားဖြင့်၊ ဝါ၊ ဓမ္မနှ-မျိုးရှိုးတံတွာ
ဓမ္မတာအားဖြင့်၊ ဝါ၊ သာရု-ကောင်းစွာ၊ ပံသံသီ-ချီးမွမ်းပြီ၊ ပေါ့ လူတိ
ပိယပသံသီ-၏၊ ပိယပသံသီနဲ့-ချို့အပ်သူကို အလေ့အားဖြင့်လည်းကောင်း၊

ကား တ-အရ ထိုထို ဓာတ်နက်ရှု သာစုကာရိတာအရ ထိုဓာတ်နက် ကြိယာ၌
ကောင်းစွာ ပြခြင်း ရှုတ် ရသောကြောင့် အရ မတူရကား “တသ္ဌား+သာစုကာရိတာ၊
တသောစုကာရိတာ”ဟု သတ္တမိတယ့်ရှိသံ တွဲရသည်-ဟု မှတ်ပါ။

[ဆောင်] ထိုထို ဓာတ်နက်၊ တ အတွက်ကို၊ စွဲမျက် ဟု ကောက်၊ တစ်ယောက်
တွက်၌၊ လေ့ အထကား၊ သီလမည်သော၊ ဓမ္မတာမှန်၊ များထုံးစုံ၊
ခေါ်ရန်မှု၊ ကျေနွောဟု၊ ထိုထို ပြကာ၊ သာစုကာရို-တာ ခေါ်မည်၏၊
တစ်လိ သီလ-ဓမ္မ နှစ်ကွဲ တနှင့် တွဲသော် အပြ ကမ္မ၊ ဓရယတည်း၊
နောက်မှ သာရု-တွဲဖို့ရှာကာ၊ တပ္ပါရိသံမည်၊ သတ္တမိသည်၊ ထို ဖူး
မိပ္ပာယ် အရျှပ်တည်း။

တသံလ ပေါ့ ဂုဏ်မောနေသူ—“တသံလ-တဒ္ဒမ္မ တသောစုကာရိသူ အတွေ့သု”
ဟု ချဉ်း စာရှိ၏၊ “တသောရ ကာရိတာ” ရှုတ်ကိုသာ ကိုပစ္စည်းက သီစေသည်၊
တသောစုကာရိမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပြို့ကို သီစေသည် မဟုတ်၊ ထိုကြောင့် “တသော
စုကာရိသု” ၌ “တသောရ ကာရိတာသု” ဟု တာ ပစ္စည်းသော်လည်း ပါသင့်၏၊
သုံးမဟုတ် ဘာဝအနုက်ကို အရုပုရှေသာ ဘာဝပွဲစာနဲ့ နည်းသော်လည်း ကြိသင့်သည်၊
မူလပလ္လာသာ၊ မူလပရိယာယ သုတ်ဋီကျိုးလည်း “သာစုကာရိတာ-သတ္တစုကာရိတာ
အာအရကြိယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “တသောစုကာရိ အတွေ့သု” သာ မဆိုဘဲ “ဂုဏ်မောနေသူ”
ထည့်ခြင်းဖြင့် ထို အနက်တို့ကို သုက္နာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သီနိုင်လောက်အောင် တွန်းပြရှုသာ
တွန်းပြနိုင်၏၊ ဟောအပ်သော သာဓနအနက်မှာ ကတ္တားနက်သာ ဖြစ်သည်-ဟု သီစေ
လိုသည်၊ ထိုကြောင့် “ကတ္တရု ကိုပစ္စယော”ဟု နောက်၌ ဆိုယားသည်။

အထဝါ— ပိယပသံသီကို ပြခြားသော ရေး ပိုကြိုးသီတိုင်း ငဲ နက် ပေးထားသည်၊
“အထဝါ”ဟု တစ်နည်းပြသော အနက်ကား “ပိယပသံသီ-ချို့အပ်သူကို အလေ့
အားဖြင့် (သဘောဓမ္မတာ အားဖြင့်၊ ကောင်းစွာ) ချီးမွမ်းတာတ်သော မင်း” ဟု ပေါ့

မျိုးရိုးတံတွေ၊ ဓမ္မတာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကောင်းစွာ ချို့မွမ်းတတ်သော မိန့်းမ၊ ပိုယ်သံသီး-သော၊ ကုလ်-အမျိုး၊ ယသာ-၏၊ ပြဟ္မား-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရိတ်-ကျင့်ခြင်းစွာ၊ သီလ်-သည်း၊ အထိုး၊ လူတိ ဝါ-ဤအန်က် ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြဟ္မား-ကို၊ သီလေန ဝါ ဓမ္မန ဝါ၊ သာစ ဝါ၊ စရတိ-ကျင့်တတ်၏၊ လူတိ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြဟ္မာရှိ-၏၊ ပြဟ္မာရှိနို- မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းစွာ အလေ့ရှိသော မိန့်းမ၊ ပြဟ္မာရှိ-မြတ်သော ပေါ့၊ အမျိုး၊ စံ၊ သစ္စဝါဒီ-မှန်သော စကားကို ဆိုလေရှိသူ၊ ဓမ္မဝါဒီ-တရား၊ ကို ဆိုလေရှိသူ၊ သီပုယ်ယော-လျင်စွာ သွားလေရှိသူ၊ ပါပကာရီ-မကောင်း၊ မှကို ပြဇော်ရှိသူ၊ မာလာကာရီ-ပန်းကို ပြဇော်ရှိသူ၊ လူစွာဒီ-တည်း။

တုမိ-တုပစ္စည်း၌ (ဥဒါဟရင်)၊ ဝတု-ဝတ္ထနေ့-ဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ ယသု-၏၊ ပသယု-လွမ်းမီးနှင့်စက်၍၊ ပဝတ္ထိတု-ဖြစ်ခြင်း၏၊ သီလံ အတ္ထိ၊ လူတိ အဆွေ၊ လူမိနာ-လူ၏သတ်ဖြင့်၊ တုပစ္စယော-သက်၊ ပသယုပဝတ္ထာ-လွမ်းမျိုး၏ ဖြစ်လေ့ရှိသူ၊ အထပါ၊ စဝ-စိယတ္ထိယံဝါစာယံ၊ အသု၊ ပသယု-၍၊ ပဝတ္ထိတု-ပြောခြင်း၏၊ သီလံ အတ္ထိ၊ လူတိ ပသယုပဝတ္ထာ-မည်၏၊ ပသယုပဝတ္ထာ ရော-လွမ်းမှနိုင်စက်၍ ပြောလေ့ရှိသူတိ၊ ဘုဇာဒီတ္ထာ-ဘုဇာဒီဓာတ်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဓမ္မတ္ထာလောပ ဒီတ္ထာနဲ့-တိသည် (ဟောနှင့်) သေသံ-သည်၊ ကတ္ထူ သမံ-ကတ္ထူသွေ့နှင့် တူ၏။ [ကတ္ထူကဲ့သို့ “ပသယု ပဝတ္ထာ”ဟု ဖြစ်အောင် တုက်ပါ-ဟုလို့။]

[အေရာင်စွဲည်းကို ပြလို၍ “ဘယ်”စဉ်ည်မိန့်၊] ယသေ၊ ဘယ်-ဘေးကို၊ ပသိတ္ထံ-ရှုခင်းတာ၊ သီလံ အဲဖို့ လူတိဝါ-၏၍ အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊

ဘယဒသုန သီလော-ဘေးကို ရှုခြင်းအလေ့ရှိ၏၊ ဘယဒသုန စမွှာ-
ဘေးကို ပေါ့၊ သဘောတံတွာ စမွှာတာရှိ၏၊ ဘယဒသုနနေ့၏၊ သာဓကာရှိ-
ကောင်းစွာ ပြုခြင်းရှိ၏၊ ကူးတိ ဝါ-ဤအနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘယ
ဒသုန-မည်၏။ [ပုလ္လာနှင့် ဒဏ္ဍာကဲသို့စဉ်။] ဘယဒသုနပိန့်-ဘေးကို ရှုလေ့
ရှိသော မိန့်မှ၊ [ဂဟပတာပို့ကို။] ဘယဒသုန-သော စိတ်။ [သုခကာရှိ
ဒါန့် ကဲသို့စဉ်။] ဒေါ်၊ အာဒီနဝ ဒသုန-အပြစ်ကို ရှုလေ့ရှိသူ။

တသီလာဒီသူတိ အမိကာရော။

၅၉၁။ သဒ္ဓကုစ ပေါ့ ယူ။ ။တသီလာဒီသု-ကုန်သော၊ အတွေသု-
တို့ကို၊ (ဂမျှမာနေသု-ကုန်သော်) သဒ္ဓကုစ စလ မထွေဖွေဟို-အသံပြုခြင်း၊
စိတ်ဆိုးခြင်း၊ တုန်လျှပ်ခြင်း၊ တန်ဆာဆင်ခြင်းအနက်ရှိကုန်သော၊ ဓာတု
ဟို-တို့မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ ရှစာဒီဟိုစ-ရှစအစရှိသော ဓာတ်တို့မှ
နောက်၌လည်းကောင်း၊ ယုံပစ္စယော ဟောတိ။ [ရှစတွေဟု မဆိုဘဲ ရှစာဒီဟို
ဟု ဆိုသောကြောင့် ရှစနှင့် အနက်တူ-မတူ ဓာတ်အားလုံးကို (နတေဝမ္မစသည်
ကို) ယူနိုင်သည်။] ယူသု-သဒ္ဓ-အသံပြုခြင်း၌...၏၊ အသု-ထို သူ၏၊
ယောသီတုံးကြွေးကြော်ခြင်းရှာ၊ သီလံ အတွေ့၊ ကူးတိအတွေ့ဝါ-၌လည်း
ကောင်း၊ ယောသနသီလော-ကြွေးကြော်ခြင်း အလေ့ရှိ၏၊ ကူးတိအတွေ့ဝါ၊
သီလေနံ-ဖြင့်၊ ဝါ၊ စမွှာနံ-ဖြင့်၊ ဝါ၊ သာဓာ-ကောင်းစွာ၊ အယောသယို-
ပြီ၊ ပေါ့၊ ကူးတိအတွေ့ဝါ-လည်းကောင်း၊ ကူးမိနာ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ယူပစ္စယော-
သက်၊ တသု-ထို ယူပစ္စည်း၏၊ အနကာ ယူကျော်နှစ်း-သုတ်ဖြင့်၊ အနာဒေ
သော-အနပြု၊ အညေသုစာတိ-ဖြင့်၊ ဝါစီး၊ သော ယောသနော-ထို ကြွေး
ကြော်လေ့ရှိသော ယောကျား၊ သာ ယောသနာ-ထို ကြွေးကြော်လေ့ရှိသော
မိန့်မှ၊ ဘာသ-ဝိယတ္ထိယံ ဝါစာယံ။ [သဒ္ဓတွေဟု ဆိုသောကြောင့် အသံပြုခြင်း
အနက်ရှိသော ဓာတ်ဟူသမျှကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤဓာတ်လည်း
“သဒ္ဓတ္ထ”၏ ပုစ်တည်း။] “ဘာသီတုံးပြုခို့ခြင်းရှာ” စသည်ဖြင့် ပေး၊ ဘာသ
မာနော-မည်၏။

ကုစ-ကောပေ-စိတ်ဆိုးခြင်း (အမျက်ထွက်ခြင်း) ၌...၏၊ “ကုမ္ပါတုံး
စိတ်ဆိုးခြင်းရှာ” စသည် ပေး၊ “ကောဓနနာ ကောဓနနာ ကောဓန” တို့ကို
“ယောကျား၊ မိန့်မှ၊ အမျိုး”ဟု ၃ လိန့်ရအောင် ပြထားသည်၊ ရသ-
ရောသော-ချုပ်ချယ် စောကားခြင်း၌...၏။ [ဤဓာတ်ကား “ကုစတ္ထ”တည်း၊
“ရောသီတုံးချုပ်ချယ်ခြင်းရှာ” စသည် ပေး။

စလ-ကမ္မနေ-တုန်လျပ်ခြင်း၌...၏၊ “စလိတု-တုန်လျပ်ခြင်း၌” စသည် ပေး၊ ကပို-စလနေ၊ “ကမ္မာတု-တုန်လျပ်ခြင်း၌” စသည် ပေး၊ လူကာရာ နှုန္တ ဓာတုသရတော့-လူ အနုပစ်ရှိသော ဓာတ်၏ သရမှုနောက်၌၊ ကွန်ဓာတုတူဗျာ ဒိနာ-ဖြင့်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ နိဂုဟိတ္ထာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ [နိဂုဟိတ္ထာတိဝါ-ဟု “ဝါ” ပါသည်] နိဂုဟိတ္ထာဂမော-နိဂုဟိတ်လာ၊ ဖို့-ကို့စလနေ-စဉ်းငယ် တုန်လျပ်ခြင်း၌...၏၊ “ဖို့တု-စဉ်းငယ် တုန်လျပ်ခြင်း၌” စသည် ပေး။

မနို-ဘူသာယံ-တန်ဆာဆင်ခြင်း၌...၏၊ “မဏ္ဍာယိတု-တန်ဆာဆင်ခြင်း၌” [စုရာဒီဓာတ်ဖြစ်၍ “မဏ္ဍာယံဟု ရှိသည်”] ဘူသာ-အလက်ာရေ-တန်ဆာ ဆင်ခြင်း၌...၏၊ ဘူသနသီလာ-တန်ဆာဆင်ခြင်း အလေ့ရှိသူ၊ ပေါ့ ဘူသနော-မည်၏၊ ဘူသနနာ-တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသော ယောကျား၊ ဘူသနာ-မိန်းမ၊ ဘူသနံ-အမျိုး၊ [“ဘူသီတု သီလံ ယသု”ဟုလည်း ပြုနိုင်၏။]

ရုစ-ဒိတ္ထိမို-တောက်ပခြင်း၌...၏၊ သီလေန-ဖြင့်၊ အရှစ်-တောက်ပပြီ၊ ပေါ့ ရောစနော-၏၊ [ရှစာဒီဟို၌ အာဒီအရ ပြလို၍ “ဇာ” စသည် မိန့်] ဇာတု-ဒိတ္ထိမို၊ သီလေန အအောတိ-တောက်ပပြီ၊ ပေါ့ အောတော့၊ ဝမ္မ-ဝမ္မနေ-တိုးပွားခြင်း၌...၏၊ ဝမ္မတု-တိုးပွားခြင်း၌၏၊ ပေါ့ လူစွာဒီ။

၅၉၂။ ပါရာဒီ ဂမိမှာ ရှု။ ၂၁၁သီလာဒီသု အတ္ထာသု (ဂမုမာနေ့ သု) ပါရာဒီ ဥပပဒေဟို-ပါရအစရှိသော ဥပပဒတိမှ၊ [သီမျှ၍ “ပါရာဒီဟို” ဟု ရှိ၏။] ပရသွား-နောက်ဖြစ်သော၊ ဂမ္မ လူစွာတသွား ဓာတုမှာ-ဂမုဟူသော ဤဗျာတ်မှ၊ ပရော့-နောက်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၍) ကတ္တရိယေဝ-ကတ္တား အနက်၌ပင်၊ [ထို စသည်ကဲ့သို့ ကတ္တားအနက်၌ပင်-ဟုလို့] ရုပစွာယော ဟောတိ၊ ယေသံ-အကြင် ဥပပဒတိ၏၊ ပါရော့-ပါရသွှေ့ဟူသော၊ အာဒီ-အစသည်း၊ အထွေး၊ လူတိ တော့၊ ပါရာဒီယော-ပါရာဒီတိုးမည်၏၊ [အာဒီဖြင့်

လူကာရာ နှုန္တ ပေး နိဂုဟိတ္ထာဂမော—“ကပို-ဖဒီ-မနို”တိုကဲ့သို့ လူ အနုပစ် ပါသော ဓာတ်၏ သရဟုသည် (လူသရ ကျေပြီးဖြစ်၍) ကု၌ အသရ စသည်တည်း၊ ထို သရနောက်၌ ကွန်ဓာတုတူဖြင့် ဖြစ်စေ နိဂုဟိတ္ထာသုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ နိဂုဟိတ် လာရ သည်၊ ထို နိဂုဟိတ်ကို ဝမ္မနိုင်ပြီ၍ “ကမ္မ” စသည် ဖြစ်၏၊ ထို နိဂုဟိတ်လည်း ဘူဝါဒ စုရာဒီတိုးဖြစ်မှ လာသည်-ဟု သတ်မှတ်ကြ၏၊ ရုပစွာမြှေား လူကာရာရှေ့မဟုတ်ဘ ပင် ဂိုဏ်းထုံးစာတိုင်း ရုန်တိုးစသည်ဖြင့် နိဂုဟိတ် လာနိုင်သည်။

“အန္တာ-ဝေဒ-အဒ္ဓ”တိုကို ယူ။] ပါရာဒီဟိ-ပါရအစရှိသော ဥပပဒတို့မှ၊ ပရော-နောက်ဖြစ်သော၊ ဂမီ-ဂမုဓတ်သည်၊ ပါရာဒီဂမီ-မည်၏။ [၅၅၁] “ပါရော အာဒီ ပေါ့၊ ပါရာဒီဂမီ”ဖြင့် သုတေသန ပါသော “ပါရာဒီဂမီမှာ”၏ ပိဋက္ခဘကို ပြ၏။]

ရှာဒီလောပေါ့-ချေး [“ပါရ ဂမီ+ရှု”ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ရှု အနုပန်နှင့်တကွ ဓာတုန် (မဲ)ကို ချေး-ဟူလို့] ဘဝပါရုံ-ဘဝ၏ ထိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဝါ-နိုဗာန် သို့၊ ဂန္ဗား-ရှာ၊ ယသု-၏၊ သီလံ-သည်၊ အတို့၊ ကူတိ ဝါ-ထိုကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ဘဝပါရုံရှာမန် သီလော-သူ၊ ဘဝပါရုံရှာမန် စမွှာ-သူ၊ ဘဝပါရ ဂမနေ့-သူ၊ သာဓကာရီ-သူ၊ ကူတိဝါ-ထိုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘဝပါရုံရှာ-မည်၏။ ဘဝပါရုံနော-ဘဝ၏ ထို ဘက်ကမ်းသို့ သွားလေ့ရှိသူတို့သည်။ [ဦးကာရန်ပုလ္လာနှင့် ရွှေ့ကြော်ပိုက်းစဉ်။] အန္တာ-အဆုံးသို့၊ ဂမနာသီလော-သွားလေ့ရှိသူသည်။ အန္တရု-မည်၏။ စံ၊ ဝေဒရု-နှစ်သက်ခြင်းသို့ ရောက်လေ့ရှိသူ။ [ဝေဒကို “ဝိတိုး-နှစ်သက်ခြင်းသို့”ဟု မောဂလ္လာန် ဖွင့်သည်။] အဒ္ဓရု-အဓိန်းသို့၊ ရောက်လေ့ရှိသူ။

ရူတိ ဝဏ္ဏတေ။...

၅၉၃။ ဘိက္ခာဒီတေား စ။ ၂၈။ ဘိက္ခာ-အာယာစနေ့ (သီမှု၌ “ယာစနေ့”) -တောင်းခြင်း၌...၏။ “ဘိက္ခာတုံ-တောင်းခြင်းရာ” စသည် ပေး၊ ဘိက္ခာ-မည်၏။ ကွမ်းဓာတုတူတူဖိနာ ရသုတ္တာ၊ ကူကွဲ-ဒသုနက်သု-ကြည့်ရေးခြင်း၊ အမှတ်ပြုခြင်းတို့၌...၏။ သံသာရေး-သံသရာ၌။ ဘယ်-ဘေးကို၊ ကူကွဲတို့-ရှုတတ်၏။ ကူတိပို-ထိုကြောင့်လည်း၊ ဘိက္ခာ၍ “ဝိအန်တုံ-သီခြင်းရာ” စသည်ပေး၊ သုံး-

၅၉၄။ ဘဝပါရုံ— “ပါရရု”သာ လိုရင်း၊ ဘဝကား တွေ့ဘက်ဖြစ်၍ ပါသည်။ “ဘဝသု+ပါရု၊ ဘဝပါရု”ဟု ဆုံးတွေ့ရှိသံ တွေး၊ “ဘဝပါရ+ဂမ့်-ရု”ဟု ဖြစ်သည် အခါ ရှု အနုပန်နှင့်တကွ ဓာတုန် (မဲ)ကို ချေး-ဟူလို့။ “ဘဝပါရ+ရု” ခုတိယာတွေ့ရှိသံစပ်၊ နာမဲ့ စသည်း ဤသို့ခဲ့သည်း ဥပပဒရှိရာ၌ သမာသ်စပ်ရသေးသည်ကို သတိပြုပါ။

၅၉၅။ ဘယ် ကူကွဲတိတိပို ဘိက္ခာ—ဘယ်+ကူကွဲ+ရှု၊ ရှု အနုပန် ချေး၊ ဦးကို ရသု ပြု (ဘယ်+ကူကွဲ) ခုတိယာတွေ့ရှိသံ စပ်၊ [၅၅၂] အနုပန်ချေးရာ၌ “ရှာဒီလောပေါ့” ဟုချေးလည်း ဆိုသောကြောင့် “ရှိမ့် ရွှေ့ကာ ရာဒီနော”သုတေသနဖြင့်ချေးလည်း ချောက်၏။ နာသု၌ လည်း ထိုသုတေသနပိုင် ချေး၏။ သို့သော် ရှု အနုပန်သာရှိ၍ “ဘိက္ခာ”၌ ဓာတုန် ချေးရာ မရှိသောကြောင့် ထို ချေးပုံကို စုံးစားသင့်၏။ ခ ပစ္စည်း၏။ ၅ အနုပန်ကို ချေးရာ၌ ကွမ်းဓာတုဖြင့် ချေးသူဘို့သို့ ဤ။ ရှု အနုပန်ကိုလည်း ကွမ်းဓာတုဖြင့်ပင် ချေးသင့်မည်။

အလုံးစုံကို ဗာနာတိတိ သဗ္ဗည်။ မွေးည်။-အတိုင်းအရှည်ကို သီသူ၊ ဓမ္မည်။-ပါ့မြိုက် သီသူ၊ အထွေည်။-အန်က်ကို သီသူ၊ ကာလည်။-အခါကို သီသူ၊ ကတည်။-ပြုအပ်ပြီးသော ကျေးဇူးဇူးကို သီသူ၊ ဉာဏ်သော-ဤသို့ အစရို သော ပြုပုဂ်တိသည်။ စံ-ဤ၊ အတူတည်း။

၅၉၄။ ဟန်တျောဒီနဲ့ ကြောကာ။ ॥တသီလာဒီသု အထွေသု၊
(ဂမျှမာနေသု) ဟန်တျောဒီနဲ့-ဟန် အစရိုသော မာတ်တို့၏၊ အစွဲ-အဆုံးဖြုံး၊
ကတ္တရို့-၌၊ ထုက ပစ္စယော ဟောတိ၊ အယ် ဆုံး-ဤ ဆုံးဝိဘတ်သည်။
အန္တာပေကွာ-အန္တကို င့်၏။ [ဟန်တျောဒီနဲ့မြှုံး ဆုံးသည် အန္တကို င့်၏၊ ထို့
ကြောင့် “အစွဲ”ဟု ထည်၍ ဖုန့်နိုင်သည်-ဟူလို့] ကေကာရော-ထာ အက္ခရာ
သည်၊ ဝွှေတွော-ဂုဒ္ဓအကျိုးရှု၏။ [“ဉာဏာ”ဟုသာ ဆိုလျှင် ကာအန်ပန်မရှိ၍
ဂုဒ္ဓမရောက်နိုင်သောကြောင့် ဂုဒ္ဓပြုခြင်းအကျိုးနှာ (က်)အန်ပန်ကို ထည်၍
“ဉာဏာ”ဟု ဆိုသည်-ဟူလို့] အာဟနန သီလော-ညှင်းဆဲလေးရှိသုသည်။
အာယာတုကော-မည်၏၊ ယာတာဒေသော-ပြု။ [ဟန်သယယာတော့-ဖြင့်
ပြု။] သရလောပါဒီ။ [ယာတာပြုရှုံး (တ)ဝယ် အသရပါသည် ဟု အယူရှိ၍
“သရလောပါဒီ”ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် “ဟန်”၌ သရ မဆုံးသက္ကာသို့ ယာတ်
ပြုရှုံးလည်း သရမဆုံးသင့်။] ကရကာသီလော - ပြုလေးရှိသုသည်။
ကာရကော-မည်၏၊ သို့-အတတ်ရှိသု (လက်သမား စသည်)တည်း။ ဘီ-
ဘယော၊ ဘာယန သီလော-ကြောက်ခြင်း အလေးရှိသုသည်။ ဘီရှုကော-
၏၊ ရ ကာရာဂမော-ရ အက္ခရာလာ။ [ယဝမဒနြိပ် လာဟု ဦးကာဆို၏။]
အဝ-ရက္ခကော၊ အာဝကော-စောင့်ရှောက်လေးရှိသု၊ ပိတာ-အဘ။ [“အဝန
သီလော အာဝကော”ဟု ပြု။]

သဗ္ဗည်။ — “သီလေနဲ့”စသည် မပါဘဲ “သဗ္ဗဲ့+ဗာနာတိ”ဟုသာ ဝိရိဟာ ပြု၏၊
ထိုကြောင့် ဤ ရပစ္စည်းသည် တသီလ စသော အန်က်မရှိရှုံးလည်း ဝိနာခိုကာရု
(တသီလာဒီသု-အလိုက်ကြည်သော)ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကတ္တားအန်က သက်သက်
၍လည်း ကြောင့်၏၊ တစ်နည်း-“သီလေနဲ့၊ ဓမ္မနဲ့၊ သာဓု”တို့ကို သီလောက်ပြီဖြစ်၍
မထည်ဘဲ လဟုကနည်းအားဖြင့် ဝိရိဟာပြုထားသည် ဟု သော်လည်း ကြောင့်သည်။
မှန်၏-တစ်ချို့အရှုံး အလေးအလာ ဝါသနာရှိသုကိုပင် “ဤသုပ္ပါဒ် အင်မတန်
အလိုက်သီတတ်တယ” ဟု “အလေး” မပါဘဲ ပြောကြ၏၊ ထို “သီတတ်” ဟုသည်
“သီလေရှိ”နှင့် အမို့သုတေသန ဖြစ်၏၊ “သဗ္ဗဲ့ ဗာနာတိ”၌လည်း “အလုံးစုံကို သီလေ
ရှိ”ဟုပင် အမို့သုတေသန ယူနိုင်သည်။

၅၉။ သံဟန္တာ ၈။ ယော။ ၂၁။ ပုံးပုံးမျှသော ဟန္တာ
ကြတိ-သော၊ အတာယာတုယာ-မှုလည်းကောင်း၊ အညာယ-အခြားသော
ဓာတုယာစ-မှုလည်းကောင်း၊ ပရော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရပစွဲယော ဟောတိ၊
ဟန္တသံ-၏၊ ယောစ-ယူ အပြုသည်လည်း၊ (ယောတိ)၊ ဝါရိဟာတ်-သည်၊
သမီးထူနတ္တု-၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝိကပ္ပနတ္တု-ဝိကပ် အနက်ရှိ၏၊ တေန-
ကြောင့်၊ သယ်ဪတောတိပိ-သယ်ဪတော ရုပသည်လည်း၊ သီခွဲ့-ပြီးသည်၊
ဟောတိ။

အဘိဓာနာနှင့်ရုပတော-ပါဌိုပြယ်ရှိအားလော်စွာ၊ ဟန္တသောဝ-ဟန္တဓာတ်
၏သာ၊ အယ် ယော-၌ ယူအပြုသည်၊ ဟောတိ၊ အသံပုံးမရှိ
သော ဟန္တဓာတ်မှ နောက်၌လည်း၊ ရော-ရ ပစ္စည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တေန-
ကြောင့်၊ ပဋိယောဝါပိ-ပဋိယော ပြယ်ရသည်လည်း၊ သီခွဲ့တိ-ပြီး၏၊ [ကြတိ

၆၀။ ဝိုဂ္ဂတ် သမီးထူနတ္တု-အညာယဝိုက် သီခွဲ့သည် ဆိုခဲ့သော သံဟန္တာ
ကို ပေါင်း၏၊ ထိုကြောင့် ဂတ္တိ၌ “အညာယ စ”ဟု ဝါကိုပင် စ သဒ္ဓဖြင့် ဖွင့်သည်၊
ထို အညာတဗု-ဟုသည် ပရိကွာ အန္တကောတိ၌၌ “ခန်-ကရ”ဓာတ်တို့တည်း။

ဝိကပ္ပနတ္တု ဝါ၊ တေန ၈။ သီခွဲ့ဟောတိ—တစ်နည်း၊ ဝါသဒ္ဓသည် ဝိကပ်အနက်
ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် သယ်ဪတော်၌ သံပုံး ဟန္တဓာတ်ဖြစ်လျက် ရ ဝွေည်း မသက်-ယူ
လည်း မပြော၊ အပေါ်ည်း သက်-ဟန္တသာယာတော သုတေသနဖြင့် ဟန္တဓာတ်ကိုလည်း
ယာတပြုရသည်၊ ဤနည်းအလို-“ရော-ရ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ယော-ယူအပြု
သည်လည်းကောင်း၊ ဝါဟောတိ-ဝိကပ်ဖြစ်၏”ဟု ပေး။

ဟန္တသောဝါ၊ ၈။ အဘိဓာနာ နှင့်ရုပတော— အဘိဓာနာပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ဝုတိယာ
တပ္ပနိရိသ်ခန်း၌ ပြုဗြိုဟ်ဝါကျေ၏ အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်းခြင်းသည် အဘိဓာနာ
မည်၏၊ ထိုသို့ ဟောစွမ်းနိုင်းခြင်းသည်လည်း ပါဌိုပြယ်ရှိမှုသာ ဖြစ်သည်၊ ထိုကြောင့်
“အဘိဓာနာ နှင့်ရုပတော”၏ အချုပ်မှာ “ပြယ်အားလုံးပေါ်စွာ”ဟု အမို့ယာယ်တွက်သည်၊
“သံ ဟန္တ အညာယ ဝါရော-သံပုံး ဟန္တဓာတ်နှင့် အခြားဓာတ်နောင် ရပစွဲည်းသက်”
ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ယပြုလည်း ဟန္တဓာတ်နှင့် အခြားဓာတ်များကိုပင် ပြုသည်-
ဟု ထင်ဖွယ်ရှိ၏၊ သို့သော အဘိဓာနာအားလုံးစွာ အခြားဓာတ်ကို မပြုဗြိုဟ် ဟန္တဓာတ်
ကိုသာ ပြုရသည်-ဟုလို။

အသံပုံး ၈။ သီခွဲ့တိ — [“အဘိဓာနာ နှင့်ရုပတော”ကို လိုက်စေ] သုတေသန
“သံ ဟန္တ-သံပုံး ဟန္တဓာတ်နောင် ရပစွဲည်းသက်”ဟု ဆိုထားသောလည်း အဘိဓာနာ
အားလုံးပုံးမရှိသော ဟန္တဓာတ်နောင်လည်း ရ ပစ္စည်းသက်နိုင်၏၊ ထိုကြောင့်
ပဋိပုံးပုံးဟန္တဓာတ်နောင် ရပစွဲည်းသက်၊ ဟန္တကို ယူပြု၍ (ပတိကို ပဏီပြု၍) ပဋိယော
ဟု လည်း ပြီးနိုင်သည်။

ပါလျင် အပို၊ သီမှုပြု မရှိ] ဟန်-ဟိုသာကတိသူ၊ သံပုဇ္ဈာ၊ သမဂ္ဂု-အညီအညွတ်၊ ကမ္မာ-ကံသို့၊ သံဟန်တိ (သမုပဂ္ဂုတ်)-ကပ်တတ်၏၊ ကုတ် သံယော၊ ဝါ၊ သမ္မဝေးဝေ-ကောင်းစွာသာလျင်၊ ကိုလေသ ဒရထေ-ကိုလေသာ အပူတိုကို၊ ဟန်တိ-သတ်တတ်၏၊ ကုတ် သံယော၊ ရာဒီလောပါ-ရ အနုဖန် အပိုင်းခြားရှိသော ဓာတ်နှင့်(နှင့်)ကို ချေ၊ နကရသု-၏၊ သမစ္စတော့-ထက်ဝန်းကျင် ဖြစ်သော၊ ဗာဟိရေး-အပို၍၊ ခည်တိ-တူးအပ်၏၊ ကုတ် ပရိက္ခာ- (ကျိုး)မည်၏၊ ကုတ်ထိုယ်ပြု၍၊ အာပစ္စယော-သက်၊ အန္တာ-အဆုံးကို၊ ကရောတိ-၏၊ ကုတ် အန္တာကော-မည်၏၊ မစွဲ-သေမင်း။

ဘာဝကမ္မာသူတိ ဝတ္ထေတေ။

၅၉၆။ နန္ဒာဒီဟို ယူ။ ။ဘာဝကမ္မာသူ၊ နန္ဒာကုတွေဝါ မာဒီဟို ဓာတုဟို ပရော(ဟုတွာ) ယူပစ္စယော ဟောတိ၊ အနကာ ယူကျေနစိုး-သုတ်ဖြင့်၊ ယူ ပစ္စယောသု-၏၊ အနာဒေသော-အနုပြု၊ နန္ဒာ-သမိဒ္ဒိမ့်-ပြည့်စုစ်ခြင်း၌၍၏၊ ဝါ၊ နန္ဒာ-နန္ဒာနေ့-နှစ်သက်ခြင်း၌၍၏၊ ဘာဝေး၌၍၊ နန္ဒာယတေ-နှစ်သက်ခြင်း၊ နန္ဒာနှုန်း-ခြင်း၊ ကမ္မာ-၌၍၊ အနန္ဒာယိတ္ထု-နှစ်သက်အပ်ပြီ။ [အနန္ဒာယိတ္ထု-ဟု တစ်ခု၍၊ ရှိ၏၊ ယ ပစ္စည်းကို ချေ။] နန္ဒာယတိ-အပ်ဆဲ၊ နန္ဒာယိသုတိ-အပ်လတဲ့၊ ဝါ၊ နန္ဒာတ္ထု-နှစ်သက်ထိုက်၏၊ ကုတ် နန္ဒာနှုန်း-မည်၏၊ ဝန်း-နန္ဒာနမည်သော ဥယျာဉ်တည်း၊ ကယ်တိ-ယူခြင်း၊ ဝါ၊ ကဟနီယုံ-ယူခြင်း၊ ကဟဏံ-ယူခြင်း၊ ကကျေနံဝါ-လည်းရှိ၏။ [ကဟ+ကျော-ယူ၊ ဟလောပါကျောမိဖြင့် ဟချေ] စရိတ္ထု-ကျောခြင်း၊ ပရာနံ-ကျောခြင်း၊ ဘယ်တေ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဘဝန်း-ဖြစ်ခြင်း၊ ဟုယတေ-ပူဇော်ခြင်း၊ [ဟုစေတ် ယ ပစ္စည်းကြောင့် ဒီယူပြု] ဟဝန်း-ပူဇော်ခြင်း၊ ရှိန္တတ္ထု-တိတ်ဆိုခြင်း၊ ရှိန္တာ-ခြင်း၊ ရောအနံဝါ-လည်းရှိ၏။ [ရဝါ+ယူ၊ အနု ပြု၊ နိုဂုဟိတ် မလေသဖြင့် ရှိခိုပြု။ ဘောအန်း စသည်၌လည်းနည်းတူး] ဘုံးတ္ထု- စားခြင်း၊ ဘုံးတ္ထု- ခြင်း၊ ဘောအန်း ဝါ-လည်းရှိ၏။

သ ဟန်တိ ဝေ၊ သံယော — ဟန်ခေတ်၏ ဂတ် အနက်ကို ယူ၍ သမုပဂ္ဂုတ် ဟု ဖွင့်၊ ဤ ဂိုဏ် အရ-ပုထုဇ္ဇာသံယော အရိယာသံယော အားလုံးရ၏၊ ဟန်၏ ဟိုသာ အနက်ကိုလည်းကောင်း သံဥပသာရ၏၊ သမ္မဝေးအနက်ကိုလည်းကောင်း ယူ၍ “သမ္မဝေး ကိုလေသာဒရထေ ကိုလေသာ” ဟန်တိ“ဟု တစ်နည်းပြုသည်”၊ ဤနည်းအလို ကိုလေသာ ကင်းဖို့ရာ အားထုတ်သော ယောဂိန်း အရိယာသံယောသာ ရ၏၊ ပရိက္ခာ၌ ပရိပုဇ္ဈ ခန်းတ်၊ ပရိကို သမစ္စတော့ ဟု ဖွင့်၊ ရ ပစ္စည်း က အနက်ဟောဟု သံစေလို့ “ခည်တိ”ဟု ဂိုဏ်ပြုသည်၊ ရှိတွက်ပိုကို အခြေပြုမှာ ရှာ၊ အန္တာကော-ကား ထင်ရှားပြီ။

မုန္ဒြာတ္ထံ-သီခြင်း၊ ပုဂ္ဂန္ာ-ခြင်း၊ အောက် ဝါ၊ သူယတိ-ကြားခြင်း၊ ဝါ၊ သုတိ-ကြားခြင်း၊ သဝက်-ခြင်း၊ ပါပီယတိ-ရောက်အပ်၏၊ လူတိ ပါပုဏ္ဏနံ-မည်၏၊ ပါပန့် ဝါ။ [ပယ့် အပစာတ်၊ ဥဏာ၊ ယု၊ ဥဏာပစ္စည်း မသက်လျှင် ပါပန့်-ဟု ဖြစ်၏] ပါလီယတိ-စောင့်ရောက်အပ်၏၊ လူတိ ပါလန့်၊ လူစွာ ဒီ။ [အနှစ်းယိုဉ်၊ ပေ၊ နှစ်းတ္ထုနှစ်း၌ အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂုဟတစ်မျိုး၊ ကိတ် ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂုဟတစ်မျိုးပြသည်။ နှစ်းသာ ဤသုတ်အရာတည်း၊ နောက်၌ လည်း နည်းတူ၊ လူတိ မပါသော ဝိဂုဟုတို့၌ ဘာဝသာမန်ချည်း-ကြီသည်။ သက္ကတ္တံ့ရ ပါ၍ “ရရ”ဖတ်ရသော သုခာတ်နောင် နကို ကဲ ပြန်။]

ယူတိ ဝတ္ထာတေ။

၅၉၇။ ကတ္ထာကရာဇာ ပေါ် စ။ ၂။ ကတ္ထာကရာဇာပဒေသ လူတိ-ကတ္ထား၊ ကရိုက်း၊ အမိကရကဟူကုန်သော၊ အတောသု အတွေ့သု စ ယုပစ္စယော ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဇွဲ-ဤသုတ္တံ့၊ ပဒေသောတိ-ပဒေသော ပါ၌ဖြင့်၊ အမိကရက ကာရက်-အမိကရက သာမန်ကို၊ ဂုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ [ပဒေသ သဒ္ဓါသည် တည်ရာ အရပ်ဒေသကို ဟော၏၊ အမိကရကသဒ္ဓါလည်း “တည်ရာ” အနက်ဟောပင်၊ ထိုကြောင့် ပဒေသသဒ္ဓါဖြင့် အမိကရက သာမန် ကို ပြသည်-ဟူလို့၊ ကာရကနှင့် သာမူနဲလည်း ဤနေရာ၌ ပရိယာယ်ပင်။]

တာဝ-စွာ၊ ကတ္ထာရိ-ကတ္ထားအနက်၌ (ဥဒါဟရက်)၊ ရုံ-မြှုံကို၊ ဟရတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဝါ-ပယ်ရှားတတ်၏၊ လူတိ ရအောရက်-မည်၏၊ တောယံ-ရောတည်းဗီ။ [ရအောင် ဟရက်ကို ခုတိယာတဗ္ဗုရိုသံစပ်၊ ရအောရက ဟု ဖြစ်သင့်လျက် မနောကတာဒီဖြစ်၍ သမာသံအလယ်၌ ဤရှိရသည်။ အတောသ လောပေ-သုတ်ဖြင့် ၏၊ အကို ဥပြု။] အာရမက်-အာရုံကို၊ ဝိဇာနာတိ-သီတတ်၏၊ လူတိ ဝိညာဏ်၊ ဝိဇာနှင့် ဝါ-လည်းရှိ၏၊ အာနု ဇာဒေသာ-အာနု အပြု၊ အ အပြုတို့သည် (ဟောနှစ်)။ [နှုဒါဒီဟို စသော သုတ်ဖြင့် ယုကို အာနု၊ ညသာ ၁။ အံနာ သုတ်ဖြင့် ညကို အပြု။] ယာ-ဂန္ဓာလိဒါနေ၊ ယာယတိ-အနုကို ယူတတ်၏၊ ဝါ-နမ်းတတ်၏၊ လူတိ ယာနံ၊ [ဒိုဝါဒီဖြစ်၍ “ယာယတိ”ဟု ရှိ၏] ဈေးစိန္တာယံ၊ ဈာယတိ-ကြံတတ်၏၊ လူတိ ဈာနံ၊ ကွစ်ဇတ္တုတျာဒီနာ-ဖြင့်၊ အာတ္ထံ-အာ အဖြစ်သည် (ဟောတိ)။ [“ဈေး+အနု”ဖြစ်သည်အခါ နောက်အကို ဈေး၊ အကို အာပြု။]

ကရဏေ-ကရိယ်းအနက်၌ (ဥဒါဟရထဲ)၊ [“ကရ-ကရဏေ”ဟု စာအများ ရှိ၏၊ ကရဓတ်၏ ကရဏေအနက်မှာ ထင်ရှားပြီးဖြစ်၍ အထူးပြုယ် မလို့၊ ရှုံးမြဲ “ကတ္တရိ”ဟု ချိခဲ့၍၊ နောက်၌လည်း “အမိကရဏေ”ဟု ချိလိမ့်မည်၊ ထိုကြောင့် ဤနေရာ၌ “ကရဏေ”ဟု ချိထိုက်သည်] တောန-ထို ဝါးဖြင့်၊ ကရောတိ-ပြုရ၏၊ ကြတိ-ထိုသို့ ပြုကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကရဏ်-ကရဏေမည်၏၊ ဒောန-ဤ၍ သုဒ္ဓါကျိုးဖြင့်၊ ယထာသရုပံ့-သတိအားလျော့စွာ၊ သုဒ္ဓါ-နာမ် အာချာတ်စသော သုဒ္ဓါတိကို၊ ဗျာကရိယို-ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏၊ ကြတိ၊ ဗျာကရဏ်-ဗျာကရဏ်မည်၏၊ [“ဗျာကရဏ် အမိတေ” ဟူသော တုဒ္ဓါတ်၌ အမိပွာယ်ပြုခြုံပြီ] ပုရ-ပုရဏေး၊ တောန-ထို ဝါးဖြင့်၊ ပုရတိ-ပြည့်၏၊ ကြတိ ပုရဏ်၊ အနေန-ဤ၈စေတနာဖြင့်၊ ဒီယတေ-လူဗုအပ်၏၊ ကြတိ ဒါနံ၊ [ဒါနံစေတနာ ရ၏၊ လှူဒွါးယို ရစေလိုလျှင် “ဒီယတိတိ ဒါနံ” ဟု ကမ္မာသာ၏ပြုရှာသည်၊ ရှုံးသုတ်၏အရာတည်း။] အနေန-ဤ ဝါးဖြင့်၊ ပမိယတိ-နှိုင်းယုံအပ်၏၊ ဝါ-ပိုင်းခြား သတ်မှတ်အပ်၏၊ ကြတိ ပမာဏံ၊ [ပုံပသာရာကြောင့် နကို အပြန်!] အနေန-ဤစကားဖြင့်၊ ဂုစ်တိ-ပြောအပ်၏၊ ကြတိ ဝန်း

ပန္ဒတိ - ပယ်နှုတ်တတ်၏၊ ဝါ၊ အနေန-ဤ အရာဖြင့်၊ ပန္ဒတေ-ပယ်နှုတ်အပ်၏၊ ကြတိ ပန္ဒအနေား၊ [နှုတ်ပို့စသော သုတ်ဖြင့် ယုကို အနပြု။] သူဒ္ဓ - ပထ္မရဏေ - သူဒ္ဓတိ - ယိုစီးတတ်၏၊ ဝါ၊ အနေန-ဤ အရာဖြင့်၊ သူဇ္ဈာတေ-သုန်းလောင်းအပ်၏၊ ကြတိ သူဒ္ဓနေား၊ သူဏာတိ-ကြားတတ်၏၊ ဝါ၊ ဒောန-ဤ နားဖြင့်၊ သူယတိ-ကြားအပ်၏၊ ကြတိ သဝဏံ။ လူ-ဆေဒနေား၊ လူနာတိ-ဖြတ်တတ်၏၊ ဝါ၊ အနေန-ဤဆားဖြင့်၊ လူယတိ-ဆိုင်ရာရောဂါကို ဖြတ်အပ်၏၊ ကြတိ၊ လဝဏံ-မည်၏၊ လောကံ ဝါ-လည်းရှိ၏။ [ညာကို အဝ မပြုရ၊ နကို အပြန်!] နယတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဝါ၊ ဒောန-ဤ မျက်စီဖြင့်၊ နိုယတိ-ဆောင်အပ်၏၊ ကြတိ နယနဲ့ ပူ-ပဝနေး-ဖြူစင်အောင် သုတ်သင်ခြင်း၌...၏၊ ပုနာတိ - သုတ်သင်တတ်၏၊ ဝါ၊ အနေန-ဤလေဖြင့်၊ ပုယတေ-ဖြူစင်အပ်၏၊ ကြတိ ပဝနော-မည်၏။ [ပဝနော၊ ဝါယ်-ပရိယာယ်။]

သမေတိ-ပြိုမ်းစေတတ်၏၊ ဝါ၊ အနေန-ဤရဟန်းသည်၊ ဝါ-ဤတရားဖြင့်၊ ပါပံ-ကို၊ သမိယတိ-ပြိုမ်းစေအပ်၏၊ ကြတိ-ထိုကြောင့်၊ သမဏော-(ရဟန်း)မည်၏၊ သမဏံ ဝါ-လည်းရှိ၏။ ပြိုမ်းစေကြောင်း တရားကို အရ ကောက်လျှင် “သမဏံ” ဟုလည်း ဖြစ်သည်-ဟူလို့၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး။

[ကာရိတ် ပစ္စယန္တနောင် သက်ပုံကို ပြလို၍ "တထာ"ဟု မိန့်] ဘာဝတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဝါ၊ စတာယ-ဤ၍ တရားဖြင့်၊ ဘာဝယတိ-ဖြစ်စေအပ် တိုးပွားစေအပ်၏၊ ဣတိ ဘာဝနာ၊ စံ-တူ၊ ပါစနဲ့ ပါစပနဲ့-ကျက်စေတတ်၊ ကျက်စေကြောင်းဖြစ်သော မီး၊ ဣစွာ့ခိုး။

အဓိကရဏေ-အဓိကရဏ အနက်၌ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဣာ-ဂတိနိဝတ္ထိမို့၊ တသီး-တိအရပ်၌ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ ဣတိ-တိသီ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣာနဲ့-၏၊ စံ၊ သယနဲ့-အိပ်ရာ။ [“သေနှီး တွောတိ သယနဲ့”ပြု] သေနဲ့ဝါ-လည်းရှိ၏၊ [သေနာသနဲ့ပုံ၌ “သေနဲ့”သည် သယနာ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ သိဓာတ် ဣကို ဇုန်ပြရုံသာ၊ အယ မပြရာ။] အသနဲ့-နေရာ။ [“အသနှီး တွေ့”ဟု ပြု] ဇွာ-ဤအရာ၌၊ အဓိကရီယတိ-ခွဲ၌ ပြုအပ်၏၊ ဣတိ-တိသီး ခွဲ၌ပြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိကရဏံ-မည်၏။

သသဇ္ဈနဲ့-ဖြင့်၊ သမ္မဒါနာပါဝါနေသူပိ-သမ္မဒါန် အပါဒါန် အနက်တို့ ၌လည်း၊ ယု-ယုပစ္စည်း သက်၊ အသု-တိသုအား၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ပကာရေနဲ့-အပြားအားဖြင့်၊ ပီယတိ-ပေးအပ်၏၊ (“ဒေါတိ”ဟုလည်း ရှိ၏၊) ဣတိ-တိသီး ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ပေးရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္မဒါနဲ့-မည်၏၊ တသီး-ဤအရပ်မှ၊ အပေစွဲ-ချုံ၍၊ အာဒါဒိ-အခြားအရပ်ကို ယူ၏၊ ဣတိ-တိသီး ခဲ့ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပါဒါနဲ့-မည်၏။

၅၉၈။ သညာယံ ပေး ဣ။ ॥သညာယံ-နာမည်ကို၊ ဂမျမာနာယံ-သော်၊ ဒါ စာ ဣတိ၊ ဇတေဟိ ခဲ့တူဟိ ဣပစ္စယော ဟောတိ၊ အယံ-ဤ/ ဣပစ္စည်းသည်၊ ဘာဝကမ္မာဒီအဓိကရေဝ-ဘောကံ အစရှိသော သာဓန အရာ၌သာ၊ (ဟောတိ) သရလောပါဒိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒါ-ဒါနေ။

၁၁၇၅ ၁၆၁၊ အပါဒါနဲ့-ပဒေသေသန၌ သသဇ္ဈနဲ့ဖြင့် သမ္မဒါနဲ့-အပါဒါန သာဓနတို့၌လည်း ယုပစ္စည်း သက်၏၊ ပုံစံမှာ-သမ္မဒါန အပါဒါနပုံတို့ပင်တည်း၊ သမ္မဒါနဲ့-အပါဒါနတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို တို့ ကာရာကတို့ ပြခဲ့ပြီ၊ နန္ဒာဒီဟိယနှင့် ဤ သုတ်ပေါင်းလျှင် သာဓန ၇ ပါးလုံး၌ ယု ပစ္စည်း သက်နိုင်၏။

၅၉၉။ အသီ သသည်ဝယ် တစ်ခုတစ်ရာ ဝတ္ထု၏ နာမည်ကို ဟောရာ၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဣ ပစ္စည်း သက်-ဟု ဆိုထား၏၊ သို့သော် ဥဒီ သသည်တိမှာ သညာဟော ဖြစ်နိုင်ဖွယ် ရှိသော်လည်း “အာဒိ-ဥပါဒိ-မိမိ” တို့ကို သညာဟော ဟု ဆိုပို့ရန် ခဲယဉ်း၏၊ မောဂ္ဂလ္လာနှင့်ကား “သညာယံ”မပါ၊ “ဒါစေရွှေ”ဟုသာ သုတ်တည်၏၊ တို့ကြောင့် “သညာယံ”ဟု ကစ္စည်း၌ ထည့်ရကျိုးကို ရှာကြပါကုန်။

အာပုဇွာ၊ အာဒီယတိ-အစဉ်ယူအပ်၏၊ လူတိ အာဒီ-မည်၏၊ အေ၊ ဥပါဒီ-
ဥပါဒီမည်သော တရား၊ [“ဥပဂန္တာ-ကပ်၍၊ အာဒီယတိ-ယူအပ်၏”ဟု ပြု။]
ဓာ-ဓာရဏေ၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ ဒေတိ-ဆောင်တတ်၏၊ လူတိ ဥဒမိ-
(သမုဒ္ဓရာ)မည်၏၊ တေသုဂ္ဂနှီးလောပါဒီနာ-ဖြင့်၊ သညာယံ-နာမည်ဟောကို
ရာချို့၊ ဥဒကသု-ဥဒကသု၏၏၊ ဥဒါဒေသာ-ဥဒ ပြု။ [နာမည် ဟောရာ၌
သာ ဥဒကကို ဥဒပြုရသည်၊ နာမည်ဟော မဟုတ်ရာ၌ ဥဒကကို ဥဒ မပြုရ-
ဟူလို့။] အသို့-ၢု၍ သမုဒ္ဓရာ၌၊ လေး-ရေကို၊ မိယတေ-ဆောင်အပ်၏၊ လူတိ
လေခို့၊ တာသို့-ထို မြို့တံ့၏၊ ဝါလာနို့-မြို့ဆံတို့ကို၊ ဒေတိ-ဆောင်တတ်၏၊
လူတိ ဝါလေခို့၊ သန္တာယတိ-ကောင်းစွာ စပ်အပ်၏၊ ဝါ၊ သန္တာတိ-ကောင်းစွာ
စပ်တတ်၏၊ လူတိ သန္တာ၊ နိမိယတိ-မြှုပ်ထားအပ်၏၊ လူတိ နိမိ-(ချွေးမို့)
မည်၏၊ ဝိမိယတိ-စိရင်အပ်၏၊ ဝါ ဝိဒေတိ-စိရင်တတ်၏၊ ဝါ၊ ဝိဓာန်း-
စိရင်ခြင်းသည်၊ ဝိမိ-မည်၏၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝါ၊ သမံ-အသို့အမျှ၊ မိတ္တာ-
ကို၊ အာဒေတိ-ထားတတ်၏၊ လူတိ သမာဓိ။

၅၉၉။ လူတ္ထိယ ၈။ ဝါ။ ။လူတ္ထိယ-လူတ္ထိလိန်ကို၊ အဘိယော
ယံ-ဟောထိုက်သော်၊ ဘာဝကမ္မာဒီသု-ဘောကံ အစရှိသော အနက်တို့။
သမ္မာဓာတူဟံ့၊ အကာရ တိ ယူ လူတိ-အ အကွဲရာ၊ တိ၊ ယူ ဟူကုန်သော
နတေပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တာ။ [“ဟောန္တာ ဝါ ဘာဝကမ္မာဒီသု”ဟု သီဟိုင်းရှိ၏။]
တာဝံ-တို့၊ ယုပစ္စည်းတို့မှ ရှုံးဦးစွာ၊ အပစ္စယေး၌ (ဥဒါဟရကံး၊ ဧရ-
ဝယော ဟာနို့၊ မီရာတိ-အိတ်တ်၏။ ဝါ၊ မီရာကံ - အိုခြင်း၊ လူတိ ဧရာ။
[“မီရာကံ ဝါ”ဟု သီရို့။] လူတ္ထိယ မတော အာပစ္စယောတိ - သုတ်ဖြင့်။

-ဘာဝကမ္မာဒီ အမိကာရရတိယ- [ၢု၍ပါ၌ကို မြန်မာမျို့ မတွေ့ရ။] သညာယံ-
ဟု ဆိုထားသောကြောင့် “သညာ အနက်၌ ကြပစ္စည်း သက်သည်၊ သာစန အနက်၌
မသက်” ဟု ယုမ္မားဖွယ် ရှိသောကြောင့် ကိတ်ပစ္စည်းတို့ သက်ရှိုးသက်စုံဖြစ်သော
“ဘာဝသာဓနနှင့် ကမ္မာသာဓန စသော သာဓန အရာရှိပင် သက်သည်” ဟု တမဂ္ဂဲ့လာ
ပြရလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ၢု၍ပါ၌သည် မူရှင်းမှုပင် ရှိပေလိမ့်မည်။ အောက္ခလာနှင့်
လည်း “ဘာဝ ကာရကေသု-ဘာဝ အနက်၊ ကာရရာ(သာဓန)အနက်တို့၌”ဟု ပါသည်။
ထို့ပြင်- “ပါဒီ ပုံမွေဟော ဒါဓာဒီဟိ လူ (အာ+ဒါ၊ စသည်ကဲသို့ ပ စသော ဥပသာရ^၁
ရှုံးရှိမှသာ ဒါ-ဓ ဓတ်တို့နောင် လူ သက်)၊ ကမ္မာပုပဒေပန် သပါဒီဟိ အပါဒီဟိ
စ အားဓာရရယော (ဝါလာ+ဓာ-စသည်ကဲသို့) ကမ္မာပုပ ဒ ပ ရှိရာ၌ကား ပ စသော
ဥပသာရရှုံးရှိသည် ဖြစ်စေ မရှိသည် ဖြစ်စေ “ဝါလာနို့ ဒေတိ အသို့ကဲသို့” “အာဓရ^၂
အနက်၌သာ လူ သက်”ဟု မောက္ခလာနှင့် ပုံးမှုကာ မိန့်သေး၏။]

ଆପଢ଼ୁଯୋ—ଯାଏନ୍ତି ପଢ଼ିବାକୁଟି—ଶେଷିତି ଫେରନ୍ତିର୍ଥାଣୀ। ଲୁହି ପଢ଼ିବାକୁଟି॥
[ପଢ଼ି+ବୁଝୁ ହିଂଦୁରାତି] ତେବାଯ—ଗ୍ରୀକାଗୁଡ଼ିକ୍ରିଦିଃ ପଢ଼ିପଢ଼ୁଟି—ଗୁଡ଼ିରଣୀ;
ଲୁହି ପଢ଼ିବାକୁଟି। ଓଠ, ଯମୁଣୀ—ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିଧିକ୍ରୋଣିଃ ତରାହା: [“ଯମୁଣ୍ଡି ତେବାଯ”
ହୁ ପ୍ରିଲି] ଆପଢ଼ି—ବୋଃରଣୀ। [ଓଠ—ହୁ ଜୁଫିପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିକ୍ରୋଣିଃ “ତେବାଯ—ଗ୍ରୀ
ବୋଃରଣ୍ଡିକ୍ରିଦିଃ ଆପଢ଼ୁଟି—ମନୋବାନ୍ଦିଗ୍ରୀନ୍ଦିକ୍ରିତାରଣୀ”ହୁ ଗରାନାଯାଇଥାନ୍ତି
ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିଲ୍ଲିହାନ୍ତିରୁଥାନ୍ତି; “ଆପଢ଼ୁଟି ଆପଢ଼ି”ହୁଲାନ୍ତି: ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିଲାନ୍ତି] ଉପିତିଯ
ଟି—କାର୍ପଲ୍ଲୀଲୁହାର୍ତ୍ତି (ଛେଲଣିଃତାର୍ତ୍ତି)ରଣୀ॥ [କିମିତି ଯ ପଢ଼ୁନ୍ତି:] ଲୁହି ଉପିତି—
ମନ୍ତିରୀ॥ ଉପିତିରୀପରିଚାଳନ୍ତିର୍ତ୍ତି॥

ଯଜ୍ଞାନାତି—ଆମୁର୍ତ୍ତାବାହା:ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣି ଯିତାର୍ତ୍ତିରୀ। ଲୁହି ଯବ୍ଲା॥ [ଯବ୍ଲାନ୍ତି]
ପରାନ୍ତାତି—ଆପ୍ରାଃଆହା:ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣି ଯିତାର୍ତ୍ତିରୀ। ଲୁହି ଯବ୍ଲା ଉପେକ୍ଷାତି—ଆଵନ୍ଦି
ଆହା:ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣି ରୂପାର୍ତ୍ତିରୀ। ଲୁହି ଉପେକ୍ଷା ଉପ ଦ୍ଵାରା ଲୁହା] ତିକ୍ଷେଫ୍—କ୍ରେପିଣିଃ
ତିକ୍ଷେଫ୍ ପରିକ୍ଷାଫ୍—ତାନ୍ତିପିଣିଃ; ପରିକ୍ଷା ଯିକ୍ଷା—ରିକ୍ଷାପିତିଫେ(ରିକ୍ଷା+ଉପିତିଫେ)—
ଆତାର୍ତ୍ତିଗ୍ରୀ ସର୍ଦିଯୁପିଣିଃମ୍ରି...ରଣୀ। ଯିକ୍ଷାଫ୍—ସର୍ଦିଯୁପିଣିଃ; ଯିକ୍ଷା—ପିଣିଃ ଠି;
ଯିକ୍ଷାଯିତି—ସର୍ଦିଯୁଅପିରୀ। ଲୁହି ଯିକ୍ଷା ଓଠ, ଯିକ୍ଷା—ତୋରିନ୍ଦିଃପିଣିଃ ଠି;
ତୋରିନ୍ଦିଃଅପିଲୋ ଯାମନିଃ; ରୈ—ତିକ୍ଷେଫ୍ ପରିକ୍ଷା—ଯୁ.ତନ୍ତି:ତିମିଗ୍ରୀ ଆହି
ମୁଠ—ରୈ:ରୁ ରୂପାଯିତି—କ୍ରେତାର୍ତ୍ତିରୀ। ଲୁହି ଆହିଲ୍ଲା ଆହି—ରୈ ଆହିଯବ୍ଲା
ଆହିମୁଠ ଆଫିର୍ଗିଲୋହା ଓ ରୈ ରୈକୋର୍ଦିଲା] ହିତେହିତ(ହିତା+ହିତ)-
ତିଃପ୍ରା:ଗ୍ରୀ ଲିଲା:ଯୁରୀ ଅପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିଗ୍ରୀ ଉପକ୍ଷପେତ୍ରା—ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିର୍ବ୍ରେଣୀ। ରୂପାଯିତି—
କ୍ରେତାର୍ତ୍ତିରୀ। ଲୁହି ଉପକ୍ଷପ୍ରା—ମନ୍ତିରୀ। ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯୋ—ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯିତାନ୍ତିର୍ତ୍ତି:
ରୈ—ଗ୍ରୀଫେର୍ଣ୍ଣି ସମ୍ମାନୀ ଯମୁଣୀ—କୋରିନ୍ଦିଃରୁ ରୂପାଯିତି—କ୍ରେତାର୍ତ୍ତିରୀ। ଲୁହି ଯାଲ୍ଲା
[ଯବ୍ଲା ରୈକୋର୍ଦି ଫିନ୍ଦିହିତ ରୈ, ରୈ ରୈକୋର୍ଦିଲା ଗ୍ରୀ ଯାଲ୍ଲାରୀ ଆହିଯେଗ୍ରୀ

ୱପକ୍ଷା, ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯୋ—ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯୋଯାଵ୍ଲେ ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯାରୀ ଆଫିର୍ଗିପ୍ରା ଆହିଯେଗ୍ରୀ
ତନ୍ତିଃ; ଗ୍ରୀଯାରୀ ଆରାମହୂର୍ତ୍ତି ଓ ପଢ଼ୁନ୍ତି: ରୈକ୍ଷି ଗ୍ରୀ ଆଯପ୍ରେର୍ଣ୍ଣି ପ୍ରି:ଯବ୍ଲା
କ୍ରୁଟ୍ଟିଯ ମରିଯାଦିରୀଯାର୍ତ୍ତିର୍ତ୍ତି ପୁଷ୍ଟିଧୂର୍ତ୍ତିରୀ ରୁପଯିକ୍ଷିତାନ୍ତିର୍ତ୍ତି ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯାରୀ ଗ୍ରୀ
ଲୁହାଲ୍ଲିଲ୍ଲିଫ୍ରିବ୍ରିହ୍ଯ ଶ୍ରୀଲ୍ଲିହାନ୍ତିର୍ତ୍ତିରୀ; ଯୁଦ୍ଧିର୍ବେଳ ରିମରିହ୍ଯିକା, ମହାବୀ ପଢ଼ିକ୍ଷାକ୍ଷାକା ଆପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିକ୍ଷ
“ଉପକ୍ଷପ୍ରା ସର୍ବେତ୍ରିରୀ ଠି ଉପକ୍ଷପ୍ରା ଉପଯୋଗପଢ଼ିକ୍ଷାର୍ଥିର୍ବେଳ ଯକ୍ଷାରାଲୀପ ନାତ୍ରା
ଓଠ (ଗ୍ରୀଯି ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯାର୍ତ୍ତି) ପଢ଼ା”ହୁ ତାନ୍ତିକନ୍ତିଃ ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିକ୍ରୋଣି ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯାବ୍ରିହ୍ଯ
ପୁଷ୍ଟିଧୂର୍ତ୍ତିରୀ ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣିତାନ୍ତିର୍ତ୍ତିରୀ। ପଦ୍ମା ପୁତ୍ରିଯାମୁତାର୍ତ୍ତିରୀ: ଆପ୍ରା:ରିତାର୍ତ୍ତିମ୍ରି:ପ୍ରେର୍ଣ୍ଣି ଉପକ୍ଷପ୍ରାଯାରୀ
ରୁପ ମନ୍ତିରୀ ସମ୍ମାନୀ ଲୁହାପ୍ରିବ୍ରିହ୍ଯ ଲୁହାପ୍ରିବ୍ରିହ୍ଯ ଯାଲ୍ଲାପ୍ରିବ୍ରିହ୍ଯ ଯାଲ୍ଲାପ୍ରିବ୍ରିହ୍ଯ
ତାର ଓ ପଢ଼ୁନ୍ତିଃପ୍ରେର୍ଣ୍ଣି ତାନ୍ତିଖ୍ରୀଃଯାନ୍ତିର୍ତ୍ତିରୀ ଶ୍ରୀଯବ୍ଲା]

မတွေ့ရာ “ဆည်းရှာ” အနက်ဟော “သဗ္ဗာ” ဟု ရှိလျင် သာ၍ ကောင်းမည်၊ ငွေဟော “သဗ္ဗာ” ကား သူမြောက် သူ ပစ္စည်း နှင့်လိန်တည်း။

လူသု-လူစွာယ်၊ အသန်-လိုချင်ခြင်း၊ လူတိ အထွေး-၌၊ အ ပစ္စယော-သက်၊ လူသု ယမ်နမစွား စွဲးဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ စွဲးအေးသော-ဖြုပြု၊ လူစွာ-လိုချင်ခြင်း၊ ပုစ္စ-ပုစ္စနေ့၊ ပုစ္စနံ-မေးခြင်း၊ ပုစ္စာ-ခြင်း၊ တိကိုစွဲနံ-ဆေးကုခြင်း၊ တိကိုစွဲး-ခြင်း၊ ယသီတု-စားခြင်းနှင့်၊ လူစွာ-အလိုဂိုခြင်း၊ မိပ္ပါဒ္ဒာ-သောက်လိုခြင်း၊ မဏ္ဍာကဗောတိယာ-နည်းဖြင့်၊ ဝါမိကာရဇ္ဈာ-ကြောင့်၊ ဝါအေးသာဘာဝေါ-ဝါ အပြု၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)။ [တတော ပါမာနာနဲ့ ဝါမံသေသု-သုတ်၌ ဝါသွှေ့လိုက်လာခြင်း ကြောင့် ပါကို ဝါ မပြုရာ] ဗျာပိတု-ပြန်နံခြင်းနှင့်၊ လူစွာ-ခြင်း၊ ဝိဇ္ဇာ-ပြန်နံစေလိုခြင်း။ [“ဝိ+လူစွာ” ဟု ခွဲ၊ ဝိဥပသာရသည် “ဗျာပန်-ပြန်နံခြင်း” အနက်ဟောတည်း၊ “ဝိ+လူသု” တည်၍ လူစွာအတိုင်း တွက်] လူစွာဒီ။

တိပစ္စယေး-၌၊ (ဃဒါဟရတ်)။ [“အ-တိ-ယု” ဟု ၃ ပစ္စည်း ပြခဲ့ရာ အ ပစ္စည်း၏ ပုစ္စကို ပြပြီး၍ တိပစ္စည်း၏ ပုစ္စကို ပြလိုသောကြောင့် “တိ ပစ္စယေး” မိန့်] သမ္မဝန်-ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း၊ သမ္မဝါ-ခြင်း။ [“သံပုဇွဲဘု” တည်း] ဝါမိကာရတော-ကြောင့်၊ တိပစ္စယုမှို-တိပစ္စည်း နောင်းရာ၌၊ နဲ့ ဝါမံ-ဝါမံ မပြုရာ [အသေသုစွဲ ဝါ သွှေ့လိုက်သောကြောင့် တိ နောင်းရာ၌ ဝါမံ မပြုရာ] သဝဏံ-ကြားခြင်း၊ သုတိ-ကြားခြင်း၊ နယ်နံ-ဆောင်ခြင်း၊ နီတိ-ဆောင် ခြင်း၊ ဝါ၊ အတာယာ-ဤနည်းဖြင့်၊ နီယတိ-ဆောင်အပ်၏၊ လူတိ နီတိ။ [“လောကနီတိ”စသည်၌ ဝါသော နည်းလမ်းများကို “နီတိ”ဟု ခေါ်၏] မန်-ညာတော်၊ မည်တိ-သီတတ်၏၊ လူတိ မတိ။

နောတိ တိမိတိ ဝတ္ထာတော်။

ပြဝါ။ ဂမဓနာပေါ်နွော။ တာပစ္စယေး-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တိမိစ-လည်းကောင်း၊ ဂမ ပေါ် လူစွာဝမာဒီနံ-ဂမ၊ ခန်၊ ဟန်၊ ရမ အစရှိကုန်သော၊ မကာရ နကာရနှစ်ဘုန်း-မ အကွဲရာ နအကွဲရာ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ထနံ-တိ၏၊ [သီ မှတ် ဤအတိုင်းရှိသည်] အနွော-အဆုံးဖြစ်သော၊ ဗျာနေ့-မ ပျော်းနှုံးသည်၊ နော-ကျောသည်၊ ဟောတိ၊ လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနံလောပေါ်-ဓာတ္ထန်ချော်။ [မတို့ ဓာတ္ထန်နံကို ချော်-ဟူလို့] ဂမနံ-သွားခြင်း။

ဂတိ-ခြင်း၊ ဝါ၊ ကွဲဗွာ-ရောက်ထိုက်သောဘုံသည်၊ ဂတိ-ဂတိမည်၏။ [ဤနေရာ၌ “ခန့်ခိုးခန့်ခိုးတို့ဝါ ခတိ”ဟု ရှိလျှင် “ဂမခန့်”အံစဉ်ကျော် ကောင်း၏၊ ခန့်-တူးခြင်း၊ ဝါ၊ ခွဲဗွာ-တူးထိုက်၏၊ လူတိ ခတိ။] ဥပဟန့်-ကပ်၍ နိုပ်စက်ခြင်း၊ ဥပဟတိ-ခြင်း၊ တာယ-ထို အရာဖြင့်၊ ရမစိုး-မွေ့လျှော်ကုန်၏၊ လူတိ ရတိ၊ ဝါ၊ ရမထုံး-မွေ့လျှော်ခြင်း၊ ရမတိ-ခြင်း၊ တန့်-ဝိတ္ထာရေး၊ တန့်-ချွဲခြင်း၊ တတိ-ခြင်း၊ ယမှု-ဥပရမေ၊ နိယမန့်-ရှောင်ခြင်း၊ နိယတိ-ခြင်း၊ ရမတေ၊ ရမတိတူးခိုးသု ပန့်-ရမတေ၊ ရမတိဟူသော အာချာတ်ကြိယာတို့၏ ကား၊ အကာရုံးဝဟိတ္ထာတိ-ဝိကရာဇာ အပစွဲ၏း ခြားအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ နှင့် ဓမ္မတ္ထာလောပါ-ဓမ္မတ္ထန်ကို မချောရ။ [“အာကာရ ဗျုဝဟိ တ္ထာတိ-ဝိကရာဇာပစ္စယဘူတေန အကာရေန့် ဗျုဝဟိတ္ထာ”ဟု ဋီကာဖွင့် သောကြောင့် “ရမတေ-မွေ့လျှော်၏၊ ရမတိ-၏”တို့ အာချာတ် ပုဒ်များဖြစ် သည်၊ “ရမတေ”ဟု ရှိသည်ကား ပါ၌ပျောက်။]

ဘုံးနှင့် - စားခြင်း၊ ဘုံးတို့ - ခြင်း၊ ယုံးနှင့်-အားထုတ်ခြင်း၊ ယုံးတို့-ခြင်း၊ ဘုံးအော်နှင့် မအော် နော့ နှီးစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓမ္မတ္ထာလောပါ၊ နိုတ္ထာ၊ သမာပဇ္ဇာနှင့်-ကောင်းစွာ ရောက်ခြင်း၊ သမာပတ္ထိ-ခြင်း၊ ဝါ၊ သမာပဇ္ဇာတေ-ကောင်းစွာရောက်အပ်၏၊ လူတိ သမာပတ္ထိ။ [သံ+အာပွဲ ပဒေတ်၊ “ရှာန်-သမာပတ်” ဟုရှုပြု “ကောင်းစွာရောက်အပ်” ကိုပင် “ဝင်စားအပ်” ဟု ခေါ်၏။] သမ္မတ္ထိ-ကောင်းစွာရောက်ခြင်း၊ ဝါ-ကောင်းစွာရှာအပ် ရောက်အပ် သော စည်းစိမ်း၊ [သံပွဲ ပဒေတ်။] ဂုပါဒီနွားတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓမ္မတ္ထာလောပ နိုတ္ထာနှင့်-တို့သည်၊ (ဟောနှီး) ကွဲစိဓမ္မတ္ထာခိုးနာ-ဖြင့်၊ ဟာဒီတေား-ဟာ အစရှိသော ဓမ္မနောက်၌။ [အာဒီဖြင့် ဓမ္မတ်ကို ယူ။] တိသု-တိ ပစွဲ၏။ နှိ-နှိ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဟာနှိ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ အန်-ဆုံးရှုံးခြင်း၊ လွှာစွာအိုး။ [မောဂ္ဂလ္လာနှုန်းကား “ဓမ္မဘာဟိနိ”ဟု သုတ်တည်၍ နိပစွဲ၏ သက်၏။]

ယုပစွဲယော်-၌(ဥဒါဟရဏံ)၊ စိတ်-သမ္မတနော်-ကောင်းစွာစွေ့ဆော်ခြင်း ၌...၏၊ စေတယတိ-စွေ့ဆော်တတ်၏၊ လူတိ အတွေ့၊ ယုပစွဲယော်-သက်၊ အနာဒေသ ဂုဒ္ဓံ-အန် အပြု၊ ဂုဒ္ဓံ အပြုတို့သည်၊ (ဟောနှီး) အာပစွဲယော်-အာပစွဲ၏သက်၊ စေတနာ-စွေ့ဆော်တတ်သောတရား၊ ဝိဒေ-ဉာဏေ။ [“ဝိဒေ-အနာဘဝနော” ဆိုလျှင် သာ၍လိုက်ရော၏။] ဝေဒယတ်-အရသာကို သိတတ် (ခံစားတတ်)၏၊ လူတိ ဝေဒနာ၊ ဒီသီ - ဥစွာရရော - ရွတ်ဆုံးခြင်း၌...၏။

ဒေသီယတိ-ဟောပြောအပ်၏၊ လူတိ ဒေသနာ ဘာဝိယတိ-ဖြစ်စေအပ်၏ ပွားစေအပ်၏၊ လူတိ ဘာဝနာ၊ (ဘာဝနာ ကမ္မာနာန်း) လူစွာဒီ။

လူတို့ယတိ ဝါတိစ ဝတ္ထတေ။

၆၀၁။ ကရတော ရှိရှိယာ။ ॥လူတို့ယတိ-လူတို့ယန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနိဂုံးယုံးပါ-ပုံလိုန် နုပုလိုန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အသီပေါ်ယူယုံး-ဟော အပ်သော်၊ ကရရာတုတော့-မှ နောက်၌ ရှိရှိယာ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ရှာခို လောပါ၊ ကတ္တဗွာ-ပြထိက်သော အမှုအရာသည်။ ကိုရှိယာ-မည်၏၊ ကရယိုယ်-ပြထိက်သော အမှုသည်။ ကိုရှိယ်-မည်၏။ [“အကိုရှိယော ဓမ္မ” ဟု ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ရှိ၏။]

ကတ္တရှိတိ ဝတ္ထတေ။

၆၀၂။ မိတော လူနဲ့ သမ္မတွေ။ ပေါ်သဗ္ဗကာလေ-အလုံးစုံသော ကာလ ၃ ပါး၌၊ ကတ္တရှိ-၌၊ မို့လူတိ-မို့ ဟူသော၊ အတာယောတုယာ-မှ၊ ပရော- (ဟုတွာ)၊ လူနဲ့ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ပါပကာ-ယုတ်မာကုန်သော၊ အကုသလေ ဓမ္မ-တိုက်၊ အမိန့်-အောင်တော်မူပြီ၊ ပေါ့၊ လူတိ မိနော။

လူနာတိ ဝတ္ထတေ။

၆၀၃။ သုပတောစ။ ပေါ့၊ သုပ-သယော၊ သုပတိ-အပိုတတ်၏၊ ပါ သုပန်-အပိုခြင်း၊ လူတိ သုပိနာ၊ သုပန်း-အပိုခြင်း၊ ဝါ-အပိုမက်။ [အပို ပျော်ခြင်းကို သုပန် ဟု ခေါ်၏၊ ထို အပိုပျော်ခြိက်၌ဖြစ်သော အပိုမက်ကို လည်း ကေအေသူပြစာရအားဖြင့် “သုပန်”ဟုပင် ခေါ်သည်။]

သိ-သယော၊ ဤသုပ် လူတိ-ဤသုပ် ဟူသည်။ ဥပပဒ်-တည်း၊ ဘဝတာ-သည်၊ ဤသုပ်-မငြိုင်သုပ်၏၊ သိယတိ-အပိုခြင်း၊ လူတိ အတွေ့။

၆၀၄။ ဤသုပ်သုဟိ စ။ ॥ဤသုပ် အသုလူတိ-ဤသုပ်နိပါတ်၊ အသု ဥပသာရ ဟုကုန်သော၊ အတော်ဟု ဥပပဒ်-ဤ ဥပပဒ်တို့မှ၊ ပရောဟို-ကုန်သော၊ ဓာတ္တဟို-တို့မူနော်၌၊ ခ ပစ္စယော ဟောတိ၊ သောစ-ထို ခ ပစ္စည်းသည်းလည်း၊ [“ဘာ ဘဇ္ဇာ သုဝ ဟောတိ”၌ စပ်။]

၆၀၅။ ဘာဝကမ္မာသု ပေါ့၊ ခတ္ထား။ ॥ဘာဝကမ္မာ လူတိ-ဘာ၊ ကိုဟူကုန်သော၊ အတွေ့သု အတွေ့သု-ကို၌၊ ကိုစွဲတော်တွေလူတိ-ကိုစွဲအန်ကိုရှိသော ပစ္စည်း၊ ထဲ အန်ကိုရှိသော ပစ္စည်း၊ ခ အန်ကိုရှိသော ပစ္စည်းဟုကုန်သော၊ အတော်ယော ဟောနှီး၊ လူတိ-သုံး၊ နှီးယုမတော့-မှတ်သားခြင်းကြောင့်၊ ဘာဝကမ္မာသုသွေးဝါ-ဘာဘက် အန်ကိုတို့၌သာ၊ ဟောတိ။ [“သောစ ကတ္တားနှင့် ညီအောင် “ဟောတိ”ဟု ပါ၌မှန်ရှိနော်။”] ကွစ်ဓာတုတူတူဘီနာ-ဖြင့်၊ ခ ကာရာ

နှုန္တနှင့်သူ—ခဲ့ အနုပုန်ကို၊ လောပေါ့—ရျော့ ရွှေ့အယာဒေသ ဖို့တွေ့နိုင် ရှုခိုး၊ အယ အပြု၊ ဒွေးသော်တို့သည်။ (ဟောနှစ်) ဘဝတာ—သည်။ ဤ သသေယော—မငြိုင်သဖြင့် အိပ်ခြင်း၊ ဒုက္ခန်—ဆင်းရဲသဖြင့် သီယတိ—အိပ်ခြင်း၊ ကြတိ၊ ဒုက္ခသေယော—၏၊ သုခေန—ချမ်းသသာဖြင့်၊ ပေါ့ သုသာယော။

ပြော။ ကိုစ္စ ဇူး ဓာတ္ထ—“ခွဲ့”ဟု ရှိကြ၏။ “ဤသံ ဒုသုဟိ ခ ”ဟူလည်းကောင်း၊ “ကွန်စာတုတေသနအိန္ဒ ဓကာရာနုန်သော့”ဟူလည်းကောင်း ဆိုခြင်းကြောင့် “ခွဲ့”ဟုသာ ရှိစေ။] “ကိုစ္စတွေ့၊ ဇူးတွေ့၊ ခွဲ့”ဟု အတွက် ရှုံးပုံများနှင့်လည်း တွေ့၊ ထိုတွင် ကိုစ္စ ပစ္စည်း၏ အနက်ဟူသည် “ပေသာ တိသရးပတ္တကာလသု ကိုစ္စ”သုတ်ဖြူ ပြအပ်သော ပေသာ—အတိသရး—ပတ္တကာလ—အနက်တို့တည်း၊ ဇူးတွေ့ဟူသည် “ဘုရားဟိ မတိ ဗုံးပူဇော်ဟိ စွဲ့”သုတ်ဖြင့် ပြအပ်သော ကြောက်ခြင်း သိခြင်း ပူဇော်ခြင်း စသော အနက်တည်း၊ ထို ဘိစာသော ဓာတ်နောင် သက်ရာသဖြင့် ထို ဓာတ်၏ အနက်များ ကိုလည်း ဇူးပစ္စည်းက တွေ့ဖက်၍ ဟောရာရောက်၏၊ ခွဲ့ဟူသည် “ဤသံ ဒုသုဟိ ခ ”သုတ်ဖြင့် ပြအပ်သော “ဤသံ—ဒု—သု”တို့၏ အနက်တို့တည်း၊ ထို ဥပပဒ်ရှိသော ဓာတ်နောင် သက်ရာသဖြင့် ထို ဥပပဒ်တို့လည်း ခ ပစ္စည်းက ဟောရာ ရောက်၏။

ဉာဏ်တေ ပစ္စယာ—“ကိုစ္စ ဇူး ဓာတ္ထ”အရ ပစ္စည်း၏ အနက်ကို ရသော်လည်း အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏုပစာရအားဖြင့် ထို အနက်ရှိသော ပစ္စည်းများ ကိုပင် “ကိုစ္စ ဇူး ဓာတ္ထ”အရ ယူဖော်၍ “ကိုစ္စ ဇူး ဓာတ္ထတေ ပစ္စယာ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤသုတ် ဆိုလိုရင်းကား—“ပေသာ အတိသရး ပတ္တကာလ အနက်တို့၌ ကိုစ္စပစ္စည်း သက်”ဟု ဆိုထားရာဝယ် ထို အနက်များသည် သာဓနအနက်၌ မဟုတ်သေး၊ သာဓန အနက်ကို မဟောလျင်လည်း ကိုတ်ပစ္စည်း မဟုတ်၊ ထိုကြောင့် ပေသာ စသောအနက်၌ သက်သော ကိုစ္စ ပစ္စည်းသည် အဘယ် သာဓနအနက်၌ သက်သနည်း—ဟု မေးဖွယ် ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “ဘာဝကမ္မာသု ကိုစ္စ ဇူး ဓာတ္ထ”ဟု ဤသုတ်က ပေသာ စသော အနက်၌ သက်သော ကိုစ္စပစ္စည်း၏ သာဓနအနက်ကို သတ်မှတ်ပြရသည်။ ထိုအတူ ဘိစာသော အနက်၌ သက်သော ဇူး ပစ္စည်း—ဤသံ စသော အနက်၌ သက်သော ခ ပစ္စည်းတို့လည်း ထိုသုတ်များ၌ မည့်သည့် သာဓနဝယ် သက်—ဟု သတ်မှတ်ချက် မပါသေးသောကြောင့် ဤသုတ်က ဘာဝကမ္မာသာဓန၌ သက်—ဟု သတ်မှတ်ပြရသည်။ ထိုကြောင့် ဤသုတ်သည် သာဓန အနက်ကို သတ်မှတ်ပြသော ပရီဘာသာ (နိယမ) သုတ်တည်း ဟု မှတ်။

ဤသသေယော—“ဤသံ+သီ၊ ခ ”ခဲ့ အနုပုန် ရျော့ အညေသစဖြင့် ရွှေ့ပြု၊ ကို အယပြု (ဤသံ+သယ) ကမ္မာရဲ စပ် (ဤသံ+သယ) ဗျာနေစဖြင့် နိုဂုဟိတ် ရျော့၊ သံ ဒွေးသော်လာ၊ သာဇာတော် “ဤသံ”နိပါတ်သည် ပါ၌၌ “ဤသံ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထို ဤသံလည်း အကိစ္စ(မငြိုင်)အနက်ဟော ဟု ကာတန္တ ဆို၏။]

ကမ္မာ-၌ (ဥဒါဟရဏ): ဉားသံ-မြှင့်ပြင်သဖြင့်၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်၏၊ လူတိ ဉားသတ္တရံ-မည်၏၊ ဘဝတာ-သည်၊ ကမ္မာ-အမှုကို၊ ဉားသတ္တရံ-မြှင့်ပြင်သဖြင့် ပြုအပ်၏၊ နောက်၊ ဘဝတာ-သည်၊ ဟိတ်-စီးပွားကို၊ ခုက္ခနာ-ဖြင့်၊ ကရိယတိ-၏၊ လူတိ ခုက္ခနာ။ [ဉြှို့ပြုလည်း ကတ္တားကံပုဒ်တိုကို ရှေးဦး စွာ ပေးနိုင်၏၊] ဗာလေန-လူမိုက်သည်၊ ပါပံ့-ကို၊ သုကရံ-လွယ်ကုစွာ ပြု အပ်၏၊ [“သုခေန ကရိယတိတိ”ဟု ဂိုဏ်ပြု၊] ခုက္ခနာ၊ ဘရိယတိ-မွေးမြှာ အပ်၏၊ လူတိ ခုဖွေရော-မည်၏၊ မဟိုဇွဲ့-အလိုကြီးသုတည်း၊ သုခေန-ဖြင့်၊ ဘရိယတိ-၏၊ လူတိ၊ သုဘရော-၏၊ အပိုဇွဲ့-အနည်းငယ်သာ အလို ရှိသုတည်း၊ ခုက္ခနာ-ဖြင့်၊ ရက္ခတ္တား-စောင့်ရှောက်ထိုက်၏၊ လူတိ ခုရက္ခ-၏၊ စိတ္တာ-စိတ်တည်း၊ ခုက္ခနာ၊ ပသီတဗ္ဗာ-မြင်ထိုက်၏၊ လူတိ ခုဒ္ဓသော-၏၊ ဓမ္မာ-တည်း၊ [ဒီသို့ လူကို ကွုစာတော်ဖြင့် (အ)ပြု၊] သုခေန၊ ပသီ တဗ္ဗာ-မြင်ထိုက်၏၊ လူတိ သုဒသံ၊ ပရာတဗ္ဗာ-သုတစ်ပါး အပြစ်တည်း၊ [ကွုစာတော်ဖြင့် ဒီသကို ဒသပြု၊] ခုက္ခနာ၊ အနုဖို့တဗ္ဗာ-လျှော့စွာသိထိုက် ၏၊ လူတိ ခုရန်ဖော်၏၊ [ခု+အနုဖော် ၏ အာရုံး၊] သုခေန၊ ပုံမှန်တဗ္ဗာ-သိအပ် သိနိုင်၏၊ လူတိ သုဖော်၊ လူစွာဒီ။

ဗုဒ္ဓ-အဝဂမနော၊ သမ္မာ-ကုန်သော၊ သခံတာ သခံတသမ္မာတိဘေး-သခံတ၊ အသခံတ၊ ပညတ်အပြားရှိကုန်သော၊ [ရုပ်နာမ် ခန္ဓာကို သခံတ၊ နိုဗာ့နှင့် အသခံတ၊ ပညတ်ဟူသမ္မာကို သမ္မာတိ-ဟု ခွဲ့၊] ဓမ္မာ-တရားတိုကို၊ အနုဖို့-သိတော်မှုပြီ၊ ပေါ့၊ လူတိ အတ္ထာ-၌။ [တ ပစ္စယော ဟောတိ-၌။] တ လူတိ ဝတ္ထာတော်။

ပေါ့။ ဓမ္မာဒီတ္ထာ ကတ္တာရီ။ ။ဗုဒ္ဓ ဂမ လူစွာဝါ မာဒီဟို-ဗုဒ္ဓ၊ ဂမ အစရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာဟို-တို့မှနောက်၌၊ တဒ္ထာ-ထို ဗုဒ္ဓ ဂမစ်သော ဓမ္မာတို့၏ အနက်ကို၊ ဂမျှမာနော-သော၊ ကတ္တာရီ-၌၊ သမ္မာလေ-၌၊ တပစ္စယော ဟောတိ။

ပေါ့။ သုတ်၌- “ဓမ္မာဒီနဲ့အတ္ထာ၊ ဓမ္မာဒီတ္ထာ”ဟု ပြု၊ ထို ပိုင်က “ဓမ္မာမ အစရှိသော ဓမ္မာတို့၏ အနက်၌ တ ပစ္စည်းသက်”ဟု တိုက်ရှိက် ပြသဖြင့် ဓမ္မာမ စသော ဓမ္မာတို့မှ နောက်၌ သက်ရေကြောင်းကို သာမဏ္ဍာယတ္တအားဖြင့် သိသာ သည်၊ ထိုကြောင့် “ဓမ္မာမ လူစွာဝါမာဒီဟို ဓမ္မာဟို”ဟု စွဲဖွေ့ဖွင့်သည်။ [တေသာ အတ္ထာ ဓမ္မာဒီဘေးဒေး၊ ဂမျှမာနော သာမတ္ထာယတော် တဒ္ထာဟို ဓမ္မာဒီဟိုယော တ ပစ္စယော၊ တေန ဝုတ္ထာ-ဓမ္မာမ လူစွာဝါမာဒီဟို ဓမ္မာဟိုတို့-နှိုကာ၊ ချာသွေး တစ်မျိုးမွှင့်ထား၏၊ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှား။]

တသောတိ ဝတ္ထတော...၊

ပြော။ ပဟဘဇ္ဈာဟိ ဓားမ။ ॥ခေန္တ ဘဟဇ္ဈာဟိ—စ ပ အဆုံးရှိကုန်၊ ဘ ဟ အဆုံးရှိကုန်သော ဓာတ္ထဟိ ပရသု၊ ပစ္စယတကာရသု—ပစ္စည်းတွင် ပါဝင်သော တ အကုန်ရာ၏၊ ယထာတ္ထမဲ ကောရု ပကာရာဒေသာ ဟောနှီး၊ လူတိ—ဉြှုသုတ်ဖြင့်၊ သေတော—စ၊ ဘမှု (ပရသု) တကာရသု—တ ပစ္စည်း၏၊ ကောရော—ပြု။ ဟ စတုတ္ထာနနှီး ထွေ—ဟ စတုတ္ထာန စသော သုတ္ထုံး၊ ဟ ကာရဂ္ဂဟဏေတော—ဟ အကုန်ရာကို ယူခြင်းကြောင့်၊ ဟကာရု တောပဲ—ဟမှ နောက်၍လည်း၊ ကွစ်၊ ဓာတ္ထ—ပြု။ အဉ်ဝေဆေဝါ—မခြားရှုံးသာ၊ အယ်—ဉြှု အစီအရင်သည်း (ဟောတိ) တေန—ကြောင့်၊ ရှုနှုတ် အာရာ မိတော ဝန့်တော လတိတွာ ဂဟိတော တူးသု—တို့၏၊ ပစ္စယာဂမဉ�်ဝဟိ တတ္ထာ—အပစ္စည်း၊ လူ အာရုံခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဘဝတိ—စ၊ ပ အပြု မဖြစ်။

ပြော။ ပဟန္တ ဘဟဇ္ဈာဟိ—ပဟန္တဓာတ်တို့နောင် အစဉ်အတိုင်း စ—ပ ပြု၊ ဘ—ဟန္တဓာတ်တို့နောင်လည်း အစဉ်အတိုင်း စ—ဟပြု၊ ဉြှုသု၏ စဉ်စေလို၍ “ပဟန္တ—ဘ ဟန္တဇ္ဈာဟိ” ဟု ခြုံ၍ ဖွင့်သည်၊ ဉြှုအဖွင့်အရ စ—ဘဆုံးသောဓာတ်နောင် တပစ္စည်းကို စ ပြု—ဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “စ ဘတော တကာရသု ဓာတော်” ဟု နောက်၍ မိန့်သည်း၊ တကို စ—ဟပြုရှုံးလည်း “တ” ပစ္စည်း တစ်မျိုးသာ မက၊ တု—တွာ စသည်၌ ပါသော တ ကိုပါ ယူစေလို၍ “ပစ္စယ တကာရသု” ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “သုဗုံး” စသော ပြယ်ဂများကို တွေ့ရပေသည်။

ဟ စတုတ္ထာန ၈၇၊ ကွစ် ထွေ—ဖွင့်ခဲသည်အတိုင်းဆိုလျှင် ဟ ဆုံးသောဓာတ်နောင် ပ—သာပြုနိုင်ခွင့် ရှိ၏ သို့သော “ဟ စတုတ္ထာန မန္တာနဲ့ ဒေါက် သုတ္ထုံး စ အပြုနောင်း၊ ရှာဝယ် ဟန္တ် စတုတ္ထာနရာနကို စ—ပြုဟု ဆိုထားသဖြင့် ဟကာရန္တဓာတ်နောင် တကို ပြုသောကြောင့်၊ ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် ဟကာရန္တဓာတ်နောင် ဉြှုပဲပေါ်ဘဟာဟိ—သုတ္ထုံး အနည်းငယ် စ ပြုရသေးသည်ဟလည်း မှတ်ပါ—ဟူလို့။

အဉ်ဝေဆေဝါယ်—ဉြှုသုတ်က “တကို စ—ဟပြုမည်” ဟု ဆိုထားသော်လည်း တစ်စုံ တစ်ခုဖြင့် မခြားကွယ်ရှုံးသာ ပြုသည်၊ ရှုနှုတ်၌ “ရှိ အတိ” ဟု ဖြစ်သည်အခါ မြန် တ အကြောင့် အပစ္စည်း ခြားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာရာမိတော စသည်၌ “အာရုံ ရာစ်+၏ တ” ဟု ဖြစ်သည်အခါ မြန် တ အကြား လူအာရုံ ခြားသောကြောင့် လည်းကောင်း တကို စ မပြုရ၊ ဝန့်—လဘ—ဂဟာတို့လည်း လူအာရုံ ခြားငံကို သိပါ၊ စ ပ ဟ စုံအောင် ပုံစံအများ ပြထားသည်။ [အာရုံ၊ ရာစ်—တောသန (နှစ်သက် ခြင်း) လူသော ဓာတ်ဖြင့် အာရာမိတောဟု ပြီး၏; “အာရုံ (နှစ်သက်အပ်သော) စိတ္တု ယေသ်တိ အာရွှေစိတ္တာ=နှစ်သက်အပ်သော စိတ်ရှိသုတ္ထု” ဟူ၍၌ ရာ၏ အာကို ကွန်ဓာတ်ဖြင့် ရသုပြု။]

၆၀၈။ ဟ စတုတွောန ပေ၊ ၆။ ॥ပရေ၊ ကောရေ-ခ အပြုကြောင့်၊ ဓာတ္ထနူတာနံ-ကုန်သော၊ ဟကာရသု-ဟ အက္ခရာ၏လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂ စတုတွောန့်-ဝင်၏ စတုတွေ အက္ခရာတို့၏လည်းကောင်း၊ ဒကာရာဒေသော ဟောတိ။ [သီမှှမှတိုင်း။] ဗုဒ္ဓိ-သီတော်မှုသော၊ ဘဂဝါ-ဘုရား။

သရဏံ-ကို ကွယ်ခြင်းသို့၊ အကိုး-ရောက်ပြီ၊ ပေ၊ လူတိ သရဏံတော်၏၊ ဥပါသကော-ဥပါသကာတည်း၊ ဂမ ခန ဟန် ရမာဒီနမန္တာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနဲလောပါ-ချေး။ [သရဏံ၌ အံလည်း မကျေသော အလုတ္ထသမာသ်ပ်။] စံ၊ အနာတိ-သီတတ်၏၊ လူတိ ဉာတောာ၊ လူ=ဂတိမို့၊ ဥပေတိ-ကပ်ရောက်တတ်၏၊ လူတိ ဥပေတောာ။ [ဥပါ+လူဇာတ်၊ လူကို မအသဝဏ်ပြု၊ ဗုဒ္ဓိ-ကုန်တွေသုတ်အံရ ဗုဒ္ဓ-ဂမ အန်က်ရှိသော ဓာတ်များ ပြီး၍ အာဒီအံရ ပုံစကို ပြလတ္ထ့။]

စိန္တံ-စိန္တာယံ-သီခြင်း၌....၏။ [“စိတိစိန္တာတု အနေနဲ”] စိန္တာတိ-သီတတ်၏၊ လူတိ စိတ္ထ့၊ ဂပါဒီနဲ့တိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနဲလောပံ့တွောနံ-တိသည်။ (ဟောနှိုး) သန္တံ-သင်္တံ၊ ရူပါဒီသု-ရူပ အစရှိသော အဘရံတို့။ အသို့-ပြုကပ်ပြီ၊ ပေ၊ သုတ္တံသုတိတိ သတ္တာ-သတ္တာမည်၏၊ ဘုဇာဒီန မန္တာ နော ဒိုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနဲလောပါ-ချေး၊ ဒို့တ္ထ့-လာ။

သညာယန္တံ ဝတ္ထတောာ။

၆၀၉။ တိကိစ္စာ.သီဋ္ဌ္။ ॥သညာယံ-နာမည်ကို၊ အဘီဒေယျာယံ-သော်၊ အသီဋ္ဌ္-တော်ခြေး-တော်တွင်း အနက်ကို၊ ဂမျမာနေး-သော်၊ ဓာတ္ထဟံ-တို့မှနောက်၌၊ တိ ပစ္စယော-သည်လည်းကောင်း၊ ကိုတ် ပစ္စယောစ-ကိုတ်ပစ္စည်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ မိန္ဒာ-ဘုရားရှင်သည်။ နံ့-ဤ၌၊ ဗုဒ္ဓိ-ကုန်တို့-မည်၏၊ ကောရ ဒကာရာဒေသာ-တ ပစ္စည်း၏ စ အပြု၊ ဓာတ္ထနံ့-မှုပါဒီ၊ အသု-တိသုအား၊ ဓန်-ဥစ္စာသည်။ ဘဝတု-ဖြစ်ထွန်းပါဒီ၊ လူတိ-ဤတော်တ စကားကြောင့်၊ ဓနဘုတ်-မည်၏။

အသို့-အသို့ စသည်ဖြင့် ရှိကြ၏၊ သန္တာတ် ဘူဝါဒီဖြင့် “အသို့”မဖြစ်နိုင်း၊ သူဇ္ဇာတ်ပြင့်သာ အသို့ ဖြစ်နိုင်၏၊ အခြားကျမ်းများလည်း “ရူပါဒီသု သူဇ္ဇာတ် သတ္တာ”ဟု ပြု၏၊ ထိုကြောင့် “အသို့”ဟု ပြင်သည်။ ဓာတ္ထနံ့-ချေရာ့လည်း စိန္တံ-သန္တာတို့၏ စို-နှုန်းပင် နာသည့် ချော်၏၊ ရူပါဒီသု ဆဒါဒီဟိ တ ကြက် သုတို့ကား နကို နိုဂုဟိ ပြု၍ ချေပြီးမ တ-ဗု တို့ကို ချေသည်။

ကိတ် ပစ္စယေး-၌ (ဥဒါဟရဏ)၊ ဘဝတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ လူတိ-
ဤတောင့်တ စကားကြောင့်၊ ဘူတော-မည်၏၊ ဓမ္မာ-တရားတော်သည်၊
နဲ့-ဤသူကို ဒေါက်ပါစေ၊ လူတိ၊ ဓမ္မဒီန္တာ၊ ဘိဒီဒိတော လူနဲ့ အနဲ့
ဤကာဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ တပစ္စယသု-၏၊ လူန္တအေသာ-လူန္တပြု၊ ဝမ္မတု-
တိုးများပါစေ၊ လူတိ၊ ဝမ္မမာဇာ၊ ဘူဝါဒိတော အ လူတိ-သုတ်ဖြင့်၊ မာနဲ့
သု-မာန အနဲ့ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ အ ပစ္စယော-သက်။ [ဝမ္မမာတ်၏ ဓာတုနှင့်
သရကို ချေသည်အခါ ကပ်ဖို့ရာ သရမရှိ၍ အပစ္စည်းသက်မှ ပြီးသည်]၊
နှစ်တု-နှစ်သက်ပါစေ၊ လူတိ နှစ်ကော၊ ဒိုဝင်ဘု-အသက်ရှည်ပါစေ၊ လူတိ
မိုဝင်ကော၊ လူစွာဒီ [ဤသုတ်ဆိုင်ရာ အမြို့ယ်များကို ကစ္စည်းဘာသာနှင့်ကာ
၌ ပြထားသည်။]

၁၀၀။ အဆောင်တု ကော။ ॥အသပုံ ဂမိတော-အသရေးရှိသော ဂမ္မမာတ်
မှ (နောက်၌) တုက ပစ္စယော ဟောတိ၊ ကိတကလ္ဗာ-ကိတအမည် ရှိသည်
၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကလ္ဗာရု-၌၊ (ဟောတိ)၊ အကစ္စတိ-လာရောက်တတ်၏၊
လူတိ အကစ္စကော-(ညုံသည်)မည်၏။

ဂမာတိ ဝတ္ထော။

၁၀၁။ ဘမ္မ လူက။ ॥ဘမ္မတ္ထာ-“တိုက်သူ” ဟူသော အနက်၌၊
ဂမိတော လူကပစ္စယော ဟောတိ၊ ဂန္တိ-သွားခြင်းရှာ၊ ဘမ္မာ-တိုက်သူ
တည်း၊ ဂမိကော-ခရီးသွားတိုက်သူ၊ ဘိက္ခု-ခရီးသွားမည် ရဟန်းတည်း...
တေကာလိက ပစ္စယွန့်နယော-ကာလ ၃ ပါးရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော
ပုဒ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (တေကာလိက ကိတကပစ္စနယော-
ကာလ ၃ ပါးရှိသော ကိတပစ္စည်းတို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်”ဟုလည်း
ပါ၌၌ရှိ၏) နှစ်တော့-ပြီ။

ရှိတွက်။ ॥“နှစ် သဒ္ဓာပေဒ ဗုဒ္ဓ၊ နန်သဒ္ဓာပ ဟဒ ဘူ” စသည်ဖြင့် တည်၍
ဥပပဒရှိသည့် ဆိုင်ရာဝိဘတ်သက်၊ သမာသ်စ်၊ စိဘတ်ဆျာ၊ ဘူတော-စသော ဥပပဒ
မရရှိသွား “ဘူ” စသည်တည်း၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းသက်၍ ရှိတွက်လေ၊
“ဘဝတုတိ ဘူတော”အရာဝယ် ဇော်လွှာနှင့် “ဘဝကော”ဟု အျေပစ္စည်းဖြင့် ရှိ၏၊
ဤမြိုမြိုနှင့် စသော ပုဒ်များသည် အမြို့မာမည်ဟောချည်း မဟုတ်၊ အချို့အရှုံးသာ
နာမည်ဟော၍ များစွာသော အရှုံးကား “ဘူရား၏+သိခြင်း” စသည်ဖြင့် ကြိယာ
စသော အနက်များကို ဟောသည်၊ တို့ကြောင့် “နှစ်မှုဒ္ဓိတိ အာသိသလ္ထာ ကွစ်သညာ-
မြိုမြို ဟူသည် အသိသ အနက်ဝယ် အချို့အမည် သညာတည်း၊ အများအားဖြင့်ကား
အမည်သညာ မဟုတ်-ဟူလို” ဟု ရှုပသီဒ္ဓ နှိုက်မြန်သည်။

၆၀၂။ အတိတေ ।ပေ၊ တာစီ။ အတိတေ-သေ၊ ।ပေ၊ ဟောနှင့်
တေ ၈၀-၅၅။ ပစ္စည်းတို့သည်ပင်၊ ပရသမညာယ-တစ်ပါးသော သက္ကတ
ကျေးတို့၏ အမည်ဖြင့်၊ နိုင်သည်ကာပါ-နိုင် အမည် ရှိကုန်သည်လည်း၊
(ဟောနှင့်) တေစ-ထိပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ကိုတ်သည့်ကဲလွှာရှိ ဘဝစ်။
အဘင်-ဖြစ်ပြီ၊ လူတိ ဘူတော ဘူတာ ဘူတံ-မည်၏။ [၃ လိန်] အညေသာ
စာတိဇ္ဈာဒ္ဒာ-၌၊ အနုဝတ္ထိတ ဝါဂ္ဂဟောနဲ့-ကြောင့်၊ တ တဝန္တ တာဝိသု-တို့
ကြောင့်၊ ဂုဒ္ဓါ နဟောတိ၊ ဟု-ဒါနာဒနဟုပွဲဒေသဗုံ၊ အရှိုး-မီးကို၊ အဟာဝိ-
ပူဇော်ပြီ၊ [ကတ္တားဟောဖြစ်၍] “အရှိုးဟု အဝတ္ထာက် ရှိစေ၊” တဝန္တပစ္စယော-
၌၊ အာသိမှုတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာကာရော-အာ ပြု၊ အရှိုး-မီးကို၊ ဟုတဝါ-ပူ
ဇော်ပြီးသူ၊ ဟုတဝဇ္ဈာဒ္ဒာ-ပူဇော်ပြီးသူတို့၊ လူစွာဒီ-သည်၊ ဂုဏ်ထူးမှု၏။
တာဝိမှု-၌၊ အရှိုး-ကို၊ ဟုတာဝိ-ပူဇော်ပြီးသူ၊ ဟုတာဝိနော-တို့၊ လူစွာဒီ-
သည်၊ ဒဏ္ဍားသမ်း-ဒဏ္ဍားသမ်းနှင့် တူ၏။ [“လူတ္ထိယ်-လူတ္ထိလိန်၍” ဟု သိမှုပြု
ပါသည်။] လူနိမစ္စယော-သက်၊ [“လူနိပစ္စယော” ဟု ရှိ၏၊ “ပစ္စယော” ရှိမှုသာ
ကောင်းမည်။] ဟုတာဝိနဲ့-ပူဇော်ပြီးသော မိန်းမ၊ နုပုံသကေ-၌၊ ရသုတ္တာ။
[သုခကာရိဒါနဲ့-ကဲ့သို့ ရသာပြု-ဟူလို့] ဟုတာဝိ-ပူဇော်ပြီးသော အမျိုး။

ဝသ-နိဝါယော၊ ဝသံ-မိုးလပတ်လုံး၊ အဝသိ-နေပြီး၊ လူတိ အတွေ့
တပစ္စယော-သက်၊ (သ)ကာရွှေတ္တာ-(သ)ကာရွှေစာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
သာဒီ သွေ့ လူစွာဒီနာ-သုတ်ဖြင့်၊ ဌာဒေသာ-၌ အပြုသည်၊ သမ္မတ္တာ-သော်။
[ဥတ္တာဒေသာ ဟောတိ-၌စီ။] တသားတိ-တသားဟူသော သွေ့သည်၊
အမိကာရော-တည်း၊ သာဒီတိစ-သာဒီဟူသော သွေ့သည်လည်း၊ အမိ
ကာရော-တည်း။

၆၀၃။ ထော ၈၀ နိုင်သည်ကာပါ-ကလာပ်၌ “ဇူ ဇူဝန္တာ နိုင်း”ဟု သုတ်
တည်၍ တ တဝန္တာန်း တူသော ဇူ-ဇူဝန္တာ ပစ္စည်းတို့ကို “နိုင်”ဟု မှည်သည်၊ ၅၅-နိုင်
အမည်ရသော တ တဝန္တာ ပစ္စည်းတို့ကိုပင် ရည်ရွယ်၍ အညေသာစ သုတ်၌
“ယုဝဇ္ဇာနှစ် ယ ထူ ဏာ၊ နာ နိုင်းသု ဂုဒ္ဓါ န”ဟု နိုင်နာမည်ကို အသုံးပြုခဲ့ရသည်။
နိုင်သွေ့သည် “ပြီးပြီး”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ တ စသော ဤပစ္စည်းများလည်း
ပြီးပြီးသော အတိတ် အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် ထို နိုင်နာမည်သည် အနက်
အားလုံးစွာ အန္တာနှစ်ပင်တည်း၊ [တ စသော ပစ္စည်းတို့ကဲ့သို့ တေကာလိက
ဝိရှာ မပြုဘဲ “အတိတေ ကာလေ”နှင့် အည် “အဘင်”ဟု အတိတ် ကာလဟော
ဝိရှာ တစ်ခုသာ ပြုသည်၊ ရပ်ပြီးပုံများ ထင်ရှာပြီ။]

ରିପର୍ଟିଙ୍ଗ୍‌ମେନ୍ଟ୍-ପ୍ରିଣ୍ଟ୍ ଓ ଯୁଦ୍ଧାତି ପଟ୍ଟାଟୋ (ଯୁଦ୍ଧାକ୍ଷରି ଶିଖାତି ପ୍ରିଣ୍ଟ୍: ଏବଂ “ଯୁଦ୍ଧ”ରୁ ଲେଖିଗଲେ)॥

ବୋଚ॥ ଦିଲ୍ଲି ଦି ଦି॥ ପରେ ତାଙ୍କାରେ ଦି ଲୁହି କିମ୍ବା କିମ୍ବା
ଠାରୁଥୁ-ଠା ଅନ୍ତରାଣୀ। ଉଙ୍ଗାରେନ୍ଦ୍ରିୟ ଅପ୍ରିଯାନ୍ତି ହୋଇବା
ଠାନ୍ତି ଏହିରୁହୁଣ୍ଡି। ଠାରୁଥୀରେନ୍ଦ୍ରିୟ-ଠା ଲାହୁନ୍ତିଲାନ୍ତି। ଠାହୋଇବା-ଠାପରିପ୍ରିଣ୍ଟି
ଅନ୍ତି। ଅଯି-ନ୍ତି ଅତିରିକ୍ତର ନ୍ତି। ଫିଲ୍ମଟାଙ୍କାରେ ଠା-ଫିଲ୍ମପଢ଼ିଲ୍ଲିନ୍ତି। ଠା ଅନ୍ତରାଣୀ
ଫୋନ୍ଡିଃରୁହୁଣ୍ଡିଲା। (ହୋଇବା)॥

ବୋ॥ ଜହାତିଥୁଣ୍ଡକ ଉଦ୍ଧବରେଣ୍ୟୋ—“ଠବି+ତ”କୁ ଆପି ଖୁବିଲ୍ଲ ତ
ପ୍ରକଳ୍ପନାରେ ଆପି “ବୀ”ତାର୍ଥୀ ଯେତିକାର୍ଦ୍ଦ ତ ଫିର୍ଦ୍ଦତାଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତକର୍ମକୁ ଉଦ୍ଧବପ୍ରିଣ୍ଟ (୦+ଉଦ୍ଧବ) ବାରିଲୋପିପ୍ରିଣ୍ଟ ଠଣ୍ଡି ଆ ଗିର୍ବେ, ପୁଷ୍ଟିକୁ ଦେଖେ, ଲୁହ୍ରିଲିଫ୍ଟକୁ ଆପକ୍ରମ୍ୟରେ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ
“ଦୁଇବୀ”ହୁ ପ୍ରକଳ୍ପନାରେ। “ବୀ”କାହିଁ ଲୁହ୍ରିଲିଫ୍ଟ ଦିନରୂପାରେଣ୍ଡର ପ୍ରିଣ୍ଟିଂରେ ବୁଝିଲ୍ଲା “ଆପି
ଦୁଇବୀ ଠିକ୍କାପାଇଁ”ତାର୍ଥୀ ଆପିବୁପ୍ରତି ଠବି+ତ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ “ଆପି ଠବି+ଉଦ୍ଧବ” ହୁ ପ୍ରତିବନ୍ଦିତ ଆପି ବାରି
ଲୋପିବୁଥିଲ୍ଲ ତୁବୁକ୍ରିପ୍ରିଣ୍ଟ ରୂପରେ ରେଣ୍ଡରିଂଗ୍ସି ତାଃମର୍ତ୍ତମର୍ତ୍ତିକାର୍ଦ୍ଦ ପିଲର୍କ୍ରିଏଟିଙ୍କୁ ଅର୍ଥରେ
ଅର୍ଥରେ ଫେରି ଉପରିବେ, ଆପି ପ୍ରକଳ୍ପନାରେ ଆପିଠାର୍କ ଅର୍ଥରେ ତମ ପ୍ରକଳ୍ପନାରେ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ
ପିଲର୍କ୍ରିଏଟିଙ୍କୁ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଥରେ

အထူဝါ-ကား၊ ဂုတ္တိ ဇွဲ့-ရ ဟူသော ဉှိုဝါဒ္ဓိ။ ဝကာရော-သည်၊ သန္တိဇ္ဍာ-အာဂမသန္တိ၌ ဖြစ်၏၊ ဇွဲ့-ဉှို ခုတိယန်ည်း၌၊ တန္တိညေသန-တန္တိနည်းဖြင့်၊ ခုတိယံ-ပ ခုမြာက်သော၊ ဝရ္ယဟာကံ-ဝ သံခါဂိုလည်း၊ ကုစ္စိတ္ထံ-အလိုဂိုထိက်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ [ခုတိယ ဝကို အလိုဂိုထိက်သော ကြောင့်] အကာရသုပိ-အ ၏လည်း၊ (အပိဖြင့် ဝကို ပေါင်းသည်။) ဥကာ ရော-ဦ အပြုသည်၊ သီဇွဲ့-ပြီးသည်၊ ဘဝတိ-၏၊ ပြဟ္မာစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ ဥသီတော စုသီတော စုသီတာဝါ စုသီတာဝါ-ကျင့်သုံးပြီ၊ ကူကာရာ ဂမေန-ကူ အာရုံသည်၊ ဗျာဝိတွော့-ခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥတ္တာအေသော-ဥတ္တ အပြုသည်။ န ဘဝတိ-မဖြစ်။

ဘုဇ္ဇ-ပါလန် ဗျာဝိရဏေသူ၊ ဉာဒနံ-ထမင်းကို၊ အဘုံး-စားပြီ၊ ကူတိ အတွေ့-၌၊ တ တဝန္တိတာဝါ - တို့သည်၊ (ဟောနှင့်) ဘုတွော၊ ဘုတ္တာဝါ၊ ဘုတ္တာဝါ - စားပြီးသူ၊ ဘုဇ္ဇအီနမဇ္ဇာ နောဒ္ဓိစာတိ - သတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တိ လောပါ-ချေ၊ ဒီဇ္ဇာ-လား၊ [ယခတ္တာရသောမူ၌ “ဘုတွော” မှ စု၍ ကျသည်။] တထာ-တူ၊ ရန္တိ-ရာဂေါ၊ အရှုံး-တပ်မက်ပြီး၊ ကူတိ ရတွော ရတွော ရတွေ့-မည်၏၊ ယုဇ္ဇ-ယောဂေါ၊ အယုံး-အားထုတ်ပြီး၊ ကူတိ ယုတွော ယုတ္တာ ယုတို့-၏၊ ဝိစ်-ဝိဝေစနော၊ ဝိပုဇ္ဇာ၊ ဝိဝိစိုး-ကင်းပြီး၊ ကူတိ ဝိဝိတွော ဝိဝိတွော ဝိဝိတွော မုစ-မောစနော၊ အန္တနာ-အညာမှ၊ အမှစ်-လွှတ်ပြီး၊ ကူတိ မှတွော။ [ဒိဝိဒီ မှစဓာတ်ဖြစ်ကြောင်း သီလေလို၍ “ဗန္တနာ”ဟု ထည့်သည်၊ “လွှတ်”ဟု ပေးရသော ရာဓာဒီ မှစဓာတ် မဟုတ်။]

မိကာရောဖြင့် ကူလာ (စုသီတော)၊ ဝ လာခြင်းသည် မိကပ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝ မလာ ဘ ဥသာပြုလျှင် ဥသီတော-ဟုလည်း ဖြစ်၏။

အထူဝါရုတိ အော်၊ သီဇွဲ့ ဘဝတိ—[“ဝသသာ”ကို လိုက်မြှု လိုက်စော်] ရှိ ဝသည် ယ ဝ မ အ န ဖြင့် လာသော၊ အာဂမသန္တိတည်း၊ ဉှိုနည်း၌ ဝ အတွက် အနက် မရှိ၍ “ဝကာရာဂမော”ဟု မဖွင့်နိုင်၊ ထိုကြောင့် ဝသသာ ခုတိယ ဝ တ်လုံးကို တန္တိနည်းဖြင့် အလိုဂိုအပ်၏၊ ခုတိယ ဝကိုလည်း：“ဝသာ+အ၊ ဝ”ဟု တပ္ပါရိုရိသမာသံ ပြု၍ “ဝ၏ အ”ဟု အနက်ဆို၊ ပင့်မ “ဝ”ကိုကား ဝ အတိုင်းပင် အနက်ဆို၊ ဉှိုစကား စဉ်အရ ဝသာ-ဝ၊ ဝ၏ အစိတ် အ၏”ဟု သုတ်နှင်းပေးရမည်၊ ထိုတွင် ဝကို ဥပြုရာ၌ ၌ “ဥသီတော”ဟု ရပ်ဖြစ်၏၊ ဝ၏ အစိတ် အသိ ဥပြုရာ၌ “စုသီတော၊ စုသီတာဝါ၊ စုသီတာဝါ”ဟု ဖြစ်သည်။ ဉှို ခုတိယနည်းမျိုးကို “ဝ ဝသ ဝဟာဒီ မှကာရော ဝသ ယော”၌ သုတ်၌ ဝသပုဂ္ဂဝယ် ဖွင့်ခဲ့ဘူးပြီး ဉှို J နည်းလုံးပင် နျာသနှင့် မတူ၊ နျာသဖွင့်ပိုကို ကစ္စည်းနှင့်ကာမှာ ရှုံး။]

တထာ-ပါး၊ တိ ပစ္စယော-၌၍လည်း၊ လူမိနာ-၌၍ ဘုဇာဒီနမဇ္ဈာ စသော သုတ်ဖြင့်၊ ဓမ္မတ္ထာလောပဒ္ဒတ္ထာနိ-တို့သည်၊ (ဟောနို)၊ အသဇ္ဇန်-ကပ်ပြုခြင်း၊ အသတ္တိ-ခြင်း၊ [အာပုံဗ္ဗ သန္တဓမ္မတ်] ဝိမ့္မစ္စနိ-လွှတ်ခြင်း၊ ဝါ၊ တောယ-၌၍ အရဟတ္တိဖို့ဖြင့်၊ ဝိမ့္မစ္စတိ-လွှတ်ရှုံး၊ လူတိ ဝိမ့္မတိ-၏၊ [“ဝိမ့္မစ္စနိ၊ ဝိမ့္မစ္စတိ ဝါ တောယာတိ ဝိမ့္မတိ”ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေ။]

ကုစ္စ-ကောပေ၊ အကုမျိုး-စိတ်ဆိုးပြီ၊ လူတိ အထွေး-၌၊ တ ပစ္စယော-သက်၊ [အတိတော တတဝန္တာရိဖြင့် သက်] တသု-ထို တပစ္စည်း၏၊ စ ဘဟောဟို စ ဟစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓတ္ထိ-စ ပြု၊ ဟ စတုတ္ထာန မန္တာနိ ဒေါက်တိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓကာရသု-စ အက္ခရာ၏၊ ဒကာရော-ဒပြု၊ ကုဒ္ခို-စိတ်ဆိုးပြီးသူ၊ ယုစ္စ-သမွ်ဟာရော အယုမျိုး-စစ်ထိုးပြီ၊ လူတိ ယုဒ္ဓိ ယုဒ္ဓိ-မည်၏၊ [သီမျှ၌ “ယုဒ္ဓိ”ဟု လူတ္ထိလိန်ရှိသည်၊ မြန်မာမူး၌ “ယုဒ္ဓိ”ဟု ရှိ၏] သံစံ-သံသိမြို့မှို့၊ အသီမျိုး-ပြီးစီးပြီ၊ လူတိ သိဒ္ဓို အာရမ္မ-အာရမ္မ၊ ဂန္တိ-သွားခြင်းတွာ၊ အာရမ္မ-အားထုတ်ပြီ၊ လူတိ အာရမ္မို၊ [နဟာ-ဗန္ဓနေ၊ သံပုံဗ္ဗာ၊ သန္တယို-ဖွဲ့ပြု၊ လူတိ သန္တဒ္ဓို]၊ [တသုပါသည်ကား အပို့] စ ဟ ဘဟောဟို ဓဟာစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ နဟာဒီတောာ-နဟာအစရှိသော ဓာတ်မှန်ာက်၌၊ တ ကာရသု-တ၏၊ ဓကာရော-ဒပြု။

ဝမ္မ-ဝမ္မနေ၊ အဝမ္မ-ကြိုးရှင်ပြီ၊ လူတိအထွေး တပစ္စယော၊ တသု-တ ပစ္စည်း၏၊ ဟတ္ထိ-ပြု၊ ကွမ်းဓာတုတုတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ဓမ္မတ္ထာကာရသု-ဓတ်၏ အ အက္ခရာ၏၊ ဥတ္ထိ-ဥပြု၊ ခုလောပေါစ-ခုလည်း ချေး၊ [ဓမ္မတ္ထာ-ဟု လည်း ကောင်း၊ ဒလောပေါ စ-ဟု လည်း ကောင်း ပါ၌ပျက်တတ်သည်]၊ တ စတုတ္ထာန မန္တာနိုး-ဟာ စတုတ္ထာနိုး၊ အန္တာနိုး ၂ ပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထာတောာ့

၆၅။ ဉာဏ် ပကာရေ။ ॥ပရေ့ ပကာရေ၊ ဓမ္မတ္ထာနိုး-ဓတ်၏ အဆုံး ဖြစ်ကုန်သော၊ ဟ စတုတ္ထာနိုး-ဟ အက္ခရာ စတုတ္ထာက္ခရာတို့၏၊ ဉာဏ်ရာ ဒေသော ဟောတိ။ [“ဓမ္မတ္ထာနိုး၌” “ဓမ္မတ္ထာနိုး”ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊] ရမော-အဖိုးကြီး၊ ရမော-အမယ်ကြီး၊ ဖောဝသာတိ-ဖောဝသာသုတ်ဖြင့်၊ [ဒေါ ဓသာစုံ စသွေးပိုင်း] ဗတ္ထိ-စ ပြုလတ်သော်၊ ရမော-ရမော ဟု ဖြစ်၏။

အာရမ္မ—ဓမ္မတ္ထာနိုး “မြို့”ကိုပင် ဒပြု၊ “အာပုံဗ္ဗ၊ ရာာ-ရာာသော-အားထုတ်ခြင်း” ဟုသော ဓတ်ဖြင့်လည်း အာရမ္မို ပြီး၏၊ သာ၌ ရှုံးသည်၊ သို့သော် “အာရမ္မတိ” စသည်၌ “အာရမ္မ”ချည်း ရှိကြ၏၊ သန္တနိတိကား အာပုံဗ္ဗ ရာာဓတ်ဖြင့် အသခို ဒွေးဘော်ဆင်၌ “အာရမ္မတိ”စသော ပါ၌ကိုဆိုသည်။

အန္တာတိ နောတိစ အမိကာရော။ [သီမှန် “နော”မပါ, နျာသို့ ပါ၏။]

ပုဂ္ဂ - ပူရကော - ပြည့်ခြင်း၌...၏၊ သမ္မဝါရီ-ကောင်းစွာ ပြည့်ဖြို့၊ လူတိ
သမ္မဇ္ဈား၊ သံရလောပါတ္ထာဒီ သုတေသန-၌၊ တုဂ္ဂဟနာတောာ-ကြောင့်၊ ပုံး
လောပါဘာဝ-ရှုံးသရကျခြင်း မရှိလတ်သော်၊ ဥဝဏ္ဏတောာ-မှ၊ ပရသု-
နောက်သရကို၊ ဝါပရော အသရုပါတီ-ဖြင့်၊ လောပါ-ချော၊ သံယောက်-
သယ်ယူင်ကြောင့်၊ ရသုတော်။ [ကွဲစာဒီ မမျှော်ရာနဲ့ဖြင့် ဦးကို ရသုပြု။] တုဒ-
မှထနော၊ အတုဒီ-တိုးဆွဲပြီ၊ လူတိ တုဇ္ဈား။ [အတုရီ-လျင်မြှင့်ဖြင့်ဖြို့၊ လူတိ
တုဇ္ဈား"ဟု ရှိလျင် တရဓာတ်နှင့် ရကာရွှေချင်း တုသောကြောင့် အာဒီ
အရ အဆင်ပြုသည်။] ရော-ဝယော ဟာနိုင်၊ ပရိုမိုရီ-ရင့်ရော်ပြီ၊ လူတိ
ပရိုမိုဇ္ဈား၊ ကိုရု-ဝိကိုရကော-ဖရိုဖရဲ့ ကြိခြင်း၌...၏၊ အကိုရီ-ရောမြှင့်ပြီ၊
ကိုတိ အာကိုဇ္ဈား၊ လူစွာဒီ။

ବୋଧ ॥ ସୁଖ ପଥ ହେଉ ଛୁଟାଏ ॥ ଯୁଦ୍ଧ ପଥ ଯକ୍ଷମାଣୀ ହେବି
ବାତ୍ରୀର୍ଥ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ତବର୍ତ୍ତନାଯାତ୍ମକ, ଗୃହକ୍ଷାଣେତ୍ଵା ହେବାନ୍ତି । ଆଶ୍ରୋ-ଆଶ୍ରୋ-ଫ୍ରେଣ୍ଡ
ଦେବୋ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣକୋ-ଦ୍ୱାରା ଲାଭିଲାଭିନ୍ଦି । କୋଣାର୍କ-ପ୍ରମାଣି

မှစာဒီတော့-မှစ အစရို့သော ဓာတ်မှနောက်၌၊ (တပစ္ဆယ့်သု-၏) တူး
ဒေသော-တူးပြီ၊ သုသ-သောသနေ-ခြောက်သွေ့ခြင်း၌...၏၊ အသုသီ-
ခြောက်သွေ့ပြီ၊ လူတိသုက္ခာ့၊ ရုက္ခာ့-သစ်ပင်တည်း၊ အပန္တံ-မုည်ရှင်ပြီ၊
လူတိ ပဏ္ဍား၊ ဖလံ-သစ်သီးတည်း၊ သက-သာမထွေးစွမ်းနိုင်သူ၏ အဖြစ်
၌...၏၊ အသက္ခာ့-စွမ်းနိုင်ပြီ၊ လူတိ သက္ခာ့-မည်၏၊ သက္ခာ့-စွမ်းနိုင်သည်၊
အသု-ဖြစ်ရာ၏။ [မေတ္တာသုတ်မှ “သက္ခာ့ ဥဇ္ဈ ပေ၊ သုဝဇ္ဇာ စသု”
ပါ၌ဟု သိစေလို၍ “သက္ခာ့ အသု”ဟု အသုထည့်ထားသည်။] ပြုမုန္တံ-
ချုပ်အပ်ပြီ၊ လူတိ ပြုမှတ္တာ-၏၊ ဥပါဟနာ-ဖိန်ပတည်း။ [ဘာဝကမ္မာသာတ
ဖြင့် ပစ္စည်းသက်၏] “ပစိတ် ပစိတ္တဗုံ”တျောဒီသု ပန်-အစရို့သော ပြယ်တို့
ကား၊ နာဝတိ-တူး အပြု မဖြစ်၊ (ကသွာ့-နည်း။) လူကာရေနဲ့သည်၊
ဗျုဝဟိတ္တဗာ့-ခြားကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ စံ-တူး၊
သူဗြော့-အလုံးစုံသော ပြယ်တို့၌၊ ဗျုဝတောနေ-ခြားကွယ်ရာ၌၊ နာဝတိ-
ဆိုင်ရာ အစီအရင် မဖြစ်။

သီဟဂတိယာ-ဖြင့် တိဂုံဟက်-တိသဒ္ဓိသည်။ အနေတွဲတော်၊ [အနာဒီန်မှတိမိုး-မ ရွှေသူ၏ သီဟဂတ်နည်းဖြင့် တိသဒ္ဓိလိုက်သည်။]

တိမ့်-တိပစ္စည်း၌ (ဥဒါဟရင်); သက်မန်-ဓာောင်းချွဲခြင်း; သက်နှီးခြင်း; ဝါ-သက်န်၊ စောင်၊ ဥက္ကန္တိ-ဓန်ကျော်ခြင်း။ [ဥပုဇ္ဇာ၊ ကမူ] ဝိဇ္ဇား-လူတွက်ခြင်း၊ ခန္ဓိ-သည်ခံခြင်း၊ [ခမှု] သန္တိ-ပြမ်းအေးခြင်း၊ [သမုပ္ပါယ်] အန္တိ-ယဉ်ကျေးခြင်း၊ လူစွား။

၆၁၉။ နောဒီနှစ် တိမ့်စ။ ॥၁၃ ပစ္စယောက်-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တိမိစ-လည်းကောင်း၊ နော လူစွဲဝ မာဒီနံ-နော အစရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ထုနံ၊ အန္တသု-အဆုံးဖြစ်သော၊ ဗျာ့နာသု-၏၊ အာတ္ထု-အာ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ ယောဂိဘာဂေန-“နောဒီနံ မာ”ဟူသော ယောဂိဘာဂေဖြင့်၊ အညတ္ထာပိ-တော်၊ တိ ပစ္စည်းမှ အခြားသော ပစ္စည်းကြောင့်လည်း၊ (အာ-အာ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ) နော - နောနော၊ အနံ့ - ဖြစ်ပြီ၊ လူတိ အတော်၊ ပုဂ္ဂိုး - သားကို၊ ဝိဇာယိ-ဇားပြီ၊ လူတိ ဝိဇာတာ၊ [ဝိဇာယိ၌ ဝိပုံး၊ နောဒီနံ မာ”ယောဂိဘာဂေဖြင့် ယကြောင့် (နံ)ဗျာ့ကို အာပြု၊ ဥက္ကာဒ်၌ “အနဲ့”လည်း ဤ ယောဂိဘာဂေဖြင့် ပြီးလတဲ့] နောနံ-ဖြစ်ခြင်း၊ အတိ-ခြင်း။

တပစ္စယောက်-၌၊ တကာရေး-တ အကွဲရာသည်၊ သတိပိ-ရှိပါလျက်လည်း၊ ပုန်၊ တိရှိဟနာ ကရာဏ်-တိ သဒ္ဓါကို ပြခြင်းသည်၊ ပစ္စယန်ရ တကာရေး-တ၊ တိမှ အခြားပစ္စည်း၏ တ အကွဲရာကြောင့်၊ အာတ္ထု နိုဝင်ကုန်-အာ အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ယထာ-ကား၊ ဇန်-ဇန်ဟူသည် တည်း၊ နေ့တွာ နေ့တိ တွေ့ခြင်းသု ပန်-တို့၌ကား၊ လူကာရေနဲ့သည်၊ ပျော်ဟို တတ္ထာဝါ-ကြောင့်ပင်၊ န ဘဝတိ-အာ အပြု မဖြစ်။

အာကာရသုံးတိ တိမ့်တိစ ဝတ္ထာတော်...

၆၂၀။ ဌာပါနဲ့ မီ ဤစ။ ॥၁၄ ပစ္စယောက်-တိမ့်စ ဌာပါ လူတိ အတော်၊ အန္တသု-အဆုံးဖြစ်သော၊ အာကာရသု-၏၊ ယထာတ္ထာမဲ့ လူကာရေ

၆၂၁။ တပစ္စယောက်-၈၇၊ အာတ္ထုနိုဝင်ကုန်- ယထာ ဇန်—တိပစ္စည်းကို မဆိုဘဲ “တ”တစ်ခုထည်းသာ လိုက်လာသည်အတိုင်းထားလျှင် တပစ္စည်း သသည်၊ တ တို့ကို လည်း ယူရသည်-ဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိ၏၊ တိ ဟု-ဆိုလိုက်သည်အတွက်ကား “တ”အရ တ ပစ္စည်း၊ “တိ”အရ တိပစ္စည်း၊ ဤ ၂ မျိုးကြောင့်သာ အာ ပြရသည်၊ အခြား “တ” နောင်းရှာ၌ အာ မပြရ-ဟု တားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “တိမ့်”ဟု တိ ပစ္စည်းကို ထုလုပ် ဆိုရသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် “ဇန်-သတ္ထဝါ”ဟုရှုံး နောက် (“ဟာနာ ဒီဟိုကုန်တဝါ”သုတေပြု၍) တ ပစ္စည်း၊ တုက္ခို (တ)နောင်းသော်လည်း၊ (နံ)ကို အာ မပြနိုင်၊ နံကို တ ကပ်၍ ပြီးသည်။ [နေ့တွာ စသည်ကား ဤသို့ တိသဒ္ဓါရိဖြင့် အထူးတားမြစ်ဖွယ် မလိုတော့ပြီ၊ လူ အာရုံခြားသောကြောင့် (နံ)ကို အာ မပြနိုင်။]

၆၂၁။ အာကာရသုံးတိ—ရှိ၌ “အာကာရသု”ဟု လိုက်ဖို့ရာ သတ် မရှိ၊ နောဒီနှစ်မျိုးလည်း “အာကာရ”မဟုတ်၊ အာ သာဖြစ်သည်၊ ထို အာလည်း ကာရိယဖြစ်၍ “အာကာရသု”ဟု ကာရိအနေအားဖြင့် လိုက်ရှိုးမဟုတ်၊ နာသု၌လည်း ပေါ့၊ “ဌာပါနဲ့”၌ အန္တသုပော်ဆုံးကြုံလျှင် “အန္တသု အာကာရသု”ဟု ဖွင့်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “အာကာရသု” အလိုက်ကို စဉ်းစားထိုက်သည်။

ဤကာရွေအသာ ဟောနှိုး၊ စသန္တန္တ-ဖြင့်၊ အညုတ္ထပါ-အခြားပစ္စည်းကြောင့် လည်း၊ (တဝန္တ-တွာစသည် နောင်းရာ၏လည်း) ကျစိ-၌၊ (လူ၏-လူ အပြုံ၊ ဤ အပြုံတို့သည်၊ ဟောနှိုး) ဌာ-ကတိ နိုဝင်ဘို့၊ အဌာသီ-တည်ပြီ၊ လူတိ ဦးတောာ ရုရှု-ဆရာတိ၊ ဥပဒ္ဒိတောာ-လုပ်ကျေးမြှုံး၊ ဦးတတိ-တည်ပြီးသူ၊ အဓိ ဦးတွာ-ဆောက်တည်၍၊ ဌာနံ-တည်ခြင်း၊ ဦးတိ-တည်ခြင်း၊ ပါ-ပါနော ယာရုံ-ယာရုရှု၊ အပါယိ-သောက်ပြီ၊ လူတိ ပိတောာ ပိတော်-သောက်ပြီး သူ၊ ပါနံ-သောက်ခြင်း၊ ပိတိ-သောက်ခြင်း၊ ပိတွာ-သောက်၍။

၆၂။ ဟန္တဟို ဟော ၈၁၊ နယာနံ။ ။၃ဟ နုဟော-၃ဟခတ် နုဟခတ်တို့ကို၊ ၀၉၉တွာ-ကြော်၍၊ ဟကာရန္တဟို စာတူဟို ပရသု၊ တ ပစ္စယသု-၏လည်းကောင်း၊ တိသုစ-တိ ပစ္စည်း၏လည်းကောင်း၊ ဟ ကာရွေအသာ ဝါ ဟောတိ၊ အယ်-ဤသုတ်သည်၊ ဟလွှာပဝါဒေါ-ဟ အဖြစ် ကို တားမြစ်သောသုတ်တည်း၊ ရဟာ-နေနေ-ဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ ရကုံ-သစ်ပင် ကို၊ အာရဟို-တက်ပြီ၊ လူတိ အာရဇ္ဈား၊ လွှာနံ-တိ၏၊ အပိသော- အထူးမရှိကုန်သည်၏၊ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အာရဇ္ဈာဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ရဟာနံ-တက်ရောက်ခြင်း၊ ရှုံး-ခြင်း၊ ဂါဟု-ဝိဇ္ဇာလနေ-မွေနောက်ခြင်း၌...၏၊ အဂါဟို - မွေနောက်ပြီ၊ လူတိ ဂါဇ္ဈား၊ မဟလွှာဝေ - ကြီးကျယ်သော သမုဒ္ဒရာ၌၊ အဇ္ဈာဂါဇ္ဈာ(အမိ+သူ+ဂါဇ္ဈာ)-သက်ဝင်ပြီ။ ၂၆၄မှုရိရတောင် အကြောင်းကို ပြရန် “မဟလွှာဝေ”ဟု ချည်းရှိ၏။]

၇ဟ-၁၉၆မို့-ကြီးမားခြင်း၌...၏၊ အဗဟဟို-ကြီးမားပြီ၊ ဝါ-ပြင်းထန်ပြီ၊ လူတိ ဗာဇ္ဈား၊ ကွစ်စာတုတုသာဒီနာ ဒီယော၊ မုဟာ-ဝေစိဇ္ဈား၊ အမုယို-တွေဝေ ပြီ၊ လူတိ မူဇ္ဈား၊ [မူ၍ဒီသုပြု] ရဟာ-သံဝရဇာ-ဆောင့်ရောက်ခြင်း၌...၏၊ အဂုဟို-ဆောင့်ရောက်ပြီ၊ လူတိ ရူး၊ ၀ဟာ-ပါပဇော-ရောက်စေခြင်း၌...၏၊ [ပါပုဏနေ-ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဥပဝဟို-ဆောင်ယူပြီ၊ လူတိ ဥပဝဇ္ဈား စစ ဝသ ဝဟာဒီနာ မုကာရော ဝသောတိ-ဟူသော၊ ယောဂဝိဘာဂန္တာ (ယောကို ဖြုတ်ထားသော) ဦးစာကရာဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ ဥဇ္ဈား-ဥပြု။ [ဂုဇ္ဈား-၌ ၀၏၊ အကို ဥပြု-ဟူလို့။]

အသဟနဟာနှိုး-သည်၊ ကိုမထွေး-နည်း၊ ဒမော သန္တဒွေး-တို့၌ ဟအပြုံကို တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ [၃ဟ-၃ီဟာ-ပူလောင်ခြင်း၊ တ၊ သံပုံ့နာ နဟ၊ တ တို့၌ ၃ဟ နုဟခတ်ဖြစ်သောကြောင့် တ ကို ဟ မပြုရ၊ စ ဘဂေဟို

ဟော-ဖြင့် တကို ပြု၊ အော ဟကာရေဖြင့် ဓာတ်(ဟ်)ကို ခုပြု၍ ဒေဇာ
ပြီး၏၊ သန္တဖွေ့ကား (၅၁၃)သုတေသန ရှိ၏] ဝါတီ ကို ဒုဖွေ့၊ သိနိဖွေ့-
တို့၏ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏ ဒုဖွေ့-နို.ည်းပြီး၊ သိနိဖွေ့-စေးကပ်ပြီး
[ဒုဟာ-ဒေါဟနေ့-နိုည်းခြင်း၊ ဝါမြစ်၍ ဤသုတေသနဖြင့် တ ကို ဟ မပြုရ၊
သိနိဟာ-သိနိဟာ-စေးကပ်ခြင်း၊ ရုပ်ကို သန္တဖွေ့နှင့် အတူတွက်] ဂဟိတ်-
ယူအပ်၏၊ မဟိတ်-ပူဇော်အပ်၏၊ လူတိ အာဒီသု ပန့်-တို့၌ကား၊ လူကာရာ
ဂမေန ပျော်ဟိတ္တာ၊ န ဘဝတိ-ဟ အပြု မဖြစ်။

ဓာတ်ပစ္စယန္တတောပါ-ဓာတ်ပစ္စယန္တ သန္တိကိုမှနောက်၍လည်း၊ တ
ပစ္စယော-သက်၊ အဗုသုက္ခာ-စားလိုပြီ၊ လူတိ ဗုသုက္ခာတော-၏၊ [ဗုသုက္ခာ-
ပြီးအောင် တွက်ပြီးမှ တ ပစ္စည်းသက်၊ လူလား] စံ၊ မိယ္ထိတေားစားလိုပြီး
ဝါ-ဆာပြီ၊ ပိပါသိတေား-ရေသာက်လိုပြီ၊ ဝါ-ရောင်ပြီ၊ လူစွာဒီ-တည်း
ကတ္တရို့၍၊ နိုင်နယော-နိုင် ပစ္စည်းတို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်။ စံ-ဤ။
အတူတည်း။ [“လူစွာဒီ”ဖြင့် ဝိမိသိတေား-စသာ ဓာတ်ပစ္စယန္တ ရုပ်များကို
ညွှန်ပြသည်။ “စံ ကတ္တရို့ နိုင်နယောဖြင့်ကား ကတ္တားဟော နိုင်ပစ္စည်းဖြင့်
ပြီးနိုင်သမျှသာ နိုင်ပစ္စယန္တရုပ်ကို ညွှန်ပြသည်။ “စံ ကတ္တရို့ နိုင်နယောဟု
တစ်ဆက်တည်း ပါ၌ရှိ၏၊ ကံဟော တ ပစ္စည်းဖြင့် နိုင်ပစ္စယန္တရုပ်ကိုကား
ပြီးလတဲ့။]

အတိတေတိ ဝတ္ထတေား.....

၆၂၂။ ဘာဝကမွေသု တာ။ ဘာဝ ကမွှဲလူတိ-ဘော၊ ကံဟုကုန်သော
ဇတေသု အတွောသု၊ အတိတေကာလေ-အတိတ်ကာလကို၊ ဂမျှမာနေ့-သော်
ပေါ့ ဟောတိ။

ဘာဝ-စွာ၊ ဘာဝ-ဘောအန်က်၍ (ဉာဒါဟရဏံ၊) ဂေ-သန္တာ-အသံ
ပြုခြင်း၌...၏။ [သိမှု၍ “ဂေ၊ ဂေ-သန္တာ”ဟု ဓာတ် ၂ ခ တွဲပြု၏၊ “ဟု၊
ဘူ-သတ္တာယ်”ကုသိုလ်တည်း။] ဂါယန်း-သိခိုခြင်း၊ လူတိ အတွော ဝါ-၌၍လည်း
ကောင်း၊ အဂါယိတ္တာ-ရေး၌ သိခိုခြင်း၊ လူတိ အတွောဝါ-၌၍လည်းကောင်း၊
တ ပစ္စယော-သက်။ [“ဘာဝ တာဝ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “အဂါယိတ္တာ”ကို
လည်း ဘောအန် ပေးသည်။]

၆၂၃။ သမ္မတ္တာကော်။ သမ္မတ္တာ-အလုံးစုသာ တပစ္စည်းတိပစ္စည်းကြောင့်၊
ဂေလူတိ အတသုဓာတုသု ဂိုအောသော ဟောတိ၊ တပစ္စယ တိပစ္စယော

သွေဝ-တ ပစ္စည်း၊ တိ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်သော အယံ-ဤ ဂါအပြုသည်၊ ဟောတိ၊ တသေး-ထိုသူ၏ ဂိုတ်-သီဆိုခြင်း၊ [ဘောဟောမှန်းသီသာအောင် “တသေး”ဟု သမ္မန်လည်း၍ ပြသည်] ဂါယန်း-သီဆိုခြင်း၊ ဝါ၊ ဂါယိတဗ္ဗာ-သီဆိုထိုက်၏ လူတိ ဂိုတ်၊ [တိပစ္စည်းအတွက် ဖြစ်၍ “ဂါယိတဗ္ဗာ”ဟု ကံအနက်ပါ ဝိရှာပြုသည်] ဘာဝ-ဘော အနက်၌၊ တပစ္စယန္တာ-တ ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါတိုသည်၊ နုပုသကာ-နုပုလိန်ရှိကုန်၏၊ ကမ္မန့်-၌၊ တိလိဂို-၃ လိန်ရှိကုန်၏၊ [ကြုံစကားအရ-ဘောဟော “ဂိုတ်” ကို နုပုလိန် ချရသည်၊ ကံဟော တပစ္စည်းအတွက် ၃ လိန်ရှိကြောင်း နောက်၌ ပြလတဲ့။] နတ်-ကတ္တပိနာမေ-ကိုယ်ကို ဉာဏ်စေခြင်း(ကခြင်း)၌...၏၊ နွေ့န်-ကခြင်း၊ ဝါ၊ အနှစ်ဗြာ-ရှေးဗြာကခြင်း၊ လူတိ အထွေ တပစ္စယော။

၆၂၂။ ပစ္စယာ ပေါ် သီမျှို့။ ။လူစ-ဤ ကုန်ည်းကျမ်း၌၊ သ ပစ္စယာ-ပစ္စည်းနှင့် တက္ကဖြစ်ကုန်သော ယေသဒ္ဓါ-အုကြင်သဒ္ဓါတိုသည်၊ ပစ္စယေဟိ-ပစ္စည်းတို့ဖြင့်၊ နိုင့်-ပြီးခြင်းသို့၊ နာတာ-မရောက်ကုန်၊ တေ-ထို သဒ္ဓါတို သည်၊ နိုပါတန်တေား-ဤနိုပါတန်သုတ်ကြောင့်၊ သီမျှို့-ပြီးစီးရကုန်၏၊ လူတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ (“သီမျှို့တိ”ဟု ရှိစေ) ဓာတ္တန္တန်-ဓာတ္တန်(တ်)နှင့်၊ သဟာ-တက္က၊ တပစ္စယသာ-၏၊ စွဲ ဉာဏ်သာ-စွဲ အပြု၊ ဉွှဲ အပြတိုသည်၊ (ဟောနှို့) နှစ် နှုန်း-ကခြင်း။ [ကြုံသုတ်ကို ကုန်ည်းဝါတို့၌ ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်ထား၏၊ ရပ်ကို အခြေပြု၍ တွက်ထားပြီ။]

ဟသာ-ဟသနေ့-ပြီးရယ်ခြင်း၌...၏၊ ဟသန်း-ပြီးခြင်း၊ ဟသိတ်-ခြင်း၊ လူကာရာဂမာ-လာ၊ ဂမန်-သွားခြင်း၊ ဂတ်-သွားခြင်း၊ ဇဝံ၊ ဋီတ်-ရပ်ခြင်း၊ သယိတ်-အိပ်ခြင်း၊ ဝါခိကာရသာ-၏၊ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသွား-ကြောင့်၊ ဝိုဒ်-ပြု၊ ရဒိ-အသုတ်မောစနေ့၊ အရှုံးဗြာ-ရှေးဗြာ ဝိခြင်း၊ လူတိ ရောဒိတ်၊ ရုဏ္ဏုံးဝါ-လည်းရှိ၏။ [ဘိဒါဒိတေား သုတ်ဖြင့် စီရင်း] လူစွာဒီ။

ဝါခိကာရသာ ပေါ် ဝိုဒ်-သယိတ်၌ တပစ္စည်းသည် အတိတ်ဟော နို့မြှုပစ္စည်း တည်း၊ အညေသုစ သုတ်၌ “နို့မြှုပ်သီသ ဝိုဒ် နဲ့”ဟု တားမြှုပ်နှံသောကြောင့် သယိတ်၌ သိဝယ် လူကို စုစုမပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော...အဘယ့်ကြောင့် လူကို စုစုပြု၍ (ကို အယပြုပြီးလျင်) သယိတ်ဟု ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝါခိကာရသာ”စသည် မိန့်၊ ထို အညေသုစ သုတ်၌ လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဓါက တစ်ချို့ဝို့မြှုပ်ပါသေး၏ဟု သတ်မှတ်သောကြောင့် သိ၌ လူကို စုစုပြုနိုင်သည်-ဟူလို့၊ ရောဒိတ် စသည်၌လည်း နည်းတူ။

କାଳ୍ପନି-ଷ୍ଟ୍ରୀ (ଉତ୍ତିଶ୍ୱାସକୁଣ୍ଡଳୀ) । ହାଠତା-ଵାନ୍ଦ୍ରୀ । ଗୋଲୋ-ଗୋଲକିନ୍ଧୀ । ଆହିଁ
କୃତ୍ୟ-ଲୁଚ୍ଛି-ଖିଅର୍ପିତ୍ରୀ । ଲୁତି ଆହିଁକୃତ୍ୟତୋ-ଣୀ । ଆହିଁକୃତ୍ୟତା ଲେ ମିନ୍ଦିଃମା
ଆହିଁକୃତ୍-ତିତିର୍ଯ୍ୟ । ହାତୁ-ଖୁଲ୍ଲିଯ୍ୟ(ଶିଖଲ୍ଲିଯ୍ୟ) ଦିଇଯାଇ । ତେନ୍ତି-ତିବୁନ୍ତିଲ
ଵାନ୍ଦ୍ରୀ । ତମ୍ଭୁ-କିନ୍ଧୀ । ଆହାଵିତ୍ୟ(ଯ କୈ) -ହୋଅର୍ପିତ୍ରୀ । ଲୁତି ହାହାଵିତୋ-
ଣୀ । ହାହାଵିତା-ହୋଅର୍ପିତୋବା ଗିହା-ଗିହା ହାହାଵିତି-ଦେବା ଖୁଲ୍ଲି-
ଖୁତି । ତିଵେ-ଉତ୍ତିଶ୍ୱାସକୁଣ୍ଡଳୀ-ଶୁର୍ଦ୍ଧିଓର୍ଦ୍ଦିନ୍ଦ୍ରିୟ...ଣୀ । ଧର୍ମତିତ୍ତା-ଧର୍ମତିଣୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠାନ୍ତିର୍ଯ୍ୟ
କ୍ରୋଧି । କୈ-କୈ ପଢୁନ୍ତିର୍ଯ୍ୟ:ବାର୍ଣ୍ଣି । କାଳିତା-ଵାନ୍ଦ୍ରୀ । ତମ୍ଭୁ-କିନ୍ଧୀ । ଆହେଵି
ଯିତ୍ତୁ-ହୋତୋତ୍ତର୍ମାର୍ପିତ୍ରୀ । ଲୁତି ଆହେବିତୋବା ଲୁଗାଧୂରିମେ-ଲୁତାର୍ଦ୍ଧ
କ୍ରୋଧି । କାରିତା ବାରଲୁବାପେ-କାରିତାର୍ଦ୍ଧିବାରିଗ୍ନି ଖେଳୁ ॥ [“ଆହେ+ଫେ+ତି”]
କ୍ଷି ଧର୍ମତିକୋ ଖୁତିର୍ଯ୍ୟ ବାର୍ଣ୍ଣି କାରିତାର୍ଦ୍ଧିମୁହୂର୍ତ୍ତିଯାଃଦେବା କିନ୍ତି ଖେଳୁ-ଖୁଲ୍ଲିଲୁ] ।
କି-ଲେବୁ । ମାର୍ଗେ-ମାର୍ଗିନ୍ଦ୍ରିୟ । ଆହେଯିତ୍ତୁ-ଆହେବିତୋତ୍ତର୍ମାର୍ପିତ୍ରୀ । ଲୁତି କିତୋବା
କି-ପିବକୋ । ଗିର୍ଭ-ଚିନ୍ତି । ଆହେ-ହିତି ତିନ୍ଦ୍ରିୟି । ଆଫିଯିଚି-ଶୋବିଅର୍ପିତ୍ରୀ ॥
[ଆହେକ୍ଷିଦ୍ଵାରା ଦୃଢ଼ିତ୍ତାଜୋବା “ଆଫିଯିଚି” ଭୁ ବହୁଧର୍ମିତୋ] ଲୁତି କିତା-କିତ
ତିନ୍ଦ୍ରିୟିମହିନୀ । ତଥା-ଵାନ୍ଦ୍ରୀ । ତମ୍ଭୁ-କିନ୍ଧୀ । ଖୁତୋବା-ଫାଅର୍ପିତ୍ରୀ । ନ୍ଵତୋବା-ହିଅର୍ପିତ୍ରୀ ॥
[ଆଚୁଯିତ୍ତୁତି ଖୁତୋବା ଅନ୍ତାଯିତ୍ତୁତି ନ୍ଵତୋବା] ॥

သာသ-အနိသိမိမိ၊ အနိသာသိယိတ္ထ-သွန်သင်အပ်ပြီ၊ လူတိ အတွေ
တပစ္စယော။

ବ୍ରଜୀ॥ ଯତକୁଣ୍ଡ ଲେଖା ରାମାଦେଵସା—ଏହୁଁ ଏହୁଁ ଯୁଦ୍ଧରେ କିମ୍ବପଦ୍ମନାଥଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା
ତମ୍ଭ-ତେବୁଟିଣୀ ତାଳୀ ରାମପ୍ରିୟା ଅଛୁଟ୍ ତାଳୀ ରାମପ୍ରିୟା ଓ ଯତକୁଣ୍ଡରେ ଏହୁଁ ଏହୁଁ
ଯୁଦ୍ଧରେ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ
ଲାଭୀ ଏହୁଁ ଏହୁଁ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ ଆଫକ୍ରମିତ
କି ରାମପ୍ରିୟା ପ୍ରିୟା ଯେବା ପୁତ୍ରରେ ଏହୁଁ ଏହୁଁ ଏହୁଁ ଏହୁଁ ଏହୁଁ ଏହୁଁ ଏହୁଁ

အပ်ပြီ။] သာ—ထိ မိန်းမကို၊ အနုသီးနှံ—ပြီ၊ အနုသီးနှံ—သွန်သင်အပ်သော အမျိုး။ [သီမှို့ “ဒီသ—ပေက္ခာတော့”ဟု ရှိသေး၏။] မေ—သည်၊ ရူပဲ—ရူပါရုံကို၊ အဒီသီးနှံ—မြင်အပ်ပြီ၊ လူတိ ဒီးနှံ၊ တိမိ—တိပုစ္စည်း၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ အနု သာသန—သွန်သင်ခြင်း၊ အနုသီးနှံ—ခြင်း၊ ဒီးနှံ—မြင်ခြင်း၊ ဒီးနှံ—ခြင်း။

ကိစ္စာဒီသု—ကိစ္စပုစ္စည်း အစရှိသည်တို့၌ (ဥဒါဟရဏ်) ဒသနိယံ—မြင် ထိုက်သော ဝတ္ထုသည်၊ ဒွေ့ဖွံ့ဗြို့—မည်၏၊ ပသီတု—မြင်ခြင်းရာ၊ လူတိ—ဤအနုက်ကြောင်၊ ဒွဲ—မည်၏၊ ဒွဲ—မြင်ခြင်းရာ၊ ဂုဏ်တိ—သွား၏၊ ပသီတု—မြင်၍၊ နေကွဲဖွံ့ဗြို့—ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ဒွဲ—မြင်၍။ [သီမှို့ “ဒွဲ—မြင်၍” ဟု ရှိ၏။] ဒွဲ—မြင်၍၊ လူကာရာဂေန—သည်၊ အန္တရိတသု—မြားကွယ်အပ်သော ပစ္စည်း၏၊ (အယံ—ဤ အစီအရင်သည်) နဲ့ ဘဝတိ—မဖြစ်၊ ယထာ—ကား၊ အနုသာသီတု ပေ၊ ဒသီတု လူစွာဒီ—အစရှိသည် တည်း။ [အနုသာသီတု—သွန်သင်အပ်ပြီ၊ အနုဘာသီတု—ထိုက်၏၊ အနု သာသီတု—ရာ၊ အနုသာသီတု—၍၊ ဒသီတု—မြင်အပ်ပြီ။]

သတ်တည်၍ ဒွဲဖွံ့ဗြို့ တုပြုပြီးမှ၊ ထိ တု၏ တကို ၍ပြု၊ ဒီသကို အသ ပြုသည်၊ မည်သည့်နည်းဖြင့် ပြီးသည်ဖြစ်စေ ဒွဲဖွံ့ဗြို့ မူလက တွာပစ္စည်းဖြစ်ခြင်းမှာ သဘောတုရကာ၊ “နေကွဲဖွံ့ဗြို့ ဒွဲ မေမတော့”ဟူသော သုတေသနပိတ် ပုံမှန်သတ်၌ ဂါထာဖြစ်၍ ဒွဲမှ နိဂုဟိတ်ကို ချေထားသော တွာ ပစ္စယန္တပုံဟု မှတ်။ “[“နေကွဲဖွံ့ဗြို့—ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ မေမတော့—ဘေးမဲ့အားဖြင့်၊ ဒွဲ—မြင်၍။”]...

တစ်နည်း—“အဘိဟ္မား (အဘိဟ္မား)—ရှေးရှေဆောင်၍၊ ပဝါရေယျ—ဖိတ်အဲ”ဟူသော နှဲသီးနှံယ တတ္ထာရိသီက္ခာပုံဒ်၏ အငွေကထားကား ဒွဲကို အဘိဟ္မား၏ ဥပမာပြု၍ ဖွင့်ထား၏၊ ထိအဖွင့်အလို အဘိဟ္မား၌ တု ပစ္စည်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဒွဲဖွံ့ဗြိုးလည်း တု ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း သီသာ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် တွာ ပစ္စည်းကို ရွှေ့ပြု၍ ထိ တု ပစ္စည်းသည် ပင် တွာပစ္စည်းအနုက်ကို ဟောနိုင်သည်ဟု တစ်နည်းမှတ်ဖွယ်ရှိ၏၊ ထိုကြောင် “တွာ ပစ္စည်းနှင်၊ တစ်ခုက်ဟောပြား၊ ကတ္တားနှင့်က်၊ သမ္မဒါန်၊ တွန်းပြန် တုပစ္စည်း သဘော တည်း”ဟု နိယာပို့သည်၊ [ကာတု—ပြခြင်းသည်၊ ဝင့်တိ—အပ်၏၊ (ကတ္တား)၊ ကာတု—ပြခြင့်ကို၊ လူလူတိ—ရအပ်၏၊ (က်)၊ ကာတု—ပြခြင်းရာ (သမ္မဒါန်)။]

ဒွဲ—ဒီးနှံမူကွဲ။ ။ ရုပသီဒ္ဓ၌ တွာပစ္စည်းဖြင့် သီမှို့သီးနှံ—ပြန်မှာမျို့ “ဒွဲ—မြင်မှာမျို့” ဒီးနှံ—ဟု ပို၌ ၂ ထွေ ကွဲ၏၊ “ဥမှာဒ္ဓာ မဟုဒွဲ (မြင်၍) နဲ့ သုပ္ပါယ် ဒီဝါရုံး”ဟူသာ ဥမှာဒ္ဓာ၏... “နာဒီးနှံ (မြင်မှာ၍) ပရတော ဒေါသံ”ဟူသော ပဒုမဇာတ် တို့၌လည်း “ဒွဲ—ဒီးနှံ”ဟု ပို၌ ၂ ထွေ ကွဲလျှောက်ရှိသည်၊ သို့ရာဝယ် ဒွဲဖွံ့ဗြို့ ဒွဲဖွံ့ဗြို့ ဒီ၏ လူသရ ကျေသကဲ့သို့ ဒွဲမှို့လည်း ရှေး လူသရကျေသော သီဟို၌မူရို

တုသံ-ပိတိမို့၊ အတုသံ-နှစ်သက်ပြီ၊ လူတိ အထွေး-မြို့၊ ကထ္တရိ- မြို့၊ တပစ္စယော-သက်၊ တသာတတိ အမိကာရော။

၆၂၅။ သာဒီသန္တာပေါ်ဇွာ။ ॥အာဒီနာ-အစဉ်ဗျားနှင့်၊ သဟ၊ ဝတ္ထာတိ လူတိ သာဒီ၊ သကာရန္တာဟို-သ အက္ခာရာ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တိမှုမှုလည်း ကောင်း၊ ပုံစွဲ ဘန့် ဟံသာ လူစွဲဝမှုဟို-ပုံစွဲ ဘန့် ဟံသာ အစုနိကုန်သော၊ ဓာတ္ထာဟို-တိမှုလည်းကောင်း၊ ပရသော၊ အနှစ်ရိတသံ-မခြားအပ်သော။ [လူ အာရုံစသည် မခြားအပ်သော] တကာရသံ-တ အက္ခာရာ၏၊ အာဒီလျှောနေနှင့် အစဉ်ဗျားဖြစ်သော၊ ဓာတ္ထာနှင့်-နှင့်၊ သဟ၊ ဇွာဒေသော-၌ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ၌၌ သယ်ယူရှိလည်းပါစေ။] ဟံသာသံ-ဟံသာဓာတ်၏၊ သန္တာတွေ့သအဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သတိပိ-ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ ပုံနှဂါဟတ်-ထပ်၍ယူခြင်းသည်၊ ကွစ်-အချို့သော သကာရန္တာဓာတ်၌၊ ဇွာဒေသသံ-၌ အပြု၏၊ အနိယတ ဒီပနတ္ထာ-မမြှုသည်၏ အဖြစ်ကို ပြရခြင်းအကျိုးရှိ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဝိဒ္ဒသွော၊ ဥကြေသွောတ္ထာဒီသ-အစရှိသော ပြယ်လို့၌၌၊ နုဟောတိ-၌ အပြု မဖြစ်၊ တုဇွား-နှစ်သက်ပြီ၊ သန္တာသံတော့-ကောင်းစွာ နှစ်သက်ပြီ။

ပါ၌သာ ရှေ့နောက် ညီညွှတ်ပေသည်၊ တွာပစ္စည်းကို ညြှုသုတ်၏ သသွှေ့ဖြင့် ရွှေ့ပြု၊ မောဂ္ဂလွှာနှစ်ကား “နာဒ္ဓာ ပရတော ဒေါသံ”၌ တွာမှ ဝကို ချေ၍၊ တကို ဇုမြှုပြုသည်။

၆၂၆။ အာဒီနာ ပေါ် သာဒီ—“သ+အာဒီ”ဟု စွဲ၊ အာဒီ ဟူသည် (တ)ပစ္စည်း၏ အစတည်း၊ တကို ၌ ပြုရန် တ ပစ္စည်း၏ အစဖြစ်သော ဓာတ္ထာနှစ်ဗျားနှင့်တွေ့ ပြပါ-ဟူလို့၊ ထိုကြောင့် “သဟာဒီလျှောနေနှင့်” ဟု ဝိတ္ထုဖွင့်သည်။ ညြှုသာဒီကိုလည်း ဇွား၌ စိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်။ ၌၌ သာဒီပွဲကို ဟုဟုလိုပါသော “အာဒီနာ+သဟာတိသာဒီ”ဟု အုပ္ပါယောလုပ်လျှင် သသွှေ့ကောင်းမည် ထင်၏။]

ဟံသာသံ ပေါ် အနိယတ ဒီပနတ္ထာ—“သန္တာ-သ အဆုံးရှိသော ဓာတ်”ဟု ဆိုလျှင် “ဟံသာ”ဓာတ်လည်း ပါနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော၊ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဟံသာ ဓာတ်ကို ထပ်ဆိုရပါသနည်း...ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍၌ “ဟံသာသံ”စသည် မိန့်၊ ဟံသာဓာတ် ကို ထပ်၍ဆိုသဖြင့် ဟံသမှ တစ်ပါးသော သကာရန္တာဓာတ်များဝယ် အချို့ဓာတ်၌ ၌ အပြု မမြှု ဟု သတ်မှတ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ထိုအကျိုးရှိ ဟံသာဓာတ်ကို ထပ်၍ ဆိုရ သည်-ဟူလို့၊ ထိုကြောင့် “ဝိပုံ့-ခံသ-ဝိခံသနေ(အုက်ဆီးခြင်း)၊ သံ့ဗျားကို တ သို့ကပ်၊ နိုဂုဟိတ်ချေ၊ ဒွေဘော်လာ၍” ဝိဒ္ဒသွော-ဖျက်ဆီးအပ်၏”ဟု လည်းကောင်း၊ ဥကြေသွော-ထိုတ်လန်း၌”ဟု လည်းကောင်း ပြီးရသည်၊ ညြှုစေားစေားရှု “ဟံသာဓာတ်၌မှ ၌ အပြု မြှုသည်”ဟုလည်း ပြန်၍ သိနိုင်သည်။ [တုဇွားကို ရပ်တွက်၊ သန္တာသံတော့ ကား လူ အာရုံခြားသဖြင့် ၌ မပြုရသော ပုံစံတည်း။]

ဘသ-ဘသုနေ-လျှောကျခြင်း၌...၏၊ အဘသီ-လျှောကျပြီ၊ လူတိဘင္း၊ ဘသီတောာ-၏၊ [ကြေအာရုံးမြားသဖြင့် ဘသီတော့၌ ၌ မပြုရ၊] နှသ-အသုနေ-မမြင်ရခြင်း၌...၏၊ နှသီ-ပျက်စီးပြီ၊ ဝါ-ပျောက်ပြီ၊ လူတိနဲ့၊ ဒံသ-ဒံသနေ-ဂိုက်ဖြတ်ခြင်း၌...၏၊ သပွဲနှ-မြှေသည်၊ အင်သီ ယိတ္ထာ-ဂိုက်အပ်ပြီ၊ လူတိ ခုံင္း၊ ခုံသီတော ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ကွဲစာတု ကျေဒီနာ-ဖြင့်၊ အသု-၃၏၊ ခုံတ္ထာ-ခုံ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ) ဖုသ-ဖသု နေ-တွေ့ထိခြင်း၌...၏၊ ရောဂေန-ရောဂါသည်၊ အဖူသီယိတ္ထာ-တွေ့ထိအပ်ပြီ၊ လူတိ ခုံင္း၊ ဖုသီတောဝါ-လည်း ရှိ၏၊ [“ဟုသု-ဟသုနေ”ဟု စာပျက် တတ်သည်။] လူသု-လူဇာယ်၊ သော်ယိတ္ထာ-လိုချင်အပ်ပြီ၊ လူတိ လူင္း၏၊ လူစီတော သော်တော-လိုချင်အပ်ပြီ။ [ကြေ အာရုံးချုံ၌ ၌ မပြုရ၊ လူသု ယမှနမဲ့နဲ့ အောင် ဖြောင်းဖြင့် စီရင်၊ သော်တော့၌ ဝန္တိပြု။] မသ-အာမသုနေ၊ အာမသီယိတ္ထာ-သုံးသပ်အပ်ပြီ၊ လူတိ အာမင္း၊ ဝသ-သေစနေ-သွန်းခြင်း၌...၏၊ အေဝါ-မိုးသည်၊ အဝသီ-သွန်းချုပြီ၊ ဝါ-ရွာပြီ၊ လူတိ ဝင္း။ [“ဝသုဝါ ဝါ”ဖြင့် စီရင်။] ပဝါသီယိတ္ထာ-ဝင်အပ်ပြီ၊ လူတိ ပဝါင္း။ [ပပုံ့ ဝိသမာတ်။] ဥဒ္ဓသီယိတ္ထာ-ရွှေတ်ပြအပ်ပြီ၊ လူတိ ဥဒ္ဓင္း။ [ဥပုံ့၊ ဒီသ-အတိသွေ့နော။] ကြိုတွင် သန္တာတ်များ ပြီးပြီ။

ပုံ့-ပုံ့-ပြသုနာကို၊ အပုံ့သီယိတ္ထာ-မေးအပ်ပြီ၊ လူတိ ပုံ့င္း၊ ပုံ့စီတောာ-၏၊ ဘန္း-အဝမခွဲနေ-နှိပ်ခြင်း ဖျက်ဆီးခြင်း၌...၏၊ အဘုံးယိတ္ထာ-နှိပ်နယ်အပ်ပြီ၊ လူတိ ဘန္း၊ ဓညံ-စပါးတည်း။ [“ဘန္း-ပါကေ ဘန္း-အဝ မခွဲနေ ဝါ”ဟု သီမှို့ စာတ် ၂ မျိုးပြု၏၊ “အဘုံးယိတ္ထာ”ဟုလည်း ရှိသည်။] ဟံသ-ဝိတိမိုး-နှစ်သက် ခွင်လန်းခြင်း၌...၏၊ အဟံသီ-ခွင်လန်းပြီ၊ လူတိ ဘင္း၊ ပဟံသီတောာ-အလွန် ခွင်လန်းပြီ။ [ပပုံ့ ဟံသ။]

အာဒီသဒ္ဓနှ-ဖြင့်၊ [ဟံသီသီဟို၌ အာဒီဖြင့် “ဋ္ဌာဒေသော”၌ ပပါ။] ယအ-အေဝုံ့ သက်တိကရဏ ဒါနေသု၊ လူနိတ္ထာ-ပူဇော်အပ်ပြီ၊ လူတိ အင္း-၌၊ တပစ္စယော-သက်၊ တသု-ထိ ပစ္စည်း၏၊ ဋ္ဌာဒေသော-ဋ္ဌာပြု။

၆၂။ ယအသု သရသီင္း။ ပပရေး၊ င္း-င္း အပြုံ့ကြောင့်၊ ယအ လူတိ ဓာတသု ဓာတသု-၏၊ သရသု-သရ၏။ [“ယို့၌ ယဝယ် အ သရ၏။] လူကာရာဒေသော ဟောတိ၊ မယာ-သည်၊ မိနော-တုရားရှင်ကို၊ ယိတ္ထာ-ပူဇော်အပ်ပြီ၊ ယအ-ဝိသရေး-စွန်းလွှာတ်ခြင်း၌...၏၊ [ဓာတ္တသုက်ဟ ၌ “သန္တ”ဟု သံယိုင်ဖြင့်ရှိ၏၊ သက္ကတ္ထု “သရို့”ဟု ရှိသောကြောင့် သမ္တာတ်

ဟု၊ ဆိုခြင်းက သာ၍ကောင်းသည်။] သံပုံဖွား-သံရှေးရှိ၏၊ တောန-ထိုသူ သည်၊ သံသိမြို့တ္ထာ-ရောနောအပ်ပြီ၊ လူတိ သံသွော၊ ဝိသွော-စုနှင့်လွတ် အပ်ပြီ၊ မဇ်-သူဒ္ဓိ-စင်ကြယ်ခြင်း၌...၏၊ အမန္တိ-စင်ကြယ်ပြီ၊ လူတိ မဇွား။ [စင်ကြယ်ရွောမောသော အရာ။] လူစွာဒါ။

ကိစ္စ တကာရာဒီသု-ကိစ္စ ပစ္စည်း၏ တ အကွဲရာ အစရှိသည်တို့၏ (ဥဒါဟရဏ)၊ တသိတ္ထု-နှစ်သက်ထိုက်သော ဝဲလျှောသည်၊ တုဋ္ဌဗုံး-မည်၏။ [“တော်မြို့”ဟု ဂုဒ္ဓနှင့် ရှိကြ၏၊ ပါဋ္ဌို့ကား “ယ လ္မာ တောန တုဋ္ဌဗုံး”ဟု ဂုဒ္ဓမပြုတဲ့ ရှိသည်။] ဖုသိတ္ထု-တွေ့ထိုက်သော အာရုံသည်၊ ဖော်မြိုံး-၏။ [“ဖုသ၊ တဗ္ဗာပစ္စည်း”] ပုစ္စတဲ့၊ ပုစ္စံ-မေးခြင်းရာ၊ ယုစ္စတဲ့ ယို့ပုံး-ပူဇော် ခြင်းရာ၊ အဘိဟရိတဲ့ အဘိဟရှုံး-ရှေးရှေဆောင်ခြင်းရာ၊ တောသန တုဋ္ဌဗုံး-နှစ်သက်ခြင်း၊ သောန ဇွန်-ရှာခြင်း၊ ဝသောန ဂုဏ်-ရှာခြင်း၊ ဝိသွောန ဝိသွော-စုနှင့်လွတ်ခြင်း၊ လူစွာဒါ။

တသာတိ အာဒီတိစ ဝတ္ထတော်...

၆၂။ ဘန္တတော ရွှေ့။ ။ပေ၊ အနေနှ-ဤသူသည်၊ ရာဂါ-ရာဂကို၊ ဘရှေ့-ချိုးဖျက်အပ်ပြီ။

ဝသ-နိဝင်းသော၊ ပရိဝသိယိတ္ထာ-ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ လူတိ ပရိဝတွော၊ ပရိဝတိသော-ပရိဝတိသ် ရ၏၊ ပြုဟွာစရိယ်-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ ဝသိတဲ့-ကျင့် သုံးအပ်ပြီ၊ ဥထွေဥအာဒေသာ-ဥထွေ အပြု၊ ဦ အပြုတို့သည်၊ (ဟောနှီး) ပုရိဝတွော၍ ဝသတော ဥထွေဖြင့် ဥထွေပြု၊ ဝသိတဲ့ ဝသေဝါရဖြင့် ဥပြု-ဟူလို့၊ သီဟိုင်းမူ [မြန်မာမူ ကွဲ၏။] ဝသ-အစွာဒန်-ဖုံးလွမ်းခြင်း၌...၏၊ နိဝင်းသိယိတ္ထာ-ဖုံးလွမ်းအပ်ပြီ၊ လူတိ နိဝင်း၊ ဝတ္ထု-အဝတ်တည်း၊ ကွဲစီဓာတု တျာဒီနာ-ဖြင့်၊ ဉားကာရ သံယောကသာ-ဉား သံယုဂ်၏၊ ဇွဲဗုံး-ဉား အဖြစ် သည်၊ (ဟောတိ) [ဝသ-တ၊ ဓာတ္ထန်ကို ချေ၊ ဝဉား၊ သုတေသနိုးဖြင့် ဉားကို ဇွဲပြု။] စံ၊ နိဝင်းသိယိတ္ထာ-ဝတ်ရာ၏၊ သံသ-ပသံသနာ-ချိုးမွမ်းခြင်း၌...၏၊ ပသံသိယိတ္ထာ-ချိုးမွမ်းအပ်ပြီ၊ လူတိ ပသံသွော၊ ပသံသိတောာ-ပြီ၊ ပသံသနာ-

၆၃။ ပုစ္စတဲ့ ပုစ္စံ ။ပေ၊ လူစွာဒါ—“တသာတိ အိကာရော”ဟု သူတ်၏ အစွဲ ပြခဲ့သော တ အရ တဲ့ တဗ္ဗာ တဲ့ သေည်တို့မှ တ ကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် ပုစ္စံ စသော ပုစ္စံများကို ပြနိုင်သည်၊ ပုစ္စတဲ့ ဖုသိတ္ထု-စသည်ကား ပုစ္စံ စသည်၏ အနက်ဖွင့်သာ၊ ပုစ္စံ စသည်သာ ပုစ္စံ ရင်းတည်း။

ချီးမွမ်းပိုင်း၊ ပသ္တာဗြို့-ခြင်း၊ (တိ ၁၉၈၅) [ဤ] ပသ္တာဗြို့တိုင်အောင် ကွန်ဓရတု
ဖြင့် ဆုံး ပို့ဆောင်ရွက်ပါ ပိုမွဲ သသ-ဝိသာသေး(အကျိမ်းဝင်ခြင်း)ဟူသော စတ်ဖြင့်
“ဝိသာသော-အကျိမ်းဝင်သူ”ဟု လည်း ဖြစ်၏၊ ဝသတော ဥထွေ့ ပြခဲ့သော
အမိဝတ္ထာ - ဝတ္ထုမြှုံးကဲသို့ စီရင်လျင်လည်း နိဝတ္ထု စသော ရုပ်များပြီးနိုင်
သည်။]

୦ୟ-ରିଯାଲ୍‌ଟୀଙ୍ ରିଟେଲ୍ ଅନ୍ତିମିଳ୍-ପ୍ରାଣୀଅର୍ପିତ ଲୁହ ଆଜ୍ଞା,
ତ ପଢ଼ିଯାଇ ଆକ୍ଷେତି, ଫୋଟି, ମିତିର ଅଳିଗାରେ॥

သုဂေါပိတော့ပြီ၊ လူကာရာဂမန ဖျော်ဟိတ္ထာ၊ နဲ့ ဓာတ္ထနဲ့လောပေါ့-
ဓာတ္ထနဲ့ကို မချော့၊ အညေသုစာတိ သုတ္ထာ-၌၊ ဝါမိကာရသု ဝဝတ္ထာ
ပိဘာသုတ္ထာ၊ နိုင်တကာရပိ-နိုင် တပစ္စည်းကြောင့်လည်း၊ ကွစ်-၌၊ ဂုဒ္ဓိ-၌၊ ဂုဒ္ဓိ-၌။
[သုဂေါပိတော့၌ ဂုဒ္ဓိပြု-ဟူလို့] ဂေါပန်-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဂုဏ်-ခြင်း။

လိပ်-လိမ္မနေ-လိမ်းကျုံခြင်း (သုတ်လိမ်းခြင်း)၌...၏၊ သုဂေါ်နဲ့ကောင်း
သော အနဲ့ဖြင့်၊ အလိမ့်ယိတ္ထာ-သုတ်လိမ်းအပ်ပြီ၊ လူတိ လိတ္ထာ၊ တပ-
သန္တာပေါ့၊ တော်နဲ့မီးသည်း၊ သန္တာပိယိတ္ထာ-ပြင်းစွာ ပူလောင်အပ်ပြီ၊ လူတိ
သန္တာတ္ထာ၊ ဒီပ်-ဒီတ္ထိမို့၊ အရိုနာ-မီးသည်း၊ အာဒီယိတ္ထာ-ပြင်းစွာ လောင်အပ်
ပြီ၊ လူတိ အာဒီတ္ထာ၊ ရသုတ္ထာ-။ [ကွစ်ဓာတ္ထာဖြင့် ဒီ၌ ရသုပြု့] ဒီပန်-
တော်ရောက်လောင်ခြင်း၊ ဒီတ္ထိ-ခြင်း၊ အပ-ပါပုဏာနော်-ရောက်ခြင်း၌...၏၊ ပါပိ
ယိတ္ထာ-ရောက်အပ်ပြီ၊ လူတိ ပတ္ထာ၊ ဂါမာ့။ [ပပုံ့အပ၊ တာ၊ ဓာတ္ထနဲ့ချော့
တ် ဒွေးသော်၊ ပခွင့်းချော့၊ ကပ့်] သုခံ-သုခသို့၊ ပါပုဏ်း-ရောက်ပြီ၊ လူတိ
ပတ္ထာ။ [သုခံ-ဟူသော အဝတ္ထာကို ထောက်၍ “ပါပုဏ်း”ဟု ကတ္ထား
ဟော ရှိစော်] ပါပုဏာနဲ့-ရောက်ခြင်း၊ ပတ္ထို့-ခြင်း၊ ပတ္ထဗုံ့-ရောက်ထိုက်၏။
မဒ-ဥမ္မာဒေး၊ ပမဏို့-မေးလျော့ပြီ၊ လူတိ ပမတ္ထာ၊ သုပံ-သယနော်၊ အသုပို့-
အိပ်ပြီ၊ လူတိ သုတ္ထာ၊ လူစွားအို့။ [ဤကွင်း ဂုပ်ဒို့ပုံ့စုံ၌။]

စရ-စရကော်၊ စမွား-ကို၊ အစရိုယိတ္ထာ-ကျွင်းအပ်ပြီ၊ လူတိ စိတ္ထာ၊
လူလျှောအေသော့-လူလျှောပြု့၊ [တရာ့ဒီဟို စသော သုတ်ဖြင့်ပြု့] စရိတော်ဝါ-
၏၊ စံ၊ ပုလ္မား၊ ပုလ္မားတော့-ပြည့်ပြီ။ [ပုလ္မား၌ နောက်လူချော့၊ ဦးကို ရသုပြု့]
နှုန်း- ခေပေါ့၊ ပန့်စိတ္ထာ - ပယ်နှုတ်အပ်ပြီ။ လူတိ ပန့်စိတ္ထာ၊ နသု ဏာတ္ထာ၊
ပန့်ဒီတော့-ပယ်နှုတ်အပ်ပြီ။ ဒါ-ဒါနော်၊ အာဒီယိတ္ထာ-ယူအပ်ပြီ။ လူတိ
အာဒီတ္ထာ၊ အတ္ထာဝါ-လည်းရှိ၏၊ ကွစ်ဓာတ္ထာတ္ထာဒီနား၊ ဒါသုဒ္ဓသု-
ဒါသုဒ္ဓ၏။ တကာရော့-တပြု့၊ ရသုတ္ထာ့(သို့ ပါ၏)-ရသုလည်း ပြု့။

အာဒီတ္ထာ— ဒီနှုန်းပို့ရှု့ရာ၌လည်း “အာဒီနှုန်း”ဟု ဘိဒီဒီတော့-စသော
သုတ်ဖြင့် လူနဲ့ အပြုသာ ရှိသုန်း၏၊ ဥပါဒိန္ဒာ-စသည်၌ “ဥပါဒိန္ဒာ”ဟု မရှိသင့်၊ အကယ်
၍ အာဒီတ္ထာ-ဥပါဒိန္ဒာတို့၌ ကာ ဖြင့် ရှိသုန်းလျင် “အာဒီကာ-ဥပါဒိကာ” ဟုလည်း
ရှိ၏၏၊ ထိုသို့ကား မရှိ၏ ထိုကြောင့် “အာဒီတ္ထာ”ကို ဆရာတို့ မနစ်သက်ကြား၊ အာတ္ထာ
၌ “အာ ပုံ့အံ့-တာ၊ ဒါကို တာ၊ အာကိုလည်း ရသုပြု့၊ (တာ)ကို နောက် တပစ္စည်းသို့
ကပ်ရမည်ဖြစ်၍ (တာ)ပြဿနာပေါ့ တုံး သာရမပါသုန်း။” [“အတ္ထာမနော့-ပိတ် သုခံ
စသည်တို့ ယူအပ်သော စိတ်ရှိသုည်း” ဟု အနက်ပေးရာ၌ ဤအတ္ထာပုံ့ပင်တည်း
ထိုကြောင့် “ဂဟိတ်မနော့”ဟု ဖွင့်ကြိသည်။]

ပြော။ ဘိဒါနီတော့ ပေါ့၊ ဝါ။ ။ပေါ့ ဘိဒါ-ဒိတ်ရှုပသိန္ဒာ-ဟောကိုစွဲ
ခြင်းများ...၏။ ဘဝတာ-သည်၊ ယူဇူး-ကို၊ အဘိန္ဒိတ္ထာ-ခွဲအပ်ပြီ၊ လူတိ
ဘိန္ဒာ၊ ဒေဝဒတ္ထာ-သည်၊ ဘိန္ဒာ-ကွဲ၏။ လူတိတိ-ထိုကြောန့်လည်း၊
ဘိန္ဒာ-၏။ ဆိတ်-ခို့မာကရှုပသိန္ဒာ၊ ရုက္ခာ-ကို၊ အဖို့အို့တ္ထာ-ဖြတ်အပ်ပြီ၊ လူတိ
ဆိန္ဒာ၊ အဖို့အို့-ဖြတ်တော်က် လုယူအပ်သော၊ စိုဝင်း-သက်နှင့်။ [အာပုံဗ္ဗ
ဆိတ်] ဥပ္ပါဒ္ဓာ-ပြတ်ပြီ၊ လူတိ ဥပ္ပါဒ္ဓာ၊ သုကော်-အခွန်ကို၊ အဒီယိုတ္ထာ-ပေးအပ်
ပြီ၊ လူတိ ဒို့န္ဒာ၊ သဒ-ဝိသရဏကတ္ထာ ဝသာနေသူ၊ နိသိဒီ-ထိုင်ပြီ၊ လူတိ
နိသိန္ဒာ၊ ခီဒါ-ဥပ္ပါဒ္ဓာသနေး-တို့လန်းခြင်းများ...၏။ ဝါ၊ ခီဒါ-ဒီနာဘဝ-
ပင်ပန်းသည် အဖြစ်များ...၏။ အခို့-ပင်ပန်းပြီ၊ လူတိ ဒို့န္ဒာ။

အန္တာအေသော-အန္တာ အပြုကား၊ ဆဒ-အပဝါရှုပသိန္ဒာ-တားမြစ်ခြင်းများ...၏။
အန္တာဒီယိုတ္ထာ-ပုံးကျယ်အပ်ပြီ၊ လူတိ ဆိန္ဒာ၊ ပဋိစ္စနှင့်-ပုံးကာအပ်သော၊
ဂေဟံ့-အမ်၊ ပသိဒီ-ကြည်လင်ပြီ၊ လူတိ ပသိန္ဒာ၊ ပဒ-ဂတိမှု၊ ဥပ္ပါဒ္ဓာ-ဖြစ်
ပြီ၊ လူတိ ဥပ္ပါဒ္ဓာ။ [“ဥပ္ပါဒ္ဓာ-ဖြစ်ပြီ၊ လူတိ ဥပ္ပါဒ္ဓာ”ဟု သီမှုရှိ၏။] ရုန်း-
စုရာနှင့်သို့၊ သမာပန္ဒာ-ကောင်းစွာရောက်ပြီ၊ ဝါ-ဝင်စာပြီ၊ [သံ+အာပုံဗ္ဗ ပဒါ]
ရုဒီ-အသယုဝိမောစနေး၊ ရန္တာ-ငါ့ပြီ၊ ပရလောပေါ့-နောက်သရဏကိုချော့။
[ရနောက်ဖြစ်၍ နှုက် လွှာပြန်လှုက် “ရုန်း”ဟုလည်း ရှိ၏။ ပစ္စယာဒိန္ဒာသုတ်
အဆက်၌ “ရုန်း”ဟု ပြုခဲ့ပြီ။]

ခီ-ခယော၊ ဤကာအေသော-ဤကာပြု၊ ဒေါသော-ဒေါသော-သည်၊ အခို့ယို-
ကုန်ပြီ၊ လူတိ ဒီကောာ၊ မာတိ-ပဋိသန္တာသည်၊ ဒီကာာ-ကုန်ပြီ၊ ဓနံ ဒီကာာ၊
ဟာ-စာဂေး၊ ကွဲစာပေတုတုတ္ထာဒီနာ၊ ဟာဒီတော့-ဟာ အစရှိသော မာတ်မှ
နောက်၌၊ ဤကာအေသော-ဤကာ အပြု၌၊ ကာကာရသု-ကာကြီး၏။ နိုး-
နင်ယ် အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ) ပဟိယိုတ္ထာ-ပယ်အပ်ပြီ၊ လူတိ ပဟိနေား
ကိုလေသော-ကိုလေသာတည်း၊ ပရိဟာယို-ဆုတ်ယုတ်ပြီ၊ လူတိ ပရိဟာနေား
အာသု-ဥပဝေသနေး၊ အဖို့-နော့ပြီ၊ လူတိ အာသိနေား၊ လီ-သိလေသနေး-
ကပ်ငြုခြင်းများ...၏။ လီယို-ကပ်ငြုပြီ၊ လူတိ လီနေား၊ [“နိုလိုနေား-ပုန်းအောင်း
ပြီ”ဟုလည်း သီမှုရှိ၏။] မီ-ခယော-အောင်ခြင်း၊ ရုံးခြင်း...၏။ ဒီယို-ရုံးပြီ၊
လူတိ ဒီနေား၏။ ဝိုး-ဥစ္စာကို၊ ဒီနေား-ရုံးသူသည်၊ အနုသောစတိ-
ဝမ်းနည်းရှိ၏၊ ဒီတော့ ဝါ-၏။ [ပရာ-ရေးမရှိသော်လည်း ဤ၏ နေရာ၌
“ရုံးခြင်း”ကို ဟောသည်၊ “ဒီနေား-ပရာမိတော့” ဦးကာာ။] ခီ-ခယော၊ ဒီနေား-
ကုန်ခမ်းပြီ၊ ပို-တပ္ပါဒ္ဓာ - နှစ်သက်ခြင်းများ...၏။ ဒီနေား - နှစ်သက်ပြည်ပြု့။

သူ၊ ဝါ-ဝသူ။ [သတ္တုတ္ထိ “ဖြီ” ဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ရနောင် နဲ့ အပြန် စေ၍ “ပီကော” ဟု ဖြစ်သင့်၏၊ ဓာတ္တုတ္ထသံ့ဟန့်ကား “ပီက” ဓာတ်ဟု ကြိုလေ၏။] လူ-ဆောင်း လူယိုတ္ထိ-ဖြတ်အပ်ပြီ။ လူတိ လူနော (နောက်သရ ချေ) လူစွာဒီ။ [ဤတွင် ဘိဒါဒီတော သုတ်ဆိုင်ရာ ပြီးပြီ။]

ဝမ်-ဥရှိရကော-ပျိုးအန်ခြင်း၌...၏၊ ဝမိယိတ္ထိ-အန်အပ်ပြီ။ လူတိ ဝစ်၊ ဝမိတ်-လည်၊ ရှိ၏၊ ပလ္လာမသီဟိ ဇွဲသာတိ-ဖြင့်၊ စွဲအသော-စွဲပြု၊ တယာ-သည်၊ ဂါမာ-သို့၊ အကွိုယိတ္ထိ-ရောက်အပ်ပြီ။ လူတိ ဂတော၊ ဝါ-ကတ္ထား ဟောတစ်နည်းကား၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ ဂတော-ရောက်ပြီ။ ဂမ ခန် ဟန် ရမာဒီန် မဇွဲသာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တုတ္ထလောပေါ့-ချေ၊ ကူပေါ့-တွင်းကို၊ အခညိုတ္ထိ-တူးအပ်ပြီ။ လူတိ ခတော၊ စိတ္ထုံး-ကို၊ ဥပဟည်တ္ထိ-ကပ်၍ နိုပ်စက်အပ်ပြီ။ လူတိ ဥပဟတံ့။ ဥပဟန် ဟု ပါ၌ပျက်၏၊ “စိတ္ထုံး”နေရာဝယ် သီမှု၌ “စိတ္ထုံး” ဟု ရှိ၏။] အရမိ-မွေ့လျော်ပြီ။ လူတိ ရတော၊ အဘိရတော-အလွန် မွေ့လျော်ပြီ။ မန်-ဉာဏ်၊ အမညိုတ္ထိ-သီအပ်ပြီ။ လူတိ မတော့ သမ္မတတော-သဘောတူ သီအပ်ပြီ၊ ဝါ-သမုတ်အပ်ပြီ။ [“သီမာ သမ္မနိတာ” ဟု တစ်ချို့စွဲ တွေ့ရသည်ကား မပျက်သော်လည်း မကောင်း၊ “သီမာ သမ္မတာ” ဟု ရှိသင့်။] တန်-စိတ္ထာရေး၊ အတန်တ္ထိ-ကျယ်ပြန်ပြီ။ လူတိ တတံ့၊ စိတ္ထုံး-ဥစ္စာတည်း။ [“စိတ္ထုံး” ဟု ရှိသည်ကား သီဟိုင်းမူကို အကူးမှားခြင်းတည်း။] ယမ်-ဥပရမေး နိယစ္စာ-ရောင်းကြော်ပြီ။ လူတိ နိယတော့၏၊ ဤကား “ဂမ ပေါ့ ရမာဒီန်”၌ အာဒီ၏ ပုံစံတည်း။]

နောတိ တမိုတိ တိမိုတိစ ဝတ္ထတော့။...

၆၂၂။ ရကာရောစာ။ ပေရေ တပစ္စယေ တိမိုစ ဓာတ္တို့၊ အန္တဘူတော-အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ရကာရောစ-သည်လည်း၊ နော-ကျေသည်၊ ဟောတိ၊ ဘဝတာ-သည်၊ ကတော-သင်ဖြူးကို၊ ပကရှိယိတ္ထိ-စ၍ ပြုအပ်ပြီ။ လူတိ ပကတေား။ ဥပသာရသည် အာဒီကမ္မာ အနောက်ဟော။] မေ-သည်၊ ရက္ခာ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ ကတာ-ပြုအပ်ပြီ။ မေ-သည်၊ ပုညံး-ကို၊ ကတံ့-ပြုအပ်ပြီ။

ဒေါဓသာတိ ဇွဲ-ဉားသုတ်၌၊ စသဇွဲန်-ဖြင့်၊ တသု-တ၏၊ ဇွဲဗြို့ ပြု၊ ယထာ-ကား၊ သက္ကာ့ဗြို့-ကောင်းစွာ ပြုအပ်ပြီ၊ ဒုက္ခာ့ဗြို့-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်ပြီ၊ ပုရေးရှေ့၌၊ အကရိုယိတ္ထိ-ပြုအပ်ပြီ။ လူတိ ပုရက္ခာတေား။ [ပုရ သဒ္ဒာပ ပဒေ၊ ကရတည်း။] ပုရ သမုပ် ပေါ့၊ တပစ္စယေသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်။

ခကာရော-ခပြု၊ ပစ္စယေဟံ-အကြောင်းတို့သည်၊ သင်္မ္မာ-ကောင်းစွာရောက်၍၊ ကရိယိတ္ထာ-ပြုအပ်ပြီ၊ လူတိ သခံတော့-၏၊ အဘိသခံတော့-ရှေးရှုပြုပြင် အပ်ပြီ၊ ဥပကရိယိတ္ထာ-ကပ်၍ ပြုအပ်ပြီ၊ လူတိ ဥပက္ခတော့၊ ဥပက္ခဇူးတော့-၏၊ ပရိကရိယိတ္ထာ-ထက်ဝန်းကျင် ပြုအပ်ပြီ၊ လူတိ ပရိက္ခတော့၊ တိပစ္စယေး၌၊ ပကရဏံ-စဉ် ပြုခြင်း၊ ပကတိ-ခြင်း၊ သရ-ဂတိစိန္တာယံ-ဂတ်အနက်၊ သိခြင်းအနက်၌...၏၊ အသရိ-အောက်မြေပြီ၊ လူတိ သတော့၊ ဝိသရိ-ပြန့်နဲ့ ပြီ၊ လူတိ ဝိသဇ္ဇာ-၏၊ သရဏံ-အောက်မြေခြင်း၊ ဝါ၊ အတော်-ဤတရား ဖြင့်၊ သရတိ-အောက်မြေ၏၊ လူတိ သတိ၊ နိဟရိယိတ္ထာ-ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ၊ လူတိ နိဟဇူး၊ ဓရ-ဓရယော၊ ဥဒ္ဓရိယိတ္ထာ-ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ၊ လူတိ ဥဒ္ဓဇူး၊ အဘရိယိတ္ထာ-မွေးမြှုအပ်ပြီ၊ လူတိ၊ ဘတော့၊ ဘရဏံ-ခြင်း၊ ဝါ၊ အတော်-ဤ အခြင့်၊ ဘရတိ-မွေးမြှုရ၏၊ လူတိ ဘတိ။

လူကာရာဂမ ယုတေသု-လူ အာရုံနှင့် ယုံးကုန်သော၊ ဂမတော်တ္ထာဒီသု-တို့၌၊ ဓာတ္ထန္တလောပေ-သည်၊ သမ္မတ္ထာ-ရောက်လုလတ်သော်၊ [လောပါဘာဝါ-၌၌စပ်] လောပေါတီ ဝတ္ထာတော့။

၆၃၃။ နမကရာနဲ့ ပေ၊ တနို့။ ၁၂၇၈ လူကာရယုတ္ထာ-လူအာရုံနှင့် ယုံးကုန်သော၊ တကာရေ-ကြောင်း၊ ဓာတ္ထန္တနဲ့-ဓတ်၏ အဆုံးဖြစ်ကုန်သော၊ နကာရ၊ ပေ၊ ရကာရာနဲ့-န အက္ခရာ၊ မ အက္ခရာ၊ က အက္ခရာ၊ ရ အက္ခရာ တို၏၊ လောပေ-သည်၊ နဟာတိ-မဖြစ်၊ လူတိ-ဤသုတ်ကြောင့်၊ လောပါဘာဝါ-ကျေခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတီ)၊ အကြိုး-သွားပြီ၊ ဝါ-ဂမယိတ္ထာ-သွားအပ်ပြီ၊ လူတိ ဂမတော့၊ [ဂမယိတ္ထာ-ကား ပါ၌ပျက်] ရမိတ္ထာ-မွေးလျှော်ပြီ၊ လူတိ ရမိတော့၊ အံ၊ ဝမိတော့-ပျိုးအနုပ်ပြီ၊ နမိတော့-ကိုင်းညွတ်ပြီ၊ သရိတော့-အောက်မြေပြီ၊ ဘရိတော့-မွေးမြှုပြီ၊ သက-သက်ာယံ-ယုံမှား ခြင်း၌...၏၊ သက်ာတော့-ယုံမှားပြီ။ [လူကာရစွဲဓတ်ဖြစ်၍ ၍၍ နိဂုံဟိတ်လာ၊ ဝဂ္ဂန္တပြု] တထာ-ပါး၊ ဂမတဗုံး-သွားတို့၏။ ခနိတဗုံး-တွေးဖြို့တို့၏၊ ဟနိတဗုံး-သတ်တို့၏၊ ရမိတဗုံး-မွေးလျှော်တို့၏၊ လူစွာဒီ။

နိမိယိတ္ထာ-မြှုပ်ထားအပ်ပြီ၊ လူတိ နိဟိတော့၊ ကွမ်ဓာတ္ထာတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ တပစ္စယေ-ကြောင်း၊ မိသု-မိ၏၊ [သိမှု၌ “ဓာသု-ဓာ၏”] ဟိ-ဟိပြု။ [နိပုံး ဓာဓတ်၊ “နိမိတ” အဖြစ်၌ မိကို ဟိပြု၊ တစ်နည်း၊ ဓ ကို ဟိ ပြု။

၌။ ပြု၍ ပြု၍ များကား နဲ့ မ ကရာနဲ့-သုတေ၏ဖြင့် မြစ်သောကြောင့် မဟုတ်၊ လူ အာရုံခြားသောကြောင့်၊ စာတွန် မချေရဲ] နေ့၊ ဝိဟန်တော့-စီရင်ပြီ။ [ဝိပုဇ္ဈ၊ ၈၁။]

ကာရိတေ ကာရိတ်ရှိရှုံး(ဒါဟရတ်)၊ အဘာဝယိတ္ထု-ပွားစေအပ်ပြီ။ ကူတိ အပွဲ့၊ ဘာဝကမွှေသူ တ ကူတိ-သုတေ၏ဖြင့်၊ တပစ္စယော-သက်၊ ယထာဂမမိကာရောတိ-သုတေ၏ဖြင့်။ လူ ကဲ့ကရာဂမာ-လာ၊ သရလောပါဒိ-တေနဲ့-ထိုသူသည်။ မရှိ-ကို၊ ဘာဝယိတော့၊ ဘာဝယိတော့-ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ ဒေဝဒတ္ထုနဲ့-သည်။ (ယည်အတ္ထား-ယည်အတ်ကို၊) ဉာဏ်နဲ့-ကို။ အပါစီ ယိတ္ထု-ချက်စေအပ်ပြီ။ ကူတိ ပါစိတော့ ပါစိတော့ ပါစိတော့ ပါစိတော့ ပါစိတော့ ကာရိတော့ ကာရာပယိတော့ ကာရာပယိတော့-မည်။ ကူတိ။

ဘာဝကမွှေသူတ ကူတိ သုတ္ထု-ဟူသော ၌။ တ ကူတိ ယော ဝိဘာရေနဲ့-တ ဟူသော ဒို့ခာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်။ အစလနဲ ဂတိ ဘောဇ္ဇာဒီဟိ-မလူပ်ရှားခြင်း၊ အနက်ရှိသောဓာတ်၊ ဂတိ အနက်ရှိသော ဓာတ်၊ စားခြင်း၊ အနက်ရှိသော ဓာတ်တို့မှနောက်၍။ အဓိကရဏေပါ-အဓိ ကရဏအနက်၌လည်း။ [ပိုဖြင့် ဘောက်ကို ပေါင်း။] တ ပစ္စယော-သက်၊ ယထာ-ကား၊ အသာ-ဥပဒေသနေး၊ အဓိကရဏေ-၌။ (ပိုဟန်တု၏၊) တ္ထု-၌။ အရပ်၌။ တော့-ထိုသူတို့သည်။ အစိုးသူ-နောက်နှင့် ကူတိ-ထိုသူ နေရာ၏

ပါစိတော့ ဉာဏ် (ယည်အတ္ထား) ဒေဝဒတ္ထုနဲ့ — စာအုပ်များ၌ “ပါစိတော့ ဉာဏ်နဲ့ ဒေဝဒတ္ထုနဲ့”ဟု တွေ့ရ၏၊ ဉာဏ်သည် ကာရိတ်ကို မဟုတ်၊ ဓာတ်ကိုတည်း၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်ယဉ်ရှား၌ ကာရိတ်ကိုရော်လည်းကောင်း၊ ဓာတ်ကိုရော်လည်းကောင်း ရွှေ့ကဲလုပ်နိုင်၏-ဟု အဆိုရှိသော်လည်း ထို အဆိုသည် ရုပသီချိုးဆရာ၏ ဝါဒမဟုတ် “ကာရိတေ သုဒ္ဓကတ္ထား၊ ကမွှေများတ ဂေါ်စရုံ”ဟု သုဒ္ဓကတ္ထားကို (ယည်အတ္ထား ဉာဏ်နဲ့ ယည်အတ္ထားကဲ့သူ ကတ္ထားကို) ရွှေ့ကဲဟု ဆိုခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် “ပါစိတော့ ဉာဏ် ယည်အတ္ထား ဒေဝဒတ္ထုနဲ့”ဟု ရှိမှ ရုပသီချိုးဆရာလိုက်မည်။

ဘာဝကမွှေသူ ပေါ့၊ တပစ္စယော—“အစလနဲ့”ဟူသည် မလူပ်မရှားဘဲ နေခြင်း၊ ရပ်တည်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ အပိုခြင်း၊ အနက်ရှိသော ဓာတ်များတည်း၊ ထို ဓာတ်တို့ကို အသာဓာတ်မှ စဉ်၏ နှိပုဇ္ဈ ပဒေတေ၏ဖြင့် “နှိပ္စာ”တိုင်အောင် ပုစ်ထုတ်လတုံး၊ ဂတိ အနက်ရှိသော ဓာတ်ဟူသည် “ယာ-ကမ့်”ဓာတ်တို့တည်း၊ “ယာတော့ ပေါ့၊ ဂတာ”ဟု ပုစ်ထုတ်လတုံး၊ ဘောဇ္ဇာကား စားခြင်း သောက်ခြင်း၊ အနက်ရှိသော ဓာတ်တည်း၊ ဘောဇ္ဇာတ္ထားဒီ၌ အာဒီဖြင့် ဒီသဓာတ် စသည်ကို ယူလတုံး။

အဖြစ်ကြောင့်၊ ကူး-ဤ အရပ်သည်၊ တေသံ-ထိ သူတို့၏၊ အသိတ်-နေရာဖြစ်သော ဌာနံ-အရပ်မည်၏၊ ဘာဝေ-၌၊ (ဥဒါဟရဏဲ့)၊ ကူး-ဤ အရပ်၌၊ တေဟို-ထိသူတို့သည်၊ အသိတ်-နေခြင်း၊ ကမ္မနံ-၌၊ (ဥဒါဟရဏဲ့)၊ အယ် ဂါမော-ဤရွှေကို၊ တေဟို-ထိ သူတို့သည်၊ အရွှေသီတော-အပ်စိုးနေအပ်ပြီ၊ ကတ္တရိ-၌၊ (ဥဒါဟရဏဲ့)၊ ကူး-၌၊ တေ-ထိ သူတို့သည်၊ အသိတာ-နေကုန်ပြီ။ [အသိနာ-ဟု ရှိရှုင် သုတေကြီးဖြင့် တကို နပြီ၊ ဟာနိကဲ့သို့တည်း၊ သီမှု၌ “တာ”ဟု ရှိသည်။]

တထာ-ပါး၊ ဇွား-ဤအရပ်၌၊ အနှံသူ-တည်ကုန်ပြီ၊ ကူးတိ-ကြောင့်၊ ကူး-ဤအရပ်သည်၊ တေသံ-တိ၏၊ ဦးတိ-တည်ရာဖြစ်သော ဌာနံ-အရပ် မည်၏၊ ကူး-၌၊ တေဟို-တိသည်၊ ဦးတိ-ရပ်တည်ခြင်း၊ အယ် ဉာကာ-သော-ဤအရပ်ကို၊ တေဟို-တိသည်၊ အမိန့်တော-စွဲမိတည်နေအပ်ပြီ၊ ကူး-၌၊ တေ-တိသည်၊ ဦးတာ-တည်ကုန်ပြီ၊ ဇွား-၌၊ နိသီဒီသု-ထိုင်ကုန်ပြီ၊ ကူးတိ ကူး-တေသံ၊ နိသီဒီ-ထိုင်ရာဖြစ်သော ဌာနံ-၏၊ အယ်-ဤအခါ သည်၊ တေသံ-တိ၏၊ နိသီဒီကာလော-ထိုင်ရာ အခါတည်း၊ [“နိသီဒီသု ဇွားတိ နိသီဒီဇွား၊ နိသီဒီဇွားစ သော ကာလောစာတိ နိသီဒီကာလော”ဟု ပြုစေလိုသည်။] တေ-တိသည်၊ ကူး-၌၊ နိသီဒီ-ထိုင်ကုန်ပြီ။ [ဘာဝ-ကမ္မပြုယ်မပါ။] ဇွား-၌၊ နိပါးသု-အပ်ကုန်ပြီ။ ကူးတိ ကူး-တေသံ၊ နိပါး-အပ်ရာဖြစ်သော ဌာနံ-၏၊ ကူး-၌၊ တေ-တိသည်၊ နိပါး-အပ်ကုန်ပြီ။ [အစလနှုတ္တဓာတ်၏ ပုံစံများပြီးပြီ။]

ယာ-ဂတိ ပါပုဏနေ-သွားခြင်း၊ ရောက်ခြင်းအနက်၌...၏၊ [သီမှု၌ “ပါပဏေ”ဟု ရှိ၏။] ဇွား-ဤလမ်း၌၊ တေ-တိသည်၊ အယာသု-သွားကုန်ပြီ၊ ကူးတိ အယ်-ဤလမ်းသည်း၊ တေသံ-တိ၏၊ ယာတော-သွားရာဖြစ်သော မရှိ-လမ်းမည်၏၊ ကူး-ဤလမ်း၌၊ တေဟို-တိသည်း၊ ယာတံ-သွားခြင်း၊ အယ် မရှိ-ကို၊ တေဟို-တိသည်း၊ ယာတော-သွားအပ်ပြီ၊ ကူး-ဤလမ်း၌၊

အဗ္ဗာ-သု ဇွား ပေါ့၊ အသိတော-အမိကရဏဲ့၌ “အဗ္ဗာ-သု ဇွားတိ အသိတ်-ဘာ၌ “အသိယိုဇ္ဈ အသိတ်”-ကံ၌ အသေစာတ်က အကမ္မဖြစ်၍ အမိုဥပာသာရ ကူးကိုလျောက် “အရွှေသီယိုဇ္ဈတိ အရွှေသီတော”ဟု ပြု၊ အသိတ် စသည်သာလိုရင်း၊ “ကူး-တေသံ ဌာနံ”စသည်တို့ကား အမိကရဏဲ့အနက် စသည် ထင်ရှားအောင် ထည့် အပ်သော ပုံစံများတည်း၊ “ကတ္တရိ” ပေါ့၊ အသိတာ “၌ အတိတော တ တဝန္တတာရိ သုတ်ဖြင့် တ ပစ္စည်းသက်၊ “အဗ္ဗာ-သု အသိတာ”ဟု ပြု၊ နောက်နောက် စာတ်တို့၌ လည်း ဤနည်းအတိုင်းမှတ်။

တေ-တို့သည်၊ ယာတော-သွားကုန်ပြီ၊ တယာ-တူ၊ လူခံ-ဤ အရပ်သည်၊ တေသံ၊ ဂတ္ထာနံ-သွားရာ အရပ်တည်း။ [ကိုယ့် စွဲ့တိ ဂတ်-စသည် ပြု။] အယံ-ဤ အခါသည်၊ တေသံ၊ ဂတကာလော-သွားရာအခါတည်း၊ လူခံ-ဤလမ်း၌၊ တေဟိ-တို့သည်၊ ဂတ်-သွားခြင်း။ အယံ ဂါမာ-သို့၊ တေဟိ-တို့သည်၊ ဂတော-သွားအပ်ပြီ၊ လူခံ-ဤရွာ၌၊ တေ-တို့သည်၊ ဂတာ-သွားကုန်ပြီ။ [ဂတျယ်စွဲ့ဓာတ်၏ ပုံစံများ ပြီး၏။]

တေသံ-ဤအရပ်၌၊ ဘုရှိသု-စားကုန်ပြီ၊ လူတိ လူခံ တေသံ၊ ဘုတ္ထာနံ-၏၊ အယံ-ဤအခါသည်၊ တေသံ၊ ဘုတ္ထကာလော-စားရာအခါတည်း၊ [လူခံ-ဤအရပ်၌၊ တေဟိ-တို့သည်၊ ဘုတ္ထံ-စားခြင်း၊ တစ်ချို့မျိုး ဤဝါကျ ကျသည်။] လူခံ-၌၊ တေဟိ ဉာဏ်ဘာတွော-စားအပ်ပြီ၊ လူခံ-၌၊ တေ-တို့သည်၊ ဉာဏ်-ကို၊ ဘုတ္ထာ-စားကုန်ပြီ၊ စွဲ့-၌၊ တေ-တို့သည်၊ ပိုဝါယု-သောက်ကုန်ပြီ၊ လူတိ လူခံ တေသံ၊ ပိုတ္ထာနံ-သောက်ရာအရပ်မည်၏။ [လူခံ-၌၊ တေဟိ-တို့သည်၊ ပိုတ်-သောက်ခြင်း၊ တစ်ချို့မျိုး ကျသည်။] လူခံ တေဟိ၊ ယာရု-ယာရုကို၊ ပိုတာ-သောက်အပ်ပြီ၊ လူခံ-၌၊ တေ-တို့သည်၊ ပိုတာ-သောက်ကုန်ပြီ၊ [ဤတွင် သောဇ္ဇာနွေစွဲ့ဓာတ်၏ ပုံစံများ ပြီး သောကြောင့်·အာဒိ၏ ပုံစံကို ပြလို၍ "သိသိ" စသည်ကို မိန့်သည်။] စတ္တာ-ဤအရပ်၌၊ ဒီသန္တိ-မြင်အပ်ကုန်၏၊ လူတိ တေသံ၊ ဒီဋ္ဌာနံ-မြင်အပ်ရာ အရပ်တည်း၊ လူစွဲ့ဒီ။

ကတ္တရိ ကိုတိတိ လူတော-ဤသုတေသာ၊ မဏ္ဍာက ဂတိယာ-ဖြင့်၊ ကတ္တရိတိ ဝတ္ထတော့။

၆၄။ ကမ္မာနိ ခုတိယာယ် တွော့။ ၂၁၂မွော့-ကံအနက်၌၊ ခုတိယာယ် ဝိဘတ္ထိယံ-ခုတိယာဝိဘတ်သည်၊ ပိုဇ္ဇာနာယံ-ရှိလတ်သော်၊ ဓာတုဟိ-၌၊ ကတ္တရိ-၌၊ တွော့ပစ္စယော ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဇွဲ့-ဤသုတေသာ၊ လူခံမော ဝစ်နံ-ဤ "ကမ္မာနိ ခုတိယာယ်" ဟူသော စကားသည်ပင်၊ အဘိုဟိတေ-အာချာတ်ကိုတ်စသော ဝိစကတို့ ဟောအပ်ပြီးသော၊ ကမ္မာဒိမ့်-က အစရို

၆၅။ ဉာဏ်မော စွဲ့ ပေါ့၊ အဘာဝသာ—ကတ္တရိပုံကို အလိုက်ခဲ့၍ "တွော့" ဟူသာ သုတ်တည်လျှင် ပြီးနိုင်သည်မဟုတ်လော၊ ထိုပြင် ကံအနက်၌ ခုတိယာဝိဘတ် သက်ရခြင်းကံး၊ အထူးအဆန်း မဟုတ်၊ ကမ္မာတွေ့ ခုတိယာသုတ်တုန်းကပင် သိခဲ့ပြီး ဖြစ်၏၊ သို့ပါလျက် "ကမ္မာနိ ခုတိယာယ်" စကားကို အဘယ်ဗြောင့် ထည့်စွက်ပြထား ပါသနည်း...ဟု မေးဖွံ့ဖြိုးသောကြောင့် "ဉာဏ်မော စသည်ကို မိန့် ဤ" ကမ္မာနိ ခုတိယာယ် "ဟူသော စကားသည်ပင် အဘိုဟိတ် (ရတ္ထ)ကံ စသော အနက်၌ ခုတိယာယ် စသော ပိုဘတ်တို့ မသက်ရမကြောင်းကို သိစေနိုင်သည်၊ ဤသို့ သိစေလိုသောကြောင့် ဤ

သော အနက်၌၊ ဒုတိယာဒီနံ-ဒုတိယာ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့၏၊ အဘာဝသု-မရှိခြင်းကို၊ ပါ-မသက်ရခြင်းကို၊ ဥာပက်-သိတေတ်သော စကားတည်း၊ ဒါနံ-ကို၊ အဒါသီ-လူပြီ၊ လူတိ အဇ္ဈာ၊ ဇူ ပစ္စယော-သက်၊ ကွဲစာတု တူဥာဒီနာ-ဖြင့်၊ ပစ္စယ ကကာရသု-ပစ္စည်း၏ က အက္ခရာကို၊

“ကမ္မန့် ဒုတိယာယ်”ဟူသော စကားကို ထည့်ပြရသည်။ [ကမ္မန့်အာဒီဖြင့် ကတ္တာ၊ ကရိတ်မှ စ၍ အမိကရဏအနက်တိုင်အောင် ယူ၊ ဒုတိယာဒီနှင့် အာဒီဖြင့်လည်း တတိယာမှ စ၍ သတ္တိတိုင်အောင် ယူ။]

ချုံးအဲ—“ဉာဏ်”ကော် ဟူသည် သာကေကဲ့သို့ တိုက်ရိုက်ပြသော စကား
မဟုတ်၊ အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးကို သွယ်ပိုက်၍ သိဖော်သော စကားတည်း၊ ဤ “ကမ္မနီ
ဒုတိယာယ် ဇွော”သုတေသန “ဘာဝကမ္မနီသွေ့”ကို ထဲ ထွေားသွော”သုတေ၏ အခြားမျိုးသို့
ထား၏၊ ထို ရှေ့သုတေက သော ကံအနက်၌ လူ ပစ္စည်းသင်္ခုရန် သတ်မှတ်၏၊
ဤ သုတေက “ကံ အနက်၌ ဒုတိယာရှိသွေ့ (ထို ကံအနက်၌ လူပစ္စည်း မသက်တော့
သဲ ကတ္တားအနက်၌) လူ ပစ္စည်းသင်္ခု”ဟု ဆိုပြန်၏၊ ဤစကားကို ကောက်ချက်ချလှုပ်
ကံ အနက်ကို ဒုတိယာဝိဘတ်က ဟောပြီးဖြစ်နေသောကြောင့် လူ ပစ္စည်းက ကံကို
ထပ်၍မဟားဘဲ ကတ္တားကို ဟောရသည်—ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်လာသည်။ ဤ အဓိပ္ပာယ်
ကို အပြန်အလုန် ယူ၍ ကံ အနက်ကို တော်ဘတ် တပစ္စည်းသော အာချာတ် ကိုတ်
သမာသ် တွှေ့တ် ဝါစကတိုက ဟောပြီးဖြစ်နေပြန်မှ ထို ကံ အနက်၌ ဒုတိယာ မသက်
ရတော့ပြီ၊ လိုက်တွေ့မျှကို ထွန်းပြခြင်းရှာ ပဋိမှာသာ သင်္ခုရတော့၏၊ ထိုအတူ တို့ဘတ်
တပစ္စည်းသော ဝါစကတိုက ကတ္တားအနက်ကို ဟောပြီးဖြစ်နေသွေ့ ကတ္တားအနက်၌
တို့ဘတ်ဘတ် မသက်ရ၊ ပဋိမှာသာ သင်္ခုရတော့သည်၊ ယူပစ္စည်း စသည်တို့က
ကရိုက်းစသော အနက်ကို ဟောပြီးဖြစ်နေလျှင် ထိုအနက်၌ “ကရရဏေ တတိယာ”သုတ်
ဖြင့် တတိယာဝိဘတ် မသက်ရ၊ ပဋိမှာသာ သင်္ခုရတော့သည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့်
(အဓိကရဏေအနက် တိုင်အောင်) ကိုတ် သမာသ် တွှေ့တ်တို့က ဟောပြီး ဖြစ်နေလျှင်
ထိုထိ ဆိုင်ရာဝိဘတ်တို့ မသက်ရတော့ဘဲ ပဋိမှာသာ သင်္ခုရပုံကို (“တို့အဲ ဇွောတိ
ဌာန်”ဟူသော အဓိကရဏေ သာစန်း အဓိကရဏေအနက်ကို ယူ ပစ္စည်းက ဟောပြီး
ဖြစ်၍ ထို့ဘတ်ဘတ် မသက်ရဘဲ ပဋိမှာသာက်ရပုံကို ထောက်၍) သိပါလေ၊ ဤ အဓိပ္ပာယ်
ကို “ကမ္မနီ ဒုတိယာယ်”ဟူသော စကားက သွယ်ပိုက်၍ ပြသွေ့ “လူဒမဝ ဇော်
စန်း ဘာပက်”ဟု မိန့်သည်။

[ଶ୍ରୀମତୀ] କଷାଯି ଦୂରିତୀରେ ପାଇଲା ଏହାରେ କଷାଯି ଦୂରିତୀରେ ପାଇଲା
ଏହିରେ କଷାଯି ଏହିରେ କଷାଯି ଏହିରେ କଷାଯି ଏହିରେ କଷାଯି ଏହିରେ

လောပါ-ရွှေ၊ တသု-တကို၊ လူနှဲအေသာ-ပြီ။ [ဘိဒါဒီတောာ သုတ်ဖြင့်
လူနှဲပြု] အဝဒတ္ထာ-သည်၊ ဒါနံ-ကို ဒီဇွဲ-လူ၌ပြီ၊ ရှုံး-ပါလနေ၊ သီလံ-
ကို အရက္ခို-စောင့်ပြီ၊ လူတိ သီလံ ရက္ခိုတောာ-မည်၏။ [တစ်ချို့စာ၌ ဝိဂုဟ
ကျသည်။] ဘတ္တံ-ကို၊ အဘုံး-ပြီ၊ လူတိ ဘတ္တံ ဘူးလွှာ၊ ရှုံး-ဆရာကို၊
ဥပါသီ-ဆည်းကပ်ပြီ၊ လူတိ ရရှု ဥပါသီတောာ-၏၊ လူနှဲဒီ။

၃၃။ ဘျာဒီဟိ ပေါ့ တွော။ ။ဘိလူစွေ့ဝ မာဒီဟိ-ဘီ အစရှိကုန်
သော၊ ဓာတုဟိ-ဓာတ်တို့မှနောက်၌လည်းကောင်း၊ မတိုဗိုဇ်အဒီဟိစ-မတိ၊
ဗုဒ္ဓ၊ ပူဇ္ဈ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှနောက်၌လည်းကောင်း၊ လူပစ္စယော ဟောတိ၊
သောစ-ထို တူပစ္စသည်းသည်လည်း၊ ဘာဝကမွှေသူ ကိုစွဲ လူ ခုံးတိ-ဟူ၍။
ဂုတ္တုတ္တာ-ကြောင့်၊ ဘာဝကမွှေသွေးဝ-ဘောက်အနက်တို့၌သာ၊ ဘဝတိ-
ဖြစ်၏။ ဘီ-ဘယော၊ ဘဝတာ-သည်၊ အဘာယိတ္ထံ-ရှေး၌ ကြောက်ခြင်း၊
လူတိ ဘီတိ။ ဘာယိတ္ထံ ဂါယိတ္ထကူးသို့၊ ဤကို ပြီ၊ ဇိုး အယပြီ။]
သုပ္ပ-သယနေ၊ ဘဝတာ အသုပ္ပယိတ္ထ-ရှေး၌ အိပ်ခြင်း၊ လူတိ သုတ္တံ၊ စံ၊
ဘဝတာ သယိတံ-ရှေး၌ အိပ်ခြင်း၊ အသ-ဘောဇ်၊ ဘဝတာ အသိတံ-
ရှေး၌ စားခြင်း၊ ဘဝတာ၊ ဉာဏ်းကို၊ ပစ်တောာ-ချက်အပ်ပြီ။ [သုတ္တံမှ
စ၍ ပစ်တောာတိုင်အောင် ဘယာဒီဟိ၌ အာဒီ၏ပုံစံ။]

လူစ-ဤသုတ္တံ၊ မတုံးဒယော-မတိ အစရှိသော ဓာတ်တိုးသည်၊ လူစ္စ
တ္ထာ-လိုလားခြင်း အနက်ရှိကုန်၏။ ဗုဒ္ဓအာဒီသော-ဗုဒ္ဓ အစရှိသော ဓာတ်

ဒါနံ ဒီဇွဲ—“ကမွန် ဒုတိယာယ”နှင့် ညီအောင် ဒါနံ-သီလံ စသော ဒုတိယာ
ပုံများကို တွောက်၍ ပြသည်၊ ရပ်တွက်ရှုံး လိုရင်းမှာ “ဒီဇွဲ”စသည်သာ။

၃၄။ လူစ မတုံးဒယော ပေါ့ ဉာဏ်တ္ထာ—သုတ္တံ၌ “မတိ၊ ဗုဒ္ဓ ဟု မန်ဓာတ်
ဗုဒ္ဓ ဓာတ်တို့ကို ယူထား၏၊ ထို ဓာတ် J ရ ရုပ်းပင် သီခြင်းအနက်ကို ဟောကြ၏၊
အဘယ်သို့ ထူးပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “မတုံးဒယော လူစ္စတ္ထာ”စသည် မိန့်၊
မန်ဓာတ်၏ သီခြင်းဟုသည် လိုလားနှစ်သက်သောအားဖြင့် သီခြင်းတည်း၊ ဗုဒ္ဓဓာတ်၏
သီခြင်းကား တတ်သီးနှံးလည်သော ထိုးတွင်းသောအားဖြင့် သီခြင်းတည်း၊ ဤသို့
ထူးခြားသည်၊ ထိုတွင် မတိဖြင့် လူစ္စတ္ထာတတ် ဟူသမျှကို ယူ၊ ထိုးကြောင့် သက်ပို့တောာ-
အဝဓာတ်တို့ကို ပုံစံထုတ်လတဲ့၊ ဤ၌ ကြံးခြိုခြင်းဟုသည် လိုလားတောင့်တသော
ကြံးခြိုခြင်းတည်း၊ ပိုင်းခြားထားခြင်း ဟူသည် အလိုဂို၍ ပိုင်းခြားခြင်း တည်း၊
ဗုဒ္ဓဖြင့်လည်း ဉာဏ်တ္ထာ အားလုံးကို ယူ၊ ထိုးကြောင့် လူစ္စတ္ထာ စသည်တို့ ကိုပါ
ပုံစံထုတ်လတဲ့၊ ဤ၌ သရရှာယ်ခြင်းဟူသည် မိမိ သီဖြီးဖြစ်စေ၊ သီဖို့ရန် ဖြစ်စေ
သရရှာယ်(စာအံခြင်း)တည်း၊ “တကိုတောာ”အရ ၂၉၆၈၎၏ ဟုသည်လည်း သီဖို့ရန်
ကြံးခြို၍ သီခြင်းပင်တည်း၊ ထိုးကြောင့် ဉာဏ်တ္ထာ ပါဝင်ကြလတဲ့။

တို့သည်၊ ဉာဏ်တွေ့သီခြင်း အနက်ရှိရှိနိုင်၏၊ မန်-ဉာဏေ၊ သံပူဇ္ဈာ၊ ဗုဒ္ဓ ဂမာဒီတွေ့ ကိတ်ရှိတိ-ဖြင့်၊ စာပစ္စယော-သည်၊ သမ္မတွေ့-သော်၊ ဉူမိနာ-ဉြှုံးသုတ်ဖြင့်၊ ကမ္မနို-၌၊ တုံးပစ္စယော-သက်၊ ဂမ ခနာဘုရားနာ-ဖြင့်၊ စာတွေ့ လောပါ-ချော ရညာ-မင်းသည်၊ သမ္မတောာ-ကောင်းစွာသီအပ်၊ လိုလားအပ်၏၊ ကပ္ပါ-တက္ကနေ-ကြံ့စီခြင်း၌...၏၊ သက်ရှိတောာ-ကောင်းစွာကြံ့အပ် လိုလားအပ်၏၊ ဓရ-ဓရရေား၊ စရာဒီတွေ့-စရာဒီဓရတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကော်-ရောပစ္စည်းသက်၊ ဂုဒ္ဓ-ပြု၊ ဉူကာရာရာမော်လာ-လာ၊ သရလောပါဒီ၊ အဝဓရတောာ-ပိုင်းခြားသတ်မှတ် လိုလားအပ်၏။

ဗုဒ္ဓ-အဝဂမနော၊ ဘဂဝါ-ကို၊ မဟေသကျေဟို-တန်ခိုးကုန်သော၊ အဝမန်သောဟို-နတ်လူတို့သည်၊ အဝလုံးတွေ့-ထိုးထွင်း၍ သီအပ်ပြီ၊ ဉူတိ ဗုဒ္ဓဲ့၊ ဉူ-အရွယ်နော့-သရရွှေးယ်ခြင်း၌...၏၊ အဓိယိတွေ့-သရရွှေးယ်အပ်၊ သီအပ်ပြီ၊ ဉူတိ အဓိတောာ၊ [အဓိပ္ပာ ဉူဓရတ်] ဉူ-ဂတိမှို့၊ အဘိသမိတောာ-ထိုးထွင်း၍ သီအပ်ပြီ၊ [“ယေဂတ္တာတွေ့၊ တော့ရွှေးတွေ့”-ဂတိအနက်ရှိသူ၌ သီခြင်းအနက်ရှိသည်ပင်] ဝိဒ-ဉာဏေ၊ အဝေဒီယိတွေ့-သီအပ်ပြီ၊ ဉူတိ ဝိဒီတောာ၊ ဉာ-အဝောဓရနော၊ အညာယိတွေ့-သီအပ်ပြီ၊ ဉူတိ ဉာတောာ၊ ဝိဒ-

ဗုဒ္ဓ ဂမာဒီတွေ့ ပေါ့၊ ဉူ ပစ္စယော—“သံ ပူဇ္ဈာ မန်” ဟု တည်ပြီးသည်အပါ ဗုဒ္ဓဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမဟာဒေတွေ့သုတ်ဖြင့် ကတ္တားအနက်၌ တပစ္စည်းသက်ခွင့် ရောက်နေသော်လည်း ထိုသုတ်ဖြင့် သက်ခြင်းကို တားမြစ်၍ ဉြှုံးသုတ်ဖြင့် ကံအနက်၌ ဗုဒ္ဓပစ္စည်း သက်ရာသည်-ဟူလို့။

မှတ်ရှုက်။ ၂၉၅။ ရှုပသီဒ္ဓဆရာ ရွှာသဆရာ စသော ရှေး ဆရာတော်တို့သည် ဉာဏ်ချေမှုးကို ရှင်မဟာကုစွဲး ထော်ပိုင် စီရင်သည်ဟု အယုရှိကြ၏၊ ထိုကြောင့်ပိုင် ဂတ်နှင့် ဉာဏ်ချေမှုးသုတ်များကို တစ်ပေါင်းထည်း ဆက်စပ်၍ ဖွင့်ပြကသည်၊ ယခုအော် ဆရာတော်များကဗုံး ကိုတ်သုတ်နှင့် ဉာဏ်ချေမှုးသုတ်များသည် စသွားခြင်း မတူကြ၊ ဉာဏ်သုတ်များ၏ အနေအထားသည် ၆၅။ “ဉူ” ပစ္စည်း စသည်ကဲ့သို့ သက္ကတနည်း ဆန်လှ၏၊ ရှင်မဟာကုစွဲး၏ သုတ်များကား သက္ကတကို နည်းမှုထားသော်လည်း ပါမိနည်းကို များများကြီး သုံးစွဲထား၏၊ ၂၉၅။ “သမ္မတောာ” စသော ရှပ်များလည်း အတိတ်-ကံဟောဖြစ်၍ “ဘာဝကမ္မာသု တ” သုတ်ဖြင့် ပြီးနိုင်၏၊ ကမ္မနို ခုတိယာယ် ကြောဖြင့် စီရင်ထားသော “ဒီနွော” စသည်လည်း အတိတောာ တ တဝန္တ စသော သုတ် ဖြင့် ပြီးနိုင်၏၊ ထိုကြောင့် အခြားဆရာတစ်ပါး စီရင်သောသုတ်များဖြစ်၍ ဉာဏ်ချေမှုးသည် ကိုတ်သုတ်နှင့် အဓိအရင် တူနေရသည်၊ ရှင်မဟာကုစွဲး စီရင်ရှိုး မှန်သူ၌ ထိုကဲ့သို့ အဓိအရင်တူသုတ်တွေ များစွာ ထပ်မံ့၍ မနေတန်ရာ၊ ထိုကြောင့် ဉာဏ်ချေမှုးကို အခြားဆရာတစ်ပါး စီရင်သည်-ဟုပင် မှတ်ယူထိုက်ပေသည်။

ଦେଖେ-ଯିଃୟଦଃପ୍ରିଣଃପ୍ରି...ଅଃ କେତୋ-ଗ୍ରୀ ପାତ୍ରିନ୍ଦ୍ରିୟ-ଯିଃୟଦଃପ୍ରିଅପରି ।
ଲୁତି ପଦ୍ମିନ୍ଦ୍ରିୟେ ତର୍ତ୍ତ-ପିତର୍ତ୍ତେ ତର୍ତ୍ତିତୋ-ଗ୍ରୀତିଅପରି ॥

ပူဇော်သု-ပူဇော်ခြင်း အနက်ရှိသော စတ်တို့ (ဥဒါဟရင်)၊ ပူဇော်သု-ပူဇော်၊ ဘဂဝါ-ကို၊ အပူဇော်လွှာ-ပူဇော်အပ်ပြီ၊ လူတိ ပူဇော်တောာ့ စာယ်-သုတေသန ပူဇော်သု-အစဉ်ပြုခြင်း ပူဇော်ခြင်းတို့၏...၏၊ အပပူဇော် အပစာယို တောာ့-ပူဇော်အပ်ပြီ၊ မာန်-ပူဇော်-မာန်တောာ့-မြတ်နိုင်းကော်ရော် ပူဇော်အပ်ပြီ၊ စိ-စယ်-ဆည်းပူးခြင်း၍...၏၊ အပစိတောာ့-ရှိသောအပ်ပြီ၊ ဝန္တာ-အသိဝန္တနေ့၊ ဝန္တာ-ရှိရှိအပ်ပြီ။ [ကရာ-ကရရေား၊ သက္ကတောာ့-ကောင်းစွာပြုအပ်ပြီ] ဟု သီမှုပ် ရှိသေး၏] သက္ကတာရု-ပူဇော်၊ သက္ကတာရု တောာ့-ပူဇော်အပ်ပြီ၊ လူစွာဒီ။

ကာလိကာ-အတိတ်ကာလရှိသော သဒ္ဓါတ္ထတည်း၊ အတိတ် ပစ္စယန္တနယော-
အတိတ် ပစ္စယန္တပုဒ်တိုကို သီရာသီကြောင်းနည်းသည်။ နိမ့်တောာ-ပြီးပြီ။

ပုညာနို-တိုကို၊ ကာတု-ပြန့်ရာ၊ ကျွန်း-လိုလားပြီ၊ ကျွန်း ဝါ-ညှိသီ
လည်းကောင်း၊ ကျွန်းတို့-လဲ၊ ကျွန်း ဝါ၊ ကျွန်းသီတိ-လတဲ့၊ ကျွန်း ဝါ-
လည်းကောင်း၊ ဝိုဂ္ဂာ-သည်။ (သတိ)၊ [တင် တဲ့ ကျွန်းတွေတော့ ပစ္စယာ
ဟောနှို-၌ စပ်။]

**၆၃၆။ ကျွန်းတွေသူ ပေါ့ တဲ့ဝါ။ ။ပေါ်သံ-အကြင်ဓာတ်တို့၏။ ကျွန်း-
လိုလားခြင်းဟူသော၊ အတွော့-သည်။ (အတွော့၊ ကျွန်းတို့ ဓာတ်တို့
သည်၊ ကျွန်းတို့မည်၏။ ကျွန်းတွေသူ-လိုလားခြင်း အနက်ရှိကုန်သော၊
တေသာ ဓာတုသု-တို့ ဓာတ်တို့သည်။ သမာန ကတ္တာကေသု-တူသော ကတ္တား
ရှိကုန်သည်။ သန္တသု-ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊ သမ္မဓာတူဟုဟို-တို့မှ နောက်၌။
တင်တဲ့ ကျွန်းတို့ အတေပစ္စယာ ဝါ ဟောနှိုး၊ တင်တဲ့ ဝါတိ ယောဂဝိဘာဂေန-**

ဟုတော့ ပေါ့၊ တိတကာလိကာ— ဤ ဂါထာတို့ကား အတိတော့ တတဝန္တဘာဝိ
သုတော့မှ စု၍ ပြခဲ့ပြီး ရှင်တိုကို အကျဉ်းချုပ်သော သက်ဟဂါထာတို့တည်း၊ သို့သော်
ရုပ်အားလုံးနှင့်အောင် ပြခြင်း မဟုတ်၊ ထိုထို သုတေသနနှင့်ဆိုင်ရာ ရုပ်အရှို့ကိုသာ ပြခြင်း
ဖြစ်၏။ မိဇ္ဈာကာ ပက္ခနကောရှုပ်တို့၏ ဂါထာပြည့်အောင် ကပစ္စည်းထပ်၍ သက်ထား
သည်။ “ရတ္တာ ရသံတဲ့ မိဇ္ဈာကာ”၏ ရသံတဲ့ ဟု ပြန်မလှရှိသည်ကား ပါ၌ပျက်၊
ဘုရားကြောင့်နည်း...ဝသတော့ ရတ္တာ၏ ပုံစံဖြစ်သော ရတ္တာ နောက်၌ ဝသာဝါရုံ၏
ပုံစံဖြစ်သော “ရသံတော့”ရုပ်သာ ရှိသောကြောင့်တည်း၊ “ရသံတော့ မိဇ္ဈာကာ”ဟု
ဆိုသင့်လျက် ဂါထာတဲ့အောင် “ရသံတဲ့”ဟု ဆိုထားသည်။

၄၇၁၂

**၆၃၇။ ကာတု ကျွန်း ပေါ့ ကျွန်းပေါ်ဟော — “ရှုံးချာတဲ့ နိပါတည့်”စသော
ဂါထာနှင့် အညီ နိပါတ်ပုဒ်တို့၌ အများပြုရီး ဝိုင်းပြုယ်မလို့ ပုဒ်နောက်ထင်
အောင် ဝါကျေလုပ်၍ အနက်ဖွင့်ပြန့်သာ တာဝန်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် “ကာတု ကျွန်း”
စသည်သည် ကာတေပုဒ်ကို အနက်ဖွင့်ပြခြင်းသာ ဖြစ်၏။ အများလုပ်ရီးဝိုင်းပြုယ်
မဟုတ်၊ ထိုပြင် “တေစ ကိတ်ကတ္တာ ကတ္တာရုံဟောနှိုး”ဟု ဆိုသောကြောင့် ရှုပ်သီဒ္ဓာ
အလို ကာတေဝါ-ကာတု တို့သည် ဘောဟော မဟုတ်၊ ကတ္တားဟောတည်း၊ ထိုကြောင့်
“ကာတု-ပြခြင်းနှာ”ဟု မပေးဘဲ “ပြန့်ရာ”ဟု ပေးလိုက်သည်။**

ကျွန်း ပေါ့ ကျွန်းတွေ၊ တေသာ—ညှိကား ကျွန်းတွေသူ၏ အဖွင့်တည်း၊ “ကျွန်း
အတွော့ ယောသံ တေ ကျွန်းတွေ”ဟု ပုဒ်အရိုက်အတန်ကိုင့်တော့သော ပဒါဝိုင်းကိန္တနည်းအရ
ပဋိမှန်ဖြစ်သော နိပ္ပန်ပုဒ်ကို ထားပြီး၍၊ နိဂုံးဝါကျေအခိုက် အတန်ကို င့်သော ဝါကျေ
ဝိုင်းကိန္တနည်းအရ “တေသာ” ဟု သတ္တာမျိုးဖြင့် ပြပြန်သည်။ “ကျွန်းတွေသူ ဓာတုသု

ဖြင့်၊ တဒဇ္ဈာ ကြိယာယဉ်-တဒဇ္ဈာ ကြိယာယဉ်လည်း၊ (တဝေတုံ-တဝေပစ္စည်း၊ တုံပစ္စည်းတို့သည်၊ ဟောနှင့်) တေစ-ထိ တဝေ၊ တုံပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ကိတကဗ္ဗာ-ကိတ မည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကဗ္ဗရီ ဟောနှင့်။

ကရောတိသာတိ ဝါတိစ ဝဏ္ဏတေ...။

၆၃၇။ တဝေတုံနာဒီသု ကာ။ ။ပေ၊ ကာဒေသောဝါ ဟောတိ၊ အာဒီသဒ္ဒာန တုံ တွာန တွာ တမ္မသုစ-တုံ၊ တွာန၊ တွာ၊ တမ္မပစ္စည်းတို့ ကြောင့်လည်း၊ (ကရောတိသု - ကရောတ်၏၊ ကာ-ကာ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊) တို့တ ဒေ၊ စာတိဇ္ဈာ-ဤသုတို့၊ အတဝေတုံနာဒီသုတိ-ဟူ၍၊ နာမ ပျေပဒေသသု-ကို၊ နိသေမနာတောာ-တားမြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တဒဇ္ဈာနံ-တုံ တဝေတုံနာဒီ အဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ နိပါတဗ္ဗာ-နိပါတ်အဖြစ်သည်၊ [“နိပါတဗ္ဗာ”ဟု ရှိသုပ္ပါယ်၊ ပို့ပို့ပို့ကို] သိန္တု-ပြီးသည်၊ ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊ တတော-တို့မှနောက်၍၊ နိပါတဗ္ဗာ-နိပါတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဝေ တုံန မဇ္ဈာတောာ-တဝေ တုံန အဆုံးရှိသော ပုဒ်မှနောက်၍၊ သဗ္ဗာသမာဂုဏ်သော တူာဒီနာ-အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ဝိဘတ္ထိလောပါ-ရေး၊ သော-တို့သုသည်၊ ပုညာနံ-တို့ကို၊ ကာတဝေ-ပြုပို့ရာ၊ လူစ္စတိ-၏၊ ကာတုံ-ရာ၊ လူစ္စတိ-၏၊ ကာဒေသဘာဝေ-ကာ အပြု မရှိရာ၍၊ တုံ တုံန တမ္မသုဝါတိ-သုတ် ဖြင့်၊ ရကာရသု-ရ အကွဲရာ၏၊ တဗ္ဗာ-တ ပြု၊ ကဗ္ဗာ-ရာ၊ ကာမေတိ-လိုလား၏၊ လူတိ ကတ္တုကာမော-၏၊ အဘိသီရိတုံ-ပြုပြင်ပို့ရာ၊ အာကံတိ-လိုလား၏။ [ကတ္တုကာမော၍ စတုတို့တပွဲရှိသု တွေ၊ တွေ့နှင့် နိဂုဟိုတ်ကို ပျော်နေစဖြင့် ရေး။]

သသည်သာ သုတ်နက်တည်း၊ “ကာတဝေ လူစ္စတိ၊ ကဗ္ဗာ ကာမေတိ”သသည်၌ လူသု-ကမု-အဘိပုံးကံးဓရတ်များသည် လူစ္စတ္ထာတ်များတည်း၊ ထိ လူစ္စတ္ထာတ်များသည် မိမိတို့ တွောက် ဓရတ်များနှင့် သမာနကတ္တုက ဖြစ်ကြသုပ္ပါယ် ဂွဲာက်ဓရတ်များနောင် တဝေ-တုံ ပစ္စည်းသက်။ [ယောဂဝိဘာကဖြင့် သက်ပို့မှာ နောက်၌ ထင်ရှားလတုံ။]

၆၃၈။ အာဒီသဒ္ဒာန တုံ တွာန တွာ တမ္မသု — တဝေတုံနာဒီသု၌ အာဒီဖြင့် တုံ တွာန တွာ တမ္မ င ပစ္စည်းကိုယျှုံး ထိ ပစ္စည်းများကြောင့် ကံရကို ကာပြု၊ ဤသို့ ဆိုသော်လည်း ယခုစာများ၌ ကာတုံ-ကာတုံ ရုပ်ကိုသာ တွေ့ရှု၏ “ကတ္တု၊ ကတ္တုန ရုပ်တို့ကို မတွေ့ရာ၊ ကတ္တု၌မူ “တွာန တွာသု ရကာရောဓာတ် ဓရတ္ထိလောပါ”ဟု ဆိုလတုံ။

တထာ-ပါး။ [ကရမာတ်မှ တစ်ပါး-ဟူလို့] သဒ္ဓမ္မံ-ကို သောတဝေ သောတု-နာဖို့ရာ၊ ဝါ၊ သူကိုတု-ရာ၊ ပတ္တေတိ-တောင့်တ၏။ [ဤ ပတ္တေ ဓာတ်လည်း ကျွန်းတွင်ပင်။] အံ-တူ၊ အနာဂတ်တု-ခံစားဖို့ရာ၊ ပေါ်ဟရိတ်-ဆောင်ဖို့ရာ၊ အနာသုရိတ်-အောက်မေ့ဖို့ရာ၊ ကျွန်းတိ-၏။ [ကျွန်း-ရှိယျင် ပါ၌ပျက်။] အထွေ-လျှော့ အနာဂတ်တုစသော ရပ်တိ၌။ ကျွန်းတုလုပ်-လူ အာရုံနှင့်ယဉ်သော တ ပစ္စည်းကြောင့်၊ နမကရာနဲ့ မိစ္စာဒိနာ-နဲ့ မ က ရာနဲ့ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ပဋိသီဒ္ဓတွား-တားမြှစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နဲ့ ဓာတ္ထနဲ့လောပေါ်-ဓာတ္ထနဲ့ကို မချေရ။

တထာ-ပါး။ တုဒ-ဗျထနေ့၊ တုဒိတု-ထိုးဆွဲဖို့ရာ၊ ပတိသိတု-ဝင်၊ ဥဒ္ဓသိ တု-ရွှေတ်ပြု၊ ဟောတု-ဖြစ်၊ သယိတု-အိပ်၊ နေတု-အောင်၊ ဇူဟောတု-ပူဇော်၊ ပဟောတု-စွန်း။ [ပစ်တုကား ပါ၌ပျက်၊ တုဒိတုမှ စ၍ တုဒိရပ်စကို ပြပြီး လျှင် နဲ့ ဟော့မှစ၍ ဇူဟောတုသိရပ်တို့ကို ပြသောကြောင့် ဟာမာတ်ဖြင့် ပဟောတုသာ ရှိသင့်၏။] ပဟာတု-ပယ်စွန်း၊ ဒါတု-ပေး။ [ဘူဝါဒီဓတ်စု ပြီးပြီ။]

ရောဒ္ဓံ၊ ရှိနဲ့-ပိတ်ဆိုဖို့ရာ၊ တု တုနာဒီသုပါ-တု တုနာအစရှိသော ပစ္စည်း တို့ကြောင့် လည်း၊ ယောဂဝိဘာဂေန-ဝိနာဓိကာရ ယောဂဝိဘာဂါဖြင့်၊ ကတ္တရိ-၌၊ ဝိကရဏပစ္စယာ-တိုးသည်လည်းကောင်း၊ သရေလောပါဒီစ-လည်းကောင်း၊ (ဟောနှိုး) ဘောတ္ထုံး ဘုံးတု-စား၊ ဆေတ္ထုံး ဆိုနဲ့တု-ဖြတ်။ [ဘောတ္ထုံး-ဆေတ္ထုံးတို့၏ စုပါပြီးမှ ဘုံးအော်နှစ်သော သုတ်ဖြင့် စိရင်။]

တန္ထာ ပေါ် သီစု ထဝတိ—“တန္ထာ သမာသ” စသော သုတ်ဖြင့် နာမ်းရာဝယ် တဝေတုနာဒါ ပစ္စယန္တသွေ့စုရိုက် နာမ်းမင့်ရဲ-ဟု တားမြှစ်ထား၏၊ နာမ်းမင့်ရလျှင် ကိတ် နာမ် မဟုတ်၊ နာမ် အာချာတ် နိပါတ် ဥပသာရ င့် မျိုးမှ အလွတ်လည်း မရှိ၊ သို့ဖြစ်၍ တဝေတုနာဒါ ပစ္စယန္တပုဒ်များသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီး ပြီးတော့သည်။

တတော ပေါ် ဝိဘာတ္ထုံးလောပေါ်—နိပါတ်ဖြစ်လျှင် သုဇာသမာရာသော စသော သု၏ဖြင့် ဝိဘာတ်ကို ချေရမည်-ဟု ဆို၏၊ မည်သည့် ဝိဘာတ်သက် ဟုကား မဆိုချေ၊ သို့ဖြစ်၍ မည်သည့် ဝိဘာတ်သက်ရမည်နည်း...ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ နာမ် နိပါတ်စံးပြု “တဝေတုံးပစ္စယန္တာ စတုတ္ထိယာ” ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် တဒ္ဓာ-တုမဏ္ဍာ သမ္မဒါန်အနက် ၌ သက်သင့်သည်-ဟု မှတ်။

ရောဒ္ဓံ ရှိနဲ့တု။ ။“ရုခံ+တု” ရှိနီပြု၊ ရောဓ+တု၊ ထိုနောက် ဗုဒ္ဓတဲ့သို့ တု၌၌ တကို ပြု စသည်စိရင်း၊ ရှိနဲ့တု၌၌ကား “ရုစာဒီတော နိရှိဟိုတာ ပုဇွဲ-ဟုသော (အ ပစ္စည်း မသက်ရ၍ “အ” ဟုသော အလိုက်ကို ကြည့်သော) ယောဂဝိဘာဂါဖြင့် နိရှိဟိုတ် လာ၊ ဝိုန္တပြု၊ ကျွန်း ဘုံးတု ဆိုနဲ့တု၌၌လည်း နည်းတူ၊ ရောဒ္ဓံတုကား ပါ၌ပျက်။

သီးစိုးတဲ့-ချုပ်။ [သီးစာတ်။] ဟောဖွံ့ဖြိုးတဲ့-သီး၊ [ပုန္တိတဲ့-ကား ပါ၌ပျက်။ ဒီဝါဒရပ် အရာဖြစ်၍ ဗျို့တဲ့သာ ရှိသင့်၏။] အယိတဲ့ ဇန်တဲ့-ဖြစ်။ [ယာစိတဲ့ လည်း ပါ၌ပျက်။ ဒီဝါဒဖြစ်၍ အယိတဲ့သာ အမှန်။] အတဲ့ ဇန်တဲ့-အောင်။ [ဤ၍ ရဲ့ သီးစိုး ရှိ၏။ သို့သော် ဒီဝါဒအရဖြစ်၍ မကောင်း။] ပတ္တဲ့ ပါ၌ပျက်တဲ့-ရောက်။ [ပုလုပ် အပောတ် သွာဒီရပ်။] ကေတဲ့ ကိုထိတဲ့-ဝယ်။ [ဤနေရာ ၌ “အတဲ့၊ ဇန်တဲ့ ရှုလျင် ကိုယာမီချင်းဖြစ်၍ လျှော့မည်။” ဝန်စွဲတဲ့ ဝန်စွဲတဲ့-ဆုံးဖြတ်။ ဉာဏ်၊ အန်တဲ့-သီး၊ ဂဟောတဲ့ စသည်ထင်ရှားပြီ၊ ကာရိတေ-ကာရိတ်ယဉ်္ခာ၌ (ဥဒါဟရထဲ)၊ ဘာဝေတဲ့ ဘာဝယိတဲ့-ဖြစ်စေဖို့ရာ၊ ကာရေတဲ့ ပေါ့၊ ကာရာပယိတဲ့-ပြုစေဖို့ရာ၊ လူစွာဒီ။ [ဤရပ်များ၏ ပြီးပုဂ္ဂို အချာတ်ခန်း ပြန်ကြည့်။]

တဝေတဲ့ ဝါတီ ယောဂဝိဘာရော့-ဖြင့်၊ ကြိုယ္တွေကြိုယာယဉ်-ကြိုယာ အကျိုးရှိသော အကြောင်းကြိုယာကိုလည်း၊ ဝါ-တဒ္တာကြိုယာကိုလည်း၊ ဂမ္မမာနာယ်-သီးအပ်သော်၊ တဲ့ ပစ္စယာ-သက်၊ ယထာ-ကား၊ သူဗောဖွံ့-ကောင်းစွာသိခြင်းရာ။ [“သူဗွဲ့”ဟု ရှိခိုးမပြုတဲ့သာ ရှိ၏။] ဝက္ခာမီ-ဆိုပေအံ့၊ ဘောတွဲ-စားခြင်းရာ၊ ဝတော်-သွား၏။ ဘောဇ္ဈာယ်-စားခြင်းရာ၊ ဝတော်၊ လူတိအတွော့-နက်၊ အေး၊ ဒုၢုး-ကြည့်ရှုခြင်းရာ၊ ဂစ္စတိ၊ ဂန္း-သွားခြင်းရာ၊ အာရာဘတ်-အားထုတ်၏။ ဂန္း-ရာ၊ ပယောယာတ်-စေခိုင်း၏။ ဒဿတဲ့-ပြခြင်းရာ၊ အာဟာ-ဆိုပြီ၊ လူစွာဒီ-တည်း၊ [“ဒဿတဲ့ မိမိတိ” ကား မကောင်း၊ “ဒဿတဲ့ မာဟာ”ဟု သီးမှုအတိုင်းသာ ကျော်းကန်၌ အသုံးများ သည်။]

တဆေတဲ့ဝါ ပေါ့ လူစွာဒီ—သုတေရင်းသည် လူစွာတော်နှင့် ယျဉ်မှ ကတ္တား အနက်၌ သက်၏။ ဤ ယောဂဝိဘာရော့ဖြင့်ကား လူစွာတော်နှင့် မယျဉ်သော်လည်း၊ တဒ္တာကြိုယာ၌ သက်၏။ “သူဗောဖွံ့ ဝက္ခာမီ”ကား ကျော်းသုတေရင်း၏ ပဋိညာဉ်တည်း၊ သီးကျော်းကို ဆိုခြင်း ကြိုယာသည် အကြောင်း၊ စသည်သားတို့ သီးရခြင်း ဓမ္မကြိုယာ သည် အကျိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝက္ခာမီ”အရ ဆိုခြင်းကြိုယာကို ကြိုယ္တွေကြိုယာ ဟု ခေါ်သားသည်၊ ကြိုယာ+အတွော့ တိသုဘတ် ကြိုယ္တွာ့-(သီးခြင်းစသော) ကြိုယာအကျိုးရှိသော (ဆိုခြင်းစသော) အကြောင်းကြိုယာ၊ ကြိုယ္တွာ့ စ+သာ+ကြိုယာစာတိ ကြိုယ္တွာ့ ကြိုယာ၊ ဤအမို့ယာယ်သည် “ကြိုယာယ် အျော်ဝါ”သုတေသန လည်း လာဦးလတဲ့၊ ဘောတွဲ့ ဝတော် စသည်၌လည်း ဤနည်းမီးပါ။] ဆက်ဦးအုံ-ဤ၊ ယောဂဝိဘာရော့ဖြင့် ကြိုယာအနက်၌ သက်၏ဟု ဆိုလျင် ကြိုယာဟုသည် ဘောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘောအနက်၌ သက်ရာရောက်၏။ တဒ္တာကြိုယာဟု ဆိုထားသည်၌ ပြင် ဘောတွဲကို “ဘောဇ္ဈာယ်”ဟု ဘောဟော ယူ ပစ္စည်းနှင့်တက္က ပြထားသောကြောင့် “ခြင်းရာ”ဟု ပေးလိုက်သည်။

တို့ ဝတ္ထတော.....

၆၈။ အရဟ သဏ္ဌာဒီသဗု။ ॥အရဟ၊ ပေ၊ လူနွေ့၊ မာဒီသဗု-အရဟ၊ သဏ္ဌာ၊ ဘဗ္ဗာ၊ အနှစ်တိက၊ အနှစ်ရှုပ အစရှိကုန်သော၊ အတွေ့သဗု-တို့ကို၊ ပယုံး မာနေသဗု-ယဉ်အပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗာဓရတုဟို-တို့မှုနောက်၌၊ တုံပစ္စယော ဟောတိ၊ စသဇ္ဈာန်၊ ကာလ သမယ ဝေလာသုပိ-ကာလ၊ သမယ၊ ဝေလာ သခြားတို့လည်း၊ (ပယုံးမာနေသဗု တုံပစ္စယော ဟောတိ) နို့-ဂရဟာယုံ-ကဲ့ရဲ့မြင်း၌...၏၊ ကော-အဘယ်သူသည်။ တံ-ထိုသူကို၊ နို့တုံးကဲ့ရဲ့နို့ရာ၊ အရဟို-တို့က်အံနည်း၊ ရာဇာ-သည်။ ဘဝိတုံး-ဖြစ်နို့ရာ၊ အရဟတို့၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်။ ဝတ္ထု-ဆိုဖို့ရာ၊ အရဟော-၏၊ ဓနော ဝါ-ဥစ္စာဖြင့်သော် လည်း၊ ဇေတုံး-အောင်ဖို့ရာ၊ သဏ္ဌာ-တတိနိုင်၏၊ လဒ္ဒာ-ရို့ရာ၊ သဏ္ဌာ၊ ကာတုံး-ပြုဖို့ရာ၊ သကိုသာတိ-စွမ်းနိုင်လတုံး။ [တစ်ချို့စာ၌ “ကာတုံး”ကျေ] နိုယာမံ-မဂ်သိုံး၊ ဉာဏ္ဍာမိတုံး-သက်ရောက်ဖို့ရာ၊ ဘဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ ကာတုံး၊ အဘဗ္ဗာ-မထိုက်၊ ဘဝံ၊ ဒါနံ-အလျှောက်၊ ပဋိဂ္ဂဟောတုံး-ခံယူဖို့ရာ၊ အနှစ်ဝိ ကော-လျောက်ပတ်၏၊ လူခံ-ဤအမှုကို၊ ကာတုံး၊ အနှစ်ပံ့-လျောက်ပတ်၏၊ ဒါနံ ဒါတုံး၊ ယုတ္တုံး-သင့်၏၊ ဒါတုံး-ပေးဖို့ရာလည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုံးစံ-ပြောဆို ဖို့ရာလည်းကောင်း၊ လဘတိ-ရှုံး။ ဘာသိတုံး-ဆိုဖို့ရာ၊ ဝဋ္ဌတုံး-အပ်၏၊ ဆိုနို့တုံး-ဖြတ်ဖို့ရာ၊ နစ် ကပ္ပတ်-မအပ်၊ လူနွေ့ဒီ။ တထာ၊ [စသဇ္ဈာန်]

၆၉။ အရဟ သဏ္ဌာ အပေါ်-အရဟတိ၊ သဏ္ဌာ-စသည်ဖြင့် သူ၏ တစ်ခုထည်းသာ မက၊ အရဟတိ၊ အရဟသီ၊ အရဟော၊ သက္ကာတိ၊ သဏ္ဌာ-စသည် ဖြင့် အရဟအနက် သဏ္ဌာအနက် စသည်ရှိသော သခြာအားလုံးကို ယူစေလိုသောကြောင့် “လူနွေ့မာဒီသဗု အတွေ့သဗု”ဟု အတွေ့သဗုဖြင့် ဖွင့်ပြသည်။ “သကဗ္ဗာ-ညာ-ဂိုလ်-ဟန္တု-ရာဘာ-လာဘ-ကမ သဟာရဟတ္တုတွေသဗု တုမုန်”ဟုသော ပါကိုနိုသာတ်ကို မို့၍ ဖွင့်သော စကားပြစ်၍ လူနွေ့မာဒီသဗု၌ အာဒီဖြင့် ပုစ်ပြတားသော ယုတ္တုံး လဘတိ ဝဋ္ဌတုံး တို့အပြင် အနာတိ၊ ဂိုလာယတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ယူတော-စေဆေ၏။ အာရာတော-အားထုတ်၏၊ အတ္ထိ ဝိဇ္ဇာတိ စသည်တို့ကိုပါ ယူ။

၁ သဇ္ဈာန် အပေါ် ဝေလာသုပိ- ဤ၌ “ဝေလာသုပိ”ဟု အာဒီပါသည်ကား အပို့ ပုစ်ပြုလည်း “ဝေလာ ဘုတ္တုံးတုံး”တိုင်အောင် ပြု၍ အာဒီ၏ ပုစ်ကို မပြု၊ ဤအဖွင့်၏မို့ရာ “ကာလ သမယ ဝေလာသဗု တုမုန်”ဟုသော ပါကိုနိုသာတ်မှုလည်း အာဒီ မပါ၊ ဤ ကာလ စသည်တုံးသည် အရဟ သဏ္ဌာ စသည်ကဲ့သို့ ကြေား အနက်ဟော မဟုတ်ကြ သဖြင့် အရဟ သဏ္ဌာသီသဗု၌ အာဒီအရ မယုနိုင်သောကြောင့် ကာလစသည် ယုံရှုံး စသဇ္ဈာန် တုံး ဝစ္စည်း သက်စေရသည်။

ବୁଢ଼ିକୀ ଶ୍ରୀଦ୍ୟମ୍ଭ ତଥା ହୁ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ର] ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ-ତଥାତ୍ମିକା ଓ କାଳେବ-ଅବି
ତନ୍ତ୍ରଙ୍କା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ବାମଦୟା-ଅବିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ବେଲେବ-ଅବିକ୍ଷିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା
ଅବିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ବେଲେବ-ଅବିକ୍ଷିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ବେଲେବ-ଅବିକ୍ଷିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା
ଅବିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ବେଲେବ-ଅବିକ୍ଷିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ବେଲେବ-ଅବିକ୍ଷିତନ୍ତ୍ରଙ୍କା

ତୃତୀ ପାଇଁ ଆମେ କିମ୍ବା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଏହାରେ କିମ୍ବା

ଗୁଡ଼-ଆଲ୍‌ପର୍ଦ୍ଦିଙ୍ଗୀ । ଗଟ୍ଟା-ପ୍ରିସ୍-ର୍ଵି । ଆକ୍ଷେତ୍ର-ଶ୍ଵାଃପ୍ରି । ଲୁତି ଆଟ୍ରୋ ଠି-ନ୍ୟୁ
ଲବ୍ରିଃକୋର୍ଡି । ଗୁଡ଼ି ଲୁତି ଆଟ୍ରୋଠି, ଗୁଡ଼ିଯୁତି ଲୁତି ଆଟ୍ରୋଠି (ତିତି
ଠି ଆଟ୍ରୋ-ଭୁ ପିଣ୍ଡର୍ବିତେ) ॥

ဒွေ။ ပုံမှန်ကာလေ အေ၊ တွေဝါ။ ပုံမှန်ကာလေဟူသည်။ ပုံမှန်ကြိယာ-ရှေ့ကြိယာတည်း၊ ယေသံ-အကြင်ဓာတ်တို့၏၊ ဇကော-တူသော၊ ကတ္တာ-ကတ္တာသည်။ အထိုး-၏၊ (လုတ္တာ)တော်-ထိုးဓာတ်တို့သည်။ ကကကတ္တာကာ-တိုးမည်၏။ ကက ကတ္တာကာနဲ့ သမာနဲ့ ကတ္တာကာနဲ့-တူသော ကတ္တားရှုံးကုန်သော၊ (ဇကကို "သမာနဲ့" ဟု ဖွင့်) တေသံ စာတူနဲ့-တို့၏။ အန္တရော-အကြား၌။ [အန္တရော-ဟု ထည့်ဖွင့်လျင် နိဒါးရကာ (တွင်)ဟု ပေးစေ လိုကြောင်း ပုံမှန်နောစ ဝိသညောဂါသဗုတ်ပြုပြု။] ပုံမှန်ကာလေ-ရှေ့ကြိယာ ၌။ ဝတ္ထာမာနဲ့ဓာတုမှာ-ဖြစ်သော ဓာတ်မှုနောက်၌။ တုန်တွေ့နဲ့ တွေ့ဟူ၍ တုန်တွေ့သော၊ အတော်ပုံစုံ-တို့သည်။ ဝါ-အားဖြင့် ဟော၌။ ဝါသူဒွေသာ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသုတွေ့၊ တုန် ပစ္စယော-သည်။ ကတ္တိပိုယောဝ်-အချို့အရာ၌။ သကာ ဟောတိ၊ တေစ-တို့ပစ္စည်းတို့သည်လည်း။ ကိတ်သညေတ္တာ-လည်း။ ကောင်း၊ ဇကကတ္တာကာနှိုး-ဟု၍။ ဝတ္ထာတ္တာ-လည်းကောင်း၊ ကတ္တိပိုယောဝ်-၌။ ဘဝတ္ထိုး၊ တုနော-တုန် ပစ္စည်းကြောင်း၊ တင်တေတုနာဒီသုကာတိ-သုတ်ဖြင့်။ ကာဒေသော-ပြု၊ နိပါတတ္တာ-နိပါတ်၏ အဖြစ်ကြောင်း၊ သိလောပါ-ချေး၊ သော-ထိုသူသည်။ ကမ္မာ ကတ္တာ ဂါစ္စတိ၊ သတ္တာ ပုည်း၊ အကာတုန်-မပြုမှု၍။ ကိုလမ်းသုန္တိ-ပင်ပန်းရကုန်လတဲ့။

ဒွေ။ ပုံမှန်ကာလေတိ ပုံမှန်ကြိယာ—“ကရရဲ့ ကာရော”ဟု ဝတ္ထာမာနဲ့ ပစ္စဖြင့် သုတ်၌ ပြုသည်အတိုင်း ဝိဂုံဟာပြု၍၊ ရကို လပြုပြုးလျင် “ကာလ”အရ ကြိယာကို ယူပါ-ဟု သိစေလို၍ “ပုံမှန်ကြိယာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဇကကတ္တာနဲ့-တူသောကတ္တားရှိ သော ရှေ့နောက်ကြိယာရှိတွင်၊ ပုံမှန်ကာလေ-ရှေ့ကြိယာ၌”ဟု သုတ်နက်ပေပါ-ဟူထို့၌၍ အဖွင့်အတိုင်းဆိုလျင် “ပုံမှန် ပရာ၊ သမာနနှင့်၊ လက္ခဏ ဟေတာ၊ ငါးခအ္မာ၊ သက်အပ်စွာ၊ တုန် တုန် တွေ့”ဟုသော အနက် ၅ ပါးတွင် မည်သည်အနက်၌ ဖြစ်ဖြစ်၊ ပဓာန အပဓာနကြိယာ ၂ ခုရှိရာဝယ် အပဓာနဖြစ်သော ရှေ့ပိသေသန ကြိယာ၌ ၌၍ သုတ်ရှင်းဖြင့်ပင် သက်နိုင်သည်။

တေစ အေ၊ ကတ္တိပိုယောဝ် ဘဝတ္ထိုး—“အညောက်”သုတ်က ကိတ်ပစ္စည်းမှ တစ်ခြား ပစ္စည်းကို ကိတ် ဟု မှည့်ရှုံး၌၍ တုန် စသော ပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်၏။ ၌၍သို့ ကိတ်အမည်၌၍လျင် ကတ္တိပိုယောဝ် ကတ္တိပိုယောဝ် အညီ၌၍ တုန် စသော ပစ္စည်းတို့သည်။ ကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုပြင်-သုတ်၌၍ “က ကတ္တာကာနဲ့”ဟု ဆိုထားသော ကြောင်းလည်း ကတ္တားဟောဖြစ်ကြောင်း သိသေသည်။

နိပါတတ္တာ သိလောပါ—“ကာတုန်”စသော ပုည်တို့သည် လိန်သံ့အတူး မရှိ သော နိပါတ်ပုဒ်များဖြစ်၍ “ကာတုန်”ဟု ပြီးပြီးနောက် သိသက်၊ သွားသ မာစာသ သော သုတ်ဖြင့် ချောမည်။ ၌၍စကားအရ “ပစိတ္တာ ဘူးဆို”၌၍ ဘူးဆိုဟု ဗဟိုစုံ အပရကာလ

တွာန တွာသု-တွာန ပစ္စည်း: တွာ ပစ္စည်းတို့၌၊ ရကာရောစာတိ-သုတေ
ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနလောပါ-ချေ၊ ကမ္မာ-အမူကို၊ ကတွာန-ပြုပြီး၍၊ ဘဒြက်-
ကောင်းသည်၊ (ဘဝတိ-ဖြစ်၏) [မည်သည့်အရာ၌ ဖြစ်စေ ဘုံးက်၏
အနက် ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် ဤ၌ အပရကာလ ကြိယာ တိုက်ရိုက် မပါ
သဖြင့် “ဘဝတိ”ဟု ထည့်သည်] ဒါနာဒီနံ-ဒါန အစရှိကုန်သော၊ ပုံညာနံ-
တို့ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ သရဲ့-နတ်ပြည်၌၊ ဂန္ဓိတိ-ရောက်၏၊ အဘိ
သခံရတွာ-ပြပြင်၍၊ ကရိတွာ-ပြ၍။ [တစ်ချို့စာ၌ “တရိတွာ”ဟု ရှိသေး
သည်။]

တထာ၊ သီးတွာ-ချုပ်၍၊ ဓမ္မတွာ အနိတွာ-ဖြစ်၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ သုတွာန-
နာ၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ သုဏိတွာ-နာ၍၊
ပတွာ ပါပုဏိတွာ-ရောက်၍။ [ပတွာ၌ ပုဂ္ဂို အပ+တွာ၊ ဓာတ္ထန(ပံ)ကို
ချေ။] ကိုဏိတွာ-ဝယ်၊ တွော မိန့်တွာ မိတွာ-အောင်။ [အောင့် ရွှေခြီးပြု။]
ပေါ့ပူဇော်တွာ တထာ၊ (ကာရိတ်ပါဝင်သော ပုဒ်တို့ကို ပြလို၍ “တထာ”ဟု
တက်သည်) မေတ္တာ-ကို၊ ဘာဝတွာ ဘာဝယ်တွာ-ပူးစေ၍၊ ပေါ့ ဉာဏ်ဒီ။

ပုံဗာလေတိ-သည်၊ ကိုမတ္တာ-နည်း၊ ပဋိ စာတိ-တို့၌ တားမြစ်ခြင်း
အကျိုးရှိ၏၊ ပဋိတိ-ရွတ်၏၊ စာတိ-ချက်၏။ [“ရွတ်ပြီး၍ ချက်၏”ဟု မဆို
ဘဲ၊ ရွတ်ခြင်းကြိယာကို တစ်ရပ်၊ ချက်ခြင်းကြိယာကို တစ်ရပ် ဆိုခြင်းကြောင့်
ပုံဗာလ မဟုတ်သဖြင့် တုနာဒီ သက်ခြင်းကို တားမြစ်သည်-ဟူလို့] ဒေက
ကတ္တာကာနှစ်-သည်၊ ကို-နည်း၊ ဒေဝဒတ္တာ-ပေါ့၊ ဝတေတိ-တို့၌ တားမြစ်ခြင်း
အကျိုးရှိ၏၊ ဒေဝဒတ္တာ-သည်၊ ဘုတ္တာ-စားပြီးသော်၊ ယညာဒေတ္တာ-သည်၊
ဝတေတိ-သွား၏။ [ဘုတ္တာနှင့် ဝတေတိတို့ ကတ္တားကွဲသောကြောင့် ဘုတ္တာ၌
တုနာဒီ မသက်ရ-ဟူလို့။]

ကြိယာရှိသော်လည်း ပစိတ္တာ၌မူ သချိုအတူး မရှိသောကြောင့် “ပစိတ္တာ-ချက်၍”
ဟု ဒကုစ် အနက်သာ ပေးရမည်၊ ထိုပြင်-“ဒီသွား-မြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဟုတွာန-ဖြစ်
လတ်သော်”ဟု ဟိတ်အနက် လက္ခဏာအနက် ပေးသင့်ရှုံးလည်း မာန အစွဲပစ္စည်းတို့
သည် ဟိတ်အနက် လက္ခဏာအနက်ကို ပောကြသကဲ့သို့၊ ဤ တုနာဒီပစ္စည်းတို့လည်း
ဟိတ်အနက် လက္ခဏာအနက်ကို ပောကြရှုကား ထိုဒီသွား-ဟုတွာနတို့နောင်လည်း
သိသက်၍ ချေ။ [“ဒီသွားတိ ဇွဲ တွာသွေ့ ပောတုအဇွဲတိ ဒေသော်”-ပုံဗာလ
ပညတ်၊ အနုံကာ...ဒီသွားနသာ တော်ပော်သိတိ ပောတုအဇွဲ့ အယ ဒီသွားန
သွေ့၊ အသမာနကတ္တာကော့ “သာရတ္တာမြိုကာ (သုဒ္ဓကတ္တာ)]။

အပတ္တာနဲ့ နှစ်း ပွဲတော့၊ အတိက္ခမ္မ ပွဲတံ့တိ အာဒီသုပနဲ့-အစရိတ်သော ပြယ်ဂို့တို့ကား၊ သမ္မတ္တာ-အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၏ ဘဝတို့တိ သမ္မန္တတော့-ဘဝတိကြိယာနှင့် စပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဇကကတ္တာ ကတာ-တူသော ကတ္တား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုယ်ညီးကောင်း၊ ပုံးကာလတာစ-ရှေ့ကြိယာ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂမျှတော့-သီအပ်၏။ [နှစ်း-မြစ်သို့၊ အပတ္တာနဲ့-မရောက်မျှ၍၊ ပွဲတော့-တောင်သည်၊ (ဘဝတိ-ဖြစ်၏) ပွဲတံ့-ကို၊ အတိက္ခမ္မ-လွန်၍၊ နှစ်း-သည်၊ ဘဝတိ-၏။]

အပတ္တာနဲ့ ပေါ့ နှစ်း-ဤ ပြယ်ဂို့တို့၏ အပရကာလကြိယာ မရှိပါတကား၊ သို့ဖြစ်လျှင် အပတ္တာနဲ့-အတိက္ခမ္မတို့သည် အာယ်သို့လျှင် နောက်ကြိယာနှင့် ကေကတ္တာက ဖြစ်နိုင်မည်။ အပရကာလကြိယာမရှိလျှင် အာယ်မှာ ပုံးကြိယာ ဖြစ်နိုင်တော့အံ့နည်း-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အ ပတ္တာနဲ့ ပေါ့ ဂမျှတော့”ဟု မိန့်၊ “ဘုက္ရာ သမ္မဓာတ္တာ ပုံးကာ နှင့် အညီ အကမ္မကအရာတိုင်း၌ ဘူးစာတ်၏ အနိုင်သည် ပါဝင်နိုင်၏၊ ထိုကြောင့် “ဘဝတိ”ဟူသော ကြိယာကို ထည့်၍ ထို ဘဝတိကြိယာကြောင့် အပတ္တာ-အတိက္ခမ္မတို့၏ ဇကကတ္တာက-ပုံးကာလ-အဖြစ်ကို သိနိုင်သည်-ဟူလို့။ [ကောသိကာ ဂုဏ်ပိုင်းကား “အပတ္တာ နှစ်း ပွဲတော့ တို့တို့၊ အတိက္ခမ္မပွဲတံ့ နှစ်း ဦးတာ”ဟု တို့တို့တာ ထည့်၍ ပဲလေသတတ်။]

ကလောင်—“ပရာ ဝရယောဇ်”ဟု (ကိတ် ၆, ၄၃၄)သုတ်တည်၍ ဤပုံစံများကိုပင် ထုတ်၏၊ [ပရာ ဝရယောဇ်(ပရော ယောဇ်၊ အဝရော ယောဇ်)-ထို နောက်ဘက်နှင့် (ဤရှေ့ဘက်၏)ယဉ်ရာ၊ ဤရှေ့ဘက်နှင့် (ထိုနောက်ဘက်၏)ယဉ်ရာ၌ လည်း၊ ဣဗ္ဗာ-ဣဗ္ဗာ ပစ္စည်းသည်၊ ဘဝတိ-၏။] ဤ ပြယ်ဂို့ပွဲတံ့ဟူသည်၍ ပို့ဆောင်တည်း၊ “နှစ်း”ကား ဂို့မြစ်တည်း၊ ဣဗ္ဗာယ အလယ်ပိုင်း၌ အနောက်သမုပ္ပန်ရာရောက်အောင် အရှေ့အနောက် တန်းနေသော တောင်ကို ပို့ဆောင်-ဟု ခေါ်၏၊ ထို တောင်၏ တောင်ဘက်ကို ဣဗ္ဗာယတောင်ပိုင်း-မြောက်ဘက်ကို မြောက်ပိုင်း ဟု ခေါ်သတတ်၊ ထို ပို့ဆောင်၏ မြောက်ဘက်၌ ဂို့မြစ်ရှိသည်။ ဤပုံစံလည်း ဣဗ္ဗာယတောင်ပိုင်းက နေ၍ ထုတ်အပ်သော ပုံစံများတည်း၊ ထိုကြောင့် “အပတ္တာ နှစ်း ပွဲတော့”၌ ပွဲတံ့သည်၍ ဤဘက်၊ ဂို့ကား ပရာ (ထိုဘက်)တည်း၊ ပရမည်သောထိုဘက် ဂို့နှင့် ယဉ်ရာဝယ် စာတ်နောင် တွာပစ္စည်း သက်၍ (အပရကာလကြိယာမရှိဘဲ) အပတ္တာ-ဟု ရှုပ်ရှိနိုင်၏၊ အဝရမည်သော ဤမှာဘက်တောင်နှင့် ယဉ်ခြင်းကို ပြရာ၍လည်း (အပရကာလကြိယာ မရှိဘဲလျှော့) စာတ်နောင် တွာ ပစ္စည်းသက်၍ “အတိက္ခမ္မဲ့ ဟု ရှုပ်ရှိနိုင်သည်-ဟူလို့။ [နှစ်း-မြစ်သို့၊ အပတ္တာ-မရောက်ဘဲ၊ ပွဲတော့-တောင်သည်၊ ဘဝတိ-၏၊ ပွဲတံ့-ကို၊ အတိက္ခမ္မဲ့-၍၊ နှစ်း-မြစ်သည်၊ ဘဝတိ-၏။]

စိသုဒ္ဓမံမြတ် မဟာနိုင်ကာ။ ၂၁၉၆ သမုပ္ပန်ဒေါက် အော့ ပန် ဥပ္ပါဒ သဒ္ဓသာ ဘဝသာစန် ကြိယာဝ (ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဘဝသာစန် ကြိယာကိုသာ) ဂုဏ်ဘတ်၊ သမာနဲကတ္တာလက္ခဏာ သဒ္ဓပွဲယောဇ် နဲ့ သမ္မဝါယံတို့၏ တေနာဟာ-သဒ္ဓသာဒေါက် ကွဲပော်တို့

ဂါတီ ဝဲလွှတော့။

ငြော။ သမ္မဟို တုန်ခိုန် ယော။ ။သမ္မဟို-ကုန်သော၊ သောပသရှိန်ပုံပသရွှေ့ဟို-ဥပသာရရှိကုန်၊ ဥပသာရ မရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ထဟို ပရော်တုန်ခိုန် ပစ္စယာန်၊ ယ သဒ္ဓါဒေသော-ယ အပြုသည်။ ဂါ ဟောတိ၊ ဝန္တိ-အဘိဝန္တနေ့-ရှိခိုးမြင်း၌...၏။ အဘိပုံမြွာ၊ တွာပစ္စယသု-၏။ ယော-ယပြု၊ လူကာရာဂေါမောစ-လူလည်း လာ၊ [ဤသုတော်ဖြင့် ယပြု၊ ယထာကမစိကာရောဖြင့် လူလာ။] အဘိဝန္တယ-ရှိခိုးပြီး၍၊ ဘာသိသု-ဆိုပေအုံ၊ အဘိဝန္တတွာဝန္တယ-ရှိခိုးပြီး၍၊ တထာ၊ အဘိဘုယျ-လွှမ်းမိုး၍၊ ဒီဇာရသယူလှန်-ဒွေးကော်၊ ရသု အဖြစ်တို့သည်။ (ဟောနိုး) [ယ ဒွေးကော်ပြု၊ ကွမ်မာတုဖြင့် ဘူး၍ ရသုပြု။] အဘိဘဝိတွာ အဘိဘောတွာ-လွှမ်းမိုး၍၊ သိ-သေဝါယံ-မိုးဝါးမြင်း၌...၏။ ကွမ်မာတုတွာဒိနာ-ဖြင့်၊ လူကာရသု-လူ၏။ အတ္ထံ-အာအဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)၊ နိုသာယ နိုသိတွာ-မြို့၍။

ဘဇ္ဇာ-သေဝါယံ၊ တထာ ကလ္လာရိစာတိ-သုတော်ဖြင့်၊ ပုံစံရုပလ္လာ-ပုံစံရုပ်အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)၊ ဝိဘဇ္ဇာ ဝိဘုမ်းတွာ-ဝေဘန်၍၊ ဒီသု-အတိသွေးနေ့၊ ဦးခိုးသု ဦးခိုးသိတွာ - ရွှေတ်ဆို၍။ ပဝိသု ပဝိသိယ ပဝိသိတွာ-အပသွေးပယောဂါ (သဒ္ဓါပ္ပါယ်ကို သုံးခွဲထားမြင်း) ဟောတိတိ အထွေး၊ နာစွဲပရာဝရယောဂါ-“အပတွာ နှီး” ပွဲတော့၊ အတိတွေ့မွဲ ပွဲတဲ့ နှီး”တိ အာဒီသု ဂိယ၊ နာဝိ လက္ခဏာဟောတဲ့ အာဒိပွဲယောဂါ-“သိဟဲ ဒီသွာ ဘယ် ဟောတိ (လက္ခဏာပုံး) ယတဲ့ ဝိတွာ ဗလဲ အယော (ဟောတဲ့)， ဇိုက္ခတွာ (စန် ဟု အသံပြု၍) အထွေးပတိတော့ (သမာနကာလ)”တိ အာဒီသုဝိယဲ့၊ ဤပြုလည်း “ပရာဝရယောဂါ” သုတော်ကို ကိုးထား၏၊ ထိပြင်-သိဟဲ ဒီသွာကို လက္ခဏာပုံးထဲတ်ထားရကား “ဒီသွာ-မြင်သည်” ဟု ပေး၊ သုံးခွဲကလွှာသာရဇ်၌ ဟောတဲ့ ပုံးအဖြစ်ဖြင့် ထဲတ်ထား၏၊ ထိုကြောင့် ကလ္လားကွဲရာ၌ လက္ခဏာ ဟိတ် ၂ နက်လုံး သုံးသလို သုံးနိုင်၏-ဟု မှတ်။

သဒ္ဓါတီ။ ။ပျော်ယော သဒ္ဓါသွေးပယောဂေါ့ (ကိုတ် ၅၁)။ ပျော်ယော-ဝါကျအနက်အားဖြင့် ထင်ရှားသော၊ သဒ္ဓါသွေးပယောဂေါ့-သဒ္ဓါ၏ ပြီးပြီးသော ပြယ်၍ လည်း၊ ဓာတ္ထဟို တွာအယော ပစ္စယာ ဟောနိုးကော် ကာဒိုး၊ ဥပါဒါယ ရုပံ-ဥပါဒါယရုပ်၊ ဂါ-ဥပါဒါယရုပ်၊ နှုတွာဂမနဲ့-ရရချိုးသွားမြင်း၊ ဘုတွာသယနဲ့-စားပြီး အပ်မြင်း၊ ဤရုပ်များ၌ သမာသံပုံးဖြစ်ဖြစ်နေ၍ ကေကလွှာက ရှာမရနိုင်သောလည်း ဝါကျလုပ်သည့်အခါ “ရုပံ ဥပါဒါယ ပဝတ္ထံ-ရုပံသည် စွဲမြို့၍ ဖြစ်၏” ဟုလည်းကောင်း၊ “ပုံရိသော နှုတွာ ဂွဲတိ၊ ဘုတွာ သယတိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ကလ္လားရှိ၍ ကေကလွှာက ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ထိုကဲသုံး ဝါကျအနက်အားဖြင့် ထင်ရှားရာ၌ တစ်ရာတွဲ တစ်ရာတွဲ သမာသံ၌ တွာပစ္စသည်း သက်နိုင်၏ ဟူလို့။ [နိုတ် နိုသာယ၌ တစ်မျိုးကြော်၏။]

ဝင်၍။ [ပယ့်စိသာ] နှဲ-ပါပဏေ၊ ဥပန္တးယ ဥပန္တးတွာ-ကပ်ဆောင်၍၊ အတိ သေယျ အတိသယိတ္ထာ-လွန်အောင် အိပ်၍။ [အတိယ့် သိုံး] သုဟာယ သုဟိတ္ထာ ဖော်တွာ ဟိတ္ထာ-စွန်၍။ [အဝယ့် ဟာဆာတ်း၊ ဖော်တွာ၌ ဟာ ဟာ ဒွေဆော်ပြု။] အာဒါယ အာဒီယိတ္ထာ-ယူ၍။ ဒိဝိဒီတော့ ယောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ယပစ္စယော-သက်၊ ကွစ်ဓာတုတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ဓာတ္ထာနှင့်သု-ဓာတ္ထန်အာ၏၊ လူကာရောစ-လူလည်းပြု။ [အာယ့် ဒါဓာတ်သည် ဒိဝိဒီ ဂိဏ်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ယ ပစ္စည်းသက်၍ စီရင်သည်၊ “သမာဒီယတိ” စသည် ဖြင့် ဒိဝိဒီ၌ ပြခဲ့ပြု။] ဒတ္ထာ ဒတ္ထာနဲ့ပေး၍။ [ကွစ်ဓာတုဖြင့် အာကို ရသာပြု။] ဝိဇယ ဝိဒော်တွာ-ပိတ်၍။ [အာချာတ် (၅၂၇)ပြန်ကြည်။] ဘုရားယ ဘုရားတွာ သောတွာ-စား၍။ ဝိဇယေး၊ ဝိစိန့်တွာ-စိစစ်၍။ [ဝိယ့် စီ၊ တွာကို ယပြု၊ ဒွေဆော်လာ။] ဝိညာယ ဝိအနိတ္ထာ ဥတ္ထာ-သိ၍။

ယထာကမဲ့တိ တုနာဒီသူတိ ဝတ္ထော့....

၆၄၂။ ဒစ္ဆေတော့ ယော ကွဲ့။ ပပရေသူ ပေး ဟောတိ၊ ယဝတော့ ယ အက္ခာရှုရှိသော ဒကာရသာ-ဒ၏၊ ဒကာရော-မပြု။ [ဓာတ္ထန် “၇”ဖြစ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် စီရင်သည်။] သမာပန့်တွာ-ကောင်းစွာရောက်၍။ [သံ+အာယ့် ပား၊] ဥပ္ပါတွာ-ဖြစ်၍။ ဘိန့်တွာ-ကွဲ၍။ ဆိန့်တွာ-ပြတ်၍။ ဂတော့-သားပြီ၊ ဗုဒ္ဓ - အဝေးမနော့၊ တထာကတ္ထာရိစာတိ - သုတ်ဖြင့်၊ သဓာတ္ထာနှင့်သော

၆၄၁။ တထာကတ္ထာရိစာတိ ယ့်ရုပ္ပါတွဲ့၊ ဝိဘုံ - ဝိယ့် ဘူး၊ တွာကို ယပြု (ဝိဘာစ်+ယ) တထာ ကတ္ထာရိစာတိ သုတ်သည် ကတ္ထားဟော ပစ္စည်းရှိရှု၍ စီရင်၍။ ဤ ယလည်း ကတ္ထားဟော တွားပစ္စည်းမှ ဖြစ်လာသောကြောင့် ကတ္ထားဟော (ယ) ဟု ဆိုသော်ပါ၏၊ သို့သော် “တသုစဝ်ရွှေ” သုတ်ကုံသို့ စဝ်ဂုဏ်လျှင် ဓာတ္ထန်နှင့်တက္က ယကို စဝ်ပြုရမည်၊ ပုစ္ပရပ် မပြုရ၊ ထို့ကြောင့် “ပုစ္ပရုပ္ပါတွဲ့”ဟူသော စကားကို စဉ်းစား သင့်၏၊ နောက်၌ “ပုစ္ပယ”ရုပ်ကို တွက်ပြသကုံသို့ “တထာကတ္ထာရိစာတိ သဓာတ္ထာနှင့်သော ယကာရသာ စဝ်ရော့ (စဝ် ပြု) ဟု ရှိရှုလျှင် သာ၍ ကောင်း၏၊ (၅၂၈) သုတ်၌ “သော်”ရုပ်တွက်ပုံကုံသို့ ယဝတ်သုတ်လာ-ကာရသာ၌ဖြင့်လည်း “အ+ယ”ကို ပြု နိုင်၏၊ သို့သော် တထာကတ္ထာရိစာတိ သုတ်ရင်းဖြင့် စီရင်ခြင်းက သုတ်စွန်းဖြင့် စီရင်ခြင်းက သက် သာ၍ အားရှိသည်။

ဘောတွာ - ဘုတ္ထာ - ဘုတ္ထာ၊ အမောသုစဝ်ဖြင့် ဝွှံ့ပြု၊ ကွစ်ဓာတုဖြင့် (၅) ချော့ (ကမခန်ဟာနဲ့အမော်ဆွဲ၌ အာဒီဖြင့် ပုံ၍ အာသာ ချော်။) ပါ၌များ၌ကား “ယတ္ထ ဘုတ္ထာစ ဝိတွာစ-သယယျာသိ အနုသုကော့”ဟု ရှိခို့ပြုသဲ “ဘုတ္ထာ”တွေ့ရသည်။ “ဘုတ္ထသာ ကွဲ့ လောပါ တွာတွာနေသူ”(၁၁၆)သုတ် တည်၍ စိကို သခွဲနိုင် ချော်။

ယကာရသု-၏၊ စဝဏ္ဍာ-စဝင် ချပြု၊ ဗုဒ္ဓိယ ဗုဒ္ဓိတွာ-၍။ [ကထာကတ္ထရိစြင့် မစိရင်ဘ ယဝတဲ့သုတ်လာ ကရသဒ္ဒါဖြင့်လည်း ယ ရှိသော စံ ကို ချပြနိုင်၏၊ ထိသုတ် ပြန်ကည်ပါ။] ဝိရရှိယ ဝိရရှိတွာ-ချို့ယွင်း၍။ [ဝိပုံး "ရေ-ဟိုသာယ" ဟူသော ဒိဝိဇ္ဇာတ်တည်း။] ရှိုယ ရှိုတွာ-ဝိတ်ဆို၍။

တုနာဒီနှစ် အမိကာရော၊ ဝါတိစ-သည်လည်း ဝတ္ထော်။

ငြေ။ စန္တဗျာဟိ ရွှေ။ အေး ဝါ-တွာ၊ ဟောတိ၊ ရွှေ့ယောဂိုဘာဂေန်-ဖြင့်၊ အညသွာပိ-အခြားဓာတ်မှလည်း၊ (ပရောသံ တုနာဒီနှင့် ရွှေ့အေသော ဟောတိ) အယဝါ သဒ္ဒါ ဝဝဏ္ဍာတိဘာသော်တွော။ [မနေဓာတ်၌ နကာရှိ ဖြစ်သော်လည်း ရွှေမပြုရ-ဟု သတ်မှတ်သည်။] ရာဒီလောပါ-ချော၊ ဝိစ-ဝိဝေစနော-ကင်းဆိတ်ခြင်း၌...၏၊ ဝိပုံ့ဖွှာ၊ ဝိဝိစ္စ ဝိဝိစ္စတွာ-ကင်းဆိတ်၍။ ယော ကွဲစိတ် ယောဂိုဘာဂေန်-ဖြင့်၊ ယကာရာဂေဇာ-လာ၊ ပစ-ပါကာ၊ ဝိပစ္စ ဝိပစ္စယ ဝိပစ္စတွာ-ရင့်ကျေက်၍။ [သိဟို၌မှုအတိုင်း။] ဝိမှုစွဲ ဝိမှုစ္စတွာ-လွှတ်၍။ ["ဝိမှုစ္စယ၊ ဝိမှုစ္စတွာ မှတွာ-လွှတ်၍" ဟု သိမှုရှိသေး၏၊ ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ ရုစာဒီဓာတ်ဖြစ်၍ နိဂုံဟိတ်လာထားသည်။ မှတွာ၌ကား ဓာတ္ထန် စံ ကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချော်။] ဟန်-ဟိုသာဂတ်သု၊ အာဟန္တ္တာ-ထိနိုင်၍။ ဥပဟန္တာ-ကပ်ရောက်၍၊ အာဟန္တာ-ထိနိုင်၍။ ဥပဟန္တာ-ကပ်ရောက်၍။ (သိမှု)။

ဝါတိကို၊ အဝမည် အဝမည်တွာ-အယုတ်အားဖြင့် သိ၍။ ဝါ-မထိမဲ့မြင် ပြ၍၊ မန္တာ-သိ၍၊ (ကြတိ-ဤရှုပိတို့ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊) ချသု-ချ၏၊ ဥကာရော-ဥပြု၊ ဣဣ-ဂတ်မို့၊ ယောဂိုဘာဂေန်-ဖြင့်၊ ရွှေ့အေသော-ရွှေ့ပြု၊ ပဋို့စွဲ - ရှေးရှေးရောက်၍၊ အဝစွဲ - သက်ဝင်၍၊ ဥပေစွဲ ဥပေတွာ-

ငြေ။ ဘို့တွာ-ဝိပုံး ဝိပုံးတွာ၊ အဓိတ်တော် ယောကွဲစို့ "ယောကွဲစို့" ယော ဂိုဘာဂေန် ယ လာ၊ ယဝတဲ့သုတ် ကာရဖြင့် စံယ ကို စ ပြု၊ ဒွေသော်လာ၊ ယထာ ဂမမိကာရောဖြင့် ဣဣလည်းလာ၊ စွဲခွင်း ချော၊ ကပ်၊ ဝိဝိစ္စတွာ ပြီး၏၊ ဝိဝိစ္စသာ ဤသုတ် ၏ ပုံစံ၊ ဝိဝိစ္စတွာကား ဝါ၏ အနိစိစိပ် ပုံစံ၊ အာဟန္တာ ဥပဟန္တာတို့လည်း ဝါ၏ ပုံစံ၊ ဂမခန် ဟနာဒီနှင့် တဲ့ တဗ္ဗာဒီသုန်ဖြင့် စိရင်း။

အဝမည် အဝမည်တွာ-ဝါ၏ အသွေးပို့မို့စံတည်း၊ မနေဓာတ်၊ တွာကို ယပြု၊ ယဝတဲ့ဖြင့် ချကို ဥပြု၊ ဦးလာ၊ အဝမည်ဖြစ်၏၊ မည်တွာ၌ကား "မနါ+တွာ" ဟု ဖြစ်သည် အခါ ဒိဝိဇ္ဇာတ်၏ဖြစ်၍ ဒိဝိဇ္ဇာတ် ယောဖြင့် ယ ပစ္စည်းသက်၍ ရှေ့နည်းအတိုင်း စိရင်း၊ မန္တာ၌မှ ဂမခန်သော သုတ်ဖြင့် စိရင်း။

ကပ်ရောက်၍၊ ရက်-ကရအေး၊ သဏ္ဌာ-ကောင်းစွာပြု၍၊ အမိကိစ္စ-စွဲ၍၊ လူကာရာကမာ-လာ၊ ကရိယ်-ပြု၍။

ဒီသ-ပေါ်တော်.....

ငွေ့။ ဒီသ သွာန သွာနလောပါစ။ ॥ပေပရေသံ တုနာဒီနံ (ပစ္စယာနံ-သီမှို့ပါသဲည်) သွာန သွာ လူတိ စတေအာဒေသာ ဝါ(ဝိကပ်) ဟောနှိုး ဓာတ္ထိသီ-၏၊ လောပါစ-လည်း၊ (ဟောတိ) ဒီသွာန-မြင်ရဲခြင်းကြောင့်၊ အသု-ထိသူ၏၊ ဇတ်-ဤအကြံသည်၊ အဟောသီ-ဖြစ်ပြီ။ (ဒီသွာန၌ တွာန ပစ္စည်း၏ ဟိတ်အနက်ဖြစ်ပုံ) စက္ခနှာ-စက္ခဖြင့်၊ ရုပံ-ရုပါရုကို၊ ဒီသွာ-မြင်၍၊ ဝါတိကို၊ နေကွမ့်-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ (မေမတော်-တော်-မဲ့အားဖြင့်) ဒုဋ္ဌာ-ဒုဋ္ဌာ-မြင်၍။ [ဤရှင်များပြီးပုံကို သာသဒီသတော်-စသောသုတ် ပြန်ကြည်၊] ပသီယ် ပသီယာန် ပသီယွာ-မြင်၍၊ (လူတိ-ဤပြုလုပ်တို့၌ တားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏)]

ဝါဂုဏ်ဟတ်၊ အနှစ်ဟတ် (စနှစ်ဟိုသုတ်မှ အနှစ်သွှေ့၍), အနှစ်လောပဂုဏ် စ (ဒီသ သွာန သွာနလောပါစ-မှ အနှစ်လောပ သွှေ့၍) အနှစ်ဝဲတော်။ [ပါ၌အမျိုးမျိုးရှိ၏၊ ဤပါ၌အတိုင်း ကောင်းသည်၊ မျာသွှေ့ကား “တုနာဒီနံ” ဟု ပါသေး၏၊ ဤ၌ “တုနာဒီနံ” အမိကာရော ဟု တစ်ခါတည်း ရှေ့သုတ် တုန်းကပင် ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ မလို့။]

ယောက်ဘာဂ ပုံစံများ။ ॥ ပတိ+လူ+ရွှေ ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ရှိရန္တော်ဖြင့် ရှု အနှစ်ရှိသော လူကိုချေ ပင့်စွာ၊ ပါပရေဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ကွစ်ဓာတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ နောက် သရကိုချေ၊ ပုံစွဲဖြီး၏၊ အဝို့၊ ဥပပုံ လူဓာတ်ဖြင့် အဝ+လှစွာ ဥပ+လှစွာ ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဝ၏၊ အချေ၊ လူကို အသေဝတ်ပြု၍ အဝစ္စ-ဥပစ္စ ဟု ပြီး၏၊ သဏ္ဌာစ္စ-သပ္ပါ၊ ကရဓာတ်၊ တွား၌ ရွှေပြု၊ ရှိရန္တော်ဖြင့် စီရင် (သ+ကစ္စ) ဗျာနော်ဖြင့် နိဂုဟိတ်ချေ ကဒွေဘေးလာ။ [မောဂ္ဂာန်ကား သနိနိပါတ်သည် ရိုယောခြင်း၊ အသ နိပါတ်သည် မရှိသောခြင်း၊ အနက်ဟောဟု ယူ၍ “သဏ္ဌာ-အရှိအသပြု၍”၊ အသဏ္ဌာ-မရှိမသေ ပြု၍] ဟု ပြီးစော်၊ သဏ္ဌာစ္စဟု ရှိရာ၌ “ဥပဝသံ” ကဲသို့ နိဂုဟိတ် အပိုလာ၊ တစ်နည်း- “သဏ္ဌာ” နိပါတ်ပုံစံသော်လည်းကြော် “ရှိရေသွာ” ဟု ပေး၊] အမိပုံ ကရဓာတ် ဖြင့် အကောစ္စဖြစ်သည့်အခါ လူလာ၍ အမိကိစ္စဟု ပြီး၏၊ ကရိယ်ကား ဝါကြောင့် ရွှေ မပြုသော အနိစ္စဝိစိတည်း။

မှတ်ချက်။ ॥ ပဋိစ္စ-စသည်၌ “လူ+ရွှေ” ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ရှိရန္တော့သုတ်ဖြင့် ရှုအနှစ်နှင့် တက္က (ဓာတ္ထန်မဟုတ်သော) လူဓာတ်ကို ချေခြင်းသည် ဓာတ္ထန်ကို ချေဟု ဆိုသော သုတ်အဆိုနှင့် မည်း၊ သုတ်က ဓာတ္ထန်မပါဘူး ရှိရည်း ချေမည်-ဟုလည်း အဆိုမရှိ၊ ထိုကြောင့် မောဂ္ဂာန် ခါဒီ၌ “လူတော် ဇွား(ခြေ)”သုတ်တည်၍ တွာကို ရွှေ မပြုသော “စွဲ”သာပြု၏၊ ထိုသို့ ပြုခြင်းက သာ၍လျှော်သည်။

အန္တဟိ-၃ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌၊ (ဥဒါဟရထဲ)၊ ပျော်
ပွဲနိုဘာ-ဖြစ်၍၊ သမ္မတ သမ္မနိုဘာ-ကောင်းစွာ ရောက်၍၊ ဆိပိ-ခိုးစာ
ကရရော၊ အစိုးအားလုံး(အာယုံ ဆိပိ) ဆို၍ ဆိုနိုဘာ-ပြတ်၍၊ ဆိုနိုယ် ဆိုနိုဘာ
ဆေတွား-ပြတ်၍၊ [အစိုး ဆိုနိုတို့သာ လိုပ်၏၊ ကျော်ရှုပ်များကား ဝိကပ်ရှုပ်
တည်း၊ ဆေတွား၏ လူကို ဝါး၊ ဓာတ်နှင့်ကို ကုစ်ဓတ်ဖြင့် ခေါ်]

ဘကာရရွှေဟို-၌၊ (ဥဒါဟရထဲ)၊ ရဘာ-အာရမ္မာ (သိန္တာ “ရာဘသော”)-အားထုတ်ခြင်း၌...၏၊ အာရမ္မာ-အားထုတ်၍၊ ကထေသို့-ဟောပြီ၊ အာရဒ္ဓိ၊ အာရဘိတ္ထာ-၍၊ လဘာ-လဘဏာ၊ ဥပလမ္မာ (သိန္တာ ပါသည်) ဥပလမ္မာ-၍၍၊ သုဒ္ဓိ-သဒ္ဓိကို၊ လဘိတ္ထာ-၍၊ ပုညာနို-တိုကို၊ ကရောစိုး၊ [လဘိတ္ထာ-သာ လိုရင်း၊ သုဒ္ဓိ စသည်ကား အပိုထည်းသည်] ကြစာဖိုး။

တုန်ခိုင် ပစ္စယန္တနယော-တု၊ တုန်ခိုင် ပစ္စယန္တ ပုဒ်တိုကို သီရှာ သိကြောင်း နည်းသည်။ နိမ့်တောာ့။ [သီမှုပွဲ “တုန်ခိုင်”ဟူသာ ရှိ၏၊ ကျွန်ုတ်တွေသု စသောသုတ်၌ တဝေပွဲည်း စန့်သောကြောင့် “တဝေတုန်ခိုင်”ဟု ရှိလျှင် သာ၍ကောင်းမည် ထင်သည်။]

ငြေ။ ဝတ္ထားနဲ့ မာနတို့။ ॥အာရဒ္ဓိ-စဉ် အားထုတ်အပ်သည်။ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍)၊ အပရိသမတ္ထာ-မပြီသေးသော၊ အတ္ထာ-အနက်သည်။ ဝတ္ထာမာနော-ဝတ္ထာမာန်မည်၏။ ဝတ္ထာမာနော-ဝတ္ထာမာန် ဖြစ်သော၊ ဝါ-ပစ္စဗျာန် ဖြစ်သော၊ တသိုံးကာလေ-ထိုကြိယာကို၊ ကမ္မာမာန်-သိအပ်သော၊ သဗ္ဗာ မာတ္ထာဟို-မှ နောက်၌၊ မာန အန္တကြတိ အတေပစ္စယာ ဟောနှင့်၊ တော်-ထိုမာန် အန္တာ ပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ကိတ်သည့်တ္ထာ-ကြောင်း၊ ကတ္ထာရို ဘဝန္တာ၊ စ-ဆက်၊ ဇ္ဈား-ဤသုတေ၌၊ မာန အန္တပစ္စယာန်-တို့၏။ ပရသမည့်ပယာဂေတိ-ဟူ၍ ပရိသာသာ လာသောကြောင်း၊ ပရသည့်တ္ထာန်-ဖြင့်။ ပရသပဒ္ထာနော ပဒသည့်တ္ထာ-ပရသပုဒ်အမည်၊ အတ္ထာနောပုဒ် အမည်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင်း၊ တုံးသို့သို့-တို့ အစရိုသော အချာတ်တို့ဘတ် နောင်းရာတို့၌ ကဲ့သို့၊ မာနတို့သုစ္စ-မာန အန္တပစ္စည်းနောင်းရုတို့၌လည်း၊ ဝိကရဏာပစ္စယာ-တို့သည်။ ဘဝန္တာ၊ တေနေဝါဒ၊ မာနပစ္စယာ-သည်။ အတ္ထာနောပဒ်အို ဘာဝစ ကမ္မာန်တို့-သုတ်ဖြင့်၊ ဘာဝကမ္မားသို့-ဘောက်အနက်တို့၌လည်း၊ ဟောတို့၊ တသုစ္စ-ထိုမာနပစ္စည်း၏လည်း၊ အတ္ထာနော ပဒါန် ပရသပဒ္ထာ-တွေ့တို့-သုတ်ဖြင့်၊ ကွဲစိုး၊ အန္တအေသောစ-အန္တလည်း ပြု။

ငြေ။ အာရဒ္ဓိ အပေါ် ဝတ္ထာမာနော—“ဝတ္ထာ+မာန” ဤမာနပစ္စည်းသည် ပစ္စဗျာန် အနက်ကို ဟောရကား “အာရဒ္ဓိ အပရိသမတ္ထာ” ဟု ဖွင့်သည်။ သွားခြင်းကြိယာကို စဉ် အားထုတ်ပြီးနောက် အားလုံး မပြီးသေးသော (သွားခဲ့ဖြစ်သော) ကြိယာသည်။ ဝတ္ထာမာန်မည်၏။ ဝတ္ထာမာန်နှင့် ပစ္စဗျာန်ကား သဘောတူတည်း။

ပရသပဒ္ထာနော ပဒသည့်တ္ထာ—“အာနော တွာတွေနော (ကာတွေ၊ ကိတ် ၂၅၀)၊ အတြား-ဤပြီးသော ကွန်သု၊ ကာန်၊ သန္တ်၊ အာန်ပစ္စည်းတို့တွင်၊ အာနော-အာန ပစ္စည်းသည်။ အာတ္ထာနော-အတ္ထာနောပုဒ်မည်၏။ [အတ္ထာတ်-အနက်ရောက်သော အားဖြင့်၊ ဝါ-အတ္ထားပတ္တိနည်း၊ အစုတ္ထာသို့နည်းအားဖြင့်၊ လူတာရာ-အိုးပစ္စည်းသည်။ ပရသပဒ်-ပရသပုဒ်မည်၏] ဤသုတေသန အာနပစ္စည်းဟူသည် ပါ၌သွေ့ကျမ်းတို့၌ မာနပစ္စည်း အာနပစ္စည်းနှင့် သဘောတူ၏။ မှန်၏-သက္ကတာ၏ အာနဝယ် (မိ)လာလျှင် မာနဟု ဖြစ်၏။ သန္တ်ပစ္စည်း ဟူသည်လည်း အန္တပစ္စည်း သာန္တပစ္စည်းမျိုးပင်တည်း ဤသုတ်ဟို ထောက်၍ “မာနအန္တပစ္စယာနဲ့နွေ့ကွဲ ပရသမည့်ပယာဂေတိ ပရသမည့် ဝသေန ပရသပဒ်-တွောပဒသည့်တ္ထာ” ဟု ရုပသိန္ဒာ မိန့်သည်။

တေစ အပေါ် အန္တအေသောစ-ဤမာန အန္တ ပစ္စည်း ၂ မျိုးလုံး ကိတ်အမည် ရှိသောကြောင်း ကတ္ထားအနက်၌ သက်နိုင်ပြီး သို့သော “ပရသမည့်ပယာဂေ” ဟူသော

ကမ့်၊ သပ္ပါ-ကတိမ့်၊ ဂါးတိ-၏၊ လူတိအထွေး-၌၊ အန္တပစ္စယော-သက်၊ ဘူဝါဒီတော့ အကူးတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော-သက်၊ ဂမိသုဇ္ဈာ ဇွဲဝါ သဗ္ဗာသူတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓမ္မတ္ထသု-၏၊ စွာအေသော-ပြု၊ သရဲလောပါဒီ၊ နာမဏျပအသော-နာမှုပြီးသော် သူ့ချုပ္ပါး-သုတ်၊ ဂါးတိ-“ဂါးတိ+သီ”ဟု ဖြစ်ပြီးသော်၊ လူစံ-ဤရုပ်ပြု၊ ဝါတိ-ဝါပိုဒ်သည်၊ ဝတ္ထုမာနေး-သော်၊ သိမ့် ဂါးတိဒီနဲ့ နှီးသွေးအံတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အန္တသု-၏၊ အမာအသော-အပြု၊ ဝါသခွဲသု ဝဝတ္ထုတိဘာသတ္တာ၊ ကောရောကာရပ်ရသု-အသုမှ နောက်ဖြစ်သော နှီးသွေး၏၊ နာဝါတိ-အဲ အပြုမဖြစ်၊ သရဲလောပါဒီ၊ သော ပုရိသော-သည်၊ ဂါး ဂါးတိ-သွားလတ်သော် (ဝါ-သွားစဉ်) ဂဏ္ဍာတိ-ယူ၏၊ သေသံ ရှာဏေဝန္တာမဲ့။

ပရီဘာသာသုတ်ဖြင့် မာန အတ္ထနောပဒ၊ အန္တကို ပရသုပဒ အမည်မည်၍ အန္တပစ္စည်း သည် ပရသုပုပ် ထုံးအတိုင်း ကတ္တားအနက်၌ သက်မြို့သက်၊ မာနပစ္စည်းကား အတ္ထနောပုပ် ထုံးအတိုင်း ကတ္တားအနက် အပြင် ဘောက် အနက်တို့လည်း သက်၏၊ တိစသော အာချာတ်ဝိဘာတ် နောင်းရာ၌ အ-စသော ပိကရာဏပစ္စည်း သက်ရသကဲ့သို့ ဤပရသုပုပ် အတ္ထနောပုပ်မည်သော မာန အန္တ နောင်းရာ၌လည်း အ စသော ပိကရာဏပစ္စည်းများ သက်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဘူဝါဒီဓရတ်နောင် ဖြစ်လျှင် အဝိကရဏ၊ ရုစာဒီဓရတ်နောင် ဖြစ်လျှင် နိုဂုဟိုတပုံး အဝိကရဏ၊ ဒီပိုဒီဓရတ်နောင် ဖြစ်လျှင် ယဝိကရဏ သက်ရကြောင်း စသည်ဖြင့် သိပါ၊ ထို့ပြင်-အတ္ထနောပုပ်ကို ပရသုပုပ် ပြန်ရသကဲ့သို့ “အတ္ထနောပဒအဲနဲ့ ပရသုပဒတဲ့”သုတ်ဖြင့် မာနကို အန္တလည်း ပြန်နိုင်၏။

ဟိတ်လက္ခဏာ၌လည်း သက်။ ၂၅၇ မာနအန္တပစ္စည်းထို့ ကာလအားဖြင့် ပစ္စဖွန်ကာလည်း ဖြစ်ကြောင်းမှာ “ဝတ္ထုမာနေး”ဟူသော ကေားဖြင့် ထင်ရှားပြီ၊ “ဂါးတိဘာရှိခေါ် သော၊ အခွဲသ အချိတ် လူသီ” စသော (ဝင်သုန်း) ပါ့၌တော်များ၌ “ဂါးတိ-သွားလသော်”ဟု လက္ခဏာအနက်၌လည်းကောင်း “ဒေသွေးပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟာ-ဆို၏”စသည်ဖြင့် ဟိတ်အနက်၌လည်းကောင်း သက်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် “မာနအဲ ဝတ္ထုမာနေး၊ လက္ခဏာ ဟောတုကေ သိယုံ”...ဟု ကျွားမှန်သာရ မြတ်ပြီ၊ [အနာဂတ်၌ သက်သေးကြောင်းကိုကား “သေသေသေစွဲ မာနသနာ”သုတ်၌ ထင်ရှားလတဲ့။]

ဝါ သခွဲသု အေး နဲ့ ဘဝတိ-စရာဒီ၌ “စောရေး-”တနာဒီ၌ “ကရေး”ဟု ဖြစ်သည်အပါ နောင် ပြုနောင်ဖြစ်၍ နှီးကို အဲ မပြုရ-ဟု ဝါသခွဲက (အသွေးပို့ ဖြစ်ကြောင်း) သတ်မှတ်သတဲ့၊ သို့သော် “ကရား ပုရိသ ကိုစွာနဲ့” ဟု (မဟာဇာက တတ်၌) “ကရား”ပုရိကို တွေ့ရသောကြောင့် ထိစကားကို ယော့ယျအားဖြင့်သာ မှတ်၊ အနည်းငယ်အားဖြင့် ပြုနောင် နှီးကို အပြုသေး၏-ဟုလို့။

ଲୁଟ୍ଟିଯ୍-ଶ୍ରୀ, ଫାତିମେତୀ ଠି ଲ୍ଲିଟି-ଚାର୍ଟର୍‌ଫ୍ରିଡ୍, ଲ୍ଲି ପଢ଼ୁଥା-ବାନ୍ଦା
ବେବେବାକ୍ଷୁରିତି-ଚାର୍ଟର୍‌ଫ୍ରିଡ୍, କ୍ଷୁଣ୍ଣପଦେଵେ-କ୍ଷୁଣ୍ଣପିରିଃବେର୍, ଠିତି-ଗିର୍ଜା
[ଚାର୍ଟର୍ ଶ୍ରୀ ରାମ୍ କୁମାର୍] ଅମିନିଝ-ଶ୍ରୀ, କ୍ଷୁଣ୍ଣପାତାଳିକାରେତି-ଚାର୍ଟର୍‌ଫ୍ରିଡ୍,
ପାତାଳାରେ-ତ ପିରିଃଲାବେର୍, ବାରଲୋପ ହିଲୋପି-ତ୍ରୀବାନ୍ଦ୍ରୀ (ବୋକ୍ସି)
ବାକବାନ୍ଦ୍ରୀ-ବାନ୍ଦ୍ରୀ, ଗନ୍ଧିତି ଗନ୍ଧିତି-ଚାର୍ଚା:ଏର୍: (ଗନ୍ଧାତି-ଯୁଣି) ଲୁଟ୍ଟାପି-
ଲ୍ଲିଚିନ୍, ଆଶ୍ରିତେବାର୍ତ୍ତିର୍ଦ୍ଵେବାନ୍ଦ୍ରୀ ଲୁଟ୍ଟାପିଚକ୍ଷୁଵାଂ-ଶ୍ରୀ, ଫିଲ୍ଡିକ୍ ବେର୍-ଶ୍ରୀ
ରିଯ-ରୈନ୍କ୍ ଗୁରୁ-ଚିନ୍, (ବୁଲ୍ଲିନ୍ ଗନ୍ଧିଗୁରୁ-ଚିନ୍) କ୍ଷୁଣ୍ଣପିରିଃବେର୍
ଅମାତେବେବ୍-ପିରି, ତ କିଟ୍ଟି - ବାନ୍ଦ୍ରୀ, ଗନ୍ଧି ଗନ୍ଧି - ଚାର୍ଚା:ଲାବେର୍, (ଫିଲ୍ଡିକ୍ ପାତାଳାତି - ଫୋର୍ମଲାନ୍ଡର୍ଟାର୍)
ଗନ୍ଧିକ୍ଷାନ୍ତି-ଚାର୍ଚା:ବେବ୍ କିଟିକିଟି-ବାନ୍ଦ୍ରୀ, ଲୁଟ୍ଟାପି-ବାନ୍ଦ୍ରୀ, ବୁଲ୍ଲିନ୍ ଚକ୍ରିର୍ଦ୍ବେବ୍-
କିନ୍, ତାଣି, [କି ଅପିକାଃ ଦ୍ୟା:ବାନ୍ଦ୍ରୀ], -

တထာ၊ က္ခာတိ-၏၊ လူတိ အထွေ၊ မာနပစ္စယော-သည်လည်းကောင်း၊
ဦးအေသာခိုစ်-စွဲ အပြု အစရှိသော အစီအရှင်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောနှီး)
[အာခိုဖြင့် သရလောပါခိုက် ယူ] သော - သည်၊ ဂုဏ်မာနာ - သွားစဉ်၊
ဂဏောတိ-ယူ၏၊ တော-တို့သည်၊ ဂုဏ်မာနာ-သွားကုန်စဉ်၊ (ဂဏောနှီး) လူစွာခို-
သည်၊ ပုရိုသ သဒ္ဓသမ်း-၏၊ သာ-တို့ သတို့သမီးသည်၊ ဂုဏ်မာနာ-သွားစဉ်၊
တာ-တို့သည်၊ ဂုဏ်မာနာယော-သွားကုန်စဉ်၊ လူစွာခို ကညာသဒ္ဓသမ်း၊ တံ-
ထိုစိတ်သည်၊ ဂုဏ်မာန်-သွားစဉ်၊ ဂုဏ်မာနာန်၊ လူစွာခို စိတ္တသဒ္ဓသမ်း။

ଗ୍ରୀବାତି-ଝୁବାଅପଣି। ଲୁହି ଆହ୍ଵେ, ଆହ୍ଵେଫୋପାଦିକି ହାତେଥିଗମ୍ଭକି
ତି-ଝାରିଫିରିନ୍ଦି। ଗମ୍ଭକି-କୁ ମାଫପଢ଼ିଯୋ-ଯାଏନ୍ତି। ହାତିଗମ୍ଭକି ଯୋତି-

“သေ၊ ပုရိသေ” လေ၊ ကဏ္ဍတိ—ကန္တာဘိဂိတ်ထုံးဝင် ရပ်များသည် သူတိဂိုလ်တိုင် ပစာနှာဖြစ်ဖြင့် ရှိခဲ့၏။ “သေ၊ ပုရိသေ” ကဲသို့ ရွှေက ပစာနှာကတ္ထားက ရှိတတ်၏။ မိမိတို့မှာက်၍လည်း “ကဏ္ဍတိ” ကဲသို့ ပစာနှာကြောယ် ရှိတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကါယာ ဖြစ်သော်လည်း သူတို့၏ညွှန်းပစာနှာ မဖြစ်စေရ၊ ပစာနှာ ကတ္ထား က ကြောယ်တို့ကို လိုက်စေ၍လည်းကောင်း၊ ထည့်၍လည်းကောင်း စပ်ရသည်။ “ကန္တာဘိ အန္တ”ဟု အနက်ပြခြင်းကား ကတ္ထားအနက်ကိုသာ ပြခြင်းတည်း။ “ကန္တန္တာ-သွား၏”ဟု အဆုံးသတ် ပစာနှာကြောယ် ဖြစ်စေလိုခြင်း မဟုတ်။ [“သွားစွိုး”ဟု ပေးရနှုန်းလည်း အနာဂတ်မဟုတ်၊ လက္ခဏာအနက်သာ၊ ရပ်စံပုံမှာ နှစ်အတိုင်းပင်။]

အတ္ထနာ ပေါ့၊ မာနပစ္စယော— ဝတ္ထမာနဲ့ မာနစွဲသတ်ဖြင့် ဝတ္ထမာနဲ့အက်ကို
မာနပစ္စည်းသက်၊ ထို မာန ပစ္စည်းသည် ဘော ကံ ကတ္ထား အက် ၃ ပါ့၌ လျှို့ပါး
ဖွယ် ရှိလေသာ ဝတ္ထဗျာ နှပါတီကာ သဒ္ဓပွဲတိပစ္စီ-ဟူသော ပရီဘာသာနှင့်အညီ ကံ
အက်ကို ဆိုလိုသောကြောင့် အတ္ထနာ ပေါ့၊ ကမ္မာနဲ့သတ်ဖြင့် ကံအက်ကိုသက်-ဟု
ကံအက်ကို တော်ဘတ်သတ်ပုံကဲသိ အကျယ်ဆိုစေလိုသည်။

သုတေသနိုင်၊ ယပစ္စယော-သက်၊ ကြုဝဏ္ဏာဂမော ဝါတိ-သုတေသနိုင်၊ ကြာကာ ရာဂမော-လာ၊ စွာအေသာ-ပြု၊ သော-ထိုလမ်းကို၊ တေန-ထိုသူသည်၊ ဂို့ယမာနာနာ-သွားအပ်သော်၊ သာ(ပိတိ)-ထို ခရီးသို့၊ ဂို့ယမာနာ-သွားအပ် သော်၊ တံ(နကရဲ)-ထိုမြို့သို့၊ ဂို့ယမာနာ-သွားအပ်သော်၊ စွာအေသာဘဝေ- စွာအပြုမရှိရာ၌၊ ပုံစွဲပွားတိ-သုတေသနိုင်၊ ယကာရသု-ယ၏၊ မကာရော- မ အကွဲရာပြု၊ ဓမ္မာ-တရားသည်၊ ဝါ-ကို၊ အမိုကမ္မာနာ-သို့အပ်သော်၊ ဟိုတာယ-စီးပွားအလိုင့်၊ ဘဝတိ၊ အမိုကမ္မာနာ-သော်၊ (ကြုံ့လိုန်၊ ကညာဒို့) အမိုကမ္မာနာ-သော်၊ (နပုလိုန်၊ စီးပွား)။

တထာ၊ မဟ-ပူဇော်၊ မဟတိ-ပူဇော်တတ်၏၊ ကြုတိ မဟံ မဟန္တာ- မည်၏၊ မဟတိ မဟန္တိ-ပူဇော်သော မိန်းမ၊ မဟံ မဟန္တိ-ပူဇော်သော စိတ်၊ မဟ မာနာ-ပူဇော်သော ယောကျား၊ ပေ၊ ကမ္မာန့်-၌၊ ယမ့် ပေ၊ မိ ကြုတိ- သုတေသနိုင်၊ ဓာတ္ထန္တသု-သော၊ အကာရသု-၏၊ ဤကာရော-ပြု၊ မဟိုယမာ နာ-ပူဇော်အပ်သော ယောကျား၊ မဟိုယမာနာ-မိန်းမ၊ မဟိုယမာနာ-စိတ်။ [နောက်၌ လိုန်အလိုင် “ယောကျား၊ မိန်းမ၊ စိတ်”ဟု ပေး။]

စံ၊ စရတိ-လှည့်လည်တတ်၏၊ ကြုတိ၊ စရု-မည်၏၊ စရု-လှည့်လည် သော ယောကျား၊ စရို-မ၊ စရွှေ့-စိတ်၊ စရမာနာ-ကျား၊ စရိုယမာနာ- လှည့်လည်အပ်သော လမ်း၊ ပစတိတိ ပစ်၊ ပစတိ ပစွှေ့-မ၊ ပစွှေ့-စိတ်၊ ပစမာနာ-ချက်တတ်သော ယောကျား၊ ပစ္စမာနာ-ချက်အပ်သော ထမင်း၊ တသုစဝ်၊ ကြုံ့သို့နာ-ဖြင့်၊ စဝရှိ-စဝင်ပြု၊ ဒီးတွေ့-လာ၊ [ပစ္စမာနာ၊ ပစိုယမာနာ ဟု ပါ၌ပျက်သည်။]

ဘူ-သွောယ်၊ ပေ၊ အပစ္စယ ဂုဒ္ဓိ အဝါဒသာဒီ-အပစ္စည်း၊ ဂုဒ္ဓိ၊ အဝ အပြု အစရိုသော အစီအရှင်သည်၊ (ဟောတို့) သော ဘဝ ဘဝန္တာ-ထို အရှင်သည်၊ ကြုံ့ပစ္စယော-သက်၊ ဘဝတော ဘောတောတိ- သုတေသနိုင်၊ ဘောတောအေသာ-ပြု၊ ဘောတိ-အရှင်မသည်၊ ဘောတိ၊ ဘောတိ ယော-တို့သည်၊ နုံ့သကေ-၌၊ ဘဝ ဘဝတိ-အရှင် စိတ်သည်၊ ဘဝန္တာနိ- တို့သည်၊ အဘိုဘဝမာနာ-လွမ်းမိုးသူ၊ ဘဝ-ဘောအနက်၌၊ ဘူယမာနာ- ဖြစ်ခြင်း၊ ကမ္မာန့်-၌၊ အဘိုဘူယမာနာ-လွမ်းမိုးအပ်သူ။

ဧရ-ဝယောဟာနိမ့်၊ ဧရမရနာနှစ်ဦးနာ-အစရိုသောသုတေသနိုင်၊ ဒီရ ဒီယာ အသာ-တို့သည်၊ (ဟောနို့) ဒီရတိ-ဓမ္မာမြေး၏၊ ကြုတိ အတွေ့၊ ဒီရုံ၊ ဒီရို့၊

မီရန္တံ-မည်၏၊ [၃ လိန် အစဉ်ရှိရမည်၊ အချို့ဖြွဲ "မီရန္တံ"ကျသည်။] မီရမာ
နော-ဆွေးမြှုံသူ၊ မီရယ်မာနော-ဆွေးမြှုံအပ်သူ၊ မီယံ-ဆွေးမြှုံသူ၊
မီယန္တံ-ဆွေးမြှုံမှ၊ မီယန္တံ-ဆွေးမြှုံသာစိတ်၊ [ကွစ်ဓာတုဖြင့် ယ တစ်လုံး
ချေဖို့ရန် ရေမရာန် သုတေသုံးပြခဲ့သည်။] မီယမာနော-သူ၊ မီယျမာနောဝါ-
လည်း ရှိ၏၊ [ယ ဒွေဘောလည်း ရှိသည်-ဟူလို့၊ မီရိယမာနောဝါကား
ပါ၍ပျက်။] မရ-ပါကစာဂေး၊ ကွစ်ဓာတုတျာဒိနာ-ကွစ်ဓာတု အစရှိသော
သုတေဖြင့်၊ အကသာ ယကာရသာ-ကို၊ လောပါ-ချေ၊ မရတိတိ မီယံ မီယန္တံ
(၃ လိန်)၊ မီယမာနော မီယျမာနော-သေသူ၊ [နောက်ရပ်၌ ယတစ်လုံးမကျုံ။]
မရုံ-သေသူ၊ မရန္တံ-မ၊ မရန္တံ-စိတ်၊ မရမာနော-သေသူ၊ မရိယမာနော-
သေအပ်သူ။

လဘံ-ရသူ၊ ပေါ့ လဘာမာနော-ရသူ၊ လူဗုမာနော-ရအပ်သော တရား၊
[လဘာ+ယ+မာနာ] ဝဟံ-ဆောင်သူ၊ ပေါ့ ဝယုမာနော-ဆောင်အပ်သူ၊ ဝါ-
မျှာအပ်သူ၊ ကူသုယမှန် မဇွဲ့ ဇွဲ့ဝါတိ-ဖြင့်၊ ဇွဲ့ဒေသော-ပြု၊ ပေါ့
ကူစွဲမာနော-အလိုရှိသူ၊ ကူစွဲယမာနော-အလိုရှိအပ်သူ၊ ကူသုမာနော-အလို
ရှိအပ်သူ၊ [ယကို ပုဇွဲရပ်ပြု။] ဒီသသာ ပေါ့ ဒက္ခာဝါတိ-သုတေဖြင့်၊ ပသာ
ဒီသာ ဒက္ခာဒေသာ-တို့သည်၊ (ဟောနှိုး) ပသုမာနော-မြင်သူ၊ ပသီယမာ
နော-မြင်အပ်သူ။ [ဝိပသီယမာနော-အထူးရှုအပ်သူ "လည်း ရှိ၏။] ဒီသာ
မာနော ဒီသာဇွဲ့-မြင်အပ်သူ၊ မန္တသု-မန္တ၏၊ အန္တဒေသော-အန္တပြု။
[ဒီသာပြုရာ၌ ကမ္မာရပ်သာတည်း၊ တို့ကြောင့် အန္တကို မန္တပြုရသည်၊ ကွစ်
ဓာတုဖြင့် ယပစ္စည်းကို ချေ] ဒီသံ-မြင်အပ်သော ယောကျား၊ ဒီသုန္တံ-မ၊
ဒီသုန္တံ-စိတ်၊ ဒက္ခာ-မြင်တတ်သော ယောကျား၊ ဒက္ခာ-မ၊ ဒက္ခာ-စိတ်၊
ဒက္ခာမာနော-မြင်သူ၊ ဒက္ခာယမာနော-မြင်အပ်သူ၊ ကူစွဲ့ဒီ။ [အာဒီဖြင့်
အဝှုံးက ဘူဝါဒီဟု အာရာတုံးပြခဲ့သော ဓာတ်များကို ယူ၊ ကြိုတွင် အဝှုံးက
ဘူဝါဒီဓာတ်စံ ပြီးပြီ။]

တုဒ-ဗျထနော ပေါ့ တုဒမာနော-ထိုးဆွဲသူ၊ တုဇ္ဇာမာနော-ထိုးဆွဲအပ်သူ၊
ပဝိသတိတိ ပေါ့ ပဝိသမာနော-ဝင်သူ၊ ပဝိသီယမာနော-ဝင်အပ်သူ၊ ကူစွဲ့ဒီ။
[ဤတွင် တုဒါဒီဓာတ် ကုန်သည်၊ အာဒီဖြင့် အာရာတုံးပြခဲ့သော တုဒါဒီ
ဓာတ်ကို ယူ။]

ဟူ၊ ဘူး-သတ္တာယံ၊ အပစ္စယလောပါ-အပစ္စည်းချေ၊ [လောပဇ္ဇာဇ္ဇာ
မကရောဖြင့် ချေ၊ "အပစ္စ ဂုဒ္ဓံ လောပါ" ဟု တစ်ချို့မှရှိ၏၊ မကောင်း။]
ပဟောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ ကူတိ ပဟောဇွဲ့၊ နှီးနှီး-မည်၏၊ တော့-တို့သူသည်။

ပဟ္မယမာန်-စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ [“ယဏ္ဍာဏာ နာနိုဒ္ဓဘီလူ ဂုဒ္ဓန”ဟု ဆိုခဲ့သော ကြောင့် ယနေ့သားရှုံး ဂုဒ္ဓ မပြရ၊ သီဗ္ဗမာတိုင်း “ပဟ္မယမာန်”သာ ပါ၌ မှန်။] သေတိ-အိပ်၏၊ ပေါ့ သေမာနော-အိပ်သူ၊ [ဇုဒ္ဓပြု၊ အပစ္စည်းကို လောပလွှာတဲ့၊ မကားရောဖြင့် ချော့] ပေါ့ သယာနောဝါ-လည်းရှိ၏၊ မာနသု-မာန၏၊ အာနော-အာနပြု၊ [ဇုစ်ဓာတုဖြင့်ပြု၊ အနာဂတ်ဟောရှုံးမှု သေသေ သန္တုဖြင့် အာနသက်။] အတိသီယမာနော-လွှှာအောင် အိပ်အပ်သူ။

အသ-သဗ္ဗာဝေ-ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ သဗ္ဗာတ္ထာ ပေါ့ လောပေါ့စာတိ-
သုတိဖြင့်၊ အကာရသု-အ ကို လောပေါ့-ချော အတ္ထိ-ရှိ၏၊ လူတိ၊ သံ၊
သန္တာ-၏၊ [“အတ္ထိတိ သံ၊ သန္တာ”သီမှု] သတိ၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော
မိန့်မ၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော အမျိုး၊ [သံ-လည်း ရှိကောင်း၏။] သမာနာ-
ထင်ရှားရှိသူ၊ သမာနာ-မ၊ သမာနာ-စိတ်၊ ဌာ-ဂတိနိဝတ္ထိမို့၊ ဝါတိ ဝတ္ထုမာနော၊
[တစ်ချို့စာ၌ “ဌာနေ”ဟု အပိုပါတတ်၏။] ဌာ တိဇ္ဒာတိ-သုတိဖြင့်၊
တိဇ္ဒာအသော-ပြု၊ တိဋ္ဌံ-ရပ်တည်သူ၊ ပေါ့ တိဇ္ဒုမာနော-သူ၊ တိဋ္ဌံသာဝေ-
တိဋ္ဌံမပြုရာ၌၊ ကွဲစိဓာတုတုဘဒ်နာ-ဖြင့်၊ ဌာတောာ-ဌာဓာတ်မှနောက်၌၊
ဟကာရာဂမော-ဟလာ၊ ရသုတ္ထာ-လည်းပြု၊ ဥပဋ္ဌံဟံ-လုပ်ကျွေးသူ၊ ပေါ့
ဥပဋ္ဌံဟမာနော-သူ၊ တေနံ-ထိသုသည်၊ ဒိုယမာနံ-တည်ခြင်း၊ ဥပဋ္ဌံယမာနံ
ဟု-ဥပဋ္ဌံတတ်သည်] ဥပဋ္ဌံယမာနော ဥပဋ္ဌံဟံယမာနော-လုပ်ကျွေးအပ်သူ၊
[အချို့စာ၌ “ဟိုကျသည်”] ပါ-ပါကော ပေါ့ ပိယမာနော-သောက်အပ်သော
အရသာ၊ ပိယမာနော-သောက်အပ်သော ယာရှု၊ [တစ်ချို့စာ၌ ကျသည်] ပိယမာနံ-
သောက်အပ်သော ရော (“၃ လိန်”) လူစွာဒီ၊ [အာမိဖြင့် အာချာတ်၌]
ပြခဲ့သော ဟုဝါဒီဓာတ်စုကို ယူ၊ ဤတွင် ဟုဝါဒီ ပြီးပြီ။]

ហុ-ៗនឹវាជន ហាម្បច្ចាតិទិន្នន័យ ។ អបពួយ-ក្រុង! បុរោធគិយ-វីដី! [តាម្យាព័ត៌ម្ធាទិកិត្ត-វីដី] សិរាណិជិ-ទេសេវាំនាទរឿនោះ អាតិអារុណ ឈុល្យ ។ (ហោរាតិ) ខ្លោរាតិ-បុឡេនិំ! នាគាតិ ឬបុ ឬហាថិ-មុលុនិំ! ឬហាមាផ្ទោរ-បុឡេនិំវូ! [និ-រីនិ ឬកោគ់៖] ហុយមាប្រាក់-បុឡេនិំបំបុរិ! [“ឯហាយមាប្រាក់” ហុ ឬតូចបុរិវីល្យ! “កម្បុ កម្បុធមាតុពុក្រិនុ ទិយោរ, ហុយពេរ” ហុ តាម្យាព័ត៌ម្ធាទិកិត្ត សិរាណិជិទិន្នន័យ ក្រុង “ហុយមាប្រាក់” ហុ វិមុនាគាតិំ៖ កោគ់៖ ឈុល្យ] ៩៦, ឬហ៊-ឯក្រិន្ធ ឬបុ ឬហ៊ិយមាប្រាក់-ឯក្រិន្ធបំបុរិ! ៩៧ ឬហោរាតិ ឬបុ ៩៨ មាប្រាក់ - ឬបុ ឬ សិរាណិជិទិន្នន័យ - ទេសេវាំ មិចិត្តរានិំ! ៩៩ ឬក្រិន្ធ - ក្រុង!

ଓଟ୍ଟୋ-ବେଳେବୁ । ତେବେ ଓକ୍ତି-ବେଳେବୁରେଣୁକାଳମୁହଁଃ । କିମ୍ବାଲାକ୍ଷେତ୍ର-ବେଳେବୁରେଣୁକାଳମୁହଁଃ । କ୍ରୂର୍ଯ୍ୟକୁଣ୍ଡଳୀରେଣୁକାଳମୁହଁଃ ।

ရုခို-အာဝရကျေ၊ ရုစာဒီတော် နိဂုဟိုတ် ပုံဗ္ဗာတိ-ဖြင့်၊ အပစ္စယ နိဂုဟိုတ် ဂမော-အ ပစ္စည်းသက်၊ နိဂုဟိုတ်လည်းလာ၊ ရုနှဲတိတိ၊ ပေါ့၊ ရုနှဲမှာနော့၊ [သို့၌ “ရုဏ္ဏမှာနော့-ပိတ်ဆိုအပ်သူ”ဟု ရှိသေး၏။] ဘုရားတိတိ၊ ပေါ့၊ ဘုရားမှာနော့၊ [သို့မျှ၌ “ဘုရားမှာနော့-စားအပ်သော ထမင်း”ဟု ရှိသေး၏။] လူစွာဒီ။ [အာဒီဖြင့် ရုစာဒီဓာတ်စကို ယူ။]

ဒီဂု-ကိုဗြာယ်၊ ပေါ့ တထာကတ္ထရိစာတိ-သုတေဖြင့်၊ ပုံမှန်ရပဲတွဲ-ပြု၊ ဗုံးချွေ-
လလည်းပြု၊ [ဒီဂုဓတ်၌ တသုစဝ်ဂုသုတ်ကဲ့သို့ ဓမ္မတွေနှင့်တကွ ယကို ဝပြု၊
ဒွေဘောလာ၊ ၂၂ လုံးပြုမှ "ဓမ္မတွေသု ဝကာရဇ္ဇာ" စသည်ဖြင့် ဒီဇိုင်း
တွက်ပြခဲ့သော အစဉ်နှင့် ညီမည်၊ ဤပုံမှန်ရပဲတွဲကို စဉ်းစားသင့်သည်]၊
ဒီဇိုင်း-ပျော်မြှုံးတတ်၏၊ ပေါ့ ဒီဇိုင်မှန်ရပဲ-သိတတ်၏၊ ကူတိ၊
["ဗုဏ္ဏုံး ပုံမှန်ရပဲန္တာ-မည်၏၊ သီမှုပါသည်"] ပုံမှန်ရပဲ-သီသု၊ စဝ်ဂုဒေသာ-
စဝ်ပြု၊ [တထာကတ္ထရိစာ-ဖြင့် ဓမ္မတွေနှင့်တကွ ယကို စဝ် ပျပြု-ဟူလို့]၊
နော-ပါတုဘာဝေ၊ နောဒီနမှာတိယောဂိုဘာဂေနာ-ဖြင့်၊ အာတွဲ-အာပြု၊
အယတိ-ဖြစ်စတ်၏၊ ကူတိ အယ်-မည်၏၊ အယမှန်ရပဲ-ဖြစ်သူ၊ အညာ
မှန်ရပဲ-ရွေးဖျားအပ်သူ၊ [ဒီဝါဒီ ပြီးပြီ။]

ကိုယာဒီတော့-ကိုယာဒီလတ်တို့မှ နောက်၌၊ နာ-နာ ပစ္စည်းသက်၊ ရုသုတ္တံ-ပြု၊ [နှကို အပြု] ကိုထာတိ ပေါ့၊ ကိုကျမှနော့-ဝယ်သူ၊ ကိုယ်မှနော့-ဝယ်အပ်သူ၊ ပိန့်စိနာတိ ပေါ့၊ ပိန့်စိယ်မှနော့-ဆုံးပြတ်အပ်သော တရား၊ [စိုက်တ်သက်သက်ဖြင့် “စိန့်-စိသူ၊ စိယ်မှနော့-စိအပ်သော အရာ” ဟု သိမှုရှိသေး၏၊] အနာတိတိ အန် အန်မှနော့-သိသူ၊ အဒေသော-အပြု၊ [ဉာသု ဇာအဲဖြင့် ပြု၊] ဉာယ်မှနော့ - သိအပ်သော တရား၊

[အယမာနော-ဟု ပါ၌ပျက်သည်။] ဂဏ္ဍာတိတိ ဂဏ္ဍာ၊ ဂဏ္ဍာမာနော-
ယူတတ်သူ၊ ဂယ့်မာနော-ယူအပ်သော ပစ္စည်း။ [ကိယာဒိဂိုက်း ပြီးပြီ။]

ကရ-ကရရော၊ ပေ၊ တသု-ထိုဗြိ၏၊ [ဥဇ္ဈား စပ်။] ဝါတိ အခိကိစ္စ၊
ဥဇ္ဈာမောကာရောတိ-သတ်ဖြင့်၊ ဥဇ္ဈာ-ဥ ပြု၊ ကရသာ ကာရောစာတိ-ဖြင့်၊
အကာရသာ-၏၊ ဥကာရော-ပြု၊ ယဝကာရာ စာတိ-ဖြင့်၊ သရေးကြောင့်၊
ဥကာရသာ-၏၊ ဝတ္ထံ-၀ ပြု၊ ခီးတွဲ၊ [သီမျှ “ခီးတွဲ-ဒေသော်ပြုပြီးသော်” ဟု
ရှိ။] ဗောဝသာတိ-ဟူသော စကားအရ၊ ဗကာရွှေယဉ်-၂ ၂ လုံးလည်းပြု၊
ပေ၊ သော-သည်၊ ကုံး ကုံးအော်-ပြုစုံ။ ကုံးတိ ကုံးအိုး-မ၊ ကုံးအိုး-အမျိုး၊
ဥဇ္ဈာဘာဝေ-ဥ အဖြစ် မရှိရှု၍၊ ကုံး-ကို၊ ကရောအော်-ပြုသူ၊ ပေ၊ ကရောနှင့်၊
မာနော-မာန်ပစ္စည်း၌၊ ဥဇ္ဈာဒ်-ဥ ၂ ၂ ခုအပေါင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ [က၏
အကို ဦး၊ ဥပစ္စည်းကို ဦး၊ ဤ၏ ၂၁၈၇ ဆုံးသည်။] ကရမာနော-ပြုသော
ယောကျုံး၊ ကရမာနာနာ-မိမိုးမ၊ [အချို့စာကျေသည်။] ကရမာန်-အမျိုး၊
ကုံးအော်-လည်းရှိ၏၊ [“သယာနော”တုန်းကကဲ့သို့ မာနကို သတ်ကြီးဖြင့်
အာနပြု။] ကမ္မနိုး၊ ကယိုရမာနော-ပြုအပ်သူ၊ [ရှုနှင့် ယ ရှုံးနောက်ပြန်။]
ကရိယမာနောဝါ-လည်းရှိ၏၊ လူစွားခိုး။ [အာဒိဖြင့် တနာဒိ အားလုံးယူ၊
တနာဒိ ပြီးပြီ။]

စရ-ထောယျ၊ စရာဒိတော့-စရာဒိဓတ်မ နောက်၍၊ ကေ ကယာ-ကေ၊
ကယာပစ္စည်းတိုးသည်၊ (ဟောနှင့်)၊ စောရောတိတိ ပေ၊ စောရောနှင့်၊ စောရယ်-
ခိုးသူယောကျုံး၊ စောရယ်-မ၊ (ကစ္စတိ ကဲ့သို့ ပြီးစော) စောရယ်-အမျိုး၊
စောရယာမာနော-ခိုးသူ၊ စောရိယမာနော-ခိုးအပ်သော ပစ္စည်း၊ ပါလေတိတိ
ပေ၊ ပါလိယမာနော-စောင့်ရှုံးကိုအပ်သူ၊ လူစွားခိုး။ [အာဒိဖြင့် စရာဒိ
ဓတ်စကို ယူ၊ ဤတွင် စရာဒိရပ်များ ပြီးပြီ။]

ကာရိတေ-ကာရိတ် ယုံးရှုံး၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘာဝတိ-ဖြစ်စေတတ်
၏၊ လူတိ ဘာဝေအော်-မည်၏၊ ဘာဝေနှင့်-ဖြစ်စေသော မိန်းမ၊ ဘာဝေနှင့်
ပေ၊ ကာရေတိတိ ကာရေအော်၊ ပေ၊ ကာရာပီယမာနော-ပြုစေအပ်သူ၊
လူစွားခိုး။ [အာဒိဖြင့် ကာရိတ်ယုံးရာ ဓတ်စကို ယူ၊ ဤတွင် ကာရိဟန်
ဓတ်စကိုဖြစ်၍ မာနှစ် ပစ္စယန္တန်ယ ပြီးပြီ။] ဝတ္ထာန ကာလိုက မာနှစ်
ပစ္စယန္တန်ယော-ဝတ္ထာနန် ကာလရှိသော မာနအန္တပစ္စည်း အဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့
ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိုင်တော့)။

ကာလေတိ အမိကာရော။

ငြေ။ ဘဝိသုတိ ပေါ့ ဖိတ်။ ॥[တသီလာဒီသု သုတ်ဖြင့် သက် သော ထိပစ္စည်းသည် ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်သောကြောင့် အနာဂတ်သက် သက်ကို ပြလို၍ ဤသုတ်၌ ထိပစ္စည်းကို အားထုတ်ပြန်သည်။] ဘဝိသုတိ ကာလေ-အနာဂတ် ကာလကို၊ ဂမ္မမာနေ-သော် ပေါ့ စာကာရာ-တာအနုပ် တို့သည်၊ ဂုဏ်တွေ-ဂုဏ်ပြုရဲငြိုင်း အကျိုးရှိကုန်၏၊ အသု-တို့သူ၏၊ အာယတိ-နောင်အပါ၌၊ ဂမန်-သွားခြင်းဟူသော၊ သီလံ-အလေ့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ လူတိ အထွေ-ဤအနက်၌၊ ထို-ထိပစ္စည်းသက်၊ ဂုဒ္ဓံ က လောပါ-ဂုဏ်ပြုခြင်း၊ က ချေခြင်းတို့သည်၊ (ဟောနှင့်) ဂါမိ-သွားလတဲ့လေ့ရှိသုသည်၊ ဂါမိ နော-တို့သည်၊ [ဒဏ္ဍာကဲသို့ စဉ်။] အကါမိ-လာလတဲ့လေ့ရှိသော၊ ကာလော-အခါ၊ [“အာယတိ အာဂမန် ယသာတိ အာဂါမိ”ဟု ပြု၍ “ကာလ”ကို အဘိမေယျကောက်ပါ-ဟန့်လို့၊ “အာဂါမိကာလ” ဟု ရှိသည်ကား ပါ၌ ပျက်။]

ယိတ်ပစ္စယေး၌၊ ဂွိစာတုတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ယ လောပါ-ယ ကိုချေ၊ ဂါမိ-ရွာသို့၊ ဂါမိ-သွားလတဲ့လေ့ရှိသုသည်၊ ဂါမိ၊ ဂါမယာ-တို့သည်၊ [အရိုကဲသို့ လူကာရွှေ ထုံးစံအတိုင်း ရပ်ရှိရမည်၊ စာပျက်၏။] ဘဇ်-သေဝါယံ၊ အသု-တို့သူ၏၊ အာယတိ-၌၊ ဘမိတဲ့-မိုးဝဆည်းကပ်ခြင်းငှာ၊ သီလံ အတ္ထိ လူတိ ဘာမိ၊ ဘာမိ-ဘာမိ၊ ဘာမိမည်၏၊ [ထိုး၊ ယိုင် ပုံစံ အစဉ်အတိုင်း ရှိရေး၊] က ကောကွဲ့ စဇာတိ ယောဂိုဘာဂေန-ဖြင့်၊ နိသေစနတော့-ကြောင့်၊ သ စဇာန် ကဂါနုပန္တ္တိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဂတ္ထံ့-ဂအဖြစ်သည်၊ န ဘဝတိ။

သု-ဂတိမို၊ ကာရိတော့-ကာရိတ်မည်သော ကာနုပန္တ္တိ ပစ္စည်းကြောင့်၊ ဂုဒ္ဓံ-ဂုဏ်ပြု၊ အဝါဒသောစံ-လည်းပြု၊ အသု-တို့အရာ၏၊ အာယတိ၊ ပသာဝိတဲ့-ယိုစီးခြင်းငှာ၊ [ပသိတဲ့ ရှိလျှင် ပါ၌ပျက်။] သီလံ အတ္ထိ လူတိ ပသာဝိ၊ ပသာဝိ-မည်၏၊ အသု-တို့အရာ၏၊ အာယတိ၊ ပဋိနှံ-တည်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ လူတိ ပဋိနှံယို ပဋိနှံယို-၏၊ [“ပတိဋ္ဌယို+ပတိဋ္ဌယိုယို”ဟုလည်း ရှိ၏။] အာကာရွှေနှင့်မာယာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာယာဒေသော-ပြု။

ဘဝိသုတိတိ အမိကာရော။

ငြေ။ **ကြိယာယံ အွေတော်။** ॥**ကြိယာယံ-ကြိယာဟူသော အကျိုးရှိသော၊ ကြိယာယံ-အကြောင်းကြိယာကို၊ ဂမ္မမာနာယံ-သော်၊ ဘဝိသုတိကာလေ-အနာဂတ်ကာလျှော့၊ စာတူဟို အွေ့တဲ့ လူတိ ဒေါ် ပစ္စယာ**

ဟောနှင့်၊ ကျွမ်း-ကျွဲပစ္စည်း၏၊ ထာလောပ ဂုဒ္ဓိ အကာဒေသာ-ကိုအနုပ်နဲ့ ချေခြင်း၊ ဂုဒ္ဓိ၊ အကအပြုတို့သည်၊ (ဟောနှင့်) ကရိယံ-ပြုအံ့ဟု ကြော်၊ ဝဇ်တိ-သွား၏၊ လူတိ-ဤအနုက်၏၊ ကာရကော ဝဇ်တိ-ကာရကော ဝဇ်တိ ဟု ဖြစ်၏။ [ကာရကော-ပြုအံ့ဟု ကြော်၊ ဝဇ်တိ-၏။]

တဗုံး-တဗုံပစ္စည်း၏၊ ကရသံ စတ္တား-တဗုံသို့တိ-သုတ်ဖြင့်၊ တကာရော-တပြု၊ သေသံ-ကြော်-သေသာ အစီအရင်သည်၊ ကတ္တာသမံ-ကတ္တာသုဒ္ဓါန့် တူ၏၊ [ဤပုဒ်ကိုယ်တိုင်က “ကတ္တာ”သုဒ္ဓါဖြစ်နေသောကြောင့် “ကတ္တာသုမံ” ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ သတ္တာပုဒ်နှင့် ရပ်ပြီးပဲ ရပ်စဉ်ပဲ တူသောကြောင့် “သတ္တာသုမံ”ရှိပျော် ကောင်းမည်။] ကတ္တာ-ပြုလတ်(ဖြစ်၍)၊ ဝဇ်တိ-သွား၏၊ ကတ္တား-ပြုခြင်း-ထာ၊ ဝါ-ပြုဖို့ရာ၊ ဝဇ်တိ-၏၊ လူတိ အထွော-အနုက်။

စံ၊ ပစိသံ-ချက်အံ့ဟု ကြော်၊ ဝဇ်တိ၊ လူတိ-ဤအနုက်၏၊ ပါစကော ဝဇ်တိ-ဟု ဖြစ်၏၊ ပစိတာ-ချက်အံ့ဟု ကြော်၊ ဝဇ်တိ၊ ဘုံးသံ-စားအံ့ဟု ကြော်၊ ဝဇ်တိ၊ လူတိ-ဤအနုက်၏၊ ဘုံးကော ဝဇ်တိ-ဟု ဖြစ်၏၊ သောတ္တာ-စားအံ့ဟု ကြော်၊ ဝဇ်တိ၊ လူစွာဒီ။

ဒေ။ ကမ္မနီ ထော်။ ॥ကမ္မနီသို့-ကံပုဒ်ဟူသော၊ ဥပပဒေ-အနီးပုဒ် သည်၊ (သတိ-သော်) ဘရိယံတိကာလေ ကာပစ္စယော ဟောတိ၊ ထာ လောပ ဂုဒ္ဓိ-က အနုပ်နဲ့ချေခြင်း၊ ဂုဒ္ဓိအပြုတို့သည်၊ (ဟောနှင့်) နာရုံ-ဖြို့ကို ကရိယံ-ပြု၊ လူတိ-ဤသို့ ကြော်၊ နာရကာရော-ဖြို့ကို ပြုအံ့ဟု ကြော်၊ ဝဇ်တိ-၏။

ဒေ။ ကြိယာယ် ကြိယာလွှာယ်—“ကရိယံ ဝဇ်တိ”သည် “ကာရကော ဝဇ်တိ”၏ အနုက်ပြဝါကျတည်း၊ ဝိရှိယ်မဟုတ်၊ ကရိယံ၌ သံလည်း ဥဇ္ဈမပုရိသ် အနာဂတ် ဝိဘတ်၏ သံတည်း၊ “ကာရကော ဝဇ်တိ”သာ ဤသုတ်၏ ပုံစံ၊ ဤ၌ ကြိယာယ် ဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရည်ရွယ်ချက် အကျိုးတည်း ထို့ကြောင့် “ကာရကော ဝဇ်တိ”၏ သွားသွားသည် တစ်စုံတစ်စုံကို ပြုအံ့ဟု ရည်ရွယ်ချက်ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ “ကာရကာ”အရ ပြုလပ်ခြင်းဟူသော အကျိုးရှိသော သွားမည်ဟူသော အကြောင်း ဝနေကြိယာကို သိအပ်သော် ကရာဇာတ်နောင် ကျွဲပစ္စည်းသက်၍ “ကာရကော”ဟု ဖြစ်၏၊ [ကတ္တာ ဝဇ်တိ သာ၌၌လည်း ဤသို့ ကြိယာလည်း နှုံးကြိယာလည်း ဖြစ်ပုံကို သိလေ၊ ချက်မည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်-စားမည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်တို့သည်။ ထိုကြိယာလွှာရှိသော ဝနေ ကြိယာကို သိအပ်သော ကျွဲ-တဲ့ ဟွောည်းသက်။ ကြိုင်းသောမှတ်ဖွယ်ကို ကန္တည်းဘာသာဏီကာ မှာ ရာ။]

ဒေ။ ဤသုတ်၌လည်း “ကြိယာယ် ကြိယာလွှာယ်”ကို (ကလာပ၌) လိုက်စေ၏၊ ထို့ကြောင့် “နာရုံ ကရိယံတိတိ” စသော သံဟိုင်းမှသည် မကောင်း၊ မြန်မာမှရှိတိုင်းက

လူ-ဆောင်-ဖြတ်ခြင်း၏...၏၊ (မြန်မာမှု၏ မပါ၊ သိမှု၏ ပါသည်) သာလို-
သလေးပင်ကို၊ လဝိသံ-ရိတ်အဲ၊ လူတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သာလိုလာဝါ-
သလေးပင်ကို ရိတ်အဲဟု ကြံ၍၊ ၀၉တော်၊ ၁၀-ပီဒေသနာနေး-မျိုးနေ့ကို စိတ်ပျိုး
ခြင်း၏...၏၊ ဓမ္မုံ-စပါးကို၊ ဝဝိသံ-စိတ်ပျိုးအဲ၊ လူတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဓမ္မုံ
ဝါပေါ်-စပါးကို စိတ်ပျိုးအဲဟု ကြံ၍၊ ၀၉တော်၊ ဘောဂံ-စည်းစိမ်ကို၊ ဒီဝိသံ-
ပေးအဲ၊ လူတိ-၍၊ ဘောဂဒါယော-စည်းစိမ်ကို ပေးအဲဟု ကြံ၍၊ ၀၉တော်၊
သိန္တံ-သမုဒ္ဒရာရောကို၊ ပိဝိသံ-သောက်အဲ၊ လူတိ-၍၊ သိန္တပါယော-သမုဒ္ဒရာ
ရောကို သောက်အဲဟု ကြံ၍၊ ၀၉တော်၊ လူစွာဒီ။

ကမ္မန္ဒတိ ဝတ္ထဘေး...

ଟ୍ରେଳୀ କେବେବୁଣ୍ଡି ମାନ୍ଦାନ୍ତା॥ ॥ଗଢ଼ିବ୍ରିୟ ଉପବଳେ (ଯତି) କେବେ
(ଅପରିଚିତମତ୍ତ୍ଵରେ)-ଏହିରେ:କେବେ ଆଫିନ୍ଦ୍ରିୟ କାହିଁଯତି କାଲେ-ଗ୍ରୀ
ରଜ୍ମାନ୍ଦ୍ରେ-କେବେ, ରାତ୍ରିଯିରେ କୁଣ୍ଡି ମାନ୍ଦା ଆଫି ଲୁହି-ଏହି ପୃଥିବୀରେ, କୁପୃଥିବୀରେ,
ମାନ୍ଦାପୃଥିବୀରେ, ଆଫିପୃଥିବୀରେ:ହୃଦୟକୁଣ୍ଡିକାରୀ ଏବେ ପୃଥିବୀ ଶୋଭିତ୍ରୀ ତେ(୧)
କିମ୍ବା କାହିଁଯତି କାହିଁଯତି କାହିଁଯତି କାହିଁଯତି-ଲାତ୍ବା ଲୁହି
ଆର୍ଦ୍ରେ-କ୍ରି ଏହି ପୃଥିବୀରେ-ଏହି ପୃଥିବୀରେ:କାହିଁ ଲୁହି କାରାଗାମ୍ଭୀ-ଲାତ୍ବା ଏହି
ଲୋପି-କ୍ରୋ କାହିଁ-ଗ୍ରୀ, [ଆଶୀର୍ବାଦ କାହିଁ “କାହିଁ”କୁଣ୍ଡିରେ] କାହିଁଯତି-ପ୍ରିଲତ୍ବୀ

တော်သေး၏ ဝတော်ကြီးယာ နှစ်ခါမတတ်ဘဲ “နကရုံကရိယံတိ နကရ ကာရော ဝတော်” ရှိပျောင်သာ၍ အောက်ဖုန်းများနှင့်ညီသည်၊ အခိုပ္ပာယ်မှာ ရှေ့သုတေသန တူဖြီ၊ “နကရ ကာရော”၏ နကရ ပုံ၊ ကံပုံနှင့် ကာ ပစ္စည်းသက်ခြင်းသာ ထူး၏၊ ကုမ္ပဏီကာရောကဲ့သို့ ကိတ္ထာသမာသ်ရုပ်တွက်၊ [ဒါယော-ပါယောတို့၏ အကာဘဇ္ဈာန မာယောသုတေဖြင့် အာယပြု၊] ပြုပုံတို့၏ မြို့ကို ပြုလုပ်မည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်၊ သလေးရိတ်မည်၊ ပဂါး စိတ်မည်၊ စည်းစိမ်းမည်၊ သမုဒ္ဒရာရေး သောက်မည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်များသည် သူးမိုင်း (၁၉၆၄)ကိုယာ၏ အကျိုးတော်း။

ဖြစ်၍ ဝဇ်တိ-၏၊ သာပေကွဲတွာ-ဝဇ်တိ ကြိယာကို ငဲ့ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ နဲ့ သမာသော-ကမ္မာကရိသံဟု သမာသ်မဖြစ်၊ နှုပစ္စယော-၌။ [အချို့စာ၌ ကျသည်] တနာဒီတော ဉာဏ်ရာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဉာ-ဉာပစ္စည်းသက်၊ သိမ့် ဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ နှုန်းသံ(နှု+အန္တသံ)-နှု အဆုံး ဥ၏၊ [နှုန်းသကား ပါ၌ပျက်] အထူး- (အ)ပြု၊ ကမ္မာ-ကို၊ ကရိသံတိ-လတဲ့၊ လူတိ-ကြုံအနက်၌၊ ကမ္မာ ကရောနွော-ဟု ဖြစ်၏၊ ကမ္မာ-ကို၊ ကရောနွော-ပြုလတဲ့ ဖြစ်၍၊ ဝဇ်တိ၊ လူစွာဒီ-ကြုံသို့ အစရိသော ရုပ်သည်၊ ဂုဏ်နှုန်းသမ္မာ-၏။

အထက်၊ ဘဝိသံတိကမာဒီဟို ကို ယိုင်တိစတ္တာ-ကြုံသုတ်၌၊ ဘဝိသံတိ-ဟူ၍၊ ဝစ်တေား-ကြောင့်၊ သူနှု လူတိ-သူနှု ဟူ၍၊ ဒကောဝ ပစ္စယော-တစ်ပစ္စည်းထည်းကိုသာ၊ ဒွှေ့လွှာ-မှတ်ထိုက်၏၊ တတေား-ထိုမှ နောက်၌၊ (သူနှုပစ္စည်းသက်ပြီးနောက်၌၊ နာမ်ငဲ့ သီသက်၍) သိမ့်ဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အထူး- (အ)ပြု၊ နှုန်းသွေး အံတိ ယောဂဝိဘာရေနဲ့-ပြု၍၊ အမာဒေသော-အံပြု၊ [ဂါဏ္ဏာဒီ မဟုတ်၊ ဂုဏ်ဝါဒီဖြစ်၍] “ဂါဏ္ဏာဒီနဲ့နှုန်းသွေးအံ၌” ယောဂဝိဘာရေဖြင့် စီရင်ရသည်။ သိလောပေါ့-ချေး၊ ကရိသံ ကရိသံနွော-ပြုလတဲ့သူသည်၊ ကရိသံနွော-တို့သည်၊ [တစ်ချို့စာ၌ ကျား] ကရိသံနှုံး-ကို၊ ကရိသံနွော-တို့ ကို၊ ပေါ့ ကရိသံနွောသွေးသု-တို့၌၊ လူတိ အာဒီ-ကြုံသို့အစရိသော ရုပ်အစဉ်ကို၊ ဂုဏ်နှုန်းသီသံ-ဂုဏ်နှုန်း တူစွာ၊ နေယျံ-သီထိုက်၏။

ဥပယဒေ ”ဟု ဆိုသည်၊ ကြုံကား ရုပသီ၌ ချာသ စသော မာကဓိကာများ၏ အဆိုတည်း၊ [ကလာပ်နှင့် မောက္လာနှင့် အဆိုကို ကျွန်ုပ်းဘာသာနှင့်ကာမှာ ရှု။]

သာပေကွဲတွာ နဲ့ သမာသော—“ကမ္မာ ကရိသံ ဝဇ်တိ”၌ ကရိသံသည် သူချည်း မပြီး၊ ဝဇ်တိကို ငဲ့လျက် ရှိ၏၊ “ပြုခြီးမည်ဖြစ်၍+သွား”ဟူသော မြန်မာစကားကို ထောက်၊ ကြုံသို့ ပုံစံတစ်ပါးကို ငဲ့နေသောကြောင့် ကမ္မာနှင့် သမာသ်စပ်၍ “ကမ္မာရိသံ” ဟု မဖြစ်နိုင်။

အထက် ပေါ့ သူနှု လူတိ ဒကောဝ-ဘဝိသံတိ ကမာဒီဟို စသောသုတ်၌ “ဘဝိသံတိ”ပုံစံသည် ဘူစာတ် သူနှုပစ္စည်းဖြင့် “ဘဝိသံနှု”နောင် သို့သက်၍ ဂုဏ်တိကဲ့သူ့ ပြီးသော ပုံစံတည်း၊ ကြုံဘဝိသံတိပုံစံကို ထောက်၍ “သံပစ္စည်း၊ နှုပစ္စည်း”ဟု မခဲ့ဘဲ “သူနှု”ပစ္စည်းဟု တစ်ပစ္စည်းထည်းသာ သီထိုက်သည်-ဟူလို့။

ဆက်းသီး-အဲ-ကြုံနည်းအလို အနာဂတ်ကာလအတွက် “ကရောနွော၊ ဘူဇာနွော၊ ခါဒနွော” ဟု နှုချည်းသက်သက် ပြီးသော ရုပ် မရှိတော့၊ ပစ္စဖွန်ကာလ အတွက်မူ

မာန်မိုး-၌၊ သေကာရာကာရာနှင့်-သေအက္ခာရာ အက္ခာရာတို့၏၊ ဥထံ-ဥပြု၊
ကမ္မာ-ကို၊ ကရိယာတိ၊ လူတိ-၌အန်က်၌၊ ကမ္မာ ကရုဏ်မာနော ကမ္မာ ကရာနော-
ဟု ဖြစ်၏၊ [ကမ္မာ-ကို၊ ကရုဏ်မာနော-ပြုလတဲ့ ဖြစ်၍]၊ ကမ္မာ-ကို၊ ကရာနော-
ပြုလတဲ့ ဖြစ်၍]၊ ဝတော်-၏။

ଏଠି, ହୋଇଥିବୁ-ତଥାଃଲାଦ୍ୱାରାପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ୧୦ଟି । ହୋଇଥିବୁ-ଗିରି ।
ବ୍ୟାକୁଣ୍ଡିଲ୍ ବ୍ୟାକୁଣ୍ଡିଲ୍ଲାଙ୍କା-ତଥାଃଲାଦ୍ୱାରାପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ୧୦ଟି । ବ୍ୟାକୁଣ୍ଡିଲ୍-ଅଳ୍ପିଛି
ଯେବା ଶ୍ରୀପତିନ୍ଦ୍ରିୟ-ଗର୍ଭାଃଆକର୍ଷଣ୍ମାଣିକୁ-କ୍ଷମିତ୍ରାନ୍ତିର୍ମିଳିନ୍ଦିନୀ । ଅକ୍ଷ୍ମାନ୍ତିର୍ମିଳିନ୍ଦିନୀ
ଦ୍ୱାରାକ୍ଷମିତ୍ରାନ୍ତିର୍ମିଳିନ୍ଦିନୀ । ଯକ୍ଷମାଣିକୁ-କ୍ଷମିତ୍ରାନ୍ତିର୍ମିଳିନ୍ଦିନୀ
କାତାମ୍ଭୋ-ପ୍ରୁତ୍ୟାନୀ । [ତ୍ୟଥିପ୍ରୁତ୍ୟାନୀ କାତାମ୍ଭୋକ୍ରାନ୍ତିର୍ମିଳିନ୍ଦିନୀ “ବ୍ୟାକୁଣ୍ଡିଲ୍” କ୍ଷମିତ୍ରାନ୍ତିର୍ମିଳିନ୍ଦିନୀ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଯେବା ଶ୍ରୀପତିନ୍ଦ୍ରିୟ-ଲବ୍ଧିତାରେ ଅବଶ୍ୟକ । ଯକ୍ଷମାଣିକୁ-କ୍ଷମିତ୍ରାନ୍ତିର୍ମିଳିନ୍ଦିନୀ

ခါဒနံ-ခဲဖွယ်ကို၊ ခါဒီသာတိ၊ ဉာတိ-ဉူးအနက်၌၊ ခါဒနံ ခါဒီသု-ဟူဖြစ်၏၊ ခါဒနံ-ကို ခါဒီသု-ခလတုဖြစ်၍၊ ဝဇ္ဇာ၊ [နောက်၌ နည်းတူဆုံး]၊ ပေ၊ မရှုံးလမ်းကို၊ စရိသာတိ-လူညွှဲလည်းလတဲ့၊ ပေ၊ ဘိက္ဗာ-အာယာစနောင်းခြင်း၌...၏၊ ဘိက္ဗာ-ထမင်းကို၊ ဘိက္ဗာသုတိ-တောင်းလတဲ့၊ ပေ၊ ဉာစ္စာဒိ-တည်း၊ အနာဂတ်ကာလိုက ပစ္စယန္တနယော-အနာဂတ်ကာလရှိသော ပစ္စယန္တနယ်းသည်၊ (နိုင်တော့)။

ဝတ္ထုမာန် မာနနှစ်ဖြင့် ပြီးနိုင်၏၊ ထိုပြင်-“သံ”ပစ္စည်းဟု သီးခြားပြုရန် “ကရိယသံ-ဘုဒ္ဓယသံ”စသော ပဋိမာ အကောင်နှစ် တစ်ရှည်သာ ရှိနိုင်၏၊ “ကရိယသံ-ကရိယသံ” စသည်ဖြင့် ရပ်မူလိုနိုင်၏ သုန္တပစ္စည်းဆုံးရှုရှင်ကား “ကရိယသံ ကရိယသွေး ကရိယန္တာ” မှတ၍ ရပ်အားလုံး ရှိနိုင်၏၊ ထိုကြောင့် “သုန္တ”ပစ္စည်းက တော်သေး သည်။

၆၅၁။ ကာလေ ।ပေ၊ ရွှေ့သယာ။ ॥အတိတေ-သေ၊ ကာလေ-
ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုမာနေ-သေ၊ ကာလေစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂမ္မာ
နေ-သေ၏၊ ဓာတ္ထပါ ဏုပစ္စယော ဟောတိ၊ အာဒီသဒ္ဓန-ဖြင့်၊ ယု ဇူ မိ
ဉာဏ်သယာ-ယူ၊ ဉဲ၊ မိ အစရိသော ပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ဟောနှီး၊ ကရု-
ကရဏေ၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဉဲတိ အတ္ထေဝါ-ဉှုအတိတ် အနက်၌ လည်း
ကောင်း၊ ကရောတိ-ပြုပဲ၊ ဉဲတိ အတ္ထေဝါ-ဉှုပစ္စပွန် အနက်၌ လည်း
ကောင်း၊ ဏုပစ္စယော-ဏုပစ္စည်းသက်၊ ဏေလောပါ-ချေ၊ ဂုဒ္ဓိ-ပြု၊ ကာရု-
ပြုတတ်သူ၊ သိပ္ပါ-လက်သူးစသော အတတ်ရှိသူတည်း။ [ဉှု “သိပ္ပါ” ကား
ကာရှု၏ အဘိဓာဇ်တည်း၊ နောက်၌လည်း သုတ်နှင့်မဆိုင်သော ရပ်များကို
အဘိဓာဇ် ဟု ချည်းမှတ်။] ကာရှု ကာရရင်-ပြုတတ်သူတို့သည်။ [ဘိက္ခာ။
ဘိက္ခာ၏-ကဲ့သို့ ရပ်စ်ပုံကို ပြသည်။]

ဝါ-ဂတိ ဂန္ထနေသူ-ဂတိအနက်၊ ထုံးဖွဲ့ခြင်း အနက်တို့၌....၏၊ “ဂန္ထန်”
အရာဝယ်၊ [ဂန္ထန်-အနဲ့ကို ယူခြင်း၊ ပန္နန်-နောင်ဖွဲ့ခြင်းဟု မုက္ခာရှိသေး၏။] အဝါယို-သွားပြီ၊ ဉဲတိ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝါယု-(လေ)မည်၏၊
အသယာဒေသော -- အသယာပြု၊ [အာကာရွှေ့နှင့် မာယာ-ဖြင့် ပြု။] သဒ္ဓ-
အသယာဒေ-သသယာခြင်း၌....၏၊ [“သဒ္ဓ-အသယာဒေ” လည်းရှိ။] အသယာ
ဒီယတိ-သသယာအပ်၏၊ ဉဲတိ သသရု-(ကောင်းသော အရသာ) မည်၏၊
ရာဓ-သည်လည်းကောင်း၊ သသရု-သည်လည်းကောင်း၊ သသိဒ္ဓမ္မိ-ပြီးစီးခြင်း
၌....၏၊ [အနက်တူသောကြောင့် ရာဓကို တွောက်ပြသည်၊ သသရု-သသလို
ရင်း။] အနေန်-ဉှုသူတော်ကောင်းသည်၊ ဟိတ်-စီးပွားကို (သိမှု၌ ပါသည်)၊
သသခိုယတိ-ပြီးစေအပ်၏၊ ဉဲတိ-ထိသို့ ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
(အစုတေ ကတ္တုသာစန်) သသရု-(သူတော်ကောင်း) မည်၏။

ပန္န-ပန္နနေ၊ အတ္ထုနှီး-မိမိ၌၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ ဗုဒ္ဓတိ-ဖွဲ့ထားတတ်၏၊
ဉဲတိ ပန္န်-(ဆွေမျိုး) မည်၏၊ စက္ခာ-ဝိယတ္ထိယ ဝါစာယ်၊ စက္ခာတိ-ညီညာတ်
သောအရာ မညီညာတ်သော အရာကို ပြောသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ဉဲတိ စက္ခာ-
(မျက်စိ) မည်၏၊ ဉဲ-ဂတိမို့၊ အနေန်-ဉှုအသက်ကြောင့်၊ သတ္တာ-တို့သည်၊
ဇို့ ဂလ္လာတို့ ပဝတ္ထိ-ပြစ်တည်ရကုန်၏၊ ဉဲတိ-ထိသို့ ပြစ်တည်ကြောင်း၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ အသု-(အသက်) မည်၏။ [ဉဲကို ပြု၍ ဇို့၊ ဉဲမာတ်၏
ဂတိအနက်ကို ပြလို၍ ဂလ္လာတို့ ဂလ္လာ၊ ဂတိအနက် များစွာဝင် ပဝတ္ထိအနက်ဟု
ပြလို၍ ပဝတ္ထိ-ဟု ဆင့်ကာဆင့်ကာ ဖွင့်ပြရသည်။]

ဒရ-ဝိဒါရရော၊ ဒရိယတိ-ခွဲအပ်၏၊ ကြတိ ဒါရာ၊ ကန္တိ-ထင်း၊ သစ်သား
တည်း၊ သန့်-ဒါနေ့၊ သနောတိ-မိမိ၌ ဆည်းကပ်ခြင်းကို ပေးတတ်၏၊ ကြတိ
သာနှာ၊ ပွဲတော ကအေသာ့-တောင်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော တောင်အပြင်
တည်း။ [သီမှို၌ “သနောတိ သာန့်”ဟု ရှိ၏၊ ဒါန့်အနက်၌ တနာဒိဂိက်း
ဖြစ်၍၏ “သနောတိ”သာ အမှန်၏၊ မောဂလျာန်းကူး၊ “သန့်-ဘတ္တိယ်”ဟူသော
ဘူဝါဒိဘတ်ဖြင့် “သနောတိ (အဘွဲ့န့် ဘတ္တိဥပ္ပါဒေတိ) တိ သာန့်”ဟု ပြု၏၊
တောင်ပေါ်၌ ညီညွတ်သော အပြင်တည်း။]

မရာဒီနံပန်-မရာအစိန္တသော ဓာတ်တိုက်ကား၊ ဧည့်-၌၍သုတေသာ့၊ ဏုမိ-
ဏုပစ္စည်းကြောင့်၊ ယဉ်ဘဒီနံပန် ဝါတိဧည့်-၌၍သုတေသာ့၊ ဝါသဒ္ဓန-ကြောင့်၊
နံပစ္စံ-နံပစ္စံ မပြုရ၏ [ယဉ်ဘဒီဓာတ်များဖြစ်၍ နံပစ္စံ မပြုရ-ဟူလို့] မရာ-နတ်း
ဝါ-သကန္တရာ၊ တရာ-သစ်ပင်၊ နေ့-လေး၊ ဟန်-မေး၊ မနဲ့-မနဲ့ မည်သော

မရ ၁၃၀၊ ဂရ—ဗြိပ်ပိုင်တို့၏ မောဂ္ဂလွှာန်ဝယ် ဥပစ္စည်း သက်၏၊ ရုပကာယေန-
ခန္ဓာကိုယ်နှင့်၊ သဟေဝ-အကူသာ၊ မရတိ-စုတတ်၏၊ ဣတိ မရ (နတ်)၊ မရနှင့်
ဘုတာနှင့် အသုတေ မရ-သတ္တာဝါတိ သေကျေရာ သက္ကာဇာ တရှိ အနောက်တိ တရု-
ကူးသွားကြောင်း သစ်ပင်၊ သစ်ပင်စိုက်သူတိ၏ ငရဲကို လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော
ကြောင့် “တရှိနဲက အနောက်ပေါကာတိ တရု”ဟူလည်း ပြုသတဲ့၊ တနဲ့ပို့ပွဲရေး
သံသာရ ခုက္ခာ တနောက်တိ တနဲ့သရာဆင်းရှိကို ချုံတတ်သော ကိုယ်၊ စန်-
သဇ္ဇာ၊ စန်တိ သုဒ္ဓာ ကရောတိ-အသုပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဇန်၊ ဟန်-ဟီသာယ်၊ သာဒနာ

မဟာသမ္မတမင်း၊ အသု-စိတ်၊ ဝါ-ထွက်သက် ဝင်သက်၊ ဝသု-ရတနာ၊
ပသု-သားကောင်၊ ပဋ္ဌးပညာရှိ၊ ဂရာ-ဆရာ၊ လူစွာဒီ။

စခိ-ဟိုလာဒေါ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းမြှု...၏။ [“ချမ်းသာစေခြင်းမြှု”လည်း
ဟူ၏။] ယုပစ္စယော-သက်၊ နှစ်အိမ်၊ ပေ၊ သကာရိတေဟိုစာတိ-သုတေဖြင့်၊
အနာဒေသာ-ပြု၊ နိုဂုဟိုတာဂမာစ-လည်းလာ၊ စန္ဒနံ-စန္ဒကူး၊ အဲ့-ဤ၍
ဘုံးမှုမျိုး၍၊ ဘဝတိ-ဖြစ်တတ်၏။ ကြတိ ဘုဝနံ၊ ချုလာနံ မိယတိ သရေဝါတိ-

ဒီသု-ထမင်း အစရှိသော အစာတိ၍၊ ဝဏ္ဏိသေသံ-အဆင်းအထူးကို၊ ဟန်တိ နာသေ
တိ-ဗျက်ဆီးတတ်၏။ ကြတိ ဟန်၊ သတ္တာနံ ဟိုတာဟိုတ် မည်တိတိ (သိတတ်)မန်၊
အသု-ခေါ်နေ-ပစ်လွှာ့ခြင်းမြှု၊ အသုတေ ခိုပွဲတေ-ပစ်လွှာ့ခေါ်၏။ ကြတိ အသု(စိတ်)၊
အသု၌ ပဝတ္ထိ သတ္တာ ခတေနာတိ အသု (ထွက်သက်ဝင်သက်)၊ သုခံ ဝသု၌ အနေနာ
တိ (ချမ်းသာစွာ နေရာကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်) ဝသု၊ ပသု-ဗာဓနော၊ သာမိကောဟို-
အရှင် ဘုံးသည်၊ ပသုယတိ ဗာဓိယတိ-နှစ်စက်အပ်၏။ ကြတိ ပသု (နွား စသေသာသား
ကောင်)၊ ပဋ္ဌး-ကမနော၊ ပဋ္ဌးတိ ပုဂ္ဂိုလ်တိ (ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်
တတ်သောကြောင့်) ပဋ္ဌး၊ ဂရာ-သေစနော၊ သိသေသု-တိ၍။ သိနေဟံ-ချုပ်ခိုင်းခြင်းကို၊
ဂရတိ သိခြားတိ-သွန်းလောင်းတတ်၏။ ကြတိ ဂရာ။

လူစွာဒီ—အာဒီဖြင့် “ဘရ-ဘရဏေ၊ ဘရတိတိ (မွေးမြှုတတ်သောကြောင့်) ဘရ-
လင်၊ အရှင်၊ စရု-ဂတ် ဘက္ခဏေသာ၊ ခရီယတ် ဘက္ခိုယတ်တိ (စားအပ်သောကြောင့်)
စရု-ယင်စာ ထမင်း၊ အရု-ဂတ်မှို့၊ သူနာဝေနှုံးရောင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အရာတိ
ဥစ္စံ ကိုယ်တိ (အထက်သို့ တက်ပြုတတ်သောကြောင့်) အရာ-(အနာ)၊ ဘမ်-အနာဝါး
နော၊ ဘမ်တိ လဇတိတိ (လှပ်တတ်သောကြောင့်) ဘမ်-မျက်ခုံး၊ ကိုတ်-နိုဝင်းသာ၊
ကောတိ ဥစ္စံ ဝသုတိတိ (အထက်၍ နေတတ်သောကြောင့်) ကော်-တံ့ခွန့်၊ အလုံ၊
ဗုံး-ရွှေခို့၊ ဗုံး-ရွှေခို့၊ ဗုံး-ရွှေခို့၊ ဗုံး-ရွှေခို့၊ ဗုံး-ရွှေခို့၊ ဗုံး-
အများ၊ နိုဂုဟိုတိ ချော၊ ကမ္မာ-သံဝရဏေ၊ ကမ္မာတိ သံဝရဲ့ ကရောတိတိ (စောင့်တတ်
သောကြောင့်) ကမ္မာ-လက်ကောက်၊ အမ္မာ-သွေ့၊ အမ္မာတိ သွေ့ ကရောတိတိ အမ္မာ-
ရော၊ သံကာ-သကာံယုံ၊ သံကိုယ်တိတိ (ယုံများအပ်သောကြောင့်) သကာံ-ပြောင့်၊ ကုန်း-
ပရမိသုရိယော-လွှန်စွာအဖိုး၊ ရသူ၏ အဖြစ်၍၊ ကုန်းတိ နက္ခတ္တာနံ ပရမိသုရိယော-
ကရောတိတိ ကုန်း-လာအန္တ-ပန္နနော၊ အန္တိ ပန္နို့ အတာယာတိ အန္တိ-သံခြေချဉ်း၊ ယော-
ဒေဝပ္ပါယော၊ ယော၌ အနေနာတိ ယာဇာ-ယာဇာလေဒ်၊ အကာ-သွေ့၊ အကာတိ သုခုမှု
ဘာဝေနှုံး ပဝတ္ထာတိတ် အကုံ-အကုံမြှု။ ပံ့သာ-နာသနော၊ ပံ့သာတိ သောဘာပိသေသံ
နာသေတိတ် ပံ့သု-မြော့” ဤဘုံးစသော မောဂ္ဂလွှာန်လာ ဓာတ်များကို ယူ။

စန္ဒနံ—စန္ဒတိ သိတေဂဏသမ္မတ္ထိယာ မောဒေတိ၊ သုခံ ဥပ္ပါဒေတိတိ ဝါ စန္ဒနံ၊
အေးမြောင်းရှုက်း၊ ပြည်နှင့်ခြင်းဖြင့်သတ္တာဝါတိကို ဝမ်းမြောက်စေတတ်၊ သုခံဖြစ်စေတတ်
သော စန္ဒကူးနံသာ၊ စီစာတ် ကာရိတ် ကောပစ္စ်း ကျော်။

ဖြင့်၊ ဥဝါဒေသာ-ဥျာဂို ဥဝါ ပြု [ဘူမာတ်] ကိရ-ဝိက္ခာပေ၊ ကိရကော-အရောင်၊ ဝိစက္ခကော-ပညာရှိ၊ ကမွန်-တုန်လှပ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-ပြု တတ်၏၊ လူတိ ကရှုဏာ၊ အကာရသု-အနှစ် အ၏၊ ဥဆုံး-၃ ပြု။ [ကရှုဏာ ဖြစ်လျင် ထိကရှုဏာရှင်ကို တုန်လှပ်အောင် ပြုတတ်သော တရား၊ ကရမာတ်၊ ယု-အနပြု၊ န-အပြန်။]

တွဲပစ္စယေး၌၊ ကလောပါ-ကွစ်ဓာတုဖြင့် ကချေ၊ အဘဝိ-ဖြစ်ပြီ၊ လူတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဘဝတိ လူတိ ဝါ၊ ဘူတာ၊ ယက္ခာဒီ ဘူတာနှိ-ဘီလူး အစရှိသော ဘုတ်ကောင်တို့တည်း၊ ဝါဟိ-သွားတတ်၏၊ လူတိ ဝါတော့ [ဝါ-ဂတိဂုဏ်နေသူ] တာယတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ လူတိ တာတော့-အဖူ။ [တာ-ရက္ခကော] မိမိ-မိပစ္စည်း၌၍၊ ဇွဲ-ဉ်းမြေမြှု (ဉ်းတည်ရှု၌)၊ ဘဝနှိ-ဖြစ်ရကုန်၏၊ လူတိ ဘူမိ။ [ဘူမာတ်] နေတိ-ဆောင်တတ်၏၊ လူတိ နေမိ-အကြုံ။ [လှည်းသီး၏ အနားကွပ် (ဒက္ခာ)၊ နိမာတ်။] လှစွာဒီ။

၆၅၂။ ချုံဒီဟိ ပေ၊ ဝါ။ ။ခီ ပေ၊ အဒ လူစွေးမာဒီဟိ-ခီ၊ ဘီ၊ သူ၊ ရု၊ ဟု၊ ဝါ၊ ရု၊ ဟိ၊ လူ၊ ပီ၊ အဒ အစရှိကုန်သော၊ ဓာတုဟိ မန်ပစ္စယော ဟောတိ၊ မသုစ-မ၏ လည်း၊ ဝါ-စွာ၊ တော့-တ အပြုသည်၊ ဟောတိ... ၀၀တွေ့တ ဝိဘာသတော့-ကြောင့်၊ အဒဓာတုပရသောဝ-အဒဓာတ်မှသာ နောက်ဖြစ်သော၊ မကာရသု-မ အကွာရမ်း၏၊ တကာရတာ-တ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ တအည်တော့-တိအဒဓာတ်မှ အခြားသော ဓာတ်မှ၊ (ပရသု မကာ ရသု)၊ အယုံ-ဉ်းတ အဖြစ်သည်၊ န ဟောတိ။

ခီ-ခယော-ကုန်ခြင်း၌....၏၊ အတွေး-ဉ်းအရပ်၌၊ ဥပဒ္ဒဝ ဥပသရှိဒယော-ဥပဒ် သေး၊ အစရှိသည်တို့သည်၊ ခီယနှိ-ကုန်ခမ်းကုန်၏၊ လူတိ အတွေး-၌၊ မန်ပစ္စယော-သက်၊ ကွစ်ဓာတုတုဘာခုံနာ-ဖြင့်၊ အလောပါ-နှု အနုပန်ချေ၊ အညေသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ရုဒီ-ပြု၊ ခေမော-ဥပဒ် သေးရန်တို့၏ ကုန်ရာ အရပ်၊ တထာ၊ ဘီ-ဘယော၊ ဓတသွား-ဉ်းကြောက်ဖွယ် အာရုံမှ၊ ဘာယနှိ-

ကိရကော ဝိစက္ခကော—တိမိရု-အမောင်ကို၊ ကိရတိ ဝိကိုပါတိ-ပစ်လွှင့်တတ်၏၊ လူတိ ကိရကော၊ ရနောင်ဖြစ်၌ နကို ထ ပြု၊ စက္ခ-အသေန၊ ဝိသေသေန စက္ခတိတိ (အထူးအားဖြင့် သိမြောင်တတ်သောကြောင့်) ဝိစက္ခကော၊ နကို ထ ပြု။

၆၅၃။ ခီယနှိ ပေ၊ ခေမော—ဥပက္ခာ-၌၊ ၃၀တိ ပိဋ္ဌတိ-နိပ်စက်တတ်၏၊ လူတိ ဥပဒ္ဒဝေး၊ ဥပက္ခာ-၌၊ သဇ် ပကာသေတိ-ထင်ရှားပြတတ်၏၊ လူတိ ဥပသရေး၊ ဉ်းဝိဂုံဟာတိအရ သေးအန္တရာယ်ဟူသွေ့ကို ဥပဒ္ဒဝ ဥပသရှိဟု အဘီဓာန်၌

ကြောက်ကုန်၏၊ လူတိ ဘီမော (ကြောက်ဖယ် အာရုံ) မည်၏၊ ဝါမိကာရ တော့-အသေသွေ၌ လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ နှင့်-ရွှေမြို့ မပြရာ၊ သု-အဘိသော-ယိုစီးခြင်း၌....၏၊ သဝတိ-အရောင်တို့ကို ယိုချသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ သောမော-(လ) မည်၏၊ ရု-ဂတိမို့၊ ရောမော-အမွှေး၊ ဟု-ဒါနာ၊ ပေ၊ ဒါနေသု၊ ယူယတိ-ပူဇော်အပ်၏၊ လူတိ ဟောမော-(ယုစ်) မည်၏၊ [“မြေဟောတိ အနေနာတိ ဟောမော” ဟု ပြုလျှင် ပူဇော်ကြောင်း ယ်စာထမင်းရ၏၊] ဝါ-ဂတိကိုနေသု၊ ဝါမော-တင့်တယ်သော အရာ၊ ရှု-ကမ္မနေ၊ ရှုနာတိ-တုန်လှပ်တတ်၏၊ လူတိ ရုမော-(မီးခိုး) မည်၏၊ ဟိ-ဂတိမို့၊ ဟိနောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ ဟောမော-(ရွှေသောအဆင်း) မည်၏၊ လူ-ဆောဒေ၊ လူယတိ-ရိုက်ဖြတ်အပ်၏၊ လူတိ လောမော-(အမွှေး) မည်၏၊ ပို-တပ္ပနေ့-နှစ်သက်ခြင်း၌....၏၊ ပိုကုန်-ချုစ်နှစ်သက်ခြင်း၊ ပေမော-ခြင်း၊ အဒ-ဘက္ကဏာ၊ အဒတိ-သုခ ခုက္ခကို ခဲစားသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ အထွေး-၌၊ မန်-မန်ပစ္စည်းသက်၊ မသုစ်-မ၏လည်း၊ ဝါ-ဝိကပ်အား ဖြင့်၊ တကာရော-တ ပြု၊ တေားသာတိ-တေားသာသွေးတိဖြင့်၊ တကာရော-တပြု၊ အထွေး၊ အာတုမာ-ကိုယ်၊ ကွစ်ဓာတုတူဘွဲ့နာ-ဖြင့်၊ အသု-အဒ၏-အကိုး၊ ဒီဟော-ဒီယုပြု၊ ဥကာရာဂမော-ဥ လည်းလာ၊ ယာ-ပါပုဏနောက်ခြင်း၌....၏၊ ယာမော-ယာမဲ့။

ပရိယာယ်ဆို၏၊ ဤ၌ကား တစ်ချို့-စီ ခွဲလိုဟန်တူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒ ဒဏ္ဍဝင်၌ ဆယ်ပါးသော ဒက်ကို ပြရာဝယ် “ရာဇေတာဝါ ဥပသရ္ဗု” ဟု လာသောကြောင့် မင်းကြောင့် စည်းမိမိ အလုခံရခြင်း၊ ရာထူးပျက်ခြင်း သသည်ကို “ဥပသရ္ဗု” ဟုယဉ်၍ ကြွင်းသော ရောဂါဖြစ်ခြင်း စသည်ကို ဥပဒ္ဒဝေါဟု ယူရလျှင် သင့်မည်ထင်သည်။

ရု-ဂတိမို့၊ ရောမော—ဤပုပ်ကို အခြားကျမ်း၌ မတွေ့ရ၊ အမွှေးဟော “ရောမ-လောမ”တို့ကို နုပ္ပါန်ဟု အဘိဓာတ်နို့၌ ဆိုသည်၊ ရဝတိ ကြွော် ပဝတ္ထာတိ-ဖြစ်တတ် ပေါ်ပေါက်တတ်၏၊ လူတိ ရောမော (ရောမဲ့)-မည်၏ ဟု ကြုံ၊ ဝါမော—“လက်ပဲ” ဟော ဝါသဒ္ဒါ နုပ္ပါန်၊ စာရု-တင့်တယ်သောအရာ၊ ဝိပရိတာ-ပြောင်းပြန်အနက် ဟောရာ၌ ၃ လိုန်ဟု ဆို၏၊ ဝါတိ စာရုဘာဝေန ကြွော် ပဝတ္ထာတိတိ ဝါမော၊ ဟု ကြုံ၊ ဟောမော—စီရကာလံ ဟိနောတိ ကြွော် ပဝတ္ထာတိတိ ဟောမော-ကြောမြှင့်စွာ ဖြစ်တည် တတ်သောကြောင့် ရွှေသောအဆင်း၊ ရွှေရတနာကို ဟောမ-ဟု ဆိုသည်။ ~

အဒ-ဘက္ကဏာ အေး၊ ဥကာရာဂမောမ—အဒဝတ်နောင် မန်သက်၊ ဤသုတ်ဖြင့် မကို တပြု၊ ကွစ်ဓာတုဖြင့် နှစ်အပုန် ချေ၊ (အဒ်တ) ဒေါသုစ်၏ သုတ္တာဝိဘာကဖြစ် သော “တေား အသု”ဖြင့် ဒီကို တပြု၊ တသို့ ကပ် “အထွေး”ဖြစ်၏၊ နာမ်ငံ့၍ ရာဇာဒီ

ဝါတိ ဝတ္ထုမာန္ဒာ—သော်....

ဒြော။ သမာဒီဟို ထမာ။ ။သမ ပေါ့ ဘသ ကူးစွဲဝမာဒီဟို—သမ ပေါ့ ဘသ အစရိုက်နဲ့သော စာတူဟို ထမ ကူးတိ—ထ မ ဟုကုန်နဲ့သော အတော့ပစ္စယာ ဝါ ဟောနဲ့။ [ဝသနောက်၌ “ရု” ပိုသည်၊ သီမျှ၏ “ဘသလာ ဥသ ကူးစွဲဝမာဒီဟို” ဟုရှိသည်။] သမ—ဥပသမ—ငြိမ်သက်ခြင်း၌....၏၊ ကွဲစိုးဟနာဓာတ်ကာရာ—လိုက်လာသော ကွဲစိုးသူ၏ကြောင့်၊ န စာတွဲတော့ပေါ့—စာတွဲန် မချေရ။ [စာတွဲသုဇ္ဈား၊ လောပေါ့—စသောသုတို့လိုက် လာသော ကွဲစိုးသူ၏ကြောင့် သမ၌ စာတွဲန် မချေရ၊ စာတွဲန်ချေလျှင် မ၏ ကပ်ဖို့ရာ သရမရှိသ ဖြစ်လို့မှုည်—ဟူလို့။] ကိုလေသေ—တို့ကို၊ သမတိ—ငြိမ်းတတ်၏၊ ဝါ—ငြိမ်းသက်တော်၏၊ ကူးတိ သမထော—၏၊ သမစီ—တည်း၊ အံ၊ အမန်—ဆုံးမခြင်း၊ အမထော—ခြင်း၊ [စာတွဲန် မချေရချင်း တူသည် ကို “အံ” ဟု ဆိုသည်။] ဒရ—ဒါဟော—ပူလောင်ခြင်း၌....၏၊ ဒရဏ်—ပူလောင် ခြင်း၊ ဒရထော—ခြင်း၊ ပရိဒါဟော—ပူလောင်ခြင်းတည်း၊ ရဟာ—ဥပါဒါနော၊ ရဟိယတိ—ယူအပ်၏၊ ကူးတိ ရထော၊ ကွဲစိုးစာတုတွာသီနာ—ဖြင့်၊ ဟလော ပေါ့—ဟချေ၊ သပ—အကြောသေ၊ သပန်—ကျိုန်ဆဲခြင်း၊ သပထော၊ ဝသ—နိုဝင်းသေ၊ စတသို့—ဤအပ်၌၊ အာဝသုတိ—လာရောက်နေထိုင်ကြကုန်၏၊ ကူးတိ အာဝသထော—(တည်းခိုရာ ရေပ်)မည်၏၊ ယူ—မိသုန္တ—ရောနော ခြင်း၌....၏၊ ယူထော—အပေါင်း၊ ဒီယော—(ကွဲစိုးစာတုဖြင့်) ဒီယာ ပြု။

ဒု—ဂတိ ဝါဒိမ္မာ—ဂတိအနက်၊ ကြီးပွားခြင်း အနက်၌....၏၊ ဒဝတိ ဝမတိ—တိုးပွားတတ်၏၊ ကူးတိ ဒုမော—(သစ်င်) မည်၏၊ ဟိုနောတိ—ဟောမစွဲသတ္တု၌ ဖြစ်တော်၏၊ ကူးတိ ဟိမော၊ ဥသာဝေါ—ဆီးနှင်းတည်း၊ [ဟိ—ဂတိမို့၊] သီ—ဗွဲနော၊ ဒီယော—(ကွဲစိုးစာတုဖြင့်) ဒီယာ ပြု၊ သီယတိ—ကမ္မဝါစာဖြင့် ဖွဲ့အပ်၏၊

ရပ်စဉ်၊ အာတုများကား “အောင် မာ” ဖြစ်သည်အပါ ဝါမြစ်၍ မကို တ မပြုရ၊ တော့ အသုဖြင့် ဒီကို တ်ပြု၊ ကွဲစိုးစာတုဖြင့် အကို ဒီယာပြု၊ ဥလည်းလာ “အာတုမာ” ဟု ဖြစ်၏၊ ရာအာဒီရပ်စဉ်၊ “ကွဲစိုးစာတုတွာသီနာ” ပေ၊ ဥကာရာဂမောစ” ကား အာတုမာ ရပ်တွက်ပုံတည်း။ ။ ယာမော—ယာတိ ဝါဂုဏ်တိ—အခါအားလျှော့စွာ ရောက်လာ တော်၏၊ ကူးတိ ယာမော—ယာမှုမည်၏၊ တစ်ညွှန်လျှင် ၃ယာမ်းစသော ယာမ်းတည်း။

ဒြော။ ယူထော—“ယာမ်း—ရောနောခြင်း၊ ယူထော” ဟု ပြုကြ၏၊ “ယာမ်း မိသီ ဘဝနိုး အော့အော့ ယူထော—ရောနောရာ အပေါင်း” ဟု ဆိုလျှင် သာ၏ ကောင်းမည်

လူတိ သီမှာ-(သိမ်)မည်၏၊ ဒါ-အဝခဏ္ဍနေ-ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမြှု....၏၊ ဒါမော-
ပန်းကုံး၊ [ဒီယတေ အဝခဏ္ဍာယတေ-(ကြော်စသည်တဲ့ ပိုင်းဖြတ်အပ်၏)
လူတိ ဒါမော”ဟု ပြု] သာ-သာမတွေ-စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်၌....၏၊
သာမော-ရွှေအဆင်း၊ ဌာ-ကတိနိုင်တို့မှို့၊ ထာမော-အားအစွမ်း၊ ဌာသု-ဌာ၏၊
ထတ္တံ့-(ကွဲစ်ဓာတုဖြင့်) ထပြု၊ ဘသ-ဘသီကာရကော-ပြေဖြစ်အောင် ပြုခြင်း
(လောင်ကျွမ်းခြင်း) ၌....၏၊ ဘသွာ-ပြု၊ ပြဟ္မာဒိတ္ထာ-ပြဟ္မာဒိ ဂိုဏ်း၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ သာစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာတ္တံ့-အာပြု၊ ဗဟ-ဂုဒ္ဓိမှို့-ကြီးဗျား
ခြင်း၌....၏၊ ပြဟ္မာ-ပြဟ္မာ၊ ပြဟ္မာဒိသုတွေ-ပြဟ္မာတ္ထ သခ ရာဇာဒိတော
စသောသုတ်၌ (သီမှုပါသည်)၊ နိပါတန်တောာ-ပြဟ္မာဟူသော နိပါတန်
ကြောင့်၊ ဗသု-ဗ၏၊ ဗြာ-ဗြ ပြု၊ ဥသု-ဒါဟာ-ပူလောင်ခြင်း၌....၏၊
ဥသွာ-အင့်။ [ဥသာတိ ဒါဟတိ-လောင်တတ်၏၊ လူတိ ဥသွာ] လူတိ ဥသွာဒိ။

၆၅၄။ မသုသာ သုသာ စ္စရု ဇွဲရာ။ ။မသုလူတိ တေသာ ဓာတုသု-
၏၊ သုသာ-သုသွေ့၏၊ စ္စရု ဇွဲရု လူတိ တေတေ အာဒေသာ ဟောနှိုး၊ မသု-
မအွေရေ-ဝန်တို့ခြင်း၌....၏၊ ကိုပစ္စယော၊ စ္စရု ဇွဲရာဒေသာ-စ္စရု ဇွဲရာ
အပြုတိသည်၊ (ဟောနှိုး)၊ မစွေရော မအွေရော-ဝန်တို့သူ။ [“မစ္စရာတိတိ မစွေရော
မအွေရော” ဟု ပြု၊ မသု၌ ဓာတ်နှင့် ဥကိုလည်း မချေရ။]

ဓာတ်တူ တိရွှေ့နှင့် အပေါင်းကို “ယူထ” ဟု ခေါ်၏။ ။ သာမော—သာတိ ပရော်
စိတ္တံ့ ကကိုတိ သမတွေတိတိ သာမော-သူတစ်ပါးစိတ်ကို ယူစွမ်းနိုင်သော ရွှေအဆင်း၊
“သုဝဏ္ဏသွေ့မှု” ခေါ်သော သာမရသော စသူ။ ။ထာမော—ဌာတိ တို့တိ တေတနာတိ
ထာမော၊ တည်တန်ကြောင်းဖြစ်သော အားအစွမ်း၊ [“ဌာ-ကတိနိုင်တို့မှို့၊ ထာမော၊ ထသာ စတ္တံ့”
ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။]

ဘသွာ—ပြဟ္မာတ္ထ သခ ရာဇာဒိတောာ-ဟု ပြဟ္မာကို စသောကြောင့် ရာဇာဒိဂိုဏ်း
ဂိုပင် ပြဟ္မာဒိဟု ဆိုသည်၊ ဘသီယတေ ဘသီ ကရီယတေ-ပြေဖြစ်အောင် ပြုအပ်၏၊
လူတိ ဘသွာ။ ။ ပြဟ္မာ—“ပဟ်+မ” ပြဟ္မာတ္ထ စသောသုတ်၌ ပြဟ္မာဟူသော နိပါတန်
ဖြင့် ဗကို ပြပြု၊ ဟ်ကို မသို့ကပ်၊ သို့ အာပြု၊ ဗဟတိ ဂုဒ္ဓိ-ကြီးဗျားခြင်းသို့
ရောက်တတ်၏၊ လူတိ ပြဟ္မာ၊ “ပြဟ-ဂုဒ္ဓိ” ဟုလည်း တစ်ခုပါ့ဓာတ်ကျွမ်း ရှိ၏။

န္တရ အွေရာတိ ဝတ္ထဘေး။ [စပါလျင် အပို။]

၆၅၅။ အာပုံဗု—စရသုစာ။ ॥အာပုံဗုသု—အာရှုးရှိသော၊ စရ လူတိ—စရဟူသော၊ စတသာ စာတုသု၊ ပေ၊ ဟောနှိုး၊ စသဒ္ဓန န္တရိယာဒေသောစ—န္တရိယ လည်းပြု၊ ဘုသော—လွန်စွာ၊ စရတဲ့—ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ လူတိ အတွေ့—ခြား၊ ကိုပါပစ္စယာ—သက်၊ န္တရိယာဒေ အာဒေသာ—န္တရိယ အစရှုးသော အပြုသည် လည်းကောင်း၊ ရသာတွေ့—လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အစ္ဆိရိယ်၊ အစ္ဆိရုံ၊ အစ္ဆိရုံ—လွန်စွာ ဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ—အုံဉာဏ်ယ်၊ [အစ္ဆိရုံ—လက်ဖျောကကို၊ ပဟရိတု—တိုးခြင်းငွာ၊ ယုတ္တု—သင့်သော အရာတည်း၊ လူတိပါ—ထို့ကြောင့် လည်း၊ အစ္ဆိရိယ်—မည်၏။]

၆၅၆။ အလကလသလေဟို လယာ။ ॥အလ ကလ သလ လူတိ—ဟူကုန်သော၊ ဇတေဟို စာတူဟို၊ လယလူတိ—လ၊ ယဟူကုန်သော၊ ဇတေ ပစ္စယာ ဟောနှိုး၊ အလ—ပရိသမထာမို့—စွမ်းနိုင်ခြင်း၌....၏၊ အလွှာ၊ အလျု—လို့သောဝတ္ထု၊ ကလ—သချိုာနေ့—ရေတွက်ခြင်း၌....၏၊ ကလွှာ၊ ကလျု—မိုးသောက်အခါး၊ သလ—သလစာတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟူလ—သည်လည်းကောင်း၊ ပဒ—သည်လည်းကောင်း၊ ဂတိမိုး၊ သလွှာ—သလျု—မြား၊ ငြာ့၏။

၆၅၇။ န္တရိယာဒေ အေး၊ ရသာတွေ့—အာပုံဗု—စရဓာတ်၌ အားပသာရသည် ဘုသာ အနက်ဟော၊ “စရ—ဂတိ ဘက္ခနေသု”ဟူသော အနက်တွင် ဤနေရာ၌ ဂတိ (ဖြစ်ခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ အာပုံဗု စရဓာတ် ကို၊ ဤသုတေသနဖြင့် န္တရ၊ န္တရ ပြု၊ စသဒ္ဓနဖြင့် န္တရိယ ပြု၍ အားဖြစ်ရှု၊ နာသု၌ ဤသုတေသနဖြင့်ပင် အာကို ရသာပြု၏၊ သို့သော် အားပသာရရန် န္တရ စသည်ကို ကမ္မဓဓရှုသမာသ် စပ်ရှုံးမည်ဖြစ်၍ သမာသ် အလယ်၌ ကွစာဒီမဏ္ဍာတွေရန် သုတေသန ရသာပြုသင့်မည် ထင်သည်။

၆၅၈။ အစ္ဆိရိယ်—တုန္စိတ်ပစ္စည်းဖြင့် တစ်နည်းကြံးသော နည်းတစ်မျိုး၊ အစ္ဆိရာသွေ့ လက်ဖျောက် (လက်ဖျော်)ကို ဟော၏၊ လက်ဖျောက်တီးလောက်အောင် အုံဉာဏ်ယ်ကို “အစ္ဆိရုံ ပဟရိတု ယုတ္တု” ဟူသော တုန္စိတ်ဝန်ကုတ် အနက်၌ လူယူ (သို့မဟုတ် အျေး) ပစ္စည်းသက်၍ အစ္ဆိရိယ်—ဟု ပြီး၏၊ ပဟရိတု ယုတ္တုတုန္စိတ်တည်း၊ အျေးသက်ရေး၌ အကို (ဝေယျို့ယို့ စသည်ကဲ့သို့) တေသုဂ္ဂန္စိဖြင့် လူ ပြု။ [မာ—ဟူသော ပဋိသေခနိပါတ်နှင့် အစ္ဆိရိယုပ်ကို တွေ့၍ “မာ+အစ္ဆိရုံ”ဟူသော ကမ္မဓဓရှု သမာသ်၌ “မ္တ္တရိယ်”ဟု ဖြစ်သေး၏၊ အစ္ဆိရိယ်—အုံဉာဏ်ယ်သည်၊ မာ—သုတေသနပါးအား မဖြစ်ပါစေ၊ မရပါစေသတည်း၊ လူတိ—ဤသုံး ဖြစ်သောကြောင့်၊ မ္တ္တရိယ်—မည်၏။]

၆၅၉။ အလ အေး သလျု—အလတိ သမတွေ့တိ—စွမ်းနိုင်၏၊ လူတိ အလွှာ၊ (လ ပစ္စည်း) အလျု (ယပစ္စည်း)၊ ကလျော့ သချိုာယွှေ့ အနေနာတိ ကလွှာ ကလျု—ရေတွက် ကြောင်းဖြစ်သော မိုးသောက် (မိုးလင်း) ကာလ၊ [“ပဘာတွေ့ ဝိဘာတွေ့၊ ပစ္စသော

ကလသလဟိတိ ဝတ္ထတော.....

၆၅၃။ ယာဏာ လာဏာ။ ။တော် ကလသလ ဉာဏ္ဍာတော် ဓမ္မဟိ-
ထိကလသလဟူကုန်သော ဓမ္မတိမှ နောက်၌၊ ယာဏာ လာဏာပစ္စယာ
ဟောနှီး၊ ကလျာဏ်-ကောင်းသော ဝတ္ထု၊ ပဋိသလျာဏ်-တစ်ယောက်ထည်း
ကိန်းအောင်းခြင်း၊ ကလျာဏော-ကျွန်းမာသူ၊ ပဋိသလျာဏော-တစ်ယောက်
ထည်း ကိန်းအောင်းသူ၊ ယဒါပန်-အကြောင်းခါ၌ကား၊ လီ-လီဓာတ်သည်၊
သီလေသနေး-ဤကိပ်ခြင်း၌၊ ဝတ္ထုတိ-၏၊ ဉာဏ် ဓမ္မ-ဤဓမ္မဓာတ်သည်၊
(ဟောတိ)၊ တဒါ-ထိအခါ၌၊ ပဋိသလယန်-တစ်ယောက်ထည်း ကိန်းအောင်း
ခြင်း၊ ပဋိသလျာဏ်-ခြင်း၊ ဉာဏ်-သူ့၊ ယုပစ္စယောန-ဖြင့်၊ သီ၌-ပြီး၏၊ ဥပ
သရှိနှိသု-သံဥပသာရ၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ နိဂုံဟိတသု-၏၊ လတ္ထု-လ
အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ရဟာဒီပရတ္တာ-ရဟာဒီဓာတ်နောင်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ နသု-န၏၊ ကလ္ထု-ကာ ပြု၊ ကောရသု-ဒ၏၊ (ဤကို ဂုဒ္ဓပြုသော
၏)၊ ကွဲစီဓာတုတုဘိနာ-ဖြင့်၊ အာတ္ထာ-အာလည်း ပြု။ [“မလျှောက်ကတိယာ
လောတိ ဝတ္ထတော ”ဟု တစ်ချို့စာ ရှိ၏၊ သီမှန်င့် နျာသတိ၌ မပါ၊ ဤပါ၌ကို
အတည်ယူလျင် နောက်၌ “စသအောန ” မလို့၊ “လပစ္စယောစ ”ဟုသာ ရှိရလိမ့်
မည်၊ ဤ၌ကား သီဟိုင်းမှုအတိုင်း အနက်ပေးအုံ။]

ကလ္ထု မပါထ ”-အဘိဓန်။] “ကလ္ထု-သင့်၏” ဟုရှုံး “ကလနဲ သရှိနှိ-ရောက်ပြုး
သည်၊ ကလ္ထု-မည်၏” ဟု ပြုကြ၏၊ “ကလျာ-ကျွန်းမာ ခန့်ကျွန်းသူ” ဟုရှုံးကား
“ကလ-ဂတိမ့်” ဟု ဓာတ်နက်ဆို၍ “ကလတိ ယထာသုခဲ သုဒ္ဓရိယာပထေသုတိ
ကလျာ” ဟု ပြု၊ ဉာဏ်ယာပထ်အာလုံး၌ ချမ်းသာသလို ဖြစ်နိုင် နောက်သူ၊ “သလ,
ဟုလ,ပဒ-ဂတိမ့်” ၌ ဟုလ,ပဒဓာတ်တိကို အနက်တုသောကြောင့် တွဲဘက်ပြထား
သည်၊ သလတိ (အသု စွဲတိ) လျှင့်စွာ သွားတတ်၏၊ ဉာဏ် သလ္ထု သလုံး၏။

၆၅၄။ ကလျာဏ် အပေါ် ပဋိသလျာဏော—ယာဏာပစ္စည်းပြစ်၍ ရှေ့ ၂ ပုဒ်၌
“လျှော” ဟု လည်းကောင်း၊ လာဏာပစ္စည်းပြစ်၍ နောက် ၂ ပုဒ်၌ “လျှော” ဟုလည်းကောင်း
ရှိစေ၊ ကလတိ ယထာသုခဲ စွဲတိ ဝဝတ္ထုတိတိ ကလျာဏ် ကလျာဏော” ဟု ကြုံ၊
“နာနာရမယတော-အမျိုးမျိုးသော အာရုံမှ၊ ပဋိသလုံတွာ-စိတ်ကို ရုပ်သီမ်း၍၊ သလ
တိ-ဤမိသက်စွာ ဖြစ်တတ်၏၊ ဉာဏ် ပဋိသလျာဏ် ပဋိသလျာဏော” ဟု ကြုံ။

· ယဒါပန် အပေါ် အာတ္ထာ—ပတိ+သပ္ပါယ် လီဓာတ်၊ ယုကို အနဲ့ပြု၍လည်း “ပဋိ
သလျာဏ်” ပြီးသေး၏-ဟု ပြုလို၍ “ယဒါ” စသည်မိန့်၊ ဤနည်း၌ “လီ-သီလေသနေး
(ကပ်ပြုခြင်း) ဟု ဓာတ်နက် ရှိသောကြောင့် “ပဋိ+အာရုံ အမျိုးမျိုးမှ စိတ်ကို ရုပ်သီမ်း၍
(သံ) သင့်ရာကောင်းမြတ်သော အာရုံတစ်ခုခုံ (လာဏာ) ကပ်ပြုခြင်း၊ ဝါ-ကိန်းအောင်း
ခြင်း” ဟု အနက် ဆို။

၆၅၈။ မထိသာ ထသာ လောစ။ ॥ မထက္ခတိ၊ ပေ၊ ဟောတိ၊ စသဇ္ဈာန် လပစ္စယော-လပစ္စည်းသက်။ [“လတော+ကော=လကာပစ္စယော” ဟု ပါဉ္စပျက်တတ်သည်] မထ-ဝိလောင့်နေ့-မွေနောက်ခြင်း၌....၏၊ မလျော-လက်ပန်းသည် (လက်ရွှေသွား)၊ သောဇဝ-ထိလက်ပန်းသည်ပင်၊ မလွှဲ ကော-မလွှဲကမည်၏၊ ဟိန့်ကော ယထာ-ဟိန့်ကော ကဲ့သို့တည်း။

ကိစ္စာတိ ဝတ္ထော်။

၆၅၉။ အဝသကာ ပေါ့၊ ထိုစာ။ ॥ အဝသက အမဓိဏာက္ခတိ-မချုတ်ဓကန် ဟူသောအနက်၊ ယုတ်ည့်သော ကြွေးဖြေဟူကုန်သော၊ ဒေါသု အတ္ထာသု-တို့၌၊ ထိုပစ္စယော ဟောတိ၊ ကိစ္စာစ-ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်လည်း (ဟောနှိုး)၊ ကဲ့တိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ထိုပစ္စယော-သက်၊ အလောပ ဂုဒ္ဓိ သိ လော ပါ-တို့သည်၊ (ဟောနှိုး)၊ (တွေ့-သင်သည်) မေ-ငါ၏၊ ကမ္မာ-အဓိကို၊ အဝ သံ-မချုတ်ဓကန်၊ ကာရုံ-ပြုခြင်းနှာ၊ ယူတွော-သင့်သူသည်၊ အသီ-ဖြစ်၏၊ ကဲ့တိ-ဤအနက်၌၊ ကာရုံ-ကာရုံဟု ဖြစ်၏၊ မေ ကမ္မာ အဝသံ၊ ကာရုံ-ပြု သင့်သူသည်၊ အသီ-၏၊ မေ ကမ္မာ အဝသံ၊ ကာရုံနော-ပြုသင့်သူတို့သည်၊ (အတ္ထာ-ဖြစ်ကုန်၏) မေ-၏၊ ဘာရုံ-တာဝန်ကို၊ အဝသံ၊ ဘာရုံ-ဆောင် သင်သူသည်၊ အသီ-၏။

၆၆၀။ မထ-ဝိလောင့်—[“ဝိလောင့်” ဟုလည်း ရှိ၏၊ လှုံးလှုံးပင် မွေနောက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် အသင့်ချည်း၊ ထောမနိခို့မူ “ဝိလောင့်” ဟု ရှိ၏၊ သုည် ပါ၌မြတ် ၂ ဖြစ်၏၊ “ဂရုံ”မှ “ဂရုံ”ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။] မထတိ ဝိလောင့်တိ-အချင်းချင်း လုံးတွေး မွေနောက်တော်၏၊ ကဲ့တိ မလျော၊ မထ ဓာတ်၊ ထိကို လိုပြု၊ လပစ္စည်းသက်၊ [နျောသု၌ သဗ္ဗာတော့ အျော်တို့ သုတ်ဖြင့် အပစ္စည်းသက်၍ လ ဒွေးတော်လာ၏၊ ထိုနည်းက သာ၍ ကောင်းသည်။]

သောဇဝ မလွှဲကော၊ ယထာ ဟိန့်ကော—[ဤသို့ပါဉ္စမှန် ရှိစေ] ဟိန့်ပုဒ်နောင် “သဗ္ဗာတော့ကော” သုတ်၌ သဗ္ဗာတော့သွှေ့ပို့နှင့် (က) လာသကဲ့သို့ မလွှဲပုဒ်နောင် ထိုသုတ်ဖြင့် (က) လာ၍ မလွှဲကော-ဟုလည်း ဖြစ်သည်။ [သဗ္ဗာတော့ ကောသုတ် ပြန်ကြည့်၊ ကစ္စည်းစုံတို့၌ တစ်မျိုး ဆိုလေသည်၊ အဆိုချင်း မတူ-ဟုသာ မှတ်။]

၆၆၁။ အဝသက ပေ၊ အတ္ထာသု—အဝသက၊ အမဓိဏာ အနက်ကို ထီ-ကိစ္စ ပစ္စည်းတို့က ထွန်းပြရုံသာ ထွန်းပြ၍၊ ကတ္ထားသောကံ ဟူသော သာဓနအနက်တို့၌သာ သက်ရသည်၊ ထိုကြောင့် “အဝသက အမဓိဏာအနက်တို့၌” ဟု ဆိုသော်လည်း ထို အနက်များကို ထွန်းပြအပ်သော အနက်များဟုသာ မှတ်၊ အဓိဋ္ဌ၏ အဓိုက်ယ်ကို အခြေဖြေပင် ပြခဲ့ပြီ၊ ကာရုံ-ဟာရုံ-ဒါယီ (အာကို အာကာရွှောန မှယောဖြင့် အာယာပြု) စာရီတို့သာ လိုရင်း၊ “ကာရုံနော”ကား အထူးဖြတ်ကဲ့သို့ ဗဟိုစုစုတည်း။

အမေတ္တာ- အမေတ္တာ အနက်၌၊ (တွဲ-သည်)၊ မေ-၏၊ သတ်-တစ်ရာ သော၊ လူထဲ-ကြေးမြို့ကို၊ ဒါတုံ-ပေးဆပ်ခြင်းငါး၊ ယုဇ္ဇာ အသိ၊ လူတိ- ဤအနက်၌၊ ဒါယီ-ဒါယီဟု ဖြစ်၏၊ မေ သတ် လူထဲ ဓာတ်-ပေးဆပ်သင့်သူ သည်၊ အသိ၊ မေ သဟသု-တစ်ထောင်သော၊ လူထဲ ဓာတ်-ဆောင်သင့် ဆပ်သင့်သူသည်၊ အသိ၊ လူစွာဘီ၊ ကိစ္စပစ္စယာ ပန်-ကိစ္စပစ္စ၌ဗိုလိုက်သူး၊ ဟော့လွှာပေါ်-အောက်ပိုပင်၊ ဒသသိတာ-ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ကိစ္စပစ္စယွန့်နယ္ဗ် “အဝသာကာ မေတ္တာသု ဏီစာတိ ပေါ့၊ တွဲ့သုပေး” စသည်ဆို၍ ပုံစံများ ကို ပြခဲ့ပြီ၊ ဤ၌ ထပ်၍ ပြန့်မလို-ဟူလို။]

၆၆၀။ ဝက္ခဒီဟီ ပေါ့ နိပစ္စန္တီ။ ။။။ အယု-ဤ၌ စသောသူ၌ အပေါင်းသည်၊ အာကတိဂောာ-အာကတိ ဂိုဏ်းတည်း၊ ဝါ-ရုပ်ပြီးပုံ အခြင်းအရာ တူသောအားဖြင့် ယူရသော သူ၌ အာပေါင်းတည်း၊ ဝဇ္ဇာနွေး မာဒီဟီ-၀၉ အစရိုက်နှင့်သော၊ ဓာတုဗီ-၈တ်တို့ဖြင့်၊ ပစ္စယာအေသာ လောပါ ဂမ နိသောလိုက်းဖြစ် စိမ့်နာ-ပစ္စည်းသက်ခြင်း၊ အာအသ ပြခြင်း၊ ချေခြင်း၊ လာခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်း၊ လိန်ပြောင်းလွှာခြင်း အစရိုသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ယထာဘီစာန်-ပြယ်အား လျှော့စွာ၊ ပွဲ့စွာအေသာ-ပွဲ့စွာ အစရိုသော သူ၌ တို့ကို၊ နိပစ္စန္တီ-တင်၍မနေ့၊ ကျေစေအပ်ကုန်၏။

၀၉-ဂတို့၊ ပုံမွှာ ပွဲမမေးဝ-အစကပင်၊ ဝမ်းတွဲ-ရောက်လိုက်၊ ကျင့် ထိုက်၏၊ လူတိ အတွေ့-၌၊ ဘာဝကမ္မာသူတိ-ပုံးကို၊ အမိကိစ္စ-လိုက်ဖော်။ ထော့စာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အျေပစ္စယာ-သက်၊ ကာလောပါဒီ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပစ္စလို့-ဟူ၍၊ ရုပေါ့ရုပ်သည်၊ သမ္မတွေ့-ရောက်လတ်သော်၊ လူမိနာ-ဤ

၆၆၀။ ဤသုတ်သည် ဥက္ကသာဝိပစ္စယွန့်ပုံးများ ပြီးစေခို့ရာ နိပါတန် (သုတ်ကြီး) တည်း၊ အာကတိ ဂောာ၏ အမိပွာယ်ကို တွေ့တ် “ကာယာ ထာန ဝါးဖော်” သုတ် အဆုံး၌ ပြခဲ့ပြီ၊ နိပစ္စန္တီ ပိုင်းမှုန်ကြောင်းကိုလည်း “လိုက့် နိပစ္စတော်” သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ပစ္စယာ ပေါ့၊ လိုက့် ပိုင်းမှုန်နာ-သုတ်ကြီးတို့၏ ထုံးခံကား သုတ်ငယ်တို့ မစီရင် နိုင်သောအရာ၌ စီရင်နိုင်ခြင်း၊ သုတ်ငယ်တို့ စီရင်နိုင်သောအရာ၌လည်း ပစ္စနှင့်တိုက နည်းအားဖြင့် ထပ်၍စီရင်ခြင်း၊ သုတ်ငယ်တို့ စီရင်ခွင့် ရောက်နေပြန်လျှင်လည်း ပြယ်အား မလျော့လျှင် တားမြစ်ခြင်း သဘောရှိရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းသက်ခြင်း စသော အစီအရင်ဖြင့် ဤသုတ်ကြီးသည် ထို့ရုပ်များကို တာဝန်တင်၍ မနေရအောင် ကျေစေနိုင် (ပြီးစေနိုင်) ခြင်း သဘော ရှိသည်။ [အသိစာန်၏ အမိပွာယ်ကို သမာသ် ခုတံယာ တွေ့ရှိသ် ခန်း၌ ပြခဲ့ပြီး]

သုတေသန၊ မျသာ-၏၊ ဇွဲအေးသော-၉၌ အပြုဂိုလည်းကောင်း၊ ဝကာရဒ္ဓယသာ-၏၊ ဝကာရဒ္ဓယံ-ဂိုလည်းကောင်း၊ ဝိခိုနီသော်-ဝိခို တားမြစ်ခြင်းဂိုလည်းကောင်း၊ ကူထိုလိုက္ခာ-ကူထိုလိုန် အဖြစ်ဂိုလည်းကောင်း၊ နိပစ္စို-ကုန်၏၊ ပဗ္ဗာ-ရင်ရဟန်း အဖြစ်။

ပဋိမမေဝ ဝစိတ္ထု အပေါ်၊ ပဏ္ဍာန်—[“ပဏ္ဍာန်”အရ ရှင်အဖြစ် ရဟန်အဖြစ် ၂ မျိုးလုံး ယူရကြောင်းနှင့် တက္က ပဋိမမေဝ အခိုာယ်ကို ကျွဲည်းလိုကာမှာ ရှာ] “ပပ္ပါလေ-ကတိမီ” ဟူသော ဓာတ်နောင် ကျောစဖြင့် ကဲအနက်ပြီ အျေပစ္ည်းသက်၊ ကာရိတ်မှည့်၊ ထိအကျဖန် ချေ၊ ဝင့်ဘော်လာ၊ ဤအစိအရင်များကို ထုံးစာတိုင်း သုတေသနများဖြင့် စီရင်၊ ထိနောက် အျေပစ္စလွှာပုဒ်သည် များသောအားဖြင့် နုပုလိန်ဖြစ်သောကြောင့် “ပွဲရုံ” ဟု ဖြစ်ခွင့် ကြိုနေလျှင် ထိကဲ့သို့ မဖြစ်စေဘဲ၊ ဤသတ်ကြီးဖြင့် ပျက် နဲ့ ပြု၊ ၁၂ လုံးကိုလည်း ၁၂ လုံးပြု၊ ထိ အနုပုရှိနိုသော ပစ္ည်းနောင်းသော်လည်း ဂုဏ် မပြုရှိရန် တားမြစ်၊ နုပုလိန် မဖြစ်စေဘဲ လူလွှာလိုန် ဖြစ်အောင်လည်း စီရင်၏ [ဤ ၄ ချက်သော အစိရင်ကို ဤသတ်ကြီးက ပြသည်။] ထိနောက် လူလွှာလို မတော့ စသောသတ်ဖြစ် အာပစ်ည်းသက်၊ နာမင်း၊ သီသက်၊ ချေ။

ତାଙ୍କ ପରେ “ଲୁହୁ+ଅୟ” କାହିଁଠାରୁଣ୍ୟ, ଯ ଅନ୍ଧାରୀରୁ, ଲୁହୁରୁ
ଫବୁଲିଫିର୍ବ ପ୍ରତିଧିଗର୍ବଲୁଗ ହ୍ରୀଯାର୍ତ୍ତପ୍ରଦିଳ୍ ଲୁହୁଲୀଫିକ ପ୍ରତିରୋଧ୍ ଖାଗି ଛାପି, ଲୁହୁଯ
ମରୋପ୍ରଦିଳ୍ ଆପଥୁନ୍ତିଃବାଗି! ଶ୍ଵାଚ୍ୟନ୍ତିକାଃ ଲୁଗି ଦେଖିପ୍ରାଣି ଶ୍ଵୋହୁ ରିଅି! ଲୁହୁକ୍ରଦିଳ୍
ରାତିଫଳଗର୍ବଲୁଗ ଆତିରାତିଗ୍ରହିଲୁଗିଲନ୍ତି: ଗୋଦିଃଅି! ଫୋର୍କିନ୍ତ ଆତ୍ୟ: ଏବୀଲୁଗ
ରୂପାଃପଦ୍ୟ କୋପିପ୍ରଦିଳ୍ବାନ୍ତି: ଅୟବାଗ, ହ୍ରୀଯାର୍ତ୍ତପ୍ରଦିଳ୍ବାନ୍ତି: ଲୁହୁଲୀଫିକ ପ୍ରତିରୋଧ୍
ଦ୍ଵାପାର୍ବିତିପ୍ରଦିଳ୍ବାନ୍ତିଃ [“ରୋ-ରୁହୁଲୀପିତାର୍ବଲୁଗ ତାଙ୍କୁ” ହୃଦୟକ୍ଷରିତାଃ “ରୋ-ଗମ୍ଭକେ” ରାତିଫୋର୍କ
ଲୁହୁଯ ମରୀଯିପିପ୍ରଦିଳ୍ବାନ୍ତି ଅପଥୁନ୍ତିଃବାଗିନ୍ତି ପ୍ରିଃବାନ୍ତି] ବାମକ୍ଷେତ୍ର ଲୁହୁପଥୁନ୍ତିଃଅ କାଶେଣ୍ଟି
“ଶ୍ଵାସ ଢାଓଲେବା” ହୁ ପିର୍ଦିମୁହ୍ଫ ରିଜେ ଯ ପ୍ରଦିଳ୍ବାନ୍ତିଃ ଅ ବାରେପ୍ରଦିଳ୍ବାନ୍ତି
ଦ୍ୱାରା ଆତିନ୍ଦିଃ ତ ପ୍ରି ଯ ହିମୁନ୍ତିକାଃ ଆତ୍ମରାତି ଶିର୍ବିନ୍ଦୁ “ଶ୍ଵାସ ଢାଓଲେବା” ହୁ ରିଅି! ଫଙ୍ଗି
ଫିରହିତ ପିର୍ବି ରୋଗେଲୁହାଫିର୍ବଲୁଗିଲନ୍ତି!

(ချမှု-၏။) ဇွာအေသာ-ဇွဲ ပြု၊ သဒ-ဝိသရဏကတ္တာ ဝသာဒနေသာ၊ နိသိဒ
န့်-ထိုင်ခြင်း၊ နိသဇ္ဇာ-ခြင်း၊ ဝိဒ-ဉာဏာ၊ ဝိဇာန့်-သိခြင်း၊ ဝါ၊ ဝေဇာတိ-
သိတတ်၏၊ ဉာတိ ဝိဇ္ဇာ၊ သဒ-ဝိသရေး၊ ဝိသဇ္ဇာ-စွဲနှင့် ဖြစ်လုပ်ခြင်း၊ ဝိသဇ္ဇာ၊
ပဒ-ဂတိမြို့၊ နိပဇ္ဇာ-အိပ်ခြင်း၊ နိပဇ္ဇာ။ [နိသဇ္ဇာကဲသို့ နိနောက် ဖြစ်သော်
လည်း ဒွေသော် မလို။]

ရုဇ္ဍ-ရောက်၊ ရုနှစ်-နာကျင်မြင်း၊ ကူတိ အထွေ၊ ကူမိနာ ဆပစ္စယော-
ဆပစ္စည်း သက်၊ ပုဂ္ဂန္တနှစ်သုသာ ပေ၊ သုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနှစ်သုသာ-၏။

“သံပူဇ္ဈ အဇ-ဂတိမ့်” ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် “သမန္ဒာနီ သံကန္ဒာနီ အသံတိ သမန္ဒာ-
ပေါင်းခဲ့ရာ ပွဲသာင်” ဟုလည်း ရှိသေး၏။ [ကြုံသုတေသန ဆနိုင်။]

ବାକୁ ଦେବ। ଠଣ୍ଡା ଢା ଯଲ୍ଲୀ—୦ୟୁହୁ ପ୍ରତିଧିଗରିଲୁଙ୍କ ହ୍ରୀଯୁତିପ୍ରଦି ଧୂଳିକ
ଲୁହୁଲୁହୁଲିକ ପ୍ରତିଷେଖ୍ନ ଶୁ ପ୍ରିଣ୍ଟିଃଲୁଙ୍କ ଠଣ୍ଡା—୦ହୁହୁ ପ୍ରିଣ୍ଟି; ଯେଯାହୁକୁ ଜ୍ୟୋତିଲ୍ଲୀ—ପ୍ରଦି
“ଚ” ଧୂତ ଚାରାତ ଅବସ୍ଥାହ୍ୱୀ—ଆବସ୍ଥାହ୍ୱୀ—ପ୍ରଦି କିମ୍ବାହିତାକୁ ଦିନକ ପ୍ରିଣ୍ଟି “ବାହୁ” ହୁ
ପ୍ରତିଵଲ୍ଲାଙ୍କାଳୀ ହ୍ରୀଯୁତିକ୍ରୀ—ପ୍ରଦି ଫଳୀ ଅପ୍ରି ଦରିଯାହୁକାଃ ଆହ୍ରାଃ ତିରଣ୍ଡଫ୍ୟ ମର୍ମି,
ଦିନ ଆପ୍ରିକରିଯା ହ୍ରୀଯୁତିକ୍ରୀ—ପ୍ରଦି ତାଃମିତ୍ରରତ୍ନାମନ୍ଦି॥

ଠକାରେଣ୍ଟ-୧ ପ୍ରି: ରୂପା-ଫାନ୍ଦାର୍ମଣ୍ଡିଲିଙ୍କିଂ: ରୁତୋଟି-ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ: ଆପଢୁଯେନ୍-
ଆପଢୁଲ୍ଡିଙ୍କିଂ: ଫିର୍ମ୍ମିଂଗନ୍: ହେଚ୍‌ମିନ୍‌ହେଲ୍ଫିଂଗନ୍: [ଗ୍ରୀକିଯିତିକ୍ରିଃଫିର୍ମିଂଗନ୍ ଶିରିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ୟ ମଳି, ଲୁଟ୍ଟିଯ
ମହିଯାଦୀରିଜିଯିତିକ୍ରିଃଫିର୍ମିଂଗନ୍ ଆପଢୁଲ୍ଡିଙ୍କିଂ ଅପଢୁଲ୍ଡିଙ୍କିଂ: ବାର୍ଗିଲ୍ଲି (ଆପଢୁଲ୍ଡିଙ୍କିଂ:ଲାଲ୍ଡିଙ୍କିଂ:ବାର୍ଗିଲ୍ଲି) ପ୍ରି:
ଲାଲ୍ଡିଙ୍କିଂ-ଭୂଲି] ଗୁରୁ-ବାର୍ଗିଲ୍ଲିଫେନ୍କି। ଲାପଢୁଯେନ୍-ବାର୍ଗିଲ୍ଲି କୋରକ୍-ଟ୍ରେନ୍ଡିଲିଙ୍କିଂ:
ଗୁର୍ଜା-ଓର୍ଦିଙ୍କିଂ: [“ଗୁର୍ଜିଯିତି ଵେଳୋରିଯିତି-ଆଲ୍ୟନ୍କ ସ୍ପ୍ରିଂ:ଅର୍ପିଣ୍ଟି” ଭୁ ପ୍ରିଲ୍ୟୁନ୍
“କୋଟ୍ରି-ୱେଲ୍ଟିଅର୍ଦିଙ୍କିଂ:” ଭୁ କିମ୍ବିଲ୍ୟାଟ୍ରିନ୍କ ଆଫିର୍ସିପେ:ଲୋକ ଆଯିର୍କିଅୋକି
ପ୍ରିନ୍ଟିଗ୍ରାଫିଙ୍କ ଆଲ୍ୟନ୍କ ଗୁର୍ଜା-ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:ଲୋକିଙ୍କିଂ:
ଲାଲ୍ଡିଙ୍କିଂ-ବାର୍ଗିଲ୍ଲିଙ୍କିଂ:ଲାଲ୍ଡିଙ୍କିଂ: ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ-ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ:ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ:ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ:
ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ-ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ: ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ-ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ: ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ-ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ: ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ-ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ: ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ-ରୁତୋର୍ପିଲିଙ୍କିଂ:

၁၁-နိုင်းတော်၊ ၁၂-မြော-နောက်။ [“၀၃-၀၈၏” ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် “၀၇တိ-မြည်တတ်၏၊ လူတိ ၁၉၁၁-ခုံးကျော်”လည်း ဖြစ်၏၊] ကစ်-ဒီဇိုင်း-တောက်ပြင်း၌....၏၊ ကန္တာ-ခါးသည်းကြီး (ခါးပတ်)၊ ကထ-ကထနေ့၊ သံပူဇ္ဈား၊ သီးခွဲ-အတူ၊ ကထနဲ့-ပြောဆို ရွှေးနွေးခြင်း၊ လူတိ အတ္ထာ-၍၊ ကျေပစ္စယော လူမိနာ-ဖြင့်၊ ထူးသု-၏၊ ဤအေသာ-ဖြူ။ သံသွေသု-သံသွေးကို၊ သာအေသာစ-သာလည်း ပြု၊ သာကန္တာ-အတူပြောဆိုခြင်း၊ ဝါ-ရွှေးနွေးခြင်း၊ တုဒ-ပုထနေ့၊ တုန္တာ-ထိုးဆွဲခြင်း၊ ပဒ်-ဂတ်မြို့၊ များပန္တ်-

လွှာ စသည်—“လဘနဲ့ လွှာ၊ ရဒီယတိ ဝိဇ္ဇာနိယတိ-ခရီးသွားသူတိ ရော်ခြစ်
အပ် (အရေးအကြောင်း ထင်အောင်ပြုအပ်) ၏၊ လူတိ ရွှာ၊ [“ရထာသာ ဟိတာ
ရွှာ-ရထား၏ စီးပွားဖြစ်သော လမ်း”] ဟုလည်း ဆိုရ၏၊ ဟိတာအနက်၌ ကျေသက်
ထျက် ဆပြု၊ ဒေါသာ်လာ၊] မှယုနဲ့ မှန္တာ၌ ဤသုတေဖြင့် ဆပစ္စည်းသက်၊ မျှော်နှစ်သာ
ဖြင့် ဓာတုနဲ့ ဟု စိုးပြု၊ မှန့် မှုပ္ပါယ်ကား “မှုပ္ပါ-မောဟ ဝမ္မနေသု-တွေဝေခြင်း၊
ကြီးပွားခြင်းတို့၌” ဟူသော ဓာတ်တည်း ဤသုတေနှင့် မဆိုင်၊ အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်ဟု
ပြီးပါ တစ်နည်း ပြသော ဂါကျတည်း။

၁၇၁ စသည်။ ၁၀၁နံ-နေ့ခြင်း ၁၇၁၊ လူတို့လိန် ကျွဲှု၏ အနက်ကား-
ဟတ္ထိနဲ့ မရှုပေးဖော်စွဲ၊ ပကောင့် ကုန်လွှာနေ့နေ့၊ မောလယ် မတာကျွဲ့-လူတို့လိန် ကျွဲ့
သွှေ့ကို ဆောင်တို၏ ရှင်းကြီး၊ အိမ်တွင်းတိုက်ခန်း၊ ခါးတော်း (အောက်ပါ) ကြိုက်
ခြင်း၊ ခါးစည်း (ခါးပတ်) ကြိုး၊ "ဟူသော့ အနက်တို့၌ ဖြစ်၏၊ ကစတိ ဒီပွဲတိ-ဆင်၏
ရင်ဘတ်စသော အရပ်၌ တောက်ပတ်၏၊ လူတိ ကျွဲ့၊ ဟူ ဆို၊ "ကစ-ပွဲနေ့"
ဟူသော ဓာတ်လည်းရှိ၏၊ ကစ်ယယ်း ဗုဒ္ဓယယ်-ခါးစသော အရပ်၌ ဖွဲ့ပတ်အပ်၏။

ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း၊ လူတိ အထွေ ကျော် ကတေ, ဗျာပါချာတိ-ဟူ၍၊ ရုပေ သမ္မတွေ၊ လူမိနာ နိပါတနောက်-ဤသုတေသနီးဖြင့်၊ ချုသာ-၏၊ ဗျာဒေသာ-၉ ပြု၊ ရသာတွေ-ပါ၌ အကိုလည်း ရသာပြု၊ ဗျာပုံး-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၊ ဝါ-ဒေါသဖြစ်ခြင်း။

မရ-ပါတာစာရေး၊ မရတိ-သေတတ်၏၊ လူတိ အထွေစ-လည်းကောင်း၊ မရထံ-ခြင်း၊ လူတိ အထွေစ-လည်းကောင်း၊ လူမိနာ-ဤသုတေသနီးဖြင့်၊ ဘုတျပစ္စယာ-ဘုပစ္စွား၊ ဘုံပစ္စွားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မတွဲလောပါ-ဓမ္မတွဲနှင့် ချေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိမှ နောက်နှင့်၊ ယဝေတံ လူစွာအံနာ-ယဝေတံတလန့် အစရှိသောသုတေသနီးဖြင့်၊ စကာရော-စ ပြု၊ ဒီလွှာ၊ မဇွော-သေသာ သတ္တဝါ၊ မစ္စာ-သေခြင်း၊ သတေ-သာတစွဲ-မပြတ်မစ သည်၏ အဖြစ်၌၊ ဝါ-မြေခြင်း၌....၏၊ လူမိနာ ယပစ္စယော၊ ဘုသာ-၏၊ စကာရော-(ယဝေတံဖြင့်) ပြု။ [ပရဂျေဘာဝါဖြင့် ဒွေဘောလား] သစ္စံ-မြေသောကား၊ ဝါ-အမှန်။ [တထာ-ပါလျှင်ပို့၊] နတေ-ကဂ္ဂာဝါနာမေ၊ နှစ္စံ-ကခြင်း၊ နိတိ-နိတာဓာတ်သည်၊ [ဤကား ဓမ္မတွဲနှင့် ဓမ္မတွဲ "ဟုသာ ရှိ၏]၊ နိစွဲ-မြေခြင်း၌....၏၊ နှစ္စံ-မြေသောအရာ၊ မာ-မာနေ-နှင့် ယုံးခြင်း၌....၏၊ မာယာ-ပရိယာယ် မာယာ။

လူတိ က္ခာ” ဟု ဆိုး ဤအနက်က သာ၍ ယူတွေ့ ရှိသည်၊ တုဒန်-ထိုးဆွဲခြင်း၊ တွေ့ဗြာ-ခြင်း၊ ဗျာပုံး၌ “ဝါအာပုံး ပဒေတ်” လူကို ယ, ဝကို ဗြိုင်း “ဗျာ” ဟု ဖြစ်၏၊ ကျျပစ္စည်းကြောင့် ပုံး ဝိုင်းရောက်၍ “ဗျာပါချာ” ဟု သက္ကတွဲ ဖြစ်၏၊ ပါင့်ကား ထိုသို့ မရှိသင့်သောကြောင့် ဤသုတေသနီးဖြင့် ချကို ၉-ပါ၌ အကိုလည်း ရသာပြု၍ “ဗျာပုံး” ဟု ဖြစ်၏၊ [သိဟိုင်းများ “ဗျာပါချာတိ ရုပ္ပါသင်း (ဗျာပါချာဟူသော ရပ်၏ ကပ်ပြုလျှော့ပါးဖွယ် ရှိလတ်သော်) ဟုလည်းကောင်း၊ “ဗျာဒေသာ” ဟုလည်းကောင်း “ဗျာပုံး” ဟုလည်းကောင်း ၏။]

မဇွော မဇွော စသည်—မဇွော မဇွောတို့၌ လူလို့လိန် ဖြစ်ဖွယ် မလို့၊ ပုံလိန်ချည်းတည်း၊ “မရပိတိ မဇွော၊ မရထံ မဇွော” ဟု ဝိုင်းဟံ အစဉ်ပတိုင်း ယူ၊ သတေတသာ-မပြတ်မစ မြေသောအရာ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ သာတစ္စံ-မည်၏၊ နှစ္စံ စသည်မြှုပ်လည်း ဤသုတေသနီးဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၊ နတေဓာတ်သည် ဒိုကြောင့် နတေနောင် ဒိုကြောင့် နတေနောင် ဒိုကြောင့် နတေနောင် သော-သုတေသန ယောက်ဘက်ဖြင့် ယပစ္စည်းသက် တွေ့ကို ပြု၊ ဒွေဘောလာ၍ “နှစ္စံ” ဝိုင်းဟံ ဖြစ်၏၊ နှစ္စံ၊ နှစ္စံ၊ နိတာဓာတ်ကား ဘုဝါဒိတ်သည်း၊ နိတာ-မြေခြင်း၊ နှစ္စံ-မြေခြင်း၊ နိတာတိတိ နိစွဲ-မြေသောအရာ၊ မာဓာတ်သည် မာနာအနက်၌ ဘုဝါဒိတ်သည်း၊ အပစ္စည်းကို ပြု၍ “မတိ ပရိမေတိ အညွှန် ဥက္ကလာဇာန် အတွောက် အဂုဏ်တိ မာယာ-မိမိ၏ ယုတေသာရှုက်ကို အခြား မြတ်သော ရှုက်ဖြင့် နှင့် ချိန်တတ် (တုပြု့ တတ်) သောကြောင့် မာယာမည်၏” ဟု အော်လာ့န် ပိုဂ္ဂပြု၏။

ଭାବୁରେ ପୁଣ୍ଡରୀ ଲ୍ଲାମାଯାତି ଭାବୁ-ଵାହାଃବ୍ରତୀଃ ପ୍ରତିଦ୍ୟକ୍ଷିଃକ୍ରୋଦଃପ୍ରତିଶ୍ଵରୀ ଭାବୁ
ମନ୍ୟଣୀଃ ଏକେତିତି ଭୟା-ଵାହାଃବ୍ରତୀଃଗ୍ରୀ ପ୍ରତିଦ୍ୟତାର୍ଥାଃ ଭାବୁମନ୍ୟଣୀଃ କ୍ଷି-ଅଧ୍ୟେ
ଭୟତିତି ଭାବୁ-ଭୟାଗନ୍ୟଃପେତ୍ରୀ ଆରାରା ଆହାରିନ୍ଦିତାର୍ଥାଃ ପ୍ରାପିମ୍ବା ମହାଃ ମହାଃ
ମନ୍ତରାଃ ଆହାରିନ୍ଦିତାର୍ଥାଃ) ଭାବୁରେ ଶିଶ୍ରୀ ଲ୍ଲାଗ୍ରୀ ହ୍ରୀଵ୍ୟତିପ୍ରତିଶ୍ଵରୀ ଆପ୍ରିଃ, ଯବଦ୍ଵାନ୍ୟଃଶିଶ୍ରୀଃ
“ଅଫାତିକ ଖ”ଭୟାଗରିଭାବାପ୍ରତିଶ୍ଵରୀ ଏକଭାରତ୍ରୀ କ୍ଷିଗ୍ରୀ ଆପ୍ରିଃ କାନ୍ତିତି-ଅଶ୍ଵାଯ
ଆଲ୍ୟାଗର ତୋରିପ ତଥାତାଯିତାର୍ଥାଃ ତାତିକାନ୍ୟଃ-କାନ୍ତିଯତେ ଗନ୍ଧିଯତେ-କ୍ଷିତିଵାଗ
ଅବଳିନୀଃ ଲ୍ଲାଗ୍ରୀ ଗନ୍ଧାଃ ହ୍ରୀଵ୍ୟତିପ୍ରତିଶ୍ଵରୀ ଯତ୍ତାପ୍ରତିଶ୍ଵରୀ ଆପ୍ରିଃ ଏକକ-
କ୍ରିଗିତିଵାରେ ଅଗ୍ରିଲା ହ୍ରୀଃପନ୍ଥାଫ୍ରଦ୍ଧ ପ୍ରତ୍ୟେଷ୍ଠାପିତାଃଶିଶ୍ରୀଃ ମନ୍ୟ-ମନ୍ୟଣୀଃ ମନ୍ତ୍ରିଵ୍ୟାପିତାଃ
“ବନ୍ଧୁ ତେ କ୍ଷି ପୁଣ୍ଡରୀ” କ୍ଷି ବୁନ୍ଧାଅଫାଗର ଗ୍ରୀ ଭୋଗାଣୀଃ “ବନ୍ଧୁ ବୁନ୍ଧାଲଙ୍ଘକ ପୁଣ୍ଡରୀ କିଷେଯି” କ୍ଷି
ହୀନ୍ତିବନ୍ଧାଗ୍ରୀ ଭୋଗାଣ ତତ୍ତ୍ଵାପ୍ରତିଶ୍ଵରୀ ବସ୍ତ୍ରକିତି ଶିଶ୍ରୀଃ] ପୁନ୍ଦ୍ରକ୍ଷେ “ପୁ-ଭୋଗାଣକେ” ହୃଦୟେ
ଭାରତିତିଶ୍ଵରୀ ହ୍ରୀଵ୍ୟତିପ୍ରତିଶ୍ଵରୀ ଯବଦ୍ଵାନ୍ୟଃଶିଶ୍ରୀଃଲାନ୍ୟଃଶିଶ୍ରୀଃ ଲାଭ୍ୟାନ୍ୟଃ

သောရေဂါသည်၊ သယတု-၏၊ ၃၀-၃၀နေ့-ပူဇော်ခြင်း၌....၏၊ ၃၀နေ့-ပူဇော်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗာတွော-သည်၊ ၃၀ထု-၏၊ ဝမှ-ဦရိုရဏေ-ပျိုးအန်ခြင်း၌....၏၊ ဝမနာ-ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာတွော-ဖြစ်သောအန်ဖတ်သည်၊ ၀မထု-၏၊ ကတိ-ပြုခြင်း၊ (သိမြဲ့ “ကတိ”ဟု ရှိ၏) ကရဏံ-ပြုခြင်း၊ တေန-ထိပိပြုခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗာတွော-ဖြစ်သောအတုသည်၊ ကုတ္တိမံ-၏၊ ကုလှုတိ နိပါတနတော့-ကုလူ သော နိပါတနဖြင့်၊ ကရသု-ကရ၏၊ ကုတ္တိ-ကုပြု၊ ဒါ-ဒါနေ၊ ဒါတိ-ပေးခြင်း၊ ဒါနံ-ခြင်း၊ တေန-ထိပေးခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗာတွော-ဖြစ်သောဝတ္ထုသည်၊ ဒတ္ထိမံ-၏၊ ရသုတွော-ဒါ၌ ရသုအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘူတိ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဘဝနံ-ခြင်း၊ တေန-ထိဖြစ်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗာတွော-ဖြစ်သောအရာသည်၊ ဘောတ္ထိမံ-၏၊ အဝဟုတီ-ပူဇော်ခြင်း၊ အဝဟာဝနံ-ခြင်း၊ တေန-ထိပူဇော်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗာတွော-ဖြစ်သောဝတ္ထုသည်၊ ဉာဏ်ဝိမံ-၏၊ ကလောပ ဂုဒ္ဓိ အာဝါဒသာ-တိသည်၊ (ဟောနှီး)။ [ဟုမြဲ ဥက္ကာ ဉာဏ်၊ ဉာဏ် အဝပြုရမည်ဖြစ်၍ “အာဝါဒ သော”ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေ၊ ရပ်တွက်ပုဂ္ဂို အခြပ်မှာ ရှု၊ ဝိကြိုဟ်အစ်ကို ကစ္စည်း ဘာသာနှင့်ကာ၌ ပြထားသည်။]

၆၆၂။ အကြောသေ နှမှုနံ။ ။အကြောသေ-ဆဲရေးခြင်းအနက်ကို၊ ဂမ္မမာနေ-သော်၊ နှန်ပါတော်-နှန်ပါတ်ပုဒ်ဟူသော ဥပပဒေ-အနီးပုဒ်သည်၊ သတိ-သော်၊ ဓမ္မတော်-၌၊ အာန်ပစ္စယော ဟောတိ၊ မွေးဟုအယ်တ် ကောင်၊ တော်-နင်သည်၊ ဒေသာ-အရပ်သို့၊ နာမိတော်-မသွားထိုက်၊ ကူးတကြော်-၌၊ အကြော်-၌၊ အာန်ပစ္စယော-သက်၊ ကိုတကြော်-ကိုတပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမမိဝိ ကတွော၊ သိမ့်-သိမိဘတ်ကို၊ ကတော်-သော်၊ နှုတ်မာနံ-မသွားထိုက်၊ ကူးတို့ အကြော်-၌၊ ကမ္မဓမာရယ သမာသာ-ကမ္မဓမာရံ သမာသ်စပ်၊ နသု-န၏၊ အတွေ့-(အ) ပြု၊ ပုန်-တစ်ဖန်၊ သမာသတ္တာ-ကြောင့်၊ နာမမိဝိ ကတော သူ့သူ့ပွဲတွို့၊ မွေးတော် ဒေသာ-အကောင်း၊ အကမာနံ-မသွား ထိုက်၊ မွေးတော် ကမ္မံ-အမှုကို၊ နကာတွေ့-မပြုထိုက်၊ ကူးတို့-ဟြိုအနက်၌၊ အကရာနံ-အကရာနံဟု ဖြစ်၏၊ မွေးတော် ကမ္မံ နကရာနံ၊ နမ့်တိ ကို၊ တော်-သင်၏၊ ဝိပတ္တိ-ပျက်စီးခြင်း၊ ကူးတို့-ဟြိုပြယ်၌ တားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [နှန်ပါတ် မရှိသောကြောင့် အာန်ပစ္စည်းမသက်ရ-ဟူလို့] အကြောသေတိ-ကို၊ တော်-သင်၏၊ အကတိ-မသွားခြင်း၊ ကူးတို့-၏။ [ဆဲရေးခြင်း မဟုတ် သောကြောင့် အာန်ပစ္စည်း မသက်ရ-ဟူလို့၊ ဟြိုသုတ်ဆိုင်ရာ အမို့ယ်ကို လည်း ကစ္စည်း ဘာသာနှင့်ကာမှာ ရှု့။]

၆၆၃။ သုနာသူ ।ပေ၊ ထာနာ။ ॥ သုနာ လူတိ-သုနာဟူသော စတသုပါဉိပဒီကသု-ဤပါဉိပဒီက၏၊ သမ္မန္ဒီနော-သမ္မန္ဒီ ဖြစ်သော ဥန သဒ္ဓသု-ဥနသု၏၏၊ ဉာဏ့ ।ပေ၊ အာနလူတိ-ဉာဏ့၊ ဝါန၊ ဥဝါ၊ ဥန၊ ဥနခ၊ ဥဏ၊ အာ၊ အာ၊ အာနဟုကုန်သော စတေ အာဒေသာ ဟောနှင့်၊ သုနာသု-သုနာ၏၊ ဥနသု-အစိတ် ဥနသု၏၏၊ ဉာဏာတိ အာဒေသာ-ဉာဏ့ အစရို သော အာဒေသကို၊ ကတေ-သော၊ သူရာရျပွဲလို-သက်၊ သောဏော-ခွေး သည်၊ သောဏာ-တို့သည်၊ သွာနော-ခွေးသည်၊ သွာနာ-တို့သည်၊ သူဝါ နော-သည်၊ သူဝါနာ-တို့သည်၊ သူနော-သည်၊ သူနာ-တို့သည်၊ သူနော-သည်၊ သူဏော-သည်၊ သူဏာ-တို့သည်၊ သာ၊ သာနော-ခွေးသည်။ [အာပြု၊ အာနပြု] သာနာ-တို့သည်၊ လူစွာဒီ။

၆၆၄။ တရုထသာ သူသု။ ॥ တရုက လူတိ-ဟူသော စတသု သဒ္ဓသု-၏၏၊ သူသူ လူတိ-သူသုဟူသော အာဒေသော-သည်၊ ဟောတိ၊ စသဒ္ဓ-စသဒ္ဓဘိသည်။ အနိယမတွော-မမြို့ခြင်း အနက်ရှိ၏၏၊ သူသူ-ပျိန်သူ၊ တရုဏောဝါ-လည်းရှိ၏။

၆၆၅။ ယုဝသု ।ပေ၊ နှုနာ။ ॥ ယုလူတိ စတသု ပါဉိပဒီကသု-၏၏၊ ဥဝသဒ္ဓသု-၏၏၊ ဥဝ ।ပေ၊ လူတိ-ဥဝ၊ ဥဝါန၊ ဥန၊ ဥနဟုကုန်သော စတေ အာဒေသာ ဟောနှင့်၊ ယုဝ-လုလင်ပျိုသည်၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၏၊ ယုဝ နော၊ ယုနော၊ ယုနော-သည်၊ တိဋ္ဌတိ။

၆၆၆။ တရုထ လူဇွဲတသု—ပါဉိပဒီကသု-ဟု မပါသောလည်း “ဗာလဘာဝ-သူငယ်၏ အဖြစ်ကို၊ တရုတိ-လွန်မြောက်တတ်၏” ဟူသော ဝိရှိဟုအရ တရာဓတ် နောင် ဥနပုလည်းဖြင့် (နကို အပြု၍) ပြီးသော “တရုက”သွေ့လည်း နိပ္ပန္တပါဉိပဒီကပင်၊ ရှုံးသုတ် နောက်သုတ်၌ ပါဉိပဒီကသု” ဟု ပြထားသောကြောင့် မိဂုဒ္ဓ စလဒ္ဓန နည်းအားဖြင့် အလယ်သုတ်လာ တရုထလည်း ပါဉိပဒီကပင် ဟု ပြ၏၊ တရုထတည်၍ ဤသုတ်ဖြင့် သုသုပြု၊ သီသက်၊ ချော၊ တရုဏော ဝါ-ကား စသဒ္ဓ၏ သုသုအပြု မမြို့ကြောင်း ပြသော ရှုပ်တည်း။

၆၆၇။ ယုဝ ।ပေ၊ ပါဉိပဒီကသု—“ယု-မိသနေ-ရောနောခြင်း” ဟူသော စတေ နောင် အပစွဲသည်းသက်၊ ဥကို ဥဝပြု၍ ပြီးသော “ယုဝ”လည်း နိပ္ပန္တပါဉိပဒီကပင်၊ ယဝတိ မိသီ ဘဝတိ-ရောနောလျှက် ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ ယုဝ၊ ဤသုတ်၌ ယုဝ၏ ဥဝကို ဥဝထပ်၍ ပြခြင်းဖြင့် ယုဝ ယုဝနော-ယုနော-ယုနော အပြင် ယုဝလည်း ရှိနိုင်သော ၏-ဟု သီဆေသည်၊ သုဒ္ဓနိတို့ကား ဥဝကို ဥဝပြု-မပါး၊ ဥဝါန စသည်ကိုသာ ပြသည်၊ ယုဝကို ယုဝမာဒီ ရှုပ်စဉ်း၊ ယုဝနော-စသော ၃ ပုဒ်ကိုကား ပုဒ်သာဒီ ရှုပ်စဉ်း။

၆၆၆။ ဆဒါနိတ် တကြော်။ ၇၈၊ ၁၁၃-အပဝါရငော-တားမြစ်
ခြင်း၌....၏၊ ကွန်စာတုတျာဒီနာ၊ ဓာတ္ထနသု-ဓာတ္ထန၏၊ တကာရော-တ
ပြု၊ အာတပံ-နေပူကို၊ ဆာဒေတိ-ကွယ်ကာတတ်၏၊ လူတိ ဆတ္တာ-ဆတ္တာ-
(ထိုး) မည်၏၊ ဗျာ့နတ္တယေး-ဗျာ့ည်း ၃ လုံးအပေါင်းတွင်၊ (ဒိုကို ပြုသော
တနှင့် ကြေပေါင်း၍ ဗျာ့ည်း ၃ လုံး)၊ သရုပါနံ-သုတိတူ ဗျာ့ည်း ၂ လုံးတို့တွင်၊
ကေသာ-တစ်လုံးကို၊ လောပေါ့-ချော့ စိန္တာ-စိန္တာယ်၊ စိန္တာတိ-သိတတ်၏၊
လူတိ စိတ္တာ- (စိတ်) မည်၏၊ နကာရသု-န၏၊ သံယောဂါဒီတ္တာ-စိသံယ်ကို၌
အစ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဂုဟီတ်-နိဂုဟီတ်ပြု၊ [နိဂုဟီတ် သံယောဂါဒီနော
သုတ်ဖြင့်ပြု]၊ တသာ-ထိနိဂုဟီတ်ကို၊ ဗျာ့နေစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ လောပေါ့-
ချော့ စိတ္တာ-စိတ်၊ ယဲ့လာဒီတ္တာ-ယဲ့လာဒီဂိုဏ်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နှုန္တာ- (စိုး)
ရုံး မပြုရ။ [တော်၌ (က်) အနုပန်ကြောင့် ရုံး မပြုရ-ဟူလို့။]

သု- အဘိသာဝေ- ယိုစီးခြင်း၌....၏၊ ပရဒ္ဒဘာဝေ ဌာနေတိ-ဖြင့်၊
တသာ-တပစ္စည်း၏၊ ရှို့တ္တာ-ပြု၊ အတ္ထာ-စီးပွားတို့ကို၊ ဝါ-အနက်တို့ကို၊
အဘိသာဝတ်-ယိုစီးတတ်၏၊ လူတိ သုတ္တာ-သုတ္တာ- (သုတ်) မည်၏၊ [သုတ္တာနံ
ပိဋက္နာင့်၊ သုတ်ဝါတ္တာမှ သုတ်ကို ရ၏] သူဒေ-ပထာရငော၊ အတ္ထာ-တို့ကို၊
သူဒေတိ-ယိုချုတတ်၏၊ လူတိပိ-လည်း၊ သုတ္တာ-မည်၏၊ ရသာတ္တာ-သု၌
ရသာပြု၊ ဘုဇာဒီတ္တာ-ဘုဇာဒီတ်တတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒလောပေါ့-ဒကိုချော့
ခို့တ္တာ။ [သို့၌ သူစစာတ်ဖြင့် “သူဇေတ်” ဟု ရှိ၏၊ သူဇေတ်-ထင်ရှားပြတတ်
၏-ဟုပေး၊ သူဇေတ်-ဟူရာ၌ကား ဘူဝါဒီဂိုဏ်းဖြစ်၍ “သူဇာတ်” ဟုသာ
ရှိသင့်သည်။] သု-သဝနော၊ သုအာတိ-ကြားတတ်၏၊ လူတိ သောတံ
သောကြား- (နား) မည်၏၊ ရုံး-ဥက္ကာ ပြုရုံးပြု၍ နို-ပါပကော-ရောက်ခြင်း
(ဆောင်ခြင်း)၌....၏၊ နေတိ-ဆောင်တတ်၏၊ လူတိ နေတ္တာ-နေတ္တာ- (မျက်စိ)
မည်၏။

ဝိဒ-မဂ်လ္လာ-မဂ်လာ၏ အဖြစ်၌....၏၊ [ဓာတ္ထတ္ထ သဂ္ဗာဟန် “ကောင်းမှန်
စင်ကြယ်ခြင်း၌” ဟု ပေး၏] ဒသာ-ဒ၏၊ တောာ-တပြု၊ [ဆဒ္ဒီကုံသို့
ကွန်စာတုဖြင့် ပြု]၊ ပဝိတ္တာ-ပဝိတ္တာ-ဖြူစင်သော ဝတ္ထာ။ [ပပုံ့ ဝိဒဓာတ်၊
ဖြူစင်ခြင်းဟုသည် ကြက်သရေ မဂ်လာပင်တည်း၊ “ဝိဒတိ မဂ်လံ ဘဝတီတိ
ပဝိတ္တာ” ဟု ပြု] ပု-ပဝနော-ဖြူစင်ခြင်း၌....၏၊ [“ပု-ပဝနော” ဟုလည်းရှိ၏]၊
ပုနာတိ-ဖြူစင်တတ်၏၊ လူတိပိ ပဝိတ္တာ-ပဝိတ္တာ-၏၊ လူကာရာမေား-လူလာ၊
ရုံး-ပြု၊ အဝါဒေသာစ-အဝလည်းပြု။ [ကိုယာဒီဖြစ်၍ “ပုနာတိ” ဟု နှင့်

ရှိစေ၊ လူတိပိဟုလည်း ပါစေ၊ ထိပိဖြင့် ရှုံးပိကပ်ကို ပေါင်း၊ အဆောင်-သအဝသရေတိဖြင့် စီရင်။]

ပတ-ဂတိမိ၊ ပတတိ-ကြွေကျတတ်၏၊ လူတိ ပတ္တာ တဗြိ-(သစ်ရွက်) မည်၏၊ ပတတော-ကျခြင်းမှု၊ တာယတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ လူတိပိ ပတ္တာ-(ခွက်) မည်၏။ [အောက်က ခံထားသဖြင့် အစာ အာဟာရ စသည် တိုကို အောက်သိ မကျအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သည်-ဟူလို့ ပတသူ့ပဲပ ပဒ “တာ” ဓာတ်၊ အပစ္စည်းဖြစ်၍ ဤသုတေနှင့် မဆိုင်၊ စကားစပ်၍ အပို ထည့်ပြခြင်းသာ၊ သီမှု၌ “ပတ္တာ” လည်း ပပါ။] တန့်-ဝိတ္ထာရေး၊ တည်တိ-ချုံဖြန့်အပ်၏၊ လူတိ တဗြိ တဗြိ-(ရုည်ရွင်) မည်၏။ ယတ-ယတနေ-အားထုတ်ခြင်း၌....၏၊ ယတ္ထာ ယတိ-အားထုတ်ခြင်း၊ ယာ-ပါပုဏနေ-ရောက်ခြင်း၌....၏၊ ယာပနာ-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေခြင်း (မျှတ ခြင်း) သည်၊ ယာတ္တာ-မည်၏။

ယမှ-ဥပရမေ၊ ယတ္ထာ ယနှု-နှိုးစက်။ [ဂမ ခန ဟနာဒီနံ စသောသုတ်ဖြင့် ဓာတ္ထန်ကို နိုင်ပြု၊ “ယမတိ ဥပရမတိ (ဘေးရန်ကို ရှောင်ကြုံရ၏) တောနာ တိ” ဟု ပြု။] အဒ-ဘာတွေကော၊ အဒတိ-သုခုခုကွက် စားတတ်(ခံစားတတ်) ၏၊ လူတိ အတ္ထာ အတြို့-ကြိုယ်(ကိုယ်) မည်၏။ [အတိုးတန်၌ ပုလ္လာန်သာ ရှိ၏၊] ယူဇော-ယောဂေး-ယူဉ်ခြင်း၌....၏၊ ယူဇော-ယူဉ်စပ်အပ်၏။ လူတိ ယောတ္ထာ ယောတိ-ကြိုး(ကြိုး) မည်၏။ [ယောဇ္ဈိုး အနေနာတိ ယောတ္ထာ-ယူဉ်စပ်ကြောင်း “ကြိုး” ဟု ဆိုလျှင် သာ၍ကောင်းသည်။] ဘုဇာဒီတ္ထာ-ဘုဇာဒီဓာတ်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဓာတ္ထနဲ့လောပ ဒီတ္ထာနို-တို့သည်။ (ဟောနှီး)၊ ဝတ္ထာ-ဝတ္ထနေ-ကျင့်ခြင်း၌....၏၊ ဝတ္ထာ ဝတြို့-ကျင့်ဝတ်။ [“ဝတ္ထန်-ကျင့်ခြင်း၊ ဝါ၊ ဝတ္ထာတ္ထာ-ကျင့်ထိုက်၏၊ လူတိ ဝတ္ထာ ဟု ပြု။”]

မိဒ-သီနေဟော-ချုပ်ခင်ခြင်း၌....၏၊ မန္တာတိ-ချုပ်တတ်၏။ လူတိ မိတ္ထာ မိတ်-မိတ်(မိတ်ဆွေ) မည်၏။ [ထောမနိခို့ နုပုလ္လာန်ဟု ဆိုသောကြောင့် သတ္ထတ လိုက်၍ နုပုလ္လာန် ချုဟန်တူသည်၊ ပါမို့ ပုလ္လာန်ချုည်း ရှိ၏။] မာ-ပရိမာကော-

ယတ္ထာ—“ယာတ္ထာ စ မေ ဘဝိသာတိ” စသည်၌ ဆွမ်းကို စားရှုံး အသက်တာရှည် တည်နေရခြင်းကို “ယာတ္ထာ” ဟု ခေါ်သည်၊ “ယာတ္ထာ-ရှည်သောကာလသို့ (မသေ မပျောက်) ရောက်ခြင်း၊ ဝါ-မျှတ ခြင်း” ဟု ပေး၊ ယာပနာကား ယာတ္ထာ၏ အနက်ဖွဲ့၏၊ ယာပနာ၌ “ယာ+ကာပေး+ယု” ဟု ကာရိတ်ဝင်သော်လည်း ယာတ္ထာ၌မှ ကာရိတ် ပပါ၊ “ယာန်-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်ခြင်း+ယာတ္ထာ-ခြင်း” ဟု ပြု။

နှင့်:ချိန်ခြင်းမြှု....၏၊ မတ္ထာ(ပရီများ)–အတိုင်းအရှည်၊ ဒီဇာရသုတ္ထာနိ–
ဒွေဘော် ရသု အဖြစ်တို့သည်၊ (ဟောနှီး) [မတ္ထာကို ပရီများထံ့ဟု ဖွင့်သည်၊
မာတ–ဟု ဖြစ်သောအဲခါ တဒွေဘော်၊ မာ၍ ကွဲပဲမာတုဖြင့် ရသုပြု၊
မိယတေ ပမိယတေ တောယာတိ မတ္ထာ–နှင့်:ချိန်ကြောင်း အတိုင်းအရှည်]၊
စော်, ပုနာတိ–အမျိုးအစဉ်ဂို့ သုတေသင်တတ်၏၊ လူတိ ပုတ္ထာ ပုတ္ထာ–
(သား)မည်၏။ [“ပူ–သောခေ”ဟူသော ဓာတ်နောင် တကို ဒွေဘော်, ဥက္ကာ
ရသုပြုရသောကြောင့် “စံ” ဟု ညွှန်သည်။]

ကလ–သချို့နော်၊ ကလတ္ထာ် ကလတို့, ဘရိယာ–မယား။ [ဘရိယာကာား
အဘိုးပေါ်တည်းကလတိ သချို့ယာတိ–အရာရာ၌ ရေတွက်တတ် (တွက်
ကပ်တတ်)၏၊ လူတိ ကလတ္ထာ်၊ ကလတိ ပရီနှိန်တိ–ပိုင်းခြားတတ် (“ခွဲခြား
ခွဲခြားလုပ်တတ်)၏။ ဟုလည်း ပြု၏၊ လုပ် ဓာတ်န် (အ)ကို မချေချေ နောက်၌
လည်း မချေသင့်လျှင် မချေရ–ဟု မှတ်။] ဝရ–သံဝရဏေ၊ ဝရတ္ထာ် ဝရတိ–
သားရောက်း၊ စမ္မမယေသာတ္ထာ်–သားရေဖြင့် ပြုအပ်သော ကိုး (အဘိုး
ပေါ်)။ [“ဝရတိ သံဝရတိ ဓတေနာတိ–စောင့်ရောက်ကြောင်း”ဟု ပြု။] ပေါ့–ကမ္မနော်၊
ပေပတိ–တုန်လှပ်တတ်၏၊ လူတိ ဝတ္ထာ် ဝတို့–(ကြောင်းနယ်) မည်၏။ ဂုပ်
သံဝရဏေ၊ ဂေါ်တ္ထာ် ဂေါ်တို့–အနွယ်၊ ဂုပါဒီနန္ဒာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ထနှင့်လောပ
ဒီဇာန် (ဟောနှီး)၊ ဂုတ္ထာ် ဝါ–ဂုတ္ထာ်ဟုလည်းရှိ၏၊ ကွဲပဲဓာတုတ္ထာ်နာ၊ ဥကာ
ရသု–ဥ၏၊ အကာရော–အပြု။ [ဂေါ်ပိုယာတိ–စောင့်ရောက် အပ်၏။ လူတိ
ဂေါ်တ္ထာ်၊ ဥက္ကာ အညေသစဖြင့်၊ ညုစ္စီ ပြု၊ ညိုဂုပ်ဓာတ်ဖြင့်ပင် “ဂုတ္ထ” ဟု
ဖြစ်သည်အဲ ဥက္ကာ အပြု၍ “ဂေါ်ပိုယာတိတိ ဂုတ္ထာ်–စောင့်ရောက်အပ်သော
ကိုယ်” ဟုလည်း ဖြစ်သည်။]

ဒါ– အဝခလ္ထာနော် – ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမြှု....၏၊ ဒါတ္ထာ် ဒါတို့–တစ်ဦး(ဒေဝါး)။
[ဒါတို့ အဝခလ္ထာတိ ဓတေနာတိ(ကောက်ပင်စသည်ကို ပိုင်းဖြတ် ရိုတ်ဖြတ်
ကြောင်း)။] ဟု–ဟာဝနော်၊ အဂို့ ဟုတ္ထာ်–မီးပူဇော်ခြင်းး၊ [ဟုတ္ထာ်–သာ လိုရင်းး
အဂိုးကား ထင်ရှားအောင် တွောက်၊ ဟုယတေ ဟုတ္ထာ် အဂိုးနော်–ကို+ဟုတ္ထာ်၊
အဂိုးဟုတ္ထာ်။] ဝဟာ–ပါပဏေ၊ ဝဟိတ္ထာ် ဝဟိတို့–လျော်။ [ဝဟာတိ–တစ်ဖက်ကက်း
ရောက်အောင် ဆောင်တတ်၏။ လူတိ ဝဟိတ္ထာ်] ဝရ–စရဏေ၊ စရိတ္ထာ် စရိတို့–
အကျင့်။ [စရိယတေ–ကျင့်အပ်၏။ လူတိ စရိတ္ထာ်၊ သွေတွေ့ ထပ်စွေ့သုက်၍
“စာရိတ္ထာ်”ဖြစ်ကြောင်းကို ထောမနိမိ ဆို၏၊ ဘရိတ္ထာ်သီလရသုည်။] မှစ်
မောစနော်–လွှတ်ခြင်းမြှု....၏၊ မှတ္ထာ် (ပသာဝါ)–ကျင့်ယ်။ [မှစ်တော်–လွှတ်
အပ်၏။ လူတိ မှတ္ထာ်။] ဘာသာ–ဒီဇာ်မှု–တောက်ပခြင်းမြှု....၏၊ ဘန္တာ–ဟားဖို့။

[ဘာသတိ ဒီပွဲတိ အင့် တောယာတိ—ပန်းဘဲဖို့ စသည်ဝယ် မီး၏ တောက် ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်) ဘဏ္ဍာဟူလည်း ပြု၊ အာဖြူ ရသုပြု၊ “သားရေ အိပ်” ကိုလည်း ဟောသည်၊ တပစ္စည်းဖြင့် “ဘဏ္ဍာ”လည်း ရှိ၏:] လူစွာဒီ။

၆၇။ ဝဒါဒီဟိ ထို့တွေ့ ဂဏေ။ ။ ဂဏေ-အပေါင်းအနက်ကို၊ ဂမွဲမှာနေ-သော်၊ ၀၃ ပေါ့ ထို့တွေ့ပစ္စယော ဟောတိ၊ ၀၃ ပေါ့ ဝါစာယ်၊ ဝါဒီတာနံ-မြည်အေပ်သော တူရိယာတိ၏။ ဂဏော-အပေါင်းသည်၊ ဝါဒီတွဲ-မည်၏။ စရု-စရဏေ၊ စရိတာနံ-ကျင့်အေပ်သော သီလတိ၏။ ဂဏော စာရိတွေ့၊ ဝရဏေ-တားမြစ်ခြင်း၌....၏။ ဝရိတာနံ-တားမြစ်စောင့် ရှောက်ကြောင်း သီလတိ၏။ ဂဏော ဝါရိတွဲ။

အထက်၊ တသို့-ထိုသီလည်း ပရိပုရရ ကာရိတာယ-ဖြည့်ကျင့်မှုကို ပြုလေ့ ရှိသူတိ၏ အဖြစ်ဖြင့် စရိတ်-ကျင့်ရရှာန်၏။ လူတိ-ထိုသို့ ကျင့်ရရှာ၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ စာရိတွဲ-မည်၏။ ဓာတ္တု-ဤသီလည်း ဝါ-စောနံ-ဖြင့်၊ ဝါရိတံ-

၆၈။ ဂဏေ ဂမွဲမာနေ—“ဂမွဲမာနေ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဂဏေအနက်၌ သက် သည်-မဟုတ်၊ ဂဏေအနက်ကို သီအေပ်သော် ဆိုင်ရာ သာဓမ္မအနက်၌ ထို့တွေ့ပစ္စည်း သက်သည်-ဟု သိသာ၏။ မှန်၏—“ဝါဒီတွဲ”အရ တူရိယာတစ်ခုကို ရသည်မဟုတ်၊ တီးမှုတ်အေပ်သော တူရိယာဟူသမျှ တူရိယာ အပေါင်းကို ရသောကြောင့် “ဂဏေ-အပေါင်းအနက်ကို သီရသည်” ဤသို့သီရသည်ကို “ဂဏေ ဂမွဲမာနေ” ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝါဒီတာနံ+ဂဏေ”သည် ဝိဇ္ဇာဟ် မဟုတ်၊ အနက်အရကို ဖွင့်ပြု အေပ်သော ဝါကျသာတည်း၊ ဝိဇ္ဇာဟ်ကိုကား “ဝါဒီယတေ-မြည်အေပ် တီးမှုတ်အေပ်၏။ လူတိ-ဝါဒီတွဲ” ဟု ပြု၊ ဝဒေတ်၊ ကာရိတ် အေပးစွဲည်းကျေ၊ ထို့တွေ့ သက်။ ဤနည်း၌ “ဝါဒီတွဲ” အရ တူရိယာအပေါင်း ရသော်လည်း ထိုအပေါင်း၏ အစိတ်ဖြစ်သော တူရိယာ တစ်ခုစီကိုလည်း ကေဒေသဗျာပစာရအားဖြင့် ဝါဒီတွဲ-ခေါ်သည်ဟု မှတ်။ စာရိတွဲ ဝါရိတွဲတို့မြည်း နည်းတူး။]

ထို့အတူ—“စရိယတေ-ကျင့်အေပ်၏။ လူတိ စာရိတွဲ၊ စောနံ-ဤသီလဖြင့်၊ ဝရိယ တေ-တားမြစ်အေပ်၏။ လူတိ ဝါဒီတွဲ” ဟု ပြု၊ စာရိတွဲအရ ဝိနည်းအနွေကတို့၌ လာသော ဖြည့်ကျင့်အေပ် (ဖြည့်ကျင့်ရ) သော သီလရ၏။ ဝါရိတွဲအရကား ပါတီမောက် ဒွေမာတိ ကာစသည်၌ လာသော မပြု မလုပ်ရဟု တားမြစ်ထားသော ပွဲမပါရာမိုက္မာ စသော အကျိုးယအမှုမှ ရှောင်ကြိုးကြောင်း သီလရသည်။ လူများမြှုလည်း အပြစ်ရှိသော ခုစုရုက်မှ ရှောင်ကြိုးရသော ၅ ပါးသီလ-သစ်ရိတာသီလ-အာခိုဝင်ကသီလသည် ဝါရိတွဲသီလ၊ ပျိုးရိုးအလိုက် ပြုကျင့်ရသော အကျင့်ကောင်းဟူသမျှ စာရိတွဲသီလ တည်း။

တားမြစ်အပ်သော အကပ္ပါယ အမူကို၊ တာယနှီး-စောင့်ရှောက်ရကုန်၏၊ ကူးတိ-ထိုးကြောင့်၊ ဝါရို့တွဲ-မည်၏။

ဒေါ်။ မိဒိဒီဟိ လို့ တိယော။ ။မိဒိ ပေါ့ ကူးစွဲဝမာဒီဟိ ဓာတ္ထဟိ၊ ယထာဘိဓာန်-ပြယုဂ်အားလျော်စွာ၊ [အခိုပ္ပာယ်ကို ရှေးဖွံ့ဖြိုး] လို့ တိကူးတိ-လို့၊ တိဟူကုန်သော စတေပပ္ပါယ ဟောနှီး၊ မိဇ္ဇာတိ သိနိယုတိ-ချုစ်ခင် တတ်၏၊ ကူးတိ မေတ္တာ့-(ချုစ်ခင်တတ်သော သဘောတရား)မည်၏၊ ဓာတ္ထလောပါ။ [မိဒိ-သိနေဟော၊ ချုစ်ခင်းအနက်ဟော “သိနိယ” ဓာတ်သည် မိဝိဒီဒိတတ်သည်း] ပဇ္ဇာတိ-သွားတတ်၏၊ ကူးတိ ပတ္တာ့-(ခြေလျင်စစ်ပပါ) မည်၏။ [“ပဇ္ဇာတိ-ရောက်အပ်၏” ဟု ပြုလျင် ပတ္တာ့-ရောက်အပ်သော အရပါ။] ရွှေ့-ရာဂေါ-တပ်ခြင်းများ၏၊ ဇွား-ဤညွှေ့ကာလည်း၊ ရွှေ့တိ-တပ်မက်၏၊ ကူးတိ ရွှေ့တို့၊ [သိမျှ၍ “ရွှေ့နှီး ဇွားတိ ရွှေ့တို့” ဟု ရှိ၏။]

ဝိတွေ့ရှိယတိ-ချွဲ့ဖွင့်အပ်၏၊ ကူးတိ တန္ထိုး-(ပါမြို့)မည်၏၊ [“တန္ထိုယတိ ဝိတွေ့ရှိယတိ” ဟု ဆိုလိုလျက် “ဝိတွေ့ရှိယတိ” ဟု ဓာတ္ထဖြင့် ဝိဂုဟပြုသည်၊ တန္ထို-ဝိတွေ့ရေား] ဓာရေတိ - စောင့်ရွှေက်တတ်၏၊ ကူးတိ ဓာတ်-(အထိန်း)မည်၏၊ [ဤမြို့လည်း “ဓာ-ဓာရေား” အရ ဓာရေတိတိ-ဟု ဓာတ္ထ ဝိဂုဟပြုသည်၊ “အဓာတိတိ ဓာတိ” ဟု ဓာတ်ရှင်းဖြင့်လည်းပြု။] ပါ-ရက္ခဏေ၊ ပါတိ-စောင့်ရောက်ခြင်းး၊ [ပါနဲ့ ရက္ခဏဲ့ ပါတိ” ဟု ပြု။ “ပါတိ ရက္ခဏဲ့တိ ပါတိ” ဟု ပြုလျင် စောင့်ရောက်သွားကို ရှု၏] ဝသ-နိဝါသေ၊ ဝသတိ-နေရာအိမ်။ [“ဝသနှီး ဇွားတိ” ဟု ပြု၊ ဝသွှေ့ ဓာတ္ထနှင့် မချေချာ။]

အထပါ—ဤအထပါတက်သော နည်းကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ အခြားနည်းအရ ပြသော ဝါကျော်း၊ ထိကျင့်ဝတ်၌ ဖြည့်ကျင့်သောအား ဖြင့် ကျင့်ကြရသောကြောင့် “စရွှေ့ တသွေ့တိ” ဟူသော အမိကရဏ၊ သာမန်အရ ခန္ဓကကြုံလာသော ကျင့်ဝတ်များသည် ဓာရိဇ္ဈာမည်၏၊ ဓရဓတ်၊ တပစ္ည်း၊ ကူးအာရုံဖြင့် “စရိတာ” ဟု ပြီးပြီးမှ၊ သွေ့ကြော် အပစ္စည်းသက်၍ “စရိတမောင် ဓရရို့” ဟု ဖြစ်၏၊ တ်ဒွေးဘော်လာ၊ မေထုနှုန်းမှ စသည်သည် တားမြစ်အပ်သော “ဝါရိတ” အမူတည်း၊ ထိုဝါရိတ အမူကို ဤသီလျှို့ (ဤသီလဖြင့်) စောင့်ရောက်ရသောကြောင့် ပါရာမိက သိကွာပဒ သီလ စသည်သည် ဝါရို့တွေ့သီလမည်၏၊ [ဝါရိယတေ-တားမြစ်အပ်၏၊ ကူးတိ ဝါရိတဲ့] “ဝါရိတ သဒ္ဓာပြပဒ တာ-ရက္ခဏေ” ဓာတ်နောင် အပစ္စည်း၊ “ဝါရိတ+တ” တေသာစုံဖြင့် တရာ်အကို ချေ၊ တ်ကို တသွေ့၊ ကပ်၍ “ဝါရို့” ပြီး၏၊ ဤအထပါ တက်သောနည်းသာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် စုသော ကျမ်းများနှင့် ညီသည်။

ବେଳୀ କୁଦି ପେଣେତାରୀ ॥ କୁଦିଯାହାନ୍ତି-କୁଦି, ଦି, ଅବହୁନ୍ତିଲେବା
ତେବେଳେ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ-ତ୍ରୀଣି । [ଯେମନ୍ତି “କୁଦିଯାହାନ୍ତି” ହୁଏ ରୀଣି । “କୁଦିଯାହାନ୍ତି” ହୁଏ
ପରିପ୍ରତିତି ।] କୁଦି ଅବଲ୍ଲାଷେତେବେଳେ-କୁଦି ଅବହୁନ୍ତିଲେବା ଲ୍ରୀଯାତ୍ମିତୀଣି ।
ଅତାଲ୍ଲାତ୍ମି-ଅତାହୁଲେବା । ଆମେଲେବା ଗୋଟି । ଅଛେ-ଅଛେଃମ୍ଭି । ଯ
ପଢ଼ୁଥୋଇ-କାହିଁଲାହିଁ । ଗୋଟି । କୁଦି-କୁଦିଯାହାନ୍ତି । କାହିଁ-ଲାଗିଫର୍କି । ଦି-
କୁଦିଯାହାନ୍ତି । ଅଛେ-ଅମର୍ତ୍ତି । ଅବା-କୁଦି । ଅକଳ୍ପା-ଅକଳ୍ପି ॥

ယခါပန်-၌ကား၊ သသု-ဟိုသယ်-၌...၏၊ ဝသ-အစွဲဒန္ဓာ-ပုံးလွှမ်းခြင်း
၌...၏၊ အရ-ဂတိမိ-၌...၏၊ ဉူတိစ-ဤဗျိုသည်း၊ ဘတ္တ-စတ်သည်း

၆၆။ ဤသတ်မှတ်များစွာ မူက္ခသည် “ဥသ ရန်ဒံသ ကုန္တေတာသံ ဓမ္မတုန် အန္တရာ

ဒံသသု ဒုဘဒေသာ ပောတိ၊ သေသေဟို ဓမ္မတုဟို ပုံင့် ကုန္တေပစ္စယာ ဟော၍”ဟု

သိပိုင်းမှ ရှိ၏၊ ထိအတိုင်း အနက်ပေးထား၏၊ ပြန်မှုများ ကုန္တေတာဟို ဓမ္မတုဟို

ပုံင့် ကုန္တေတာ ပစ္စယာ ဟော၍ ရှိသည်ကား ဒံသဓမ္မတုန်ဖြင့် ပစ္စည်း

မသက်သောကြောင့်လည်းကောင်း “ဥသ ရန်ဒံသာန်”ဟု သတ်၍ နိုဘတ် ဆုံးနေသည်

ကို “ဓမ္မတုဟို”၊ ဟု မဖွင့်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း စဉ်းစားသင့်သည်။] ဥသတိ

ဒုဘဒေ-ပူလောင်တာတိ၏၊ ကုန္တေ ဥဇ္ဈား၊ ရန်ဒံး ဓမ္မတု ရန်း၊ “ဒံသ-ဒံသနေ့”ဟု

သိမ့် ရှိ၏၊ ကိုသက်၍ ဒံသကို ဒုမြဲပြု၊ ကိုလောပေါ်ဖြင့် ကိုပျော် ဒံသယတေ-ကိုက်အပ်

၏၊ ကုန္တေ အံ့။

(ဟောတတိ-၏)၊ တဒါ-ထိအပါ၌၊ သမာဒီဟိ ထမာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ထပစ္စယော-သက်၊ ကွမ်မာတုတျောဒီနာ ဓာတ္ထနဲလောပေါ့၊ ဝရွှေ ယောသာ တျောဒီနာ ဒို့တ္ထံ၊ သသတိ-ဉာဏ်းဆဲတတ်၏၊ ကူးတိ သတ္ထံ၊ ဝသီယတိ-ဝတ်အပ် (ဆည်းအပ်)၏၊ ကူးတိ ဝတ္ထံ၊ အရီယတိ-သံအပ်၏၊ ကူးတိ အထွော့။

ဒေဂာ။ ရန္တဗျာ ပေါ့ ဒေဝေးလောပေါ်။ ။ ရန္တဗျာ ဒုံးလူနွေ့မှာဒီဟိ-ရန္တဗျာ ဒုံးအစရှိကုန်သော ဓာတ္ထဟိ၊ ၃ ၈ ပေါ့၊ ကူးတိ-၉၊ ၃၊ ကူးတိ-၈၊ ကူးတိ-၇၊ ၂၊ ၁၏။ ဓာတ္ထနဲန်-ကုန်သော ဒေဝေးလောပေါ့၊ ဒေဝေးလောပေါ့၊ ဟောတတိ-၏၊ ဒေဝေးလောပေါ့၊ ဟောတတိ-၏၊ ရန္တဗျာ-ရာဂေါ့၊ ပစ္စယော-သက်၊ ဒေဝေးလောပေါ့-အကိုလည်းချော့၊ ရန္တဗျာ-အပေါက်၊ ဥပုံ-ပသဝန ဇွေးဇာန်သု-လိုစီးခြင်း၊ စိစွဲပြင်းတို့၌...၏၊ သံပူဗွာ၊ ဒေဝေးယော-သက်၊ သမုဒ္ဓာ-သမုဒ္ဓာ၊ ဥပုံ-အုပ္ပါယံ-မွတ်သိပ်ပြင်း၌...၏၊ ရန္တဗျာ-ယုတ်နိမ့်သူ၊ ဆီဒီ-ဒီဇာကရဏေ၊ ဆီဒ္ဓာ-၂၂ ပိုင်းဖြတ်အပ်သော အရာ၊ ရုဒ်-ဟီသယံ၊ ရန္တဗျာ-ကြိမ်းကြုံတ်သူ၊ လူန္တဗျာ-မူဆိုး၊ ရသု-ရ၏၊ လော-လပြု၊ ဘဒ်-ကလျာဏေ-ကောင်းခြင်း၌...၏၊ ဘန္တဗျာ-ကောင်းသူ၊ နိဒီ-ကုစွာယံ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌...၏၊ နိဒီ-အိပ်ငိုက်ခြင်း၊ မှုဒ် ("မှုဒ်"ကား ပါ၌ပျက်) -ဟာသေ-ရွင်လန်းခြင်း၌...၏၊ မှုဒ်-လက်စွပ်။

ဒလ-ခုဂ္ဂတိမ့်-ဆင်းခဲ့ခြင်း၌...၏၊ ကူးတိပစ္စယော-သက်၊ ဒလိုဒ္ဓာ-ဆင်းရသူ၊ သူသာ-သောသနေ-မြောက်သွေ့ခြင်း၌...၏၊ ဝါ၊ သုစ-သောကော-

ဒေဂာ။ ရန္တဗျာ ပေါ့ ဥပုံ-ရန္တဗျာ သပါဒယော ဇွေးတိ ရန္တဗျာ-မြောက်သော သတ္ထာဝါတို့ နှစ်သက်ရာဖြစ်သောကြောင့် အပေါက်အကြားသည် ရန္တဗျာမည်၏၊ “ရန္တဗျာတော် ရန္တဗျာ-နှစ်သက်အပ်သော အပေါက်အကြား” ဟုလည်း ပြု သမ္မာ ဥဒုတိ ပသဝနတိ-ပိမိန္ဒီမိသော ငါးမကုန် စသည်တို့၏ ပိတ်သာမနသာကို တိုးပွားစေတတ်၏၊ ကူးတိ သမုဒ္ဓာ၊ လို့ဒီး အသို့ အာပါနိတိ သမုဒ္ဓာ-လတက်ချိန်၌ ရေတိပိုမို၍ စိစွဲပြု ဖြစ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် သမုဒ္ဓာမည်၏၊ သက္ကတ၌ “သမုဒ္ဓာ” ဟု ရှိ၍ “သမုဒ္ဓာ” ဟု မြန်မာပြန်ရသည်၊ ဥန္တဗျာ ဇွေးတိ-စိစွဲပြုတတ်၏၊ ကူးတိ ဥပုံ။

ရန္တဗျာ ပေါ့ မှုဒ်—ခုဒ်တိ ပိပါသတိ-မွတ်သိပ်တတ်၏၊ ကူးတိ ရန္တဗျာ၊ “ခုဒ်တိ ပေါ့ အစမေ ကပဏေ စာပို့၊ ဗဟိုမ့် စတု သုဇ္ဈိုးသု ” ဟူသော အဘိဓာန်လာ အနက် တို့တွင် အမေ-ယုတ်ည့်သူ၊ ကပဏေ-နဲမြောဆေးနဲသူ ဟူသော အနက်တို့၌ ဖြစ်၏၊ ဆီဒ္ဓာ-ဖြတ်အပ်၏၊ ကူးတိ ဆီဒ္ဓာ၊ ရုဒ်တိ ဟီသတိတိ ရုပ္ပါး၊ ဘန္တဗျာ ကလျာဏေ ဘဝတိတိ ဘန္တဗျာ၊ နိန္ဒီယတေ-ကဲ့ရဲ့အပ်၏၊ ကူးတိ နိဒီ၊ မောဒီး ဓတာယာတိ မှုဒ်-ဝင်းမြောက်ကြောင်း လက်စွပ်၊ မှုဒ်မာတ်ဟု ဓတ်ကျမ်း၌ ရှိ၏။

ဝမ်းနဲ့ခြင်းမျှ...၏၊ ကပစ္စယော-သက်၊ ဓာတ္ထသု-၏၊ ကကာရော-ကပြု၊ [နျာသု၌ ဤသုတေသနပင် ပြသည်] သုတ္တံ-သုက်၊ ဝစ်-ပိယတ္ထိယ် ဝါစာယ်၊ ဝါ၊ ဝက်-အဘဒါနေ-ယူခြင်းမျှ...၏၊ ဝတ္ထံ-အညို့၊ သက်-သတ္တိမျို့၊ သဏ္ဌာ-သကြား၊ ဥသု-ဒါယော၊ ဥက္ကား-မီးရှုး၊ ဝဇ်-ဂတိမျို့၊ အပွဲ့ဗုံးဟတ်-မဆည်းတား အပ်ပဲ၊ ဝဇ်တိ-သုံးတတ်၏၊ လူတိ ဝမီရုံ-(ဝမီရစိန်)မည်၏၊ မဒ-ဥမ္မာဒေ၊ မဒီရာ-သေရည်၊ ဇဝံ၊ မနိုင်းရုံ-အိမ်၊ [ဇဝံ မနိုင်းဟုလည်း ရှိ၏၊ မနိုင်းဟု လူတ္ထိလိန်သာ ရှိသောကြောင်း မကောင်း] ရုံရုံ ရုပိရုံ-သေး၊ ရုံရုံ-တင့် တယ်သော ဝတ္ထု၊ ဗစ်-ဗန္ဓာနေ၊ ဗစ်ရော-နားထိုင်းသုံး၊ [ဗစ်ရာ-နားထိုင်းသော မိန်းမ၊ ဗစ်ရုံ-နားထိုင်းသော နုပ်၊ ဤ၌ ရှင်ကား သီမ္မမပါ၊] တိမီရုံ-အမိုက် မောင်၊ [တိမီရော-ကား သီမ္မမပါ၊] သီရော-ဦးခေါင်း၊ သရု-ဟီးသာယ်၊ သရိရုံ-ကိုယ်၊ ကလိုလ် သလိုလန္တာဒီသု-ကလိုလ်၊ သလိုလ် အစရှိသော ရုပ်တို့၊ ရသု-ရ၏၊ လော-လပြု။ [ဒေါဓသောစုံ စဖြင့် ပြု] ကလိုလ်-အရှုပ်၊ သလိုလ်-ရော၊ ကုဋ္ဌလော-အကောက်၊ ကောလိကော-ဥထား၊ လူစွာ ဒယော-တို့တည်း။

ဒလိဇ္ဈာ ၆၈၊ ဥက္ကား-ဒလတိ ဒုဂ္ဂတာဘာစ် (ဆင်းရဲသူ၏ အဖြစ်သို့) ဂုဏ်တိတဲ့ ဒလိဇ္ဈာ။ သောစတိ ဒတေနာတိ သုတ္တံ-စီးရိမ်ကြောင်း သုက်၊ သောသတိ ဒတေနာတိ သုတ္တံ-ခြောက်သွေ့ကြောင်း သုက်၊ ကပစ္စည်း သက်၊ ဓာတ္ထန် “စံ-သံ”ကို ကွဲပို့တယ်၊ ဖြင့် ကပြု၊ ဝစ်တိ ဉာဏ်နံ-ထမင်းကို ပြောဆို တောင်းရေးတတ်၏၊ လူတိ ဝတ္ထံ၊ ဝက်တိ ဉာဏ်နံ-အဘဒါတိတဲ့ ဝါ ဝတ္ထံ၊ သက်တိ သမတ္တာတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ လူတိ သဏ္ဌား၊ ဥသတိ ဒဟတိ-ပူလောင်တတ်၏၊ လူတိ ဥက္ကား။

မဒီရာ ၆၉၊ သရိရုံ-မွဲတိ တောယာတိ မဒီရာ-မူးရှိကြောင်း သေရည်၊ မနှစ်း ဒေါ်တိ မနှစ်းရုံ-ဝမ်းမြောက်ရာ အောင်၊ မဒီ-မောဒေ၊ ဇဝံ ဖြင့် လူရပစ္စည်းချင်း တူကြောင်းကို ဈာန်းသည်။ အမွှန်-အရေဖြင့်၊ ရှိခိုယတော-ပိတ်ဆိုအား၏၊ လူတိ ရုံရုံ၊ ရုစ်-အာဝရရော၊ ရဟတ် ပဝတ္ထာတိတဲ့ ရုပိရုံ၊ ရုပ်-အော်နော၊ ရောစတိ-တင့်တယ်၏၊ လူတိ ရုံရုံ၊ ဗီယယ်တော ဖွှေ့နောင်းအား၏၊ လူတိ အောင်၊ သီ-သေဝါယ်၊ ကုသုမ္မာဒီ ဟိ-ပန်း၊ အစရှိသည်တို့သည်။ သီယတိ သေဝါယတိ-မိုးဝါအား၏၊ လူတိ သီရော၊ သရိယတော ဟိုသီယတောတိ သရိရုံရုံ၊ [အဘိဓနနိုင်း ဤရုပစ္စည်းဖြင့် “သရိရုံ”ဟုချည်း ရှိ၍ လူကို ဒီယပြု။]

ကလိုလ် ၆၉၊ လူစွာဒယော-ကလိုလ်-သရုံးနော်၊ ကလိုလ် ပဝတ္ထာတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ ကလိုလ်-ဂဟနံ-ရုပ်တွေးသော အရှုပ်၊ သလ်-ဂမနော၊ သရုတိ ဂုဏ်တိ (စီးသုံးတတ်၏) လူတိ သလိုလ်၊ ကုဋ္ဌ-ကောဇ်လျော့ကျောက်သည်၏ အဖြစ်သို့၏၊ အကုဋ္ဌ-နှိုင်က မကောက်ပဲ၊ ကုဋ္ဌလတ္ထံ အဆို-အကောက်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီး

၆၇၂။ ပတိတော့ ဟီသာ ဟေရက် ဟီရင်။ ။ ပတော်တော့-ပတိ ဥပသာရမှု၊ ပရသာ-သော၊ ဟီကူတိ၊ တေသာဓယတုသာ-၏။ ဟေရက် ဟီရင် ကူတိ အတွေ့-၏။ တော့ အာဒေသာ ဟေသာ၌၊ ဟီ-ဂတိမျိုး၊ ပတိပုလ္မာ၊ ပတိ ပက္ခာ-ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို၊ မိန့်တွာ-နှိမ်နင်း၍၊ ဂဇ္ဈာတိ-ဖြစ်တဲ့၏၊ ကူတိ အတွေ့-၏။ ကိုစာတိ-သုတေဖြင့်၊ ကိုပစ္စယော-သက်၊ ကိုလောပေ-ကိုချေပြီး သော့၊ ကူမိနာ-ဤသုတေဖြင့်၊ ဟေရက် ဟီရင် အာဒေသာ (ဟေသာ၌)၊ ထာ လောပေါ့-ထာချေ၊ တေသာစုံတွေ့တွေ့ဖိနာ-ဖြင့်၊ ပတိသုဒ္ဓိဒီသာ-ပတိသုဒ္ဓိဒီ၏ အစ သရ၏၊ ဂုဏ်-ပြီ၊ ပါတိဟေရုံ၊ ပါတိဟီရုံ-တန်ခိုးပြာတိဟာ။

ယဒါပန်-ကား၊ ဟရ-ဟရကော်-ဆောင်ယူပယ်ရှားခြင်း၌...၏၊ ကူတိ ဓာတု-ဤဓာတ်သည်၊ (ဟေသာတိ)၊ တဒါ-၏။ ပတိပက္ခာ-ဆန့်ကျင်ဘက် တို့ကို၊ ဟရတိ-ပယ်ရှားတတ်၏၊ ကူတိ-အန်ကို၍၊ ပါတိဟာရိယုံ-မည်၏၊ လူတိ-ဤသို့၊ ကျေနို-ကျေပစ္စည်းဖြင့်လည်း၊ သီး၌-ပြီး၏။

၆၇၃။ ကျေဒီဟီ တော့။ ။ ပေါ့ ကုနို-ဆေဒနေ့-ဖြတ်ခြင်း၌...၏၊ ကပစ္စယော-ကို၊ ကတော့-သော့၊ ကွဲစိဓာတုတွေ့တွေ့ဖိနာ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဂုဟီတွေ့တွေ့ဝါ-သုတေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကူကာရာ နှုန်းသာ-ကူ အန်ပန် ရှိသော၊ ဓာတုတုသာ-ဓာတ်၏ အစဉ်၊ နိဂုဟီတွေ့တွေ့မော-လာ။ [“ဓာတ်၏ အစ ”ဆိုသော်လည်း နိဂုတ်က သရသို့ အစဉ်လိုက်သောကြောင့် အစသရ၏ နောက်၌ လာရမည်။] ကလောပေါ့စံ-က် အန်ပန်ကိုလည်းချေ၊ [ကွဲစိဓာတုဖြင့် က် အန်ပန်ချေ၊ အသရ ကျေန်ရှုံးသည်။] နိဂုဟီတွော့-၏။

ကူတိ ကူမိုလော့၊ ကူကာ-အာဒါနေ့၊ ကူကတိ ဂဏ္ဍာတိ-မိမိအသံဖြင့် သူတစ်ပါးအသကို လွှမ်းယူတော်၏၊ ကူတိ ကောက်လော့၊ ကာလိယံ စသည်၌ ကူရသက်၍ ရှိ လပြု။

၆၇၄။ ထာလောပေါ့—[က် အန်ပန်ချေရှာ့၍ မည်သည့်သုတေဖြင့် ချေရမည်ဟု မပြဿောလည်း၊ ပစ္စည်း၏ အန်ပန် မဟုတ် အာဒေသ၏ အန်ပန် ဖြစ်သောကြောင့် ကွဲစိဓာတုဖြင့် ချေသင့်မည် ထင်သည်။ နှာသု၌ကား ကာရိတ်ငဲ့၍၊ ကာရိတာနဲ့ တော့သုံးဖြင့် ရှိခြင်း၍၊ ထာလောပေါ့ ပြု။]

ယဒါပန် ပေါ့ သီး၌-ဤသုတေဖြင့် မစိရင်ပဲ ပြီးသော နှည်းတစ်မျိုးကို ပြသော စကားတည်း၊ ပတိပုလ္မာ ဟရဓာတ်၊ ကူဗျားအန်ကြွှု ကျော်ဖြင့် ကျေသက်၊ ကာရိတ် မှည်း၊ က် အန်ပန်ချေ၊ အသံယောက္နာသာ သုတေဖြင့် ဟန့် ရှိခြင်း၊ ဓာတ်မဟုတ်သော ပတိ၌ တေသာစုံဖြင့် ရှိခြင်း၊ ယထာကမ မိကာရောဖြင့် ကူလာ၊ ပါတိဟာရိယုံ-ဟု ဖြစ်၏။ [ပတိသုဒ္ဓိ ပစ္စာအန်က်ဟော ကြ၍] “ပစ္စာ-သမာဟိတ စသည်ဖြစ်သည်မှ နောက်၌၊ ဟရိတ္ထုံး ပဝါဒ္ထတ္ထုံး-ဖြစ်စေထိုက်သော တန်ခိုးသည်။ ပတိဟာရိယုံ-မည်၏၊ ပတိဟာရိယုံမော ပါတိဟာရိယုံ” ဟု သွား ကာပစ္စည်းသက်၍ မူလုံးကာ ရှုပ်စိရင်သည်။]

ဝဂ္ဂနတ္တံ-ဝဂ္ဂနပြု၊ ကရော့-မြား၊ ဝါ-အပိုင်းအခန်း၊ ဥသု-မြားလည်းကောင်း၊ ပရိမာဏ္ဍာ-အတိုင်းအရှည်း အပိုင်းအခန်းလည်းကောင်းတည်း၊ စံ၊ ယဉ်းယဉ်းနေ့-တိုးခတ်ခြင်း၌...၏၊ ယရော့-တိုးခေါက်အပ်သော ခေါင်းလောင်း စသည်၊ ယရော့ ဝါ-လည်းရှု၏။ [အဘိဓရနှင့် လူတ္ထိလိန်သာ ရှိသည်] ဝို့-အာဝဏ္ဏနေ့-ချာချာလည်းခြင်း၌...၏၊ ဝါ-ဝို့-စာရာ၊ ဖွံ့ဖြိုး သယ့် ငြေသု-ဆောင်ခြင်း၊ ဖွဲ့ခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ခြင်းတို့၌...၏၊ ဝရော့-အညာ၊ ကုန်းပို့-ဘာဇာတ္တံ-တည်းရဖြစ်ခြင်းဟုသော အနက်၌...၏၊ ကရရော့-ကြုတ် (အ၊ ပခြုတ်)၊ မဉ်းမရှာနတ္တံ-တန်ဆာဆင်ခြင်း၌...၏၊ မရော့-ရသာဦး ရည် (ကျက်တက်ရည်)၊ သုဉ်း-ဂမ္မာတ္တံ-အပေါင်း၏ အနက်၌၊ ဝါ-ပေါင်းစု ခြင်း၌...၏၊ သရော့-အပေါင်း၊ ဘုဉ်း-ဘရှာတ္တံ-ဘရှာ၏ အနက်၌၊ ဝါ-ဆရေး ငြင်းခုခြင်းအနက်၌...၏၊ ဘရှား-ဘရှာ၊ ပဉို့-လိဂ်းဝေကလ္လာတ္တံ-လိန်၏ ချို့တုသူ၏ အဖြစ်ဟုသော အနက်၌...၏၊ ပရော့-လိန်ချို့တုသူ၊ ဝါ-ပရော့ကုံ၊ သောဇဝ်-ထိုပရော့ကုံသည်ပင်၊ ပရော့ကော-မည်၏၊ ဒုံး-အာဏာယံ-စေခိုင်းခြင်း၌...၏။ [“ကြိမ်းမောင်း နှစ်ပွဲခြင်း၌” ဟုလည်း ပေး၏။] ဒရော့-ဒဏ်၊ ရဉ်း-ဟိုသာယံ၊ ရရော့-သောသောက်ကြုံး၊ တုံး-

၆၃။ ကရော့ ၈။ ကရရော့—ကုန်းစာတ်သည် ဆောဒနတ္တံ၌ စရာဖိတည်း၊ ကရောယတ် ဆိန့်တိ-ဖြတ်တောက်တ်၏၊ လူတိ ကရရော့၊ ဥသု-မြား၏၊ ကရောယတ် ဆိန့်ယတ်-ပိုင်းဖြတ်အပ်၏၊ လူတိ ကရရော့၊ ပရိမာဏံ-အပိုင်းအခန်း၊ ပြည်းတောင်း စသည်ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်နှင့်ပြည်းတောင်း တစ်ပြည်း နှစ်ပြည်းစသော အတိုင်း အရှည်၏၊ ယဉ်းယတ်-တိုးခေါက်အပ်၏၊ လူတိ ယရှာ့-ခေါင်းလောင်း၊ ဆည်းလည်း၊ ခြေစသည်တည်း၊ [ဋ္ဌသံလျှင် ချိတ်ဖြင့် “ယရှာ့” ဟု ရှိစေး] ဝရော့နှင့် အာဝဏ္ဏနိုင်းတွောတိ ဝရော့-ချာချာလည်းရှာ ဖြစ်သောအညာ၊ ဂက္ထိယတ် ပစ္စိယတ် အနေဖာတိ ဝါ ဝရော့-ဖွဲ့ခြောင်း ဖြစ်သော အညာ၊ [အဘိဓရနှင့် “ဝဏ္ဏံ” ဟု နုပ္ပါနိရှိ၏။] ကရရော့တိ ဘာဇာ့နာဝတိ-တည်းရာဖြစ်၏၊ လူတိ ကရရော့၊ [“ဘာဇာ့-ဝေဘာန်ခြင်း” ဟုလည်း ပေး၏။]

၆၄။ ၈။ ဘရှား-မရှားတိ-တန်ဆာ ဆင်တ်၏၊ လူတိ မရော့၊ [မရော့ နိုတ္ထိ ရသာဦးဘွဲ့-နိုစမ်းစသည်တို့၏ အပေါ်ရည်(ရက်တက်ရည်)...အဘိဓရန်။] သရှာ့နှင့် ဂမ္မာ့နှင့် အာဝဏ္ဏနိုင်းတွောတိ သရော့-ပေါင်းစုရာ အစုအဝေး၊ (ဝနရော့-တော့အုပ်၊ သရှာ့သရှာ့ စုံရှိ-အပေါင်းအစုပြု၍ လုည်းလည်းလေ့ရှိ၏၊ စသည်၌ပါသော “သရှား”တည်း)၊ “ဘုဉ်း-ဘသေး-ဆရေး ငြင်းခုခြင်း၌...၏” ဟု ဆို၍ “ဘရှား” ပရိဘာသ္ထိ အတော်အတွက် သရှား-သတ္တာဝါတို့ အချင်းချင်း ငြင်းခုခြင်း၌...၏” ဟု မာတွေ့တွေ့သင်္ကာ၌ ပြု၏။

စလန်တွေ-တုန်လျှပ်ခြင်း အနက်၌...၏၊ ဝိတယ္ယာ-ဆန့်ကျင်ဘက် စကား၊ စိတယ္ယာ-ဟု လူတို့လိန်ဖြင့် ထောမနိမီ ရှိ၏၊ စဉ်-စလွှတွေ-ကြမ်းတန်း ခြင်း အနက်၌...၏၊ စလွှာ-ကြမ်းတန်းသူ၊ ဂါး-သန့်စရေးပေါင်းစိန်း၌...၏၊ ဂလော-ခိုင်းအမာ(မြင်းဖူအနာ)၊ အခို-အလွှတွေ-အာကို ဥခြင်း အနက်၌...၏၊ အလော-အည့်၊ လုခို-မိဂုဒ္ဓယံ-စက်ဆုပ်ခြင်း၌...၏၊ လနှု-မစ်၊ [မောဂုဏ်နှင့် “လလော” ဟု ရှိ၏] မေခို-ကုခိုလွှာ-ကောက်ခြင်း အနက်၌...၏၊ မေလော-ဆိတ်၊ မေလှာကော ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဧရိုးဟိုသာယံ၊

ပန္တ၊ ၁၆၊ ရန္တ—ပန္တတိ လိုက်ဝေကလ္ာဘာစံ၊ ဂွဲတိ—လိုန်ရှိ၊ တဲ့သူ၏ အဖြစ်သို့
ရောက်တတ်၏၊ ထူတိ ပန္တော့၊ ဟိန္တကော ကဲ့သို့ ကလာ၍ “ပန္တကော” ဟုလည်း
ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “သောခဝ ပန္တကော”ဟု မိန့်သည်၊ “အာဏာ—ပေသန”ဟု ၈၁၎
နက်ရှိသောကြောင့် “အာဏာယံ—စေခိုင်ခြင်း”ဟု ပေးသည်၊ ဒုခိုးမာတ်ကား ဘုဝါဒ
စရာတိဘည်း၊ ဒဏ္ဍာယတီ အနေနာတီ ဒဏ္ဍာ(သတမ္မားလိုက်၊ ငွေပေးရမည့် စသည်ဖြင့်)
စေခိုင်ကြောင့်၊ ၃၅၈၁။ [“အဣ္ဗာ—အဣ္ဗာနိပါတေ—အဣ္ဗာခြင်း”] ဟုလည်း ၈၁၎
ရှိ၏၊ ရန္တတိ—ညွှန်းဆေတတ်၏၊ လူတိ ရန္တော့။

အနီး-အဖွဲ့တွေ၊ အဖွဲ့—“အဖွဲ့တွေ-အာဟူသော အနက်၌”ဟုသာ ဖြစ်သင့်
သော်လည်း “ကြိုယ် ဓမ္မရတိတိ ဓမ္မတု” အရ ဓမ္မတုဟည် ခြုံအနက်ကို မဟော၊
ကြိုယ်အနက်ကိုသာ ဟော၏။ “အဦ” ဟူသည်ကား ခြုံတော်း၊ ထိုကြောင့် အာနှင့်
စပ်သော ကြိုယ်တိုင်အောင်ယူ၍ “အာကို ဥမြောင်းအနက်၌”ဟု ပေးရသည်။ ဗျာန်ပစာ
ဟု မှတ်။ “ယကြာ-အကြောင်ဓမ္မတု၏ ဒုပ္ပန်ဒေသော-ခြုံဖြင့် အနက်ကို ညွှန်ပြုခြင်းသည်။
ဟောတိ၊ တကြာ-ထိုဓမ္မတု၏ တိုက်ကြိုယ် ဝိသေသော-ထိုခြုံဖြင့် တည်သော ကြိုယ်
အထူးကို၊ လကျေတော-မှတ်အပ်၏”ဟု ကပ္ပဒ္ဒများ ဆိုကြောင်းကို ဓမ္မတွေတွေသားဟံ (ပဋိ
ဓမ္မတု၌) မိန့်သည်။ အဖွဲ့တိ အဖွဲ့ ကရောတိ-အာကို ပြုတတ်၏။ လူတိ အဖွဲ့။

ଲାଙ୍ଘୋ ମେଳା ଦୁର୍ଗା—ଲାଙ୍ଘୀଯତେ କିନ୍ତୁ ଯତେ—ଠଙ୍କ ଘର୍ପାର୍ଥୀଙ୍କି। ଧୂତି ଲାଙ୍ଘୋ (ଲାଙ୍ଘୋ) ମେଳୁତି କୁହିଲବାର୍ଦ୍ଦ ଗଠତିତି ମେଳୋହା! ଗ ଲାକ୍ଷୀ “ମେଳୁଗୋ”

အရန္တာ-ကြက်ဆုပင်၊ ခမို-ဆောဒန္တာ၊ ခန္တာ-သကြားနီ၊ မဒီ-ဟာသာ၊ မန္တာ-ညာက်နဲ့သူ၊ ဝါ-သူငယ်၊ ကျိုး-ပရမိသုရိုယေ-လွန်စွာ အစိုးရသူ၏ အဖြစ်၍...၏၊ ကျိုး-သီကြား၊ စဒီ-ကျွား ကန္တိသု-လိုချင်ခြင်း၊ နှစ်သက် ခြင်းတို့၍...၏၊ စန္တာ-လာ၊ ခရာ-ဆောဒေ၊ ခရော-ခွါး၊ ဝါ-သင်တုန်း၊ ကျွား၍။

ကောတိ ဝတ္ထတေ။

၆၄။ ခါဒါမ ပေါ့ ခန္တာ။ ॥ပေ၊ ခါဒါ-ဘက္ဗ္ဗနော၊ အတိအရာမရဏာ ဒီဟိ-အတိ၊ အရာ၊ မရဏ အစရိုက်နဲ့သော၊ သံသာရှုံးကျွားဟိ-သံသရာ ဆင်းရုတို့သည်၊ ခန္တိ-ခဲ့စားအပ်၏၊ ကျွား ခန္တာ-ခန္တာမည်၏၊ (ခန္တာ ၅ ပါးတည်း)၊ အမ-ရောဂါ-နာကျ်ခြင်း၌...၏၊ အန္တာ-သူကန်း၊ ဂမ့်၊ သပ္ပါ- ဂတိမ့်၊ ဂန္တာ-အန်း၊ ကွစ်ရှုံးဟနေနာ-(ကွစ်ဓာတု၌) ကွစ်သုဒ္ဓါကြောင့်၊ ကလောပါဘာဝ-ကကျ်ခြင်း မရှိရာ၌၊ ခန္တကော အန္တကော ဂန္တကော- ခန္တကော ပေါ့ ဂန္တကောဟု ဖြစ်၏။

အထူး၊ ရာသဇ္ဈန်-အစုံဟူသာ အနက်ကြောင့်၊ ခန္တာ-ခန္တမည်၏၊ ဂန္တာ-သူ့စနော-ထင်ရှားပြခြင်း၌...၏၊ အတ္ထနော-မိမိ၏၊ နိသုယသု-မိရာ လည်း ဖြစ်၏၊ အရန္တာတိ ရောဂါ ဟိုသတိ-ရောဂါကို ညျဉ်းဆဲတတ်၏၊ ကျွား အရန္တာ ဆိုန္တတော-ပိုင်းဖြတ်အပ်၏၊ ကျွား ခန္တား [“ဉာဏ်ကာာရ ဝိသေသာ-ကြ သကြားအထူး” ဟု မောဂ္ဂလျာ့နဲ့ ဖွင့်သည်] မန္တိ-ဝေးမြောက်လွှာယ်တတ်၏၊ ကျွား မန္တာ၊ ညာက်မရှုံး သူများပြောလျှင် ဝေးမြောက်လွှာယ်သူ လူညွှိနဲ့ ကလေးစသူ တည်း၊ ကျွားတိ ပရမိသုရိုယ် ကရောတိ-အလွန်အစိုးရသူ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်၏၊ ကျွား ကျွား၊ စန္တိယတော-လိုလားအပ်၏၊ ပါ၊ ကန္တိယတော-နှစ်သက် အပ်၏၊ ကျွား စန္တာ၊ ခရာတိ ဆိုန္တိ-ဖြတ်တိ၏၊ ကျွား ခရေား။

၆၅။ ခန္တာ ပေါ့ ဂန္တာ—“အတိပိ ဒုက္ခာ ပေါ့ သံခိုက္ခာန ပဋိပါဒါနက္ခာ ဒုက္ခာ”ဟူသာ ဓမ္မစက္ခပဝက္ခနနာတုတိကို မိုး၍ “အတိ ပေါ့ သံသာရှုံးကျွားဟိ ခန္တိ”ဟု ဆိုသည်၊ ခန္တိယယ် ခန္တိယဝင်း “အတိတိ ပါဟဲ ပေါ့ ရှုပေန ခန္တိ-ပါကို အတိတိ၌ လည်း ရှုပက္ခနာက ခဲစားအပ်ပြီ”ကို မိုးလျှင် ခန္တာသည် ခဲစားတတ်ရကား “ခါဒါတိတိ ခန္တာ”ဟု ကတ္တာသာမည်း သင့်၏၊ စက္ခနာ-မျက်စိဖြင့်၊ အမတိ ရှုံးတိ-ကျ်နာ တတ်၏၊ ကျွားတိ အန္တာ၊ ဝါတေန-လေသည်း၊ နိယမာနော-ဆောင်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ- ဖြစ်၍)၊ ကျွားတိ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ပြန့်န့်သွားတတ်၏၊ ကျွား ဂန္တာ။

ကလောပါဘာဝ ပေါ့ ဂန္တကော —ကွစ်ဓာတုသုတိ၌ ကွစ်သုဒ္ဓါမြစ်သောကြောင့် က် အနုံနှင့် မကျေလျှင် ခန္တကော စသည်ဖြစ်၏ဟု ဆိုသောကြောင့်၊ ခန္တ စသည် ပြုရာဝေယ် နှစ် သရမပါလျှင် ကပ်ဖွယ် သရမရှိရကား သရမရှိသည်-ဟု မှတ်၊ နှာသု၌ ကား ကပစ္စည်း မသက်ပဲ ခန္တာ စသည်ကို ဂျိပစ္စည်းသက်၍ ရပ်တွက်၏။

ပြတ်ကို၊ ဂန္ဓနတော သူစန္တတော-ထင်ရှားပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂန္ဓာ-ဂန္ဓမည်၏။

ပြော။ ပဋိသီဟိ ဟူလဲ။ ॥ပဋိ ကြော်မာဒီဟိ-ပဋိအမရိကုန်သော ဓာတုဟံ-မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ ပါ့ဗိုပဒီကော်-ပါ့ဗိုပဒီကဗုဒ်တို့မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ အလုပစွဲယော-အလုပစွဲသည်းသည်၊ ဟောတိ။ [သို့ “အလုပစွဲယော”ဟု ရှိသည်။] အခု-သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိ-သည်လည်းကောင်း၊ ဂတိမို့၊ ပဇ္ဇာ-ကြီးပူးမူးသို့ ရောက်ခြင်း၏၊ အလု-စွမ်းနိုင်သည်၏၊ တစ်နည်း၊ ပဇ္ဇာ-အဝတ်အရာ၏၊ အလု-စွမ်းနိုင်သည်တည်း၊ သမတ္တာ-စွမ်းနိုင်သည်တည်း၊ ကုတိအတ္ထာ-စွဲ၊ ကုမိနာ-ကြိုသုတ်ဖြင့်၊ အလုပစွဲယော-သက်၊ သိန္တာ-သံသုတ်ဖြင့်၊ အမာဒေသော-အံ ပြု၊ ပဋိလုံ-အပေါင်း၊ ဝါ-အခိုး၊ ပဋိလာနိ-တို့။ [“ပဋိလာ”ကား ကြတ္တာလိန်နှင့် ရောင်မှားဖွယ် ရှိ၍ သိမှုအတိုင်း “ပဋိလာနိ” ဟု ရှိစေ။]

အယဝါ ၁၈၁၊ ဂန္ဓာ-ကြိုသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ အမြားနည်းဖြင့် ပြီးပဲကို ပြသော ဝါကျေတည်း၊ “ရာသန္တာ ခန္ဓာ” ၌ ဓနသွေးသည် စတ်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောပုဒ် မဟုတ်၊ ရာသိအနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္နပါ့ဗိုပဒီက ပုဒ်တည်း-ဟူလို့၊ “ဂန္ဓာနေ့”အရ “အတ္ထနော နိသာယံ-မိမိမှုရာ ပြစ်ကို၊ ဂန္ဓာတိ သူစေတိ-ထင်ရှားပြတတ်၏၊ ကုတိ ဂန္ဓာ”ဟု ပြု၊ အနဲ့မုလိုပျင် ပန်းစသော ပြစ်တို့ မထင်ရှား၊ အနဲ့ကြောင့်သာ ထင်ရှားရသည်-ဟူလို့၊ ဂန္ဓာတိ၊ အပစ္စည်းတည်း။

ပြော။ စတ်ကြိုသောနည်း၌ “ပဇ္ဇာ+အလု”သည် ပို့ဗြိုဟ်စစ်မဟုတ်၊ ပို့ဗြိုဟ်ပြုလုပ် ဖို့ရှု ပြသော ပို့ဗြိုဟ်ပြတည်း၊ ဆိုင်ရာ သာစန္တနက် ထင်ရှားအောင် ပို့ဗြိုဟ်ပြုလိမ့်မည်။ ပါ့ဗိုပဒီက ကြိုသောနည်း၌ကား “ပဇ္ဇာ+အလု”သည် ပို့ဗြိုဟ်ပင် တည်း၊ ကြိုပါ့ဗိုပဒီက ကြိုသောနည်း၌ နာမ်နှင့် ပစ္စည်း ချဉ်းစပ်သောကြောင့် ပဋိလုံ စသည်တို့ကို တန္ထိတ်ပုဒ်ဟု ဆိုရမည့်မည်။ “ပဇ္ဇာ+အလု”ဟူသော ဝါကျော် အလုသွေးသည် အရဟတ် အနက် ပို့ဗြိုဟ်တော်ကို ဟောသော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ပဋိလုံ့ပါသော “အလု”ကား ပစ္စည်းတည်း။

ပဋိ-ဂတိမို့ ၁၈၁၊ ပဋိလုံ—အလုကို သမတ္တာ-ဟု ဖွင့်သဖြင့် အရဟတ် အနက်ရှိသော အလုသွေးပြုဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ ပဋိလာတ်သည် ဂတိအနက် ရှိ၏၊ ထိုရောက်ခြင်း အနက်၌ စွမ်းနိုင်သည်-ဟု ဆိုသဖြင့် “ပဋိတိ ဂုဒ္ဓိ-တို့ပူးခြင်းသို့ ရောက်တတ်၏”ဟူသော ပို့ဗြိုဟ်နှင့် အမိပ္ပာယံ ထင်မိသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် “ပဋိတိ ဂုဒ္ဓိ” ဂုဏ်တိ ပဋိလုံ “ဟု မောဂ္ဂလာ့န် ပို့ဗြိုဟ်ပြသည်။ သမှုဟော-အပေါင်းရ၏၊ ကြိုကား ပဋိကို စတ်ကြိုသောနည်းတည်း၊ [နှောသွေးကား အလုကို “နိရတ္ထာက်” ဟု ဖွင့်သေး၏၊] တစ်နည်း၊ ပဋိသွေးသည် အဝတ်ပုဆိုးဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ပဋိလာသွေးလည်း အမိုးဟု၏၊ အနက်ကို ဟော၏၊ [“ဆာနဲ့ ပဋိလုံ ဆုံး” အဘိဓာန်။] အဝတ်သည် ထိုးကာတတ်သဖြင့် အဝတ်ကိုစွဲ ထိုက်တန်လျှောက်နှင့် စွမ်းနိုင်ရကား၊ ပဇ္ဇာ-အဝတ်

ကလ-ကလလေ၊ ပလလု—တထာန္ဒာဝ် “ကလလေ” ဟူသာ တွေ့ရ၏၊ အာသ၌
“ကလ-ကလလေ”ဟု ရှိ၏။ မာတ်ကျမ်းတို့၏ “ကဏန္—သချာန္”ဟု ရှိ၏၊ ထိုကြောင့်
ကလလေကို “ရေတွက်ခြင်းအနက်”ဟု ဆိုလိုက်သည်။ “ကလီယတ် ပရိမိယတ် ဥဒက်
ဒတေနာတ် ကလလု၊ ဒတေန—ဤဘုရားဖြင့်၊ ဥဒက်—ရေဂါး၊ ကလီယတ် ပရိမိယတ်—
ရေတွက် နှင့် ချိန်အပ်၏၊ လူတိ ကလလု”ဟု မောဂ္ဂလားနှင့် ပြုသည်။ “ကလ”သွေ့သည်
“ကုတသ—သုက်”ဟူသာ အနက်ပောဟုလည်း ထောမနိုင် ဆို၏၊ ဆိုဖြစ်လျှင်
ကလကို ပါဋ္ဌာပဒီကတြဲ၍ “ကလလေ—သုက်အရာ၌+အလု—ထိုက်တန်လျော်ကံသော
(သုက်ကြောင့်ဖြစ်သော) ကလလေကြည်သည်။ ကလလု—မူည်၏”ဟု ဆို၊ “ပွဲမံ
ကလလု ပောတ်” စသည်၌ လာသော ကလလေရုပ်တည်း။ [သိမှု၌ “အလ၊ ကလ—
ကလီလေ၊ အလု၊ ကလု”ဟု ရှိ၏။ ကြု “ကလ—ကလလေ၊ ပလလု”ဟု မပါ။]

ကုသာနဲ့ ထောက်တေား။ ၂၁၁၁၈၌ ကုသွေးပူဇ္ဈာဝါ သီမှတ်၊ ကုစိတောန-စက်
ဆပ်ဖွံ့ဖြေသော အခြင်းအရာဖြင့်၊ သေးနှီး-သတ္တဝါတို့ သန္တာန်ဖွဲ့ ကိန်းတတ်ကုန်၏၊
ကြတိ ကုသာ၊ ဤပို့ပြုအရာ-အကုသိလ်ကို ကုသဟု ခေါ်၏၊ တိန္ဒာက် “လူ-ဆေ
ဒနေ”တတ်ဖြင့် “ကုသေ လုနာတိ ဆိုနှုတ်တိ ကုသလဲ” ဟု ပြု၊ ကုသ သွေးပူဇ္ဈာဝါ၊
လု+အ။

တော့-ရိတ်တတ် ရှုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုသေနှု-
ညှက်သည်၊ လာတဗ္ဗ္ဗာ-ယဉ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း
[၍၎ီ "မလို့"] ကုသလို့-ကုသလဲဟူ၍၊ အပစ္စယေန-အပစ္စည်းဖြင့်၊ ရူပသိဒ္ဓ-
ရုပ်ပြီးပဲကို၊ ဝေါ်တဗ္ဗာ-၏။

ကဒ-မဒေ-ယစ်မှုးခြင်း၌...၏၊ ကဒလံ-ငှက်ပျောပင်၊ ဘဂန္တာ-သေစနေ-
သွန်းလောင်း ယိုစီးခြင်း၌...၏၊ ဘဂန္တလံ-ဘဂန္တို့လိနာ၊ မေခါ-ကိုင်ဗို့တွေ-
ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင်ပြုခြင်း၌...၏၊ မေခလံ-ခါးစီးကြီး (ခါးပတ်)၊
မေခလာဝါ-မေခလာဟု လူတို့လိန်လည်း ရှိ၏၊ ဝဏ္ဏ-ရှုက္ခတစေ-သစ်ခံ၏။

ကုသေစာဝိယ လာစုတေား၏။ ॥ကုသသဒ္ဓဗ္ဗာပု ပဒ လူဓာတ်ဖြင့်ပင် တစ်နည်းပြုနှင့်
သည်။ ထို့ကြောင့် "ဝါ"ပါရသည်၊ "ကုသတိ-သိန္တိတိ-ကိုင်သူလက်ကို (အထက်အောက်
၂ ဖိုလု့) ဖြတ်တတ် (ရှုတတ်)၏၊ လူတို့ ကုသော "အရ သမန်းမြက်ကို ကုသဟု
ခေါ်၏၊ ကုသေစာဝိ လူနာတိ သိန္တိတိ-သမန်းမြက်ကဲသို့ ဥပုဇ္ဇာကိုလေသာ အနုပ္ပါး
ကိုလေသာ ၂ ဖိုလု့ကို ဖြတ်တောက်တတ် ရှုတတ်၏၊ လူတို့ ကုသလံ။

ကုသေန လာတဗ္ဗ္ဗာ။ ॥ကုသသဒ္ဓဗ္ဗာပု ပဒ+သာဓတ်၊ အပစ္စည်းဖြင့် "ကုစိုတာနှု-
စက်ဆုက်အပ်သော အကုသိုလ်ဝါကို၊ သာတိ-နည်းပါးအောင်လည်း ပြုတတ်၊ ကုန့်ဆုံး
အောင်လည်း ပြုတတ်၏၊ လူတို့-ထို့ကြောင့်၊ ကုသံ-မည်၏၊ ညှက်ရ၏၊ ကုသေန-
ညှက်သည်၊ လာတဗ္ဗ္ဗာ-ယဉ်ထိက်၏၊ လူတို့ ကုသလံ၊ ဥပုဇ္ဇာသမ္မယုတ်၌ ညှက်က
တိုက်ရှိက်ယူ၍၊ ပို့ယုတ်၌ ပက္ပါသိသယသဒ္ဓဗ္ဗာပြင့် ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ညှက်က ယူ
သည်။] ကုသသဒ္ဓဗ္ဗာပု ပဒ+ "လာ-အာဒါနေ့"ဓာတ်နောင် အပစ္စည်းတည်း၊ ဤသို့
အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် "အပစ္စယေန ရူပသိဒ္ဓဗ္ဗာပြီး ဝေါ်တဗ္ဗာ"ဟု မိန့်သည်။ [သို့
မျှ၍ "အပစ္စယေန၊ ကပစ္စယေန ဝါ"ဟု ၂ မျိုးလေ၏၊ ကပစ္စည်းသက်လျှင်လည်း
(ကို) အနုပ္ပါးချေ့။]

ကဒ ပေါ်၊ ကဒလံ—ကဒလကို ထောမနိမို့ "ရမ္မာရှုက္ခ-ငှက်ပျောပင်"ဟု ဆို၏၊
သို့သော် ပုလ္လာမြို့နှင့်ဟု ဆိုသည်။ "ကဒတိ မဇ္ဇာတိ တောနာတိ ကဒလံ၊ ဇတေန-ဤသံပင်
၏ အသီးပြွှေ့။" ကဒတိ မဇ္ဇာတိ-ပျော်မြို့း မောလျော့တတ်၏။ ဟု ပေး၊ [ကဒလီ ပရိယာယ်
ရမ္မာကို "ရုံ(မေတ္တနရာဂို့)-မေတ္တနရာဂို့းကို၊ သာတိ ဝမ္မာတိ-တိုးတောက်စေ
တတ်၏" ဟု ပြုသော ဂို့ကြိုးနှင့် အမိုးယ် ညီလေး] "ကဒ" နာမ်ပုဒ်ကို မတော့ရှာ
ထို့ကြောင့် "ကဒနှု-မူးယ်ခြင်း၊ ကဒခေါ်-ခြင်း" ဟု ပြု၍ "ကဒ-ယစ်မှုးပျော်မြို့းခြင်း၌
အလံ-၏၊ လူတို့ ကဒလံ" ဟု ကဒ ပါလိုပိုကေနောင် အလ သက်ပဲကို ကြံ့။

**ဘဂန္တလံ—ဘဂန္တတိ သို့ဗုတ် အရည်အခွဲကို သွန်းချုသို့ ဖြစ်တတ်၏၊ လူတို့
ဘဂန္တလံ၊ [ဘဂ်ဝ-မိန့်းမအက်းောတ်ကဲသို့ ဖြစ်အောင်၊ ဒါရယတော့-ဖောက်ခွဲတတ်၏၊
လူတို့ ဘဂန္တရော့"ဟု ဆိုလျှင် ဤသုတေနနှင့် မဆိုင်။] ဘဂန္တနှု-အရည်အခွဲကို သွန်းခြင်းး
ဘဂန္တာ-ခြင်း၊ ဘဂန္တဗုံး၊ အလံ+ဘဂန္တလံ၊ ထောမနိမို့ ပုလ္လာမြို့နှင့် ရှိ၏၊ ဝဏ္ဏမ်း
အနီးအပါး၌ ပေါက်တတ်သောဂရုံးကိုနာကိုပင် "ဘဂန္တို့"ဟု ဆိုသတ်။**

အမူအရှုံး....၏၊ ဝက္ခလံ-ရော်တော (သစ်ခု အဝတ်)၊ တက္ကာ-ရက္ကသီလေ သေ-သစ်စေးကို ပြခြင်း၌...၏၊ တက္ကာလံ-သစ်စေး၊ ပလ္လာ-နိန္ဒြာနေ့-ချိုင်းရှုံး ရာ အရပ်ဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ ပလ္လာလံ-အိုင်ငယ်၊ သွေ့-ဟရိတော-စိမ်းစိုခြင်း၌...၏၊ သွေ့လံ-စိမ်းစိုသော အရပ်၊ ပရဲလာပေါ့-နောက် အာ, ကို ချော်။

မူလ-ပတိန္ဒြာယံ-တည်ရာ ဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ မူလာလံ-ကြာစွယ်၊ ရသေး တွေ့-မူ၌ ရသေးပြု၊ မူလ-နိသာယေး-မြို့ရာဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ မူလာလံ-ပေါက် ဆား၊ ဝိဒ-သတ္တာယံ၊ ဝိဒါလံ-ဆေးဒန်း၊ စိုး-စလ္းကြေး-ကြမ်းတန်းသူ၏ အဖြစ်(ကြမ်းတန်းခြင်း)၌...၏၊ စလ္းသလ္း-ဒွန်းစလ္း၊ ဒီယံတွေ့-မူလာလံမှ စ၍၏ အကို ဒီယံပြု။

မောင် ၁၇၁ တက္ကလံ-မောင်တိ ကုပိုစိတ္တာ ကရောတိ-ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင် ပြတ်တော်၏၊ ကူးတိ မောင်လံ၊ မောင်နံ-ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင် ပြခြင်း၌+အလုံ-စွမ်းနိုင်သော ခါးစီးကြီး (ခါးပတ်)သည်။ မောင်လံ-မည်၏၊ ဝက္ခတိ ရက္ကတော့ ဘဝတိ-သစ်ခုဖြစ်၍၍ ဖြစ်တော်၏။ ကူးတိ ဝက္ခလံ၊ ဝက္ခ-သစ်ခုအရှုံး+အလုံ၊ ကူးတိ ဝက္ခလံ၊ တက္ကတိ-သစ်စေးဖြစ်၍ ဖြစ်တော်၏။ ကူးတိ တက္ကလံ၊ တက္က-သစ်စေးအဖြစ်၌+အလုံတိ တက္ကလံ။

ပလ္လာလံ ၁၇၂ သွေ့လံ-ပလ္လာတိ-ချိုင်းရှုံးရာ အရပ်ဖြစ်၍၍ ဖြစ်တော်၏။ ကူးတိ ပလ္လာလံ၊ [“ပလ္လာ-ဂတ်မှု၊ ပလ္လာတိ ဥဇက် အာဂုတ်တိ တေသားတိ ပလ္လာလံ-ရော်” တွက်လာရာ (နည်းသောရရှိသော အိုင်)] ဟု မောဂ္ဂလာန် ဝိဒြိုဟ်ပြု၏။] ပလ္လာ-ချိုင်းရှုံးရာ အရပ်၌၊ အလုံတိ ပလ္လာလံ၊ သွေ့လံတိ ဟရိတော့ ဘဝတိ-စိမ်းစိုမ်းစိုး ဖြစ်တော်၏။ ကူးတိ သွေ့လံ-၏၊ စိမ်းစိုသောအရပ်၊ သွေ့-စိမ်းစိုသော အရပ်၌၊ အလုံ-ဖြစ်တိက် သော နောမြေကိုသည်၊ သွေ့လံ-၏။ ဤသို့ယုစာတို့၌ “သွေ့လံ” ချည်းရှိ၏၊ သီမှု၌ ကား “သွေ့-ဟရိတော့ သွေ့လံ” ဟု ရှိသောကြောင့် “ပရဲလာပေါ့” ဟု ဆိုသည်။

မူလာလံ ၁၇၃ မူလာလံ-မူလတိ ပတိန္ဒြာတိ ဇွဲ့ဘတ် မူလာလံ-ကြာပင်၏ တည်ရာ ကြာစွယ်ကြာရင်းဟည်း၊ မူလော-အရင်း၌+အလုံ၊ မူလာလံ၊ [“မူဗ္ဗာလံ” ဟု မောဂ္ဂလာန်ရှိ၏။] မူလဓာတ် ကြံရှုံး အလမ့် အကိုလည်း ဒီယံပြရှိုးမည်၊ ထိုဒီယံနှင့် မူ၌ ရသာကို ဂွောဒီမလ္လာ့နှင့် ပြု-ဟု ရာသ ဆိုသည်၊ မူလကို ပါ့ဇ္ဈိပိက ကြရှုံးကား လျှောင်းချေ၊ အလမ့် အကို ဒီယံပြု၊ နောက်၌လည်း ဤနည်းပင်း ပို့လတိ နိသာ ယတိ-မြို့၍ ဖြစ်တော်၏။ ကူးတိ မူလာလံ၊ မူလော-မြို့ရှုံး+အလုံတိ မူလာလံ၊ [ပေါက်ဆားဟု စာတွေ့သြုံးပြု၏၊ “မူဗ္ဗာလော-ကြာပင်” ဟုလည်း ဆိုကြ၏။]

ဝိဒါလံ ၁၇၄ စလ္းသလ္း-ဝိဒါလံ-တင်ရှားရှိ၏၊ ကူးတိ ဝိဒါလံ၊ ဝိဒေး-တင်ရှားဖြစ်ခြင်း၌+အလုံတိ ဝိဒါလံ၊ နုပ္ပါနီနံ “ဝိဒါလံ” ကို “ဟရိတော့လေ” ဟု ထောမနိုစီ ဖွင့်၏။ စလ္းသလ္းတိ ဝိဒြိုဟ်-နိုင်ကိုတော်၏။ [ကြမ်းတန်း-ဆိုသည်မှာ နိုပ်စက်တော်ခြင်းပင်-

ဝါ-ဂတိကိုနေသူ၊ ဝါလံ-ရေ၊ ဝါ-ပန်းမ၊ ဝသ-အဆွဲဒန်-ဖုံးလွမ်းခြင်း
၌...၏၊ ဝသလော-ယူတ်မာသူ၊ ပစိ-ဝိထွာရေ၊ ပစေလော၊ ပဋ္ဌာလော-ပဋ္ဌာ
လတိုင်း၊ ပဋ္ဌာနဲ့ရာဇ်နဲ့ဝါးယောက်သော မင်းတို့အား၊ အလံ-ထိုက်၏၊ ကြတိ
ရိ၊ ပဋ္ဌာလော-မည်၏၊ မစ-စောရေ-ခိုးခြင်း၌...၏၊ မစလော-ခိုးသူ၊ [သီမှု၌
“မစ-ရောစေ-တင့်တယ်ခြင်း၌...၏၊ မစလော-တင့်တယ်သူ”] မှသ-
ထောယျ-ခိုးခြင်း၌...၏၊ မှသလော-ကျဉ်းမွှေ့။။

ဂေါ်တွေ့-ဝံသေ-အန္တယ်စပ်ခြင်း၌...၏၊ ဂေါ်တွေ့လော-မြေခွေး၊ ပုထု-ဝိထွာ
ရေ-ပြန်ကျယ်ခြင်း၌...၏၊ ပုထုလော-ပြန်ကျယ်သည်၊ ဗဟို-သချာနေ့
-ရောဂါ်ခြင်း၌...၏၊ ဗဟိုလံ-များသည်၊ ပရလောပါး-နောက်သရရှိ ချော့
ဟူလို့] ကြို စရွာလော-ဟု မောဂ္ဂလာန် ဖြေသည်၊ စရွာ-ကြမ်းတန်းမှု၌+အလံ ကြတိ
စရွာလော။

ဝါလံ ဝသလော-နုပ္ပါန် ဝါလသဒ္ဓါသည် “အကျော့နိုလ ဝန် ဝါလ”ဟု ရေဟော
ပရရှိယ်၍လည်းကောင်း “ဟိုရိုဝင်ရွှေ ဝါလဆုံး”ဟု ပန်းမ(ဆေးပင်တစ်မျိုး) ပရရှိယ်
၌လည်းကောင်း ဝါ၏၊ ဝါတိ ဂွဲတိ-သွားတတ်၏၊ ကြတိ ဝါလံ-(ရေ)မည်၏၊ ဝါတိ
ဂွဲတိ-ထုံးဖွဲ့တတ်၏၊ ကြတိ ဝါလံ-(ပန်းမ)မည်၏၊ ပုလွှိုန်ဖြစ်လျင်ကား ဆံပင်-
သားမြို့း အနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏၊ [ဝါကို ဝါပိုပိုဒ်က ကြို့ခဲယဉ်း၏၊ သို့ဖြစ်၍၏၊
“ဝါ+အလံတိ ဝါလ”ဟု မဖြေသင့်] “ဝါကြွေ-သားရဲ”ဟု လကို မြှုပြုလည်း ရှိသေး၏၊
ဝသိယတိ အဆွဲဒီယတိ-မတင့်တယ်သဖြင့်] ဖုံးထားအပ်၏၊ ကြတိ ဝသလော
[“ဝသ-ပွဲရရေး”ဟု ကြို့၍ “ပါပစမွှေ-တို့ကို၊ ဝသတိ ပွဲရတိ-ယိုချုပ်တတ်၏၊ ကြတိ
ဝသလော”ဟူလည်း ပြု၍] ဝသေ-ဖုံးထားခြင်း၌+အလံတိ ဝသလော။

ပစေလော၊ ပဋ္ဌာလော—ပစေလော၏ အနက်ကို မတွေ့ရ၊ ပဋ္ဌာလောနှင့် အနက်တူကြ
သည်၊ ပစိယတိ ဝိထွာရှိယတိ-ချုပ်အပ်၏၊ ကြတိ ပစေလော၊ ပဋ္ဌာလော၊ ဗွဲ-ဟူသော
သချာပါ့ပိုပိုဒ်က ပုန်နောင် အလပွဲည်းဖြင့် “ပွဲနဲ့+အလံတိ ပဋ္ဌာလော”ဟု ပြု၍ သီမှု၌
ပဋ္ဌာလောချည်း ရှိ၏၊ တိုင်းနိုင်ငံကို ဟောရာ၌ ပုလွှိုန် ဗဟိုစုစုပ်ဟု အဘိဓာန် ဆိုသော
ကြောင့် “ပဏ္ဍာလာ”ချည်း ရှိလျှင် သာ၍၏ ကောင်းမည်။

မစလော မှသလော-ဤပုံးပို့၏ အနက်ကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရဲ “မစတိတိ
မစလော”ဟု ပြု၍ မြန်မာမှ သီမှုဆိုတိုင်း “ခိုးသူးတင့်တယ်သူ”ဟု ပေးရတော့သည်၊
မှသတိ အတော်တိ မှသလော-ကျဉ်းမွှေ့၊ (ကျဉ်းမွှေ့)ဖြင့် နက်၍ လုယက်ခိုးယုံကြောင်း
ဖြစ်သောကြောင့် မှသလမည်သည်၊ မှသေ-လုယက် ခိုးယုံခြင်း၌+အလံတိ မှသလော။

ဂေါ်တွေ့လော ဧပြီ၊ ပရလောပါ—“ဂေါ်တွေ့လော-ပုထုလော-ဗဟိုလံ” ဤ၏ ၃
ပုံးပို့ ပွဲမနည်း အလုံ (ဂေါ်တွေ့မာတ် ပုထုမာတ်ဟု မရှိရရှား) ဂေါ်တွေ့-ပုထု-ဗဟို

ယအါ ပန်-ကား၊ လာ- အာဒါနေ-ယူခြင်း၌...၏၊ လူတိ စံတု-ဤဗျာတ် သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဒါ-၌၍၊ ဂေါ်တွဲ-အန္တယ်ကို၊ လာတိ-ယူတတ်၏၊ လူတိ ဂေါ်တွဲလော၊ စံ၊ ပုထလော-ပြန်ကျယ်သည်၊ ဗဟိုလုံ-များသည်။

မဂ်-မဂ်လွှေ-မဂ်လာ၏ အဖြစ်၌...၏၊ မဂ်လုံ-မဂ်လာ၊ ဗဟိုလုံမှု-ကြီး ပွားခြင်း၌...၏၊ ဗဟိုလုံ-ထူထသော ဝေါ်၊ ကမိ-သွေ့ရဏေ-ကောင်းစွာ လှည့်လည်ခြင်း၌...၏၊ (သွေ့လနေ-ဟု စာတ်ကျမ်းရှိ၏) ကမ္မလုံ-ကမ္မလာ (သားမွေးခြုံထည်)၊ သမိ-မဏ္ဍာနေ-တန်ဆာဆင်ခြင်း၌...၏၊ သမ္မလုံ-လမ်း စာ ရိက္ခာ၊ နိုဂုဟိတာကမာ-လာ၊ သဗလော ဝါ-အပြောက်အကျား ဟော သော သဗလောလည်း ရှိ၏၊ အဂ္ဂ-ကတိကောဇူးလွှေ-အသွား ကောက်သည်၏ အဖြစ်၌...၏၊ အဂ္ဂလုံ-တံခါးကျည် (မင်းတုတ်)၊ ဝါ-တံခါးရွက်၊ မခို-တိုကို ပါဌိပဒီက ကြော် ဥဇန် အလပစ္စည်းမှ အသရကို ချေရသည်၊ ဂေါ်တွဲဖို-အန္တယ်စပ်ခြင်း၌+ပုထမို-အပြန်အကျယ် (အများအပြား)၌+ဗဟိုမှု-အများ၌+အလု လူတိ ဂေါ်တွဲလော-စသည် ပြု၊ [ကောသီယတိ အကြောသီယတိ-ဆရေးအပ်၏၊ လူတိ ကောဇူး] ဟု ရှိ၏၊ သွေ့နိုတိနှင့် ဤကျမ်း မြန်မာမှု၌ “ဂေါ်တွဲ”ဟု ရှိ၏၊ သီမှုပိုကား “ကောဇူး” ပင်။]

ယအါ ၆၁၊ ဗဟိုလုံ—ဂေါ်တွဲ၊ ကောဇူး၊ ဗဟိုသွေ့ပုံ ပဒ “လာ-အာဒါနေ” စာတ် နောင် အပစ္စည်းသက်၍ “ဂေါ်တွဲလော” စသည်ဖြင့် တစ်မျိုး ပြီးသေး၏၊ ဤသုတေသနနှင့် မဆိုင်၊ ပုထု-အများကို (အပြန်အကျယ်ကို)၊ ဗဟို-အများကို+လာတိ-ယူတတ်၏၊ လူတိ ပုထလော၊ ဗဟိုလုံ-မည်၏။

မဂ်လုံ ၆၁၊ သဗလော—မဂ်လာ၏ အဖြစ်ဟူသည် တိုးတက် ကြီးပွားခြင်း၊ ကြိုက်သရော်ခြင်း၊ လူဗွေရုတိနှင့် ပြည့်စုံခြင်းတည်း၊ မဂ်စီး ရွှေ့ ဂုဏ် တောနာတိ မဂ်လုံ-တိုးပွားခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်လသုတေသန မဂ်လာ အမျိုးမျိုး တည်း၊ မဂ်-တိုးတက် ကြီးပွားခြင်း၌+အလုတိ မဂ်လုံ၊ ဗဟိုတိ ရွှေ့ ဂုဏ်တိတိ ဗဟိုလုံ၊ ပဟော-ကြီးပွားခြင်း၌+အလုတိ ဗဟိုလုံ၊ ကမ္မတိ သွေ့ရတိ-လှည့်လည်တတ်၏၊ လူတိ ကမ္မလုံ၊ ကမ္မ-လှည့်လည်ခြင်း၌+အလုတိ ကမ္မလုံ၊ “သမိ-မဏ္ဍာနေ” ဟု တစ်ညီးတစ်ညွှတ်ထည်း စာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ သမ္မတိ မဏ္ဍာတိ-(လမ်းခရီး၌) တန်ဆာသွေးဖြစ်၏၊ လူတိ သမ္မလုံ၊ သမ္မ-တန်ဆာဆင်ခြင်း၌+အလုတိ သမ္မလုံ၊ ဤသီမိဘတ်ဖြင့် “သမ္မတိ မဏ္ဍာတိ-သဘောမတူသော အဆင်းဖြင့် တန်ဆာဆင်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ သဗလော” ဟု ဖြစ်သေး၏။

ဘူသာယ်-တန်ဆာဆင်ခြင်း၌...၏၊ မဏ္ဍာလ-အဝင်းအရိုင်း၊ ကုနို-ဒါဟေးပူလောင်ခြင်း၌...၏၊ ကုဏ္ဍာလ်-နားဉာဏ်း၊ ဉာဏ္ဍာဏီ။

ဂျေ။ ပထသာ အော အောဝါ။ ။ပုထဏ်တိ စတသေ ဓာတုသု-၏၊ ပုထု ပထ ဉဲတိ ဒေတာ အာဒေသာ ဟောနှိုး ဝါ-အချို့သာ ပထအပြု နောက်၌၊ အမပစ္စယောစ-အမပစ္စည်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ အယ် ဝါ သဇ္ဈာ, ဂွေစတ္တာ-ဂွဲစီ အနက်ရှိ၏၊ [“အချို့၌” ဟု ပေးဟူလို့] ပုထ-ဝိတ္ထာရေး-ချုံဖြန့်ခြင်း၌...၏၊ ပတ္တာဗျာ-ပြန်ကျယ်၏၊ ဉဲတိ အတွေး၊ ကို ပစ္စယော-သက်၊ ဉဲမိနာ၊ ပုထ ပထာဒေသာ-ပုထုအပြု၊ ပထအပြုတိသည်း၊ (ဟောနှိုး)၊ ကိုလောပါ-ချေး၊ ဉဲတ္ထိယ်-ဉဲတ္ထိလိန်း၌၊ ဉူးပစ္စယော-ဉူးပစ္စည်း သက်၊ ဉာသရေစာတိသုတ္ထာ-၌၊ စသဇ္ဈာန်-ဖြင့်၊ အဝါဒေသာ-အဝါ ပြု၊ ပထဝါ၊ ပထဝိ-မြေး၊ ထသာ-ထ၏၊ ဌ္ဇား-ဌ္ဇား၊ အမ ပစ္စယော-၌၊ ပထာဒေ သာ-ပထပြု၊ ပထမာ-ရှေးဦးစွာသော အရာ။

အရွယ် အော ကုဏ္ဍာလ်-အရွယ်တိ ကုဋ္ဌာလ် ဂါတ္တိ ပဝတ္တတိတိ အရွယ်၊ အရွှေ့-ကောက်ကောက် ကျေးကျေးဖြစ်ခြင်း၌+အလုတ် အရွယ်၊ မဏ္ဍာယတိ ဘူသီယတိ-တန် ဆာဆင်အပ်၏၊ ဉဲတိ မဏ္ဍာလ်၊ မဏ္ဍာ-တန်ဆာ ဆင်ခြင်း၌+အလုတ် မဏ္ဍာလ်၊ ယံသေန်-ပွဲတိတိက်ခြင်းဖြင့်၊ ကုဏ္ဍာတိ ဒဟတိ-နားကို ပူလောင်တ်၏၊ ဉဲတိ ကုဏ္ဍာလ်၊ ကုဏ္ဍာ-ပူလောင်ခြင်း၌+အလုတ် ကုဏ္ဍာလ်၊ [ဉူးဝိဂြိုဟ်များပေါ် ဓာတ္တာ သက်ဟာ-မောဂ္ဂလ္လာန်-အဘိုဓာန်ပေါ်ကာသူ့တို့၌ မပါသမျှသည် ကြံ့၍ ပြုလိုက်သော ဝိပြုဟ်များတည်း၊ “ကုဏ္ဍာ+အလု” ကုန်းပြုသမျှသို့ကား ပါ၌ပါဒ်ကနောင် အလပစ္စည်း သက်သော တဒ္ဒိတ်နာမ်ချည်းတည်း။]

ဂျေ။ ပထဝါ ဝါး၊ ထသာ ဌ္ဇား-“ပတ္တာဗျာ”သည် ပုထာတ်၏ အနက်ပြတည်း၊ ဝိပြုဟ်ကိုမှ “ပထတိ ပတ္တိ-ကျော်ပြန်တ်၏၊ ဉဲတိ ပုထဝါ”ဟု ပြု ဒေဝသာစွဲ စဖြင့် ထကို ဌ္ဇားပြုသွင် “ပွဲဝါ”ဟု ဖြစ်သတဲ့၊ မောဂ္ဂလ္လာန် သမာသ်၌လည်း ဉူး“ပထဝါ” ရှုပ်ကို ပြု၏၊ သို့သော ဉူး “ပွဲဝါ”ကို ပါ၌၌ အသုံးမရှိ၊ ဌ္ဇားပြုပဲ ပု၏ ဥက္ကာ တေသာ စုံဖြင့် (အ) ပြု၍ “ပထဝါ” ဟုသာ ရှိသည်။

အမပစ္စယော အော ပထမာ—ပထတိ ဝိတ္ထာရေး ဘဝတိ စတသာတိ ပထမာ-ကျော်ပြန့်ရာ အစ၊ [“ပထတိ အာဒီမ့် ပဝတ္တတိတိ ပထမာ”ဟုလည်း ပြု] ဉူးယုံ အဆိုအတိုင်းလည်းကောင်း၊ သက္ကတ္ထု “ပြထမ”ဟု “ပြထ”ဓာတ်ဖြင့် ရှိသောကြောင်းလည်းကောင်း “ပထမ”ဟု အရေးအသားပြုကြ၏၊ သို့သော ပါ၌၌ “ပွဲမ”ဟု ရှိသည်။ ကြောင်းကို ကုစ္စည်းဘာသာနှင့်ကာ၌ (မောဂ္ဂလ္လာန်နိုသာယကို မို၍) ပြထားသည်။

၆၇၃။ သဘွေးသီဟီ တုဋ်ဝေ။ ။ပေ၊ သဘုံ-ဟီသာဂတီသူ၊ တုပစ္စယော-သက်၊ ကွစ် ।ပေ၊ ဓာတ္ထန္တသု-ဓာတ္ထန်(သု)၏၊ တကာရော-တပြု၊ သတ္တု-ရန်သူ၊ အနဲ့-အနေနေ၊ အတ္ထု-ပခုံးစွန်း၊ ဒဒ္ဒ-ဒါနေ၊ ဒဒ္ဒု-ပွဲးနား၊ ကုမ္ပဏီသော-နှစ်သာအထူးတည်း၊ အဒ-ဘက္ဗ္ဗေး၊ အဒုံး-အချုပ်ထောင်၊ မဒ-ဥမ္မာဒေ၊ မဒုံး-ယုစ်မူးသူ၊ လူစွာဒီ။

၆၇၄။ ရှားသီဟီ ဤဝရော။ ။ပေ၊ စိ-စယ်-စီခြင်း၌...၏၊ စီယတိ-စီအပ်၏၊ လူတိ စိဝရုံ-(သက်န်း)မည်၏၊ ပါ-ပါနေ၊ ပါတိ-သောက်တတ်၏၊ လူတိ စိဝရော-မည်၏၊ ပိနော-ဆူဖြူးသူ(ဝသူ)တည်း။ [မောဂူလ္လာနှင့် "ရီ"ဓာတ်ဖြင့် "အပိဏီ-နှစ်သိမ့်ပြီ၊ လူတိ စိဝရုံ"ဟု ပြု၏၊] ၈၁-ဓာရဏေ၊ စိဝရော-ပိုက်ကွန် စသည်ကို ဆောင်တတ်သူ၊ ကေဝဇ္ဇား-တင်သည်၊ [ေလကုမာဒီနို-ပိုက်ကွန် ဖြူးစသည်တိုကို၊ ဓာရေတိတိ စိဝရော။]

၆၇၅။ မှန်သီဟီ စီ။ ။ပေ၊ စသဒ္ဓန်-ဖြင့်၊ ပါဋ္ဌာပဒီကေဟိစ-ပါဋ္ဌာပဒီကုပ်တို့မှ နောက်၌လည်း၊ လူ-လူပစ္စည်းသက်၊ မှန်-ညာဏေ၊ မှန်-တိ-(ပစ္စနှင့်လောက၊ တမလွန်လောကကို)သီတတ်၏၊ လူတိ မှန်၊ ဝါမိကာရာ-လိုက်သော ဝါသဒ္ဓါကြောင့်၊ နှ ရုဒ္ဓီ။ [အညေသုဒသုတ်၌ လိုက်သော ဝါသဒ္ဓါကြောင့် မှုပ့္ပီ ရုဒ္ဓီ မပြုရှု၊] ယတ်-ယတေနေ-အားထုတ်ခြင်း၌...၏၊ ယတ်တိ-အားထုတ်တတ်၏၊ လူတိ ယတိ-(ရဟန်း)မည်၏၊ အရွှေ-ဂတိ ကော်လွှေ-အသွားကောက်သည်၏ အဖြစ်၌...၏၊ အရွှေ-မီး၊ ပတ်-ဂတို့၊ ပတိ-လင်၊ အရှင် သခင်၊ သုစ်-သောစကမ္ဘာနို-စင်ကြယ်မှုပ့္ပီ၌...၏၊ သုစ်-စင်ကြယ်သည်၊ ရုစ-ဒိတ္ထို့မို့-တောက်ပခြင်း၌...၏၊ ရုစိ-အရောင်၊ အသ-ပရီယေသနေ-ရှာ့မိုးခြင်း၌...၏၊ သီလာဒိရာဏေ-သီလ အစရှိသော ရှင်တိုကို၊ သေတိ-ရှာ့တတ်၏၊ လူတိ လူ့သီ၊ ကု-သဒ္ဓ၊ ကဝိ-ကဗျာဆရာ၊

၆၇၆။သသတိ ဟီသတိ-ညွှန်းခဲတတ်၏၊ လူတိ သတ္တု၊ (သဒေသနန္တရော-မီမိန္ဒင်၏ အခြားမြှုပ် တည်သော၊ ရာဇာ-ရန်သူမင်းသည်၊ သတ္တု-မည်၏...) အဘိုးစာန်း၊ [“သစ်-သမဝါဒေ”ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် “သစတိ သမတိ-ပေါင်းစည်းတတ်၏၊ လူတိ သတ္တု၊ ယဝါဒိန္တု့-မယောစသော ပပါးမျိုးတို့၏ အမှုန်၊ (မြဲညက်)တည်း၊ ဟု မောဂူလ္လာနှင့် ဆိုသေး၏၊ “သတ္တု-မှုလုံး”ဟု ပေးရှိုးကား မမှုန်၊ ပဝါရဏသီက္ဗာပဒ် အင့်ကထာန်း ညီး] အယတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ အတ္ထု၊ ရေဓာတ်ဖြင့် “ဇီရေတိတိ အတ္ထု”ဟု မောဂူလ္လာနှင့်ပြု၏၊ ဒုက္ခာ ဒုက္ခာ အတိ အဒုံး အတိ ဘက္ဗ္ဗာတိ-ခဲစားသက္ဗ္ဗာ ဖြစ်၏၊ လူတိ အဒုံး မြှုပ်နှံး မြှုပ်နှံး ပည်တ်နှင့်ကို မတွေ့ရ။

ဝါ-ပညာရှိ၊ ဂုဒ္ဓိ-ဥက္ကာ ပြုပြု အဝါဒသောစ-ပြုကို အဝလည်းပြု၊ ရု-သတွေ၊ ရဝိ-နော၊ ဒမိ-နှီးမေး၊ ကုဋ္ဌး-အိမ်ငယ်။

အသု-ဝေပနေ-ပစ်လွင်းခြင်း၏၏၊ အသီ-သံလျက်၊ ရာဇ်-အို-အရေး၊ ဂမ့်-သပ္ပါ၊ ဂတ္တိမှို့ သပ္ပါ-ထောပတ်၊ အစ္စဗူးအောယ်၊ အစ္စဗူးမိုးလျှို့၊ ဇာတ်-ဒီလို့မြို့၊ ဇောတိ-မီး၊ နန္ဒိ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ဒီပိ-သစ်၊ ကိမိ-ပိုးလောက်၊ အကာရသု-အ၏၊ ကုဏ်-ကု ပြု၊ တမ့်-ကန်းပါယ်-ယုံမှားခြင်း၏၏၊ တိမိ-တိမိ မည်သော'ငါးကြီး၊ ပုံမျှတိ-သိတတ်၏၊ လူတိ ဖောမိ-(မင်္ဂလာက်၊

ပြော။ အနိုး ပေ၊ ကုဋ္ဌး-အောက် ကုဋ္ဌးလော ဟုတွာ ကွဲတိ-ကောက်ကောက် ကျေကျေ-ဖြစ်၍ သွားတတ်၏၊ လူတိ အနိုး၊ ပုံမျှတေား-ရှေ့က၊ ပတ်တိ ကွဲတိ-သွား တတ်၏၊ လူတိ ပတိ။ [ပေဆနာဝန်-ပြုခြားသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတ်တိ ကွဲတိ ပဝတ္ထာတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ ပတိ] ဟုလည်း [ကြိုး] သွားတိ (ဒိဝါဒီ)-စင်ကြယ် တတ်၏၊ လူတိ သုမ္ပါးစင်ကြယ်သူ၊ ဖြုစ်သောအရာ၊ အဖြူရောင်၊ ရာစတိ-ထွန်းလင်း တင်း တင်းတယ်တတ်၏၊ လူတိ ရုစိ၊ ကဝ်တိ ကထေတိ-ခွဲ့ဆိုတတ်၏၊ လူတိ ရုစိ၊ ရုတ်-ကွဲတိ-ထွန်းတိ၏၊ လူတိ ရုစိ၊ ယတ်-ထောပတ်ကို၊ အာဒမာတိ-ဆောင် တတ်၏၊ လူတိ ဒီမိုး၊ [ဇာမာတ် ဓမ္မ၊ ဒွေဘေးပြု၊ ရှေ့မာကို အဖွဲ့သာမျည်း၊ ဒပြု၊ ရာသပြု၊ သဒ္ဓနိတိ၌ "အခဲ-ဓမ္မကော" ဓမ္မဖြင့် "နန္ဒသု-၏၏၊ ကုဋ္ဌး-နှစ်သက်ခြင်းကို၊ ဒကတေ-ဆောင်တတ်၏၊ လူတိ ဒီမိုး] ဟု [ပြုသည်၏] ကုဋ္ဌး-ဆောင်နော၊ ကုဏ်တိ ဆိုနှုန်းတိ-ဖြတ်တောက်တတ်၏၊ လူတိ ကုဋ္ဌး-သစ်ပင်၊ ကိုယ်၊ ရော၊ အနက်တိ၌ ပုံစိန်၊ အိမ်ငယ် အနက်၌ လူတ္ထိလိန်းဟု ထောမနိမိ ဆို၏။

အသီ ပေ၊ ကိုယ်-အသီယတ် ဒီပိယတိ-ထိုးပစ်အပ်၏၊ လူတိ အသီ-သန်လျက်၊ (ဒါ-လွယ်)ဟု မောဂူလွှာနှစ်သုသယသည်၌ ပရိယာယ် ပြ၏၊ ရာဇ်တိ ဒီပွဲတိ-တောက်ပ ထင်ရှားတတ်၏၊ လူတိ ရာမိ၊ ("ရာဇ်တိ ပဝတ္ထာတိတိ ရာမိ"ဟု မောဂူလွှာနှင့် ပြ၏) "ဝန်ရာမိ-တောာအရေး" စသည်၌ ပါသော အရေးအစောင်အနီးတည်း၊ သပ္ပါတိ ကွဲတိ ပဝတ္ထာတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ သပ္ပါ၊ အစ္စဗူးယတ် ပူးမိုယတ်-ပူးမိုယ်အပ်၏၊ လူတိ အစိုး၊ ဇောတိ-ထွန်းလင်းတတ်၏၊ လူတိ ဇောတိ-မီး၊ အရောင်အဝါ၊ နန္ဒိ-နှစ်နော၊ နန္ဒိယ တော်-နှစ်သက်ခြင်း၊ နန္ဒိ-ခြင်း၊ [ငှင့်ပုဒ်ကို အသီဓမ္မ၌ မတွေ့ရာ၊] ဒီပိ-ဒီလို့မြို့ ဒီပွဲတိတိ ဒီပိ။ [ကြိုးပြုပြုယ်ကိုလည်း အခြားကျမ်း၌ မတွေ့ရာ၊] ကမ-ပဒိုကျေပါ (ခြေလှမ်းခြင်း၊ သွားခြင်း)၊ ကမတိ ယာတိ-ချွေချွေသွားတတ်၏၊ လူတိ ကိမိ-ပိုးလောက်စသော ငယ်သော သတ္တဝါ၊ ဤသို့ ကမဓမ္မဖြင့် ပြီးသောကြောင့် "အကာ ရာသု လူတ္ထ်" ဟု မိန့်သည်၊ တမတိ ကခံတိ-ယုံမှားတတ်၏၊ လူတိ တိမိ၊ ငါးသာမန်ကိုလည်း ဟောသည်း (အကို လှပြု)၊ အသီဓမ္မပုဒ်ဒီပိကာ သူစိုး၌ "တိမိ" ဓမ္မဟု ဆို၏။

ဟောမိ—သုဇ္ဈားတော်၏ အရိယာမ်ကို ဟောရာ၌ လူတ္ထိလိန်း၊ ဟောမိ မင်းသားဟုသော ပညာတ်နက်ကို ဟောရာ၌ ပုံစိန်၊ ဟောမိပင်ကို ဟောရာ၌ ပုံစိန် လူတ္ထိလိန်းဟု အသီဓမ္မ ဆို၏၊ ဤ၌ "ပုံစိန်" ဟု ကတ္တာသာစ် ပြထားသောကြောင့်

သဗ္ဗည့်တဲ့)မည်၏၊ ကသိ-ဝိလေခန္ဓု-ရေးခြစ်ခြင်း၌...၏၊ ကသိ-လယ်တွန်ခြင်း၊ ကပိ-စလန္တ၊ ကပိ-မျှောက်သတ္တဝါ၊ ကလို-မကောင်းမှု၊ ဖလို-အခွန်အထူပ်၊ မသိ-မင်း၊ ခနို-အသံ၊ ဟရို-ရွှေ၊ ပီသာနီးနတ်၊ အရို-ရှုန်သူ၊ ဂိရို-တောင်၊ ကြုံစွာဒေသာ-တို့တည်း။

ပါဉိပ်အကတော် ပန္း-မှ နောက်၌ကား၊ မဟာလို-မဟာလိမည်သော မင်း၊ ဘဒ္ဒိလို-ဘဒ္ဒိလို မည်သောရဟန်း၊ မဏိ-ပတ္တြေား၊ အရဏိ-ပွတ်ခဲ့၊ တရာ ကိုလျော့၊ ဓရဏိ-မြော သရဏိ-လမ်း၊ အိမ်၊ ဓမ္မနိ-အကြော, ကြောရှိုး၊ အဝန်း-မြော၊ အသန်း-မိုးကြီးဗြို့ဗြို့၊ ဝသတိ-အိမ်၊ လူစွာဘို့။

ဒေဝ။ ဝိဒါဒီဟူရော။ ။ပေ၊ ဝိဒ-လာသော၊ အနာသန္တဗ္ဗာ-မနီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနှိတု-ရခြင်းငါး၊ အလုံ-မထိက်၊ ကူတိ အတွေ့၊ ဥရှု ပစ္စယော-သက်၊ ဝိခုံရော-ဝေးသော တောင်၊ ဝိမျှရော ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဝိခုံရော-ဝေးသော တောင်၌၊ အတော့-ဖြစ်သော ရတနာသည်၊ ဝေခုံရော-မည်၏၊ မထိ-ပတ္တမြားတည်း၊ ဝလ၊ ဝလွှာ-စာရဏ ဖန္တနေသု-ဆောင်ခြင်း၊ ဖွဲ့ခြင်းတို့၌...၏၊ ဝလွှာရော-အမဲခြာက်၊ မသ-အာမသနေ့-သုံးသပ်ခြင်း၌...၏၊ မသူရော-ပရာဇာ၊ သိဒ-သိဂါရေးတင့်တယ်စမျှပို့ခြင်း၌...၏၊ သိနှိုရော-ဆုံးမှုနှုံး (ဟင်းသပဒါး)၊ နိဂုံဟိတာဂမာ-လာ၊ ဒု-ကတိမို့၊ ခုံရော-အဝေး၊ ကု-သဒ္ဓာ၊ ကုရော-ထမင်း၊ ကပု-ဟိုသာတဲ့လကန္တသု-ညွှဲ့ဆဲ ခြင်း၊ သစ်စေးနှုံးတို့၌...၏၊ ကပွှုရော-ပရုပ်၊ ခို့တဲ့-ပဒ္ဒဘော်လာ၊ မယ-

သရဏော၊ ကူသက်၊ သရဏိ၊ မမနီး တောယ ဝိတာဒယော(စောင်းစသည်ကို တီးမှုတ် ကြောင်း) ကူတိ မမနာ၊ ကူသက်၊ မမနီး သတွေ့ အဝတိ ရက္ခတိတိ အဝနာ၊ ကူသက်၊ အဝနီး၊ အသီယတိ ဝိပို့လွှင့်အပ်၏၊ ကူတိ အသနာ၊ ကူသက်၊ အသနီး ဝသနှိုး အော်တိ ဝသတာ၊ ကူသက်၊ ဝသတိ၊ သိမှု၌ “ဝသတိ”ဟုရှိ၏၊ မြန်မာမှု၌ “အသနီး”လည်း ကျသည်။ [အရတိစသည်၌ ဤပစ္စည်းသက်၍ “အရတိ၊ တရဏိ၊ ဓရဏိ၊ သရဏိ၊ မမနီး၊ အဝနီး၊ ဝသတိ” ဟု ရှိသွေ့ဖူးသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ မဟာလိ စသည်၌ တာခိုက်ထည်း ကြပစွဲ့သက်၍လည်း ပြီးနိုင်၏။]

ဒေဝ။ ဝိခုံရော—“အနာသန္တဗ္ဗာ”ဟုသော ဟိတ်ကို ထောက်၍ “အလုံ-မထိက်”ဟု ပေးလိုက်သည်၊ ဝေးသည့်အတွက် ရရှိ (ရောက်ရှိ) ပဲယဉ်းသော တောင်တည်း၊ “လုံလုံး မရောက်နိုင်”ဟု ကား ဆုံးလို့၊ ထို့ကြောင့် “ဝိနှိယတော့ ဒုက္ခာနဲ့ လဲလေတော့-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရှာပဲ ရောက်အပ်၏၊ ကူတိ ဝိခုံရော”ဟု ဝိပြုဟိုပြု၊ ဤမျှမောက်သာ ဤသုတ်နှင့် ဆိုင်သည်၊ “ဝိခုံရော+အတော့၊ ဝေခုံရော=မထိ”ဟုသော အတော်ဒုံးတို့ကား ဗဟိုသုတေ အကျိုးငါး စကားအပ်၍ ထည့်အပ်သော ဝါကျေတည်း၊ ဒကို ဥပြု၍ “ဝဝမြေ=ဝဝမြို့ယု” ခေါ်သော ပဒ္ဒမြား ရာသည်၊ [ဝိခုံရော၏ ရောက်၌ “ဝိမျှရော ဝါ”ဟု ပါဌ္ဌပျော် တွေ့ရ၏၊ သိမှု၌ “ဝိပွှုရော”ဟု ရှိသည်၊ ထို့ကို မျိုးထုံး အဘေးအနှစ် မတွေ့ရ။]

ဝလွှာရှု ပေ၊ မလှုရ—“သာဓရရာ”ဟု ရှိ၏၊ သိမှု၌ “ဓရရာ”ဟု ရှိသည်၊ “ဝလွှုယတော့-စာရိယတော့-(ကြာရည်စွာ)ဆောင်ထားအပ်၏၊ [အသားစိကုံးသို့ ခဏနှင့် မပုတ်ပဲ၊ ကြာကြာ ထားနိုင်သည်-ဟုလို့] ကူတိ ဝလွှာရှု”ဟု ကြံး၊ မောဂ္ဂလ္လာနှင့် “ဝလွှာ-သုဝရရဏော၊ ဝလွှုယတိ သံဝရယတိ-ဆောင်ရောက်အပ်၏၊ ကူတိ ဝလွှာရှု”ဟု ဆို၏၊ မသီယတိ-သုံးသပ်အပ်၏၊ ကူတိ ခုံရော၊ ထောမနီးမို့ ပုလိုန် “မသူရ” အတွက် “ကြောယ-စားတော်ပဲ”ဟုလည်းကောင်း ကူးလွှာလိုန် “မသူရ”အတွက် ဝိဟိ ဘေး၊ ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ထို့ဝိဟိဘေးကို ရည်ရွယ်၍ “ပြောင်းစပါး”ဟု ပြန်က

ကတိဖို့၊ မယူရော-ဥဇောင်း၊ မဟိုယံ-ရမြဲပါ၌။ ရုတ်-တွန်တတ်၏၊ လူတိဝါ-ထို့ကြောင့်လည်း၊ မယူရော-မည်၏။ လူတိ-ဤနည်းမြှုံး...ဝဏ္ဏာဂမော-အကွဲရာ လာခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယယာစ-အကွဲရာ ရှုံး၊ နောက် ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒွဲ-၂ မျိုးကုန်သော၊ ပရော-တစ်ပါးကုန်သော၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နာသာစ-အကွဲရာကို တစ်မျိုးတစ်ဖုံးပြုခြင်း၊ ကျေပျက်ခြင်းတို့ လည်းကောင်း၊ ဓာတုသာ-ဓာတ်၏၊ အတ္ထားတိသယေနာ-အနက်အပိုနှင့်၊ ယောဂါ-ယဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ လူတိ-ဤသို့၊ ပဋိဝိခံ-၅ မျိုးအပြားရှိ သော၊ တံ-ထိုနည်းကို၊ နိုရွှေ့-နိုရတ္ထိနည်းဟူ၍၊ ဥစ္စတော-ဆိုအပ်၏၊ [ပဋိဝိခံနှင့် လိုက်အောင် “နိုရွှေ့ ဟု ရှိခဲ့၏] လူတိ-သို့...ဝဏ္ဏနိရတ္ထိလက္ခဏာ နှသာရေနာ-ဆိုအပ်သော နိုရွှေ့လက္ခဏာကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ တေသုဂ္ဂီး တူဗ္ဗဒါနာ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကွဲစိတ္ထာဒီနာစ-ကွဲစိဓာတု အစရှိသော သုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရုပသီဒ္ဓ-ကို၊ ဝေဒီတဗ္ဗာ-၏။

ဟန်တူသည်၊ မောဂ္ဂာန် နိသာယဉ်မှ “ပရာဇာ” ဟု ပြန်သည်၊ သိန္တတိ-တင့်တယ် ဓမ္မာယ်တတ်၏၊ လူတိ သိန္တာရော၊ ခုယတေ (ခုကွော ဂမိယတေ)-ဆင်းရဲစာ သွားအပ်၏၊ လူတိ ခုရော၊ [ခုသွှေ့ပ ပဒ အရရာတ် အပစွဲည်းဖြင့်လည်း “ခုကွော အရိယတေ ဂမိယတေတိ ခုရော” ဟု ပြုသေး၏] ကဝတိ သုံး ကရောတိ ဒတေနာတိ ကူရော-အသပြုကြောင်း ထမင်း၊ [အသိပန်၌ နှုန်းပုလ္လာနှင့် ရုသရုပ်ဖြင့် “ကျရု” ဟု ရှိ၏]၊ ကပတိ အတ္ထာနော ဂဇ္ဇန် အညွှေ ကုန်တိတိ ကပ္ပါရော-မိမိအနဲ့ဖြင့် အခြားအနဲ့ကို ညျဉ်းဆဲတတ်သော ပရ်ပုံ၊ [ကပိဓာတ်ဟု ဓာတ္ထားသံ့ဟာ ဆို၏၊ မောဂ္ဂာန်၌ ကပ္ပါရော-မိမိအနဲ့ဖြင့် “တုံး-နှစ်သံ့ကြောင်းကို ဥပ္ပါဒေတံ့-နာ၊ ကပ္ပါတိ သက္ကာတိ-စူမ်းနိုင်၏” ဟု ပြု၏]၊ မယ်တိ ဂါးတိတိ မယူရော-သွားတတ်သော ဥဇောင်း၊ [နျာသွှေ့ “ဘူမိုး မဟန္တာ-ပြေကို ပူဇော်လျက်+ယာတိ-သွားတတ်၏” အရ “မဟယ” ဟု ဆိုလို လျက် တေသုဂ္ဂီးဖြင့် ဟာ ချေ၊ မယ်နောင် ဥရှု သက်” ဟု ဆိုသေး၏။]

မဟိုယံ ၈၇၊ မယူရောတိ ၈၇၊ ဝေဒီတဗ္ဗာ—မဟိုသွှေ့ပ ပဒ “ရု-သဇ္ဇာ”ဟူသော ဓာတ်နောင် ကိုပစ္စည်းဖြင့် “မဟိုရ” ဟု ပြီးသင့်လျက်၊ တေသုဂ္ဂီးသံ့ သုတ်ဖြင့် (ထိုသုတ်၌ ဝိကာရ-အရ) ဟာကို ယပြု၊ (ထိုသုတ်၌ အာအေသ-အရ) ဤကို ဥပြု၍လည်းကောင်း ဓာတ်အရာ၌ ကွဲစိဓာတုဖြင့် ရှုံး ဥကို အ-ပြု၍လည်းကောင်း၊ “မယူရ” ဟု ပြီးရသည်၊ ထို့ကြောင့် “တေသုဂ္ဂီးတုံးသံ့နာ ကွဲစိတုံးသံ့နာ” ဟု သုတ် ၂ ခုကို ပြထားသည်။ နှစ်း ၄၀ ၌ကား “မဟိုယံ ရေတိ” ကို အတ္ထားတိသယေနာည်း ဟု ဆိုလေ၏၊ “မဟိုယံ ရုတ်တိတိ မယူရော တိပို ပုဇွဲ့၊ တာဒါပန် မဟိုသွှေ့ပ ပဒ၊ ရု-သဇ္ဇာတိမသာရှုပဲ”-ဟူသော နျာသနှင့်မည်၊ နိုရတ္ထိလက္ခဏာ ၅ မျိုး အကျယ်ကို ကစ္စည်းသာသာလိုကာ၊ တုံးတိ-တေသုဂ္ဂီး သုတ် အဖွင့် ပြထားသည်။]

ဥခို-ပဝေသန ကျွေဒနေသူ-ပွားစေခြင်း၊ စိစ္စတ်ခြင်းတို့၌...၏၊ ဥန္တိတု-
မြေကို တိုးပွားစေခြင်းငါး၊ အလုံ (သမက္ဗာ)-စွမ်းနိုင်၏၊ လူတိ ဥန္တူရော-
(ကြော်)မည်၏၊ ခွဲ့-ဘက္ဗာကော၊ ခါဒိတု-ခဲ့စားခြင်းငါး၊ အလုံ-ထိုက်၏၊
လူတိ ချွဲ့ရော့-(စွန်ပလွန်ပင်)မည်၏၊ ကုရာ-အကျောသေ၊ အကျောသိတု-
ဆဲရေးခြင်းငါး၊ အလုံ-ထိုက်၏၊ လူတိ ကုရာရော့-(ကြမ်းတန်းသူ)မည်၏၊
သု-ဟိုသာယ်၊ သူရော့-ရဲရင်သူ၊ ဝါ-နော်။

၆၁။ ဟနာဒီဟို ထူ နှတဝေါ။ ॥ဟနာ ပေ၊ ထူ နှ တု လူတိ
အတေပစ္စယာ ဟော်နှိုး၊ ထူပစ္စယေး-၌ (ဥဒါဟရက်)၊ ဟနာ-ဟိုသာဂတိသု၊
ဓာတ္ထိလောပ ဒီယာ။ [ဟန့် ကွဲ့ဓာတုဖြင့် ဓာတ် (န်)ကို ချေ၊ အနှစ်
ဓာတ်န်(န်)ကို ချေ၍ ဟ၏ အကို ဒီယပြု-ဟူလို့ ဓာတ္ထိလောပေါ့၊ ဒီယာ-
ဟူလည်း ရှိ၏။] ဟနာတိ-ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ လူတိ ဟနာ-(မေး)၊ နော်-နော်
အယာတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ လူတိ အဏု။ [မြန်မာမှုမြှု ကျေသည်။] ဘာ-ဒီတို့မှို့
ဘာတိ-တောက်ပတ်တတ်၏၊ လူတိ ဘာဏု-(အရောင်)၊ ရို-သွောနော-အစဉ်
ပြခြင်း၌...၏၊ ရယာတိ-အစဉ်ပြုတတ်၏၊ လူတိ ရေား၊ ရေား-မြှုမြန်တည်း
ခန်း-အဝဓာရကော၊ ခဲ့ဗြိ (ခန်တိ)-တူးဖောက်တတ်၏၊ ဝါ၊ ခည်တိ-တူးဖော်

**၆၂။ ပေ၊ သူရော့—ပဲသုံး-မြေမှုန်ကို ဥန္တူတိ ပသဝတိ-ပွားစေတတ်(ပွဲလာစေ
တတ်)၏၊ တစ်နည်း-ဥန္တူတိ ကျွေဒတိ-စို့ထိုင်းထိုင်း ပြစ်အောင် ပြုတတ်၏၊ လူတိ
ဥန္တူရော့၊ ခွဲ့ယတေ ဘက္ဗိုယတေ-စားအပ်၏၊ (မောဂူလွှာနှင့် ခွဲ့-မွှေ့နော-ပွဲတိုက်
ခြင်း၊ ခွဲ့ယတေ-သုတ်သင်အပ်၏) ဟု ဆို၏၊) လူတိ ချွဲ့ရော့၊ “အကျောသိတု+အလုံ-
ဆဲရေးထိုင်”ဟု ဆိုသဖြင့် “ကုရိုယတေ-ဆဲရေးထိုင်၏။ လူတိ ကုရာရော့”ဟု ပြု၊
“ကုရတိတိ ကုရာရော့”ဟု ကဗျာသာစ်လည်း ပြု၏။ မောဂူလွှာနှင့်ကား ကရာတ်ဖြင့်
က၏ အကို ဥပြု၏ “ကိုစို့သု-ကြမ်းကြော်မှုကို၊ ကရောတိတိ ကုရာရော့”ဟု ပြု၏၊
သုနာတိ ဟိုသာတိ-ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ လူတိ သူရော့ ရှိသို့ ဖြစ်သင့်ရာ ဝိုင်းဟို
ပြနိုင် “ဥန္တိတု အလုံ” သသည်ဖြင့် ဝိုင်းဟို ပြသည်။**

၆၃။ မူဇွဲ့ပုံ။ ॥သီပိုင်းမြှု “အု န တဝေါ”ဟု မူဇွဲ အုကို ရှေ့ထား၍ “အု
ပစ္စယော်၊ ဟနာ-ဟိုသာဂတိသု”ဟု စုံပြီးလျှင် “ဟာဏု၊ အဏု၊ ဘာဏု”နှင့် တကွ
“အဏု”တိုင်အောင် ထူပစ္စည်း၏ ဂုစ်များကို ပြ၏၊ “နုဝါယော်၊ ဝေ-တတ္ထသွောနော
ဝယာတိတိ ဝေနှု၊ ဝေဏာဝါ ပေ၊ ဘာနှု”ဟု နုဝါယော်း၏ ပုံစိုး ပြ၏၊ ထိုသိပိုင်းမှုကား
ရှင်းပေ၏၊ သို့သော် ဟနာ သသည်၏ သက္ကတဝယ် အဒ္ဓာ (န်)ဖြင့်သာ ရှိ၏၊ မြန်မာမှုမြှု
လည်း ထူပစ္စည်း၊ နုဝါယော်း မြေားနားသဲ ရှုပ်ပွဲနေ၏၊ ထိုကြောင့် စာသွားရှင်းသော
သီမှုအတိုင်း ရေးလိုက်သည်။

အပ်၏၊ လူတိ ခါဏ္ဍာ-(သစ်ငတ်)၊ အမ-ကတ္တဒီသု-ကတိ အစရိဘော အနက်
တို့၌....၏၊ အမတိ-သွားတတ်၏၊ လူတိ အဏု-(အဏုမြဲ) ဓမ္မတ္ထာလာ
ပေါ့-ဓမ္မတ္ထာန်(မဲ)ကို ချော နပစ္စယေ-၌၊ (ဒေါ်ဟရာစ်)၊ ၈၀-တန္ထာသန္တနော၊
၂၁၁။ အမြှင်အစဉ်ကို ပြုတတ်၏၊ လူတိ ဝန်-(ဝါး)၊ ဝဏ္ဏ ဝါ-ဏပစ္စည်း
ဖြင့် ဝဏ္ဏလည်း ရှိ၏၊ ၈၁-ပါနေ၊ ဓမ္မတိ ၁၇။ ပါယောတိ-နားငယ်ကို နှိုး
သောက်စေတတ် (နှိုးတို့က်တတ်)၏၊ လူတိ .ဝန်-(မွေးပြီးသော နားမ)။
[၅၅]နေရာ၌ “ဘာတိတိ ဘာနဲ့”ဟု ရှိပြန်၏၊ ဏပစ္စည်း နပစ္စည်းဖြင့် ၂ မျိုး
ရှိသောကြောင့် ပြဟန်တူသည်။]

၆၂။ ကုလွှာဒီဟို ရွှော။ ॥ပေါ် ကုလွှာ-ဆောင်း၊ ကုလွှာတိ ဆိန္ဒိတိ-ဖြတ်တတ်၏၊ လူတိ ကုလွှာ၊ ဗျာမိ-နှုနာတည်း။ [ကုလွှာ+ဌာ၊ ဌာကို ဌာ သို့၊ ကပ်ရုံသာ၊ ပါဋ္ဌာ-သဏ္ဌာတတိ၌ “ကုလွှာ”ဟု နာဂတ်နှင့် ရှိ၏။] ကုသာ-ဆောင်း ပူရဏာ ကန္တာသု-ဖြတ်ခြင်း၊ ပြည့်ခြင်း၊ ထင်းရှားပြခြင်းတို့၌...၏။ ကုသာတိ-ဖြတ်တတ်၏၊ လူတိ ကောဇွာ၊ ဥဒုရုံ-ဝင်းတည်း၊ ဓမ္မတ္ထာလောပ ဖို့တွောနို့၊ [ကွစ်ဓမ္မတ္ထဖြင့် ဓမ္မတ္ထ(သု)ချေ၊ ဌာနွော်လာ၍ လာ] ကုလွှာ-မခွဲနော-နိုပ်နင်းခြင်း ၌...၏။ ကင့်တိ မခွဲတိ-နိုပ်နင်းတတ်၏။ လူတိ ကုလွှာ-(ထင်း)၊ ကဏာ-နိုင် လနော-မျက်စိမိတ်ခြင်း၌...၏။ ကလွှား-လည်မျိုး။ [ကဏာဓမ္မတ္ထဖြင့် ကလွှာ၏ ဝိရုံဟကို မတွေ့ရ၊ ကမာဓမ္မတ္ထဖြင့် “သုအနာဒီနို-ထမင်း အစရှိသည်”တို့ကို၊ ကာမေတိ-လိုလားတတ်၏”ဟုလည်းကောင်း၊ ကံသူဗျာပါ ပဒ် ဌာဓမ္မတ္ထဖြင့် “ကံ (သိသု) ရွှောတိ (တိုင်းတိ) စွဲ”ဟုလည်းကောင်း တွေ့ရသည်။]

၆၃။ မန့် ပေါ် သာ။ ॥ပေါ် မန့်-ဟောဓမ္မး-သီခြင်း၌...၏။ [ဥသာ နှုသာ-ဥသာနှုသပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောနှိုး), သို့ ပါသည်။] မန့်တော် အနာ တိ-သီတတ်၏။ လူတိ မန့်သား-မည်၏။ မန့်သား ဝါ-မာနသာလည်း မည်၏။ ဓမ္မတ္ထသု-ဓမ္မတ္ထ(နှု)၏။ အာတွဲ-အာပြု။ [ကွစ်ဓမ္မတ္ထဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အနာဒီနမာ-ဟူသာ ယောဂဝါဘာဂဖြင့် ဖြစ်စေ အာ ပြု။] ပူရ-ဒါန် ပူရဏော သု-ပေးခြင်း၊ ပြည့်ခြင်းတို့၌...၏။ ပူရတိ-ပြည့်တတ်၏။ လူတိ ပူရတိသား ရသုတွဲ-ရသုပြု။ [ကွစ်ဓမ္မတ္ထဖြင့် ပူခြုံ ရသုပြု။] ပေါသာ-ယောကုံး၊ ရကာရိကာရာနှုန်း-ရ အကွဲရာ၊ လူ အကွဲရာတို့ကို၊ လောပေါ်-ချေ၊ ဂုဒ္ဓိစ-လည်းပြု။ [ပူရဓမ္မတ္ထ လူသပစ္စည်း၊ ကွစ်ဓမ္မတ္ထဖြင့် ရနှင့် လူချေ၊ အညေသုစ ဖြင့် ဂုဒ္ဓိပြု၍ “ပေါသာ”ဟု ဖြစ်သည်ဟူလို့၊ “ပေါသာယတိ-မိဘတိကို မွေးမြှုံးတတ်၏။ လူတိ ပေါသာ-သားယောကုံး”ဟု ဆိုလျှင် ပုသာဓမ္မတ္ထ အပစ္စည်း ဖြင့် ပြီး၏။] ပူရ-မြင့်မြတ်သာ အရာ၌။ [“ပူရ=ဥစွေ့ရွှေ့နော”ဟု တစ်ခါးစာ ရှိ၏။] သေတိ-နေတတ် ဖြစ်တတ်၏။ လူတိပို-ထို့ကြောင့်လည်း၊ ပုရိသာ-၏။ [ပုရိသူဗျာပါ ပဒ် သီဓမ္မတ္ထ၊ အပစ္စည်း၊ ဤသုတ်နှင့် မဆို့။]

သုဏာ-ဟိုသာ ကုလသန္တာနေသု-ညွှေးဆဲခြင်း၊ အမျိုးအစဉ် ပြုခြင်း တို့၌...၏။ သုဏာတိ(ကုလသန္တာတိ)-အမျိုးကို ဆက်စပ်တတ်၏။ လူတိ သုဏာသု- (ချေးမ)။ [ချေးမက သားသိုး ပေါက်ဖွားသာဖြင့် အမျိုးဆက်မိ သောကြောင့် ချေးမကို အမျိုးဆက်ပေးတတ်သူ့-ဟု ဆိုသည်။] ကု-ကုန္တာ-

ကဲရဲ့စက်ဆပ်ခြင်း၌...၏၊ ကတိယတိ-စက်ဆပ်အပ်၏၊ [သို့၌ “ဂရဟိယတိ-ကဲရဲ့အပ်၏”] လူတိ ကရိုယ်၊ မလု-ကျင်ကြီး အညစ်အကြေးတည်း၊ ကုသာ-ကု၏၊ ကရအဲ-ကရ ပြု၊ ဒီယောစ-လူကိုလည်း ဤဒီယ် ပြု၊ [ကွဲစ်မာတုဖြင့် ပြု] သု-ဟီးသာယ်၊ အနှစ်ကာရ ဝိစမနေနှင့်-အမိုက်မှာ်င်ကို ပယ်ဖျောက်သော အားဖြင့်၊ သတ္တာနဲ့-တိ၏၊ ဘယ်-ကြောက်ခြင်းကို၊ ဟီးသတိ-ညွှန်းဆတတ် (ဖျက်ဆီးတတ်)၏၊ လူတိ သုရိယော၊ ရကာရှာဂမာ-ရလာ၊ သကာရသု-သ၏၊ ယတ္တာ-ယလည်းပြု။ [သု+ကုသ တေသုဂုဏ်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ယဝမဒနှင့် ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ရ အကွဲရာလာ၊ ကွဲစ်မာတုဖြင့် သကို ယပြု၊ “သူရဲ့-ရရင့်ခြင်း ကို+အနေတိ-၏” ဟု ဆိုလျှင် အနေတိ တုစိတ်၊ ကူယပစ္စည်းတည်း၊ အဘိဓာန် တို့၌ “သူ”လည်း ဒီယ်ဖြင့် ရှိသည်။] မဟု-ပူဇာယ်၊ မဟုတိ-(အရှင့်ကို လုပ် ကျေးသောအားဖြင့်) ပူဇော်တတ်၏၊ လူတိ မဟိုသော-(ကျွဲ့)၊ မဟိုယ်-မြေ့၍၊ သယတိ-အိပ်တတ်၏၊ လူတိပါ မဟိုသော။ [ဤနည်းကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ မဟိုသူခြားပုပ် သီဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဟို၌ ရသာပြု၊ နိုဂုဟိုတ် လာ၍။ “မဟိုသော” ဟု ပါအိုအရှိ များ၏။] သီ-ဟန္တနေ့၊ သီယတိ ဖုန္တယတိ-စွဲအပ်၏၊ လူတိ သီသံ-(ဘီးခေါင်း)၊ လူစွား၍

ବେଦ ॥ ଅନ୍ତର୍ଭୟ କାର୍ଯ୍ୟ ॥ ॥ ଅନ୍ତର୍ଭୟ (ଅନ୍ତର୍ଭୟ ଠିଠଗେହି
ଠିଠକ୍ଷେହି) - ଅନ୍ତର୍ଭୟକୁ ବୋଲେବା ଠିଠକ୍ଷେହି ମୁ ଫୋର୍କ୍ସ୍ କାର୍ବପତ୍ରୀଯେବ
ବୋଲି ତଥିତାପି ବୁଝେଣ୍ଟି ଠିଠକ୍ଷେହି - ପ୍ରିଣ୍ଟି ଫାଇଲ୍‌ପାଇସେ - ଫାଇଲ୍‌ପାଇସି
ବେଳି ବୁଝାଯୁଗଟ୍ଟି - ବାର୍ତ୍ତା ଆଗାରେ - ଆ ଅନ୍ତର୍ଭୟରେ ଲୟାଙ୍କ ଆଗାର୍ବି - କିମ୍ବା
ଆଗାରେନ୍ଟ - ପ୍ରିଣ୍ଟି ଲ୍ଯାନ୍ଟରି ଆଗାରେ - ଆ ଅନ୍ତର୍ଭୟ ବୁଝାରେ,

က ကာရော၊ သကာရော၊ ဟ ကာရော၊ ဋ္ဌကာရော—ဋ္ဌ အကွဲရာ၊ ဝင်ကာရာ ဒီသုပန်—ဝင်ကာရု အစရိုသည်တို့၏ကား၊ ကရိယတိ ဥစ္စာရိယတိ—ရွတ်ဆိုအပ် ၏၊ ကူးတိ၊ ကာရော—မည်၏၊ သဒ္ဓါ—သဒ္ဓါတည်း၊ ဝါ—အသံတည်း၊ ဝင်— ဝင်လည်း ဟုတ်၏၊ သော—ထိုစေ ဟူသည်၊ ကာရောစ—ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဓါလည်း ဟုတ်၏၊ ကူးတိ၊ ဝင်ကာရော—မည်၏၊ ခံ၊ မိကာရော—ခါ ဟူ သော အသံ၊ ဟုံကာရော—ဟုံ ဟူသော အသံ၊ သာစုကာရော—သာစု ဟူသော အသံ။

ဂမိသာဒီတိ—ဂမိသာဇ္ဈာ ဇ္ဈာ ဝါဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဟန်တျာဒီဟိစံ— ဟန်တျာဒီနဲ့ ဏုကောဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဉာပကာ—ဉာပကသုတ်ကြောင့်၊ ဇ္ဈာ—ဉုံက္ခာည်း၏၊ ဓာတုနိဇ္ဈာသော—ဓာတ်ကို ဗျာန်ပြခြင်းကို၊ (ကတ္တာဇ္ဈာ—ပြထိုက်သော၊ ဝါ—ပြထိုက်ရာ၏) ကူးကာရော—ကူးပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိကရရာသွားတောာ—ဝိကရရာ ပစ္စည်းသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ တိုစ—တိုပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝတိ—ဖြစ်၏။

ဥဏာဒီပစ္စယန္တနယော—သည်၊ (နို့တောာ—ပြီ။)

ဝင်ကာရာဒီသ ပေါ့၊ သာစုကာရော—စဝ စသည်တို့သည် အကွဲရာ မဟုတ်ကြ၊ ပုဂ္ဂဖြစ်နေ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် “ဝင်ကာရု”စသည်၏ ဤသုတ်ဖြင့် ကာရာပစ္စည်း မသက်နိုင် ရာ၊ အဘယ်သို့ မှတ်ပုပါမည်နည်း—ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဝင်ကာရော ပန်” စသည်မိန့်၊ ဓာတုန် အနေကတ္တာတ္တာ—ဓာတ်တို့၏ အန်များစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ကရရာတ် ၏၊ ဥစ္စာရာ၊ အန်ကိုကို ယူ၍ “ကရိယတိ ဥစ္စာရိယတိတိ ကာရော (သဒ္ဓါ—အသံ၏) ဝင်စ+သော+ကာရော စာတိ ဝင်ကာရော—ဝင်သဒ္ဓါ၊ သာစုကာရော—သာစုသံ”ဟု ဖြစ် သည်—ဟူလို့ [“သာစုလူတိ ကာရော (ဆိုအပ်သော အသံတည်း၊) သာစုကာရော—သာစုဟု ဆိုအပ်သော အသံ”ဟူလည်း ဝို့၌ ပြကြသေး၏] မောဂလွှာနှင့်ကား “ကရရာ—ရွတ်ဆိုခြင်း၊ ကာရော—ခြင်း၊ အသံ—အသဒ္ဓါကို+ကာရော—ရွတ်ဆိုခြင်းသည်၊ အကာရော—မည်၏”ဟု ပြ၍ ဝင်ကာရု စသည်ကဲသို့ “အကာရု” စသည်ကိုလည်း သမာသံဟု ကြသည်။

ဇူတာရော ပေါ့၊ ဉာပကာ—“ဓာတုနိဇ္ဈာသော ကတ္တာဇ္ဈာ ဇူပစ္စယော ဇူတာရော ဇူပစ္စယော ဝိကရရာသွားတောာ ဝိကရရာပစ္စယာအနေတောာ တိုပစ္စယော ဘဝတိ”ဟု နှိုကာ ဖွင့်သော ကြောင့် “ဇူတာရော ဓာတုနိဇ္ဈာသော၊ ဝိကရရာသွားတောာ တိုစ၊ ဘဝတော်လွှာ ဂမိသာဒီ၊ ဟန်တျာဒီတိုစ ဉာပကာ”ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေ၊ ဉုံဂါထာကား ဓာတုနိဇ္ဈာသော အရာဝယ် ဓာတ်နောင် ဇူပစ္စည်း တိုပစ္စည်းများ၊ သက်နိုင်ကြောင်းကို ပြသော ဂါထာတည်း၊ ဂမိသာဇ္ဈာ ဇ္ဈာ ဝါ—ဟန်တျာဒီနဲ့ ဏုကော—စသော သုတ်များသည် ထိုကဲသို့ သက်နိုင် ကြောင်းကို သိစေသော ဉာပက သုတ်များတည်း။

ကိတက သရိယ တဲ့ဗ္ဗာဒီ-တဲ့ဗ္ဗာ အစရှိသော ကိစ္စပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ ထားယော-ထားစရှိသော တေကာလိုကပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ နို့ဇွာ-တ တဝန္တု တာစိုးဟုသော နို့ဇွာစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ တဝ တုနားယော-တဝ၊ တန်အစရှိသော နို့ပါတ်ပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ တထာ-ထိမှုတစ်ပါး၊ မာနှစ်ဘီ-မာန့်၊ အန္တ အစရှိသောပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ ဥဏာဒီစံ-ဥဏာဒီပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤဤသို့၊ ကိတကသရိယံ့ပော-ကိတပစ္စည်းတို့ကို သိမ်းယူရာ အခန်းသည်၊ ဆခာ-၆ ပါး ပြား၏။

ကျမ်းပြီး နိုင်း

အခန်း ၇ ပါး သန္တီ-သန္တီခန်းလည်းကောင်း၊ နာမ်-လည်းကောင်း၊ ကာရက် စံ-လည်းကောင်း၊ သမာသာ-လည်းကောင်း၊ တန္တီတံ့-လည်းကောင်း၊ တထာ-ပါး၊ အာချာတံ့-လည်းကောင်း၊ ကိတကံ့-ကိတ်ခန်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ရုပသိမ္မာ်ယံ့-ရုပသိမ္မာ်၍၊ ကဏ္ဍာ-အခန်းတို့သည်၊ ဣမေ သူဗ္ဗာ-ဤဤ ၇ ခန်းတို့တည်း။

မှန်၏—“ဂမိသု-ဂမုဓာတ်၏”ဟု ပေးရမှု ဂမိသုကို ဂမုဓာတ်၊ ဓာတ်နှင့် ကွိုစိဓာတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်းသက်၊ မဲ့ဣကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သသက်၊ ဂမိသု-ဟု ဖြစ်၏၊ တံပစ္စည်းသက်ရမှုကား အ-စသော စိုးကရရာ ပစ္စည်းလည်း သက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် “စိုးကရရာန္တီတော့ တံ့စ” ဟု မိန့်သည်၊ ဟန်တိကို ဟန်တည်း၊ ဓာတ်နှင့် ဘုဝါဒီဒေါ်ဘာတ်၏ဖြင့် အပစ္စည်းသက်၊ သုတ်ကြွေးဖြင့် တံပစ္စည်းသက်၊ ဟန်တိ ပြီး၏၊ သူဗ္ဗာတိသု-သူဓာတ်၏၊ ကရောတိသု-ကရာဓာတ်၏၊ စသည်လည်းနည်းတူ။

မော်လှာနှစ်ဦးလည်း “ဣ ကို တိ သရုပေး”ဟု သုတ်တည်၏၊ သရုပေး-ဓာတ်သရုပ် ကို၊ အသံ့ပေါ်ပေါ်-ဟောအပ် ဟောထိက်သော်၊ ကြောယတ္တာ-ဓာတ်မှ နောက်၌ ဣ ကို တံ့ဣပစ္စည်း၊ (က အနေဖန်ရှိသော) ကိုပစ္စည်း၊ တံပစ္စည်းတို့သည်၊ ဟောနှစ်း (သုတ်နှင့်) ရုပသိမ္မာ်၍ ကိုပစ္စည်းကို ဣပစ္စည်းများ၍ ဣ လူ-တိ ၂ ပစ္စည်းကိုသာ ဂါထား၍ ပြထားသည်၊ တံပစ္စည်းသက်ရမှု ပို့ကရရာ ပစ္စည်းသို့ အစဉ်လိုက်သည်-ဟု ဆိုသော်လည်း ဂတိ ဗုဒ္ဓံ-မတိ ဗုဒ္ဓံ စသည်တို့ ပို့ကရရာ ပစ္စည်းမပါဘဲ တံပစ္စည်းသာ သက်သည်ကို လည်း တွေ့ရ၏၊ [ယခုကာလည်းကား သံလာယသုတ်လာ “ဂိုဏာ”ကို ထောက်၍ က အကွဲရာဖြင့် လည်းကောင်း၊ အချို့အရာ၌ ဥ အကွဲရာဖြင့်လည်းကောင်း ဓာတ်ကို ညွှန်ပြသည်-ဟု ဆိုကြသေး၏။]

တဲ့ဗ္ဗာဒီ ၁။ ကိတက သရိယံ့ပော—ကိစ္စပစ္စယ္တိ နယော၊ တေကာလိုက ပစ္စယ္တိ နယော-စသည်ဖြင့် ဥဏာဒီ ပစ္စယ္တိနယောတိုင်အောင် ပြခဲ့သော ၆ ခန်း၏ သရိယံ့ပော ဂါထာတည်း၊ ဤဂါထာ ဆုံးလျှင် ကိတ်ခန်း ကိုနှစ်ပြို့ဖြစ်၍ “ဣတိ ရုပသိမ္မာ်ယံ့ပော-ကိတ်ဖို့ ဓာတ်ကရရာ သူဗ္ဗာမော့”ဟူသော နိုင်းပါကျသည် ဤနေရာ၌ ရှိလျှင် သာ၍ သင့်မည်၏။

သန္တီနာမ် ၁။ ရုပသိမ္မာ်ယံ့ပော—ဤဂါထာကား ရုပသိမ္မာ်၍ အခန်းပေါင်း ၇ ခန်း ရှိ ကြောင်းကို ပြသော သရိယံ့ပောကိုထာတည်း၊ ဤဂါထာမှ ၈၅၂ ကျမ်းပြီးနိုင်းကို ပြသည်။

ကျမ်းဆရာတ် အာသီသ တော့-၃ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ သွှဲ့-သွှဲ့ကို လည်း
ကောင်း၊ စတုရွှေ-၄ ပါး အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဒ်မပို-ပုံ့ကို
လည်းကောင်း၊ စတုရွှေ-၅ ပါး အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုံ့ခုံ-လည်း
ကောင်း၊ နာမိက္ခာ-နာမိကိုလည်းကောင်း၊ ဗျာသာ-တစ်ခုယုတ် သုံးဆယ်
အကျယ်အားဖြင့်၊ ဆက္ခာရရာ-ကာရက ၆ ကိုလည်းကောင်း၊ ဗျာသာ-၃ ပါး
အကျယ်အားဖြင့်၊ ဆသာမသနမပို-သမာသ် ၆ ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ဆွဲ့ဒွဲ
တော့-၆ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ တွှေ့တွှေ့-တွှေ့တွှေ့ကိုလည်းကောင်း၊ အင်ဓာ-၈
ပါး အပြားအားဖြင့်၊ အာချာတ်-အာချာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စယာနဲ့-တွဲ
စသောပစ္စည်းတို့၏၊ ပဘောဒါ-အပြားအားဖြင့်၊ ဆို့မေပို-၆ ပါး အပြားရှိသည့်
လည်းဖြစ်သော၊ ကိုတက်-ကိုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေါ်းထင်ရှားပြတတ်
သော၊ ရှုပသိဒ္ဓိ-ရှုပသိဒ္ဓိကျေးသည်၊ စိရုံး-ကြာမြင့်စွာ၊ ဉာဏ်-ဉာဏ်လောက်၍၊
ဇနတာဗုဒ္ဓိ ဂုဒ္ဓိ-သတ္တိဝါအများ၏ ဉာဏ်တိုးပွားမှုကို၊ ကရောတူ-ပြုပါစေ
သတည်း။

တော့ သွှဲ့ ပေါ့ ကရောတူ-ဉာဏ်ကို ထာကား “စိရုံး ဇနတာဗုဒ္ဓိ ဂုဒ္ဓိ ကရောတူ”
ထောက်၍ ကျမ်းဆရာတ် အာသီသကို ပြလိုရင်းဖြစ်သော ဂါထာဟု ဆိုတိက်၏၊
သွှဲ့ရာတွင် “သွားရင်း ဟန်လွှာ”ဆိုသလို အာသီသကို ပြရာတွင် သွှဲ့အပြား စသည်တို့ကို
ပါ အကျဉ်းချုပ် သင်ဟာ ပြသည်၊ ဉာဏ်ထာသည်။ ၂၁ လှုံးနှင့်၊ သွှဲ့ရာ ”ဂါထာဖြစ်၍၏
ဒ်တိယွာန် ရရှိ၏းရှိရမည် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒီပေါ်း၌ စပ်ရသော ကံပုံ့
ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း “သွှဲ့ဟု ရှိရမည်။”

သရုံးပွဲနဲ့နိုဟိတ သွှဲ့အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လောပ-အာဒေသ-အဂာဓ အားဖြင့်
လည်းကောင်း ၃ ပါး အပြားသည်ကို “တော့ သွှဲ့ဟု ဆို၏၊ နာမ်-အာချာတ်-နိုပါတ်-
ဥပသာရာ ၄ ပါးကို “စတုရွှေးပဒ်မပို”ဟု ဆို၏၊ ၁၉၁-ရာတိ-ကြိယာ-ယခို့အနာမ်အားဖြင့်
၅ ပါးကို ပြားသည်ကို “စတုရွှေးနာမ်ကို”ဟုလည်းကောင်း၊ ကြိုလိုပို့နဲ့ပျို့နဲ့အပုံ့နဲ့
အနိယတလိုန်-အ လိန်အားဖြင့် ၅ ပါး ပြားသည်ကို “ပွဲခွဲ နာမ်ကွာ”ဟုလည်းကောင်း
ဆိုသည်။ [သွားသော သွားနာမ်တို့သည် အနိယတ လို့၊ တူမှ အမှ စသည်တို့ကား
အလိုက်တည်း] ကာရက ၆ ပါးကို အကျယ်တွေ့က်လျှင် တစ်ခုယုတ် ၃၀ ရှုံး၊ ကာရက
အဆုံး၌ အကျယ်သရုံး ပါပြီ၊ သွှဲ့သော် ထို ကာရက အဆုံး၌ “ဆို့သတိမို့”ဟု
မှုကွဲရှိသည်။

ဗျာသာပုံ့ကို ဆသာမသန၌ လိုက်စေ၊ သမာသ် ၆ ပါးလည်း အကျယ်အားဖြင့်
၃၂ ပါး ရှိ၏၊ သမာသ်အဆုံး၌ အကျယ်ပြလျက် ရှိသည်၊ တွှေ့တွှေ့လည်း အပစ္စ-
အနေကွဲ၊ အသုတ္တာ၊ သရုံး၊ ဘာဝ၊ အမျှယာအားဖြင့် ၇ ပါးပြား၏၊ ကိုတ်မှာ “ဆော ကိုတကာ
သက်ဟော”၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တွဲ့သွဲ့-စသောအားဖြင့် ၆ ပါးပြား၏၊ ဉာဏ်-သွှဲ့အားဖြင့်
ပြားသော သွှဲ့စသည်ကို ပြတတ်သော ရှုပသိဒ္ဓိကျေးသည် သာသနနေဝါဒန်းတွေ့နဲ့သည်
တိုင်အောင် မြင့်ခေါင်ရည်ကြာစွာ သတ္တိဝါအများ ဉာဏ်တိုးပွားမှုကို ပြပါစေ-ဟူလို့

ကျမ်းဆရာတ် ဆရာ သည် တမ္မပလ္လာတောနံ - သီဟိုင်ကျွန်းဝယ်, အလုပ်သမ္မယ် ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော ဝိက္ခာတာ နှင့်ထောရုယ် ဝရဂရှုနံ-ထင်ပေါ်ကျော်ကြား; အာနှစ်ဘေးလောက်အားလုံးတို့၏၊ သီသော-တပည့်ဖြစ်သော ဒီပက်ရာချွဲမိလ ဝသုမတိပါပ လဒ္ဓပ္ပာကာသော-ဒီပက်ရာဟူသော အမည်အားဖြင့် ဒီလမြေ အပြင်၍ မီးတောက်မီးလျှော်မာ ရှုပ်သော အရောင်ပမာဏှုသော ယော-အကြင်ရဟန်းတော်သည်။ ဗာလာဒီစွာဒီ ဝါသခြားတယ်-ဗာလာဒီစွာ အစရှုသော ကျောင်းတို့က် ၂ တို့က်ကို၊ အမိဝယံ - အုပ်ချုပ်နေထိုင်လျက် သာသနံ-သာသနာတော်ကို၊ ဇော်ယိုးတယ်းစေတော်မူပြီး ဗုဒ္ဓရိယရုယော-ဗုဒ္ဓရိယ အမည်ရှုသော သော အယ် ယတိ-ထိ ရာဟန်းတော်သည်။ ဣမံ ရုပသိဒ္ဓံ-ဤ ရုပသိဒ္ဓံကျမ်းကို ဥဇုကံ-ဖြောင့်မတ်စွာ၊ အကာသီ-ပြုစိရင် တော်မူပြီ။

ဂိရာတာ ပေါ်၊ အကာ—ဤဂိရာတာလည်း သွေရာ ဂါထာပင်၊ ဝိပုဇ္ဇာ ချာစာတ် သည် ပါကဋ္ဌ အနက်ဟော၊ အရှုယာကား နှာများ ပရီယာယ်၊ အာနှစ်ထောရာတိ အရှယော ယေသံတိ အာနှစ်ထောရုယာ - အာနှစ်ဘေးလုံးတို့သော အမည်ရှုသော ဆရာတော်တို့၊ [အလေးပြုသောအားဖြင့် ဗဟိုစံသုံးသည်။] ဒီပက်ရော ဣမံတိ အာချာ၊ ဒီပက်ရာချွဲ-ဒီပက်ရာဟူသော အမည်း၊ လဒ္ဓပ္ပာကာသုံး စုံ၍ “ဒီပက်ရာ ဟူသော အမည်အားဖြင့် ရှုပ်သော အရောင်အဝါ”ဟုလို့၊ ဝသုမတ် သွေးသုံးသွေး ပရီယာယ်တည်း၊ ဒီလိလာနံ+ဝသုမတ်၊ ဒီလိလဝသုမတိ-ဒီလ လူမျိုးတို့၏ မြေ၊ ဒီပံ့ ဝိယ လဒ္ဓံ ပကာသော၊ ဒီပလဒ္ဓပ္ပာကာသော-မီးတောက် မီးလျှော်မာ ရှုပ်သော အရောင် အဝါ(ထင်ရှားခြင်း) ဒီလဝသုမတ်ယံ+ဒီပ လဒ္ဓပ္ပာကာသော ယသာတိ ပေါ်၊ ဒီပက်ရာချွဲ ပေါ် ပွဲကာသော၊ ဝါသ+ဒီးတယ်၍ တယကား အဝယ်အနက်ဟော (ဆန်းကျမ်း “အရိယာယဒ္ဓ ဒီးတယ်”ပုံစံ၍ ပါသော) တယပစ္စည်းလျိုးတည်း။

ဤဂိရာတာဖြင့် ကျမ်းဆရာတ် ဆရာတော်ကိုလည်းကောင်း၊ နေရာကျောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ပြု၏၊ ထိုတွင် “ဂိရာတာ ပေါ် ဒွဲအနံ”ပါဒွဲဖြင့် ကျမ်းဆရာတ် ဆရာတော် သည် သီဟိုင်ကျွန်း၍ ထင်ရှုးသော “အရှင်အာနှစ်”ထော်ဖြစ်ကြောင်း သီရှုံး၊ ထိုအရှင်အာနှစ်ဘေးလောက်၏ မူလနှင့်ကာ ကျော်ပြုဆရာတ် ဟုတ်-မဟုတ်ကိုကား မသိသာ ချော် “ဒီပက်ရာချွဲ ပေါ် ပွဲကာသော”ဟူသော စကားဖြင့် ဤရုပသိဒ္ဓံကျမ်းပြုဆရာသည် ဒီလတိုင်းမှာလည်း “ဒီပက်ရာ”ဟူသော နာမ်မည်ဖြင့် ထင်ရှုးခဲ့သူ ဖြစ်၏၊ ဟု သိသာ ၏၊ ဤစကားဖြင့် ရုပသိဒ္ဓံကျမ်းဆရာသည် ဣမံနှီးယိုင်းသား ဒီလ လူမျိုးတစ်ပါး ဟု ယူဆဖွယ်ရှုသည်။

“ဗာလာ ပေါ် ဇော်ယိုး ယော”ပါဒွဲဖြင့် အုပ်ချုပ်နေထိုင်ရာ ကျောင်းတို့က်ကို ပြု၏၊ ဗာလာဒီစွာဒီ၍ အာဒီဖြင့် “စုံပြာမကိုကမ္မ”ကျောင်းတို့က်ကို ယူရမည်-ဟု ဆရာတို့

လူတိ-ဉာဏ်ကား၊ ပဒ် ရုပသိဒ္ဓိယံ-၌၊ သတ္တမော-သော၊ ကိတ္တိမာန် ကလျှော-ကိတ်ပစ္စည်းတိုက္ခိ စီရင်ရာ အခန်းတည်း။

လူတိ-ဉာဏ်သော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ရုပသိဒ္ဓိ ပကရထံ-ရုပသိဒ္ဓိကျမ်းသည်၊ နိုင်းတံ-ပြီးပြီး။

မိန့်တော်မူသည်။ ဗာလားဒို့ကျောင်းတိုက်နှင့် စူးဗုံးကဗျာမထဲကမ္မာကျောင်းတိုက် ၂ ရပ်ကို အပ်ချုပ်ကာ သာသနတော်ကို ထွန်းလင်းသေသည်-ဟူလို့ “ဗုဒ္ဓဘိယ ရဟယာ” ဖြင့် ကျမ်းဆရာတ် နာမည်တော်မှာ “အရှင်ဗုဒ္ဓဘိယ ဖြစ်သည်-ဟု သိသာ၏၊ ထေရားဟု မဆိုဘဲ “ယတိ”ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ဆယ်ဝါမျှ ရမဲ ရပါဦးမည်လား-ဟု တွေးတောဖွယ်ရှိ၏၊ သို့ရာတွင် တိုက် ၂ တိုက်ကိုပင် အပ်ချုပ်တော်မူရကား ဂါတာ ဖြစ်၍ “ယတိ”ဟု ဆိုဟန်တူသည်၊ အမှန်မှာ-ဥပဇ္ဈာယ် နိုသာယည်း ပေးနိုင်သော ဆရာတော်တံပါး ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ အချုပ်ကား-အရှင်အနှစ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဒီလိတ်င်း၌ “ဒီပက်”ဟု ထင်ရှားခဲ့၍ ရုပသိဒ္ဓိကျမ်းပြီးနိုင်ယ် သိဟိုင်ကျော်း၌ “ဗုဒ္ဓဘိယ”ဟု ထင်ရှားသော ဆရာတော်သည် ဗာလာဒို့-စူးဗုံးကဗျာမထဲကမ္မာကျောင်းတိုက် ၂ ရပ်ကို အပ်ချုပ်နေထိုင်စဉ် ဖြုံး ရုပသိဒ္ဓိကျမ်းကို စီရင်တော်မူသည်-ဟူလို့။

ဘာသာနှိပ်ကာ နိုင်း

ဘာသာနှိပ်ကာ နိုင်း

ဉာဏ်သော အဖွင့်အစဉ်ဖြင့် အခြားကျော်းစာများကို ပို့ချုပ်း ၂ နှစ်ခွဲမျှ ကြိုစား ရသော ရုပသိဒ္ဓိဘာသာသို့ကာလည်း ပြီးစီးပြန်ပေပြီ၊ နာမဲ အခန်းကို ရေးသားဆဲ အချိန်မှာပင် စစ်အရေးကြောင့် ရပ်ဝေးသို့ တိုင်းရောက်ကာ အခွင့်သာမှ ရေးသားရှုံးကျမ်းပြီးချိန် ကျေအောင်ပင် မြှင့်မသက်သေးသောကြောင့် စိတ်စက်ကို ထိန်းချုပ်၍ နိုင်းအပ်ရသော ကျမ်းစာဖြစ်ရကား ကာလျှိမ်သက်သောအဲ ကြည့်ရသူအများကို ပိုမို၍ ကျေနှင့်စောင့်သော ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်ပါသောတည်း။

သိမျိုးကြေ ဘေး ဘာသာနှိပ်ကာ၊ ဒေသဘာသာယ သခံတာ၊

မှာချာနာ ပဒါန့် ရွာ-သိဒ္ဓိယ သိနိပါပထား။

ပဒါန့်-နာမဲ အာချာတ်နှင့် နိပါတ် ဥပသာ၊ ၄ အြာသောပုဒ်ကြီးတို့၏၊ ရုပသိဒ္ဓိယာ-ရုပ်ပြီးလွယ်ကြောင်း၊ အောင်းကောင်းသဖြင့်၊ ထုံးဟောင်းသင်ခန်း၊ ရုပသိဒ္ဓိကျမ်း၏၊ သိဒ္ဓိပါပထား-အလီလီ မပြမ်း၊ ဉ်းတစ်ကျမ်းဖြင့်၊ ဆုံးမေးတိုင်မြောက်၊ အပြီးရောက်စေ နိုင်သော၊ မှာချာနာ-နိုသာယည်း မိပ္ပာယ်၊ အသွယ်သွယ်ဖြင့်၊ အကျယ်ဖွင့်ကြောင်း၊ တင့်တောင်းတင့်တယ်ဖြစ်သော၊ ဒေသဘာသာယ-တိုင်းရင်းမြန်မာ၊ အမိဘာသာဖြင့်၊ သခံတာ-တာသန့်တသန့်၊ အကန်းကန်းလျှက် ခုံခုံ စီရန်း တည်းကြည့်စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာနှိပ်ကာ-ဘာသာနှိပ်ကာ၊ အမည်သာသည်း၊ မိရာသိပ်သည်း၊ နိုသာယည်းသည်း၊ သိမျိုးကြေ ဘေး-ထောင့်သုံးရာပို့၊ ငါးပြာသုံးဝယ်၊ စွာညီရှစ်သန်း၌၊ ဆယ့်တစ်ဆန်း၌၊ ဆုံးမေးတိုင်ရောက်၊ ပြီးမြောက်ပြန်ပြီတကား။

ဤကျမ်းသည် ရတနာနှုဂဏ်ရည် စသော ရေးကျမ်းစာများကိုထောက်၍ ရှစ်ကျမ်း မြောက် ဖြစ်၏၊ ဤကဲ့သို့ ကျမ်းစာ အရပ်ရပ်ကို အထပ်ထပ် စီရင်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရည်းကား “ဆိုင်ရာကျမ်းကို ကြည့်ရှုသူတို့ အလွယ်တာကူ သိရှိကာ ဉာဏ်ပညာ တိုးပွားကြပါစေ၊ မြိမ်မှာလည်း ပညာပါရမိ အဆောက်အအုံကို ရပါစေ”ဟုပ် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နောက်နောင်အောင် ဤကျမ်းထက် သိလွယ်သော နှီးကာသစ် ပေါ်လာလျှင် ဤရှုပ်သို့ ဘာသာနှီးကာကျမ်းစာလည်း တိမ်ပုံးသော လကဲ့သို့ ကွယ်ပံ့ရစ်စေရန် အမှန်ရည်ရှိုးပါသည်။

ယခို အညာ ဥပ္ပဒ္ဓထဲ၊ ကြတောပါ · သုဇ သမွတာ၊
တသော့ကာသု ပဒါနာယ၊ အယ် အန္တရာယတဲ့။

ကြတောပါ-အများပိုးလောက်၊ ခရီးမြောက်ခဲ့ရာ၊ ဤ ဘာသာနှီးကာ ထက်လည်း၊ သုခ သမွတာ-ကြည့်ရွှုပို့ချ၊ လွယ်ကုလွယ်ဖြင့်၊ အာရဖွယ်တောင်း၊ အကောင်း ဟု သမှတ်အပ်သော၊ အညာ-ရှုပ်သို့ကျမ်း၊ သိမွယ်ခန်း၌၊ တင်ဆန်းကျစ်လစ်၊ နှီးကာသစ်တစ်မျိုးသည်၊ ယခိုဥပ္ပဒ္ဓထဲ-ပညာလိုလား၊ နောက်နောက် သားတို့၊ ကြိုးစားရစ်သော်၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအော့၊ တသော့-ထို့သို့ ဖြစ်ရစ် နှီးကာသစ်၏၊ သုကာသု ပဒါနာယ-ထွန်းတောက်တင့်ရေး၊ အခွင့်ပေးခြင်းရှား၊ အယ်-နှုတ်လများမြောက်၊ လွန်အားဆောက်မှု၊ ထွန်းတောက်ထွက်လာ၊ ဤနှီးကာသည်၊ အနွေရ ခာယတဲ့-နှီးရာမတဲ့၊ တိုးကာင့်၍၊ ကပ်ဖဲ့မနေ့၊ ကွယ်ပျောက်ရွှေပါတေသနဲ့။

ဤနေရာဝယ် သာြို့ဘာသာနှီးကာ နိုင်း၌ အွန်ပြုခဲ့သော ဆရာမြှုတ်တို့၏ မိမိအား ချိုးမြှောက်စောင့်ရောက်ခဲ့ပုံကို ဝပ်နှစ် ပြပါဦးမည်။

ပင်းကျောင်းဆရာတော်။ မှန်လေး၌ သိတင်းသုံးတော်မှုစဉ် ကဏာဝါစကာ-တစ်နှုတ်လုံး၏ ဂိုဏ်းထောက် နာယကဖြစ်တော်မှုသော သုရှင်ဗျာ သုံးဘွားအွေမျိုးများ ၏ ကျော်း၌ သိတင်းသုံးတော်မှုသော ဆရာတော်ကြီးဖြစ်၏၊ သက်တော်ကြီးရှင်၍ ပရီသတ်ကို လွှာအပ်ထားပြီးသော်လည်း မိမိအားမှ ကစ္စည်းသွှေ့ကျမ်းကို ကုံယ်တိုင် ပို့ချတော်မှု၏၊ အများရှင်းယ် ကျောင်းသားငယ်များမှ သို့ြား စာအံဖော် ညျဉ်အိပ်ချို့ခြင်း အများရပ်နားသော်လည်း စာပြန် မရပ်စေရသေး၊ စာကုန်မှ ရပ်နားစေတော်မှု၏၊ ဆောင်းအခါ နေ့စားနှုတ် နှုတ်တရှုပ်ရပ်နှင့် စာတက်ခဲ့ခုပုံး-သမှာသု ရပ်အတွက်၌ ထိုပေါက်ခဲ့ခဲ့ပုံး-ပွဲမလိုက်ချင်အောင် သွှေ့သင်တော်မှုပုံမျိုးများကို အမှတ်ရမိသေး၏၊ ဤ နှစ်သားအရွယ်၌ မှန်လေးရောက်၍ ဥက္ကာခံပိုင်း တက်ပုံးကို ထောက်သဖြင့် ထို သွှေ့တော်ချို့အရွယ်၏၊ နှစ်သားမှု ရှိုပေါ်းမည်။ ဤ နှစ်သားတွန်းက မှန်လေးသုံး ပဋိမရောက်သော်လည်း ခါယကာကြီး ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရင်း နောက်တစ်ခေါက် လာသောအခါ ဖျားနောက်နှင့် ကြောသောကြောင့် အရပ်သို့ ပြန်လိုက်၍ ၁၂ နှစ် အရွယ် ကျမှ မှန်လေး၌ ဆက်လက်နေထိုင်ရသည်၊ ထို နောက်တစ်ခေါက် အရောက်မှာမှ သာြို့နှင့် ပုဒ်စစ် အချို့ကိုပါ ပေါက်ရောက်ပြီး ဖြစ်လေပြီး။

ပဋိတော်ရုံး ဆရာတော်။ ထိုစဉ်က မှန်လေး၌ သိတင်းသုံးတော်မှုနိုင် ဖြစ်၏၊ မှန်လေးသုံး နောက်တစ်ခေါက်ရောက်၍ မကြာခင် ၁၃ နှစ်သားအရွယ်၌ ပဋိမဝယ်တန်းကို ဝင်ရာ စာရလျက်နှင့် ဖြစ်လည်းကောင်း အရပ်သို့ ပြန်လိုက်၍ ၁၂ နှစ် အရွယ် ကျမှ မှန်လေး၌ ဆက်လက်နေထိုင်ရသည်၊ ထို နောက်တစ်ခေါက် အရောက်မှာ သာြို့နှင့် ပုဒ်စစ် အချို့ကိုပါ ပေါက်ရောက်ပြီး ဖြစ်လေပြီး။

မိမိကို မန္တလေးပို့ထားရနှင့် ဝတ်ပြော တန်းပြော ပို့ထားခြင်း မဟုတ်၊ တကယ် တတ် မြောက်စေလို၍ ပို့ထားခြင်း ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် မန္တလေးရောက်စက ထမင်းလအ ပေး၍ အိမ်တစ်ဆိပ်မှာ စားစေမည့်ဟုပင် စိမ့်သေး၏၊ မိမိ၏ ငဲ့ညာ့တတ်သော ဝါသနာ ကြောင့် ထိုအကြောင်းကို ပြင်းခဲ့သည်၊ ထိုကဲ့သို့ တကယ်တတ်စောလိုသော ဆန္ဒကြောင့် မိမိကို ခမည်းတော်က ပဇ္ဇာတာရုံသရာတော် (ထိုစဉ်က မြောစရီယာဘွဲ့၊ ရ စာချုပ်ရှိုံးလှု) ထံ အပ်နှေလေရာ ငာနှစ်သား အရွယ်မှာပင် ရှုပသိဒ္ဓိ-ဆန်း-ခမွာပဒ အငွေကထာနှင့် ဂါယာ ရုံးဖြူးယ အိအက်း များကိုလည်း လေ့လာပြီး ပြစ်လေသည်။

၁၅ နှစ် အရွယ်၌ကား ပဋိဝယ်တန်းကို အောင်မြင်စေပြီး၍ ၁၆ နှစ် အရွယ်၌ သုတေသနလက္ခဏ် ပါဌို့တော် အငွေကထာတို့ကို တစ်ပြိုင်နက်ဆုံးလျက် အလတ်တန်းကိုလည်း အောင်ပြင် စေတော်မှုသည်။ အလတ်ပြန်ပြီးမှ ရှင်သာမဏေဘဝသို့ရောက်၏၊ ထိုအချိန်မှစ၍ စာအရေးအသား၌ အကုအညွှဲ ရှိနိုင်သော ပျို့ကများများကို လေ့လာစေတော်မှု၌ ပဋိမကြိုးဆိုင်ရာ ကျမ်းစာများကို ကျက်မှတ်ရင်းပင် ၁နှစ်အရွယ်၌ ဒီယာ နိကာယ်ပါဌို့တော် အငွေကထာကို ဆုံးပါဌို့ပြင်လည်းကောင်း ဦးကြောကျော် ကဲခါ အငွေသာလိန့် တစ်ချို့၊ တစ်ကိုင် ပါရာမိကတ်ပါဌို့တော် အငွေကထာစေသော ဝိနည်းတစ်ချို့၊ တစ်ကိုင်ကို လိုက်ပါဌို့ပြင်လည်း ပဋိမကြိုးတန်းကို ထိုအရွယ်၌ မပင်မပန်း အောင်မြင်ခဲ့ရေးပေးသည်။

ပဋိမကြိုးပြန်ချို့ပြီးသည်အခါ ကျမ်းစာအရပ်ရပ်ကို အထိုက်အလျောက် ကြည့်ရှုနိုင် ပြီဖြစ်၍ ငယ်စဉ်က ဝါသနာအလျောက် ကျမ်းစာများကို ကြည့်ရှုကာ အေးအေးစွာနေ လို၏၊ အခြားတိုက်တာသို့ စာသင် မထွက်လိုကော်၊ သို့ရာတွင် ဆရာတော်က ပခုံး၍ သွား၍ ၃နှစ်ပျော်နေစေလိုသော ဆန္ဒရှိကြောင်းကို မိန့်တော်များကို ထိုအမိန့်တော်ကိုပင် ဥုံထိပ်ရွက် ဆင်မြန်း၍ ခွဲမ်းကျမ်းဘက်က အပင်ပန်းခုံးဟု နာမည်ရသလောက် အထက်တန်းကျမ်းစာ အပေါက်မှာလည်း အထက်အောက် ထင်ရှားပြီးသော ပခုံး၍ မူလတိုက်ကြိုးသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ရတော်သည်။ [ရဟန်းမဖြစ်စိုး ပဋိမရောက်သော်လည်း တုပ်ကျေးရောဂါကြောင့် ပြန်လှည့်၍ ရဟန်းဖြစ်မှ ကြောရည်စွာ နေခွင့်ရသည်။]

ထိုပေါ်ခုံး နေစဉ် ဆွမ်းခုံကြောက်ပို့မှာ မှတ်တမ်းတင်လောက် ပါပေ၏၊ မိမိ၏ ရဟန်းအမံ-ရဟန်းဒကာ အဖြစ်ပြင် ချီးမြောက်ကြခြင်းမှာ ခမည်းတော် မယ်တော်များ နှင့် ပေါင်းသော် ဂုဏ်ပြု ခုံးကြောင်းမှာ စောင့်ဆုံးလည်း ပါလာလေသည် မသိရှိ တစ်ခါတစ်ရုံ သတ်ရှုံး ပို့လိုက်သော ငွေကိုလည်း ဝိနည်းခို့ရှိ ဆရာတော်များ၏ ဒက္ခာမကြိုးအထံမှ ပို့ခြင်းပြစ်သောကြောင့် ကျိုးယ မရှိသောအခါ ပြန်၍ ပို့ရတော့၏၊ ဆွမ်းဟင်းလည်း စားချင်ဖွယ် မရသည်သာများ၏၊ စာကိုလည်း တစ်နေ့၊ ၂ဝါကျေ ဆုံးနေရာ၏၊ ညွှန်အခါ အဆာမခံနိုင်သဖြင့် ဆွမ်းသန်သန်ကို နေ့စာ ချုပ်ကာ တစ်ရုံတစ်ခါသော် ရေနှင့်ကြိုံကြုံ အလိုက်သင့် မျိုးရာ၏၊ ဆရာတော်၏ “ပခုံး၍ ၃နှစ် နေရမည်”ဟုသော အမိန့်တော်ကား မိမိအတွက် လေးနှင်းလွှာတော်သည်။ ထို့မျှ ဆွမ်းခုံကြောက်သော်လည်း စာဆိုတိုင်း ဆရာတော်များ၏ ကြေနှင့်တော်

မူဟနရှိပို့နှင့် စာလိုက်ပစိတ်သတ်၏ အားပေးကြုံတိုက ထိစွမ်းချက္ခိုက် ဖုံးလွှမ်းတား ကြလေရွှေသလား မသိ-မိမိ၏ ကာယိက ခုက္ခိုက်ပင် ခုက္ခိုက်ပင်အောင် စိတ် ချမ်းသာမြင်းကို ခဲစားကာ စာမဖြေစိုး သပိတ်ပြင်၊ စာမြင်ချိန်မှ စ၍ ဆွမ်းခဲချိန်အထိ စာကြည့်၊ ဉာဏ်လည်း နေဝါဒအထိ စာကြည့်လျက် ပဇ္ဇာတာရုံးလရာတော်၏ ရောက်လေရာအရပ်မှ “မည်သည့်စာဝါကိုလိုက်၊ မည်သည့် စာဝါကို ပို့၊ မည်သည့် စာဝါကိုချုံ”ဟု အမိန့်ပေးသည့်အတိုင်း လိုက်နာခဲ့ရလေသည်။

ပစ္စာဗျာရာတော်များ။ မခို ပစ္စာဗျာရောက်ချိန်ကပင် တိုက်သံ၏ ၅၀၀ ကျော် နေပြီ၊ မိမိကို ဆရာတော်များ အသိအမှတ်ပြုဖို့ မလွယ်ကုတော့ချော သို့ရာတွင် စာမေးခွဲ ကောက်၌ အကြီးတန်း သာမဏေ ၂ ပါးချွဲ ပါလာရာ တစ်ပါးမှာ မိမိတိုက်သို့ရောက် လာသော သာမဏေဖြစ်ကြော်းကို သိတော်များ၏ ထိစွမ်းကပင် အသိအမှတ်ပြုထား တော်မှုကြဟန် ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ပြန်ရောက်၍ မကြားမျိုးပင် ဆရာတော် တစ်ပါးထံမှာ ဆိုဝါရသဖြင့် တစ တစ ဆိုဝါတိုးကာ ၃ နှစ်ကျော်မျှ တစ်နောက်၌ ဆိုဝါ ၂ ဝါ ချီးမြောက်တော်မှုကြသဖြင့် ထိုဆရာတော်များအလိုကျအောင် အားထုတ်ရမှုကြော့၌ ရဟန်း ၃ ဝါ ရသောအခါ မျက်စိရောဂါ ဆီးရောဂါတို့ တစ်ပြိုင် နက် စွဲကပ်လာတော်၏၊ ပါ၌၍ အဋ္ဌကထာ နှိုကာတို့လည်း ကျမ်းအိပ်ခေါ် နိုကာယ်ကြီး အချို့ပါ များစွာသော ဆိုဝါပြင့် ပေါ်ရောက်ပြီးလေပြီ၊ သို့ရာတွင် ပုံ့ဗုံးနှင့် အဋ္ဌကထာ မကုန်သေား။

သို့ဖြစ်၍ စွဲကပ်သော ရောဂါများကို လျှပ်မြန်စွာ နေရပ်သို့ ပြန်လည် ကုသ၍ ပြန်ရောက်လာသောအခါ ပုံ့ဗုံးနှင့် အဋ္ဌကထာ ဆိုတိန်းမှာပင် စာချုအဖြစ်ကို ချီးမြောက်တော်မှုကြလေသည်။ [ထို အချို့မှု့သာ ရဟန်း ၃ ဝါ ပါပြီး] စာချုဖြစ်သော်လည်း မသက် သာလှု၊ စာလိုက်ပစိတ်သတ်များ ကြန်ပေါ်လောက်အောင် ကြိုးစား၍ ကြည့်ရရှိချုရသော ကြော့၌ စာသင်သား ဘဝကထက်ပင် ပို၍ ပင်ပန်းသက္ကာသို့ ထင်ရသေး၏၊ ထို့မြှေ့ လောက် ကြိုးစားမှုကြော့၌ အထက် ကျမ်းစာတို့၌ ချရေ ဝလောက်အောင်ပင် အကျိုး၊ များရုံးမက၊ သိမ်သမှတ် ရဟန်းခံ သံယုံကံတို့၌ ဆရာတော်များ ကြေးလေရာဝယ် နောက်တော်ပါ ခေါ်ဆောင်တော်မှုကြပြီးလျှင့် ကံဆောင်သောအခါ ထိုင်ပုံ့ကုမ္ပဏီ၌ ကိုင်ပုံ့မှ ၅၅၈ လက်ထပ် သင်ပြုမှုကြော့၌ ပစ္စာဗျာ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်ကြီးသည် မိမိအတွက် သာသနာလုပ်ငန်း အားလုံး၏ အခြေခံ ဘုမ်းနှင့်သန်း။

မစွဲလေးပြန်ရောက်ပုံ့။ ပစ္စာဗျာ၌ စာချုအဖြစ်ဖြင့် ၃ ဝါမြှေ့ ဆက်လက်နေပြီးနောက် မစွဲလေးမြှို့၊ ပရိယတ္ထိသာသနာဟိတာအသင်း စာသင်တန်းကို လာရောက် ဖြေဆိုကာ အောင်မြင်ပြီးမှ တဖန်ပြန်၍ စာချုပြန်သည်။ ထိုကဲသို့ ၄ ဝါတိတိ စာချုပြီးမှ မစွဲလေးမြှို့၊ မူလနေထိုင်ရာ မဟာဝိသုတာရုံးတိုက်သို့ ပြန်ရောက်၍ ပရိယတ္ထိစာချုတန်း အစိုးရအကျိုး တန်းများကို ၂ နှစ်ဖြင့် ဆုံးခိုးရောက်အောင်သည်မှာ ညွှန်ပြန့်သော ဆရာတော်များ၏ ချီးမြောက်များ၌ပင် ပြစ်ပါ၏။ ကြိုးအချို့ကား မိမိ၏ ဓမ္မာကိုယ်သည် ကြိုးစားခဲ့သော ဒဏ်ကို ခိုင်ဟန်မရှိတော့၊ အချို့ကမူ အသက်မရှုည်တော့ဟုပင် ထင်ကြသတ်။]

အဘယာရှမ ဆရာတော်။ ပါပိုလ္လာ စာချေတန်းကို အင်္ဂါန်ဖြင့် အချိန်ရှင်း
အဘယာရှမ ရွှေဂုတ္တိက်တွဲးပြီးမြို့၏ ဆရာတော်အား လွှာအပ်ရာ အချိန်မှာ ကြံ့ကြိုက်
တိုက်ဆိုင်နေတော့၏၊ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ စံသွေ့ရဲ့ ရွှေကျင် သာသနာပိုင် ဖြစ်တော်
မူသော ဒီပံ့ရင်းဆရာတော်က အဘယာရှမ တိုက်သစ်သို့ အလိုရှိရာ စာချုပ်ပို့လှုပို့
ခေါ်သွားနိုင်သည်—ဟု စွဲပြုတော်မူရာ ဆရာတော်က မိမိကိုပိုင် ရွှေချုပ်တော်မူသဖြင့်
အဘယာရှမတိုက်သို့ ရွှေပြောင်းနေထိုင်ကာ ထုတ်ကျင်နာ စွဲကပ်၍ အားအင်နည်းပါး
လျှောပင် ကျမ်းစာကို ပို့ချုပ်၏ ဆရာတော်၏ အတိုင်း ဟိုတော့ပဒေသနှင့် မှုဒ္ဓလောက
များကရှင်းတို့ကို ကိုယ်တိုင်တက်၍ သုတေသနတို့ လေ့လာရပေသည်။

အတုန္လုတေခြင်း။ ။ ထိမျှလောက် အကြောင်းညိုဉ်ဖွဲ့စွဲ ဒုက္ခခံ၍ သင့်ခဲ့ရပုံကို ဆင်ခြင်မီရကား ရရှိခဲ့သော ပညာပါရမီ တက်ခံကို အနှစ် အမတေ အခြေတည် ရန် ရည်သံ၏၍ ရဟန်း ၃ ဝါရှု ယခု အချိန်ကျအောင် ကျမ်းစာကိုလည်း စိတ်ပါ လက်ပါ ပို့ချု၊ ရဟန်း ၉ ဝါရှုစွဲ၍ ကျမ်းစာများကိုလည်း ရေးသားခဲ့ရပ်၊ ထိအလုံးခို သော ကောင်းမူများသည် ဘုရားတာရားတော် ထင်ပေါ်သိဇ္ဈာယ်အောင် ပြုစရာသော ဓမ္မာန္ဂုဟ သာသနရန္ဂုဟ ကုသံသိပ်များချည်း ဖြစ်၏။ မိမိအား ဆရာတော်များက ချို့မြောက်တော်မှုကြခြင်းသည်လည်း “သာသနရာတာဝန်ကို ထမ်းနိုင်လောက်သည်” ဟုသော ဓမ္မာန္ဂုဟ သာသနရန္ဂုဟ သဘောဖွဲ့ ချို့မြောက်တော်မှုကြခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ထိကြောင်း

သမ္မၢဒယာမိ ထေရာနံ၊ ယေသဟံ သမ္မဂုဏ်တော့
ယံ ယံ ယေဇးဝ၊ သမ္မခွဲ သာသနနှစ်ရော့။

အယဇ္ဇာဝ-လာဘ်လည်း မက္ခ၊ လူလည်း မပုံ၊ ခုခုသိုက်မြိုက်၊ အောင်လုံစိုက်လျက် သာလျင်၊ အဟံ-ငါသည်။ သမ္မတ သာသနနှစ်ရော-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနကျိုး၊ တိုးသင့် တိုးအောင်၊ တစ်မျိုးအောင် ရပေ၏။ တောသံ ထေရာနံ-ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင် ကြီးမား၊ ထို ဆရာတော်ဘုရားတို့အား သမ္မတသောမိ-ကျမ်းစာရေးသား၊ ကောင်းမှု များဖြင့်၊ လေးစားကော်ရော်၊ ပူဇော်ပါ၏။

ဤနိုင်း ရေးသားရာ သာသနဘတ်နှစ် ၂၃၀၅-ခုနှစ် ပြာသို့လဆန်း သာ ရက်နောက် ဆွဲမြောက် ကျေးဇူးရှင် ရွှေကျွင်နိုက်ဘယ် ဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယက အဂ္ဂမဟာပရှိတဲ့ အဘယာရာမဆရာတော် လွန်တော်မျဉ်။ ရရှိမျှသာ ရှိသေးသော အချိန်အခါဖြစ်၏။ ဆရာတော်၏ တစ်သက်ပတ်လဲ့ ဆည်းပူးတော်မျှခဲ့သော ပါ၌သလ္ာတာဘာက်မှ ဗဟိုသုတေသနကို အဘိဓာန်နှစ်သော်-မောဂူလ္လာနှစ်နှစ်သော်-မှုပါ၌သလ္ာတာလိုက်သူ့ အတိုက်ကား ချုပ်ကပ်လျောက်ထားခွင့် မရနိုင်တော့သဖြင့် ဗဟိုသုတေသနလိုလားသော လုပောရှင်ပါ သယာအားလုံး ယူကျျှုံးမရ ဝင်းနည်းကြရတော့သည်။

ဤကျမ်းရေးသားသော မိမိလည်း ထိုဆရာမြတ်တို့အတဲ့ ရအပ်သောအသိညွတ်ကို တဆင့် ချိန်ခဲ့လိုသော စိတ်ဘားဖြင့် ရေးသားကြောင်း ပို့ချေကြောင်း ဟောပြားကြောင်း စေတနာ ပညာပါရှိမိ အစုစုကိုသာ အားပြုလျက် ဤ စုစုအတွင်းမှာယင် တစ်ဘာဝပြောင်းတန်လွှင် ပြောင်းနိုင်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်ကာ ယခုဘာဝ၌ ပြုသမ္မတသော ပါရမိများအတွက် နောက် တစ်ဘာဝကောင်းစားရေးမျှကိုသာ ဖြော်လင့်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ မိမိဓာတ်ခဲ့ရေားပါရမိများနှင့် စုပေါင်းကာ သွှေ့ပညာ သတိ စိုရိယ သမာဓိ လူနှစ်၊ ၅ ထွေသော ပို့ပို့အမည်ခံတရားတို့ မနားမဆုံးတို့အောင် ကြိုးအေးထုတ်လျက် ပို့လုပ်ချုပ် တရားကြီးများချည်း ဖြစ်အောင် ဖြော်ခေါင် တိုးတက်ရေးကို ဖြော်တွေးရည်စုံပါသည်။

အတိုင်းနှင့် ၁၇ ပညာ၊ သွှေ့ သတိ သမာဓိယေား၊

ပရှုံးမော်လောကသာဒ်-အော်ချုပ္ပါယ် ပရုံ ပရုံ၊

မေ-ငါ၏၊ ပညာ-ဝဇီရစိန်၊ ကု အရှိန်သို့၊ ထိန် တလက်လက်၊ ထက်မြိုက်သော ပညာသည်လည်းကောင်း၊ သွှေ့-ယုံကြည်ဖွုလ်ရန်၊ ဝတ္ထုမှုန်လွှင်၊ ကောင်းဆုံးဖြတ်၊ ယုံကြည်တော်သော သွှေ့သည်းပည်းကောင်း၊ သတိသမာဓိယေား-ကုသုံးလှုပ်ဖြစ် မြောက်၊ ကိစ္စရောက်ဖို့၊ တအောင့်မေ့မေ့၊ အစလေ့တို့၊ တွေ့တွေ့ကြုံကြုံ၊ မတုန်မလှုပ်သော သမာဓိတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပရှုံးမော်-ကိုယ်နှင့်အသက်း၊ မင်းကွက်ဘဲ၊ ဆက်ဆက် ကြီးကုတ်၊ အားထုတ်နိုင်ကြောင်း၊ လုပ်ကောင်းသည်လည်းကောင်း၊ လောကသာဒ် ဗောဓာတ္ထာယ်-လောကီလူပေါင်း၊ နှစ်မျိုးကြောင်းနှင့်၊ အကောင်းဆုံး ရည်သန်၊ ဗောဓာတ္ထာက်အကျိုးငါး၊ ပရုံ ပရုံ-တဗြိုင်ထဲမြင်း၊ ဆင့်က တင့်သည်ဖြစ်၍၊ အဘိဝမွန်း-တက်သစ်လဝန်း၊ နေသစ်ထွန်းသို့၊ နှစ်းတဝေဝေ၊ တိုးတက်ကြုံးအ သတည်း။

ချုပ်သို့ဘာသာနှင့်ကာ

ပြီးပြီ။

